

New Testament

Chipaya Tawqkistan Language

Chipaya Tawqkistan - Bible - New Testament

Mateo	3	
Marcos	74	
Lucas	119	
Juan	195	
Hechos	253	
Romanos	328	
1 Corintios	360	
2 Corintios	391	
Gálatas	412	
Efesios	423	
Filipenses	434	
Colosenses	442	
1 Tesalonicenses	449	
2 Tesalonicenses	456	
1 Timoteo	460	
2 Timoteo	468	
Tito	474	
Filemón	478	
Hebreos	480	
Santiago	502	
1 Pedro	510	
2 Pedro	518	
1 Juan	523	
2 Juan	531	
3 Juan	532	
Judas	534	
Apocalipsis	537	

Chipaya Tawqkistan - Bible - New Testament

Mateo

Mateo 1

- 1 Xalla tïcha Jesusiz tukita achchi ephnakaki, Jesusaki Davidzkiïstan nizaïa Abrahamzkiïstan oqhñitaïa:
- 2 Abrahamki Isaacz ephtaïa, Isaacki Jacobz ephtaïa Jacobki Judá ephtaïa, nizaïa niz jilanakztanpacha.
- 3 Judaki Fares, Zerahz ephtaïa nizaïa ninakz mäki Tamar. Fareski Hesronz ephtaïa, Esromki Aramz ephtaïa.
- 4 Aramki Aminadabz ephtaïa, Aminadabki Nahasonz ephtaïa, Nahasonki Salomonz ephtaïa.
- 5 Salomonki Booz ephtaïa, nizaïa Rahabki Booz mätaïa, Boozki Obedz ephtaïa, niz mäki Ruttaïa, Obedki Jus ephtaïa,
- 6 Jusiki rey Davidz ephtaïa. Rey Davidki Salomonz ephtaïa, ni Salomonz mäki Urías ñultatuñ thuntaqalïa.
- 7 Salomonki Roboamz ephtaïa, Roboamki Abías ephtaïa, Abiaski Asaz ephtaïa.
- 8 Asaki Josafatz ephtaïa, Josafatki Joramz ephtaïa, Joramki Ozías ephtaïa.
- 9 Oziaski Jotamz ephtaïa, Jotamki Acaz ephtaïa, Acazki Ezequiás ephtaïa.
- 10 Ezequiaski Manasés ephtaïa, Manaseski Amonz ephtaïa, Amonki Josías ephtaïa.
- 11 Josiaski Jeconías ephtaïa nizaïa niz jilanakztanpacha, nizaïa nïpacha ni isralitanakaki Babilonia tanzku chhichïtaïa.
- 12 Xalla ni tantikiïstan, Jeconiaski Salatielz ephtaïa, Salatielki Zorobabelz ephtaïa.
- 13 Zorobabelki Abihudz ephtaïa, Abihudki Eliakimz ephtaïa, Eliakimki Azorz ephtaïa.
- 14 Azorki Sadocz ephtaïa, Sadocki Aquimz ephtaïa, Aquimki Eliudz ephtaïa.
- 15 Eliudki Eleazarz ephtaïa, Eleazarki Matanz ephtaïa, Matanki Jacobz ephtaïa.
- 16 Jacobki Josez ephtaïa, ni Joseki María lukutaïa, nizaïa na Mariki Jesusiz mätaïa, uïhumnakki nizkiï Mesías khiïa.

17 Nízaśa Abrahamz kiştanpacha Davidzkama qhalupaqhpikchiś matzmati watchiċha; nízaśa Davidz kiştanpacha Babilonia tanzku chhichştakama qhalupaqhpikchiś matzmati watchiċha, nízaśa Babilonia tanzku chhichtikiştanpacha Jesusa mathtakama qhalupaqhpikchiś watchiċha.

18 Xalla ni Jesusa mathtaki tuzúċha: Jesusiz máki María khitiki Joseztan şalsxapa palt'itataċha; ima pukultan qamkan Espiritu Santuz aştan şalchinċha Neqştan ika khissinċha.

19 Năza luku Joseki zkayi quśiś zońitaċha, nízaśa ana năkiştan chichiś pekatċha, Mariyakiştan xamaşit xaytiś pekatċha.

20 Joseki xalla nużpăş pinsichitaċha, neqştan tshi Yös anjila thxaxan wiyzkichiċha tuż khikan: “José, Davidzkiştan oqhñi, ana na Mariyatan şals eqhsna, năza wawaki Espiritu Santuz aştan t'ikztaċha.

21 Mariki tshi Machhchiś khekiċha, nízaśa niżkişim thüsqatakiċha Jesús khikan. Xalla niki niż wathchiś zońinakz ujnakkiştan liwriyakiċha.”

22 Thappacha tinakaki watchiċha, nízaśa Yös kuchanzkita chińinakaż chitakama watchiċha:

23 “Tsha ana matiń zonki ikakiċha nízaśa tshi machhchiś khekiċha, xalla niżkişiki Emanuel thüsqatakiċha” (Emanuelki khiċha: “Yöski uċhunakatanċha”).

24 Joseki thxaxi wathzku, Yös anjilaż chitakama pächiċha, neqştan na Mariyatan şalsiċha.

25 Nízaśa Joseki anapan María xañchi paxchiċha, ni tayna wawa mathşkama, nízaśa ni Joseki Jesús khita thüsqatchiċha.

Mateo 2

1 Jesusaki Belén wathkiś Judea khita yoqkiś mathtaċha, ni Herodeski nipacha reytaċha, nízaśa Magonakaki tuwanta yoqkiştan Jerusalén watha irantiżkichiċha, ni Magonakaki warawaranaka qhurńitaċha şisxapa,

2 nízaśa ninakaki pewkşiċha: – ¿Xaqhsikin ni judiunakz uşhka mathta reyxo? Nízaśa niż warawara tuwanta yoqkin werhnakki cherchinċha nízaśa niżkiś amtil thonúċha.

3 Ni rey Herodeski, xalla ni Magonakaż chita nonzku muspaysi khissiċha, nízaśa ni Jerusalén wathchiś zońinakami muspaysi khissişaqaşşa.

4 Nízaśa ni rey Herodeski qhawşni kuchanchiċha, thappacha ni timlu chawkh jilirinaka nízaśa li utt'ayñinaka, ninakzkiś pewkşiċha xaqhsikin Mesías khita mathştantaxo.

- 5 Ni žoňinakaki qhäsiča: – Ni Belén wathkiś Judea yoqkin; xalla nuż khjirchiča ni Yös kuchanžkita chiňiki:
- 6 ‘Nižaša ni Belén Judá yoqkiś, anaž amki añcha qoltallam ni cheqan chawkh wathnakžkiśtan nižaša amkiśtan tshi irpiňi ulnakiča xalla niki weth Israel wathaž irpakiča.’
- 7 Neqhśtan Herodeski ni Magonaka xamašit qhawsiča, nižaša ninakžkiśtan šumpacha ni warawara thensi thuňi šiśsiča.
- 8 Xalla neqhśtan ninaka, Belén watha kuchanchiča tuž khikan: – Ni Belén watha oqa, nižaša ni uškiśtan šumpacha purwiyt'akiča; neqhśtan ni uša wathžku wethkiś maškakiča, nižaša werhšaqal ni uša amti oqača.
- 9 Xalla ni reyž čitanaka nonžku, ni Magonakaki Belén watha oqhchiča. Nižaša ninakaž tuwanta yoqkin cherta warawaraki ninakž tukkin oqatča, nižaša ni warawaraki ni uša xaqhsikiś mathtatažlaxa, xalla ni juntuň tshitsiča.
- 10 Xalla ni Magonakaki ni warawara cheržku añcha chipchiča.
- 11 Neqhśtan qhuya lušhiča, nižaša ni uša Mariy mätanpacha cheršiča; nižaša niž tukkiś killsiča, nižaša ni uškiś amtičiča. Neqhśtan ninakž päš pitaja khetžku qori nižaša inšinsu nižaša mirra onanchiča.
- 12 Xalla neqhśtan ni magonakžkiś čhhüsqatchča, ana Herodes qhutňi kuttaxu, neqhśtan ninakaki ninakž yoqa yaqha jikhšun kuttichiča.
- 13 Xalla ni Magonakaž oqhtan, tshi Yös anjilaki Josež thxaxan čhhüsqatchiča, tuž khikan: “Žážna, ni uša nižaša mätanpacha žinžna nižaša chhichku oqa ni Egiptu yoqa. Xalla nikhum eklakiča werh mašinškama, ni Herodeski ti uša konšxapa qhurakiča.”
- 14 Joseki žážku ni wěnpacha, ni uštan nižaša mätanpacha chhichku oqhchiča Egiptu oqhňi jikhšqhutňi.
- 15 Xalla nikhu Herodes tikhškama želhchiča. Xalla nužupan watchiča, Yös Ephž kuchanžkita chiňinakž taqukama: “Ni Egiptukiśtan weth Machh qhawšinča.”
- 16 Neqhśtan Herodeski našiča ni Magonakaž q'ottikiśtan, nižaša muspa ana wali žaxwchiča, neqhśtan pišk watkiśtan qossuk okhalanaka konžkaxu kuchanchiča, thappacha ni Belén wathchiś nižaša ni wath muytata želhňinakžkinami.
- 17 Xalla nuž watchiča ni Jeremías Yös kuchanžkita chiňiž čitakama: Xalla tuž khichiča:
- 18 “Tshi xora qhawňi Ramakin nonžtača, qäyi nižaša chawkh llaki. Na Raquelki, nāža okhalžkiśtan qätča nižaša ana quštami iyawkhetča xalla ni okhalanaka tikhšizkhen.”

19 Xalla ni Herodes tikhztikiŝtan, tshi Yös anjilaki Josez thxaxan čhüsqatchičha Egiptu yoqkiŝ želan, nižaŝa tuž khichiča:

20 “Žážna, ni uŝha nižaŝa mätanpacha žinzna nižaŝa Israel yoqa kutta, xalla ni uŝha konŝ pekñinakaki tikhŝičha.”

21 Neqhŝtan Joseki žážku, niž uŝha nižaŝa mätanpacha žinŝičha, neqhŝtan Israel yoqa oqhchiča.

22 Xalla neqhŝtan Joseki ni Arquelao niž ephž Herodes irpiŝkiŝ irpan, Joseki ni watha oqhŝ eqhŝičha; nižaŝa Yös Efesios Josezkiŝ thxaxan čhüsqatchičha Galilea yoqa oqaxu.

23 Xalla ni yoqa irantižku, Nazaret chawkh wathkiŝ qami qallantichiča, xalla tiki watchičha ni Yös čhiñinakaž čitakama; ni Jesusaki Nazareno khitaŝaqaŝ khiŝtanča.

Mateo 3

1 Xalla ni pacha ni Juan Wawtistaki Judea ch'eqti yoqkin Yös ŝuma kintu palxaykan thonchiča,

2 tuž khikan thaxnatča: “¡Yös kinž qhutžka, nižaŝa quŝnakaž turka, ni tsewka Yös irpiŝ wathaki kežunskichiča!”

3 Nižaŝa Yös ki ni Isaías Yös kiŝtan čhiñižkiŝ Juanžkiŝtan čhiqatchičha tuž khikan: “Tshi xora ch'eqti yoqkin qhawča: ‘Tatž jikhŝ thakŝnakiča; tshi ŝoq'u jikhŝ khetžinakiča.’ “

4 Juanž ŝkitiki camelluž chomkiŝtan pätača, niž tshayimi ŝqiŝkiŝtan pätača; nižaŝa niž luliki ŝher ŝherñitača nižaŝa munti misk'inaka luhlñitača.

5 Neqhŝtan Jerusalén wathchiŝ žoñinakaki, nižaŝa ni Judea yoqkiŝtan nižaŝa ni Jordán puj kežu khiñinakami, Juanž taqu nonŝñi oqatča.

6 Ni žoñinakaž uj pampachtikiŝtan Juanki Jordán pujkiŝ wawtisatča.

7 Xalla ni wakchi fariseonaka nižaŝa saduceonakaž wawtisqati thonan, Juanki ninakžkiŝ khichiča: “¡Ančukki ŝqor kaŝtanakčhukča! ¿Jekht ančukakiŝ atipakiž khichixo, ni t'aqhiŝiŝ kežunskiŝtanxo?”

8 Ančukki ni uj pampachchižta ŝuma quŝŝis thěžna, nižaŝa cheqpacha Yös kin quŝ thutŝi žoñižtaqaŝ,

9 nižaŝa ana ančukpacha chiya: ‘Učhumnakki Abrahamžkiŝtan oqinčhumča’; Werhki cheqpachal khiwča, Yös munasaž ni ki ti maŝkiŝtanami Abrahamž okhalanaka tukqatasacha.

10 Nižaŝa tshi xachaki želhča ni munti ŝep'ikiŝtanpacha q'achŝxapa. Thappacha ana čherñi muntinakaki q'achŝku ujkiŝ täŝtaž khekicha.

11 Cheqpacha werhki qhaştanqaś anćhuk wawtisinćha, anćhuka uj panpachtikiştan; xalla tshi weth xaruź thonćha xalla nićha wethkiştan tshan aśśiśki, niźkiś anal wakiśućha niź ćhata chhichanśmi, xalla niki Espiritu Santuźtan niźaśa ujźtanź wawtisakićha.

12 Niźaśa niź qharkiś ni layinś pats tanśi thonćha ni tiriku ni phitkiştan phalśxapa. Neqhştan ni śuma tirikuki niź perśun qhuykiś makhźnakićha, ni itsaki liw tăstaź khekićha tshi ana theśni ujkiś.”

13 Galilekiştan Jesusaki Jordán puju oqhchićha, xaqsikin Juan źelatćhaxa xalla nikhu, neqhştan Juanźkiś wawtisqatśxapa.

14 Xalla ni Juanki ana wawtis pekatćha, neqhştan tuź khichićha: – Weril amiź wawtistakhiś wakiśućha, ħniźaśa amki wethkin thonqaya?

15 Jesusaki qhăsićha: – Anśiki nuźuqa pă, Yös chitakama xalla nuźupanź wakiśićha. Xalla neqhştan Juanki qhăsićha.

16 Neqhştan Juanź Jesusa wawtisan niźaśa qhaśkiştan wax ulnawk khen, Jesusaki ni tsewkta yoqa khetsni cherchićha, ni Yös Espiritu tshi palomaźtaqaś niź juntuńpacha śhujźkińi.

17 Ni orapacha tshi xora tsewktan chizkińi nonztaćha, xalla tuź khikan: “Xalla tićha weth q'ay Matiki, werhki am illśinpanćha.”

Mateo 4

1 Xalla neqhştan Yös Espirituki Jesusa ch'eqti yoqa chhichchićha, niźaśa Saxraz yanźta khiśxapa.

2 Jesusaki ni ch'eqti yoqkin, wentiźtan maxińtiźtan paqhpikqhalu thuńi ana lulhchi źelhchićha, xalla neqhştan ćheri eksqatchićha.

3 Ni Saxraki Jesusiźkiś makhatźkichićha ujkiś thxotsqatśxapa, xalla tuź khikan: – Cheqpacha Yös Matimźlax niki, amki ti maśkiś chiya t'anta tukaxu.

4 Xalla neqhştan Jesusaki qhăsićha: – Ni Yös śuma kintu khjirtikiśiki tuź khićha: ‘Zońinakaki anaź t'antiźtanqaś źetasaćha, Yös atkiştan ulańi taqućha cheqanaki.’

5 Neqhştan Saxraki Jesusa chhichchićha ni Jerusalén śuma źkay chawkh watha, neqhştan ni Timlu juntuń yawqatchićha.

6 Neqhştan Saxraki khichićha: – Cheqpacha Yös Matimźlax niki, qossuk thxotsna; Yös śuma kintu khjirtaki tuź khićha: ‘Yöski niź anjilanaka kuchanźkakićha am kuytaxu. Niźaśa ninakź qharźtan am tanźnakićha, xalla neqhştan am qhxocha ana maśkiś śhoxritsnaxu.’

7 Jesusaki qhăsićha: – Yös śuma kintu khjirtikiśsaqaś khićha: ‘Ana amki, am Yös ujkiś thxotś peka.’

- 8 Xalla neqhstan Saxraki Jesusa tshi paqh kuruntuñ chhichchiča, nižaša thësiča thappacha ti yoq chawkh wathanaka nižaša niž qamanakami,
- 9 neqhstan ni Saxraki khichiča: – Amki wethkiś killskum amtakiž niķi, werhki thappachal amkiś thäča.
- 10 Jesusaki qhäsiča: – Saxra wethkiŕtan saraqa, Yös ŕuma kintu khjirtaki tuž khiča: ‘Amki am Yös alaxa amta, nižaša nižkiś alaxa manta pä.’
- 11 Neqhstan Saxraki Jesusižkiŕtan saraqchiča, nižaša Yös anjilanaka Jesusa qušhñi thonchiča.
- 12 Jesusaki Juan karsilkin chawkhta kintu nonchiča, xalla neqhstan Jesusaki Galilea oqhchiča.
- 13 Ni Jesusaki Nazaret watha ekku oqhchiča Cafarnaúm wathkin qami, ti wathaki Galilea qot atkiŕtača, nižaša xalla nikhu Zabulon nižaša Neftalí t'aqa qamatča.
- 14 Xalla tiki watŕtanpantača Isaías Yöskiŕtan chñiž khjirtakama:
- 15 “Zabulonž yoqa nižaša Neftaliž yoqa, Jordánpujž nawkhchaqtan, nižaša qot atkiŕtača: Neqhstan Galilea wathkiś, ana Yös kiriñi žoñinaka qamča.
- 16 Xalla ni sumchi laqhkiś qamñi wathaki tshi chawkh qhana cherchiča; nižaša tshi qhanaž qhanžkichiki ni tikhś ŕiwŕkiś qamñinakžtaki.”
- 17 Neqhstanpacha Jesusaki Yös ŕuma kintu palxayi qallantichiča: “Yöskinž qhutžka, nižaša quŕnakaž turka, ni tsewka Yös irpiś wathaki kezullača.”
- 18 Jesusaki Galilea qot atkiś oqhkan, pukultan jilaŕullka cherchiča: Tshiki Simón, Piru khitaŕaqaŕtača, nižaša niž jilaki Andrés khitatača, tinakaki ni qotkiś ninakž ch'iś tanś kakuna thxotžnatča, ninakaki ch'iś tanñi žoñinakatača.
- 19 Jesusaki ninakžkiś khichiča: – Werh apžka, werhki žoñinaka tanñi ančhuk khisqatača.
- 20 Neqhstan ninakaki ni orapacha ninakž ch'iś tanś kakuna ekku Jesusižtan oqhchiča:
- 21 Neqhstan nawkxapalla watžku, Jesusaki cherchiŕaqaŕŕa yaqha pukultan jilaŕullka: Santiagužtan Juanžtan, ninakaki Zebedeož machhnakatača, ninakaki ephžtan walsikiś ni ch'iś tanś kakuna t'irkan želatča. Nižaša Jesusaki ninaka qhawŕiča.
- 22 Neqhstan ninakaki ni orapacha ni walsami ephmi ekku, Jesusa apŕiča.
- 23 Jesusaki thappacha ni Galilea yoqaran oqhlaychiča, nižaša ŕapa ni akhs qhuyaran thaxinchiča Yös ŕuma irpiś wath kintukiŕtan palxaykan, nižaša lä žoñinaka čhetinkan, nižaša thappacha ni wathanakž llaki qužŕiča.

²⁴ Jesusiz pätanakzkiŝtan thappacha ni Siria yoqaran ŝiŝŝiĉha, xalla neqhŝtan thappacha ni thapaman lä ŝoñinaka niŝaŝa llakitanakami, niŝaŝa ni anaŝum yeqhaŝ tantanaka niŝaŝa t'ukurinakami niŝaŝa ŝuchunakami ŝhikĉiĉha, neqhŝtan Jesusaki thappacha ni lä ŝoñinaka ĉhhetinĉiĉha.

²⁵ Niŝaŝa tama Galilea ŝoñinaka, niŝaŝa Decápolis wathanakkiŝtanami, niŝaŝa Jerusalén wathkiŝtanami niŝaŝa Judea yoqanakkiŝtanami niŝaŝa Jordán puĵ nawkhĉhaqtanami Jesusa apŝiĉha.

Mateo 5

¹ Jesusaki ni tama ŝoñinaka cherzku, kuru yawĉiĉha xalla nikhu julŝiĉha. Niŝaŝa niŝ thaxintanakaki Jesusizkiŝ makhatchiĉha,

² neqhŝtan Jesusaki ĉiyi qallantichiĉha, niŝaŝa thaxinĉiĉha tuŝ khikan:

³ “Añĉa waliĉha ni Yöŝkin thapa quŝtan qamñi ŝoñinakaki, xalla ninakztaĉha ni tsewkta Yöŝ irpiŝ wathaki.

⁴ “Añĉa waliĉha ni qañinakaki, xalla ninakaŝ quŝta khekiĉha.

⁵ “Añĉa waliĉha ni amunakaki, xalla ninakaŝ Yöŝ Ephz thäŝ khita wataki tanznakiĉha.

⁶ “Añĉa waliĉha ni ĉhheri niŝaŝa qhaŝ eksqatñinakaki ni juchjiptayta khiskiŝtanski, xalla ninakaŝ ĉheqhĉi khekiĉha.

⁷ “Añĉa waliĉha ni ŝoñi oqŝñinakaki, niŝaŝa Yöŝki ninaka oqznakiĉha.

⁸ “Añĉa waliĉha ni ŝkayi quŝŝiŝ ŝoñinakaki, ninakaŝ Yöŝ cherakiĉha.

⁹ “Añĉa waliĉha ni ŝuma khiŝxapa lanqŝñinakaki, xalla ninakaki Yöŝ mati khitaŝ khekiĉha.

¹⁰ “Añĉa waliĉha ni ŝkayi quŝŝiŝ khisqatŝ pekñiŝkhen qhurtanakaki, xalla ninakztaĉha ni tsewkta Yöŝ irpiŝ wathaki.

¹¹ “Añĉa waliĉha anĉhukki, ni ŝoñinakaŝ ĉ'änan niŝaŝa ŝhoxrighan, niŝaŝa weriz khen thapaman toskar taqunakztan anĉhukakiŝ khjixatanki.

¹² Anĉhukki ĉipzna niŝaŝa quŝ phiyaŝkhe, niŝaŝa anĉhukki tŝhi wali ĉhawkh onanŝ thätaŝ khekiĉha ni tsewkta yoqkinaki; xalla niŝtaŝaqaŝ ni Yöŝkiŝtan ĉiññinakaki qhurtaŝaqaŝtaĉha ima anĉhukaŝ ti yoqkiŝ qamanaki.

¹³ “Anĉhukki ti yoqz yakuĉhukĉha. Niŝaŝa ni yakuŝ laq'ansnasaŝ niŝi, ŝxaqhnuŝ wilta ĉ'ukha khisqatasaxo? Anaŝ iya ĉhulxapami wakiŝasaĉha, nuŝqaŝ thawqŝa niŝaŝa ni ŝoñinakakiŝ thek thekza.

¹⁴ “Anĉhukki thapa ti yoq ŝoñinakz qhanĉhukĉha. Niŝaŝa tŝhi paqh kur juntuñ ana ŝhoŝñimi atĉhuk ĉhawkh wathtaĉha.

- 15 Nižaša anaž jëkhmi tshi kajun qhulltan micha thësnasača; nižaša michaki micha tewskišpan tewša, thappacha ni qhuykiš želñinakzkiš qhanaxu.
- 16 Nižtašaqaš ančhuka qhanaki ti yoq žoñinakzkiš qhanstanča, xalla ni ančhuk šuma päñi cherzku, thappacha ti žoñinakaki tsewka Yös Ephz thü aynaqla.
- 17 “Werhki anača ni Yösistan čiñinakz li thatni thonchinki xalla nižta anaž pinsa ančhukki.
- 18 Cheqpachal chiyučha ti tsewka pacha nižaša ti yoqa želan, ni Yös liki anaž tshi puntumi nižaša tshi khjirtami watakiča, nižaša thappacha ni Yös li kumliskama.
- 19 Tshi qhažta qolta lillami, xalla ni ana kašni žoñiki tshi tshi Yös likistan, nižaša ni yaqha žoñinakzkiš nižtapacha ana šuma thaxnan, neqhstan ni tsewka Yös irpiš wathkinaki tshan qoltalla khitaž khekiča; xalla ni Yös li patxparu oqhñinakašti nižaša ni li xaru thaxiñinakami, ni tsewka Yös irpiš wathkinaki paqhi khitaž khekiča.
- 20 “Ančhukakiš cheqpachal khiwča, ni li utt'ayñinakzkištan nižaša fariseonakzkištan, anaž Yös li kama oqakiž ančhuk niki, anaž ni tsewka Yös irpiš wathkiš lušhakiča.
- 21 “Ančhukki ančhuka achchi ephnakzkištan nonšinchukča tuž khiñi: ‘Ana žoñi konasača, nižaša ni konñiki chawkh ujchiš khekiča.’
- 22 Xašiki werhki khiwča, xaqhsilta žoñit niž jilžxapa žaxwačhaxa, xalla niki chawkh ujchiš khekiča; nižaša xaqhsiltami niž jilžkiš anašum tawqžtan ar aračhaxa, xalla niki chawkh jiliržkiš juchjiptaytaž khekiča, nižaša xaqhsilta žoñit quškiš žaxwchiqaš khečhaxa, xalla niki ni ana thešni ujkiš xaquntita khiš wakišičha.
- 23 “Nižaša tshi ofrenda altarkin chhichchax niki, nižaša am jilžtan moq'u qamtam khuñšax niki,
- 24 xalla ni altar šankišpacha am ofrenda eka, nižaša tuki am jilžtan šumanska. Xalla neqhstan amki ni altara kephžku ni ofrentam thäsača.
- 25 “Nižaša xaqhsilta žoñit am kijačhaxa, ima jiliržkin lušhkan šuman palt'asa ana am ni juyšičkiš makaxu; xalla ni juyšaki šultatunakzkiš am thäsača nižaša ni šultatunakašti karsilkiš am makasača.
- 26 Weraral khiwča anam neqhstan ulnasača, am päš pakxawi šheqšañkama.
- 27 “Ančhukki ančhuka achchi ephnakzkištan nonšinchukča tuž khiñi: ‘Ana ižiwiri khištanča.’
- 28 Werhki weraral khiwča xaqhsilta žoñit tsha mätaq žon šmašáčhaxa, xalla ni žoñiki niž quškiš želhchiča na žonatan.

- 29 “Nízaša am źew źhukit am ujkiš thxotsqatčhax niki lekźna, amkištan nawk thxota; waliź khesača tshi manta päñi xañchi apt'iški, neqhštan ana am thappach xañchi ni t'aqhišiškin thxotta khišxapaki.
- 30 Nízaša am źew qharat am ujkiš thxotsqatčhax niki potźna, nízaša amkištan nawk thxota; waliź khesača tshi manta päñi am xañchikištan apt'iški, neqhštan ana am thappach xañchi ni t'aqhišiškin thxotta khišxapaki.
- 31 “Ančhuka achchi eph Moisesaki khichišaqaśša: ‘Xaqhsilta ančhukakištan peršun thunatan jalhtačhax niki, tshi jalhtita papila thäštanča.’
- 32 Nízaša werhki khiwča, tshi źoñiki peršun thun yaqha źoñžtan źelchizičken jalhtasača. Nízaša tshi źoñiki peršun thunatan ana čhul ujkištanami jalhtasaź niki, nízaša na źon ana wal iz iškiš thxotža. Nízaša tshi źoñiki tsha jalhtichin źonatan šalźnasaź niki iziwiriź khissa, pukultanpacha ujchiš khissa.
- 33 “Ančhuka achchi eph Moisesaź čita nonšinčhukča: ‘Thurt'išxapa ana inapachkištan Yös thü aynaqa, neqhštan ana nikama atšxapaki.’
- 34 Werhki cheqpachal khiwča: Ančhukki ana šinta thurt'akiča ni tsewcta pachkištanami, xalla ni tsewcta pachaki Yös julśša;
- 35 Nízaša ana thurt'asača ti yoqkištanami, xalla ti yoqaki Yös Ephž thekśa; nízaša ana Jerusalén wathkištanami xalla ni wathaki ni chawkh reyź chawkh wathača.
- 36 Nízaša ančhukki anaź peršun achkištan thurt'asača, anaź ančhuka šinta charallami chiwimi ušh tsoqhchimi khisqati atasača.
- 37 Xalla ni učumnaka čiški qhanakama khištanča ‘jē khikumi’ ušh ‘anača khikumi.’ Teqhštan iyat yapśax niki Saxrižkištanž thonča.
- 38 “Ančhuka achchi eph Moisés čita nonšinčhukča: ‘Žhukžtan lerq'u chersas nízaša izqi qhxossinas.’
- 39 Werhki weraral khiwča: Žoñiž qichan ana thurt'aša, nízaša am źew p'osqukiš čhakhžnanaki, nízaša tshi lätu p'osqu tirśna.
- 40 Nízaša tshi źoñiž am kijasaź niki nízaša am almillaź qhañš pekasazaź niki kuchśna, nízaša am irštanpacha chhichaxkhe.
- 41 Xaqhsilta źoñimiž am supicha tshi tupu niž quži chhichnax khesaź niki, amki pišk tupu chhichna.
- 42 Xaqhsilta źoñimiž amkištan mayasaź niki, amki thä; nízaša xaqhsilta źoñimiž amkištan qaxś pekasazñiki ana q'iwa khe, ans amki qaxźna.
- 43 Ančhuka achchi eph Moisés čita nonšinčhukča: ‘Am maši oqźna nízaša amtan moq'ušni źoñi čhaxwa.’

44 Werhki weraral khiwécha: Amtan moq'ušni žoñinaka oqžna, nižaša am iñarñinakžkiš ona, nižaša am éhhaxwñinakžtan šumam päkiécha, nižaša am ar arñinakžtami nižaša šhoxritchñinakžtami Yöskištan ninakžta mayiša.

45 Xalla nuž ančhukki tsewka Yös Ephž mati khekiécha; ni Yös Ephki ni ñexw žoñinakžkiš nižaša šuma žoñinakžkiš thuñi thekhqatécha, nižaša žkayi quššiš žoñinakžkiš nižaša ana žkayi quššiš žoñinakžkiš chijinsqatécha.

46 Nižaša ančhukki ančhuka oqšñinakžkišqaš oqžnasaž niki, ¿čhhulu onanš ančhuk tanžnasaxo? Nižaša ni Romžta taša mayñinakaki niž mašinakžkišqaš oqža.

47 Nižaša ančhukki ančhuka jilanakžkišqaš tsänakž niki, ¿čhhulupan wali khes nišo? Nižtašaqaš päča ni ana Yös kiriñi žoñinakami.

48 Ančhukki žkayi quššiš khištanécha, ančhuka tsewka Yös Ephki žkayi quššišša, xalla nižta irata quššiš khištanécha.

Mateo 6

1 “Ančhukki anaž Yös tawqžtan qhanaru khikhiya, ni žoñinakž tukkiš cherta khišxapaqaški. Xalla nuž päsaž niki, am tsewka Yös Ephki anaž čhhulumi onasaécha.

2 “Nižaša ančhukki ni t'aqhir žoñinakžkiš onankan, ana am tukkiš tomansqatkan chiqata, nižaša ni toskar žoñinakaki ni akhs qhuyaran nižaša wath moraran xalla nuž päñičha, xalla tinakaki žoñinakaž aynaqta khišxapaki nuž päñičha. Nižaša werhki weraral khiwécha, xalla nižtan onanš tanšičha ninakaki.

3 Nižaša amki ni t'aqhir žoñinakžkiš onanžku, anapan šištanécha ni am šqar qharaki, čhhulu päčhaxa ni am žew qharaki;

4 amiž qostan onantaki Yös Ephki cherécha. Nižaša Yös Ephki ni cheržku amkiš qhanaruž onakiécha.

5 “Nižaša ančhuk mayišikanaki ana ni toskar žoñinakažtaqaš khištanécha, ni žoñinakaki ni akhs qhuyaran tshithchiqaš mayišiš juštašñičha, nižaša ni wath oqhlayš wequranmi, neqhštan thappacha žoñinakaž cherta khišxapa. Werhki cheqpachal khiwécha, xalla nuž pänaki onanš tanšičha ni žoñinakaki.

6 Nižaša amki mayišikanaki am qhuya lušha nižaša šana chawkhžka, neqhštan amki am Yös Ephžkin xamašit mayiša. Nižaša am Yös Ephki amiž xamašit päta cherécha, neqhštan am Yös Ephki amkiš qhanaruž thäkiécha.

7 “Nižaša ančhukki mayišikanaki anaécha kephžku kephžku ana wakišišni taqunaka chiški, xalla ni ana Yös kiriči žoñinakaki pinsišičha, kephžku kephžku chita taqu nonžta khesaq khikanaki.

8 Ančhukki ana ni žoñinaka irata khe, učum Yös Ephki ima učunnakaž mayan čhhuluž pekčhax xalla ni šišša.

- 9 Uchumnakki tuż mayiśiśtančha: 'Yös Tata, amki tsewkta yoqkin želhčha, nižaśa am thüki alt'itax khila.
- 10 Nižaśa am irpiś wathakix thonlalla. Am quśkama pälla ni tsewkta yoqkin, nižaśa ti yoqkiś.
- 11 Nižaśa śapuru wethnaka luhlś t'anta töx thuñi thäzkalla.
- 12 Wethnaka ujkiśtanž pertunalla, nižaśa werhnakki thappacha wethnakatan ana wali päñinakžkiś pertunučha.
- 13 Nižaśa anaž werhnak ujkiś thxotsqatalla, nižaśa wethnaka ujkiśtanž liwriyalla. Nižaśa amtačha ni tsewkta irpiś wathaki, nižaśa ni am aśimi, nižaśa ni am thonñi chawkh aśimi watay wata thurñičha. Xalla nužox khilalla.'
- 14 "Nižaśa ni ančhukatan ana wali päñinakžtan ančhuk śumansnakiž niki, nižtaśaqaś ni tsewkta Yös Ephki ančhuka ujkiśtan pertunakičha;
- 15 nižaśa ni amtan ana wali päñi žoñinakžtan anam śumansnakiž niki, nižtaśaqaś ni tsewkta Yös Ephki anaž ančhuka ujkiśtan śumansnakičha.
- 16 "Nižaśa ančhukki ayunaśkanaki ana ni toskar žoñinakažtaqaś t'aqhirtichi chercherchiś khiśtančha; nižaśa ninakaki žoñinaka ayunaśñi nayaxu nižta päñičha. Werhki cheqpachal khiwčha, nižta pätkiśtan ninakaki wax onanś tanśičha.
- 17 Nižaśa amki ayunaśkanaki am acha t'axśižna nižaśa žhikžna, nižaśa yukhmi axwžna,
- 18 nižaśa ni amiž ayunašta ana žoñiž śišta khiśtančha, nižaśa am tsewkta Yös Efesios alaxaž xamaśit śištanki; nižaśa xamaśit am cherñi Yös Ephki amkiś qhanaruž thäžkakičha.
- 19 "Nižaśa ana ti yoqkiś želinśnaka aka, ti yoqkiśiki ni khuri nižaśa śaxwiž thatančha, neqhśtan ni želinśnakaki apt'ičha, nižaśa ni qhuykiś thañinakamiž khiśñi luśhśa.
- 20 Nižaśa ančhuka želinśnaka tsewkta yoqkinž aka, neqhśtan nikhuki ni khurimi nižaśa ni śaxwimi anaž thatančha, nižaśa thañinakami anaž khiśñi luśhśa.
- 21 Xalla neqhśtan xaqhsikin ančhuka želinśnaka akhchinčukžlaxa, xalla nikhuśaqaś ančhukki quś thäčha.
- 22 "Am žhukiki xañchiž michačha; nižaśa am žhukiki śumažlax niki thappacha am xañchiki qhanaž khekičha;
- 23 nižaśa am žhukiki ana śumažlax niki, thappacha am xañchiki sumchi laqhkiś khekičha. Ni am qhanaki ana śumažlax niki, įqhažta sumchi laqhat kheki nižo!
- 24 "Nižaśa anapanž tshi uywitaki piśk tuyñužkin manta päsačha, nižtikiśtan tshisuñaki pektaž khekičha nižaśa tshisuñaki čhxawtaž khekičha, nižaśa tshižkiś

thapa quştanz khekiča nižaša tshisuñzkišti ana quştanz khekiča. Anapanz Yös kin nižaša želinśnakzkin manta päyi atasacha.

25 “Cheqpachal khiwča: Anaž ančhukki luhlśkiştan nižaša likhśkiştan llakiśhakiča ti yoqkiś qamśxapaki, nižaša ana učhum xañchi śkiti kuthśkiştanami. ¿Anax ni žoñž žeti čhherkiştan tshan kuštixo, nižaša anax ni žoñž xañchi tshan kušti ni śkitkiştanxo?

26 Ančhukki ni tsekuñ layñi wežlanaka cheržna, ni wežlanakaki ana čhhakhñiča nižaša ana axśñiča, nižaša ninakaki ana čhheri makhś qhuychiśša nižaša ana ketalchiśša; neqhştan učhum Yös Ephqaz lulinaka thäča. ¡Nižaša učhumnakki wežlanakzkiştan tshantiž kuštiča!

27 Nižaša xaqhsilta ančhukakiştan añcha llakiśhku, ¿xaqhnuž tshi žoñi niž tshiti tshi qhara yapśnasaya?

28 “¿Qhažtikiştan ančhukki śkitkiştanqaś llakiśhxo? Ančhukki ni liryu phxaqalla cheržna xaqhnuž paqčhaxa ni pampuñki, ninakaki ana lanqśñiča nižaša ana qawuñiča.

29 Nižtikiştan ančhukakiś weraral chiyučha anapan ni rey Salomonki niž želinśnakzkiştanami nižta k'achha kuthśiča, ni phxaqalla nakažtaqaški.

30 Xalla nuž Yös ki ni phxaqallanaka thutža, töxiki pampikinča nižaša xaqaki jurnukiś ujtaž khekiča, ¡tshanti ančhukakiś päsača, ana Yös kiś quśśiś žoñinaka!

31 Neqhştan ančhukki anaž llakiśha: ‘¿Čhhulut werhna lulaki?’ ‘¿Nižaša čhhulut werhna likakixo?’ Nižaša ‘¿čhhul śkitit werhna kuthžnakixo?’ Khikanaki.

32 Thapa ti čhhultaqkiştanaki ana Yös kiriči žoñinakaž llakiśhiča, nižaša učhum tsewka Yös Ephki čhhulu učhunnakakiś phalhtižinčhaxa xalla ni śiśša.

33 Xaśiki ančhuk Yös irpiś wathapanz qhura, nižaša niž li patxparu oqa, neqhştan ančhukaž maytanakaki thätaž khekiča.

34 Nižaša ančhukki xaqtixapa anaž llakiśha, nižaša ni xaqa thuñiki ni oraqaś llakiśhiś thensnakiča. Śapuru čhhul anawali llakiśhnakami thensñipanqaśša.

Mateo 7

1 “Yeqha žoñinaka ana juchjiptaya, nižaša Yös ki ančhuk anaž juchjiptayakiča.

2 Xaqhnuž ančhuk žoñinakkiś k'ari juchjiptayačhaxa, xalla nižtaśaqaś Yös Ephki ančhukakiś k'ari juchjiptayakiča; nižaša ančhukki qhažta tupullkiśqaś ni yaqha žoñinakzkiś onančhani, xalla nižtallaśaqaś Yös ki ančhukakiś onakiča.

3 ¿Qhažtikiştanam am jilž žhukkiś quyrichi cherxo, nižaša anam nayya ni quyru am žhukkiś želhñi?

- 4 Nízaśa amki anam ni am žhukkiś želhñi quyru nayya, ¿anam jiwjat qhažtataxo ni am jilžkiś chīs: ‘Jila am žhukkiśtan am quyru wethkiś apaqsqatalla khikanxo?’
- 5 ¡Toskara! Tuki am perśun žhukkiśtan ni am quyru apaqźna, neqhśtan amki śumam cherasača ni am jilž quyru apaqśinśxapaki.
- 6 “Nízaśa Yös čhultaqinaka ana pakunakźkiś thä, neqhśtan ni pakunakaki ančhukź wilsuyasača nízaśa ančhuk xwarźnasača. Nížtaśaqaś ana ančhuka champinakami kuchinakź tukkiś thxotna, neqhśtan ni kuchinakaki thek thekźnasača nízaśa ančhuk xwar xwarźnasača.
- 7 “Nízaśa Yösikiśtan maya, Yösiki ančhukakiś thäkiča; nízaśa qhura ni qhurñi žoñiki wačhakiča; nízaśa qhawźna neqhśtan tsewkta śanaki khetsnakiča.
- 8 Xalla ni thapa mayñi žoñiki tanźnakiča; nízaśa ni qhurñi žoñiki wačhakiča; nízaśa ni Yös Ephź śana qhurñiki khetźintaž khekiča.
- 9 “¿Xaqhsilta žoñit učumnakkiśtan, niž uśhaž t'anta mayan tshi maś thäsaxo?
- 10 ¿Uśh tshi ch'is mayan, nízaśa tshi śqora thäsaya?
- 11 Nízaśa ančhukki ñexwčhukča ančhuka okhalanakaž mayan śuma čhultaqinakaqaś thäyinčhukča, ¡učhum tsewkta Yös Ephki ni mayñi žoñžkiś tshallantiž śuma čhultaqinaka thäsača!
- 12 “Xaqhsilta žoñinakat ančhuk xaqhnuž päñi pekčhaxa, xalla nížtaśaqaś ančhukki päkiča ni žoñinakžta, xalla nužuča ni Yös kuchanžkita čhiñinakž liki.
- 13 “Ančhukki ow śankiśtanž luśha. Nízaśa ni t'aqhiśis jikhśki palača nízaśa ni t'aqhiśis śanami palaśaqaśśa, xalla neqhśiki tama žoñinakaž luśśa;
- 14 xalla ni tsewkta qamañkin chhichñi jikhśki k'ullkullača, nízaśa ni śanaki owallača, xalla neqhśiki qoluk žoñinakaqaś luśśa.
- 15 “Ančhukki kuytaśakiča ni toskar Yös śuma kintu xoxoñi žoñinakžkiśtan. Xalla ninakaki učumnakakiś thonakiča ũsa tukžku, xalla ninakž qosta quśki tshi qitž sikaž taqaśśa.
- 16 Nízaśa śapa muntinakaki niž čhherkiśtan paxśa, anaž uwa axźnasača ch'apkiśtan nízaśa anaž jiwusa axźnasača zarza ch'ap muntikiśtanami.
- 17 Nízaśa ni śuma muntiki śuma čhheripanž poqča, nízaśa ni anaśum muntiki anaśum čhheripanž poqča.
- 18 Nízaśa ni śuma muntiki anaž anaśum čhheri poqasača, nízaśa ni ana śum muntiki anaž śuma čhheri poqasača.
- 19 Thappacha ana śum čhheri poqñi muntiki, q'achśku ujkiś ujtaž khekiča.
- 20 Neqhśtan ančhukki ninakž čhherkiśtan paxakiča ni toskar žoñinaka.

- 21 “Nízaša anaž thappacha wethkiś: ‘Tata, Tata’, khiñinakaki luśhakiča ni tsewka Yös irpiś wathkinaki, ananaxsti ni weth tsewka Ephž quś kama päñi žoñinakaž luśhakiča.
- 22 Ni juyśu thuñkiśiki tama žoñinakaki wethkiś chiyakiča: ‘Yös tata, Yös tata, am thükiś werhnakki am Yös śuma kintu žoñinakžkiś palxaychinča, nízaša am thükiś anaśum yenqhanaka chhetqatchinča, nízaša am thükiś tama milajrunaka pächinča.’
- 23 Xalla neqhstan werhki qhäśnača: ‘Anapan ančhuk paxchinča; ¡Wethkiśtan uj päñinaka saraq!’
- 24 “Xalla ni werh nonśñi žoñiki nízaša weriž čita kaśñi žoñiki, xalla niki tshi k'uñchi žoñižtaqaśśa, xalla ni žoñiki tshi maś aqh juntuñ qhuya qhuychižtaqaśśa.
- 25 Neqhstan chijñi thonchiča, nízaša pujunaka qhaś yapžkichiča nízaša thami thonchiča ni qhuya palata; neqhstan ni qhuyž śuyłuki maškiśtanpacha chukžtatača xalla neqhstan ni qhuyaki ana eśśiča.
- 26 Xalla ni weth taqu nonžku neqhstan weriž čita ana kaśñi žoñiki, tshi sumsu žoñi niž qhuya phil yuntuñ qhuychižtaqaśśa.
- 27 Nízaša chijñi thonchiča nízaša pujunakami phatsiča, nízaša thamimi śmali thamchiča neqhstan ni qhuyaki eśśiča. ¡Nízaša paqh uthiri khissiča!”
- 28 Neqhstan ni Jesusaž čiči žeržtan, ni žoñinkaki Jesusa thaxiñi nonžku iśpantichi khissiča,
- 29 xalla ni Jesusaki tshi chawkh jilirižtaqaś thaxnatča, ana ni judiuž li utt'ayñi žoñinakažtaqaś.

Mateo 8

- 1 Xalla neqhstan Jesusaž kurkiśtan śhujžkan, nízaša tama žoñinakaki ni apžkichiča.
- 2 Xalla nuž khen tshi moqhchi xañchichiś lä žoñi Jesusižkiś makhatžkichiča, neqhstan ni lä žoñiki Jesusiž tukkiś killśiča, tuž khikan: – Yös tata, am munčhax niki ti weth konkiśtan čhujžinasacha.
- 3 Jesusaki ni žoñi qharžtan lanśiča, tuž khikan: – Pekuča. ¡Xaśiki žhujtamča! Ni orapacha ni moqhś konaki saraqchiča ni lä žoñžkiśtan.
- 4 Neqhstan Jesusaki wilta khichiča: – Nonžna, ana jėkhžkiśimi maśmaśnakiča; timlu jilirkiśqaś thėžka nízaša am čhetintikiśtan ofrenda chhichku oqa Moisés čitakama pä, ni timlu jilirinaka śiśaxu.
- 5 Jesusaž Cafarnaúm khita wathkiś luśhan, tshi kapitan roman śultatuki Jesusižkiś makhatžku rokt'ichiča.

- 6 Tuž khikan: – Yös tata, weth qhuykiś weth uywita zoñiki śmali läkhichiča, nizaśa śuchunsi añchaź ayinča niź konkiś.
- 7 Neqhśtan Jesusaki qhäśiča: – Werhki oqźkul ćhhetinźkača.
- 8 Ni kapitanki qhäśiča: – Yös tata, werhki anal wakiśuča am weth qhuykiś luśhkaxu; amiź tshi taqullaqaś čitaki weth uywitaki źetasača.
- 9 Nizaśa werh pachača werh irpiñiź kuchanta kaśinki, nizaśa weth qharkiśkhiñi śultatunakaki werh kaśniśaqaśśa. Nizaśaqaś werhki tshisuñźkiś oqax khinča xalla niķi, oqhča; niźtaśaqaś tshisuñźkiś činča thonaxu, xalla niķi thonča; nizaśa weth uywitaki ćhhulu päxu khenami päñiča.
- 10 Jesusaki niźta taqu nonźku iśpantichi khissiča, neqhśtan ni apśñi zoñinakźkiś khichiča: – Cheqpachal chiyuča ana śinta zoñillami ti Israel wathkiś, tiźta añcha śuma quśśiś zoñi wathchinča.
- 11 Nizaśa weraral khiwča tuwantan tama zoñinakaź thonakiča nizaśa taxatan tama zoñinakaź thonakiča, neqhśtan ni zoñinakaki Abrahamźtan, Isaacźtan nizaśa Jacobuźtan ni tsewkta irpiś wathkiś luli julźnakiča,
- 12 xalla ni Israel achchi ephnakź matinakźtatača ni tsewkta irpiś wathaki, xalla ni zoñinakaśti śawкта sumchi laqhkin thxottaź khekiča. Neqhśtan ni qäyi nizaśa iźqi qhxoximi thonakiča.
- 13 Neqhśtan Jesusaki ni kapitanźkiź khichiča: – Am qhuya oqa, nizaśa amiź thapa quśtan kirichiź khen, amiź čitakamax khila. Xalla ni orapacha niź uywitaki źethchi khissiča.
- 14 Jesusaki Piruź qhuya oqhchiča, neqhśtan Piruź axmuś mä aphśkiś ćh'ulhñi konkiś läkhichi śalchiča.
- 15 Neqhśtan Jesusaki nāza qhara lanźinchiča, ni lanźintikiśtan nāza ćh'ulhñi konaki saraqchiča, xalla neqhśtan na źonki źāźku ninaka liwarpayi qallantichinča.
- 16 Thuñiź qattan śeślaqa Jesusiźkiś tama anaśum yenqhaź tanta zoñinaka śhikchiča; nizaśa Jesusaki niź tawqźtan ujźku chhetqatchiča ni yenqhanaka, nizaśa tama lä zoñinaka ćhhetinchiča.
- 17 Xalla nuź watchiča ni Isaías Yös kuchanźkita čhiñiź khjirta patxparu, xalla niķi tuź khichiča: “Ni zoñź Matiź ućhum llakinaka tanśiki nizaśa niča ućhumnaka konanaka quźśiki.”
- 18 Jesusaki ni tama zoñinakaź muyuntita cherźku, niź thaxinta zoñinaka kuchanchiča ni Galilea qotź nawktuñtan qaqaxu.
- 19 Xalla neqhśtan Jesusiźkiś tshi li utt'ayñi zoñi makhatźkichiča tuź khikan: – Thaxiñi, amiź xaqhsi oqanami ampanl apźnača.

- 20 Jesusaki nízkiís qhäsiéha: – Ni qitinakami qarchiíssa nizaása ni wežlanakami thurchiíssa; xalla ni žoňž Matišti ana xaqhsiranmi acha nonšallami želhéha.
- 21 Yeqha žoňi, ni Jesusaž thaxintanakažkištan khichiéha: – Yös tata, werh anš weth eph thati oqhqatalla.
- 22 Jesusaki nízkiís qhäsiéha: – Werh apžka, nizaása ni tikhšinakaki ninakž tikhšinaka thatla.
- 23 Jesusaki walsikiís luššsiéha nizaása niž thaxintanakaki ni apšiéha.
- 24 Xalla nuž ni qota qaqañ añcha aššis thami thonchiéha, nizaása ni qhaš lhxoqiki ni walsa thatnatéha. Xalla ni Jesusašti thxaxatqaléha.
- 25 Neqhštan niž thaxintanakaki Jesusa žinchiéha, tuž khikan: – ¡Yös tata, werhnak liwriyalla! ¡Učhumnakki qhaškiís qatšmayaéha!
- 26 Ni Jesusaki ninakžkiís qhäsiéha: – ¿Qhažtikištan anéhuk añcha eqhsxo? ¡Anéhukki upa quššis čhukpanqaya! Xalla nuž čhžku tshitsiéha neqhštan ni thami ujšiéha nizaása ni chawkh qotami. Neqhštan thappacha apaltichiéha nizaása phiya khissiéha.
- 27 Neqhštan ni žoňinakaki išpantichi pewksasatéha, tuž khikan: – ¿Čhul žoňipan tixo, nizaása ni thami ni qotamiž ti kašla?
- 28 Ni Jesusaž qotž nawkhtuňtan Gadar yoqa irantitan, pukultan žoňinakaki kampsantukištan ulanžkichiéha Jesusa šali, nizaása Jesusižkiís makhatžkichiéha. Ni žoňinakaki añcha tsukhchukanakataéha ana jėkhmi ni jikhšuš watňitaéha;
- 29 nizaása ni žoňinakaki qhawi qallantichiéha: – ¡Amki ana wethnakakiís mitiša, Jesusa Yös Mati! ¿Amki werhnak muspayi teqhš ima phalš thuňi irantižkan thonchamqaya?
- 30 Nizaása ni žkati tama kuchinaka lulatéha,
- 31 ni anašum yenqhanakaki Jesusa rokt'ichiéha tuž khikan: – Am werhnak chhetqatakiž niki werhnak ni kuchinakžkiís lušhqatalla.
- 32 Neqhštan Jesusaki ninakžkiís khichiéha: – Nižtaki oqa. Nizaása ni anašum yenqhanakaki ni žoňinakžkištan ulanžku ni kuchinakžkiís luššsiéha; neqhštan ni orapacha ni kuchinakaki thappacha šhuktichiéha qossuk qota iranta, nizaása ni qot qhaškiís thxotsku tikhšiéha.
- 33 Xalla ni kuchinaka ichňi žoňinakaki añcha tsukhchi šathchiéha, nizaása ni watha irantižku thappacha ni anašum yenqhaž tanta žoňinakžkiís xaqhnuž watéhaxa xalla ni kint'i qallantichiéha.
- 34 Neqhštan thappacha ni wathkiís želhňi žoňinakaki ulanžkichiéha, xaqhsikintažlaxa Jesusa xalla nikhu, neqhštan ni žoňinakaki Jesusa roki qallantichiéha, ni yoqanakžkištan oqaxu.

Mateo 9

- 1** Xalla neqhstan Jesusaki walsikiś yawźku ni qota qaqhchiċha, neqhstan perśun watha irantichiċha.
- 2** Xalla nikhu Jesusiźkin tshi śuch źoņi pirsatkiś kallchi śhikchiċha; niźaśa Jesusaki ni źoņinaka thapa quśiś nayźku, neqhstan ni lä źoņźkiś khichiċha: – Jila ana llakiśha; am ujnakaki śumansqattaċha.
- 3** Neqhstan tshi qhaźu li utt'ayņi źoņinakaki pinsatċha: “Xalla ti źoņiź ċitaki Yöskiśtan ana śumapanċha.”
- 4** Niźaśa Jesusaki ninakaź quśkiś pinsita nāśiċha, neqhstan ninakźkiś pewkśiċha: – ĸQhaźtikiśtan anċhuka quśkiś ana śuma pinsitaxo?
- 5** ĸĈhhulut tshan phaśila ċiś khesaxo: ‘Am ujnakaki śumansqattaċha khikan’, uśh tuź ċhiyasax: ‘Ĵāźku niźaśa oqa’?
- 6** Niźaśa werhki anċhukakiś thēźnaċha ni źoņź Matiki ti yoqkiś jiliriċha niźaśa źoņinakź ujnakźkiśtan śumansqatśxapa. Xalla neqhstan ni śuch źoņźkiś khichiċha: – Ĵāźna niźaśa am pirsata ċhichku am qhuya oqa.
- 7** Neqhstan ni śuch źoņiki źāśiċha niźaśa niź qhuya oqhchiċha.
- 8** Xalla ni ċerźku ni źoņinakaki eqhsiċha, niźaśa Yös ti źoņinakźkiś aśi thätikiśtan, Yös thü aynaqchiċha.
- 9** Jesusaki ni wathkiśtan ulankan, tshi źoņi ċerchiċha Mateo khita, ni źoņiki Romźta taśa mayś julśkiś julśi źelatċha. Neqhstan Jesusaki niźkiś khichiċha: – Werh apźka. Neqhstan Mateoki tshitsu Jesusa apśiċha.
- 10** Neqhstan ni nöxpacha Jesusaki niź thaxinta źoņinakźtan Mateoź qhuya luli oqhchiċha, niźaśa tama Romźta taśa mayņinaka niźaśa ana śum źoņinaka thonċiċha, neqhstan Jesusiźtan ċika miśkiś luli julśiċha.
- 11** Xalla niźta ċerźku, ni farseonakaki Jesusiź thaxinta źoņinaka pewkśiċha: – ĸQhaźtikiśtan ti anċhuk thaxiņi, ni taśa mayņinakźtan niźaśa ujċiś źoņinakźtan lulhxo?
- 12** Xalla niźta ċiņi nonźku, Jesusaki ninakźkiś khichiċha: – Ni wiw źoņinakaki anaź qullņi źoņi pekaśaċha, lä źoņinakaź qullņiki pekċha.
- 13** Niźaśa anċhukki oqa, niźaśa ti ċiċta śiśka: ‘Werhki śuma quśl pekuċha, anal ni wilananaka thxotņi pekuċha.’ Niźaśa werhki ana źkayi quśiś źoņinakźkin thonċinċha, ans werhki ni ujċiś źoņinakźkin thonċinċha.
- 14** Neqhstan ni Juan Wawtistaź thaxintanakaki Jesusiźkiś makhatźku pewkśiċha tuź khikan: – Werhnakki niźaśa fariseonakźtan añċha ayunaśinċha, ĸni amiź thaxinta źoņinakaśti qhaźtikiśtan ana ayunaśņixo?

- 15 Jesusaki ninakzkiś qhäsiċha: – ¿Qhažtikiċstan ni śalśkiś maśinta žoñinaka llakita khesaxo, ni śalśñi žoñiž anċhukatan želanpacha? Nižaśa ni thuñiki thonakiċha neqhċstan ni śalśñi žoñiki qhañtaž khekiċha, ni thuñi irantižkitan ayunaśakiċha.
- 16 “Nižaśa anaž xaqhsiltami tshi ach śkiti ew ch'oqhlužtan rimintasaċha, nižaśa ni ew rimintaki tsatñiċha, neqhċstan ni ach śkitiki xwarsnasaċha, ni xwarsiki tshan paqhiž khisnasaċha.
- 17 Nižaśa anaž xaqhsiltami ach śqiś kewkiś ew winu alžnasaċha, ni ach śqiś kewiki xwarsnasaċha, nižaśa ni winumi ni śqiś kewimi apt'akiċha. Xalla nižtikiċstan ew winuki ew śqiś kewkiśpanž alśki, xalla nuž ni piśkpach ċhhultaqi thuraxu.”
- 18 Jesusaž nuž parlan tshi judiu žoñinakž chawkh jiliri thonċiċha, Jesusiž tukkiś killśiċha tuž khikan: – Weth uśhki anśilla tikhśinċha, amki thonžkalla am perśun qharžtan lanžinalla neqhċstan weth uśhki žetakiċha.
- 19 Neqhċstan Jesusaki niž thaxinta žoñinakžtan, nižaśa ni jiliržtanpacha oqhċiċha.
- 20 Neqhċstan xalla nuž oqan, qhalu piśk wata lhokh thawqsñi konkiś lä žon želatċha, neqhċstan na žonki Jesusiž wirqhuttan makhatchinċha neqhċstan niž irś atalla lanžinċinċha.
- 21 Na žonki pinsatċha: “Niž irślla lanžkuqal žetaqa.”
- 22 Nižaśa Jesusaki wirqhutñi qhutśiċha, neqhċstan na žon cheržku khichiċha: – Ana llakiśha kullaka, amiž thapa quśśiś khen ċhhetintamċha. Na žonki ni orapacha žethċi khissinċha.
- 23 Neqhċstan ni Jesusaž ni judiunakž chawkh jilirž qhuya irantitan, nižaśa ni waylinakaki thatśxapa thakśitaċha, nižaśa yaqhapa žoñinakaki añċha iraż qätċha,
- 24 neqhċstan Jesusaki ninakzkiś khichiċha: – Anċhukki teqhċstanž ulna, ta uśhki anaċha tikhśiñ ans ta uśhki thxaxċha. Ni žoñinakaki Jesusa thassiċha,
- 25 xalla ni Jesusaki ni žoñinaka ulansqatchiċha; neqhċstan ni qhuykiś luśhku Jesusaki na uśha qhara tanžinċiċha, neqhċstan na uśhki žaśinċha.
- 26 Nižaśa thappacha ni yoqkiś nižta watchi kintu śiśśiċha.
- 27 Jesusaž neqhċstan ulnan, pukultan śuranakaki apžkichiċha qhawkan: – ¿Werhnak oqžnalla, Davidž Mati!
- 28 Neqhċstan Jesusaž qhuya luśhtan, ni śur žoñinakaki nižkiś makhatžkichiċha, neqhċstan Jesusaki ninakzkiś pewkśiċha: – ¿Anċhukki werh ċhhetiñiž kirixu? – Yös tata werhnakki kiriuċha.
- 29 Neqhċstan Jesusaki ninakž žhuki lanžinċiċha, tuž khikan: – Anċhuka thapa quśtan pektakamax khila.

- 30 Neqhstan ninakaki cherñi khissiçha. Nižaša Jesusaki ninakzkiš šumpacha iwxt'ichiçha: – Nonzna ançhuk çhhetinta ana jèkhmi šiştançha.
- 31 Xalla ni žoñinakaki qhuykiştan ulanzkupaça, thappacha ni yoqaran ni Jesusaž çhhetinta kint'ichiçha.
- 32 Ni šur žoñinakaž qhuykiştan ulantan, tshi qhažultan žoñinakaki Jesusižkiš tshi anašum yenqha tanta up žoñi šhikchiçha.
- 33 Nižaša Jesusaž ni anašum yenqha chhetqattikiştan, ni up žoñiki chçhi qallantichiçha. Neqhstan ni žoñinakaki añcha išpantatçha tuž khikan: – ¡Anapan ti Israel wathkiš tižta irata chertaçha!
- 34 Xalla ni fariseonakašti tuž khetçha: – Xalla ni anašum yenqhiž chawkh jiliri paçaçha, ti Jesusižkiš ni chhetqatš aši thächiki.
- 35 Jesusaki thappacha ti yoqaran nižaša ti watharan nižaša xochiran, nižaša šapa akhs qhuyaran thaxiñitaçha, nižaša Yös šuma kintu nižaša irpiš watkiştan, nižaša thapaman konanakzkiştan çhhetiñitaçha nižaša llakinakzkiştanami.
- 36 Nižaša Jesusaki ni tama ötchi nižaša aši lhxatkhichi žoñinaka cheržku oqšičha, ni žoñinakaki tshi ana awatirchiš üšaž taqaštaçha.
- 37 Neqhstan Jesusaki niž thaxintanakzkiš khichiçha: – Cheqpacha ti šqala axški tažža, xalla ni lanqšñi žoñinakaki qolukullaçha.
- 38 Ançhukki ni šqalchiš tuyñužkin maya, ni šqala axšxapa lanqšñi žoñinaka kuchanžkaxu.

Mateo 10

- 1 Ni Jesusaki niž qhalu piškchiš thaxinta žoñinaka qhawšičha, ninakzkiš jilir aši thächičha ni yenqhanaka chhetqataxu, nižaša thapaman konanaka çhhetnaxu nižaša xañchi mišqatñi žoñinakami.
- 2 Xalla tinaça ni qhalu piškchiš illšta žoñinakž thüki: Tukkinaki Simunaça, xalla tiki Piru khitašaqasša, nižaša Andreski niž laqhtaça; Santiagužtan Juanžtan jilašullkataça Zebedeož machhwichnakataça;
- 3 nižaša Felipe, Bartolomé; Tomasa nižaša Mateo, ti Mateoki Romžta taša mayñitaça, nižaša Jacobuki Alfeož machhtaça nižaša Lebeoki Tadeo;
- 4 nižaša Simunaki Cananeo t'aqkištantaça, nižaša Judas Iscariotiki wiruñ Jesusa millk'untichiçha.
- 5 Jesusaki niž qhalu piškchiš thaxinta žoñinaka kuchanchiçha, šumpacha iwxt'izku tuž khikan: “Ançhukki anaž ni ana Yös kiričhi žoñinakž yoqqhutñik oqakiçha, nižaša anaž ni Samaria khita wathkiš lušhaki.
- 6 Ançhukki Israel wathchiš qatchi üša nakžqhutñiž oqakiçha.

- 7 Nízaša ančhukki oqa ni tsewhta Yös irpiś wathaki kezunskichiča, xalla nuż palxayakiča.
- 8 Nízaša lä zoñinakaż čhhetnakiča, nízaša tikhśi zoñinaka jakatatsqatakiča, nízaša ni moqhs konkiŕtan žhujžinakiča, nízaša anašum yenqhanaka chhetqatakiča. Ančhukki Yös aśi ana pakśuñ tanśinčhukča, nízaša ančhukki anaż mayakiča ni čhhetinžkuki.
- 9 “Nízaša ančhukki anaż chhichakiča ni qorimi nízaša päśmi nízaša churimi
- 10 Ana jikhśxapaki žaqami chhichakiča nízaša ana turkiś ŕkitimi nízaša ana čhatami nízaša ana athsmi; xalla ni lanqśñi zoñiki čheri luhlchi panqaż khekiča.
- 11 “Neqhŕtan tshi watha irantižku uśh qolta watha irantižkumi ŕma zoñipanž qhuržnakiča, nízaša xalla niž qhuykiś eklakiča ančhukki, ni qhuykiŕtan oqhŕkama.
- 12 Nízaša ni qhuykiś luśhkanaki neqhs želhñi zoñinakžkiś tsänakiča.
- 13 Nízaša ni zoñinakaż ŕma khenaki, Yös ŕma qamañaki ninakžkiś khekiča; nízaša ni zoñinakaż ana ŕma khenaki, ančhukki Yöŕtanpanča anaż čhulumi apt'iča.
- 14 Nízaša xaqhsiltata zoñimi ana ančhuk tanŕpekakiž niŕi, nízaša anaż nonśmi pekakiž niŕi, ni qhuykiŕtan nízaša ni wathkiŕtanami ulnakiča neqhŕtan ni qhxochkiś skatchi philanaka tsath tsathsnakiča.
- 15 Werhki cheqpachal chiyuča xalla ni phalś tuñkiśki, tshanti kaŕtiktaż khekiča ni Sodoma Gomorra khita wathkiŕtan, ni ančhuk ana thewśñi wathanakaki.
- 16 Werhki ančhuk kuchnuča tshi üša qitinakž taypikiŕtaqaś. Nízaša ančhukki walxa naynayıž khekiča ni ŕqoražtaqaś, nízaša ančhuka quśki palomažtaqaś ŕma khekiča.
- 17 Ni anašum zoñinakžkiŕtan kuytaŕakiča, ninakaki ančhuk chawkh jilirinakžkiś thäkiča, nízaša ančhukki ni akhs qhuyaran xwattaż khekiča
- 18 nízaša weriž khen ančhukki ni irpiñi jilirinakžkin nízaša reynakžkin thätaż khekiča; xalla neqhŕtan ančhukaltaki wethkiŕtan maśinś želakiča ninakž tukkiś nízaša ni ana Yös kiriči zoñinakžkiśimi.
- 19 Nízaša ančhukki ni jilirinakžkiś thätaż khen, anaż llakiŕakiča čhulu čiś khenami, xalla ni čiś ora irantižkitan Yös ančhukakiś čhulu čiś khenami thaxžkakiča.
- 20 Anaż ančhukki chiyakiča, ni ančhuka Yös Ephž Espirituž ančhukakiś čiŕqatakiča.

- 21 “Nízaša jilanakaki perśun laqhnakaž tikhznaxu thäkiča, nízaša ephnakaki perśun machhnakaž thäkiča; nízaša matinakaki ephžtan moq'u khisnakiča nízaša konqatakiča.
- 22 Thappacha ti yoqkiś želñi žoñinakaki weriž khen ančhuk čhhaxwakiča; xalla ni tukuśinskama weth manta päñi žoñiki xalla niž liwrítak khekiča.
- 23 Neqhstan ni chawkh wathkiś ančhuk qhuran, xochqhutñi šhoxznakiča; cheqpachal khiwča ni žoñž Matiki ima ančhukaž ni Israel chawkh wathanaka muyi žeržnan thonakiča.
- 24 “Anaż xaqhsilta thaxinta žoñinakami niž thaxiñižkištan tshanti šišni khesača, nízaša ana xaqhsilta uywitami niž uywiñižkištan tshanti khesača.
- 25 Ni thaxintanakaki niž thaxiñi žoñi irata khiś pekstanča, nízaša ni uywitaki ni uywiñi irata khiś pekstanča. Nízaša tshi qhuy ephki Beelzebú khitažlax niki, ;Tshanti niž qhuy žoñinakžkiś khekiča!
- 26 “Nízaša anaž žoñinaka eqhsna, anaž čhulu šhoxtami želasača, ni šhoxtanakaki wathžtapanqaś khekiča, nízaša anaž ana šišta želasača ni ana šištaki šištaqaś khekiča.
- 27 Nízaša weriž sumchikiś čitaki, ančhukki chiyakiča thuñ qhankiś; nízaša xamašit čitaki ančhukki qhuy juntuñkištanpacha qhawakiča.
- 28 Nízaša ni xañchi konñinaka ana eqhsna, ninakaki anaž animu koni atasača; ans ančhukki eqhsna, ni animu nízaša ni xañchi ni sumchi laqhkiś t'aqhiśqatñi.
- 29 “¿Anaż piśk wežlallanakaki tshi päsuñ tuyasača? Anaž xaqhsiltami ninakžkištan yoqkiś thxotsnasača, ima ančhuka Yös Ephž munanaki.
- 30 Nízaša Yös Ephžkišiki ančhuka ach charaki thappacha qantača.
- 31 Nižtikištan ančhukki anaž eqhsna: Ančhukki ni tama wežlanakžkištan tshantiž kuštiča.
- 32 “Nízaša jëkit weth tukatu žoñinakž tukkiś chiyáčhaxa, nižtaśaqaś werhki ni žoñž tukatu chiyáča ni weth tsewkta Ephž tukkiški;
- 33 nízaša xaqhsilta žoñit žoñinakž tukkiś werh ana paxñi chiyáčhax niki, nižtaśaqaś werhki ana paxñi chiyáča ni weth tsewkta Ephžkišiki.
- 34 “Nízaša ančhukki anaž pinsa, werhki ti yoqkiś anaž suma qamaña šhikchin; nízaša werhki anača ni suma qamañchiśnaka chhichi thonchinki, anstī žoñinaka apthapi thonchinča.
- 35 Nízaša werhki apthapi thonchinča ni ana Yös kiriči machhtan nízaša Yös kiriči ephžtan moq'u khisqatśxapa, nízaša na mathki žmätan moq'u khekiča nízaša waški nāž qhan mätan moq'u khekiča;

- 36 nizaśa śapamayni ųoñinakź moq'uki qhuy ųoñinakpachaź khekiċha.
- 37 Nizaśa wethkiśtan tshanti niź mä eph pekñi ųoñiki, anaź wetha khiś wakiśiċha; nizaśa wethkiśtan tshanti niź uśha nizaśa niź uśh pekñi ųoñiki, anaź wetha khiś wakiśiċha;
- 38 nizaśa ana niź kuruśha chhichku werh apśñiki, anaź wetha khiś wakiśiċha.
- 39 Xalla ni perśun źeti liwriś pekñiki apt'akiċha, nizaśa xalla ni perśun źeti weriźkhen apt'iñiki liwritaź khekiċha.
- 40 "Nizaśa anċhuk tanśñinakaki werh śaqaś tanźa; nizaśa ni werh tanśñiki, ni werh kuchanźkiñi śaqaś tanźa.
- 41 Nizaśa ni Yöskiśtan ċiñi tanśñiki, tshi Yöskiśtan ċiñiź taqaś, xalla niċi tshi Yöskiśtan ċiñi irataź tanźnakiċha; nizaśa ni źkayi quśśiś ųoñi tanśñiki, tshi źkayi quśśiś ųoñiźtaqaś, xalla niċi ni źkayi quśśiś irataź tanźnakiċha.
- 42 Nizaśa xaqhsilta ųoñimiź werh apśñiź khen, ti qoltallanakźkiś tshi ch'uñur qhaślla onanċhaxa, nizaśa werhki cheqpachal chiyuċha ni onañiki, ni onanś thätaźkhekiċha."

Mateo 11

- 1 Neqhśtan Jesusaki niź qhalu piśkċhiś thaxintanakźkiś thaxni źerźku, ni yoqkiśtan oqhċiċha, nizaśa ninakź ċawkh wathkin Yös śuma kintu thaxinċiċha nizaśa palxayċiċha.
- 2 Ni Juanki karsilkiśtaċha, nizaśa Jesusiź thapa päta kintunaka śiśśiċha. Neqhśtan pukultan ni apśñi ųoñinaka kuchanċiċha
- 3 Jesusa pewkśñi: ĳNi panqay ni Mesías thonñi khitä, uśh yaqhaź thewźnasaxa?
- 4 Jesusaki ninakźkiś qhäśiċha: "Juanźkin oqa anċhukaź ċertanaka nizaśa nonźtanaka kint'iźka.
- 5 Ni śuranakakiź ċerċha, nizaśa ni kojunakaki oqhlayċha, nizaśa ni moqhċi xañċhiċiś ųoñinakaki ninakź konkiśtan źkayi khisqattaċha, nizaśa ni oñinakaki nonźa, nizaśa ni tikhśinakaki jakatatsqattaċha, nizaśa ni t'aqhir ųoñinakźkiś ni Yös śuma kintu maśintaċha.
- 6 ĳNizaśa añcha waliċha ni wethkiś ana qhxeśñi ųoñinakaki!"
- 7 Neqhśtan ni ųoñinakaź oqhtan, Jesusaki ni ųoñinakźkiś Juanźkiśtan ċi qallantichiċha tuź khikan: "ĳAnċhukki ni ċ'eqtiyoqkin ċhhulu ċeri oqhċinċhuktaxo? ĳTshi tuñi thamiź wewkźta?
- 8 Neqhśtan ĳċhhulu ċerśñipan oqhċinċhuktaxo? ĳTshi śuma śkiti kuthċi ųoñi? Anċhukki śiśśa ni śuma śkiti kuthñi ųoñinakaki reyź qhuyuñpanź qamċha.

- 9 Nízaša, ¿chhulkin oqhchinchuktaxo? ¿Tshi Yös kuchanzkita chiñi zoñi chersñi? Xalla niñi cheqpachaki Yös kuchanzkita chiñizkiñi tshantiki.
- 10 Juanzkiñi ni Yös suma kintu khjirtaki tuż khiña: ‘Werhki wethkiñi chiñi am tukkiñi am jikhś thakśinaxu kuchanzkuña.’
- 11 Werhki cheqpachal khiwña thappacha ti zoñinakzkiñi anañ xaqhsiltami Juan Wawtistizkiñi tshallan paqhiki želhña; nízaša ni tshan qoltalla ni tsewka Yös irpiś wathkiñi, xalla niña tshan paqhiki Juanzkiñi.
- 12 “Juan Wawtistañ thonta thuñkiñiñi anañkama, ni tsewka irpiś wathaki añchañ t'aqhiñi, nízaša ni ñexw aśsiś zoñinakaki Juan Wawtista thatañ pekña.
- 13 Thappacha Yös kuchanzkita chiñi zoñinakaki, nízaša Yös liki Juanz thonśkamaqaś, ni tsewka Yös irpiś wathaki mañintaña;
- 14 nízaša anchukki Juanz tanśpekñax niñi, niña ni Elías thonñiki.
- 15 Nízaša khuñchiś zoñinakaki, nonzla.
- 16 “¿Chhulzñanpan tupas ti anña zoñinaka? Tshi wath morkiś julśi uñiñi okhalañtaqaśśa, nízaša qhawkan ninakz mañinakzñan:
- 17 ‘Pinkallu phujchinña xalla neqhñan anchukki ana tsathchinchukña; nízaša ira ir wirsulla ittñinña xalla neqhñanami anchukki ana qachinchukña.’
- 18 Nízaša ni Juanz thonchiña, ana luhñi nízaša ana likhñi, nízaša ni zoñinakaki anañ sum yeqhitchiśśa khetña.
- 19 Xalla neqhñan ni zoññ Matiki luhñi nízaša likhñi thonchiña, nízaša ni zoñinakaki khetña añcha luhñiña nízaša likhñiña, neqhñan ni ujchiś zoñinakz mañi nízaša ni Romzta taña mayñinakz mañiña. Xalla ni Yös śiśki theña thapa niñ pätikiñan.”
- 20 Xalla neqhñan Jesusaki ni wakchi milajru päta wathanakzkiś qhana khiyi qallantichiña, neqhñan ni zoñinakañ ana Yösñi kirichiñ khen, Jesusaki ninakzkiś khichiña.
- 21 “¡Aywira am Corazinñi! ¡Aywira am Betsaidañi! Xalla ni milajrunaka anchukakiś pätaña, xalla ti milajrunaka ni Tiro nízaša Sidón wathkiś pätañ niñi, xaqhsipacha ni zoñinakaki Yösñi quś thutzñasaña, ninakaki tshi śhaxrañ śkiti kuthñasaña nízaša qhuphkiś julñtasaña.
- 22 Xalla neqhñan ni Yös thonś thuñkiñiñi ni anchuka wathaki tshanti anawal t'aqhiñiñiñi thonakiña, ni Tiro nízaša Sidón wathkiś zoñinakzkiñi.
- 23 Nízaša amñi Cafarnaúm, ¿tsewka yoqa iranta waytita kheqam khiya? ¡Amki thxottam khekhiña ni qos pheta sumchi laqha iranta! Xalla ti amkiś päta milajrunaka ni Sodoma khita wathkiś ni milajrunaka pätañ niñi, ni wathaki töx thuñikama thurtasaña.

- 24 Xašiki ančhukakiš cheqpachal khiwča, xalla ni Yös thonš thuñkišiki ančhuka t'aqhišiški tshanti anawaliž khekiča ni Sodom yoqchiš žoñinakžkištan.”
- 25 Xalla ni pachaki Jesusaki khichiča: “Tatay am aytuča, tsewka yoqa nižaša ti yoq Yös tata, xalla ni šišni žoñinakžkištan nižaša ni našni žoñinakžkištan šoxžintanaka, ni šuma qušiš žoñinakžkiš ni čhultaqinaka thšamča.
- 26 Jë Tatay, xalla nužupan amki pekchamča.”
- 27 “Weth ephki thappacha niž čhultaqinaka wethkiš thächiča. Nižaša anaž jëkhmi šišša niž Mati, Ephqaž šišša; nižaša anaž jëkhmi šišša jëkhžlax niž eph, nižaša niž Matiqas šišša, nižaša ni Machhki jëkhžkišqaš thšpekčan nižkišqaš šišqakča.
- 28 Nižaša thappacha ni ötchi žoñinaka nižaša qušiš žoñinaka wethkiš makhatžka, nižaša werhki ančhuk jejsqatača.
- 29 Neqštan ančhukki weth qhuthšniž khe nižaša wethkištan yateqa, werhki añcha šumča nižaša llanu qušiščta, nižaša ančhuka animuki jejs wačhakiča.
- 30 Nižaša weth qhutšniki llanullača nižaša weth qužiki khežullača.”

Mateo 12

- 1 Ni pacha Jesusaki tshi šawatu jejs thuñ nōx šqal taypiran oqatča. Niž thaxintanakaki čheri eksqatchiča, neqštan tiriku čheri k'uti qallantichiča nižaša luhchiča.
- 2 Ni k'utni cheržku ni fariseonakaki Jesusižkiš khichiča: – Cheržna, ni amiž thaxintanakaki ni šawatu ana pašnakaž päča.
- 3 Ni Jesusaki ninakžkiš qhäšiča: – ¿Anapan ni Davidž päta lichinchuk qhažtataxo?, tshi wilta niki niž mašinakžtan añcha čheri eksqatchila.
- 4 Davidki Yös qhuykiš luššiča neqštan ana ina žoñž luhš t'anta luhchiča, ni t'antaki anatača ni Davidž luhški nižaša niž mašinakami, ni t'antaki timlu jilirinakaqaštaž luhñiki.
- 5 ¿Ušh anapan Moisés li lichinchuk qhažtataxo? Ni timlu jilirinakaki ni šawatu jejs thuñkiš anapanž ježžla, niwktanaki ni šawatu jejs thuñkiš ujž päča, neqštan ana ujchištča khiča ninakaki.
- 6 Nižaša weraral khiwča, xalla teqšiki timlukištan tshan cheqan žoñiž želhča.
- 7 Xalla ti čita taqunakaž našax ančhukki: ‘Werhki žoñinaka oqšnil pekuča, nižaša anal uywi wilananaka pekuča, xalla ni khjirtaž našnasaž ančhuk niki anaž ni šuma žoñinaka ujkiš thxotsqatasača.’
- 8 Nižaša ni žoñž Matiki ni šawatu jejs thuñkištan jilirišaqasša.

- 9 Neqhstan Jesusaki oqhchiča nižaša ninakz akhs qhuykiś luśhśiča.
- 10 Xalla neqhśi tshi qhara qhonchi zoñi želatča; nižaša ni fariseo zoñinakaki Jesusiž uj jesanśpekatcha, nižtikiŝtan Jesusa pewkśiča: – ¿Ni śawatu jejs thuñkiś tshi lă zoñi čhhetnaxkhitapanqay?
- 11 Jesusaki ninakzkiś qhăsiča: – ¿Xaqhsilta ančhukakiŝtan, tshi śawatu jejs thuñkiś ančhuka ũša tujkiś thxotsnasaž niki, anam ni orapacha xōžnasaya?
- 12 Nižaša ;Tshi zoñiki tshi ũsikiŝtan tshantiž kuśtiča! Nižtikiŝtan ni śawatu jejs thuñiki ŝumanaka păskhitapanča.
- 13 Neqhstan Jesusaki ni lă zoñžkiś khichiča: – Am qhara wăžna. Neqhstan ni zoñiki niž qhara wăsiča, nižaša niž qharaki žethchi khissiča niž tshi qhara irata.
- 14 Xalla ni fariseo zoñinakaki neqhstan ulanzku, Jesusa konśxapa qaśśiča.
- 15 Nižaša Jesusaki nižta ŝiśku neqhstan oqhchiča, nižaša tama zoñinaka ni apśiča. Neqhstan Jesusaki thappacha ni lă zoñinaka čhhetnatča.
- 16 Neqhstan ni čhhetinta zoñinakzkiś ŝumpacha iwxt'ichiča ana jėkhzkiśimi chichiyaxu.
- 17 Xalla tuž ni Isaías Yōś kuchanzkita chiñiž khjirtaki watchiča, niki tuž khichiča:
- 18 “Xalla tiča weth manta păñiki, xalla tipan illśinča, wethkiś ańcha q'ayača, nižaša nižtan ańchal chipuča. Xalla nižkiś weth Espiritul thăča, Nižaša niki ni chawkh wathanakzkiś Yōś li maśnakiča.
- 19 Nižaša anaž qhăsnakiča nižaša anaž qhawakiča; nižaša anaž jėkhmi niž xora nonžnakiča ni wath moraran.
- 20 Nižaša ni žotsi kańa anaž qholakiča, Nižaša ni chōchi michami anaž thesakiča, niž irpiś watha thulśkama.
- 21 Ni chawkh wathanakaki Jesusižkin tasnakiča.”
- 22 Jesusižkin tshi ŝur up zoñi chhichchiča niki anaśum yenqhaž tantatača, neqhstan ni Jesusaki ni ŝura cherqatchiča nižaša chiqatchiča.
- 23 Thappacha ni zoñinakaki iśpantichi pewksasatcha: “¿Tix Davidž Mati khesay?”
- 24 Xalla ti nonžku ni fariseo zoñinakaki khetča: “Beelzebuki anaśum yenqhanakz chawkh jiliriča, niča ti Jesusižkiś aśi thăchiki chhetqatsxapa.”
- 25 Xalla ni Jesusaki ninakz pinsita ŝiśku, ninakzkiś khichiča: “Thapa t'aqsi chawkh wathaki ninakporaž aqsnakiča; nižaša tshi wathkiŝtan t'aqsimi nižaša tshi qhuykiŝtan t'aqsi zoñimi nižtaśaqaś ninakaki anaž thurasacha.
- 26 Nižtaśaqaś, ni Saxraki niž Saxri maśi chhetqatasazaž niki, ninakpora t'aqsku: ¿Xaqhnuž ninakz aśi waqaychasaxo?

- 27 Ančhukki wethkiś khinčhukča, ni Beelzebuź aśtan anaśum yenqhanaka chhetqatča; xalla nuź khesaź niki, ¿jèkht ančhuka apśñinakźkiś aśi thāñi chhetqatśxapaxo? Niźtikiśtan ninakpachaź ančhukakiś thēža ana śumača khikan.
- 28 Werit anaśum yenqhanaka chhetqatučhax niki ni Yös Espirituźtan, xalla niki thēža Yös irpiś wathaki wax ančhukakiś irantiźkichiča.
- 29 “¿Xaqnuźt xaqhsilta źoñi tshi aśśiś źoñź qhuya luśhi atasaxo niź qinasinaka khiśñimi, ima aśśiś źoñi čelhźku? Tukiki ni aśśiś źoñi čelhśtantača niź qinasinaka khiśśapaki.
- 30 “Xaqhsilta źoñiźlax ana weth tukatu, xalla niki wethtan moq'uča; nižaśa xaqhsilta źoñit ana werh źoñinaka śhiki yanapčhax niki, xalla niki źoñinakaź witcha.
- 31 “Niźtikiśtan ančhukakiś khiwča, Yöski thappacha ančhuka ujnakźkiśtan nižaśa ančhukaź anaśuma čitikiśtanami śumansnakiča, xalla ni Espiritu Santuźxapa chuchñi źoñiki anaź śumansqatta khekiča.
- 32 Nižaśa Yöski śumansnasača ni źoñź Matźxapa moq'u čičinakźkiśtan, nižaśa xalla ni Espiritu Santuźxapa moq'u chuchñi źoñiki anaź śumansqatta khekiča, ana tīpachami nižaśa ana uśhka thonñi thuñkiśimi.
- 33 “Nižaśa śuma muntīźlax niki, śuma čheripanź poqča; nižaśa tshi anaśum muntiki anaśum čheripanź poqča; niźtikiśtan tshi muntiki niź čherkiśtanqaś paxśa.
- 34 ¡Śqorkiśtan thoninčhukča! ¿Xaqhnuź ančhuk śuma chiyasaxo, ančhukpachača ñexwčhukki? Nižaśa čhulu ančhuka quśkiś źelhčhaxa ni atakiź čičha.
- 35 Nižaśa ni śuma źoñiki śuma čhultaqinakapanź čičha, xalla niźkiśiki śuma quś źelhča; nižaśa ni ñexw źoñiki anaśum čhultaqinakapanź čičha, xalla niźkiśiki anaśum quś źelhča.
- 36 Neqhśtan cheqpachal khiwča, ni juyśu thuñkiśiki ni ana śuma čitanakami thappacha tsirakiča.
- 37 Neqhśtan amki perśun taqupachaź ančhuk juchjiptayakiča, nižaśa śuma khikumi uśh ana śuma khikumi.”
- 38 Yeqhap fariseo źoñinakźtan nižaśa ni li utt'ayñinakźtan Jesusiźkiś khichiča: – Thaxiñi, werhnakki am chimpu pāñil cherśpekuča.
- 39 Jesusaki ninakźkiś qhäśiča: – Ti ñexw źoñinaka nižaśa ana Yös kiriñinakaki tshi chimpunakaqaś thēśñi pekča, xalla ti źoñinakźkiś anaź iya thēźta khekiča, ni Jonás Yöskiśtan čičiźkiś thēźta irataki.

40 Xalla ni Jonaski chheph max wëntižtan maxintižtan tshi paqh ch'is phuchhś qhulltan želhchiča, nižtaśaqaś ni žoñž Matiki chheph max wëntižtan maxintižtan ti yoq tuśhkiś želakiča.

41 Ni juyśu thuñkiśiki ni Ninive wathchiś žoñinakaki jakatatakiča, neqhstan ti xašta žoñinakžxapa žaxwakiča ninakž ujkiŝtan juchjiptayan, nižaśa ninakaki ti xašta žoñinakžkiś ujchiśśa khekiča; neqhstan ni Jonás maŝintikiŝtan ni Ninive wathchiś žoñinakaki Yöskin qhutśiča, nižaśa anś teqhś želhñiki Jonaskiŝtan tshan paqiča.

42 Nižtaśaqaś ni juyśu thuñkiś na warti reyniki jakatatakiča ti xašta žoñinaka juchjiptayan, nižaśa näki ti xašta žoñinakžkiś ujchiśśa khekiča; xalla na žonki muspa ažkišta yoqkiŝtanpacha thonchinča Salomón ŝišta taqu nonśñi, nižaśa anś teqhś želhñiki Salomonžkiŝtan tshan paqiča.

43 “Nižaśa tshi yenqhaki žoñžkiŝtan ulanžku, qhoñ yoqaranž oqhlayča jejš qhurkan; nižaśa ana wathžku pinsiča:

44 ‘Weth qhuyal kepača, xaqhsikiŝtan ulanchinžlax xalla nikhu.’ Xalla nuž kephžku ni žoñi ŝalča, tshi ŝuma pewžta qhuyažtaqaś nižaśa lächi ŝuma thakšta.

45 Neqhstan ni yenqhaki oqhžku towqu yenqhanaka akhsqatžkichiča nižkiŝtan tshallan anawalinaka, neqhstan ni yenqhanakaki thappacha luśhśa ni žoñžkiś qami, neqhstan ni žoñiki tshanti ana wali khissa niž tuki qamtikiŝtan. Xalla nižtaśaqaś ti ñexw žoñinakžkiś watakiča.”

46 Jesusaž tira ni žoñinakžta parlan, nužkhen Jesusiž mäki niž laqhnakžtan thonchinča, nižtan parliś pekatča. Neqhstan ninakaki ŝanku eklichinča.

47 Neqhstan ni žoñinakžkiŝtan tshisuña Jesusižkiś maŝŝiča: – Am mä nižaśa am laqhnakžtan ti ŝanku thewža, nižaśa amtanž parliś pekča.

48 Nižaśa Jesusaki ni maŝñi žoñžkiś qhäŝiča: – ¿Jekhth weth mäxo jekhpan weth laqhnakaxo?

49 Neqhstan Jesusaki niž thaxintanakžkiś qharžtan thēžku khichiča: – Tinakača weth mäki, nižaśa tinakaśaqaśśa weth jilanakaki.

50 Xaqŝiltat weth tsewka Yös Ephž quŝkama qamčhaxa, niča weth jilaki, nächa weth kullakiki, nižaśa nächa weth mäki.

Mateo 13

1 Ni nöxpacha Jesusaki qhuykiŝtan ulanchiča, neqhstan Galilea qota oqhchiča xalla nikhu ni qot atkiś julśiča.

2 Neqhstan tama žoñinakaž akhskichiž khiñ Jesusaki tshi walsikiś luśhku julśiča, neqhstan ni tama žoñinakaki ni qot atkiś eklichinča.

- 3** Neqhstan Jesusaki ni tama zoñinakzkiś thapaman kintunakzkiśtan thaxinchiċha. Tuż khikan: “Tshi zoñiki śqal ċhhaki tewqchiċha.
- 4** Ni śqala ċhhakhñiżkiśtan tshi qhaż mujunakaki jikhśkiś thxotsiċha, neqhstan weżlanakaċha thonchi ni luli.
- 5** Tshi qhażu mujunakaki žhaxw yoqaran thxotsiċha, xalla neqhśi anaż tawqhi lama želatċha; xalla ni lama ana tawqhiż khen ni mujuki rattulla jekśiċha.
- 6** Xalla ni thuñiż jekżkitan ni śqalaki ujsiċha, niżaśa ana śep'ichiś khen qhonchiċha.
- 7** Niżaśa tshi qhażu mujunakaki ch'ap yoqaran thxotsiċha, niżaśa ni ch'apinakaki paqchiċha neqhstan upsqatchiċha.
- 8** Tshi qhażu mujunakaśti śuma yoqkiś thxotsiċha, niżaśa śuma ċheri poqchiċha; tshi qhaż mujunakaki tshi watha tiriku poqchiċha śapa mujkiśtan, niżaśa yaqhapaśti taqchukuqhalu tiriku, niżaśa yaqhapaśti chhephqhalu tiriku poqchiċha śapa mujkiśtan.
- 9** Xaqsiltażlax nonśni khuñchiś niki nonźla.”
- 10** Ni thaxintanakaki Jesusiżkiś makhatzku pewkśiċha, qhażtikiśtan ni zoñinakzkiś ni kintunakkiśtanqaś palxayxo.
- 11** Jesusaki ninakzkiś qhaśiċha: “Anċhukakiś Yöśki paxqatċha ni tsewka irpiś watha; ni yaqha zoñinakzkiśiki ana śiśqatċha.
- 12** Xaqsiltażlax želinchiś zoñi niżkiś tshanti thätaż khekiċha, niżaśa niki tshanti želinchiś khekiċha; xalla ni ana želinchiśti, ni qoluk želinśallami qhañtaż khekiċha.
- 13** Niżtikiśtan ti kintunakkiśtanqaś palxayuċha; ninakaki cherżkumi ana cherchiżtaqaś khekiċha; niżaśa nonżkumi ana nonśiżtaqaś khekiċha niżaśa anaż katoqċha.
- 14** Xalla nuż ninakzkiśtan watċha ni Isaías Yöśkiśtan ċiñiż ċhitakama: ‘Qhażta nonżkumi, anapanż katoqakiċha, qhażta cherżkumi, anapanż cherakiċha.
- 15** Xalla ti zoñinakz quśki choxru khissiċha, niżaśa khuñimi chawkhśiċha niżaśa žhukimi tsomanchiċha ninakaki, ana cherśxapa niżaśa ana nonśxapa, xalla nuż ana katoqśxapa niżaśa ana Yöśkin qhutśxapa, xalla neqhstan werh ana ċhhetnaxu.’
- 16** “Xalla neqhstan anċhukki añcha waliċha, ni cherñi žhukchiśki niżaśa ni nonśni khuñchiśki.
- 17** Cheqpachal chiyuċha, tama Yöśkiśtan ċiñinaka niżaśa ni žkayi quśiś zoñinakaki xalla tinaka cherś pekatċha, ti anċhukaż chertanaka, niżaśa ninakaki ana cherchiċha; niżaśa ti anċhukaż nonżtanaka nonś pekatċha, ninakaki ana nonśiċha.
- 18** “Xaśikiż nonźna, qhaż khiċhax ni śqala ċhhakhñiż kintuki:

- 19** Xalla ni tsewkta Yös irpiś taqu nonśñinakaki, niżaśa nonźku anaź katoqĉha, xalla ninakaki ni jikhśkiś thxotsi mujunakaźtaqaśśa; xalla neqhśtan Saxraki thonźku niź quśkiś Yös śuma kintu ĉhhakhta qhañĉha.
- 20** Xalla ni maśkiś thxotsi mujunakaki, ni Yös śuma kintu nonśñi niżaśa śuma quśtan katoqñi źoñiźtaqaśśa, xalla niźta irataĉha ninakaki.
- 21** Xalla ninakaki ana qos śep'ichiśśa niżaśa anaź śuma thurt'iĉha; xalla ni Yös taquź khen ni źoñinakakiź t'aqhiśi niżaśa llakiśhiĉha niżaśa qhurtaśaqaśśa, niżaśa aqsa.
- 22** Xalla ni ch'apiran ĉhhakhta mujunakaki ni Yös śuma kintu nonśñi irataĉha, xalla neqhśtan perśun qamañanakkiśqaś quś thăĉha, niżaśa ti yoq źelinśnakaki ni Yös taquź uphsqatĉha, niźtikiśtan anaź ĉhherĉha.
- 23** Xalla ni śuma yoqkiś ĉhhakhta mujunakaki, ni Yös śuma kintu nonśñi irataĉha niżaśa katoqñiĉha, neqhśtan śuma ĉhheriź poqĉha; xalla ni tiriwk śhoxlluki tshiwatha tiriku niżaśa taqchuquqhalu tiriku niżaśa chhephqhalu tirikuź poqĉha śapa mujkiśtan ninakaki niźta irataĉha.”
- 24** Jesusaki ninakźkiś ti yaqha kintukiśtan kint'ichiĉha tuź khiĉha: “Ni tsewkta Yös irpiś wathaki tshi źoñi niź śqal yoqkiś śuma muju ĉhhakhĉiźtaqaśśa;
- 25** neqhśtan thappacha ni źoñinakaź thxaxan, tshi moq'u źoñi thonĉiĉha xalla ni tirikukiś anaśum paśtu cizaña khita ĉhhakhźinźku oqhĉiĉha.
- 26** Neqhśtan ni tirikuź paqtan niżaśa śhoxllitan, ni anaśum paśtuki jekśiśaqaśśa.
- 27** Xalla neqhśtan ni lanqśñi źoñinakaki tuyñuźkin maśñi oqhĉiĉha: ‘Tata, ni ĉhhakhś yoqkiś amiź ĉhhakhta mujuki śumataĉha, ĉxaqhsikiśtan ni anaśum paśtu cizaña khita jekśitaxo?’
- 28** Ni tuyñuki khichiĉha: ‘Tshi moq'u źoñiź tĉk păchi.’ Neqhśtan ni lanqśñi źoñinakaki pewkśiĉha: ‘ĉAm werhnak pekqay ni anaśum paśtu kalhñi?’
- 29** Neqhśtan ni tuyñuki khichiĉha: ‘Ana, xalla ni anaśum paśtu kalhkan anĉhukki ni tirikźtanpachaź kalasaĉha.
- 30** Niżaśa waliź khesaĉha nuź chika paqqatśki ni śqala axś thuñikamaki; neqhśtan werhki ni lanqśñinaka kuchśnaĉha, tuki ni anaśum paśtunaka axźnaxu neqhśtan taź ĉelhźnakiĉha ujkiś ujśxapa, neqhśtan ni tiriku axźku weth tiśpiñkiś makhźnakiĉha.’ “
- 31** Jesusaki ti kintukiśtanśaqaś kint'ichiĉha: “Ni tsewkta Yös irpiś wathaki tshi mustas mujuźtaqaśśa, tshi źoñi niź śqal yoqkiś ĉhhakhĉha.
- 32** Niżaśa thappacha ni mujunakźkiśtan qoltallaĉha ni mustasaki; xalla neqhśtan jekźkuki thapa śqalanakźkiśtan tshan paqhiź paqĉha, niżaśa tshi muntiztaqaś paqĉha muspa thamśa niżaśa ni weźlanakaki niź itsaran jejza.”

- 33 Jesusaki ti kintu šaqaš kint'ichiča: “Ni tsewka irpiš wathaki, tsha mätaq žonki chheph tupu jak'uztan liwaturžtan čhuwča ni čhuwta t'amqatsxapa, xalla nižta iratača.”
- 34 Jesusaki thappacha ni žoñinakžkiš ti kintukištan čižinchiča, nižaša ana kintužtan ana thaxiñitača.
- 35 Xalla tiki Yösikištan čiñiž čiža watax khitapantača: “Kintukištanqaš chiyača; ana šišta čhultaqi qhanal kheča Yös ti yoqa thulžtikištanpacha.”
- 36 Neqhštan Jesusaki ni žoñinakžtan jalhtižku tshi qhuykiš luššiča, nižaša niž thaxintanakaki Jesusižkiš makhatžku maychiča ni anašum paštu kintukištan thaxžnaxu.
- 37 Jesusaki ninakžkiš qhäšiča: “Xalla ni žoñž Matiča ni šuma muju čhakhñiki,
- 38 ni šqala čhakhš xochiki ti žoñinakž qušša. Xalla ni šuma mujunakaki ni tsewka irpiš žoñinakača, nižaša ni anašum paštunakaki saxriž matinakača,
- 39 nižaša ni moq'u anašum paštu čhakhchiki Saxrača. Xalla ni šqala axški ti yoqa tukušiča, nižaša ni šqala axšñinakaki Yös anjilanakača.
- 40 Xalla nižtašagaš ni anašum paštunakaki axša ni ujkiš ujšxapa, xalla nižtašagaš ti yoqa tukušinskišiki watakiča.
- 41 Ni žoñž Matiki niž anjilanaka kuchanžkakiča, niž irpiš wathkištan axšni thappacha ni yaqha žoñinaka ujkiš thxotsqatñinaka nižaša ana šuma päni žoñinaka.
- 42 Nižaša tshi uj asni jurnukiš wayuntakiča, neqhštan xalla nikhuž ninakž qäyi nižaša izqi qhxoxš khekiča.
- 43 Neqhštan ni žkayi qušiš žoñinakaki tshi thuñižtaqaš llijakiča, ninakž ephž irpiš wathkin. Ni khuñchiš žoñinakakix nonžla.
- 44 “Ni tsewka irpiš wathaki tshi yoškiš šoxta champižtaqašša. Tshi žoñiki tshi champi wathča, neqhštan ni champi niwkhpachaž ukža; neqhštan añcha chipa oqhča nižaša thappacha niž želinšnaka tuyžku, neqhštan ni yoqaž qhayča.
- 45 “Ni tsewka Yös irpiš wathaki tshi k'achha qori qhurñi žoñižtaqašša;
- 46 nižaša tshi k'achha qori wathžku, oqhchiča niž želinšnaka tuyi, neqhštan ni k'achha qori qhaychiča.
- 47 “Ni tsewka Yös irpiš wathaki, tshi ch'is tanš kakuna tshi qotkiš thxotžta xalla nižta iratača, neqhštan thapaman ch'isnakaž tanča.
- 48 Neqhštan ni kakuna šipstanaki ni ch'is tanñi žoñinakaki qot atkin xöža, xalla neqhši ch'is phalšxapa julža; nižaša ni šuma ch'isnakaki kanaštikš šoxča nižaša ni ana šumanakaki thxotča.

- 49 Níztaśaqaś ti yoqa tukuśinskiśiki watakićha: Nízaśa Yös anjilanakaki thonakićha ni śumanaka nízaśa ni ñexunaka phali.
- 50 Neqhśtan ni ñexunakaki ni uj asñi jurnukiś wayuntaś khekićha. Xalla nikhuź ni qäyi nízaśa ízqi qhxoś khekićha.”
- 51 Jesusaki pewksićha: – ¿Anćhuk thappacha ti ćhhultaqinaka năsxo? – Jë – khikan qhäśićha ninakaki.
- 52 Neqhśtan Jesusaki ninakźkiś khichićha: – Tshi li utt'ayñi źoñiki ni tsewkta irpiś wathkiśtan thaxnan, tshi qhuychiś źoñíztaqaśśa níź śhoxta ćhhultaqinaka ewumi nízaśa achimiź xöźa.
- 53 Jesusaki ni kintunaka kint'i źerźku oqhchićha
- 54 neqhśtan perśun yoqa irantichićha, xalla nikhu ni akhs qhuyaran thaxni qallantichićha. Xalla ni źoñinakaki añcha íspantichi tuź khetćha: – ¿Xaqhsikin ti źoñi níźta thaxinśnaka śiśśitaxo? ¿Xaqhnuź ni milajrunaka päñitaxo?
- 55 ¿Anax tiki ni karpintiruź machhya, anax na Mariy tiź mäxo? ¿Anax ni Santiago, José, Simuna Judas ninakź jila tixo,
- 56 anax tiź kullakinaka ućhumnakatan qamxo? ¿Xaqsiktan ti tiźtanaka śiśśitaxo?
- 57 Nízaśa anapan Jesusa kiriyatćha. Níztami Jesusaki ninakźkiś khichićha: – Thapa yoqaranź Yöskiśtan چیñi tanźa, ans ni perśun wathchiś źoñinakaśti anaż ni tanś pekćha, nízaśa ni perśun qhuy źoñinakami.
- 58 Nízaśa xalla nikhu ana wakchi milajrunaka pächićha, xalla ni źoñinakaki ana níźkiś quśśiśtaćha.

Mateo 14

- 1 Ni pacha ni Herodeski Galilea watha irpiñitaćha, niki Jesusiźkiśtan parliñi nonśićha,
- 2 nízaśa níź qharkiś khiñinakźkiś khichićha: “Tićha ni Juan Wawtista jakatatchiki, níztikiśtan niki ni aśśiśśa ni milajrunaka päśxapaki.”
- 3 Xalla ni Herodeski Juan karsilkiś karinźtan moqźku chawkhqatqalćha. Xalla na Herodiaź khen níźta pächićha, näki níź jila Filipuź thunataćha,
- 4 xalla ni Juanki Herodeskiś khitqalćha: “Amki ana na źon thunachaś wakiśićha.”
- 5 Nízaśa Herodeski Juan konś pekatćha neqhśtan ni źoñinakaqaś eqhsnatćha, thappacha ni źoñinakaki Yöskiśtan چیñi Juan paxchitaćha.
- 6 Xalla ni Herodes wata phxoqś phiśta pän, na Herodias mathki tsati ulanchinćha thappacha ni maśinta źoñinakź taypikiś, neqhśtan ni Herodeski añcha juśtaśśićha.
- 7 Xalla ni Herodeski na turakiś taqu onśićha ćhhulu mayanami thäsaćha.

- 8 Näki źmä thaxztikiŝtan, Herodeskiŝ khichinĉha: – Tshi chuwikiŝ Juan Wawtistiŝ aĉaŝ thälla.
- 9 Neqhŝtan ni rey Herodeski llakt'aŝŝiĉha; niŝaŝa niŝ maŝinta ŝoñinakaŝ nonŝnan taqu onŝitaĉha, neqhŝtan thäxu kuchanchiĉha.
- 10 Niŝaŝa Juanŝ aĉa potŝkaxu kuchanchiĉha karsilkin;
- 11 neqhŝtan tshi chuwikiŝ ŝhikchiĉha niŝaŝa na turakiŝ thächiĉha, neqhŝtan näki źmäkiŝ thächinĉha.
- 12 Neqhŝtan Juan apŝñinakaki thonŝŝku niŝ xañchi chhichku thatŝkichiĉha; neqhŝtan Jesusiŝŝkin maŝñi oqhchiĉha.
- 13 Neqhŝtan Jesusaki ni kintu ŝiŝku neqhŝtan ŝinalla tshi walsikiŝ luŝhku ch'eqti yoqa oqhchiĉha. Xalla ni ŝiŝku ni ŝoñinakaki wathanakŝŝiŝtan ulanŝku neqhŝtan qhxochuñ apŝiĉha.
- 14 Jesusaki ni walsikiŝtan ulanŝku, tama ŝoñinaka cherŝiĉha neqhŝtan ni ŝoñinaka oqŝiĉha, niŝaŝa ni ŝhikta lä ŝoñinaka ĉhhetinchiĉha.
- 15 Thuñiŝ ŝeŝi khisnan, niŝ thaxintanakaki Jesusiŝŝkiŝ makhatchiĉha tuŝ khikan: – ŝeŝiĉha tiki, anaŝ jekhmi ŝelĉha ti yoqkiŝiki. Ti ŝoñinaka kuchna ti keŝu qolta wath qhutñi oqaxu, ĉhhul lulillameqaŝ qhayaxu.
- 16 Jesusaki ninakŝkiŝ qhäŝiĉha: – Anaŝ oqŝ wakiŝiĉha; anĉhuk luli thälla.
- 17 Ninakaki qhäŝiĉha: – Ana werhnaĉ teqhŝ ĉhhulchiŝŝa, taxŝnuku t'anta niŝaŝa piŝk ch'iŝllaqaŝ ŝelĉha.
- 18 Jesusaki ninakŝkiŝ khichiĉha: – Xalla teqŝi ŝhikŝka.
- 19 Neqhŝtan Jesusaki ni tama ŝoñinaka ch'oxña paŝturan julŝnax khichiĉha. Xalla neqhŝtan Jesusaki ni taxŝnuku t'anta piŝk ch'iŝ niŝ qharkiŝ tanŝku tsewkchuk cherŝku, Jesusaki Yoŝkin thapa quŝtan sparakiŝ khikan ĉiĉiĉha xalla ni t'anta ĉh'alhŝku, niŝ thaxintanakŝkiŝ thächiĉha ni ŝoñinakŝkiŝ on onaxu.
- 20 Neqhŝtan thappacha ni ŝoñinakaki chheqañkama luhlchiĉha; neqhŝtan ni ŝetchinakaki qhalu piŝkchiŝ kanaŝta aptaŝŝiĉha.
- 21 Ni luhlchi ŝoñinakaki taxŝnukuqhalu watha luktaqanakataĉha. Ana mätaqanaka niŝaŝa ana okhalanaka qanŝku.
- 22 Xalla neqhŝtan Jesusaki ni thaxintanaka walsikiŝ luŝhax khichiĉha, niŝaŝa niŝ tuki ni qota wataxu, neqhŝtan nawkhtuñtan atkin irantaxu, ni ora niki ni ŝoñinakŝtan jalhtatĉha.
- 23 Neqhŝtan ŝoñinakŝtan jalhtiŝku, Jesusaki tshi kuru yawchiĉha ŝinapora mayiŝiŝxapa. Thuñiŝqattan Jesusaki nikhu ŝinallataĉha,

- 24** ni walsaki yoqkiştan azkin qot mora oqatča. Ni qhaş lhxoqhiş ni walsa paşatča niżaşa ni thamiki ninakş tukqhuttantača.
- 25** Qhantati Jesusaki ninakşqhutñi oqhchiča qhaş juntun.
- 26** Neqhştan ni thaxintanakaki qhaş juntun oqhñi cherşku, ninakaki tsukhchiča niżaşa añcha eqhskan qhawchiča: – ¡Niki kuntinača!
- 27** Xalla neqhştan Jesusaki ninakşkiş chşzinchiča, tuş khikan: – Werhča anćhukki anaş tsuka. ¡Thup quşşiş khisna!
- 28** Neqhştan Piruki qhaşiča: – Tata, amşlax niki werh qhaş juntun amkin oqhqatalla.
- 29** – Jesusaki khichiča – picha. Neqhştan Piruki walsikiştan şhujşku qhaş juntun Jesusiş qhutñi oqi qallantichiča.
- 30** Neqhştan ni thamş aşi nayşku Piruki eqhsiča; niżaşa qhaşkiş thxotsñi qallantikan qhawchiča: – ¡Yöş tatay werh liwriyalla!
- 31** Ni orapacha Jesusaki niş qharkiştan tanşku khichiča: – ¡Amki upa quşşişamča! ¿Qhaştikiştan teqinaşşamtaxo?
- 32** Neqhştan ninakaş walsikiş luştan, ni thamiki tshorhchiča.
- 33** Niżaşa ni walsikiş želñi zoñinakaki Jesusiş tukkiş killşiča tuş khikan: – ¡Cheqpacha amki Yöş Matimča!
- 34** Neqhştan ni qota qaqhşkuki Genesaret khita yoqkiş irantichiča.
- 35** Ni yoqchiş zoñinakaki Jesusa paxchiča, niżaşa ni kintuki şişşiča thappacha ni yoqanakqhutñi. Neqhştan Jesusişkin thappacha ni lä zoñinaka şhikchiča.
- 36** Niżaşa Jesusa rokt'iñitača am irş atallameqaş lansqatalla khikan; thappacha niş irş şkiti lanşñi zoñinakaki, žethchi ekliñitača.

Mateo 15

- 1** Neqhştan tshi qhaş fariseonaka Jesusişkiş makhatchiča niżaşa ni li utt'ayñinakami, ninakaki Jerusalén wathkiştan thonchitača, neqhştan Jesusişkiş pewkşiča.
- 2** – ¿Qhaştikiştan am thaxintanakaki ni tukita ućhumnaka achchi ephnakş usa ana kaşxo? ¿Qhaştikiştan ni qhara axwş usa ana päxo ima lulhkanxo?
- 3** Jesusaki ninakşkiş pewkşiča: – ¿Niżaşa qhaştikiştan anćhukki ni Yöş li ana kaşinćhuktaxo? Neqhştan anćhuka perşun usxaruqaş oqhča.
- 4** Yöşki tuş khichiča: ‘Am mä eph kaşakiča’, niżaşa ‘jekit mä eph ana kaşaćhaxa xalla niki tikhşnakiča.’

- 5 Ančhukki tuž thurt'inčhukčha, tshi zoñi chiyasača niž mä ephzkiš: 'Anal yanapi atasača, thappacha weth qinasinakaki Yös kin thätača';
- 6 nižaša xaqhsiltamiž ti chiyasaž niki, anaž simitu yanapax khita khesača niž mä ephzkišiki. Xalla nuž ančhukki ni Yös suma kintu thatanchinčhukčha, ni ančhuka usa waqaychišxapaki.
- 7 ;Toskaranaka! Werara ni Isaías Yös kištan čiñiki ančhukakištan čiñičha, tuž khikan:
- 8 'Ti zoñinakaki atžtanqaš wethkiš manta pächa, nižaša tinakž quški wethkištan ažkinča.
- 9 Ti zoñinakaki inapanqaš wethkiš manta pächa; ninakž thaxinšnakaki zoñinak amtaqašša.'
- 10 Neqhštan Jesusaki ni zoñinaka qhawžku khichiča: – Ančhukki thappachaž nonžna nižaša katoqa:
- 11 Anaž zoñž atkištan lušñi uj khesača. Nižaša zoñžtaki persun quškištan ulañi xalla ničha ujki.
- 12 Xalla neqhštan thaxintanakaki Jesusižkiš makhatžku pewkšičha: – Xalla ni fariseonakaki amiž čiñta nonžku ana juštaššičha.
- 13 Ni Jesusaki qhäšičha: – Thappacha ni ana weth tsewka epiž čhakhta šqalaki, šep'ižtanpacha kalhžtaž khekiča.
- 14 Ana čižina, ni šuranakaki yaqha šuranakaž irpiča. Nižaša tshi šuraki yaqha šura irpasaž niki pukultanpachaž tshi othkiš thxotsnakiča.
- 15 Neqhštan Piruki Jesusižkiš khichiča: – Ni amiž čiñta wethnakakiš thaxžnalla.
- 16 Jesusaki qhäšičha: – ;Ančhukmi anapanž näšya?
- 17 ;Anapaž ančhukki näšya thapa ni atkištan lušñi porakallkin watñi? Neqhštan ni xañchikištan wirqhutñi qhillapatkinž ulanča.
- 18 Xalla ni zoñž quškištan ulañiki zoñž quškištanž thonča; xalla ničha zoñi ujchiš päñiki.
- 19 Xalla ni zoñž qos quškištanaki anašum pinsamintunakaž ulanča, ni zoñi konšnaka nižaša ni iž išnaka nižaša yaqha mätaqžtan želšnaka nižaša thañi šäšnaka nižaša ni toskaranaka nižtašaqaš ar aršnakami.
- 20 Xalla ti čhultaqinakača zoñi ujchiš päñiki, xalla ni ana qhara axwžku luhlški anaž zoñžta uj khesača.
- 21 Jesusaki neqhštan ulanžku, Tiro nižaša Sidón yoqa oqhchiča.

- 22 Neqhstan tsha cananea yoqchiś zónki, xalla neqhstan ulanzku qhawi qallantichincha tuż khikan: – ¡Yös tata, Davidz Mati, werh oqznalla! ¡Weth mathki anaśum yenqhaż tantača añchal t'aqhiśi!
- 23 Jesusaki ana śinta qhäśiča. Neqhstan niż thaxintanakaki Jesusiżkiś makhatzku rokt'ichiča: – Na zónakiś oqaxu chiya, qhażtikiśtan ućhumnaka wirkiś qhawkan thonxo.
- 24 Jesusaki khichiča: – Yös Ephki werh kuchanzkichiča ni Israel wathchiś qatchi üśanakzkin.
- 25 Neqhstan na zónki Jesusiżkiś makhatzku, niż tukkiś killśinča tuż khikan: – ¡Yös tata, yanapt'alla!
- 26 Jesusaki näkiś qhäśiča: – Matinakzkiśtan anača wali t'anta qhañski, neqhstan pakunakzkin onanśki.
- 27 Näki niżkiś qhäśinča: – Nużučha Tata, xalla ni pakunakaki niż tuyñunakaż miśkiś wichśtanaka thxotsiż luhlča.
- 28 Neqhstan Jesusaki näkiś khichiča: – ¡Kullaka añcha paqhiča am quśki! Xaqnużum am pekčhaxa xalla nuż khekiča. Niżaśa ni orapacha nāza mathki žethchi khissinča.
- 29 Jesusaki neqhstan ulanzku Galilea qot ata irantiżkichiča; neqhstan tshi kuru yawzku neqhś julśiča.
- 30 Niżaśa xaqhsikintażlax Jesusa xalla neqhśi tama žoñinaka akhsiča. Jesusiż qhxochśkiś kojunaka niżaśa śuranaka niżaśa qhar mut'unaka niżaśa upanaka niżaśa tama lä žoñinaka śhikichiča, neqhstan Jesusaki ni lä žoñinaka ćhhetinchiča.
- 31 Xalla niżtikiśtan ni žoñinakaki ni upanaka chiñi cherzku niżaśa ni qhar mut'unaka žethchi cherzku, niżaśa ni kojunaka oqhlayñi cherzku niżtaśaqaś ni śuranaka cherñi cherzku. Israel Yösćin itsi qallantichiča.
- 32 Jesusaki niż thaxintanaka qhawzku ninakzkiś khichiča: – Werhki ti žoñinakal oqznuča, chheph max wethtan qamchiča, tinakaki ana ćhul lulchiśśa. Anal tinakz qhuya ana luhlchi kuchanś pekuča, tinakaki jikhśkiś oqhkan ñawjtasača.
- 33 Niż thaxintanakaki Jesusiżkiś khichiča: – ¡Xaqhnuż ućhunnakki ti tama žoñinakzta luli wačasaxo, xalla tiżta ana žoñ želś ch'eqti yoqkiśxo?
- 34 Jesusaki ninakzkiś pewkśiča: – ¡Anćhuk qhažu t'antichiś ćhuktaxo? Ninakaki qhäśiča – Qonqu, niżaśa tshi qhažu ch'iśllanaka.
- 35 Neqhstan ni žoñinakzkiś khichiča ni yoqaran julznaxu,

36 ni towqu t'anta nizaša ni ch'isllanaka qharztan tanzku Yöskin thapa qustan sparakiž khichiča. Neqhstan ni t'anta č'alhžku thächiča niž thaxintanakžkiš, ninakaki žoñinakžkiš toxžinchiča.

37 Thapa ni žoñinakaki chheqañkama luhchiča, nizaša ni žetchinaka towqu kanašta šhipchiča.

38 Nizaša ni luhchi žoñinakaki paqhpikqhalu wathatača, nizaša mätaqanakžtan okhalanakžtan ana qanzku.

39 Neqhstan Jesusaki ni žoñinakžtan jalhtichiča, neqhstan Jesusaki niž thaxintanakžtan walsikiš lušhku, Magadán khita yoqa oqhchiča.

Mateo 16

1 Ni fariseonakžtan saduceonakžtan Jesusa cheršni oqhchiča, nizaša ujkiš thxotšxapa tshi milajru thēsni maychiča xalla ni Jesusa Yöskižtan thonni šisxapa.

2 Neqhstan Jesusaki ninakžkiš qhäsiča: “Thuñiž qatan lhokhžnanaki ančukki khinčukča: ‘Xaqaki šuma thuñiž kheqalča’;

3 nizaša xaqawensuñ khinčukča: ‘Töxiki anašum thuñiž kheqalča, xalla ni tsewka pachaki lhokhža nizaša q'uyqu tshirchiša.’ Nizaša ančukki šiša ti yoqa nizaša ni tsewka pacha sarayi, ¿qhažtikižtan ančukki ti anšta qamañ chimpunaka ana sarayi atxo?

4 Ti xašta žoñinakaki añcha ñexu ana šum qušiša tshi chimpuqaš mayniča; xalla ni chimpuki anapanž thēžta khekiča, Jonaskiž thēžta chimpu irataki.” Nizaša ninaka ekku oqhchiča.

5 Xalla ni thaxintanakaki ni qotž nawkhtuñtan watzku, t'anta chhichš thatžtqalča.

6 Neqhstan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Nonžna, ančukki ni fariseo toskar žoñinakžkižtan nizaša ni saduceo toskar žoñinakžkižtan kuytašakiča.

7 Neqhstan ni thaxintanakaki ninakpora parlasatča: – ¡Učumnakki ana t'anta šhiktača!

8 Neqhstan Jesusaki ni nayžku ninakžkiš khichiča: – ¿Ančukki qhažtikižtan ana t'antichiša khexo? ¡Ančukki añcha upa qušiša!

9 ¿Ančukki anapanž näšya, nizaša anaž khuñqay ni taxsnuku t'anta ni taxsnukuqhalu watha žoñinakžkiš toxžinta, nizaša qhažu kanašta ni žethchi aptaššinčuktaxo?

10 ¿Nizaša anapanž khuñyā ni towqu t'anta ni paqhpikqhalu watha žoñinakžkiš toxžinta, nizaša qhažu kanašta šhijpi aptaššinčuktaxo?

- 11 ¿Anchukki anpanz näsya? Werhki anal ni t'antikiştan parluća, niżaşa anchukki ni fariseo toskar  oņinakzkiştan niżaşa ni saduceo toskar  oņinakzkiştan kuytaşakića.
- 12 Neqhştan ninakaki năşićha, Jesusa ana ni t'anti liwaturkiştan kuytaşaxu chiyatqalća, ans ni fariseo  oņinakzkiştan niżaşa ni saduceo  oņinakz thaxinşnakzkiştan kuytaşaxu.
- 13 Neqhştan Jesusaki Cesarea Filipino yoqa irantiżku, niż thaxintanaka pewkşićha: – ¿Qhażt khiy ni  oņinaka ni  oņż Matkiştanxo?
- 14 Ninakaki qhăşićha: – Yaqhap  oņinakaki Juan Wawtistaća khića, yaqhapaşti Eliassa khića, niżaşa yaqhapanakaki Jeremías uşh yaqha Yöskiştan chiņiżlani khića.
- 15 – Neqhştan Jesusaki ninakzkiş pewkşićha, – niżaşa anchukşti, ¿j khćaż werh khexo?
- 16 Neqhştan Simun Piruki qhăşićha: – Amki Mesiyamća, żethņi Y s Matimća.
- 17 Neqhştan Jesusaki niżkiş khichića: – Simuna ańcha walimća, Jonás mati, xalla tiki ana  oņżkiştan şişşamća, ans ti weth tsewкта Ephća amkiş wiyżkichiki.
- 18 Niżaşa werhki amkiş Pirumća khiwća, niżaşa ti maşuntuņ weth timlul qhuyaća; niżaşa ni tikhşmi anaż thatni atasaćha.
- 19 Niżaşa amkiş tsewкта irpiş wath llawil thăća; xalla ti yoqkiş amiż ćhelhtaki, niżtaşaqaş ni tsewкта yoqkinaki ćhelhtaşaqaş khekića, niżaşa amiż ti yoqkiş jerztaki, niżtaşaqaş ni tsewкта yoqkinaki jerzta khekića.
- 20 Xalla neqhştan Jesusaki niż thaxintanakzkiş chĩzinchića, ana j khzkişimi Mesiassa niki khikan chĩchiyaxu.
- 21 Neqhştan Jesusaki niż thaxintanakzkiş thaxni qallantichića, ni  oņż Matiki ni Jerusal n wathkiş ańchaż t'aqhişakića niżaşa ćhhaxwtaż khekića, ni wath qamchi ephnakzkiş, niżaşa ni timlu jilirinakzkiş, niżaşa ni judiu li utt'ayņinakzkişimi. Niżaşa khiwća konta şaqaş khekića, neqhştan chheph maxkiştan jakatatakića.
- 22 Neqhştan Piruki Jesusa tshiqhutņi ujšxapa chhichku tuż khichića: – ¡Y s tata, perşunpacha oqznalla! ¡Amkiş anapanx tinaka niżta watlalla!
- 23 Neqhştan Jesusaki Piruż qhutņi qhutzku khichića: – ¡Saxra wethkiştan saraqa! Wethkiş aqacham păća, anam Y s ćhultaqkiş cherża, ans ni  oņinakz ćhultaqkişqaşim cherża.
- 24 Neqhştan Jesusaki niż thaxintanakzkiş khichića: – Xaqhsilta  oņit weth thaxinta khişpekćhax niki, thatştanća niż perşun qamaņa, niżaşa perşun kuruşha qużku werh apzka,

25 xaqhsiltat persun žeti liwriś pekčaxa, xalla niki apt'akiča; xaqhsiltat persun žeti weriž khen apt'ačaxa; xalla niki wačhakiča.

26 ¿Žoñinakžtaki inapanqaś ti yoqa qhutupacha kanta khesača, nižaśa persun žetiž apt'akiča? ¿Uśh qhažut tshi žoñi niž žetkiśtan thäsaxo?

27 Xalla ni žoñž Matiki niž ephž qhanžtanž thonakiča, nižaśa niž anjilanakžtanpacha, neqhśtan śapa maynižkiś niž lanqžta patxparuž amayakiča.

28 Werhki cheqpachal khiwča, anś teqhś želhñi žoñinakžkiśtan, anaž tikhžnakiča ni žoñž Mati irpi thonñiž cherakiča.

Mateo 17

1 Qonqu thuñkiśtan Jesusaki chhichchiča, Piružtan, Santiagužtan, Juanžtan, Juanki Santiaguž jilatača, neqhśtan ninakžtanqaś oqhchiča nižaśa tshi paqh kuru yawchiča;

2 Xalla nikhu ninakž tukkiś Jesusaki thuksiča. Nižaśa niž yukhki thuñiž taqaś llijatča, nižaśa niž śkitiki chiwi khissiča qhanažtaqaś.

3 Xalla nižtikiś ninakaki cherchiča, Jesusižtan Moiestan Eliastan parliñi.

4 Neqhśtan Piruki Jesusižkiś palxaychiča: – Yös tata, jañcha waliča učhumnakki teqśiki! Am munasaž niki chheph śhujllal qhuysnasača: Tshiki amta, tshiki Moiesta, tshiki Eliasta.

5 Piruž nuž chiyani tshi śuma qhanñi tshiri ninakžkiś wëskichiča, ni tshirkiśtan tshi xora chžkichiča, tuž khikan: “Xalla tiča weth q'ay machhki, xalla ti illśinpanča: Xalla tiž nonžna.”

6 Xalla ni nonžku ni thaxintanakaki, añcha tsukaña yoqkiś pokt'ichiča.

7 Neqhśtan Jesusaki ninakžkiś makhatžku, ninaka lanžku khichiča: – Žäžna; anaž eqhsna.

8 Neqhśtan ni orapacha, ni muytata chercherśiča, ana čhulumi thenchiča, Jesusaqaś ninakžtan želatča.

9 Jesusaki ni kurkiśtan śhujžkikan, ninakžkiś chžinchiča: – Ana jëkhžkiśimi maśnakiča ti ančukaž chertanaka, žoñž Matiž jakatattan ančukki chichiyakiča.

10 Neqhśtan ni thaxintanakaki Jesusižkiś pewkśiča: – ¿Qhažtikiśtan ni li utt'ayñinakaki Eliassa tuki thonakiča khiñitaxo?

11 Neqhśtan Jesusaki qhäśiča: – Cheqpachapanśaž Eliaski weth tuki thonča nižaśa niž thappacha askichakiča.

- 12 Xašiki werh khiwcha Eliaski thonchiča, neqhstan ni žoñinakaki ninakž quškama pächiča. Xalla nižtašaqaš ni žoñž Matiki ni žoñinakž qharkiš t'aqhišakiča.
- 13 Neqhstan ni thaxintanaki näšiča, ni Jesusa Juan Wawtistižkištan palxayñi.
- 14 Xalla ni žoñinaka želhñiž nikhu irantitan, Jesusižkiš tshi žoñi makhatžkichiča nižaša niž tukkiš killšiča tuž khikan.
- 15 – Yös tata, weth machhškiš oqznalla, nižaša añchaž t'aqhišiča nižaša t'ukča; or oraki ujkiš thxotsa nižaša qhaškiš thxotsa.
- 16 Ti am thaxintanakžkiš šhikchinča, ninakaki ana čhhetni atchiča.
- 17 Jesusaki qhäšiča tuž khikan: – ¡Ančhukki ana Yösčin quššiš žoñinakčhukpanča nižaša toskar žoñinakčhukpanča! ¿Čhhul orkamat ančhukatan želakexo? ¿Čhhul orkamat ančhuk awantakexo? Teqhš šhikžka ni ušha.
- 18 Neqhstan Jesusaki ni anašum yenqhanaka ujšiča nižaša ni ušhkištan chhetqatchiča, neqhstanpacha ni ušhaki žethchi khissiča.
- 19 Neqhstan ni thaxintanakaki Jesusa šinapora pewkšiča: – ¿Qhažtikištan werhnakki ni anašum yenqhanaka ana chhetqati atchintaxo?
- 20 Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Qhažtikištan ančhuk añcha upa quššiš čhuktaxo. Cheqpachal khiwcha tshi mustas mujullažtaqaš quššiš khesaž ančhuk niki ti kuržkiš ančhukki khesača. 'Teqhstan saraqa yaqha yoqa oqa', nižaša ni kuruki oqasača. Anaž čhhulumi ančhukakiš ana atchuka khesača.
- 21 Xalla tižta yenqhanakaki Yösčin mayišištan nižaša ayunaštanpanž chhetqatasača.
- 22 Galilea yoqkiš chika želhkan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Ni žoñž Matiki ni žoñinakž qharkiš thätaž khekiča,
- 23 nižaša kontaž khekiča; xalla neqhstan chheph maxkištan jakatatakiča. Xalla ni nonžku ni thaxintanakaki añcha t'aqhirtichiča.
- 24 Jesusaž niž thaxintanakžtan ni Cafarnaúm watha irantitan, xalla ni timlužta taša mayñinakaki Piru chersñi oqhchiča, neqhstan nižkiš pewkšiča: – ¿Am thaxiñiki ana ni timlužta taša thäñiqaya?
- 25 – Piruki qhäšiča – jë thäñiča. Neqhstan Piruž qhuya lušhku ima Piruž chiyan, Jesusaki palxayi qallantichiča tuž khikan: – ¿Simuna am qhažum khexo? ¿Ni yoqa irpiñinaka nižaša ni taša mayñinakaki, jëkhnakžkištan taša mayñitaxo ninakž matinakžkištanqay ušh yaqha wathchiš žoñinakžkištanxa?
- 26 Piruki qhäšiča: – Ni yaqha wathchiš žoñinakžkištan. Jesusaki arxatchiča: – Xalla nuž niž persun matinakaki ana šinta čhhulumi thäñitača.

²⁷ Xalla nuż ana jëkhźkişimi aqacha khişxapaki, tshi qota oqa neqhştan ni anşuyļu thxotźna niżaşa ni tuki tansñi ch'is xőzna. Ni ch'is atkişiki tshi päşim waćhakića, ni päşki wethkiştan niżaşa amkiştan taşa thäşxapa jilakamaż khekića, neqhştan ni päş chhichku oqa niżaşa thäżka.

Mateo 18

- ¹ Xalla ni orapacha ni thaxintanakaki Jesusiżkiş makhatźku pewkşićha: – ¿Xaqhsilta źoñit ni tsewkta irpişkiş wathkiştan tshan cheqanaxo?
- ² Neqhştan Jesusaki tshi uşha qhawşićha niżaşa ninakź taypikiş şhikchića
- ³ neqhştan ninakźkiş khichića: – Cheqpachal khiwća anćhuk anaż tshi uşhażtaqaş quş turkakiż niki, anaż ni tsewkta irpiş wathkiş luşhakića.
- ⁴ Xalla ni tsewkta Yös irpiş wathkinaki xaqhsilta źoñit amu khissaxa niżaşa ti uşhażtaqaş xalla nića cheqanaki.
- ⁵ Niżaşa xaqhsilta źoñit weth thükiş tshi uşha tanźnaćhaxa ti uşhażtaqaş, niki werhşaqaş tanźa.
- ⁶ “Xaqhsiltat ujkiş thxotsqatćhaxa ti wethkiş kirichi qoltallanaka, xalla niżtanakaki xorkiş paqh thax moqźku tshi larama sumñi qotkiş xaquntiş wakişićha.
- ⁷ ¡Añcha ana walića ti yoqkiş ni ujkiş thxotsñinakaki! Ujkiş thxotski panqaş źelasaća, ¡aywira ni yaqha źoñinaka ujkiş thxotsqatñi źoñiki!
- ⁸ “Xalla niżtikiştan am qharat niżaşa am qhxochat ujkiş thxotsqatćhax niki, potźna niżaşa amkiştan aźkin thxota; waliż khesaća ni wiñay źetkiş mut'u niżaşa koju luşhki, ans ana waliż khesaća am pişk qharchiş niżaşa pişk qhxochchiş ni wiñaya asñi ujkişiki.
- ⁹ Niżaşa am źhukit ujkiş thxotsqatćhax niki, lekźna niżaşa amkiştan aźkin thxota, waliż khesaća ch'ulla źhukchiş ni wiñay źetkiş luşhki, niżaşa ana waliż khesaća am pişkpach źhukchiş ni t'aqhişis uşkin thxotta khişki.
- ¹⁰ “Ana xaqhsilta qoltallanakami ćhhaxwakića. Cheqpachal khiwća ninakź anjilanakaki weth tsewkta ephź yukh cheqźtapachaća.
- ¹¹ Xalla ni źoñź Matiki ni qatchinaka liwrñi thonchića.
- ¹² “¿Neqhştan anćhuk qhażtaż nayxo? Tshi źoñi tshiwatha üşichiş khesaż niki, neqhştan tsha üşaż qatanaki, ¡anam ni sanquqhalu sanquchiş tama ni üşi ilaqş yoqkiş ekasaya, neqhştan ni qatchi üşi qhuri oqaşxapa?
- ¹³ Niżaşa na qatchi üşi waćhakiż niki, neqhştan ni sanquqhalu sanquchiş tama üşikiştan tshanti chipźnakića.
- ¹⁴ Niżtaşaqaş anćhuka tsewkta ephki anaż tşimi ni qoltallanakźkiştan qatñi pekća.

- 15 “Nízaša am jilat amtan ana suma pächax niki, sínapora nížtan palt'a nízaša chížina nízaša níž ujkištan násqata, neqhštan am jila iyawkhekiž niki atipchamča.
- 16 Nízaša anapanž iyawkhekiž niki, tshi ušh pukultan žoñinaka qhawžna neqhštan ni žoñinakž tukkiš chížina ni žoñinakaki tshi cherchi žoñiž khekiča
- 17 Nízaša anapanž ninakžkišimi iyawkhekiž niki, Yös kirichi jilanakžkiš mašna, nízaša anapanž ni Yös kirichi jilanakžkišimi iyawkhekiž niki, ana Yös kirichi žoñi paxa nízaša ni Romžta taša mayñi žoñi irata.
- 18 “Cheqpachal khiwča ančhukaž teqhš ti yoqkiš čhelhtaki, nížtašaqas čhelhta khekiča ni tsewka yoqkinaki, nízaša ančhukaž ti yoqkiš jeržtaki, nížtašaqas jeržta khekiča ni tsewka yoqkinaki.
- 19 “Ti šaqal khiwča: Ti yoqkiš ančhukakištan pukultan palt'asaž niki Yösčin mayišikan čhulullami mayšxapa, ni weth tsewka ephki thäkiča.
- 20 Nízaša xaqhsikin pukultan ušh chhepultan weth thükiš akhsax niki, xalla neqhšiča werhki ninakž taypikiš.”
- 21 Neqhštan Piruki Jesusižkin makhatžku pewkšiča: – Yös tata, ¿qhažwiltat werh šumansnasa ni weth jila wethtan uj päsaž niki? ¿Qonqu kama?
- 22 Jesusaki nížkiš qhäšiča: – Anal towqu wilta kama khiwča, ans khiwča towquqhalu wilta qonqučiš.
- 23 “Xalla ni tsewka irpiš wathaki tshi päš qaxši reyž taqašša, níž uywita žoñinakžtan qaxkištan palt'is pekatča.
- 24 Xalla ni qaxanaka tumtikanaki, tshi žoñi wakchi chawkh wathanaka qaxa ulančiča.
- 25 Xalla ni ana phxoqi atñižkištan níž tuyñuki khichiča, tuytax khila níž thunatanpacha nízaša níž okhalallanakžtanpacha nízaša thapa níž qamanakžtanpacha, níž qaxa phxoqta khexu.
- 26 Xalla ni uywitaki reyž tukkiš killšiča, neqhštan rokt'ichiča: ‘Amki werhqaž thewžnalla werhki thappachal phxoqáča.’
- 27 Neqhštan ni reyki ni žoñi oqšiča; nízaša níž qaxkištan šumansiča nízaša kuchšiča.
- 28 “Xalla neqhštan ulanžku ni uywitaki níž maštan šalčiča, níž mašiki nížkiš tshiwatha päš qaxatača, neqhštan níž t'ullkiš tanchiča tuž khikan: ‘¡Wethkiš qaxamla ni anšpachaž phxoqa!’
- 29 Níž mašiki níž tukkiš killšku rokt'ichiča: ‘Amki werhqaž thewžnalla werhki thappachal phxoqáča.’

- 30 Xalla ni qaxsñi zoñiki ana iyawkhichiča, ans tshanti karsilkiś makhqatchiča ni qaxa phxoqškama.
- 31 Neqhstan niž yaqha maśinakaki niža watñi cherzku añcha oqśiča, neqhstan reyžkin ni chertanaka maśni oqhchiča.
- 32 Xalla neqhstan ni reyki qhawsqatzku khichiča: ‘¡Ñexw uywita! Werhki amiž rokt'iñižkhen thappacha am qaxanakzkiśtan pertunchinla.
- 33 Nižaśaqaś amki am maśi oqstantača, xaqhnuž werhki am oqsinžlaxa xalla niža irata.’
- 34 Neqhstan ni reyki muspa žaxwchiča, neqhstan kuchanchiča xwataxu nižaśa thappacha ni qaxa phxoqañkama.”
- 35 Jesusaki khichiśaqaśśa: – Weth tsewhta ephki nužuśaqaś ančukatan päkiča, xaqhsilta ančukakiśtan ana thapa quśtan perśun jilžtan śumansnakiž niki.

Mateo 19

- 1 Neqhstan xalla niža čhultaqinaka chžku, Jesusaki ni Galileakiśtan oqhchiča nižaśa ni Judea yoqa Jordán pujkiśtan tüna irantichiča.
- 2 Nižaśa tama zoñinakaki ni apśiča, nižaśa xalla nikhu lä zoñinaka čhhetinchiča.
- 3 Neqhstan yaqhap fariseo zoñinakaki Jesusižkiś makhatchiča, Jesusa ujkiś thxotśxapa pewkśiča: – ¿Tshi zoñi perśun thunatan čhul ujkiśtan meqaś jalhtasaya?
- 4 Jesusaki ninakzkiś qhäśiča: – ¿Ana ančuk ni khjirta lichinčuk panqhažtataxo? Ni qallantikiś ančuk päñiki ‘luktaqa mätaqa pächiča’
- 5 Nižaśa khichiča: ‘Nižtikiśtan zoñiki mä ephžkiśtan saraqakiča thunatan qamśxapa, nižaśa ni pukultanaki tshi qamañchiś khissa.’
- 6 Nižaśa anača piśk, ans tshi qamañchiśqaśśa. Nižtikiśtan zoñiki anaž jaljasača ni Yös chhalžta.
- 7 Neqhstan ni fariseonakaki pewkśiča: – ¿Qhažtikiśtanpan ni Moiseski perśun thunakiś tshi jalhtiś papila thās mantichitaxo nužuqaś jalhtiśxapa?
- 8 Jesusaki ninakzkiś khichiča: – Ančukaž choxru quśiś khen Moisesaki perśun thunatan jalhtiś wakiśqatchiča; xalla ni yoqa qallatiśkiśiki anatača nužu.
- 9 Nižaśa werhki khiwča, tshi zoñiki perśun thun yaqha zoñžtan želhchižkhen jalhtasača, nižaśa yaqhatan šalžnasaž niki iziwiriž khissa.
- 10 Ni thaxintanakaki Jesusižkiś khichiča: – Xalla tiki luktaqanažkiś nižaśa mätaqanakzkiś watča, anaž šalś wakiśiča.

- 11 Jesusaki ninakzkiś qhäsiċha: – Anaż thapa žoñinakaki ti katoqi atasäċha, ans ni Yös thäta žoñinaka alaxaqas katoqasaċha.
- 12 Nižaša yaqhap žoñinakaki mä ikskiċtanpacha iwapan mathtaċha, nižašaqaś žoñiž päta iwa želhċha, nižaša yaqhap žoñinakaki Yös irpiś watha oqhś layku iwažtaqaś khikhiċha. Xaqhsilta žoñit ti katoqspekċhaxa nikix katoqila.
- 13 Neqhċtan Jesusižkin okhalanaka šhikchiċha qharžtan lanžinaxu nižaša ninakžtaxapa mayiśižžinaxu; Jesusiž thaxintanakaki ni okhala šhikñi žoñinaka ujiċha.
- 14 Neqhċtan Jesusaki khichiċha: – Ana khe, ni okhalanaka wethkin thonax khe ana ċhhaxwa, ni Yös irpiś wathaki ti okhalanakž quś irataċha.
- 15 Nižaša Jesusaki ni okhalanakž achkiś qharžtan lanžku, neqhċtan ni yoqkiċtan oqhchiċha.
- 16 Tshi thowaki Jesusa chersñi oqhchiċha, nižaša nižkiś pewksiċha: – Thaxiñi, žwerhki ċhhulu śuma päś, khesaya ni wiñay žetchiś khiśxapa?
- 17 Jesusaki nižkiś qhäsiċha: – ¿Qhažtikiċtanam ni śuma khikan wethkiś pewkžxo? Śintallaqaśša śumaki. Xalla ni wiñay žetkiśim luśhpekċhax niki Yös linaka kaśa.
- 18 – Ni thowaki pewksiċha ¿xaqsiltanakataxo? Neqhċtan Jesusaki nižkiś khichiċha: – ‘Anaċha žoñž mätaqžtan želhški, ana žoñi kona, ana thañišä, ana toskara chiya žoñžta inapachkiċtan,
- 19 nižaša am mä eph kaśa, nižaša am mašinaka oqžna perśunpachkištaqaś.’
- 20 – Ni thowaki qhäsiċha– . ¿Thapa ninaka päċhinċha ċhhulut werh iya phaltixo?
- 21 Jesusaki nižkiś qhäsiċha: – Žkayi quśśiśam khiśpekċhax niki oqa, thappacha am qinasinaka tuyśka t'aqhir žoñinakzkiś ni päś ona. Neqhċtan tsewka yoqkin tshanti želinċhiśim khekiċha. Neqhċtan thona nižaša werh apžka.
- 22 Xalla nižta nonžku ni thowaki llakita oqhchiċha, ni thowaki walxa želinċhištaċha.
- 23 Neqhċtan Jesusaki niž thaxintanakzkiś khichiċha: – Cheqpachal khiwċha tshi želinċhiś žoñiki tsewka irpiś wathkiś ch'amanpanž luśhakiċha.
- 24 Werhki wiltal khiwċha tshan phaśilaċha tshi kamillu akuj khuñkiś watški, tshi želinċhiś žoñiki ch'amaž khekiċha ni Yös irpiś wathkiś luśhki.
- 25 Xalla ni nonžku ni thaxintanakaki tshanti iśpantichiċha, nižaša ninakaki khetċha: – ¿Jekh pan liwriċta khesaxo?
- 26 Jesusaki ninakžqhutñi qhutžku qhäsiċha: – Žoñinakžta ana atchukanakaki, Yöstaki thappacha atchukapanqaśša.
- 27 Neqhċtan Piruki khichiċha: – Werhnakki thappacha ekċhinċha wethnaka qamanaka, nižaša am apžkichinċha. ¿ċhhulut werhnak tanžnakexo?

28 Jesusaki ninakzkiś qhäsiċha: – Cheqpachal khiwċha ni Yös thonś thuñkiśki, ni ŷoñŷ Mati niŷ aŷtan niŷ irpiśkiś julśkiś julŷtan, niŷaśa anċhuk werh apŷkichinaka niŷtaśaqaś anċhukki ni qhalu piśkchiś Israel t'aqa irpiśkiś julśkiś julŷnakiċha juchjiptayśxapa.

29 Niŷaśa thappacha weriŷ khen, niŷ qhuyanaka, jilanaka niŷaśa kullakinaka, ŷmä eph niŷaśa okhalanaka, ŷyoqanakami ekċhaxa, xalla ninakaki tanŷnakiċha tshiwatha nuŷtan niŷaśa wiñay ŷeti tanŷnakiċha.

30 Xalla anś wakchi tukkin khiñinakaki wirkinŷ khisnakiċha, niŷaśa anś wakchi wirkin khiñinakaŷti tukkinŷ khisnakiċha.

Mateo 20

1 “Xalla ni tsewkta irpiś wathaki, tshi ŷoñi lanqśnakchiŷtaqaśśa, ni ŷoñiki wentan lanqśñi ŷoñinaka qhuri ulanċiċha niŷ uw ŷqala lanqśñixapa.

2 Neqhŷtan ni lanqśñi ŷoñinakŷtan tshi nōx lanqś pakkiŷtan palt'ichiċha, neqhŷtan niŷ uwa lanqś yoqa kuchanċiċha.

3 Neqhŷtan maxiñxapa wilta ulanċiċha, wath morkiś ana lanqśśiś ŷoñinaka cherċiċha.

4 Niŷaśa ninakzkiś khichiċha: ‘Anċhukmiŷ weth uwa lanqś yoqkin oqalla, niŷaśa werhki xaqnuŷuqat wakiśaċhani xalla nuŷ pakaċha.’ Neqhŷtan ninakaki oqhċiċha.

5 Niŷaśa ni tuyñuki taypuru wilta ulanċiċha, niŷaśa ŷeŷike wilta ulanċiċha, neqhŷtan niŷtaśaqaś päċiċha.

6 Niŷaśa maxña qaq ora wilta wath mora kephċiċha, niŷaśa neqhŷi ana lanqśśiś ŷoñinaka ŷalċiċha. Ninakzkiś pewkśiċha: ‘¿Qhaŷtikiŷtan anċhuk tōx thuñi ana lanqŷku qamxo?’

7 Niŷaśa ninakaki qhäsiċha: ‘Anaŷ jċkhmi werhnak rokchiki.’ Neqhŷtan ninakzkiś khichiċha: ‘Anċhukmiŷ weth uwa lanqś yoqkin oqalla.’

8 “Neqhŷtan thuñiŷ qattan, ni tuyñuki niŷ lanqśñi irpiñiŷkiś khichiċha: ‘Ni lanqśñi ŷoñinaka qhawŷka, niŷaśa ni wiri lanqśñi luŷhñinakzkiŷtan paki qallantakiċha niŷaśa tuki lanqśñi luŷhŷinakzkiś ŷerŷnakiċha.’

9 Ni maxña qaq ora lanqśñi luŷhŷinakaki thonċiċha, niŷaśa ŷapa mayni tshi nōx lanqś paka tanŷiċha.

10 Neqhŷtan ni tuki lanqśñi luŷhŷi ŷoñinakzkiś pakś thonċiċha, niŷaśa ninakaki jila paka tanŷnaŷkă khikan pinsichitaċha; niŷaśa ŷapa mayni ninakaki tshi nōx lanqś paka tanŷiċha.

11 Neqhŷtan paka tanŷku, ni tuyñuŷxapa chuchi qallantichiċha,

- 12 tuž khikan: ‘Ninakaki tshi upakamaqaś lanqśićha, nižaśa amki wethnakatan chikata ninakźkiś pakchamćha, werhnakśti śitapacha ni lanqśñi nižaśa ni śi qhaqimi awantichinćha.’
- 13 Xalla ni tuyñuki qhäśićha ninakźkiśtan tshi suñźkiś tuž khikan: ‘Jila, anal amkiś ana śuma pawućha. ¿Anax amki wethtan tshi nōx lanqś paka palt'ichamxo?’
- 14 Am paka tanźku oqa. Nižaśa werhki ti wiri lanqśñi luśhśiźkiś amkiś pakta irata pakśpekućha,
- 15 werhki xaqhnuž weth päśtan päśpekućhaxa xalla nuž päsaćha. ¿Uśh weriž śuma khen amki iñiśixa?’
- 16 “Nižaśa anś wirkin khiñinakaki tukkinž khekićha; nižaśa anś tukkin khiñinakaki wirkinž khekićha.”
- 17 Jesusaki Jerusalén jikhśkiś oqhkan, niž qhalu piśkchiś thaxintanaka yaqhikin qhawźku khichićha:
- 18 – Anćhuk qhažtaž nay, xaśiki Jerusalén wathaž oqhćha, ni žoñž Mati thätaž khekićha ni timlu chawkh jilirinakźkiś nižaśa ni li thaxiñinakźkiśimi, neqhśtan konqatśxapa thäta khekićha,
- 19 xalla neqhśtan yaqha wathchiś žoñinakźkiś thätaž khekićha nižkiśtan iñaraxu, nižaśa qichaxu, neqhśtan kuruśhkiś ch'awkta khekićha; xalla neqhśtan chheph maxkiśtan jakatatakićha.
- 20 Neqhśtan Santiago nižaśa Juanž mäki nāza matinakźtanpacha Jesusiźkiś makhatźku niž tukkiś killśinćha tshi oqśñi mayśxapa.
- 21 Jesusaki ninakźkiś pewkśićha: – ¿Ćhhuluž anćhuk pekxo? Näki qhäśinćha: – Am irpiś wathkiś mantalla ti weth matinaka tshiki žewqhuttan nižaśa tshiki śqarqhuttan julźnaxu.
- 22 Neqhśtan Jesusaki qhäśićha: – Anćhukki anaž śiśśa ćhhuluž mayćhaxa. ¿Anćhukki weth likhś taskiśtanž ni xar qhaś likasaxo? Ninakaki khichićha: – Atasaćha.
- 23 Neqhśtan Jesusaki ninakźkiś qhäśićha: – Anćhukki ti xar qhaś likakićha, nižaśa ni weth žew qhuttan nižaśa śqar qhuttan julśki anaž werh ni thäś wakiśićha, ans thätaž khekićha jekhnakźtaqaś weth eph thakśižlani xalla ninakźkiś.
- 24 Neqhśtan xalla ti nonźku ni qhalu thaxintanakaki, ni pukultan jilaśullkiźxapa žaxwchićha.
- 25 Neqhśtan Jesusaki qhawźku ninažkiś khichićha: – Nižaśa anćhukki śiśśa, ni ana Yōś kirichi poraqaś ni chawkh jilirinakaki ninakź munañpikiś ni žoñinaka irpićha, nižaśa ninakporaqaś jiliri khissa.

- 26 Nízaša ančhukakiís ana nížta khišťančha. Xalla ni ančhukakišťan irpiís pekñiki, thapatiž manta päšťančha;
- 27 nízaša xaqhsiltat ančhukakišťan tukkin khiís pekčhax niki, thapa žoñinakž manta päñi khišťančha.
- 28 Xalla nížtašaqaś, ni žoñž Matiki ana liwta khiśxapa thonchičha, ans manta päśxapa thonchičha, nízaša níž žeti thäśxapa paka kunta, thapa žoñinaka liwriśxapa.
- 29 Ninakaž Jericó wathkišťan ulnan, tama žoñinaka Jesusa apśičha.
- 30 Pukultan śuranaka jikhś atkiś julśi želatčha, xalla ni Jesusa watñi nonžku qhawchičha: – ¡Yös tata, Davidž matimčha, werhnakž oqžnalla!
- 31 Ni žoñinakaki ni śuranakžkiś ujžnatčha ch'uj želaxu, xalla ni śuranakaśti tshanti qhawatčha: – ¡Yös tata, Davidž matimčha, werhnakž oqžnalla!
- 32 Neqhšťan Jesusaki t'ukžku ni śuranaka qhawśičha, neqhšťan ninakžkiś pewkśičha: – ¿Čhhulu päñiž ančhuk werh pekxo?
- 33 Ninakaki qhäśičha: – Yös tata, cherś pekučha werhnakki.
- 34 Jesusaki ninaka oqžku ninakž žhuki lanžinchičha. Ni orapacha ni śuranakaki cherñi khissičha, neqhšťan Jesusižtan chika oqhchičha.

Mateo 21

- 1 Ni Jerusalén wath kežu khen, nízaša Betfagé khita qhuyanaka irantižku, Jesusaki níž pukultan thaxintanaka kuchanchičha ni Olivu khita kurkin, wën
- 2 tuž khikan: – Učhhun tukkin qolta wathaž želhčha xalla nikhuž oqa, xalla neqhśi tsha aśnim śalakičha tshi ker aśnullchiś, neqhšťan jeržkuž śhikna.
- 3 Nízaša xaqhsilta žoñimiž ančhukakiś pewkžnasačha, ančhukki chiyakičha Yös tataž pekčha, nízaša upakhižkul ančhukakiś śhiknačha.
- 4 Xalla tiki watčha ni Yöskišťan čiñiž khjirta, xalla tuž khjirchičha wataxu:
- 5 “Sión chawkh wathžkiś chiya: ‘Cheržna, am Reyki amkiś thončha, nízaša llanulla lhat aśnakiś yawchi, nízaša tshi ker aśnullchiś, tshi quži xoxoñi uywiž tsjikallkiś.’ ”
- 6 Neqhšťan níž thaxintanakaki oqžku Jesusaž čitakama pächičha.
- 7 Neqhšťan ninakaki na aśni níž tsjikallžtanpacha akhžkichičha, nízaša ninakž irśnaka karunžinchičha neqhšťan Jesusaki na aśnakiś yawśičha.
- 8 Nízaša tama žoñinakaki thewžnatčha. Yaqhapanakaki níž oqhś jikhśkiś ninakž irś ŝkitinaka chhiñatčha, nízaša yaqhapanakaśti ni munti thaśna murtanaka jikhśkiś chhiñatčha.

- 9 Jesusíz tukkin, oqhñi zoñinakaki nizaśa wirkin thonñi zoñinakami, qhawi qallantichiċha: – ¡Xallalla, ni David reyź Matiki! ¡Añcha walix khila ni Yös thükiś thonñiki! ¡Xallalla ni tsewkta Yös wathkinaki!
- 10 Jesusaź ni Jerusalén wathkiś luśhtan, thappacha ni chawkh wathaki ch'axmi pächiċha, nizaśa wakchi zoñinakaki pewkźnatċha: – ¿Jëkhpan tixo?
- 11 Nizaśa ni zoñinakaki qhäśnatċha: – Ti Jesusaki Yöskiśtan chiñiċha, ni Nazaret wathchiś Galilea khita yoqkiśtan.
- 12 Jesusaki timlukiś luśhku, nizaśa śawkchuk thapa ni tuyñi nizaśa qhayñi zoñinaka thirqatchiċha. Päs kampiyñi zoñinakź miśha thoqźinchiċha, nizaśa paloma tuyñiź śillami;
- 13 nizaśa ninakźkiś khichiċha: – Ni khjirtikiśiki tuź khiċha: ‘Weth qhuyaki mayiśiś qhuyaź khekiċha’, nizaśa anċhukki thañinakź qaqaz taqaś pächinċhukċha.
- 14 Ni timlukin Jesusiźkiś ni śuranaka nizaśa kojunaka makhatźkichiċha, neqhśtan Jesusaki ninaka ċhhetinchiċha.
- 15 Xalla ni timlu chawkh jilirinaka nizaśa ni li utt'ayñinakami ni milajru päñi cherchiċha, nizaśa ni okhalanaka timlukiś qhawatcha tuź khikan: “¡Xallalla ni David reyź Machhki!” Neqhśtan ni fariseonakaki źaxwchiċha
- 16 nizaśa Jesusiźkiś khichiċha: – ¿Anś ninakaz ċhila nım nonźxo? Jesusaki ninakźkiś qhäśiċha: – Werhki nonźnuċha. ¿Xalla ni khjirtaki anċhuk ana lichinċhukpan qhaźtataxo? Xalla neqhśiki tuź khiċha: ‘Okhalanakaz itsakiċha, nizaśa ni piś ichñinakami, ampacha ninakźkiś wirsu itsaxu thäċhamki.’
- 17 Neqhśtan Jesusaki ni orapacha ninaka ekku ni chawkh wathkiśtan oqhċhiċha, ni Betania wath qhutñi xalla neqhśi ni wën watchiċha.
- 18 Wenśuñ ni chawkh watha kephźkikan, Jesusaki ċhheri eksqatchiċha.
- 19 Nizaśa jikhś atkiś tshi jiwus munti cherźku xalla nikhu makhatchiċha, xalla neqhśi ana ċhhulumi wathċhiċha chhañiqaś źelatċha. Neqhśtan ni jiwus muntiźkiś khichiċha: – ¡Xaśiki anam iya śinta ċhherakiċha! Neqhśtan ni orapacha ni jiwus muntiki qhonchiċha.
- 20 Xalla ni watñi cherźku niź thaxintanakaki añcha iśpantichiċha, neqhśtan Jesusa pewkśiċha: – ¿Xaqnuźupan ti jiwus munti ni orapacha qhonchitaxo?
- 21 Jesusaki ninakźkiś qhäśiċha: – Cheqpachal khiwċha anċhukki thapa quśiś nizaśa ana teqinaśku khesaź niki, anaź tillaqaś päśaċha ti jiwuskiś werh pächinla xalla niźtaki, ans ti kurźkiś chiyasaź niki: ‘Teqhśtan saraqa qotkin thxotsna’, xalla nuźupan wataśaċha.
- 22 Nizaśa thappacha anċhukki mayiśikan thapa quśtanź maya, nizaśaqaś tanźnakiċha.

- 23 Xalla neqhstan Jesusaki timlukiś luśhśiċha, neqhstan Jesusaź thaxnan ni timlu chawkh jilirinaka niċaśa judiuź qamchi ephnakaki Jesusiźkiś makhatźku pewkśiċha: – Ćhul jilir achstanam tinaka paxo? Ćĵekit amkiś ti jiliri thăchixo?
- 24 Jesusaki ninakźkiś qhăsiċha: – Werhśaqaś anċhukakiś pewkźnaċha:
- 25 Ćĵekit Juan mantichi, wawtisaxu? ĆYôs qaya, uśh ųoņex mantichi? Anċhukź qhăsnakiź niki, werhki chiyaċha ċhul jilirź achstan tiċtanaka pawuċhaxa. Niċtikiċstan ninakaki ninakpora ch'arasi qallantichiċha: “Uċhumki Yôs kuchanźkitaċha khikanź chiyakiź niki, tiki qhăснаċhan: ‘ĆQhaċtikiċstan ana kirċhinċhuktaxo?’
- 26 Niċaśa anaź qhăsnasaċha ųoņiź kuchanźkitaċha khikanaki, uċhumnakki ųoņinakaź eqhsa, niċaśa thappacha ti ųoņinakaki Juan paxċiċha Yôsċiċstan ċiņi.”
- 27 Niċtikiċstan Jesusiźkiś qhăsiċha: – Werhnakki anal śiśuċha Neqhstan Jesusaki qhăsiċha: – Niċaśa werhmi ana śaqal anċhukakiś chiyaċha, ċhul jilir achċiś tinaka pawuċhaxa.
- 28 Jesusaki ninakźkiś pewkśiċha: – ĆXaқnuźupanź anċhuk tiċkiċstan khexo? Tshi ųoņiki pukultan machh wichċiċstaċha, niċaśa tukkin khiņiź niċkiś makhatźku khċiċċha: ‘Weth mati, tōxiki weth uw śqala lanqśņi oqalla.’
- 29 Ni machhki qhăsiċha: ‘ĆAnal oqhś pekuċha!’ Xalla neqhstan kephsku oqhċiċċha.
- 30 Neqhstan ni ephki tshi machhkin oqhċiċċha, nuċuśaqaś niċkiś khċiċċha. Xalla niki qhăsiċha: ‘Tata werhki oqăċha.’ Xalla neqhstan niki ana oqhċiċċha.
- 31 ĆXaқhsilta ni pukultanźkiċstan ni epiź pektakama păċhitaya? – Ninakaki qhăsiċha – ni tukkin khiņi. Neqhstan Jesusaki khċiċċha: – Cheqpachal khiwċċha ni Romźta taśa mayņinakami, niċaśa iċiwir mătaqanakami, anċhuka tukiź ni tsewkta irpiś wathkiś luśhakiċċha.
- 32 Xalla ni Juan Wawtistaki śuma jikhś thaxni thonċiċċha, niċaśa anċhukki niċkiś ana kirċhinċhukċċha; ans ni Romźta taśa mayņinaka niċaśa ni iċiwir mătaqanakami niċkiś kirċiċċha. Niċaśa anċhukki thapa ni watņinaka ċerźkumi ana quś wathċinċhukċċha niċaśa ana kirċhinċhukċċha.
- 33 “Nonźna anċhukki ti yaqha kintu: Ni śqal yoqċiś ųoņiki tshi uw śqala ċhkhċiċċha, neqhstan uyu pirqċiċċha śqal muytata; niċaśa tshi maś wijiņa păċiċċha uwa sphitśxapa, neqhstan tshi turi qhuyċiċċha thapa ni śqala ċeqśxapa. Neqhstan ni śqal yoqa pakśuņ ekċiċċha ni lanqśņi ųoņinakźkiś, xalla neqhstan aźkin jikhś oqhċiċċha.
- 34 Neqhstan śqala axśpacha irantiċkitan, kuchanźkċiċċha tshi uywita ųoņi niċ lanqśņinakźkin, niċkiś wakiśņi uwa axśxapa.
- 35 Xalla ni lanqśņi ųoņinakaki ni kuchanźkita uywitanaka qċhċiċċha, niċaśa yaqhapanaka konċiċċha, niċaśa yaqhapanaka maśtan ċhkhċiċċha.

- 36 Xalla ni şqal yoqchiş tuyñuki, tuki kuchanzkita uywitanakzkiştan tshanti uywitanaka kuchanzkichiča; xalla ni lanqşñinakaki ništaşaqaş thapatişkiş päča.
- 37 “Niştikiştan niş perşun machh kuchanzkichiča tuş khikan: ‘Weth Matit kaşnachani.’
- 38 Xalla niş Mati cherzkuki, ni lanqşñi zoñinakaki ninakpora palt'ichiča: ‘Ti qat ti qama tanznachani; ućhumnakki tiş konşla, nižaşa ućhumnakki tiş yoqştanş eklakiča.’
- 39 Xalla neqştan ni zoñinakaki tanşiča, neqştan ni şqal yoqkiştan jesku konchiča.
- 40 “Xaşiki ni uw şqalchiş tuyñuş thonan, şxaqhnuşupan anćhukki, ni lanqşñi zoñinaka päşkaş khexo?”
- 41 Ninakaki qhäşiča: – Ni tuyñuki ana ni lanqşñi zoñinaka oqşku konakiča, neqştan ni uw şqal yoqa yaqha lanqşñi zoñinakzkiş pakşuñ thäkiča, nižaşa ni zoñinakaki ni şqala axşpacha nişkiş wakişñi ni orapacha uwa thäkiča.
- 42 Neqştan Jesusaki ninakzkiş pewkşiča: – şAnćhukki anapan ni khjirta lićhinćhuk qhaştataxo? Ni khjirtaki tuş khiča: ‘Ni qhuya pirqiñinakaki maş arşiča, ni maşki cheqan iskina qallantiñikiş khissiča. Yöşşa tiki nuş pächiki, ućhumnakkişki añcha işpantichukača.’
- 43 Cheqpachal khiwča ni Yöş irpiş wathaki anćhukakiştan qhañtaş khekiča, neqştan niki ni tuyñušta ćhheri poqqatñi wathanakzkiş thätaş khekiča.
- 44 Xalla ni maşkiştanaki, xaqhsilta zoñimiş ni maşkiş thxotsnakiş niki t'una t'oquntaş khekiča; nižaşa ni maş jėkhşkişmeqaş thxotsnakiş niki qhimi t'oquntaş khekiča.
- 45 Neqştan ni timlu chawkh jilirinaka nižaşa ni fariseo zoñinakami, ni Jesusiş kint'ita nonşku, ninakaki ninakzkiştan ćhiñi näşiča.
- 46 Neqştan ninakaki Jesusa chawkhş pekatča, ans ni zoñinakaqaş eqhsnatča, xalla ni zoñinakaki Jesusa Yöşkiştan ćhiñi paxchitača.

Mateo 22

- 1 Jesusaki wilta ti kintukiştan palxayi qallantichiča tuş khikan:
- 2 “Ni tsewkta irpiş wathaki, tshi rey niş machh kaşarş phiştikiş ćhheri luhlş päñi iratača.
- 3 Neqştan niş uywitanaka kuchanchiča ni maşinta zoñinaka qhawşkaxu, xalla ni zoñinakaki ana thonşpekchiča.
- 4 Nižaşa tshiştan yaqha uywitanaka kuchanchiča iwxt'işku: ‘Anćhukki ni maşinta zoñinakzkiş khekiča ćhheri luhlşxapaki thakştača. Werhki weth waka nižaşa

khew uywanaka konqatchincha nizaša thappacha thakštača; nizaša thappacha čheri lulix thonla.'

⁵ Xalla ni mašinta žoňinakaki ana kaškichiča. Ninakžkištan tšišuňaki niž yoqa oqhchiča, nizaša tšišuňaki niž tuyšnakžkin oqhchiča,

⁶ nizaša yaqhap mašintanakaki ni reyž uywita žoňinaka šoxritchiča konaňkama.

⁷ Neqhštan ni reyki šmali žaxwchiča, nizaša niž šultatunaka kuchanchiča ni žoňi konňinaka konžkaxu nizaša ninakž watha ujžtan täšinoxu.

⁸ Neqhštan niž uywitanakžkiš khichiča: 'Ni čheri luhlški thakštača, xalla ni mašinta žoňinakaki anaž wakišatča thons.

⁹ Nizaša ančhukki cheqan wath moraž ulna, nizaša thapa šaltanakžkiš čheri luhlšxapa mašinzka.'

¹⁰ Neqhštan ni uywitanakaki wath mora ulanchiča, nizaša thappacha ni šaltakama akhsqatchiča šuma khiňi nizaša ñexu khiňi; xalla nuž ni paqh qhuykiš žoňinakaki šhipsiča.

¹¹ "Neqhštan ni reyki ni mašintanaka chersňi luššiča, xalla neqhši tšiši žoňi ana kašarš škiti kuthchi cherchiča.

¹² Neqhštan nižkiš khichiča: 'Jila, žana ni kašarš škiti kuthchi, xaqhnuž teqš luškichamtaxo?' Xalla ni žoňiki ana tawqchiča.

¹³ Neqhštan ni reyki ni miškiš liwarpayňinakžkiš khichiča: 'Ni žoňž qharami qhxochami čelhzina nizaša ni šawkta sumchi laqhkin thxota. Xalla nikhuž niž qäyi nizaša izqi qhxos khekiča.'

¹⁴ Xalla ni qhawžta žoňinakaki tamača, nizaša ni illšta žoňinakaki qolukullača."

¹⁵ Xalla neqhštan ni fariseo žoňinakaki palt'i oqhchiča, Jesusa čiqatžku taqu jesanšxapa, neqhštan ujchiš jesxapa.

¹⁶ Neqhštan ninakž t'aqkištan nizaša Herodes t'aqkištan Jesusižkin kuchanžkichiča, tuž khikan: – Thaxiňi, werhnakki cheqpacha čiši am šišuča, nizaša Yös jikhš cheqpacha thaxiňamča, nizaša ana žoňinakaž čiša nonšňamča nizaša amki ana žoňi phalšňamča.

¹⁷ ¿Walix khesaya ni Romano chawkh jiliržkiš taša thäs, ušh anaž thäsaxa? Werhnakki niš šiš pekuča.

¹⁸ Jesusaki ninaka millk'u qušiš nayžku, neqhštan ninakžkiš khichiča: – Toskar žoňinaka, ¿qhažtikištan wethkiš tšiši chalažtaqaš aqacha päxo?

¹⁹ Ni taša thäs päš thežnalla. Ninakaki tšiši denario khita päš šhikžkichiča,

²⁰ neqhštan Jesusaki ninakžkiš pewkšiča: – ¿Jekhz yukht tixo nizaša Jekhz thüt teqš khjirtaxo?

- 21 Ninakaki qhäsiča: – Cesarztača. Neqhstan Jesusaki ninakzkiś khichiča: – Nižaša ni Cesarztažlax niki Cesarzkiś thä, nižaša Yöštažlax niki Yöškiś thä.
- 22 Xalla ti nonzku ni žoñinakaki ispantichi khissiča; neqhstan Jesusa ekku oqhchiča.
- 23 Ni nöx pacha tshi qhaž saduceo žoñinaka Jesusa chersñi oqhchiča. Ni saduceo žoñinakaki tikhskiśtan ana jakatats želhča khiñitača, xalla neqhstan ti pewkśiča:
- 24 – Thaxiñi, Moisesaki khichiča xaqhsiltamiž tikhznasaž niki ana mati ekku, ni tikhśiž laqhki šalznasača na žewatan, xalla neqhstan okhalchiś khesača natan niž tikhśi jilžta.
- 25 Tshi pacha, wethnakakiśtan želatča towqu jilašullka. Ni jilir jilaki šalsiča, neqhstan tikhśiča. Ana machhchiś khen niž thun niž laqhžkiś ekchiča.
- 26 Nižašaqaś niž laqhžtan watchiča, neqhstan niž xaru khiñižtanami, nižaša thappacha ni towqu laqhnakžtan watchiča.
- 27 Ninakaž thappacha tikhžtan, na žonki tikhśinśaqaśša.
- 28 Xalla ni jakatats thuñkiśiki, žninakzkiśtan xaqhsiltiž thun na žon khekixo nižaša ni towqu jilašullka pachal na žonatan šalsiki?
- 29 Jesusaki ninakzkiś qhäsiča: – ¡Ančhukki tshi qhutñi panča, anaž ančhuk Yös šuma kintu khjirta šiśša, nižaša anaž Yös aśimi paxča!
- 30 Ni jakatatskiśiki, ni luktaqanakami nižaša mätaqanakami anaž šalznakiča, xalla ni tsewkta yoqkin želhñi Yös anjilanakažtaqaś khekiča.
- 31 Xalla ni tikhśi jakatatskiśtanaki, žančhukki ana lichinčhuk qhažtataxo, Yös pachača tuž khichiki:
- 32 ‘Werhki ni Abrahamž Yöstča, nižaša Isaacž Yöstča, nižaša Jacobž Yöstča?’ ¡Yöški anača tikhśinakž Yöški, ans žethñi Yösša!
- 33 Xalla ti nonzku ni žoñinakaki Jesusiž thaxintikiśtan ispantichi khissiča.
- 34 Ni fariseo žoñinakaki, Jesusa ni saduceo žoñinaka ch'ujtayñi šiśku akhsiča,
- 35 neqhstan ninakzkiśtan tshi li utt'ayñiki Jesusa chalkiś thxotsxapa pewkśiča, tuž khikan:
- 36 – Thaxiñi, žxaqhsilta lit ni linakzkiśtan tshan cheqanxo?
- 37 Jesusaki nižkiś khichiča: – ‘Am Yös tata thapa quśtan peka, nižaša thapa am animužtan nižaša thapa am šiśtan.’
- 38 Tiča tukkin ni linakzkiśtan tshan cheqanaki.

- 39 Niž xaruki nižtaśaqaś źelħča ni irata, niki tuž khiča: ‘Xaqhnuž perśunpachkiś oqśñamźlaxa, xalla nižta śaqaś thapa źoñinaka oqśtanča.’
- 40 Xalla ti piśk liča thappacha ni linakźkiśtan nižaśa Yöskiśtan chiñinakźkiśtan cheqanaki.
- 41 Ni fariseo źoñinakaź tira akhsi źelan,
- 42 Jesusaki ninakźkiś pewkśiča: – ¿Xaqnužuž ančhuk ni Mesiaskiśtan khexo? ¿Nižaśa jėkhź Mati taxo? Ninakaki qhăśiča: – Davidź machhkiśtan oqhñiča.
- 43 Neqhśtan Jesusaki ninakźkiś khichiča: – David pachača ni Espirituž yanapta, Yös tata khiñiki, Davidki tuž khichiča:
- 44 ‘Yös Ephki weth Yöskiś khichiča: Weth źewqhuttan julźna, werhki amtan moq'uśñi źoñinaka am qhxoch qostan khisqatača.’
- 45 David pachača Yös tata khichiki, ¿qhažt Mesías Davidźkiśtan oqhñi khesaxo?
- 46 Neqhśtan ana jėkhmi qhăśñi atchiča ana tshi taqullami, nižaśa ni thuñkiśtanpacha ana iya jėkhmi nižkiś pewkśñi atchiča.

Mateo 23

- 1 Xalla neqhśtan Jesusaki ni źoñinakźkiś nižaśa niž thaxintanakźkiś khichiča:
- 2 “Ni li utt'ayñinaka nižaśa ni fariseo źoñinakaki, Moisés julśkiśtan jilirižtaqaś thaxiñitača.
- 3 Nižtikiśtan ančhukki ninaka kaśakiča, nižaśa ninakaź chitakama päkiča, ans ana ninakaź pätanaka kaśakiča, ninakaki chizku ana nuž päñiča.
- 4 Nižaśa ninakaki likhsi quzi čelhsñiča ana atchuka, neqhśtan yaqha źoñinakź aśqarkiś thuśñiča, nižaśa ninaka perśunpacha ana tshi lok'anallžtanami lanś pekñiča.
- 5 Nižaśa čhhulumeqaś päñitača ni źoñinaka cheraxu, nižaśa ninakź aykiś nižaśa ninakź qharkiśimi Yös śuma kintu khjirta ninakź śkitkiś tshi śhaxla śhaxla aśaqažtaqaś śkiti žquwchi oqhlayñitača,
- 6 nižaśa ni čheri luhlśkiś tukkinpan julśpekñiča nižaśa ni akhs qhuykiśimi tukkinpan julśpekñiča,
- 7 nižaśa ninakaki ni wath moraran thapa quśtan tsänñi pekñiča, thaxiñi khikan.
- 8 “Nižaśa ančhukki anaž thaxiñi khikan tsänñi pekakiča, thappacha ančhukki jilaśullkičhukča nižaśa ančhuka thaxiñiki tshillaqaśśa.
- 9 Nižaśa ančhukki ti yoqkiś anaž jėkhźkiśimi eph khekiča, nižaśa ančhukki tshi ephchiśchukča: Xalla niki tsewkta yoqkinča.

- 10 Nízaśa anćhukki anaź thaxiñi khita khiś pekakićha, ni učumnaka thaxiñiki Crištu alaxaćha.
- 11 Nízaśa anćhukakiśtan cheqan źoñiki, ni źoñiki thapatiź manta pǎstanćha.
- 12 Xalla ni perśunpacha walxitćha khiñiki, t'oqźtaź khekićha, nízaśa ni llanu quśśiś źoñiki, cheqan paqhi khitaź khekićha.
- 13 “¡Aywira anćhuk li utt'ayñinaka nízaśa toskar fariseonaka!, anćhukki ni tsewka irpiś wath śana chawkhźa, ni yaqha źoñinaka ana luśhaxu. Nízaśa anaź anćhukpachami luśhśa, nízaśa anaź yaqha luśh pekñi źoñinaka luśhqatćha.
- 14 “¡Aywira anćhuk li utt'ayñinaka nízaśa toskar fariseonaka! Ni źew mätaqanakź qhuya qhañiñćhukćha, neqhśtan ana nayqatśxapa añcha aźqa mayiśiñćhukćha. Niźtikiśtan anćhukki tshanti t'aqhiśiśkiś thonakićha.
- 15 “¡Aywira anćhuk li utt'ayñinaka nízaśa toskar fariseonaka! Nízaśa anćhukki qotaranśa nízaśa yoqaranśa oqhlayinćhukćha tshi źoñi anćhukakiś kirisqatśxapa, nízaśa ni źoñi kirisqatźkuki anćhukakiśtan piśk nuźtan ni t'aqhiśiśkiś pǎćha.
- 16 “¡Aywira anćhuk śur irpiñinaka! Anćhukki khinćhukćha: ‘Anćhukakiśtan tshisuña timlukiśtan thurt'asaź niki, anaź ćhhulumi khesaćha; nízaśa ni timlu qorkiśtan thurt'asaź niki, qaxaćha.’
- 17 ¡Sumsunaka nízaśa śuranaka! ¿Ćhhulut tshan cheqanaxo: Qoriqay uśh timluxa? Niźtikiśtan timluź khen qoriki śuma walurchiś khissa.
- 18 Nízaśa anćhukki khiñćhukśaqaśśa: ‘Anćhukakiśtan tshisuña altarkiśtan thurt'asaź niki, anaź ćhhulumi khesaćha; nízaśa anćhukakiźtan tshisuña ni altarkiś tewźta wilankiśtan thurt'asaź niki, qaxaćha.’
- 19 ¡Śur źoñinaka! ¿Ćhhulut tshan cheqanaxo: Ni thǎśqay uśh altaraxa? Niźtikiśtan altaraź khen ni thǎtaki śuma walurchiś khissa.
- 20 Xalla ni altarkiśtan thurt'iñiki, anaź ni altarkiśtanqaś thurt'ićha ansti thappacha ni tewźtanakźkiśtanami thurt'ićha;
- 21 nízaśa ni timlukiśtan thurt'iñiki, anaź ni timlukiśtanqaś thurt'ićha, ans Yöśkiśtanpachaz thurt'ićha, nízaśa Yös neqhśiki qamćha.
- 22 Nízaśa ni tsewka wathkiśtan thurt'iñiki, ni Yös irpiś julśkiśtanpachaz thurt'ićha, nízaśa ni śaqaśśa neqhś julśniki.
- 23 “¡Aywira anćhuk, li utt'ayñinaka nízaśa fariseonaka! Ni mintikiśtan yesmuqaś Yöśkin thǎyinćhukćha, nízaśa aniskiśtanami nízaśa ni kuminuskiśtanami, nízaśa anćhukki ana kaśinćhukćha ni cheqan li thaxinśkiśtanaki, ni śuma qamaña thaxinśkiśtanaki, nízaśa źoñi oqśnakźkiśtanami nízaśa thapa quśtan Yöśkin qhutśmi. Xalla ti nakataćha cheqan pǎśnakaki ni tuki pǎtanakźkiśtanaki.

- 24 ¡Nízaśa anćhuk śur irpiñinaka, nízaśa anćhukki kulinćhukćha ni smoyanaka, ans ni kamilluśti thatśninćhukćha!
- 25 “¡Aywira anćhuk li utt'ayñinaka nízaśa toskar fariseo źoñinaka! Anćhukki ni tasa nízaśa chuwami śawntanqaś źhujinćhukćha, nízaśa anćhuka qhulltanaki khiźta śhipićha nízaśa xamrićhukćha.
- 26 ¡Śur fariseo: Tukkinaki ni tasa nízaśa ni chuwa qhulltan źhujźna, neqhśtan śawntanaki źkayi khisnakićha!
- 27 “¡Aywira anćhuk li utt'ayñinaka nízaśa fariseo źoñinaka! Nízaśa anćhukki tshi chiwinsi puyiźtaqaśśa śawntan śuma askichta, nízaśa qhulltanaki tikhśiź tsjij śhipi ćhukćha nízaśa thapaman khjuchi quśśiś ćhukćha.
- 28 Xalla niźtićhukćha anćhukki: Śawntan cherźta anćhukki śuma źoñiźtaqaśśa, nízaśa anćhukki qhulltanaki toskar śhipićha nízaśa uj śhipićha.
- 29 “¡Aywira anćhuk li utt'ayñinaka nízaśa fariseo źoñinaka! Nízaśa anćhukki Yöśkiśtan chiñinakź puyi qhuyinćhukćha, nízaśa ni źkayi quśśiś źoñinaka, irata pāta t'iktayinćhukćha,
- 30 neqhśtan anćhukki khinćhukćha: ‘Ućhumnak ni ućhumnaka achchi ephnakaź qamtikiś qamtasaź niki, ućhumnakki ni Yöśkiśtan chiñinaka anaź konqats mutasaćha.’
- 31 Xalla nuź khikuki, anćhukpachaź chićha ni Yöśkiśtan chiñinaka konchiźkiśtan oqhñiki.
- 32 ¡Nízaśa anćhukki anćhuka achchi ephnakaź päyi qallantita źerźna!
- 33 “¡Śqoranaka! ¡Śqor oqhñinaka! ¿Xaqhnuź anćhuk ni sumchi laqh t'aqhiśiśkiśtan atipakexo?
- 34 Niźtikiśtan werhki Yöśkiśtan chiñinaka kuchanźkaćha, nízaśa śiśñinaka nízaśa thaxiñinaka. Nízaśa anćhukki ninakźkiśtan tshisuña konakićha, nízaśa kuruśhkiś ch'awkźnakićha nízaśa yaqhapanakaśti xwatakićha ni akhs qhuyaran nízaśa tanśxapa qhurakićha wathkiśtan watha.
- 35 Xalla niźtikiśtan anćhukki t'aqhiśiśkiś thonakićha, nízaśa thappacha ti yoqkiś ni źkayi quśśiś źoñinakaź lhokh thawqtikiśtan ni Abelź źkayi quśśiś tikhźtikiśtanpacha xalla ni Zacarías Yöśkiśtan chiñiź tikhźtakama, niki Berequías machhtaćha. Xalla ti Yöśkiśtan chiñiki konchinćhukćha ni timlu altar wilana thxotśkiś.
- 36 Cheqpachal khiwćha thappacha tinakaki ti anśta źoñinakźkiś kaśtiku thonakićha.
- 37 “¡Jerusalén, Jerusalén, anćhukki Yös kuchanźkita chiñinaka koninćhukćha, nízaśa ni Yös śuma kintu xoxoñinaka maśtan ćhakinćhukćha! ¡Qhaźwilta anćhuka

okhala akhś pekchinča, tsha wallpi irata nāza ośmahanaka nāza qharz qostan źkorinla, xalla neqhśtan amki ana munchamča!

³⁸ Xalla ni cherzna, ančhuka qhuyaki xaytitaż eklakiča;

³⁹ nižaša cheqpachal khiwča, teqhśtanpacha anaż iya werh cherakiča, čhhul ora ančhuk chiyačhani: ‘¡Añcha waliča ni Yös thükiś thonñiki!’ ”

Mateo 24

¹ Jesusaż timlukiśtan ulanżku saraqan, niż thaxintanakaki niżkiś makhatchiča, ni chawkh timlu qhuyta thěsxapa.

² Neqhśtan Jesusaki ninakzkiś qhäsiča: – ¿Ančhukki ti Thappachaż cherya? Cheqpachal khiwča xalla teqsiiki anaż tshi maśmi ni maś juntun eklakiča. Thappacha palhtaż khekiča.

³ Neqhśtan Olivu khita kuru oqhchiča Jesusaż neqhś julžtan, niż thaxintanakaki śinapora Jesusiżkiś pewksxpapa makhatzkičiča: – Werhnakki am čiñil pekuča čhhul orat tinaka watakexo. ¿Čhhul chimput am kephśkiśiki źelakixo nižaša ti yoqa tukuśinskiśixo?

⁴ Jesusaki ninakzkiś qhäsiča: – Ančhukki kuytaśakiča, ana jėkhmi ančhuk millk'untaxu.

⁵ Nižaša wakchi źoñinakaki weth thükiś thonakiča tuż khikan: ‘Werhtča Mesías khititki’, neqhśtan wakchi źoñinaka millk'untakiča.

⁶ Nižaša ančhukki kir kintuż śiśakiča teqsimi nakhumi, ančhukki anaż tsukakiča nużupan watśtanča; nižaša imaśiča ti tukuśinski.

⁷ Nación poraż qichasakiča, reyno poraż qichasakiča; thapa qhutñi yoqaki cheqhnakiča nižaša phomsnakiča, mach'aż watakiča thapa yoqqhutñi.

⁸ Xalla tinakača uśhka t'aqhiśiś qallantiśki.

⁹ “Neqhśtan ančhukki śhoxrachaxu thätaż khekiča; nižaša kontaż khekiča nižaša thappacha ti yoqkiś źelhñi źoñinakaki weriż khen, ančhukki čhxawtaż khekiča.

¹⁰ Neqhśtan ni pachaki tama źoñinakaż kephsnakiča, nižaša ninakporaż čhxawqatasakiča nižaša ninakporaż millk'untasakiča.

¹¹ Nižaša tama toskar Yös śuma kintu čiñi źoñinakaż jekznakiča, neqhśtan tama źoñinaka millk'untakiča.

¹² Nižaša źoñinakaki añcha mirżku ñexuż khekiča, neqhśtan jilamanqha źoñinakaki anaż yaqha źoñinaka oqznakiča.

¹³ Xalla ni tukuśinskama thurt'iñiki liwritaż khekiča.

- 14 Nižaša ti irpiñi Yös suma kintu thapa ti zoñinakzkin mašintaž khekiča, thapa ni chawkh wathanaka šišaxu; neqhstanž ti yoqa tukušinski thonakiča.
- 15 “Ni Daniel Yöskištan chiñiki khjirchiča tuž khikan: Ni zoñiž päta yösiki Jerusalén Timlukiš jekznakiča ni zoñinaka aqšxapa, xalla ni žkayi yoqkiš ančhuk cherakiž niki – ni liñikix našla,–
- 16 neqhstan ni judea yoqkiš želhñi zoñinakaki, kurqhutñex šhoxžla;
- 17 nižaša ni qhuyuntuñ želhñi zoñinakaki, anax šhujžkila čhulu aptimi;
- 18 nižaša ni xochkin khiñinakaki anax qhuya kephžkila niž irš aptillami.
- 19 ¡Aywira ni nöxiran ni ik mätaqanaka nižaša ni wawa t'ichiñi mätaqanaka!
- 20 Nižaša ančhukki Yösikin mayiša ni šhoxš anax awtipacha watla nižaša ana šawatu wataxu;
- 21 neqhstan anawal t'aqhišiš watakiča, tuki ti yoqa thulžtikištanpacha ana nižta watchiča, nižaša anaž iya nižta watakiča.
- 22 Nižaša Yösiki anaž ti pacha t'upžinasaz niki, anaž jekhmi liwršnasača; xalla ni Yös illšta zoñinakaž khen ni pachaki t'upžtaž khekiča.
- 23 “Neqhstan xaqhsiltamiž ančhukakiš chiyasača: ‘Cheržna, teqšiča Mesiaski’, ananax ‘nakhuča Mesiski’, ančhukki anapanž kiriyakiča.
- 24 Nižaša toskar mesias nakaž thonakiča, nižaša toskar yoškištan chiñinakaž thonakiča; nižaša paqh chimpunakaž thežnakiča nižaša milajrunakaž thežnakiča zoñi millk'untišxapa, nižaša Yös illštanakamiž millk'untasača.
- 25 Werhki tukitan ančhukakiš mašinchinča.
- 26 Xalla nižašaqaš ančhukakiš chiyasača: ‘Cheržna ni Mesiaski ni ch'eqti yoqkinča’, anaž oqa; nižaša khesača: ‘Cheržna ni Mesiaski teqhš šhoxšiča’, anaž kiriya.
- 27 Xalla ni zoñž Mati thonški tshi tatala tuwantan taxa iranta llijwkhiñila xalla nižta irataž khekiča.
- 28 Nižaša xaqhsikin tikhši šerwinaka želačhaxa, xalla nikhu ni žqaranakaki akhsnakiča.
- 29 “Xalla ni t'aqhišiš thuñiž waxilla watan, ni thuñiki sumakiča, nižaša ni jišmi anaž iya qhanakiča, ni warawaranakami tsewktanž thxotškakiča, nižaša ni tsewкта pachkin ašiš želhñinakaki cheqhnakiča
- 30 Neqhstan ni tsewкта pachkin ni zoñž Matž chimpu cherakiča, nižaša thappacha ti yoqkiš želhñi wathanakaki aňchaž eqhsnakiča nižaša qäkiča, neqhstan ni zoñž Mati cherakiča tshir taypikiš tsewktan thonñi niž chawkh aštan nižaša k'achha qhankan.

- 31 Neqhstan thapaqhutni ni Yös anjilanakaki ni chawkh totiztan kuchantaž khekiča, neqhstan niž illsta žoñinaka akhžkaxu ti paqhpik yoq qhuttanpacha, nižaša ni tsewka pacha žerañikištanpacha tshi qhuttan tsewka pacha žerañikama.
- 32 “Ančhukki katoqakiča ti jiwusiž kintu: Ni jiwusiž itsaki ch'oxñat khissaxa niki, nižaša niž chhañimi ch'oxčhaxa, ančhukki šisakiča qutni pachaz luššša.
- 33 Nižtašaqaš ančhukki cherakiča ni t'aqhišisnaka watan, xalla neqhstan šisakiča ni žoñž Mati thonški šan kezullača.
- 34 Cheqpachal chiyučha ima ti pachkiš qamni žoñinakaž tikhžnan, ti anawalinakaki watakiča.
- 35 Ni tsewka pachami nižaša ti yoqami watakiča, xalla ni weriž čita taquki anaž watasacha.
- 36 “Nižaša ni thonš thuñiki nižaša ni thonš orami anaž jekhmi šisša, ni tsewka yoqkin želñi anjilanakami anaž šisša, nižaša ana ni Yös Matimi. Yös Ephqaž šisša.
- 37 “Nižaša Noež ni pacha xaqhnuž watchislax, xalla nižtašaqaš watakiča ni žoñž Mati kephžkiš thuñikiški.
- 38 Nižaša ni chijni mach'iz tukiki, ni pacha ni žoñinakaki lulatča nižaša likatča nižaša kašaratča ni Noé tshi nöx tshi paqh walsikiš luškama,
- 39 nižaša ni žoñinakaki ana naychiča ni chijni mach'a thonni, nižaša ni qhaški thappacha ni žoñinaka qužsiča. Xalla nižtašaqaš ni žoñž Mati kephškiški watakiča.
- 40 Neqhstan pukultan žoñinakaž xochkin želan, tshisuñaki chhichtaž khekiča nižaša ni tshisuñašti ektaž khekiča.
- 41 Nižaša pukultan tshi thaxkiš xawuñi mätaqanakaki, tshaki chhichtal khekiča nižaša tshäki ektal khekiča.
- 42 “Neqhstan ančhukki anaž thxaxakiča, nižaša ana šisša čhul thuñit thonačhaxa ni ančhuka Yös tataki.
- 43 Xalla ti šisakiča ančhukki, tshi qhuychiš tuyñuki ni thañi čhul wenta ora thonš šisasaž niki, cheqznasacha neqhstan anaž thañiki niž qhuykiš khišni lušhqatasacha.
- 44 Nižtikištan ančhukmi thakšipan khekiča; xalla ni žoñž Matiki ana thewžnanž thonakiča.
- 45 “¿Xaqhsilta uywitat thapa qušsiš nižaša muspa khikhichixo? Xalla nižkiš qhuya thižku ekča, neqhstan čhheri luhš orkišpan thäxu.

- 46 Añcha walićha ni uywitaki, niź qhuy tuyñuźkiś ni pāx khitanaka pākan śalqatñiki.
- 47 Cheqpachal chiyućha ni qhuychiś tuyñuki, thappacha niź źelinśnakkiś kuytiñi uchakićha.
- 48 Xalla ni ñexw uywitaki niź quśkiś khićha, weth qhuychiś tuyñuki anaź uri thonasaćha
- 49 neqhśtan niź uywita maśinaka śhoxrichi qallantichićha, niźaśa ni likhñinakźtan akhsićha niźaśa ćhheri luli qallantichićha niźaśa liki qallantićha,
- 50 neqhśtan ni qhuychiś tuyñuki thonakićha, ana thewźta thuñkiś niźaśa ana śiśta orkiś
- 51 neqhśtan śmali xwattaź khekićha niźaśa ni ujchiś źoñinakźtan chika ujźtaź khekićha. Xalla nikhuź ni qāyi niźaśa iźqi qhxośki khekićha.

Mateo 25

- 1 “Neqhśtan ni tsewkta irpiś wathaki, xalla ni qhalu turtaqanakazaťtaqaśśa, ninakaki micha tanźku ninakź thowa śali oqhchićha.
- 2 Niźaśa taxśnuku ninakźkiśtanaki quś kamanakataćha, niźaśa tshi taxśnukuki walxa khikhichi turtaqanakataćha.
- 3 Xalla ni taxśnuku quś kama turtaqanakaki ninakź micha chhichkuqaś oqhchićha, niźaśa ana khewa yapśxapa chhichchićha.
- 4 Xalla ni taxśnuku khikhichi turtaqanakaśti ninakź khewa śhoxs loq'u chhichku oqhchićha.
- 5 Neqhśtan ni thowaź ana uri thonan, ni turtaqanakaki thappacha thxaxi thonqatchićha, neqhśtan thappacha thxaxchićha.
- 6 Neqhśtan wēn chikaźkhen tshi xora qhawñi nonźtaćha: ‘¡Ni śalśñi thowaź thonćha! ¡Thewśñiź ulanźka!’
- 7 Neqhśtan thappacha ni turtaqanakaki źaśićha, niźaśa ninakź micha thakśñi qallantichićha.
- 8 Xalla neqhśtan ni taxśnuku quś kama turtaqanakaki, ni taxśnuku khikhichi turtaqanakźkiś khichićha: ‘Anćhuka khewallkiśtan tshi qolukullaź toxnalla, wethnaka michakiź thessa.’
- 9 Niźaśa ni khikhichi turtaqanakaki qhāsićha: ‘Anal atasaćha, niźaśa wethnakaltami anćhukaltami ana upsnaxu anćhukki oqa xaqhsikin tuyñiźlax xalla nikhu, neqhśtan qhayźka anćhukalta.’

- 10 Xalla neqhstan ni taxsnuku turtaqanakaz khewa qhayi oqhtan, ni salshi thowaki thonchiicha, xalla ni khikhichi turtaqanakaki nistan chika ni phistikis lushsiicha, neqhstan ni qhuy sanaki chawkhztacha.
- 11 Neqhstan ni yaqha turtaqanakaki irantizkichiicha, tuz khikan: 'jYos tata, Yos tata khetznalla!'
- 12 Neqhstan xalla niki qhasiicha: 'Cheqpachal khiwicha anal anchuk paxucha.'
- 13 Nizaasa anchukki anaz thxaxakiicha, nizaasa anchukki ni zoni Mati thonski anaz sisiisa, ni thunimi nizaasa ni orami.
- 14 "Xalla ni tsewka irpis wathaki tshi zoni yaqha watha oqshkichi nista iratacha, neqhstan niz uywita zoinaka qhawsiicha neqhstan ninakzkiis niz pas thisiicha.
- 15 Ninakzkiistan tshisuñzkiis taxsnukuqhalu watha pas thachiicha, nizaasa tshisuñzkiis piskqhalu watha pas thachiicha nizaasa tshisuñzkiis tshiqhalu watha pas thachiicha sapa maynizkiis ninakz attakamalla. Neqhstan azkin jikhsh oqhchiicha.
- 16 Xalla ni taxsnukuqhalu watha pas tansiki uywitaki, ni pastan qhatu pachicha neqhstan tshi nuztan pas kanchiicha.
- 17 Niztasagaas ni piskqhalu watha pas tansi uywitaki, tshi nuztasagaas kanchiicha.
- 18 Xalla ni tshiqhalu watha pas tansi uywitaki, niz tuynuz pas yoqkis thatzku shoxchiicha.
- 19 "Xalla neqhstan ni uywitanakz tuynuki ancha azqtan kephzkichiicha, nizaasa ninakzkiis qaxzta pas tumtichiicha.
- 20 Neqhstan ni tuki taxsnuku pas tansi uywitaki makhatchiicha, nizaasa niz tuynuzkiis taxsnukuqhalu watha pas thachiicha, tuz khikan: 'Tata, amki wethkis taxsnukuqhalu watha pas thachamla, xasiki ni pastan taxsnukuqhalu watha pas kanchincha ticha ni pashi.'
- 21 Ni tuynuki khichiicha: 'Añcha waliicha, ancha suma qussiis uywitamcha; nizaasa ni qolukullkiis suma qush thachamcha, xasiki tshan tazkiis am uchaicha. Lushka nizaasa wethtan chika chipzna.'
- 22 Xalla neqhstan ni piskqhalu watha pas tansi uywitaki makhatchiicha, nizaasa tuz khikan: 'Tata, amki wethkis piskqhalu watha thachamla, xasiki tshi nuztan kanchincha ticha ni pashi.'
- 23 Ni tuynuki khichiicha: 'Añcha waliicha, ancha suma qussiis uywitamcha; nizaasa ni qolukullkiis suma qush thachamcha, xasiki tshan tazkiis am uchaicha. Lushka nizaasa wethtan chika chipzna.'
- 24 "Neqhstan ni tshiqhalu watha pas tansi uywitaki makhatchiicha, nizaasa tuz khikan: 'Tata, ancha am eqhsincha ancha atchis zoniiz khen, ana amiz chhakhta axshnamcha nizaasa ana amiz wichsta aptashnamcha.'

- 25 Xalla nižtikiŝtan eqhsinča, nižaša oqžku yoqkiŝ ni päš ukchinča. Xalla tiča ni am päški.'
- 26 Ni tuyñuki qhäŝiča: 'Amki ñexw uywitamča nižaša qhenamča, nižaša amki ŝiŝatčhani werh ana čhakhžku axŝñi nižaša ana wichku aptiñi,
- 27 ni weth päš, päš tiŝpiñkiŝ uchanaŝalani, nižaša werhki kephžkuki ni weth päš matžtanpachal tanžtasača.
- 28 Nižaša neqhŝ želñi žoñinakžkiŝ khichiča: 'Qhañŝna ni tshiqhalu watha päš, nižaša ni qhalu milchiŝ nižkiŝ thä.'
- 29 Xalla ni želinchiŝki tshanti thätaž khekiča, nižaša žetchinakchiŝpanž khekiča; xalla ni ana čhulchiŝki tshanti qhañtaž khekiča, niž qoluk ŝiŝtallami.
- 30 Nižaša ti anaŝum uywita chhetqata, ŝanku ni sumchikin. Neqhŝtan nikhuž ni qäyi nižaša ni ižqi qhxoŝ khekiča.'
- 31 "Xalla ni žoñž Matiki, niž chawkh qhana muyuntita nižaša niž žkayi quŝiŝ anjilanakžtan thonakiča, neqhŝtan niž qhan julŝkiŝ julžnakiča.
- 32 Nižaša thappacha ni chawkh wathchiŝ žoñinakaki niž tukkiŝ akhsnakiča, neqhŝtan niŝki ni žoñinaka phalakiča, xaqnužt tshi üŝa itŝñi žoñiki phalčhaxa ni chiwunakžkiŝtan, xalla nižta irata phalakiča.
- 33 Nižaša ni üŝhanakaki niž žewkhuttan uchakiča, nižaša ni chiwunakaŝti niž ŝqarkhuttan uchakiča.
- 34 Neqhŝtan ni Reyki khekiča niž žewqhuttan khiñi žoñinakžkiŝ: 'Picha ančukki ni weth epiž q'ächita žoñinakžkiŝ; nižaša ančukki ni irpiŝ yoqa tanžna ni Yöŝ ti yoqa thulžtikiŝtanpacha ančukalta thakŝiča.
- 35 Nižaša čhheri eksqatchinča, neqhŝtan ančukki wethkiŝ luli thächinčukča, nižaša weriž qhaŝ pekan ančukki wethkiŝ qhaŝ onanchinčukča; nižaša yaqha wathchiŝ žoñižtaqaŝ oqhlayanami, ančukki werh qhuykiŝ qhawŝinčukča.
- 36 Nižaša weriž ana ŝkitchiŝ khenami, ančukki wethkiŝ ŝkiti onanchinčukča; nižaša weriž lä khenami ančukki werh thonŝinčukča; nižaša weriž karsilkin khenami ančukki werh cherŝñi thonchinčukča.'
- 37 Neqhŝtan ni žkayi quŝiŝ žoñinakaki pewkžnakiča: 'Yöŝ tata, žčhul ora am čhheri ekŝi cheržku werhnakki am čhheri thächintaxo? žNižaša am qhaŝ pekñi cheržku werhnakki amkiŝ qhaŝ thächintaxo?
- 38 žNižaša am yaqha wathchiŝ žoñižtaqaŝ oqhlayñi cheržku, werhnakki am qhuykiŝ qhawŝintaxo, nižaša ana ŝkitchiŝ khen werhnakki am thutŝintaxo?
- 39 žNižaša läkhichi cheržku uŝh karsilkin khen, werhnakki am cherŝñi thonŝintaxo?'

40 Ni Reyki qhäsnakiča: ‘Cheqpachal khiwča ni ančukaž weth amu quśśiś jilanakžkiś oqžtanakaki, wethkiś thätažuqaś pächinčukča.’

41 “Xalla neqhstan ni Reyki niž šqarqhuttan khiñinakžkiś khekiča: ‘Wethkiśtan saraqä ñexu žoñinaka xalla ni wiñaya uj asñikin, ni uj asñiki ni Saxrižta nižaša niž anjilanakžta thakštača,

42 Nižaša werhki čheriž ekžnatča, neqhstan ančukki ana werh luli thächinčukča; nižaša qhaśl pekatuča neqhstan ančukki ana werh qhaś likhqatchinčukča.

43 Nižaša yaqha wathchiś žoñižtaqaś oqhlaychinča, neqhstan ančukki ana werh qhuykiś qhawśinčukča; nižaša werhki ana škitchiś q'alittača, neqhstan ana werh thutśinčukča; nižaša werhki läkhichintača, nižaša karsilkištača, neqhstan ančukki ana werh thonšni thonchinčukča.’

44 Neqhstan ninakaki pewkžnakiča: ‘Tata, žčhhul ora werhnakki am cherchinta čheri eksni ušh qhaś eksni ušh yaqha wathchiś žoñi irata ušh ana škitchiś ušh läkhichi ušh karsilkiśmi neqhstan werhnakki ana yanapchinqaya?’

45 Ni Reyki ninakžkiś qhäsnakiča: ‘Cheqpachal khiwča thappacha ti weth amu quśśiś jilanakžkiś ana oqśinčukča, nižaša ana wethkiśimi pächinčukča.’

46 Xalla tinakaki ni wiñaya t'akhiśiśkin oqakiča, nižaša ni žkayi quśśiśnakaki wiñay žetkin oqakiča.”

Mateo 26

1 Xalla ni Jesusaki thappacha či žeržku, niž thaxintanakžkiś khichiča:

2 – Nižaša ančukki śiśša tshi pukmaxkiśtan ni Pašku phišta päś khekiča, neqhstan ni žoñž Matiki kurušhkiś ch'awkta khiśxapa thätaž khekiča.

3 Neqhstan ni timlu chawkh jilirinaka nižaša ni li utt'ayñinaka nižaša ni wath qamchi ephnakami akhsiča, ni Caifás qhuy kanchikiś, xalla niki ni timlu chawkh jilirinaka irpiñitača,

4 neqhstan ninakaki Jesusa millk'untičku chawkhžku konqatśxapa qaśśiča.

5 Xalla ninakaki tuž khetča: – Anaž phištikiś tanś wali khesača, nižaša ana ni žoñinaka ch'axmi päxu.

6 Jesusaki Betania khita wathkištača, ni Simunž qhuykiś niki moqhchi xañchichiś khitatača;

7 xalla neqhś khen tsha mätaq žon makhatžkichinča, ta žonki tshi xor p'il putillkiś perfumi šhipi añcha jila walurchiś šhikchinča. Ni ora Jesusaki miśkištača, na žonki Jesusiž achkiś ni perfumi alśinča.

- 8 Xalla ni cherzku ni thaxintanakaki žaxwchiča, neqhstan tuž khichiča: – ¿Qhažtikiŝtan ti inaru pasqatxo?
- 9 Tiki taž päsuñ tuychukatača, neqhstan ni thaqhir žoñinakžkiŝ yanapŝxapa.
- 10 Jesusaki ni chiñi nonžku, ninakžkiŝ khichiča: – ¿Qhažtikiŝtan ta žonatan ŝhikhiŝxo? Ta žonki wethkiŝ añcha ŝuma pächinča.
- 11 Ančhukaltaki thaqhir žoñinaka panqaŝ želakiča, nižaŝa werhki anal ančhukatan tira želača.
- 12 Xalla Ta žonaž ni perfumi weth xañchikiŝ alžkan pätaki, tukitan weth xañchi thatta khiŝxapa thakŝŝinča.
- 13 Cheqpachal chiyuča xaqhsi yoqkinami ti Yöŝ ŝuma kintu parlita khečhaxa, xalla nikhuŝaqaŝ täža pätaki parlita khekiča, xalla nuž Ta žon khuñŝta khiŝxapaki.
- 14 Nižaŝa tŝhi niž qhalu piŝkchiŝ thaxintanakžkiŝtan, ni Judas Iscariote ni timlu chawkh jilirinaka cherŝni oqhchiča
- 15 nižaŝa ninakžkiŝ khichiča: – Werhki ančhukakiŝ Jesusa thäŝača nižaŝa: ¿Qhažuz ančhuk wethkiŝ thäŝaxo? Neqhstan ninakaki chheph qhalu päŝ thächiča.
- 16 Nižtikiŝtan ni Judaski Jesusa ŝinapora thäŝxapa qhuratča.
- 17 Ni phiŝta qallantiñi thuñkiŝiki ana liwaturžtan päta t'anta luhlŝtača, niž thaxintanakaki Jesusižkiŝ makhatžku pewkŝiča: – ¿Xaqhsikin werhnak thakŝñim pekxo, ni Paŝku čheri luhlŝxapaxo?
- 18 Neqhstan Jesusaki ninakžkiŝ qhäŝiča: – Jerusalén watha oqa, tŝhi žoñž qhuya nižaŝa nižkiŝ khekiča: ‘Ni thaxiñiki khiča: Weth oraki kežullača, nižaŝa am qhuyal thonača weth thaxintanakžtanpacha ni Paŝku phiŝta päyi.’
- 19 Ni thaxintanakaki Jesusaž čitakama pächiča, nižaŝa ni Paŝku luhlŝxapa thakŝiča.
- 20 Wënxapa khistan, Jesusaki niž qhalu piŝkchiŝ thaxintanakžtan miŝkiŝ julŝiča;
- 21 nižaŝa ni lulhkan Jesusaki ninakžkiŝ khichiča: – Cheqpachal khiwča ančhukakiŝtan tŝhiŝuña werh millk'untakiča.
- 22 Neqhstan ninakaki añcha t'aqhirtichiča, nižaŝa ninakaki ninakpora pewksasi qallantichiča: – Tata, ¿werh khesaxo?
- 23 Jesusaki ninakžkiŝ qhäŝiča: – Tŝhiŝuña niž t'anta weth chuwikiŝ t'awžža xalla niž werh millk'untakiča.
- 24 Xalla ni žoñž Matiki ni khjirta patxparuž oqhča; jaywira, ni millk'untiñi žoñi! Xalla ni žoñiki ana mathta khiŝtažl waliki.

- 25 Ni millk'untiñi Judaski pewksićha: – Thaxiñi, ¿werh khesaxo? – Jesusaki qhäsićha – amćha chichamki.
- 26 Neqhstan nuż luhlkan Jesusaki t'anta tanżku Yös kin sparakiż khikan chichićha, neqhstan t'anta ćh'alhżku, niż thaxintanakżkiś thächićha, tuż khikan: – Tanżna niżaśa luhlżna, tićha weth xañchiki.
- 27 Neqhstan tshi tasa niż qharkiś tanżku Yös kin sparakiż khikan chichićha, xalla neqhstan niż thaxintanakżkiś thächićha tuż khikan: – Thappacha anćhukki ti taskiştan likhżna,
- 28 xalla tiki weth lhokhćha, niżaśa uşhka ućhunna każ palt'ita khekićha,
- 29 Cheqpachal chiyućha, anal iya likaćha ni uw muntikiś poqchi winu, ni weth Ephż irpiś wathkiś anćhukatan ni ew winu likhşkama.
- 30 Xalla neqhstan salmukiś tshi Yös wirsu itsku, Olivu khita kuru oqhchićha.
- 31 Neqhstan Jesusaki ninakżkiś khichićha: – Thappacha anćhukki wethkiś ana thapa quśsiś ti chhaña khisnakićha. Xalla nuż ni khjirtikişiki khićha: ‘Ni ũśa awatiriki kontaż khekićha neqhstan ni ũşhanakaki wichansnakićha’
- 32 Xalla neqhstan jakatatżkuki, werhki Galilea khita wathkin anćhuk wilta akhżnaćha.
- 33 Neqhstan Piruki qhäsićha: – Thappacha tinakaż ana amkiś quśsiś khisnami, werhki anal kephsnaćha.
- 34 Jesusaki niżkiś khichićha: – Cheqpachal chiyućha, ti chhaña, ima wallpaż pişk wilta qhawan, amki chheph wilta werh anam maşakićha.
- 35 Niżaśa Piruki thurt'ichićha: – Amtan chika tikhş khenami, anapan am ekaćha. Niżaśa thappacha ni thaxintanakaki nużuśaqaş chiyatćha.
- 36 Neqhstan Jesusaki niż thaxintanakżtan Getsemaní khita yoqa oqhchićha, neqhstan ninakżkiś khichićha: – Anćhukki teqhş julżna, niżaśa werhki ninakhul mayişkaćha.
- 37 Neqhstan Piru niżaśa Zebedeoż pukultan machhnaka chhichchićha, neqhstan añcha llakita tsukhchi quśsiś khissićha.
- 38 Jesusaki ninakżkiś khichićha: – Weth animuki añcha llakitaćha, niżaśa tikhşukapanćha. Anćhukki teqhş wethtan ekla, niżaśa anaż thxaxakićha.
- 39 Neqhstan Jesusaki tshi qoluk tukkin oqżku yoqkiś pokt'ichićha, neqhstan Yös kin mayişićhićha tuż khikan: “Weth tatay, amiż munanaki ti t'aqhişaki liwriyalla, anax weth quś pektakama khila, ans amiż pektax khila.”

- 40 Neqhstan Jesusaki ni chhepulan thaxintanakzkin kephzkichiča, nižaša ninaka thxaxni šalchiča. Piruzkiš khichiča: – ¿Ana želi atchamqaya wethan tshi jejapachami?
- 41 Ančhukki anaž thxaxakiča nižaša želhkanpanž žela, Yöskin mayiškan ana ujkiš thxotsxapa, nižaša ančhuka animuki suma qustanča, ans ančhukki añcha as upača.
- 42 Neqhstan Jesusaki wilta oqzku tuž mayišichiča: “Weth tatay, anažlax ti weth llakkiſtan t'aqhišiš tshitsqati atchuka niki, am quškamax khila.”
- 43 Neqhstan Jesusaki wilta niž thaxintanakzkin kephzkichiča, nižaša wilta thxaxni šalchišaqaša, ninakž žhukiki añcha thxaxi thonqatatča.
- 44 Neqhstan ninaka ekku, tižtan cheph wilta mayiši oqhchiča, ni čita taqunakašaqaš mayišichiča.
- 45 Xalla neqhstan xaqhsikintazlax niž thaxintanaka xalla nikhu kephchiča, nižaša ninakžkiš khichiča: – Xašiki thxaxzna nižaša jejzna. Ni oraki irantižkichiča, ni žoñž Matiki thäta khiſtanča, ni ujchiš žoñinakž qharkiš.
- 46 Žäžna oqhla; neqhs thonča ni werh millk'untiñiki.
- 47 Jesusaž tira ninakžtan parlan, ninakžkiſtan tshisuña qhalu piškchiš thaxintanakžkiſtan, Judaski tama žoñinakžtan irantižkichiča ni žoñinakaki muspa wakiyašši paqh kuchillunakchiš nižaša xwatš tuñinakchiš thonchiča. Ninakaki ni timlu chawkh jilirinakž t'aqkiſtantača nižaša ni wath qamchi ephnakžkiſtantača.
- 48 Ni millk'untiñi Judaski, tukitan qaššiča, tuž khikan: “Werhki tshi žoñil chhulžnača xalla niča niki, neqhstan ni chhichakiča.”
- 49 Xalla nuž Jesusižkiš makhatzku ni Judaski khichiča: – ¿Thaxiñi, Tata! Neqhstan Jesusa chhulšiča.
- 50 Jesusaki nižkiš qhäšiča: – Maši, ¿čhulkinam thonxo? Neqhstan ni žoñinakaki, Jesusa tanzku chhichchiča.
- 51 Neqhstan tshisuña ni Jesusižkiſtan, niž paqh kuchillu xözku ni timlu jilirinaka irpiñiž uywita žoñž khuñi potžinchiča.
- 52 Neqhstan Jesusaki nižkiš khichiča: – Ni am paqh kuchillu šhoxškiš ni kuchillu šhoxžna. Nižaša thappacha ni paqh kuchillžtan qichasñiki, nižašaqaš ni paqh kuchillžtan konta tikhznakiča.
- 53 ¿Ančhukki anaž šišša werhki weth Ephzkin rokt'itasaž niki? Nižaša niki anšpacha qhalu piškchiš t'aqa jila niž anjilanaka kuchanzkitasača.
- 54 ¿Xalla nuž khitasaz niki, xaqhnuž ni Khjirtakama wattasa? Xalla nuž wattasaž niki anaž ni Khjirti patxparu wattasača.

- 55 Xalla neqhstan Jesusaki ni thonchi zoñinakzkiś khichiċha: – ¿Qhažtikiŋtan anċhukki ni paqċ kuchillunakchiś nižaša ni xwatś tuñinakchiś tshi thañižtaqaś werh tanšxapa thonchinċhuk qhažtataxo? Nižaša werhki ŋapuru ni timlukiś thaxinkan želhchinċha, nižaša anapan werh tanchinċhukċha.
- 56 Xalla neqhstan thapa ti watñinakaki ni Yösikiŋtan ċhiñinakaž khjirta patxparuž watċha. Nižaša ni pachaki, thappacha niž thaxintanakaki, Jesusa ŋinalla ekku ŋhoxśiċha.
- 57 Xalla ni Jesusa tanñi zoñinakaki, ni Caifás ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiž qhuya chhichċiċha, nikhuki ni li utt'ayñinaka nižaša ni wath qamchi ephnaka akhsi želatċha.
- 58 Piruki ažkinxapuñ apśiċha ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiž qhuy kancha lušhkama. Nižaša neqċś ekliċiċha ni timlu ichñinakžtan, ċhhuluqat wataki xalla ni cheršxapa.
- 59 Ni Chawkh Jilirinakž irpiñižtan, nižaša thappacha ni chawkh jilir mašinakami, Jesusiž ujnakaž qhuratċha, neqhstan Jesusa konqatśxapa,
- 60 nižaša thapaman zoñinaka thonatċha toskar tawqžtan, xalla neqhstan anapan uj waċhatċha. Neqhstan pukultan zoñinaka thonċiċha,
- 61 tuž khikan thurt'atċha: – Ti zoñiki khichiċha: ‘Werhki ti Yös Timlu palžnasaċha, neqhstan chephmaxkiś žinžnasaċha.’
- 62 Neqhstan ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiki tshitsu Jesusa pewkśiċha: – ¿Anam ŋinta qhäšla? ¿Ĉhhulut ti zoñinaka amtan moq'u ċixox?
- 63 Xalla nužkhenami ni Jesusaki anapan tawqċiċha. Ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiki nižkiś khichiċha: – Ni žethñi Yös thükiś am pewkžnaċha, qhanakamam ċiyakiċha. Amki Meśiás ni Yös Matimqaya.
- 64 Jesusaki nižkiś qhäšiċha: – Amċha ċiċhamki. Nižaša werhki khiwċha teqċstanpachaž cherakiċha ni zoñž Matiki ni aśiś Yös žewqċuttan jułsi, nižaša ni tsewka pachkiŋtan tshirtaypikiś thonñi cherakiċha.
- 65 Neqhstan ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiki žaxwa niž ŋkiti xwarśiċha neqhstan niž žaxwa thēsxapa, tuž khichiċha: – ¿Ti zoñiki Yösċin chuchċiċha! ¿Ĉhhuluž iya pekasaxo tiž moq'u ċiñixox? Anċhukki tiž ana ŋum taqu nonŋinċhukċha;
- 66 ¿xaśiki anċhuk qhažtaž nayxox? Ninakaki qhäšiċha: – Ujċiśša tiki, nižaša tikhstanċha.
- 67 Neqhstan Jesusiž yukċkiś thjutċiċha nižaša ċhakhśiċha. Nižaša yaqhapanakaki Jesusiž yukċkiś qichċiċha,
- 68 tuž khikan: – Amki Meśiás khitamla, ¿Xaśiki paxalla, jėkht am qichċixox!

⁶⁹ Ni ora Piruki šawk qhuy kanchikiš želatča. Xalla nuž želan tsha uywitiki nižkiš makhatžku palxaychinča tuž khikan: – Amki oqhlayñamšaqašla, ni Galilea wathchiš Jesusižtan.

⁷⁰ Neqhštan Piruki thappacha ni žoñinakž tukkiš ana paxñi chičiča, tuž khikan: – Anal šišučha čhhulkištanqam chičhani.

⁷¹ Neqhštan Piruki šana oqhchiča, nižaša yaqha žonki Piru cheržku yaqhanakžkiš khichinšaqašša: – Tiki Nazaret wathchiš Jesusižtan oqhlayatča.

⁷² Nižtašagaš Piruki thurt'ikan wilta ana maššičha: – ¡Anal ti žoñi paxučha!

⁷³ Neqhštan tshi upakižtan, neqhs želhñi žoñinakaki Piružkiš makhatžkichiča tuž khikan: – Cheqapan, amki ninakžkištam šaqašlani. Nižaša ni am chičišmi naychukača.

⁷⁴ Neqhštan Piruki toskarkištan thurt'i qallantichiča, tuž khikan: – ¡Anapan ti žoñi paxučha! Ni orapacha tshi wallpa qhawchiča,

⁷⁵ Neqhštan Piruki khuñšičha Jesusiž čiča: “Ima pišk wilta wallpaž qhawan, amki chheph wiltam ana werh mašakiča.” Neqhštan ulanžku Piruki añcha ira qāchiča.

Mateo 27

¹ Neqhštan qhanžkitan thappacha ni timlu chawkh jilirinaka nižaša ni judiu wath qamchi ephnakžtan palt'ichiča Jesusa konšxapa.

² Nižaša Jesusa čelhžku Pilaužkin chhichchiča neqhštan irpiñižkiš thāchiča.

³ Neqhštan ni Judas Jesusa millk'untiniki, ni Jesusa konšxapa thātaž khen añcha quš čhakhchiča, neqhštan ni chheph qhalu pās thepunchiča ni timlu chawkh jilirinakžkiš nižaša ni wath qamchi ephnakžkiš,

⁴ tuž khikan: – Werhki uj pächinča, tshi ana ujchiš lhokh konšxapa thäku. Neqhštan ninakaki nižkiš qhäšičha: – ¿Xalla niki werhnakki anal šišpekuča? ¡Am čhultaqiz niki!

⁵ Xalla neqhštan Judaski ni timlukiš ni päsnaka thxotanchiča, neqhštan oqžku xora jeržku tikhšičha.

⁶ Neqhštan ni timlu chawkh jilirinakaki ni pās aptašku khichiča: – Ti päški ni ana ujchiš lhokhkiš tinsiča; anaž učumnakki ni pās akhš kajunkiš uchi atasača.

⁷ Neqhštan ninakaki palt'izku ni pästan tshi yoqa qhaychiča Alfarero khita, ti yoqaki yaqha wathchiš žoñinaka thatšxapatača.

⁸ Xalla nižtikištan ni yoqaki anškama, ‘Lhokh yoqa khitača.’

- 9 Xalla nuż ni Jeremías Yösikiştan chiñiż chitaki watchiċha: “Ni chheph qhalu päş tanşićha, ni päşki tshi źoñi qhayñi walurchiştacıha, xalla niki Israelź matinakaż uchştataċha,
- 10 niżaşa ni päştan Alfarero khita yoqa qhayċiċha, xaqhnuż Yös werh kuchanźkitċhaxa.”
- 11 Jesusaki ni irpiñi jilirźkin chhichtacıha, ni jiliriki pewkşićha: – ¿Amki ti judiunakź Reyimqaya? Jesusaki qhäşićha – Amim ċiċha.
- 12 Niżaşa ni timlu chawkh jilirinakaki niżaşa ni wath qamchi ephnakami ti Jesusaki ujċişsa khetċha, nużkhenami Jesusaki anapan qhäşićha.
- 13 Xalla neqhştan ni Pilatuki niźkiş pewkşićha: – Anam nonźla, thappacha ti źoñinakaki amtan moq'uz ċhila.
- 14 Nuż khenami Jesusaki anapan ċhhulumi tawqċiċha; niźtikiştan Pilatuki muspa işpantichi khissiċha niżaşa ana qhażkhiyi atatċha.
- 15 Ni phiştikişki ni irpiñi tshi tanta źoñi kuchşñipantaċha, źoñinakaż illştakama.
- 16 Xalla neqhştan Barrabás khita walxa phiru tanta źelatċha;
- 17 niżaşa ninakaż akhsi khen, Pilatuki ninakźkiş pewkşićha: – ¿Xaqsiltapan anċhuk kuchşñi pekxo: Ni Barrabás uşh ni Jesusa Criştu khita?
- 18 Xalla ni Pilatuki näşićha Jesusa ċhhaxwkuqaş niźkiş thätqalċha.
- 19 Niżaşa Pilatuż ni juchjiptayş julşkiş julşiż khen, niź thunki ċhiżkaxu chuchanźkichinċha: “Ana ti źkayi quşşiş źoñźkiş mitişa, amiż khen tişwen añcha tsukhchuka ċhhüşinċha.”
- 20 Neqhştan ni timlu chawkh jilirinakaki niżaşa ni wath qamchi ephnakaki ni tama źoñinakkiş şuma tawqżtan ċhċiċha, ni Barrabás liwri kuchşinaxu, niżaşa Jesusa konaxu.
- 21 Ni irpiñiki wilta ninakźkiş pewkşićha: – ¿Xaqsita ti pukultankiştan kuchşñi pekxo? Ninakaki khichiċha: – ¡Ni Barrabás!
- 22 Neqhştan Pilatuki ninakźkiş pewkşićha: – ¿Qhaż kheki ni Jesús Mesías khita źoñżtan? Thappacha ni źoñinakaki qhäşićha: – ¡Kuruşhkiş ċh'awkźna!
- 23 Neqhştan Pilatuki ninakźkiş khichiċha: – ¿Tiki ċhhulu ana wali päċhitaxo? Xalla ni źoñinakaki tshanti qhawċiċha tuż khikan: – ¡Kuruşhkiş ċh'awktax khila!
- 24 Neqhştan ni Pilatuki ana niź amta atċiċha, ans ni ċh'axmiki tshantitaċha, niźtikiştan ni Pilatuki qhaştan niź qhara axwşićha ni źoñinakź tukkiş, tuż khikan: – Ti źkayi quşşiş źoñź lhokhkiştan, werhki anal ujċiş kheċha; anċhukź ujċiş khekiċha.

- 25 Thappacha ni zoñinakaki qhäsi'cha: – ¡Tiz lhokhki wethnakaki' khila niza'sa wethnaka matinak'zki'simi!
- 26 Neqh'stan Pilatuki ni Barrabás liwri kuchsi'cha; xalla neqh'stan Jesusa xwatqati kuchanchi'cha, niza'sa kuru'shki's ch'awkta khi'sxapa thächi'cha.
- 27 Niza'sa ni irpiñiz sultatunakaki Jesusa ni irpiñiz kanchikin chhichchi'cha, xalla neqh'stan thappacha ninak'z ma'sinaka akh'si'cha niz' muytata.
- 28 Neqh'stan Jesusiz skiti qhañsku lhokh skiti thut'si'cha
- 29 niza'sa tshi ch'apki'stan päta pillu achki's skarsinchi'cha, niza'sa tshi wara niz' zew qharki's tansqatchi'cha. Xalla neqh'stan ninakaki niz' tukki's kill'si'cha ni iñarkan: – ¡Xallalla ti judiunak'z Rey!
- 30 Niza'sa nizki's thjutchi'cha, niza'sa ni war'ztanpacha achki's t'ethqatchi'cha.
- 31 Xalla nu'z ni Jesusa iñar'zku ni lhokh skiti shoq'zinchi'cha, neqh'stan niz' per'sun skiti thut'zku kuru'shki's ch'awk'sxapa chhichchi'cha.
- 32 Ni wathki'stan ulan'zkan tshi Simuna Cirene wathchi's zoñi salchi'cha, xalla nizki's Jesusiz kuru'sha anakhi'ni anakhi'ni qu'zqatchi'cha.
- 33 Xalla neqh'stan Gólgota khita yoqa iranti'zku, (ni Golgotaki tu'z khi'cha “t'oxlu'z yoqa”),
- 34 neqh'stan mirra winu'zkan t'ax'zta Jesusizki's thächi'cha; xalla neqh'stan Jesusaki ni mall'sku ana likh's pekchi'cha.
- 35 Neqh'stan kuru'shki's ch'awk'zku, ni sultatunakaki Jesusiz skiti yatxatasku ninakpora tox'si'cha, xalla ni Yo'ski'stan chiñiz chitakama wataxu, xalla niki tu'z khet'cha: Ninakpora weth skiti tox'si'cha, niza'sa weth skitki's yatxatassi'cha.
- 36 Neqh'stan ni cheq'sxapa neqh's jul'si'cha.
- 37 Niza'sa niz' ach's juntun tshi ma'si'ni acha khjirta ch'awk'zinchi'cha, xalla neqh'siki niz' tikh'zta uj khjir'zintata'cha. Xalla ni khjirtaki tu'z khet'cha: “Xalla ti Jesusaki, ni judiu zoñinak'z Rey'cha.”
- 38 Niza'sa Jesusiztan chika pukultan thañinaka ch'awkta'saqa'sa, tshiki zew qhuttan, niza'sa tshiki sqar qhuttan.
- 39 Niza'sa neqh's wat'ni zoñinakaki, ar arat'cha niza'sa acha xwat'zinat'cha
- 40 tu'z khikan: – ¡Amki timlu palh'zna'z khiñamtala, neqh'stan chheph maxki'stan wila zin'zna'z khiñamla! ¡Niza'sa Yo's Matim'z lax niki per'sunpacha liwr'sna, niza'sa kuru'shki'stan shuj'zka!
- 41 Niz'ta'saqa's ni timlu chawkh jilirinakaki, niza'sa ni judiu'z li utt'ayñinakami niza'sa wath qamchi ephnakami Jesusa iñarchi'cha, tu'z khikan:

- 42 – Yeqha zoñinakaki liwrichiča, persunpachašti anaž liwrüi atča. Tiki Israelž Reyžlax niki: ¡Kurušhkištan šhujžkila, xalla neqhštan učumnakki nižkiš kiriyakiča!
- 43 Xalla tiki ni Yösikiš tassiča, xašiki pekkukex liwrilalla, xalla tiki tuž khichiča: “Werhki Yös Matča.”
- 44 Nižtašaqas ni kurušhkiš ch'awkta thañinakaki Jesusa ar archiča.
- 45 Taypurkištanpacha šešikäkama, thappacha ti yoqaki sumchi laqha khissiča.
- 46 Ni orapacha Jesusaki thapa aštan qhawchiča: “Elí, Elí ¿lemá sabactani?” Khikan: (Ti taquki khiča: “Weth Yös, weth Yös ¿qhažtikištan werh xaytichamtaxo?”)
- 47 Yaqhapa neqhš želhñi zoñinakaki ni taqu nonžku khichiča: – Tiki ni Elías Yösikištan chñiž qhawža.
- 48 Neqhštan tshi ninakžkištan šathchiča, nižaša tshi tuñkiš esponjižtan jeržku xar winkiš ch'iyišiča neqhštan ni tuñžtan likhqatš pekchiča.
- 49 Neqhštan yaqhapanakašti khichiča: – Thewžna, Elías thonñiž cherakiča xaqnužukat liwriyačhani.
- 50 Neqhštan Jesusaki tshanti qhawchiča, nižaša nužkiš niž animu thächiča.
- 51 Ni orapacha ni timlukiš tarhžta pañuki piškkiš xwarsiča, tsewktan qossuk. Nižaša ti yoqaki cheqhinchiča nižaša ni maš aqhinakami k'akchiča
- 52 nižaša ni puyinakaki khetsiča, nižaša ni wakchi žkayi quššiš tikhši zoñinakaki jakatatchiča ti qamañkin.
- 53 Neqhštan ninakž puykištan ulanchiča ni Jesusiž jakatattikištan, nižaša ni žkayi Jerusalén chawkh wathkiš lušhšiča, xalla neqhšiki wakchi zoñinakaki cherchiča.
- 54 Xalla ni kapitan nižaša nižtan chika Jesusa cheqšñi zoñinakaki, ti yoqa cheqhinsqatkan xwarñi cherchiča nižaša thapa neqhš watñinaka ninakaki eqhsku khichiča: – ¡Cheqapan ti žoñiki Yös Mati taqalča!
- 55 Nižaša tshi qhažultan mätaqanakaki ažkištan cheqžkatča, tinakaki Galilea wathkištanpacha Jesusa apžkitqalča nižaša ni yanaptqalča.
- 56 Nižaša ninakžkištan tinakatača, María Magdalena, tsha Mariki Santiagužtan Jusiž ninakž mätača, nižaša Zebedeož matinakž mä želatča.
- 57 Thuñiž qattan, tshi želinchiš žoñi thonchiča José khita Arimatea khita wathchiš, xalla tiki Jesusiž thaxintašaqastaqalča.
- 58 Neqhštan ni Jusiki Pilatu cheršñi oqhchiča, nižaša ni Jesusiž tikhši xañchi maychiča. Neqhštan ni Pilatuki ni xañchi thäxu mantichiča,
- 59 nižaša Joseki ni tikhši xañchi aptašku tshi šuma žkayi pañkiš thelhšiča

⁶⁰ neqhstan niki níz ew puykiś makhśiċha, nizaśa niki tshi maś aqhkiś phetqatqalċha. Neqhstan tshi paqh maŋtan ni puyi chawkhźku oqhċiċha.

⁶¹ Neqhstan María Magdalenki tsha yaqha Mariyatan, ni puyiź tukkin julśi eklichinċha.

⁶² Xalla ni thakś thuñź xaqataźpacha, ni cheqan timlu chawkh jilirinakaki nizaśa ni fariseo ŋoñinakaki Pilatuźtan akhsiċha,

⁶³ nizaśa niźkiś khichiċha: – Tata, werhnakki ni toskar ŋoñźkiŋtan khuñśinċha, niki ti yoqkiś ŋethkan khichiċha: ‘Chhephmaxkiŋtan jakatataċha.’

⁶⁴ Niźtikiŋtan amki ni puyi chheph maxkama cheqśni kuchśnalla, nizaśa niź thaxintanakaki wĕn thonźku ni xañchi khiźnasaċha, neqhstan ti ŋoñinakźkiś chiyasaċha jakatatchiċha khikan. Xalla niźtikiŋtan ni anśta toskaraki tshanti khesaċha ni tukita ċiċta toskarkiŋtanaki.

⁶⁵ Neqhstan Pilatuki ninakźkiś khichiċha: – Xalla nikhu anċhukalta cheqśni ŋultatunaka ŋelhċha. Nizaśa oqa ni puyi ŋumpacha chawkhźka, anċhukaź atta kama.

⁶⁶ Neqhstan ninakaki oqźku ni puyi ŋumpacha chawkhśiċha nizaśa ni chawkhźta paqh maśkiś tshi teqśchimpu teqśiċha; nizaśa xalla neqhśi ni cheqśni ŋultatunaka ekċiċha.

Mateo 28

¹ Śawatu jejś thuñiź wattan, nizaśa wĕnxapa khistan ni śimana qallantiñi thuñkiśiki, María Magdalenki nizaśa yaqha Mariki ni puyi cherśni oqhċiċha.

² Nizaśa ni orapacha tshi anawal yoqa cheqhinsqatñi watchiċha, xalla ni oraki Yös anjilaź tsewktan ŋhujźkichiki, nizaśa ni puyiź nikhu makhatchiċha, neqhstan ni puyi chawkhata maś qisqatźku neqhś julśiċha.

³ Ni anjilaki tshi llijw llijwñiźtaqaś qhanatċha, nizaśa niź ŋkitiki tshi qhatñiźtaqaś ċiwitaċha.

⁴ Xalla ni cherźku ni ŋultatunakaki añcha tsukhċi tikhśiźtaqaś khissiċha.

⁵ Nizaśa ni anjilaki ni mätaqanakźkiś khichiċha: – Anċhukki anaź eqhsna. Werhki śiśuċha xalla ni kuruśhkiś ċ'awkta Jesusaź qhurċha anċhukki.

⁶ Nizaśa niki jakatatchiċha anaź teqhś ŋelhċha, xaqhnuź maśinchitaźlaxa xalla ni kama. Nizaśa anċhukkiź thona ni xañchi nonta yoqa cherśni.

⁷ Nizaśa anśpachaź oqa ni thaxintanakźkin maśni: ‘Jesusaki tikhśikiŋtan jakatatchiċha, nizaśa Galilea watha anċhuka tukiź oqhċha xalla nikhuź anċhukki ni cherakiċha.’ Xalla tiċaċha anċhukakiś ċiya khitaki.

- 8 Neqhstan ni mätaqanakaki ni puykiŝtan apura oqhchiŝa, niŝaŝa añcha tsukhchi chipa ŝatipariju oqhchiŝa ni ew kintu ni thaxintanakŝkiŝ maŝni.
- 9 Xalla nuŝ oqan Jesusaki ninakŝkiŝ thensiŝa, neqhstan Jesusaki ninaka tsänchiŝa. Neqhstan ninakaki Jesusiŝkiŝ makhatŝku niŝ qhxochkiŝ ŝkorŝku amtichiŝa,
- 10 neqhstan Jesusaki ninakŝkiŝ khichiŝa: – Anaŝ eqhsna, weth jilanakŝkin maŝka Galilea wathax oqhla, xalla nikhuŝ werh cherakiŝa.
- 11 Niŝaŝa ni mätaqaz nuŝ oqan, tŝiŝuŝa ni cheqŝni ŝultatunakŝkiŝtan ni chawkh watha oqhchiŝa, neqhstan ni timlu chawkh jilirinakŝkiŝ čhulu neqhŝ watčhaxa xalla ni maŝŝiŝa.
- 12 Neqhstan ni timlu chawkh jilirinakaki ni wath qamchi ephnakŝtan akhsiŝa, niŝaŝa nuŝ akhsku palt'ichiŝa. Neqhstan ni ŝultatunakŝkiŝ taŝ päŝ thächiŝa,
- 13 tuŝ khikan: – Ančhukki chiyakiŝa tuŝ khikan: ‘Wën werhnakaŝ thxaxan, ni Jesusiŝ thaxintanakaki thonŝku ni Jesusiŝ xaŝchi khiŝku oqhchiŝa.’
- 14 Niŝaŝa ni irpiŝniki ti kintu ŝiŝakiŝ niŝi, werhnakki ninaka llullŝnaŝa niŝaŝa werhnakki ančhuk liwriyaŝa.
- 15 Neqhstan ni ŝultatunakaki ni päŝ tanŝiŝa, niŝaŝa ni timlu chawkh jilirinakaŝ čitakama pächiŝa. Xalla ti kintuki ni judiu ŝoŝinakŝkiŝ töxkama waqaychiŝa.
- 16 Neqhstan ni qhalu tŝichiŝ thaxintanakaki Galilea watha oqhchiŝa, niŝaŝa ni Jesusiŝ toqinŝ'ta kurkin.
- 17 Xalla neqhstan ni Jesusa cherŝku ninakaki Jesusiŝkiŝ amtichiŝa, niŝtami yaqhapanakaki teqinaŝatča.
- 18 Neqhstan Jesusaki ninakŝkiŝ makhatŝku khichiŝa: – Yöŝki wethkiŝ ti tsewka pachkin niŝaŝa ti yoqkiŝ thapa jiliri thächiŝa.
- 19 Niŝaŝa ančhukki thapa ti chawkh wathqhutŝiŝ oqa, niŝaŝa weth thaxintanakaŝ khisqatakiŝa; neqhstan ančhukki ni Yös Efesios ni Yös Machh ni Yös Espiritu Santuŝ thükiŝ wawtisakiŝa,
- 20 niŝaŝa ančhukki thaxnakiŝa ni ŝoŝinakŝkiŝ thapa ni ančhukakiŝ čitanaka kaŝaxu. Niŝaŝa werhki ŝapuru ančhukatan chikal khečha ti yoqa tukuŝinskama. Xalla nuŝox khila.

Marcos

Marcos 1

- 1 Xalla tuż qallantichiča ni Yös suma kintu parli Yös Machhškiştan, Jesusaki Yös kuchanżkitača.
- 2 Isaías Yöskiştan chĩniż khjirtikişiki, tuż khjirtača: “Werhki weth taqu palxayñi am tukkiş kuchanżkuča, niżaşa am jikhş thakşinaxu.
- 3 Tshi xora ni ch'eqli yoqkin qhawča: “Tatż jikhş thakşnakiča; tshi şoq'u jikhş khetżinakiča.”
- 4 Xalla nuż Juan Wawtistaki ch'eqli yoqkin żoñinaka wawtiskan thonchiča, ančhukki Yöskin quş thutżnaxu, wawtista khişxapa ančhuka uj pertunta khişxapa.
- 5 Thapa żoñinakaki nonşñi oqhchiča Juanżkin, Judea khita yoqkiştan niżaşa Jerusalén khita wathkiştan; ninakaż uj pampachtikiştan, Juanki Jordán pujkiş wawtisatča.
- 6 Juanż şkitiki camelluż chomkiştan pätatača, niż tshayimi şqişkiştan pätatača; niżaşa niż luliki şher şherñitača niżaşa munti misk'inaka lulhñitača.
- 7 Juanki oqhlaykan żoñinakżkiş palxaychiča, tuż khikan: “Tşiki weth xaruż thonča, xalla niča wethkiştan tshan aşşiki, niżkiş anal wakişuča niż čhata jerżku şhoqhşini.
- 8 Werhki qhaştanqaş ančhuk wawtisinča; ni thonñiki Espiritu Santużtanż wawtisakiča.”
- 9 Xalla ni thuñiran Jesusaki Nazaret khita wathkiştan oqhchiča, ni Nazaret wathaki Galilea yoqkištača. Juanki Jesusa wawtissiča ni Jordán pujkiş.
- 10 Jesusaki qhaşkiştan wax ulnawk khen, Jesusaki ni tsewka yoqa khetsñi cherchiča, ni Espirituki palomażtaqaş niż tsektuñpacha şhujżkiñi.
- 11 Neqhştan tsewktan tshi xora palxayżkiñi nonşiča, tuż khikan: “Amča weth q'ay Matimki, werhki am illşinpanča.”
- 12 Neqhştan Yös Espirituki, Jesusa ch'eqli yoqkin chhichchiča.
- 13 Neqhştan Jesusaki paqhpik qhalu thuñi żelhchiča ni k'ith uywanakżtan, niżaşa ni Saxraki ujkiş thxotsqatş pekatča. Neqhştan Yös anjilanakaki Jesusa quşñi thonchiča.
- 14 Juan karsilkiş chawkhtikiştan, Jesusaki ni Galilea khita watha oqhchiča, Yös irpiş watha niżaşa Yös suma kintu palxaykan.

- 15 Jesusaki tuż khikan palxaychiča: “Ni chīta thuñiki irantičkichiča, nižaša ni Yös irpiś wathaki kezullača. Yös kinż qhutźna nižaša niż śuma kintu thapa quśtan katoqakicha.”
- 16 Jesusaki oqatča ni Galilea khita qot atkiś, xalla nuż oqhkan pukultan jilaśullka cherchiča, Simunźtan Andrestan. Ch'is tanñinakatača, ninakaki ni ch'is tanś kakuna qhaśkiś thxotźnatča.
- 17 Jesusaki ninakźkiś khichiča: – Werh apźka, werhki źoñi tanñi ančhuk khisqatača.
- 18 Neqhśtan ni ora pacha ninakaki, ch'is tanś kakuna ekku Jesusiźtan chika oqhchiča.
- 19 Jesusaki tshi qolukulla nawkxapa oqźku cherchiča, Santiaguźtan Juanźtan, ni Zebedeoź machhnaka, ni pukultan źoñinakaki walsikiś źelatča ch'is tanś kakuna t'irkan.
- 20 Jesusaki ninaka qhawśiča; ninakaki Zebedeo khita ninakź eph ekchiča ni walsikiś niż piwuna nakźtan, neqhśtan Jesusiźtan oqhchiča.
- 21 Cafarnaúm khita watha irantichiča; ni jejs thuñkiś Jesusaki luśhśiča ni akhs qhuykiś, neqhśtan Jesusaki thaxni qallantichiča.
- 22 Ni źoñinakaki niż thaxnan añcha ispantichiča; nižaša chawkh jiliriźtaqaś thaxnatča, ana ni judiuź li utt'ayñi źoñinakaźtaqaś.
- 23 Ni akhs qhuykiśpacha tshi yenqhaź tanta źoñi źelatča, ni źoñiki qhawchiča:
- 24 – ¿Qhaźtikiśtan am wethnakakiś mitiśxo, Jesusa Nazaret wathchiś źoñimla? ¿Werhnak aqi thonchamqaya? Werh am paxuča nižaša ampan śiśuča śuma Yös Matimpanča.
- 25 Neqhśtan Jesusaki yenqhiźkiś ujśiča, tuż khikan: – ¡Ch'uj źela Ti źoñźkiśtan ulna!
- 26 Neqhśtan yenqhaki, ni źoñi cheqhinsqatchicha thapa aśtan qhawkan ulanchiča, ni źoñźkiśtan.
- 27 Thappacha niźta cherźku źoñinakaki añcha tsukhchiča, ninakpora pewksasatča: – ¿Chhulut niźta tixox? ¡Chhulut ti ew taqu thaxinxo ti źoñiki jiliriźtaqaś aśsiśśa! ¡Yanqhamiź chhetqatča, ni yenqhaki tiź taqumiź kaśśa!
- 28 Nižaša rattulla śiśśiča ni Jesusiź pātanakaki, thappacha ni Galilea muytata.
- 29 Neqhśtan akhs qhuykiśtan ulanźku, oqhchiča ni Jesusaki Santiaguźtan Juanźtan, nižaša Simón Andrés qhuya.
- 30 Neqhśtan qhuya luśhku, Jesusiźkiś maśśiča, ni Piruź axmuś māki aphśkiś źelatča; čh'ulhñi konkiś lākichi.

- 31 Jesusaki makhatzku näza qhara tanzku tshithsqatchicha; ni orapacha ni ch'ulhñi kona saraqchicha, neqhstan na zonki ninakzki liwarpaychincha.
- 32 Thuñiz qattan šešlaqa, Jesusizki shikchicha wakchi ni läkhichi zoñinaka, nizaša yenqhaž tanta zoñinakami;
- 33 thappacha ni wathchis zoñinakaki akhsiča Simunž qhuy šanku.
- 34 Jesusaki thapaman läkhichi zoñinaka chhetinchiča, nizaša ni zoñinakzki stan wakchi anašum yenqhanaka chhetqatchicha; nizaša Jesusaki ni anašum yenqhanaka ana chiqatatča, ninakaki Jesusa paxatča.
- 35 Chawkh qhantati Jesusaki žazku ulanchiča ni wathki stan, ch'eqti yoqa mayiši oqhchiča.
- 36 Simunaki niž mašinakžtan Jesusa qhuri oqhchiča,
- 37 neqhstan Jesusa wathzku khichiča: – Thapa zoñinakaki amž qhurča.
- 38 Neqhstan Jesusaki ninakzki khichiča: – Nakhuñž oqhla ti žkati wathanak qhutñi, nizaša werhki xalla nikhu šaqas Yös šuma kintu palxayški stanča; xalla ni xapa ti yoqkiš thonchinča.
- 39 Jesusaki thappacha ni Galilea khita yoqaran oqhlaychiča, nizaša šapa akhs qhuyaran Yös šuma kintu parlikan, nizaša ni anašum yenqhanaka chhetqatkan.
- 40 Jesuskiš thonchiča, tshi moqhchi xañchichis ni zoñiki nižkiš killsku rokt'ichiča, tuž khikan: – Am pekchax niki atasacha weth konki stan žhujziñiki.
- 41 Neqhstan Jesusaki ni zoñi oqzku, nižkiš lanšiča, tuž khikan: – Pekuča. ;Xašiki žhujtamča!
- 42 Xalla nuž chitiki stan ni orapacha ni zoñiki žetchiča.
- 43 Neqhstan Jesusaki ni zoñi kuchanchiča, šumpacha iwxt'izku, xalla tuž khikan:
- 44 – Nonžna, ana jekhžkišimi ti mašnakiča; timlu jiliržkin oqa amki persuna thěžka ni timlu jiliržkiš, am ofrenda chhichsku oqa am chhetintiki stan, Moisés chitakama pä, thappacha ni timlu jilirinaka am chhetinta šisaxu.
- 45 Neqhstan ni zoñiki oqhchiča, thapa zoñinakzkiš kint'i qallantichiča ni chhetintiki stan. Xalla nižtiki stan Jesusaki anaž xaqhsi wathkišimi lušhi atatča, wathž thiykin ekliñitača nizaša ana zoñž želhs yoquñ ekliñitača; nižtami thapa qhuttan zoñinakaki nižkin thonñitača.

Marcos 2

- 1 Tshi qhaž maxki stan Jesusaki Cafarnaum watha kephzku luššiča; nizaša Jesusa qhuykiš želhñi šiššiča ni wathchis zoñinakaki.

- 2 Oralla tama zoñinakaki akhsiċha ni qhuya ūhpsiċha, anaċ ūankiūimi luūh kampu ūelatċha; ni Jesusaki Yōs ūuma kintu thaxni qallantichiċha.
- 3 Nuċ Jesusaċ thaxnan, paqhpaltan zoñinakaki thonchiċha tshi ūuch zoñi kallchi, ni zoñiki ana oqhlayi atñitaċha.
- 4 Tama zoñi akhsiċ khen, Jesusiċkin ana makhati atchiċha, qhuya yawċku tsewktan phetċku Jesusiċ qhutñik ni phetkiūtan ni ūuch zoñi pirsatkiū ūhujunchiċha.
- 5 Jesusaki ninaka thapa quūtan nayċku ni ūuch zoñċkiū palxaychiċha, tuċ khikan: – Weth mati, xaūiki am ujnakaki pertuntaċ khekiċha.
- 6 Ni ūuch zoñkiū Jesusa chiñi nonċku, yaqhap judiuċ li thaxiñi zoñinaka ūelatċha, ninakaki juūsi quūkiū pinsatċha:
- 7 “ċQhaċtikiūtan ti zoñi niċta chiċo? Tiki Yōs ar arċha, anaċ jċkhmi uj ūumansqatasacċha, Yōs panqaū ujnaka ūumansqatñiki.”
- 8 Jesusaki perūn quūkiū ninakċ pinsita ūiūatċha, neqhūtan khichiċha: – ċQhaċtikiūtan anċhuka quū niċta pinsexo?
- 9 ċXaqsiltat tshan phaūila chiū khesaxo, ti ūuch zoñċkiū chiċinūxo: ‘Am ujnaka ūumachita’, uūh tuċ chiyasax: ‘ċZaċna, am pirsata waytiċku oqa’?
- 10 Xaūiki anċhukakiū thċznaċha werhki zoñċ Matċha, werhki ti yoqkiū jiliritċha ujnaka ūumansqatūxapa. Neqhūtan ūuch zoñċkiū khichiċha:
- 11 – Amkiū khiwċha tshitsna, am pirsata waytiċku oqa am qhuya.
- 12 Neqhūtan ni ūuch zoñiki ūaūiċha; niċ pirsata waytiċku ulanċ oqhchiċha, ni qhuykiūtan, thapa ni zoñinakaċ cheran. Xalla niċta cherċku thapa zoñinakaki iūpantichiċha, neqhūtan Yōūkin kanti qallantichiċha, tuċ khikan: – Ana wira tiċta pañi cherinċhumċha.
- 13 Neqhūtan Jesusaki wilta Galilea qot ata kephchiċha; niċaūa thapa qhuttan zoñinakaki akhskichiċha neqhūtan Jesusaki ninakċkiū thaxinchiċha.
- 14 Jesusaki nuċ oqhkan tshi zoñi Levī khita cherchiċha Alfeoċ Machh, niċi Romċta taūa mayū juūkiū juūsi ūelatċha, neqhūtan Jesusaki niċkiū palxaychiċha, tuċ khikan: – Werh apċka. Neqhūtan Leviki tshithsku Jesusa apūiċha.
- 15 Neqhūtan ni nōxpacha Jesusaki niċ thaxinta zoñinakċtan Leviċ qhuya luli oqhchiċha, niċaūa ni Romċta taūa mayñinakċtan, ujchiū zoñinakċtan thappacha ūelatċha qotupacha miūkiū juūsi Jesusiċtan lulatċha niċ thaxintanakċtanpacha; niċaūa tamataċha ni Jesusa apūñi zoñinakaki.
- 16 Neqhūtan ni judiuċ li utt'ayñi zoñinakċtan fariseonakċtan, thappacha nuċ luhlñi cherċku, niċ thaxintanakċkiū pewkūiċha: – ċQhaċtikiūtan ti am Jesusa taūa mayñinakċtan niċaūa ujchiū zoñinakċtan lulhxo?

17 Jesusaki ninaka chiñi nonzku, ninakzkiś tuż khichiča: – Ni wiw zoñinakaki anaż qullñi zoñi pekasača, lä zoñinakaż qullñiki pekča, niżaśa werhki anaż ni źkayi quśśiś zoñinaka qhawśñi thonchinki, ans werhki ni ujchiś zoñinakzkin thonchinča.

18 Juan wawtistiż thaxintanakztan fariseoż zoñinakztan, xalla ninakaki ayunaśatča, yaqhap zoñinakaki Jesusiżkiś pewksñi thonchiča: – ¿Qhażtikiśtan Juanż thaxintanakztan ni fariseoż zoñinakztan ayunaśñipanxo, ni am thaxintanakaśti ana ayunaśñipanla?

19 Jesusaki ninakzkiś qhäśiča: – ¿Qhażt śalś phiśtikiś maśintaśt ayunaśasaxo? Śalśñi zoñi źelanpacha anaż ayunaśasača.

20 Ti xarkin ni śalñi zoñi qhañś thuñiż irantiżkakiča, xalla neqhśtan ančhukki ayunaśakiča.

21 Niżaśa anaż xaqhsiltami achś śkitkiś ew śkitztan rimintasača; ni ew śkiti rimintitaki tsatñiča, neqhśtan ni achś śkitiki xwarsnasača, ni xwarsiki tshan paqhiż khisnasača.

22 Anaż xaqśiltami achś śqiś kewkiś ew winu alznasača; ni ew winuki achś śqiś kewi xwarznasača, neqhśtanaki śqiś kewimi ni winumi apt'akiča. Xalla niżtikiśtan ew śqiś kewkiśpanż ni ew winuki alśki.”

23 Tshi śawatu Jesusaki śqal taypiran oqatča; niż thaxintanakaki oqhkanpacha tiriku k'uti qallantichiča.

24 Ni k'utñi cherzku ni fariseonakaki Jesusiżkiś palxaychiča: – Cherzna, ¿qhażtikiśtan ni amiż thaxintanaka niżta päxo? Jejs thuñkiśiki ana lanqś khita panla.

25 Neqhśtan Jesusaki ninakzkiś qhäśiča: – ¿Anapan ni Davidż päta ličinčhuk qhażtataxo? Tshi wilta niki niż maśinakztan añcha čhheri eksqatchila, niżaśa ninakzta añchaż phaltiżinatča.

26 Yös quykiś luśhśiča Davidki, Abiatarki chawkh jiliritača ni timlu jilirinakztiśtan, neqhśtan Davidki niż maśinakztanpacha ana ina zoñż luhlś t'anta luhlchiča, ni t'antaki timlu jilirinakz luhlśxapa qaśtača.

27 Neqhśtan Jesusaki khichiča: – Zoñinakzta jejs thuñiki uchśtača, ana zoñinaka ni jejs thuñxapa.

28 Niżaśa ni zoñż Matiki ni śawatu jejs thuñkiśtan jiliriśaqasśa; čhhulu päś khenami ana päś khenami weril irpasača.

Marcos 3

1 Neqhśtan Jesusaki wilta ni judiunakz akhs qhuykiś luśhśiča; neqhśi tshi qhara qhonchi zoñi źelatča.

- 2 Ni fariseo zoñinakaki Jesusaž mušatča, ni zoñi jejs thuñkiš čhhetiñi cheršxapa, neqhstan ujchiš jesxapa.
- 3 Neqhstan Jesusaki ni qhara qhonchi zoñžkiš palxaychiča: – Tshitsna ti taypikš khiska.
- 4 Neqhstan ni zoñinakžkiš pewksiča: – ¿Chhulut päš wali jejs thuñkišixo, suma päšx wali, ušh ana suma päšx wali? ¿Žoñž žeti liwriyasaya, ušh tikhsqatasaxa? Xalla neqhstan ninakašti ch'ujuqaš khissiča.
- 5 Jesusaki niž muytata želhñi žonakž qhutñi žaxwchi cheršiča, ninakž choxru quš anaša oqšñi quššiš khen llakt'aššiča, ni žonakaki anaž nons pekatča: – Am qhara wážna. Ni zoñi qhara wäšiča, neqhstan niž qhara žethchi khissiča.
- 6 Neqhstan fariseo zoñinakaki ni akhs qhuykištan ulanžku oqhchiča, nuž oqžku akhsiča ni Herodes jilirž mašinakžtan, Jesusižxapa moq'uškan parličiča konš pinsikan.
- 7 Ni Jesusaki niž thaxintanakžtan oqhchiča qot ata, neqhstan tama zoñinaka apžkichiča nižaša Judea khita yoqkištanami.
- 8 Jesusiž thěžta aši šišku, thapa qhuttan thonchiča, Galilea yoqkištan, Judea yoqkištan, Jerusalén wathkištan, Idumea yoqkištan, Jordán pujž nawkhchaqtan, Tiro nižaša Sidón khita wathanakžkištan thonchiča, niž añcha wali pätanaka cheri.
- 9 Neqhstan Jesusaki niž thaxintanakažkiš chičiča, wethta walsaž thakšina, ti tama zoñinaka ana wethkiš ts'akaskaxu.
- 10 Jesusaki wakchi lä zoñinaka čhhetinchitača, tshant lä zoñinaka thonchiča Jesusa lanšxapa, neqhstan žethchi khišxapa.
- 11 Nižaša ni yenqhanaka Jesusa cheržku, niž tukkiš qhawkan killšñitača: – ¡Amki Yös Matimča!
- 12 Neqhstan Jesusaki ninakžkiš šumpacha iwxt'ičiča ana jekhžkišimi chičiyaxu.
- 13 Neqhstan Jesusaki tshi kuru yawchiča, niž quš pekta zoñinaka qhawšiča, ni zoñinakaki nižkin makhatžkichiča.
- 14 Neqhstan qhalu piškchiš žoñi illšiča nižtan oqhlayñixapa, ninaka kuchanšxapa Yös suma kintu parlaxu, ti thaxintanakaki Apostol khitaž khekiča.
- 15 Ninakžkiš aši thächiča, lä zoñinaka čhhetnaxu nižaša ni anašum yenqhanaka chhetqataxu.
- 16 Tinakača ni qhalu piškchiš illšta zoñinakaki: Simunaki Piru khitašaqašša;
- 17 Santiagužtan Juanžtan jilašullkatača, Zebedeož machhnakatača, ninakžkiš thüsqatchiča Boanerges khikan, ni Boanerges khiča “kan xorchiš”;

- 18 Andrestan, Felipeztan, Bartolomeztan, Mateoztan, Tomastan, ni Jacobuki Alfeoż machhtača; Tadeo, Simunaki Cananeo wathchiś žoñinakatača,
- 19 Judas Iscariotiki, wiruñ Jesusa millk'untichiča. Neqhstan Jesusaki qhuya oqhchiča niž illsta thaxintanakztan,
- 20 wilita tama žoñinakaki akhskichiča, anapan luhlchukatača Jesusaki nižaša niž thaxintanakami.
- 21 Jesusiž qhuy žoñinakaki niž päta kintu šišku thonchiča chhichsxapa, tiki lukurata khissiča.
- 22 Ni judiu li utt'ayñinakaki thonchiča Jerusalén wathkištan, tuž khikan: “Beelzebuki anašum yenqhiž chawkh jiliri pachača, tiča Jesusižkiś ni chhetqatś aši thächiki.”
- 23 Neqhstan Jesusaki nižta chñi žoñinaka qhawzku, palxaychiča tshi näsqatś kintukištan, tuž khikan: ¿Xaqnužt ni Saxraki, peršun Saxri maši chhetqatasaxo?
- 24 Tshi wathkiś žoñinakaki piškkiś t'aqsnasaž niki, porapatž apthapsnasača; nižaša ni wathaki anaž thurasacha.
- 25 Tshi qhuy žoñinakaki t'aqsnasaž niki anaž thurasacha; nižaša ni qhuy žoñinakaki qichasxawiž miransnasača.
- 26 Tuž Saxraki piškkiś t'aqsnasaž niki, porapat qichasasača anaž thurasacha, xalla neqhšiki miransnasaž ni Saxraki.
- 27 Anaž jekhmi tshi ašiš žoñž qhuya lušhi atasacha niž qinasi khišñimi, ima ašiš žoñi čelhkanaki, tukiki ni ašiš žoñi čelhstantača niž qinasinaka khiššapaki.
- 28 Cheqpacha chiyuča, thapa žoñinakž ujnakami nižaša thapa anawal chitanakami šumansqattaž khesača;
- 29 xaqšilta žoñit Espiritu Santužxapa chuchchax niki, anaž wira pertunta khesača, ni žoñiki wiñaya ujchiś panž khexiča.”
- 30 Neqhstan ni timlu jilirinakaž yenqhaž tanta pinsiñiž khen, Jesusaki nuž palxaychiča.
- 31 Neqhstan Jesusiž mätan niž laqhnakztan thonchiča, šanku kirašku, Jesusa qhawsqatchiča.
- 32 Ni qhuyl Jesusiž muytata julši želhñi žoñinakaki maššiča, tuž khikan: – Ti šanku am mä thonchinča am laqhnakztan, am qhawža.
- 33 Neqhstan Jesusaki qhäšiča: – ¿Jekhth weth mäxo? ¿Jekhpan weth laqhnakaxo?
- 34 Niž muytata julši žoñinakž qhutñi cheržku, Jesusaki khichiča: – Tinakača weth mäki, tinaka šaqašša weth jilanakaki.

35 Xaq̄siltat Yös kuchanzkitakama oqhčhaxa, ničha weth jilaki, näčha weth kullakiki, näčha weth mäki.

Marcos 4

1 Wilta Jesusaki qot atkiš thaxni qallantichičha, neqhštan tama žoñinakaki nižkiš akhskichičha. Nižtikištan Jesusaki walsikiš lušhku julšičha, ni tama žoñinakaki ni qot atkiš ekličičha.

2 Neqhštan Jesusaki thaxinchičha thapa čhhultaqkištan nižaša kintunakžkištan; ni thaxinkan tuž khetčha:

3 “Nonžna ančhukki: Tshi žoñiki šqal čhhaki tewqchičha.

4 Nuž čhhakan tshi qhažu mujunakaki jikhškiš thxotsičha, neqhštan neqhši wežlanakaž ni mujunaka luli thonchičha.

5 Neqhštan tshi qhažu mujunakaki žhaxw yoqaran thxotsičha, xalla neqhši anaž tawqhi lama želatčha; ni mujuki rattulla jekžkichičha ana suti lamchiš khen;

6 thuñi jekžkitan nižaša ana šep'ichiš khen qhonchičha.

7 Tshi qhažu mujunakaki ch'ap yoqaran thxotsičha, neqhštan ni ch'apinakaqaš paqchiki nižaša ni čhhakhtanaka thatanchičha nužkiš ana poqchičha.

8 Tshi qhažu mujunakašti šuma yoqkiš thxotsičha, neqhštan añcha khjusa jekžkichičha nižaša paqhi paqchičha, neqhštan añcha šuma čhherchičha; xašiki ni mujunakaki šapa mujžkištan, čhherchičha chhephqhalu tiriku yaqhapašti taqchukuqhalu tiriku, yaqhapašti thsiwatha tiriku poqchičha.”

9 Xalla neqhštan Jesusaki khichičha: “Xaq̄siltažlaxa nonšñi khuñchiš niiki, nonžla.”

10 Neqhštan Jesusaž šinalla khistan, niž qhalu piškchiš thaxintanakaki nižkiš pewksičha, xaqnužupant ni šqala čhhakhš kintukištanxo khexo.

11 Jesusaki qhäšičha, tuž khikan: “Yösiki ančhukakiš paxqatčha niž ana šišta irpiš wathkištan; nižaša ni šankuñ khiñinakžkišti thapa kintukištanqaš chiyučha,

12 nižaša cheržkumi ana cherchižtaqš khekičha, nonžkumi ana nonšiztaqš khekičha, nižtikištan ana Yös paxčha, niž ujmi anaž pertunta khesačha.”

13 Jesusaki wilta ni qot atkiš chičhičha, tuž khikan: “¿Anaž ančhuk ni kintunaka nășya? ¿Ančhukki ni yaqha kintunakžkištan xaqnužupan nășnakexo?”

14 Xaq̄siltat ni muju čhhakhčhaxa, xalla niiki Yös taquž parličha.

15 Nižaša yaqhap žoñinakaki ni jikhškiš thxotsi mujunakažtaqašša: Ninakaki ni Yös taquž nonža, xalla neqhštan Saxraki thonžku niž quškiš Yös šuma kintu čhhakhta qhañčha.

- 16 Nižaša yaqhap zoñinakaki ni más taypiran éhhakhta mujužtaqaśśa: Ninakaki thapa qušťanž Yös śuma kintu nonža nižaša thapa qušťanž katoqiča,
- 17 neqhšťan ninakaki ana qos śep'ichiśśa nižaša ninakaki anaž śuma thurt'ičha; nižaša ninakaki ni Yös taquž khen t'aqhiśi nižaša llakiśhiča nižaša qhurtaśaqaśśa, neqhšťan ninakaki ana qušťan khissa.
- 18 Nižaša yaqhap zoñinakaki ch'apiran éhhakhta mujunakaki ni Yös śuma kintu nonśñi iratača,
- 19 neqhšťan ti yoq éhhultaqinakkiśqaś ańcha pinsičha, nižaša ti yoqkiś želñi zoñinakaki thapa éhhultaqinakaqaś pekča, nižaša päś wirkiśqaś oqhča nižaša ti éhhultaqinakžkiś q'otqatča, neqhšťan ninakaki thappacha tinaka quśkiś luśhqatča, neqhšťan ninakaki Yös taquž thatanča nižaša anaž Yös śuma kintu mirqatča.
- 20 Nižaša yaqhap zoñinakaki ni śuma yoqkiś éhhakta mujunakaki, xalla ninakaki Yös śuma kintu katoqñičha nižaša śuma tanža, nižaša śuma éhheriž poqča, yaqhapaśti chhephqhalu éhheri śapa mujžkišťan poqča, yaqhapaśti taqchukuqhalu éhheri poqchiča śapa mujžkišťan, nižtaśaqaś tshiwatha éhheri poqchiča śapa mujžkišťan.”
- 21 Jesusaki khichiśaqaśśa: “¿Qhažtikišťan kajun qhulltan micha thěśxapa śhikasaxo, uśh aphś qostan thěśxapa? Michaki micha thěśkiśpan nonžta khišťanča śuma qhanaxu.
- 22 Nižaša anaž éhhulu śhoxtami želasača, ni śhoxtanakaki wathžtapanqaś khekiča, nižaša anaž ana śišťanakaki želhča, ni ana śišťanakaki śišťapanž khekiča.
- 23 Xaqśiltažlax nonśñi khuñchiś niki, nonžla.”
- 24 Nižaša Jesusaki khichiśaqaśśa: “Ančhukki ti weriž čita taqu śumaž nonžnalla. Ančhukki qhažta tupullkiśqaś onančhani, xalla nižtaśaqaś Yös ki ančhukakiś thäkiča; xalla nižtaśaqaś Yös ki ni nonśñi zoñinakžkiś iyaśaqaś yapśnasača.
- 25 Nižaša ni tanśiki, nižkiś tshanti śuma thätaž khekiča; xaqśiltažlax ana tanśi niki, tshanti t'upžintaž khekiča niž qoluk śišťallami.”
- 26 Neqhšťan Jesusaki khichiśaqaśśa: “Tshi zoñiki muju yoqkiś éhhakhñi, xalla nižta iratača Yös irpiś wathaki:
- 27 Neqhšťan ni zoñiki wěnki thxaxča, nižaša maxiñaki žaža, nižaša ni mujuki maxiñaśa wěnśa watča nižaša jekžku paqča, nižaša ni zoñiki anaž śiśśa xaqnužt paqčaxa.
- 28 Śqal yoqaki juštoqaś poqqatča; tukiki śqalaki jekža, neqhšťan paqžku phxaqallča xalla nuž éhheriki poqča;

- 29 Nižaša ni čheri poqtan ni sqala axś irantižkitan, neqhstan ni sqala axśniž qallantiča.”
- 30 Jesusaki khichiśaqasśa: “¿Yös irpiś watha čhulu iratat khesaxo, čhul kintužtan učhum nāsnaśaxo?”
- 31 Xalla ti yoqkiś čhakhś mostas mujužtaqasśa, thapa ti yoqkiś želñi mujunakžkiŕtan tshanti sqoltallača,
- 32 ni čhakhtikiŕtan, paqñiča thapa sqalkiŕtan watśi, niž itsami nukta thaśnaž paqča, nižaša ni tsekuñ layñi wežlanakami ni qostan śiwśkiś jejžnasača.”
- 33 Jesusaki xalla nuž thaxiñitača ni Yös śuma kintu, ni žoñinakžkiś kintunakžtan thaxinchiča, xalla ni žoñinakaž katoqtakamalla.
- 34 Ana kintunakžtan ana parliñitača, kintunakžtanpan thaxinchiča, neqhstan niž thaxintanakžkiś śinapora śumpacha katoqsqatñitača ana yaqha žoñiž nonžnan.
- 35 Jesusaki ni nōx pacha thuñiž qattan, niž thaxintanakžkiś khichiča: – Oqhla ti qotž nawkhtuñtan.
- 36 Neqhstan ni žoñinaka ekku, ni Jesusa chhichku oqhchiča ni walsikiśpacha, nižaša yaqha walsanaka nižtan chika oqhchiča.
- 37 Nuž oqan muspa thami thonchiča, ni qhaś lhxoqhi walsikiś luŕhatča, nižtikiŕtan ni walsikiś qhaś chhijpsnatča.
- 38 Jesusaki walsiž wirkin tshi aśkiś theqhsi thxaxatča; niž thaxintanakaki ni Jesusa žinchiča, tuž khikan: – ¡Thaxiñi! Učhumnaki qhaśkiś thxotsmayača:
- 39 Neqhstan Jesusaki thxaxi wathžku ni thami ujšiča; nižaša ni qotžkiś khichiča: – ¡Ch'ujpacha žela! ¡Ana qisqisa! Neqhstan ni thamiki tshorhchiča nižaša qhaś lhxoqhimi, nužkiś thappacha waliqaštača.
- 40 Neqhstan Jesusaki niž thaxintanakažkiś khichiča: – ¿Qhažtikiŕtan añcha tsukhchinčhuktaxo? ¿Ana wethkiś quśśiś čhukqaya?
- 41 Neqhstan ninakaki añcha tsukhchi khissiča, nižaša ninakpora pewksasatča, tuž khikan: – ¿Čhul žoñit tixo? Ni thamimi nižaša ni qhaś lhxoqhimi tiž taquž kaśśa.

Marcos 5

- 1 Neqhstan qotž nawkhtuñtan irantichiča, Gerasa khita yoqkin.
- 2 Jesusaž walsikiŕtan ulantan, kampu santukiŕtan Jesusižkin tshi yenqhaž tanta žoñi thonchiča,
- 3 ni žoñiki kampu santukiś qamñitača, ana jekhmi ni tani atñitača nižaša anapan karinžtanami.

- 4 Qhaż wilta qhxochami qharami karinztan čhelhtatača, neqhstan niki qhoqšni panqaštača, ni karina t'una pañitača nižaša ana jėkhmi ni atipi atñitača.
- 5 Nižaša wėnami maxiñami oqhlayñitača qhawkan kururan kampu santuran, ni mašran niž xañchi šhoxrighkan.
- 6 Neqhstan Jesusa cherzku ni žoñiki azkištanpacha šathžkichiča, Jesusiž tukkiš killšlaqi
- 7 neqhstan Jesusižkiš qhawi chichiča: – ¡Amki ana wethkiš mitišxa, Jesusa tsewhta yoqchiš Yös Mati, Yös thükiš amkiš rokt'ašuča anaž werh llaki thälla!
- 8 Ni yenhichiš žoñiki chiyatča, Jesusaki nižkiš khichiča: – ¡Yanqha, ti žoñžkištan ulna!
- 9 Neqhstan Jesusaki ni žoñi pewksiča: – ¿Čhul thüchiššam amxo? Ni yenhaki qhäšiča: – Weth thüki tama khitača, nižtikištan werhnakki tamča.
- 10 Ni yenhanakaki Jesusižkiš ańcha rokaššiča, ni yoqkištan ana nawkhuñ chhetqataxu.
- 11 Ni kurž kežu tama kuchinaka luhlkan želatča,
- 12 ni anašum yenhanakaki Jesusižkiš rokaššiča: – Kuchinakžkin werhnak kuchnalla; nižaša ninakžkiš werhnak lušhqatalla.
- 13 Neqhstan Jesusaki khichiča amtaqaša, neqhstan ni yenhanakaki ni žoñžkištan ulanžku ni kuchinakžkiš luššiča. Xalla neqhši tshi pišk watha kuchinaka želatča, ni kuchinakaki išpanta qot qhutñi šshukhuntichiča, nižaša aqharanqhutñi thxotsiča neqhstan ni gotkiš thxotsku tikhšiča.
- 14 Neqhstan ni kuchinaka ichñi žoñinakaki tsukaña šathchiča, nižaša ni wathkišimi xochkinami mašmaššiča. Neqhstan ni žoñinakaki thonchiča čhulu wathchižlaxa ni cheri.
- 15 Neqhstan ni žoñinakaki xaqsikintažlaxa Jesusa xalla nikhu irantižku, ni tama anašum yenhaz tanta žoñi neqhš julši cherchiča, nižaša šuma žoñi škitimi kuthchi; xalla nuž cherzku ni žoñinakaki ańcha eqhsiča.
- 16 Neqhstan ni cherñi žoñinakaki, ni žoñinakžkiš maššiča xaqnužt ni anašum yenhaz tanta žoñi watčhaxa, nižaša xaqnužt ni kuchinakami watčhaxa.
- 17 Neqhstan ni žoñinakaki Jesusa roki qallantichiča, ni yoqanakžkištan oqaxu.
- 18 Neqhstan Jesusaž walsikiš lušhan, ni žethchi žoñiki Jesusižkiš rokchiča, amtanl oqhš pekuča.
- 19 Jesusaki ana munchiča, tuž khichiča: – Am qhuya oqa, am xamillanakžkiš maška thappacha, Yös xaqnužt am čhhetinčhaxa nižaša xaqnužt am oqšizlaxa.

- 20 Neqhstan ni zoñiki oqhchiča, Decápolis khita yoqaran parli qallantichiča, thappacha Jesusaž oqžtanaka nižaša čhhetintanaka; ni maštikiŕstan ni zoñinakaki tsukhchi eklichiča.
- 21 Jesusaki kephchiča walsikiš qotž nawkhchaqtan, ni qot atkiš irantichižkhen tama zoñinaka niž muytata akhskichiča.
- 22 Neqhstan thonchiča tshi judiunakž akhs qhuy chawkh jiliri, nižaša ni zoñiki Jairo khitatača; neqhstan ni zoñiki Jesusa cheržku niž tukkiš killsiča
- 23 neqhstan Jesusižkiš añcha rokt'ichiča, tuž khikan: – Weth uškil tikhža; amki thonžkalla nižaša am peršun qharžtan lanžinalla, weth ušh čhhetinšapa nižaša žetaxu.
- 24 Neqhstan Jesusaki ni Jairužtan oqhchiča, xalla nuž oqan tama zoñinakaki ni Jesusiž muytata ts'akaskan apsiča.
- 25 Nižaša ni zoñinakž taypikiš tsha lä žon želatča qhalu piškchiš watha lhokh thawqs konchiš.
- 26 Nižaša na žonki añcha t'aqhišsinča nižaša wakchi qullni zoñinakžkin oqhlaychinča, neqhstan nāža želinš thappacha mirchinča; nižaša inapanqaš nāža želinš mirchinča nižaša na žonki tshanti lä khissinča.
- 27 Nižaša na žonki Jesusiž päta kintunaka šišku, neqhstan ta žonki ni zoñinakž taypikiŕstan Jesusiž wirkiŕstan makhatžku niž irš lanšinča.
- 28 Na žonki pinsatča: “Niž škiti lanžkuqaš, werhki žetchil kheqa.”
- 29 Ni orapacha ni lhokh thawqsñiki čhawqhchiča; neqhstan nāža xañchikiš ni konkiŕstan žethchi naychinča.
- 30 Neqhstan Jesusaki peršun quškiš naychiča niž aši ulanchi, neqhstan wirqhutni cheržku ni žonakžqhutni pewksiča: – ¿Jėkht weth irš lanžkichixo?
- 31 Neqhstan niž thaxintanakaki nižkiš khichiča: – Cheržna ti zoñinaka añchaž amkiš ts'akaskila, amšti werhnak pewkža: ‘¿Jėkht werh lanžkichi khikanxo?’
- 32 Neqhstan Jesusaki thapa zoñinakž qhutni chercheršiča, jėkhčhalax ni lanši ni paxšxapa.
- 33 Neqhstan na žonki nāža xañchi žethchi nayžku, nāki añcha eqh eqhskan nižaša phutinkan Jesusiž tukkiš killšlaqi makhatchinča, neqhstan na žonki thappacha werera mašsinča.
- 34 Jesusaki nākiš khichiča: – Kullaka, am Yöskin thapa quššiš khen čhhetintamča. Ni am konkiŕstanaki žetchipanım khekiča xašiki kuntintu oqa.

- 35** Jesusaž na žonakž nuž chiyan, ni Jairo khita judiu jilirž qhuykiŝtan žoñinakaki thonchiĉha, na uŝha ephžkin chi: – Am uŝhki tikhŝinĉha, ĉqhažtikŝtanam tira ti thaxiñi žoñžtan parlasaxo?
- 36** Jesusaki ni žoñinakaž nižta maŝnan ana nonŝiĉha, neqhŝtan ni chawkh timlu jiliržkiŝ khichiĉha: – Amki ana tsuka; Yöŝkin thapa quŝtanqaŝ khe.
- 37** Neqhŝtan Jesusaki ana jĕkhmi apŝni pekatĉha, ans Piružtan Santiagužtan Juanžtan jilaŝullka ninakaqaŝ apsqatchiĉha.
- 38** Neqhŝtan ni judiu jilirž qhuya irantižku, Jesusaki xalla ni qhuykiŝ ni žoñinaka añcha qäñi, nižaŝa qhawñi nižaŝa ch'axmiñi cherchiĉha,
- 39** neqhŝtan Jesusaki ni qhuya luŝhku ninakžkiŝ khichiĉha: – ĉQhažtikiŝtan añcha aranxo, nižaŝa qäxo? Ta uŝhki anaĉha tikhŝiñ, ans ta uŝhki thxaxĉha.
- 40** Ni žoñinakaki Jesusa thassiĉha, neqhŝtan Jesusaki ni žoñinaka ŝanku kuchanchiĉha, nižaŝa na uŝha mä ephžtanpacha, neqhŝtan niž chhepultan thaxintanakžtan luŝŝiĉha, xaqhsi qhuykiŝ na uŝh želatĉhaxa nikhu.
- 41** Neqhŝtan Jesusaki na uŝha qhara tanžinžku chiĉha: – Talita cum, (ni taquki tuž khiĉha: “Amkiŝl chiyuĉha, uŝhalli žäžna”).
- 42** Ni orapacha na uŝhki žäŝinĉha, neqhŝtan oqhlayi qallantichinĉha, na uŝhki qhalu piŝkchiŝ watchiŝtaĉha. Xalla nižta cheržku ni žoñinakaki añcha iŝpantichiĉha.
- 43** Xalla neqhŝtan Jesusaki ninakžkiŝ ŝuma iwxt'ichiĉha, ana jĕkhžkiŝimi ti ĉhhetinta chiĉhiyaxu, neqhŝtan na uŝhakiŝ ĉhheri liwantax khichiĉha.

Marcos 6

- 1** Neqhŝtan Jesusaki perŝun yoqa oqhchiĉha, niž thaxintanakžtanpacha.
- 2** Nižaŝa ni ŝawatu jejš thuñi irantižkitan, ni judiu žoñinakž akhs qhuykiŝ thaxni qallantichiĉha. Nižaŝa neqhŝiki tama žoñinaka ni Jesusa nonŝiĉha xalla ni nonžku ni žoñinakaki iŝpantichi ninakkama pewksasatĉha: – ĉXaqhsikin ti žoñi ŝiŝŝit ti thaxinŝnakaxo? ĉJĕkhpan ni ŝiŝñi quŝ thächixo, xaqhnuž ni milajrunaka päñitaxo?
- 3** ĉAnax tiki karpinteruya, María machh, nižaŝa tiž laqhnakaki Jacobo, José, Judas, Simón khitala? Nižaŝa tiž kullakinakaki učunnakatanŝaqaŝ qamla. Neqhŝtan ni wathchiŝ žoñinakaki ana Jesusižkiŝ quŝŝiŝtaĉha.
- 4** Xalla neqhŝtan Jesusaki ninakžkiŝ khichiĉha: – Thapa yoqaranž Yöŝkiŝtan chiñi tanža, ans ni perŝun wathchiŝ žoñinakaŝti anaž ni tanŝ pekĉha, nižaŝa niž maŝinakami nižaŝa niž qhuy žoñinakami.
- 5** Neqhŝtan Jesusaki anapan tshi milajrumi päyi atchiĉha, ans qharžtan lanžku tshi qhažultan lä žoñinaka ĉhhetinchiĉha.

- 6 Neqhstan Jesusaki ana kiritikiŕtan iŕpantichiĉha. Neqhstan Jesusaki niŕ ŕkati xochinakŕ qhutŕni thaxinkan oqhĉhiĉha.
- 7 Jesusaki niŕ qhalu piŕkĉiŕ thaxintanaka qhawŕku, pukultan pukultan kuchanchiĉha, niŕaŕa anĉhukki Yöŕ aŕtan yenqhanakaŕ ĉhetqatakiĉha.
- 8 Neqhstan Jesusaki ninakŕkiŕ khichiĉha, ni jikhŕxapaki ana ĉhulumi ĉhichakiĉha, niŕaŕa ana ŕaqkelŕmi, ana t'antami, ana päŕmi ans athŕllaqaŕ ĉhichakiĉha.
- 9 Niŕaŕa ĉhata ĉhataŕkuqaŕ oqakiĉha, niŕaŕa tŕhi ŕkitillĉiŕqaŕ oqakiĉha ana piŕk ŕkitĉiŕ.
- 10 Niŕaŕa Jesusaki ninakŕkiŕ khichiŕaqaŕŕa: – Anĉhukki xaqhŕi wathkiŕ luŕhkumi tŕhi quykiŕqaŕ eklakiĉha, ni wathkiŕtan oqhŕkama.
- 11 Xaqŕilta wathat anĉhuk ana qhawŕ pekaĉhaxa, niŕaŕa anĉhuka taqu ana nonŕ pekaĉhaxa ni wathkiŕtan ulna, neqhstan ni yoq phila anĉhuka qhxochkiŕtan tsath tsathŕnakiĉha, ninakŕ uj thĕŕxapa. ĉheqpachal ĉiyuĉha, ni juyŕu thuŕkiŕki ni Sodoma Gomorra khita wathkiŕtan tŕhan kaŕtiktaŕ khekiĉha, ni anĉhuk ana tewŕŕni wathanakaki.
- 12 Neqhstan niŕ thaxintanakaki, ni ŕoŕinaka quŕ turkaxu niŕaŕa ana iya uj päxu niŕaŕa Yöŕkin qhutŕnaxu palxayi oqhĉhiĉha.
- 13 Neqhstan ninakaki wakĉi anaŕum yenqhanaka ĉhetqatĉhiĉha, niŕaŕa lä ŕoŕinaka olivu aceitiŕtan thxalŕku ĉhetinĉhiĉha.
- 14 Ni rey Herodeski thapa ni Jesusiŕ päta ŕiŕŕiĉha, niŕaŕa thapa ni yoqkiŕ ŕelŕni ŕoŕinaka ŕiŕatĉha. Neqhstan ni ŕoŕinakaki tuŕ khetĉha: “Juan Wawtistaki tikŕŕikiŕtan jakatatĉhiĉha, niŕtikiŕtan niŕi muŕpa aŕŕiŕŕa.”
- 15 Yaqhapa ŕoŕinakaki ĉiyatĉha: “Tiki Elías khita Yöŕkiŕtan ĉiŕŕila.” Yaqhapanakaŕti khetĉha: “Tiki tukita Yöŕkiŕtan ĉiŕŕila.”
- 16 Xalla niŕta nonŕku rey Herodeski khichiĉha: – Tiki Juan Wawtistala, werhki tiŕ ĉha potqatĉhinĉha xaŕiki tiki jakatatĉhiĉha.
- 17 Na Herodiaŕ khita ŕona kaŕu, Herodes kuchanchiĉha Juan Wawtista tanŕkaxu, neqhstan karsilkiŕ karinŕtan moqqatĉhiĉha. Na Herodiaski Felipeŕ thuntaĉha Felipeki Herodes jilataĉha, Herodeski niŕ jilŕ thunatan ŕalŕiĉha.
- 18 Juanki ĉiŕtqalĉha ni Herodeskiŕ: “Anam ŕalŕnasaĉha am jilŕ thunatan.”
- 19 Herodias khiti ŕonki aŕĉha Juan ĉhaxwatĉha, niŕaŕa konqatŕ pekatĉha ana atĉhinĉha,
- 20 Herodeski Juan ŕiŕatĉha ŕuma ŕoŕni niŕaŕa ŕkayi quŕŕiŕ, neqhstan eqhŕŕnatĉha. Neqhstan ana munŕitaĉha ni Juan ŕhoxritŕqatŕ; Herodeski ana qhaŕkhiyi atŕitaĉha ni Juanŕ ĉiŕni nonŕku, niŕtami ŕuma quŕtan nonŕŕitaĉha.

- 21 Ni rey Herodeski wata phxoqís thuñkiís phišta pächiča, neqhstan Herodeski qhawśiča niž śultat jilirinaka, nižaśa ni Galilea wathchiś chawkh jilirinaka qhawśiča, neqhstan na Herodiaski añcha quś thutśinča Juan konqatśxapa.
- 22 Herodías turki ni phišti qhuykiś luśhku tsathchinča, ni tsathñi cherźku ni Herodeski añcha juštaśśiča, nižaśa neqhś źelhñi źoñinakami juštaśśiśaqaśśa. Neqhstan ni reyki na turakiś khichiča: – Amki čhuluqam pekčhani wethkiśtan maya, werhki amkiśl thäča.
- 23 Neqhstan Herodeski wilta na turakiś thurt'is tawqźtan čhulu mayanami thäśača khichiča, qhaźta weth chikat watha irpiśmi thäśača.
- 24 Neqhstan na turki ulanźku, näza mäkin oqhchinča neqhstan näkiś pewkśinča: – ¿Čhulut werh mayasa? Žmäki qhäśinča: – Juan Wawtistiź acha maya.
- 25 Neqhstan na turki ni reyźkin phexwa luśhśinča, neqhstan nižkiśtan maychinča: – Anśpacha wethkiś Juan Wawtistiź acha tshi chuwkiś thäñil pekuča.
- 26 Neqhstan ni reyki añcha llakt'aśśiča; ni thurt'is tawqźtan chičiźkhen, nižaśa niž maśintanakaź nonśiźkhen, ana qhaź khiyi atchiča.
- 27 Ni orapacha ni reyki tshi śultatu kuchanchiča ni Juanź acha śhikźkaxu. Neqhstan ni śultatuki karsila oqhchiča, neqhstan Juanź acha potźku 28 tshi chuwkiś śhikchiča. Neqhstan na turakiś ni acha thächiča, neqhstan näki źmäkin thäźkichinča.
- 29 Xalla neqhstan Juanź acha potta śiśku, Juanź apśñinakaki niž xañchi mayi thonchiča, neqhstan ni xañchi thatśxapa chhichchiča.
- 30 Neqhstan Jesusiź kuchanta thaxintanakaki kephźkichiča, neqhstan Jesusiźtan akhsku thappacha ninakaź pätanaka, nižaśa ninakaź thaxintanaka kint'ichiča.
- 31 Neqhstan Jesusaki ninakźkiś khichiča: – Pichay, učumnakki jejsñiź oqhla tshi upakama tshi ch'eqti yoqkin. Nižaśa ni tama źoñinakaki thonatča nižaśa oqatča, xalla nižtikiśtan ana timpuchtača luhlśxapami.
- 32 Neqhstan Jesusaki niž thaxintanakźtanqaś tshi walsikiś luśhku ch'eqti yoqa oqhchiča.
- 33 Nižaśa wakchi źoñinakaki ni oqhñi cherchiča, neqhstan Jesusa paxźku; thapa wathkiśtan qhxochuñ śathchiča niž tukqhutñi, neqhstan ni źoñinakaki ninakź tuki irantichiča.
- 34 Jesusaki ni walsikiśtan ulanźku, tama źoñinaka cherśiča, neqhstan ni źoñinaka añcha oqśiča, ana awatirchiś ũśa nakaźtaqaś ni źoñinaka źelatča, neqhstan Jesusaki thaxni qallantichiča thapa čhultaqkiśtan.

- 35 Xalla neqhstan šešike khistan, Jesusiz thaxintanakaki nizkiš makhatzku, tuž khichiča: – Šešiča tiki, anaž jëkhmi želhča ti yoqkišiki.
- 36 Ti žoñinaka kuchna, ti kežu ni xochqutñi nizaša ni qolta wath qhutñi oqaxu, čhul lulillameqaš qhayaxu, nizaša tinakaki ana čhul lulchišša.
- 37 Neqhstan Jesusaki ninakzkiš qhäšiča: – Ančhuk tinaka luli thäkiča. Ninakaki qhäšiča: – ¿Amki tshi piškwatha thuñi lanqzta pästan t'anta qhayim oqhñi pekqaya, ti tama žoñinaka thäšxapa?
- 38 Neqhstan Jesusaki ninakzkiš khichiča: – ¿Ančhukalta qhaž t'antat želhxo? Ančhukki niz cherzka. Neqhstan ninakaki cherzku khichiča: – Taxsnuku t'anta nizaša pišk ch'išllaqaš želhča.
- 39 Xalla neqhstan Jesusaki ninakzkiš khichiča, t'aqa t'aqa ti žoñinaka julznaxkhe ni ch'oxña pašturan;
- 40 neqhstan ni žoñinakaki julšiča tshiwathkištan tshiwatha, taxsnukuqhalukištan taxsnukuqhalu.
- 41 Xalla neqhstan Jesusaki ni taxsnuku t'anta pišk ch'iš niz qharkiš tanzku, tsewkchuk cherzku, Yöskin thapa quštan sparakiž khikan čičiča, xalla neqhstan ni t'anta č'alhžku niz thaxintanakažkiš thächiča, ni žoñinakzkiš toxzinaxu, nizaša ni pišk ch'iš, thapatižkiš toxzinchiča.
- 42 Neqhstan thappacha ni žoñinakaki chheqañkama luhchiča;
- 43 neqhstan ni t'anta žetchinaka nizaša ni ch'iš žetchinakažtan qhalu piškchiš kanašta aptašiča.
- 44 Xalla ni t'anta luhchi žoñinakaki taxsnukuqhalu watha luktaqanakatača.
- 45 Xalla neqhstan Jesusaki ni thaxintanaka walsikiš lušhax khichiča, nizaša niz tuki ni Betsaida khita wath qhutñi ni qota wataxu, nizaša ni Jesusaki ni žoñinakžtan jalhtatča.
- 46 Neqhstan ni žoñinakžtan jalhtižku, Jesusaki mayišišxapa kur qhutñi yawchiča.
- 47 Neqhstan thuñiž qattan wënxapa ni walsaki qot taypikintača, Jesusaki yoqkiš šinalla eklichitača.
- 48 Nizaša Jesusaki ninaka cherchiča ni walsa ch'aman oqhñi, ni thamiki ninakž tukqhuttantača. Neqhstan Jesusaki qhantati ninakžkin žkatžinchiča qhaš juntuñ oqhkan, ninakž lätukiš watata.
- 49 Neqhstan ni thaxintanakaki qhaš juntuñ oqhñi cherzku, pinsichiča kuntinažlani khikan, neqhstan ninakaki qhawchiča;

- 50** nizaša thappacha ninakaki cherchiča, nizaša añcha tsukhchiča, neqhstan Jesusaki ninakzkiś palxaychiča, tuź khikan: – Ančhukki anaź tsuka werhtča. ĩThup quśśiś khisna!
- 51** Neqhstan Jesusaki walsikiś luśhśiča, ni orapacha thamimi tshorhchiča; neqhstan ni thaxintanakaki tsukhchi iſpantichi khissiča,
- 52** xalla niź thaxintanakaki ni t'anti milajru päta anaź nästqalča, ninakz quśki imaſipanź katoqatča.
- 53** Neqhstan ni qota qaqhźkuki Genesaret khita yoqkiś irantichiča, ni walsa got atkiś moqźku ekchiča.
- 54** Ni orapacha walsikiſtan ulnan źoñinakaki, Jesusa paxchiča.
- 55** Xalla neqhstan ni źoñinakaki thapa qhutñi oqhchiča länaka ſhikśxapa, xaqhsikint Jesusa źelatčhaxa xalla nikhu lä źoñinaka pirsatkiś kallźku lä źoñinaka ſhikchiča.
- 56** Nizaša Jesusa xaqhsi wathkin luśhanami, nizaša ni xochiran, qolta watharan luśhtanami, niźkiś lä źoñinaka ſhikñipantača, kalliran nonźku Jesusa rokt'iñipantača am irś atallameqaś lansqatalla khikan; thappacha niź irś ſkiti lanśñi źoñinakaki źethchi ekliñitača.

Marcos 7

- 1** Neqhstan Jesusiźkiś tshi qhaź fariseonaka nizaša li utt'ayñinaka, Jerusalén wathkiſtan thonźku niźkiś makhatchiča.
- 2** Nizaša neqhśi cherchiča Jesusiź thaxintanakaki čheri qhara ana axwźku luhlñi, nizaša ana qhara axwś usa ana päźku niźtikiſtan ninakaki iñarchiča.
- 3** (Ni fariseonakaki nizaša ni judiu źoñinakaki ninakz tukita usa tira pan waqaychiñitača, ana qhara axwźku wira ana luhlñitača.
- 4** Nizaša qhatukiſtan thonźku, ana qhara axwś usa päźku ana wira luhlñitača. Iya źelatča yaqha usanaka waqaychiś, waśunakami, jir waltinakami thxaxś patillami niźtanaka axunñipantača.) **5** Neqhstan ni fariseo źoñinakzťan nizaša judiu źoñinakzťan nizaša ni li utt'ayñinakzťan Jesusiźkiś pewkśiča: – ĩQhaźtikiſtan am thaxintanakaki ni tukita učumnaka achchi ephnakz usa ana waqaychixo, nizaša ana qhara axwźkuqaś luhlñila?
- 6** Jesusaki ninakzkiś qhäśiča: – Toskar źoñinaka, xalla ni Isaías Yöśkiſtan čñiñiki, khjirchila tuź khikan: ‘Ti źoñinakaki atźtanqaś wethkiś mantiča, nizaša tinakz quśki wethkiſtan aźkinča.
- 7** Ti źoñinakaki inapanqaś wethkiś manta päča: Tinakz thaxinśnakaki źoñinak amtaqaśśa’.

- 8 Nízaśa ančhukki qhažtikiśtan ni Yös li thatžxo, xalla ni žoñinakž amtanakaqaś waqaychiśxapa.
- 9 Jesusaki ninakžkiś wilta tuž khichiča: – Nízaśa ančhukki ni ančhuka usa waqaychiśxapa, ni Yös linaka ana juśhu päžkuqaž watča.
- 10 Nízaśa Moisés khichiśaqaśśa: ‘Am mä eph kaśa’ ‘nízaśa jëkit mä eph ana kaśačhaxa xalla niki anapan pertunta tikhžnakiča.’
- 11 Nízaśa ančhukki tuž thurt'inčhukča, tshi žoñi chiyasača niž mä ephžkiś: ‘Anal yanapi atasača, thapa weth qinasinakaki, es corbán’ (ti es corbanki khiča: “Yösčin thätača”);
- 12 nízaśa ančhukki thurt'iča jëkit nuž chiyáčhax niki, anaž mä eph yanapi atasača.
- 13 Xalla nuž ančhukki Yös śuma kintu ana wakiśñi khisqatča, ni ančhuka usa ana thatśñiž khen. Xalla nižta usanaka irataqaś päyinčhukča.
- 14 Neqhśtan Jesusaki žoñinaka qhawžku khichiča: – Ančhukki thappachaž nonžna nízaśa katoqa:
- 15 Anaž žoñž atkiśtan luśhñiki uj khesača. Nízaśa žoñžtaki perśun quśkiśtan ulanñi xalla niča ujki.
- 16 Xaqsiltažlax nonśñi khuñchiś nikix, nonžla.
- 17 Neqhśtan Jesusaki žoñinaka ekku qhuya luśhśiča, neqhśtan niž thaxintanakaki Jesusižkiś ni ana katoqta kintunaka pewkśiča.
- 18 Jesusaki ninakžkiś qhāśiča: – ¿Ančhukmi anapanž nāśya? Žoñžkiś thapa śawnktan qhullchuk luśhñiki anaž uj khesača,
- 19 Ni lulhtaki anaž quśkiś luśhśa, phuchhqhutñiqaś luśhśa, neqhśtan phuchhkiśtan wir qhutñiž ulanča. Xalla nuž chžžkuki khiča, thapa lulinakaki žkayikamača.
- 20 Neqhśtan Jesusaki wilta khichiča: – Xalla ni žoñinakž quśtiśtan ulanñiki, xalla niča žoñi ujchiś päñiki.
- 21 Nízaśa žoñž qos quśkiśtan ana wali pinsiśnaka ulanča, iž iśnaka, nízaśa thañi śāśnaka nízaśa žoñi konśnaka,
- 22 nízaśa yaqha mätaqžtan želś, žoñžta śmaś, ana śuma päś, q'otś, mayiśulla khiś, žoñžta khiś, žoñžtan moq'uśiś, taqu chhalanś, mita khiś, ana śum quśiś khiś.
- 23 Thapa tižta anawalinaka quśkiśtan ulanča, tinakača žoñi ujchiś khisqatñiki.
- 24 Neqhśtan Jesusaki oqhchiča Tiro Sidón khita wathqhutñi, neqhśtan tshi qhuykiś luśhśiča nízaśa ana jëkh śiśñi pekatča; nízaśa ana śhoxśñi atchiča.

- 25** Jesusíz thonta šísku, ni orapacha tsha uśha mäki thonchinča Jesusíz tukkiś killślaqi, na uśhki yenqhaż tantatača.
- 26** Niżaśa na żonki yaqha wathchiśtača, näki ana judiu wathchiśtača. Niżaśa thonżku Jesusízkiś rokt'ichinča, näża uśhakiśtan ni anaśum yenqha chhetqatżinaxu.
- 27** Neqhśtan Jesusaki näkiś qhäśiča: – Tukkin matinaka lulax khe, matinakżkiśtan t'anta qhañski anača wali, neqhśtan pakunakżkin thxotanśxapaki.
- 28** Neqhśtan näki qhäśinča: – Weraram chičha tata; ni pakunakaki miś qostan thxotsiż luhlča niżaśa ni okhalaż wichśta.
- 29** Neqhśtan Jesusaki näkiś khichiča: – Śuma chičhamča am qhuya kepa; ni anaśum yenqhaki am uśhakiśtan ulanchiča.
- 30** Neqhśtan na żonki qhuya kephchinča, qhuya luśhku na uśhki aphśkiś luśhśi śalchinča, ni anaśum yenqhaki na uśhakiśtan ulantqalča.
- 31** Neqhśtan Jesusaki Tiro khita yoqkiśtan kephchiča, Sidón yoqa nuż watchiča ni wathanakaki Decápolis khita yoqkiśtača, ni watżku Galilea khita qota irantichiča.
- 32** Xalla nikhu tshi oñi khakha chiñi Jesusízkiś śhikchiča, neqhśtan Jesusízkiś rokt'ichiča qharżtan lanżinaxu:
- 33** Neqhśtan Jesusaki ni żoñi tshi qhutñi chhichchiča, neqhśtan niż żoñż khuñkiś lok'anżtan čhhaphśiča, neqhśtan llawsiżtan thjutżku ni żoñż las lanżinchiča.
- 34** Neqhśtan Jesusaki tsewkchuk cherżku urżkan chičiča: “¡Efata!” (Efataki khiča: “¡Khetsna!”) **35** Ni orapacha ni żoñż khuñiki khetsiča, niż lasmi żethchi khissiča, śuma chiñi khissiča.
- 36** Neqhśtan Jesusaki kuchanchiča, ana jėkhżkiśimi chičhiyaxu; xalla nuż Jesusaż ana chičhiyax khi, niki tshanti chičhichiča.
- 37** Neqhśtan ni żoñinakaki iśpantatča niżaśa tuż khetča: “Thapa niż pätanakaki añcha śumača. ¡Oñ żoñimiż nonsqatča, niżaśa up żoñimiż śuma chiqatchiča!”

Marcos 8

- 1** Ni pacha tama żoñinaka akhsitača niżaśa ninakaki ana čhhul lulchiśtača. Jesusaki niż thaxintanaka qhawżku ninakżkiś khichiča:
- 2** – Werhki ti żoñinakal oqżnuča, tinakaki chheph max wethtan qamchiča niżaśa tinakaki ana čhhul lulchiśśa.
- 3** Niżaśa tinaka ana luli thäżkul tinakż qhuya kuchnasal niki, tinakaki jikhśkiś oqhkan ñawjtasača, niżaśa yaqhapanakaki ażkiśtan thonchiča.

- 4 Neqhstan níz thaxintanakaki Jesusízkiś qhäśiċha: – ¿Xaqhnuż uċhunnakki ti tama ōñinakzkiś luli thäsaxo, xalla tiżta ana ōññ želś waśa ch'eqti yoqkiśxo?
- 5 Jesusaki ninakzkiś pewkśiċha: – ¿Anċhukki qhažu t'antichiś ċhuktaxo? – Ninakaki qhäśiċha: Qonqu t'anta.
- 6 Neqhstan Jesusaki ni ōñinakzkiś ċhichiċha yoqkiś julznaxu, ni towqu t'anta qharżtan tanzku Yöskin thapa quştan sparakiż khichiċha. Neqhstan t'anta ċh'alhżku thäċhiċha níz thaxintanakzkiś, neqhstan ninakaki ōñinakzkiś toxzinċhiċha.
- 7 Ni thaxintanakaki tshi qhažu ch'işllanakċhiś taċha, niżtaśaqaś Jesusaki Yöskin thapa quştan sparakiż khichiċha, neqhstan thaxintanakażkiś toxzinax khichiċha.
- 8 Neqhstan thappacha ni ōñinakaki ċheqañkama lulhċhiċha, niżaśa ni žetchinaka towqu kanaśta aptaśśiċha.
- 9 Niżaśa ni lulhċhi ōñinakaki tshi paqhpikqhalu wathataċha. Neqhstan Jesusaki ni ōñinakztan jalhtichiċha,
- 10 nuż jalhtiżku Jesusaki níz thaxintanakztan walsikiś luśhku, Dalmanuta khita yoqa oqhċhiċha.
- 11 Fariseo ōñinakaki thonzku Jesusiżtan ch'ayi qallantichiċha. Niżaśa ujkiś thxotśxapa tshi milajru thėşñi mayċhiċha, xalla ni Jesusa Yöskiştan thonñi śiśxapa.
- 12 Neqhstan Jesusaki qostampacha urśiċha, neqhstan ċhichiċha: – ¿Qhażtikiştan ti ōñinaka milajru thėşñi mayxo? Ċheqpachal ċhiyuċha anapan tshi milajrumi thėżta khekċhiċha.
- 13 Neqhstan Jesusaki ni ōñinaka ekku, walsikiś luśhku oqhċhiċha qotż nawkhtuñtan.
- 14 Jesusiż thaxintanakaki luli ċhichś thatztqalċha, niżaśa ninakz walsikiś śinta t'anta alaxallċhiśtaċha.
- 15 Neqhstan Jesusaki ninakzkiś khichiċha: – Nonzna, anċhukki ni fariseo toskaranakzkiştan, niżaśa Herodes toskarżkiştan kuytaśakiċha.
- 16 Neqhstan ni thaxintanakaki ninakpora parlasatċha: Uċhumki ana t'antichiśla.
- 17 Neqhstan Jesusaki ni nayżku ninakzkiś khichiċha: – ¿Anċhukki qhażtikiştan ana t'antikiśśa khexo? ¿Niżaśa imaşipanż katoqiya niżaśa anapanż näśya? ¿Niżaśa anċhuka quśki anapan katoqñi qhażtataxo?
- 18 ¿Niżaśa anċhukki žhukċhişpacha anaż ċerċha, niżaśa khuñċhişpacha anaż nonza? ¿Niżaśa anapanż khuñxo?

- 19 Xalla ni taxsnuku t'anta toxzinchinla, ni taxsnukuqhalu watha zoñinakzkiś, ¿qhažu kanašta ni žethchi t'anta aptaśśinčhuktaxo? Ninakaki qhäśiča: – Qhalu piśkchiś kanašta.
- 20 Nižaša ni towqu t'anta toxzinchinla, paqhpikqhalu watha zoñinakzkiś, ¿qhažu kanašta śhijpi aptaśśinčhuktaxo? Ninakaki qhäśiča: – Towqu kanašta.
- 21 Neqhšťan Jesusaki ninakzkiś khichiča: – ¿Ančhukki imaśipanž näšya?
- 22 Neqhšťan Betsaida khita yoqkin irantichiča; xalla neqhśi Jesusižkiś tshi śur žoñi śhikžku lanžinaxu rokt'ichiča.
- 23 Neqhšťan Jesusaki ni śur žoñi qharku tanžku wathž thiya chhichchiča. Neqhšťan niž žhukkiś llawsižtan t'awžinchiča, niž qharžtan lanžku pewkśiča, xaśiki qhažtallam cherya.
- 24 Ni śur žoñiki cherñi khissiča, neqhšťan khichiča: – Žoñinaka muntiztaqaś oqhlayñi cheruča.
- 25 Neqhšťan Jesusaki ni žoñž žhukkiś wilta qharžtan lanśiča, neqhšťan ni śur žoñiki śumpacha cherchiča, neqhšťan niž žhukiki žetchiča. Nižaša thapa phiya cherchiča.
- 26 Neqhšťan Jesusaki niž qhuya kuchanchiča, tuž khikan: – Anam wathkiś luśhakiča, nižaša nikhuki anam jekhžkiśimi ti čhhetinta chiyakiča.
- 27 Neqhšťan Jesusaki niž thaxintanakžtan ni xochqhutñi oqhchiča, Cesarea Filipo khita yoq qhutñi. Xalla nuž jikhśkiś oqhkan pewkśiča, niž thaxintanakažkiś: – ¿Qhažt khiy ni žoñinaka weth kišťanxo?
- 28 Niž thaxintanakaki qhäśiča: – Yaqhap žoñinakaki Juan Wawtistamča khiča, yaqhapašti Eliassa khiča, nižaša yaqhapanakašti yaqha Yöškišťan čiñamžlani khiča.
- 29 – Jesusaki ninakzkiś pewkśiča: ¿Ančhuksti, jekhčaž werh khexo? Piruki nižkiś qhäśiča: – Amki Mesiyamča.
- 30 Neqhšťan Jesusaki chžinchiča ana jekhžkiśimi chichiyaxu.
- 31 Neqhšťan thaxni qallantichiča, ni žoñž Matiki añchaž t'aqhiśakiča nižaša čhaxwtaž khekiča, ni wath qamchi ephnakzkiś, nižaša ni timlu jilirinakzkiś, nižaša ni judiu li utt'ayñinakzkiśimi. Nižaša khiwča konta śaqaś khekiča, neqhšťan chheph maxkišťan jakatatakiča.
- 32 Xalla nuž qhanakama chitikišťan Piruki Jesusa tshikhutñi chhichchiča, neqhšťan ujsñi qallantichiča:
- 33 Neqhšťan Jesusaki wir qhutñi qhutśiča niž thaxintanakž qhutñi cherśiča, neqhšťan Piru ujśiča, tuž khikan: – ¡Saxra wethkišťan saraqa! Amki anam Yös irata ti čhultaqinaka naša, ans ti žoñinakažtaqaś amki cherža.

34 Neqhstan Jesusaki nız thaxintanaka qhawśiċha, neqhś źelħņi źoņinakźkiśimi khichiċha: – Xaqhsilta źoņit weth thaxinta khiśpekċhax niki, thatstanċha nız perśun qamaña, niźaśa perśun kuruśha quźku werh apźka.

35 Xaqhsiltat perśun źeti liwrіś pekċhax niki apt'akiċha; xaqhsiltat perśun źeti weriź khen apt'aċhaxa niźaśa ni Yös śuma kintuź khen, xalla niki liwrіtaź khekiċha.

36 Niźaśa ti źoņinakźtaki inapanqas ti yoqkiś qamanaka kanta khesaċha, nız źetiź apt'akiċha.

37 Niźaśa anaź tshi źoņiki ċhhulumi paki atasaċha nız źeti liwrіśxapaki.

38 Niźaśa ċhhul orat weth ephź aśtan niźaśa źkayi anjilanakźtan thonaċhaxa, xaqhsilta źoņit wethkiśtan aśaċhaxa niźaśa weth tawqkiśtan, ujċhiś q'iw źoņinakź tukkiś, ni źoņź Matiki niźtaśaqaś aśakiċha ninakźkiśtan.

Marcos 9

1 Jesusaki khichiśaqaśśa: – Cheqpachal chiyuċha, ti źoņinakźkiśtan tshi anaź tikhźnakiċha, ni Yös irpiś watha thonśkama, niźaśa ni Yös aśi cherakiċha.

2 Taqchuku thuņkiśtan Jesusaki Piruźtan, Santiaguźtan, Juanźtan, tshi paqh kuru ċhichċiċha; xalla nikhu Jesusaki ninakź tukkiś thuksiċha.

3 Niźaśa nız śkitiki ańcha chiwiź llijatċha qhatņikiśtan tshan lexu, anaź jėkh źoņimi ti yoqkiś niźta chiw lexu axwni atasaċha.

4 Neqhstan pukultan źoņinaka cherċiċha, Eliastan Moiestan Jesusiźtan parliņi.

5 Neqhstan Piruki Jesusiźkiś palxayċiċha: – Werh thaxiņi, walipanź khesaċha teqhś źelħśki, ċhheph śhujllaź qhuysłalla: Tshiki amta, tshiki Moiesta, tshiki Eliasta.

6 Neqhstan ni thaxintanakaki ańcha tsukhċhitaċha, Piruki ana pinsiźku arustatċiċha.

7 Neqhstan ninakźkiś tshiriź śhujźkichi, niźaśa ninakźkiś wėsiċha ni tshirkiśtan tshi xora ċiźkiņi nonśiċha, tuź khikan: “Tiki weth q'ay Matiċha; anċhukki nonźna.”

8 Ni orapacha, ninakaki ninakź muytata cherċerśiċha, neqhstan ana ċhhulumi thenċiċha, Jesusaqaś ninakźtan źelatċha.

9 Neqhstan Jesusaki ni kurkiśtan śhujźkikan ninakźkiś palxayċiċha. Ti anċhukaź ċertanaka ana jėkhźkiśimi maśnakiċha, ni źoņź Matiź jakatattan anċhukki maśnakiċha.

10 Neqhstan ninakaki ana ċiċhiźku ninakź quśkiś śhoxċiċha, ninakpora pewksarasiċha, ċhhulut ni tikhśikiśtan jakatatś khesaxo.

- 11 Neqhstan Jesusizkiis pewksiicha: – ¿Qhaztikiistan ni li utt'ayñinakaki Eliassa tuki thonakiicha khiñitaxo?
- 12 Neqhstan Jesusaki ninakzkiis qhásiicha: – Cheqpachapanasaž Eliaski weth tuki thoncha nizaša niki thappachaž askichakiicha. ¿Nizaša ni khjirtikiis qhaztkhixoxo ni zoñž Machh kiistanxo? Neqhsiki khiicha t'aqhisakiicha nizaša chhaxwtaž khekiicha.
- 13 Xasiki werh khiwcha Eliaski thonchiicha, neqhstan ni zoñinakaki ninakz quškama pächiicha, nužupan watstantaicha xalla nuž khjirtaicha Yös tawqkiški.
- 14 Neqhstan ninakaki kephchiicha xaqhsikintažlax niž thaxintanaka xalla nikhu, neqhsi tama zoñinaka chersíicha, nizaša niž thaxintanakz muytata želatcha; nizaša judiu li ut'ayñinakaki Jesusiž thaxintanakžtan ch'ätcha.
- 15 Neqhstan Jesusa cheržku ni zoñinakaki kuntintu Jesusa tsäni šathchiicha.
- 16 Neqhstan Jesusaki ninaka pewksiicha: – ¿Ančhukki, chhuluž ninakžtan ch'arasxo?
- 17 Tshi neqhs želhni zoñi qhásiicha: – Thaxiñi, teqsi weth machh amkin šhikchinča, yenqhaž tanta upa khissiicha.
- 18 Xaqsiikin khenami yenqhakiž tanča, neqhstan yoqkiis thxotsa nizaša atkiistan čh'utuqaž jupoqča, nizaša izqigaž qhxoxča; nižtikiistan lhxatiqaš khissa. Nizaša am thaxintanakažkiis rokt'ichinča yenqha chhetqatžinaxu, ninakaki ana atchiicha.
- 19 Jesusaki qhásiicha: – ¡Ančhukki, ana quš thäñi zoñinak čhukpanča! ¿Čhhul orakamat ančhukatan werh želakixoxo? ¿Nizaša werhxo čhhul orakamat ančhuk awantaki? Ni uša teqhs šhikžka.
- 20 Neqhstan ni uša Jesusizkiis šhikchiicha, xalla ni yenqhaki Jesusa cheržku ni uša t'ukqatchiicha, nizaša yoqkiis thxotsku šunt'ichiicha nizaša atkiistan čh'utu jupoqsqatkan.
- 21 Jesusaki ephzkiis pewksiicha: – ¿Čhhul oratanpacha am uša läkhichitaxo? Niž ephki qhásiicha: – Qoltall kiistanpacha.
- 22 Qhaž wila ni yenqhaki thxotča ni ujkiis nizaša qhaškišimi konšxapa. Am kunam atčhani, werhnak oqžnalla nizaša yanapt'alla.
- 23 Jesusaki nižkiis khichiicha: – Am kiriyasaž niki, xalla ni kiriñinakaki thapaž atasača.
- 24 Neqhstan ni ušh ephki qhawchiicha: – Amkiis kiriyuča. ¡Tshanti Yösikin qušišiis khišxapa yanapt'izkalla!
- 25 Jesusaki tama zoñinaka akhskiñi cherchiicha, neqhstan yenqha ujšiicha tuž khikan: – Up yenqha, nizaša ana nonšni, weril am kuchnuča, ulna ti ušhkiistan nizaša ti uša eka, anam iya tižkiis lušhakiicha.

- 26 Neqhstan ni yenqhaki qhawchiča, neqhstan wilta ni uśha thxotchiča. Neqhstan ni yenqhaki ni uśha tikhśiźtaqaś ekku ulanchiča, neqhstan ni ųoņinakaki tikhśila khetča.
- 27 Neqhstan Jesusaki qharallku tanźku źinśiča; niźaśa ni uśhaki tshitsiča.
- 28 Neqhstan Jesusaki niź thaxintanakźtan qhuya luśhśiča, niź thaxintanakaki Jesusiźkiś śinapora pewkśiča: – ĳQhaźtikiśtan werhnakki ni yenqha ana chhetqati atchintaxo?
- 29 Jesusaki ninakźkiś khichiča: – Xalla tiźta anaśum yenqhanakaki anaź ĳhhulźtanami ulnasača, Yōskin mayiśiźku, niźaśa ayunaśkupan chhetqatasacha.
- 30 Neqhstan Jesusaki niź thaxintanakźtan Galilea yoqa nuź oqhchiča. Xalla ni Jesusaki ana jėkhmi śiśņi pekatča,
- 31 Niźaśa Jesusaki niź thaxintanakźkiś thaxinchiča, tuź khikan: – Xalla ni ųoņź Matiki, ųoņinakź qharkiś thataź khekiča, neqhstan kontaź khekiča, xalla neqhstan chheph maxkiśtan jakatatakiča.
- 32 Xalla ni thaxintanakaki ni Jesusiź ĳhitanaka anaź nāśnatča, niźaśa eqhsnatča pekunś.
- 33 Neqhstan Cafarnaum khita watha irantichiča; neqhstan qhuykiś luśhku Jesusaki niź thaxintanaka pewkśiča: – ĳĳhuluź anĳhuk ch'arasat ni jikhśkiś thonkan?
- 34 Ni thaxintanakaki ch'ujuqaś khissiča, ni jikhśkiś thonkanaki ninakaki ch'arassiča jėkit uĳhunkiśtan irpiņi khesaxo.
- 35 Neqhstan Jesusaki julśiča, niź qhalu piśkchiś thaxintanaka qhawźku palxaychiča: – Xaqsiltat anĳhukakiśtan irpiņi khiśpekĳhax niki, thapatiźkiśtan wirkin khiśtanĳha, niźaśa thapatiźkiś manta pāśtanĳha.
- 36 Neqhstan Jesusaki tshi uśha qhawźku ninakź taypikiś tshithsqatchiča, neqhstan ni uśha źkorźku, tuź khichiča:
- 37 – Xaqsilta ųoņit weth thūkiś tanźaxa tshi uśha, ti uśhaźtaqaś, ni oraki werhź tanźa, xalla ni werh tanśņiki, anaź werh alaxa tanźa, niki werh kuchanźkiņiśaqaś tanźa.
- 38 Neqhstan Juanki Jesusiźkiś khichiča: – Thaxiņi, am thūkiś tshi ųoņiki anaśum yenqhanakaź chhetqatatĳha, ana uĳhuntan chika oqhlayņiź khen, werhnakki ana iya pāx khichinĳha.
- 39 Neqhstan Jesusaki qhāśiča: – Ana niźta pā; anaź jėkhmi tshi milajru weth thūkiś pāņiki źelĳha, niźaśa anaź weth moq'u phaśila chiyasaĳha.
- 40 Xaqsilta ųoņi ana uĳhumnakatan moq'uźlax niki, uĳhumnaka tukatuĳha.

- 41 Xaqhsilta meqaś anćhukakiś weth thūkiś tshi tasa qhaślla onanćhaxa, niżaśa anćhuk werh kirīchiź khen, cheqpachal chiyuča ni onanñiki ni onanś tanźnakićha.
- 42 “Niżaśa ti wethkiś kirīchi qoltallanaka, xaqhsilta źoñit tshi tinakźkiśtan ujkiś thxotsqataćhaxa, xalla ninakaki xorkiś paqh thax moqźinźku qotkiś xaquntis wakiśićha.
- 43 Am perśun qharat ujkiś thxotsqatćhax niki potźna; tshanti khjusaź khesaćha tshi qharallchiśqaś luśhki ni wiñay źetkinaki, niżaśa piśk qharchiś ni t'aqhiśiś sumchi laqhkin oqhski ana waliź khesaćha, niżaśa ni asñi ujki ana thesañaćha.
- 44 Ni sumchi laqhkiśiki, źoñi luhlñi laq'unakami anaź tikhźnakićha, ni asñi ujki anaź wira thesnakićha.
- 45 Niżaśa am qhxochat ujkiś thxots qatćhaxa niki potźna, tshan khjusaćha śinta qhxochallchiś luśhki ni wiñay źetkinaki, niżaśa piśk qhxochchiś ni t'aqhiśiś sumchi laqhkin luśhki ana waliź khesaćha, niżaśa ni asñi ujki ana thesañaćha.
- 46 Niżaśa ni t'aqhiśiś sumchi laqhkiśiki, ni źoñi luhlñi laq'unakami anaź tikhźnasaćha, niżaśa ni asñi ujki anaź wira thesnakićha.
- 47 Niżaśa am źhukit ujkiś thxotsqatćhaxa niki lekźna, niżaśa śinta źhukillchiś ni Yös irpiś wathkiś luśhki waliź khesaćha, niżaśa piśk źhukchiś ni t'aqhiśiś sumchi laqhkin luśhki ana waliź khesaćha,
- 48 niżaśa ni t'aqhiśiś sumchi laqhkiśiki ni źoñi luhlñi laq'unakami anaź tikhźnakićha, ni asñi ujki anaź wira thesnakićha.
- 49 “Niżaśa thapa źoñinakaki ujźtan thapźtaź khekićha, niżaśa thapa wilananakaki yawkźtan śaltaź khekićha.
- 50 Niżaśa yakuki añcha walićha; ni yakuź laq'ansnasaź niki, ¿xaqhnuź wilta wakiśqatasaxo? Yawkchiśpan anćhuk khekićha, porapat śumaź qamakićha.”

Marcos 10

- 1 Jesusaki Cafarnaúm wathkiśtan ulanźku Judea yoqkin oqhchićha, niżaśa Jordán pujkiśtan tūna oqhchićha. Niżaśa Jesusiźkiś wilta tama źoñinaka akhsićha, neqhśtan Jesusaki wilta ni źoñinaka thaxni qallantichićha niź thaxinś nužu.
- 2 Neqhśtan yaqhap fariseo źoñinakaki Jesusiźkiś makhatchićha, Jesusa ujkiś thxotśxapa pewkiśićha, tuź khikan; tshi luktaqa perśun thunatan jalhtasaya.
- 3 Jesusaki ninakźkiś qhāśićha: – ¿Moisés, xaqhnuź mantichitaxo?
- 4 Ninakaki khichićha: – Moiseski wakiśsqatchićha tshi luktaqaki thunakiś jalhtiś papila thāsaćha, nātan jalhtiśxapaki.
- 5 Neqhśtan Jesusaki ninakźkiś khichićha: – Moiseski anćhuk choxru quśiś khen ni li nuź khjirchićha.

- 6 Nízaša qallantiś kiśtanpacha, 'Yöski luktaqa nízaša mätaqa pächiča,
- 7 Xalla níztikiśtan zoñiki perśun mä ephźkiśtan saraqakiča thunatan qamśxapa,
- 8 nízaša ni pukultanaki tshi zoñiźtaqaś khekiča.' Nízaša anača piśk, ans tshiqáśśa.
- 9 Xalla níztikiśtan ni Yös uchśta tshi zoñiki anaź jaljasača.
- 10 Neqhśtan qhuykiś khikanaki níź thaxintanakaki, Jesusa wilta pewkśiča ti čhhultaqkiśtan.
- 11 Neqhśtan Jesusaki ninakźkiś khichiča: – Xaqhsilta zoñit thunatan jalhtiźku yaqha mätaqźtan śalźax niki, ujź päča, tukita thuna moq'u;
- 12 nízaša xaqhsilta mätaqat perśun luktaqźtan jalhtiźku yaqha luktaqźtan śalźax niki, uj śaqaśl päča, tukita lukź moq'u.
- 13 Neqhśtan Jesusiźkin okhalanaka śhikchiča qharźtan lanźinaxu; Jesusiź thaxintanakaki ni okhala śhikñi zoñinaka ujśiča.
- 14 Neqhśtan Jesusaki níźta čhhaxwñi nayźku źaxwchiča, neqhśtan thaxintanakźkiś čiźinchiča: – Ana khe, ni okhalanaka wethkin thonax khe ana čhhaxwa, Yös irpiś wathaki ti okhalanakź quś iratača.
- 15 Cheqpachal chiyuča, jėkit ana tanźnačhax ni Yös irpiś watha tshi okhalaźtaqaś niki, anaź wira ni Yös irpiś wathkiśiki luśhasača.
- 16 Neqhśtan Jesusaki okhalanaka źkorźku q'ayachichiča, śapa mayniźkiś qharźtan lanźku.
- 17 Neqhśtan Jesusaź saraqtan tshi zoñi śatipuru thonchiča níź tukkiś killślaqi, ni zoñiki Jesusiźkiś pewkśiča: – Śuma thaxiñi, ¿werhki čhhulu päśt wali khesaxo, ni wiñay źetchiś khiśxapa?
- 18 Jesusaki níźkiś qhäśiča: – ¿Amki qhaźtikiśtan śumamča khexo? Anaź jėkhmi śumaki, Yös panqaśśa śumaki.
- 19 Amki Yös li śiśśa: 'Anača zoñź mätaqźtan źelħski, nízaša ana zoñi kona, ana thañiśă, ana toskara chiya zoñźta inapachkiśtan, nízaša am mä eph kaśa.'
- 20 Ni zoñiki Jesusiźkiś qhäśiča: – Thaxiñi, qoltalkiśtanpacha thapa tinaka kaśśinča.
- 21 Jesusaki ni zoñź qhutñi śuma quśtan cherśiča, neqhśtan níźkiś khichiča: – Amtaki tshi päś phalhtiča: Thappacha am qinasinaka tuyśka, t'aqhir zoñinakźkiś ni päś ona, neqhśtan am tsewkta yoqkin tshanti źelinchiśam khekiča. Nuź päźku wethkin thona, nízaša werh apźka, wethtan oqhlayñi khe.
- 22 Neqhśtan níźta čiñi nonźku ni zoñiki upaquśħśiča, neqhśtan llakita oqhchiča nízaša ni zoñiki walxa źelinchiśtača.

- 23 Neqhstan Jesusaki thapa qhutni cherchersicha, ni thaxintanakaški palxaychicha, tuž khikan: – ¡Añcha ch'amaž khekiča ni Yös irpiš wathkiš luški, tshi želinchiš žožlaki!
- 24 Neqhstan niž thaxintanakaki Jesusaž čitikištan añcha tsukhchicha, xalla neqhstan Jesusaki wilta ninakški čičiča: – Jilanaka, ¡ni Yös irpiš wathkiš luški, ch'amaž khekiča ti yoq pašnakški quš thāni žožinakštaki!
- 25 Nižaša tshan phašilača tshi kamillu akuj khuñkiš watški, tshi želinchiš žožitaki ch'amaž khekiča ni Yös irpiš wathkiš luški.
- 26 Xalla ni nonžku ni thaxintanakaki tshanti ispantichicha, neqhstan ninakpora pewksasatča: – ¿Jėkhan liwrta khesaxo?
- 27 Jesusaki ninaka cheržku, qhäšiča: – Žožinakštaki ana atchukača, ans ni Yöstaki anaž ana atchukaki želħa.
- 28 Neqhstan Piruki Jesusižkiš khichiča: – Tata, werhnakki thappacha wethnaka qamanaka ekchinča, nižaša werhnakki am apžkichinča.
- 29 Jesusaki qhäšiča: – Cheqpachal chiyuča, xaqhsiltat qhuyami, nižaša jilanaka, kullakinakami, nižaša mä ephmi, mätaqami, matinakami, yoqami, weth layku ekčhaxa nižaša liwrni Yös suma kintuž khen,
- 30 xalla niki tshiwatha wilta ti yoqkiš iyaž tanžnakiča; nižaša qhuyanaka, jilanaka, kullakinaka, mänaka, matinaka, yoqanaka, qhažta čhxwtami; neqhstan tikhžkuki Yöstan wiñayaž qamakiča.
- 31 Nižaša anš wakchi tukkin khiñinakaki wirkinž khisnakiča, nižaša anš wakchi wirkin khiñinakašti tukkinž khisnakiča.
- 32 Neqhstan ninakaki Jerusalén wathqhutni oqatča, Jesusaki niž thaxintanakž tukkin oqatča, nižaša ninakaki tsukhchi apžnatča. Neqhstan Jesusaki wilta yaqhalla qhawšiča ni qhalu piškchiš thaxintanaka, xalla neqhs ninakški čičiča čhhulunakat watačhaxa:
- 33 “Qhažtaž ančhuk nay, xašiki Jerusalén wahaž oqħa, ni žož Matiki thataž khekiča ni timlu chawkh jilirinakški nižaša ni li utt'ayñinakškišimi, neqhstan konqatsxapa thataž khekiča nižaša yaqha wathchiš žožinakškiš thataž khekiča.
- 34 Nižaša niki iñartaž khekiča nižaša qichtaž khekiča nižaša llawsižtan thjuttaž khekiča, neqhstan kontaž khekiča; neqhstan chheph maxkištan tikhšikištan jakatatakiča.”
- 35 Neqhstan Santiagužtan Juanžtan, Zebedeož Machhnakaki, Jesusižkiš makhatžku khichiča: – Thaxiñi, čhhulut amkištan pekučhax ni thalla.
- 36 Neqhstan Jesusaki ninakškiš pewksiča: – ¿Čhhuluž päñi pekxo?

- 37 Ninakaki qhäsi'cha: – Am a'si's watha irpi'ski's rokt'u'cha, werhnak julsqatalla tshiki žew qhuttan, tshiki šqar qhuttan.
- 38 Neqh'stan Jesusaki ninak'zki's qhäsi'cha: – An'chukki anaž ši'ssa čhhuluž may'chaxa. ¿An'chukki weth likh's taski'stanž ni xar qha's likasaxo, ušh wawtistaž khexä, werh wawtistaž ni wawtismužtan?
- 39 Ninakaki qhäsi'cha: – Atasa'cha. Neqh'stan Jesusaki ninak'zki's khichi'cha: – Cheqpachki'stan, an'chukki likaki'cha ti xar qha's, niža'sa an'chukki tanžnaki'cha ni weriž tanžta wawtismu.
- 40 Niža'sa ni weth žew qhuttan niža'sa šqar qhuttan jul'ski anaž werh ni thäs waki'si'cha, ans thätaž khexi'cha jekh'nakžtaqa's weth eph thak'sižlani xalla ninak'zki's.
- 41 Neqh'stan xalla ti nonžku ni qhalu thaxintanakaki žaxw'chi'cha, ni Santiagužxapa niža'sa Juanžxapa.
- 42 Neqh'stan Jesusaki thaxintanaka qhaw'si'cha, neqh'stan ninak'zki's tuž khichi'cha: – Niža'sa an'chukki ši'ssa, ni ana Yös kir'ichi žoñinak'zki'stan želh'cha walxa niž a'stan niž munañpiki's ni žoñinaka irpi's pekñi, niža'sa ninakporaqa's jiliri khissa.
- 43 Niža'sa an'chukaki's ana nižta khi'stan'cha. Xalla ni an'chukaki'stan irpi's pekñiki, thapatiž manta pä'stan'cha,
- 44 niža'sa xaqhsiltat an'chukaki'stan tukkin khi's pek'chax ni'ki, thapa žoñinakž manta päni khi'stan'cha.
- 45 Niža'sa ni žoñž Matiki, ana manta päžinta khi'sxapa thonchi'cha, ans manta pä'sxapa thonchi'cha, niža'sa niž žeti thä'sxapa paka kunta, thapa žoñinaka liwri'sxapa ninakž ujki'stan.
- 46 Neqh'stan Jesusaki niž thaxintanakžtanpacha Jericó watha irantichi'cha. Neqh'stan Jesusaž ni wathki'stan niž thaxintanakžtan niža'sa tama žoñinakžtan ulnan, tshi Bartimeo khita šura Timeož Machh, jikh's atki's jul'si tomanžkan želat'cha.
- 47 Xalla ni Jesús Nazaret wathchi's žkatžinki'ni nonžku, ni šuraki qhawi qallantichi'cha: – ¡Jesusa Davidž Mati, werh oqžnalla!
- 48 Neqh'stan wakchi žoñinaka ni šur žoñi ch'uj khexo uj'si'cha, xalla neqh'stan ni šuraki tshan qhaw'chi'cha: – ¡Davidž Mati, werhpanž oqžnalla!
- 49 Neqh'stan Jesusaki tshithsku, khichi'cha: – Ni žoñi qhawžka. Ni šura qhaw'si'cha, tuž khikan: – Ana eqhsna, tshitsna amž qhawža.
- 50 Neqh'stan ni šuraki niž ir's šhoqžku thxotchi'cha, tshi lay'sku Jesusižkin makhatchi'cha,

51 neqhstan Jesusaki ni zoñi pewksícha: – ¿Chhulu päñim werh pekxo? Ni sur zoñiki qhäsiécha: – Thaxiñi, werhki cheré pekuécha.

52 Jesusaki nižkié khichiécha: – Amiz thapa quśsié khen amki chhetintamécha, xásiki oqa. Xalla ni orapacha ni zoñiki cherchiécha, neqhstan Jesusiztan chika ni jikhśkié oqhchiécha.

Marcos 11

1 Ni Jerusalén wath kežu khen, Betfagé, tshiki Betania khita xochinaka kežu khistan, Jesusaki niž pukultan thaxintanaka kuchanchiécha ni Olivu khita kurkin,

2 tuž khikan: – Uchhun tukkin qolta athaz želécha xalla nikhuž oqa, xalla neqhsi irantižku tshi asnu moqta želakiécha, ni asnukié anaécha jekhmi yawchiki. Neqhstan jeržkuž shikakiécha.

3 Nižasa xaqhsilta zoñimiž pewkznasaécha, qhažtikiéstan nižta päxo khikan, Yös tataž pekécha, nižasa upakhižkul anchukakié shiknaécha.

4 Neqhstan ni pukultan thaxintanakaki oqhchiécha, neqhstan ni asnu šalchiécha uy šankié moqta, neqhstan jerhsiécha.

5 Nižasa tshi qhažultan neqhs želñi zoñinakaki pewksícha: – ¿Chhuluž anchuk päxo? ¿Qhažtikiéstan anchuk ni asnu jerhžxo?

6 Neqhstan ninakaki Jesusiz chitakama qhäsiécha; nužkié ni zoñinakaki oqhqatchiécha.

7 Neqhstan Jesusizkin ni asnu akhžkichiécha, neqhstan ninakž irsnaka karunžinécha, neqhstan Jesusaki ni asnukié yawsiécha.

8 Tama zoñinakaki ninakž iré jikhśkié chhinchiécha, yaqhapanakašti ni munti thaśnanaka murchiécha, neqhstan jikhśkié chhinchiécha.

9 Jesusiz tukkin, oqhñi zoñinakaki nižasa wirkin thonñi zoñinakami, qhawi qallantichiécha: – ¡Xallalla! ¡Añcha walix khila ni Yös thükié thonñiki!

10 ¡Ni irpié thonñiki añcha waliécha, ni uchum Davidž irpié wathaki! ¡Xallalla, ni tsewkta Yös wathkinaki!

11 Neqhstan Jesusaki, Jerusalén watha luśhsiécha nižasa timluqhutñi oqhchiécha, neqhstan thapa qhutñi chercheriécha ni chhultaqinakž qhutñi, xalla neqhstan thuñi šeśižkhen Betania khita watha niž qhalu piškchié thaxintanakžtan oqhchiécha.

12 Neqhstan xaqatažuki, Jesusaki Betania wathkiéstan ulanžkan chheri eksqatchiécha.

- 13 Nízaša azkiştan jiwus munti chhañchiś cherchiča, neqhştan ni munti chersñi oqhchiča jiwusichkä khikan, nízaša ni munti irantiźku ana čhhulumi wathchiča chhañiqas źelatča, anatača jiwus čherś pacha.
- 14 Neqhştan Jesusaki ni jiwusiźkiś, khichiča: – ¡Anax jėkhmi iya am čherkiştan luhl! Níź thaxintanakaki níź čħta nonśiča.
- 15 Neqhştan Jerusalén watha irantiźku Jesusaki timlukiś luśhśiča, neqhştan śawnkchuk thapa ni tuyñi nízaša qhayñi źoñinaka thirqatchiča. Pās turkiñi źoñinakź miśha thoqźinchiča, nízaša paloma tuyñiź śillami;
- 16 ana jėkhmi chhichqatñitača čhhul čhhultaqinakami ni Timlukin.
- 17 Xalla neqhştan thaxinchiča, tuź khikan: – Ni khjirtikiśiki tuź khiča: ‘Weth qhuyaki khekiča mayiśiś qhuya thapa wathchiś źoñinakźta’, ančhukki pāchinčhukča thañź qhuyaźtaqas.
- 18 Xalla ni nonźku ni timlu chawkh jilirinakaki, nízaša judiu li thaxiñinaka nonśiča, neqhştan qallantichiča xaqhnuź ni konas ninakaki eqhsnatča, thappacha źoñinaka íspantichitača níź thaxinta.
- 19 Thuñiź qattan śeślaqa, Jesusaki níź thaxintanakźtan ni wathkiştan ulanchiča.
- 20 Neqhştan xaqawenśtaźu ni nuź wathkan ninakaki cherchiča, ni jiwus munti śep'ikiştanpacha qhonchi.
- 21 Neqhştan Piruki Jesusiź čħtanaka khuñśiča, neqhştan Jesusiźkiś khichiča: – Thaxiñi, cherźna, amiź ni jiwusiź moq'u čħta qhonchiča.
- 22 Neqhştan Jesusaki qhāśiča: – Yōśkiś thapa quśtanpan khe.
- 23 Nízaša cheqpachal chiyuča, xaqhsiltameqas ti kurkiś chiyasača: ‘¡Teqhştan saraqqa, qotkiś thxotsna!’, nízaša anam am quśkiś paysnaqčhaxniki, kiriya ni amiź čħta, niki kumlisnakiča, neqhştan nuźupan khekiča.
- 24 Níztikiştan ančhukakiś chiyuča, thapa ančhukaź mayiśikan maytanakaki, ančhuk tanśiźtaqas kiriyakiź niki, thātaź khekiča.
- 25 Nízaša ančhukki mayiśikanaki, śumans pekakiča ančhuka moq'u čħñinakźtan, nízaša am tsewkta yoqkin źelhñi Yōś Ephki ančhuka ujkiştan pertunakiča.
- 26 Nízaša ančhuk anaź pertunakź niki, am tsewkta yoqkin źelhñi Yōś Ephki anaśaqas ančhuka ujkiştan pertunakiča.
- 27 Xalla neqhştan ninakaki Jerusalén watha kephchiča. Neqhştan Jesusaki timlukiś oqhlayatča, neqhştan ni timlu chawkh jiliriki níźkiś makhatźkichiča, nízaša ni li thaxiñinaka, ni wath jilirinakami,
- 28 neqhştan Jesusiźkiś pewkśiča: – ¿Čhhul jilir achśtanam ti čhhultaqinaka pāxo? ¿Jėkht am uchchi jiliri ti čhhultaqinaka pāśxapa?

29 Jesusaki ninakzkiś qhäsiča: – Werh xasıki ančhukakiś tshi šaqas pewkznača; ančhuk qhäsnakiź niki, neqhstan werhki chiyača čhul jilir achstan tižtanaka pawučhaxa.

30 ¿Jekht Juan mantichi, wawtisaxu? ¿Yös qaya, ušh žoñex mantichi? Xasıkiź qhäšna.

31 Neqhstan ninakpora ch'arasi qallantichiča, tuź khikan: “Učhumki Yös kuchanzkitača khikanź chiyakź niki, tiki qhäšnačan: ‘Neqhstan, ¿qhažtikištan ana kirichinchuktaxo?’

32 ¿Qhažtikištan učhum chiyasaxo, žoñiź mantižkitača khikan?” Nižaša ninakaki žoñinaka eqhsnatča, nižaša thappacha ti žoñinakaki Juan Yösikištan čični kiriyatča.

33 Nižtikištan Jesusižkiś khichiča: – Werhnakki anal šišučha. Neqhstan Jesusaki ninakzkiś qhäsiča: – Werhmi ana šaqal ančhukakiś chiyasača, čhul jilir achčiś ti čhultaqi pawučhaxa.

Marcos 12

1 Neqhstan Jesusaki tshi kintukištan palxayi qallantichiča, tuź khikan: Tshi žoñi želatča, ni žoñiki uw šqala čhhakhchiča, neqhstan uyu pirqichiča ni šqal muytata; nižaša tshi maś wijiña pächiča uwa sphitšxapa, neqhstan tshi turi qhuychiča thapa ni šqala cheqšxapa. Neqhstan ni šqal yoqa pakšun ekchiča ni lanqšni žoñinakzkiś, xalla neqhstan ažkin jikhš oqhchiča.

2 Neqhstan šqala axšpacha, kuchanzkichiča tshi uywita žoñi niž lanqšninakžkin, nižkiś wakišni uwa axšxapa.

3 Ni lanqšni žoñinakaki, ni kuchanzkita žoñi tanžku qichchiča, neqhstan ana čhulu thážku kuchanchiča.

4 Neqhstan ni šqal yoqchiś žoñiki wila kuchanzkichiča yaqha lanqšni žoñi; nižaša ni žoñiki maštan čhakhtatača, acha šhoxrichšinchičha neqhstan ar archičha.

5 Neqhstan ni šqal yoqchiś žoñiki, wila tshi lanqšni žoñi kuchanzkichiča, ni žoñiki kontača. Neqhstan yaqha wakchi žoñinaka kuchanzkichišaqasša; nižaša yaqhapaki qichtatača, yaqhapašti kontača.

6 “Nižaša iyapanž eklatča tshi niž Mati, xalla niki q'ay pekta Matitača; neqhstan ultimkišiki kuchanzkichiča niž q'ay Mati, tuź khikan: ‘Weth Mati rispitištanča.’

7 Neqhstan ni lanqšninakaki ninakpora palt'ichiča: “Ti qat ti qama tanžnačhani; pichay tiž konžla, neqhstan učhuntaž khekichiča ti yoqaki.’

8 Xalla neqhstan ni tanžku konchiča, neqhstan ni xañchi ni yoqž šawntan thxotchiča.

- 9 “Neqhstan Jesusaki pewksiċha: – Ćhulut päsaya ni śqal yoqchiś ųoņi? Ni yoqchiś ųoņi thonakiċha, ni lanqśņinaka konakiċha, neqhstan ni yoqa yaqhźkiś thăkiċha.
- 10 “ĆNizaśa anċhuk ana ni Yös śuma kintu khjirta liċinċhuk qhaźtataxo? Xalla neqhśiki Tuź khiċha: ‘Ni qhuya pirqiņinakaki maś arśiċha, nizaśa ni maśki iskina qallantiņikiś khissiċha.
- 11 Yösśa nuź khisqatchiki, uċhumnakkiśtanki aņcha k'achha iśpantichukataċha.’ “
- 12 Xalla neqhstan ni ųoņinakaki Jesusa tanś pekatċha, nizaśa ninakaki ni Jesusa ninakź moq'u ni kintukstan ċiņi năsiċha. Neqhstan ninakaki ųoņi eqhsnatċha, neqhstan Jesusa ekku oqhċiċha.
- 13 Neqhstan Jesusiźkin kuchanźkichiċha tshi qhaźu fariseonaka nizaśa yaqhap Herodes ųoņinakźtan, Jesusa ċiċatźku ujkiś thxotsqatsxapa.
- 14 Neqhstan ninakaki thonźku, tuź ċiċiċha: – Thaxiņi, werhnakki śiśuċha, am cheqpacha ċiņamċha ana ųoņinaka ċiņi kaśku, ana amki ųoņi phalśņamċha śumapan quśņamċha. Amiź thaxintaki Yös jikhśkiśiki cheqpachapanċha. ĆWali khesaya ni taśa thăś ni Romano chawkh jilirźkiś, uśh anaxa? ĆThăś uśh anapan thăśaxa?
- 15 Nizaśa Jesusaki ninaka toskar quśśiś śiśatċha, neqhstan ninakźkiś khichiċha: – ĆQhaźtikiśtan werh ujkiś thxotsqaś pekxo? Tshi păs cherśxapa śhikźka.
- 16 Neqhstan ninakaki śhikċiċha, ni păs cherźku Jesusaki pewksiċha: – ĆJėkhź yukh tixu, jėkhź thü khjirtat teqhśixo? Ninakaki qhăśiċha: – Niki Cesarċha.
- 17 Neqhstan Jesusaki ninakźkiś khichiċha: – Cesarźtaźlax niki Cesarźkiś thă, Yöśtaźlax niki Yöskiś thă. Nuź qhăštikiśtan ninakaki aņcha iśpantichiċha.
- 18 Neqhstan ni saduceo ųoņinakaki Jesusiźkin oqhċiċha. Xalla ti saduceo ųoņinakaki tuź khiņiċha tikhśinakaki anaź jakatataśaċha; xalla niźtikiśtan ni ųoņinakaki nuź khichiċha:
- 19 – Thaxiņi, Moisesaki uċhunnakalta khjirta ekċiċha, tshi ųoņi tikhźnasaź niki, niź thun ekċha, anaź mati ekċha, niź laqhki śalźnasaċha na źewatan, xalla neqhstan okhalċiś khesaċha nătan niź tikhśi jilźta.
- 20 Nizaśa tshi pacha źelatċha towqu jilaśullka. Ni jilir jilaki śalśiċha, neqhstan tikhśiċha ana mati ekċiċha.
- 21 Neqhstan ni taypiriki na źewatan śalśiċha, neqhstan tikhśiśaqaśśa ana mati ekku; niźta śaqaś wathċiċha ni ċhephkiś khiņi jilaki,
- 22 neqhstan thappacha ni towqu jilaśullkaki na źonatan śalśiċha, nizaśa ana xaqhsiltami mati ekċiċha. Ultimkiśiki na źonmi tikhśinśaqaśśa.

- 23 Neqhstan jakatattan zeti qallantitan, ¿ninakzkiestan xaqhsiltiz thun na zon khekixo? Nizaša ni towqu jilašullkapachal na zonanatan šalsiki.
- 24 Neqhstan Jesusaki ninakzkiš qhäšičha: – Ančhukki tshi qhutñi panča, anaž ančhuk Yös šuma kintu khjirta šišša, nizaša anaž Yös ašimi paxča.
- 25 Xalla ni tikhši žoñinakaž jakatattanaki anaž jekhztami šals želakiča, tsewcta yoqchiš anjilanaka irataž qamakiča.
- 26 Nizaša ni tikhšinaka jakatatskiestan, ¿ana ni Moisés liwru lichinčhuk qhažtataxo, Yösiki ni zarza muntikiestan chichila? Tuž khikan: ‘Werhča Abraham, Isaac, nizaša Jacobž Yösiki.’
- 27 Yösiki anača tikhši žoñinakž Yösiki, ans žethñi žoñinakž Yösša; nizaša ančhukki añcha tshi qhutñipanča.
- 28 Neqhstan ni Jesusa ninakzkiš šuma chñi nonžku, tshisuña ni judiu žoñinakž li utt'ayñiki, ninaka chiyasñi nonžku Jesusizkiš makhatžkichiča, tuž khikan: – ¿Xaqhsilta lit tukkin, ni thapa linakkiestan?
- 29 Jesusaki ninakzkiš qhäšičha: – Ančhuk Israel žoñinaka nonžna: ‘Ni Yös Ephki učhum Yös panča: Xalla tiča thapa ni Yös likiestan tukkinaki.
- 30 Nizaša amki am Yös tata thapa qustan peka, nizaša thapa am animužtan nizaša thapa am šiestan, nizaša thapa am aštanami.’
- 31 Niž xaruki nižtašaqas želhča niki tiča: ‘Xaqhnuž peršunpachkiš oqšñamžlaxa, xalla nižtašaqas thapa žoñinaka oqštanča.’ Ti pišk liž tshanti cheqanaki, Yös li kiestanaki.
- 32 Neqhstan ni li utt'ayñiki tuž khichiča: – Thaxiñi šuma chičhamča. Amiž chitaki werarača: Nizaša Yösiki šintallaqas želhča, nizaša nižkiestan anaž iya yaqha Yös želhča.
- 33 Ti Yösikiš manta päski, thapa qustanča, thapa šisnakžtan, nizaša thapa animužtan, thapa aštan, nizaša žoñi oqštanča peršun xañchižtaqas, tinakača tshanti cheqanaki, ni wilananakžkiestan, nizaša ni ofrenda altarkiš ujškiestanami.
- 34 Neqhstan, Jesusaki ni judiu li thaxiñi šuma tawqžtan qhäšñi naychiča: Neqhstan tuž khichiča: – Amki ni Yös irpiš wathkiestan anača ažkin. Neqhstan ana iya jekhmi tshanti pewkšñi atatča.
- 35 Nizaša Jesusaki ni timlukiš thaxinkan pewkšičha: – ¿Qhažtikiestan ni li thaxiñi žoñinaka, Crištuki Davidž Matiča khikan chixo?
- 36 Nizaša David pachača ni Espiritu Santuž thaxžta chichiki: ‘Yös Ephki, weth Yösikiš khichiča: Weth žewqhuttan julžna, nizaša werhki amtan moq'ušñi žoñinaka am qhxoch qostan khisqatača.’

- 37 David pachača Yös tata khichiki, ¿Qhažt Mesías Davidžkiŕstan oqhñi khesaxo? Nižaša ni tama žoñinakaki, Jesusiž taqu thapa quŕstan nonžnatča.
- 38 Nižaša Jesusaki ni thaxinkan khichiča: “Judiunakž li thaxiñinakžkiŕstan kuytaŕakiča, ninakaki tola ŕkiti kuthchi oqhlayŕ juŕtaŕñiča, nižaša ninakaki ni kalliran oqhlaykan añcha thapa quŕstan tsäntapan khiŕpekñiča.
- 39 Nižaša ninakaki akhs qhuyaran tukkinpan julŕ pekñiča, nižaša ni phiŕtaran čhheri luhlŕxapa tukkinpan julŕñiča;
- 40 ni žew žewanakž qhuya qhanñiča, neqhŕstan millk'untišxapa añcha ažqa mayišiñiča. Nižaša ninakaž tshanti t'aqhiŕkiŕ thonakiča.”
- 41 Tshi wilita Jesusaki timlukiŕ julŕi želatča ni ofrenda thäs kajun tukkiŕ, neqhŕi ni žoñinaka päŕ uchŕñi cheqžkan, ni želinchiŕnakaki ni kajunkiŕ taž päŕ uchatcha.
- 42 Neqhŕi tsha t'aqhir žew žon thonchinča, nižaša ni tshi kajkiŕ piŕk päŕsalla uchchinča qoluk walurallchiŕ.
- 43 Neqhŕstan Jesusaki niž thaxintanaka qhawku, ninakžkiŕ tuž khichiča: – Cheqpachal chiyuča, ta t'aqhir žew žonki, thapa ni kajunkiŕ päŕ uchŕñi žoñinakžkiŕstan jila, ni kajunkiŕ uchchinča;
- 44 ni žoñinakaki žethchi päŕ uchchiča; nižaša na žonŕti, nža t'aqhir qamañkiŕstan, tampacha nža qamŕkiŕstan uchchinča.

Marcos 13

- 1 Jesusaž timlukiŕstan ulnan, tshi niž thaxintanakažkiŕstan tuž khichiča: – ¡Thaxiñi, cheržna ti maŕ, nižaša ti paqh qhuyanaka!
- 2 Jesusaki nižkiŕ qhäŕiča: – ¿Cheržna ti paqh qhuyanaka? Teqŕŕiki anaž tshi maŕmi ni maŕ juntuiñ eklakiča. Thappacha palhtaž khekiča.
- 3 Neqhŕstan ninakaki Olivu khita kuru oqhchiča, xalla niŕki timluž tukqhuttanča. Nižaša Jesusaž neqhŕ julžtan, Piružtan, Santiagožtan, Juanžtan, Andrestan ninakaki Jesusižkiŕ ŕinapora pewkŕiča
- 4 wethnakakiŕ maŕnalla čhul orat ti čhultaqinaka wathakexo. ¿Čhul chimput želaki ima ti amiž čhita watanxo?
- 5 Neqhŕstan Jesusaki ninakžkiŕ qhäŕiča: Ančhukki kuytaŕakiča, ana jekhmi ančhuk millk'untaxu.
- 6 Nižaša wakchi žoñinakaki weth thükiŕ thonakiča tuž khikan: ‘Werhtča Criŕtutki’, neqhŕstan wakchi žoñinaka millk'untakiča.
- 7 “Ančhukki teqhŕŕimi nakhumi kir kintuž ŕiŕakiča, nižaša ančhukki anaž tsukakiča nužupan watŕtanča, nižaša imaŕiča ti tukuŕŕinski.

- 8 Nación poraż qichasakiča, reyno poraż qichasakiča; thapa qhutñi yoqaki cheqhnakiča nizaša phomsnakiča, mach'az watakiča, žoñi poraż aphthapsnakiča. Tinakača t'aqhiši qallantiški.
- 9 “Nizaša ančukpachaž kuytašakiča; nizaša ni žoñinakžkištanpachaž ni jilirinakžkiš thäkiča nizaša ančukki ni akhs qhuyaran xwattaž khekiča. Neqhštan tukkin chhichakiča ni jilirinakž tukkiš, nizaša reynakž tukkiš weriž khen; neqhštan wethkištan chiyakiča ninakžkiš.
- 10 Nizaša ima tukušiniž irantižkan, ti liwriñi Yös suma kintuki maš maštanča thapa nacionanakžqhutñi.
- 11 Nizaša ančukki, jilirinakžkin thätaž khen anaž llakišakiča čhulu chiš khenami, nizaša anaž pinsakiča. Nizaša ančukki ni oraki Yös thaxžtakama chiyakiča; nizaša anaž ančukki čiča, ans Espiritu Santuž čiča.
- 12 Nizaša jilanakaki peršun laqhnaka tikhžnaxu thäkiča, nizaša ephnakaki peršun machnakaž thäkiča; nizaša matinakaki ephžtan moq'už khisnakiča nizaša konqatakiča.
- 13 Nizaša weriž khen thappacha ti yoqkiš žoñinakaki ančuk čhhaxwakiča; neqhštan ni tukušinskama wethkiš thurt'iñiki, liwrižaž khekiča.
- 14 “Nizaša ni Daniel Yösikištan čičiñiki khjirčiča tuž khikan: Ni žoñiž päta yöšnaka, žoñinaka ančukki cherakiča ni yöšnaka ana nonškiš nonta – liñikix katoqila–, neqhštan ni Judekiš khiñinakaki kurqhutñix oqhla.
- 15 Nizaša ni qhuyuntuñ želñi žoñinakaki anax šhujla, nizaša anax čhulu aptimi qhuya lušhla;
- 16 nizaša ni xochkin želñi žoñinakaki, anax niž irš aptimi qhuya kephla.
- 17 ¡Ni nöxiran ni ik mätaqaki, nizaša ni q'ašllu wawchiš mätaqami t'aqhiriž khekiča!
- 18 Nizaša ančukki Yösikin mayišakiča, ni šhoxš pacha anax awti pacha watla,
- 19 Nizaša ni pachaki añcha t'aqhišiš khekiča, ana waliž watakiča, nizaša Yös ti yoqa thulžtikištanpacha ana nižta t'aqhišiš watñiča, anš ti thuñikamaki, nizaša wiruñ anaž iya tižta irata želakiča.
- 20 Nizaša Yösiki, anaž ti t'aqhišiš pacha t'upžintasaz niki anaž jekhmi liwriža khesača; nizaša Yösiki niž illšta žoñinaka oqžku ti t'aqhišiš thuñinaka t'upšiča.
- 21 “Nizaša yaqhap žoñinakaki ančukakiš chiyasača: ‘Cheržna, teqhšiča Crištuki’, ušh ‘nakuča Crištuki’, ančukki anapaž kiriyakiča.
- 22 Nizaša q'otñi žoñinakaž thonakiča, werhki Crištutča khikan, nizaša toskara Yösikištan čičiñi žoñiž thonakiča, nizaša chimpunakaž päkiča, nizaša žoñi q'otšxapa milajrunakaž päkiča, nizaša Yös illštanakami q'ottaž khekiča.

- 23 ¡Nízaśa anćhukki kuytaśakićha, werhki tukitan maśinćhinćha!
- 24 “Nízaśa ni thuñiran ni t'aqhiś pacha wathtan, ti thuñiki sumakićha, nízaśa ni jĩśmi anaź iya qhanakićha,
- 25 nízaśa ni wara waranakami pachkiśtanź thxotskakićha, nízaśa ni pachkin aśśiś źelhñinakami cheqhnakićha.
- 26 Neqhśtan ni źoñź Mati tshir taypikiś thonñi cherakićha, niź muspa chawkh aśtan nízaśa k'achha qhankan.
- 27 Neqhśtan thapaqhutñi ni Yös anjilanakaki kuchantaź khekićha, neqhśtan niź illśta źoñinaka akhźkaxu, ni yoqa źerañikiśtanpacha, nízaśa tsewka pacha źerañikiśtanpacha.
- 28 “Nízaśa anćhukki ti jiwusiź kintukiśtanź katoqakićha: Ni jiwusiź itsaki ch'oxñat khissaxa niki, nízaśa niź chhañimi ch'oxćhaxa, anćhukki śiśakićha qutñi pachaź luśhśa.
- 29 Nízaśaqaś anćhukki cherakićha ni t'aqhiśiśnaka watan, xalla neqhśtan śiśakićha ni źoñź Mati thonśki tshan keźullaćha.
- 30 Cheqpachal chiyućha ima ti pachkiś qamñi źoñinakaź tikhźnan, ti anawalinakaki watakićha.
- 31 Ni tsewka pachami nízaśa ti yoqami watakićha, xalla ni weriź chita taquśti anaź wataśaćha.
- 32 “Xalla ni thonś thuñiki, nízaśa ni orami anaź jėkhmi śiśśa, ni tsewka yoqkin źelhñi anjilanakami anaź śiśśa, nízaśa ana ni Yös Matimi. Ans ni Yös Efesios alaxaqaź śiśśa.
- 33 “Nízaśa anćhukki kuytaśakićha nízaśa naynayıź źelakićha, Yösćin mayiśikan, nízaśa anćhukki ćhhul orat ni thuñi thonaćhaxa anaź śiśśa.
- 34 Tshi źoñi aźkin oqhñiźtaqaśa xalla niźta irataćha, ima saraqkan niź qhuya thĩźku ekćha niź lanqśñi źoñinakźkiś; nízaśa śapamayniźkiś lanqś thāźku, nízaśa qhuya cheqśñiźkiś ekćha śuma ichaxu.
- 35 Neqhśtan anćhukki anaź thxaxakićha, ćhhul orat thonaćhaxa ni qhuychiś źoñi ana śiśśa, śeślaqat thonaćhax uśh chika aramat thonaćhax, niť uśh wallpa qhawś orat thonaćhax, uśh wentanallat thonaćhaxa;
- 36 nízaśa ana pinsanź thonasaćha anćhuk thxaxñiź tansnasaćha.
- 37 Werhki anćhukakiś chiyućha, nízaśa thapa źoñinakźkiśmi chiyućha: ¡Ana thxaxakićha!”

Marcos 14

- ¹ Puk maxqaś phalhtatĉha Paśku phišta päśkin, ni phištikiśiki ana liwaturchiś t'anta luhlštaĉha. Xalla ni ora ni timlu chawkh jilirinaka, niĉaśa ni judiuĉ li thaxiñinakĉtan qhuratĉha toskarĉtan Jesusa tanśxapa, neqhĉstan konśxapa.
- ² Xalla ninakaki khichiĉha: – Anaĉ phištikiś tanś wali khesaĉha niĉaśa ana ni ŉoñinaka ch'axmi päxu.
- ³ Jesusaki Betania khita wathkiś ŉelatĉha, Simunĉ qhuykiś miśkiś julśi, ni Simunaki moqhchi xañchich khitataĉha; neqhśi tsha ŉon thonchinĉha k'achha xor p'il putillkiś perfumi śhikku, ni perfumiki nardo puru taĉha, xalla niki añaĉha jila walurchiś taĉha. Neqhĉstan ni perfumchiś putilla qholhĉzku Jesusiĉ achkiś alśinĉha.
- ⁴ Neqhĉstan yaqhap neqhś ŉelħñi ŉoñinakaki ŉaxwchiĉha, ninakpora parlassiĉha: – ĉQhaĉtikiĉstan ti perfumi pertixo?
- ⁵ Niĉaśa niki tuychukataĉha tshi trescientos denarios jila päśuñ, neqhĉstan t'aqhir ŉoñinakĉkiś onanśapa. Niĉaśa nāĉa moq'u ĉhichiĉha.
- ⁶ Neqhĉstan Jesusaki ĉhichiĉha: – Ana ĉhĉzina; ĉqhaĉtikiĉstan śhikiśxo? Ta ŉonki wethkiś añaĉha wali päĉhinĉha.
- ⁷ T'aqhir ŉoñinakaki anĉhukatan panqaś ŉelakiĉha, ĉhul orami ninakĉkiśiki oqĉnasaĉha; werhki anal anĉhukatan tira ŉelaĉha.
- ⁸ Ta ŉonki nāĉa attakamalla päĉhinĉha; niĉaśa tukitan weth xañchi perfumchinĉha, weth xañchi thatta khiśxapa.
- ⁹ Cheqpachal chiyuĉha xaqhsi yoqkinami ti Yōś śuma kintu parlita kheĉhaxa, xalla nikhuśaqaś tāĉa pätaki parlita khekiĉha, xalla nuĉ Ta ŉon khuñšta khiśxapa.
- ¹⁰ Niĉaśa tshi niĉ qhalu piśkchiś thaxintanakĉkiĉstan, ni Judas Iscariote ni timlu chawkh jilirinaka ĉherśñi oqhĉchiĉha, niĉaśa Jesusa ninakĉ qharkiś thāśxapa.
- ¹¹ Neqhĉstan Judas taqu nonĉzku ninakaki ĉhipĉhiĉha, niĉaśa niĉkiś päś thāś pekĉhiĉha. Neqhĉstan Judaski qhurchiĉha ĉhul orat wali khes ni Jesusa thāśxapa.
- ¹² Ni phišta qallantiñi thuñkiśiki ana liwaturĉtan päta t'anta luhlštaĉha, xalla ni thuñkiśiki üśi wilana konśtaĉha Paśkuxapa, niĉaśa ni Jesusiĉ thaxintanakaki pewkśiĉha: – ĉNi Paśkukiś luhlśxapa, werhnak xaqhsikin thakśñi oqhñim pekxo?
- ¹³ Neqhĉstan Jesusaki pukultan thaxintanaka kuchanchiĉha, tuĉ khikan: – Jerusalén watha oqa, xalla neqhśi tshi ŉoñĉtan śalakiĉha qhaś lüśkiś ĉhichñi; neqhĉstan ni ŉoñi apĉznakiĉha,
- ¹⁴ xaqhsikint ni ŉoñi luśhaĉhaxa, xalla ni qhuyĉhiś ŉoñĉkiś ĉhiyakiĉha: 'Thaxiñiki khiĉha: ĉXaqsiĉkiĉst weth thaxintanakĉtan Paśkukś ĉħheri luhlś qhuyaxo?'
- ¹⁵ Neqhĉstan ni qhuyĉhiś ŉoñiki thēĉznakiĉha, tsewĉta qhuyĉkin tshi paqħ qhuya thakśtapacha; xalla ni qhuykiś anĉhukki thakśnakiĉha uĉhumnakalta.

- 16 Neqhstan níz pukultan thaxintanakaki saraqchiča, neqhstan Jerusalén watha irantichiča, nizaša Jesusiž chitakama šalchiča; neqhstan Pašku čheri thakšiča.
- 17 Neqhstan Jesusaki thuñiz qattan thonchiča níz qhalu piškchiš thaxintanakžtan.
- 18 Neqhstan miškiš luhlkan Jesusaki khichiča: – Cheqpachal chiyuča tshi ančhukakištan wethtan luhniki, werh millk'untakiča.
- 19 Neqhstan ninakaki llakita khissiča, nizaša ninakaki ninakpora pewksassiča: – ¿Werh qay? Tshiki šaqas khichiča: – ¿Werh qay?
- 20 Neqhstan Jesusaki ninakžkiš qhäšiča: – Ti qhalu piškchiškištanča, anšiki niki wethtan chikaž weth chuwkištan t'anta t'awžku luhlča.
- 21 Xalla ni žoñž Matiki ni khjirta patxparuž oqhča; jaywira, ni millk'untiñi žoñi! Xalla ni žoñiki ana mathta khištažl waliki.
- 22 Neqhstan nuž luhlkan, Jesusaki t'anta tanžku Yöskin sparakiž khikan chičiča, neqhstan t'anta čh'alhžku, níz thaxintanakžkiš onanchiča, tuž khikan: – Tanžna; tiča weth xañchiki.
- 23 Nizaša tshi tasa níz qharkiš tanžku Yöskin sparakiž khikan chičiča, xalla neqhstan níz thaxintanakžkiš thächiča ni taskištan thappacha likhžnaxu.
- 24 Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Tiča weth lhokhki nizaša ušhka učhunnakaž palt'ita khekiča, weth lhokhki thapa žoñinakžta thawqtača, žoñinaka liwrišxapa.
- 25 Cheqpachal chiyuča, anal iya likača ni uw muntikiš poqchi winu, čhul oraž učhum Yös irpiš wathkin šaláčhaxa xalla neqhši wiltaž ew winu likakiča.
- 26 Neqhstan salmukiš tshi Yös wirsu itsku, Olivu khita kuru oqhchiča.
- 27 Neqhstan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Thappacha ančhukki wethkiš ana thapa quššiš ti chhaña khisnakiča. Xalla nuž ni khjirtikišiki khiča: 'Ni üša awatiriki kontaż khekiča neqhstan ni üšhanakaki wichansnakiča'
- 28 Xalla neqhstan jakatatžkuki, werhki Galilea khita wathkin ančhuk wilta akhžnača.
- 29 Neqhstan Piruki Jesusižkiš khichiča: – Thappacha tinakaž ana amkiš quššiš khisnami, werhki anal kephsnača.
- 30 Jesusaki Piružkiš qhäšiča: – Cheqpachal chiyuča, ti chhaña, ima wallpaž pišk wilta qhawan, amki chheph wilta werh anam mašakiča.
- 31 Piruki tshanti thurt'ichiča, tuž khikan: – Amtan chika tikhš khenami, anapan am ekača. Nizaša thappacha ni thaxintanakaki nužusaqas chiyatča.
- 32 Neqhstan Getsemaní khita yoqkin irantižku, Jesusaki níz thaxintanakžkiš khichiča: – Ančhukki teqhš julžna, nizaša werhki mayiškača.

- 33 Neqhstan Piruztan Santiagužtan Juanžtan qhutsñi chhichchiča, Jesusaki añcha llakita tsukhchi quśśiś khissiča.
- 34 Neqhstan Jesusaki ninakzkiś khichiča: – Weth animuki añcha llakita khissiča tikhśukažtaqaśśa. Ančhukki teqhs ekla, nižaśa anaž thxaxakiča.
- 35 Neqhstan Jesusaki tshi qoluk tukkin oqhžku yoqkiś pokt'ichiča, neqhstan Yöskin mayiśichiča, amiž munan, anaž t'aqhiśśuka khesača ni orkiśiki.
- 36 Nižaśa Jesusaki mayiśikan khichiča: “Abbá, ti abbaki khiča weth Epumča, amtaki thapa atchukapanqaśśa; ti t'aqhiśaki liwriyalla, anax weth quś pektakama khila, ans amiž pektax khila.”
- 37 Neqhstan Jesusaki ni chhepulan thaxintanakzkin kephžkichiča, ninaka thxaxñi šalchiča; neqhstan Piruzkiś khichiča: – Simuna, ¿amkim thxaxya? ¿Ana želi atchamqaya tshi jejapachami?
- 38 Ančhukki anaž thxaxa želhkanž ekla Yöskin mayiśkan, ana ujkiś thxoxsapa, nižaśa ančhuka animuki śuma qustanča, ans ančhukki añcha aś upača.
- 39 Neqhstan Jesusaki wilta mayiśi oqhchiča, ni taqunakaśaqaś chichiča.
- 40 Neqhstan Jesusaki wilta niž thaxintanakzkin kephžkichiča, nižaśa wilta thxaxñi šalchiśaqaśśa, ninakž žhukiki añcha thxaxi thonqatatča. Neqhstan ninakaki ana xaqnužkin qhāśñi atchiča.
- 41 Chheph wilta mayiśi oqhžku, khichiča: – Xaśiki, thxaxzna nižaśa jejzna. Ti kamaqaśśa, nižaśa ni oraki irantižkichiča, ni žoñž Matiki thāta khiśtanča, ni ujchiś žoñinakž qharkiś.
- 42 Žāzna oqhla; neqhs thonča ni werh millk'untiñiki.
- 43 Nižaśa Jesusaž tira ninakžtan parlan, Judaski irantižkichiča, niki ni qhalu thaxintanakž kiśtantača, nižtan tama žoñinaka thonchiča nižaśa paqh kuchillunakchiś, xwatś tuñinakchiś. Ni timlu chawkh jilirinakzkiśtan thonchiča, nižaśa ni judiu li utt'ayñinakzkiśtan, nižaśa ni wath qamchi ephnakzkiśtan.
- 44 Ni millk'untiñi Judaski, tukitan qaśśiča, tuž khikan: “Werhki tshi žoñil chhulžnača xalla niča niki; neqhstan śuma tanžkuž chhichakiča.”
- 45 Ni ora pacha irantižkichiča Judaski, Jesusižkiś makhatžku khichiča: – ¡Thaxiñi! Neqhstan Jesusa chhulśiča.
- 46 Neqhstan ni žoñinakaki, Jesusa tanžku chhichchiča.
- 47 Neqhstan tshisuña ni Jesusižkiśtan, niž paqh kuchillu xöžku ni timlu jilirinaka irpiñiž uywita žoñž khuñi potžinchiča.

- 48 Neqhstan Jesusaki chichiicha ni zoinakzkiis: – ¿Qhaztikiistan anchukki ni paqh kuchillunakchis nizaasa ni xwats tuñinakchis tshi thañiztaqas werh tanxapa thonchinchuk qhaztataxo?
- 49 Sapuru werhki anchukatantaicha, timlukiis thaxinkan, anapan werh tanchinchukcha. Tiki nuż watstanpancha ni khjirta patxparu.
- 50 Neqhstan thappacha niż thaxintanakaki, Jesusa sinalla ekku shoxsiicha.
- 51 Tshi thowaki Jesusa apznaticha tshi pañu irsi, nizaasa ni thowaki tantaşaqasşa,
- 52 neqhstan ni thowaki niż skiti kuchsku q'alipacha shoxsiicha.
- 53 Neqhstan Jesusaki chhichtaicha ni timlu chawkh jilirinakz irpiñizkin; neqhsi akhskichiicha thappacha ni timlu chawkh jilirinaka, wath jilirinaka, nizaasa ni li utt'ayñinakami.
- 54 Nizaasa Piruki azkinxapa apsiicha, ni chawkh irpiñi jilirz qhuy kancha luşhkama, ni Piruki şultatunakztan julşi eklicheicha ujkiş qutunkan.
- 55 Ni Chawkh Jilirinakz irpiñiztan, nizaasa thappacha ni chawkh jilir maşinakami, Jesusiz ujnakaż qhuraticha, neqhstan Jesusa konqatsxapa; nizaasa anaż wachaticha.
- 56 Wakchi zoinakaki, Jesusiz moq'u toskara chiyaticha, ninakpora ana ni toskar taqu chhalşni atchiicha.
- 57 Yeqhap zoinakaşti, tshithsku Jesusiz moq'u toskara chichiicha, tuż khikan:
- 58 – Werhnakki nonşincha, ti zoini tuż chini: 'Werhki ti zoiniz qhuyta timlu palhznacha, neqhstan chheph maxkiistan yaqha timlu zinznacha, ana zoiniz qhuyta.'
- 59 Xalla nuż chitanami, ni toskar taqu ana chhalşni atchiicha.
- 60 Neqhstan ni irpiñi timlu chawkh jiliriki tshitsiicha ni zoinakz taypikiistan, neqhstan Jesusizkiş pewksiicha: – ¿Anam şinta qhāşla? ¿Chhulut ti zoinaka am moq'u chixo?
- 61 Xalla neqhstan Jesusaki anapan tawqchiicha, nizaasa anapan qhāşicha. Wilta ni chawkh jiliri irpiñiki pewksiicha, tuż khikan: – ¿Amki Criştumqaya, şuma Yōş Mati?
- 62 Jesusaki niżkiş qhāşicha: – Jē, werhcha. Anchukki cherakiicha ni zoinz Matiki ni aşsiş Yōş żewqhuttan julşi, nizaasa ni tsewhta pachkiistan tshirtaypikiş thonni cherakiicha.
- 63 Neqhstan ni timlu chawkh jiliri irpiñiki niż skiti xwarşiicha żaxwa thēşxapa, tuż khikan: – ¿Chhuluż iya pekasaxo tiż moq'u chiniixo?
- 64 Anchukki nonşinchukcha, xaqhnuż Yōş moq'u chichita tiż atztan; ¿xaşiki anchuk qhaztaż nayxo? Thappacha ni zoinakaki khichiicha, kontax khila.

- ⁶⁵ Neqhstan yaqhap zoñinakaki Jesusizkiś llawsižtan thjuti qallantichiča, nižaša niž yukh pañžtan thotžinžku qichchiča, tuž khikan: – ¡Xaśiki paxalla, jəkht am qichchixo! Nižaša ni šultatunakaki Jesusiz yukhkiś tsxaxpchiča.
- ⁶⁶ Neqhstan Piruki qos qhuy kanchi mora želatča. Neqhśi tsha žonki thonchinča, ni chawkh irpiñi jilirž manta päyin;
- ⁶⁷ nižaša Piru ujkiś qutuñi cheržku näki sutpacha chēržku palxaychinča: – Amki oqhlayñam šaqaśla, ni Nazaret wathchiś Jesusižtan.
- ⁶⁸ Xalla neqhstan Piruki ana maśśiča, tuž khikan: – Anal paxuča, anal śišuča čhul kižtanqam palxayčan. Neqhstan ni qhuy kanchi šana oqhchiča. Nuž khen wallpa qhawchiča,
- ⁶⁹ na manta päyin žonki wilta cherchinšaqasśa, neqhś želhñi zoñinakžkiś maśni qallantichinča: – Ti zoñiki ninakžkižtanča.
- ⁷⁰ Neqhstan Piruki wilta Jesusa ana paxñi čičiča. Neqhstan tshi upakižtan, neqhś želhñi zoñinakaki Piružkiś khichišaqasśa: – Cheqapan, amki ninakž kižtamča, Galilea yoqchiś zoñimšaqasśa, nižaša am čiš taquki ninaka iratača.
- ⁷¹ Neqhstan Piruki toskarkižtan thurt'ichiča, tuž khikan: – Waxa čičinla, anapan ni zoñi paxuča, Yös mex werh kaštikla anat werara chiyučaxniki.
- ⁷² Ni orapacha pišk wilta wallpa qhawchiča. Neqhstan Piruki khuñšiča Jesusiž čiča: “Ima pišk wilta wallpaž qhawan, amki chheph wiltam ana werh mašakiča.” Piruki ni khuñžku, añcha ira qächiča.

Marcos 15

- ¹ Neqhstan qhantati ni timlu chawkh jilirinaka wath jilirinakžtan nižaša ni judiuž li utt'ayñinakžtan, thappacha ni chawkh jilirinaka irpiñižtan akhsiča. Neqhstan Jesusa čelhžku chhichchiča Poncio Pilatužkin, neqhstan nižkiś thächiča.
- ² Neqhstan Pilatuki nižkiś pewkśiča: – ¿Amki ti judiu zoñinakž Reyimqaya? Jesusaki qhäšiča: – Amim čiča.
- ³ Nižaša ni timlu chawkh jilirinakaki Jesusiž moq'u čhultaqi chiyatča,
- ⁴ Neqhstan Pilatuki wilta pewkśiča, tuž khikan: – ¿Anam qhäśla? Chera ti zoñinakaki thapamanaž am moq'u čila.
- ⁵ Nižaša Jesusaki ana čhhulumi tawqchiča; nužkiś Pilatuki ana qhažkhiyi atchiča.
- ⁶ Nižaša Pilatuki ni Pašku phištikiś tshi tanta zoñi kuchśñipantača, zoñinakaž mayta kama.
- ⁷ Karsilkiś tshi Barrabás khita zoñi chawkhta želatča, nižtan čika iyašaqas yaqha zoñinaka želatča, tshi ch'axmikiś zoñi konchinaka.

- 8 Neqhstan ni zoñinakaki thonzku mayi qallantichiicha Pilatuškiis, xaqnuzutaxlax ninakz usa.
- 9 Neqhstan Pilatuki ninakzkiis qhasiicha: – ¿Anchukki ti judiunakz Rey kuchsiñiz pekyá?
- 10 Ni Jesusa chhaxwkuqas, ni timlu chawkh jilirinakaki Pilatuškiis thachiicha, xalla ni nashiicha Pilatuki.
- 11 Xalla neqhstan ni timlu chawkh jilirinakaki apthapchiicha ni zoñinaka, nizaša ni Barrabás mayax khichiicha, neqhstan liwri kuchsnaxu.
- 12 Pilatuki tshižtan pewksiicha: – ¿Xaqhnuž ti pañiz pek anchukxo, anchukki judiuz reyicha khinchukla?
- 13 Ni zoñinakaki qhawkan qhasiicha: – ¡Kuruškiis ch'awkzna!
- 14 Neqhstan Pilatuki khichiicha: – ¿Chhulu anawali pachit tixo? Ni zoñinakaki wilta tshanti qhawchiicha: – ¡Kuruškiis ch'awkzna!
- 15 Neqhstan Pilatuki zoñinakzkiis pekta khišxapa, Barrabás liwri kuchsiicha; neqhstan Jesusa xwatqatzku thachiicha, nizaša kuruškiis ch'awkzkaxu.
- 16 Neqhstan ni Roman sultatunakaki ninakz kanchikin Jesusa chhichchiicha, neqhstan niž mašikaka qhawsiicha.
- 17 Jesusiškiis tsoqhchi chupik irs t'irzinchiicha, nizaša tshi ch'apkištan pata pillu achkiis skarsinchiicha.
- 18 Neqhstan qhawkan ni tsani qallantichiicha: – ¡Xallalla ti judiunakz Rey!
- 19 Neqhstan tshi sqos tuñžtan Jesusiž achkiis t'ethqatchiicha, nizaša llawsižtan thjutchiicha, amtitažoqaš killsiicha niž tukkiis.
- 20 Neqhstan ni iñarzku, Jesusižkištan ni tsoqhchi chupik irs šhoqžinchiicha, neqhstan niž peršun škiti thutsiicha. Neqhstan Jesusa kuruškiis ch'awkšxapa chhichchiicha.
- 21 Tshi Cirene wathchiis zoñi Simón khita, Rufužtan Alejandružtan tinakz ephtača, xalla niki xochkištan irantižkatča. Ni nuž watan tso manchi Jesusiž kurušha qužqatchiicha.
- 22 Neqhstan Jesusa chhichchiicha Gólgota khita yoqkin, (ni Golgotaki tuž khiča “t'oxluž yoqa”);
- 23 neqhšiki mirra winužtan t'axzta thachiicha, xalla neqhstan Jesusaki ana likawk khichiicha.
- 24 Xalla neqhstan Jesusa kuruškiis ch'awkzku; ni sultatunakašti yatxatassiicha ninakpora ni Jesusiž škiti toxšxapa, nizaša šapamayni chhulžtanpan eklaki.

- 25 Nízaša Jesusa kuruškiś ch'awkwan, wenślaqa maxiñxapallatača.
- 26 Neqhstan tshi maśiñi khjirta papila ch'awkzínchiča, tuź khikan: “Tiki judiunakź Reyča.” Xalla ni tača niź ujki, neqhstan kontača.
- 27 Jesusižtan chika pukultan thañinaka ch'awktaśaqaśśa, tshiki źew qhuttan, nízaša tshiki śqar qhuttan.
- 28 Xalla nuź kumlissiča ni Yös śuma kintu khjirtaki, tuź khiča: “Ujchiś źoñinakźkin qantaź khekiča.”
- 29 Nízaša Neqhś watñi źoñinakaki, ar aratča acha xwatžinatča. Tuź khikan: – ¡Ä, amki timlu palhźnaź khiñamla, neqhstan chheph maxkiś wilta žinźnaź khiñamla,
- 30 perśunpacha liwriyalla, nízaša kuruśhkiśtan śhujźkalla!
- 31 Nížtaśaqaś ni timlu chawkh jilirinakaki, nízaša ni judiuź li utt'ayñinakami nízaša wath qamchi ephnakami Jesusa iñarchiča, tuź khikan: – Yeqha źoñinakaśti liwríchiča, perśunpachaśti anaź liwríi atča.
- 32 ¡Ti Crištuki Israelź Reyča, xaśiki anśpachax kuruśhkiśtan śhujźkila, neqhstan ni cherźku učumki kiriyakiča! Nízaša nižtan chika ch'awkta, źoñinakami ar archiča.
- 33 Nízaša taypurkiśtanpacha śeśikəkama, thappacha ti yoqaki sumchi laqha khissiča.
- 34 Ni orapacha Jesusaki thapa aśtan qhawchiča: “Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?” Khikan: (Ti taquki khiča: “Weth Yös, weth Yös ¿qhažtikiśtan werh xaytichamtaxo?”) 35 Yaqhapa neqhś źelñi źoñinakaki ni taqu nonźku khichiča: – Nonźna, Elías Yös kuchanźkita chñiź qhawźa.
- 36 Neqhstan tshi ninakźkiśtan śathchiča, nízaša tshi tuñkiś esponjižtan jerźku xar winkiś ch'iyiśiča neqhstan ni tuñžtan likhqatś pekchiča, tuź khikan: – Thewźna, Elías thonñiź cherakiča, xaqnuźuqat kuruśhkiśtan śhujnačhani.
- 37 Neqhstan Jesusaki tshanti qhawchiča, neqhstan tikhśiča.
- 38 Nízaša ni timlukiś tarhžta pañuki piśkkiś xwarsiča, tsewktan qossuk.
- 39 Ni kapitan Roman śultatuki Jesusiž tuk qhuttan źelatča, ni qhawñi cherźku nízaša tikhśñi cherźku khichiča: – Cheqapan ti źoñiki Yös Mati taqalča.
- 40 Nízaša tshi qhažultan mätaqanakaki aźkiśtan cheqźkatča; ninakźkiśtan tinakatača, María Magdalena, tsha Maríki Santiagužtan Josežtan ninakź mätača, nízaša tshäki Salumi khititača, nízaša Santiaguki tinakź laqhtača.
- 41 Ti mätaqanakaki Jesusa apźkichitača nízaša yanaptqalča Jesusaž Galilekiś khen. Nízaša yaqhanaka iya źelatča, ninakaki Jesusižtan chika Jerusalén watha thonchiča.

- ⁴² Neqhstan thuñiz qattan, ni nökiki thaks thuñitača, nizaša wernis šeš jejs thuñ ispira šaqaštača,
- ⁴³ Neqhstan Joseki Arimatea khita wathchis žoñi Jesusa kuruškiš ch'awkwan, niki cheqan chawkh jilirinakžkištan šaqaštača. Niki Yös irpiš watha šaqaš thewžnatča, ana eqhsku luššiča Pilatu želhñiz nikhu, nizaša niki Jesusiž tikhši xañchi maychiča.
- ⁴⁴ Neqhstan Pilatuki tsukhchi ispantichiča, qhažt wax tikhši khesaxo, neqhstan ni Roman šultatž kapitan qhawšiča tikhši šisxapa,
- ⁴⁵ ni šultatž kapitan khichiča jë tikhšiča, neqhstan Pilatuki kuchanchiča ni Jesusiž tikhši xañchi Josežkiš thäxu.
- ⁴⁶ Neqhstan Joseki qhaychiča tshi jila walurchiš pañu, Jesusiž tikhši xañchi šhujunžku ni pañkiš thelšiča. Neqhstan šipulturkiš makhšiča, ni šipulturaki kur aqhkiš phettatača, neqhstan ni šipultur šana tshi paqh royti maštan chawkhšiča.
- ⁴⁷ María Magdalenatan, nizaša Josež mä María khiti šaqaštača, ninakaki Jesusiž xañchi xaqhsikišt nonačhaxa xalla ni cheqšñi thonchiča.

Marcos 16

- ¹ Jejs thuñiz wathtan, María Magdalenatan Santiaguž mä Mariyatan Salumatan, tinakaki perfumi qhaychiča, Jesusiž xañchikin thxalhšxapa.
- ² Wentan tumink wens šiman qallantiñi thuñikiš, ninakaki Jesusiž puyi cheršñi oqhchiča, thuñiz thewžkanalla.
- ³ Nizaša ni puyi oqhkan ninakpora parlassiča: – ¿Jëkit ni maš qisqatžinakexo, ni puy šankištan?
- ⁴ Xalla neqhstan ni paqh maštan šipultura chawkhta cheržku, ni šipultura qisqatta cheršiča.
- ⁵ Neqhstan ninakaki šipulturkiš lušhku neqhši tshi thowa žew qhuttan julši cherchiča, chiw tol škitchiš; neqhstan ninakaki añcha tsukhchiča.
- ⁶ Ni thowaki ninakžkiš khichiča: – Anaž tsuka; ančhukki ni kurušhkiš ch'awkta Nasaret Jesusaž qhurya. Niki jakatatchiča; anača teqši. Cheržna ti puykiš niž xañchi ana želhča.
- ⁷ Nizaša ančhukki oqa niž thaxinta žoñinakžkin maška, nizaša Piružkin: 'Niki ančhuka tukiž oqhča Galilea; xalla nikhuki cherakiča, xaqhnuž khichizlax nužu.'
- ⁸ Neqhstan ni mätaqanakaki šipulturžkištan ulanžku tsukaña oqhchiča, ninakaki tsukhchi cheqhnatča. Xalla ninakaki eqhsku ana jëkhžkišimi chičiča.

- 9 [Xalla neqhstan Jesusaki jakatatzku qhantatilla tuminku wens siman qallantiñi thuñi qallantikiś, María Magdalenakiś tuki thensiċha, niżaśa tuki näkiŋtan towqu yenqhanaka chhetqatchitaċha.
- 10 Na ŋonki oqhchinċha Jesusiŋtan oqhlaychinakzkin mañni, ninakaki qäkan llakita želatċha.
- 11 Niżaśa näki Jesusa žethñi cherzku ninakzkiś maśsinċha, neqhstan ninakaki ni nonzku ana kirichiċha.
- 12 Xalla neqhstan Jesusaki tshemata thensiċha, niŋ pukultan thaxintanakažkiś, xochqhutñi oqan.
- 13 Xalla tinakaki tira oqhchiċha, neqhstan ninakaki yaqhanakzkiś maśsiċha; niżaśa ninakaki anaśaqas kirichiċha.
- 14 Niżaśa ni wēnpacha Jesusaki niŋ qhalu tshichiś thaxintanakzkiś thensiċha, ninakaž miškiś julsi želan; Jesusaki ana kiriñi quśsiś khen niżaśa choxru quśsiś khen niżaśa jakatatchi cherchi mašta ana kiriñiž khen ujšiċha.
- 15 Neqhstan Jesusaki ninakzkiś khichiċha: “Anċhukki oqakiċha thapa ti yoq žoñinakzkin, ti Yös śuma kintu palxayžkakiċha thapa žoñinakzkin.
- 16 Ti taqu kiriñiki wawtistaž khekiċha, niżaśa liwriŋtaž khekiċha; xalla ni ana kiriñiŋti, kaštiktaž khekiċha.
- 17 Yös śuma kintu kirichinakaki chimpunakaž päśaċha. Weth thükiś anaśum yenqhanakamiž chhetqatakiċha; yaqha ew taqunakamiž chiyakiċha.
- 18 Niżaśa śqoramiž qharkiś tanžnasaċha, tshi tikhś qulla likhžkumi anaž qhažkhisnasaċha; niżaśa länakzkiś qharžtan lanžnakiċha, neqhstan ni länakaŋti žetakiċha.”
- 19 Neqhstan ni taqunaka palxayžku, Jesusaki tsekchuk pachqhutñi waytitaċha, nikhu Yös žewqhuttan julsiċha.
- 20 Neqhstan ulanzku ni thaxintanakaki, thapa qhutñi Yös liwriñi taqu palxaychiċha. Niżaśa ni Jesusa pacha yanapatċha, ninakaž thaxinta taqumiž kumlisqatatċha, niżaśa chimpunakamiž thēžnatċha, milajrunakamiž päċha. Nužu panx khila.]

Lucas

Lucas 1

- 1 Añcha suma Teófilumcha amki síśśa, wakchi zoñinakaki suma khjirś pekatcha, ućhumź Jesusiźtan qamkan watta,
- 2 xaqhnuź ućhunkiś thaxintaźlaxa, ni zoñinakaki perśun źhukźtan cherchića qallantikiźtanpacha, xalla ninakaki Yös suma kintu parli yanapchiśaqaśśa.
- 3 Niźaśa werhki Jesusa mathta śumpacha thapaqhutñi pewk pewkśinća qallantikźtanpacha, ti päyinaka śumpacha amkin khjirźkiś waliźtaqal nayuća, añcha suma Teófilumcha,
- 4 amkiś thaxinta śumpacha werara am śiśaxu.
- 5 Xalla ni, Herodes judiuź reyź khen, źelatća tshi timlu jiliri Zacarías khita, niki Abías khita t'aqkiźtantaća. Niź thunki Elisabet khititaća, Aarón khita tukita achchi timlu jiliriźkiźtan oqintaća.
- 6 Ni pukultan lukuthiñ zoñiki źkayi quśśiś qamañchiśtaća niźaśa Yös li kuchanźkitakama kaśñitaća, xalla niźtikiźtan ana jėkhmi ninakźkiś ujchiśamća chĩ atñitaća.
- 7 Niźaśa ninakaki ana okhalchiśtaća, Elisabetki machuritaća ninakaki pukultanpacha chawk zoñinakataća.
- 8 Neqhźtan tshi nöx, Zacarías t'aqkiźtan ira thonatća, Yös tukkiś śirwiśxapa.
- 9 Ni timlu jilirinakź us xaru, Zacariźkiś kaychića ni illźtiki, xalla neqhźtan luśhśića Yös Timlu qhanawitkiś inśinśu thăśñi.
- 10 Xalla ni inśinśu thăźnan, thappacha ni wathchiś zoñinakaki Yös kin śanku mayiśatća.
- 11 Neqhźtan tshi Yös anjilaki Zacariźkiś tshithchi thensića, ni inśinśu thăś altar źewqhuttan.
- 12 Zacariaki anjila cherźku, ana qhaźkhiy atchića, neqhźtan añcha eqhśića.
- 13 Xalla ni anjilaki niźkiś khichića: – Zacarías, ana eqhsna, Yös ki amiź mayiśita nonśića, am thun Elisabetki tshi machhchiś khekića, niki thüsqatakića Juan.
- 14 Am quś phiyaź khekića, niźaśa añchaź chipakića ni tama zoñinakaki mathtikiźtan,
- 15 am matiki Yös tukkiś paqhiź khekića. Niźaśa niki anaź likakića winumi, awarintimi, niźaśa ima mä phuchhkiźtan ulnan Espiritu Santu śhipiź khekića.
- 16 Am machhki, Yös Ephźkin ni Israel wathchiś zoñinaka quś qhutsqatakića.

- 17 Nízaša ni Juanki Mesías tukkiís oqakiča, Elías Yös kuchanžkita chiñiž aštan, nízaša niž animužtan, neqhštan machhtan ephžtan žkayi quššís khisqatakiča, ni ana šum žoñinakaki kaš katoqaxu. Xalla nuž žoñinakaki thakšnakiča, Mesías thewšxapa.
- 18 Neqhštan Zacariyaki anjilžkiš pewkšiča: – ¿Xaqnužt werh ti šísasaxo? Werhki chawk žonča nízaša weth mätaqami.
- 19 Ni anjilaki nižkiš qhäšiča: – Werhki Gabriel khititča, nízaša Yös tukkištča; niča werh kuchanžkichiki amkin palxayaxu ti šuma ew kintu.
- 20 Xašiki amki weriž chita ana kiriñiž khen, upam eklakiča anam chi atakiča am mati mathškama. Tikiž watakiča chita kama.
- 21 Xalla ni kama, ni žoñinakaki Zacarías šanku thewžnatča, ni žoñinakaki iya thewši llakišhatča, nízaša qhažtikištan qatxo ana ulanžkila ni qhanawitkištan khetča.
- 22 Neqhštan Zacariyaki ulanžku anaž parli atatča; ni žoñinakaki näšiča, tiki qhanan cherchižlani ni timlu qhulltan. Neqhštan Zacariyaki ni žoñinakžkiš qharžtan palxayatča, niki upa kiraššitača.
- 23 Neqhštan tshi qhaž maxkištan timlukiš širwikan irasiš thuñi žeranchiča, neqhštan Zacariyaki qhuya oqhchiča.
- 24 Neqhštan wiruñ, niž thun Elisabetki ikchinča, neqhštan ana ulanchinča taxsnuku jiš, xalla tuž pinsikan:
- 25 “Xašiki Yöšša werh tuž ikqatchiki, neqhštan žoñinakaki anaž iya werh iñarasača.”
- 26 Neqhštan taqchuku jiškištan, Yösiki Gabriel khita anjila kuchanžkichiča Galilea khita yoqkin Nazaret khita watha,
- 27 Neqhštan thonšni thonchiča tsha ana mati yanšniñ turakiš na turki María khititača. Na turki José khita žoñžtan šalš palt'itatača, nízaša ni Joseki rey Davidžkištan oqhñitača.
- 28 Ni anjilaki luššiča, xaqhsikin na María želatčhaxa xalla nikhu, neqhštan näkiš tuž khichiča: – ¡Kullaka am tsänžkuča, Yös yanapžkiča amkiš! Yösiki amtanča; Yös amkiš thäžkiča, tshanti yaqha mätaqanakžkištan.
- 29 Xalla na Mariki ni anjila cheržku, nízaša niž taqu nonžku inaqas khissinča, peršun quškiš pinsatča qhažtikištan nuž tsänžkixo.
- 30 Neqhštan ni anjilaki näkiš khichiča: – María, ana eqhsna, amki Yös yanapiñi wathchamča.
- 31 Xašiki, ikam eklakiča nízaša tshi machhchiššam khekiča, nikim thüsqatakiča JESÚS khikan.

- 32 Nízaša ni Jesusaki paqhiž khekiča; tsewka Yös Mati khitaž khekiča, ni Yös Ephki reyž khisqatakiča niž achchi Davidžtaqaš,
- 33 Nízaša ni Israel watha wiñaya pacha irpišxapa; niž irpiški anaž tukušiniž khekiča.
- 34 Neqhstan Mariyki anjilžkiš pewksinča: – ¿Xaquñt ti watasaxo, werhki ana luktaqa paxuča?
- 35 Ni anjilaki näkiš qhäsiča: – Ni Espiritu Santuki amkiš thonakiča, tsewka ašiš Yösiki tshirižtaqaš amkiš weskakiča. Neqhstan ni wawaki Yösikin qušišspan paqakiča, nízaša niki Yös Mati khitaž khekiča.
- 36 Nižtašaqas am xamillištan Elisabet khitiki machhchiš khekiča, qhažta chawk žonmi; näki machuri khititača xašiki náža iktaki tiršuča.
- 37 Yöstaki anaž čhulumi ana atchuka želasača.
- 38 Neqhstan Mariyki khichinča: – Werhki Yös mantitakama gaminča; amiž čita kama Yös wethkiš watqatla. Xalla neqhstan, ni anjilaki oqhchiča.
- 39 Tshi nöxiran Mariyki phexwa oqhchinča Judea khita watha, ni wathaki kurkintača.
- 40 Zacariyž qhuykiš lušhku, Elisabetakiš tsänchinča.
- 41 Nuž Mariy tsänžkiñi nonžku, Elisabeta wawaki phuchh qhulltan qissiča, neqhstan Elisabetki ni Espiritu Santužtan šhipsinča.
- 42 Xalla neqhstan näki kalaru khichinča: – Yösiki amkiš thäžkiča tshanti yaqha mätaqanakžkištan, nízaša am Machhkišimi thäžkiča.
- 43 ¿Jëkhqašt werhki, ta Yös mä wethkin thonšni thonšo?
- 44 Ni orapacha amiž tsänžkita nonžku, weth wawaki phuchhkiš añcha chipa qisqisiča.
- 45 Nízaša amki añcha wali kiričamča, ni Yös čita taquki kumlisnakiča.
- 46 Neqhstan Mariyki chichinča: “Weth animuki Yösikin ittsa;
- 47 weth animuki werh liwriñi Yöstan añchaž chipča.
- 48 Yösiki weth t'aqhir quš chersiča, nízaša werhki Yös kuchanžkitakama gaminča, nízaša teqhstanpacha thapa žoñinakž matž matiki, añcha walimča khekiča;
- 49 nízaša ni ašiš Yösiki, wethkiš añcha paqh čhultaqinaka pächiča; nízaša niž thüki žkayiča nízaša ana čhul ujchišša!
- 50 Yösiki añcha oqšnipanča Yösikin eqhsñinakž matž mati, nízaša ninakaki tirapanž oqžta khekiča.

- 51 Nízaša Yösiki níz aştan thësiča; atipchiča ni mit quşsiş zoñinakaki.
- 52 Nízaša ni aşsiş zoñinakaż irpişkiştan şhujqatchiča, ni amu quşsiş zoñinakaki waytitaż khekiča.
- 53 Nízaša ni t'aqhir zoñinakżkişiki qinasinaka thächiča, nízaša ni želinchiş zoñinakżkişiki lächi qharchiş kuchanchiča.
- 54 Nízaša Israel zoñinakżkişiki yanapchiča, nízaša Yös manta päni zoñinakżkişimi, ana ninaka oqş thatsiča,
- 55 xalla nuż učumnaka achchi ephnakżkiş chichipanča, ni Abrahamżkiş, nízaša níz matżmatinakżkişimi.”
- 56 Neqhştan Mariyiki tshi chheph jiş Elisabetatan eklichinča, neqhştan náza qhuya kephchinča.
- 57 Neqhştan na Elisabet žethş thuñi irantiżkichiča, neqhştan luk mach wawa machhinča.
- 58 Ni žkati želhñinakami, nízaša xamillanakami q'ächi oqhchiča, ni Yös añcha şuma nätan päta şişku.
- 59 Neqhştan ocho thuñkiştan, ninakaki oqhchiča ni wawa chimpisqati, nízaša ni wawżkiş ephż thü thüsqatş pekatča Zacariyas khikan.
- 60 Nízaša ni wawż mäki khichinča: – Anača. Weth wawaki Juan khita thüchiş khekiča.
- 61 Ni zoñinakaki khichiča: – ¿Qhażtikiştan? Am xamillanakżkiştan anaż jëkhmi nízta thüchiş želhča.
- 62 Neqhştan wawż ephżkiş qharżtan pewksiča, Zacariyas am čhhul thüm pekyä.
- 63 Neqhştan Zacariyaki tawla maychiča khjirşxapa, ni tawlikiş tuż khjirchiča: ‘Tiż thüki Juanča.’ Neqhştan thappacha niżtikiştan išpantichiča.
- 64 Ni orapacha Zacariyaki wilta čiñi khissiča, nízaša Yös thü aynaqi qallantichiča.
- 65 Xalla niżtikiştan, níz žkati želhñinakaki išpantichi khissiča, nízaša thappacha ni judea kur yoqkin kintu oqhchiča.
- 66 Neqhştan thappacha ni kintu şişi zoñinakaki quşkiş pinsatča, nízaša porapat pewksasatča: “¿Ti wawa paqtan qhażtapan khekixo?” Cheqpacha Yösiki niżtantača.
- 67 Neqhştan ni wawż eph Zacariyaki, Espiritu Santu şhipitača, Yös thäta taqunaka chiyatča, tuż khikan:

- 68 “¡Añcha sumax khila ni Israel zoñinakz Yösiki, xalla niki uchumnak liwrüi thonchícha!
- 69 Nizaśa niki uchumnakakiś tshi aśśiś Liwrüni kuchanzkichiċha, nizaśa David Yös manta päñi, niź oqhñinakzkiśtan.
- 70 Xalla nużupan ċhichiċha niź źkayi quśśiś Yösikiśtan ċhiñinakzkiś:
- 71 Nizaśa niki uchum ċhhaxwñi zoñinakzkiśtan liwriyasaċha, nizaśa thappacha uchum iñarñi zoñinakzkiśtanami,
- 72 nizaśa uchum achchi ephnakzkiś tirapan oqśiċha, nizaśa niź źkayi quśtan palt'ita anaź thatznasaċha.
- 73 Xalla tiċha niź thurt'itaki uchumnaka Abraham ephztan: Xalla niź uchunnak oqznasaċha
- 74 ni uchumnak ċhhaxwñi zoñinakzkiśtanaki, xalla nuż uchumnakki ana eqhsku qamasaċha, nizaśa niź manta päsaċha
- 75 nizaśa sumapan qamkan, nizaśa thappacha uchum źetkiś suma qamaña theźkan.
- 76 Nizaśa am weth machh, tsewka pachkiśtan Yös kuchanzkita ċhiñi khitam khekiċha, nizaśa amki ni Yös tukkiś oqhñim khekiċha niź jikhś thakśinkan,
- 77 nizaśa ti am zoñinakzkiś śiśqatsxapa, nizaśa ni Yösiki ninakz ujmix pertunla nizaśa niki liwrüni taqu thäkiċha.
- 78 Xalla ni uchumnaka Yösiki añcha oqśñiċha, nizaśa tsewka pachkiśtan uchumnakakiś tshi ew thuñiź thäźkiċha,
- 79 nizaśa ni źethñi zoñinakzkiś qhana thäśxapa, nizaśa ni sumchi laqhkis qamñinakzkiśimi, nizaśa uchum oqi suma jikhśkiś irpiśxapa.”
- 80 Nizaśa ni uśhaki paqatċha, nizaśa muspa aśśiś khisnatċha, nizaśa ch'eqti yoqkin qamchiċha, ni Israel zoñinakzkiś paxqatś thuñi kama.

Lucas 2

- 1 Xalla ni thuñiran tshi chawkh jiliri Romkiśtan źelatċha Augusto César khita, ti jiliriki mantichiċha thappacha ni yoqkiś źelhñi zoñinaka qanśxapa.
- 2 Niź tuki zoñinaka qantaki, tshi chawkh jiliri Quirinio khitaź khen qantaċha, xalla ni jiliriki Siria yoqkiś irpiñitaċha.
- 3 Nizaśa thappacha ni zoñinakaki perśun watha oqśpantaċha, ni perśun thü katoqsqati.
- 4 Niźtikiśtan Joseki Nazaret wathkiśtan ulanzkichiċha Galilea khita yoqkiśtan, neqhśtan oqhċiċha Judea khita yoqa ni Belén watha, nizaśa Davidki ni wathkiś mathtataċha, nizaśa Joseki Davidźkiśtan oqhñitaċha.

- 5 Neqhstan Joseki Mariyatampacha Belén watha thü katoqsqati oqhchiéha, nizaáa Joseki palt'itataéha Mariyatan áaláxapa nizaáa na Mariki iktaéha.
- 6 Neqhstan Belén wathkiá zelán, María zethá thuñi irantiázkichiéha.
- 7 Xalla nikhu Mariki tayna wawa mathchinéha, nizaáa awalláztan kapáinéha neqhstan patillkiá t'apáinéha, ni uywanaka chawkhá qaqkiá, ninakaki ninakáta ana thxaá qhuya watháqaléha.
- 8 Nizaáa Belén wath ákati úsa awatirinaka zelatéha, ni yoqkiá wéntiáztan úsa ichatéha.
- 9 Neqhstan jejapachkiástanalla Yós anjilaki jekázkichiéha Yós ásíá, nizaáa ninaká mutata qhanchiéha; neqhstan ninakaki áncha eqhsiéha.
- 10 Xalla neqhstan ni anjilaki ninakákiá khichiéha: “Anéhukki anaá eqhsna, thapa áoñinakáta ásuma kintul áhikuéha, nizaáa ti wathchiá áoñinakaki ánchá chipakiéha.
- 11 Nizaáa töxiki ti Davidá wathkiáiki liwríni mathtaéha, xalla niki Mesías Tataéha.
- 12 Nizaáa xalla tíki tshi chimpanátaqaá khekichiéha, anéhukki ni wawaá álakiéha ni uywa chawkhá qaqkiá, awalláztan kapáta nizaáa patillkiá t'apáta.”
- 13 Ni orapacha ni anjiláztan chika, jekázkichiéha tsewktan tama anjilanaka, Yóskin itskan, ninakaki tuá khetéha:
- 14 “¡Tsewka pach Yóski ásíáx khila! ¡Nizaáa ti yoqkiá zelhñi áoñinakáta áncha ásumax khila, nizaáa amiá oqáñiá khen áncha kuntintuá khila!”
- 15 Neqhstan ni anjilanakaá tsewka pacha kephtanaki, ni awatirinakaki porapat parli qallantichiéha: – Belén wathá qhla, áhhulu wathchita xalla ni cheri, nizaáa Yóski úchumnakakiá máááila.
- 16 Neqhstan ni awatirinakaki phexwa oqhchiéha Belén watha, xalla nikhu áalchiéha Mariyatan Joséáztan tshi patillkiá wawa t'apá, ni uywanaka chawkhá qaqkiá.
- 17 Neqhstan ninakáztan áaláku, thappacha Yós anjiláá chítanaka ni wawákiástan kint'ichiéha,
- 18 neqhstan thappacha ni nonáñi áoñinakaki níáta chítkiástan íspantichiéha.
- 19 Nizaáa Mariyki peráun quákiá ni mááta taqunaka áhoxwatéhaxa, nizaáa náki ni taqunakkiástan pinsatéha.
- 20 Neqhstan ni awatirinakaki Yóskin itskan nizaáa Yós thü aynaákan kephchiéha, thapa ti úchumá chertanakami nizaáa ni nonáztanakami, thappacha tinakaki wathchiéha chítakama.

- 21 Ocho thuñkiştan ni wawa chimpisqati oqhchićha, xalla neqhştan thüsqachinćha JESÚS khikan, Mariki ni anjilaż chita thü thüsqatchinćha ima nāż ika khen chitataćha.
- 22 Ni źkayi quś khisqaś thuñiż irantiżkitan, Jesusiż mä epki chhichchićha Jerusalén timlukin Yöşkin thęsxapa ni Moisés lixaru, paqhpik qhalu thuñkiştan wawaki timlu chhichşpantaćha.
- 23 Yös liki tuż khjirtaćha: “Thapa jilir lukmach wawaki, Yöşkinpan thāstaćha.”
- 24 Niżaśa Joseki Mariyatampacha Yöşkin wilana thxoti oqhchićha, ni Yös liki nużupan khićha: Pişk kullkuta, ananax pişk paloma.
- 25 Ni pachaki Jerusalén wathkiś tshi źoņi źelatćha Simeón khita. Ni źoņiki źkayi quśşištaćha niżaśa Yös manta pāņipantaćha, ti źoņiki Israel watha liwrīta khişxapa thewźnatćha. Niżaśa ni Espiritu Santuki Simeonźtantaćha,
- 26 Xalla ni Espiritu Santuki niżkiś śiśqatchićha, anam tikhźnakićha ima Mesías paxkanaki, Yöşki Mesías khita mantiżkakićha.
- 27 Neqhştan ni źoņiki Espiritu Santuż irpita timlu oqhchićha; niżaśa ni Jesusiż mä epki ni timlukin śhikchićha, xalla neqhşiki ni lixaru pächićha.
- 28 Neqhştan Simeonki ni wawa qharźtan qāżku Yöşkin thāchićha, tuż khikan:
- 29 “Xaşiki Tata, amiż chita taquki kumlissićha: Niżaśa am manta pāņi liwrim tikhsqatasaćha.
- 30 Niżaśa werhki perşun źhukźtan amiż kuchanżkita liwriņi cherchinćha.
- 31 Niżaśa thappacha ti yoqkiś źelhņi źoņinakż tukkiś uchchamćha,
- 32 tiż qhanakićha, thappacha chawkh wathchiś źoņinakżkin, niżaśa Israel źoņinakźtan añcha śuma qhanaż khekićha.”
- 33 Neqhştan ni Simeón chitikiştan Josemi ni wawź mämi añcha ispantichićha, ni Jesusiżkiştan chiyan.
- 34 Neqhştan Simeonaki Yöşkin thāżku Jesusiż mäkiś Mariyakiś khichićha: – Cherźna, ti waważ khen wakchi Israel wathchiś źoņinakaki liwrītaż khekićha, niżaśa yaqhap Israel wathchiś źoņinakaşti ujkin thxotsnakićha. Tiki chimpuźtaqaś khekićha, niżaśa tama źoņinakaki tiż ćhhaxwakićha,
- 35 xalla nuż śiśakićha śapa mayni źoņź quśkiś pinsitanakaki. Xalla tiki am animukiś tshi paqh kuchillźtan ćhhaphtaźtaqaś khekićha.
- 36 Niżaśa nikhu Ana khiti źon źelatćha, tāki Yöşkiştan chiñśaqaśtaćha, tāki Penuelź mathtaćha niżaśa Aser khita t'aqkiştan oqiņtaćha. Tāki chawk źonallitaćha niżaśa waw turalli śalźqalćha, perşun luktaqźtan towqu watallaqaś qamtqalćha;

- 37 xaşiki täki ochenta paqhpik watchiś zewtača. Täki timlukiştan ana ulnińtača, ayunaşkan niżaşa mayişikan Yös manta päyintača wënmi maxińami.
- 38 Neqhştan Simeonź chi źerźtan, Anki ni wawźkiś thonchinča, neqhştan Yös kin sparakiź khichinča, neqhştan Jesúsiźkiştan chi qallantichinča, niżaşa thappacha Jerusalén liwrińi thewşńi źońinakźkinami.
- 39 Neqhştan thappacha Yös kuchanźkita li patxparu źerźku, Galilea khita yoqkin niżaşa ninakź Nazaret watha kephchiča.
- 40 Neqhştan ni uşhaki paqatča, tshan thupi niżaşa tshan ćhhultaqi śiśńi khissiča, Yös ni kuytatča niżaşa yanapatča.
- 41 Ni Jesusiź mä ephki śapa wata Paşku phišta päyi Jerusalén watha oqhńitača.
- 42 Ni pacha ni Jesusaki qhalu pişkiś watchiştača, niżaşa ninakaki thappacha Jerusalén watha oqhchiča Paşku phišta usa päyi.
- 43 Xalla neqhştan phištaź wattan ninakaki kephchiča, niżaşa niź mä epiz ana nayan ni uşha Jesúsiźki Jerusalén wathkiś eklichinča.
- 44 Neqhştan Jesusiź mä ephki pinsichinča thapa ni źońinakźtan thonźkä khikan, xalla nuź khen tshi nõx watchinča, neqhştan ninakaki ni uşha qhurchinča xamillanakźkin niżaşa ninakź paxinakźkin,
- 45 niżaşa ninakaki ana wathchinča, neqhştan Jerusalén watha kephchiča xalla nikhu qhurşxapa.
- 46 Neqhştan ninakaki chheph maxkiştan Jesusa timlukiś wathchinča, ni li thaxińinakźtan julşi, ninaka nonźkan niżaşa ninaka pekunkan.
- 47 Thapa ni źońinakaki ni uşha śiśńi chińi nonźku is্পantichinča, niżaşa niź qhašta taqunakźkiştanami.
- 48 Xalla neqhştan ni uşha cherźku niź mä ephki is্পantichinča; neqhştan niź mäki niźkiś khichinča: – Weth Mati, ¿qhaźtikiştan am werhnak tiźta pächamtaxo? Werhnakki am añcha llakita qhurchinča.
- 49 Jesusaki näkiś qhäşinča: – ¿Qhaźtikiştan werh qhurchinćhuktaxo? ¿Anaż śiśatqhaźtataxo werhki weth ephź qhuykiś źelħstanpantača?
- 50 Niżaşa niź mä ephki ni chińi anaź năşnatča.
- 51 Neqhştan Jesusaki mä ephźtan Nazaret watha kephchiča, nikhu mä ephź manta kama qamchinča. Niź mäki thapa ni perşun quşkiś şhoxwatča.
- 52 Neqhştan Jesusaki tshan śiśńi khisnatča niżaşa paqatča, Yös Ephmi niżaşa thapa źońinakami añchaź chipatča niźtan.

Lucas 3

- 1 Ni Tiberio Cesarki ni Romano watha qhalu taxsnuku wata irpatcha, Poncio Pilatuŕi Judea yoqa irpatcha, niŕaŕa Herodeski Galilea Watha irpiñitaŕa, niŕ jila Filipuŕi Iturea niŕaŕa Traconítide irpatcha, niŕaŕa Lisaniaski Abilene yoqa irpatcha;
- 2 Niŕaŕa niŕpachaki, Anastan Caifastan timlu chawkh jilirinaka irpiñinakataŕa. Niŕaŕa Zacarías machh Juanŕkiŕ Yös ŕuma kintu ni ch'eqti yoŕkin thonchiŕa,
- 3 niŕaŕa ni Juanki thapa qhutñi ni Jordán puj yoqaran oqhlaychiŕa, niŕaŕa thapa ni ŕoñinakŕkiŕ palxaykan Yösŕin quŕ thutŕnaxu, neqhŕtan wawtista khiŕxapa xalla neqhŕtan anŕhuka ujnaka pertunta khiŕxapa.
- 4 Xalla tinakaki ni Isaías Yösŕiŕtan chñiŕ khjirtakama watchiŕa, ni khjirtikiŕiŕi tuŕ khetŕa: “Tshi xoraki ch'eqti yoŕkin qhawŕa: ‘Niŕaŕa anŕhukki Tatŕ jikhŕ thakŕnakiŕa; niŕaŕa tshi ŕoŕ'u jikhŕ khetŕinakiŕa.
- 5 Thapa qutñi yoŕaki ts'akhtaŕ khekiŕa, niŕaŕa thapa kurunakami lumanakami chhinŕtaŕ khekiŕa, niŕaŕa ni wexru jikhŕnakami thutŕtaŕ khekiŕa, niŕaŕa ni t'oxu jikhŕnakaki khjuŕkachtaŕ khekiŕa.
- 6 Niŕaŕa thappacha ni ŕoñinakaki ni Yös liwrñi kuchanŕkita cherakiŕa.’ “
- 7 Neqhŕtan tama ŕoñinakaki Juanŕ wawtista khiŕxapa ulanŕkichiŕa, ni Juan Wawtistaki ninakŕkiŕ khichiŕa: “¿Anŕhukki ŕŕor kaŕtanakŕhukŕa! ¿Jekhŕ anŕhukakiŕ atipakiŕ khichixo, ni t'aqhiŕiŕ keŕunŕiŕtanxo?
- 8 Anŕhukki ni uj pampachchiŕta ŕuma quŕŕiŕ thēŕna, niŕaŕa cheqpacha Yösŕin quŕ thutŕi ŕoñiŕtaŕaŕ, niŕaŕa ana anŕhukpacha chiya: ‘¿Uŕhumnakki Abrahamŕkiŕtan oŕin ŕhumŕa!’; werhki cheqpachal khiwŕa, Yös munasaŕ niŕi ti maŕkiŕtanami Abrahamŕ okhalanaka tukqataŕaŕa.
- 9 Niŕaŕa tshi xachaki ŕelhŕa munti ŕep'ikŕtanpacha q'achŕxapa. Thapa ana ŕhherñi muntinakaki q'achŕku ujkiŕ tēŕtaŕ khekiŕa.”
- 10 Neqhŕtan ni ŕoñinakaki Juanŕkiŕ pewkŕiŕa: – ¿Werhnak ŕhhulu pākexo?
- 11 Juanki ninakŕkiŕ qhāŕiŕa: – Jekhŕlaxa piŕk irŕiŕ niŕi, tshi irŕ ona Jekhŕlaxa ana irŕiŕ ŕoñŕkiŕ; niŕaŕa Jekhŕlaxa ŕhherchiŕ niŕi niŕtaŕaŕaŕ toxna ni ana ŕhherchiŕ ŕoñinakŕkiŕ.
- 12 Neqhŕtan tshi qhaŕultan Romŕta taŕa mayñi ŕoñinaka Juanŕkin wawtista khiŕxapa thonchiŕa, neqhŕtan ninakaki Juanŕkiŕ pewkŕiŕa: – Thaxiñi, ¿ŕhhulu werhnakki pākexo liwrŕita khiŕxapa?
- 13 Juanki ninakŕkiŕ khichiŕa: – Anŕhukki mayŕkiŕtan, anaŕ jilakama mayakiŕa.
- 14 Neqhŕtan tshi qhaŕultan ŕultatunakaki Juanŕkiŕ pewkŕiŕaŕaŕa: – ¿Werhnakŕti ŕhhulu pāsaxo? Juanki ninakŕkiŕ qhāŕiŕa: – Anŕhukki anaŕ jekhŕkiŕtanami

čhhulumi qhañasača nizaša ana zoñi thajwayžkumi, nizaša ana toskara thxotžkumi ana inapanqas thxotžnasača; ni ančhuka pakžtan kuntintu khekiča.

15 Nizaša thappacha zoñinakaki añcha nayi nayi želatča, ni zoñinakaki peršun quškiš lap'isatča Juanki Mesiaslani khikan;

16 xalla ni Juanšti thapatižkiš khichiča: “Werhki, cheqpachapan qhaštanqas wawtisuča; tshi wethxaru thonñiki Espiritu Santužtan nizaša ujžtan wawtisakiča. Xalla niki wethkištan tshanti aššišsa, nizaša werhki niž čhhat chiki jerhšišmi anal wakišuča.

17 Nizaša niž qharkiš ni layinš pats tanšiz thonča ni tiriku ni phitkištan phalšxapa nizaša. Neqhštan ni šuma tirikuki niž peršun qhuykiš makhžnakiča, ni itsaki lijuw täštaž khekiča tshi ana thešni ujkiš.”

18 Xalla nuž zoñinakžkiš palxaychiča nizaša šuma taqunakžtan thaxšiča, nizaša Juanki Yös šuma kintu palxayatča.

19 Nizaša Juanki irpiñi Herodes ujšiča, ni Herdeski niž jilž thun Herodias thunachaššiča, nizaša niki wakchi ana šumanaka pächiča;

20 neqhštan ni Herodeski ana jiwjatžku Juan karsilkiš makhchiča, nizaša niž tukita ujnakkiš tshan yapšiča.

21 Neqhštan Juanž thappacha ni zoñinaka wawtisan, nizaša Jesusaki wawtistača; xalla nuž mayišan tsewka pachaki khetsiča

22 Ni Espiritu Santuki Jesusižkiš cherchuka tshi palomažtaqas šhujžkichiča, nizaša tsewka yoqkištan tshi xora čižkiñi nonžtača tuž khikan: – Amča weth q'ay Matimki, amtan añcha kuntintuča.

23 Jesusaki niž irpiš qallantikan ni oraki tshi chhephqhalu wathčištača, Jesusaki Josež mati khitatača, Joseki Eliž machhtača,

24 Eliki Matatž machhtača, Matatki Leviž machhtača, Leviki Melkiž machhtača, Melkiki Janaiž machhtača, Janaiki Josež machhtača,

25 Joseki Matatías machhtača, Matatiaski Amós machhtača, Amóski Nahumž machhtača, Nahumki Esliž machhtača, Eslíki Nagaiž machhtača,

26 Nagaiki Mahatž machhtača, Mahatki Matatías machhtača, Matatiaski Semeiž machhtača, Semeiki Josecz machhtača, Joiadaki Johananž machhtača,

27 Johananki Resaž machhtača, Resáki Zorobabelž machhtača, Zorobabelki Salatielž machhtača, Salatielki Neriž machhtača.

28 Neriki Melquiž machhtača, Melkiki Adiž machhtača, Adiki Cosamž machhtača, Cosamki Elmadamž machhtača, Elmadamki Erž machhtača,

- 29 Erki Josuež machhtača, Josueki Eliezerž machhtača, Eliezerki Jorimž machhtača, Jorimki Matatž machhtača,
- 30 Matatki Leviž machhtača, Leviki Simeonž machhtača, Simeonki Judas machhtača, Judaki Josež machhtača, Joseki Jonamž machhtača, Jonamki Eliakimž machhtača.
- 31 Eliakimki Meleaž machhtača, Meleaki Menaž machhtača, Menaki Matataž machhtača, Matataki Natanž machhtača,
- 32 Natanki Davidž machhtača, Davidki Jus machhtača, Isaiki Obedž machhtača, Obedki Booz machhtača, Boozki Salomonž machhtača, Salmonki Nahasonž machhtača,
- 33 Nahasonki Aminadabž machhtača, Aminadabki Adminž machhtača, Adminki Arniž machhtača, Arniki Hesronž machhtača, Hersónki Fares machhtača, Fareski Judá machhtača,
- 34 Fareski Judas machhtača, Jacobki Isaacž machhtača, Isaacki Abrahamž machhtača, Abrahamki Terahž machhtača, Terahki Nahorž machhtača,
- 35 Nahorki Serugž machhtača, Serugki Ragauž machhtača, Ragauki Pelegž machhtača, Pelegki Eberž machhtača, Eberki Selaž machhtača,
- 36 Sélaki Cainanž machhtača, Cainanki Arfaxadž machhtača, Arfaxadki Semž machhtača, Semki Noež machhtača Noeki Lamecž machhtača,
- 37 Lamecki Matusalenž machhtača, Matusalenki Henocž machhtača, Henocki Jeredž machhtača, Jeredki Mahalaleelž machhtača, Mahalaleelki Cainanž machhtača,
- 38 Cainanki Enós machhtača, Enoski Setž machhtača, Setki Adanž machhtača, Adanki Yös matitača.

Lucas 4

- 1 Jesusaki Jordán pujkiştan Espíritu Santu šhipi kuttichiča, ni Espirituki Jesusa ch'eqti yoqa chhichchiča.
- 2 Xalla ni ch'eqti yoqkin želhchiča paqhpik qhalu thuñi, xalla nuž želanaki ni Saxraki Jesusa ujkiš thxotsqats pekchiča. Nižaša ni thuñiran anapan luhchiča neqhştan Jesusaki čheri eksqatchiča.
- 3 Neqhştan ni Saxraki Jesusižkiš khichiča: – Cheqpacha Yös Matimžlax niki, amki ti maškiš chiya t'anta tukaxu.
- 4 Jesusaki nižkiš qhäsiča: – Khjirta Yös suma kintu tuž khiča: 'Žoñinakaki anaz t'antižtanqas žetasača.' Yös taquča cheqanaki.

- ⁵ Xalla neqhstan ni Saxraki Jesusa chhichchiča tshi paqh kur puntikin, xalla nikhu thësiča tshi upakamalla thappacha ti yoqkiś želhñi chawkh wathanaka,
- ⁶ Saxraki ni Jesusiźkiś khichiča: – Werhki thapa ti aśi nižaśa ti wath paqhinaka thāsača. Tinakaki wethkiś thātača, werhki jëkhźkiś thāšpekkul thāsača.
- ⁷ Nižaśa amki killśkum werh amtakiź niki, thappacha amtakamaź khekiča.
- ⁸ Jesusaki Saxriźkiś qhäsiča: – Saxra wethkiśtan saraqa, Yös śuma kintu khjirtaki tuź khiča: ‘Amki Yös alaxa amta, nižaśa niź thü alaxa aynaqa.’
- ⁹ Neqhstan ni Saxraki Jesusa Jerusalén watha chhichchiča, xalla nikhu timlu phurnikin yawqatchiča neqhstan Jesusiźkiś khichiča: – Cheqpacha Yös Matimźlax niki, teqhstanpacha qossuk thxotsna;
- ¹⁰ ni Yös śuma kintu khjirtaki khiča: ‘Yösiki niź anjilanaka kuchanźkačan am cheqśñi nižaśa am tshithsiñi.
- ¹¹ Nižaśa ninakaki ninakź qharźtan am waytačan, xalla neqhstan am qhxocha ana maśkiś śhoxritsnaxu.’
- ¹² Jesusaki Saxriźkiś qhäsiča: – Yös śuma kintu khjirtaki nužuśaqaś khiča: ‘Ana am Yös Tata ujkiś thxotś peka.’
- ¹³ Neqhstan ni Saxraki Jesusa ujkiś thxotśñi ana iya atchiča, neqhstan ni Saxraki Jesuskiśtan tshi qhaźtapacha saraqchiča.
- ¹⁴ Jesusaki Galilea watha Espiritu Santu śhipi nižaśa ni aśiś kephźkichiča, nižaśa thapa ni Galilea yoq muytata niźkiśtan parlatča.
- ¹⁵ Nižaśa ni Jesusaki thapa akhs qhuyaran thaxnatča, nižaśa thapa žoñinakaź ni aynaqatča.
- ¹⁶ Neqhstan Jesusaki niź paqta Nazaret watha oqhchiča. Neqhstan ni śawatu jejs thuñkiś niź usa xaru ni akhs qhuya luśhiča, neqhstan Yös śuma kintu liśxapa tshitsiča.
- ¹⁷ Neqhstan ni Jesusiźkiś ni Yösikiśtan chñi Isaías khjirta liwru liyaxu chhalźtača, neqhstan ni liwru khetźku wathchiča ni khjirta:
- ¹⁸ “Ni Yös Espirituki weth juntuñča, nižaśa werhki ni t'aqhir žoñinakźkin śuma taqunaka chhichaxu uchśtača; nižaśa źkayi quśiś khisqattača, ni t'aqhir žoñinakźkin ni Yös śuma kintu maśnaxu; nižaśa werhki ni tanta žoñinakźkin liwri kuchśnaxu maśna khitača, nižaśa ni śur žoñinaka cherqatax khitača; nižaśa ni ćhxawta žoñinaka liwri kuchśxapa;
- ¹⁹ nižaśa Yös śuma wata maśinśxapa.”

- 20 Neqhstan Jesusaki ni liwru phukzku akhs qhuya cheqsni sakstizkiis thachiicha, neqhstan nuzkiis julsiicha nizaasa thapa neqhs zelhni zoinakaki niz qhutni cheqztapachatacha.
- 21 Neqhstan Jesusaki parli qallantichiicha tuz khikan: – Töx pacha ti khjirta Yös suma kintu anchukaz nonznan kumlissiicha.
- 22 Neqhstan thappacha ni zoinakaki ni Jesusaz aicha suma chitikiistan ispantaticha nizaasa ninakpora pewksaskan parlaticha: – ¿Tiki anax Josez matiya?
- 23 Jesusaki ninakzkiis qhasiicha: – Anchukki wethkiis ana payснаqzkuz ti pisckin oqhni tawqztan chiyachani: ‘Qullni, persunpacha qullašalla.’ Nizaasa anchukki wethkiis iyašaqas chiyakiicha: ‘Ni Cafarnaumkin päta nonsinicha, xasiki ti persun yoqkiššaqas pälla.’
- 24 Nizaasa Jesusaki tirapan palxaychiicha, tuz khikan: – Weraral chiyucha tshi Yös kuchanzkita chiniiki anaz suma tanzta khesacha persun yoqkišiki.
- 25 Ni Elias Yoskiistan chiniiz ni pachaki, Israel wathkiis cheqpacha wakchi zew mataqanaka zelaticha, xalla ni pachaki chheph wata tirsuchiis ana wira chijinchiicha, neqhstan ni yoqaran ana chheri zelaticha nizaasa ni wathkišiki mach'a watchiicha;
- 26 xalla neqhstan Eliaski ana kuchantacha ni Israel zew mataqanakzkin, ans Eliaski tsha zewakin kuchantacha Sarepta khita wathchiis, Sidon chawkh wath kezu.
- 27 Niztašaqas ni Eliseoz Yoskiistan chiniiz ni pachaki, ni Israel wathkiis wakchi moqhchi xanchichiis lanaka zelaticha, ninakzkiistan ana xaqhsiltami chhetintacha, ans Eliceoki Naaman alaxa chhetinchiicha niki Siria wathchiis zoinitacha.
- 28 Xalla nuz chita nonzku thappacha ni akhs qhuykiis zelhni zoinakaki zaxwchiicha.
- 29 Neqhstan tshitsku Jesusa ni wathkiistan chhichchiicha, nizaasa ni kuru zerañi aqhkin ni wathaki qhuytatacha, xalla neqhstan qossuk thxotkišxapa.
- 30 Neqhstan ni Jesusaki ninakz taypi watchiicha, neqhstan tira oqhchiicha.
- 31 Neqhstan Jesusaki oqhchiicha Cafarnaum watha Galilea yoqkin, neqhsi šawatu jejs thuñkiis zoinaka thaxinchiicha.
- 32 Ni Jesusaki tshi jilirižtaqas chiyaticha, xalla nuz ninakzkiis thaxintikiistan ni zoinakaki aicha ispantichiicha.
- 33 Nizaasa ni akhs qhuykiis tshi anašum yenqha ušh yenqhaž tanta zoñi zelaticha, ni zoñiki thapa aštan qhawchiicha, tuz khikan:
- 34 – ¿Werhnakz eka! Jesusa Nazaret wathchiis zoñi, ¿qhažtikiistanam wethnakakiis mitišxo? ¿Werhnak aqi thonchamqaya? Werhki am paxucha amki suma žkayi qušišis Yös Matimpancha.

- 35 Neqhstan Jesusaki ni anašum yenqha ujšiča, tuž khikan: – ¡Ch'uj žela, ti žoñžkištan ulna! Neqhstan ni anašum yenqhaki ni žoñi yoqkiš thxotchiča thapa ni žoñinakž tukkiš, neqhstan ni žoñžkištan ulanchiča ana čhhulumi šhoxrichku.
- 36 Neqhstan thappacha ni žoñinakaki tsukhchiča, nižaša ninakpora parlasatča: – ¿Čhhul taqunakat tixo? Thapa jilir aštan ti žoñiki ni yenqhamiž ulnaxu kuchanča. ¡Nižaša ni yenqhašti ulanča!
- 37 Neqhstan ni Jesusižxapa thappacha ni yoqanak qhutñi parlatča.
- 38 Neqhstan Jesusaki ni akhs qhuykištan ulanžku, Simunž qhuya luššiča ni Simunž axmuš mäki čh'ulhñi konkiš añcha läkhichintača, neqhstan ninakaki na žonakištan Jesusižkiš rokt'ichiča.
- 39 Neqhstan Jesusaki na lä žonakiš chutxatžku ni čh'ulhñi kona ujšiča, ni konaki ni orapacha saraqchiča, neqhstan na žonki žäžku ninakž manta päyi qallantichinča.
- 40 Thuñiž qattan šešlaqa, ni žoñinakaki Jesusižkin thapaman lä žoñinaka šhikchiča; neqhstan Jesusaki ni žoñinaka šapamayni qharžtan lanžku čhhetinchiča.
- 41 Nižaša wakchi länakžkištan anašum yenqhanakaki ulanchiča qhawkan, tuž khikan: – ¡Amki Yös Matimča! Neqhstan ni Jesusaki anašum yenqhanaka ujžnatča nižaša ana čhīqatatča, ni Mesías šišatča ni anašum yenqhanakaki.
- 42 Neqhstan Jesusaki qhanžkan ni wathž thiya ulanchiča tshi ch'eqti yoqa, ni žoñinakaki Jesusa qhurchiča nižaša xaqhsikintažlaxa Jesusa xalla nikhu irantichiča, neqhstan ni žoñinakaki ni Jesusa čhhelinš pekatča ana oqaxu.
- 43 Neqhstan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Werhki tižtašaqas yaqha wathanakžkin mašinštanča ti Yös šuma irpiš wath kintunaka, nišapa werhki kuchanžkititča.
- 44 Xalla nuž Jesusaki ni Galilea akhs qhuyaran, ni Yös šuma kintu parlikan oqhlaychiča.

Lucas 5

- 1 Tshi nöx Genesaret khita qot atkiš Jesusaki želatča, neqhš želan tama žoñinakaki thonchiča nižaša Yös šuma kintu nonšxapa Jesusižkiš añcha ts'akasatča.
- 2 Neqhstan Jesusaki pišk lächi walsa cherchiča ni qot atkiš. Ni ch'is tanñi žoñinakaki ni walsikištan ninakž kakuna axwni šhujchitača.
- 3 Neqhstan Jesusaki Simunž walsikiš luššiča, neqhstan niž tuyñužkiš maychiča tshi qolukulla qotqhutñi lušhaxo. Xalla neqhstan ni walsikiš julžku neqhstanpacha ni žoñinakžkiš thaxni qallantichiča.

- 4 Neqhstan ni zoñinakzkiś thaxni źerzku, Simunzkiś khichiċha: – Ti walsa chhicha qot mora, xalla nikhu ni anċhuka ch'is tanś mallanaka thxotzka ch'is tanśxapa.
- 5 Simunaki ni Jesuzkiś qhăsiċha: – Thaxiñi, werhnakki wenpaqara lanqsinċha ana śinta tanchinċha; niŋtaki amiŋ kuchnanaki ti mallanakal thxotzkaċha.
- 6 Neqhstan nuŋ thxotztikiŋtan taŋ ch'is xowśiċha, niŋaśa ninakŋ mallamiŋ xwarsnatċha.
- 7 Neqhstan ninakaki ninakŋ maśinakŋkin qharŋtan wilśiċha, niŋaśa ninaka yanapi thonaxu, ninakŋ maśinakaki yaqha walsikintaċha. Neqhstan ninakaki oqhċiċha neqhstan ni piśk walsanaka śhipśiċha ni walsanakaki qhaśkiś wax qatśmayataċha.
- 8 Xalla ni cherzku, Simón Piruki Jesuz tukkiś killśiċha tuŋ khikan: – ¡Tata wethkiŋtan saraq, werhki ujċiś zoñċha!
- 9 Xalla ni Simunaki niŋaśa niŋ maśinakami tsukhċhitaċha ni taŋ ch'is tanŋku.
- 10 Niŋaśa ni Santiaguŋtan Juanŋtan Zebedeoŋ machhnakataċha ninakaki Simunŋ maśinakataċha. Jesusaki Simunzkiś khichiċha: – Ana eqhsna; teqhstantikċhuk zoñi tanñim khekiċha.
- 11 Neqhstan ni walsanaka yoqkin chhichċiċha niŋaśa thappacha ekku Jesuztan oqhċiċha.
- 12 Tshi nŋxiki Jesusaŋ tshi wathkiś źelan, Jesuzkiś thonċiċha tshi moqhċi xañċhichiś lăkhichi zoñi; Jesusa cherzku yoqkiś pukt'ichiċha xalla neqhstan Jesuzkiś rokt'ichiċha: – Tata, amki pekċhax niċi atasaċha weth konkiŋtan ŋhujŋinalla.
- 13 Jesusaki ni zoñi qharŋtan lanśiċha, tuŋ khikan: – Pekuċha. ¡Xaśiki ŋhujtamċha! Ni orpacha ni lă zoñŋkiŋtan ni moqhś konaki saraqċiċha,
- 14 Neqhstan Jesusaki ni zoñi kuchanċiċha: – Ana jċkhŋkiśimi maśnakiċha; timlu jilirŋkinqaś thċzka niŋaśa am ċhhetintikiŋtan ofrenda chhichku oqa Moisés ċhitakama pă, ni timlu jilirinaka śiśaxu.
- 15 Xalla neqhstan Jesuz pătanaka tshallanti śiśta khissiċha, niŋaśa thapa zoñinakaki akhsnatċha niŋ taqu nonśxapa niŋaśa ninakŋ konkiŋtan ċhhetinta khiśxapa.
- 16 Xalla ni Jesusaki ch'eqtı yoqa mayiśiśxapa saraqñitaċha.
- 17 Tshi nŋx Jesusaki thaxnatċha, xalla ni Jesusaŋ thaxnan tshi qhaŋ fariseonakaki niran julśitaqalċha niŋaśa judiu li utt'ayñinakami, niŋaśa thapa ni Galilea xochirantan niŋaśa Judea yoqkiŋtan niŋaśa Jerusalén watkiŋtan thonqalċha. Niŋaśa ni Yŋś aśiki Jesuzkiśtaċha neqhstan ni lănaka ċhhetinċiċha.

- 18 Neqhstan tshi qhaž žoñinakaki tshi šuch žoñi šhikchiča pirsatkiš kallchi. Neqhstan ninakaki ni qhuykiš makhš pekatča nižaša Jesusiž tukkiš nonš pekatča,
- 19 tama žoñinakaž khen ana xahsikištanami maki atchiča; neqhstan qhuya yawžku tsewktan ni qhuchstan qhuya qhuya axžku ni phetkištan ni šuch žoñi šhujunchiča tshi pirsatkiš tama žoñinakž taypikiš Jesusiž tukkiš.
- 20 Neqhstan Jesusaki ninaka thapa quššiš nayžku, ni lä žoñžkiš khichiča: – Jila, am ujnakaki pertuntaž khekiča.
- 21 Neqhstan ni judiu li utt'ayñinakžtan fariseonakžtan pinsi qallantichiča: “¿Jekh pan ti žoñixo nižta Yös ana eqhsku ar arxo? Yös panqaš ujnakaki pertunasača.”
- 22 Neqhstan Jesusaki ninakaž pinsita näšiča, nižaša ninakžkiš pewkšiča: – ¿Qhažtikištan ančhuk nižta pinsexo?
- 23 ¿Čhhulut tshan phašila chiš khesaxo: ‘Am ujnakaki pertuntača khikan’, ušh tuž chiyasax ‘žžžku nižaša oqa’?
- 24 Nižaša werhki ančhukakiš thěžnača ni žoñž Matiki ti yoqkiš jiliriča nižaša žoñinakž ujnakištan pertunšxapami: Neqhstan ni šuch žoñžkiš khichiča: – Amkiš chiyuča, žžžna am pirsata waytižku am qhuya oqa.
- 25 Ni orapacha ni šuch žoñiki tshitsiča thappacha ni žoñinakaž cheran, niž aphžta pirsata tanžku Yös thü aynaqkan niž qhuya oqhchiča.
- 26 Thappacha ni žoñinakaki išpantichiča nižaša Yös thü aynaqi qallantichiča nižaša añcha eqhskan khichiča: – Učhumnakki töx thuñiki añcha k'achha cherčinčhumča.
- 27 Xalla neqhstan Jesusaki ulanžku cheršiča ni Romžta taša mayñi. Niki Leví khitatača, taša mayš julškiš julši želatča. Jesusaki nižkiš khichiča: – Werh apžka.
- 28 Neqhstan Leviki tshitsiča taša mayš lanqš apatatžku, Jesusižtan chika oqhchiča.
- 29 Neqhstan Jesusižtan phišta päšxapa, Leviki peršun qhuykiš šuma čheri thakšiča. Čheri lulhkan Jesusaki taša mayñinakžtan nižaša yaqha ujchiš žoñinakžtan chika julši želatča.
- 30 Xalla ni cheržku, fariseo žoñinaka nižaša judiu li utt'ayñi žoñinakžtan, xalla tinakaki Jesusiž thaxintanakžkiš chuchi qallantichiča, tuž khikan: – ¿Ančhuk qhažtikištan ni taša mayñinakžtan nižaša ni ujchiš žoñinakžtanami čheri lulhxo?
- 31 Neqhstan Jesusaki nuž nonžku ninakžkiš qhäšiča, tuž khikan: – Wiw žoñinakaki qullñi žoñi anaž pekasacha, ans lä žoñinakaž qullñik pekča.

32 Werhki ana ni źkayi quśśís źoñinaka qhawśñi thonchinča, ans werhki ni ujchiś źoñinaka Yöśkin qhutźnaxu thonchinča.

33 Ni źoñinakaki Jesusiźkiś khichiča: – Juanź thaxintanakźtan niźaśa fariseonakźtan añcha ayunasñiča niźaśa añcha mayiśiñiča, am thaxintanakaśti tirapan qhaś likhñila niźaśa luhlñipanla.

34 Jesusaki ninakźkiś qhāśiča: – ¿Qhaźtikiśtan ančhuk ayunasqatasaxo ni śalśkiś maśinta źoñinaka ni śalśñi źoñi ančhukatan źelanpacha?

35 Niźaśa ni thuñiki thonakiča neqhśtan ni śalśñi źoñiki qhañtaź khekiča, ni thuñi irantiźkitan ančhukki ayunaśakiča.

36 Nuźuśaqaś ninakźkiś tshi kintuźtan kint'ichiča: – Anaź jėkhmi tshi ew śkitkiśtan murasača tshi achś śkitkiś rimintasača. Nuź päsaźniki ew śkitiź aqakiča; ni ew śkitkiśtan apaqtaki anaź śuma khesača ni achś śkitkiśki.

37 Niźaśa anaź jėkhmi tshi achś śqiś kewkiś ew winu alźnasača; ni ew winuki ni achś śqiś kewiź xwarźnasača, neqhśtanaki śqiś kewimi ni winumi apt'akiča.

38 Xalla niźtikiśtan ew śqiś kewkiśpanź ni ew winuki alśtanča.

39 Niźaśa ni t'amchi winźtan śiśśiki anaź ew winu pekasača, ans khekiča: 'Ni t'amchi winuź khjusaki.'

Lucas 6

1 Tshi śawatu jejš thuñnöx Jesusaki śqal taypiranź oqatča. Niź thaxintanakaki tiriku q'utchiča, niźaśa ninakaki qharźtan muchhirźku ni tiriku lulatča.

2 Neqhśtan tshi qhaźultan fariseonakaki ninakźkiś pewkśiča: – ¿Qhaźtikiśtan ančhukki ni ana päxkhitanaka, niźta päxo ni śawatu jejš thuñkiśixo?

3 Jesusaki ninakźkiś qhāśiča: – ¿Ančhukki anapan lichinčhukqhaźtataxo? Tshi wilta Davitki niź maśinakźtan čhheri eksqatchila.

4 Davidki Yöś qhuykiś luśhśiča, neqhśtan Davidki ana ina źoñiź luhlś t'anta luhlchiča niźaśa niź maśinakźkiś onanchiśaqaśśa, ni t'antaki timlu jilirinakźlaqaś luhlśtača.

5 Niźaśaqaś Jesusaki ninakźkiś khichiča: – Ni źoñź Matiki ni śawatu jejš thuñkiśtan jiliriśaqaśśa.

6 Neqhśtan śimankiśtan tshi śawatu jejš thuñkiś, Jesusaki ni akhs qhuykiś luśhku thaxni qallantichiča. Xalla neqhśi tshi źew qhara qhonchi źoñi źelatča;

7 niźaśa judiu li thaxiñinakźtan, fariseonakźtan Jesusa muśatča ni śawatu čhhetnak uśh anaź čhhetnaxa ni cherśxapa, neqhśtan niź uj jesanśxapa.

8 Ni Jesusaki śiśatča ninaka pinsiñi, neqhśtan ni qhara qhonchi źoñźkiś khichiča: – Tshithsna ti taypikiś khiska. Ni źoñiki tshitsu tshithskichiča,

- 9 Neqhstan Jesusaki yaqha zoñinakzkiś khichiča: – Werhki ančhukakiś tshi pewkznasača: ¿Chhulu pās wali ni sawatu: Ni suma pās uśh ana suma pās wali? ¿Tshi žeti liwriyasaya uśh tikhsqatasaxa?
- 10 Neqhstan Jesusaki niž muytata želhñi zoñinakz qhutñi chersiča, nižaša ni zoñzkiž khichiča: – Am qhara wāzna. Ni zoñiki nuž pächiča, neqhstan niž qharaki žethchi khissiča.
- 11 Xalla neqhstan neqhs želhñi zoñinakaki añcha žaxwchiča nižaša ch'arasi qallantichiča, ti Jesusižtan xaqhnužpan moq'u pās khikan.
- 12 Tshi nöxiran Jesusaki tshi kurkin mayiśi oqhchiča, ni wën paqara Yöskin mayiśikan qhantatchiča.
- 13 Thuñiž thekhzkitan niž thaxintanaka qhawśiča, neqhstan ninakzkižtan qhalu piškchiś illsiča, ninakazkiś thüsqatchiča apuštula khikan.
- 14 Ninakaki ti nakatača: Simunaki thüsqattača Piru; Andreski Simunž jilatača; Santiagu, Juan, Felipe, Bartolomé,
- 15 Mateožtan Tomastan Jacobužtan tinakaki Alfeož matinakatača; Simunaki Celote khitaśaqas,
- 16 Judaski Santiaguž machhtača, nižaša Judas Iscariotiki tiča Jesusa millk'untini.
- 17 Jesusaki niž illstanakžtan kurkižtan šhujzkichiča, ninakaki tshi pampikiś tshitsiča. Tama zoñinaka akhskichiča nižaša tama zoñinaka thappacha ni judea yoqkižtan, nižaša Jerusalén wathkižtan, nižaša Tirukižtan Sidonkižtan thonchiča.
- 18 Ni zoñinakaki Jesusiž taqu nonśñi thonchiča nižaša ninakz konkižtan čhhetinta khiśxapa. Nižaša yenqhaž tanta khen t'aqhiśñinakaki žetchiž eklatča.
- 19 Nižaša ni zoñinakaki Jesusa lanś pekatča, nižaša ni Jesusižkižtan ulañi aśiki thappacha ni zoñinaka čhhetinchiča.
- 20 Neqhstan Jesusaki niž thaxintanakzkin chersiča, neqhstan ninakzkiś khichiča: “T'aqhir zoñinaka ančhukata añcha waliča, Yös irpiś wathaki ančhukaltača.
- 21 “Nižaša anś čheri eksqatñinakaki añcha waliča ančhukata, ančhukki chheqhchiž khekiča. “Nižaša ančhukalta anś qañinakaki añcha waliča, neqhstan ančhukki thasakiča.
- 22 “Nižaša ančhukalta añcha waliča ni zoñž Matiž khen, zoñiž ančhuk čhxwanaki, nižaša chhetqatanaki, nižaša ar aran nižaša ančhuka thü iñaran anaśum čhhultaqiztaqas nayan, ančhukaltaki añcha waliča.
- 23 Nižaša ni nöxiki chipchiž khe, nižaša ančhukki añchaž kuntintuž khekiča, xalla neqhstan ančhukki ni tsewkta yoqkin tanžnakiča, nižaša ančhukki wali amaytaž

khekiča; xalla nužuśaqaś ni ančhuka achchi ephnakaki ni Yös kuchanzkita chiñinaka šhoxrichchiča.

- 24 “¡Aywira ančhuk želinchiśnakaśti, ančhukki chipchinčhukpanča!
- 25 “¡Aywira ančhuk anś chheqhchinaka, čheriž eksqatakiča! “¡Aywira ančhuk anś thasñinaka, ančhukki t'aqhiriž qäkiča!
- 26 “¡Aywira ančhukakiśtan thapa ti yoqkiśtan paxqatñi, tukitanpacha ančhuka žoñinakaki nižtaśaqaś paxqatchiča ni toskar yös taqu chiñinaka!
- 27 “Werh nonśñinaka ančhukakiś chiyuča: Ančhukatan moq'uśiñinaka oqźna, nižaśa ančhuk čhhaxwñinakiś šumapan päkiča,
- 28 nižaśa ančhuk ar arñinaka śuma tawqźtan qhäśna, nižaśa ančhuk ana pekñi žoñinakźtamiž mayiśakiča.
- 29 Nižaśa jëkit am tshi p'osqukiś čhakhźnachaxa, tshi p'osqu śaqaś tirśna; nižaśa jëkit am irś qhañachaxa kuchśna, nižaśa am almilližtanpacha chhichaxkhe.
- 30 Nižaśa xaqśiltamiž amkiś čhhulumeqaś mayasača, nižkiś thä, xaqhsiltamiž amta qhañasača anam tumpaśakiča.
- 31 Xaqhsilta žoñinakat xaqhnuž päñi pekčhaxa, xalla nižtaśaqaś ančhukki päkiča.
- 32 “Nižaśa ančhukkiž oqźa jëkhźlax ančhuk oqśñi nižkiś alaxa, ¿čhhulut amta wali khesaxo? Nižtaśaqaś ni ujchiś žoñinakaki oqźa niž oqśñinakźkiś.
- 33 Ančhukki śumaž päča jëkhźlax śuma ninakźkiś alaxa, ¿čhhulut amta wali khesaxo? Nižtaśaqaś ni ujchiś žoñinakaki päča.
- 34 Ančhukki phxoqataž nižkiśqaś onža phxoqaxu ¿čhhulut amta wali ni khesaxo? Ni ujchiś žoñinakaki ninakporaž onsassa ninakźkiśtan nužpacha tanśxapa.
- 35 Ančhukki oqźtanča ančhukatan moq'uśiñinakźkiś nižaśa śuma pästanča, nižaśa onstanča ana čhhulumi thepuñi thewźkan. Xalla nuž ančhuka tanśki paqhiž khekiča, nižaśa ančhukki tsewкта pach Yös matiž khekiča, niški śumača ni anaśum žoñi nakźtanami nižaśa ñexu žoñinakźtanami.
- 36 Ančhukki oqśñiž khe, Yös Ephki oqśñiča xalla nižta irata.
- 37 “Yeqha žoñinaka ana juchjiptaya, nižaśa Yöski ančhuk anaž juchjiptayakiča. Ana yaqhanaka ujkiś thxotźna, nižaśa Yöski anaž ančhuk ujchiś khisqatakiča. Śumansna, nižaśa Yöski śumansnakiča.
- 38 Ona yaqhanakźkiś, nižaśa Yöski ančhukakiś onakiča. Cheqpacha Yöski xaqhnuž onanchinčhuklaxa yaqhanakźkiś tshi kelśkiś xalla nužuśaqaś onakiča ančhukakiś, qalapacha thalantita nižaśa šhippacha.”
- 39 Jesusaki ti tupś kintu chičhiśaqaśśa: “¿Tshi śuraki anaž yaqha śura irpasača? ¿Anax ninaka pukultanpacha tshi othkiś thxotsnakexo?

- 40 Anaž xaqhsilta thaxinta žoñinakami niž thaxiñižkištan tshanti šišni khesača: Šuma quš iwxašñižlax niki niž thaxiñi irataž khekiča.
- 41 “¿Qhažtikištanam am jilž žhukkiš quyrichi cherxo, anam ni am žhukkiš želhñi quyru nayya?”
- 42 Nižaša anam ni peršun žhukkiš želhñi quyru nayčax niki, ‘jila, am žhukkištan am quyru wethkiš apaqsqata’ ¿xalla ni am jilžkiš chiš anam jiwjat qhažtataxo? ¡Toskara! Tuki am peršun žhukkištan ni am quyru apaqžna, neqhštan amki šumam cherakiča ni am jilž quyru apaqšinsxapaki.
- 43 “Anaž šuma muntiki želhča ana šum čheri poqñiki, nižaša ni ana šum muntiki anaž šuma čheri poqasača.
- 44 Nižaša šapa muntiki niž čherkištan paxša: Anaž jiwusa axžnasača ch'apkištan, nižaša anaž uwa axžnasača zarza ch'ap muntikištan.
- 45 Nižaša ni šuma žoñiki šuma čhultaqinakapanž čičha, niž quškišiki šumapanča, nižaša ni ñexw žoñiki ana šumapanž čičha niž quškišiki ana šumanakapanž želhča. Niž quškiš ana šum taqunaka thonža xalla nuž čičha niž atkištan.
- 46 “¿Qhažtikištan ančhuk wethkiš aynaqinčhuktaxo?, ‘Tatay, Tata khikan’, nižaša ančhukki weriž čičha ana kašinčhukla.
- 47 Thapa ni wethkin thonñinaka nižaša weth taqu nonšñinaka nižaša werh kašñinaka, ninakžkiš thěžnača jekh iratažlax niki:
- 48 Xalla niki tshi žoñižtaqašša, tshi qhuya qhuyšxapa ima qallantikan muspa qosi jethčiča, nižaša maškištanpacha šuyļu thulšičha. Pujuž phatstan ni qhaški qhuya qužšičha, neqhštan ni qhaški ana k'akqati atčiča ni qhuyaki šuma chukžtatača.
- 49 Xalla ni werh nonšñi ana weriž čičha kašñiki, tshi žoñi ana oth jethžku niž qhuya yoqkiš chukšičtaqašša; nižaša pujuž phatstan ni qhaški niž qhuya qužšičha, neqhštan ni qhuyaki palhsičha nižaša uthiri khissičha.”

Lucas 7

- 1 Neqhštan Jesusaki ni žoñinakžkiš palxayi žeržku, Cafarnaúm khita watha oqhčiča.
- 2 Xalla nikhu tshi kapitan romano qamatča, niž añcha pekta uywitaki tikhšmaya läkhichitača.
- 3 Neqhštan ni kapitanki, Jesusiž kintu šišku ni judiunakž wath qamchi ephnaka kuchanchičha Jesusa rokt'i, niž uywita čhhetinžičha thonaxu.
- 4 Xalla ni žoñinakaki Jesusižkiš makhatchičha neqhštan añcha rokt'ichiča, tuž khikan: – Ti kapitan roman šultatžkiš wakišičha yanapš,

- 5 niki oqśñiċha uċhum judiu watha, ni śaqaśśa uċhum akhs qhuya qhuyqatchiki.
- 6 Neqhśtan Jesusaki ninakźtan oqhċiċha, qhuya źkati khisnan ni roman śultatuki niź maśinaka śali kuchanchiċha tuź ċiźkaxu: “Yös tata ana źaxwalla, werhki anal wakiśuċha am weth qhuykiś luśhkaxu;
- 7 niźtikiśtan perśuna am qhuri oqhśki jiwjatchinċha. Amiź tshi taqullaqaś ċitan weth uywitaki źetakiċha.
- 8 Niźaśa werh pachaċha werh irpiñiź kuchanta kaśinki, niźaśaqaś weth qharkiśkhiñi śultatunakaki werh kaśñiśaqaśśa. Niźaśaqaś werhki tshišuñźkiś oqax khinċha, xalla niki oqhñiċha; niźtaśaqaś tshišuñźkiś ċinċha thonaxu, xalla niki thonñiċha; niźaśa weth uywitaki ċhhulu päxu khenami, päñipanċha.”
- 9 Neqhśtan Jesusaki niźta taqu nonźku iśpantichi khissiċha, ni apźkiñi źoñinaka ċerźku khichiċha: – Ċheqpachal khiwċha, thappacha ti Israel wathkiś ana śinta tiźta añcha śuma quśśiś źoñi wathċinċha.
- 10 Neqhśtan qhuya kephźku, ni kuchanta źoñinakaki ni läkhichi uywita źethċi śalċiċha.
- 11 Xalla neqhśtan Jesusaki Nain khita watha oqhċiċha. Niźaśa niź thaxintanakźtan niźaśa tama źoñinakźtan.
- 12 Wax watha makatkan ninakaki tshi tikhśi źoñi thati kallċi ċhċiċha ċerċiċha, xalla ni tikhśiki nāza śinta matitaċha niźaśa na źonki źewtaċha. Niźaśa ni wathkiśtan tama źoñinaka na źon qhutźnatċha.
- 13 Xalla ni ċerźku Jesusaki perśun quśkiś na źon oqśiċha, neqhśtan näkiś khichiċha: – Ana qä.
- 14 Neqhśtan Jesusaki ni orapacha ni tikhśi kallta oqhñiźkiś makhatźku lanśiċha, neqhśtan ni ċhċiċha ċhċiċha ċerċiċha. Neqhśtan Jesusaki ni tikhśiźkiś khichiċha: – Thowa, amkiś khiwċha: ;źäźna!
- 15 Xalla neqhśtan ni tikhśiki thowaki julśiċha, niźaśa ċiċhi qallantichiċha, neqhśtan Jesusaki niź mäkiś thäċiċha.
- 16 Xalla nuź ċerźku thappacha ni źoñinakaki muspa eqhśiċha niźaśa Yös ayaqi qallantichiċha, tuź khikan: – Tshi ċawkh Yösikiśtan ċiñi uċhumnakakiś thensiċha. Niźtaśaqaś ċiyatċha: – Yösiki niź watha yanapi thonċiċha.
- 17 Neqhśtan thappacha ni Judea yoqmuytata ni Jesusiź päta kintu śiśśiċha.
- 18 Ni Juan thaxintanakaki ni Jesusiź thapa pätanaka maśśiċha, neqhśtan Jesusaki thapa ni kintunaka śiśśiċha, neqhśtan Juanki niź thaxintanakaźkiśtan pukultan qhawśiċha.
- 19 Neqhśtan Jesusiźkin pewkśñi kuchanchiċha, ni panqay Meśiśas uśh yaqhaź thewźnasaxa.

- 20 Juanz kuchanzkita zoinakaki Jesusizkiis makhatzkichiha, neqhan Jesusizkiis khichiha: – Juan Wawtistaki werhnak kuchanzkiha amkiis pewkznaxu, ampanqay Mesias thonni khitam ush yaqhaaz thewznasaxa.
- 21 Ni orapacha Jesusaki wakchi la zoinaka ninakz t'aqhis konkiestan qullchiha, nizaasaqas nexw yenqhanakzkiestan, nizaasa wakchi suranaka cherqatchiha.
- 22 Xalla neqhan Jesusaki qhasiha: – Oqa Juanzkin anchukaaz chertanaka nizaasa nonzhanaka maska. Nizaasa ni suranaka cherqatta kint'izka, nizaasa kojunaka oqhlaysqatta nizaasa ni moqhchi xanchichis zoinaka ninakz konkiestan zkayi khisqatta, nizaasa ni oinaka nonsqatta, nizaasa ni tikhsinaka jakatatsqatta nizaasa t'aqhirinakzkiis Yos suma kintu thaxintami.
- 23 ;Nizaasa ancha waliha ni zoini ana niz quskiis werh thatsniki!
- 24 Juanz kuchanzkita zoinakaaz oqhtan, Jesusaki Juanzkiestan chi qallantichiha tuz khikan: “;Chhulu cheri anchuk ni ch'eqli yoqkin oqhchinchtaxo? ;Tshi tuñi thamiwewkzta?
- 25 Ush, ;chhulu cheri ulanchinchuktaya? ;Tshi suma skiti kuthchi zoini? Anchukki shisa ni suma skiti kuthchi zoiniki suma panz qamcha, nizaasa reyaz qhuyaranpanz qamcha.
- 26 Neqhan ;chhulu chersni oqhchinchtaxo? ;Tshi Yoskiestan chini zoini? Xalla nichicheqpachaki, Yoskiestan chinizkiestan tshantiki.
- 27 Juanzkiestan ni khjirtaki tuz khiha: ‘Werhki am tukkiis wethkiestan chini kuchanzkuha, nizaasa am jikhsh thaksinaxu.’
- 28 Werhki cheqpachal khiwcha thappacha mataqz matinakaki anaz xaqhsiltami Juan wawtistizkiestan tshallan paqhik zelha; nizaasa ni tshan qoltalla ni Yos irpis wathkiestan xalla nicha tshan paqhiki Juanz kiestanaki.”
- 29 Thapa ni Juan nonsninakaki wawtisaxu maychiha, nizaasa nizkiis ni Romzta tasa mayninakami wawtisqatchiha, xalla nuw Yos uchsta taqu kashicha.
- 30 Xalla ni fariseonakaki nizaasa ni judiu li utt'ayninakami anapan Juanzkiis wawtisqatchiha, xalla tiztan ni Yos qhawshni taqu ana nonzinchiha.
- 31 “;Chhulztanpan tupas ti ansta zoinaka? ;Chhulu iratat khesaxo?
- 32 Tshi wath morkis julsi ushini okhalaaz taqasasa nizaasa qhawkan ninakz masinakztan xalla niztaaztaqasasa: ‘Pinkallu phujchincha xalla neqhanami ana tsathchinchukha; t'aqhir wirsu ittsincha xalla neqhanami anchukki ana qachinchukha.’
- 33 Nizaasa ni Juan Wawtistaki anasa t'anta luhnini nizaasa ana winu likhni thonchiha, nizaasa anchukki anasum yenqhichisasa niki khiha.

- 34 Xalla neqhstan zoñz Matiki likhñi nizaša luhlñi thonchiča, ančhukki khiča añcha luhlñiča nizaša likhñiča, nizaša ujchiš zoñinakz maši nizaša Romzta taša mayñiz mašiča.
- 35 Xalla ni Yös šiški theža thapa niz pätkiſtan.”
- 36 Tshi fariseo zoñiki čheri luhlšxapa Jesusiztan maſinchiča, neqhstan Jesusaki niz qhuya oqzku miškiš julſitača,
- 37 Neqhstan ni wathkiſpacha tsha ujchiš mätaq zon qamatča, näki šiſſinča Jesusa fariseoż qhuya luli oqhchi, neqhstan näki oqhchinča tshi xorp'il putillkiš ſhippacha perfumi chhichku.
- 38 Na zonki qhuya luſhku Jesusiz wirqhuttan niz qhxochkiš pokt'ichinča qächinča, nizaša näza qaxztan Jesusiz qhxocha t'awunchinča, xalla neqhstan näza charztan žhujzinchinča, nizaša niz qhxochami chhulzinchinča nizaša perfumztan niz qhxocha thawqzinchinča.
- 39 Ni Jesusa maſinchi fariseoki, xalla tižta cherzku pinsichiča: “Ti zoñi cheqpacha Yöſkiſtan čiñiz khesaž niki paxasača, čhuluž chechi zonpan nizta päxo khikanaki.”
- 40 Xalla neqhstan Jesusaki ni fariseo zoñzkiš khichiča: – Simuna, werhki amkiš čiš želhča. Ni fariseoki qhäſiča: – Thaxiñi, wethkiš chiya.
- 41 Jesusaki khichiča: – Pukultan zoñinaka qaxatača tshi qaxſñi zoñzkiš. Tshi zoñiki taxſukuwatha päš qaxatača, nizaša tſhiſuñaki taxſukuqhalu päš qaxatača;
- 42 Neqhstan ana phxoqi atan, ni qaxſñi zoñiki onanchiča ni qaxa ni pukultanžkiſpacha. Xaſikiž khella žxahſilta ninakzkiſtan tshan q'aya khesaxo?
- 43 Simunaki Jesusizkiš qhäſiča: – Xalla ni onañi zoñiztaqal tshanti ſuma nayuča. Jesusaki nizkiš khichiča: – Walim čiča.
- 44 Neqhstan Jesusaki na mätaq zona qhutñi cherzku, ni Simunžkiš tuž khichiča: – žTa žonim cherya? Weriz am qhuya luſhkitan amki ana weth qhxochxapa qhaſ onanchamča; ta žonſti weth qhxocha täza qaxztan axunchinča nizaša täza charztan žhujchinča.
- 45 Amki ana werh tſhänkan chhulſamča, xalla ta žonſti luſhkitikiſtanpacha ana weth qhxocha chhulſñi apatatchinča.
- 46 Amki weth achkiš ana perfumi uchſinchamča; xalla ta zonki weth qhxochkiš perfumi thawqzinchinča.
- 47 Xalla niztikiſtan amkiš chiyuča, näza chawkh ujnakaki pertuntača nizaša ta žon añchal oqznuča; xalla ni ana thapa quſtan pertunñi zoñiki ſqolukuſaqaſ oqža.
- 48 Neqhstan Jesusaki na žonakiš khichiča: – Am ujnakaki pertuntača.

49 Neqhstan yaqha maşinta neqhs zelñi zoñinakaki ninakpora pewksasi qallantichiča: – ¿Jekh ti zoñexo, ujnakamiż pertunla?

50 Jesusaki wilta na zonakin khichiča: – Amiż thapa quşsiş khen liwrítamča; xaşiki añcha quş phiya oqa.

Lucas 8

1 Neqhstan wiruñ Jesusaki wakchi watharan niżaşa xochiran oqhlaychiča, Yös şuma kintu maşmaşkan niżaşa Yös irpiş wathkiştan parlikan, niżaşa niż qhalu pişkchiş apuştulanakaki niż qhutznatča,

2 niżaşa tshi qhażultan mätaqanaka żelatča niż ñexw yenqhinakżkiştan niżaşa konkiştan čhetintanaka. Ninakżkiştan Mariy oqatča näki Magdalen khititača, täkiştan towqu anaşum yenqhanakaz ulantqalča;

3 niżaşa Juaniki Cuza khita zoñż thuntača, niki ni Herodeskiş t'oquñi yanapñitača; niżaşa Susani, niżaşa tshi qhażultan mätaqanakaki ninakż żelinşallżtan Jesusa yanapñitača.

4 Neqhstan thapa watha nakżkiştan Jesusa cheri thonchiča, niżaşa tama zoñinaka akhskichiż khen, neqhstan Jesusaki ti kintu kint'ichiča:

5 “Tshi şqala čhakhñi zoñiki niż muju čhaki thonchiča, niżaşa čhakhkanaki tshi qhaż mujuki jikhşkiş thxotsiča, niżaşa ni mujuki thekantača neqhstan weżlanakaż ni lulhchiki.

6 Tshi qhażu mujunakaşti żhaxw yoqaran thxotsiča; neqhstan ni mujuki şarchiča niżaşa awi ana żelan qhonchiča.

7 Niżaşa tshi qhażu mujunakaşti ch'ap yoqaran thxotsiča; niżaşa ch'apżtan ch'ali jekżkichiča, neqhstan ni ch'apinakaki uphsqatchiča.

8 Xalla neqhstan tshi qhażu mujunakaki şuma yoqkiş thxotsiča; niżaşa paqżku şuma čheri poqchiča, tshi mujkiştan tshiwatha čheri. Jesusaki xalla ti khichiča niżaşa wilta thapa aştan chichiča: “¡Khunchişnakakix nonżla!”

9 Neqhstan niż thaxintanakaki Jesusiżkiş pewksiča, tuż khikan; ni şqal kintu qhażt khixo.

10 Jesusaki qhaşiča: “Ančhukakiş Yös irpiş watha paxqatča, ni yaqha zoñinakżkişti ni kintukiştanqaş chiyuča, ninakaki cherkanpachami ana cherchiżtaqaş khekiča, niżaşa nonżkumi ana nonşiżtaqaş khekiča.

11 “Xalla tuż khiča ni kintuki: Ni mujuki Yös taquča;

12 xalla ni jikhşkiş thxotsi mujunakaki Yös şuma kintu nonşñi iratača, xalla neqhstan Saxraki thonżku ninakż quşkiştan qhañča niżaşa ana kaşaxu niżaşa ana liwríta khexu.

- 13 Xalla ni maškiís thxotsi mujunakaki, Yös taquz tanza nizaša nonza suma qustan xalla nizta iratacha ni zoñinakaki, xalla ninakaki ana qos sep'ichištaqaśśa; tshi upakamallaqaś kaśśa xalla ni llakiż thonanaki kephsa.
- 14 Xalla ni ch'apiran thxotsi mujunakaki ni Yös suma kintu nonśñi iratacha, xalla neqhstan sumat sumat persun chhultaqinakkiśqaś quś thächa, nizaša ni želinchiś khiś pekča, nizaša ti yoq suma qamañanakaqaś pekča, niktikiŝtan anaż chherča.
- 15 Xalla ni suma yoqkiś chhakta mujunakaki, suma quśśiś zoñinakača, nizaša iyawpacha kaśñiča Yös suma kintu nonśxapa, nizaša thurt'ichipanż qamča neqhstan suma panż poqča.
- 16 “Anaż jekhmi michaki thěsnasača chhulżtan meqaś wěsxapaki, nizaša aphś gostan nonśxapami, ananax micha nonśkiśpanż nonša ni luśhkiñi zoñinaka qhana cheraxu.
- 17 Nužuśaqaś anaż chhulu šhoxztaki želhča, šhoxtanakaki wathżtapanqaś khekiča, nizaša anaż ana ŝiŝtanakaki želhča ni ana ŝiŝtanakaki ŝiŝtaqaś khekiča.
- 18 “Xaŝiki ŝumpacha nonźna, Jekhż lax želinchiś niźkiś tshallanti thätaż khekiča; ni ana chhulchiŝki, niź qoluk želinś pektallami qhañtaż khekiča.”
- 19 Neqhstan Jesusiż mäki niźkin niź laqhnakżtan thonchinča, nizaša añcha tama zoñiż khen ana makhati atchinča.
- 20 Tshi suñaki Jesusiżkiś maśŝiča: – Am mäki am laqhnakżtan ti ŝanku želhča, nizaša am cherŝpekča.
- 21 Jesusaki qhäŝiča: – Yös suma kintu nonśñi zoñinaka nizaša ni Yös suma kintu xaru qamñinaka, xalla niča weth mäki nizaša weth laqhnakami.
- 22 Tshi nöx Jesusaki niź thaxintanakżtan walsikiś luśhŝiča, neqhstan ninakżkiś khichiča: – Učhumnakki ti qotż nawkhtuñtanż oqhla. Neqhstan ninakaki saraqchiča,
- 23 neqhstan ni qota qaqan Jesusaki thxaxchiča. Xalla nuż ni qotkiś qaqan, ni qotkiŝiki añcha aśŝiś thami thonchiča, nizaša ni walsaki qhaś ŝhipsñi qallantichiča neqhstan qhaŝkiś qatśmayatača ninakaki.
- 24 Neqhstan ninakaki Jesusa žini oqhchiča, tuż khikan: – ¡Thaxiñi! ¡Thaxiñi! ¡Učhumnakki qhaŝkiś qatśmayača! Neqhstan Jesusaki žäżku ni thamżkiś nizaša ni qhaś lhxoqżkiż ujŝiča, neqhstan thappacha tshorhchiča nizaša ch'ujpachatača.
- 25 Xalla neqhstan Jesusaki niź thaxintanakażkiś khichiča: – ¿Ančhuka quś qhaż khissita? Xalla ninakaki tsukhchi iŝpantichi, ninakpora pewksasatča: – ¿Jekhpan tixo, nizaša ni thamimi qhaś lhxoqimiż ujza nizaša ninakaki tiż kaśśa?

- 26 Nižtami ninakaki, Gerasa khita yoqa qotz nawkhtuñtan Galilea wathz tukkin irantichiča.
- 27 Neqhstan Jesusaz yokkiś shujžtan tshi saxraz tanta žoñi, ni wathkiŝtan ulanzkichiča, neqhstan Jesusižkiś makhatžkichiča. Xalla ni žoñiki tukitanpacha ana ŝkiti kuthñitača nižaša ana peršun qhuykiś qamñitača kampasantukiśqaś qamñitača.
- 28 Jesusa cheržku, ni žoñiki niž tukkiś qhawkan killŝipacha thxotsiča: – ¡Jesusa ana wethkiś mitiša, tsewcta pach Yös Mati! ¡Amkiś rokt'uča ana werh llaki thälla!
- 29 Jesusaki niž quškiś khitqalča, nižaša ni žoñžkiŝtan ni yenqha ulnaxu kuchantqalča. Nižaša qhaž wilta ni žoñi tantqalča ni anašum yenqhaki; neqhstan ni žoñinakaki qhažwilta ni Saxraz tanta žoñi tanžku niž thaxintami jir karinžtan čelhqalča ana atipsqatsxapa, ni žoñiki qhoqšñipanqaštača nižaša ni anašum yenqhaki ni žoñi ch'eqti yoqkinpan chhichñitača.
- 30 Neqhstan Jesusaki ni žoñi pewkŝiča: – ¿Čhul thuchiśšam amxo? Nižaša niŝi qhaŝiča: – Weth thüki tama khitača. Tama ni žoñžkiś lušhñiž khen, xalla nuž khichiča ni anašum yenqhanakaki,
- 31 Ni anašum yenqhanakaki Jesusižkiś rokt'ichiča ana ni tuj phetqhutñi kuchšnaxu.
- 32 Xalla ni yoqkiś tama kuchinaka kurkiś luhlkan želatča; ni yenqhanakaki Jesusižkiś rokt'ichiča ni kuchinakžkiś lušhqataxu, neqhstan Jesusaki amtaqaśša khichiča.
- 33 Neqhstan ni anašum yenqhanakaki ni žoñžkiŝtan ulanchiča, neqhstan ni kuchinakžkiś lušhŝiča, neqhstan ni kuchinakaki qotqhutñi aqharanqhutñipacha šhukhuntichiča, xalla nikhu thxotsku tikhŝiča.
- 34 Ni kuchi ichñi awatirinakaki nižta watchi cheržku, tsukaña ŝathchiča ni wathkiś želhñi žoñinakžkin maś mašñi, nižaša xochuñ želhñi žoñinakžkin maś mašñi.
- 35 Ni žoñinakaki ni watchi cheri ulanzkichiča, neqhstan xaqhsikintažlax Jesusa xalla nikhu irantižkichiča, ni anašum yenqhanakaki ni žoñžkiŝtan ulanqalča, ni žoñiki Jesusiž qhxochkiś julŝi želatča nižaša ŝkitimi ŝuma kuthchi; neqhstan ni žoñinakaki añcha eqhsiča.
- 36 Nižaša ni čhhetiñi cherchi žoñinakaki, ni anašum yenqhaž tanta žoñi xaqhnuž čhhetintatažlaxa xalla ni kint'ichiča.
- 37 Neqhstan thappacha ni Gadara khita yoqchiś žoñinakaki, Jesusa rokt'i qallantichiča ni yoqkiŝtan Jesusa oqaxu, ni žoñinakaki añchaž eqhsnatča. Neqhstan Jesusaki walsikiś lušhku oqhchiča.

- 38 Ni anaşum yenqhanaka chhetqatżinta źoņiki, Jesusiźkiś rokt'ichiĉha niźtan chika chhichaxu, xalla neqħstan Jesusaki ana munchiĉha eklax khichiĉha, tuź khikan:
- 39 – Am qhuya oqa, niźaśa thappacha kint'iźta xaqhnuź Yös amtan pächiźlax xalla ninaka. Neqħstan ni źoņiki oqhĉhiĉha xalla niźaśa kint'ichiĉha thappacha ni watharan ni Jesusa niźkiś pätanaka.
- 40 Xalla neqħstan Jesusa qotź nawkhtuñtan kephtan, ni źoņinakaki añĉa chipa Jesusa tanśiĉha niźaśa thappacha ninakaki thewźnatĉha.
- 41 Neqħstan tshi Jairo khita źoņi thonĉhiĉha, ni Jairuki ni akhs qhuy chawkh jiliritaĉha. Ti źoņiki Jesusiź qhxoch tukkiś killśku rokt'ichiĉha niź qhuykin thonźkaxu,
- 42 ni Jairuki śinta matallĉhiśtaĉha näki tshi qhalu piśkĉhiś watchiśtaĉha, näki uśhki tikhśmaya läkhichintaĉha. Jesusiź Jairuźtan oqan tama źoņinaka añĉa ts'akaskan apźnatĉha.
- 43 Ni źoņinakźkiśtan tsha lä źon oqatĉha, na źonki qhalu piśkĉhiś wata lhokh thawqs konkiś lä źelatĉha, niźaśa ni qullñinakźkiś thappacha t'upśinĉha näźa źelinśnaka niźaśa ana ninakaki na źon ĉhhetni atĉhiĉha.
- 44 Na źonki Jesusiź wirqħuttan makhatchinĉha niźaśa niź irś atalla lanśinĉha, ni orapacha ni lhokh thawsñiki ĉhawqĉhiĉha.
- 45 Neqħstan Jesusaki pewkśiĉha: – Ĵĵekhpan werh lanźkichexo? Thappacha ninakaki ana maśatĉha, neqħstan Piruki khichiĉha: – Thaxiņi, ti źoņinakaki thapaqħuttan am tewkźkila niźaśa tarhsla. Niźaśa amki pewkźa: 'Ĵĵekh pan werh lanśexo?' Khiĉha.
- 46 Xalla neqħstan Jesusaki ana quś nonĉhiĉha: – Tshisuña werh lanśiĉha, werhki nayĉhinĉha wethkiśtan weth aśi ulanñi.
- 47 Neqħstan na źonki Jesusa ĉerźku ana śhoxśñi atĉhinĉha, neqħstan kharkatkan Jesusiź qhxochkiś killśinĉha, thappacha ni źoņinakź tukkiś maśśinĉha qhaźtikiśtan nuź lanśintaźlax, neqħstan ni orapacha źethqalĉha.
- 48 Jesusaki näkiś khichiĉha: – Kullaka, am Yösĉin thapa quśśiś khen ĉhhetintamĉha. Xaśiki thilhapacha oqa.
- 49 Jesusaź na źonakź ĉiyan tshi źoņiki thonĉhiĉha, ni źoņiki ni akhs qhuy chawkh jilirkiś khichiĉha. – Am uśhki tikhśinĉha, ana iya ti Thaxiņiźtan parla.
- 50 Neqħstan Jesusaki ni ĉiņi nonźku Jairuźkiś khichiĉha: – Ana amki eqhsna niźaśa Yösĉin thapa quśśiś khe, neqħstan am uśhki źethĉi khekĉha.

51 Neqhstan Jairuz qhuya irantižku, Jesusaki ana jekhmi qhuykiš lušhqatchiča, Piruztan, Jacobuztan, Juanžtan, na ušha mä ephžtan xalla ninaka alaxaqas lušhqatchiča.

52 Thappacha ni žoñinakaki na ušhakištan irakipskan qätča, neqhstan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Anaž qä, ta ušhki anača tikhšič, ans ta ušhki thxaxča.

53 Thappacha ni žoñinkaki Jesusa thassiča, ninakaki na ušhki tikhšič šišatča.

54 Neqhstan Jesusaki na ušha qhara tanžinžku, phurhpacha chičiča tuž khikan: – ¡Ušhalli, žäžna!

55 Neqhstan na ušhki jakatatchinča; nižaša ni orapacha žäšinča, neqhstan Jesusaki čheri thäžnax khichiča.

56 Neqhstan na ušha mä ephki añcha išpantichitača; neqhstan Jesusaki iwxt'ichiča ti wattanaka ana jekhžkišimi kint'axu.

Lucas 9

1 Jesusaki niž qhalu piškchiš thaxintanaka akhšiča, neqhstan ninakžkiš aši nižaša jiliri thächiča ni thapaman anašum yenqhanaka chhetqataxu, nižaša lä žoñinaka qullšxapa.

2 Neqhstan ninaka kuchanchiča Yös irpiš watha mašinžkaxu nižaša lä žoñinaka čhhetinžkaxu.

3 Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Ančhukki jikhšxapa anaž čhhulumi chhichakiča: Ana athsmi, ana žaqkelšmi, ana t'antami, ana päšmi, nižaša ana turkšič šišitimi.

4 Nižaša ančhukki xaqhsi qhuykiš irantižkumi xalla ni qhuykiš eklakiča, ni qhuykištan oqhškama.

5 Yeqhap wathkiš anaž ančhuk tanšpekakiž niki, ni wathkištan ulna nižaša qhxochkiš skatchi phila tsath tsathsnakiča, xalla ninakžkiš mašta khišxapa ninakž uj tshi nöx chimpužtaqas khekča.

6 Neqhstan ninakaki oqhchiča, nižaša thapa ni xochinakqhutni Yös šuma kintu maš maškan nižaša lä žoñinaka čhhetinkan.

7 Herodeski paqhpik t'aqtikiš irpišniki thappacha ni Jesusiž päta watni kintunaka nonšiča; neqhstan ana xaqhnuž pinsi atatča, yaqhapanakaki Juanča jakatatchi khetča,

8 Yaqhapanakašti Elías Yöškištan čičiča jekžkichiki khetča, nižaša yaqhap žoñinakaki yaqhap tukita Yöškištan čičinakžkištan jakatatchila khetča.

9 Nižaša ni Herodeski khichiča: – Werh pachača kuchanchinki Juanž acha potžkaxu. ¿Jekhpan ti khesaxo, jekhžkištan añcha čhultaqi kint'itanaka nonžnoxo? Xalla neqhstan Herodeski Jesusa cheršpan pekatča.

- 10 Jesuziž thaxintanakaki kuttizku Jesuzikiš liju kint'ichiča ninakaž pätanaka. Neqhstan Jesusaki yaqha ch'eqti yoqa ninaka chhichku Betsaida khita wath žkati oqhchiča.
- 11 Neqhstan ni žoñinakaki Jesusa oqhchi šišku niž wirkiš saraqchiča. Jesusaki ninaka tanšiča nižaša Yös irpiš wathkištan chižinchiča, nižaša lä žoñinaka čhhetinchiča.
- 12 Maxña qaq ora khistan, Jesuzikiš niž qhalu piškchiš thaxintanakaki makhatžkichiča neqhstan nižkiš khichiča: – Ti žoñinaka kuchšna, jejšni oqaxu nižaša luli qhuržkaxu ni xochqhutni nižaša ni kežu čhhakhš yoq qhutni, ti yoqkišiki anaž čhhulumi želhča.
- 13 Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Ančhuk luli thälla. Ninakaki qhäšiča: – Anaž wethnakaltaki chamchilla želhča, taxšnuku t'anta nižaša pišk ch'išllaqas želhča, kunamim am pinsičani werhnak qhayi oqaxu thapa ti tama žoñinakžta.
- 14 Xalla ni žoñinakaki tshi taxšnukuqhalu watha luktaqanakatača. Xalla neqhstan Jesusaki khichiča niž thaxintanakažkiš: – Ni žoñinaka t'aqa t'aqa taxšnukuqhalukištan taxšnukuqhalu julsqata.
- 15 Ninakaki kaššiča nižaša thappacha ni žoñinaka julsqatchiča.
- 16 Neqhstan Jesusaki ni taxšnuku t'anta nižaša pišk ch'iš niž qharkiš tanžku, tsewchuk cheržku Yöskin sparakiž khichiča, neqhstan čh'alhžku niž thaxintanakažkiš thächiča ni žoñinakžkiš toxžinaxu.
- 17 Neqhstan thappacha ni žoñinakaki chheqañkama lulhchiča, neqhstan ni žethchinaka qhalu piškchiš kanašta aptaššiča.
- 18 Tshi nöxi Jesusaki šinalla Yöskin mayišatča, xalla niž thaxintanakaki nižtan chikapachatača. Neqhstan niž thaxintanakažkiš pewkšiča: – ¿Ti žoñinaka wethkištan qhažt khixo?
- 19 Ninakaki qhäšiča: – Yaqhap žoñinakaki Juan Wawtistača khiča, yaqhapašti Eliassa khiča, nižaša yaqhapanakaki yaqha tukita Yöskištan chiñižl jakatatchini khiča.
- 20 – Neqhstan Jesusaki ninakžkiš pewkšiča. Nižaša ančhukšti, žjekhča werh khexo? Neqhstan Piruki qhäšiča: – Amki Mesías Yös kuchanžkitamča.
- 21 Xalla ni Jesusaki ninakžkiš šumpacha chičiča ana ti jekhžkišimi chiyaxu.
- 22 Neqhstan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Ni žoñž Matiki añchaž t'aqhišakiča, nižaša čhhaxwtaž khekiča, ni wath qamchi ephnakžkiš, timlu jilirinakžkiš, judiu li utt'ayñinakžkišimi, neqhstan kontašaqas khekiča, neqhstan chheph maxkištan jakatatakiča.

- 23 Wiruñ thapatižkiś khichiča: – Xaqhsilta žoñit weth thaxinta khiśpekčhax niki, niž perśun qamaña thatśtanča, neqhśtan śapuru perśun kuruśha quźna nižaśa werh apźka.
- 24 Thapa perśun qamaña liwriś pekñiki apt'akiča; nižaśa weriž khen thappacha niž qamaña apt'iñiki, xalla tiki liwriťaž khekiča.
- 25 ¿Žoñinakźtaki inapanqaś ti yoqa qhutupacha kantami khesača, nižaśa perśunpacha apt'akiča ni žoñipachaž qatakiča?
- 26 Nižaśa xaqhsilta žoñit wethkiśtan aśačhaxa nižaśa weth tawqkiśtan, nižtaśaqaś žoñž Matiki ni žoñi nakźkiśtan aśakiča, čhul orat niž aśtan thonačhaxa nižaśa niž ephž aśtan nižaśa niž žkay quśśiś anjilanakźtanami.
- 27 Cheqpachal chiyučha tshi qhažultan teqhś želhñi žoñinakźkiśtan anaž tikhžnakiča, ima Yös irpiś watha cherkanaki.
- 28 Ni qaśku tshi towqu thuñkiśtan, Jesusaki mayiśiśxapa tshi kuru yawchiča Piružtan, Santiagužtan, Juanžtan qhutžta.
- 29 Xalla nuž mayiśan Jesusiž chercheriki kephsiča, nižaśa niž śkitiki chiw lexu khissiča ańcha llijñi;
- 30 neqhśtan pukultan žoñinaka Jesusižtan parlikan thensiča. Tinakaki Moisestan Elías tantača,
- 31 ninakaki tshi ańcha k'achha qhankiśtača, nižaśa ninakaki Jesusa xaqužt tikhžnačhaxa ni Jerusalén wathkiś niž palt'atča, nižaśa niž jakatatśkiśtan nižaśa tsewkta pacha oqhśkiśtan.
- 32 Neqhśtan Piruki niž maśinakźtan ańchaž thxaxi pasnatča, xalla nižtami želhchiča ana thxaxžku, nižaśa Jesusiž qhana cherchiča ni pukultan žoñinaka nižtan chikapacha.
- 33 Neqhśtan Jesusižkiśtan ni pukultan žoñinaka wax oqhśmayaž khen, Piruki khichiča: – Thaxiñi, jańcha waliča učumnakki teqśiki! Chheph śhujllaž qhuyśla učumnakalta: Tshiki amta, tshiki Moisesta nižaśa tshiki Eliasta. Xalla ni Piruki ana śiśatča čhuluqat chiyatčhani.
- 34 Xalla nuž Piruž chiyana ninakźkiś tshiriki śhujžkichiča, ni tshir taypikiś khisku ninakaki eqhsnatča.
- 35 Neqhśtan ni tshirkiśtan tshi xora čhžkichiča, tuž khikan: “Tiča weth q'ay Machhki, ti illśinpanča: Ančhukki tiž nonžna.”
- 36 Ni xora nonžnan Jesusaki śinalla eklichiča. Ans ninakaki quśkiś śhoxchiča ninakaž chertanaka, neqhśtanpacha anapan jekhžkiśmi maśśiča.
- 37 Neqhśtan xaqatažpacha kurkiśtan śhujžkan, tama žoñinaka Jesusa śali oqhchiča.

- 38 Neqhstan tshi ni zoñinakzkiistan Jesusizkiis phurhpacha chichiicha: – Thaxiñi, am rokt'uicha weth sinta machhllaž cheržinžkalla;
- 39 xalla niki yenqhaž tantača, ni yenqhakiž qhawqatča, t'ukqatča nižaša atkiistan č'utu jupoqsqatča. Neqhstan šoxritsa nižaša anapanž škitimi kuchš pekča.
- 40 Nižaša werhki am thaxintanakzkiis rokt'ichinča ni yenqha chhetqatžinaxu, xalla ninakaki anapan atchiča.
- 41 Jesusaki qhäsiča: – ¡Ä ana Yös kin qušiš žoñi nižaša q'oturara! ¿Čhul orakamat ančukatan želaki nižaša t'aqhišaki? Am uša teqhs šhikžkalla.
- 42 Neqhstan ni ušhaž Jesusizkin makhatan ni anašum yenqhaki yoqkiš ni ušha thxotchiča, nižaša wilita t'ukqatchiča; xalla neqhstan Jesusaki ni yenqha ujšiča, nižaša ni ušha čhhetinžku niž ephžkiš thächiča.
- 43 Neqhstan thappacha ni zoñinakaki ni Yös paqh aši cheržku ispantichiča. Neqhstan ni zoñinaka Jesusiz pätkiistan muspa chipan, ni Jesusaki niž thaxintanakažkiš khichiča:
- 44 – Ti šumpacha nonžna nižaša ana thatžnakiča: Ni žoñž Matiki zoñinakž qharkiš thätaž khekiča.
- 45 Xalla ninakaki anaž näšnatča ni Jesusa čiñi, imašipan khetžinatča ninakž näšxapa nižaša katoqšnakami; nižaša ninakaki Jesusaž čita taqu thaxžnaxupan khičaxa xalla ni pewkš eqhsnatča.
- 46 Neqhstan Jesusiz thaxintanakaki ninakpora ch'äraši qallantichiča, ninakzkiistan jekhpan irpiñi kheki khikan.
- 47 Jesusaki ninaka pinsiñi nayžku näsiča, neqhstan tshi ušha qhawžku,
- 48 ninakzkiš khichiča: – Xaqhsilta žoñit weth thükiš tshi ušha tanžaxa, ni oraki werhž tanža; xalla ni werh tanšniki anaž werh alaxalla tanža, niki werh kuchanžkiñi šaqas tanža. Jekhžlax thapatizkiistan tshan amu, xalla niča tshan paqhiki.
- 49 Juanki Jesusizkiš khichiča: – Thaxiñi, werhnakki cherčinča tshi žoñi am thükiš anašum yenqhanaka chhetqatñi; nižaša ana učuntan oqhlayñiž khen, werhnakki ana päx khichinča.
- 50 Jesusaki nižkiš qhäsiča: – Ana nižta pä, xalla ninakaki anača učunnakatan moq'u, učum mašiča.
- 51 Neqhstan Jesusiz wax tsewka pacha yawš thuñi irantižkan, Jesusaki thapa qustan oqhchiča Jerusalén watha.
- 52 Nižaša niž thaxintanaka niž tuki kuchanchiča, ni Samaria khita xochkin tshi thxaxš qhuya qhuržkaxu.

- 53 Xalla ni Samaritan zoñinakaki ana qhawś pekchiča, ninaka Jerusalén wathqhutñik watñi naychiča.
- 54 Neqhstan Santiagužtan Juanžtan ni thaxintanakaki xalla ni śišku Jesusižkiś khichiča: – Yös tata, ¿am munqay werhnak tsewcta pachkiſtan uj ſhujqatñi Elías taqaś, nižaśa ninaka ujkiś xapaxu?
- 55 Neqhstan Jesusaki ninakž qhutñi qhutžku ujśiča, tuž khikan: “Ančhukki anaž śiśśa čhhul Espiritužkiſtanqaž thončhani. Nižaśa zoñž Matiki anača zoñinakž žeti thatni thonchiki, zoñž Matiki liwri thonchiča.”
- 56 Neqhstan ninakaki yaqha qolta watha oqhchiča.
- 57 Neqhstan ninankaž jikhśkiś oqhkan tshi zoñiki Jesusižkiś khichiča: – Tata, amiž xaqhsi oqanami ampanl apžnača.
- 58 Jesusaki nižkiś qhäśiča: – Ni qitinakami qarchiśśa nižaśa ni wežlanakami thurchiśśa; xalla ni zoñž Matiſti ana xaqhsiranmi acha nonśllami želhča.
- 59 Neqhstan Jesusaki yaqha zoñžkiś khichiča: – Werh apžka. Xalla niiki qhäśiča: – Yös tata, werh anś weth eph thati oqhqatalla.
- 60 Jesusaki nižkiś qhäśiča: – Ana oqa, ni tikhśi zoñinakaqaś ni tikhśinakaki thatla; amki ni Yös irpiś watha maś maśka.
- 61 Neqhstan yaqha zoñiki Jesusižkiś khichiśaqaśśa: – Yös tata, werhki am apś pekuča, werh anś oqhqatalla weth qhuy zoñinakžtan jalhtiśxapa palt'i.
- 62 Jesusaki nižkiś qhäśiča: – Jėkit qharžtan ni qhullś tanžaxa, nižaśa tira wirqhutñi cheqžaxa, xalla niiki anaž wakiśiča Yös irpiś wathkiśiki.

Lucas 10

- 1 Xalla neqhstan Jesusaki illśiča yaqha towquqhalu zoñinaka, nižaśa niž tukkiſtan pukultan pukultan kuchanchiča, thapa ni watha nakqhutñi nižaśa ni yoqanak qhutñi.
- 2 Jesusaki ninakžkiś khichiča: “Tamača Yös irpiś wathkiś luśhpekñinakaki, xalla ni Yös ſuma taqu palxayñinakaki añcha upača. Nižtikiſtan ančhukki Yöskiſtan maya tshant Yös ſuma kintu palxayñinaka kuchanžkaxu.
- 3 Nižaśa ančhukki oqa, werhki ančhuk kuchnuča tshi üśa qitinakž taypikiſtaqaś.
- 4 Nižaśa ančhukki anaž päś chhichakiča, nižaśa ana kelśmi anaśa čhhatami; nižaśa jikhśkiś oqhkanaki ana jėkhžkiśimi tsänakiča, nižaśa ana en enžku oqakiča.
- 5 Xaqsi qhuykiś luśhkumi, xalla tuž tsänakiča: ‘Ti qhuykiśiki añcha walix khila.’

- 6 Xalla nikhu suma zoñiz zelakiiz niki, niz suma pekski quski zetchiis khekiicha; ans tshi qhuykiis anaž qhawznasaž niki, ančukki anaž čhulumi apt'akiicha nizaša učhunta-pachaž khekiicha.
- 7 Neqhstan ančukki ni qhuykiispachaž eklakiicha, nizaša ninakaž ančukakiis onakiiz niki, ančukki lulakiicha nizaša likakiicha, ni lanqšni zoñiki pakta khiis wakišičha. Nizaša ančukki anaž qhuykiistan qhuya oqhlayakiicha.
- 8 Nizaša ančukki tshi watha irantižku xaqhsikišqat ančuk qhawznačhaxa, xalla neqhsi ančukki lulakiicha čhulu onanami;
- 9 nizaša neqhs želhni lanaka čhhetnakiicha, nizaša ninakžkiis palxayakiicha, tuž khikan: 'Ančukaltaki ni Yös irpiš wathaki kezullača.'
- 10 Nizaša ančukki tshi wathaž irantakiiz niki, nizaša ni watha anaž ančuk tanžnakiiz niki, ni wath mora ulna tuž khikan:
- 11 '¡Ančuka wath philami wethnaka qhxochškiis skatchiicha, werhnakki ti phila tsath tsathsnuča ančukakiis ana wali wataxu! Xalla ti šišakiicha ančukakiistan ni Yös irpiš wathaki kezullača.'
- 12 Werhki ančukakiis weraral khiwča, xalla ni thuñkišiki ti wathžtaki tshan ana waliž watakiicha ni Sodoma wathchiš zoñinakžkiistan.
- 13 "¡Aywira, am Corazinšti! ¡Aywira, Betsaidašti! Xalla ni milajrunaka ančukakiis pätača, xalla ti milajrunakaki Tiro nizaša Sidon wathkiš pätasaz niki, xaqhsipacha ni zoñinakaki Yöskin quš thutžtasacha, ninakaki tshi šhaxrañ škiti kuthžtasacha nizaša qhuphkiš julžtasacha.
- 14 Xalla neqhstan Yös thonš thuñkišiki ni ančuka wathaki tshanti anawal t'aqhišiškiš thonakiicha, ni Tiro nizaša Sidon wathchiš zoñinakžkiistan.
- 15 Nizaša amšti Cafarnaúm, žtsewka yoqa iranta waytita kheqam khiya? ¡Amki thxottam khekiicha ni qos pheta sumchi laqha iranta!
- 16 "Ni ančuk nonšñinakaki, werh šaqaš nonža; nizaša ni ančuk ana tanšñinakaki, werh ana šaqaš tanža, ni werh ana tanšñiki, werh kuchanzkiñi ana šaqaš tanža."
- 17 Ni towquqhalu zoñinakaki añcha chipa kephžkichiicha, tuž khikan: – ¡Yös tata, am thüžtan čitaki xalla ni anašum yenqhanakamiž werhnak kašša!
- 18 Jesusaki ninakžkiš khichiicha: – Jěsalla, werhki cherchinča xalla ni Saxra tsewka pachkiistan rayužtaqaš kithšni.
- 19 Werhča ančukakiš aši thächinki šqoranaka theksxapa nizaša lleq'achunkanaka theksxapa, nizaša thappacha moq'unakž aši atipšxapa, ana šinta šhoxrichsqatžku.
- 20 Ni yenqhanaka ančuk kaštikiistan ana añcha chipa, ančuka thü tsewka pach liwrukin katoqta khen chipakiicha.

- 21 Ni orapacha Jesusaki añcha chipchiícha Espíritu Santuútan, nizaśa khichiícha: “Tatay am aytuícha, tsewkta yoqa nizaśa ti yoq Yös tata, xalla ni śiśñi źoñinakźkiśtan nizaśa ni nāśñi źoñinakźkiśtan śhoxźintanaka, ni śuma quśiśiś źoñinakźkiś ni ćhhultaqinaka thėśamćha.
- 22 “Weth epki wethkiś ti ćhhultaqinaka thėchiícha. Anaź jėkhmi śiśśa jėkhźlax niź Mati, Ephqaś śiśśa; nizaśa anaź jėkhmi śiśśa Jėkhź lax eph, niź Matiqas śiśśa nizaśa ni Machhki jėkhźkiśqaś thās pekćhan niźkiśqaś śiśqatćha.”
- 23 Jesusaki niź thaxintanakźkin kephźku śinapora khichiícha: “Añcha śumax khila ni cherñi źoñinakź źhuki nizaśa anćhukaź chertanakaki;
- 24 cheqpachal chiyućha wakchi Yös kuchanźkita chĩñinakaki nizaśa irpiñi reynaka añchaź cherś pekatćha ti anćhukaź chertanaka, nizaśa anapan cherchiícha; nizaśa añchaź nonś pekchiícha ti anćhukaź nonźtananka, nizaśa anapan nonśićha.”
- 25 Tshi judiunakź li thaxiñi źoñiki Jesusa palxayi oqhchiícha, neqhśtan ni ujkiś thxotsqatśxapa pewkśićha: – Thaxiñi, ĳćhhulut werh pāsaya xalla ni wiñay źeti tanśxapa?
- 26 Jesusaki niźkiś qhāśićha: – ĳNi likiś ćhhulu khjirtataxo? ĳNizaśa amki ćhhulum lixo?
- 27 Ni judiu li utt'ayñiki qhāśićha: – ‘Am Yös thapa quśtan peka, nizaśa thapa animuźtan, nizaśa thappacha am aśtan, nizaśaqaś thappacha am pinsamintuźtan’; nizaśa ‘xaqhnuź perśunpachkiś oqśñamźlaxa, xalla niźtaśaqaś thapa źoñinaka oqśtanćha.’
- 28 Jesusaki niźkiś khichiícha: – Amki śuma qhāśamćha. Ninakam pāchax niiki, źetchiśśam khekićha.
- 29 Xalla ni judiu li utt'ayñiki, niź pewkźta śuma pan khisqatśxapa, Jesusiźkiś khichiícha: – ĳNizaśa jėkht pan weth maśinakaxo?
- 30 Neqhśtan Jesusaki niźkiś qhāśićha: – Tshi źoñi oqatćha Jerusalén jikhśkiś Jericó qhutñi, nuź oqhkan thañinakźtan śalśićha nizaśa ni thañinakaki niź śkitillami qhañchiícha; nizaśa qichchiícha neqhśtan tikhślanti ekchiícha.
- 31 Tshi timlu jiliriki ni jikhśuñpacha oqatćha; xalla ni qichta źoñi cherźku chhüźku tira watchićha.
- 32 Niźtaśaqaś tshi Levitaki ni qichta yoqa irantiźku, ni qichta źoñi cherźku chhüźku śaqaś tira watchićha.
- 33 Xalla tshi Samaria wathchiś źoñiki ni jikhśuñpachaśaqaś oqatćha, xalla ni źoñi cherźku añcha oqśićha.

- 34 Neqhstan ni zoñzkiś makhatzku, niż shoxrinaka qullsinchiča aceitižtan nižaśa winužtan, neqhstan pañžtan jeržinchiča. Neqhstan niż persun aśnukiś tewzku chhichchiča tshi xarañkin xalla neqhśi ni lä zoñi cheqśiča.
- 35 Neqhstan xaqatažuki ni samaritanuki piśk denario xözku thächiča ni xarañchiś zoñzkiś, tuž khikan: ‘Ti lä zoñi am cheqžinalla, nižaśa ti päškiŕtan iyam uchakz niki werhki kephzku amkiś phxoqača.’
- 36 Xaśiki, ¿xaqsiltat ti chhepultankiŕtan, ni thañzkiś paŕqatñi zoñzkiŕtan maśižtaqaśya?
- 37 Ni li thaxiñiki qhäśiča: – Jëkhžlax ni lä zoñi oqśi. Neqhstan Jesusaki khichiča: – Xaśiki oqa nižaśa am nužuśaqaś päžka.
- 38 Jesusaki tira jikhśkiś oqhkan tshi xochkiś irantichiča, neqhśi na Martiki Jesusa qhuykiś qhawśinča.
- 39 Martiki tsha laqhchiŕtača näki María khititača, Mariki Jesusiž qhxoch qhuttan julžinčinča, niž čiŕtanaka nonśxapa.
- 40 Xalla na Martiŕti näža qhuykiś wakchi lurañchiŕtača, neqhstan Jesusižkiś makhatzku khichinča: – Yös tata, ¿anam werh ŕinta oqžya, ta weth laqh ŕinalla ti lurañžtan werh thxotñi? Amki chiyalla werh yanapaxu.
- 41 Neqhstan Jesusaki näkiś qhäśiča: – Marta, Marta, amki am qhuy lurañanakzkiśqaś quśśiŕsamča nižaśa anam želi wakča,
- 42 Nižaśa tshi päŕllaqaś cheqanaki. Mariki ŕuma päŕ ni illŕinča nižaśa anaž näkiŕtan jëkhmi qhañasača.

Lucas 11

- 1 Tshi wilta Jesusaki tshi yoqkiś mayiŕatča, xalla ni žeržtan tshi niž thaxinta nakzkiŕtan khichiča: – Yös tata, werhnak mayiŕi thaxnalla, xalla ni Juanki thaxinchiča niž thaxintanakažkiś xalla nižtaŕaqaś wethnakakiś thaxžnalla.
- 2 Jesusaki ninakzkiś khichiča: – Xalla ni mayiŕikan tuž chiyakiča: ‘Yös tata, amki tsewhta yoqkin želhča, nižaśa am thüki alt'itax khila. Nižaśa am irpiś wathax thonlalla. Am quŕkama pälla ni tsewhta yoqkin, nižaśa ti yoqkiś.
- 3 Nižaśa wethnakata ŕapuru luhlś t'anta töx thuñi thäžkalla.
- 4 Wethnaka ujkiŕtanž pertunalla, nižaśa werhnakki thappacha wethnakatan ana wali päñinakzkiś pertunuča. Nižaśa anaž werhnak ujkiś thxotsqatalla, nižaśa wethnaka ujkiŕtan liwriyalla.’
- 5 Neqhstan Jesusaki ninakzkiś khichiŕaqaśśa: – Ančhukakiŕtan tŕiŕsuña maśiŕiŕ lax niki, nižaśa chika arama niž qhuya oqhžku nižkiś chiyasača: ‘Weth maŕi wethkiś chheph tantaž qaxžnalla,

- 6 weth qhuykiś weth maśiki jikhśkiśtan irantiźkichiċha, anaź wethtaki ċhhulumi onanś želċha.'
- 7 Ni žoņiki qhulltanpacha qhăskichiċha: 'Ana werh ċhċina, qhuy śanaki ċhawkhataċha niźaśa weth okhalami niźaśa werhmi waxa aphśkiś ikintichinċha; anapan žăźnasaċha amkiś ċhhulu thăśxapaki.'
- 8 Werhkil khiwċha, am maśiki anamit žăźnaċhan ċhhulu thăyillami, amiź ana quś nonanaki thăsaċha thapa amiź pektanaka.
- 9 Niźtikiśtan werhki khiwċha: Yōśkiśtan maya, Yōśki thăkiċha; niźaśa xalla ni qhurņiki waċhakiċha; niźaśa anċhukkiź toxtoxa neqĥstan tsewka śanaki khetsnakiċha.
- 10 Xalla nuź mayņiki tanźnakiċha; niźaśa nuź qhurņiki waċhakiċha; niźaśa ni śankiś toxtoxņi žoņċtaki ni tsewka śanaki khetźintaź khekiċha.
- 11 "ċXaqhsilta uċhumnaka eph, niź uśhaź t'anta mayan tshi maś thăsaċha; niźaśa tshi ċh'iś mayan, tshi śqorax thăsaċha,
- 12 niźaśa tshi śiņi mayan, tshi lleq'achunka thăsaċha?
- 13 Niźaśa anċhukki, ņexwċhukċha anċhuka okhalaź mayan śuma ċhhultaqinakaqaś thăyinċhukċha, ĵUċhum tsewka Yōś Ephki tshallanti thăsaċha ni Espċritu Santu ni mayņi žoņinakźkiśiki!"
- 14 Jesusaki tshi anaśum yenqhaź ċhhetqatatċha ni anaśum yenqhaki tshi žoņi upa khisqatqalċha; niźaśa ni anaśum yenqhaź ulantan ni upaki ċċiċhi qallantichiċha, neqĥstan ni žoņinakaki iśpantichi khissiċha,
- 15 yaqhap žoņinakaki ċċiċhiċha: "Beelzebuki anaśum yenqhanakź ċhawkh jiliriċha, niċha ti Jesusiźkiś aśi thăċhiki ċhhetqatśxapaki."
- 16 Yeqhap žoņinakaki Jesusa ujkiś thxotsqatśxapa tshi tsewka pach chimpu mayatċha.
- 17 Xalla ni Jesusaki ninakaź quśkiś pinsita śiśku, ninakźkiś khichiċha: "Thapa t'aqsi ċhawkh wathaki ninakporaź aqsnakiċha, niźaśa tshi qhuykiśtan t'aqsi žoņiki niźtaśaqaś ninakpachaź aqsnakiċha niźaśa ninakporaź ċhhaxwqatasakiċha.
- 18 Niźtaśaqaś Saxraki ninakpora t'aqsnasaź ņiki, ċxaqnuźt niź aśi tira waqayċhasaxo? Xalla til khiwċha anċhukki thurt'iċha, anċhukki werh Beelzebuź aśtan anaśum yenqha ċhhetqatņiź khiċha;
- 19 xalla nuźpanź khesaź ņiki, ċĵċkht anċhuka apśņinakźkiś ni yenqhanaka ċhhetqatśxapa aśi thăxo? Niźtikiśtan ninakapachaź anċhukakiś ujċhiśśamċha khekiċha.
- 20 Werit anaśum yenqhanaka ċhhetqatuċhax ni Yōś qharźtan ņiki, xalla ņiki thăža Yōś irpiś wathaki waxa anċhukakiś irantiźkichiċha.

- 21 “Nízaša tshi zoñiki níž persún qhuya walxa wakiyaássi nízaša walxa thupi quśsiś ichcha, nízaša níž qhuykiś želñi shoxtanaki ana atañača.
- 22 Neqhstan ni zoñzkiśtan yaqha zoñi tshan thupi thonzku atipznasaž niki, ni zoñzkiśtan qhañznasača níž wakiyašta xwatsnakiś tasta, nízaša níž želinśnakami ni thup zoñztakamaž khesača, neqhstan níž maśinakzkiś toxnasača.
- 23 “Xaqhsilta zoñizlax ana wethkin tukñiki, xalla ni zoñiki wethtan moq'uča, nízaša ni ana werh yanapñiki zoñinaka witcha.
- 24 “Nízaša tshi yenqhaki zoñzkiśtan ulanzku, qhoñ yoqaranž oqhlayča jejs qhurkan; xalla neqhstan ana watzku khiča: ‘Weth qhuyal kepača, xaqhsikiśtan ulanchinzlax xalla nikhu.’
- 25 Xalla nuž kephzku ni zoñi šalča, níž quśki tshi śuma qhuya pewztaž taqaś nízaša śuma thakšta.
- 26 Neqhstan ni yenqhaki oqhzku towqu yenqhanaka akhsqatzkichiča nížkiśtan tshallan anawalinaka, neqhstan ni yenqhanakaki thappacha luśśa ni zoñzkiś qami, neqhstan ni zoñiki tshanti ana wali khissa níž tuki qamtikiśtan.”
- 27 Neqhstan Jesusaki nuž palxayatča, tsha žonki zoñinakz taypikiśtan qhawchinča: – ¡Añcha wali na am matiñ žonki nízaša am thaqinchinki!
- 28 Jesusaki qhásiča: – ¡Añcha waliča ni Yös śuma kintu xaqhnuž chíchaxa xalla ni nonśñinakaki, nízaša kaśñinakaki!
- 29 Ni tama zoñinakaki tiraqaś akhskatča Jesusiž muytata, nízaša Jesusaki palxayi qallantichiča: “Ti xašta zoñinakaki añcha ñexuča; tshi chimpuqaś mayñiča, xalla ni chimpuki anapanž thežta khekiča, Jonaskiś thežta chimpu irataki.
- 30 Xalla ni Jonaski Ninive zoñinakzta tshi chimpuztaqaštača, xaśiki ti zoñž Matiki nížtaśaqaś xašta zoñinakzta chimpuztaqaś khekiča.
- 31 Yös thonś thuñkiśiki, ti xašta zoñinakzkiś ninakz ujkiśtan phalan, na warta reyniki žažnakiča nízaša ti zoñinaka ujchiśśa khekiča; xalla naki tshan nawkhta yoqkiśtan thonchinča ni Salomonž śiśtanaka nonśñi.
- 32 Nížtaśaqaś Ninive wathchiś zoñinakaki Yös thonś thuñkiśiki žažnakiča, xašta zoñinaka ujkiśtan phalan ujchiśśa khekiča; xalla ni Ninive wathchiś zoñinakaki Yös kin qhutsiča ni Jonás Yös kiśtan chiñi nonzku, nízaša teqhś ti yoqkiś želñiki Jonaskiśtan tshan paqiča.
- 33 “Anaž jekhmi micha thesnasača tshi shoxśak yoqkiś, ana kajun qhulltanami, micha tewśkiśpanž nonznasača xalla ni luśñi zoñinaka qhana cheraxu.
- 34 Ančhuka žhukiki xañchiž michača; nízaša am žhukiki śumažlax niki thappacha am xañchiki qhanaž khekiča; nízaša ančhuk ñexwčhukžlax niki, ančhuka xañchiki ni sumchi laqhkiś khekiča.

- 35 Nízaša ančhukpacha sumaž cheqznakiča ni ančhuka qhana, ana sumchi khisnaxu.
- 36 Nízaša thappacha am xañchiki qhana šhipižlax níki, xalla neqhšiki anaž ni sumchi laqhaki želasača, nízaša amki thappacha qhanam cherakiča, tshi micha amkiš qhanžkas xalla nížta irata.”
- 37 Neqhštan Jesusiž či žeržtan, tshi fariseoki Jesusa čhheri luhlšxapa níž qhuya qhawšiča, neqhštan Jesusaki níž qhuykiš lušhku miškiš julšiča.
- 38 Ni fariseoki íspantichiča ninakž usa ana pächiž khen, ni Jesusa ana qhara axunñi ima čhheri lulhkan cheržku.
- 39 Neqhštan Jesusaki nížkiš khichiča: – Ančhuk fariseonaka šawntanqaš ni tasa nízaša ni chuwanaka axwžku žhujža, ančhuka quški ni khižta akhtanaka nízaša ana šuma pätanaka šhipiča.
- 40 ¡Sumsunaka! ¿Xalla ni šawntan päñiki, anax qhulltanšaqaš pächi khesaya?
- 41 Nízaša ančhukki ančhuka želinškištan ni žoñinakžkiš onalla, neqhštan ančhukki thappacha žkayíž eklakiča.
- 42 “¡Aywira ančhuk fariseonaka! Ančhukki ni mintikištan nízaša ni kastillurkištan nízaša thapa luhlš ch'oxñi chhañinakkištan yesmullaqaš Yöskin thäyinčhukča, nízaša ana kašinčhukča ni Yös li nízaša níž šuma qušmi. Ančhukki tinaka päštanča, ana yaqhanaka päžku.
- 43 “¡Aywira ančhuk fariseonakašti! Ančhukki tukkinpan julš pekinčhukča ni akhs qhuyaran, nízaša ančhukakiš žoñinaka tsäñi pekinčhukča nízaša ni wath moraran thapa quštan tsäñi pekinčhukča.
- 44 “¡Aywira ančhuk judiuž li utt'ayñinaka, nízaša fariseo toskaranaka, ančhukki tshi ana cherchuk puyižtaqaša, ančhuka juntuñ oqhlayñi žoñinakaki anaž šišša!”
- 45 Xalla neqhštan tshi judiuž li thaxiñiki qhäšiča: – Thaxiñi, xalla tinaka čižkuki werhnakšaqam ch'äniča.
- 46 Neqhštan Jesusaki khichiča: – ¡Aywira ančhuk linaka katoqsqatñi! Ančhukki ančhuka quži žoñinakžkiš thušniñčhukča, ni ančhuka qužiki anaž jekhmi awanti atasacha, nízaša ančhukki anaž ančhuka lok'anallžtanami lanš pekča.
- 47 “¡Aywira ančhukšti! Ni Yös kuchanzkita čiñinakž puyi chukšninchukča, ančhuka achchinakaki konchiča.
- 48 Xašiki ančhukki amayt'ašša ančhuka achchi ephnakaž pätanakkištan, xalla nuž päžkumi ančhukki nížtapachaqašša: Ninakaki cheqpachapan ni Yös kuchanzkita čiñinaka konchiča, nízaša ančhukki ninakž puyiž chukžža.

- 49 “Níztikiístan Yösiki níž sískiístan khichiícha: ‘Anchukakin kuchanzkaícha Yös kuchanzkita chíñinaka nížaša Yös illístanaka, nížaša tshi qhazultan ninakzkiístan kontaz khekiícha nížaša yaqhapanakaki ap aptaz khekiícha.’
- 50 Xalla ti xašta zoñinakzkiís ti yoqa thulztikiístanpacha, Yösiki thappacha nížkiístan chíñinakz lhokh thawqtanaka qantaž mayakiícha.
- 51 Abelz lhokh kiístanpacha Zacarižkama, ninakaki ni altarkiís nížaša timluran tikhsíícha. Werhki weraral khiwícha Yösiki ni tikhši zoñinakzkiístan ni xašta zoñinakzkiís qantaž mayakiícha.
- 52 “¡Aywira anchuk li thaxiñinaka! Anchukki ni sísnakz llawi qhxortipaśiníchukícha; xalla neqhístan anchukpacha ana luśhśa, nížtaśaqaś ni luśhpekñinaka ana luśhqatícha.”
- 53 Neqhístan Jesusaz ulantan, ni judiuž li thaxiñinaka nížaša ni fariseonakami ninakaki añcha žaxwchíícha, neqhístan ninakaki wakchi pewksnakztan śhikiśi qallantichiícha,
- 54 Jesusa ujkiś thxotsqatsxapa nížaša níž čitikiístan taqu tanśxapa.

Lucas 12

- 1 Neqhístan Jesusižkiś śmali tama chawkh wathay chawkh watha zoñinakaki thonchiícha, ni zoñinakaki ninakpora añcha ts'akasatícha. Neqhístan Jesusaki tuki níž thaxintanakzkiś palxayi qallantichiícha: “Anchukki kuytaśakiícha ni fariseo toskara chíñi zoñinakzkiístan, ni zoñinakaki q'oturarapanícha.
- 2 Anaž čhulu śhoxtaki želasaícha, śhoxtanakaki wathztapanqaś khekiícha, nížaša anaž ana śístami želasaícha ni ana śístaki śiśtaqaś khekiícha
- 3 Nížtaśaqaś thapa anchukaž sumchi laqhkiś čítanakaki, xalla ni čítanakaki thuñ qhankiś čitaž khekiícha, nížaša ni qhuya chawkhžku xamaśit čítaki, qhuy phurnikiístanpacha qhawtaž khekiícha.
- 4 “Weth maśinaka anchukakiś chiyuícha, anchukki ana eqhsna ni xañchi konñinakzkiístan, xalla neqhístan ninakaki anaž juq'anti čhulumu päyi atasaícha.
- 5 Werhki anchukakiś chiyaícha, anchukki jekhžkinpan eqhsnasa: Anchukki eqhsnakiícha ni tikhžku jakatatžku ni qos sumchi laqhkin thxotśxapa jiliri khissi zoñi. Xalla nuž anchukki ni zoñipanž eqhsnakiícha.
- 6 “¿Anaž taxśnuku wežlalla tuyasaícha piśk päsuñ? Yösiki thapa ninakzkiístanami anaž thatžnasaícha.
- 7 Nížaša učum achś charami thappacha śintallkiístan śintalla qantakamaícha. Níztikiístan anchukki anaž eqhsna, anchukki ni wežlallanakkiístan tshantiž wakiśiícha.

- 8 “Anchukakiś khiwcha, jëkit weth tukatu zoñinakz tukkiś chichaxa, niztaśaqas ni zoñz Matiki ni chiñi zoñz tukatu ni Yös anjilanakz tukkiś chiyakiča;
- 9 nizaśa xaqhsilta zoñit zoñinakz tukkiś werh ana paxñi chiyačhax niki, niztaśaqas Yös anjilanakz tukkiś ana paxta khekiča.
- 10 “Nizaśa Yösiki ni zoñz Matztan moq'u chiñi zoñi pertunakiča; ans ni Espiritu Santužxapa chuchñi zoñiki ana pertuntaž khekiča.
- 11 “Čhhul orameqas anchuk akhs qhuya chhichta khenaki, ušh chawkh jilirinakzkin nizaśa jilirinaka irpiñiz tukkin chhichta khenami, anchukki anaž llakiśakiča ni thurt'iskiśtan nizaśa anaž thxoqnaqakiča nizaśa ni chiśkiśtanami.
- 12 Ni chiś ora irantižkichiž khen, ni Espiritu Santupachaž thaxznakiča čhulu chiśkiśtanami.”
- 13 Tshisuña ni zoñinakzkiśtan Jesusižkiś khichiča: – Thaxiñi, weth jilzkiś čhinalla wethkiś wakiśiñi želinśnakax wethkiś toxunlalla.
- 14 Neqhśtan Jesusaki nizkiś qhäsiča: – Weth maśi, žjèkh anchukakiś werh uchchi chawkh jilirižtaqas toxzinaxu?
- 15 Neqhśtan Jesusaki ninakzkiś wila khichiča: – Anchukki ni xamri khikhiśkiśtan kuytaśakiča; xalla ni zoñz žetiki anaž želinchiś khiśtanqas khesača.
- 16 Neqhśtan Jesusaki ti kintu kint'ichiča: “Tshi želinchiś zoñi želatča, niz yoqkiśiki añcha khjusa čhheri poqñitača.
- 17 Ni želinchiś zoñiki niz quśkiś pinsichiča: ‘Žwerhki qhažt khesay? Wethtaki ni čhheri poqchiki xaqhsikiś šhoxśmi anaž želhča.’
- 18 Nizaśa ni zoñiki khichiča: ‘Xalla tuž kheča. Weth čhheri makhś qhuyanakal palhznača neqhśtan tshan paqhil qhuyśnača, xalla neqhsi weth čhheri poqchinaka nizaśa weth želinśnakami makhznača.
- 19 Xalla neqhśtan werhki weth animužkiś kheča: Animu amki wakchi želinśnaka šhoxtichśamča watay wata thurñi; xaśiki jejzna nizaśa lula nizaśa lika, am añcha khjusam qamakiča.’
- 20 Xalla neqhśtan Yösiki ni zoñzkiś khichiča: ‘Amki sumsumča, ti chhañapacham am žeti apt'akiča, nizaśa ni šhoxtanakaki, žjèkhžtat khekixo?’
- 21 Xalla nuž watakiča tshi zoñi perśun paxta želinśnaka junthapñiki, xalla ni zoñiki Yös tukkiś t'aqhiriča.”
- 22 Neqhśtan Jesusaki niz thaxintanakažkiś khichiča: “Weraral khiwcha: Anaž anchukki lulkiśtan llakiśhakiča qamśkiśtanami, nizaśa ni xañchi kuthś škitkiśtan anaž llakiśhkiča.

- 23 Ni zoñz zétiki chherkiştan tshan kuştícha, nizaşa ni xañchiki ni skitkiştan tshantiż kuştícha.
- 24 Cuervo wezlanakażkiş cherzna: Ninakaki ana chhakhñícha nizaşa ana axşñícha, nizaşa ninakaki ana chheri makhş qhuychişşa nizaşa ana ketalchişşa; nizaşa Yösqaż lulinaka thächa. ¡Anchukki wezlanakzkiştan tshantiż kuştícha!
- 25 Nizaşa xaqhsilta anchukakiştan añcha llakişhku, ¿xaqhnuż tshi zoñi niż tshiti tshi qhara yapşnasaya?
- 26 Nizaşa anchukki anaż atcha tshan qoltalla khisñimi, ¿qhażtikiştan anchukki ni yaqha chhultaqinakkiştanqaş llakişhxo?
- 27 “Anchukki ni lirio phxaqalla xaqhnuż paqñiżlax xalla ni cherzna, ana lanqşñícha nizaşa ana qawuñícha. Niżtikiştan anchukakiş chiyúcha anapan ni rey Salomonki niż želinşnakztanami niżta k'achha kuthsícha, ni phxaqalla nakażtaqaşki.
- 28 Xalla nuż Yösiki ni phxaqallanaka thutza, töxiki pampikinícha nizaşa xaqaki jurnukiş ujaż khekiícha, ¡tshanti anchukakiş thutztasaícha, ana Yösikiş quşšíş žoñinaka!
- 29 Xaşiki anchukki, ana llakita oqhlaya luhlşxapa qhurkan nizaşa likhşxapa qhurkan.
- 30 Xalla ti chhultaqinakaícha ti yoq žoñinakzta llakişhki, ućhum ephki šíşşa chhulu pekćhax anchukki.
- 31 Anchukki Yös irpiş wathkin quş thäkiícha, nizaşa ni amiż thapa pekta chhultaqinakaki thätaż khekiícha.
- 32 “Anaż eqhsna anchukki weth üşanakćhukćha nizaşa anchikki qolukull ćhukćha; Yös Ephki anchukakiş niż irpiş watha thäs quş thutsícha.
- 33 Anchuka chhultaqinaka tuyşna, nizaşa ona ni up upchi žoñinakzkiş; anchukki thakşna tshi ana achinsñi maża tsewkta yoqkin ana miransñi želinšíş, xalla nikhuki ni thañiki anaż luşhi atasacha nizaşa anaż khurimi lulasaícha.
- 34 Xaqsikinżlax anchuka želinşnaka, xalla nikhuşaqaş khekiícha anchuka quşki.
- 35 “Anchukki thäkşízkhe, tshayimi jerşi nizaşa michami thėşi.
- 36 Anchukki thaxinta irata khiştanćha, ninakaki tuyñuż thewza ni şalş phiştikştan kepħzkiñi, neqhştan phexwa qhuy chawkhş tox toxzkan khetşinşxapa.
- 37 Añcha waliícha ni thaxintanakaki, ninakz tuyñu ninaka ana thxaxñi şalanaki. Cheqpachal chiyúcha ni tuyñupachaż mişkiş thulznakiícha nizaşa chheri liwarpayakiícha.
- 38 Añcha waliícha ninakaki, ana thxaxñi şalqatakiż niiki chika arama thonanami uşh qhantati thonanami.

- 39 Xalla ti sísakiéha anéhukki: Tshi qhuychié tuiñuki ni thañi éhul ora thoné sísasazniki, anaé jékhami níé qhuykié khiñi luéhqatasáha.
- 40 Anéhukmi thakéspan khekíéha; ni éoné Matiki ana pinsané thonakiéha.”
- 41 Piruki pewkééha: – Yóé tata, ¿ti kintu wethnakata qaéqay uésh thapatiétaxa?
- 42 Yóé tataki khichiéha: “¿Xaqéiltat ésuma quéstan irpiñi nízaéa muspa khíkhichixo? Xalla níékié qhuya thééku ekéha, neqéstan éhheri luhlé orkiéspan théxu.
- 43 Añéha waliéha ni uywitaki, níé qhuy tuiñuíkié ni páx khitanaka pákan éalqatñiki.
- 44 Cheqpachal chiyuéha ni qhuychié tuiñuki, thappacha níé éelinénaqqié kuytiñi uchakiéha.
- 45 Xalla ni uywitaki quékié pinsasáha, weth qhuy tuiñuki anaé uri thonéha, neqéstan níé uywita maéinaka éshoxrichi qallantichiéha nízaéa ni uywita thunmatanakami, nízaéa éhheri luli qallantichiéha, nízaéa likhchiéha.
- 46 Niqhuychié tuiñuki thonakiéha, ana thewéza thuñkié nízaéa ana éiésta orkié, neqéstan ésmali xwataé khekíéha, nízaéa ni ujchié éoninakkékié ujtaé khekíéha.
- 47 “Tshi thaxintaki éiééa níé qhuy tuiñu éhulu pekñiééxax, xalla níki anaéha thaké nízaéa ana kaéñiéha, xalla níki xwataéa qichéstaé khekíéha.
- 48 Xalla ni uywita ana éiéku páñinakaki kaétikta khié wakiééha, upa xwataé khekíéha. Jékhéékié jila thééhaxa xalla níékiéstan jilaéaqaé mayakiéha; jékhéékié jila tassaxa, xalla níékiéstan tshallan mayakiéha.
- 49 “Werhki ti yoqqié uj peqhééni thonchinéha; nízaéa ¡éhulut pekuxo, waxa ti yoqqié uj tanchila!
- 50 Werhki tshi anawal t'akhiéiékié watéstanéha, nízaéa ¡xaqnuéé ti watékama werh llakiéshaki!
- 51 ¿Anéhukki werhéé kiriya ti yoqqié ésuma qamaña éshikchi? Anaéé khiwéha, ananaxéti phali thonchinéha.
- 52 Teqéstan tikchukki, taxénuqu tshi qhuy éonékiéstan ninakaki phalié khekíéha, chhepultanaki pukultanéékin moq'u, nízaéa pukultanaki chhepultanééxapa moq'u.
- 53 Ni ephki perésun machhtan moq'ué khekíéha nízaéa níé machhki ephéétan moq'ué khekíéha; níétaéaqaé máki éméatatan moq'uéaqaé khekíéha nízaéa náéa mathki éméatan moq'uéaqaé khekíéha; na qhanki náéa waéatan moq'u khekíéha nízaéa na waéki náéa qhanatan moq'u khekíéha.”
- 54 Jesusaki ni éoninakkékié khichiéha: “Xaqhnuéé anéhuk khinéhukééxax cheréna ni tshiri taxachuk yawékiéha, anéhukki chijnaqalé khinéhukéha nízaéa xalla nuéépané watéha.

- 55 Nizaša wartan keržkan, ančhukki khinčhukča qutñiž khekicha, nizaša nužupanž watča.
- 56 ¡Toskaranaka! Ančhukki šiśša ti yoqa nizaša ni tsewka pacha sarayi, ¿qhažtikištan ančhukki ti anšta qamañkiš ana sarayi atxo?
- 57 “¿Qhažtikištan ampacha ana quś iwxašñamtaxo ni žkayi quś šiškanpacha?
- 58 Nizaša xaqšita žoñit am kijačhaxa amki nižtan jilirkin oqasača, ima jiliržkin irantikan šuman palt'is peka, ana ni juyša am chhichaxu, nizaša ni jiliriki am thatžnasača ni šultatunakžkin ni šultatunakaki am karsilkin čh'asača.
- 59 Amkiš chiyučha anam ulnakiča neqhštan, čhhul oram am päš thäxawi sheqšnačhaxa xalla nikama.”

Lucas 13

- 1 Ni orapacha yaqhap žoñinakaki Jesusižkiš ni Galileo žoñinaka konta kint'ichiča, Pilatuki žoñinaka konqatqalča ni timlukiš ninakž uywi lhokhžtan žoñž lhokhžtan t'axšičha wilanxapa.
- 2 Jesusaki ni žoñinakžkiš khichiča: “¿Ančhukki ni Galileo žoñinakžkiš ni konta watchi pinsiqay, ni galileo wathchiš žoñinakžkištan tshanti ujchiš khen konta?
- 3 Werhki anaž khiwča; nizaša ančhukpacha anaž Yöškin quś turkakiž niki, ančhukki šaqaš tikhžnakiča.
- 4 ¿Ušh ančhukki kiriqay ni qhalu qonquchiš žoñinaka tikhši ni Siloé turiž t'oqhta, nižtikištan ančhukki pinsiqay ni Jerusalén wathchiš žoñinakžkištan tshanti ujchiš khen tikhši?
- 5 Werhki anaž khiwča; nizaša ančhukpacha ana Yöškin quś turkakiž niki, ančhukki šaqaš tikhžnakiča.”
- 6 Jesusaki ti kintukištan kint'ichiča: “Tshi žoñiki niž uw šqal yoqkiš tshi jiwusa čhhakhchitača, neqhštan cheršni oqhchiča ni jiwuskin čhherchižkä khikan, xalla neqhši ana tšimi wači atchiča.
- 7 Neqhštan ni uwa ichñi žoñžkiš khichiča: ‘Chheph wata tira thonchinča ti jiwuskin tiž čhheri qhuru ana šinta wathchinča. Q'achšna; ¿qhažtikištan inapanqaš yoqa tanasaxo?’
- 8 Xalla neqhštan ni yoqa kuytiñiki qhäšičha: ‘Tata, ti watallžtan ekalla; ni munti muytatal qhullšnača nizaša jiral uchantača.
- 9 Xalla tižtan čhheršmiž atča; anapanž poqakiž niki amkim q'achšnačhani.’ “
- 10 Tshi šawatu jejš thuñkiš Jesusaki akhs qhuykiš thaxnatča;

- 11 xalla neqhísi tsha mätaq zonki qhalu qowquchiś wata läkhichiñ želatĉha. Tshi ñexw yenqhaki na žon tax chutunsiñ ektqalĉha, neqhstan na žonki wira ana ts'iru khisñi atatĉha.
- 12 Neqhstan Jesusaki na cherżku, qhawżku niżaśa khichiĉha: – Kullaka, am konkiŝtan liwrimĉha.
- 13 Neqhstan Jesusaki na žon qharżtan lanśiĉha, niżaśa ni orapacha ts'iru khissinĉha neqhstan Yös thü aynaqi qallantichinĉha.
- 14 Xalla Neqhstan ni akhs qhuy chawkh jiliriki žaxwchiĉha, Jesusa śawatnöh ĉhhetintikiŝtan, niżaśa ni žoñinakżkiś khichiĉha: – Taqchuku thuñi želhĉha lanqśxapaki; ni thuñiran anĉhukki thona ĉhhetinta khiśxapaki niżaśa ana śawatu jejš thuñkiśiki.
- 15 Ni Jesusaki qhäśiĉha: – Toskaranaka, ĉana anĉhuka wakami niżaśa aśnumi ana jerhśninĉhukpanqay ni uywa chawkhś qaqkiŝtan qhaś likaxu, ni śawatu jejš thuñ nöxi?
- 16 Na žonki Abrahamżkiŝtan oqiñtaĉha, niżaśa ni Saxraki qhalu qonquĉiś wata na žon konżtan ĉelhchi želatĉha, ĉanapantaqay jerhśuka ni śawatu jejš thuñkiśimi?
- 17 Neqhstan Jesusiż nuż ĉitikiŝtan, niżtan moq'uśñinakaki aśi eklichĉha; xalla neqhstan thappacha ni žoñinakaki niżta paqhi päta ĉhhultaqinaka cherżku chipatĉha.
- 18 Jesusaki wilta khichiĉha: “ĉYös irpiś wathaki ĉhhulu iratat khesaxo, niżaśa ĉhhulżtan tupasaxo?”
- 19 Ni mostas mujużtaqaśśa, tshi žoñi niż ĉhhakhś yoqkin ĉhhakhchiĉha niżaśa paqchiĉha tshi muntiztaqaś paqhi, ni weżlanakamiż niż itsaran jejża.”
- 20 Jesusaki śaqaś khichiĉha: “ĉĉhhulżtanpan ni Yös irpiś watha tupasaya?”
- 21 Tsha mätaq zonki chheph tupu jak'użtan liwaturżtan ĉhhuwĉha ni ĉhhuwta t'amqatśxapa, xalla niżta irataĉha, xalla ti irataĉha ti yoq qamañaki.”
- 22 Ni Jerusalén jikhśkiś oqhkan, Jesusaki ni watharan niżaśa ni xochiran thaxinżku watñitaĉha.
- 23 Niżaśa tshi žoñiki pewkśiĉha: – Yös tata, ĉqolukulla qaśqay ni liwrĉsñinaka? Niżaśa Jesusaki qhäśiĉha:
- 24 – Anĉhukki ni ow śankiŝtan luśhpan peka; anĉhukakiś khiwĉha tama žoñinakaki luśh pekakiĉha, niżaśa anapanż luśhi atakiĉha.
- 25 Neqhstan ni qhuychiś žoñiki žażku śana chawkhżnakiĉha, anĉhuk śawnkhiñi nakaśti śankiŝtan qhawśñi qallantakiĉha tuż khikan: ‘Yös tata, khetzinalla.’ Xalla ni Yöski qhäśnakiĉha: ‘Anĉhukki xaqsiktiĉhukqaślani anal śiśuĉha’

- 26 Neqhstan anchukki chiz qallantachan: 'Amtan luhchinla nizaasa likhchinla, nizaasa amki wethnaka wath mora thaxinchamcha.'
- 27 Xalla ni Yoski qhasnakiicha: 'Anchukki xaqhsikti chukqaslani anal shisucha. ¡Wethkiestan uj paninaka saraq!'
- 28 Neqhstan ni qayi nizaasa ni izqi qhxoxsmi thonakiicha, xalla ni Abraham, Isaac, nizaasa Jacob nizaasa ni thappacha ni Yos kuchanzkita chininaka cherzku, tinakaki Yos irpis wathkin khen, nizaasa anchukki sawnku t'aqztaž kekiicha.
- 29 Xalla neqhstan zoinaka thonakiicha, uzatan nizaasa waruttan nizaasa tuwantan nizaasaqas taxatanami, Yos irpis wath misiki julhsxapa.
- 30 Neqhstan yaqhap zoinaka ans wirkin khiinakaki tukkin kekiicha, nizaasa ni yaqhap zoinakaki ans tukkin khiinakaki wirkinz kekiicha.
- 31 Ni nox pacha tshi qhazu fariseonakaki thonchiicha Jesusizkin tuž khikan: – Ulna, nizaasa teqhstan oqa, xalla ni Herodeski am konspekcha.
- 32 Jesusaki ninakzkiš qhasiicha: – Anchukki oqa nizaasa ni qitzkiš masnakiicha: 'Cherzna toxi nizaasa xaqaki ni anasum yenqhanakal chhetqatacha nizaasa lanakal chhetnacha, nizaasa qattanaki zerznacha weth lanqsnakaki.'
- 33 Toximi, xaqami, qatmi weth jikhskišpan oqstancha, anaz wali khesacha tshi Yos kuchanzkita chini Jerusalen wathz sawntan tikhsni.
- 34 "¡Jerusalen, Jerusalen, anchukki Yos kuchanzkita chininaka koninchukcha, nizaasa ni Yos suma kintu xoxoinaka mastan chakinchukcha! ¡Qhazwilta anchuka okhala akhs pekchincha, tsha wallpi irata naza osmachanaka naza qharz qostan zkorinla, xalla neqhstan anchukki ana munchinchukcha!
- 35 Xalla ni cherzna, anchuka qhuyaki xaytitaž eklakiicha; nizaasa cheqpachal chiyucha anaz iya werh cherakiicha, chhul ora ni thonspacha anchukki khechan: '¡Añcha walix khila ni Yos thukiš thonñiki!'

Lucas 14

- 1 Tshi sawatu jejs thuñkiš, Jesusaki fariseo chawkh jilirz qhuya luli oqhchiicha, nizaasa yaqha fariseonakaki ni musatcha.
- 2 Nizaasa neqhsi, Jesusiz tukkiš tshi xanchikiš qhasiis la zoini zelatcha.
- 3 Jesusaki ni judiu li thaxiñinakzkiš nizaasa ni fariseonakzkiš pewksiicha: – ¿Sawatu jejs thuñkiš la zoini chhetnasay ush ana chhetnasaxa?
- 4 Xalla ni zoinakaki ch'ujuqas khissiicha. Neqhstan Jesusaki ni la zoinzkiš makhatzku chhetinchiicha, xalla neqhstan kuchanchiicha.

- 5 Nizaša ni fariseonakzkiś khichiča: – ¿Xaqhsilta ančhukakiśtan, am aśnu uśh am waka tshi tujkiś thxotsnasaž niki, anam ni orpacha xōžnasaya, śawatu jejš thuñi khenami?
- 6 Neqhśtan ninakaki ana xaqnužkin qhāśñi atchiča.
- 7 Jesusaki ni maśintanaka tukkin miśkiś julśnaka illśñi cheržku, ninakzkiś tshi kintu kint'ichiča:
- 8 – Xaqhsilta žoñimiž am śalś phiśtikiś maśnasaž niki, anam tukkin julźnasača, yaqha amkiśtan tshan cheqan maśinta žoñiž thonasača;
- 9 Nizaša ni phišta päñi žoñi ančhuk maśiñiki amkiś chī thonasača: ‘Am julś tīžkiś thā.’ Neqhśtan amki aśañpanti wirkin julśñim oqasača.
- 10 Am nižta maśinta khenaki, wiri thiyallkin julźna xalla ni am maśiñiki amkiś chiyasača: ‘Weth maśi, tukkin miśkin watžka.’ Xalla neqhśtan ampacham quśkiś nāśnakiča śuma žoñi khita ni amtan chika miśkiś julśinakžtan.
- 11 Xaqhsilta žoñit perśunpacha śiśñi khīkhičhaxa; xalla niki t'oqhžtaž khekiča, nizaša ni amu quśśiś žoñiki śuma žoñi khitaž khekiča.
- 12 Ni maśiñi žoñžkiś khichiśaqaśśa: – Čhul ora čhheri qiskuki, ana am maśinaka qhawźna nizaša ana am jilanakami nizaśaqaś ana am qhuy žoñinakami, nizaša ana am qhuy žkati želñi želinchiś žoñinakami; ninakaki am śaqaś maśnasača, neqhśtan amki thepuntam khesača.
- 13 Čhul oram śuma čhheri qisasaž niki, amki t'akhirillanaka, śuchullanaka, kojullanaka, śurallanakam maśnakiča;
- 14 Nizaša amki añcha walim khekiča. Xalla ninakaki anaž amkiś thepñi atasača, xalla neqhśtan amki thepuntam khekiča, ni žkayi quśśiś žoñinaka jakatatan ni nōxiki.
- 15 Xalla ti nonžku, tshi neqhś miśkiś julśi želñi žoñinakzkiśtan Jesusižkiś khichiča: – ¡Añcha waliča ni Yōś irpiś wathkiś śuma čhherkiś tomśñiki!
- 16 Jesusaki khichiča: – Tshi žoñiki tshi chawkh čhheri lulś thakśiča, nizaša wakchi žoñinaka maśñi kuchanchiča.
- 17 Čhheri lulś oraki niž uywitanaka kuchanchiča ni maśintanakzkin chīžkaxu: ‘Thonax khe, čhheriki welhchi liśhtuča.’
- 18 Xalla ninakaki thappacha qallantichiča taqu thakni. Ni tukkin khiñiki khichiča: ‘Anśqaś tshi yoqa qhaychinča, ni cherśñil oqhś pekuča. Amki iyawqaž khella.’
- 19 Tshi yaqhaki khichiča: ‘Werhki taxśnuku talžta wak turu qhaychinča, nizaša ni yanśñil oqača. Amki iyawqaž khella.’
- 20 Nizaša ni tshisuñaki khichiča: ‘Anśiqaś śalźnuča, anal oqi atasača.’

- 21 Ni uywita zoñiki kuttichiča nizaša niž uywiñižkiš thappacha kint'ichiča. Neqhstan ni kuchañi zoñiki žaxwchiča nizaša ni uywitižkiš khichiča: 'Uri wath mora oqhlayžka nizaša ni t'aqhir zoñinaka šhikžka nizaša ni šuchunaka ni šuranaka nizašaqaš ni kojunakami.'
- 22 Kuttižku ni uywitaki khichiča: 'Tata, amiž kuchantakama oqhlayžkichinča, nizaša iya julš želxo.'
- 23 Neqhstan ni tuyñuki ni uywitižkiš khichiča: 'Ni jikhš qhutñi oqhlayžka nizaša ni uyunakqhutñi, nizaša simitu yaqhanaka lušqatžka xalla ti weth qhuya šhipsaxu.'
- 24 Nižtikištan werhki khiwča, ana xaqhsiltami ni tuki mašinta zoñinakžkištan weth čheri lulasača.'
- 25 Tama zoñinakaki Jesusa apžnatča; nizaša Jesusaki wirqhutñi qhutžku neqhstan khichiča:
- 26 "Xaqhsilta ančukakištan werh apšpekčax niki, niž peršun ephmi, mami, thunakištanami, okhalžkištanami, niž jilanakžkištanami, kullakinakžkištanami tshan werh pekštanča, ančuk peršunpacha oqšniñčuklax niki, anaž werh apšni atasača.
- 27 Nizaša xaqhsilta zoñit peršun uj ana thxotku werh apžnačhaxa, xalla niki anaž weth apšni khesača.
- 28 Xaqhsilta ančukakištan tshi turi chukš pekčhaxa, žima qallantikan peršun želinš cherštanča, niž päš tshakatax ušh ana tshakataxa?
- 29 Xalla ni šuyly chukžku neqhstan anaž tshaki atasaž niki, thapa ni cherñi zoñinakaki nižkiš iñarasača,
- 30 tuž khikan: 'Xalla ti zoñiki šuyly chukšiča, xalla neqhstan ana tshaki atchiča.'
- 31 Ušh tshi rey kira oqhstantažlax niki yaqha moq'u reyžkin, žanax ima oqhkan peršun quškiš cherštantaxo, tshi qhalu watha šultatužtan, ni pišk qhaluqhalu watha šultatunaka thonñinakžtan šhikt'ašxapaxo?
- 32 Nizaša ana šhikt'aši atchukažlax niki, xalla ni moq'u rey iya ažkin khen, šali kuchnakiča niž taqu xoxoñi šuman palt'išxapa.
- 33 Xalla nižtašaqaš xaqhsilta ančukakištan ana ančuka želinš ekakiž niki, anaž werh apšni khesača.
- 34 "Nizaša yakuki añcha waliča; ni yakuž laq'ansnasaž niki, žxaqhnuž wilita wakišqatasaxo?
- 35 Anapanž wakišiča yoqxapami nizaša anapan wakišiča ni čhhakhš yoqkiš t'axšxapami, nužqaš thawqša. Xaqsiltažlax khuñchiš niki nonžla."

Lucas 15

- 1** Thappacha ni Romzta taša mayñinaka, nižaša yaqha ñexw zoñinaka Jesusiž taqu nonšxapa makhatž khichiča.
- 2** Ni fariseonakaki nižaša ni judiuz li thaxiñinakaki Jesusižxapa chuchchiča, tuž khikan: – Ti zoñiki ujchiš zoñinakami tanšñipanqašša, nižaša ninakžtan chika luhlñiča.
- 3** Neqhstan Jesusaki ti kintukižtan khichiča:
- 4** “¿Xaqhsilta ančhukakižtan tshi watha üsitš khesaž niki, neqhstan tsha üsil qatasaz niki, anam ni sanquqhalu sanquchiš tama ekasaya ni üši ilaqš yoqkiš, neqhstan ni qatchi üši qhurim oqasača na üši wačañkama?”
- 5** Nižaša qatchi üši wathžku, añcha chipa ašqarkiš tewsiča,
- 6** Nižaša qhuya irantižku niž mašinaka nižaša niž qhuy žkati želhñi zoñinaka akhšiča, neqhstan tuž khichiča: ‘Wethtanž chipa, ta qatchiñ üšiki waxa watchinča.’
- 7** Ančhukakiš šaqal chiyuča, tshi ujchiš zoñi Yöškin makhatanaki tsewkta yoqkin añchaž chipasača, xalla ni sanquqhalu sanquchiš žkayi quš zoñinakaki anaž Yöškin quš thutš wakišiča.
- 8** “Añcha walimča, ¿ta mätaqki qhalu päšišša, neqhstan tshi päš paššinča, ana micha thėšku, nižaša šumallat qhuya pewkan qhurchinča wačañkama?”
- 9** Ni päš wathžkuki, näža mašinaka nižaša näža žkati želhñinaka akhšinča, ninakžkiš tuž khichinča: ‘Wethtan chipa, ni pašta päški waxa wathchinča.’
- 10** Nižtašaqas ančhukakiš chiyuča tshi zoñiž Yöškin makhatanaki, tsewkta pach anjilanakaki añcha šaqas chipakiča.”
- 11** Jesusaki ti kint'ichišaqasša: “Tshi zoñi pukultan machh wichtchištača,
- 12** Ni upañaztaki ephžkiš khichiča: ‘Tata, wethkiš wakišini želinš thälla.’ Neqhstan ninakž ephki niž želinš t'aqžinchiča ni pukultanžkiš.
- 13** Tshi qhaž maxkižtan ni upañaztaki niž želinšnaka lijuw pacha tuyšiča, neqhstan ni päžtan ažkin oqhchiča yaqha chawkh watha, xalla nikhu niž pašnaka thappacha miršiča ana t'irašizku.
- 14** Xalla neqhstan niž päš thappacha miržtan, ni chawkh wathkiški mach'a watchiča, nižaša niki čheržqhara passiča.
- 15** Neqhstan niki oqhchiča tshi wath zoñžkin lanqšni qhuri, xalla ni zoñiki niž xochi kuch ichi kuchanchiča.
- 16** Nižaša ni thowaki añcha niž phuchh šhipš pekatča ni algarrobžtan, xalla ni algarrobaki kuch lulitača, xalla nižkišiki ana jekhmi thañitača.

- 17 Neqhstan pinsichiča: ‘¡Weth ephz qhuykiś wakchi lanqśñinakaki čheri čhethinčani, werhxay teqhśi čhherzqharal pasnuča!’
- 18 Weth ephz qhuyal kuttača, nižaśa nižkiś chiyača: Tatay, Yös kin uj pächinča nižaśa amkiś uj pächinča;
- 19 Anal am mati khiś wakiśuča; am lanqśinakažtaqaś werh nayalla.’
- 20 Neqhstan niž ephz qhuya kuttichiča. “Nižaśa kežužkhen, niž ephki cherchiča neqhstan niž machh thonan añcha quśkiś oqśiča. Neqhstan niž machh śali śathchiča, nižaśa žkoržku nižaśa chhulžku anśiča.
- 21 Niž machhki nižkiś khichiča: ‘Tatay, werhki Yös kin uj pächinča nižaśa amkiś uj pächinča; werhki am mati khiś anal wakiśuča.’
- 22 Xalla niž ephki niž uywitanaka kuchanchiča: ‘Uri jeska śuma śkiti nižaśa thutzina; nižaśa tshi surtija lok'ankiś makhžina nižaśa čhata thutzina.
- 23 Nižaśa tshi wali khew wak turu śhikžka nižaśa konžnakiča. ¡Tshi chawkh phištaž päkiča nižaśa śuma čheriž lulakiča!
- 24 Ti weth machhki tikhśitača nižaśa xaśiki žetchiś khissiča; qatchitaqalča nižaśa xaśiki wathžtača učhumnakki.’
- 25 “Neqhstan ni jilir machhki xochkintača. Qaqhžkikan qhuy kežu khen wirsu itsñi nižaśa tsathñi nonśiča.
- 26 Neqhstan tshi tshi uywita qhawśiča nižaśa pewkśiča čhhulut watxo.
- 27 Ni uywitaki khichiča: ‘Am laqhča kuttizkichiki; am ephki tshi paqh khew wak turu konqatchiča, am ephki am laqh wiwu nižaśa ana qhažkhissi śalchiča.’
- 28 Neqhstan nižta śiśku ni jilirž machhki muspa žaxwchiča, ana luśh pekatča neqhstan niž ephča ulanžkichiki niž machh rokt'i qhuya luśhaxu.
- 29 Ephzkiś khichiča: ‘Amim śiśa qhaž wata am manta pächinta amiž čitakama kaśśinča, nižaśa amki ana śinta tshi chul turullami wethkiś onanchamča weth maśinakžtan luhlśxapa.
- 30 Xalla ti am machh thontanaki nižaśa tshi paqh khew wak turum konžinča, ti am machhki am päś mirśiča ni ižiwir mätaqanakžkiś.’
- 31 “Ni ephki qhäśiča: ‘Weth mati, amki wethtan chikam qamča, nižaśa thappacha ti weth želinśnakaki amta kamača.
- 32 Xalla tiki phišta nižaśa śuma čheri luhchukača nižaśa añcha chipchukača, ni am laqhki tikhśižtaqaštača xaśiki žetchiś khissiča; nižaśa tiki qatchitača xaśiki wathchinčumča.’ ”

Lucas 16

- ¹ Jesusaki nĩž thaxintanakažkiš ti kint'ichi šaqašša: “Tshi želinšiš žoñi želatča nižaša tshi nĩž uywita nĩž želinškiš irpiñi uchchiča; nižaša yaqhap žoñinakaki ni želinšiš žoñžkiš maššiča, xalla ti uywitaki am želinšnaka inaru pampachchiča.
- ² Ni tuyñuki nĩž uywita qhawšiča nižaša tuž khichiča: ‘¿Ĉhulut ti amkhištan wethkiš čixox? Weth želinšnaka amiž irpita kint'alla, teqhštan tikchuk anam iya weth želinš irpiñi khesača.’
- ³ Ni želinš irpiñi uywitaki pinsi qallantichiča: ‘¿Qhažqat khekiy werh uywiñi žoñiž wethla irpiš lanqškištan chhetqatan? Yoqa lanqšxapaki anaž aši želhča nižaša päs tomanqški ašuča.
- ⁴ Xašiki xalla tužl kheča, weth lanqškištan chhetqatan, weth mašinakž qhuykin tanžtal kheča.’
- ⁵ Neqhštan nĩž uywiñižkiš qaxa luššsinaka qhawšiča šina šina. Ni tukkin khiñižkiš khichiča: ‘¿Qhažu qaxamta werh uywiñižkiš?’
- ⁶ Niki qhašiča: ‘Werhki tshiwatha lüs aceite qaxtča.’ Ni želinš irpiñi uywitaki khichiča: ‘Tiž am qax papila; julžna nižaša uri yaqha taxšnukuqhalu khjiržna.’
- ⁷ Neqhštan nĩž xaru khiñi pewkšiča: ‘Nižaša am, ¿qhažu qaxamta?’ Niki qhašiča: ‘Cuatrocientos kintal tiriku.’ Ni želinš irpiñi uywitaki khichiča: ‘Tiž am qax papila; yaqha khjiržna trescientuñqaš.’
- ⁸ Xalla tinaka šišku, ni tuyñuki ni ana šum uywita q'ayachichiča añcha phiruž khen. Xalla ti pachta žoñinakaki añcha phiruča, ninakž mašinakžtan nižaša ninakž želinšnaktan, ni qhankiš khiñi žoñinakžtan.
- ⁹ “Werhki cheqpachal chiyuča, anašum želinšnaktan mašinaka tana xalla ni päs miransnan nižaša ančhuk tanžnakiča ni wiñay qamañkin.
- ¹⁰ Xaqsiltažlax ni qolukullkiš šuma quššiški, ni tažkišiki nužušaqaš šuma quššiša; nižaša ni qolukullkiš ana žkayi quššiški ni tažkišiki nižtašaqaš ana žkay quššiša.
- ¹¹ Ni ana šum želinšnaktžkiš ana šum quššiš šamtažlax niki, ¿jèkit ančhukakiš tasnasaxo?
- ¹² Nižaša ana šumčhukžlax niki ni yaqha žoñž želinšnaktan, ¿jèkit ančhukakiš wakišini thäsaxo?
- ¹³ “Nižaša anapanž tshi uywitaki pišk tuyñužkin manta päsača, nižtikištan tshi suñaki pektaž khekiča nižaša tshi suñaki čhxawtaž khekiča, nižaša tshižkiš thapa quštanž khekiča nižaša tshi suñžkiš ana quštanž khekiča. Anapanž Yöskin nižaša želinšnaktžkin manta päyi atasacha.”
- ¹⁴ Ni fariseonakaki añcha päs pekñitača, ni Jesusiž taqu nonžku Jesusa iñarchiča.

- 15 Jesusaki ninakzkiś khichiċha: “Anċhukċha ųoņinakz tukkiś žkayi quśiś khikhinċhukki, xalla ni Yōski anċhuka quś paxċha; thappacha ti ųoņinakaki peršunpacha añcha ayt'aśņiki, Yōski ninakaž ċhxawċha.
- 16 “Ni liki nižaša Yōs kuchanžkita ċiņinaka Juan wawtistiž kamataċha. Neqħstan jċkhċhuk Yōs irpiś watha maśintaċha nižaša thappacha ti ųoņinakaki Yōs wathkiś añcha luśh pekċha.
- 17 “Xalla ti yoqa nižaša ti pacha qatċhaxa, nižaša ti Yōs liki wira anaž qatasāċha.
- 18 “Tshi luktaqaki niž thunatan jalhtižku nižaša yaqha mātaqžtan šalznasaž niċi, ižiwiriž khissa; nižaša tsha jalhtichin ųonatan šalznasaž niċi nižtaśaqaś ižiwiriž khissa.
- 19 “Tshi želinċiś ųoņi želatċha ųuma k'achha ųkiti kuthņi pantaċha, nižaša ųapuru ųuma ċhheri qisņitaċha.
- 20 Tshi Lazaru khita t'aqhir ųoņi želatċha xaņchi ųhipi sqirċi, ni želinċiś ųoņž qhuyśankiś julśipan želhņitaċha.
- 21 Ni Lazaruki ni želinśiś ųoņž miśkiśtan luli thxotsņinakžtan ċheqū khiņitaċha; nižaša ni pakunaka nižkiś makhatžkiņitaċha niž sqira isi.
- 22 Tshi nōxiki ni t'aqhir ųoņiki tikhśiċha, neqħstan anjilanakaki ċhichċiċha Abrahamž lātukiś luli thulśiċha. Nižaša ni želinśiś ųoņiki tikhśiśaqaśša neqħstan yoqkiś thatžtataċha.
- 23 “Nižaša ni želinśiś ųoņiki t'aqhiśatċha ni phet sumċi laqhkiś ni tikhśinakžtan ċhika, nižaša ažkiśtanpacha Abraham nižaša Lazaružtan pukultan julśi ċerċiċha.
- 24 Neqħstan ni želinśiś ųoņiki qhawċiċha: ‘ĴAbraham tatay, werh oqžnalla! Lazaru kuchanžkalla niž lok'ana žeraņi qhaśkiś t'awžku, nižaša weth las t'awžinaxu, werhki añchal ti aśņi ujkiś t'aqhiśuċha.’
- 25 Xalla ni Abrahamki khichiċha: ‘Ĵila, khuśnalla am qamaņkiś qamta, amki tanśamċha ni wali želinśnaka, nižaša Lazaruki t'aqhiri qamċiċha. Xaśiki Lazaruki teqħś quśtaċha, nižaša amśti t'aqhiśša.
- 26 Thappacha nižtikiśtan, nižtaśaqaś anċhukakiśtan nižaša wethnakakiśtan želhċha tshi sumċi laqha; teqħstan watś pekņinakaki anaž atasāċha, nižaša nawkhtan watśkiś pekņinakaki anaž atasāċha.’
- 27 “Ni želinċiś ųoņiki khichiċha: ‘Neqħstan Abraham tatay am rokt'uċha, Lazaru weth ephž qhuya kuchnalla,
- 28 xalla nikhu taxśnuku jilanakċiśtċha, ninakzkiś maśśinaxu ana ninaka ti t'aqhiśiśkin thonla.’
- 29 Abrahamki khichiċha: ‘Ninakaki Moisés nižaša Yōs kuchanžkita ċiņinakaž khjirta tanža: ĴQhažtikiśtan ana ni kaśxo nižaša ana nonžxo!’

30 Ni želinísíis žoñiki qhäsiča: ‘Abraham tatay, anaž niki nikama; xalla tshi tikhíiki jakatatžku nižaša ninakžkiš thensnasaz niki, ninakaki Yös kinž lušhasača.’

31 Xalla ni Abrahamki khichiča: ‘Ana Moisés nižaša ni Yös kuchanžkita chiñinaka ana kašnižlax niki, anaž tikhíi jakatatchimi kašasača.’ ”

Lucas 17

1 Jesusaki niž thaxintanakžkiš khichiča: “Ujkiš thxotski panqaš želasača anaž ana ujkiš thxotski želasača; nižtikištan ¡aywira ni yaqha žoñinaka ujkiš thxotsqatñi žoñiki!

2 Tshan khjusaž khesača ni xorkiš paqh thax moqžku qoqkiš xaquntiški, ni Yös kin qušsiš qoltallanaka ujkiš thxotsqatñiki.

3 ¡Učhum pora chersasa! “Am jilaž ujkiš thxotsnakiž niki, ujžna; xalla neqhštan quš thxotakiž niki šumansna.

4 Nižaša towqu wiltat amtan moq'ušachax šapuru niki, nižaša towqu wilta amkiš chī thonanaki: ‘Anal iya päča khikan’, amki šumansna.”

5 Ni thaxintanakaki Yös tatžkiš maychiča: – Tshanti Yös kin qušsiš khišxapa yapšinala.

6 Ni Yös Tataki ninakžkiš qhäsiča: – Ančhukki Yös kin qušsiš khesaž niki tshi mostas mujullažtaqašmi, ančhukki ti muntižkiš chiyasača: ‘Šep'ikštanpacha kalhsna nižaša ni qotkiš kithsna’, nižaša ni muntiki ančhukaž chīta kašakiča.

7 “Xaqhsilta ančhukakištan uywita žoñchiš čhukžlax niki, ančhuka uywita žoñi uywa itsku nižaša yoqa qhullšku xochkištan qaqhžkasaz niki, ¿anaž wira khesača: ‘Watžka nižaša julžna čhheri luhlšaxapa’?

8 Anaž, ančhukki tuž khinčhukča: ‘Wetha čhheri qissina, nižaša weriž lulan nižaša likan amki weth čhultaqi thaksina. Neqhštan amki lulakiča nižaša likakiča.’

9 Nižaša am uywitižkiš anam sparakižmi khiča, ni amiž päxkhitanaka pätiškištan.

10 Nižtašaqas ančhukki, nižtaša Yös päxkhitanaka pächinčhukžlax niki, ančhukki khištanča: ‘Werhnakki xanalexčha, werhnakki wethnaka päyiqas pächinča.’ “

11 Jerusalén jikhškiš oqhkan Jesusaki watchiča Samaria nižaša Galilea khita yoqkiš.

12 Nižaša tshi xochkiš makhatan, neqhši qhalu moqhchi xañchichiš žoñinaka Jesusa šali ulanžkichiča, ninakaki Jesusižkištan ažkinxapa tshitsiča

13 neqhštan qhawžkichiča: – ¡Thaxiñi, Jesusa, werhnak oqžnalla!

- 14 Neqhstan Jesusaki ninaka cherzku khichiča: – Timlu jilirinakzkin oqa. Nižaša xalla nuž oqan ninakz konkiŝtan žkayi khissiča.
- 15 Tshisuñ ninakzkiŝtan žkayi cherzku, qhawkan Yös thü aynaqkan kephzkichiča,
- 16 nižaša Jesusiž tukkiŝ killŝiča tuŝhi t'oqhŝiča yoqa iranta, neqhstan sparakiž khichiča. Ti žoñiki Samaria khita wathchiŝtača.
- 17 Jesusaki khichiča: – ¿Ančhukki anatax qhalu ni konkiŝtan žkayinsinčhukxo? ¿Xaqsikint ni sanqu žoñinakaxo?
- 18 ¡Ti yaqha wathchiŝ žoñi alaxaž Yös thü aynaqi kephzkichiki!
- 19 Nižaša Jesusaki ni žoñžkiŝ khichiča: – Tshitsna nižaša oqa; am thapa quŝŝiŝ khen čhhetintamča.
- 20 Ni fariseonakaki Jesusižkiŝ pewkŝiča, čhul orat ni Yös irpiŝ watha thonaki, neqhstan Jesusaki qhăŝiča: – Ni Yös irpiŝ wathaki ana cherchukaž thonakiča.
- 21 Anaž tuž khekiča: ‘Teqŝiča’, uŝh ‘nakhuča’; ni Yös irpiŝ wathaki učhumnakakiŝ pachača.
- 22 Nižaša niž thaxintanakzkiŝ khichiča: – Tshi pachaz thonakiča, ančhukki tshi nōx žoñž Matiž cherŝ pekakiča, nižaša anaž cheri atakiča.
- 23 Yeqhapanakaki khečan: ‘Teqŝiča’, uŝh ‘nakhuča’; xalla nižkiŝiki ana apžna nižaša ana oqa.
- 24 Xalla tshi tatalažtaqaŝ llijw khekiča, ni pacha nižaša ti yoqa qhanqatñila xalla nižtaž khekiča ni žoñž Mati kephŝkiŝ thuñiki.
- 25 Xalla neqhstan anŝiki añcha t'aqhiŝtanča nižaša xaŝta žoñinakzkiŝ ana pekta khiŝtanča.
- 26 Nižaša Noež ni pacha xaqhnuž watchiŝlax, xalla nižtaŝaqaŝ watakiča ni žoñž Mati kephŝkiŝ thuñiki.
- 27 Ni žoñinakaki ŝuma čhheri luhlñitača nižaša likhñitača nižaša ŝalžnatča, tshi nōx ni Noé niž chawkh qhuy walsikiŝ luŝh kama, neqhstan chijñi mach'a irantižkitikiŝtan tampacha ni žoñinakaki tikhŝiča.
- 28 Nižtaŝaqaŝ Lotž ni pachaki watchiča: Ni žoñinakaki añcha ŝuma luhlñitača nižaša likhñitača, qhayžku tuyñiŝaqaŝtača ŝqala čhhakhñitača nižaša qhuya qhuyñitača;
- 29 xalla ni Lotž, Sodoma chawkh wathkiŝtan ulantan, azufrižtan nižaša ujžtan pachkiŝtan chijinžkichiča, neqhstan thappacha ni žoñinakaki tikhŝiča.
- 30 Xalla nižtaž khekiča ni žoñž Mati thonanaki.

31 “Tshi nöxiki ni qhuy juntuñ želñiki, nižaša niž qhuykiš želínakchiš anax šhujkila niž čhultaqi aptimi; nižaša ni xochkin khiñinakaki anax qhuya kephzkila.

32 Lotž thunakstan khuñšna.

33 Xaqsiltat persun žeti liwriš pekačhaxa, xalla niki apt'akiča; nižaša thappacha ni apt'iñiki, xalla niki liwriž khekiča.

34 “Ančhukakiš khiwča, tshi wën tshi aphškiš pukultan thxaxñiki, tshiki chhichštaž khekiča nižaša tshisuñaki ektaž khekiča.

35 Pukultan chika xawuñi mätaqanakaki, tshäki chhichtal khekiča nižaša tshäki ektal khekiča.”

36 Nižaša pukultan žoñinaka xochkin khekiča, ni tshiki chhichštaž khekiča nižaša tshisuñaki ektaž khekiča.

37 Neqhstan ni thaxintanakaki Jesusižkiš pewkšiča: – ¿Yös tata xaqhsikin ti watakixo? Jesusaki qhäšiča: – Xaqsikinžlax ni tikhši šerwinaka, xalla nikhuž ni žqaranaka akhskakiča.

Lucas 18

1 Jesusaki thaxinčiča tira mayišixapa ničapa tshi kintu kint'ičiča, nižaša ana upaquššaxu.

2 Jesusaki khichiča: “Tshi wathkiš tshi juyša želatča ana Yös eqhsñi nižaša ana žoñi oqšñi.

3 Ni watkiš pacha tsha žew žon želatča na žonki juyšičkin kija oqhchinča tuž khikan, nätan moq'usiñi žoñžtan askichaxu.

4 Tukitanpacha ni juyšaki ana nonšins pekčiča, xalla neqhstan pinsičiča: ‘Ana werhki Yösmi eqhsninča nižaša ana žoñimi oqšniñča,

5 nižtikištan na žew ana quš nonan, näža kija askichš khissiča, weriž ana nonžinanaki tiraqal thonasača.’ “

6 Nižaša Jesusaki khichiča: “Tiča ñexw juyšaž čitaki.

7 Nižaša, ¿anax Yösiki niž illstanakžkištan thurt'asaxo, nižaša wentižtan maxintižtan Yös aynaqñinaka? ¿Ušh thewsqatasaxa?

8 Werhki khiwča, ana en enžkuž ančhukakištan thurt'akiča. Xalla ni žoñž Mati thontanaki, ¿šuma qušiš ti yoqkiš wačasaya?”

9 Jesusaki ti yaqha kintu kint'ičiča, yaqhapanakašti šuma žkayi qušiš khetča nižaša yaqhanaka iñaratcha.

- 10 “Pukultan zoñinakaki timlu mayişi oqhchiča: Nizaşa tshisuñaki fariseotača ni tshisuñsti ni Romzta taşa mayñitača.
- 11 Ni fariseoki tshithchi xalla tuż mayiśatča: ‘Yös Tata, amkiś sparakiż khiwča werhki anaż ti yaqha zoñinaka iratitki, tinakaki thañiča nizaşa ñexuča nizaşa iziwiriča, nizaşa ana ti Romzta taşa mayñi iratitča.
- 12 Werhki piśk wilta śimankiś ayunaşiñča, nizaşa thappacha weriż kantikiśtan yesmumi thäyinča.’
- 13 Xalla ni taşa mayñiki nawkxapa khissiča, ana tsewkchuk cherśmi pekakča ananax tuśhi čhakhkan nizaşa tuż khikan: ‘¡Yös tatay, werh oqznalla, ujchiśt panśača!’
- 14 Werhki khiwča ti taşa mayñiki niż qhuya žkayi quśśiś kephchiča, xalla ni fariseośti anača. Xalla ni perśunpacha ayt'aśñiki t'oqhźtaż khekiča; nizaşa ni ana chhayñiki śuma zoñi paxtaż khekiča.”
- 15 Neqhśtan Jesusiżkin okhalanaka śhikchiča qharźtan lanżinaxu; Jesusiż thaxintanakaki ni okhala śhikñi zoñinaka ujśiča.
- 16 Neqhśtan Jesusaki qhawźku khichiča: – Ana khe, ni okhalanaka wethkin thonax khe ana čhxaxwa, Yös irpiś wathaki ti okhalanakź quś iratača.
- 17 Cheqpachal chiyuča, Yös irpiś watha anaż tanźnakź ti okhalanakaźtaqaś niki, xalla niki anaż neqhs luśhakiča.
- 18 Tshi judiunakź jiliriki Jesusa pewkśiča: – Śuma thaxiñi, ¿werhki čhhulu śuma päs, wiñay žetchiś khiśxapa?
- 19 Jesusaki qhäśiča: – ¿Qhaźtikiśtan śumamča werh khexo? Anaż jėkhmi śumaki Yös panqaśśa śumaki.
- 20 Amki Yös li śiśśa: ‘Anača zoñź mätaqźtan źelhśki, ana zoñi kona, ana thañiśä, ana toskara chiya zoñźta inapachkiśtan, nizaşa am mä eph kaśa.’
- 21 Ni zoñiki khichiča: – Werhki qoltallkiśtan pacha thapa ninaka kaśśinča.
- 22 Jesusaki xalla ti nonźku qhäśiča: – Tshi päs phalhtiča amtaki. Thappacha am qinasinaka tuyśka t'aqhir zoñinakźkiś ni päs ona, neqhśtan tsewkta yoqkin tshanti źelinchiśim khekiča. Neqhśtan thona nizaşa werh apźka.
- 23 Xalla ni zoñiki ni nonźku ańcha llakt'aśśiča, ni zoñiki walxa źelinchiśtača.
- 24 Xalla niźta ni zoñi nayźku Jesusaki khichiča: – ¡Tshi źelinchiś zoñźtaki ańcha ch'amaż khekiča ni tsewkta Yös irpiś wathkiś luśhki!
- 25 Tshan phaśilača tshi kamillu akuj khuñkiś watśki, tshi źelinchiś zoñiki ch'amaż khekiča ni Yös irpiś wathkiś luśhki.

- 26 Xalla ni nonzku ni thaxintanakaki tshanti ispantichiicha, nizaasa ninakpora pewksasatcha: – ¿Jekh pan liwrita khesaxo?
- 27 Jesusaki ninakzkiis khichiicha: – Zoinakzta ana atchukanakaki, Yostaki thappacha atchukapanqasaa.
- 28 Neqstan Piruki khichiicha: – Yos tata, werhnakki thappacha wethnaka qamanaka ekchincha neqstan am apzkichincha.
- 29 Jesusaki ninakzkiis qhasiicha: – Cheqpachal chiyucha Yos irpis watha khen, xahsilta zoinit niz qhuyanaka, thun, jilanaka, ma eph, nizaasa okhalanakami ekchax niki,
- 30 ti yoqkis qamkanaki tshanti tanznakiicha; nizaasa ni thonni tsewka yoqkinaki wiñay zeti tanznakiicha.
- 31 Jesusaki niz qhalu piskchis thaxintanaka tshi latu qhawzku, sinapora khichiicha: “Xasiki Jerusalen watha oqla, xalla neqhsiki thappacha ni Yos kuchanzkita chihinakaz khjirta ni zoin Matzkiistan watakiicha.
- 32 Xalla neqstan yaqha wathchis zoinakzkiis thataz khekiicha, nizaasa niki inartaz khekiicha, nizaasa ar artasa llawsiztan thjuttaasa khekiicha.
- 33 Neqstan qichakiicha nizaasa konakiicha; xalla neqstan chheph maxkiistan jakatatakiicha.”
- 34 Ninakaki ana sinta nasiicha ni chitanaka, nizaasa anaz sisatcha chhulkiistan chitchaxa nizaasa ana nasukatacha.
- 35 Jesusaz Jerico wathz kezú khisnan, tshi sur zoini jikh atkis julsi zelatcha pas tomanqzkan,
- 36 xalla ni tama zoini watni nonzku, pewksiicha chhulut watxo.
- 37 Xalla teqsiki Nazaret wathchis Jesusaz watcha,
- 38 Neqstan niki qhawchiicha: – ¡Jesusa, Davidz Mati, werhz oqznalla!
- 39 Jesusiz tukkin oqhni zoinakaki ni ujsiicha ch'uj zelaxu, xalla ni sur zoiniki tshanti qhawchiicha: – ¡Davidz Machh, werhz oqznalla!
- 40 Neqstan Jesusaki t'uksiicha nizaasa shikzkaxu kuchanchiicha. Niz makhatzkitan pewksiicha:
- 41 – ¿Chhulu amta panim pekxo? Ni sur zoiniki qhasiicha: – Yos tata, cherñil khiis pekuicha.
- 42 Jesusaki khichiicha: – ¡Cherñi khe! Amiz thapa qusis khen chhetintamcha.
- 43 Ni orapacha ni sur zoiniki cherñi khissiicha, nizaasa Yos thu aynaqkan Jesusa apsiicha. Nizaasa thappacha ni cherñi zoinakami niztaasaqas Yos thu aynaqatcha.

Lucas 19

- 1** Jesusaki Jericó watha luśhśícha nízaśa ni chawkh wathkiś oqan.
- 2** Xalla neqhśi qamatácha tshi želínchis źoñi Zaqueo khita, Romźta taśa mayñinakź jiliri.
- 3** Zaqueoki Jesusa paxś pekatácha, xalla niki anaź cheri atatácha añcha tama źoñiź khen nízaśa Zaqueoki qolta źoñi taácha.
- 4** Niźtikiśtan tuki śathźku sicomoru khita munti yawchiácha, Jesusa neqhś watan cherśxapa.
- 5** Ni nuź watkan, Jesusaki tsewkchuk cherśícha nízaśa niźkiś khichiácha: – Zaqueo, anś pacha śhujźka, werhki tōx am qhuykiś ekliśtanácha.
- 6** Zaqueoki phexwa śhujchiácha, nízaśa thapa quśtan Jesusa qhawśícha.
- 7** Niźta cherźku thappacha ni źoñinakaki Jesusa chuchi qallantichiácha, tuź khikan Jesusaki ni ujchis źoñź qhuyaź oqhácha.
- 8** Neqhśtan Zaqueoki tshitsu nízaśa Jesusiźkiś khichiácha: – Yōś tata, werhki thappacha weth želínś nakkiśtan, chikata t'aqhirinakźkiś onaácha; nízaśa yaqhapźkiśtan khiśśinźlax niki, paqhpik tshi nuźtan thepnaácha.
- 9** Neqhśtan Jesusaki khichiácha: – Tōx thuñi ti qhuychis liwriñi thonchiácha, ti źoñiki Abrahamź matź matkiśtan oqhñiácha.
- 10** Niźtikiśtan źoñź Matiki, thonchiácha qatchinaka qhuri nízaśa liwrii.
- 11** Ni źoñinakaki Jesusa chiñi nonźnatácha, nízaśa Jesusaki tshi kintu kint'ichiácha, Jerusalén wath źkatitaácha nízaśa ni źoñinakaki pinsatácha, Yōś irpiś watha anśpacha irantiźkă khikan.
- 12** Jesusaki khichiácha: “Tshi śuma źoñi źelatácha niki yaqha watha aźkin oqhchiácha, nízaśa rey uchśta khiśxapa neqhśtan kephśkiśxapa.
- 13** Ima oqhkan niź qhalu uywitanaka qhawśícha, śapa mayniźkiś taź păs thăchiácha nízaśa ninakźkiś khichiácha: ‘Ti păstan niwuśuź păkiácha werh kuttiśkiśkama.’
- 14** Xalla ni wathchis źoñinakaki ni ćhhaxwatácha, nízaśa niź wirkiś źoñinaka kuchanchiácha maśkaxu: ‘Anal ti źoñi pekuácha wethnakakiś irpiñiki.’
- 15** “Xalla ni źoñiki rey thulźtaácha, nízaśa persun chawkh watha kephchiácha. Xalla niwkh irantiźku niź uywitanaka qhawśícha xalla ninakźkiś păs thăchitaácha, śapa mayni qhaźu kanchiźlax ni śiśxapa.
- 16** Tukkin khiñiki thonźku nízaśa khichiácha: ‘Tata, am păski qhalu nuźtan mirchiácha.’

- 17 Ni reyki qhäsića: ‘Añcha walića; añcha suma uywitamća; ni qolukullkiś suma quś thëśsamća, qhalu watha irpiñim khekića.’
- 18 Ni xaru khiñiki thonźku khichića: ‘Tata, am päski taxśnuku nuźtan mirchića.’
- 19 Niźkiś nuźuśaqaś qhäsića: ‘Amki taxśnuku watha śaqaś irpakića.’
- 20 “Yeqhaki śaqaś thonchića tuź khikan: ‘Tata, teqśićha am päski. Tshi pañkiś źkukźku śhoxchinća;
- 21 añcha am eqhsinća, añcha atchiś źoñiź khen, ana amiź thäta mayñamća niźaśa ana amiź ćhhakhta axśñamća.’
- 22 Neqhśtan ni reyki khichića: ‘Ana śum uywitamća, am perśun atźtanam thxotsa. Amki śiśatćhan werh atchiś źoñi, ana weriź thäta mayinźlani niźaśa ana weriź ćhhakhta axśninźlani,
- 23 ¿qhaźtikiśtan weth päś ana päś tiśpiñkiś uchchamtaxo? Werhki qhuya kuttiźku matźtanpachal tanźtasaća.’
- 24 Niźaśa neqhś źelñinakźkiś khichića: ‘Qhañśna ni päś niźaśa ni qhalu nuźtan kanchiźkiś thä.’
- 25 Žoñinakaki khichića: ‘Tata, ¿qhaźtikiśtan iya niźkiś thäsaxo, ñiki qhalu nuźtichla!’
- 26 Ni reyki qhäsića: ‘Werhki khiwća xalla ni tanśiki tshanti thätaź khekića; xalla ni ana ćhhulchiśki tshanti qhañtaź khekića, niź qoluk śiśtallami.
- 27 Niźaśa ana werh rey thulś pekñinaka niźaśa ni wethtan moq’uśñinakaki, teqhś śhikźka niźaśa weth tukkiś konźna.’ “
- 28 Neqhśtan tinaka chĩźku, Jesusaki Jerusalén watha tira oqhchića.
- 29 Betfagé niźaśa Betania wax irantikan, Jesusaki niź pukultan thaxintanaka kuchanchića ni Olivu khita kurkin,
- 30 tuź khikan: – Anćhukki oqa ni tukkin thenñi xochkin, niźaśa niwkh irantiźku tshi moqta aśnu śalakića, ni aśnuki ana llamtaća niźaśa ana jėkhmi yawśićha. Neqhśtan jerhźku śhikakića.
- 31 Niźaśa xaqhsilta źoñimiź anćhukakiś pewkźnasaća qhaźtikiśtan ti aśnu jerhźxo khikan, anćhukki ninakźkiś tuź qhäśnakića Jesús Tataź pekća.
- 32 Ni pukultan thaxintanakaki oqhchića niźaśa Jesusiź chĩtakama śalchića.
- 33 Xalla ni aśnu jeran, ni aśnuch tuyñuki ninakźkiś pewkśićha: – ¿Qhaźtikiśtan ni aśnu jerhźxo?
- 34 Ninakaki qhäsića: – Xalla ni Jesusaź pekća.

- 35 Neqhstan Jesusizkiis ni asnu akhzhkichiicha, neqhstan ninakz irsnaka ni asnukiis karunzhinchiicha, neqhstan ninakaki Jesusa ni asnukiis yawqatchiicha.
- 36 Jesusaki Jerusalen jikhskiis oqatcha, nizaasa tama zoinakaki ninakz irs chhihi qallantichiicha niz oqs jikhskiis.
- 37 Nizaasa Olivu kur wajara irantikan, thappacha Jesusa apshi zoinakaki ancha chipa qhawi qallantichiicha, nizaasa Yos thu aynaqkan nizaasa thappacha niz milajru pata chertanakkistan.
- 38 Tuż khikan: – ¡Añcha waliicha ti rey ni Yos thukiis thonñiki! ¡Añcha walix khila ti tsewka yoqkinaki nizaasa ancha sumax itsla tsewka Yos wathkinaki!
- 39 Neqhstan tshi qhaz fariseonaka zelatcha ni zoinakzkistan nizaasa khichiicha: – Thaxiñi, am apshinaka ujzna.
- 40 Xalla ni Jesusaki nizkiis qhasiicha: – Werhki khiwcha tinakasz ch'uj khesaz niki, ni masnakaki qhawasaicha.
- 41 Jerusalen watha wax irantikan, ni chawkh watha cherzku Jesusaki qachiicha,
- 42 tuż khikan: “¡Ti nox anchuk saqas nastasaz niki ti suma qamaña, waliż khitasacha! Ansiiki anchuka zhukkiis shoxzintaicha nizaasa anaz cheri atasacha.
- 43 Nizaasa anawal thuinakaz thonakiicha amtaki, amtan moq'usñinakaki am muytataz tshi uyu chukznakiicha, nizaasa am muyuntachan nizaasa thapa qhuttan amkiis muyuntachan,
- 44 nizaasa thappacha palhtam khekiicha, nizaasa am zoinakaki kontasaqas khekiicha, nizaasa amkiis anaz ekta khekiicha tshi mas tawqitamii.”
- 45 Xalla neqhstan Jesusaki Timlukiis lushsiicha nizaasa neqhs tuyñinaka nizaasa qhayñinaka thirqati qallantichiicha,
- 46 nizaasa ninakzkiis tuż khichiicha: – Ni khjirtikiisiki tuż khiicha: ‘Weth qhuyaki mayiis qhuyaz khekiicha’, nizaasa anchukki thañz qaqaz taqas pachinchukcha.
- 47 Jesusaki sapuru Timlukiis thaxiñitaicha, nizaasa ni timlu chawkh jilirinakaki, nizaasa li utt'ayñinakaki, nizaasaqas wath qamchi ephnakami Jesusa xaqhnuż konas khikan qhuratcha.
- 48 Xalla nitzikiistan anaz wachatcha Jesusiz ujnaka, thappacha ni wathchiis zoinakaki Jesusa chñinakaqas cheqznatcha.

Lucas 20

- 1 Tshi nox, Jesusaki Timlukiis thaxnatcha Yos suma kintunaka masnatcha ni zoinakzkiis, neqhstan ni timlu chawkh jilirinaka thonchiicha nizaasa ni li utt'ayñinaka ninakztan chika thonchiisaqasni ni wath qamchi ephnakaki,

- 2 Neqhstan ni zoñinakaki Jesusizkiis khichiicha: – ¿Chhul jilir achstanam tinaka paxo? ¿Jekit amkiis ti jiliri thächixo?
- 3 Jesusaki ninakzkiis qhäsíicha: – Werhsaqaas anchukakiis pewkznacha.
- 4 ¿Jekht Juan kuchanzkichi wawtisaxu, Yös qaya ush zoñinakaxa? Qhásnalla.
- 5 Niztikiistan ninakaki ninakpora ch'arasi qallantichiicha: “Uchumki Yös kuchanzkitaicha khikanz chiyakiis niki, tiki qhásnachan: ‘¿Qhaztikiistan ana kirichinchuktaxo?’
- 6 Nizaasa ana qhásnasaicha zoñiz kuchanzkitaicha khikanaki, xalla ti zoñinakaki maстан чhakhxawi uchum konasaicha, thappacha ti zoñinakaki Juan paxchiicha Yösikiistan chñi.”
- 7 Nizaasa qhäsíicha, anal sísuicha jekhxlax Juan wawtisaxu kuchanzkichi.
- 8 Neqhstan Jesusaki qhäsíicha: – Nizaasa werhmi ana saqal anchukakiis chiyasaicha, chhul jilir achchiis tinaka pawuchaxa.
- 9 Neqhstan Jesusaki zoñinakzkiis palxayi qallantichiicha, nizaasa ti kintu kint'ichiicha: “Tshi zoñiki uw sqala chhakhchiicha, neqhstan ni sqal yoqa paksuñ ekchiicha ni lanqsñinakzkiis, xalla neqhstan azkin jikhś oqhchiicha.
- 10 Neqhstan sqala axspacha kuchanzkichiicha tshi uywita zoñi, niz lanqsñinakzkin, nizkiis wakišni uwa mayi; xalla ni lanqsñi zoñinakaki qichchiicha nizaasa ana chhulchiis qhara alaxa kuchanchiicha.
- 11 Neqhstan ni yoqchiis zoñiki yaqha uywita kuchanzkichiicha; xalla niztaasaqaas ti qichchiicha nizaasa ch'anižku nizaasa ana chhulchiis qhara alaxa kuchanchiicha.
- 12 Nizaasa wilta tshi uywita kuchanzkichiicha, ni lanqsñinakaki nužusaqaas shoxritchiicha nizaasa ni yoqkiistan sanchuk chhetqatchiicha.
- 13 “Niztikiistan ni yoqchiis zoñiki khichiicha: ‘¿Qhazt khesay? Weth q'ay Matiz kuchsnasaxa; kunamiis weth Mati rispitzinasaiicha.’
- 14 Xalla ni lanqsñinakaki ni yoqchiis zoñiz Mati thonchi cherzku, ninakpora parlassiicha: ‘Xalla tiqat ti qama tanznachani; ti qama uchumta khišxapa tiž konzla.’
- 15 Neqhstan ni yoqkiistan jesku konchiicha. “¿Nizaasa qhažkhī anchukxo, qhazt khes ni yoqchiis zoñi ni lanqsñinakztanxo?
- 16 Neqhstan oqzku konakiicha ni lanqsñinaka, nizaasa ni sqal yoqaki yaqha zoñzkiis thakiicha.” Xalla ni nonzku, ni zoñinakaki khichiicha: – ¿Yös uchum liwrila!
- 17 Xalla ni Jesusaki ninaka cherzku khichiicha: – Neqhstan ¿xaqnužupan ti khjirta khexo?: ‘Ni qhuya pirqiñinakaki tshi maś arsiicha ni maški cheqan iskina qallantiñikiis khissiicha.’

- 18 Xaqhsilta ni maškiís thxotsñiki t'una t'oquntaž khekiča; nižaša ni maš jëkhzkiís meqaš thxotsnakiž niki qhimi t'oquntaž khekiča.
- 19 Ni timlu chawkh jilirinakaki nižaša li utt'ayñinakami Jesusa tanš pekatča ni orapacha, ninakaki nāšnatča ninakžxapa ni kintu kint'ita. Xalla ninakaki ni žoñinakaqaš eqhsnatča.
- 20 Ni fariseonakaki yaqha žoñinaka kuchanchiča muškaxu, suma žoñinakažtaqaš khikhiyaxu, nižaša Jesusižkiís ana pinsan pewksxapa, neqhstan ni Roman chawkh jilirinakž qharkiš thāsxapa.
- 21 Ni mušni žoñinakaki Jesusižkiís pewksiča: – Thaxiñi, werhnakki amiž čitanaka šišučha nižaša šumapan thaxiñamča, nižaša ana žoñž quškama oqhñamča. Ans cheqpachapan Yös jikhškišpan thaxiñamča.
- 22 ¿Walix khesaya Cesaržkiís taša thās, ušh anaž wali khesaxa?
- 23 Jesusaki ninaka millk'u qušsiš nayžku, neqhstan ninakžkiš khichiča:
- 24 – Ni pās thēznalla. ¿Jëkhž yukht nixo nižaša Jëkhž thü khjirtata? Ninakaki qhäsiča: – César jilirž yukhča, nižaša niž thüsaqašša.
- 25 Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Cesaržtažlax niki Cesaržkiš thā, nižaša Yöštažlax niki Yöškiš thā.
- 26 Nižaša ni mušni nakaki ana Jesusa ujkiš thxotsñi atchiča, Jesusiž qhästikištan teqa khissiča, nižtikištan ana čhulumi qhäšni atchiča.
- 27 Wiruñ tshi qhažultan saduceo žoñinaka Jesusižkiš makhatchiča. Ni saduceo žoñinakaki tikhškištan ana jakatatš želhča khiñitača, xalla neqhstan ti pewksiča:
- 28 – Thaxiñi, Moisesaki učumnakalta khjirta ekchiča, tshi šalši jila tikhžnasaž niki, niž thun ekasača nižaša anaž mati ekasača, ni tikhšiz laqhki šalžnasača na žewatan, xalla neqhstan okhalchiš khesača natan niž tikhši jilžta.
- 29 Tshi pachkiš želatča towqu jilašullka, ninakžkištan ni jilir jilaki šalšiča xalla neqhstan ana okhalchiš tikhšiča.
- 30 Niž laqhki šalši šaqašša niž tikhši jilž thunatan, nižašaqaš ana okhalchiš tikhšiča,
- 31 Nižaša ni taypiriki šalši šaqašša niž tikhši jilž thunatan, nižašaqaš niž laqhnakaki na žonatan šalšiča neqhstan thappacha ni towqu jilašullkaki ana okhalchiš kama tikhšiča
- 32 Wiruñaki na žonki tikhšinsaqašša.
- 33 Neqhstan ni jakatatškišiki, ¿ninakžkištan xaqhsiltiž thun na žon khekixo, nižaša ni towqu jilašullka pachal na žonatan šalšiki?

- 34** Jesusaki ninakzkiś qhäsiča: – Ti ansta žoñinakaki, luktaqa khiñi nižaša mätaqa khiñi šalža, nižaša matinakami šalsqatča;
- 35** xalla ni quś ch'uwachchi žoñinakaki nižaša tikhśikištan jakatatchinakami tsewka yoqkin irantižku, anaž šalś želakiča nižaša ninakž okhalami anaž šalžnasača.
- 36** Xalla ninakaki anaž wira tikhžnasača. Anjila irataž khekiča nižaša tikhśikištan jakatatchiž khen Yös mati khitaž khekiča,
- 37** Ni Moisés pachaž ni zarza uj asñikištan thaxinchiki, učumnak šisqatča ni tikhśinaka jakatatñi. Xalla ni uj asñikiški khichiča Yös tataki Abraham, Isaac nižaša Jacobž Yösša.
- 38** ¡Nižaša Yöski anaž tikhśinakž Yöski, žethñi žoñinakž Yösša, xalla ni Yöstaki thappacha žethñikamača!
- 39** Neqhštan tshi qhažultan li utt'ayñinakaki Jesusižkiś khichiča: – Thaxiñi, añcha wali chičhamča.
- 40** Neqhštan ana jekhmi iya pewkś pekatča.
- 41** Jesusaki ninakzkiś pewksiča: – ¿Qhažtikištan ni Mesías, Davidžkištan oqhñi khiy ančukxo?
- 42** Xalla ni Davidpachaž khichiki, ni Salmo liwrukiś tuž khiča: ‘Ni Yös Ephki weth Yöskiś khichiča: Weth žewqhuttan julžna,
- 43** werh amtan moq'ušñinaka am qhxoch qostan khisqatškama.’
- 44** David pachača Yös tata khichiki, ¿qhažt Mesías Davidžkištan oqhñi khesaxo?
- 45** Thappacha ni nonšñi žoñinakž tukkiś, Jesusaki niž thaxintanakažkiś khichiča:
- 46** “Ni li utt'ayñinakžkištan kuytašakiča, ninakaki tol škiti kuthchiquś oqhlayś juštašniča nižaša ni wath mora thapa quštan tshänñi pekñiča. Nižtašaqas ni akhs qhuyaran tukkin julšpekñiča nižaša ni čheri luhlšaran tukkinpan julšniča;
- 47** Nižaša žew mätaqanakž qhuya qhanñiča, nižaša millk'untisxapa añcha aźqa mayišiñiča. Ninakaž tshallanti t'aqhiškiś thonakiča.”

Lucas 21

- 1** Jesusaki cheratča ni želinchiś žoñinaka ni kajunkiś päś uchñi,
- 2** nižaša tsha t'aqhir žew žon cherchiča, na žonki pišk chur päšalla uchatča.
- 3** Neqhštan Jesusaki khichiča: – Cheqpachal chiyuča Ta t'aqhir žew žonki, thapatižkištan jila uchchinča;
- 4** Ni želinchiś žoñinakaki ninakž žethñilkištan uchcha, xalla na žew žonšti nāža t'aqhir qamañkištan thappacha uchchinča nāža qamškištan.

- 5 Yeqhap ʒoñinakaki ni timlukiştan parlatĉha, niʒaşa ni añcha k'achha chukʒta maşnakʒkiştan, niʒaşa ni thapaman ĉhhultaqi onanta tshi ofrentaʒtaqaş.
- 6 – Jesusaki ninakʒkiş khichiĉha şumpacha cherʒna, tshi nõxiki ni thuñiʒ thonakiĉha thappacha tiki palhtaʒ khekiĉha niʒaşa anaʒ maş tawqaraşşimi eklakiĉha.
- 7 Neqhştan ninakaki Jesusiʒkiş pewkşiĉha: – Thaxiñi, ʒĉhhul orat ti timlu palhta khekixo? ʒNiʒaşa ĉhhul chimpud ʒelakixo ti ĉhhultaqinaka watş ʒkati?
- 8 Jesusaki qhāşiĉha: “Anĉhukki kuytaşakiĉha, ana millk'untita khişxapa. Xalla niʒtikiştan wakchi weth thūkiş ʒoñinaka thonakiĉha tuʒ khikan: ‘Werĉha Mesías khititki’, niʒaşa ‘anşiĉha ti pachaki.’ Xalla niʒtikiştan ana ninaka apʒnakiĉha.
- 9 Neqhştan anĉhukki kir kintu, niʒaşa ch'axmi kintu şişakiĉha, anaʒ anĉhukki tsukakiĉha, tinakaki tukipan watştanĉha; ti yoqa tukuşinski anaʒ ni orpacha khekiĉha.”
- 10 Jesusaki tira palxaychiĉha: “Tshi nacionaki yaqha nacionʒtanʒ talsnakiĉha, niʒaşa tshi reynuki yaqha reynuʒtanʒ talsnakiĉha.
- 11 Niʒaşa yoqaki cheqhnakiĉha niʒaşa phomsnakiĉha, niʒaşa mach'anakaʒ watakiĉha, niʒaşaqaş konanakaʒ thonakiĉha niʒaşa t'aqhiş ʒelakiĉha, niʒaşa tsewka pachkin chimpunakaʒ thensnakiĉha.
- 12 “Xalla tinaka ima watan, anĉhukki tantaʒ khekiĉha niʒaşa qhurtaʒ khekiĉha. Niʒaşa akhs qhuya chhichtaʒ khekiĉha juchjiptayşxapa, niʒaşa karsilkiş chawkhtaʒ khekiĉha niʒaşa anĉhukki irpiñi reynakʒkin weth thūʒ khen chhichtaʒ khekiĉha.
- 13 Xalla neqhşi anĉhukalta wethkiştan maşinş ʒelakiĉha.
- 14 Xalla ni oraki anaʒ anĉhukki pinsakiĉha ĉhhulu chiş khenami, niʒaşa perşunpachkiştan thurt'işxapami,
- 15 weril ĉhhulu chişkiştanami yanapʒkaĉha niʒaşa şişñi quşmi thāʒkaĉha, ni amtan moq'uşñi ʒoñinakaki anaʒ chhayi atakiĉha niʒaşa anaʒ thurt'imi atakiĉha ana ĉhhulkişimi.
- 16 Anĉhuka mä ehpacha niʒaşa jilanakpacha niʒaşa qhuy ʒoñinakpacha niʒaşaqaş am maşinakpachaʒ am thākiĉha niʒaşa yaqhapanakaki anĉhukakiştan kontaʒ khekiĉha,
- 17 Niʒaşa thappacha ti yoqkiş ʒelhñi ʒoñinakaki, weth taquʒ khen anĉhuk ĉhhaxwtaʒ khekiĉha;
- 18 xalla neqhştan anĉhuka ach charaki anaʒ qatakiĉha şintallami.
- 19 ʒAnĉhukki liwrĉta khişxapaki, thup quşşiş khekiĉha!

- 20 “Ĉhul orat Jerusalén watha śultatuź muyuntita kheĉhaxa, xalla neqhstan nāšnakiĉha anĉhukki ti yoqa palhta khiśxapaki.
- 21 Neqhstan ni Judea wathkiś khiñinakaki kurqhuñex śhoxźla; niźaśa Jerusalenkiś khiñinakaki ulanla ni chawkh wathkiśtan, niźaśaqaś ni xochuñ khiñinakami anax kephźkila ninakź watha.
- 22 Xalla tiĉha ni t'aqhiśiś thuñiki, xalla ni khjirta patxparu watśtanpanĉha.
- 23 ¡Aywira ni ik mätaqanaka niźaśa ni wawa t'ichiñi mätaqanaka! Xalla ti yoqkiś añĉhaź t'aqhiśakiĉha niźaśa Yös źaxwaź thonakiĉha ti wathźtaki.
- 24 Yeqhap źoñinakaki kuchillźtan kontaź khekiĉha niźaśa yaqhapanakaśti tanźku yaqha watha chhichtaź khekiĉha; niźaśa ni ana Yös kirĩñinakaki Jerusalén watha thekźnakiĉha, xalla neqhstan ni ana Yös kirĩchi źoñinaka tukuśinskama watśtanĉha.
- 25 “Neqhstan ni thuñkin niźaśa ni jĩskin niźaśaqaś ni wara waranakkinami chimpanaka źelakiĉha; niźaśa ti yoqkiś źelhñi źoñinaka llakiśhakiĉha niźaśa muspaysnakiĉha, niźaśa ni chawkh qot lhxoqi niźaśa ni qota muspa qhawñi nonźku tsukakiĉha.
- 26 Ti tsewk pachkin aśsiś źelhñi wekźtaź khekiĉha, neqhstan ni źoñinakaki pinsakiĉha ĉhhuluqat wataki ti yoqkiś, niźtikiśtan ni tsukhskuqaś mayjiptakiĉha ti źoñinakaki.
- 27 Neqhstan cherakiĉha ni źoñź Mati tshir taypikiś thonñi niź chawkh aśtan niźaśa k'achha qhankan.
- 28 Xalla ti anawalinaka wati qallantan, anĉhukki naynayıź khekiĉha niźaśa aĉhaź qāźnakiĉha, niźtikiśtan anĉhukki waxipan liwrĩta khekiĉha.”
- 29 Xalla neqhstan tshi kintuśaqaś kint'ichiĉha: “Ni jiwus muntıź cherźna niźaśa yaqha muntinakami.
- 30 Xalla ni munti ch'oxi qallantanaki, anĉhukkiź nayĉha waxillaĉha ni qhutñi luśhkinaki.
- 31 Niźtaśaqaś anĉhukki nayakiĉha ni anawalinaka watñi, ni oraki waxillaĉha ni Yös irpiś watha thonśki.
- 32 “Cheqpachal chiyuĉha ima ti pachkiś qamñi źoñinakaź tikhźnan, ti anawalinakaki watakiĉha.
- 33 Ni tsewkta pachami niźaśa ti yoqami watakiĉha, xalla ni werıź ĉĩta taquki anaź wataśaĉha.
- 34 “Anĉhukki perśunpachkiś kuytaśakiĉha, niźaśa anĉhukki anaź lulinakkiś niźaśa likinakkiś quś thākiĉha, niźaśa ana ti qamañ ĉhhultaqinakiśimi, ni Yös thonś thuñkiś ana niźtanaka päñi tansxapaki.

- ³⁵ Thappacha ti yoqkiś želhñi źoñinakaki tshi chalkiśtaqaś tansnakiċha.
- ³⁶ Nay nayiź khe, niźaśa śapuruz mayiśa, ti ana wali t'aqhiśnaka thonñikiśtan atipśxapa, niźaśa ni źoñź Matź tukkiś tshithsi khiśxapa.”
- ³⁷ Jesusaki maxiñ Timlukiś thaxiñitaċha, niźaśa wēnaki Olivu khita kurkin oqźku ekliñitaċha.
- ³⁸ Thappacha ni wathchiś źoñinakaki wentan Jesusiź taqu nonśñi ni timlukin oqhñitaċha.

Lucas 22

- ¹ Ni ana liwaturchiś t'anta luhlś phiśtaki waxillataċha, ni phiśtaki Paśku khitataċha.
- ² Ni timlu chawkh jilirinaka niźaśa ni judiuz li utt'ayñinakźtan, Jesusa tanśxapa qhurataċha aqhnuź konas khikan, ninakaki źoñinaka eqhsnatċha neqħstan śinapora konśpekataċha.
- ³ Neqħstan Saxraki Judaskiś luśhśiċha, tshi niź qhalu piśkchiś thaxintanakźkiśtan Iscariote khita.
- ⁴ Xalla tiki timlu chawkh jilirinaka cherśñi oqhchiċha niźaśa ni timlu kuytiñi śultatunakźkin, neqħstan ninakźtan palt'ichiċha Jesusa ninakźkiś thāśxapa.
- ⁵ Neqħstan ninakaki añcha chipchiċha niźaśa Judaskiś pās thāśxapa taqu onśiċha.
- ⁶ Niźaśa Judaski iyawkhichiċha, neqħstan Jesusa śinapora ana źoñiź cheran thāśxapa pinsataċha.
- ⁷ Ni t'anta ana liwaturchiś luhlś phiśta irantiźkichiċha, ni phiśtixapa tshi ūśi wilana konśpantaċha.
- ⁸ Jesusaki Piruźtan Juanźtan kuchanchiċha tuź khikan: – Anċhukkiź oqa Paśku ċhheri luhlśxapa thakśka.
- ⁹ Neqħstan ninakaki pewkśiċha: – ĆXaqhsikin werhnak thakśnakexo?
- ¹⁰ Jesusaki ninakźkiś qhāśiċha: – Ni chawkh wathkiś luśhkan, tshi źoñi luśhkiś qhaś ċhichñi śalakiċha. Ni źoñź wirkiś apźnakiċha xaqhsikinqat luśhaċhani xalla nikhu,
- ¹¹ neqħstan ni qhuychiś źoñźkiś ċiyakiċha: ‘Weth thaxiñiki khiċha: ĆXaqsiċiśt ni weth thaxintanakźtan Paśkukiś luhlś qhuya?’
- ¹² Neqħstan ni qhuychiś źoñiki thēznakiċha, tsewka qhuykin tshi paqh qhuya thakśtapacha; xalla ni qhuykiś anċhukki thakśnakiċha uċhumnakalta.
- ¹³ Neqħstan ninakaki oqhchiċha, niźaśa thappacha Jesusiź ċiċtakama śalchiċha, niźaśa neqħśi Paśku ċhheri luhlś thakśiċha.
- ¹⁴ Paśku ċhheri luhlś ora irantiźkitan, Jesusaki niź thaxinta źoñinakźtan miskiś julśiċha.

- 15 Jesusaki ninakzkiís khichiícha: – ¡Añchapan ti Pašku éhheri luhlís aníchukatan pás pekatuícha werh ima tikhízkanaki!
- 16 Cheqpachal chiyuícha anal iya likaícha ni winu, éhul oráz uíchum Yös irpiís wathkin śalaíchaxa xalla neqhísi wilaż ew winu likakiícha.
- 17 Neqhstan niż qharkiís tshi tasa tanżku Yös Ephżkin sparakiż khiżku, tuż khichiícha: – Ti tasa tanżna niżaśa aníchukkama likhżna;
- 18 Cheqpachal chiyuícha anal iya likaícha ni winu, ni Yös irpiís watha thonśkama.
- 19 Neqhstan niż qharkiís t'anta tanżku Yös kin sparakiż khichiícha, niżaśa t'anta éh'alhżku niż thaxintanakażkiís thāchiícha tuż khikan: – Tiícha weth xañchiki, aníchuka layku tikhznaxu thātaícha. Aníchukki ti weth thūkiís tirapanż päkiícha.
- 20 Neqhstan ni éhheri luhlżku niżaśa ni tasa tanżku khichiícha: – Ti tasaki weth lhokhżtan uśhka uíchumż palt'ita khekiícha, uíchum layku thawktaícha.
- 21 Xalla ni werh millk'untiñi zoñż qharaki ti miśkiís wethtanícha.
- 22 Ni zoñż Matiki ni khjirta patxparu oqhícha, ¡xalla ni millk'untiñi zoñiki ana waliż watakiícha!
- 23 Neqhstan ninakaki ninakpora pewksasi qallantichiícha, jēkit uíchumnakkiistan millk'untakixo.
- 24 Xalla ni thaxintanakaki ninakpora chiyassiícha, jēkht ninakzkiistan irpiñi zoñi khesaxo.
- 25 Neqhstan Jesusaki ninakzkiís khichiícha: “Ni chawkh wathchiís reynakaki yoqchiís tuyñużtaqaś ti wathanaka irpiícha, niżaśa ninakz jilirinakaki śuma päñi zoñi khitaícha.
- 26 Xalla aníchukki ana niżta khiistanícha, ans aníchukakiistan tukkin khiśpekñiki tshi thoważtaqaś khiistanícha, niżaśa ni irpiñiki tshi k'uñchi manta päñi uśhażtaqaś khiistanícha.
- 27 ¿Jēkit uíchumnakkiistan cheqan zoñixo, ni miśkiís julśñiqay uśh ni éhheri liwarpayñixa? ¿Anax ni miśkiís julśñi zoñixo? Werhki aníchukakiís ni éhheri liwarpayñi zoñiżtaqaśtaícha.
- 28 “Aníchukki weth llakinakkiís wethtanpantaícha.
- 29 Niżtikiistan werhki tshi irpiís wathal thāícha, aqhnuż weth eph wethkiís thātíchaxa xalla niżta,
- 30 Niżaśa aníchukki weth irpiís wathkiís lulakiícha niżaśa likakiícha weth miśkiís, niżaśa aníchukki julznakiícha ni irpiís miśkiís ni qhalu piśkchiís t'aqa Israel zoñinaka juchjipayśxapa.”

- 31 Jesusaki Piruzkiś khichiċha: – Simón, Simón, Saxraki Yösċiċstan anċhuk tirikuċtaqaś layinśxapa mayċiċha.
- 32 Xalla werhki Yösċiċstan amta mayt'izinchinċha, ana am quś upaquśhśaxu. Niċaśa amiċ wethkiś quś thutśiċkhen, amki am jilanaka yanapakiċha thup quśiś thurt'axu.
- 33 Piruki khichiċha: – Yös tata, werhki iyawpachaċha amtan karsila oqśxapaki, niċaśa amtan chika tikhśxapami.
- 34 Jesusaki niċkiś qhăsiċha: – Piru, amki tōxpacha ima wallpaċ qhawan, chheph wiltam werh ana paxni chiyakiċha.
- 35 Neqhċstan Jesusaki ninakċkiś pewkśiċha: – Aċqalla anċhuk kuchanchinla, ana kelśiś niċaśa ana ċaqċiś niċaśaqaś ana ċhhatchiś, ċxalla nuċ khen, anċhukakiś ċhhulut phalhtiċzinchixo? Ninakaki qhăsiċha: – Ana ċhhulumi.
- 36 Neqhċstan Jesusaki ninakċkiś khichiċha: – Xaċiki, kelśiślax niċi chhichla, niċaśa ni ċaqami, niċaśa ni ana kuchillċiślax niċi niċ irś tuyśla neqhċstan tshi kuchillux qhayla.
- 37 Cheqpachal chiyuċha thappacha ni wethkiċstan khjirtanakaki watċtanċha: 'Niċaśa niċi ujċiś ŋoċinakċkiś qantataċha.' Thappacha ni wethkiċstan khjirtanakaki watċtanpanċha.
- 38 Neqhċstan ninakaki khichiċha: – Yös tata, teqhś piśk kuchillu ŋelhċha. Niċaśa Jesusaki qhăsiċha: – Nuċuqax khila ana iya chiya.
- 39 Neqhċstan Jesusaki ni chawkh wathkiċstan ulanchiċha, niċaśa Olivu khita kuru oqhċiċha, xalla nikhu oqhċipantaċha; neqhċstan niċ thaxintanakaki apśiċha.
- 40 Xalla ni yoqa irantiċku ninakċkiś khichiċha: – Mayiśa, ana ujċiś thxotsxapa.
- 41 Neqhċstan Jesusaki, niċ thaxinta ŋoċinakċkiċstan oqhċiċha tshi ŋoċiċ maś ċhhakta xalla nuċullkin niċaśa neqhśi killśiċha mayiśiśxapa.
- 42 Tuċ khikan: "Tatay, ti t'aqhiśiċkiċstan werh liwriyalla, xalla niċi anax weriċ pekta khila, ans am munaċpax khila."
- 43 Neqhċstan tshi anjilaċ tsewktan thenskichi, Jesusiċkiś aśi thăśxapa.
- 44 Jesusaki aċha llakita niċaśa tshanti mayiśiċiċha, niċaśa niċ phalċiki thxotsnakċha yoqkiś tshi paqh lhokh ch'eqiċtaqaś.
- 45 Neqhċstan Yösċin mayiśiċku tshitsiċha, niċaśa niċ thaxintanakaċkin oqhċiċha, ninakaki iya llakiśhśi thxaxatċha.
- 46 Neqhċstan Jesusaki ninakċkiś khichiċha: – ċQhaċtikiċstan anċhuk thxaxo? ŋăċna niċaśa Yösċin mayiśa, ana ujċiś thxotsxapa.

- 47 Jesusa tira ninakztan parlan, Judaski tama zoñinakztan thonchiča, niki qhalu piškchiś thaxintanakz kištantača, Judaski tukkin thonatča. Niki makhatchiča Jesusa chhulśxapa,
- 48 xalla neqhstan Jesusaki khichiča: – Judas, ¿tshi chhulzkuqaśim ni zoñz Mati thäya?
- 49 Ni Jesusižtan želhñi zoñinakaki, ni zoñinaka cherzku naychiča čhhulut watačhaxa xalla ni, neqhstan Jesusižkiś pewkśiča: – Yös Tata, ¿kuchillžtanž thurt'ila?
- 50 Tshisuña ninakzkištan, timlu chawkh jilirinaka irpiñiz uywita šhoxritśinchiča, niž žew khuñi potžinchiča.
- 51 Neqhstan Jesusaki khichiča: – Apatata; ana iya khe. Nižaśa ni uywitiž khuñi lanžku čhhetinžinchiča.
- 52 Neqhstan Jesusaki khichiča ni timlu chawkh jilirinakzkiś, nižaśa ni timlu ichñi šultatunakzkiś nižaśa ni wath qamchi ephnakzkiś, nižaśa ninakaki Jesusa chhichi thonchitača. – ¿Qhažtikištan ančhuk thonchinčhuktaxo ni kuchillžtan nižaśa ni tuñinakztan, werh tshi thañiz khes nižtažtaqaś?
- 53 Werhki śapuru ančhukatan timlukiś želhchinča, nižaśa ni oraki ana werh tanchinčhukča. Xalla tiča ančhuka oraki ni Saxraki niž aštan ti sumchikiś ančhuk kuchanžkiča.
- 54 Neqhstan Jesusa tanchiča nižaśa timlu chawkh jilirinaka irpiñiz qhuya chhichchiča. Piruki ažkištan apžnatča.
- 55 Xalla nikhu, ni qhuy canchi mora uj täśiča nižaśa ni uj muytata julśiča; nižaśa Piruki ninakztan chika julśiśaqaśśa.
- 56 Xalla ni ujkiś julśi qutnan tsha uywiti žonki, Piruzqhutñi śumpacha cherzku khichinča: – Ti zoñiki Jesusižtan śaqaštača.
- 57 Xalla ni Piruki ana maśśiča tuž khikan: – Kullaka, werhki anal paxuča.
- 58 Neqhstan tshi upakhižtan, tshisuñaki Piru cherchiśaqaśśa neqhstan nižkiś khichiča: – Amki ninakzkištam śaqaśla. Piruki qhaśiča: – Jila, anapanča werhki.
- 59 Neqhstan tshi jejapachkištan, yaqhaśaqaś pewkśiča: – Cheqpachapan tiki Jesusižtan śaqaštača. Xalla tiki Galilea zoñiśaqaśla.
- 60 Piruki khichiča: – Jila anal śiśuča, čhhulkištanqam čičhan. Piruz nuž chiyan ni orapacha, wallpaki qhawchiča.
- 61 Neqhstan Jesusaki Piruz qhutñi qhutžku cherśiča, nižaśa Piruki Jesusiž čiča khuñśiča: “Töxi ima wallpaž qhawan, chheph wiltam werh ana paxñi chiyakiča.”
- 62 Nižaśa Piruki neqhstan ulanžku añcha ira qächiča.

- 63 Jesusa cheqšni zoñinakaki Jesusa ar archiċha nižaša qichċiċha.
- 64 Jesusiž žhuki jeržinžku yukhkiš qichċiċha, neqhstan pewkšičha tuž khikan: – jĵekh am qichċi yatišalla!
- 65 Nižaša Jesusa ar archiċha thapamankiŋstan.
- 66 Thuñiž yawžtanalla ni judiu wathċiŋ qamċi ephnakaki akhsiċha, nižaša ni timlu chawkh jilirinaka nižaša ni li utt'ayñinaka, neqhstan Jesusa chhichċiċha ni chawkh jilirinaka irpiñižkin. Xalla nikhuki pewkšičha:
- 67 – Chiyžnalla, žamqay Mesías? Jesusaki ninakžkiš qhăšičha: – Werhki jĵ khesaž niċi, anċhukki anaž werh kiriyasaċha.
- 68 Nižaša werhki anċhukakiš pewkžnasaž niċi, anaž werh qhăsnasaċha:
- 69 Xalla teqhstanpacha ni zoñž Matiki ni thapa aššiš Yös žewkhuttan julšiš khekiċha.
- 70 Neqhstan thappacha ni zoñinaka ni pewkšičha: – žĂ Yös Matim amya? Jesusaki ninakžkiš qhăšičha: – Anċhukpachaž ċċhinċhukki nužu panšaċha.
- 71 Neqhstan ninakaki khichiċha: – žĈhulikinz iya cherñi pekasaxo? Uċhumnakpachala tiž atkiŋstan ċiñi nonžtaki.

Lucas 23

- 1 Thappacha ni zoñinakaki oqhċiċha, nižaša Jesusa Pilatužkin chhichku.
- 2 Niž tukkišpacha niž uj thxotunchiċha, tuž khikan: – Xalla ti zoñi tanchinċha uċhum chawkh wathkiš ch'axmi păn. Tiki khiċha anaž taša thăsaċha ni Cesaržkišiki, nižaša tiki thurt'iċha werhċha Mesías khikan, reytċha khiċha.
- 3 Neqhstan Pilatuki pewkšičha: – žAmki ti judiunakž Reyimqaya? – Jesusaki qhăšičha, – amim ċiċha.
- 4 Neqhstan Pilatuki ni timlu chawkh jilirinakžkiš nižaša ni zoñinakžkiš khichiċha: – Anal ti zoñžkiš ċhhul ujmi waċhuċha, ujċiŋ thotšxapaki.
- 5 Xalla ni zoñinakaki wilta ċċiċha juq'an aŋtan: – Ti zoñiki ch'axmiž păċha tiž thaxinštižtan thapa ni wathqhutñik. Galilea khita wathkiŋstan qallantižkichiċha, xašiki ti Judea khita wathkiš tiraž thaxinċha.
- 6 Xalla ni nonžku Pilatuki pewkšičha, ti zoñiki Galilea wathċiŋsqay.
- 7 Neqhstan Jesusa ni Herodes irpiš yoqkiŋstan šišku, xalla ni Herodeskin kuchanchiċha ni Herodeski niĵpacha Jerusalén wathkištaċha.
- 8 Herodeski Jesusa cheržku aňċha ċipċiċha khissiċha, xalla niċi tukitanpacha aňċha Jesusa cherš pekataċha, nižaša nižkiŋstan kintunaka parliñi nonċiċha nižaša tshi milajru păñi tewžnatċha.

- 9 Ni Herodeski walxa pewksiċha, neqĥstan Jesusaki ana tshimi qhāsiċha:
- 10 Xalla nikhuśaqaštaċha ni timlu chawkh jilirinaka niżaśa ni li utt'ayñinaka, ninakaki sutipan Jesusa ujchiś khisqatś pekatċha.
- 11 Xalla neqĥstan Herodes niż śultatunakżtan, Jesusa iñarśxapa tshi reyźtaqaś ni śuma śkiti thutśsiċha ċhhaxwkuqaś. Neqĥstan Herodeski wilta Pilatużkin kuchanchiċha.
- 12 Ni nōxiki Pilatużtan Herodestan munaśiñi maśi khissiċha, ninakaki niż tukiki moq'u qamñitaċha.
- 13 Pilatuki ni timlu chawkh jilirinaka akĥsiċha, niżaśa wath jilirinaka,
- 14 niżaśa ninakżkiś khichiċha: – Anċhukki wethkiś ti zoñi śhikchinċhukċha tuż khikan, ti zoñiki ti wathkiś ch'axmiż päċha; werhki anċhuka tukkiś pewksinla, niżaśa ana ċhul ujmi tiżkiś wathchinċha, anċhukki ċhulkiśtanpan ujkiś thxotśpekxo.
- 15 Ana ni Herodesmi tiż uj wathchiċha, neqĥstan učhunakakin thepunżkichiċha. Śiśśa anċhukki ti zoñiki ana uppächiċha anaż tikhś wakiśiċha.
- 16 Niżaśa xwatqatżku kuchnaċha.
- 17 Pilatuki ni phiśtikiś tshi ujchiś zoñi kuchśñipantaċha, ni zoñinakż quś wali khiśxapa.
- 18 Xalla neqĥstan thappacha ni zoñinakaki qhawi qallantichiċha: – ;Ti zoñikix tikhźla! ;Barrabás kuchśinźka!
- 19 Ni Barrabaski tshi ch'axmi ni chawkh wathkiś pätiċiśtan, niżaśa tshi zoñi kontikiśtan karsilkiś makhtataċha.
- 20 Pilatuki Jesusa kuch pekatċha, neqĥstan ni zoñinakżkiś tshiztan ċichiċha;
- 21 neqĥstan ni zoñinakaki tshallanti qhawchiċha, tuż khikan: – ;Kuruśhkiś ch'awkźna! ;Kuruśhkiś ch'awkźna!
- 22 Pilatuki chheph wiltikiś tshiztan ċichiċha: – ;Ċhhulu ana walipan päċhi tixox? Werhki anal tiżkiś ċhul ujmi waċhuċha konta khiśxapaki. Neqĥstan xwatżku liwriċ kuchnaċha.
- 23 Xalla ni zoñinakaki tirapan qhawchiċha, kuruśhkiś ch'awkka khikan; niżaśa añcha qhawżku ni zoñinakaki niżaśa ni timlu jilirinaka ninakż pektakama atchiċha.
- 24 Neqĥstan Pilatuki ninakaż maytakama iyawkhichiċha;
- 25 niżaśa ni ch'axmikiś zoñi konchi niżaśa ni zoñinakaż illśta zoñi liwri kuchsiċha, neqĥstan Jesusa ni zoñinakż quśkama thāchiċha.

- 26 Ni Jesusa kuruśhkiś ch'awkśxapa chhichan, Cirene wathchiś Simuna tshitsqatchiċha xochkiśtan kephźkan, niźkiś kuruśha thuśśiċha Jesuziź wirkiś oqaxu.
- 27 Tama ųoņinaka niźaśa tama mċtaqanaka, qċkan niźaśa qhawkan Jesuziźkiśtan llakita apźnatċha.
- 28 Neqhśtan Jesusaki ninakźqhutņi cherźku khichiċha: – Jerusalċn wathchiś mċtaqanaka, anaź wethkiśtan qċ, perśunpachkiśtan niźaśa anċhuka okhalźkiśtan qċ.
- 29 Tshi thuņiź thonakiċha xalla neqhś anċhukki khekċiċha: ‘Aņcha waliċha ni machur mċtaqanakaki niźaśa ni ana mathņi mċtanaqami niźaśa ana okhalchiśnakami.’
- 30 Xalla neqhśtan ųoņinakaki ni kurunakźkiś ċi qallantakiċha: ‘ĴWethnaka juntuņ thxotska!’ Niźaśa ni kur qaċkiś: ‘ĴWerhnak śhoxźna!’
- 31 Xalla tuź ni ch'oxņi źupkiś pċċha, ĳqhaźt khisnak ni qhonċi źupxo?
- 32 Pukultan ujchiś ųoņinaka chhichċiśaqaśśa, Jesuziźtan ċhika kuruśhkiś ch'awkśxapa.
- 33 Xalla nuź ni t'oxlu yoqa irantiźku, xalla nikhu Jesusa kuruśhkiś ch'awkċiċha niźaśa ni pukultan ujchiś ųoņinakźtan, tshċki niź źewqhuttan niźaśa tshċsuņaki niź śqarqhuttan.
- 34 Jesusaki khichiċha: “Tatay, ti ujchiś ųoņinakźtan śumansna, tinakaki anaź śiśśa ċhhulut pċċhax xalla ninaka.” Niźaśa ni śultatunakaki Jesuziź śkitkiś surtiyassiċha ninakkama ni śkiti toxśxapa.
- 35 Xalla neqhśi tama ųoņinakaki ċheqźnatċha; niźaśa ni ċhawkh jilirinakaki Jesusa iņaratċha, tuź khikan: – Tċki yaqha ųoņinaka liwrċiċha, xaśiki perśunpachax liwrċislalla, niźaśa ċheqpacha Yċś illśta Mesiaslax niċi.
- 36 Xalla ni śultatunakaki niźtaśaqaś Jesusa iņaratċha. Jesuziźkin makhatźku k'allku winu tirinċiċha,
- 37 tuź khikan: – ĴAmki judiu ųoņinakź Reyimźlax niċi, perśunpacha liwrċisnalla!
- 38 Niźaśa niź ach tsektuņ tshi maśiņi aċha khjirta źelatċha, niźaśa hebreokiśtan niźaśa latinkiśtan khjirtataċha, xalla ni khjirtaki tuź khetċha: “Xalla tiċha judiunakź reyki.”
- 39 Tshi tshi ni kuruśhkiś ch'awċta ujchiś ųoņiźkiśtan Jesusa ar archiċha: – ĴAmki Mesiyamźlax niċi, perśunpacha liwrċisnalla niźaśa werhnakmi liwriyalla!
- 40 Xalla ni tshċsuņki niź maśi ujśiċha, tuź khikan: – ĴAnam Yċś eqhsya, amki niźtaśaqaś kaśtiktala?

- 41 Učhumnakki werarkiştanpanz t'aqhişi, učhumnakki anawalinaka pätkiştanz phxoqča; xalla ti zoñiştı ana čhhul uj pächiča.
- 42 Neqhştan ni zoñiki Jesusiżkiş khichiča: – Jesusa werh khuñsnalla, čhhul oram am irpi qallantačhaxa xalla neqhsi.
- 43 Jesusaki qhäşiča: – Cheqpachal chiyučha töx pacha amki wethtanam khekiča ni añcha k'achha wathkin.
- 44 Taypurkiştanpacha šeşikäkama, thappacha ti yoqaki sumchi laqha khissiča.
- 45 Ni thuñiki ana qhanñi khissiča, niżaşa ni Timlu pañuki chikatkiş xwarsiča.
- 46 Neqhştan Jesusaki thapa aştan qhawchiča, tuż khikan: – ¡Tatay, am qharkiş weth animu tanznalla! Niżaşa ti chiżku tikhşiča.
- 47 Neqhştan ni kapitan Roman şultatuki, Yös thü aynaqchiča tuż khikan: – Cheqpacha ti zoñiki ana ujchiş, niżaşa žkayi quşşištaqalča.
- 48 Thappacha neqhs želhñi zoñinakaki niżta watñi cherchiča, xalla neqhştan quş čhakhkan oqhchiča.
- 49 Thappacha ni Jesusiż paxinaka, niżaşa ni Galilekiştan thonchi mätaqanakami ażkiştan cheqznatča.
- 50 Tshi žkayi quşşiş şuma zoñi Jusi khita želatča Arimatea wathchiş, tshi judea wathkiştan. Jusiki ni timlu chawkh jilirinaka irpiñi t'aqkiştantača.
- 51 Ni Joseki Yös irpiş wathaşaqaş thewznatča, niżaşa tiki anatača quştan ni chawkh jilirinaka ni Jesusa nuż pänaki.
- 52 Neqhştan Pilatużkin oqhchiča, niżaşa Jesusiż tikhşi xañchi maychiča.
- 53 Neqhştan ni kuruşkiştan şhujunżku, tshi walurchiş pañkiş thelhişiča niżaşa tshi puykiş makhşiča ni puyiki kur aqhkiş phettatača, xalla neqhsiki ana xahsiltami makhtatača.
- 54 Xalla ni wernişi Paşku xapa thakş thuñitača, niżaşa waxillatača ni şawat thuñi qallantişkin.
- 55 Ni Jesusa Galilekiştanpacha qhutżkichi mätaqanakaki, puyi cherşñi oqhchiča, niżaşa xaqhnuż ni Jesusiż tikhşi xañchi nontatažlax ni şumpacha cherşiča.
- 56 Xalla neqhştan qhuya kephżku, perfuminaka niżaşa şuma xeq'itatñi qullanaka thakşiča. Ni mätaqanakaki ni şawatu jejšiča ninakż li xaru.

Lucas 24

- 1 Xalla ni şimana qallantiñi thuñkişiki, ni mätaqanakaki wentan Jesusiż puyi cherşñi oqhchiča, niżaşa ni şuma xeq'itatñi thakšta qullanaka chhichku.
- 2 Xalla ni puyi irantiżku ni paqh maştan chawkhžta puyiki qisqatta šalchiča;

- 3 nizaša lušku ana Jesusiž xañchi wathchiča.
- 4 Neqhstan ana xaqnužkin khiyi atatcha, jejatanalla pukultan zoñinaka ninakžtan chika tshittsi cheršiča, llijñi škiti kuthchi.
- 5 Nizaša añcha eqhsku ni mätaqanakaki yoqkiš pokt'ichiča; xalla neqhstan ni zoñinakaki ninakžkiš khichiča: – ¿Ni žethñi zoñi qhažtikištan ančhuk tikhšinakžkiš qhurxo?
- 6 Niki jakatatchiča, anaž teqšiki želhča. Galilekin želhkan ančhukakiš čita khuñsnalla:
- 7 Ni zoñž Matiki ujchiš zoñinakž qharkiš thäta khišpantača, nizaša kurušhkiš ch'awkta khišpantača nizaša chheph maxkištanaki jakatatspantača.
- 8 Neqhstan ni mätaqanakaki Jesusiž čita taqunaka khuñšiča,
- 9 Nizaša ni puykištan kephžku thappacha ni chertanaka kint'iča, ni qhalu tshichiš thaxintanakažkiš nizaša thapa yaqha zoñinakžkišimi.
- 10 Xalla ni kintu Jesusiž thaxintanakžkin chhichñi mätaqanakaki tinakatača, María Magdalentača, Juanitača, Santiaguž mä Mariy khitišaqastača, nizaša iya yaqha mätaqanakžtan.
- 11 Xalla ni Jesusiž thaxintanakaki, ni mätaqanakaž čita tshi toskarkintuž taqas naychiča, nizaša anašinta kiriyatča.
- 12 Neqhstan Piruki puyi cheršñi šathchiča; nizaša irantižku qhullchuk cheršiča neqhši pañuqas cheršiča. Neqhstan nižta wattikištan išpantichi qhuya kuttichiča.
- 13 Ni nöxpacha pukultan Jesusa apšñi zoñinaka, Emaús xoch jikhškiš oqatča, tshi pišk tupu jilchiš tača ni Jerusalén wathkištan.
- 14 Ninakaki thapa ni watchinakžkištan parlikan oqatča.
- 15 Ninakaž nuž parlan nizaša ch'ärasan Jesusapachaž žkatžinžkichiki, neqhstan ninakžtan chika oqhchiča.
- 16 Xalla ninakž žhukiki ana paxñi khisqattatača, ana paxaxu.
- 17 Neqhstan Jesusaki ninaka pewksiča: – ¿Čhhulkištanž ančhuk ti jikhškiš oqkan parlixo? Ni zoñinakaki llakita t'ukšiča,
- 18 nizaša tshisuña ninakžkištan Cleofás khitaki qhäšiča: – ¿Am alaxaqay ni yaqha wathchiš zoñi, ni Jerusalén wathkiš ti nöxiran watchinaka ana naychi?
- 19 Ni Jesusaki tira pewksiča: – ¿Čhhulu watchitaxo? Ninakaki khichiča: – Tshi Jesusa Nazaret wathchiš zoñi želatča, niki Yös kuchanžkita čññitača nizaša milajrunaka niž aštan pächiča nizaša šuma taqchištača Yös tukkiš, nizaša thapa wathanakž tukkišimi;

- 20 nizaša ni timlu chawkh jilirinakžtan nizaša wethnaka jilirinakžtan, kurušhkiš ch'awkta tikhžnaxu thächiča.
- 21 Werhnakki pinsatuča ni žoñiž Israel watha liwriyakeq khetuča. Xašiki ti wattaki chhephmaxž wax khissa.
- 22 Tshi qhažultan wethnakatan želhñi mätaqanakaki werhnak tsukunchiča, ninakaki puyi cheri wentan oqhchiča,
- 23 nizaša ana ni tikhši xañchi wathžku qhuya kephžkichiča. Nizaša ninakaki kint'ichiča tshi pišk anjilanaka thensikiča nizaša ni anjilanakaki chitqalča Jesusaki žetča khikan.
- 24 Xalla neqhstan wethnaka mašinakžkištan puyi cheri oqhchiča, nizaša ni mätaqanakaž chitakama šalqalča, xalla ni Jesusaki ana cherqalča.
- 25 Neqhstan Jesusaki khichiča: – ¡Ančhukki ana näšninchukča, nizaša choxru quššišchukpanča ni Yös kuchanžkita chiñinakaž čita ana uri kiriinchukča!
- 26 ¿Ančhukki anaž šišatqhažtataxo? Ni Mesías ima tsewkta yoqa oqhkan t'aqhišipantača neqhstan irpišxapa.
- 27 Xalla neqhstan ni žoñiki thaxni qallantichiča nižkištan, thappacha ni Moisés khjirta liwruž kištanpacha, nizaša Yös kuchanžkita chiñinakaž khjirtanakkištanami.
- 28 Xalla ni qolta watha irantižku, ni žoñiki tira watñi žoñižtaqaštača.
- 29 Xalla ni pukultan žoñinakaki ni žoñi rokchiča eklaxu, tuž khikan: – Wethnakatan eklalla šesillaž khissa. Thuñi waxž qatča. Ni žoñiki ninakžtan lušhiča eklišxapa.
- 30 Nizaša ninakžtan miškiš julžku, niž qharkiš t'anta tanžku Yöškin sparakiž khichiča, neqhstan ni t'anta č'alhžku ninakžkiš thächiča.
- 31 Nuž khen, ninakaki paxñuž khichiča ninakž žhuki khetžintažtaqaš, neqhstan Jesusa šumpacha paxchiča; xalla ni Jesusaki ninakž tukkištan qatchiča.
- 32 Neqhstan ninakaki ninakpora parlassiča: – ¡Učumnakatan jikhškiš thonan niž palxayan nizaša ni khjirtanaka khetžku učumnakakiš thaxnan, učumnaka tušhi añcha qhaqhatča!
- 33 Neqhstan ninakaki ni orapacha Jerusalén watha kephchiča, xalla nikhu šalchiča ni qhalu tshichiš Jesusiž thaxintanaka nizaša ninakž mašinakžtan akhsi.
- 34 Neqhš želhñi žoñinakaki ni pukultanžkiš khichiča: – Cheqpacha ni Jesusaki jakatatchiča, nizaša Piružkiš thensi šaqašša.
- 35 Neqhstan ni pukultan žoñinakaki ninakžkiš kint'ichiča, čhulu watčhaxa ninakž jikhškiš, nizaša xaqhnuž Jesusa paxtčhaxa ni t'anta č'alhžnan.

- 36 Xalla ni pukultan tira kint'an, Jesusaki ninakz taypikiś thensiċha, niċaśa tsānċiċha tuċ khikan: – Anċhukakiś śuma orax khila.
- 37 Neqĥstan ninakaki ańcha tsukhchi teqa khissiċha, niċaśa tshi animu cheruċkă khikan pinsatċha.
- 38 Xalla ni Jesusaki ninakzkiś khichiċha: – ĆQhaċtikiċstan anċhuk tsukhxo? ĆQhaċtikiċstan anċhuka quśkiś teqenaśxo?
- 39 Niċaśa weth qhara weth qhxocha cherċna. Werhpachaċha werh lanċna niċaśa cherċna; tshi animuki ana xańchichiśśa niċaśa ana tsjijchiśśa, anċhukki cherċha wethtaki ųelċha.
- 40 Niċaśa xalla nuċ ċhikan, niċ qhara niċaśa niċ qhxocha thċśiċha.
- 41 Xalla ni ųońinakaki quś phiya śaqaśkhisnatċha niċtami anapanċ kiriyatċha, neqĥstan muspaysi khissiċkhen Jesusaki pewkśiċha: – ĆAnċhukata ċhhul lulit teqĥś ųelhxo?
- 42 Neqĥstan ninakaki tshi taru ċh'iś kanka thăchiċha, niċaśa tshi phalt'i misk'iċtan,
- 43 neqĥstan Jesusaki ni onanta tanśiċha niċaśa ninakaz cheran lulhċiċha.
- 44 Neqĥstan Jesusaki ninakzkiś khichiċha: – Xalla tiċha weriċ anċhukakiś maśinta taqunakaki anċhukatan ċhika ųelċkanaki, tiki watśpantaċha thapa ti wethkiċstan, ni Moises likiś khjirtanakami, niċaśa ni Yōś kuchanċkita ċińinakz liwrukiśimi niċaśa Salmu khjirtikiśimi.
- 45 Neqĥstan ninakz śiś achaki khetċzintaċha ni khjirtanaka năśnaxu.
- 46 Niċaśa ninakzkiś khichiċha: – Tuċ khjirtaċha ni Mesiaski tikhśpantaċha, niċaśa tikhśikiċstan ċhheph maxkhiċstan jakatatspanċha,
- 47 Jerusalċn wathkiċstan qallantiċstanċha, niċaśa niċ thūkiś thapa ċhawkh wathkĥutńi maśinta khiċstanċha Yōśkin kiriyaxu, niċaśa niċ Yōśkin kiriyakiċ niċi ninakz ujkiċstan pertunta khiśxapa,
- 48 anċhukki thapa ti ċhhultaqinakzkiċstan cherċinċhukċha, niċaśa anċhukki maśinċtanċha.
- 49 Niċaśa werhki weth epiċ wethkiś taqu onċta, anċhukakiś kuchanċkaċha. Niċaśa anċhukki Jerusalċn ċhawkh wathkiś eklakiċha, tsewktan thonńi Yōś aśi tanśkama.
- 50 Neqĥstan Jesusaki Jerusalċn ċhawkh wathkiċstan niċ thaxinta ųońinaka jessiċha Betania khita qolta wathkin, neqĥstan niċ qhara wăċku khichiċha, Yōś anċhukakiś yanapila.
- 51 Niċaśa nuċ yanapila ċhikanpacha, ninakzkiċstan t'aqsiċha niċaśa tsewċhukpacha ċhichċtaċha.
- 52 Xalla ninakaki Yōśkin amtiċċku, Jerusalċn watha ańcha ċhipa kephċiċha.

53 Nízaśa ninakaki śapuru Timlukin oqatćha Yös thü aynaqi nízaśa Yös yanapila khikan, xalla nuźox khila.

Juan

Juan 1

- 1 Ima ti yoqa qallantiškiški ni taqupan želatča; nižaša ni taquki Yöstantača nižaša Yöštača ni taquki.
- 2 Xalla ni taquki, ni qallantiškiški Yöstanpantača.
- 3 Nižaša Yöški nižtan thapa ti čhultaqinaka pächiča; ana nižtan pätaki anaž yaqha pätaki želhča.
- 4 Xalla ni žetiki nižkištača, nižaša ni žetiki žoñinakž qhanatača.
- 5 Ti qhanaki ni sumchi laqhkiš qhanča, nižaša ni sumchi laqhaki ana ti qhana thësi atchiča.
- 6 Nižaša Yös kuchanžkita tshi žoñi Juan khita želatča
- 7 xalla ti žoñiki tshi cherñižtaqaš ni qhankiŝtan mašni thonchiča, nižaša thappacha niž čitakama kiriyaxu.
- 8 Nižaša ni Juanki anatača ni qhana, ans ni qhankiŝtan mašnaxu kuchanžkitatača.
- 9 Xalla ni žoñinakžkiš cheqpacha qhanñiki, ti yoqkin thonatča.
- 10 Xalla ni Taquki ti yoqkištača, nižaša ti yoqaki nižtan pätača, xalla ti yoqkiš želhñi žoñinakaki ana paxchiča.
- 11 Nižaša peršun yoqa thonchiča, neqhŝtan niž wathchiš žoñinakaki ana ni tanšiča.
- 12 Xalla ni tanšñinakaki nižaša nižkiš kiriñinakaki, ninakaki niž aši thätaž khekiča, nižaša niž cheqan Yös Mati khitaž khekiča.
- 13 Nižaša tinakaki anača lhokhkiŝtan mathta, nižaša anaž xañchiž pektakama nižaša anaž luktaqaž pektakama, ans Yös pektakamača.
- 14 Xalla ni Taquki žoñi khissiča, nižaša učumnakatan qamchiča ni Yös ŝinta Machhki nižaša niž ŝuma oqšñi quš nižaša niž werara paxtača.
- 15 Nižaša Juanki nižkiŝtan mašinchiča, tuž khikan: “Xalla tižkiŝtan werhki chiyatuča, xalla ni weth xaru thonñiki wethkiŝtan tshan cheqanaki, xalla niž wethkiŝtan tshan tukipan želatča.”
- 16 Nižaša niž ańcha ŝuma quškiŝtan, thappacha učumnakki tshi onanchita tanžtača tshanti ŝuma.
- 17 Xalla ni Yös liki, Moisés atkiŝtan učumnakakiš ŝiŝqatchiča, nižaša ni žoñi oqšmi nižaša ni cheqpachaki Jesucristuž atkiŝtan učumnakakiš ŝiŝqatchiki.

- 18 Nízaśa anaź jëkhmi Yös cherchiki; niź śinta Machh alaxaź Yös cherchiki, nízaśa ni Machhstan Ephz tshi quśśiśśa, nízaśa niź ućhumnakakiś paxqatchiki.
- 19 Xalla tićha ni Juanź maśintaki, ni judiu jilirinakaki Jerusalenkiśtan kuchanźkichićha ni timlu jilirinaka nízaśa ni levitanaka Juan pewkśñi, jëkhpan ni.
- 20 Nízaśa Juanki qhanakama chichićha: – Werhki anaćha Mesías.
- 21 Nízaśa wilta pewkśićha: – ¿Jëkim amxo? ¿Elías Yöskiśtan chiñamqaya? Juanki qhäśićha: – Werhki anaćha. Ninakaki tshiźtan pewkśićha: – Neqhśtan ¿ni Yöskiśtan chiñi thonitala xalla nımqaya? Juanki qhäśićha: – Anaćha.
- 22 Xalla neqhśtan ninakaki khichićha: – ¿Jëkimpan amxo? Werhnakki ti kintu chhichśtanćha ni werhnak kuchanźkiñinakźkin. ¿Amkiśtan qhaźum khexo?
- 23 Neqhśtan Juanki qhäśićha: – Werhćha ni ch'eqti yoqkin qhawinki: ‘Nízaśa Tatźta tshi śoq'u jikhś khetźinakićha’, xaqhnuź ni Isaías Yöskiśtan chiñiki chichaxa xalla nuźu.
- 24 Nízaśa ni Juanźkin kuchanźkita źoñinakaki fariseo źoñinakźkiśtantaćha,
- 25 nízaśa Juanźkiś wilta pewkźićha, tuź khikan: – Amki anamźlax ni Mesías nízaśa ni Elías nízaśa ni Yöskiśtan chiñimi, ¿qhaźtikiśtanam wawtisxo?
- 26 Neqhśtan Juanki qhäśićha: – Werhki qhaśtanqaś wawtisućha; nízaśa ućhumnaka taypikiś tshi źoñi źelhćha, xalla ni źoñi anćhukki anaź paxćha
- 27 xalla niiki weth xaruź thonćha. Nízaśa werhki anal wakiśućha niź ćhhat chikillami źerśiñiki.
- 28 Thappacha tinakaki Betania khita yoqkiś watchićha, ni Jordán pujź tuwantuñtan, xalla nikhu Juanki wawtisatćha.
- 29 Xaqataźpacha, Juanki Jesusa niźkiś makhatźkan tuź khichićha: “¿Cherźna xalla tićha ni Yös üśaki, nízaśa ti źoñinakź ujnaka chhataqakićha!
- 30 Nízaśa werhki tiźkin chiyutaćha: ‘Weth xaru tshiki thonćha, xalla nićha wethkiśtan tshan cheqanaki, nízaśa xalla niiki weth tukipan źelatćha.’
- 31 Nízaśa werhpacha anal śiśatućha jëkhtaźlax niiki; ans Yösśa wethkiś qhaśtan wawtisa khichiki, xalla ni Israel wathchiś źoñinaka śiśaxu.”
- 32 Nízaśa Juanki khichiśaqaśśa: “Werhki ni Espiritu Santu tshi palomaźtaqaś tsewka yoqkiśtan śhujźkiñi cherchinćha, nízaśa niź juntuñ źelhñi.
- 33 Nízaśa werhki anal śiśutaćha jëkhtaźlax niiki; xalla ni werh qhaśtan wawtisaxu kuchanźkiñiki wethkiś khichićha: ‘Amki jëkhźkiśim cheraćhaxa ni Espiritu śhujźkiñi nízaśa niźkiś źelhñi, xalla nićha ni Espiritu Santuźtan wawtisñiki.’
- 34 Xalla niiki werhćha cherchinki, nízaśa werhki maśnućha xalla tiki ni Yös Matipanćha.”

- 35 Xaqatazpacha wilta Juanki niž pukultan thaxintanakžtanpacha neqhs želatča.
- 36 Neqhstan Jesusa watni cheržku, Juanki khichiča: – ¡Cheržna xalla niča ni Yös üšaki!
- 37 Xalla ni Juanž pukultan thaxintanakaki xalla ni čiñi nonšiča, neqhstan Jesusa apšiča.
- 38 Jesusaki wirqhutni qhutžku ninaka apžkiñi cherchiča, neqhstan ninakžkiš pewkšiča: – ¿Ančhukki čhuluž qhurxo? Ninakaki qhäšiča: – Thaxiñi, ¿xaqhsikin qamñamtaxo?
- 39 Jesusaki ninakžkiš qhäšiča: – Picha nižaša ančhukki cherakiča. Neqhstan ninakaki apšiča nižaša xaqhsikin qamñitažlax xalla ni cherchiča, nižaša thuñiž šešike khistan ninakaki ni nöx nižtan watchiča.
- 40 Xalla ni pukultankižtan Juan nonšniiki Andrestača Simón Piruž jila, xalla niiki Jesusa apšiča.
- 41 Neqhstan Andreski niž jila Piru qhuri oqhchiča, nižaša nižkiš khichiča: – Učumnakki Mesías wathžtača, (xalla ni thüki khiča Crištu).
- 42 Xalla neqhstan Andreski Simuna chhichchiča xaqhsikintažlax ni Jesusa xalla nikhu; neqhstan Jesusaki ni cheržku khichiča: – Amki Simunamqay, ni Jonás mati, am thüki khekiča Cefas (xalla ti thüki khiča Piru).
- 43 Jesusaki xaqatažu Galilea yoqa oqhš khissiča. Xalla nikhu Felipe šalchiča nižaša nižkiš khichiča: – Werh apžka.
- 44 Xalla ti Felipiki Betsaida khita wathchištača, nižaša ni Andrestan Piružtan ni wathchiš žoñinakašaqaštača.
- 45 Neqhstan Felipiki Natanael qhuri oqhchiča, neqhstan nižkiš khichiča: – Učumnakki ni Moisés jekhžkižtan ni likiš khjirchitažlaxa xalla ni wathžtača, nižaša ni Yöskižtan čiñinakaž khjirta, tuž khetča: Niki Jesusa khitača, Josež Mati Nazaret wathchiš.
- 46 Neqhstan Natanaelki nižkiš khichiča: – ¿Xaqhnuž ni Nazaret wathkižtan tshi šuma ulnasaxo? Felipiki nižkiš qhäšiča: – Pichay cheržkila.
- 47 Neqhstan Jesusaki Natanael makhatžkiñi cheržku nižkiš khichiča: – Xalla teqhs tshi cheqpacha Israel wathchiš thonča, xalla nižkiš anaž q'otš želhča.
- 48 Neqhstan Natanaelki Jesusižkiš pewkšiča: – ¿Xaqhnužum am werh paxxo? Jesusaki nižkiš qhäšiča: – Nižaša ima Felipiž am qhawžnan werhki am cherchinča, ni jiwus muntiz gostan.
- 49 Neqhstan Natanaelki nižkiš khichiča: – Thaxiñi, ¡amki Yös Matimča, nižaša amki Israel Reyimča!

50 Neqhstan Jesusaki nızkiş qhäşičha: – ‘Amki ni jiwus muntiz qostan želhñi, werhki chichinla xalla ni chıtaqasim kiričha, nizaşa amki ti čhultaqkiştan tshantim cherakičha.’

51 Nizaşa Jesusaki tshiztan khichičha: – Cheqpachal khiwčha ančhukki teqhstanpacha ni tsewkta pacha khetsi cherakičha, nizaşa ni žoñž Machhškiştan ni Yös anjilanaka yawñi nizaşa şhujzkiñi cherakičha.

Juan 2

1 Neqhstan chheph maxkiştan tshi şals phişta želatčha ni Caná xochkiş Galilea yoqkiş. Nizaşa Jesusiz mäki neqhşitačha,

2 nizaşa ni Jesusaki niz thaxintanakztanpacha maşintatačha ni şals phiştikiş.

3 Neqhstan ni winuz upstan Jesusiz mäki nizkiş khichinčha: – Tinakztaki anaž iya winu želhčha.

4 Jesusaki näkiş qhäşičha: – Mämay, ¿qhažtikiştanam wethkiş ti chixo? Werh paxqatş oraki imaž irantižkičha.

5 Neqhstan näki ni loqtiñinakzkiş khichinčha: – Ančhukki tiž chıtakamaž päkičha.

6 Xalla neqhşi towqu maş lüs želatčha qhaş tanşxapa, ni judiu žoñinakaž žkayi quşşiş khis usanaka pašxapa; xalla ni lüsnakkiş tshi pişk uşh chheph p'uñu qhaş luşhñitačha.

7 Neqhstan Jesusaki ni loqtiñinakzkiş khichičha: – Ti lüsnakzkiş qhaş şhipzna. Neqhstan ninakaki ni lüs qhaştan şhipşičha,

8 Neqhstan Jesusaki ninakzkiş khichičha: – Xalla teqhstan tshi qoluk kowzna, nizaşa ni phuyirzkin thäzka. Xalla nuž niz chıtakama pächičha ninakaki.

9 Neqhstan ni phuyiriki ni qhaşkiştan tukqatta winu mallşičha, nizaşa niki anaž şişatčha xaqhsikiştan şhiktatažlax ni winuki; ni loqnaqñinakaqaş şişatčha nizaşa ninakaki qhaş kowchitačha. Xalla neqhstan ni phuyiriki ni şalsñi thowa qhawşičha

10 neqhstan nizkiş khichičha: – Thappacha ti yoq žoñinakaki ni şuma winupan tuki loqnaqčha, nizaşa ni maşinta žoñinakaž sutpacha likhztan xalla neqhstan ni laq'i winu thäşsa. Ans amki ni şuma winu anşkama şhoxchamčha.

11 Xalla tičha ni Jesusiz chimpu päyi qallantitaki ni Caná xochkiş Galilea yoqkiş, xalla tižtan niz aşi theşičha; nizaşa niz thaxintanakaki nizkiş kiričičha.

12 Xalla neqhstan Jesusaki Cafarnaúm niz mätan nizaşa niz laqhnakztan nizaşa niz thaxintanakztanpacha oqhchičha; xalla nikhu tshi qhažmax qamchičha.

13 Nizaşa ni judiu žoñinakz Paşku phişta waxillaž khen, Jesusaki Jerusalén watha oqhchičha.

- 14 Neqhstan ni Timlukiś wak turunaka niżaśa üśanaka niżaśa palomanaka tuyñi śalchiča, niżaśa ni päś kampiyñi źoñinaka neqhs julśi źelatča.
- 15 Xalla niźtanaka cherźku Jesusaki śqiśkiśtan tshi laśu pächiča, neqhstan ni Timlukiśtan thappacha ni źoñinaka thirqatchiča, niżaśa ninakź wak turunakaźtanpacha niżaśa üśanakźtanpacha. Niżaśa ni päś kampiyñi źoñinakź päś wichśinchiča niżaśa ninakź miśha thoqźinchiča.
- 16 Niżaśa ni paloma tuyñi źoñinakźkiś khichiča: – ¡Teqhstan tinaka jesa! ¡Ti weth ephź qhuya ana qhatu qhuya thakśna!
- 17 Xalla neqhstan niź thaxintanakaki ni khjirtikiśtan khuñśiča, ni khjirtaki tuź khetča: “Añchal am qhuya oqźnuča, weth quśkiś tshi uj asñiźtaqaś aqča.”
- 18 Neqhstan ni judiunakaki Jesusiźkiś pewkśiča: – Xaśiki tiźtam päla ¿čhul chimpum thěznaki?
- 19 Jesusaki ninakźkiś qhäśiča: – Ti Timlu palhźna, niżaśa werhki cheph maxkiś źinźnača.
- 20 Xalla neqhstan ni judiu źoñinakaki khichiča: – Paqhpik qhalu towqu watkiś ti Timluki qhuytača, ¿xaqhnuź amki chheph maxkiś źinźnasaxo?
- 21 Xalla ni Timlukiśtan chikuki ni Jesusaki perśun xañchikiśtanź chiyatča.
- 22 Xalla neqhstan niź jakatattikiśtan niź thaxintanakaki niź čita khuñśiča, niżaśa ni Khjirtanakkiś kiričiča niżaśa Jesusiź čičtanakami kiričiča.
- 23 Jesusaź Jerusalén wathkiś źelan ni Paśku phiśtikiś, niżaśa Jesusa milajrunaka päñi cherźku muspa źoñinakaki niźkiś kiričiča.
- 24 Neqhstan Jesusaki anaź ninaka kunt'aśatča, niżaśa Jesusaki thappacha ninaka paxatča.
- 25 Niżaśa Jesusaki anaź jėkhmi źoñźkiśtan maśñi pekatča, niżaśa Jesusapachaź ni źoñinakź quś paxatča.

Juan 3

- 1 Niżaśa Nicodemo khita tshi fariseo źoñi źelatča, ni Nicodemuki cheqantača ni judiu źoñinakźkiśtan.
- 2 Ti źoñiki wěn Jesusa thonśñi oqhchiča tuź khikan: – Thaxiñi, Yös am kuchanźkichi wethnakakiś thaxnaxu śiśuča, niżaśa anaź jėkhmi amiź päta milajru päyi atasacha, niżaśa Yös anaź niźtan khesaź niki.
- 3 Neqhstan Jesusaki ninakźkiś khichiča: – Cheqpachal khiwča, xaqhsilta źoñit ana wilta mathta khečhax niki, anaź ni Yös irpiś watha cherasacha.

- 4 Neqhstan Nicodemuki Jesusizkiś pewksiśha: – ¿Xaqnužupan tshi chawkh žoñiki wilta mathta khesaxo? ¿Nizaśa xaqnuž mä phuchhkiś luśhasaxo wilta mathta khiśxapaxo?
- 5 Jesusaki nižkiś qhäśiśha: – Cheqpachal khiwčha, ni Espiritu nizaśa ni qhaškiŕtan ana mathtaki, anaž ni Yös irpiś wathkiś luśhasačha.
- 6 Nizaśa žoñžkiŕtan mathtaki žoñipančha; nizaśa Espiritužkiŕtan mathtaki espiritupančha.
- 7 Nizaśa amki weriž čitiŕtan ana tsuka: ‘Thappacha wilta mathta khiŕtančha.’
- 8 Nizaśa ni thamiki xaqhsikiŕtan phujśpekkuž phujčha, nizaśa niž xora nonžkumi anam šiśśa xaqhsikiŕtan thončhaxa xalla ni thamiki, nizaśa ančhukki anaž šiśśa xaqhsit oqhčhaxa nizaśa xaqhsikiŕtan thončhaxa. Xalla nižtaśaqaśśa ni Espiritužkiŕtan mathta žoñinakaki.
- 9 Neqhstan Nicodemuki wilta pewksiśha: – ¿Xaqnužupan ti khesaxo?
- 10 Jesusaki nižkiś qhäśiśha: – ¿Amki Israel žoñinaka thaxiñamla, anam ti čhultaqinaka šiśqhažtataxo?
- 11 Cheqpachal khiwčha werhnakki werhnakaž šiŕtanaka palxaychinčha, nizaśa werhnakki cherinčha werhnakaž chertanakkiŕtan; nizaśa ančhukki anapanž kiričha ni werhnakaž čitanaka.
- 12 Nizaśa werhki ti yoq čhultaqkiŕtan palxayan amki anam kiričha, ¿xaqnužum kiriyakexo ni tsewka čhultaqkiŕtan palxayanxu?
- 13 “Nizaśa anaž jekhmi ni tsewka yoqkin yawchiki, ans ni tsewka yoqkiŕtan ŕhujžkichiqaś yawchiki, xalla niki ni žoñž Matičha.
- 14 Nizaśa Moisesaki ni ch'eqti yoqkin ni śqora tshi tuñkiś waytichičha, xalla nižtaśaqaś ni žoñž Matiki waytita khiś wakiśiśha,
- 15 Nizaśa thappacha nižkiś kiriči žoñinakaki anaž qatakičha, ans tshanti wiñay žeti thätaž khekičha.
- 16 “Nizaśa Yösiki ti yoqkiś želhñi žoñinaka oqśiśha, neqhstan niž ŕinta machhlla kuchanžkichičha, thappacha nižkiś kiričinakaki ana tikhžnaxu, ans tshanti wiñay žeti thätaž khekičha.
- 17 Nizaśa Yösiki niž Machh ti yoqkiś qamñi žoñinakžkin kuchanžkichičha ti yoqkiś qamñi žoñinaka ana ujkiś thxotsnaxu, ans niž khen ti yoqkiś želhñi žoñinaka liwrĭta khiśxapa.
- 18 “Nizaśa ni Yös Machhkiś kirĭni žoñiki anaž ujchiś khesačha; xalla ni ana kirĭni žoñiki ujchiŕtan khekičha, nizaśa ni Yös ŕinta Machhkiś ana kirĭtikiŕtan.

- 19 Nízaša ni ana kiríni zoñinakaki ujchiś khitapancha, ninakaž ana šumanaka pätikištan, nízaša ni zoñinakaki ni qhana ti yoqkiś thontikištan anapan pekchiča, ans ni qhankištan sumchi laqhapan pekchiča.
- 20 Nízaša thappacha ni ana šuma päni zoñinakaki ni qhanapanž čhhaxwča, nízaša ninakaki anapanž ni qhankiś makhatś pekča, nízaša ninakaž päta ujnaka ana thežta khišxapa.
- 21 Xalla ni šumanaka päni zoñiki qhankinž makhatča, nízaša niž pätanakaki Yös quškama päta theržnaxu.”
- 22 Xalla neqhštan Jesusaki niž thaxintanakžtan judea yoqa oqhchiča, xalla nikhu tshi qhaž max niž thaxintanakžtanpacha wawtiskan želatča.
- 23 Nižtašaqaś Juanki wawtisatča ni Enonkin Salim kežu, xalla nikhuki taž qhaś želatča; nízaša xalla nikhu oqhni zoñinakaki wawtistatača.
- 24 Xalla tinakaki ima Juan karsilkiś makan watchiča.
- 25 Neqhštan tshi qhažultan Juanž thaxintanakžkištan, judiu zoñinakžtan ch'ärassiča ni žkayi quśiś khisqatś uskištan,
- 26 nízaša Juanžkin čhi oqhchiča: – Thaxiñi, ni Jordán puž nawkchaqtan amtan chika želhni zoñžkištan amki čičhamla; xaśiki ni zoñiki wawtissa nízaša thappacha zoñinakaki nižkinž oqhča.
- 27 Juanki ninakžkiś qhäsiča: – Yös anaž nižkiś thäsaž niki, anaž jekhmi čhulchiś khesača,
- 28 Ančhukpachača werh čhiñi nonšinchukki, qhanakama tuž khichinča: ‘Werhki anača Mesiastki’, ans niž tukkiś kuchanžkititča.
- 29 Nízaša ni šalś phištikiśiki xalla ni turchiśiki thowača; xalla neqhś želhni ni thowž maśiki nonža, xalla nuž čhiñi nonžku añchaž chipča. Xalla nižtašaqaś werhki añcha quś phiyača.
- 30 Nízaša niki cheqan paqś wakiśiča, nízaša werhki upštanča.
- 31 “Xalla ni tsewka yoqkištan thonni zoñiki niča thappacha ti zoñinakžkištan tshanti cheqanaki. Ti yoqkiś želhni zoñinakaki ti yoq čhultaqinakžkištapanž parliča. Xalla ni tsewka yoqkištan thonni zoñiki niča thapa ti zoñinakžkištan cheqanaki,
- 32 neqhštan niž chertanaka nízaša niž nonžtanaka mašinča; nízaša anaž jekhmi niž čičtanaka katoqča.
- 33 Xalla niž mašinta katokiñi zoñiki, xalla ni zoñiki Yöški werarača khiča;
- 34 xaqhsilta zoñižlax Yös kuchanžkita niki, Yös taqunakapanž parliča, nízaša Yöški nižkiś niž Espiritu ana mirañaž thäča.

35 Neqhstan ni Ephki niž Machh q'ächiča, nižaša thappacha ni čhultaqinakzkiš irpiš aši thächiča.

36 Xalla ni Machhkiš kiriči žoñiki wiñaya žetchiš khekiča; nižaša ana ni Machhkiš kiriči žoñiki ana ni žeti cherakiča, ans Yös žaxwaž nižkišiki khekiča.”

Juan 4

1 Ni Jesusaki tama thaxintanakchiš khisni šišiča ni fariseo žoñinakaki, nižaša Juanžkištan tshanti wawtisatča

2 (xalla ni wawtisniiki anatača Jesusa, ans niž thaxintanakaž wawtisatča).

3 Neqhstan Jesusaki ni kintu šišku, Judea yoqkištan Galilea yoqa kuttichiča.

4 Xalla ni oqhš jikhškišiki Samaria yoqa nužupan watstantača.

5 Xalla nuž oqhkan ni Samaria yoqkiš tshi Sicar khita watha irantichiča, ni Jacobuki niž machh Josežkiš tshi yoqa thächitača xalla ni žkatitača.

6 Xalla nikhutača ni Jacobž tujki. Neqhstan Jesusaki jikhškiš oqhkan añcha ötchi ni tujkiš julšiča. Nižaša ni oraki taypuru waxitača.

7 Neqhstan niž thaxintanakaž luli ni watha qhayi oqhtan,

8 tsha Samaria žon qhaš kowi thonchinča, neqhstan Jesusaki näkiš khichiča: – Qhaš onalla.

9 Neqhstan na Samaritan yoqchiš žonki nižkiš qhäšiča: – ¿Amki judiu žoñimla qhažtikištan wethkištan qhaš mayxo? Werhki Samaritan yoqchiš žonla. Nižaša ni judiu žoñinakžtan Samaritan žoñinakžtan ana parliñitača.

10 Neqhstan Jesusaki näkiš qhäšiča: – Amki ni Yös qhaš thäñim šišasaž niki, xalla niki amkištanž qhaš mayča, nižaša amki nižkištanam mayasaž niki, xalla niki žethni qhaš amkiš thäsača.

11 Na mätaq žonki nižkiš khichinča: – Tata, amki qhaš kowšxapa ana čhulchišamla, nižaša ti tujki añcha qosiča: ¿Xaqsištanam wethkiš žethni qhaš thäsaxo?

12 Wethnaka achchi Jacob ephki ti tuj wethnakalta ekanchiča, ni pachatača teqhstan likhniiki nižaša niž matinakami nižaša niž uywanakami teqhstan likhnišaqastača. ¿Amki nižkištan tshantim khes qhažtataxo?

13 Jesusaki näkiš qhäšiča: – Thappacha ti tuj qhaškištan likhni žoñinakaki, wiltaž qhaš pekakiča.

14 Nižaša ni weriž thäta qhaš likhni žoñiki, anaž iya wilta qhaš pekakiča. Xalla ni weriž thäta qhaški ni žoñžkiš tshi qhaš xalsurižtaqas khekiča nižaša wiñay žetchiš khekiča.

- 15 Neqhstan na zonki Jesusizkiis khichincha: – Tata, wethkiis ni qhaskiistanz thalla, neqhstan werhki ana qhas pekni khiixapa nizaasa ana iya ti tujkin qhas kowi thonxapa.
- 16 Jesusaki nakiis khichiicha: – Am luktaqa qhawzka, neqhstan teqsim thonakiicha.
- 17 Neqhstan na mataq zonki qhasincha: – Ana luktaqchiistcha. Jesusaki nakiis khichiicha: – Waliqam ana lukchiistcha khiicha;
- 18 nizaasa amki taxsnuku luktaqchisamtacha, nizaasa ans ni amtan zelhni zoni ana ana am luktaqa. Ni amiz chitaki werarapan chichamcha.
- 19 Xalla ti nonzku na mataq zonki ni Jesusizkiis khichincha: – Tata, werhki Yoskiistan chiniiztaqal am nayucha.
- 20 Nizaasa wethnaka achchi ephnakaki ti kurkiis Yoskin amtiñitacha, xasiki anchukki khinchukcha Jerusalen wathacha Yoskin amtiis yoqaki.
- 21 Neqhstan Jesusaki nakiis qhasiicha: – Werh kiriya kullaka, anchukalta tshi thuñiz irantiizkiicha ana Jerusalen watha oqzku nizaasa ana ti kuru thonzku Yoskin amtiis khekiicha.
- 22 Nizaasa anchukki samaritanunaka anañ sisasa chhulkiistanqaz amtiichani; ans werhnakki sisucha chhulkiistanqat amtuichani; nizaasa ni liwriiski ni judiu zoinakzkiiztanaz thoncha.
- 23 Nizaasa ni orakiiz irantiizkiicha, xasiki ni cheqpacha amtiñinakaki werar Ephz Espirituz amtakiicha, nizaasa ni Ephki ni amtiñinakaq qhurcha ni amtaxu.
- 24 Yoski Espiritucha, nizaasa nizkiis amtiñinakaki niztaasaqas werar Animuztan amtiistancha.
- 25 Neqhstan na mataq zonki nizkiis khichincha: – Werhki Mesias thonakeqpan khiwcha (Criсту khitaasaqasña niki); nizaasa niki thonzku thappacha chhultaqinaka wethnakakiis thaxznakiicha.
- 26 Neqhstan Jesusaki nakiis khichiicha: – Werhcha nitki, nizaasa werhpachal amtan parluha.
- 27 Xalla nuñ khen niz thaxintanakaki irantiizkiichiicha, Jesusaz na zonatan parlan ninakaki ispanichiicha. Nizaasa ninakzkiistan ana jekhmi pewksni atchiicha chhulkiistanqat na zonatan parlatchani.
- 28 Neqhstan na zonki naza qhas kows shikhaña ekku watha oqhchincha, ni zoinakzkin masni:
- 29 – Oqhla ni zoiniz cherzkila, ni zoiniki weriz chitanaka thappacha qhasiicha. ¿Anax niki ni Mesias khesaya?

- 30 Neqhstan ni wathkiestan ni zoinakaki oqhchiča, Jesusa xaqhsikintažlaxa xalla nikhu.
- 31 Ima ni zoinakaž thonan niž thaxintanakaki nižkiš rokchiča: – Thaxiñi, tshi qhažtallameqaš luhznalla.
- 32 Neqhstan Jesusaki ninakzkiš khichiča: – Wethtaki yaqha luliž zelhča, ančhukki anaž ni luli paxča.
- 33 Neqhstan niž thaxintanakaki ninakporaż pewksasatča: – ¿Tižta luli šhikantax khesaya?
- 34 Xalla neqhstan Jesusaki ninakzkiš khichiča: – Xalla ni weth luliki, ni werh kuchanzkiñiž quškama pästanča nižaša niž lanqsnaka žerstanča.
- 35 Nižaša ančhukki khiča: ‘Paqhpik jiš phalhtiča ni šqala axskinaki’; nižaša werhki khiwča ni šqal yoqa cheržna ni šqalaki axsuka welhšiča.
- 36 Xalla ni šqala lanqšni zoiniki pakaž tanznakiča, nižaša ni axžta čheriki wiñay žeti xapača, nižaša ni čhakhñi zoiniki ni axšni zoižtan chikapachaž chipakiča.
- 37 Ni šuma chitaki, tuž khiča: ‘Yaqhapanakaki čhakhča, nižaša yaqhapanakašti axža.’
- 38 Nižaša werhki axšni ančhuk kuchanchinča ana ančhukaž lanqžtikiš; nižaša yaqha zoinakača ni lanqšiki, nižaša ančhukki ninakž lanqžtikiš lušhsinčhukča.
- 39 Neqhstan wakchi ni Samaria yoqchiš zoinakaki Jesusižkiš kirichiča, na žonaž tuž chitikiestan: “Weriž chitanakaki thappacha qhäšiča.”
- 40 Xalla neqhstan ni Samaria yoqchiš zoinakaki Jesusižkiš rokt'ichiča ninakžtan qamt'axu. Neqhstan Jesusaki pukmax ninakžtan qamt'ichiča,
- 41 nižaša wakchi zoinaka niž taqu nonžku nižkiš kirichiča.
- 42 Nižaša na žonakiš khichiča: – Werhnakki anal amiž čiŋtaqaš kiriyuča, ans werhnak pachaž ni čiñi nonšinki nižaša niča ti yoq zoinaka liwrñiki.
- 43 Jesusaki puk maxkiestan ni Samaria yoqkiestan Galilea watha oqhchiča.
- 44 Nižaša Jesusapachaž chichiki, niž peršun wathkiš ni Yoškiestan čiñinaka ana tanšniča.
- 45 Neqhstan Galilea watha irantitan, ni Galilea zoinakaki Jesusa thapa qustan tanšiča, nižaša ni zoinakaki Jerusalén Pašku phištašaqaš oqht xalla nikhu ni Jesusiž thapa pätanaka chertqalča.
- 46 Neqhstan Caná qolta watha Galilea yoqa kephchiča, xalla ni qhaš winu tukqattaž nikhu. Xalla ni Cafarnaúm wathkiš tshi reyž chawkh šultatž machh läkhichitača.

- 47 Neqhstan Jesusaz Judekistan Galilea watha thontan, ni chawkh sultatuki Jesusa thonchi sísku ni rokt'i oqhchiča, níz qhuya thonzkaxu nizaša níz machh čhhetinžinaxu, nizaša níz machhki tikhś maya läkhichiča.
- 48 Jesusaki nízkiś qhäšiča: – Ana ni chimpunaka nizaša milajrunaka cherzku, anchukki anaź kiritasacha.
- 49 Neqhstan ni chawkh sultatuki ni Jesusizkiś khichiča: – Tata, ima weth machh tikhžnan thonzkalla.
- 50 Neqhstan Jesusaki nízkiś khichiča: – Am qhuya kepa; nizaša am machhki žetča. Neqhstan ni žoņiki Jesusiz čita kirizku kephchiča.
- 51 Nizaša níz qhuya kepan, níz uywitanakaki ni šali thonchiča tuź khikan: – ¡Am machhki žetča!
- 52 Neqhstan ni chawkh sultatuki pewkšiča čhul ora weth machh upalla khissitaxo, nizaša ninakaki qhäšiča: – Šesku taypuruź thoqžtan níz č'ulhņi konaki apaltissiča.
- 53 Neqhstan ni läž ephki khuņšiča ni Jesusiz čita ora: “Am machhki žetča”; neqhstan nimi níz qhuy žoņinakami thappacha Jesusizkiś kirichiča.
- 54 Xalla tižtan pišk wilta ni chimpu thėšiča, ni Judekistan Galilea oqhan.

Juan 5

- 1 Ni judiu žoņinakź phišta irantižkitan, nizaša Jesusaki Jerusalén watha kephchiča.
- 2 Jerusalén wathkiś ni üsi luśh šana khitatača, xalla ni žkati tshi čhaka želatča, hebreo tawqkistan Betzatá khita, xalla niki taxsnuku šanchištača.
- 3 Xalla neqhsi wakchi lä žoņinaka želatča šuranaka, kojunaka, nizaša šuchunaka, ninakaki ni qhaś qisņi thewžnatča.
- 4 Nizaša aźqtan aźqtan ni čhakkiś tshi anjila šhujžkiņitača neqhstan ni qhaški qisņitača, ni qhaś qistan tuki thxotsņi žoņiki níz čhul konkistanami žethņitača.
- 5 Xalla neqhsi tshi chheph qhalu ocho wata läkhichi žoņi želatča.
- 6 Nizaša Jesusaki ni lä žoņi aphchi cherzku, nizaša níz aźqa wata lä űakņi sísku nízkiś pewkšiča: – ¿Amki žethsim pekyā?
- 7 Ni lä žoņiki nízkiś qhäšiča: – Tata, anaź jekhmi werh ti čhakkiś thxotsņi želhča ni qhaś qisanaki. Šapa luśhpektaki yaqhaqaź weth tuki luśhša.
- 8 Neqhstan Jesusaki nízkiś khichiča: – Nizaša žāžna, am pirsata waytižku oqa.
- 9 Xalla ni orapacha ni lä žoņiki žethchi khissiča, níz pirsata waytižku oqhlayi qallantichiča. Ni nöxiki šawatu jejs thuņi tača,

- 10 neqhstan ni judiu zoñinakaki ni chhetinta zoñzki khichiča: – Töxiki jejs thuñi sawatuča; amki anam ni pirsata xöxöwasača.
- 11 Xalla ni zoñiki ninakzki qhäsiča: – Xalla ni werh chhetiñi zoñiki wethki khichiča: ‘Am pirsata waytizku oqa.’
- 12 Neqhstan ninakaki pewksiča: – ¿Jekhpan ni amki nuž khichixo: ‘Ni am pirsata waytizku oqa khikanxo?’
- 13 Nižaša ni zoñiki anaž šisatča jëkhzlax ni chhetinchi, neqhstan Jesusaki neqhš želhñi zoñinakzkištan qatchiča.
- 14 Xalla neqhstan Jesusaki Timlukiš ni zoñžtan šalzku nižkiš tuž khichiča: – Nižaša amki žetchamča, xašiki nonžna anam iya uj päkiča ana wilta tshanti nižtikiš thxotsxapa.
- 15 Neqhstan Jesusa ni chhetiñi šišku oqhchiča, nižaša ni judiu zoñinakzkiš maš mašiča,
- 16 Neqhstan ni Jesusaž nižtanaka sawatu päñiž khen, ni judiu zoñinakaki Jesusa qhuratča konšxapa,
- 17 xalla neqhstan Jesusaki ninakzkiš khichiča: – Weth Ephki tiraž lanqža, nižašaqaš werhki lanqžnuča.
- 18 Neqhstan Jesusaki ni sawatu jejs thuñkiš ana lanqš lanqžtikištan, nižaša Yöški weth peršun Ephča khichišaqašša nižaša Yös irataž khikhiča, xalla nižtikištan ni judiu zoñinakaki Jesusa konšpekatča.
- 19 Neqhstan Jesusaki ninakzkiš khichiča: “Cheqpachal khiwča ni zoñž Matiki anaž peršunpacha chhulumi päyi atasacha, ans ni Epiž pätanaka päča. Nižaša thapa Epiž pätanakaki, nižtašaqaš niž Machhki päča.
- 20 Nižaša ni Ephki niž Machh q'achiča, neqhstan niž päyinakaž nižkiš thëža; nižaša tshanti paqh chhultaqinakaž ančhukakiš thëznakiča nižaša ančhukki išpantakiča.
- 21 Nižaša ni Ephki tikhšinakzkištanž jakatatsqatžku žeti thäča, xalla nižtašaqaš niž Machhki xaqhsiltaqat pekčhani xalla nižkiš žeti thäča.
- 22 Nižaša ni Ephki anaž jëkhmi juchjiptayča, ans niž Machhkiš thächiča ni juchjiptayš asi,
- 23 nižaša thappacha ni Machh amtištanča xaqhnuž Efesios amtišlaxa xalla nižtašaqaš. Xalla ni Machh ana amtiñiki ni kuchanžkiñi Efesios anašaqaš amtiča.
- 24 “Nižaša cheqpachal khiwča ni weth taqu nonšñinakaki nižaša ni werh kuchanžkiñižkiš kiriñiki wiñay žetchiš khekiča; nižaša ana ujchiš khekiča, neqhstan ni tikhškištan žetkin watchiča.

- 25 Nižaša cheqpachal khiwčha ni orakiž thončha nižaša anšičha ni oraki, xalla neqhstan ni tikhšinakaki ni Yös Machh xoraž nonžnakičha; nižaša ni nonšñinakaki žetakičha.
- 26 Nižaša ni Ephki peršunpacha žetchišša, nižtašaqaš niž Machhkiš peršunpachkiš žetchiš thächičha,
- 27 nižaša žoñž Matiz khen ni juchjiptayš jiliri thätačha.
- 28 Nižaša ančhukki anaž tinaka ispantakičha, xalla ni oraki waxž irantižkakičha thappacha ni tikhšinakaki niž xoraž nonžnakičha
- 29 nižaša ni šuma pächi žoñinakaki ninakž puykištanž ulnakičha, neqhstan jakatatakičha žetchiš khišxapa; nižaša ni ana šuma pächi žoñinaklaki jakatatakičha ujkiš thxotta khišxapa.
- 30 “Nižaša werhki anal weth quškama päyi atasačha. Werhki weth Epiž čitakama juchjiptayučha nižaša weth juchjiptayški cheqpachačha, nižaša anal weth quškama oqučha ans werh kuchanžkiñi Ephž quškamal oqučha,
- 31 nižaša werhki weth tukatul chiyasaž niiki, ni weriž čitaki anaž cheqpacha khesačha.
- 32 Nižaša yaqhaž wethtukatu čičiñiki želčha, nižaša ni weth tukatu čičiñiž čitaki cheqpachapančha.
- 33 Nižaša ančhukki Juanžkin pewkšni kuchanchinčhukčha, nižaša niiki cheqpachš tukatu čičičha.
- 34 Nižaša werhki anal yaqha žoñinakaž čiča katoqučha. Nižaša werhki ančhuk liwrita khišxapal chiyučha.
- 35 Neqhstan ni Juanki tshi michažtaqaš qhanatčha, nižaša ančhukki tshi qolukuqaš niž qhankiš chipšpekchinčhukčha.
- 36 Nižaša wethtaki želčha Juanžkištan tshanti weth tukatu čiči. Nižaša Ephki niž lurašišnaka wethkiš thächičha, ni čitakama wataxu, nižaša weriž päta čhultaqinakaki wethkištanž thēža, nižaša Ephki werh kuchanžkichičha.
- 37 Nižaša ni Ephki werh kuchanžkichičha, weth tukatu maš mašnaxu nižaša ančhukki ana cherchinčhukčha, nižaša niž xorami anapan nonšinčhukčha,
- 38 Nižaša ančhukki anaž niž taqumi katoqičha, nižaša ančhukki anaž ni Epiž kuchanžkita kiričha.
- 39 Nižaša ančhukki ni khjirtanaka šuma owallat šišpekčha, xalla neqhši ančhukki ni wiñay žeti šalšpekčha; nižaša ninakaž wethkištan palxayñiki.
- 40 Nižaša ančhukki anaž wethkin thonšpekčha ni žetchiš khišxapaki.
- 41 “Werhki ni žoñinakž qhana anal tanžnasačha.

- 42 Nízaša werhki ančhuk paxučha ančhukki ana Yös irata oqšni quśśiśchukča.
- 43 Nízaša werhki weth Ephz thükiś thonchinča, neqhstan ančhukki anaž werh tanśpekča; nízaša yaqhaž perśun thükiś thonasaž niki ančhukki niž tanžnasača.
- 44 Nízaša ančhukporaž aynaqassa, neqhstan ančhukki anaž ni cheqpacha thonni Yös aśi qhurča. ¿Xaгнуžupan ančhuk kiriyasaxo?
- 45 Nízaša werhki anal weth Ephz tukkiś ančhuk kijača; xalla ni Moisespachača li kijniki, nízaša ančhukki niž khjirtikiś quś thächinčhukča.
- 46 Nízaša ančhukki Moisés likiś kiriyasaž niki wethkiśśaqaś kiriyasača, nízaša Moiseski wethkiśtan khjirchiča.
- 47 Ančhukki ni Moisés khjirta anaž kiričha, ¿xaqhnuž ančhukki weriž čita kiriyakexo?”

Juan 6

- 1 Xalla teqhstan Jesusaki Galilea qotz nawkhtuñtan oqhchiča, ni qotaki Tiberias khitaśaqaśtača.
- 2 Nízaša ni lä žoñinaka čhhetiñi cherzku nízaša chimpunaka cherzku tama žoñinaka ni apśičha.
- 3 Neqhstan Jesusaki tshi kuru yawchiča xalla neqhśi niž thaxintanakžtan julśičha.
- 4 Nízaša ni judiu žoñinakž Pašku phišta waxillatača.
- 5 Neqhstan Jesusaki ni tama žoñinaka apžkiñi cherzku, Felipzkiś khichiča: – ¿Ti tama žoñinaka thäśxapa xaqhsikiśtanž t'anta qhayakiya?
- 6 Xalla ni Jesusaki ni Felipe yanśxapaqaś nuž chiyatča, nízaša Jesusapachaž čhhulu päčhaxa ni žoñinakžtan xalla ni śiśatča.
- 7 Neqhstan Felipiki nižkiś qhäśičha: – Nízaša piśkwatha thuñi lanqžta pästan t'anta qhaytiki, anaž śapamaynižkiś tshi qhažtakamallami wakasača.
- 8 Ni thaxintanakžkiśtan Andrés khita Simón Piruž jilaki Jesusižkiś khichiča:
- 9 – Teqhś tshi uśha taxśnuku śiwat t'antichiś nízaša piśk ch'iśśiś želhča; xaśiki, ¿qhažt ti tama žoñinakžkiś wakasaxo?
- 10 Neqhstan Jesusaki qhäśičha: – Thappacha ti žoñinaka julsqata. Nízaša ni yoqaki añcha paštu yoqatača, xalla neqhśi taxśnukuqhalu watha žoñinaka julśičha.
- 11 Neqhstan Jesusaki t'anta tanžku Yöśkin sparakiž khichiča, nízaša neqhś julśi želhñi žoñinakžkiś toxžinchiča. Neqhstan nižtaśaqaś thappacha ni ch'iś toxžinchiča ninakž pektakama.
- 12 Neqhstan ni žoñinakaž chheqhtan, Jesusaki niž thaxintanakžkiś khichiča: – Ni žethchinaka aptaśka ana inaru pasnaxu.

- 13 Nízaśa ninakaki síwat t'anta źetchinaka aptaśku, qhalu piśkchiś kanaśta śhipchiśha.
- 14 Nízaśa ni źoñinakaki ni Jesusaź pāta cherźku khichiśha: – Cheqpacha ni Yōskiśtan chiñi ti yoqkiś thonax khitapantala, xalla nīla tiki.
- 15 Neqhśtan ni źoñinakaki Jesusa ana khiñi ana khiñi rey thulś pekatśha, xalla ni nāśku Jesusaki ninakźkiśtan saraqchiśha śina khixapa wilta paqh kuru yawchiśha.
- 16 Jesusiź thaxintanakaki thuñiź qattan qotqhutñi śhujchiśha,
- 17 Nízaśa ninakaki tshi walsikiś luśhku ni qota qaqi qallantichiśha Cafarnaúm qhutñi; ni oraki sumchitaśha nízaśa Jesusaki imaź kephźkatśha.
- 18 Xalla nuź ninakaź qaqañ ni thamiź khen, ni qotqhaśki muspa lhxoqhi tshithchiśha.
- 19 Nízaśa ninakaź tshi tupu sqoluk jilanchiś oqañ, ninakaki Jesusa cherchiśha qhaś juntuñ ninakź walsi qhutñi thonñi, neqhśtan ninakaki eqhsiśha.
- 20 Neqhśtan Jesusaki ninakźkiś khichiśha: – Werhśha anćhukki anaź tsuka.
- 21 Xalla neqhśtan ninakaki thapa quśtan ni walsikiś tanśiśha, neqhśtan ninakaki xahsikint oqatćhaxa xalla nikhu oralla ni qhoñ yoqa irantichiśha.
- 22 Neqhśtan ni qotź nawkhtuñtan eklichi źoñinakaki xaqataźu nāśiśha, xalla neqhś śintalla źelhñi walsikiś ni thaxintanakaki oqht, nízaśa ni Jesusaki ana ni thaxintanakźtan ni walsikiś oqht.
- 23 Neqhśtan Tiberias chawkh wathkiśtan yaqha walsanaka irantiźkichiśha, xalla niki Yōskin sparakiź khiźku t'anta lulhta yoq źkatitaśha.
- 24 Neqhśtan Jesusa nízaśa niź thaxintanaka ana źelhñi nayźku, ni źoñinakaki ni walsanakkiź luśhku Cafarnaúm Jesusa qhuri oqhchiśha.
- 25 Nízaśa ninaka qotź nawkhtuñtan irantiźku, Jesusa śalchiśha neqhśtan niźkiś pewkśiśha: – Thaxiñi, ¿ćhhul ora teqhś thonchamtaxo?
- 26 Jesusaki ninakźkiś khichiśha: – Anćhukakiś cheqpachal khiwśha, anćhukki chheqi luhchinćhukśha xalla neqhśtanź werh qhurśha, ans anćhukki ana ni chimpunaka katoqchinćhukśha.
- 27 Nízaśa anćhukki ni miransñi ćhherkiśtan ana lanqźna, ans ni wiñaya thurñi ćhherxapa lanqźna, xalla niki ni źoñ Matiź thākiśha, nízaśa Yōś Ephki niźkiś chimpichiśha.
- 28 Neqhśtan ni źoñinakaki Jesusiźkiś pewkśiśha: – ¿Ni Yōś śuma kintu parliśxapa werhnakki ćhhulut pāst wakiśsasaxo?

- 29 Jesusaki ninakzkiś qhäsiča: – Yösiki niž kuchanzkita zoñzkiśqaś kirini pekča, niča ni päś wakišini.
- 30 Neqhstan ni zoñinakaki Jesusizkiś pewksiča: – ¿Amki wethnakakiś čhul chimpum theznas, werhnakki xalla ni cherzku amkiś kiriyasača? ¿Čhhulut am lurašinakaxo?
- 31 Wethnaka achchi ephnakaki ni ch'eqti yoqkin maná luhchiča, xalla ni khjirtaki tuž khiča: 'Tsewka yoqkištan t'anta luhqatchiča.'
- 32 Neqhstan Jesusaki ninakzkiś qhäsiča: – Ančhukakiś cheqpachal khiwča, Moisesaki anača ni tsewka yoq t'anta thächiki, ans weth Ephča ni werar tsewka yoq t'anta thäni.
- 33 Xalla ni Yös t'antaki ni tsewka yoqkištan šhujzkichiča, nižaša niča ti zoñinakzkiś žeti thäni.
- 34 Neqhstan ninakaki nižkiś maychiča: – Tata, wethnakakiś ni t'antapanž thälla.
- 35 Neqhstan Jesusaki ninakzkiś khichiča: – Werhtča ni žetchiś t'antitki. Xalla ni wethkin thonni anaz wira čheri eksqatakiča; nižaša ni wethkiś kirini anaz wira qhaś pekakiča.
- 36 Nižaša werhki ančhukakiś čichinla, ančhukki werh cherzkumi anapanž werh kiriča.
- 37 Nižaša thappacha weth Epiž wethkiś thätaki wethkišpanž thonakiča, nižaša ni wethkiś thonni anal šawnku chhetqatača.
- 38 Nižaša werhki anaz weth quškama päyi ni tsewka yoqkištan šhujzkichin, ans werh kuchanzkini Ephž quškama päyi thonchinča.
- 39 Xalla ni thapa quštan Epiž werh kuchanzkitaki, nižaša niž wethkiś thätaki anal thatnača, ans ni tukušini thuñkiś jakatatakiča.
- 40 Xalla tiča ni werh kuchanzkiniž quś pekaki, thappacha ni Yös Mati cheršninaka nižaša nižkiś kirininaka wiñay žetchiś khekiča; nižaša werhki ni tukušini thuñkišiki jakatatsqattača.
- 41 Nižaša ni Jesusaki thurt'ichiča: "Werhtča ni tsewka yoqkištan šhujzkichi t'antitki." Xalla neqhstan ni judiu zoñinakaki Jesusizxapa chuchichiča:
- 42 Nižaša tuž khikan: – ¿Anax ti Jesusaki ni Josež machxo? Nižaša učumnakki tiž mä ephž paxla. ¿Qhažt tišti ni tsewka yoqkištan šhujzkichinča khesaxo?
- 43 Neqhstan Jesusaki ninakzkiś khichiča: – Ni chuchiž apatata.
- 44 Nižaša ni werh kuchanzkini Epiž ana šhikanaki, anaz jekhmi wethkin thonasača, nižaša werhki ni tukušini thuñkišiki jakatatsqattača.

- 45 Xalla ni Yösikiŝtan chiñinakaž khjirtaki tuž khiča: ‘Yösiki thapatižkiš thaxñnakiča.’ Nižaša ni Ephžikiŝtan thappacha nonšni žoñinaka nižaša nižkiŝtan katoqiñinakaki wethkinž thonča.
- 46 “Nižaša anaž xaqhsiltami ni Efesios cherchiki; xalla ni Yösikiŝtan thonñiqaš ni Efesios cherchiki.
- 47 Xašiki ančhukakiš cheqpachal khiwča, xalla ni wethkiš kiriñiki wiñay žetchišša.
- 48 Nižaša werhtča ni žeti thäyin t'antitki.
- 49 Xalla ni ch'eqti yoqkin ančhuka achchi ephnakaki maná luhlchiča, nižaša nuž lulžkupachami tikhšiča;
- 50 Nižaša werhki ni tsewka yoqkiŝtan šhujžkiñi t'antikiŝtan chiyuča, nižaša xaqhsiltat ti t'antikiŝtan lulačhaxa anaž tikhžnasača.
- 51 Werhtča ni tsewka yoqkiŝtan šhujžkichi žethñi t'antitki; nižaša xaqhsiltat ti t'antikiŝtan lulačhax niki wiñayaž žetakiča. Ni weriž thäs khita t'antaki weth xañchiča. Nižaša werhki ti žoñinakž žetxapal thäča.”
- 52 Neqhŝtan ni judiu žoñinakaki ninakpora ch'ärassiča tuž khikan: – ¿Xaqnužt tiki tiž peršun xañchi učhumnakakiš lulšxapa thäsaxo?
- 53 Neqhŝtan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Cheqpachal khiwča ančhuk anaž ni žoñž Matž xañchi lulakiž niki, nižaša anaž niž lhokhmi likakiž niki, ančhukki ana žetchiš khekiča.
- 54 Nižaša weth xañchi lulhñiki nižaša weth lhokh likhñiki wiñaya žetchišša; nižaša werhki ni tukušniñi thuñkiš jakatatsqattača.
- 55 Nižaša weth xañchiki cheqan čhheriča, nižaša weth lhokhki cheqan likhša.
- 56 Nižaša ni weth xañchi lulhñiki nižaša weth lhokh likhñiki, wethtan chikapachaž qamča, nižaša werhki nižtan chikapachal qamuča.
- 57 Nižaša ni werh kuchanžkiñi Ephki žetchišša, nižaša werhki niž khen žetuča, nižtašaqas ni wethkiŝtan lulhñiki weriž khen žetakiča.
- 58 Xalla tiča ni tsewka yoqkiŝtan šhujžkichi t'antaki. Xalla ti t'antaki anaž ni ančhuka achchi ephnakaž maná t'anta lulhta irataki, ni t'anta lulžku ninakaki tikhšiča; nižaša ti t'antikiŝtan lulhñiki wiñayaž žetakiča.
- 59 Jesusaki ni Cafarnaúm akhs qhuykiš ti čhultaqinaka thaxinchiča.
- 60 Xalla ti thaxintanaka nonžku wakchi ni Jesusa apšni žoñinakaki tuž khichiča: – Xalla tiž čita taqunakaki aňcha ch'amača; ¿jėkit ti nonžnasaxo?
- 61 Neqhŝtan Jesusaki niž thaxintanaka chuchñi nayžku, ninakžkiš pewkšiča: – ¿Ti čita ančhukakiš čhaxwqatqaya?

- 62 ¿Ni zoñž Mati tuki xaqsikintažlaxa xalla nikhu yawñi cheržku, ančhukki qhažža khesaxo?
- 63 Nižaša ni Espirituča žeti thãñiki; xalla ni zoñž thätaki anaž čhhulxapami wakišiča. Nižaša ni weriž čita taqunakaki Espirituča nižaša žetiča.
- 64 Xalla teqhs ančhukakiŝtan ana kiriñi zoñž želhča. Nižaša Jesusaki tukitanpacha šišatča xaqsilta zoñinaka ana nižkiš kiriyáčhaxa, nižaša jėkhtažlax ni millk'untiñimi.
- 65 Neqhsťan Jesusaki wilta khichiča: – Xalla nižtikiŝtan ančhukakiš čičinča anaž jėkhmi wethkin thonasacha, anažlax weth Epiž qhawžta niki.
- 66 Xalla neqhsťan ni Jesusa apšni thaxintanakaki ana iya Jesusa apšiča, nižaša ana iya nižtan oqhlayatča.
- 67 Neqhsťan Jesusaki niž qhalu piškchiš thaxintanakžkiš pewkšiča: – ¿Ančhukšaqaš saraqš pekyá?
- 68 Neqhsťan Simón Piruki nižkiš qhašiča: – Tata, ¿werhnakki jėkhžkint oqasaxo? Amki wiñay žetchiš taqunakchiššamča.
- 69 Nižaša werhnakki amkiš kiričinča, nižaša am šišuča amki Crištumča žethñi Yös Matimča.
- 70 Jesusaki ninakžkiš qhašiča: – ¿Werhki anax ančhuk qhalu piškchiš illšinxo? Nižaša ančhukakiŝtan tshisuñaki saxrača.
- 71 Xalla nuž čikuki Jesusaki Judas Iscarioti Simunž machhkiŝtanž chiyatča, niťača Jesusa millk'untiñiki, nižaša niki qhalu piškchiš thaxintanakžkišťantača.

Juan 7

- 1 Xalla neqhsťan Jesusaki Galilea yoqaran oqhlayatča. Nižaša ana ni judea yoqkiš oqhlayš pekchiča, ni judiu zoñinakaž ni konšxapa qhuran.
- 2 Neqhsťan ni judiu zoñinakž šhujlla qhuyš phišta waxillaž irantižkatča,
- 3 nižaša niž laqhnakaki nižkiš khichiča: – Amki ana teqhs ekla judea yoqa oqa, nižaša ni am apšñinakaki xalla nikhu ni amiž pätanaka šaqax cherla.
- 4 Nižaša tshi paxta khiš pekñiki anaž xamašit čhhultaqinaka päsača. Amki waxim tižtanaka päla thapa ti zoñinakž tukkiš pälla.
- 5 Nuž čikuki niž laqhnakaki anaž nižkiš kiriyatča.
- 6 Neqhsťan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Weth oraki imaž irantižkiča, nižaša ančhukaltaki čhhul orami thakšťapanqašša.

- 7 Nízaša ni ana Yös kirichi zoñinakaki anaž ančhuk čhaxwasača; ans ni zoñinakaki werh čhaxwča, nízaša werhki ni ana suma päni zoñinakž ujnaka qhanal khiwča.
- 8 Nízaša ančhukqaž ni phišta oqa, werhki anal oqača; nízaša weth oraki imaž irantižkiča.
- 9 Xalla ti chižku Jesusaki Galilea wathkiš ekličiča.
- 10 Neqhstan niž laqhnakaž oqhtan, Jesusaki xamašit ni phišta oqhchiča.
- 11 Neqhstan ni judiu zoñinakaki ni phištikiš qhurača tuž khikan: – ¿Xaqsikint khes ni zoñixo?
- 12 Nízaša ni tama zoñinakaki añcha nižkištan parlatča: Yaqhapa zoñinakaki khetča: “Niki añcha suma zoñiča”; nízaša yaqhapa zoñinakašaqaš khetča: “Niki ana sumača zoñi millk'untiñiča.”
- 13 Nízaša ni judiu zoñinakaki Jesusižkištan ana qhanakama parlatča, ni judiu chawkh jilirinaka eqhsku.
- 14 Neqhstan ni Jesusaki phišta taypi khisnan Timlukiš lušhku thaxni qallantichiča.
- 15 Neqhstan ni judiu zoñinakaki ispantichi, tuž khetča: – ¿Ana isturiyžku xaqhnuž añcha tižtanaka ti šišxo?
- 16 Jesusaki ninakžkiš qhäšiča: – Weth thaxinški anaž wethta, ans ni werh kuchanžkiñižtača.
- 17 Nízaša xaqsiltat Yös quškama päšpekčhaxa xalla niki, weth thaxinš paxasača Yösikištan thončhaxa ušh weth quškamat pawučhaxa.
- 18 Xalla ni peršun quškištan chiñi zoñiki, ni zoñinaka ni mintaxuqaš čičha; xalla ni kuchanžkiñiž suma taqu qhurñiki werarapanž čičha, nízaša nižkišiki anaž toskar taquki želhča.
- 19 “¿Moisesaki anax ančhukakiš werar li thächixo? Neqhstan ančhukki anapan ni li kaššinchukča. ¿Qhažtikištanž werh konš pekxo?”
- 20 Neqhstan ni zoñinakaki nižkiš qhäšiča: – ¿Amki anašum yenqhaž tantamqaya! ¿Jëkit am konš pekxo?
- 21 Neqhstan Jesusaki ninakžkiš qhäšiča: – Ni weriž šinta milajrulla ni jejš thuñkiš pätištan, ančhukki thappachaž ispantiča.
- 22 Nízaša Moiseski ančhukakiš čičiča ni zoñi chimpíš usa waqaychaxu, (xalla tiki anaž Moiseskištan thonatča ans ni achchi ephnakžkištanž thonatča), nízaša ančhukki ni wawž qhxešqi žerañi xañchilla šhapiñchukča ni šawatumi.

- 23 Nízaśa ančhukki ana ni Moisés li aqślayku ni śawatu jeśś thuñkiśimi ni źoñi chimpiś päyinchukčha, ¿qhaźtikiśtanź wethxapa źaxwxo ni śawatu jeśś thuñkiś tshi lä źoñi liwjpacha niź konkiśtan čhetintikiśtanxo?
- 24 Nízaśa ančhukki anaź ni źoñź chercherkiśtanqaś juchjiptaya. Nízaśa źoñi juchjiptaykuki cheqpacha juchjiptaya.
- 25 Neqhśtan yaqhap Jerusalén wathchiś źoñinakaki pewksasi qallantichičha: – ¿Anax ti źoñi konśxapa qhurtaxo?
- 26 Nízaśa xalla neqhśiki qhanaruź parličha, neqhśtan anaź jėkhmi qhaźkhičha. ¿Ni jilirinakaki ti źoñi paxchex khesaya cheqpacha Mesías khikan?
- 27 Nízaśa ti źoñi xaqhsiktan thonchiźlaxa xalla ni śiśučha werhnakki; nízaśa ni Mesías thonanaki anaź jėkhmi xaqhsiktan thonchi śiśakičha.
- 28 Xalla ni čhiñinaka nonźku Jesusaki ni Timlukiś thaxinkan qhana čičičha: – ¡Níztaki ančhukki xaqhsikiśtan werh thonchi śiśani! Ans werhki anaź weth quśkama thonchinki, nízaśa ančhukki ni werh kuchanźkiñi anaź paxčha, xalla niiki cheqpachapančha.
- 29 Xalla ni werh kuchanźkiñi werhkil paxučha xalla niźkiśtan thonučha.
- 30 Neqhśtan ninakaki tanśpekatcha, ni tanś ora ima irantiźkan anaź xaqhsiltami tanśi atchičha.
- 31 Neqhśtan tama źoñinaka niźkiś kiričičha, nízaśa tuź khetčha: – Mesías thontanaki, ¿ti źoñźkiśtan tshanti anaź tshan milajrunaka päsačha?
- 32 Ni fariseonakaki ni źoñinaka Jesusiźkiśtan čhiñi nonźku; neqhśtan ninakaki ni timlu cheqan chawkh jilirinakźtan, Jesusa tanźkaxu timlu cheqśñi śultatunaka kuchanchičha.
- 33 Neqhśtan Jesusaki khichičha: – Werhki ančhukatan tshi qhaźtallaqaś źelačha, neqhśtan werhki werh kuchanźkiñiźkinl kuttačha.
- 34 Nízaśa ančhukki werh qhurakičha, neqhśtan ančhukki anaź werh wačhakičha, nízaśa xaqhsikin werh źelačhaxa xalla nikhu ančhukki anaź oqi atasachha.
- 35 Xalla neqhśtan ni judiu źoñinakaki ninakpora pewksasi qallantichičha: – ¿Ti źoñiki xaqhsipan oqasaxo, učumnak ana wathśxapaxo? ¿Ni griego źoñinakź wathkin wichansi judiu źoñinakźkin nízaśa ni griego źoñinakźkiś thaxni oqasaya?
- 36 Nízaśa tuź khichičha ‘ančhukki werh qhurakičha, neqhśtan ančhukki anaź werh wačhasachha, nízaśa xaqhsikin werh źelačhaxa xalla nikhu ančhukki anaź oqi atasachha, ¿xalla ti čitaki qhaźpan khexo?’
- 37 Xalla ni phiśti tukuśinskiś ni chawkh thuñkiś, Jesusaki tshitsu phurhpacha čičičha tuź khikan: – Xaqhsilta źoñit qhaś pekčhaxa, wethkin thona nízaśa likhźna.

- 38 Xalla ni wethkiś kirĩniki nĩz tuśhkiśtanaki źethñi qhaś ulnakićha, xalla nuź khićha ni khjirtikiśiki.
- 39 Jesusaki nuź chĩkanaki Espirituźkiśtanź chiyatćha, xalla nĩzkiś kirĩni źoñinakaki Espĩritu Santuź tanźnakićha; niźaśa Jesusa ima tikhźnan niźaśa ana tsewka yoqa oqan, xalla ni Espirituki imaź thonatćha.
- 40 Neqhśtan ni tama źoñinakźkiśtan ni chĩtanaka nonźku, tshi qhaźultan źoñinakaki khichićha: – Tiki cheqpacha Yöskiśtan chiñićha.
- 41 Niźaśa yaqhapaśti tuź khetćha: – Tićha ni Mesiaski. Niźaśa yaqhapanakaśti tuź khetćha: – Mesiaski anaź Galilea yoqkiśtan thonasaćha.
- 42 Xalla ni khjirtaki khićha, ni Mesiaski rey Davidź oqhñikiśtan thonakićha, niźaśa Belén qolta wathkiśtan thonakićha niźaśa ni Davidź wathkiśtan.
- 43 Ni Jesusaź khen ni źoñinakaki t'aqsićha.
- 44 Neqhśtan yaqhapanakaki Jesusa tanś pekatćha, niźaśa ana xaqhsiltami tanśni atchićha.
- 45 Ni timlu cheqśni śultatunakaki ni fariseonakźkin niźaśa timlu chawkh jilirinakźkin kephchićha, neqhśtan ninakźkiś pewkśićha: – ¿Qhaźtikiśtan ni Jesusa ana śhikchinćhuktaxo?
- 46 Neqhśtan ni śultatunakaki qhäśićha: – ¿Anapanź xaqhsilta źoñimi niźta chichiki!
- 47 Neqhśtan ni fariseo źoñinakaki khichićha: – ¿Niźaśa anćhukmi millk'untis qatchinćhukćha?
- 48 ¿Xaqhsilta ućhumnaka irpiñi chawkh jilirit nĩzkiś kirĩchixo, uśh fariseo źoñinakźkiśtax nĩzkiś kirĩchi?
- 49 Xalla ni Jesusiźkiś kirĩchi źoñinakaki anaź Moisés li paxćha, xalla niźtikiśtan Yöski ninaka kaśtikakićha.
- 50 Neqhśtan Nicodemo fariseonakźkiśtan tshi wən Jesusa cherśni oqhchiki, ninakźkiś khichićha:
- 51 – Ima nonźkanaki niźaśa nĩz pātanaka ana śiśku, ućhum likiśiki anaź ujchiśśamćha khesaćha.
- 52 Neqhśtan ninakaki qhäśićha: – ¿Amki Galileo źoñimśaqaśqaya? Niźaśa amki ni khjirtanaka cherźna, Galilea yoqchiś źoñinakaki anapan Yöskiśtan chiñi ulanchiki.
- 53 Xalla neqhśtan ni źoñinakaki śapamayni perśun qhuya oqhchićha.

Juan 8

- 1 Xalla neqhśtan Jesusaki Olivu khita turu oqhchićha.

- 2 Neqhstan xaqatazu qhanzkan Jesusaki Timlu kephchiča. Nižaša zoñinakaki nižkiś makhatzkičiča, neqhstan Jesusaki neqhs julzku ninakzkiś thaxni qallantichiča.
- 3 Neqhstan ni li utt'ayñinaka nižaša ni fariseo zoñinakztan tsha zon chhichchiča, ninakaki na zon iz izñi tanqalča. Neqhstan ni zoñinakz taypikiś na zon tshitsqatchiča.
- 4 Neqhstan Jesusizkiś khichiča: – Thaxiñi, ta zonki yaqha zoñztan izñipacha tanchinča.
- 5 Nižaša ni Moisés likisiki tuz khiča, xalla tižta päñi mätaqanakaki mařtan čhaxxawi konakiča, ¿xařiki am qhařum khexo?
- 6 Ni zoñinakaki Jesusa ujkiś thxotřxapa nuř pewksiča, xalla neqhstan ujchiřamča khiřxapa. Neqhstan Jesusaki yoqkiś pokt'izku yoqkiś niř lok'anztan khjiri qallantichiča.
- 7 Neqhstan ni zoñinakař tira ni pewknan, Jesusaki ninakzqhutñi cherzku khichiča: – Ančhukakiřtan ana ujchiř zoñix, ta zonakiś tuki mařtan čhaki qallantila.
- 8 Neqhstan Jesusaki wilta yoqqhutñik kolzku tira khjirchiča.
- 9 Xalla ti nonzku ni zoñinakaki perřun quskiś nășku niřxaru niřxaru oqi qallantichiča, chawkh zoñinakača oqi qallantichiki nižaša tho thowanakzkiś řerřiča. Neqhstan Jesusaki na zonanqař neqhs eklichiča.
- 10 Neqhstan Jesusaki na zonaqhutñi cherzku khichiča: – Kullaka, ¿xaqhsikin ninaxo? ¿Ana xaqhsiltami am ujchiřřa khichiqaya?
- 11 Neqhstan na zonki qhășinča: – Tata, anař jekhmi Jesusaki năkiś khichiča: – Werhmi anal amkiś ujchiřamča khiyi atasača; xařiki amki oqa nižaša anam iya uj päkiča.
- 12 Neqhstan Jesusaki wilta ni zoñinakzqhutñi oqhchiča, nižaša ninakzkiś tuř khikan: – Werhki ti zoñinakz qhanča; xalla ni werh apřñiki anař sumchi laqhkis oqhlayakiča, ans qhan řetchiř khekiča.
- 13 Nižaša ni fariseo zoñinakaki nižkiś khichiča: – Amki am tukatum ti zoñinakzkiś thaxinča: Ti amiř thaxintaki anař wakiřiča.
- 14 Neqhstan Jesusaki ninakzkiś qhășiča: – Qhařtami werhpachamil weth tukaku thaxnuchiya, xalla ti weriř thaxintaki wakiřiča. Nižaša weril řiřuča xaqhsikiřtan thonchinřlaxa nižaša xaqhsit oqučhaxa; nižaša ančhukřti anař řiřřa.
- 15 Nižaša ančhukki zoñř quř xaruř juchjiptayča. Nižaša werhki anal jekhmi juchjiptayuča.

- 16 Nízaša werh juchjipytaytiki werarkiştanpanča, nízaša anal werh śina juchjipytayuča, ans werh kuchanźkińi Ephźtan juchjipytayuča.
- 17 Nízaša ančhuka likiśiki tuź khjirtača, pukultan cherńi źońinaka tshiqat chíchax niki wakiśiča.
- 18 Nízaša werhpachača weth tukatu cherinki, nízaša werh kuchanźkińi Ephča tshi cherńiki.
- 19 Neqhştan nízkiś pewkśiča: – ¿Am Efesios xaqsikintaxo? Jesusaki ninakźkiś qhāśiča: – Ančhukki anaź werh paxča, nízaša weth Ephmi anaź paxča; nízaša ančhukki werh paxasaź niki weth Ephśaqaś paxasača.
- 20 Jesusaki ni Timlukiś thaxinkan ni ofrenda thās kajunanakiştan tinaka chichiča, nízaša anaź jekhmi ni tanchiki, nízaša ni tanś oraki imaśitača.
- 21 Jesusaki wilta ninakźkiś khichiča: – Werhkil oquča, nízaša ančhukki werh qhurakiča, xalla neqhştan ančhukki ančhuka ujkiştan tikhźnakiča. Xaqsikin werh oqačhaxa, ančhukki xalla nikhu anaź oqi atasacha.
- 22 Neqhştan ni judiu źońinakaki khichiča: – ¿Xalla tiki perśunpacha tikhś pinsiqaya, xalla neqhştan učhumnakki ana tǝzkin oqi atasacha khiya?
- 23 Nízaša Jesusaki ninakźkiś khichiča: – Ančhukki ti qostičhukča, nízaša werhki tsewktitča; nízaša ančhukki ti yoq źońčhukča, nízaša werhki anača ti yoqchiś źońtki.
- 24 Xalla neqhştan ančhukakiś khichinča, ančhukki ančhuka ujkiştan tikhźnakiča; nízaša ančhukki anaź wethkiś kiriyakiź niki, ančhukki ančhuka ujkiştan tikhźnakiča.
- 25 Neqhştan ninakaki nízkiś pewkśiča: – ¿Amki jekimtaxo? Jesusaki ninakźkiś qhāśiča: – Tukintanpacha ančhukakiś chichinča.
- 26 Nízaša wethtaki ančhukakiś wakchiź chiśnaka źelhča, nízaša ančhuka ujkiştan juchjipytayśmi, xalla ni werh kuchanźkińiki cheqpachapanź chičha, nízaša werhki nízkiştan nonźku ti źońinakźkiś chiyuča.
- 27 Xalla ni źońinakaki anaź níz Ephźkiştan chińi nāśnatča.
- 28 Xalla neqhştan Jesusaki ninakźkiś khichiča: – Ančhukaź ni źońź Mati kuruśhkiś ch'awkwan, xalla neqhştan ančhukki werh paxakiča, nízaša werhki anal weth quśkama pawuča; nízaša weth Epiź thaxintaqaś chiyuča.
- 29 Xalla ni werh kuchanźkichiki wethtan chikapachača; nízaša weth Ephki ana werh śinalla ekńiča, nízaša werhki níz quś pekapan pāyinča.
- 30 Jesusaź nuź chitikiştan, tama źońinakaki nízkiś kirichiča.

- 31 Neqhstan Jesusaki nižkiš kirichi, judiu žoñinakžkiš khichiča: – Nižaša ančukki ti weth tawqkiš cheqpachapanž thurt'akiž niki, ančukki cheqpachapan weth thaxintanaka khekiča;
- 32 nižaša ančukki cheqpachaž paxakiča, nižaša ni cheqpachaki ančuk liwriyakiča.
- 33 Neqhstan ninakaki Jesusižkiš qhäsiča: – Werhnakki Abrahamžkištan oqinča, nižaša werhnakki anapan xaqhsiltiž qharkiš želhchinča; ¿xaqnužum amki liwriž khekiča khexo?
- 34 Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Cheqpachal khiwča thappacha ni uj päñinakaki ujž attanakača.
- 35 Nižaša tshi uywitaki anaž tshi qhuy žoñinakžtan tira želasača; nižaša tshi peršun matiki qhuy žoñinakžtan tirapanž želakiča.
- 36 Xalla ni Machh ančuk liwriyakiž niki, ančukki cheqpacha liwriž khekiča.
- 37 Nižaša werhki ančuk šišučha Abrahamžkištan oqhñi; nižaša ančukki ni weth taqu ana nonžinžku werh konš pekča.
- 38 Nižaša werhki weth Epiž thežtal chiyučha; nižtašaqaš ančukki ni Ephžkištan nonžta päkiča.
- 39 Neqhstan ninakaki khichiča: – ¡Abrahamča wethnaka ephki! Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Ančukki Abrahamž matiž khesaž niki, Abrahamž pätanakaž päsača.
- 40 Nižaša werhki ni Yös wethkiš thaxinta cheqpacha ančukakiš chichinča, nižaša ančukki werh konš pekča. ¡Abrahamki anapan nižtanaka pächiča!
- 41 Nižaša ančukki ančuka ephž päyinaka xalla nižta irataž päča. Ninakaki Jesusižkiš khichiča: – ¡Werhnakki anača iziwir mä ephžkištan oqinki; nižaša werhnakki tshi Ephchištča, xalla niki Yösša!
- 42 Neqhstan Jesusaki ninakžkiš qhäsiča: – Nižaša ančuka ephki cheqpacha Yös khesaž niki, ančukki werh oqžnasača, nižaša werhki Yöskištan ulanžku teqhš thonchinča. Nižaša werhki anaž weth quškištan thonchinki, ans Yösša werh kuchanžkichiki.
- 43 ¿Ančukki qhažtikištanž weriž čitanaka ana näšxo? Nižaša ančukki qhažtikištan anaž weth taqu nonžxo.
- 44 Ančuka ephki Saxrača; nižaša ančukki niž pektakamaž päš pekča, nižaša ni Saxraki tukitanpacha žoñi konñipantača nižaša cheqpachkiš anapan waqaychichiča, nižaša anapan werara čičiča. Nižaša toskara čikuki nižkištan šumažtaqaš čičiča; xalla niki toskarapanča nižaša niki toskarž ephča.

- 45 Nizaša werhki ančhukakiś cheqpachapan chiyučha, ančhukšti anaž werh kiričha.
- 46 ¿Xaqhsilta ančhukakižtan weth uj thěžnasaxo? Nizaša werhki werarapan chinchha, ¿qhažtikiŝtan ančhukki ana werh kirixo?
- 47 Nizaša ni Yöŝtan khiñiki, Yös taqunakapanž nonža; nizaša ančhukki anaž Yöŝtan, xalla neqhŝtan ančhukki anaž nons pekčha.
- 48 Neqhŝtan ni judiu žoñinakaki Jesusižkiś khichičha: – Werhnakki amkiś yaqha wathchiś žoñi, nizaša anašum yenqhaž tanta khikuki waliqaś chichinchha.
- 49 Jesusaki ninakžkiś qhäŝičha: – Werhki ana čhul anašum yenqhichiŝtčha. Nizaša werhki weth Ephžkiŝtan ŝumanakal pawučha; ans ančhukki werh čhxawčha.
- 50 Nizaša werhki anal žoñinakaž aynaqtakhiś pekučha; tshi žoñiž ni qhurčha nizaša niž ni juchjipayakičha.
- 51 Nizaša cheqpachal khiwčha xaqhsilta žoñit weth taqu kaŝáčhaxa, xalla niki anaž tikhžnakičha.
- 52 Neqhŝtan ni judiu žoñinakaki Jesusižkiś qhäŝičha: – Xaŝiki werhnakki quŝ žetchinchha amki anašum yenqhaž tantam panqalala. Nizaša Abrahamki nizaša ni Yöŝkiŝtan čiñi žoñinaka thappacha tikhŝičha, nizaša amki khičha: ‘Xaqhsilta žoñit weth taqu kaŝáčhaxa, xalla niki anaž tikhžnakičha.’
- 53 ¿Nizaša amki wethnaka Abraham ephžkiŝtan tshantim khesqhažtataxo? Abrahammi tikhŝičha nizaša ni Yöŝkiŝtan čiñinakami tikhŝiŝaqaŝša. ¿Amšti čhul žoñipanim khesaxo?
- 54 Jesusaki ninakžkiś qhäŝičha: – Nizaša werhki peršunpachal aynaqasaž niki, ni weriž aynaqta anaž wakiŝasačha. Xalla ni werh aynaqñiki weth Ephčha, nizaša ančhukki nižkiŝpacha weth Yöŝša khičha.
- 55 Nizaša ančhukki anaž ni paxčha, weril ans paxučha; nizaša werhki anal paxučha khesaž niki, ančhuk irata toskaral khesačha. Nizaša werhki cheqpachapan paxučha nizaša niž taqunaka kaŝinčha.
- 56 Nizaša ančhuka achchi Abraham ephki, ni weth thuñi cherŝxapa chipchičha; nizaša niki cherchičha neqhŝtan añcha chipchi khissičha.
- 57 Neqhŝtan ni judiunakaki Jesusižkiś khichičha: – Amki ima ni taxŝnuku qhalu watchiŝŝamčha, ¿nizaša amki Abraham cherchinčham khila?
- 58 Neqhŝtan Jesusaki ninakžkiś qhäŝičha: – Cheqpachal khiwčha werhki Abrahamž tukitanpacha želučha.
- 59 Xalla neqhŝtan ni žoñinakaki Jesusa čhakhŝxapa maŝ tanŝičha; nizaša Jesusaki ni Timlukiŝtan ŝhoxŝaka ninakž taypi ulanchičha.

Juan 9

- 1** Nižaša Jesusaki neqhstan ulanzku oqhkan mathtikiſtanpacha tshi ſur ſoñi cherchiſha.
- 2** Neqhstan niſ thaxintanakaki niſkiſ pewkſiſha: – Thaxiñi, ¿ti ſoñi qhaſtikiſtan ſura mathtataxo? ¿Tiſ mä ephſ ujkiſtanqay, uſh tiſ perſun ujkiſtanxa?
- 3** Jesusaki ninakſkiſ qhaſiſha: – Anaſ niſ perſun ujkiſtan nižaša añcha niſ mä ephſ ujkiſtanami; ans niſkiſ Yöſ aſi theſnax khitaſha.
- 4** Nižaša ni werh kuchanſkiñiſ päyinaka thuñ qhankiſ päſ wakiſiſha; nižaša wën khisnanki anaſ jëkhmi lanqſa.
- 5** Nižaša werhki ti yoqkiſ khikanaki, ti ſoñinakſ qhantſha.
- 6** Xalla nuſ chiſzku Jesusaki llawsa yoqkiſ thjutſiſha, neqhstan thjutta llawſiſtan ni phila patſzku ni ſur ſoñiſ ſhukkiſ thxalſinchiſha.
- 7** Neqhstan Jesusaki niſkiſ khichiſha: – Amki ni Siloé xalſur čhakkin axunſzka (xalla ni Siloeki tuſ khiſha: “Kuchanſkita”). Neqhstan ni ſuraki xalla nikhu oqhſzku axwſiſha, xalla neqhstan kephſkikan cherñi khissiſha.
- 8** Nižaša niſ qhuy ſkati khiñi ſoñinakami nižaša ni tuki cherchinakami tomanſi cherñitaſha, neqhstan ninakpora pewkſasatſha, tuſ khikan: – ¿Anax tiſki ni tomanſxapa julſñitaya?
- 9** Neqhstan yaqhapanakaki tuſ khetſha: – Jë ti panſaſha. Nižaša yaqhapanakaki khetſha: – Anaſha ni ſoñi tiſki, ni khewk khichimiſlani. Nižaša ni ſoñipachaſ khetſha: – Jë werhtſha.
- 10** Xalla neqhstan niſkiſ pewkſiſha: – ¿Xaquſum am xaſiki cherxo?
- 11** Neqhstan niſki ninakſkiſ qhaſiſha: – Xalla ni Jesusa khita ſoñiki phila patſzku weth ſhukkiſ thxalſinchiſha, neqhstan wethkiſ khichiſha: ‘Ni Siloé khita xalſur čhakkin oqſzku axwſzka.’ Neqhstan werhki nikhu oqſzku, nižaša weriſ ni qhaſtan axwſtan cherñi khissiſha.
- 12** Neqhstan niſkiſ pewkſiſha: – ¿Ni ſoñi xaqſikintaxo? Niſki ninakſkiſ khichiſha: – Werhki anal ſiſuſha.
- 13** Xalla ni Jesusaſ phila patſzku ni ſur ſoñi čhhetinta thuñiki ſawatutaſha,
- 14** xalla niſtikiſtan ni fariseonakſkin ni čhhetinta ſura chhichchiſha,
- 15** Neqhstan ninakaki niſkiſ pewkſiſha, amki xaquſupan cherñi khissamtaxo. Niſki ninakſkiſ qhaſiſha: – Weth ſhukkiſ phila pattiztan thxalſinchiſha, neqhstan werhki axunſzku cherñi khissiſha.
- 16** Nižaša yaqhap fariseo ſoñinakaki khichiſha: – Xalla ti pächiki anaſ Yöſkiſtan kheſaſha, xalla niſki anaſ ſawatu kaſſa. Nižaša yaqhapanakaſti tuſ khetſha: –

¿Xaqnužupan tižta chimpunaka nižaša milajrunaka pä saxo, niki ujchiš žoñila? Neqhstan ninakpora t'aqsiča,

17 neqhstan wilta ni čhetinta šuržkiš pewkšiča: – Xašiki am cherñi khisqatchila, ¿nižkištan xaqnužum khexo? Neqhstan niki qhāšiča: – Werhkil khiwča Yōškištan čhiñiča.

18 Ni šur žoñiž cheran ni judiu žoñinakaki ana ni šura kiriyatča, nižtikištan ninakaki niž mä eph qhawžinčiča

19 nižaša ninakžkiš pewkšiča: – ¿Tiki am machhqaya? Nižaša ančukki khiča tiki šurapan mathtača, ¿xašiki xaqnužupant cherxo?

20 Neqhstan niž mä ephki qhāšiča: – Werhnakki ti šišuča tiki wethnaka matipanča, nižaša tiki šurapan mathtača.

21 Nižaša werhnakki anal šišuča xaqhnužupant cherčhani, nižaša werhnakki anal šišuča jekhqt ti cherñi khisqatčani. Ančukki tiqaz pewkžnani; tiki žoñ oqkiš thončiča tipachaž chiyasača.

22 Nižaša niž mä ephki eqhskuqaš nuž čičiča, ni judiu žoñinakaki ni Jesusa Mesías khita paxñi, ni akhs qhuykištan chhetqatš palt'ichitača.

23 Neqhstan niž mä ephki nuž khichiča: “Tiqaz pewkžnani, tiki žoñ oqkiš thončiča.”

24 Nižaša ni judiu žoñinakaki wilta ni čhetinta šur žoñi qhawsqatchiča, nižaša nižkiš khichiča: – Yōš tukkiš cheqpachaž mašnalla. Werhnakki ti žoñi ujchiš šišuča.

25 Neqhstan niki ninakžkiš qhāšiča: – Ni žoñi ujchiš ušh ana ujchiš anal šišuča. Ans werhki šišuča, werhki šurtača xašikil cheruča.

26 Neqhstan wilta nižkiš pewkšiča: – ¿Qhaž am khichitaxo? ¿Xaqhnuž am žhuki čhetinšxapa pächitaxo?

27 Niki ninakžkiš qhāšiča: – Waxa ančukakiš čičinla, ančukki anaž werh kašša. ¿Qhažtikištanž wilta čhiñi pekxo? ¿Nižaša ančukšaqas ni apš pekqaya?

28 Neqhstan nižkiš ar aržku khichiča: – Amki ni žoñž thaxintapanim khečhani; nižaša werhnakki Moisés thaxintal kheča.

29 Nižaša werhnakki Moiseskiš Yōš palxaychi šišuča, nižaša ni žoñžkištan anal šišuča xaqhsikištanqaš thončižlani.

30 Neqhstan ni žoñiki ninakžkiš qhāšiča: – ¡Tiki añcha tshematala! Ančukki anaž šišša xaqhsikištan ulanchi, nižaša wethkišiki weth žhuki cherqatchiča.

31 Nižaša učumnakki šišša Yōški ni ujchišnaka anaž nonža; nižaša Yōški niž quškama oqhñinaka nižaša ni amtiñinakžkiš nonšñiča.

- 32 Nízaša ana tshi súra mathta zoñz zhuki chhetinta kintu nonstača.
- 33 Nízaša ti zoñiki anaž Yösikištan thonasaž niki, anaž chhulumi päyi atasača.
- 34 Neqhštan ninakaki ni zoñzkiš khichiča: – Amki uj šhipi mathtamča, ¿xašiki wethnakakiš thaxinšim pekqaya? Neqhštan ninakaki ni zoñi ni akhs qhuykištan chhetqatchiča.
- 35 Jesusaki ni sur zoñi chhetqatta kintu nonchiča; neqhštan ni zoñžtan šalzku nižkiš pewksiča: – ¿Amki ni zoñž Machhkišim kiriqaya?
- 36 Ni zoñiki nižkiš khichiča: – Tata, amki wethkiš chiyalla jekhpan ni zoñixo, neqhštan werhki nižkiš kiriyasala.
- 37 Jesusaki nižkiš qhäsiča: – Jëkhžtanam parličhaxa xalla niki werhtča, nízaša amki cherchamča.
- 38 Neqhštan ni zoñiki Jesusiž tukkiš killšku khichiča: – Tata, kiriyuča.
- 39 Neqhštan Jesusaki nižkiš khichiča: – Werhki ti zoñinaka juchjiptayšxapa thonchinča, nízaša ni suranaka cheraxu, nízaša ni cherñi zoñinaka súra khisnaxu.
- 40 Neqhštan yaqhap fariseo zoñinaka nižtan chika želatča, xalla ni nonžku nižkiš pewksiča. – ¿Werhnakki sur zoñinakažtaqaš khesaxo?
- 41 Jesusaki ninakzkiš qhäsiča: – Ančhukki súraž khitasazaž niki, ni ančhuka ujkištan anaž ujchiš khitasacha. Nízaša ančhukki cheruča khiča xašiki ujchiščhukča.

Juan 10

- 1 Neqhštan Jesusaki khichiča: “Cheqpachal chiyuča, xalla ni üši uykiš ana šankištan lušhñiki anawal thañiča.
- 2 Ans ni uy šankištan lušhñi zoñiki, niča ni üša ichñi awatiriki.
- 3 Nízaša ni uyu cheqšñi zoñiki ni uy šana khetžinča, neqhštan ni üša ichñi zoñiki šapa üša niž thükištan qhawža, nízaša ni üšanakaki niž xora chhaxža; neqhštan ni uykištan jessa,
- 4 neqhštan thappacha ulantikištan ninakž tukkin oqhča, nízaša ni üšanakaki niž xora chhaxžku ni apža.
- 5 Nízaša tshi ana paxta zoñi anaž apža, xalla niž xora ana chhaxžku ans ni zoñžkištan šathča.”
- 6 Jesusaki ti nás kintu kint'ichiča, ans ninakaki ana näsiča chhulkištanqaš chiyatčhani.
- 7 Neqhštan Jesusaki wilta chichiča: “Ančhukakiš cheqpachal chiyuča: Werhtča ni üšanaka wats šanaki.

- 8 Nízaśa weth tuki thappacha thonchinakaki, anawal thañ zoñinakatacha; ans ni üśanakaki ana ni zoñinaka kaśśiścha.
- 9 Werhtcha ni śanaki: Nízaśa werh nuż luśhñiki liwritaś khekicha. Nízaśa ulanñi luśhñi nízaśa paśtunaka wathźni üśaźtaqaś khekicha.
- 10 “Nízaśa ni thañiki khiśxapaqaś thoncha, nízaśa konśxapa nízaśa zoñinaka aqśxapa thoncha; ans werhki thonchincha anćhuk źetchiśpan khexo, nízaśa ana miransñi źelinchiś khexo.
- 11 Nízaśa werhtcha śuma awatiritki. Ni śuma awatiriki ni üśanakź layku perśun źeti thăcha.
- 12 Ans ni pakśunalta lanqśñinakaki ni qitź sika thonan śhoxźa, xalla niki anača śuma awatiri nízaśa ni üśanakaki anača niźta. Neqhśtan ni qitź sikaki ni üśanakźkiś makhatźkiścha nízaśa ni üśanakaki thapa qhutñi thirqattača.
- 13 Nízaśa ni pakśuñ lanqśñi zoñiki qatča, anaź ćhhulumi pekča pakaqaś pekča, ana ni üśanakami.
- 14 “Nízaśa werhtcha śuma awatiritki nízaśa weth üśanaka paxuča, nízaśa ni wethtanakaki werh paxča,
- 15 nízaśa xaqhnuż weth Efesios werh paxćhaxa, xalla nuźuśaqaś werhki weth Efesios paxuča; nízaśa werhki weth źeti ni üśanakźkiś thăwuča.
- 16 Nízaśa wethtaki yaqha üśanaka źelhcă, ninakaki anača ni uykiśtan; nízaśa werhki ninaka tanśtanča. Nízaśa ninakaki werh kaśakiścha, neqhśtan ninakaki tshi tama üśa khekicha nízaśa tshi awatirchiś.
- 17 “Xalla niźtikiśtan Ephki werh q'ăchiścha, nízaśa werhki weth źeti thăcha xalla neqhśtan wital źetača.
- 18 Nízaśa anaź weth źeti jėkhmi qhañasača, ans weth perśun quśtanl thăwuča. Nízaśa werhki źeti thăśtanpanča nízaśa thanśtanśaqaśśa wila źethśxapa. Xalla tiča weth Ephźkiśtan tanźta liki.”
- 19 Neqhśtan Jesusiź chita taqunaka nonźku, ni judiu zoñinakaki wila t'aqśñi qallantichiścha.
- 20 Nízaśa ninakźkiśtan wakchi zoñinakaki khetča: – ĵQhaźtikiśtanź anćhuk ni kaśxo? Niki anaśum yenqhaź tantača nízaśa suriča.
- 21 Nízaśa yaqha zoñinakaki khetča: – Anaź xaqhsilta anaśum yenqhaź tanta zoñiki tiźta chiyasača. ĵTshi anaśum yenqhaki xaqhnuż śur zoñinaka cherqatasaxo?
- 22 Ni awtipacha ni Jerusalén wathkiś Timlu wata phxoqś phiśta pătča,
- 23 nízaśa Jesusaki Timlukiś Salomonź oqhlayśkiś oqhlayatča.

- 24 Neqhstan ni judiu zoñinakaki Jesusa muyuntizku nizkiis pewksiicha: – ¿Chhul orakamam wethnaka animu teqinasqatakiya? Amki Mesiamz lax niki siqaz mañnalla.
- 25 Jesusaki ninakzkiis qhásiicha: – Anchukakiis chichincha, nizaša anchukki ana werh kirichinchukcha. Weriz pata chhultaqinakaki weth Ephz thukiis pawucha ninakaki wethkiistan qhanakamaž theža;
- 26 Nizaša anchukki anaž weth usanakchuk, xalla neqhstan anchukki anaž weth kiricha.
- 27 Nizaša weth usanakaki weth xora chhaxsñiicha, nizaša werhki ninaka paxucha nizaša ninakaki werh apza.
- 28 Nizaša werhki wiñay zetel thawucha, nizaša anaž jekhmi qatakiicha nizaša ana jekhmi wethkiistan qhañasača.
- 29 Nizaša ni weth Epiž thataki, thapatiizkiistan paqhiicha, nizaša anaž jekhmi qhañi atasacha.
- 30 Nizaša Ephztan wethtan tshiqasša.
- 31 Neqhstan Jesusa chakhxapa ni judiu zoñinakaki maš aptichiicha,
- 32 Xalla neqhstan Jesusaki ninakzkiis khichiicha: – Weth Ephz astan werhki anchuka tukkiis suma chhultaqinaka pachincha; ¿anchukki xaqsilta ni weriz patanakziistan wethkiis mañtan chakakexo?
- 33 Neqhstan ni judiu zoñinakaki qhásiicha: – Werhnakki amiž sumanaka patikiistan anal mañtan am chakača, ans amki Yösxapa chuchchamcha xalla niztikiistan amki chakhta khekiicha, amki zoñimqasša nizaša amki Yöstcham khiicha.
- 34 Jesusaki ninakzkiis qhásiicha: – Yös chitaki ni anchuka likiiski khjirtača, tuž khikan: ‘Anchukki yösčhukcha.’
- 35 Nizaša werhnakki ni khjirta šisucha, anaž q'oti atasacha; nizaša Yöski niz taqu thata zoñinakzkiis yösnakača khichiicha.
- 36 Nizaša ni Yös Ephki werh zkayi khisqatchiicha, neqhstan ti yoq zoñinakzkiis werh kuchanzkichiicha, ¿weriz Yös Matcha khitikiistan, qhažtikiistan anchukki werh Yösxapa chuchcha khexo?
- 37 Nizaša werhki weth Epiž pata chhultaqinaka anal pasaz niki, anchukki anaž kiriya.
- 38 Nizaša werhkil pawucha anchukaž ana wethkiis kiriyanmi, nizaša anchukki ni weriz patanakkiis kiriya, nizaša ni Efesios wethkiis želhñi anchuk šisaxu, nizaša werhki ni Ephzkiistča.

- ³⁹ Neqhstan ninakaki wilta Jesusa tanś pekatča, ans Jesusaki ninakzkiŕstan atipchiča.
- ⁴⁰ Neqhstan Jesusaki wilta ni Jordán pujż nawkhchaqtan kephchiča, niżaśa xalla nikhu eklichiča, xalla ni tuki Juanż wawtista yoqkin.
- ⁴¹ Niżaśa wakchi ŕoñinaka ni chersñi oqhchiča, tuż khikan: – Juanki cheqpacha anapan čhul chimpu pächiča, niżaśa ni Juanż thappacha ti ŕoñzkiŕstan chitanakaki cheqpachapantaqalča.
- ⁴² Niżaśa wakchi ŕoñinaka Jesusizkiŕ ni yoqkiŕ kiričiča.

Juan 11

- ¹ Tshi lä ŕoñi želatča Lazaru khita Betania wathchiŕ, María niżaśa nāza kullaki Marti tinakaki Betania wathchiŕtača.
- ² Ta Mariki Lazarż kullakitača, täča ni Jesusiz qhxochkiŕ perfumżtan thawqchinki neqhstan nāza charżtan žhujžinchinča.
- ³ Neqhstan niż pukultan kullakinakaki Jesusizkin chizkaxu kuchanchiča: – Tata, ni amiż pekta maŕiki läča.
- ⁴ Jesusaki ni nonzku khichiča: – Ti konaki anaż tikhsqatakiča, ans Yös aŕi theŕxapa khekiča niżaśa ni Yös Machh aŕi theŕxapa khekiča.
- ⁵ Niżaśa na Martiki niżaśa nāza kullakimi ni Lazarumi, Jesusizkiŕ añcha q'ayatača,
- ⁶ Neqhstan Jesusaki ni Lazaru läkhichi ŕiŕku, pukmaxżtan ni yoqkiŕ eklichiča.
- ⁷ Neqhstan Jesusaki niż thaxintanakzkiŕ khichiča: – Judea yoqaż wilta oqhla.
- ⁸ Neqhstan niż thaxintanakaki khichiča: – Thaxiñi, ti tshamaxuñqaŕ ni judiu yoqchiŕ ŕoñinakaki am maŕtan čhakhxawi konŕ pekchila, ŕniżaśa wiltam nikhu oqhŕ pekqaya?
- ⁹ Jesusaki ninakzkiŕ qhäŕiča: – ŕAnax tshi nöxiki qhalu piŕk orchiŕxo? Ni maxiñ oqhlayñiki anaż texasača, xalla niki ti yoq qhanaż cherča;
- ¹⁰ niżaśa ni wën oqhlayñikiż texča, xalla niżkiŕiki qhanaż phaltizinchä.
- ¹¹ Neqhstan Jesusaki wilta chičiča: – Učum maŕi Lazaruki Thxaxchiča, niżaśa werhkil žinżkača.
- ¹² Niż thaxintanakaki niżkiŕ khichiča: – Tata, niki thxaxchiżlax niki, žetakiča.
- ¹³ Niżaśa Jesusaki ni Lazarż tikhskiŕstanż chiyatča, ans ni thaxintanakaki cheqpacha thxaxzkä khetča.
- ¹⁴ Neqhstan Jesusaki qhanakama ninakzkiŕ chičiča: – Lazaruki tikhsiča.

- 15 Nižaša werhki ana nikhu želhchiž khen chipučha, nižaša ančhuk kiriyaxu ančhukataki waličha. Xašiki ni chersñiž oqhla.
- 16 Neqhstan Tomás pacha khitaki, niž qhara qhxoch mašinakzkiš khichičha: – Učhumnakki šaqaz oqhla tižtan chika tikhsñi.
- 17 Jesusa xalla nikhu irantižku, Lazaru paqhpik thuñi thatžta šalchičha.
- 18 Betania wathaki Jerusalén wathkištan chheph tuputačha;
- 19 nižaša Martakin Mariyakin ninakz jila tikhžtikištan, wakchi judiu žoñinakaki ninaka qušhñi oqhchičha.
- 20 Neqhstan Martiki Jesusa irantižkiñi šišku, Jesusa šali oqhchinčha; ans Mariki qhuykiš eklichinčha.
- 21 Martiki Jesusižkiš khichinčha: – Tata, amki teqšim khitasaz niki, weth jilaki anaž tikhžtasachha.
- 22 Werhki xašik khiwčha, amiž maytakama Yösiki thäkičha.
- 23 Jesusaki näkiš qhäšičha: – Am jilaki jakatatakičha.
- 24 Martiki nižkiš khichinčha: – Werhki šišučha ni thuñi tukušinskiš jakatatškišiki jakatatakičha.
- 25 Neqhstan Jesusaki näkiš khichičha: – Werhtčha ni jakatatški nižaša ni žetimi. Xalla ni wethkiš kirñiki, tikhžkumiž žetakičha;
- 26 nižaša thappacha anš žethñinakaki nižaša wethkiš kirñimi, anaž wira tikhžnasačha, žtim kirixo?
- 27 Näki nižkiš khichinčha: – Nužuz tata, werhki am Mesías kiriyučha, ni Yös Mati xalla ni ti yoqkiš thonñi khitapantačha.
- 28 Xalla nuž chžku Martiki näža kullaki Mariy qhawšñi oqhchinčha, nižaša näkiš xamašit chichinčha. – Ni thaxiñiki teqšičha nižaša amž qhawža.
- 29 Xalla nuž nonžku Mariki ni orapacha Jesusa chersñi phexwa oqhchinčha.
- 30 Nižaša Jesusaki imaž ni xochkiš lušhatčha, ans Jesusaki na Marti nižtan šalta yoqkiš želatčha.
- 31 Neqhstan na María qhuykiš na quškan želhñi judiu žoñinakaki, na Mariy phexwa ulnan ni žoñinakaki na apšičha tuž khikan; näža jilž puykin qäyit oqhčhani.
- 32 Neqhstan Mariki Jesusižkin irantižku, Jesusiž tukkiš killšinčha tuž khikan: – Tata, amki teqšim khitasaz niki, weth jilaki anaž tikhžtasachha.
- 33 Neqhstan Jesusaki na Mariy qäñi cheržku, nižaša ni judiu žoñinaka qäkan nätan chika thonchi cheržku, nižtašaqas Jesusaki niž quškiš ch'oychičha,

- 34 Nízaša ninakzkiś pewksiča: – ¿Xaqhsikin thatchinchuktaxo? Ninakaki qhäsiča: – Tata, chersñiž oqhlalla.
- 35 Neqhstan Jesusaki qächiča.
- 36 Neqhstan ni judiu žoñinakaki khichiča: – ¡Cheržna añcha q'ayataqalča!
- 37 Nízaša ninakzkiśtan želhñi žoñinakaki tuž khetča: – Tiki ni šur žoñinaka cherqatñila, ¿ti Lazaru ana tikhznaxu ana čhulumi päyi attasaxo?
- 38 Jesusaki wilta niž quškiś añcha ch'oychi Lazarž puyi makhatchiča. Ni puyiki maś qaqkištača nižaša ni maś qaqž šanaki tshi maśtan chawkhtatača.
- 39 Neqhstan Jesusaki khichiča: – Ni maś qisqata. Neqhstan ni tikhšiz kullaki Martiki khichinča: – Tata, tiž tikhžtaki paqhpik thuñiča, nižaša waxt chhonanchani.
- 40 Jesusaki näkiś qhäsiča: – Amki cheqpacham kiriyasaž niķi, ni Yös ašim cherasača, ¿anax amkiś nuž čičinxo?
- 41 Neqhstan ninakaki ni maś qisqatchiča, nižaša Jesusaki tsewkchuk cheržku khichiča: – Yös tatay, weriž mayišita nonšñamča xalla nižtikiśtan amkin sparakiž khiwča.
- 42 Weril šisuča amki werh nonšñampanča, nižaša teqhš tama želhñi žoñinakž layku amkiś khiwča, nižaša am werh kuchanzkichi kiriyaxu.
- 43 Xalla nuž čižku qhawchiča: – ¡Lazaru, neqhstan ulanzka!
- 44 Xalla ni tikhši žoñiki ulanzkichiča, niž qhara nižaša niž qhxochami pañžtan jeržinta, nižaša niž yukhmi tshi pañžtan jeržinta ulanzkichiča. Neqhstan Jesusaki ninakzkiś khichiča: – Jeržna nižaša oqax khe.
- 45 Neqhstan na Mariy qhutsñi oqhchi judiu žoñinakaki, ni Jesusa milajru päñi cheržku nižkiś kirichiča.
- 46 Nízaša yaqhap žoñinakaki fariseo žoñinaka chersñi oqhchiča, neqhstan ninakzkiś ni Jesusiž päta kint'ichiča.
- 47 Neqhstan ni fariseonakžtan nižaša timlu jiliri irpiñinakžtan, ninakž chawkh jilirinaka irpiñi akhsiča tuž khikan: – Ti žoñiki añchaž chimpunaka päča. ¿Xaqhnuž učumnak khes?
- 48 Nízaša nužuqaž učumnakki ti ekasaž niķi, thappacha ti žoñinakaki tižkiś khiriyačhani, neqhstan ni roman jilirinakaki thonžku učumnaka timlu palhžinačhani nižaša učumnaka chawkh wathami.
- 49 Nízaša tshi ninakzkiśtan ni wata Caifás khita timlu chawkh jilirinaka irpiñitača, niķi ninakzkiś tuž khichiča: – Ančhukki anaž čhulumi šiśša,

- 50 nizaša ančhukki anaž nāša, tshi zoñi učumnaka layku tikhś waliž khesača, ana thappacha učumnaka chawkh watha konta khiśxapaki.
- 51 Xalla ni Caifaski anača niž quśkiśtan chīchiki, ans Yösśa nuž chiqatchiki nizaša niki ni wata ni timlu chawkh jilirinaka irpiñitača, nizaša tuž khichiča; Jesusaki ninakž judiu chawkh wath layku tikhśpantača.
- 52 Nizaša ana ti chawkh wathxapaqaś akhsnakiča, ans thappacha ni wichansi želhñi Yös matinaka akhśxapa.
- 53 Xalla neqhśtanpacha ni judiu zoñinakž jilirinakaki, Jesusa konśxapa qaśśipanča.
- 54 Xalla nižtikiśtan Jesusaki ana qhanaru oqhlayñitača ni judiu zoñinakžkiś, ans ni judiu zoñinakž yoqkiśtan ulanchiča, neqhśtan Jesusaki Efraín wathž žkati ch'eqti yoqa oqhchiča. Xalla nikhu niž thaxintanakžtan eklichiča.
- 55 Nizaša ni judiu zoñinakž Pašku phiśtikinaki qolukuqaś phalhtatča, nizaša wakchi ni wath zoñinakaki Jerusalén watha oqatča, ima ni Pašku phišta irantižkan žkayi quśśiś khis usa päyi oqatča.
- 56 Nizaša ninakaki Jesusa qhurkan oqhlayatča, nizaša ni Timlukiś ninakpora pewksasatča: – ¿Ančhukki qhažtažnayxo? ¿Ti phiśtikinx thonasaya?
- 57 Nizaša ni fariseo zoñinakžtan nizaša ni timlu chawkh jilirinaka irpiñinakami chitqalča ni Jesusa cherñi zoñinakaki ninakžkiś maśkaxu, neqhśtan ninakaki Jesusa tanśxapa.

Juan 12

- 1 Taqchuku thuñi Pašku phiśtikin khen, Jesusaki Betania oqhchiča ni Lazaru želhñiž nikhu, nizaša Jesusaki ni Lazaru jakatatsqatqalča tikhśikiśtan.
- 2 Xalla ni Jesusižtaxapa čheri qissiča; nizaša Martiki ninakžkiś čheri liwarpayatča, nizaša Lazaruki Jesusižtan miśkiś julśi lulatča.
- 3 Neqhśtan Mariki tshi muspa jila walurchiś nardo ch'uwa perfumi śhikchinča, neqhśtan Jesusiž qhxochśkiś ni perfumi alśinča; xalla neqhśtan nāža charžtan ni žhujžinčinča. Nizaša thappacha ni qhuyaki perfumi chhonanchi jeq'itatchiča.
- 4 Neqhśtan ni thaxintanakžkiśtan Judas Iscariotiki, ni Jesusa millk'untiñi khichiča:
- 5 – ¿Qhažtikiśtan ti perfumi ana tshi chhephwatha thiñi päsuñ tuytataxo, ni t'aqhir zoñinakžkiś yanapśxapaxo?
- 6 Nizaša ni Judaski ana ni t'aqhir zoñinaka oqžku chiyatča, ans niki thañitača nizaša niž qharkiś tshi päś kelś xoxoñitača, xalla ni kelśkiś uchšta päś t'owañitača.

- 7 Neqhstan Jesusaki nizkiis khichiicha: – Ana khe, weth thats thuñxapal shoxcha.
- 8 Nizaasa anchukaltaki ni thaqhir zoinakapanqaz zelakiicha, nizaasa anchukki anaz iya werh cherakiicha.
- 9 Neqhstan tama judiu zoinakaki Jesusa Betania xochkiis zelhni kintu shisicha, neqhstan xalla nikhu oqhchiicha, nizaasa ana Jesusaqas cheri oqhchiicha, ans Jesusa ni Lazaru jakatatsqatni cheri oqhchiicha.
- 10 Xalla neqhstan ni timlu chawkh jilirinakaki Lazaru kons qasisaqasasa,
- 11 Nizaasa Lazaruz khen, wakchi judiu zoinakaki t'aqsiicha, nizaasa ni Jesusizkiis kirixapaki.
- 12 Tama zoinakaki Jerusalen oqht ni Pasqu phistixapa. Xaqatazu ninakaki Jesusa ni chawkh watha thons shisicha.
- 13 Neqhstan ninakaki ramush chhañinaka murzku nizaasa Jesusa shali qhawkan oqhchiicha: – ¡Xallalla! ¡Añcha waliicha ni Yos thukiis thonñiki, nizaasa ni Israel reyki!
- 14 Jesusaki tshi tsjik asnulla wathchiicha, xalla neqhstan ni tsjik asnullkiis yawsiicha, xalla nuz watchiicha ni khjirtaki:
- 15 “Amki ana eqhsna, ni Sion chawkh watha; Cherzna ni am Rey thoncha tshi tsjik asnullkiis yawchi.”
- 16 Tuki niz thaxintanakaki ti chhultaqkiistan anaz nasnatcha; ans Jesusa tsewka yoqa oqhtan niz thaxintanakaki khuñsiicha, thappacha niz patanakaki nizkiistan ni khjirtikiis zelatcha.
- 17 Jesusa ni Lazaru puykiistan qhawznan nizaasa jakatatsqatan, xalla ni cherchi zoinakaki ninakz cherta kint'atcha.
- 18 Ni zoinakaki Jesusaz milajrunaka pata shisicha, xalla neqhstan ni zoinakaki Jesusa shali ulanchiicha.
- 19 Xalla ni fariseo zoinakaki ninakpora tuz khetcha: – Anchukkiiz chercha anaz chhulumi atasacha. Cherzna, ¡thappacha ti zoinakaki nitzanz oqcha!
- 20 Ni Jerusalen phista amti oqhchi zoinakzkiistan, tshi qhaz griego zoinaka zelatcha.
- 21 Tinakaki Filipzkiis makhatchiicha, ni Filipiki Betsaida xochkiistantacha nizaasa Galilea wathkiistan, nizaasa nizkiis rokt'ichiicha: – Tata, werhnakki Jesusal cherspekucha.
- 22 Neqhstan Filipiki Andreskin masni oqhchiicha, xalla neqhstan pukultapacha Jesusizkin kint'i oqhchiicha.
- 23 Neqhstan Jesusaki ninakzkiis khichiicha: – Xalla ni zonz Mati, tsewka yoqa oqhs ora irantizkichiicha.

- 24 Cheqpachal khiwcha tshi tiriwk chheri yoqkiś thxotsñiki anaś tikhza, nizaśa śinallaś ekliċha, ans tikhznasaś niki muspataś chherċha.
- 25 Nizaśa niĵ žeti pekñiki, apt'akiċha; nizaśa ni perśun žeti ti yoqkiś chhaxwñiki, wiñay žetċiś khekiċha.
- 26 Nizaśa xaqhsiltat weth manta pās pekċhaxa, xalla niki werh apzkila; nizaśa xaqhsikin werh kheċhaxa xalla nikhuśaqaś ni weth manta pañiki khekiċha, nizaśa weth Ephzkiś q'ayaś khekiċha.
- 27 “ĴAnśiki weth animuki añchaś upaquśhśa! ĴNizaśa xaqnuĵt kheki? Ĵ‘Tatay, ti t'aqhiśiśkiśtanĵ liwriyalla’? ĴXalla tiĵtaxapapan thonċinċha!
- 28 Tatay, am thü aśśiś khila.” Neqħstan tshi xora tsewkta yoqkiśtan ċiĵkiñi nonĵtaċha, tuĵ khikan: “Weth aśi thēśinċha, nizaśa wiltal weth aśi thēĵnaċha.”
- 29 Nizaśa neqħś tama želhñi žoñinakaki ni xora nonśiċha, ninakaki khetċha tshi xorxoñiċha. Nizaśa yaqhapanakaki thurt'atċha tuĵ khikan: – Tshi anjilaś tiĵkiś palxayĵkichiki.
- 30 Neqħstan Jesusaki ninakĵkiś khichiċha: – Ti xoraki anaś weriĵ khen thonċiki, ans anċhukaś khen thonċiċha.
- 31 Anśiċha ti žoñinaka juchjiptayśki, nizaśa anś ti žoñinaka irpiñi Saxraki, ti yoqkiśtan chhetqatta khekiċha.
- 32 Nizaśa werhki ti yoqkiśtan waytita khenaki, thappacha werhki wethkin thonqataċha.
- 33 Xalla nuĵ ċhikan Jesusaki xaqnuĵt tikhznaċhaxa xalla niĵ ċhiyatċha.
- 34 Neqħstan ni žoñinakaki Jesusiĵkiś qħaśiċha: – Ni likiśtan werhnakki śiśuċha, ni Mesias wiñaya žethñi. ĴXaqnuĵum am ni žoñĵ Mati waytitaś khekiċha khexo? ĴĴekhpant ni žoñĵ Matixo?
- 35 Neqħstan Jesusaki ninakĵkiś khichiċha: – Nizaśa ni qhanaki iya tshi qhaĵtapacha anċhukatanĵ khekiċha, anċhukki ni qhanaś peka nizaśa ni qhankiś oqhlaya, ana ni sumċikiś tanqatśxapa; nizaśa ni sumċikiś oqhlayñiki xaqhsikċhukt oqhċhaxa xalla ni anaś śiśśa.
- 36 Nizaśa ni qhanchiś khikan ni qhanĵkiś kiriya, neqħstan ni qhanĵ mati khiśxapa. Xalla nuĵ ċiĵku Jesusaki ninakĵkiśtan oqhċiċha, neqħstan śhoxśiċha.
- 37 Nizaśa ni Jesusa wakċi ċimpunaka ninakĵ tukkiś pāċhiĵ khenami, ninakaki ana ni Jesusiĵkiś kiriyatċha;
- 38 Nizaśa ni Isaías Yōśkiśtan ċiñiĵ khjirta patxparu watśtanpantaċha: “Tata, Ĵĵekit uċhumnakakiś ni Yōś śuma kintu thāċhixo? ĴĴekħĵkiśpan ni Yōś niĵ aśi thēśitaxo?”
- 39 ĴQhaĵt žoñinakaki kiriyasaxo? Isaiaski tuĵ khichiċha:

- 40 “Nízaša Yösiki ninakz zhuki chawkhzinchiča nízaša ninaka choxru quśśis khisqatchiča, ninaka ana nāšnaxu, nízaša anapan katoqñi khexo; nízaša anapan wethkin qhutzkaxu, nízaša werhki ninakaanax čhethnula.”
- 41 Nízaša Isaiaski Jesusiz asi cherchitaqalča, neqhstan nizkiŝtan chichiča.
- 42 Nízaša wakchi ni judiu žoñinakaki Jesusizkiŝ kirichiča, nízaša yaqhapanakaki irpiñi žoñinakzkiŝtantača. Neqhstan ni fariseo žoñinaka eqhsku, ni akhs qhuykiŝtan ana chhetqatta khiŝxapa ninakaki ana qhanakama chichiča.
- 43 Ni Yös aŝkiŝtan khen, ninakaki žoñz aŝiqas pekatča.
- 44 Neqhstan Jesusaki qhawi chichiča tuž khikan: “Xalla ni wethkiŝ kirini anaz werh alaxa kiriča, ans werh kuchanzkiñi Ephzkiŝsaqas kiriča.
- 45 Nízaša ni werh cherñiki, ni werh kuchanzkiñisaqas cherča.
- 46 Nízaša werhki ti žoñinakzta qhana thonchinča, xalla ni wethkiŝ kirini žoñinaka ana sumchikiŝ khexo.
- 47 Xalla ni weth taqu nonzku ana katoqñi žoñinakaki, werhki anaz ninaka juchjipytayin; nízaša werhki anaz ti yoq žoñinaka juchjipytayi thonchinki, ans liwrışxapa thonchinča.
- 48 Nízaša ni, werh ana pekni žoñiki nízaša ni weriz čita taqu ana katoqñi žoñiki, niki juchjipytayničiŝsa: Ti weriz čita taqunakaž ni tukuŝiñi thuñkiŝ juchjipytayakiča.
- 49 Nízaša werhki ana weth quŝkiŝtanqas chiyuča; xalla ni werh kuchanzkiñi Ephča werh chiyax khichiki nízaša ni thaxinŝnakami.
- 50 Nízaša werhki ŝisuča ni weth Ephz liki wiñaya žethŝxapača. Xalla ti werh chiyuz niki, ni weth Ephz wethkiŝ čitaŝaqal chiyuča.”

Juan 13

- 1 Ima Paŝku phiŝta irantižkan Jesusaki ti yoqa ekku niz Ephztan akhs thuñi irantižkichi ŝiŝiča. Nízaša niki ti yoq žoñinaka nizkiŝ kirichinaka oqŝipanča, nízaša tukuŝinskama oqŝipanča.
- 2 Nízaša Simunž machh Judas Iscariotz quŝkiŝ Saxraki luŝŝitača,
- 3 Nízaša Jesusaki Yösikiŝtan thonni ŝiŝatča nízaša niz Yös Ephzkin kephŝmi,
- 4 nízaša ni čheri luhlŝkiŝtan tshitsku niz irŝ ŝhoqzku, tshi žhujŝ pañu aptižku killiŝiča.
- 5 Neqhstan Jesusaki qhaŝ tshi puriñkiŝ alzku niz thaxintanakz qhxocha axwziñi qallantichiča, nízaša niz tshasta žhujŝ pañztan žhujzinchiča.

- 6 Ni Simón Piruki niž qhxocha axwžinak khen, niki Jesusižkiš khichiča: – Tata, ¿amki weth qhxocham axwžinakiya?
- 7 Jesusaki nižkiš qhäšiča: – Añs ti weriž pätaki anam naša, xalla neqhstanam amki našnakiča.
- 8 Neqhstan Piruki Jesusižkiš khichiča: – ¡Anapan amkiš weth qhxocha axwsqatasacha! Jesusaki qhäšiča: – Werhki anal am qhxocha axwžinasasž niki, amki anam wethkiš wakišini khekiča.
- 9 Neqhstan Simón Piruki Jesusižkiš khichiča: – ¡Tata, nižtaki anaž weth qhxochaqaš axwžinalla, nižaša weth qharanakami nižaša weth achamiž axwžinalla!
- 10 Xalla neqhstan Jesusaki nižkiš qhäšiča: – Ni ušhka axunchiki anaž wila axunš wakišiča niž qhxochaqašša axunchukaki, nižaša niki thappacha žkayiča. Nižaša ančukki žkayiča, qhažta ana thappachami.
- 11 Jesusaki khichiča: “Ančukki anaž thappacha žkayikama”, nižaša Jesusaki šišatča jëkit ni millk'untachaxa.
- 12 Neqhstan Jesusaki ninakž qhxochanaka axwžiñi žeržku, niž irš iržku miškiš julšiča, neqhstan ninakžkiš khichiča: – ¿Ančukki ti weriž pätaž našqaya?
- 13 Nižaša ančukki wethkiš thaxiñi khinčukča nižaša wethkiš Tata khinčukča, werhpanšacha ančukki waliqaž čiča.
- 14 Nižaša werh Thaxiñi Tatki, ančuka qhxocha axwžinčinča, ančukki nižtašaqas ančukpora ančuka qhxocha axwžinastanča.
- 15 Nižaša werhki ančukakiš thëšinča, ančuk weriž päta irata päxu.
- 16 Nižaša cheqpachal khiwča ana xaqhsilta uywitami niž tuyñužkištan tshanti khesača, nižaša anaž xaqhsilta kuchanžkitami niž kuchanžkiñižkištan tshanti khesača.
- 17 Nižaša ti čhultaqinakasž ančuk katoqakiž niki, ančukki añcha waliž khekiča.
- 18 “Werhki anal thappacha ančukakištan chiyuča; nižaša weril ni weriž illšta žoñinaka šišuča. Nižaša ni khjirtaki watštanpanča: ‘Nižaša ni wethtan chika luhlñiki, wethtan moq'u khissiča.’
- 19 Nižaša añstan chiyuča ima tinaka watan, nižaša ninakasž watan ančukki werh kiriyakiča.
- 20 Nižaša cheqpachal khiwča xalla ni weriž kuchanžkita tanšñiki, werhšaqas tanža; nižaša ni werh tanšñiki, nižtašaqas ni werh kuchanžkiñi tanža.”

- 21 Xalla nuž chížku Jesusaki añcha upaquśhí khissiċha, neqhstan qhanakama tuž khichiċha: – Werhki cheqpachal khiwċha anċhukakiċhan tshisuña werh millk'untakiċha.
- 22 Neqhstan ni thaxintanakaki porapat chersasatċha, nižaša ana jċkhzkiċhan ċiñi śiśku.
- 23 Nižaša ni Jesusiž q'ay thaxintaki nižtan ċhika julśi lulatċha.
- 24 Neqhstan ni Simón Piruki, ni qhara qhxochkiś ċh'ikśiċha Jesusižkiś pewkznaxu jċkhzkiċhan ċiċhaxa.
- 25 Neqhstan ni žoñiki Jesusižkiś tshan makatzku pewkśiċha: – Tata, ċjċkhpan am millk'untakexo?
- 26 Jesusaki nižkiś qhăsiċha: – Werhki t'anta ċhher ċhewkiś t'awžkul thăċha, nižaša jċkhzkiśqat thăċhani xalla niž niċi khekċiċha. Neqhstan ni orapacha Jesusaki t'anta t'awžku ni Judas Simón Iscariotž machhkiś thăċhiċha.
- 27 Neqhstan ni Judas t'anta tanžtikiċhan, ni Saxraki ni orapacha niž quśkiś luśhśiċha. Neqhstan Jesusaki nižkiś khichiċha: – Judas ni am amtaki apura pälla.
- 28 Nižaša neqhś želñi žoñinakaki, ni Jesusa ċhhulkiċhanqat ċhiyatċhani xalla ni ana xaqhsiltami năsiċha.
- 29 Nižaša ni Judas ni păs kelś šhoxñiž khen, yaqhapanakaki pinsiċhiċha ni Jesusa phištixapa qhayžkaxu kuchanċhani neqhstan ni t'aqhir žoñinakžkiś tshi qhažtallami onanśxapa.
- 30 Neqhstan ni Judaski ni t'anta tanžku ni orapacha ulanċhiċha, ni oraki wċntaċha.
- 31 Neqhstan ni Judas ulantikiċhan Jesusaki khichiċha: – Xaśiki ni žoñž Matž aśi thċžtaž khekċiċha, nižaša ni Yös aśi nižkiś thċžta khekċiċha.
- 32 Nižaša ni žoñž Matiki ni Yös aśiž thċža, nižtaśaqaś Yösiki niž aśi thċžnakiċha, xalla niċi waxillaž khekċiċha.
- 33 Weriž pekta matinaka, werhki anċhukatan anal añcha ažqa želaċha. Anċhukki werh qhurakiċha, xalla ni judiu žoñinakžkiś ċhitaśaqal anś anċhukakiś ċhiyuċha: Nižaša anċhukki xaqhsikin werh oquċhaxa xalla nikhu anaž oqi atasăċha.
- 34 Nižaša werhki anċhukakiś ti ew lil thăċha: Nižaša anċhuk poraž oqsasakiċha. Xaqhnuž werh anċhuk oqśinċhalaxa xalla nužu, nužuśaqaś anċhukki anċhuk pora oqsastanċha.
- 35 Nižaša anċhuk poraž oqsasakiž niċi, thappacha ti yoq žoñinakaki weth thaxintanakažtaqaś paxakiċha.

36 Neqhstan Simón Piruki Jesusizkiś pewksiśha: – Tata, ¿amki xaqhsim oqakixo? – Jesusaki qhäsiśha – xaqhsit werh oqućhaxa, xalla nikhu anam werh apśñi atasaćha anśiki; niźaśa amki wiruñam werh apźkakiśha.

37 Piruki Jesusizkiś khichiśha: – Tata, ¿qhaźtikiśtan werhki ana anś am apśñi atasaxo? ¿Niźaśa werhki am layku weth źetimid thäsaćha!

38 Jesusaki niźkiś qhäsiśha: – ¿Cheqpacha amki weth layku am źetim thäsaxo? Werhki cheqpachal amkiś chiyućha, ima wallpaź qhawan amki chhephwiltam werh ana paxñi chiyakiśha.

Juan 14

1 “Niźaśa anćhuka quśkiś anaź muspaysna, Yösikinpanź kiriya niźaśa wethkiśmiź kiriya.

2 Niźaśa ni weth Ephź yoqkinaki wakchi qamś qhuyanaka źelhćha; anaź niźta khitasañ niki, werhki anal anćhukakiś nuź chitasaćha; werhki anćhukata yoqa thakśñil oqućha khikanaki.

3 Niźaśa werhkil oqaćha, neqhstan anćhukata tshi yoqa thakśku wital kephźkaćha anćhuk chhichśxapa, neqhstan xaqhsikin werh źelućhaxa anćhukmi ni yoqkiś wethtan chika źelakiśha.

4 Niźaśa anćhukki xaqhsikin werh oqućhaxa xalla ni śiśśa, niźaśa anćhukki ni jikhśmi śiśśa.”

5 Neqhstan Tomaski Jesusizkiś khichiśha: – Tata, werhnakki anal am xaqhsikin oqhñi śiśućha, ¿werhnakki xaqnuźt ni jikhś śiśakiya?

6 Jesusaki niźkiś qhäsiśha: – Werhćha ni jikhśtki, niźaśa ni cheqpach źetiki; niźaśa anaź jėkhmi Ephźkin thonćha, ans weriź khen thonćha.

7 Niźaśa anćhuk werhź paxakiź niki, weth Ephśaqaś paxakiśha; niźaśa anćhukki anstanpachañ paxćha niźaśa anćhukki ni cherchinćhukćha.

8 Neqhstan Felipiki Jesusizkiś khichiśha: – Tata, wethnakakiś ni Ephź thėznalla, xalla niźtanaki werhnakki quś źetchil khećha.

9 Jesusaki niźkiś qhäsiśha: – Felipe, werhki aźqal anćhukatan źelućha, ¿amki imam werh paxqhaźtataxo? Niźaśa ni werh cherchiki weth Ephśaqaś cherchićha; ¿qhaźtikiśtanam weth Efesios thėznax khexo?

10 Niźaśa werhki weth Ephźkiśćha niźaśa weth Ephki wethkiśśa, ¿amki xalla ni anam kiriya? Niźaśa ni weriź chita ćhhultaqinakaki, anal weth quśkiśtan chiyućha. Xalla ni wethkiś qamñi Ephćha niź perśun ćhhultaqinaka pañiki.

11 Niźaśa werhki weth Ephźkiśćha niźaśa ni Ephki wethkiśśa, anćhukki niź kiriyalla; ana nuź kirikuśti ni päta ćhhultaqkiśtanmeqaś kiriyalla.

- 12 Nižaša ančhukakiś cheqpachal khiwčha, xalla ni wethkiś kirĩñiki ni weriz pãta čhultaqinaka xalla nižta iratašaqaś pãsačha; nižaša tshan tshanti yaqha čhultaqinakaž pãsačha, nižaša werhki weth Efesios xaqhsikin želhñizlaxa xalla nikhul oqučha.
- 13 Nižaša thappacha ančhukaž weth thũkiś maytaki weril pãčha, nižaša ni Ephž aśi niž Machhkiś thěžta khiśxapa.
- 14 Nižaša ni ančhukaž čhhulumeqaś weth thũkiś maytaki, werhki ančhukakiś thãčha.
- 15 “Nižaša ančhukki werhž pekčhax niki, weth linakaž kaśakičha.
- 16 Nižaša werhki weth Ephžkin rokt'izinačha, xalla neqhstan niki ančhukalta yaqha thurt'iziñi kuchanžkakičha, nižaša ančhukatan wiñaya qamaxu.
- 17 Nižaša ti yoqkiś želhñi žoñinakaki, ni cheqpach Espirituki anaž tanšñi atasachha, nižaša ninakaki anaž cherčha nižaša anaž paxčha; ans ančhukki paxčha nižaša ančhukatanž qamčha, nižaša ančhukatanpanž qamakičha.
- 18 “Nižaša werhki anal ančhuk waxchalla ekačha; werhki ančhukatan želil kephžkačha.
- 19 Tshi upakhižtan ni ana Yös kiriči žoñinakaki anaž iya werh cherakičha; ans ančhukki werh cherakičha nižaša ančhukki žetakičha werhki žetučha.
- 20 Xalla ni thuñkiśiki ančhukki werh weth Ephžtan želhñi nãsnakičha, nižaša ančhukki wethtan khekičha, nižaša werhki ančhukatanl khečha.
- 21 Nižaša xaqhsilta ančhukakiśtan weth li tanžxa nižaša ni li kaśšaxa, xalla ničha werh pekñiki; nižaša ni werh pekñiki weth Ephšaqaś pekčha, nižaša werhmi nil pekučha nižaša werhki nižkiś mašinžkačha.”
- 22 Neqhstan Judas (ana Iscariotiki) Jesusižkiś pewkśičha: – Tata, ¿qhažtikiśtanam wethnakakiśqaś thěžnakixo? ¿Nižaša ana ti yoq žoñinakžkiś thěžnakiya?
- 23 Jesusaki nižkiś qhãsičha: – Xalla ni werh pekñiki, weriz čita taquž kaśša; nižaša weth Ephmi nišaqaś pekakičha, neqhstan werhki weth Ephžtan nižtan chika qamil thonačha.
- 24 Nižaša ana werh pekñiki anaž weth taqunaka šhoxčha. Xalla ni ančhukaž nonžta taqunakaki anaž wethta, ans werh kuchanžkiñi Ephžtačha.
- 25 “Nižaša ančhukatan teqhś želhkan ti čhultaqinaka ančhukakiś chiyučha;
- 26 xalla ni Epiž weth thũkiś kuchanžkita thurt'iziñi Espiritu Santuki, niž ančhukakiś thapa čhultaqinaka thaxnakičha nižaša thappacha ni weriz čitanaka khuñsqatakičha.

27 “Nízaśa werhki ni śuma qamaña eknućha. Nízaśa werhki weth śuma qamaña thāwućha, nízaśa anćhukakiś anal ti yoq źoñinakaźtaqaś thāwućha. Nízaśa anćhukki anaź muspaysna nízaśa anaź eqhsna.

28 Nízaśa anćhukki weth oqhś chiñi nonśinćhukćha, nízaśa werhki wila anćhukatan źeli kephźkaćha. Nízaśa anćhukki cheqpachapan werh pekakiź niki, ni anćhuka śiśki añcha k'achhaź khetsnakićha, nízaśa werhki weth Ephźkinl oqaćha xalla niki wethkiśtan tshanti paqhićha.

29 Nízaśa anćhukakiś tukitanl maśnućha, anćhukki ni watan kiriyakićha.

30 “Nízaśa anćhukatan anal añcha parlaćha, xalla ti yoqkiś irpiñikiź thonćha. Nízaśa niki wethkiśtan anaćha tshanti aśśiśki,

31 Xalla nuźupan watśtanćha, werhki weth Efesios pekñi ti yoq źoñinaka śiśtanćha, nízaśa werhki niź chitakamal pawućha. “Tshitsna, teqhśtanź oqhla.

Juan 15

1 “Werhtćha ni cheqpach uw śqaltki, nízaśa weth Ephćha ni ćhhakhñiki.

2 Tshi weth uw śqalanakkiśtan anaź uwa poqakiź niki, q'achśtaź khekićha; nízaśa uwaź poqakiź niki, ni śqala tshanti poqaxu qorakićha nízaśa niź ana ćhherñi piś itsanaka k'uthźinakićha.

3 Nízaśa anćhukki źkayi quśśiśćhukćha, ni weriź chita taqunakźkiśtan.

4 Nízaśa anćhukki śuma quśtanpanź wethkiś khekićha, xaqhnuź werhki anćhukatan śuma quśtanźlaxa xalla niźtaśaqaś khekićha. Nízaśa tshi uw śqalaki anaź perśunpacha uwa poqasaćha, ans ni uw śqalkinpan śep'ichićha; nízaśa niźta irataź anćhukki anaź perśunpacha poqi atasaćha, ana anćhuk wethtan thapa quśtan khesaź niki.

5 “Werhtćha ni uw śqaltki, nízaśa anćhukki ni śqal piśnakćhukćha. Nízaśa ni wethtan chika źelhñiki nízaśa werhki niźtan chika źelućha, xalla niki añcha taź ćhheriź poqćha; nízaśa ana wethtanaki anćhukki anaź ćhhulumi pāyi atasaćha.

6 Nízaśa ni ana wethtan chika źelhñiki śawk thxotaź khekićha, nízaśa tshi itsanaka jurźku ujkiś ujsla xalla niźta ujźtaź khekićha.

7 “Nízaśa anćhukki wethtan chikaź qamakiź niki, nízaśa weriź thaxinta xaruź qamakiź niki, anćhukki źmaya ćhhuluqaź pekćhani, xalla niki thātaź khekićha.

8 Nízaśa anćhukaź taź ćhheri poqan, ni weth Ephki añchaź chipakićha, xalla niźtikiśtan anćhukki weth cheqan thaxintanaka khesaćha.

9 Nízaśa ni weth Ephki añcha werh q'ayachichićha, niźtaśaqaś werhki anćhuk q'ächichinćha; nízaśa anćhukki ni oqśñi quśśiśpanź khella.

- 10 Nízaśa ančhukki ni weth lixaruź qamakiź niki, weth oqśñi quśkiś qamakičha, xaqhnuź werhki weth Ephź li kaśtučhaxa, nízaśa niź oqśñi quśkiśl qamučha.
- 11 “Xalla tuź chiyučha ančhuk wethtan chipapan khexu, nízaśa ančhuka quśkiś chipchipan khexu.
- 12 Xalla tičha weth liki: Ančhukki porapat oqsasakičha, xaqnuźt werhki ančhuk oqśinźlaxa xalla niźta.
- 13 Anaź jèkhmi tiźkiśtan tshanti oqśñiki źelčha, nízaśa niź maśinakźkiśtan perśun źeti thāñimi.
- 14 Nízaśa ančhukki weth maśinakčhukčha, nízaśa weriź chitakama qamakiź niki.
- 15 Ančhukakiś anal uywita khečha, xalla ni uywitaki anaź śiśśa niź tuyñu čhhuluqat päčhani. Nízaśa werhki ančhukakiś weth maśinakal khiwčha, nízaśa ni weth Epiź wethkiś chitanaka thappacha ančhukakiś paxqatchinčha.
- 16 Nízaśa ančhukki ana werh illśinčhukčha, ans werhčha ančhuk illśinki, neqħstan werhčha ančhuk thaxnaxu kuchanchinki nízaśa ni Yös śuma kintu chhichaxu, nízaśa ni Yös śuma kintu parlita čhheriki wiñayax thurla; nízaśa ančhukaź Ephźkin weth thūkiś maytanakaki, xalla ni Yös Ephki ančhukakiś thākičha.
- 17 Xalla til ančhukakiś chiyučha: Nízaśa ančhukki porapat oqsasakičha.
- 18 “Nízaśa ni ana Yös kirichi źoñinakat ančhuk čhhaxwčhax niki, ančhukki śiśakičha tuki werh čhhaxwchipančha.
- 19 Nízaśa ančhukki ana ni Yös kirichi źoñinakaźtaqaś khesaź niki, ti yoqkiś źelħñi źoñinakaki ančhukź pekasačha, xaqhnuź ninakpora oqsasñiźlax xalla niźta. Nízaśa werhki ančhuk ni ana Yös kirichinakźkiśtan illśinčha, xalla niźtikiśtan ni ana Yös kirichi źoñinakaki ančhuk čhhaxwčha.
- 20 Nízaśa ančhukki ni weriź chitanakkiśtan khuñśna: ‘Anaź xaqħsilta uywitami niź tuyñuźkiśtan tshantiki khesačha.’ Nízaśa werh tanśxapa qhurchipančha, niźtaśaqaś ančhuk tanśxapa qhurakičha; nízaśa ančhukki weth taqu śhoxchinčhuklax niki, nízaśa ančhuka taqumiź śhoxwakičha.
- 21 Thappacha tinakaki weth thūź khen watakičha, nízaśa ančhukki anaź ni werh kuchanźkiñi paxčha.
- 22 “Nízaśa werhki anal thontasaź niki nízaśa anal ninakźkiśimi palxaytasazaź niki, ninakaki ana ujchiś khitasačha. Xaśiki ninakź ujki anaź t'oqhźinta khekičha;
- 23 nízaśa ni werh čhhaxwñi źoñiki, weth Ephśaqaś čhhaxwčha.
- 24 Nízaśa yaqhap źoñinakaki anapan werh irata thēśičha, werhki anal niźta śuma čhultaqinaka thēźtasazaź niki ančhukki ana ujchiś khitasačha; xaśiki ni źoñinakaki cherchičha nízaśa werh nonśičha nízaśa weth Ephśaqaś nonśičha.

25 Xalla ni Yös likiís khjirta taqu watśpantača: ‘Nižaśa weriź ana ujchiś khen werh čhxawchiča.’

26 “Xalla ni thurt'iziñi thonanaki, niki weril weth Ephźkiśtan kuchanźkača, xalla ni cheqpach Espirituki weth Ephźkiśtanź thonča, xalla niź wethkiśtan parliñi khekiča.

27 Nižaśa ančhukmi wethkiśtan parliñiź khekiča, nižaśa ančhukki tukitanpacha wethtan qamchinčhukča.

Juan 16

1 “Ančhukakiś ana aqacha thensnaxu, neqhśtan ančhukakiś ti čhultaqinakal chiyuča.

2 Nižaśa ančhukki ni akhs qhuykiśtan chhetqattaź khekiča, xalla nuź khenaki ni oraź jak'achkakiča, xaqhsilta źoñit, źoñi konačhaxa xalla niki Yös tukatuźqaś khekiča.

3 Nižaśa ni źoñinakaki ana weth Efesios paxźku nižaśa ana werh paxźku niźtanaka päkiča.

4 Neqhśtan ančhukakiś niźtanaka watan ančhukki khuñsnakiča, ni weriź ančhukakiś tukitan chitanaka.

5 Nižaśa xaśiki werhki werh kuchanźkiñiźkinl oqača, nižaśa xaqhsit werh oqačhaxa, ančhukakiśtan anaź xaqhsiltami werh pewkza.

6 Anchukki weriź tinaka chitikiśtan llakita khissinčhukča.

7 Nižaśa werhki ančhukakiś cheqpachal chiyuča: Ančhukaltaki weth oqhśki waliź khesača, nižaśa werh anal oqasaź niki ni thurt'iziñiki ančhukakiś anaź thonasača; ans werh oqasaź niki werhki ni thurt'iziñi kuchanźkasača.

8 Nižaśa ni thurt'iziñiź thontanaki, xalla niki ti yoq źoñinakźkiś qhanakamaź theźnakiča, jėkhźlax ujchiś źoñi nižaśa xaqhnuź ni śoq'u jikhśmi źelħčhaxa, nižaśa ni Yös juchjiptayśmi.

9 Nižaśa xaqhsilta źoñiźlax ujchiś niki, ana wethkiś kiriñiča;

10 neqhśtan ančhukki ni śoq'u jikhśkiśtan năsnakiča, nižaśa werhki xaqhsikin weth Efesios źelħčhaxa xalla nikhul oqača, neqhśtan ančhukki anaź iya werh cherakiča.

11 Nižaśa jėkit ni Yös kaśtiku tanźnačhaxa, xalla niki ti yoqa irpiñiča nižaśa niki juchjiptaytača.

12 “Nižaśa wethtaki ančhukakiś tshanti chiś źelħča, nižaśa anśiki ančhukki anaź katoqi atasacha.

- 13 Xalla ni cheqpach Espirituž thontanaki, niž ančhuk cheqpachkiš irpakiča; xalla niki anaž persun quškištan chiyakiča, ans thappacha niž nonžtanaka chiyakiča nižaša ni thonni čhultaqinakžkištanami šisqatakiča.
- 14 Nižaša niž weth asi thěžnakiča, nižaša niki wethkištanž tanžnakiča neqhštan ančhukakiš šisqatakiča.
- 15 Nižaša thappacha weth Ephžtaki wethtašaqašša; xalla nižtikištan werhki khichinča ni Espirituki wethkištan tanžnakiča neqhštan ančhukakiš šisqatakiča.
- 16 “Tshi jejatan ančhukki anaž iya werh cherakiča, neqhštan upakižtan ančhukki wilaž werh cherakiča.”
- 17 Neqhštan niž thaxintanakaki ninakpora pewksassiča: – Tiki učumnakakiš tuž khiča, tshi jejatan anaž iya werh cherakiž khiča, neqhštan upakižtan wilaž werh cherakiž khila, nižaša weth Ephžkin oquča khiča. ¿Tiki niwkhtan qhažt khexo?
- 18 ‘¿Ni jejapacha čikušti qhažt khiy tišo?’ Učumnakki anaž naša čhulkištanqat čičhani.
- 19 Neqhštan ninaka čhulkištanqat pewks pekatčani Jesusaki xalla ni našiča, neqhštan ninakžkiš khichiča: – Werhki ančhukakiš khichinča tshi jejapachkištan ančhukki anaž iya werh cherakiča, neqhštan upakižtan ančhukki wilaž werh cherakiča. ¿Ančhukki xalla tiž pewksasya?
- 20 Nižaša ančhukakiš cheqpachal khiwča, ančhukki qakiča nižaša llakitaž khekiča, ans ti yoq žoñinakaki añchaž chipakiča. Nižaša ančhuk añcha llakita khikanaki, ni ančhuka llakiki chipskinž kephsnakiča.
- 21 Nižaša tsha mätaq žon mathš orkišiki añcha xañchi mišqatča; xalla ni wawaž ulantan añcha chipa ni mišñimiž nonsa, nižaša ti yoqkiš tshi lukmach wawa mathtaž khen.
- 22 Nižtašaqaš ančhukki anš llakišhiča, nižaša werhki ančhuk cheršnil kephžkača neqhštan ančhuka quški añchaž chipakiča, nižaša ni chipški anaž jekhmi qhañasača.
- 23 “Nižaša ančhukki ni thuñkiš anaž werh pewkžnakiča. Ančhukakiš cheqpachal khiwča weth thükiš ančhukaž weth Ephžkištan maytaki thataž khekiča.
- 24 Nižaša ančhukki anškama anapan weth thükiš čhulumi maychinčhukča; nižaša ančhukki žmaya neqhštan tanžnakiča, nižaša ni ančhuka quš thapa khexo.
- 25 “Werhki ančhukakiš ti nās taqunakžkištan čičhinča; nižaša werhki anal iya ti nāsqtš taqunakžkištan čiyača xalla ni orakiž irantižkiča, ans ni Ephžkištan qhanakamal čiyača.

- 26 Nízaša tshi nöxiki ančhukki weth thükiš mayakiča; nízaša werhki anal ančhukata ni Ephžkin rokt'ača khiwča.
- 27 Nízaša ni Ephpachaž ančhuk pekča. Nízaša ančhukaž werh pekan niki ančhuk pekča, nízaša ančhukki werh Yöškištan thonñi kirichinčhukča.
- 28 Nízaša werhki ni Ephž tukkištan ulanžkichinča ti yoq žoñinakžkin, nízaša xašiki ni Ephžkin kephšxapa ti yoq žoñinaka ekku.”
- 29 Neqhštan niž thaxintanakaki khichiča: – Amki xašiki qhanakamam chiča, ana ni năș taqunakžkištan.
- 30 Nízaša xašiki werhnak nășinča amki thappacha čhhultaqinakam šišša, nízaša anam jekhmi amkiš pewkšñi pekča. Xalla nižtikištan werhnakki Yöškištan am thonchi kiriyuča.
- 31 Jesusaki ninakžkiš qhäšiča: – ¿Ančhukki xašikiž kiriya?
- 32 Xašiki ni oraž irantižkiča, nízaša anšiča ni oraki, neqhštan ančhuka quš kamaž lewakiča nízaša werh šinallaž ekakiča. Ans werhki anaž šina ni Ephki wethtanča.
- 33 Nízaša werhki ti čhhultaqinaka ančhukakiš chiyuča ančhuk wethtan šuma quš wačhaxu. Nízaša ančhukki ti yoqkiš t'aqhišakiča, nízaša ančhukki thup qušiš khekiča: Nízaša werhki ti ujnaka atipchinča.

Juan 17

- 1 Xalla neqhštan ti čhhultaqinaka chižku, Jesusaki tsewkchuk cheržku tuž khichiča: “Tatay, ni oraki irantižkichiča: Am Machh aši thěžnalla nízaša ni am Machhki am aši thěžnakiča.
- 2 Nízaša amki ni am Machh tshi jiliri uchchamča, thappacha ti žoñinakžkiš wiñay žeti thășxapa, ti amiž uchšta žoñinakžkiš.
- 3 Nízaša xalla ni wiñay qamañaki, ti žoñinaka am paxaxuča nízaša ni šinta cheqan Yös paxaxuča, nízaša ni Jesucristu amiž kuchanžkitača.
- 4 “Nízaša werhki ti yoqkiš am aši thėšinča, nízaša amiž wethkiš thäta lanqš žeršinča.
- 5 Xašiki Tatay amtan chikapacha werh khisqatalla, nízaša ima ti yoqa želan werhki amtan chika khikan werhki chawkh ašiš tača xalla niž thälla.
- 6 “Nízaša xalla ti yoqkiš želhñi žoñinakžkištan amki illšamča neqhštan wethkiš thächamča, nízaša werhki ninakžkiš šišqatchinča amkištan. Nízaša ninakaki amta tača amča wethkiš thächamki, nízaša ninakaki am taqunaka kašiča.
- 7 Nízaša xašiki ninakaki thappacha ni čhhultaqinaka amkištan thonñi šiššiča;

- 8 nizaša ni amiž thäta suma taqunaka ninakzkiš šisqatchinča, nizaša ninakaki katoqchiča. Nizaša ninakaki werh cheqpachapan amkištan thonñi paxchiča, nizaša ninakaki am werh kuchanzkichi kirichiča.
- 9 “Nizaša werhki ninakzkištan rokt'izinuča, nizaša anal ni ana Yöškin kirichi žoñinakzta rokt'uča; ans ni amiž wethkiš thäta žoñinakzta rokt'uča, nizaša ni žoñinakaki amtača.
- 10 Nizaša thappacha wethtanakaki amtača, nizaša ni amtanakaki wethtašaqašša; nizaša weth ašiki ninakzkiš cherchukača.
- 11 “Nizaša werhki anal iya ti yoqkiš želača, nizaša weriž amkin oqan ninakaki tirapan ti yoqkiš želakiča. Žkayi quššiš Tatay ni amiž wethkiš thäta žoñinaka am thükiš šhoxwalla, nizaša učumnak irata tshi quššiš khexo.
- 12 Nizaša werhki ti yoqkiš ninakztan chika khikanaki ninaka kuytintača, nizaša werhki ni amiž wethkiš thäta žoñinaka am thü aštan tshitsinchintača. Nizaša ninakzkištan anaž xaqhsiltami qatchiki, ans tshisuñaki qataxkhitapantača, xalla nuž ni khjirti patxparu watax khitapantača.
- 13 “Xašiki werhki am želš nikhul oquča; nizaša iya ti yoqkiš želhkan ti čhultaqinaka chiyuča, xalla neqhštan ninakaki weth chipš irata ninakz quški phiya khexo.
- 14 Nizaša werhki ni am suma taqunaka thächinča, nizaša ti žoñinakaki ninaka čhaxwchiča, nizaša ninakaki anaž ti yoqchiš žoñinaka, nizaša werhmi anaž ti yoqchiš žoñtki.
- 15 Nizaša werhki anal ninaka ti yoqkištan jesaxu mayuča, ans ni Saxrižkištan tshitsinax khiwča.
- 16 Nizaša werhki anaž ti yoqchiš žoñtki, nizaša tinakami anaž ti yoqchiš žoñinaka.
- 17 Nizaša amki cheqpacha ninaka žkayi quššiš khisqatalla; nizaša am taquki cheqpachapanča.
- 18 Nizaša amki xaqhnuž werh ti yoq žoñinakzkin kuchanzkichamžlaxa, xalla nižtašaqaš werhki ninaka ti žoñinakzkin kuchnuča.
- 19 Nizaša werhki ninakaž khen peršunpacha žkayi quššiš khisnuča, nizaša ninakami werarkiš žkayi quššiš khisnaxu.
- 20 “Nizaša amkiš anal ninakztaqaš rokt'uča, ans ninakaž Yös suma kintu palxayta nonžku ni ušhka wethkiš kiriñinakztašaqaš rokt'uča.
- 21 Nizaša thappacha tshi quššiš khexo; nizaša am weth Efesios wethkišamča, nizaša werhki amkištča, nizaša učumnakatan ninakaki tshi quššišx khila, neqhštan ti yoq žoñinaka am werh kuchanzkichi kiriyaxu.

- 22 Neqhstan werhki ni amiž wethkiš thäta aši ninakzkišsaqaš thächiča, nižaša ninakaki tshi quššišpan khexo, učumnaka irata tshi quššiš khexo:
- 23 Nižaša werhki ninakzkištča nižaša amki wethkišamča, neqhstan cheqpacha thappacha tshi quššiš khexo, xalla nuž ti žoñinaka am werh kuchanžkichi šišaxu, nižaša amki ninaka oqšni nižtašsaqaš amki werh oqšni šišaxu.
- 24 “Tatay, ni amiž wethkiš thäta žoñinaka xaqhsikin werh želačhaxa, xalla nikhušsaqaš ninakaki wethtanx želhla, nižaša ni amiž wethkiš thäta aši cheraxu; nižaša ima ti yoqa thulžkan amki werh pekchampanča.
- 25 Ch'uwa quššiš Tatay, ti žoñinakaki anaž am paxchiča, ans werhki am paxchinča, nižaša tinakami am werh kuchanžkichi šišiča.
- 26 Nižaša werhki am thü šišqatchinča nižaša tirapan šišqatača, nižaša ni amiž wethkiš oqžtaki nižtašsaqaš tinakzkiš khila nižaša werhki ninakzkišx khiwla.”

Juan 18

- 1 Neqhstan Jesusaki tižtanaka chžku, niž thaxitanakžtan ni Cedron puj q'awž nawkhtuñtan oqhchiča. Xalla nikhu tshi k'achha ch'oxni muntillchiš yoqa želatča, xalla neqšiš Jesusaki niž thaxintanakžtan luššiča.
- 2 Nižaša ni Judas ni Jesusa millk'untiñiki ni yoqa paxatča, Jesusaki qhaž wila niž thaxintanaka ni yoqa akhsñipantača.
- 3 Neqhstan Judaski tshi t'aga šultatunakchiš thonchiča, nižaša tshi qhažultan timlu cheqšñinakžtan, ninakaki ni timlu chawkh jilirinaka nižaša fariseo žoñinakaž kuchanžkitača. Ninakaki uj t'ewchi nižaša michanakchiš wakiyašši thonchiča.
- 4 Neqhstan Jesusaki nižtanaka watšpan šišatča, nižaša tshitsu ninakzkiš pewkšiča: – ¿Ančukki Jëkhž qhurxo?
- 5 Neqhstan ninakaki nižkiš qhäšiča: – Nazaret wathchiš Jesusal qhuruča. Jesusaki ninakzkiš khichiča: – Werhtča. Xalla ni Jesusa millk'untiñi Judaski xalla neqšiš ninakžtan chikatača.
- 6 Neqhstan ni Jesusaž “werhtča khikan chitikižtan”, ninakaki wirqhutni šqatsku yoqkiš thxotsiča.
- 7 Neqhstan Jesusaki ninakzkiš wila pewkšiča: – ¿Ančukki Jëkhž qhurxo? Nižaša ninakaki khichiča: – Nazaret wathchiš Jesusal qhuruča.
- 8 Neqhstan Jesusaki ninakzkiš wila khichiča: – Waxa ančukakiš werhtča khichinča. Nižaša ančukki werhž qhurčax niki tinaka oqaxke.
- 9 Jesusaki tinaka wataxu peršunpacha chičiča: “Tatay, ni amiž wethkiš thätanakaki ana xaqhsiltami qatchiča.”

- 10 Neqhstan Simón Piruki níz paqh kuchillu xözku, Malco khita timlu chawkh jiliriž uywita žoñž žew khuñi potžinchiča.
- 11 Neqhstan Jesusaki ni Piružkiš khichiča: – Ni am paqh kuchillu yäškiš yážna. Ni Efesios wethkiš ni xar qhaš likhžnax khičax niki, ¿qhažt werh ana ni qhaš likhžnasaxo?
- 12 Neqhstan ni t'aq šultatunakaki nižaša ninaka irpiñižtan nižaša ni timlu itsñi šultatunakžtan, Jesusa tanžku čelhchiča.
- 13 Neqhstan Anás qhuya chhichchiča ni Anaski Caifás axmuš ephtača, ni Caifaski ni wata timlu chawkh jilirinaka irpiñitača.
- 14 Ti Caifaspachača ni judiu žoñinakžkiš tuž chičhiki, tshi žoñi učumnaka layku tikhš waliž khesača, thapa učumnaka wath laykuki.
- 15 Neqhstan Simón Piružtan tshi yaqha qhara qhxochtan Jesusa apsiča. Ni yaqha thaxintaki ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiž paxitača, neqhstan Jesusižtan ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiž qhuy kanchikiš luššiča;
- 16 Nižaša Piruki ni qhuy šawnktan eklichiča. Neqhstan ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiž paxta thaxintaki, na qhuya cheqšniñ žonakiš palxaychiča Piru lušhqataxu, neqhstan Piruki lušhqattača.
- 17 Nižaša na qhuya cheqšniñ žonki Piružkiš pewkšiča: – ¿Anax amki ni žoñž tshi thaxintamya? Piruki qhäšiča: – Anača, anapaž werhki.
- 18 Nižaša añcha ch'uñuriž khen, ni uywitanakžtan nižaša ni timlu cheqšñinakžtan uj täšiča, nižaša ninakaki xalla neqhši qutunkan želatča. Nižaša ni Piruki ninakžtan chika ujkiš qutnatča.
- 19 Neqhstan ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiki, Jesusa pewkšni qallantichiča níz thaxintanakžkištan nižaša níz thaxintikištanami.
- 20 Neqhstan Jesusaki nižkiš qhäšiča: – Werhki ti žoñinakžkiš qhanakama parlichinča; nižaša werhki ni akhs qhuyaranpan thaxinchinča nižaša ni Timlukišimi, nižaša ni judiu žoñinakž akhs qhuykišmi anapan xamašit parlichinča.
- 21 ¿Amki qhažtikištanam werh pewkžxo? Nižaša amki ni werh nonši žoñinaka pewkžna, ninakaki ni weriž chitanakax čila. Ni weriž čitaki ninakaž šišša.
- 22 Nižaša Jesusaž nuž chiyan, tshisuña ni Timlu cheqšñinakžkištan Jesusižkiš tsxaxpchiča tuž khikan: – ¿Xalla nužox ni timlu chawkh jilirinaka irpiñižkiš qhäšya?
- 23 Neqhstan Jesusaki nižkiš qhäšiča: – Werhki ana šuma čičinžlax niki, ni ana šuma čita qhanaž khella; nižaša werhki werara čičinžlax niki, ¿qhažtikištanam werh qichxo?

- 24 Neqhstan Anaski Jesusa chelhzku ni Caifás timlu chawkh jilirinaka irpiñizkin kuchanchicha.
- 25 Neqhstan Piruz tshithchi neqhs ujkiś qutnan nizkiś pewksiścha: – ¿Amkianax ni zoñz thaxintanakzkiśtanxo? Piruki ana maśsiścha, tuż khikan: – Werhki anaścha.
- 26 Neqhstan tshi timlu chawkh jilirinaka irpiñiz uywitaki pewksiścha, ni uywitaki ni Piruz khuñi potzinta zoñz qhuy zoñitaścha: – ¿Werhkianax am ni zoñztan, ni k'achha ch'oxñi yoqkin cherchinxo?
- 27 Neqhstan Piruki wilta Jesusa ana paxñi chichiścha, nizaśa ni orapacha wallpaki qhawchicha.
- 28 Neqhstan Caifás qhuykiśtan Jesusa chhichchicha ni Romanu irpiñiz qhuy kancha. Nizaśa tuwantan chiwzkan ni judiu zoñinakaki ana ujchiś khiśxapa ana ni kancha luśhiścha, xalla ni yoqaki ana Yoś kiriñi zoñinakz yoqataścha, nizaśa ninakaki ni Paśku chheri lulhiśkiś tomś pekatścha.
- 29 Neqhstan Pilatuki ni zoñinaka palxayi ulanchicha tuż khikan: – ¿Anchukki chhulkiśtanz ti zoñi tanxo?
- 30 – Ninakaki qhaśiścha, tuż khikan, – ti zoñiki ana ujchiś khitasaz niki, anal amkiś thätasaścha.
- 31 Neqhstan Pilatuki ninakzkiś khichicha: – Anchukki ti zoñiz chhicha nizaśa anchuka li xaruż juchjiptayzka. Xalla neqhstan ni judiu jilirinakaki qhaśiścha: – Wethnakataki anaż zoñi konś li zelhścha.
- 32 Xalla nuż ni Jesusiz chitakama watchicha, niz tikhskiśtan chitaki.
- 33 Neqhstan Pilatuki niz kanchiqhutñi luśhiścha, nizaśa Jesusa qhawzku pewksiścha: – ¿Amki ni judiu zoñinakz Reyimqaya?
- 34 Jesusaki nizkiś qhaśiścha: – ¿Amki am quśkiśtanqaśim pewkzqay, uśh yaqhanaqax amkiś wethkiśtan chichiki?
- 35 Pilatuki Jesusizkiś qhaśiścha: – ¿Werhki judiu zoñtqaya? Am perśun chawkh wathchiś zoñinaka, nizaśa ni timlu chawkh jilirinakala am wethkiś thächiki. ¿Amki chhulu pächamtaxo?
- 36 Jesusaki nizkiś qhaśiścha: – Weth irpiś wathaki anaż ti yoqxapa. Nizaśa weth irpiśki ti yoqxapaż khitasaz niki, ni werh apśñinakaki qichastasaścha ana werh ni judiu zoñinakzkiś thäta khiśxapaki; xalla ni weth irpiśki anaż teqśta.
- 37 Neqhstan Pilatuki nizkiś khichicha: – ¿Amki niztaki reyimqaya? Jesusaki nizkiś qhaśiścha: – Amścha chichamki: Werhki rey pansatścha. Werhki ti yoq zoñinakzkin chhulużlax werara xalla ni maśinśxapa mathtitścha nizaśa nixapa thonchinścha. Nizaśa thappacha ni cheqpachkiś wakiśñinakaki werhż nonza.

38 Neqhstan Pilatuki Jesusizkiis khichiicha: – ¿Chhulut ni cheqpachaxo? Neqhstan Pilatuki tinaka pewkzku, wilta ni judiu zoinakztan parli ulanchiicha, nizaasa ninakzkiis tuz khichiicha: – Werhki ti zozhkiis anal chhul ujmi wachuicha.

39 Nizaasa anchukki tshi ussiis chukcha, werhki ni Pasqu phistikiis tshi tanta zoini kuchsininla: ¿Anchukki ti judiunakz rey liwri kuchsniz pekqaya?

40 Neqhstan thappacha ninakaki wilta qhawchiicha: – ¡Xalla ni zoini ana! ¡Barrabás kuchsina! Nizaasa ni Barrabaski thañ zoinitacha.

Juan 19

1 Neqhstan Pilatuki Jesusa tanzku xwatzkaxu kuchanchiicha.

2 Nizaasa ni sultatunakaki tshi ch'ap pillu skurzku Jesusiz achkiis skarsinchiicha, nizaasa Jesusizkiis tshi tsoqhchi chupik irs t'irzinchiicha.

3 Neqhstan ninakaki Jesusizkiis makhatzku, tuz khichiicha: – ¡Xallalla ni judiunakz Rey! Neqhstan ninakaki niz yukhkiis tsxaxpatcha.

4 Neqhstan Pilatuki wilta ulanzku ninakzkiis khichiicha: – Cherzna, teqhs ti anchukakiis shikuicha anchuk nasnaxu, ti zozhkiis anal chhul ujmi wachuicha.

5 Neqhstan Jesusaki niz achkiis tshi ch'ap pillu skarsinta ulanzkichiicha, nizaasa ni tsoqhchi chupik irs irsi ulanzkichiicha. Nizaasa Pilatuki ninakzkiis khichiicha: – ¡Ticha ni zoiniki!

6 Neqhstan ni timlu chawkh jilirinaka nizaasa ni Timlu cheqshi sultatunakami, qhawi qallantichiicha, tuz khikan: – ¡Kuruškiis ch'awkzna! ¡Kuruškiis ch'awkzna! Neqhstan Pilatuki ninakzkiis khichiicha: – Anchukki ti chhichkuz kuruškiis ch'awkzka, nizaasa werhki anal chhul ujmi ti zozhkiis wachuicha.

7 Neqhstan ni judiu jilirinakaki Pilatuzkiis qhasiicha: – Werhnakki tshi lichistcha, nizaasa ni wethnaka lixaru ti zoiniki tikhstancha, xalla tiki Yos Machhtcha khichiicha.

8 Xalla ti nonzku Pilatuki, tshantiq eqhsnatcha.

9 Neqhstan Pilatuki wilta niz kanchiqhutni lushku Jesusa pewksiicha: – ¿Amki xaqhsi zoinitaxo? Nizaasa Jesusaki ana chhulumi qhasiicha.

10 Neqhstan Pilatuki Jesusizkiis khichiicha: – ¿Amki anam werh qhasnakiya? ¿Nizaasa amki anam shiya werhki jiliritcha, am kuruškiis ch'awkznasacha nizaasa liwrimit kuchnasacha?

11 Neqhstan Jesusaki Pilatuzkiis qhasiicha: – Yos amkiis anaz jiliri thatasaz niki, amki wethkiistan anam jiliri khitasacha; nizaasa ni werh amkiis thani zoiniki nicha amkiistan tshanti ujchiski.

- 12 Neqhstanpacha Pilatuki Jesusa liwri kuchś pekatčha, nižaša ni judiu žoñinakaki qhawchičha tuž khikan: – ¡Ti žoñi liwrim kuchśnakiž niki, amki anam Cesarž maši khekičha! ¡Nižaša xaqhsiltažlax rey khikhiñi niki, Cesarž moq'učha!
- 13 Neqhstan Pilatuki ti nonžku Jesusa šawnku jessičha, xalla neqhstan ni juchjipitayś julśkiś julśičha, xalla ni yoqaki hebreo tawqkištanaki Gabatá khitatačha, ni Gabataki tuž khičha maś kirta yoqa.
- 14 Pašku phištikinaki tshi nöxiqaś phalhtatčha, nižaša Pilatuki taypurunaka ni judiu žoñinakžkiś chičičha: – ¡Tičha ančhuka Reyki!
- 15 Nižaša ninakaki qhawchičha: – ¡Tikex tikhžla! ¡Tikex tikhžla! ¡Kuruśhkiś ch'awkžna! Neqhstan Pilatuki ninakžkiś pewkśičha: – ¿Werhki ančhuka Rey kuruśhkiś ch'awkwas qhažtataxo? Nižaša ni timlu chawkh jilirinakaki qhäšičha: – Wethnakaltaki Cesaržkištan anaž iya rey želčha.
- 16 Neqhstan Pilatuki Jesusa ninakžkiś kuruśhkiś ch'awkžnaxu thächičha, neqhstan ninakaki Jesusa chhichchičha.
- 17 Jesusaki niž kuruśha qužsi ulanžkichičha. “Xalla ni t'oxluž yoqa oqśxapa” (Xalla ni yoqaki ni hebreo tawqkišiki Gólgota khitačha).
- 18 Xalla nikhu Jesusaki ch'awktačha, nižaša pukultan žoñinaka niž porapqhuttan ch'awktaśaqaśša.
- 19 Neqhstan Pilatuki tshi mašiñi acha khjirchičha, ni khjirtaki tuž khetčha: “Jesusa Nazaret wathchiś, judiu žoñinakž Rey”, nižaša niž kuruśhkiś ch'awkžkaxu kuchanchičha.
- 20 Nižaša wakchi judiu žoñinaka ni mašiñi acha khjirta ličičha; xalla ni Jesusa kuruśhkiś ch'awkta yoqaki ni chawkh wath kežutačha, nižaša ni mašiñi acha khjirtaki hebreokištan nižaša latinkištan nižaša griegokištan khjirtatačha.
- 21 Xalla nižtikištan ni judiu timlu chawkh jilirinakaki, Pilatužkiś khichičha: – ‘Amki ana judiunakž Rey khikan khjira’, ans tuž khjira: ‘Tiki khichičha werhčha judiu žoñinakž Reyki’.
- 22 Neqhstan Pilatuki ninakžkiś qhäšičha: – Xalla ni weriž khjirtaki, nužupanqaś khekičha.
- 23 Neqhstan ni šultatunakaki Jesusa kuruśhkiś ch'awkžku niž škiti aptaśšičha, nižaša niž škiti paqhpik t'aqa toxśičha šapa šultatu tshi t'aqakama. Nižaša ninakaki niž almilla aptaśšišaqaśša, xalla ni almillaki ana ch'ukuchiś tsewktan qossuk qhutu watstatačha,
- 24 Xalla neqhstan ni šultatunakaki ninakpora khichičha: – Ti škiti anaž xwarla, ans ti škitkiś surtiž jesla jëkhžkiśqat ulnačhani. Xalla nuž ni khjirti patxparu watchičha, ni khjirtaki tuž khetčha: “Ninakpora weth škiti toxśičha, nižaša weth almillkiś surti jessičha.” Xalla tičha ni šultatunakaž pätaki.

- 25 Nižaša Jesusiž kurušhiž kežu, Jesusiž mä nižaša Jesusiž mälaq, nižaša María Cleofás thun, nižaša María Magdalenatan želatča.
- 26 Neqhstan Jesusaki žmä cheržku, nižaša nätan chikapacha niž añcha pekta thaxinta cheržku, niž mäkiš khichiča: – Mäma xalla neqhšičha am machhki.
- 27 Neqhstan niž qhara qhxochškiš khichiča: – Xalla neqhšičha am mäki. Neqhstanpacha ni thaxintaki Jesusiž mä niž qhuykiš tanšičha.
- 28 Xalla neqhstan, Jesusaki thappacha tinaka watñi šisatča, nižaša ni khjirtanaka wataxu khichiča: – Werhki qhaš pekatuča.
- 29 Nižaša neqhšiki tshi ochhkiš k'allku winu šhipi želatča. Neqhstan tshi hisopo khita qal parkiš esponja jeržku ni winukiš t'awšičha, neqhstan Jesusiž atkiš qichanchičha.
- 30 Neqhstan Jesusaki ni k'allku winu mallšku khichiča: – Ni watax khitaki thappachaž watča. Neqhstan Jesusiž achaki liwqt'ichiča, nižaša niž animu thächiča.
- 31 Pašku phištikin tshi nöx khen, ni judiu žoñinakaki ana ni tikhši xañchinaka ni kurušhkiš ni šawatu želhñi pekatča, xalla ninakžta ni šawatuki chawkh thuñitača. Xalla nižtikištan ninakaki Pilatužkiš maychiča ni kurušhkiš ch'awkta žoñinakž lis qholhžiñi kuchnaxu, nižaša ni tikhši xañchinaka neqhstan apaqaxu.
- 32 Neqhstan ni šultatunakaki oqžku ni tuki khiñiž lis qholhžinchiča, nižaša tshi ni Jesusižtan chika kurušhkiš ch'awkta khiñiž lis qholhžinchišaqašša,
- 33 Neqhstan Jesusižkiš makhatžku Jesusa tikhši cheršičha. Xalla nižtikištan ana niž lis qholhžinchiča.
- 34 Nižaša ninakžkištan tshi šultatuki Jesusiž ch'illqhuttan niž paqh ar achchiš jiružtan čhhaphchiča, ni orapacha lhokh nižaša qhaš lewžkichiča.
- 35 Xalla ti kint'iñi žoñiki ni cherchiča, nižaša cheqpachaž čičha; xalla niki šišša qhažt čičhaxa ni cheqpachaki, nižaša ančhukmi kiriyaxu.
- 36 Xalla ti čhhultaqinakaki ni khjirti patxparu watchičha, xalla ni khjirtaki tuž khetča: “Anapanž tsjj qholhžinta khekiča.”
- 37 Nižaša yaqha khjirtikišiki tuž khiča: “Ni čhhaphta žoñiki cheqžtaž khekiča.”
- 38 Xalla neqhstan, José Arimatea wathchiš žoñiki, Pilatužkištan Jesusiž tikhši xañchi chhichšxapa maychiča. Nižaša Jesusiž thaxintašaqašstača, xalla ni judiu irpiñinaka eqhsku ana jëkhžkišimi čičhiča. Neqhstan Pilatuki Josežkiš chhichax khichiča neqhstan Joseki ni tikhši xañchi chhichchiča.
- 39 Nižaša ni Nicodemuki tshi wën Jesusižtan parli oqhchitača, nižaša niki tshi chheph qhalu kilu perfumchiš mirra nižaša aloežtan t'axžta šhikchiča.

40 Xalla nuž ni Joseki ni Nicodemužtan Jesusiž xañchi aptaśśiċha, nižaśa tshi pañžtan thelśiċha, nižaśa ni perfumžtan thatžku, xaqunužutažlax ni judiu žoñinakž tikhśi žoñi thatś usa xalla nuž pächiċha.

41 Xalla ni Jesusa kuruśkiś chawkhta yoqkiśiki, tshi k'achha ch'oxñi yoqa želatċha, nižaśa ni k'achha ch'oxñi yoqkiśiki tshi ew puyi želatċha, xalla neqhśiki ana jekhmi makhžtataċha.

42 Xalla ni puyi zkatiž khen, ni Jesusiž xañchi neqhś makhśiċha, nižaśa ni judiu žoñinakž Pašku phišta irantižkatċha.

Juan 20

1 Xalla ni śimana qallantiñi thuñkiśiki, María Magdalenki iya chharhpu chharhpu Jesusiž puyi oqhchinċha, xalla ni oraki iya sumchitaċha; nižaśa näki ni puyi chawkhta maś qisqatta cherśinċha.

2 Neqhstan näki śatipariju oqhchinċha, ni Simón Piružkin nižaśa ni tshi Jesusiž añcha pekta qhara qhxochkin, nižaśa ninankažkiś khichinċha: – ¡Ni puykiśtan Jesusiž xañchi chhichchiċha, nižaśa werhnakki anal śiśuċha xaqsikinqaś chichchižlani!

3 Neqhstan Piružtan tshi thaxintižtan ulanžku Jesusiž puyi oqhchiċha.

4 Nižaśa ninakaki pukultan chika śatipariju oqhchiċha; xalla ni tshisuñaki Piružkiśtan tshanti śathchiċha, nižaśa tuki ni puyi irantichiċha.

5 Nižaśa kolžku cherśiċha, xalla neqhśi ni Jesusiž xañchi thelžta pañunakaqaś cherchiċha, ans niki ana luśhśiċha.

6 Neqhstan niž wirkiśpacha, Simón Piruki ni puykiś luśhlaqi irantižkichiċha. Nižaśa nimi ni jeržinta pañunakaqaś cherśiċha;

7 nižaśa ni Jesusiž acha jeržinta pañuki yaqhikin otžta želatċha, ana ni xañchi jeržinta pañunakžtan chika.

8 Neqhstan tuki ni puyi irantižkichiċhi thaxintaki luśhkichiśaqaśśa, nižaśa niki ni watchinaka cherchiśaqaśśa, xalla neqhstan kirċhiċha.

9 Nižaśa ninakaki ni khjirtikiś chiñi anaž näśnatqalċha, nižaśa niki jakatatśpantaċha.

10 Xalla neqhstan ni thaxintanakaki, ninakž qhuya kephchiċha.

11 Neqhstan Mariyki ni puyiž śawnktan eklichinċha, nižaśa añcha qäkan; xalla nuž qäkan ni puy qhullchuk kolžku cherśinċha,

12 neqhstan näki pukultan anjilanaka chiw śkiti kuthchi cherchinċha, ni Jesusiž xañchi xaqsikiśtažlaxa xalla neqhśi julśi; nižaśa tshiki achqhuttan nižaśa tshisuñaki qhxochqhuttan.

- 13 Neqhstan ni anjilanakaki näkiş pewkşičha: – Kullaka, ¿qhažtikiştanam qäxo? Näki ninakžkiş qhäşinčha: – Nėša weth Tata chhichchičha, nižaša anal řiřučha xaqhsikinqaş chichchižlani.
- 14 Xalla nuž chižku näki acha waytichinčha, neqhstan xalla neqhsi Jesusaqaş cherşinčha, neqhstan näki ana Jesusa paxchinčha.
- 15 Neqhstan Jesusaki näkiş pewkşičha: – Kullaka, ¿qhažtikiştanam qäxo? ¿Nižaša jėkim qhurxo? Nižaša näki ni phxaqallanaka cheqşnižkă khikan pinsichinčha, neqhstan nižkiş khichinčha: – Tata, amki ni xañchi chhichchamžlax niki, wethkiş maşnalla xaqhsikin chhichchamtaxo, nižaša werhki ni qhuril oqasačha.
- 16 Neqhstan Jesusaki näkiş khichičha: – ¡María! Näki niž qhutni cheržku khichinčha: – ¡Rabuni! (Ti taquki khičha: “Thaxiñi”).
- 17 Neqhstan Jesusaki näkiş khichičha: – Anaž werh tshitsina, nižaša werhki imal weth Ephžkin akhsni oqučha. Nižaša amki oqa ni weth jilanakžkin maška, nižaša werhki ni weth Ephžtan akhskačha, nižaša ančhuka Ephžtan, nižaša ni weth Yöstan, nižaša niki ančhuka Yöşsaqaşša.
- 18 Neqhstan María Magdalenki oqžku ni thaxintanakžkiş kint'ichinčha, ni Jesusa chertanaka, nižaša ni Jesusiž chitanakami ninakžkiş kint'ichinčha.
- 19 Xalla ni řimana qallantiñi thuñ nöx pacha, thuñiž qattan wėnxapa, ni thaxintanakaki ninakž qhuy řana chawkhchi akhsitačha, ni judiu jilirinaka eqhsku. Neqhstan Jesusaki luşhku ni thaxintanakž taypikiş khisku ninaka tsänchičha, tuž khikan: – ¡Ančhukakiş řuma oraqaş khila!
- 20 Xalla nuž tsänžku, niž qharanaka thėşičha nižaša niž ch'illqhuttan. Neqhstan ninakaki Jesusa cheržku añcha chipchičha.
- 21 Xalla neqhstan Jesusaki wilita ninakžkiş khichičha: – ¡Ančhukakiş řuma orax khila! Xaqhnuž ni Efesios werh kuchanžkitčhaxa, xalla nužuřaqaş werhki ančhuk kuchnučha.
- 22 Neqhstan ninakžkiş phujiřičha, nižaša ninakžkiş tuž khichičha: – Ančhukki ti Espiritu Santuž tanžna.
- 23 Nižaša ančhukki xaqhsiltiž ujkiştanqaş řumansnačhani, ni ujnakaki řumansqattaž khekičha; nižaša ančhukki xaqhsiltižkiřqaş ana řumansnačhani, ninakaki ana řumansqattaž khekičha.
- 24 Tomasaki tshi niž qhalu piškchiş thaxintanakžkiştantačha, xalla niki pacha khita řaqařtačha, nižaša ni Jesusaž irantižkan ni Tomasaki anaž ninakžtan želatčha.
- 25 Neqhstan ni yaqha thaxintanakaki nižkiş khichičha: – Werhnakki Jesusa cherchinčha. Nižaša Tomasaki ninakžkiş tuž qhäřičha: – Werhki anal ni kalawuž phetta qhara cheraž niki, nižaša anal ni phetkiş weth lok'ana luşhqataž niki nižaša weth qharami niž ch'illqhuttan anal luşhqataž niki, anal kiriyasačha.

26 Neqhstan ocho thuñkiñstan, ni thaxintanakaki tshi qhuykiñ wilta akhsitaña, niñaña neqñsi Tomasaki ninakñtantaña. Niñaña ninakaki qhuyñsana chawkhchitaña, neqhstan Jesusaki luññsiña, niñaña ninakñ taypikiñ khisku ninakñkiñ tsañchiña tuñ khikan: – ¡Anñhukakiñ ñuma orax khila!

27 Neqhstan Jesusaki Tomaskiñ khichiña: – Teqñs am lok'ana ñhika niñaña weth qhara cherñna; niñaña am qharñtan weth ch'illkhuttan makhñna; niñaña amki ana, ana kiriñi khe, ans kiriñipan khella.

28 Neqhstan Tomaski thapa quñtan khichiña: – ¡Weth Tata, niñaña weth Yös Eph!

29 Neqhstan Jesusaki niñkiñ khichiña: – ¿Amki werh cherñkum kiriñqaya? ¡Añcha waliña ni ana cherñku kiriñi ñoñinakaki!

30 Jesusaki niñ thaxintanakñ cheran, yaqha wakchi milajrunaka pächiña, xalla ninakaki anañ ti liwrukiñ khjirtaki.

31 Niñaña ni Jesusaki Mesiassa niña Yös Matiki, xalla ni anñhuk kiriyaxu khjirtaña, niñaña xalla nuñ niñkiñ kirñzku, anñhukki niñ thükiñ wiñay ñetchiñ khekiña.

Juan 21

1 Xalla neqhstan Jesusaki wilta niñ thaxintanakñkiñ thensiña, xalla ni Tiberias got atkin. Niñaña xalla neqñsiñ tuñ watchiña:

2 Simón Piruñtan, Tomastan, ni Tomasaki pacha khitataña, niñaña Natanaelki Caná Galilea ñoñitaña, niñaña ni Zebedeoñ machhwichnakñtan, niñaña pukultan Jesusiñ thaxintanakñtan chikapachataña.

3 Neqhstan Simón Piruki ninakñkiñ khichiña: – Werhki ch'iñ tanil oqaña. Neqhstan ninakaki qhäñsiña: – Werhnamki amtanñsaqañl oqaña. Neqhstan ninakaki tshi walsikiñ yawñzku oqhchiña; niñaña ninakaki ni wñnaki ana ñinta tanchiña.

4 Neqhstan tuwantan qhanñkan Jesusaki ni got atkiñ thensiña, niñaña ni thaxintanakaki ana ni Jesusa ñiñatña.

5 Neqhstan Jesusaki ninakñkiñ pewkñsiña: – Jilanaka, ¿anax lulillchiñ ñhukya? Ninakaki niñkiñ qhäñsiña: – Anaña.

6 Neqhstan Jesusaki ninakñkiñ khichiña: – Ni anñhuka ch'iñ tanñ kakuna ni walsikiñstan ñewqhutñik thxotñna, niñaña xalla neqñs tanakiña. Neqhstan ninakaki xalla nuñ pächiña, xalla neqhstan añcha tañ ch'iññis khen, ninakaki anañ ni ch'iñ tanñ kakuna xösñi atatña.

7 Neqhstan ni Jesusiñ añcha pekta thaxintaki Piruñkiñ khichiña: – ¡Xalla niñi Jesuñña! Neqhstan ni Jesuñña khiñi nonñzku, ni Simón Piruki apura niñ ñkiti kuthñiña xalla niñi ana ñkitchiñtaña, neqhstan qhañkiñ luññsiña.

- 8 Ni yaqha thaxintanakaki ni walsiztan qot ata irantižkichiča, nižaša ninakaki ninakž ch'is tanš kakuna ch'is šhipi xožkichiča, nižaša ninakaki ni qot atkištan tshi cién wali chawkinqaštača.
- 9 Neqhštan ninakaki yoqkiš šhujžku, tshi uj parasa cherchiča, nižaša ni paraskiš tshi ch'is thukta nižaša t'antižtan.
- 10 Neqhštan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Ni anš tanžkita ch'isnakžkištan tshi qhažupacha šhika.
- 11 Neqhštan Simón Piruki ni walsikiš yawžku, nižaša ni ch'is tanš kakuna paqh ch'isnaka šhipi xowžkichiča ni qot ata kama, nižaša tshiwatha txchukuqhalu chhephchiš ch'is tanchiča, xalla nižta taž ch'isšis khenami ni ch'is tanš mallaki anapan xwarsiča.
- 12 Neqhštan Jesusaki ninakžkiš khichiča: – Qutñiqhaš liki thona. Nižaša ninakžkištan ana xaqhsiltami pewkšni atatča jekhtažlax ni žoñi, ans ninakaki Jesusapan šisatča
- 13 Neqhštan Jesusaki ninakžkiš makhatžku, nižaša t'anta tanžku ninakžkiš thächiča, nižtašaqas ni ch'istan pächiča.
- 14 Nižaša xalla ni tikhškištan jakatatžku ni Jesusaki niž thaxintanakžkiš, tižtan chheph wilta thensiča.
- 15 Xalla ni qutñiqhaš liki žeržku, Jesusaki ni Simón Piružkiš pewkšiča: – Simón, Juanž mati, žamki tinakžkištan tshantim werh pekqay? Piruki nižkiš qhäšiča: – Nužuz Tata, amkim šisša, werhki am pekuča. Neqhštan Jesusaki nižkiš khichiča: – Weth üsanakaž ichna.
- 16 Neqhštan Jesusaki wilta pewkšiča: – Simón, Juanž mati, žamki werim pekqay? Piruki nižkiš qhäšiča: – Nužuz Tata, amkim šisša, werhki am pekuča. Neqhštan Jesusaki nižkiš khichiča: – Weth üsanaka ichna.
- 17 Xalla tižtan chheph wilta pewkšiča: – Simón, Juanž mati, žwerim pekqaya? Neqhštan Piruki chheph wilta, 'werim pekqaya' pewkžnan llakt'aššiča, neqhštan tuž qhäšiča: – Tata, amim thappacha šisša: Nižaša amkim šisša werhki am pekuča. Jesusaki nižkiš khichiča: – Weth üsanaka ichna.
- 18 Nižaša cheqpachal amkiš khiwča, amki thowa khikanaki suma škiti kuthšnamtača xaqhsi oqšxapami; nižaša xašiki amki chawkhžkuki am qharam wāznakiča, nižaša yaqhaž am škiti thutžnakiča, nižaša ana amiž pektikin chhichtam khekiča.
- 19 Xalla ti chikanaki Jesusaki, Piruž tikhškištan näsquatatča nižaša ni Piriki Yös aynaqkan tikhštanča. Xalla neqhštan nižkiš khichiča: – ¡Werh apžka!

- 20 Neqhstan Piruki wirqhutñik cherzku, níz wirkiś ni Jesusiź añcha pekta thaxinta thonatácha, xalla nípachatacha ni chheri luhlśikiś Jesusiź źkatipacha julśiki, niźaśa niki Jesusiźkiś pewkśitača: “Tata, ¿jèkhpan am millk'untakixo?”
- 21 Neqhstan Piruki ni cherzku, Jesusiźkiś pewkśiča: – Tata, ¿xalla tizkiś, chhulut watakexo?
- 22 Neqhstan Jesusaki nízkiś qhäśiča: – Niźaśa werhki ti weth thonśkama źelhñi pekučhax niki, ¿amkiś chhulut khes nixo? Amki werh apzka.
- 23 Xalla nízikiśtan ni jilanakzkiś ni kintuki oqhchiča, ni thaxintaki anaź tikhznakiča. Xalla ni Jesusaki anača ana tikhznaxu chichiki: “Niźaśa werhki ti weth thonśkama źelhñi pekučhax niki, ¿amkiś chhulut khes nixo?”
- 24 Xalla tiča ni thaxintapachaki ni cherta mañniki, niźaśa persunpacha khjirchiča. Niźaśa učumnakki ni cheqpacha chiñi śiśśa.
- 25 Niźaśa Jesusaki wakchi yaqha chhultaqinaka pächiča; niźaśa śinaśinaź khjirtasaź niki, ti yoqkiś anaź ni khjirta waktasača. Nuźuqax khila.

Hechos

Hechos 1

- 1 Añcha suma Teófilo, ni weriz tuki khjirta liwrukišiki, ni Jesusaž tukitanpacha niž pätanaka nižaša niž thaxintanaka
- 2 nižaša ni Jesusa tsewhta yoqa oqhškama khjirchinča. Nižaša ima oqhkan ni apostulanakžkiš Espiritu Santužxaru thaxinchiča, nižaša niž illštanakžkišimi.
- 3 Nižaša Jesusaki tikhšikištan jakatatžku, paqhpik qhalu thuñi ninakžkiš cherqatchiča, nižaša ninakžkiš peršunpacha thensiča, nižaša niñi qhanakama niž jakatatta xañchižtanpacha thëšiča žetuča khikanaki. Nižaša ninakžkiš ni Yös irpiš wathkištan palxaychiča.
- 4 Nižaša ni apuštulanakžtan želhkanaki, Jesusaki ninakžkiš khichiča ni Jerusalén wathkištan ana oqakiča. Neqhštan ninakžkiš tuž khichiča: – Ni weth Epiž ančhukakiš taqu onžta watskama thewžnakiča, nižaša werhki ančhukakiš tižkištan palxaychinča.
- 5 Nižaša Juanki cheqpacha qhaštanqaš wawtissiča, nižaša ančhukki tshi qhažmaxkištan ni Espiritu Santužtan wawtistaž khekiča.
- 6 Nižaša ni Jesusižtan akhsi zelhñinakaki, nižkiš pewksiča: – Tata, žamki anšpacha ti Israel irpiš watha, wiltam irpakiya?
- 7 Neqhštan Jesusaki ninakžkiš qhäšiča: – Ančhukakiš anaž ni thuñi šiš wakišiča nižaša ni orami, nižaša ni Ephqaž niž jilir achštan šišša;
- 8 Xalla ni Espiritu Santuž ančhukakiš thontan, ančhukki ašiz tanžnakiča, neqhštan ančhukki wethkištan parli oqakiča, nižaša ni Jerusalemkin nižaša thappacha ni judiu yoqaran nižaša Samaria yoqaran, nižaša ni ažkin khiñi yoqanakžkinami.
- 9 Jesusaž ti chitikištan, Jesusaki waytitača ninakaž cheranpacha, nižaša ninakž žhukkištan tshi tshiriž ni Jesusa thatanchiki. Neqhštan ninakaki ana iya cherchiča.
- 10 Nižaša Jesusaž ninakžkištan ažkin khisnan, ninakaki sutipacha tsewkchuk cheqžnatča, xalla nuž cheqžnan pukultan chiw škiti kuthchi žoñinaka ninakžtan chika thensiča.
- 11 Neqhštan ninakžkiš khichiča: – Galilea žoñinaka, žqhažtikištan ančhukki tsewkchuk cheqžxo? Xalla ti Jesusapachača ančhukakištan tsewhta yoqa waytitača, xaqhnuž ančhukki ni tsewhta yoqa oqhñi cherchinčukžlax xalla nižtašaqas thonakiča.
- 12 Neqhštan ni apuštulanakaki ni Olivu khita kurkištan, Jerusalén watha kephchiča: Ni yoqkištan ninakaki tshi tupu oqhchiča, nižaša ninakž uskiš ni jejs thuñkiš tshi jejapachallaqaš oqhlayštantača.

13 Neqhstan ni chawkh watha irantižku, ninakaki ninakz qhawzta qhuykiś ni tsewka qhuya yawchiča. Nižaša ninakaki tinakatača, Piružtan, Juanžtan, Santiagužtan, Andrestan, Felipežtan, Tomastan, Bartolomežtan, Mateožtan nižaša Santiago Alfeož machh, nižaša Simón Celotžtan, nižaša Judas Santiaguž machhtanpacha.

14 Nižaša thappacha ninakaki, nižaša tshi qhažultan mätaqanakžtan mayiśixapa akhsñipantača, nižaša na María Jesusiž mätan nižaša niž laqhnakžtanpacha.

15 Xalla ni thuñiran Piruki ni akhsi jilanaka irpichiča, xalla ni žoñinakaki tshi tshiwatha pišk qhaluchištača, nižaša ninakzkiś khichiča:

16 “Jilanaka, xalla ni Judaski Jesusa tanñi žoñinaka irpichiča, xalla ni watški ni Espiritu Santuki Davidž atkižtan čiqatchiča nižaša khjirtapantača.

17 Nižaša Judaski wethnakakižstantača, nižaša niki wethnaka t'aqkiś lanqsištača.

18 (Nižaša niki oqžku tshi yoqa qhaychiča niž ujkižtan pakta päžtan; xalla neqhstan niki qossuk achchiś niž walunaka phatsi thxotsiča.

19 Nižaša ni Jerusalén wathkiś gamñi žoñinakaki ni kintu šiśiča, neqhstan ninakaki ni yoqa thüsqatchiča, Hacéldama khikan, nižaša ninakz tawqkižtanaki tuž khiča: ‘Lhokh thawqś yoqa.’²⁰ Nižaša ni Salmu liwrukišiki tuž khiča: ‘Xalla niž qhuyaki ch'eqti yoqaž khisnakiča, neqhšiki anax jekhmi qamla.’ Nižtašaqaś: ‘Yaqhax niž lanqś tanžla.’

21 “Nižaša teqsi wethnakalta tira werhnak qhukši žoñinaka želhča, nižaša ni Jesús Tataki wethnakatan pantača.

22 Xalla ni Juanž wawtistikižtanpacha, ni tsewka yoqa layškama. Nižaša tshisuña ninakzkižtan wethnakakišx khila, nižaša wethnakatan chika ni Jesusiž jakatatta parliñi.”

23 Xalla neqhstan pukultan žoñinaka illičiča, tshiki José Barsabás khita, niki Justu khitašaqaštača, nižaša Tshisuñaki Matiastača.

24 Neqhstan ninakaki mayiśichiča tuž khikan: “Tata, amki thapatiž quśnakam šiśša, nižaša wethnakakiś amiž illšta ti pukultankižtanž thěžnalla

25 nižaša Judas lanqskiś lušhaxu, neqhstan ni apuštul lanqskiś lanqžnaxu, nižaša ni Judaski niž ujkižtan nižkiś wakišini yoqa oqhku apt'ichiča.”

26 Neqhstan ninakaki surti jessiča, xalla ni surtiki Matiaskiś ulanchiča, xalla neqhstan niki ni qhalu tshichiś apuštulanakžtan qanžtača.

Hechos 2

1 Xalla ni Pentecostés phišti thuñi irantižkitan, thappacha ni Yöskin kirichi jilanakaki tshi yoqkišqaś akhsitača.

- ² Xalla neqhstan ninakaż ana pinsan, tshi xora qhawzkichiča tsewka yoqkiŕtan, tshi qāšni thamiŕtaqaś, ninaka ŕelatča xalla ni qhuykiś ni thamiki ŕhipsiča.
- ³ Xalla neqhstan tshi uj laphiñillaŕtaqaś thenskichiča, niŕaśa ŕapamayniŕ juntuñ ni ujllaki toxsku jułsiča.
- ⁴ Neqhstan ninakaki thappacha ni Espiritu Santu ŕhipi khissiča, niŕaśa ninakaki yaqha taqunakkiŕtan chichi qallantichiča, ni Espiritu Santuŕ thaxŕtakama.
- ⁵ Neqhstan ni Jerusalén wathkiŕiki ni Yös taqukama qamni judiu ŕoñinaka qamatča, niŕaśa ninakaki thappacha ti yoq chawkh wathanakkiŕtan thonchitača.
- ⁶ Xalla ni ch'axrapni xora nonŕku tama ŕoñinaka akhskichiča, niŕaśa ŕapamayni ninakŕ tawqkiŕtan chichi nonŕku ninakaki ana qhaŕkiyi atchiča.
- ⁷ Thappacha ninakaki tsukhchi teqa khissi tuŕ khetča: – ŕCherŕna, thappacha ti chichiñi ŕoñinakaki anax Galileo wathchiŕnakaxo?
- ⁸ Werhnakki ŕapamayni wethnaka tawqkiŕtan chiñi nonŕinča, ŕxaŕiki xaqnuŕupan tiŕxo?
- ⁹ Xalla teqŕi tiwkhta ŕoñinaka ŕelhča Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto niŕaśa Asia yoqkiŕtan,
- ¹⁰ niŕaśa Frigia, Panfilia, Egiptu, niŕaśa Libia yoqanakkiŕtan, ni Cirene yoq keŕuñta ŕoñinakŕkiŕtan. Niŕaśa Romkiŕtan teqhŕ qamni ŕoñinaka;
- ¹¹ niŕaśa yaqhapanakaki judiukiŕtan oqhñipanča, niŕaśa yaqhapanakaki ni judiu usanakkiŕ khissiča. Niŕaśa Cretikiŕtan Arabiakiŕtan thonchi ŕoñinaka ŕelhča. ŕNiŕaśa werhnakki wethnaka perŕsun tawqkiŕtan chichiñi nonŕinča, niŕaśa ni Yös pāta iŕpantichukača!
- ¹² Thappacha ninakaki tsukhchi teqa ana pinsi atatča; niŕaśa ninakpora pewksasatča: – ŕThappacha tinaka čhhulut khesaxo?
- ¹³ Niŕaśa yaqhapanakaki iñarkan tuŕ khetča: – ŕTinakaki likhchiča!
- ¹⁴ Xalla neqhstan Piruki tshitsiča, niŕaśa ni qhalu tshichiŕ thaxintanakŕtan chika, neqhstan kan xorŕtan tuŕ khichiča: “Judiu ŕoñinaka niŕaśa Jerusalén wathkiŕ qamni ŕoñinaka, ančhukki tiŕ ŕiŕakiča niŕaśa weriŕ čita ŕumpachaŕ nonŕnalla.
- ¹⁵ Ančhukki tinaka likhchiŕ pinsiča, ans ti ŕoñinakaki anača likhchi, niŕaśa anŕiki wenŕlača.
- ¹⁶ Niŕaśa teqhŕ anŕiki ni Joel Yösikiŕtan chiñiŕ maŕintaŕ watča, xalla niŕi tuŕ khichiča:
- ¹⁷ ‘Yösiki khiča, ni thuñi tukuŕinskiŕiki watakiča, Niŕaśa weth Espiritul thappacha ti ŕoñinakŕ juntuñ thawqača; ni ančhuka lukmach mati niŕaśa thumat

mati weth thonñi tawqkiştan maşnakića, niżaşa ni thow thowanakaki qhananz, cherakića niżaşa ni qamchi ephnakaki ćhhuwşñiź ćhhuwźnakića.

18 Niżaşa weth uywitiźkiş niżaşa weth uywitakiş ni thuñiran weth Espiritul ninakźkiş thawqwaća, niżaşa weth thonñi ninakźkiş thawqwaća,

19 Niżaşa tsewhta yoqkin chawkh íspantichukal thěžnaća, niżaşa ti yoqkiş chimpunakal thěžnaća, niżaşa lhokh, uj niżaşa tshir quyí.

20 ima ni Jesús Tatź thuñi irantiźkanaki ni thuñiki sumakića, niżaşa ni jįsmi lhokh khisnakića, xalla ni thuñiki chawkh qhan thuñikiź khekića.

21 Niżaşa thappacha ni Yös thü aynaqñiki liwrítaź khekića.'

22 "Niżaşa Israel źoñinaka ti taquź nonźna, anćhukki śumaź śiśśa Yösiki anćhuka tukkiş Jesús Nazaret wathchiş źoñi jiliri thěśićha, niżaşa Jesusaki Yös chawkh íspantichukanaka, niżaşa milajrunaka, niżaşa chimpunaka thěśićha.

23 Niżaşa ni źoñiki, Yös amtixaru niżaşa niź pektakama thätataća, niżaşa anćhukća ni źoñi kuruşhkiş ch'awkźku konchinćhukki, xalla ni ñexw źoñinakź amtakama.

24 Neqhştan Yösiki ni jakatatsqatchićha, niżaşa niź tikhş mişñinakźkiştan liwrichića, niżaşa xalla ni tikhşki anaź ni atipi atchića.

25 Niżaşa ni rey Davidki Jesusiźkiştan chichića, tuź khikan: 'Werhki ni Yös weth tukkişpan cherintaća; niżaşa niķi weth źewqhuttanpanća, anaź jekhmi werh qisqati atasaćha.

26 Xalla niźtikiştan weth quşki chipća, niżaşa weth ataki añcha chipaź ittsa. Niżaşa thappacha weth xañchiki amkiş tassiź qamakića,

27 niżaşa amki anam werh puykiş ekakića niżaşa amki anam xaytakića ni am uywitiź źkayi quşśiş xañchi.

28 Niżaşa amki wethkiş ni źetchiş jikhş thěsamća, niżaşa amki ampacham weth quşkiş chipa şhipsqatakića.'

29 "Jilanaka, werh qhanakamaź chiqatalla, xalla ni David achchi ephki tikhşićha niżaşa niķi thattaća, niżaşa niź puyiki anşkama ućhum taypikiśśa.

30 Niżaşa Davidki Yösikiştan chñnitaća, niżaşa niķi śiśatća Yösiki niźkiş tshi thurt'iş taqu chitqalća, niżaşa niźkiştan oqhñi tshi rey khekića.

31 Niżaşa Davidki ni Yös śuma kintu onźta kumlispan śiśatća, xalla niźtikiştan ni Mesías anaź wiñayxapa tikhźnakića khichića, ans niķi źetkinpanź kephźkakića.

32 Xaşiki ni Yösiki Jesusa jakatatsqatchićha, niżaşa ućhumnakki ni watchinakźkiştan cherinćhumća.

- 33 Xalla neqhstan Yös Ephki Jesusa tsewka yoqa chhichchiča nizaša niž žewqhuttan thulśiča, xalla neqhśi ni Ephki niž Espiritu Santu thächiča, nizaša Jesusaki ni Espiritu Santu tanžku učumnakakiś thächiča. Xalla niča ni ančukaž chertaki nizaša ni ančukaž nonžtaki.
- 34 Nizaša Davidki ana tsewka yoqa oqhchiča; nizaša nipachaž chichiki tuž khikan: 'Ni Yös Ephki weth Yösikiś khichiča: ni amtan moq'uśñinaka,
- 35 werhki am qhxochkiś t'oqhškama amki weth žewqhuttan julžnakiča.'
- 36 "Israel žoñinaka ančukki tshiqaż ančuka ujkiŝtan pampacha, xalla ni Jesusa ančukki tshi kuruśhkiś ch'awkchinčukča, nizaša Yös Ephki Jesusa aśiś chawkh jiliri ti žoñinakžta uchchiča."
- 37 Nizaša thappacha ti taqu nonśñi žoñinakaki, añcha llakita quś t'irpuśśiča, xalla neqhstan ninakaki Piru nizaša ni yaqha apuśtulanaka pewkśiča: – Jilanaka, žwerhnakki čhulut pä saxo?
- 38 Neqhstan Piruki ninankžkiś qhäśiča: – Yös kinž qhutžka, nizaša śapamayni Jesucristuž thükiś wawtisna, neqhstan Yösiki ančuka ujkiŝtan pertunaxu, xalla nuž niki ančukakiś ni Espiritu Santu thäkiča.
- 39 Xalla ti taqu onžtaki ančukatača nizaša ančuka matinakžtami, nizaša thappacha ažkin khiñinakžtami, nizaša učum Yös Tataki niž pektakama qhawžnaki.
- 40 Nizaša Piruki ti taqunakžtan ni žoñinakžkiś palxayžku chžinchiča, tuž khikan: – ¡Ti anaśum žoñinakžkiŝtan t'aqsna!
- 41 Nizaša ni Piruž chita taqu katoqñinakaki wawtistača; nizaša ni nöxiki Yös kirichi žoñinakžkiś tshi chephqhalu watha žoñinaka yapchiča.
- 42 Nizaša ni žoñinakaki, ni apuśtulunakaž thaxinta waqaychichiča nizaša thapa quŝtan katoqchiča, nizaša porapat śuma munaśiś, nizaša mayiśiśxapami chikapacha akhsñitača nizaša Yös čheri luhlśxapami.
- 43 Nizaša ni apuśtulunakaž wakchi milajrunaka nizaša chimpunaka pätiŝtan, ni žoñinakaki thappacha iŝpantatča.
- 44 Nizaša thappacha ni Yös kirichi žoñinakaki chika tshi quśśiś qamñitača, nizaša ninakpora ninakž želinśnaka toxunasñitača;
- 45 nizaša ninakaki ninakž yoqa nizaša želinśnaka tuyñitača, neqhstan ni päś śapa mayni ninakaž pektaxaru toxasñitača.
- 46 Nizaša ninakaki śapuru Timlukiś akhsñitača, neqhstan ninakž qhuyuñ t'anta toxasku añcha chipa nizaša llanu quśśiś luhlñitača.

47 Nízaša ninakaki Yösikin alt'iñipantača, neqhstan ninakaki thapa zoñinakaž pektatača; nízaša Yösiki šapuru ni zoñinaka nižkin kirısqatatča, neqhstan šapuruž niž watha paqatča liwrıta khişapa.

Hechos 3

- 1 Tshi nöxiki Piružtan Juanžtan šeşike mayişiş ora Timlukin mayişi oqhchiča.
- 2 Xalla nikhu ni Timlukiş tshi niž mathtikiştanpacha şuch zoñi želatča, xalla ni şuchuki šapuru ni Timlu chhichñitača nízaša ni Hermosa khita şankiş nonşpantača, neqhstan neqhş luşñinakžkiştan tomanqžnaxu.
- 3 Neqhstan ni şuch zoñiki, ni Piružtan Juanžtan Timlu wax luşñi cheržku ninakžkiştan päş tomanqşiča.
- 4 Neqhstan ninakaki sutpacha ni zoñi cheržku, Piruki nižkiş khichiča: – Werhnak cheržka.
- 5 Neqhstan ni zoñiki ninaka sutpacha cherşiča, wethkiş čhulullameqat onä khikan pinsikan.
- 6 Xalla neqhstan Piruki nižkiş khichiča: – Wethtaki anaž päş želhča nízaša anaž qorimi želhča, ans wethta želhñil amkiş thäča: Jesucristu Nazaretž thükiş, tshitsku oqa.
- 7 Xalla nuž čižku Piruki ni zoñž žewqharku tanžku tshitsqatchiča, neqhstan ni orapacha ni zoñž spömi thupi khissiča nízaša niž qhxoch moqumi.
- 8 Neqhstan ni şuch zoñiki tshi layşku tshitsiča nízaša oqhlayi qallantichiča; xalla neqhstan ninakžtan chika Timlu luşşiča, nízaša Yös alt'ikan perşun qhxochstan oqhkan nízaša lay laykan luşşiča.
- 9 Neqhstan thappacha ni zoñinakaki ni zoñi Yösikin alt'ikan oqhlayñi cherchiča,
- 10 nízaša ni zoñinakaki añcha tsukhchi eqhsnatča ni zoñiž žettikiştan, nízaša ninakaki ni zoñi paxatča, niki ni Timlu şankiş tomanqžkan želhñitača, xalla ni Hermosa khita şankiş.
- 11 Xalla ni şuchkiştan čhhetinta zoñiki, Piružkiştan Juanžkiştan anaž ayatča. Neqhstan thappacha ni zoñinakaki išpantichiča, xaqsikin ninaka želatčhaxa xalla ni Salomonž oqhlayş Timlukin şathchiča.
- 12 Neqhstan Piruki xalla ni cheržku, ninakžkiş tuž khichiča: “¿Israel zoñinaka qhažtikiştan ančhuk añcha išpantixo? ¿Nízaša qhažtikiştanž werhnak ti zoñi čhhetinchižtaqaş cheržxo, nízaša wethnaka perşun aştan čhhetinchižtaqaş nayxo?”
- 13 Nízaša ni Abrahamki, Isaacmi nízaša Jacobumi Yösikin alt'iñitača, nízaša učumnaka achchi ephnakami Yösikin alt'iñitača, xalla ni Yöşpachača učumnakkin Jesusa kuchanžkichiki Mesías khita, nízaša ančhukki ni Jesusa

jilirinakzkin thächinchukcha, neqhstan Pilatuž kuchś khistikiŝtan anćhukki ana iyawkhichinchukcha.

14 Nižaša Jesusaki Yösŝpan kaŝnitaća nižaša ŝumanakapan päñitaća, ans anćhukŝti ana pekchinchukcha, nižaša anćhukki Pilatužkiŝ tŝhi žoñi konñi liwri kuchśnaxu maychinchukcha.

15 Xalla nuž anćhukki ućhumnak ni žetkin chhichñi konchinchukcha. Ans Yösŝki jakatatsqatchića, neqhstan werhnakća tinakzkiŝtan cherintki.

16 Nižaša werhnakki Jesusiž aŝkiŝ tasnuća, nižaša ni Jesusaž ni ŝuch žoñi aŝi tansqatchiki, nižaša nića ni cheqpachapan ćhhetinchiki, neqhstan thappacha anćhukki cherća.

17 “Nižaša Israel jilanaka, anćhukki nižaša anćhuka jilirinakami ana năŝku ni Jesusa konchinchukcha.

18 Xalla ni Yösŝki ni Yösŝkiŝtan chiñinakz atkiŝtan tuki maŝinqalća, xalla ni Mesiaski tikhŝpantaća.

19 Xalla nižtikiŝtan anćhukki Yösŝkinž qhutzka nižaša nižkiŝ kiriya, nižaša ni anćhuka ujnakzkiŝtan ćhhujžinaxu, neqhstan niŝi anćhukakiŝ ŝuma aŝiž thăkića

20 xalla neqhstan anćhukakiŝ Jesús Mesías khita kuchanzkakića, nižaša niŝi tukitanpacha illŝtapantaća anćhukakin kuchanzkiŝxapa.

21 Anŝiki Jesusaki tsewŝta yoqkiŝ ekliŝpanća, ni Yös niž ew ćhhultaqinaka ućŝkama. Xalla tiki ni žkayi quŝŝiŝ Yösŝkiŝtan chiñinakaki xaqhŝi tuki chitqalća.

22 Nižaša Moisesaki ućhumnaka achchi ephnakzkiŝ maŝinchića: ‘Xalla ni ućhum Yös Tataŝi ućhum jilanakzkiŝtan tŝhi Yösŝkiŝtan chiñi ulansqatakića werh irata. Nižaša anćhukki niž chitakamaž kaŝakića,

23 Xalla ni Yösŝkiŝtan chiñi thappacha ana kaŝni žoñinakaki, ni wathkiŝtan chhetqattaž khekića.’

24 “Nižaša Samuelzkiŝtan jėkhchuk, thappacha ni Yösŝkiŝtan chiñinakaki ti thuñkiŝtan maŝinchipanća.

25 Nižaša ućhumnakki Yösŝkiŝtan chiñinakz matićhumća, nižaša Yösŝki ućhumnaka ephnakztan palt'itqalća, Abrahamzkiŝ tuž khikan: ‘Am matinakzkiŝtan thappacha ti yoq chawkh wathchiŝ žoñinaka yanapakića.’

26 Nižaša Yösŝki niž Mati jakatatsqatzku, tuki anćhukakin kuchanzkikića anćhuk yanapŝxapa, neqhstan anćhuk ana iya uj päxu.”

Hechos 4

- 1 Nízaša Piruž ni Juanžtan ni žoñinakžkiš palxayan, ni timlu jilirinakaki irantižkichiča nízaša ni Timlu cheqšni chawkh šultatužtan nízaša saduceo žoñinakžtan.
- 2 Neqhštan Piružtan nízaša Juanžtan, ni žoñinakžkiš ni Jesusiž jakatatškištan thaxnan, ni jilirinakaki añcha žaxwatča.
- 3 Xalla neqhštan ninaka tanchiča, nízaša šešizkhen ni jilirinakaki ninaka karsilkiš makhchiča, xaqatažukama.
- 4 Nízaša tama ni Yös suma kintu nonši žoñinakaki kirichiča, neqhštan ni kirichi žoñinaka luktaqa alaxa qankuki tshi taxsnukuqhalu watha žoñinakaž khisnatča.
- 5 Neqhštan xaqatažu ni Jerusalén wathkiš ni judiu žoñinakž chawkh jilirinaka, ni qamchi ephnaka nízaša ni li utt'ayñinakžtan akhsiča.
- 6 Nízaša neqhšiki Anás ni timlu jilirinaka irpiñiž chawkh jiliri želatča, nízaša Caifás, Juan, Alejandro nízaša thappacha ni cheqan irpiñi chawkh jilirinakžkištan.
- 7 Neqhštan Piružtan Juanžtan ni žoñinakž taypikiš chhichqatchiča, neqhštan ninaka pewksiča: – ¿Ančhukki čhul jilir achchiš, ušh Jëkhž thüžtan ti čhultaqinaka pächinčhuktaxo?
- 8 Neqhštan Piruki Espiritu Santu šhipi ninakžkiš qhäšiča: – Israel irpiñinaka nízaša wath qamchi ephnaka:
- 9 Ančhukki werhnak pewkža, ni lä žoñžkiš suma päta, xaqhnuž ni žoñi čhhetinčhaxa xalla ni šišxapa.
- 10 Nízaša werhnakki ančhuka tukkiš nízaša thappacha Israel wathchiš žoñinakžkiš, ti teqhs želhni žoñžkištan mašnuča; ti žoñiki thappacha ti žoñinakž tukkiš Nazaret Jesucristuž thükiš čhhetintača, xalla ni Jesusa ančhukki kurušhkiš ch'awkchinčhukča, neqhštan Yöški ni jakatatsqatchiča.
- 11 Xalla ti Jesusaki ni qhuya qhuyñinakaž aržta mašša, neqhštan niki ni cheqan maš khissiča.
- 12 Nízaša anaž xaqhsikinami liwriñi želasača, nízaša ti tsewkta yoq qostanaki anaž yaqha thü želhča ti žoñinakžkiš thätaki, xalla nipanž učhumnak liwriyasača.
- 13 Neqhštan ni jilirinakaki, ni Piružtan Juanžtan añcha suma čiñi cheržku näšiča, nízaša ninakaki llanu quššiš ana khjirñi naychiča, xalla neqhštan ninakaki išpantichi khissiča, nižtikištan ninakaki Jesusiž thaxintanaka paxchiča.
- 14 Nízaša ninakaž čhhetinta žoñiki ninakžtan chika neqhs želatča, xalla nižtikištan ni jilirinakaki ninakžxapa ana čhul moq'umi či atchiča.
- 15 Xalla neqhštan ni parliš qhuykištan ni Piružtan Juanžtan šawnku jessiča, neqhštan ninakpora chiyaskan ekličiča.

- 16 Tuž khikan: – ¿Ti zoñinakžtan qhažčhumž khekixo? Nižaša thappacha ti Jerusalén wathchiš zoñinakaki ni milajru päta šiššičha, nižaša učumnakki anaž toskara chī atasača.
- 17 Nižaša teqhstan tiwkchuk ni Jesusiž thūkižtan ana iya ti zoñinakažkiš parlita khišxapa učumnakkiž thajwayla ana jėkhžkišimi chīchiyaxu.
- 18 Neqhstan ninaka qhawžku khichiča, ni Jesusiž thūkižtan anapan parlaxu nižaša anapan thaxnaxu, xalla nuž ninakžkiš chīzinchiča.
- 19 Neqhstan Piružtan Juanžtan ninakžkiš qhašičha: – Ančhukpachaž juchjiptayalla, Yös tukkiš cheqpachažlax niki, ančhuk kašx wali ušh Yös kašx wali.
- 20 Nižaša werhnakki ni werhnakaž nonžta nižaša werhnakaž cherta, werhnakki anapanl thatžnasača.
- 21 Neqhstan ni jilirinakaki ninaka thajwayžku liwri kuchšičha. Nižaša ana ninaka kaštikšxapa wathchiča, nižaša thappacha ni zoñinakaki Yöškin alt'atča xalla ni wattanaka cheržku.
- 22 Nižaša ni šuch zoñžkiš žethš milajru pätaki, paqhpik qhalu wata jilchištača.
- 23 Neqhstan Piružtan Juanžtan liwri kuchštikižtan, ninakaki ninakž mašinakžtan akhsni oqhchiča nižaša thappacha ni timlu chawkh jilirinaka nižaša ni wath qamchi ephnakaž ninakžkiš chitanaka kint'ichiča.
- 24 Neqhstan ni nonšñinakaki, thappacha ninakaki Yöškin mayišichiča, tuž khikan: “Tata, amča ti tsewhta yoqa pächamki nižaša ti yoqami, nižaša ni chawkh qotami nižaša thappacha neqhš želhñinakami,
- 25 Nižaša ni Espiritu Santužtan chīchamča, nižaša ni wethnaka achchi eph Davidž atkižtan chīchamča, ni am uywitižtižtan: ‘¿Qhažtikižtan ni wathanaka añcha ch'axmi päxo? ¿Ančhukki qhažtikižtan inapanqaš amtinčhuktaxo?
- 26 Nižaša ni reynakaki nižaša ni yoqa irpiñinakaki Jesusiž moq'už khissa nižaša tshi ata khishiča ni Yös Tatžta nižaša niž illšta Mesiasxapa moq'u.’
- 27 “Cheqpacha ti chawkh wathkiš akhsičha ni Herodes nižaša Poncio Pilatužtan, nižaša yaqha wathchiš zoñinakžtan nižaša Israel zoñinakžtan, ni am Jesusa žkayi quššišxapa čhaxwqatkan, nižaša amki ni Mesías khita illšamča.
- 28 Nižaša ninakaki ni amiž tukitanpacha watax khitanaka, xalla ninaka pächiča.
- 29 Xašiki Tata, amki ni thajwayñinaka sutpacha cheržna, nižaša ni am apšñinakžkiš yanapžkalla ni am šuma taqu ana jiwjatžku parlišxapa.
- 30 Nižaša ni lä zoñinaka čhhetinkan am aši thežna, nižaša ni am žkayi quššiš Machh Jesús thūkiš milajrunaka thežna.”

- ³¹ Neqhstan ninakaž mayişi žeržtan, ninakaž akhsta yoqaki añcha cheqhinchicha; nižaša thappacha ninakaki Espiritu Santu šhipsiča, xalla neqhstan ni Yös suma kintu qhanakama parličiča.
- ³² Xalla ni Yös kiriči žoñinakaki añcha tamatača, nižaša ninakaki tshi quššičača nižaša tshi animuchištača. Nižaša ninakaki anapan xaqhsiltami ninakž čhultaqkištan tuyñuča khetča, ans ni čhultaqinakaki thapatižtatača.
- ³³ Nižaša ni apuštulanakaki ni Jesús Tataž jakatattikištan walxa aššiš tirapanž parlatča, nižaša Yöski thapatižkiš walxa yanapčiča.
- ³⁴ Nižaša ninakžkiš anaž čhhulumi phaltižinatča, nižaša ni yoqchiš žoñinakaki nižaša ni qhuychišnakami tuyñitača, neqhstan ni päški ³⁵ ni apuštulanakž qharkiš thäñitača, neqhstan šapamaynižkiš ninakaž pektakama toxžiñitača.
- ³⁶ Neqhstan tshi José khita Levita Chipre qhaš mora wathchiš žoñi, xalla nižkiš ni apuštulanakaki thüsqatchiča Bernabé khikan, (xalla ni thüki tuž khiča: “Qušñiž mati”).
- ³⁷ Xalla ti žoñiki tshi yoqchištača, neqhstan ni yoqa tuyžku ni päš ni apuštulanakž qharkiš thächiča.

Hechos 5

- ¹ Tshi žoñi Ananías khita želatča Safira khiti thunchiš, neqhstan ninakaki palt'izku tshi yoqa tuyčiča.
- ² Nižaša ti žoñiki niž thunatan palt'izku, ni tuyta päš tshi qhažta t'ekšiča nižaša tshi qhažtiki ni apuštulanakž qharkiš thächiča.
- ³ Neqhstan Piruki nižkiš khichiča: – Ananías, ¿qhažtikištan ni Saxrižkiš atipsqatchamtaxo? Xalla ni Espiritu Santužkiš toskara čišxapaki, neqhstan ni yoqa tuyta päštan eklišxapaki.
- ⁴ ¿Ni yoqaki anataqhažt am yoqaxo? Nižaša xašiki ni yoqaki tuyšamla, ¿ni päški anatax amtaya? ¿Qhažtikištan amki tižta päš pinsichamtaxo? Nižaša amki anaž žoñinaka q'otchamki, ans Yös q'otchamča.
- ⁵ Xalla ni nonžku Ananiaski tikhšipacha thxotsiča. Nižaša thappacha ni šišši žoñinakaki añcha eqhsñi khissiča.
- ⁶ Neqhstan tshi qhažultan tho thowanakaki thonžku, ni Ananías tikhši xañchi thelhžku thati chhichčiča.
- ⁷ Nižaša tshi chheph orkištan, Ananías thunki thončinča nižaša näki anal ni watchinaka šišatča.

- 8 Neqhstan Piruki näkiś pewksiśha: – Wethkiś maśnalla, ¿ančhukki ni yoqa ančhukaż chita walurchiśpan tuychinčhukqaya? Näki qhäśinča: – Jë nuż walurchiśpanśača.
- 9 Neqhstan Piruki näkiś khichiča: – ¿Qhażtikiśtan ančhukki nuż palt'ichinčhuktaxo, ni Tatż Espiritu yanśxapaxo? Xalla neqhś thonča ni am luktaqa thatżkiñinakaki, niżaśa anśiki amśaqaż chhichakiča.
- 10 Neqhstan ni orapacha Safirki Piruż qhxochkiś tikhśipacha thxotsinča. Niżaśa ni tho thowanakaki luśhku na žon tikhśi śalchiča, neqhstan näża luktaqż žkatipacha thati chhichchiča.
- 11 Xalla neqhstan ni Yös kirichi žoñinakaki, niżaśa thappacha ni kintu śiśši žoñinakami añcha eqhsñi khissiča.
- 12 Niżaśa ni apuśtulanakż qharkiśtan ni žoñinakżkiś wakchi chimpunaka niżaśa milajrunaka thēžtača; niżaśa thappacha ni Salomonż wat watśkiś akhsñitača.
- 13 Niżaśa ninakżtan ana jekhmi munaśiś pekñitača, neqhstan ni žoñinakaki ninaka añcha śuma žoñinaka paxchiča.
- 14 Neqhstan ni žoñinakaki, luktaqa khiñi mätaqa khiñi muspa yapchiča, niżaśa ni žoñinakaki Yöśkinpan kirichiča.
- 15 Neqhstan ni žoñinakaki ni lä žoñinaka kallkin jesñitača, ninakż aphśkiś niżaśa ni kallś pirsatkiś; xalla ni Piruż neqhś watan niż śiwś xaqhsiltiżkiśmeqaś śiwżnan neqhstan žethchi khiśxapaki.
- 16 Niżaśa ni Jerusalén wath žkati želhñi wathanakżkiśtan, wakchi žoñinakaki lä žoñinaka niżaśa yenqhaż tanta žoñinaka śhikku thonñitača; neqhstan thappacha ninakaki čhetintatača.
- 17 Xalla ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiki niżaśa niżtan chika khiñi saduceo t'aqkiśtan, xalla ninakaki añcha moq'uśśiča,
- 18 Neqhstan ninakaki ni apuśtulanaka tanżku ni wath karsilkiś makhchiča.
- 19 Xalla neqhstan tshi Yös anjilaki, wën ni karsil śana khetżku ninaka jessiča tuż khikan:
- 20 “Ančhukkiż oqa, niżaśa ni Timlukin ni žoñinakżkiś thappacha ti liwrñi taqu kint'iżka.”
- 21 Xalla ni nonżku ninakaki, xaqatażpacha wenślaqa Timlukiś luśhku thaxni qallantichiča. Xalla neqhstan ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiki niżaśa niżtan khiñinakami, ninakaki thappacha ni Israel wath qamchi ephnaka ni chawkh jilirinaka irpiñiż kancha qhawśiča, xalla neqhstan ni apuśtulanaka karsilkiśtan qhawśñi kuchanchiča.

- 22 Neqhstan ni sultatunakaki, ni karsila irantižku ana ninaka šalchiča. Xalla neqhstan ni kintužtan kephžkichiča,
- 23 tuž khikan: – Werhnakki ni karsila šumpacha chawkhta šalchinča, nižaša ni sultatunakami ni karsil šankiš cheqžkan; xalla neqhstan werhnakki ni karsila khetžku, xalla ni qhuyla ana jëkhmi šalchinča.
- 24 Xalla ti nonžku ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiki nižaša ni Timlu ichñi chawkh sultatunakami, ninakaki porapat pewksasatča nižaša teqa khissitača; xaqnužupan thappacha tinaka žernakixo khikan.
- 25 Xalla nuž khen, ninakžkiš tshisuña maššiča: – Xalla ni ančhukaž karsilkiš makhta žoñinakaki, Timlukin žoñinakžkiš thaxinča.
- 26 Neqhstan ni timlu cheqšni sultatunakž chawkh jiliriki nižaša ni timlu ichñi sultatunakžtan, ni apuštulanaka qhuri oqhchiča; xalla neqhstan ninakaki ni wath žoñinakžkiš maštan čhakhta khiš añcha eqhsku, ninakaki ana šhoxrichku šhikchiča.
- 27 Neqhstan irantižku ni timlu jilirinaka irpiñižkin chhichchiča, neqhstan ni irpiñi chawkh jiliriki ninaka pewkšiča.
- 28 – Werhnakki anapan ančhuk ni Jesusižkištan thaxnaxu khichinla. ¿Nižaša ančhukki čhulu pächinčuktaxo? Nižaša Thappacha Jerusalén watha ni thaxinšnakžtan šhipchinčukča, neqhstan ni Jesusa tikhžtikištan ančhukki ni uj wethnakakiš thxotunš pekča.
- 29 Neqhstan Piružtan nižaša ni apuštulanakžtan ninakaki qhäšiča tuž khikan: – Yös kaški tukipan wakišiča, ans žoñinakžkišiki ni xaruqaž khesača.
- 30 Nižaša wethnaka achchi ephnakž Yöški Jesusa jakatatsqatchiča, neqhstan ančhukšti ni Jesusa kurušhkiš ch'awkžku konchinčukča.
- 31 Nižaša Yöški ni žinšiča neqhstan niž žewqhuttan thulšiča, neqhstan irpiñi nižaša liwriñi ni uchchiča, xalla neqhstan ni Israel chawkh watha Yöškin qhutznaxu nižaša ni šumansqatš tanžnaxu.
- 32 Xalla tinakžkištan werhnakča cherintki, nižaša ni Yös kašni žoñinakžkiš thäta Espiritu Santuki nižtašaqasša.
- 33 Neqhstan xalla ti nonžku, ni jilirinakaki añcha žaxwchiča nižaša ni apuštulanaka konspekatcha.
- 34 Nižaša ni jilirinakžkištan tshi fariseo žoñi želatča Gamaliel khita, xalla niki li utt'ayñitača nižaša añcha wathaž pekta žoñitača. Neqhstan niki tshitsku ni žoñinakžkiš khichiča, ni apuštulanaka tshi upakama neqhstan šawnku jesaxu.
- 35 Neqhstan ni jilirinakžkiš tuž khichiča: – Israel žoñinaka ančhukki kuytaša, ti žoñinakžkiš päšnakžkištan.

36 Nízaša ančhukkiž khuñsna tshi pachaki Teudas khita mathtatača, xalla tiki cheqan zoñča khiñitača, nízaša paqhpikwatha zoñinaka ni apsíča. Neqhstan níki kontača nízaša ni apśñinakaki wichansiča, neqhstan liju miransiča.

37 Neqhstan wiruñ ni zoñi qanś thuñiran, Judas khita mathtača ni Galilea khita wathkiŕtan, nízaša tshi qhažultan zoñi ni apsíča; xalla níki nížtaŕsaqaŕ kontača, nízaša ni apśñinakaki wichansiča.

38 Neqhstan werhki ninakźkiŕtan ančhukakiŕ thaxźnasača, ančhukki ti zoñinakaž kuchna nízaša ana ni zoñinakźtan parla. Xalla ti parlaki zoñźkiŕtanžlax níki watakiča;

39 nízaša Yösikiŕtan thončhax níki, ančhukki anaž atipi atasača. Nízaša ančhukki anaž Yöŕtan aŕi welhkan ŕalqata. Neqhstan ninakaki ni kaŕŕiča.

40 Xalla neqhstan ni pukultan apuŕtulanaka qhawsqatchiča, neqhstan ni apuŕtulanaka xwatźku, nízaša ni Jesusiž thü ana iya parlax khichiča, neqhstan ninaka liwri kuchŕiča.

41 Xalla neqhstan ni apuŕtulanakaki ni jilirinakź taypikiŕtan añcha chipa ulanchiča, ni Yös ninakźkiŕ nuž munatča, nízaša ni Yös pachača ni Jesusiž thükiŕtan t'aqhiŕakiž khichiki.

42 Neqhstan ŕapuru ni apuŕtulanakaki thaxinchiča nízaša ni Jesús Mesías ŕuma kintu maŕinchiča, xalla ni Timlukiŕimi nízaša qhuyanakźkiŕimi.

Hechos 6

1 Nízaša ni pachaki Yösikin kirĩni zoñinakaki walxaž yapatča, neqhstan ni griego taqu chiñi zoñinakaki, ni hebreo taqu chiñi zoñinakźxapa chuchchiča, tuž khikan, ni griego žew mataqanakźkiŕiki anaž ni ŕapuru toxŕinŕ luli ŕuma toxźinča.

2 Neqhstan ni qhalu piŕkchiŕ thaxintanakaki, thappacha ni Yös kirĩchi zoñinaka akhŕiča, neqhstan ninakźkiŕ khichiča: – Wethnakataki anaž wali khesača ni Yös ŕuma taqu parli apatatŕki, neqhstan ni čheri toxŕkiŕ quŕtăŕxapa.

3 Nízaša jilanaka, ančhukakiŕtan towqu ŕuma zoñinakaž illŕna, nízaša Espĩritu Santu ŕhipi, neqhstan ninakźkiŕ ti čheri toxŕinŕ lanqŕnaka thăŕxapa.

4 Nízaša werhnakki tirapanl Yösikin mayiŕača, nízaša ni Yös ŕuma taqu parlikan.

5 Nízaša thappacha ni zoñinakaki munñikamatača, neqhstan ninakaki Esteban illŕiča, níki ŕuma quŕŕiŕ zoñitača nízaša Espĩritu Santu ŕhipitača, nízaša Felipižtan, Procorožtan, Nicanoržtan, Timonžtan, Parmenastan, nízaša ni Nicolastan, neqhstan tŕhiŕuñaki Antioquía wathkiŕtantača, níki tuki ni judiu zoñinakźkiŕ khisqalča.

- 6 Neqhstan ni illta zoñinaka ni apostulanakzkin chhichchiča, xalla neqhstan ni apustulanakaki šapamayni ninakz achjuntuñ qharztan lanzku Yös kin mayišichiča.
- 7 Neqhstan ni Yös šuma taquki chhijsnatča ni Jerusalén wathkiš, nižaša Yös kirichi zoñinakaki añchaž yapatča. Nižaša muspa ni timlu jilirinakami Yös kin kirichiča.
- 8 Estebanki Yös aši šhipitača nižaša niž yanaptatača, ni zoñinakzkiš chimpunaka nižaša milajrunka thěžnatča.
- 9 Neqhstan yaqhapa zoñinakaki ni akhs qhuykiš liwri kuchšta zoñinakaki nižaša yaqhapa Cirene zoñinakztan, nižaša Alejandría zoñinakztan nižaša Cilicia zoñinakztan nižaša ni Asia yoqkištan zoñinakztan chika, xalla ti zoñinakaki ni Estebanztan ch'ayi qallantichiča.
- 10 Neqhstan ninakaki ana xaqsiltami atipi atchiča, xalla ni Estebanki ni Espiritu Santuž thäta šisnakztanz chiyatča.
- 11 Xalla neqhstan tshi qhažultan zoñinakzkiš pakchiča, tuž chiyaxu; ti Estebanki Yöšxapa moq'u chichiča nižaša Moisesxapa moq'u chichiča xalla nuž chiyaxu thaxšiča, nižaša werhnakpacha nonšintki.
- 12 Xalla ni orpacha ninakaki ni wathchiš zoñinaka aphtapchiča, nižaša ni wath qamchi ephnaka nižaša ni li'utt'ayñinaka; xalla neqhstan Esteban tanzku ni parliš qhuya chhichchiča.
- 13 Neqhstan toskara chiñi cherñi zoñinaka qhurchiča, neqhstan ni zoñinakaki tuž khichiča: – Ti zoñiki ti žkayi Timlužxapa nižaša ni ližxapa tirapanž chiča.
- 14 Nižaša werhnakki ni Nazaret wathchiš Jesuzkištan chiñi nonšinča, niki ni Timlu palhznaž khichiča, nižaša Moisés ekta usanaka turkaž khichiča.
- 15 Xalla neqhstan ni jilirinakaki nižaša thappacha neqhs julši želñi zoñinakaki, ni Esteban cheršiča, nižaša niž yukhki tshi anjilž yukhžtaqaš cheršiča.

Hechos 7

- 1 Neqhstan ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiki, Esteban pewkšiča: ¿Tiki nužu panšaqaya?
- 2 Neqhstan Estebanki nižkiš qhäšiča: “Ephnaka jilanaka werhž nonžnalla: Učhum ašiš Yös ki, učumnaka achchi eph Abraham Mesopotamikiš qaman, ima Harankin qami oqan thēšiča.
- 3 Yös ki nižkiš tuž khichiča: ‘Am yoqa eka nižaša am qhuy zoñinakami, neqhstan weriž thěžta yoqam oqakiča.’

- 4 Xalla neqhstan Abrahamki ni Caldea wathkiestan ulanzku Haran yoqkin qami oqhchiha. Neqhstan niz epiz tikhztan Yoski ni Abraham ti yoqkin shikchiha, xalla neqhstan anchukki ti yoqkis qamcha.
- 5 Neqhstan nizkisi anapan chhullami thachiha; niza ana tshi qhxocho theks yoqallami. Ans nizkis taqu onsiha niz tikhztan niz matz matinakzki thaxapa, niza (Abrahamki ni ora ana okhalchištaha).
- 6 Niza Yoski nizki khichisaqas, niza niz matz matiki tshi ana paxta yoqkin tshi ana yoqchi zoinztaqas qamakiha, niza ninakaki tshi uywita zoinakaztaqas khekiha, niza paqhpikwatha wata shoxrichta qamakiha.
- 7 Niza Yoski khichisaqas: 'Werhki ni anchuk t'aqhisqatni chawkh wathanaka kastika, neqhstan ni zoinakaki ni yoqkiestan ulanzku, ti yoqkis werh amtakiha.'
- 8 Xalla neqhstan nu taqu onzku Yoski ni Abrahamzki chimpax khichiha. Xalla neqhstan niz machh Isaac qonqu thu ni matha khen, Abrahamki ni machh chimpichiha. Niztaqas ni Isaacki niz Jacob machs pachiha, neqhstan tiki niztaqas niz machnakzki pachiha, niza tinakaki ni Israel qhalu piskchi t'aqa zoinakz ephnaka.
- 9 "Xalla ti Jacobz machnakaki uchumnaka achchi ephnaka, niza tinakaki ni Jose laqhztan moq'utaha, neqhstan ni laqh tuychiha Egiptu yoqa chhichaxu. Niza Yoski ni Joseztanta,ha,
- 10 neqhstan niz thapa llakinakzkiestan liwrichiha. Niza walxa shi ni khisqatchiha neqhstan Faraon Egiptu reyki niz tukatu khisqatchiha, neqhstan ni faraonki ni Jose Egiptu irpini jiliri uchchiha niza thappacha niz qhuykisi.
- 11 "Xalla neqhstan thappacha ni Egiptu yoqkis mach'a watchiha niza Canaan yoqkisi, niza wethnaka achchi ephnakaki ana chhul lulchišta.
- 12 Xalla neqhstan Jacobki Egiptukin luli zelhi shiku, niz machnaka Egiptukin kuchanchiha; ninakaki uchumnaka achchi ephnaka. Xalla ticha ninakaz oqi qallantitaki.
- 13 Neqhstan ninakaz wilta kuttitan, Joseki niz jilanakzki paxqatchiha, xalla nitzikiestan ni faraonki Jose shishiha chhul kastikiestan oqhñitaxla.
- 14 Neqhstan wiruñ Joseki niz eph Jacob niza niz qhuy zoinaka Egiptu yoqa thonax khichiha, xalla ni zoinakaki towquqhalu taxsnukchišta.
- 15 Xalla nitzikiestan Jacobki Egiptukin qami oqhchiha; niza xalla nikhu tikhsiha, niza uchumnaka achchi ephnakami nikhusaqas tikhsiha.
- 16 Neqhstan thappacha ninakaki Siquem khita yoqkin thattaha, xalla ni Abrahamz qhayta puykispacha; ni Abrahamki ni Hamorz machnakzkiestan qhaytqalcha.

- 17 “Xalla neqhstan ni Yös Abrahamzkiś taqu onzta xalla thuñi irantižkatča, xalla ni Israel žoñinakaki ni Egiptu yoqkiś muspa mirchiča nižaša muspa tama khisnatča;
- 18 Xalla neqhstan ni Egiptu yoqkiśiki, tshi ana José paxñi rey irpi qallantichiča.
- 19 Xalla ti reyki učum achchi ephnaka q'otchiča nižaša šhoxrichchiča; nižaša simitu ušhka mathta wawanaka xaytisqatchiča tikhznaxu.
- 20 Xalla ni pacha Moisesaki mathtača. Xalla ni wawaki añcha k'achhallatača, xalla ni wawž mä ephki cheph jīs ninakž qhuykiś uywichiča.
- 21 Neqhstan ninakaz xaytitan, ni faraonz mathki ni wawa aptichinča neqhstan persun matižtaqaś uywichinča.
- 22 Xalla nižtikiŝtan Moisesaki ni Egiptu žoñinakž ŝisnakžkiś paqchiča, xalla neqhstan Moisesaki ŝuma chñi žoñitača nižaša ŝumanakapan päñitača.
- 23 “Xalla neqhstan Moisesaki paqhpik qhalu wata phxoqžku, ni Israel žoñinakžkin thonšñi oqhś quś thutśiča, nižaša ninakaki niž persun wathchiś žoñinakatača.
- 24 Xalla neqhstan Moisesaki ni Egiptu žoñi ni israelita šhoxrichñi cheržku, niž tukatu khissiča, neqhstan ni Egiptu žoñi konśiča.
- 25 Nižaša Moisesaki pinsatča, ni israel jilanaka ni Yös niž qharžtan liwriñi nāšnažka khikan; xalla ni Israel žoñinakaki ana ni nāsiča.
- 26 Neqhstan xaqatažpacha Moisesaki pukultan israelitanaka cherchiča; ni Israel žoñinakaki ninakpora qichasatča, neqhstan Moisesaki ninaka ŝumansqatś pekku ninakžkiś khichiča: ‘Ančhukki jilašullkičhukča; ¿qhažtikiŝtanž šhoxrichasxo?’
- 27 Neqhstan niž maši šhoxrichñiki Moisés tewkhśiča, neqhstan nižkiś khichiča: ‘¿Jėkhpan am wethnakakiś tshi chawkh jilirižtaqaś nižaša juchjiptayñi jilirižtaqaś uchchixo?’
- 28 ¿Amki werim konś pekqaya, ni Egiptu žoñi šeśku konchamla xalla nižta irata?’
- 29 Xalla ni nonžku Moisesaki qatchiča, neqhstan Madiám yoqa oqhchiča. Xalla nikhu yaqha wathchiś žoñižtaqaś qamchiča, nižaša pukultan okhalchiś khissiča.
- 30 “Xalla neqhstan paqhpik qhalu watkiŝtan, ni ch'eqti yoqkin Sinaí khita kur žkati, tshi anjilača nižkiś thensiki nižaša tshi zarza uj asñikiś.
- 31 Neqhstan Moisesaki ni qhanan cheržku ispantichiča, nižaša ŝumpacha cheršxapa makhatan Yös chžkiñi nonśiča, tuž khikan:
- 32 ‘Werhtča ančhuka achchi ephnakž Yöstki. Nižaša Abrahamž, Isaacž, Jacobž Yöstča.’ Neqhstan Moisesaki kharkati qallantichiča, nižaša anaž cheršñimi atatča.

- 33 Xalla neqhstan ni Yöske nızkiş khichiča: ‘Am čhata šhoqzna, ni amiž thekzta yoqaki zkayiča.
- 34 Nižaša werhki qhanakama weth watha t'aqhišini cherchinča, ni Egiptu yoqkin. Nižaša werhki mayišini nonšinča, neqhstan werhki ninaka liwrišxapa šhujžkichinča. Nižaša amki wethkin thona, werhki am Egiptu yoqal kuchnača.’
- 35 “Xalla neqhstan ninakaki Moisés ana pektqalča, nižaša nızkiş tuž khichiča: ‘Jėkhpan am tshi juchjiptayni jilirižtaqas uchchixo?’, nižaša Yöske tshi chawkh jilirižtaqas, nižaša liwrišni kuchanžkichiča, tshi anjilžkištan ni zarziškiş thensiča.
- 36 Nižaša Moisesača ni Egiptu yoqkiş milajru pžku, učumnaka achchi ephnaka jeskičiča, nižaša ni lhokh qotkişimi nižaša ni ch'eqti yoqkişimi paqhpik qhalu wata irpichiča.
- 37 Nižaša ti Moisés pachača ni Israel žoñinakžkiş khichiki: ‘Yöske ančhukakištan tshi Yöskeštan čini werh irata ulansqatakiča.’
- 38 Neqhstan ni Israel žoñinaka ni ch'eqti yoqkiş akhsiž khen, Moisés pachača ni anjilžkištan ni žoñinakžkiş palt'iziñitača, ni anjilaki ni Sinaí kurkiş palxayžkichiča učum achchi ephnakžkiş; nižaša Moisesača ni žethni taqu tanšiki, neqhstan učumnakakiş thášxapa.
- 39 “Nižaša učumnaka achchi ephnakaki ana kaş pekchiča, nižaša ninakaki ana tanšiča neqhstan ninakaki Egiptu yoqa kephš pekatča.
- 40 Nižaša ninakaki Aaronžkiş khichiča: ‘Amki wethnakalta tshi irpišni yösnaka pánalla, nižaša ni Egiptu yoqkištan werhnak jeskiči Moiseskiş čhuluqas watchižlani xalla ni anal šišuča.’
- 41 Xalla neqhstan ninakaki tshi žoñiž päta yös pächiča, xalla niki tshi wak chulturullaž taqaštača, neqhstan nızkiş thášxapa uywi wilananaka xawqchiča, nižaša ni žoñiž päta yöskeş phišta pžinchiča, nižaša ninakpachatača ni pächiki.
- 42 Xalla nižtikištan Yöske ninakžkištan saraqchiča, neqhstan ninakaki ni tsewcta wara waranaka amtichiča. Xalla nužupan ni Yöskeštan činišnakž khjirta liwrukişiki khjirtapantača: ‘Israel žoñinaka, žni ch'eqti yoqkin paqhpik qhalu wata ančhukki wethkiş anapan tshi wilanami thächinčhukča nižaša tshi ofrendami?
- 43 Nižaša ančhukki, ni Molocz altara qužsinčhukča nižaša ni Refanz yös wara waržkiş, nižaša ančhukki yös iratanaka pžku ančhukpacha nızkiş amtichinčhukča. Xalla nižtikištan werhki ančhuk ana thonšil uchača ni Babiloniakištan tshan ažkin.’
- 44 “Nižaša učumnaka achchi ephnakaki ni ch'eqti yoqkin tshi Yöstan palt'is Timlullchištača, xalla niki Yös Moiseskiş čitakama pätača, Yöske tuž khichiča xalla ninakaž cherta xalla nižta irata päx khichiča.

- 45 Nízaša učumnaka achchi ephnakaki xalla ti Timlu pata tansićha, nízaša ni Josuežtan thonñinakaki ni chika šhikchićha, xalla ni yaqha žoñinakž yoqa qhañšxapa, nízaša Yösa ninakž qharkiš thächiki. Xalla neqhštan nikhu ni Timlullaki Davidž thuñikama želhchićha.
- 46 Nízaša Davidki Yös pektataćha, xalla tiki Yöskištan tshi Timlu qhuyšxapa maychićha, xalla neqhštan neqhši ni Israel žoñinaka Yösčin amtišxapa;
- 47 xalla neqhštan Salomonćha ni Yös Timlu qhuychiki.
- 48 Nízaša ni chawkh ašiš Yösiki, anaž ni žoñiž qhuyta Timluran qamasaćha. Xalla ni Yöskištan chiñiki tuž khićha:
- 49 ‘Xalla ni tsewkta yoqaki weth irpiš julša, nízaša ti yoqaki weth qhxocha thekša. Nízaša Yösiki tuž khićha: ¿Wethta ćhhuluž chęchi qhuyat qhuyšinakexo? ¿Nízaša xahsiltat weth jejš yoqa khesaya?’
- 50 Nízaša werhpachaćha thappacha ti ćhhultaqinaka pächintki.’
- 51 “Nízaša Estebanki ima niž chiš žeržkan, ninakžkiš tirapan chićhićha: Nízaša anćhukki choxru qušišćhukćha, nízaša anćhuka khuñimi anćhuka qušmi ana Yösčin kirñipanćha. Nízaša anćhukki ni Espíritu Santužxapa moq'upanćha. Nízaša anćhukki anćhuka achchi ephnaka iratićhukćha.
- 52 ¿Nízaša anćhuka achchi ephnakaki, xaqhsilta Yöskištan chiñi ana šhoxritchitaxo? Xalla ninakaki ni žkayi qušiš thonñižkištan chiñinaka šhoxritchićha, nízaša xašiki ni žkayi qušiški thonchićha, xalla neqhštan anćhukki ni millk'untičku konchinćhukćha.
- 53 Nízaša anćhukki anjilžkištan ni Yös li tanšinchukćha, neqhštan anćhukki ni li ana kaššinchukćha.”
- 54 Xalla ti Estebanž čita taqu nonžku, ni žoñinakaki añcha žaxwchićha nízaša nižxapa izqi qhxoxchićha.
- 55 Neqhštan Estebanaki ni Espíritu Santu šhipi tsewkchuk cheršićha, xalla neqhštan ni Yös chawkh aši cherchićha, nízaša Jesusa Yös žewqhuttan tshithchi cherchićha.
- 56 Neqhštan Estebanki khichićha: – ¡Cheržna! Ni tsewkta yoqa khetsil cheručha, nízaša ni žoñž Mati ni Yös žewqhuttan tshithchi.
- 57 Xalla neqhštan ni žoñinakaki khuñi ćh'ašićha, nízaša Estebanžxapa thappacha qhawkan nižxapa moq'u thxoqxatchićha.
- 58 Neqhštan ni žoñinakaki ni chawkh wathkištan Esteban jesku maštan ćhakhchićha; nízaša Estebanžxapa ćhhaxwqatñi cherñi žoñinakaki ninakž irš šhožku, Saulo khita thowžkiš kuytižinaxu ekchićha.

59 Xalla nuż maştan ćhakan Estebanki Yös kin mayişichića, tuż khikan: “Jesús Tatay weth animu tanźnalla.”

60 Neqhştan Estebanki killśku thapa aştan qhawchića: “¡Tatay, ti źońinakź uj ana juyśu pälla!” Xalla ti chźzku Estebanki tikhśićha.

Hechos 8

1 Niźaśa Sauluki ni Estebanź tikhś wakiśqatchića, niźaśa ni Sauluki neqhśitaća. Xalla ni nōxpacha ni Jerusalén wathkiś, thappacha Yös kin kirichi źońinaka qhuri qallantichića, niźaśa ni źońinakaki Judea yoq qhutńi niźaśa Samaria yoq qhutńi wichansića. Ans ni apuştulanakaśti neqhśpacha eklicheća.

2 Neqhştan yaqhapa śuma quśśiś źońinakaki ni Esteban thatchića, niźaśa ninakaki niźkiştan añcha qächićha.

3 Niźaśa Saulu ni oraki ni Yös kirichi źońinaka qhuratća qhuykiştan qhuya, neqhştan luktaqa khińi niźaśa mätaqa khińi qhuykiştan jesku karsila makhchića.

4 Xalla neqhştan ni Jerusalén chawkh wathkiştan wichśta źońinakaki, xaqhsikin ninaka oqhćhaxa xalla nikhu tirapan ni liwrĩni Yös śuma kintu palxayńi pantaća.

5 Neqhştan tshisuńa ninakźkiştan Felipiki Samaria chawkh wath qhutńik oqhchića, neqhştan xalla nikhu Criśtuźkiştan palxayi qallantichića.

6 Niźaśa ni źońinakaki muspa akhsnatća, neqhştan thappacha ni źońinakaki thapa quştan ni Felipiź chĩta nonźnatća, niźaśa ni Felipiź päta chimpunaka ni źońinakaki cheratća.

7 Niźaśa wakchi yenqhaź tanta źońinaka ćhhetinchića, niźaśa ni yenqhanakaki ninakźkiştan qhawkan ulnatća; niźaśa wakchi śuchunaka niźaśa kojunaka ćhhetintataća.

8 Xalla niźtikiştan thappacha ni wathchiś źońinakaki añcha chipchića.

9 Niźaśa ni wathkiś Simón khita źońi źelatća, niźaśa ti źońiki tuki layqataća niźaśa ni Samaria wathchiś źońinaka q'otńitaća, neqhştan tshi cheqan źońi paxqatńitaća.

10 Niźaśa thappacha ni qolta khińimi paqh źońi khińimi añcha thapa quştan ni źońi nonśńitaća, tuż khikan: “Xalla tića ni Yös chawkh aśśiśki khińitaća.”

11 Niźaśa ni źońinakaki ni kaśńitaća, xalla niiki niź layqiśnakźtan tukitanpacha ni źońinaka q'otqalća.

12 Xalla neqhştan ni Felipiź ni Yös śuma irpiś wath kintu niźaśa ni Jesucriśtuźkiştan palxaytan, luktaqa khińi mätaqa khińi niź chĩta taqu kirizku wawtissića.

- 13 Nízaša Simunpachača kirichiki nízaša wawtissiki, neqhstan Felipe qhutsñi qallantichiča, ni Simunaki ni chawkh chimpunaka nízaša milajrunaka añcha íspantatča.
- 14 Neqhstan ni Jerusalén wathkiś khiñi apuštulanakaki ni Samaria wathchiś zoñinaka Yös kin kirichi śišku, Piružtan Juanžtan xalla nikhu kuchanchiča.
- 15 Xalla neqhstan ninakaki irantižku, ni Samaria zoñinaka Yös kin kirichinakžxapa mayišichiča, ni Espiritu Santu tanžnaxu.
- 16 Nízaša ni oraki ana xaqhsiltižkiśimi ninakžkiś ni Espiritu Santu šhujžkichitača; ans ninakaki ni Jesusiž thüžtanqaś wawtistatača.
- 17 Xalla neqhstan Piružtan Juanžtanaki ninakžqhutñi qhara wäsiča, neqhstan ninakaki ni Espiritu Santu tanśiča.
- 18 Nízaša ni Simunaki ni apuštulanakaž qhara wäžtan, neqhstan Espiritu Santu ni zoñinakžkiś šhujžkiñi cheržku, päś tirśiča,
- 19 tuž khikan: – Wethkiśsaqaś ni aśi thälla, nízaša werhki xaqhsiltižkiśimi qhara wäžku nižtaśaqaś ni Espiritu Santu tansqatasacha.
- 20 Neqhstan Piruki nižkiś qhäsiča: – ¡Ni am päski amtanpachax t'aqhiśla, nízaša amki ni Yös onanchita, pästan qhayś pinsichamča!
- 21 Nízaša amki anapan ni tanś wakiśiča, ni Yös tukkiś am quśki anača soq'u.
- 22 Nízaša amki ti am uj päśnakkiśtan apatata, nízaša Yös kin rokt'aśa ni amiž quśkiś pinsitanakkiśtan kunamex pertunčhani.
- 23 Nízaša werhki am añcha llakiž attal nayuča, nízaša ni am ujnakaž am ana wali päča.
- 24 Neqhstan Simunaki qhäsiča: – Ančhukki Yös kin wethtaž mayišižinalla, xalla ni ančhukaž wethkiś chitanaka ana wataxu.
- 25 Neqhstan ninakaki ni Yös śuma kintu palxayžku nízaša maśinžku, ni apuštulanakaki Samaria xochinakqhutñik ni Yös śuma kintunaka maśinchiča, xalla neqhstan ninakaki Jerusalén watha kephchiča.
- 26 Xalla neqhstan tshi Yös anjilaki Felipižkiś khichiča: “Žäžna warchuk oqa, ni Jerusalenkiśtan Gaza oqhñi jikhśuñ oqa.” Xalla ni jikhśki ch'e qti yoqanuž watča.
- 27 Neqhstan Felipiki žäžku oqhchiča; xalla nuž ni jikhśkiś oqhkan tshi Etiopía zoñžtan šalchiča. Xalla ti zoñiki chawkh jiliritača nízaša na Etiopía reyna päś šhoñnitača, xalla tiki Jerusalén watha Yös kin amki oqhtqalča.
- 28 Nízaša ni zoñiki niž perśun wathaž kuttatča perśun awtukiś julśi, ni Isaías Yös kiśtan chiñiž liwru likan oqatča.

- 29 Xalla neqhstan ni Espirituki Felipezkiis khichiicha: "Xalla ni xowta oqhni awtukin makhata."
- 30 Neqhstan Felipeki makhatzku, ni etiopia zoni ni Isaias liwru lihi nonsiicha, neqhstan nizkiis pewksiicha: - ¿Ni am ansim lila, xalla nim nasya?
- 31 Neqhstan ni etiopia zoniki nizkiis qhasiicha: - ¿Ana jekhmi wethkiis thaxsni zelan, xaqnuzut werh nasnasaxo? Xalla neqhstan ni zoniki Felipezkiis yawzkax khichiicha, nizaša niztan chika julz lax khichiicha.
- 32 Nizaša ni etiopia zoniž lita t'aqaki tuž khetča: "Tshi usažtaqaš tshi konskin chhichtatača; nizaša tshi usažtaqaš ch'ujuqaš zelhchiicha ni usanaka zhipni zoinakz tukkiis, nizaša niki anapan chhulumi chichiicha.
- 33 Nizaša niki t'oqhztatača nizaša anapan juchjiptaytatača; ¿jekit niz oqhnižkiistan chiyasaxo? Nizaša niz zetiki ti yoqkiistan qhañtača."
- 34 Neqhstan ni etiopia wathchiis chawkh jiliriki Felipezkiis pewksiicha: - Wethkiis qhanaž khella, ¿jekhžkiistan ni Yoskiistan chini chiya: Nizkiistanpachaqay ush yaqha zonzkiistanxa?
- 35 Xalla neqhstan Felipeki, ni etiopia zoniž ni khjirta litikiistan thaxni qallantichiicha, nizaša ni Yos suma liwrihi kintunakkiistanami.
- 36 Xalla neqhstan ninakaki nuž oqhkan tshi qhasiis yoqa irantichiicha, ni etiopia zoniki ni Felipezkiis khichiicha: - Teqsiki qhas zelhča; ¿anax werhki ti qhaskiis wawtista khesaya?
- 37 Neqhstan Felipeki qhasiicha: - Amki thapa qustanam kiriyasaž niki, wawtistam khesača. Neqhstan ni zoniki qhasiicha: Werhki kiriyuča, ni Jesucristuki Yos Machhcha.
- 38 Neqhstan ni xowta oqhni awtu tshitsnax khichiicha; neqhstan ninakaki pukultan qhaskin shujchiicha, xalla neqhstan Felipeki ni zoni wawtissiicha.
- 39 Nizaša ni qhaskiistan ulantan, ni Yos Espirituki ni Felipe chhichchiicha, nizaša ni etiopia zoniki ana iya Felipe cherchiicha; ans niki muspa chipa niz oqhs jikhs oqhchiicha.
- 40 Neqhstan Felipeki Azoto khita wathkin thensiicha, nizaša wathkiistan watha ni Yos suma kintunaka masinkan oqhchiicha Cesarea irantiškama.

Hechos 9

- 1 Xalla ni Sauluki ni Yoskin kirichi zoinaka anaž kons thajwayi apatatatča. Xalla niztikiistan ni Sauluki ni timlu chawkh jilirinaka irpiñižkin oqhchiicha,

- ² xalla ni jilirzkiŕstan tshi tanŕ papila maychiŕha, ni Damasco wathŕ akhs qhuyanakkini ni ew jikhŕskiŕ oqhŕi ŕoŕinaka qhuri oqŕxapa, luktaqa khiŕi niŕaŕa mŕtaqa khiŕi tanŕku Jerusalŕn watha chhichŕxapa.
- ³ Xalla neqhŕstan ni Damasco chawkh watha keŕu khisnan, ana pinsan tsewhta yoqkiŕstan tshi thonŕi qhanaki niŕ muytata llijwtaychiŕha.
- ⁴ Neqhŕstan Sauluki yoqkiŕ thxotsiŕha, niŕaŕa tshi xora niŕkiŕ chŕzkiŕi nonŕiŕha, tuŕ khikan: "Saulo, Saulo, ŕqhaŕtikiŕstan am werh qhurya?"
- ⁵ Sauluki pewkŕiŕha: "ŕTata, amki jŕkimtaxo?" Xalla ni xoraki niŕkiŕ qhaŕiŕha: "Werhki Jesuŕtŕha, amki jŕkim qhurŕhaxa xalla niŕtŕha werhki.
- ⁶ Niŕaŕa ni Sauluki muspa eqhŕskan niŕaŕa phutinkan khichiŕha: – Tata, ŕqhaŕkiŕim werh pekxo? Neqhŕstan ni Yŕŕki niŕkiŕ khichiŕha. ŕŕŕna, ni chawkh watha oqa; xalla nikhum amki ŕiŕakiŕha ni am pŕŕnakaki."
- ⁷ Niŕaŕa ni Sauluŕtan oqhŕi ŕoŕinakaki ni xora nonŕku aŕcha tsukhchitaŕha, ans ninakaki ana jŕkhmi cherchiŕha.
- ⁸ Neqhŕstan Sauluki yoqkiŕstan ŕŕiŕha; niŕaŕa niŕ ŕhuki khetŕku ana wira cheri atchiŕha. Xalla neqhŕstan niŕ maŕinakaki ni qharku tanŕku Damasco watha chhichchiŕha.
- ⁹ Niŕaŕa ni wathkiŕ niŕi, chheph max ana lulhchi niŕaŕa ana likhchi ŕelhchiŕha.
- ¹⁰ Niŕaŕa ni Damasco wathkiŕiŕi tshi Yŕŕkin kirŕchi Ananŕas khita ŕoŕi qamatŕha, neqhŕstan Yŕŕki niŕkiŕ qhanan thensiŕha, niŕaŕa niŕkiŕ khichiŕha: "ŕAnanŕas!" Xalla niŕi qhaŕiŕha: "Tata, werhki teqhŕitŕha."
- ¹¹ Neqhŕstan ni Yŕŕki niŕkiŕ khichiŕha: "ŕŕŕna ni ŕoq'u khita kalli oqa, niŕaŕa ni Judas qhuykiŕ pewkŕnakiŕha, tshi Tarso wathchiŕ ŕoŕi Saulu khita. Xalla niŕi mayiŕiŕha,
- ¹² niŕaŕa Sauluki qhanan cherchiŕha Ananŕas khita ŕoŕi, niŕaŕa ni ŕoŕiki niŕkiŕ luŕhku niŕ qharŕtan niŕkiŕ lanqŕiŕha, xalla ni Saulu wilta cheraxu."
- ¹³ Xalla ni nonŕku Ananiaski khichiŕha: "Tata, wakchi ŕoŕinakaŕha ni ŕoŕŕkiŕstan wethkiŕ maŕŕiŕi, niŕaŕa ni Jerusalŕn wathkiŕ ni am ŕkayi quŕŕiŕ ŕoŕinakŕkiŕ niŕ thapa ana walinaka pŕtikiŕstanami ŕiŕŕinŕha.
- ¹⁴ Xaŕiki teqhŕ thonchiŕha, ni timlu chawkh jilirinaka irpiŕniŕkiŕstan tshi papilchiŕ, niŕaŕa thappacha ni am thŕ aynaŕŕi ŕoŕinaka tanŕku chhichŕxapa."
- ¹⁵ Xalla neqhŕstan Yŕŕki niŕkiŕ khichiŕha: "Amki oqa, werhki ni ŕoŕi illŕinpanŕha wethkiŕstan ni yaŕha wathchiŕ ŕoŕinakŕkiŕ parluxu, niŕaŕa ninakŕ reyinakŕkiŕimi, niŕaŕa ni Israel ŕoŕinakŕkiŕimi.
- ¹⁶ Niŕaŕa werhki niŕkiŕ thŕŕnaŕha, niŕi weth thŕkiŕstan aŕchaŕ t'akhiŕhakiŕha."

- 17 Neqhstan Ananiaski xaqhsikin Saulu zelat'chaxa xalla ni qhuya oqhchi'cha. Niza'sa ni qhuya lu'shku ni Saulu'zki's qhar'ztan lan'si'cha, niza'sa niz'ki's khichi'cha: – Saulu jila, xalla ni ami'z ni jikh'ski's thonan amki's thensi Jesus Tataki, werh kuchan'zkichi'cha am wilta cheraxu, niza'sa amki ni Espiritu Santu shipi eklaxu.
- 18 Neqhstan ni orapacha ni Saulu'z zhukki'stan tshi ch'i's qhxapa'ztaqas' thotsi'cha, xalla neqhstan niz' zhukiki cher'ni khissi'cha. Niza'sa ni Sauluki tshitsi'cha neqhstan ni orapacha wawtista'cha.
- 19 Xalla neqhstan ni Sauluki luhl'zku asi tan'si'cha, niza'sa ni Yos kir'ichi zo'ninak'ztan ni Damasco wathki's tshi qhaz' max eklichi'cha.
- 20 Xalla neqhstan ni Sauluki ni akhs qhuyaran, Jesusaki Yos Matipan'cha khikan masi'ni qallantichi'cha.
- 21 Niza'sa thappacha ni non's'ni zo'ninakaki teqa khissi'cha, niza'sa tu'z khet'cha: – ¿Anax tiki ni Jerusalen wathki's ni Jesusi'z thu' aynaq'ninaka qhurkan oqhlay'nitaxo? ¿Niza'sa anax tiki per'sunpacha ti Damasco watha thonchiya ni Yos kir'ichi zo'ninaka tan'zku ni timlu chawkh jilirinak'zki's thas'xapa?
- 22 Niza'sa Sauluki tshanti tshanti Espiritu Santu'z as'i's khisnat'cha, niza'sa ni Jesusa Mesiassa khikan chiyat'cha, xalla neqhstan ni Damasco wathki's qam'ni judiu zo'ninakaki muspaysnat'cha.
- 23 Neqhstan tshi qhaz' maxki'stan, ni judiu zo'ninakaki ninakkama Saulu kon'sxapa palt'ichi'cha,
- 24 neqhstan ni Sauluki ni si'ssi'cha. Niza'sa ni zo'ninakaki wenti'ztan maxi'nti'ztan ni chawkh wathki'stan ulan's sanki's ni kon'sxapa thew'znat'cha,
- 25 neqhstan ni thaxintanakaki ni Saulu tshi paqh kana'stiki's yaz'ku ni chawkh watha muytata pirqita uyuki'stan tshi wen' shujunchi'cha.
- 26 Xalla neqhstan Sauluki Jerusalen watha iranti'zku, ni Yoskin kir'ichi zo'ninak'ztan akhs pekchi'cha; ans ni zo'ninakaki thappacha ni eqhsnat'cha, xalla ni kir'ichinakaki ni Saulu ana Yos kir'ichi'ztaqas' nayat'cha.
- 27 Ans ni Bernabeki ni Saulu chhich'sku ni apu'stulanaka niz'ki's thesi'cha. Neqhstan ni Saulu'z ni jikh'ski's Yos cherta kint'ichi'cha, niza'sa ni Yoski niz'ki's palxaytqal'cha, neqhstan ni Sauluki ni Damasco wathki's ni Jesusi'zki'stan thapa qu'stan masinqal'cha.
- 28 Xalla nu'z ni Sauluki ni Jerusalen wathki's eklichi'cha, niza'sa ninak'ztan chika oqhlaychi'cha; ni Yoski'stan thapa qu'stan parlikan,
- 29 niza'sa ni griego chi'ni judiu zo'ninaka'ztan chiyassi'cha niza'sa parlich'i'cha, xalla ti zo'ninaka'sti ni Saulu kon's pekat'cha.

- 30 Xalla ni Yös kirichi jilanakaki ni kons pekñi nayzku, Saulu Cesarea watha chhichchiča, xalla neqhstan Tarso watha kuchanchiča.
- 31 Neqhstan ni Yös kirichi zoñinakaki thappacha ni judea yoqaran nizaša Galilea yoqaran nizaša Samaria yoqaran añcha sumaž qamatča, nižtašaqaš ninakaki ni Yös qamañkiš paqatča. Nižaša ninakaki Yös eqhskan qamatča ni Espiritu Santuž yanapta, nizaša ni Yös kirichi zoñinakaki tshantiž yapatča.
- 32 Nižaša Piruki ni Yös kirichi jilanka thon thonžnatča, nizaša ni Lida khita wathkiš qamñi žkayi qušiš jilanka thonsñi oqhchišaqašša.
- 33 Xalla nikhu tshi Eneas khita zoñžtan šalchiča, ni zoñiki ocho wata aphškiš suchunsi želatča.
- 34 Piruki nižkiš khichiča: – Eneas, Jesucristuž am čhhetinča. Žážna am aphš šumpacha thakšna. Eneaski ni orapacha žašiča.
- 35 Nižaša thappacha ni Lida khita wathkiš qamñinakaki nizaša ni Sarón yoqkiš qamñinakami ni Eneas žašñi cherchiča, xalla neqhstan ninakaki Yöskin kirichiča.
- 36 Xalla ni pacha ni Jope khita chawkh wathkiš tsha Tabitá khiti Yös kirichin želatča; xalla ni Tabitaki ni griego tawqkišiki khiča Dorkas. Xalla ta žonki naza qamañkiš šumanaka pakan nizaša ni t'aqhir zoñinaka oqžtan želintača.
- 37 Xalla ni pacha na Tabitá žonki läkhižku tikhšinča. Neqhstan naza xañchi axwžku ni tsewкта qhuykin makhžtatača.
- 38 Nižaša Lida wathaki Jope kezutača, xalla ni Piruki nikhutača; neqhstan ni Yös kirichi jilanakaki ni Piru ni wathkin šišiča, neqhstan ni kirichinakaki pukultan zoñinaka kuchanchiča, tuž čižkaxu: “Amki ana en enžku Jope thonalla.”
- 39 Neqhstan Piruki ninakžtan oqhchiča. Nižaša Piruž irantitan ninakaki xahsikintažlax ni tikhši xañchi xalla ni qhuya chhichchiča; nizaša thappacha ni žew mätaqanakaki qakan Piru muyuntichiča, nizaša na Tabitá iya žethkan päta škitinaka nizaša irš škitinaka nižkiš thəsiča.
- 40 Neqhstan Piruki thappacha ninaka ulansqatchiča, nizaša killšku mayišichiča; xalla neqhstan na tikhšičeržku khichiča: – ¡Tabitá, žážna! Neqhstan näki žhuki khetžku Piru cherchinča, neqhstan näki julšinča.
- 41 Xalla neqhstan ni Piruki naza qharku tanžku žinšiča; neqhstan ni Yös kirichi zoñinaka nizaša ni žew mätaqanaka qhawšiča, nizaša ninakžkiš žethñi thəsiča.
- 42 Xalla tiki thappacha ni Jope chawkh wathkiš šišiča, nizaša wakchi zoñinaka Yöskin kirichiča.
- 43 Neqhstan Piruki ni chawkh wathkiš tshi qhažmax qamchiča, xalla ni Simón šqiš kurtiñiž qhuykiš.

Hechos 10

- 1** Xalla ni Cesarea chawkh wathkiś tshi źoñi Cornilla khita źelatćha, xalla tiki ni Italiano khita t'aqa źultatź kapitantaćha.
- 2** Niźaśa tiki śuma źoñitaćha, niźaśa thappacha niź qhuy źoñinakźtanpacha Yös amtiñitaćha. Niźaśa ni judiu t'aqhir źoñinakźkiś yanapiśxapa wakchi pās thāñitaćha, niźaśa Yöskin mayiśiñipantaćha.
- 3** Neqhśtan tshi nōxiki, śeśike ni źoñiki qhanan cherchićha: Tshi Yös anjila qhanapacha niźkiś luśhkiñi cherchićha, neqhśtan niźkiś tuź khichićha: “¡Cornilla!”
- 4** Neqhśtan Cornillaki ni anjilźqhutñi chhejchi cheqśićha, neqhśtan añcha eqhskan niźkiś pewkśićha: “¿Tata, qhaźkhiñim werh pekxo?” Ni anjilaki niźkiś qhāśićha: “Yösiki amiź mayiśita nonśićha, niźaśa amiź ni t'aqhir źoñinakźkiś yanaptanaka nonśićha.
- 5** Niźaśa amki xaqhsilta pirillameqaś ni Jope chawkh watha kuchnalla, neqhśtan Simón khita źoñi thonqataxu, niźaśa ni źoñiki Piru khita thūchiś paxtaśaqaśśa.
- 6** Xalla niki yaqha Simón śqiśi kurtiñiź qhuykiś qhawźtaćha, niźaśa niź qhuyaki qot atkiśśa; neqhśtan niź amkiś ni am pās wakiśñinaka chiyakićha.”
- 7** Xalla ni Cornillźkiś palxayñi anjilaź oqhtan, ni Cornillaki niź pukultan uywitanaka qhawśićha, niźaśa tshi Yös kiriñi źultatu qhawśićha, niźaśa niki añcha niź pektataćha,
- 8** neqhśtan thappacha ninakźkiś kint'izku, Jope watha kuchanchićha.
- 9** Niźaśa xaqataźpacha taypurunaka, ninakaź Jope jikhśkiś oqan niźaśa wax ni watha irantan, Piruki ni tsewkta qhuy juntuñta kanchikin mayiśiśxapa yawchićha.
- 10** Niźaśa Piruki añcha ćhheri eksqatatćha lulś pekatćha, xalla niźta luli qisnan niki tshi qhanan cherchićha:
- 11** Neqhśtan niki ni tsewkta yoqa khetsñi cherchićha, xalla niwkhtan tshi qhiy pañu niź paqhpik wit'u źkukźintaźtaqaś yoqqhutñik śhujźkiñi cherchićha.
- 12** Niźaśa ni qhiy pañkiśiki, thapaman paqhpik watchiś uywanaka niźaśa yoqaranpacha oqhñi uywanaka, niźaśa tsekuñ layñi weźlanaka źelatćha.
- 13** Niźaśa niźkiś tshi xora chiźkiñi nonśićha: “Piru, źāźna, ti uywanakkiśtan konźku lula.”
- 14** Neqhśtan Piruki qhāśićha: “Anaź Tata; werhki anapan ana lulś uywanaka lulhchinćha.”
- 15** Neqhśtan ni xoraki wilta chiźkichićha, tuź khikan: “Xalla ni Yös źkayi khisqattaki, amki anam ana lulś uywaćha khesaćha.”

- 16 Xalla ti chïtanakaki chheph wilta watchiïcha, xalla neqhïstan ni qhiy pañuki tsewkta yoqa kephchiïcha.
- 17 Neqhïstan Piruki ni qhanan chertikiïstan añchaż pinsatïcha, ÷hhulut khes ni qhanan cherta; xalla neqhïstan ni Cornillaż kuchanżkita žoñinakaki, ni Simuż qhuya pewkż pewkżku niż qhuy śana irantiżkichiïcha.
- 18 Neqhïstan ninakaki pewkśiïcha, anax teqhś Simuna khita žoñi qhuykiś qhawsqatchi želhya, niżaśa ni žoñiki Piru khitaśaqaśśa.
- 19 Niżaśa ni Piruki tirapanż ni qhanan chertikiïstan pinsatïcha, xalla nuż želan ni Espiritu Santuki niżkiś khichiïcha: “Chhepultan žoñinakaż am qhurïcha.
- 20 Tshitsna, ninakżkin śhujja niżaśa ana payśnaqżku ninakżtan oqa, xalla ninakaki werhtïcha kuchanżkichinki.”
- 21 Neqhïstan Piruki śhujżku ni žoñinakżkiś khichiïcha: – Werhtïcha ni an÷hukaż qhurtitki; ĵan÷hukki ÷hhulkin thonchin÷huktaxo?
- 22 Neqhïstan ninakaki qhäsiïcha: – Werhnakki Cornilla khita kapitanżkiïstanl thonuïcha, niķi žkayi quśśiś žoñiïcha niżaśa Yös eqhsñiïcha, niżaśa niķi ni judiu žoñinakaż añcha pektaïcha. Niżaśa tshi Yös anjilaż niżkiś am qhawkwax khichiki, neqhïstan amki niż qhuya oqhżku ni am chiśnaka ninakżkiś nonsqatasaiïcha.
- 23 Xalla neqhïstan Piruki ni žoñinaka luśhqatchiïcha, niżaśa ni žoñinakaki niżtan ni śeś eklichïcha. Niżaśa xaqatażpacha Piruki ni žoñinakżtan chika oqhchiïcha, niżaśa ni Jope khita chawkh wathkiś qamñi tshi qhażultan jilanaka ni qhutśiïcha.
- 24 Niżaśa ninakaki qattażu ni Cesarea watha irantichiïcha, xalla neqhśi ni Cornillaki niż maśinakżtan niżaśa niż qhuy žoñinakżtan thewżnatïcha, ni žoñinakaki niż maśintataïcha.
- 25 Xalla neqhïstan Piruż qhuya irantitan Cornillaki Piru śali ulanchiïcha, niżaśa niż tukkiś thapa quśtan killśiïcha.
- 26 Neqhïstan Piruki ni tshitsqatchiïcha tuż khikan: – Tshitsna, werhki am irata žoñi śaqaśtïcha.
- 27 Niżaśa ninakaki parlikan luśhśiïcha, xalla neqhśi tama žoñinaka akhsi śalchiïcha.
- 28 Piruki ninakżkiś khichiïcha: – An÷hukki śiśśa ni judiu žoñinakaki ninakż usxaru ninakaki anapan yaqha wathchiś žoñinakżtan munaśiñiïcha. Ans Yösķi wethkiś thëśiïcha, werhki anapan ÷hhulużchechi žoñimi phalśtanïcha.
- 29 Xalla niżtikiïstan werhki an÷hukaż qhawsqatta iyawpacha thonchinïcha. Xaśiki śiślh pekuïcha, ÷hhulkiïstanqaż werh qhawżani.
- 30 Neqhïstan Cornillaki niżkiś qhäsiïcha: – Añcha chhunamax xalla ti oraśaqaś, werhki ni śeśike weth qhuykiś ayunaśkan mayiśutaïcha, xalla nuż mayiśan wethkiś tshi llijñi śkitchiś žoñi thenskichiïcha.

- 31 Nízaša wethkiís khichiícha: ‘Cornilla, Yösiki amiž mayisita nonsícha, nízaša amiž t'aqhir žoñinakžkiís oqžtanaka khuñsícha.
- 32 Nízaša amki xaqhsilta pirillameqaś ni Jope chawkh watha kuchna, xalla ni Simuna qhawśñi, xalla niki Piru khitaśaqaśśa. Nízaša niki yaqha śqiśi kurtiñi Simunž qhuykiís qhawsqatchi želhícha, nízaša niž qhuyaki qot atkiśśa.’
- 33 Xalla neqhstan werhki ni orpacha am qhawsqati kuchanchinícha, nízaša amki iyawpacha thonchamícha. Xaśiki teqhś ućhumnakki thappacha Yös tukkiśśa, nízaša werhnakki thappacha ni Yös amkiís chižkaxu khitanaka nonś pekuícha.
- 34 Xalla neqhstan Piruki palxayi qallantichiícha, tuž khikan: – Xaśiki cheqpacha werhki nāsnuícha, Yösiki anapan žoñinaka phalśñiícha,
- 35 nízaša Yösiki thapa chawkh wathanakkiistan ni Yös kaśñi žoñinaka qhawža, nízaša ni śuma päñi žoñinakami.
- 36 Nízaša Yösiki ni Israel wathchiś žoñinakž matinakžkiís qižkichiícha ni Jesucristuž atkiistan niž śuma qamś kintu maśnaxu, nízaša niki thapatiž Yösśa.
- 37 Nízaša anćhukki śumaž śiśśa ni judiu žoñinakž yoqkiś watchinakaki, thappacha tinakaki Galilea wathkiistan qallantichiícha, ni Juanž wawtistikiistan.
- 38 Nízaša anćhukki śiśśa, Yösiki ni Nazaret Jesusižkiś aśi nízaša Espiritu Santu śhipi thāchiícha, nízaša Jesusaki thappacha ni Saxraž šoxrichta t'aqhiśiñi žoñinakžkiś śumanaka päkan nízaša ćhhetinkan oqhlaychiícha. Nízaša Yös nižtan khen Jesusaki tižtanaka pächiícha,
- 39 Nízaša ućhumnakki thappacha ni Jesusiž pätanakkiistan cherinćhumícha, ni judea yoqkiś nízaša Jerusalén wathkiś. Xalla neqhstan ninakaki Jesusa tshi kuruśhkiś tsjijpsku konchiícha.
- 40 Xalla neqhstan Yösiki chheph maxkiistan Jesusa jakatatsqatchiícha, nízaša ućhumnakakiś thensqatchiícha.
- 41 Nízaša ana thapa žoñinakžkiś thensiícha, ans ućhumnakkiśqaś thensiícha, nízaša Yösiki tukipan ni cherñinaka illstqalícha. Nízaša ućhumnakki niž jakatattikiistan nižtan lulhtaícha nízaša likhtaícha.
- 42 Nízaša Yösiki ni tikhśinakžkiś nízaša ni žethñi žoñinakžkiś juchjiptayñi jiliri uchchiícha, xalla niícha ućhumnakakiś thappacha ti wathanakžkin maśinžkax khichiki.
- 43 Nízaša thappacha ni Yösikiistan chiñinakaki ni Jesusižkiistan chitqalícha, thappacha niž thükiś kiriñinakaki, ninakž ujkiistan pertuntaž khekiícha.
- 44 Piruž tira nuž chiyan, ni Espiritu Santuki thappacha niž chita taqu nonśñi žoñinakžkiś thonchiícha.

45 Nízaša ni Pirúžtan chika thonchi judiu zoñinakaki, ni ana judiu zoñinakzkiś ni Espíritu Santu thätaž khen teqa khissiča,

46 nízaša ninakaki yaqha taqunaka chichiñi nonśiča, nízaša ninakaki Yös aynaqatča.

47 Neqhstan Piruki khichiča: – Ti zoñinakaki ni Espíritu Santu tanśiča ućhumnak irata, ¿xaśiki xaqhsilta zoñit, ti zoñinaka ana qhaştan wawtisa khesaya?

48 Neqhstan Piruki khichiča, tinakaki ni Jesucristuž thükiś wawtistax khila. Xalla neqhstan ninakaki ni Piružkiś rokt'ichiča tshi qhažmax ninakžtan qamt'axu.

Hechos 11

1 Ni apuštulanakaki nízaša ni Judea wathkiś khiñi Yös kirichi jilanakaki kintu śiśsiča, xalla ni ana judiu zoñinaka ni Yös śuma kintu tanśi.

2 Xalla ni Piruž Jerusalén watha kephžkitan, ni judiu zoñinakzkiştan Yös kirichi tshi qhažultan zoñinakaki Piružxapa chuchchiča.

3 Nízaša nížkiś pewksiča: – ¿Amki qhažtikiştan ni ana judiu zoñinaka thonsñi oqhchamtaxo, nízaša ninakžtan luhlchamqaya?

4 Neqhstan Piruki ninakzkiś qallantiñikiştanpacha, thapa ni watchinaka ninakzkiś kint'ichiča, tuž khikan:

5 – Werhki Jope khita chawkh wathkištača, xalla neqhś Yös kin mayiśikan tshi qhanan cherchinča: Tshi qhiy pañužtaqaś níž paqhpik wit'u žkukžinta, xalla tiki tsewktan wethqhutñik śhujžkatča.

6 Neqhstan werhki ni sutpacha chersinča, níž qhulltan ćhhulupan želćhaxa xalla ni chersxapa, xalla neqhśi cherchinča paqhpik qhxochchiś uywanaka nízaša k'ith uywanaka, nízaša yoqaranpacha oqhñi uywanaka nízaša wežlanakami.

7 Nízaša tshi xora wethkiś chizkiñi nonśinča, tuž khikan: 'Piru tshitsna, ni uywanakkiştan konžku luhlžna.'

8 Neqhstan werhki qhäsinča: 'Anaž Tata, weth atkiśiki anapanž ana luhlś uywanaka nízaša ana śumanakami luśhśiki.'

9 Neqhstan ni tsewhta xoraki wilta wethkiś palxaychiča, tuž khikan: 'Xalla ni Yös žkayi khisqattaki, amki anam ana śumača khesača.'

10 Xalla tiki chheph wilta watchiča, xalla neqhstan thappacha ninakaki tsewhta yoqa kephchiča.

11 Nízaša ni orapacha, Cesarea khita wathkiştan chhepultan zoñinaka werh qhuri kuchanžkitqalča, xalla ninakaki werh želutača xalla ni qhuya irantižkichiča.

- 12 Nižaša ni Espirituki werh ana payśnaqzku ninakztan oqaxu kuchanchiċha. Nižaša ti taqchuku jilanakaki wethtan chika oqhċiċha. Neqhstan werhnakki Cesarea watha irantiżku Cornillż qhuya makhatchinċha,
- 13 xalla ni ųoņiki wethnakakiś kint'ichiċha niż qhuykiś tshi anjila cherta, xalla ni anjilaki niżkiś tshitsu khitqalċha: 'Amki Jope khita watha xaqhsilta pirillameqaś kuchśna, xalla ni Simuna qhawśņi, xalla niċi Piru khitaśaqaśśa;
- 14 xalla niż amkiś chiyakiċha, ammi nižaša am qhuy ųoņinakami xaqnużupan liwrita kheċhaxa.'
- 15 Xalla neqhstan weriż ninakzkiś palxayi qallantitan, xalla ni Espiritu Santuki ninakzkiś thonċiċha, xaqhnuż tuki uċhumnakakiś thonċhaxa xalla niżta.
- 16 Xalla neqhstan werhki ni Tataż ċiċta khuņśinċha: 'Juanki cheqpacha qhaċtan wawtissiċha, ans anċhukki ni Espiritu Santużtan wawtistaż khekiċha.'
- 17 Nižaša Yōski ninakzkiś thāċha, xaqhnuż uċhumnakakiś thātċhaxa xalla niżta, nižaša uċhumnakki ni Jesucristużkin kirċiċha, ųjċkhan werhki ni Yōś ana munśxapa khesaxo?
- 18 Xalla neqhstan ni Jerusalċn wathċiś Yōś kirċiċi jilanakaki, xalla ni nonżku ninakaki ch'uj khichiċha, neqhstan ninakaki Yōś thū aynaqċiċha, tuż khikan: – ųNi ana judiu ųoņinakzkiś Yōski ninakz ujkiċtan pampachax khichiċha, ni wiņay ųetċiś khixapa!
- 19 Xalla ni Estebanż tikhztikiċtan ni Yōś kirċiċi ųoņinaka qhuri qallantichiċha, nižaša yaqhapanakaki Fenicia oqhċiċha, nižaša yaqhapanakaki Chipre yoqa oqhċiċha, nižaša yaqhapanakaċti Antioquċa oqhċiċha. Xalla nikhuņ ni judiu ųoņinakzkiś ni Yōś ųuma taqunaka maśinċiċha, ans ana ni yaqha ųoņinakzkiśiki.
- 20 Nižaša ninakzkiċtan Chipre yoqċiś nižaša Cirenekiċtan Antioquċa ċhawkh watha irantiżku, ninakaki ni ana judiu ųoņinakzkiś Jesųs Tatż ųuma kintu maśinċiċha.
- 21 Nižaša ni Yōś ċhawkh aśiki ninakztantaċha, neqhstan tama ųoņinakaki ninakz usanaka ekku Yōskiś kirċiċha.
- 22 Ni Jerusalċn wathċiś Yōś kirċiċi jilanakaki, xalla ti kintu śiśku ni Bernabċ Antioquċa watha kuchanchiċha.
- 23 Neqhstan Bernabeki xalla ni watha irantiżku Yōś thāta ċerċiċha, neqhstan niċi aņċha ċipċiċha. Nižaša werhki anċhukakiś thaxznuċha thappacha ni thup quśśiśnakaki thapa quċtan Yōskin apznakiċha.
- 24 Xalla ni Bernabeki aņċha ųuma ųoņitaċha, nižaša Espiritu Santu ųhipi nižaša thapa quśśiś. Neqhstan tama ųoņinakaki Yōskin kirċiċha.
- 25 Xalla neqhstan Bernabeki Tarso watha, Saulu qhuri oqhċiċha,

²⁶ neqhstan Saulu wathzku Antioquia watha chhichchiha. Xalla nikhu ni Yos kirichi jilanakztan tshi watapacha qamchiha, nizaasa tama zoinaka thaxinkan. Ni Antioquia wathkisi ni thaxintanakzki Yos kirichi jilana khikan thusqati qallantichiha.

²⁷ Nizaasa ni pachaki ni Jerusalen wathkiestan Antioquia tshi qhazultan Yoskiestan chhinakaki oqhchiha.

²⁸ Ninakzkiestan tshisuñaki, Agabo khitaki tshitsu ni Espiritu Santuz irpita masinchiha: 'Thappacha ti yoqkisi tshi chawkh mach'az zelakiha.' Xalla ni Claudiu irpikisi tihta watchiha.

²⁹ Xalla neqhstan ni thaxintanakaki sapamayni ninakz zelinikiestan onansxapa qustishiha, ni judea wathkin qamni jilanakzkin onans apaysxapa.

³⁰ Neqhstan ninakaki xalla nu pachiha, ni Bernabezki nizaasa Sauluzki ninakaz onantanaka ni Judea wathchi Yos kirichi qamchi ephnakzkin apaychiha.

Hechos 12

¹ Xalla ni pachaki ni rey Herodeski, ni Yos kirichi yaqhap jilana qhuri qallantichiha.

² Neqhstan ni Santiago paqh kuchillztan konqatchiha, xalla ni Santiaguki Juanz jilatacha;

³ xalla tiki ni judiu zoinakzki aña walitacha, neqhstan Pirusaqas tanqatchiha. Xalla tinakaki ni ana liwaturchi t'anta luls phihti thuiran watchiha.

⁴ Xalla nu tanqatzku Piru karsilki makhchiha, nizaasa ni Piruzki paqhpik t'aga sultatunakaz ni cheqznatcha, nizaasa sapa t'aqaki paqhpik sultatchista. Xalla ni Herodeski ni Pasu phiataz wattan ni wathzki thes khichitacha.

⁵ Neqhstan Piruki karsilki chawkhtatacha muspa cheqzta, nizaasa ni Yos kirichi jilanakaki Piruzxapa tirapan Yoskin thapa qustan mayisatcha.

⁶ Xalla ni Herodes ni wath zoinakzki xaqa theznawk khi, ni wen Piruki pukultan sultatunakaz cheqzta thaxatcha nizaasa pisk karinztan qhara moqzinta, nizaasa ni yaqha sultatunakaki ni karsil sanki cheqznatcha.

⁷ Ni orapacha tshi Yos anjilaki Piruzki thensiha, nizaasa ni karsilaki qhana shipi khishiha. Ni anjilaki Piruzki lansiha nizaasa zinsiha, tuz khikan: "¡Uri zazna!" Ni orapacha ni Piruz qharkistan ni karinanakaki thxotsiha.

⁸ Neqhstan ni anjilaki nizki khichiha: "Am skiti kuthzna nizaasa am chhata chhatzna." Piruki xalla ni chitakama pachiha, neqhstan ni anjilaki wilta chichiha: "Am irs irzku werh apzka."

- 9 Neqhstan Piruki ni anjilz wirkiś ulanchiċha, niċaśa ni Piruki ni anjilaż pāta cheqpachaċlaxa uśh anataċlaxa xalla ni anaċ ūśatċha. Ans ni Piruki qhanan cheruċa khetċha.
- 10 Niċaśa ni tuki khiņi cheqśņi ūltatunaka watchiċha, niċaśa niċ xaru khiņi ūltatunaka watchiśaqaśśa, neqhstan ni jir chawkhś irantichiċha, xalla niċi ni chawkh wathkhutņik ulaś ūanataċha, xalla ni chawkhśki juśtoqaś khetsiċha; neqhstan ninakaki ni karsilkiūtan ulanċku ni kalliranpacha oqhċiċha niċaśa tshi kalli watċku ni anjilaki ni Piru ūinalla ekċiċha.
- 11 Neqhstan Piruki niċ quśkiś nāśku khichiċha: “Cheqpacha Yōski niċ anjila werh ni Herodes qharkiūtan liwrīśxapa kuchanċkichiċha, niċaśa ni judiu ūoņinaka ċhhuluqaś wethtan pās pekatċhani.”
- 12 Piruki xalla ti nāśku Juanċ mā Marīa qhuya oqhċiċha, xalla ni Juanki Marcos khitaśaqaśtaċha, xalla nikhu tama ūoņinaka akhsi Yōskiņ mayiśatċha.
- 13 Piruċ ni kalli ulanś ūankiś tox toxċkan, tsha Rode khiti tur jċkhċlax, xalla ni cherśņi ulanċkichiċha,
- 14 neqhstan Piruċ xora ċhhaxċku, na turki aņcha chipa ana qhuy chawkhśmi khetċku qhullta ūoņinakċkin ni maśņi ūathċinċha, ni Piruki qhuy ūankiś thonċiċha khikan.
- 15 Neqhstan ni ūoņinakaki nākiś khichiċha: – ĵAmki lukuyċha! Xalla nāki werarapanċha khikan thurt'inċinċha. Neqhstan ninakaki tuċ khichiċha: – Anaċ ni khesaċha; tshi anjilaċlani.
- 16 Niċaśa Piruki tirapanċ ni ūankiś tox toxatċha. Neqhstan ninakaki ni chawkhś khetċku Piruċkiśpacha cherśiċha, neqhstan ninakaki tsukhċi teqa khissiċha.
- 17 Xalla ni Piruki ninakċkiś qharċtan ċ'uj khex khichiċha, neqhstan ninakċkiś ni Yōś xaqhnuċ ni karsilkiūtan jestċhaxa xalla ni kint'ichiċha. Niċaśa tuċ khichiċha: – Anċhukki ni Santiaguċkiś tinaka kint'akiċha, niċaśa ni Yōś kirċiċi jilanakċkiśimi. Neqhstan Piruki ulanċku yaqha yoqa oqhċiċha.
- 18 Xalla neqhstan qhanċkitan, anawal ċ'axmi ni ūltatupora watchiċha, xalla ninakaki ni Piruċkiś ċhhuluqaś watchi anaċ ūiśatċha.
- 19 Niċaśa Herodeski Piru qhurċkaxu kuchanchiċha, xalla neqhstan ninakaki ana waċhi atċiċha, neqhstan Herodeski ni cheqśi ūltatunaka pewkśiċha, neqhstan ninaka konċkaxu kuchanchiċha. Xalla ti wattan ni Herodeski Judea yoqkiūtan Cesarea watha qami oqhċiċha.
- 20 Herodeski ni Tiro wathċiś ūoņinakċtan niċaśa Sidōn wathċiś ūoņinakċxapa ūaxwċhitaċha, xalla niċtikiūtan ni wathċiś ūoņinakaki ni Blasto khita ūoņċkin oqhśxapa palt'ichiċha, xalla ni ūoņiki ni Herodes qhara qhxochataċha, neqhstan

ninakaki nízkiştan suma qamaña maychića, xalla ni Tiru niżaşa ni Sidón zoñinakaki ni reyź yanaptataća.

²¹ Neqhştan Herodeski parlişxapa tshi thuñi iñaqchića, neqhştan ni thuñkişşiki ni Herodeski tshi reyź şkiti kuthşića, neqhştan niź juchjiptays julşkiş julźku añcha mita ninakźkiş palxaychića.

²² Xalla neqhştan ni zoñinakaki qhawi qallantichića: “¡Amki anam zoñiźtaqaş chića, ans amki yöştaqaşim chića!”

²³ Neqhştan ni orapacha tshi Yös anjilaki ni Herodes lä thxotsqatchića, ana Yös thü aynaqtikiştan nuź thxotsića, neqhştan Herodeski laq'unakaź lulhta tikhşića.

²⁴ Neqhştan ni Yös suma kintuki thapa qhutñiź miratća, niżaşa thapa qhutñi maşintataća.

²⁵ Neqhştan Bernabeźtan Sauluźtan ni Jerusalén wathkiş ninakź lanqşñi źerźku, ninakźtan chika Juan Marcos khitaşaqaş chhichşku Antioquía kephchića.

Hechos 13

¹ Xalla ni Antioquía wathkişiki Yös kirichi jilanakźkiştan źelatća, Yöşkiştan chiñinaka niżaşa thaxiñinaka. Xalla ninakaki Bernabetaća, Sauluźtan niżaşa Simuna (xalla ni Simunaki tsoqhchi khitaşaqaştaća), niżaşa Lucio Cirene wathchiş, Menahem (xalla ni Menahemki ni Herodestan chika paqtqalća, xalla ni Herodeski ni Galilea wathkiş irpichića) ² Niżaşa ninakaki tshi nöx Yöşkin amtatća niżaşa ayunaşatća, ni Espíritu Santuki ninakźkiş khichića: “Bernabeźtan Sauluźtan t'aqźina, werhki ninaka tshi lanqşñixapa illşinća.”

³ Neqhştan ninakaki nuź mayişişku niżaşa ayunaşku, ninakźkiş qharźtan lanşića neqhştan ninaka kuchanchića.

⁴ Bernabeźtan Sauluźtan ni Espíritu Santuź kuchanta, Seleucia watha oqhchića, xalla ni wathkiş ninakaki Chipre yoqa oqhşxapa walsikiş luşhşića.

⁵ Xalla ni Salamina wathkiş qota luşh şana irantiźku, ninakaki ni Yös suma taqunaka palxayi qallantichića, niżaşa ni judiu zoñinakź akhs qhuyaran. Niżaşa Juanki ninaka yanapi ninakźtan chika oqhchişaqaşşa.

⁶ Niżaşa ninakaki thappacha ni qhaş mor yoqkiş oqhlaychića, niżaşa ni Pafos khita watha irantichića, xalla nikhu Barjesus khita tshi layqi judiu zoñi şalchića, xalla niki yöş khitataća.

⁷ Xalla ti layqaki, Sergio Pawlu khita irpiñiź maşitaća, xalla tiki añcha şişñitaća. Xalla ni irpiñiki, ni Bernabeźtan Sauluźtan qhawźkaxu kuchanchića, niżaşa ni irpiñiki Yös taqunaka nonş pekatća.

⁸ Niżaşa ni layqaki, Elimas khitataća ni griego tawqkiştan, xalla ni zoñiki ni irpiñiźkiş anaź munatća niżaşa ni irpiñi ana Yöşkin quşşiş khexu t'aqş pekchića.

- 9 Neqhstan Sauluki nız tshi thüki Pawlu khitaşaqastača, xalla ni Pawluki ni Espiritu Santu şhipi ni zoñi sutpacha cherşiča.
- 10 Neqhstan ni zoñzkiş khichiča: – ¡Amki toskaramča niżaşa ñexumča niżaşa Saxriş matimča, niżaşa ni şumanakş moq'umča! ¿Amki qhaştikiştanam ni Yös şuma jikhşkiş chhichñi taqu, aqi ana apatatxo?
- 11 Xaşiki ni Yös Tataki am kaştikakiča: Amki şuram khisnakiča, niżaşa tshi qhaş wata ti thuñ sı anam cherakiča. Ni orapacha ni Elimaski şura khissiča tshi sumchi laqhkiştaqaş, neqhstan niki xaqhsilta pirillameqaş nız qharku tanşku chhichñi qhuratča.
- 12 Xalla ti cherşku ni irpiñi jiliriki kirichiča, ni Yös taqunakkiştan añcha işpantichiča.
- 13 Neqhstan Pawluki nız maşinakştan ni Pafos wathkiş walsikiş lushşiča, Perge watha Panfilia yoqkin oqhchiča; ans ni Juanki ninaka ekku Jerusalén watha kephchiča.
- 14 Neqhstan ni Perge wathkiştan Antioquía watha Pisidia yoqkin watchiča. Xalla nikhu ninakaki şawatu ni akhs qhuykiş luşku julşiča.
- 15 Niżaşa ni Yöskiştan chiñinakş li litikiştan, ni akhs qhuy chawkh jilirinakaki ninaka rokt'ichiča: – Jilanaka, ançukalta ti zoñinaka quşxapa chişnakat želhçax niki, anşpacha chiya.
- 16 Neqhstan Pawluki tshitsiča, qharştan ni zoñinakşkiş ch'uj khex khichiča: – Israel zoñinaka niżaşa ançuk yaqha wathchiş Yös eqhsñi zoñinaka nonşna.
- 17 Ti Israel wathchiş zoñinakş Yöski, uçumnaka achchi ephnaka illşiča; xalla ninakşkiştan tshi chawkh watha khisqatchiča, ni Egiptu yoqkiş tshi yaqha wathchiş zoñiştaqaş qamkan, xalla neqhstan Yöski nız chawkh aştan ni yoqkiştan jeskichiča.
- 18 Niżaşa Yöski ninakş ana wali päşnaka paqhpik qhalu wata ni ch'eqli yoqkin awantichiča,
- 19 Niżaşa towqu chawkh wathanaka ni Canaán yoqkiş thatanchiča, ni uçumnaka achchi ephnakşkiş thaşxapa.
- 20 Neqhstan tshi paqpiqwatha taxşnukuqhalu wata ninakşkiş tshi juchjiptayñi jiliri thächiča, xalla tiki ni Samuel Yöskiştan chiñiştuñi kama thurchiča.
- 21 Neqhstan ninakaki, ninaka irpiñi rey maychiča, niżaşa Yöski Saúl paqhpik qhalu wata ninaka irpiñi rey thächiča, ni Sauluki Quis matitača niżaşa tiki Benjaminş t'aqkiştan oqhñitača.

- 22 Neqhstan wiruñ Yöski ni Saúl níz julskiñtan jessiña, xalla neqhstan David ninakz rey uchchiña, nizaña nízkiñtan khichiña: ‘Werhki David Jus machh wathchinña, nizaña tiki weriz pektakamaž päkiña.’
- 23 Nizaña Jesusaki tshisuña ti Davidzkiñtan oqhñiña, nizaña Yöski níz taqu onztakama Jesusa Israel zoñinaka liwriñixapa kuchanzkichiña.
- 24 Nizaña ima Jesusaž thonan, Juan Wawtistaki thappacha ni Israel zoñinakzkiñ Yös suma kintu mañinchiña, tuž khikan Yös kin qhutñtanña nizaña wawtista khiñtanña.
- 25 Nizaña Juanki níz tikhš thuñi wax khen ninakzkiñ khichiña: ‘Werhki anaña ançhukaž pinsititki; nizaña weth xaruž tshisuñaki thonña, xalla nízkiñ werhki anal níz qhxochkiñ çhhatzta, çhhat chikillami jerhsinš wakiñuña.’
- 26 “Abrahamzkiñtan oqhñi jilanaka, nizaña ançhukmi yaqha wathchiñ Yös eqhsñi zoñinaka: Xalla ti liwriñi taquki uñhunakaltaña.
- 27 Nizaña ni Jerusalén wathkiñ qamñi zoñinakaki nizaña níz chawkh jilirinakami ana ni Jesusa pekchiña, nizaña ni Yös kiñtan chiñinakz taqunaka ni sawatu akhs qhuykiñ lita anapan näsiña; neqhstan Jesusa kontan ni Yös kiñtan chiñinakz taquki kumlissiña.
- 28 Nizaña Jesusizkiñ ana çhul ujmi ni konšxapa wathzku, ninakaki Pilatužkiñ konqatax khikan maychiña.
- 29 Neqhstan ni Jesusizkiñtan khjirta çhultaqinaka thappacha kumlistan, ni zoñinakaki ni tikhši xañchi ni kuruñhkiñtan shujunzku puykiñ makhšiña.
- 30 Neqhstan Yöski ni Jesusa tikhšinakzkiñtan jakatatsqatchiña.
- 31 Nizaña Jesusaki ni Galilea wathkiñtan Jerusalén watha oqan qhutsi zoñinakzkiñ tshi qhažmaxpacha thensiña; xalla neqhstan anški Jesusa cherñinakaki ninakaña ti wath zoñinakzkiñiki.
- 32 “Nizaña werhnakki ançhukakiñ ti Yös suma kintu mañnuña: Ni Yös uñhumnaka achchi ephnakzkiñ taqu onztaki,
- 33 uñhumnakakiñ kumližkichiña, nizaña uñhumnakki neqhstan oqinçhumña. Xalla ni Yöski Jesusa jakatatsqatchiña, xalla ni piškkiñ khiñi khjirta Salmukiñiki nuž khiña: ‘Amki weth Matimña; töx thuñi werhki am pächinña.’
- 34 Nizaña Yöski Jesusa ni tikhšinakzkiñtan jakatatsqatchiña, neqhstan anaž iya tikhznakiña nizaña anaž ujkiñimi thxotsnakiña. Yöski xalla nuž çichiña: ‘Nizaña ançhukakiñ ni cheqpacha Davidzta t’aqzta žkayi çhultaqinakal thäña.’
- 35 Xalla nužupan çičha tshi salmukiñiki: ‘Anaž ni žkayi tikhši xañchimi ni puykiñ moqaxu ekta khekiña.’

- 36 Nižaša Davidki cheqpacha niž mašinakžtan Yös chitakama qamchiča, neqhstan tikhžku niž ephnakžtan šalchiča, nižaša niž xañchiki moqhchiča.
- 37 Ans ni Yösiki Jesusa jakatatsqatchiča, nižaša niž xañchiki ana moqhchiča.
- 38 Israel jilanaka, tiča ni Yös suma kintunaka werhnakaž mašintaki: ¡Jesusaki ančhuka ujnakaž pertunasača! Ans ni Moisés liki anaž thappacha ančhuka ujnakkištan liwriyasača.
- 39 Xalla ni Yösiki thappacha ni Jesusižkiš kiriñi žoñinaka pertunča.
- 40 Nižaša ančhukki ni Yösikištan čiñinakaž khjirtanakkištanž kuytašakiča, ana ančhukakiš ni kaštiku thonaxu. Xalla ni Yösikištan čiñinakaki tuž khjirchiča:
- 41 ‘Ančhukki Yös čhxawñinaka cheržna, nižaša tsukhskuž qata; xalla ni thuñiran werhki anawalil päča nižaša ančhukki anaž kiriyasača, yaqha žoñiž chiyasaž niki.’ “
- 42 Xalla ni Pawlu niž mašinakžtan ni akhs qhuykištan ulantan, ni judiu žoñinakaki nižaša ana judiu žoñinakami, ninaka rokt'ichiča ti xarkin šawatu wilta ninakžkiš palxayaxu.
- 43 Nižaša ni akhs qhuykiš parli žeržtan, wakchi judiu žoñinaka nižaša ana judiu žoñinakžkištan ni judiu usanakžkiš kirichinakami Pawlu nižaša Bernabé apsiča. Pawlužtan Bernabežtan tinakaki ni žoñinakžkiš thaxsiča, ančhukki Yösikin quššišpanž khekiča nižaša Yös ančhukakiš oqžta anaž thatžnakiča.
- 44 Neqhstan ni wiruñta šawatuki, xos thappacha ni chawkh wathchiš žoñinakaki ni Yös taqunaka nonšxapa akhsiča.
- 45 Xalla ni judiu žoñinakaki ni tama žoñinaka cheržku, añcha čhxawqatchiča nižaša Pawlužxapa moq'ušsiča nižaša nižxapa chuchchiča.
- 46 Neqhstan Pawlužtan Bernabežtan thapa quštan čičiča, tuž khikan: – Werhnakki ni Yös taqunaka ančhukakiš tuki palxayšpantača, ans ančhukki ana ni Yös suma kintu pekča, nižaša ančhukki ana ni wiñay žetchištqa khiča, xašiki werhnakki ana judiu žoñinakžkin ni Yös taqunaka parli oqača.
- 47 Xalla nuž ni Yös Tataki werhnak kuchanžkičiča, tuž khikan: ‘Werhki am thapa chawkh wathchiš žoñinakž qhana uchchinča, nižaša weth liwriñi taqunaka xalla ti yoqa žerañi k'uchukama mašnaxu.’
- 48 Xalla ti nonžku ni ana judiu žoñinakaki añcha chipchiča, neqhstan ninakaki ni Yös suma kintu añcha sumača khikan či qallantichiča; nižaša thappacha ni wiñay žetichiš khita žoñinakaki kirichiča.
- 49 Xalla nuž ni Yös suma kintu ni yoqaran parlitatača.

⁵⁰ Xalla ni judiu zoñinakaki ni suma khita mätaqanakztan nizaša cheqan wali khita mätaqanakztan nizaša ni chawkh wath cheqan pirinakztan palt'ichiča, neqhstan ninakzkiš taqu thächiča, ni Pawlužtan Bernabežtan ni yoqkištan chhetqatšxapa.

⁵¹ Neqhstan ni Pawlužtan Bernabežtan ninakz qhxoch phila tsath tsathsiča, ni zoñinakztaxapa cheqan uj khexu tshi chimpužtaqaš, neqhstan ninakaki Iconio watha oqhchiča.

⁵² Nizaša ni Yös kirichi jilanakaki ni Espiritu Santužtan añcha quš phiyatača.

Hechos 14

¹ Xalla ni Iconio wathkiš Pawlužtan Bernabežtan ni judiu zoñinakz akhs qhuykiš lušhšiča, nizaša neqhšiki ni Jesuzkištan parličiča, neqhstan wakchi judiu khiñimi ana judiu zoñinakami kiričiča.

² Xalla ni ana kiriči judiu zoñinakaki, ni ana judiu zoñinaka žaxwqatchiča ni Yös kirichi jilanakzxpapa.

³ Nizaša ni Pawlužtan Bernabežtan ni Iconio wathkiš azqa qamchiča, neqhstan ninakaki Yös Ephžkin tassi qhanakama parličiča; nizaša ni Yös Tataki ninakaz chitakamaž päqatatča nizaša ninakzkiš aši thächiča milajrunaka nizaša añcha šumanaka thëshxapa.

⁴ Xalla ni chawkh wath zoñinakaki t'aqsitača, yaqhapanakaki ni judiu zoñinakz tukatu, yaqhapanakašti ni apuštulanakz tukatutača.

⁵ Neqhstan ni judiu zoñinakztan nizaša ana judiu zoñinakztan, ni wath jilirinakztan qaššiča, ni Yös kirichi jilanaka šhoxrichšxapa nizaša maštan čhakhšxapa.

⁶ Neqhstan ni Pawlužtan Bernabežtan xalla ni šišku, Litra nizaša Derbe chawkh wathanakkin oqhchiča; ni Licaonia yoqkin nizaša thappacha ni yoqa muytata,

⁷ xalla nikhuki ni Yös suma kintunaka mašinchišaqašša.

⁸ Nizaša ni Litra wathkišiki tshi ana oqhlayi atñi zoñi želatča. Xalla ni zoñiki anapan oqhlaychiča, niki kojupan mathtatača. Xalla ti zoñiki julši želatča,

⁹ nizaša ni Pawlu čiči nonšiča, neqhstan Pawluki niž žhukqhutñik sutpacha cheršiča, xalla ni zoñiki čhhetinta khišxapa añcha thapa quštantača.

¹⁰ Neqhstan Pawluki ni zoñžkiš thapa aštan khichiča: – ¡Tshitsna, nizaša ts'irupacha tshitsna! Neqhstan ni zoñiki tshi layšku tshitsiča, nizaša oqhlayi qallantichiča.

¹¹ Xalla ni Pawluž päta cheržku, ni zoñinakaki Licaonia tawqkištan qhawi qallantichiča: – ¡Učhunnakakiš zoñi irata, yöšnaka šhujžkichiča!

¹² Neqhstan ni Bernabé Zeus yöšša khikan thüsqatchiča, nizaša añcha parlitikištan ni Pawlužkiš Hermes khikan thüsqatchiča.

- 13 Xalla neqhstan ni Zeus khita timlu jiliriki, ni watha luśh śankin niż timluchiśtaĉha, neqhstan turunaka niżaśa phxaqallanaka niżaśa t'ikhachanaka śhikchiĉha; niżaśa ni timlu jiliriki ni ųoņinakami tshi wilanaż ninakżkiś thxotśpekataĉha.
- 14 Neqhstan Pawlużtan Bernabeżtan xalla ti nayżku ninakaki ninakż śkiti xwarśiĉha, neqhstan ni ųoņinakż taypikin qhawkan luśhśiĉha:
- 15 – Tuż khikan, ųanĉhukki qhażtikiśtanż tiżta paxo? Werhnakki ųoņśaqastĉha anĉhuk irata. Niżaśa werhnakki anĉhukakiś ni Yōś śuma taqunaka palxayi thonchinĉha, ti anĉhuka anaśum ĉhhultaqinaka thatznaxu, tinakaki anaż ĉhhulxapami wakiśiĉha, niżaśa anĉhukki žethņi Yōśkin kiriyaxu, xalla ni Yōśki ni tsewka yoqa niżaśa ti yoqa, niżaśa ni chawkh qota niżaśa thappacha neqhś želhņinaka pāchiĉha.
- 16 Niżaśa Yōśki tshi pacha, śapa ųoņi ninakż quśkama qamax khichiĉha,
- 17 Niżaśa Yōś Ephki jĉkhtażlax ni, tirapan thĉśiĉha, neqhstan niķi thapatiz śumanakaż qhurĉha; niżaśa niĉha anĉhukakiś chijinsqatņiki, niżaśa śuma ĉhherinaka poqqatņiki, niżaśa anĉhukakiś ana ĉhheri phaltizinsqatĉha anĉhuk kuntintupan khexu.
- 18 Xalla ti thappacha chiżkumi, ni ųoņinaka xalla ni wilana thxotawk khenami anapan apatatsqati atchukataĉha.
- 19 Xalla nuż khen Antioquía wathchiś judiu ųoņinaka niżaśa Iconio wathchiś ųoņinaka thonchiĉha, neqhstan ni thonchi judiu ųoņinakaki ni wathchiś ųoņinaka kephsqatchiĉha; xalla neqhstan Pawlu maśtan ĉhakhchiĉha, neqhstan ni ųoņinakaki tikhśiżtaqaś nayżku wathż thiya xōchiĉha.
- 20 Xalla neqhstan ni Yōś kirichi ųoņinakaki ni Pawluż muytata akhsiĉha, neqhstan Pawluki žāśiĉha, niżaśa wilta ni watha luśhśiĉha; neqhstan xaqatażupacha niķi Bernabeżtan Derbe watha oqhchiĉha.
- 21 Xalla ni Derbe wathkiś ni Yōś śuma kintunaka palxayżku, wakchi ųoņinaka Yōśkin kirisqatchiĉha, xalla neqhstan ninakaki Litra niżaśa Iconio, niżaśa ni Antioquía kephchiĉha.
- 22 Xalla ti wathanakkiśiki, ni Yōś kirichi jilanaka quśśiĉha, niżaśa ninaka iwxt'ichiĉha Yōśkin thapa quśśiśpan khexu, niżaśa ninakżkiś khichiĉha, xalla ni Yōś irpiś watha luśhxapaki uĉumnakki wakchi llakinaka watśtanĉha niżaśa ańcha t'aqhiśtanĉha.
- 23 Neqhstan ninakaki śapa wathkiś Yōś kirichi jilanakżkiśtan qamchi ephnaka utt'aychiĉha, niżaśa mayiśiżku niżaśa ayunaśku Yōśkin thĉśiĉha, ni utt'aytanakaki Yōś kirichi ųoņinakataĉha.
- 24 Neqhstan ninakaki Pisidia yoqa nuż watżku Panfilia watha irantichiĉha.

²⁵ Neqhstan ninakaki Perge wathkiś ni Yös śuma kintunaka maśinchiċha, neqhstan ninakaki Atalía watha oqhchiċha;

²⁶ xalla ni wathkiġtan walsikiś luśhśiċha Antioquía oqhśxapa, xalla ni chawkh wathkiśiki ni Yös kirichi ephnakaki, ni Bernabeġta Pawluġta Yösġin thapa quġtan oqġinaxu maychitaċha niġaśa ni Yösġta lanqśxapa maychitaċha, xaśiki ninakaki ġertqalċha.

²⁷ Neqhstan ninakaki Antioquía watha irantiġku ni Yös kirichi jilanaka akhśiċha, neqhstan thappacha ni Yös ninakġtan pġta ċhhultaqinaka kint'ichiċha, niġaśa ni Yös Tataki xalla ni ana judiu ųoñinakġ śana khetġinchiċha, xalla ni ųoñinaka Yösġin kiriyaxu.

²⁸ Niġaśa xalla neqhśi ni wathkiś Pawluġtan Bernabeġtan ni Yös kirichi jilanakġtan aġqapacha qamchiċha.

Hechos 15

¹ Neqhstan tshi pachaki, tshi qhaġultan judiu ųoñinakaki Antioquía watha oqhtqalċha, xalla neqhstan ninakaki ni Yös kirichi jilanakġkiś thaxni qallantichiċha, ni Moisés utt'ayta usa xaru anaġ anċhuk pġkiġ niġi, anaġ liwrġta khekiċha.

² Neqhstan Pawluġtan Bernabeġtan ni ųoñinakġtan walxa chiyassiċha; neqhstan Bernabeġtan Pawluġtan niġaśa tshi qhaġ jilanakġtan ch'amanpan Jerusalén watha oqaxu illśtaċha, tinakaki ti ċhhultaqkiġtan ni apuġtulanakġtan niġaśa ni chawkh wathchiś Yös kirichi qamchi ephnakġtan parli oqhchiċha.

³ Neqhstan ni Jerusalén jikhśkiś oqhkan Fenicia niġaśa Samaria yoqa nuġ watchiċha; xalla ni watharan ninakaki ni Yös kirichi judiu ųoñinakġkiś kint'ichiċha, xalla ni ana judiu ųoñinakaġ Yösġin kirġta. Xalla ti kintu śiśku ni Yös kirichi judiu ųoñinakaki ańcha chipchiċha.

⁴ Neqhstan Pawluġtan Bernabeġtan Jerusalén watha irantitan, ni Yös kirichi jilanakaġ tanġtataċha, niġaśa apuġtulanaka niġaśa Yös kirichi qamchi ephnakaġ tanġtataċha, neqhstan ninakaki thappacha Yös ninakġkiś pġtanaka kint'ichiċha.

⁵ Xalla neqhstan tshi qhaġultan fariseo t'aqkiġtan Yös kirichi ųoñinakaki tshitsiċha, tuġ khikan: – Yös kirichi ana judiu ųoñinaka chimpiś wakiśiċha, niġaśa ni Moisés li kumlisqatś wakiśiċha.

⁶ Neqhstan ni apuġtulanakġtan niġaśa Yös kirichi qamchi ephnakġtan akhśiċha, xalla tinakġtan parliśxapa.

⁷ Neqhstan sutipacha chiyastan, Piruki tshitsiċha tuġ khikan: – Jilanaka, aġqapan Yösġi anċhuka taypikiġtan werh illśiċha, anċhukki xalla ni śiśśa; xalla ni ana judiu ųoñinakġkin ni Yös śuma kintunaka maśinśxapa, niġaśa ni ųoñinaka kiriyaxu.

- 8 Nízaša Yösiki şapamayniş quş paxça, nízaša ni ana judiu žoñinaka pekñi thëşičha, nízaša ni Espiritu Santu ninakžkiş thächičha, ućhumnakakiş thäta irata.
- 9 Nízaša Yös Ephki ninakžtan ućhumnakatan anapan phalşičha, nízaša ninakž tuşhi ninakaž thapa quştan khen žkayi khisqatchičha.
- 10 ¿Xaşiki qhažtikiştanz anćhuk Yöştan şhikt'aşxo? Xalla ti Yös kiriči jilanakžkiş tshi quži thuşspekkan, nízaša ućhunnakmi nízaša ućhumnaka achchi ephnakami anapan ni quži chhichi atchičha.
- 11 Nízaša ućhumnakki Jesús Tataž oqşniş khen ana pakşuñ liwrítačha, ninakami nížtaşaqaş liwrítačha.
- 12 Neqhştan thappacha ch'uju khissičha, xalla neqhştan Bernabežtan Pawlužtan ni chimpunakžkiştan nízaša milajrunakžkiştan parli qallantichičha, nízaša Yösiki ni ana judiu žoñinakžkiş ninakž atkiştan päqatqalčha.
- 13 Xalla ninakž chī žeržtikiştan, Santiaguki khichičha: – Werhž nonžna jilana:
- 14 Simunaki ućhumnakakiş kint'ichičha, ni ana judiu žoñinakžkiş tuki Yös ninakžkiş oqžta, nízaša Yösiki ninakžkiştan tshi watha nižtaxapa illşičha.
- 15 Xalla tiki ni Yösikiştan chīñinakaž khjirta patxparučha, xalla ni khjirtikişiki tuž khičha:
- 16 'Xalla tinakž wattan werhkil kephžkačha nízaša Davidž eşşi qhuyal žinžnačha; nízaša niž uthirinakal žinžnačha nízaša wital tshitsqatačha,
- 17 xalla ni yaqha žoñinaka Yös qhuraxu, nízaša thappacha ni chawkh wathanakžtan chika, xalla ninakaki weth thükiş žkayi khissičha.
- 18 Xalla ni Yös Ephčha ti ćhhultaqinaka paxqatchiki tukitanpacha, niž taqu thächičha.'
- 19 "Nízaša werhki khiwčha, xalla ni Yös kiriči ana judiu žoñinakžkiş anaž ni ana wakişini quži thuş wakişičha.
- 20 Nízaša ninakžkin tshi kartallaqaž khjirla, anax ni žoñiž päta yösikiş wilana thxotta ćhheri lulhla, nízaša anapanx tikhşi uywi chhişwimi lulhla, nízaša ana lhokhchiş chhişwimi, nízaša anapanx yaqha mätaqžtan iž izla.
- 21 Nízaša tukitanpacha şapa wathkiş ni Moisés li thaxiñi želhčha, xalla ni liki şapa şawatu ni akhs qhuykiş lişpančha."
- 22 Neqhştan ni apuştulanakaki, nízaša ni Yös kiriči qamchi ephnakžtan nízaša thappacha ni Yös kiričinakami, ninakžkiştan tshi jilana illş quş thutşičha, neqhştan Antioquía watha Pawlužtan nízaša Bernabežtan chika kuchanşxapa. Nízaša Judas illşičha, xalla niki Barsabás khitaşaqaštačha, nízaša ni Silas illşičha tinakaki ni Yös kiriči jilanakžkiştan cheqan žoñi khitatačha.

- 23 Neqhstan ti jilanakztan ni karta apaychiča: “Werhnak apuštulanaka nižaša Yös kirichi qamchi ephnaka nižaša ančhuka jilana nižaša ni ana judiu žoñinakzkin tsänzkuča, nižaša ninakaki Antioquia wathkiš nižaša Siria wathkiš nižaša Cilicia wathkiš qamča.
- 24 Nižaša werhnakki teqhstan tshi qhažultan žoñinaka ana werhnakaž kuchanta oqhchi šišsinča, nižaša ni žoñinakaki ančhukatan parlitqalča ninakž ana sum taqunakztan, nižaša ančhuk muspaychiča.
- 25 Nižaša werhnakaž suma palt'ita añcha wali naychinča, tshi qhaž luktaqanaka illsku ančhukakin kuchansxapa, xalla ni Bernabežtan Pawlužtan wethnakaž pekta žoñinakztan,
- 26 xalla tinakaki ni učumnaka Jesucristu Tataž khen, ninakž žeti tshi anawal t'aqhišikiš thächiča.
- 27 Nižaša werhnakki, Silas nižaša Judastan ančhukakin kuchanzkuča: Xalla ninakaž ančhukatan parlakiča, nižaša thappacha ti čhultaqinakkištan thaxznakiča.
- 28 Nižaša ni Espiritu Santužkišiki wakišini khissiča nižaša wethnakakišimi, nižaša ančhukakiš ana yaqha quži thužš wakišiča, ti cheqan čhultaqkištanaki:
- 29 Nižaša ninakaki anax ni žoñiž päta yöškiš uywi wilana thxotta luhlha, nižaša anapanx xora jeržinžku konta uywami luhlha, nižaša anax lhokhmi luhlha, nižaša anapanx yaqha mätaqžtan iz izla. Nižaša thappacha ti čhultaqinakzkištan kuytašakiž nišiki, sumapanž päkiča. Ančhukakin tsänzkuča, sumaqaž khe.”
- 30 Xalla neqhstan ninakaki ninakztan jalhtižku, Antioquia watha oqhchiča; neqhstan ni Yös kirichi jilana akhžku ni karta ninakzkiš thächiča.
- 31 Neqhstan ni Yös kirichi jilana ni karta ližku añcha chipchiča, ninanakaž nuž quškitikištan.
- 32 Ni Judas nižaša ni Silas Yösikištan čhiñinakašaqastača, tinakaki ni Yös kirichi jilanažkiš, ninakž taqunakztan ni jilana qušiča nižaša ninakaki Yös kin qušišpan khex khichiča.
- 33 Neqhstan tshi qhaž maxkištan, ni Yös kirichi jilana chanchiča, añcha sumax khila khikan tsanaxu, ninaka kuchanzkišni jilanažkin.
- 34 Nižaša ni Silaski, xalla ni wathkiš ekliš khjusa naychiča.
- 35 Nižaša Pawlužtan Bernabežtan ni Antioquia wathkiš ekličiča, nižaša wakchi yaqha žoñinakztan, Yös suma kintunaka thaxinčiča nižaša ni liwrišni Yös taqunaka mašinčiča.

36 Neqhstan wiruñ Pawluki Bernabežkiś khichiča: – Učumnakki ni Yös taqunaka thapa chawkh wathankqhutñi ni jilanakžkiś parlitala, xalla nikhuž wilta thonžkila, xalla ninakaki qhaž khissipanta.

37 Nižaša Bernabeki Juan ninakžtan chhichšpekatcha, xalla ni Juanki Marcos khitašaqaštača;

38 xalla ni Pawluki ni ana chhichš wakišqatchiča, xalla ni Marcuki ni Panfilia wathkiś ninaka ektqalča, nižaša ana ninakžtan Yös lanqšñi aphžtqalča.

39 Nižaša ninakž parlaki anapan khjust'ichiča, neqhstan ninakaki t'aqhšiča: Nižaša Bernabeki Marcos chhichku, Chipre yoqa walsikiś lušhku oqhchiča,

40 Nižaša Pawluki Silas illšiča, neqhstan ni Yös kirichi jilanakaž Yös thūžtan iwxt'itan, ninakaki oqhchiča

41 Siria nižaša Cilicia wathanaka nuž watchiča ni Yös kirichi jilanaka šumpacha quškan.

Hechos 16

1 Neqhstan Pawluki Derbe khita watha nižaša Listra watha irantichiča, xalla ni wathkiś tshi Yös kirichi Timoteo khita jila šalchiča, ti Timoteoki Yös kirīñi judiu māchištača nižaša niž ephki griego žoñitača.

2 Neqhstan ni Listra nižaša ni Iconio wathchiś jilanakaki, ni Timoteoki añcha šumača khikan chiñitača.

3 Nižaša Pawluki ni Timoteo ni qhutznax khichiča, neqhstan ni yoqaran želhñi judiu žoñinakaž khen, Pawluki ni Timoteo chimpuchiča; nižaša thappacha ni žoñinakaki ni Timoteož ephki griego žoñi šišatča.

4 Nižaša ninakaki thappacha ni watharan watkan, xalla ni Jerusalén wathkiś Yös kirichi qamchi ephnakaž nižaša apuštulanakaž ninakžkiś thaxžtanaka ni Yös kirichi jilanakžkiś maššiča.

5 Xalla nižtikištan ni Yös kirichi jilanakaki Yös kin quššišpan qamatča, neqhstan ni Yös kirichi jilanakaki šapuruž yapatča.

6 Xalla ni Espiritu Santuki ni Asia yoqaran ana ni Yös šuma kintu mašnax khichiča, neqhstan ninakaki ni Frigia nižaša Galacia yoqa watchiča,

7 neqhstan ninakaki Misia yoqa žerañi irantichiča. Xalla niwkhtan ninakaki Bitinia khita yoqa lušh pinsichitača, ans ni Jesusiž Espirituki ana munchiča.

8 Xalla nižtikištan ninakaki Misia yoqa nuž watchiča, nižaša ninakaki Tróade khita qota lušh šana šhujkichiča.

- 9 Xalla ni wathkiís Pawluki wën qhanan cherchiícha Macedonia yoqchiís zoñi, ni zoñiki tshithchi ni rokatícha, tuż khikan: “Werhnak yanapi Macedonia yoqa thonalla.”
- 10 Neqhstan Pawluki ti qhanan cherzku, ni orapacha werhnakki Macedonia oqhs thaksinícha, cheqpacha Yöski ućhum xalla ni wathkin niż suma kintunaka maşini pekćhani.
- 11 Neqhstan werhnakki Troadeskiştan walsikiş luşhsinícha, niżaşa werhnakki Samotracia khita qhaş morallxatta yoqa thutşi oqhchinícha, neqhstan xaqatażuki Neápolis watha irantichinícha.
- 12 Xalla ni wathkiştan Filipos watha oqhchinícha, xalla ni wathaki roman zoñinakaż thulztataćha niżaşa ni Macedonia yoqkiştan tshi cheqan chawkh wathaćha. Xalla neqhsí werhnakki tshi qhaż max źelhcchinícha.
- 13 Neqhstan werhnakki tshi şawatu jejs thuñkiş ulanchinícha tshi pujkin, xalla nikhu werhnakki pinsichinícha, xalla ni judiu zoñinak mayişiş yoqa źelhcćhani. Neqhstan werhnakki neqhs julşinícha, niżaşa ni akhskichi mätaqanakzkiş ni Yös şuma taqunaka palxaychinícha.
- 14 Neqhstan Tiatira chawkh wathchiş Lidia khiti żon źelatćha, ta żonki añcha k'achha chupik pañu tuyintaćha. Niżaşa ta żonki Yös amtiñtaćha niżaşa neqhsil nonznatćha, niżaşa Yös Tataki nāza quş şulżinchićha ni Pawluż chitanaka şuma thapaquştan katoqaxu.
- 15 Neqhstan na żonki thappacha nāza qhuy zoñinakztan wawtistaćha, neqhstan nāki werhnak rokt'ichinícha: – Niżaşa anćhukki werh Yös kin quşşişpan khićhax niki, anćhukki weth qhuykinż thonżkalla. Niżaşa nāki werhnak simitu eklisqatchinícha.
- 16 Neqhstan werhnakki tshi nöx ni mayişiş yoqa oqan, tsha turaraşşiñ uşhsa werhnak şalżkichiñ, na uşhki yatişiş esprituchtaćha, xalla nuż yatişikan nāza uywiñinaka kanqatintaćha.
- 17 Ta turaraşşiñ uşhki ni Pawlu niżaşa werhnak qhawkan apżkichinícha: – ¡Xalla ti zoñinakaki ni tsewkta Yös manta pañinakaćha, niżaşa anćhukakiş ni liwrñi jikhş maşinícha!
- 18 Niżaşa na uşhki tshi qhaż maxpacha nuż chićhinícha, xalla ni Pawluż żaxwa şhikinşkama, neqhstan Pawluki nāza qhutñi cherzku ni espiřitużkiş khichićha: – Xalla ni Jesucřiştuż thükiş amkişl chiyućha, na uşhakiştan ulna. Xalla ni orapacha ni espiřituki na uşh ekchićha.
- 19 Niżaşa na uywiñi zoñinakaki na uşhakiştan ana iya pás kanchuka naychićha, neqhstan ni zoñiki Pawlu niżaşa Silas tanżku ni wath mora źelhñi jilirinakzkin chhichchićha.

- 20 Neqhstan ninakaki ni juchjiptayni jilirinakzkiis thachiicha, tuż khikan: – Xalla ti judiu zoinakaki ti uchumnaka chawkh wathkiis ch'axmiż pächa,
- 21 Nizaša tinakaki yaqha usanakaż thaxincha, uchumnakki anaż ni usanaka päsača, nizaša anaż ni päqatasacha, nizaša uchumnakki roman zoinakchumča.
- 22 Xalla neqhstan ni zoinakaki ninakz moq'u khissiča, nizaša ni juchjiptayni jilirinakaki ninakaż skiti shoqqatzku tshi tuñiżtan xwatax khichiča.
- 23 Neqhstan ninaka añcha xwatzku, karsilkiis makhchiča, nizaša ni karsila cheqñiżkiis sumapan cheqznax khichiča.
- 24 Xalla nuż chitikiistan ni karsila cheqñiki, ninaka ni karsil qhuyla k'uchjati makhchiča, nizaša ninakz qhoxcha tshi cepo khita maşukiis makhzinżku ekchiča.
- 25 Xalla neqhstan ni wën chika khen, ni Pawlużtan Silastan Yös kin mayişikan nizaša Yös wirsu itskan zelatča, nizaša ni karsilkiis chawkhta yaqha zoinakaki ninaka itsni nonznatča,
- 26 xalla nuż khen ana pinsan tshi anawali yoqa cheqhinsqatniż thonchiki, xalla ti cheqhinsqatniki ni karsila şuyukiistanpacha qisqatchiča. Nizaša ni orapacha ni karsil chawkhşnakaki khetsiča, nizaša thappacha ni karsilkiis chawkhta zelhni zoinakz karinanakaki jerhsiča.
- 27 Neqhstan ni karsila cheqñiki wathżku, ni karsil şana khettakama cherżku, niż paqh kuchillu xöşiča perşunpacha tikhşxapa, nizaša niki ni karsilkiis chawkhta zelhni zoinaka thappacha atipchiżkä khikan pinsatča.
- 28 Xalla ni Pawluki ni thawşiča: – ¡Amki ana perşunpacha şoxrichaşa, nizaša werhnakki teqhşi tanpachača!
- 29 Neqhstan ni karsila cheqñi zoiniki tshi miča maychiča, neqhstan niki ni karsila phutinkan şatipuru luşşiča, neqhstan ni zoiniki Pawluż qhoxchkiis nizaša Silas qhoxchkiis thxotsiča.
- 30 Neqhstan ninaka jesku, ninaka pewksiča: – Tatanaka, ¿werhki liwrıta khişxapa čhulu päst wali khesaya?
- 31 Neqhstan ninakaki qhäşiča: – Amki ni Jesús Tatżkiis kiriya, neqhstan amki nizaša am qhuy zoinakztanpacha liwrıtam khekiča.
- 32 Neqhstan ninakaki ni zoiżkiis ni Yös şuma kintu palxaychiča, nizaša thappacha niż qhuykiis zelhni zoinakzkiismi.
- 33 Nizaša ni wënpacha ni karsila cheqñi zoiniki, ninakz şoxrinaka axwzinchiča, neqhstan ni zoinimi nizaša niż qhuy zoinakami thappacha wawtistatača.
- 34 Neqhstan ni zoiniki ninaka niż qhuyla chhichku oqhchiča nizaša ninakzkiis čheri thachiča, nizaša ni zoiniki Yös kirichiż khen niż qhuy zoinakztanpacha añcha kuntintutača.

- 35** Neqhstan xaqatažupacha ni juchjipayni jilirinakaki, tshi qhažultan karsila cheqšninaka kuchanchičha, Pawlužtan Silastan kuchšnaxu.
- 36** Neqhstan ni karsila cheqšni žoñiki ni Pawlužkiś khichičha: – Ni juchjipayni jilirinakaki wethkiś mantižkichičha ančhuk kuchšnaxu; nižtikiśtan ančhukki liwriž oqakičha.
- 37** Neqhstan Pawluki ni karsila cheqšni žoñinakžkiś khichičha: – Werhnakki roman žoñinaktčha nižaša ančhukki, thappacha ni žoñinakaž cheranpacha werhnak xwatchinčhukčha ima werhnak juchjipaykan, nižaša werhnak karsilkiś makhchinčhukčha; ¿xašiki ančhukki werhnak šhoxšhowiž kuchś pekya? ¡Anaž khesačha! Nižaša ninakpachax werhnak jesi thonla.
- 38** Xalla ni karsila cheqšni žoñinakaki, ni juchjipayni jilirinakžkin šisqatžkichičha, xalla ni žoñinakaki ni roman žoñinaka khiñi nonžku añcha tsukhchičha.
- 39** Neqhstan ni juchjipayni jilirinakaki, Pawlužkin nižaša Silaskin šumansni oqhchičha, neqhstan ninaka ni karsilkiśtan jesku ninakžkiś rokt'ichičha ti chawkh wathkiśtan oqaxu.
- 40** Neqhstan Pawluki nižaša Silastan ni karsilkiśtan ulanžku, Lidia qhuy qhutñipacha oqhchičha, neqhstan ni Yös kirichi jilanaka cheržku nižaša ninaka šumpacha qušku ni wathkiśtan oqhchičha.

Hechos 17

- 1** Neqhstan Pawlužtan Silastan Anfípolis nižaša Apolonia wathanaka nuž watchičha, neqhstan Tesalónica watha irantichičha, xalla ni wathkiśiki ni judiu žoñinakaki tshi akhs qhuychištačha.
- 2** Nižaša Pawluki ni šawatu jejs thuñi ni akhs qhuya oqhñipantačha, nižaša chheph šawatu tirapan oqhchičha, neqhstan niki khjirtikiśtan ni žoñinakžtan chiyassičha.
- 3** Tuž khikan: Ni Mesiaski tikhšpantačha, neqhstan tikhžku jakatatspantačha xalla nuž ninakžkiś thaxsičha. – Werhki ti Jesusižkiśtanpachal chiyučha, xalla tičha ni Mesiaski.
- 4** Neqhstan tshi qhažultan judiu žoñinakaki kirichičha, nižaša ninakaki Pawlužkin nižaša Silastan khissičha. Neqhstan wakchi griego žoñinaka kirichiśaqašša nižaša Yöskin amtatčha, nižaša wakchi šuma mätaqanakami.
- 5** Xalla nižtikiśtan ni ana kiriñi judiu žoñinakaki žaxwchičha, neqhstan ninakaki ni kalliran oqhlayni žoñinaka akhšičha, ni chawkh wathkiś ch'axmi päxu nižaša aqacha päxu. Neqhstan ninakaki Pawlužtan Silastan qhurkan Jasonž qhuya muyuntichičha, neqhstan jesku ni žoñinakžkiś thäšxapa.
- 6** Ans ni qhuykiś ana wathchičha, neqhstan Jason nižaša tshi qhažultan Yös kirichi jilanakžtan, ni chawkh wath jilirinakžkin qhawkan chhichchičha: – ¡Ti

žoñinakača thappacha ti yoq žoñinakz quś kephziñiki, nižaša ti žoñinakaki ti wathkiś thonchiča.

7 Nižaša ti Jasonki ni žoñinaka tiž qhuykiś qhawśiča! ¡Thappacha tinakaki ni Cesarz linakaž aqča, nižaša tinakaki Jesús khita yaqha rey želhča khikan!

8 Neqhstan ti čhhultaqinaka nonzku, ni žoñinakaki nižaša ni jilirinakami muspa žaxwchiča.

9 Neqhstan ni Jasonki nižaša ni yaqha jilanakztan ninakzkiś pakchiča, neqhstan ninakaki kuchstača.

10 Neqhstan ni wənpacha ni Yös kirichi jilanakaki, Pawlužkiś Silaskiś Berea watha ni orpacha oqax khichiča. Neqhstan ninakaki ni watha irantižku ni judiu žoñinakz akhs qhuy qhutñi oqhchiča.

11 Xalla ti judiu žoñinakaki, ni Tesalónica žoñinakzkiśtan tshan thapa quśsištača, tinakaki thapa qustan ni Yös taqunaka katoqchiča, nižaša šapuruz ni khjirtanaka cheratča ninakaž čita cheqpachapan nuž khiya khikan.

12 Xalla neqhstan wakchi žoñinaka Yöskin kirichiča, nižaša wakchi griego žoñinaka kirichišaqaśša, nižaša šuma mätaqanaka nižaša šuma luktaqanakami.

13 Xalla neqhstan ni Tesalónica wathchiś judiu žoñinakaki, ni Pawlu ni Berea wathkiś Yös taqunaka palxaychi šišku, ninakaki ni watha oqhchiča, neqhstan ni žoñinakzkiś ch'axmi päyi qallantichiča nižaša ni žoñinakzkiś aqacha pächiča.

14 Neqhstan ni Yös kirichi jilanakaki, ni Pawlu ni orpacha ni wathkiśtan qot ata oqax khichiča, ans ni Silastan Timoteožtan ni Berea khita wathkiś ekličiča.

15 Nižaša ni Pawlu qhutñi jilanakaki, Pawlužtan Atenas chawkh watha oqhchiča. Neqhstan ninakaki tshi qiya šhikchiča Silas nižaša Timoteoki nižkin apurax thonla.

16 Xalla ni Pawluki ni Atenas wathkiś Silas nižaša Timoteo thewzkan, ni chawkh wathkiś ni žoñiž päta yösnaka šhipi cherzku añcha llakt'aśsiča.

17 Xalla nižtikiśtan Pawluki ni judiu žoñinakz akhs qhuykiś ni judiu žoñinakztan chiyassiča, nižaša yaqhapa Yös amtiñi žoñinakztanami, nižaša šapuru ni wath morkin akhsñi žoñinakztan chiyasñitača.

18 Neqhstan tshi qhažultan epicúreos t'aqkiśtan li šiśñinaka nižaša estoicos t'aqkiśtan li šiśñinakaki Pawlužtan chiyasi qallantichiča. Nižaša yaqhapanakašti, tuž khetča: – ¿Čhhulkiśtan čhi ti parlasxaraxo? Nižaša yaqhapanakašti, tuž khetča: – Ti žoñiki ew yösnakzkiśtan mašinižtaqaśša. Neqhstan ni Pawluki ni Jesusiž šuma kintu mašintikiśtan nižaša niž jakatatškiśtan, xalla nižtikiśtan ni žoñinakaki nuž khetča.

- 19 Neqhstan ni zoñinakaki ni Pawlu Areópago khita yoqa chhichchiéha, tuż khikan: – ¿Ti amiż ew thaxinśnaka śhiktaki, werhnakx śiśasaya?
- 20 Niżaśa amki anawal taqunakam chíéha niżaśa werhnakki, qhażtkhi ni taqunaka xalla nił śiśpekuéha.
- 21 Niżaśa thappacha ni Atenas wathchiś zoñinakaki niżaśa neqhs qamñi yaqha wathchiś zoñinakami, tinakaki ni xaśta kintunakaqaś nonś niżaśa parliśqaś pekñitaéha.
- 22 Neqhstan Pawluki Areópago yoqkiś ninakż taypikiśtan tshitsiéha, tuż khikan: “Atenas wathchiś zoñinaka, thappacha anéhukki añcha kiriñil nayuéha.
- 23 Neqhstan werhki ni anéhuka amtiś yoqanakkiś tshi altara wathchinéha, ti taqunaka khjirta: “Tshi ana paxta Yös’. Niżaśa anéhukki ana paxżkuż amtiéha, neqhstan werhki xalla nił anéhukakiś maśni thonuéha.
- 24 “Xalla ni Yösiki ti yoqa pächiéha niżaśa thappacha ti yoqkiś želhñi éhultaqinakami, niżaśa niéha ti tsewka yoq Tataki niżaśa ti yoq Tatami. Ni Yösiki anaż ni zoñiż qhuyta timluran qaméha,
- 25 niżaśa niki anaż jekhmi niżta éhhulumi päni pekéha, ans niéha thappacha uéhumnakakiś zeti thañiki, niżaśa ti kerami niżaśa thapa éhultaqinakami.
- 26 “Niżaśa niki tshi zoñżkiśtan, thappacha ti chawkh wathanaka pächiéha, niżaśa thapa ti yoqkiś qamaxu; niżaśa niéha anéhukakiś thapa ti yoqaran qamax khichiki,
- 27 Yösiki anéhuk qhuraxu niżtanaka pächiéha, niżaśa anéhukki niż waéhasaéha, cheqpacha ni Yösiki śapamayni uéhumnakakiśtan anaéha ażkin.
- 28 Niżaśa uéhumnakki Yösikiś qaméha, niżaśa niż khen qisqisinéhuméha niżaśa niż khen uéhumnakki želhéha; niżaśa anéhukakiśtan tshi qhażultan khjirñinakaki tuż khichiéha: ‘Uéhumnakki Yösikiśtan oqinéhuméha.’
- 29 Niżaśa uéhumnakki Yösikiśtan oqhñinaka, anaż uéhumnaka Yös ni zoñiż päta qorkiśtan, niżaśa päskiśtan uśh maškiśtan pätanakkiś pinsasaéha, xalla tinakaki zoñinakż quś pektakama pätaéha.
- 30 Niżaśa tuki tshi pacha Yösiki tiżtanaka päñinaka pertunchiéha, xalla ni zoñinakaki anaż śiśatéha éhhuluqat päéhani; niżaśa xaśiki Yösiki khiéha thappacha ti yoqkiś qamñi zoñinakaki ninakż ujx pampachla, niżaśa Yösikin qhutźla.
- 31 Niżaśa Yösiki tshi thuñi uchchiéha, xalla neqhsiki ti yoqkiś qamñi zoñinaka juchjiptayakiéha niż juchjiptayśtan, niżaśa ni Yös illśta zoñżtan; niżaśa thappacha uéhumnakakiś Yösiki niż illśta zoñżkiśtan thésiéha ni tikhśinakżkiśtan jakatatsqatkan.”
- 32 Niżaśa ni tikhśinakżkiśtan jakatats chíñi nonżku, yaqhapanakaki iñarchiéha niżaśa yaqhapaśti, tuż khetéha: – Werhnakki ti xarkin ti chíñi nonżnasaéha.

33 Neqhstan Pawluki ninaka ekchiča.

34 Nižaša yaqhapašti ni Pawlu apsíča nižaša Yöskin kirichiča. Xalla ti zoñinakzkiŕstan tshaki Dámaris khitatača, nižaša tshisuñaki Dionicio khitatača, xalla tiki ni Areópago t'aqkiŕstantača, nižaša ninakztan iya yaqha zoñinaka želatča.

Hechos 18

1 Xalla neqhstan Pawluki ni Atenas wathkiŕstan ulanzku Corinto watha oqhchiča.

2 Xalla nikhuki tshi Áquila khita judiu zoñztan ŕalchiča, xalla ti zoñiki ni Ponto yoqkiŕstantača. Nižaša ni Áquila nižaša niž thun Priscila tinakaki niž tukinakaqaŕ ni Italia yoqkiŕstan thontqalča, xalla ni Claudio khita irpiñiki khitqalča, thappacha ni judiu zoñinaka ni Roma wathkiŕstan ulnax khichiča. Neqhstan Pawluki ninaka thonŕni oqhchiča

3 ninakaki ni lanqŕŕ poratača, ninakaki pañ qhuya pañitača, nižaša Pawluki ninakztan chika lanqŕxapa eklichica.

4 Nižaša Pawluki ŕapa ŕawatu ni akhs qhuya oqhñitača, xalla neqhŕŕiki judiu zoñinakzkiŕŕimi ana judiu zoñinakzkiŕŕimi palxayñipantača, nižaša ninaka iyaw khisqatŕ pekatča.

5 Xalla ni Silastan Timoteoztan Macedonia yoqkiŕstan thonzku, neqhstan Corinto watha irantižkitan, Pawluki thapa niž quŕtan Yös ŕuma kintu palxayatča, nižaša ni judiu zoñinakzkiŕ khichiča ni Jesusaki Mesiastača.

6 Ans ni zoñinakaki niž moq'u khisni qallantichiča nižaša ni ar ari; neqhstan Pawluki niž ŕkiti tsathsiča ni zoñinakz moq'u chimpu kunta, neqhstan ninakzkiŕ khichiča: – Ančukataž ti uj khekiča nižaša perŕunpacha t'aqhiŕxapa; ni ujki anaž wetha khekiča. Töxtikiŕtanpacha ana judiu zoñinakzkin oqacha.

7 Neqhstan Pawluki ni akhs qhuykiŕstan ulanzku, Ticio Justu khita zoñz qhuya oqhchiča, ti zoñiki Yös antiñitača nižaša niž qhuyaki ni akhs qhuykiŕ chiksitača.

8 Nižaša Crispo ni akhs qhuy chawkh jiliriki, thappacha niž qhuy zoñinakztanpacha Yöskin kirichiča. Nižaša wakchi ni Corinto wathchiŕ zoñinakaki ni Yös ŕuma kintu nonzku kirichiŕaqaŕŕa, neqhstan ninakaki wawtistača.

9 Neqhstan tshi wën Yös Ephki Pawlužkiŕ qhanan khichiča: “Amki ana eqhsna; tira ni ŕuma taqunaka maŕna nižaša anapan ch'ujkhe.

10 Nižaša werhki amtanča anaž jekhmi am ŕhoxrichŕxapa lanznasača, nižaša ti chawkh wathkiŕŕiki wethkin kiriñinakaki tamača.”

11 Neqhstan Pawluki ni Corinto wathkiŕ tshi wata tirŕuchiŕ qamchiča, ni zoñinakzkiŕ Yös taqunaka thaxinkan.

- 12 Xalla niž wiruñ, Galión ni Acaya yoqkiś irpiñiž khen, ni judiu žoñinakaki Pawlužxapa moq'u qaśśiča; neqhstan ni Pawlu ni juchjipstayś julśkin chhichchiča
- 13 neqhstan ninakaki ni irpiñižkiś khichiča: – Ti žoñiki, Yös amtaxu žoñinakaž iyawkhisqatča, xalla niki li moq'uča.
- 14 Neqhstan Pawluž chiyawk khen, ni Galión jiliriki ni judiu žoñinakžkiś khichiča: – Tshi chawkh uj nižaša anawali khesaž niki, werhki ančuk judiu žoñinaka qhāšnasača nižaša nonžnasača.
- 15 Xalla tiki taqunakaqaśša nižaša thūqaśla nižaša ančuka liča, ančukporaż palt'izka, ans werhki anal ti čhultaqinakkiś mitiś pekuča.
- 16 Neqhstan ni juchjipstayś julśkiŕtan chhetqatchiča.
- 17 Neqhstan thappacha ninakaki Sóstenes tanśiča, niki ni akhs qhuy chawkh jiliritača, nižaša neqhś ni juchjipstayś julś tukkiśpacha xwatchiča. Ans ni Galionki ana ninakaki jušhupächiča.
- 18 Nižaša Pawluki ni Corinto wathkiś tshi qhažmaxpacha qamchiča. Neqhstan ni Yös kirichi jilanakžtan jalhtichiča, nižaša Priscila, Aquilžtan chika Siria yoqa oqhśxapa walsikiś luśhśiča. Ima walsikiś luśhkan ni Cencreas qota luśh śankiś niž chara murchiča, niž tshi palt'ita taqu kumliśxapa.
- 19 Neqhstan ninakaki ni Éfeso irantižku, Pawluki Priscila nižaša Áquila ekku ni akhs qhuya oqhchiča, xalla neqhśi ni judiu žoñinakaki akhsñitača nižaša ninakžtan parlichiča.
- 20 Neqhstan ni judiu žoñinakaki, Pawlu tshi qhažmax eklaxu rokt'ichiča, ans ni Pawluki ana munchiča,
- 21 ans ninakžkiŕtan jalhtichiča tuž khikan: “Yös munakiž niki, werhki wiltal ančuk cherśni kephžkača.” Neqhstan Pawluki ni Éfeso wathkiŕtan walsikiś luśhku oqhchiča.
- 22 Neqhstan Cesarea watha irantižku, Pawluki Jerusalén watha oqhchiča ni Yös kirichi jilanaka tsäni, xalla neqhstan Antioquía watha oqhchiča.
- 23 Neqhstan Pawluki tshi qhaž max qamžku, wilta ni Galacia nižaša Frigia yoqanakqhutñik oqhchiča, thappacha ni Yös kirichi jilanaka quśhñi.
- 24 Xalla niŕpacha, tshi Apolo khita judiu žoñi ni Éfeso wathkiś thonchiča, xalla ni žoñiki Alejandría chawkh wathchištača. Xalla ni žoñiki añcha śuma tawqchištača nižaša ni khjirta taqunaka śumaž śiśatča.
- 25 Xalla ti žoñiki Yös jikhśkiś thaxintatača, nižaša añcha śuma palxayñitača, nižaša ni Jesusižkiŕtan qhanakama thaxiñitača, xalla ti žoñiki Juanž wawtistaqaś śiśatča.

²⁶ Apoluki ni akhs qhuykiś qhanakama parli qallantichiċha; neqhŕstan Priscila niċaśa Aquilŕtan ni parliċi nonŕku, ninakaki ni Apolo ŕnapora chhichċiċha, xalla nikhu ni Yŕs jikhŕkiŕtan ŕmpacha thaxŕiċha.

²⁷ Neqhŕstan Apolo ni Acaya yoċa watŕ pekan, ni Yŕs kirċiċi jilanakaki yanapt'ichiċha, niċaśa tshi karta khjirċiċha ni Yŕs kirċiċi jilanakŕkin, ninaka ni Apolo ŕma tanŕnaxu. Neqhŕstan Acaya irantiŕku, Apoluki ni Yŕs oċŕni quŕkiś kirċinaka yanapċiċha,

²⁸ Niċaśa Apoluki thapa ni ŕŕinakŕ tukkiś, ni ana Jesusa kirċiċi judiu ŕŕinakŕtan chiyassiċha, niċaśa ni khjirta Yŕs tawqaxaru ni ŕŕinakŕkiś thŕŕnatċha Jesusaki Mesiastaċha.

Hechos 19

¹ Ni Apoluŕ ni Corinto wathkiś khen, Pawluki ni kur yoċa nuŕ watŕku Ēfeso watha irantichiċha, xalla nikhu wakċi Yŕs kirċiċi jilanaka ŕalċiċha.

² Neqhŕstan ninakŕkiś pewkŕiċha: – ŕAnċhukaŕ Yŕskin kiriyan ni Espċritu Santu tanŕinċhukqay? Ninakaki niŕkiś qhŕsiċha: – Werhnakċi anapan ni Espċritu Santuŕkiŕtan ċiċi nonŕninċha.

³ Neqhŕstan Pawluki ninakŕkiś khichiċha: – Niŕtaki, ŕanċhukċi ċhhul wawtismu tanŕinċhuktaxo? Neqhŕstan ninakaki niŕkiś qhŕsiċha: – Juanŕ wawtismu.

⁴ Neqhŕstan Pawluki ninakŕkiś khichiċha: – Juanki ni Yŕskin qhutsŕninakŕkiś wawtissiċha, niċaśa khiŕiŕsaqaŕtaċha niŕ xaru thonŕiŕkiś kiriyakiŕ khichiċha, xalla niċi Jesusaċha.

⁵ Xalla ti nonŕtan, ninakaki ni Jesŕs Tatŕ thŕkiś wawtistaċha;

⁶ niċaśa Pawluŕ ninakŕkiś qharŕtan lanŕnan, xalla ni Espċritu Santuki ninakŕkiś thonċiŕsaqaŕŕa, neqhŕstan ninakaki yaċha taqunaka ċċiċiyatċha niċaśa Yŕs taqunakaŕ maŕnatċha.

⁷ Niċaśa ni ŕŕinakaki tshi qhalu piŕkċiŕtaċha.

⁸ Niċaśa Pawluki chheph jŕs ni akhs qhuya oqhċiċha, xalla nikhu ni ŕŕinakŕkiś ni Yŕs ŕma taqunaka ana eqhŕsku maŕinċiċha, niċaśa ni ŕŕinakŕkiś ni Yŕs irpiŕ wathkiŕtan palxayċiċha niċaśa iyawkċiŕs qatŕ pekatċha.

⁹ Neqhŕstan tshi qhaŕultan choxru quŕŕiŕ ŕŕinakaki ana Yŕskiŕ kirċiŕ pekċiċha, ans ni ŕŕinakaki ni ŕŕinakŕ tukkiś ni ew jikhŕkiŕtan ana ŕma parliċiċha. Neqhŕstan Pawluki ninakŕkiŕtan t'aqŕiċha, niċaśa ni Yŕs kirċiċi jilanaka tshi Tirano khita ŕŕiŕ thaxinŕ qhuya chhichŕsku oqhċiċha. Xalla nikhu ninakŕkiś ŕapuru palxayŕitaċha,

- 10 xalla nuż pächiča pişk wata, nizaša thappacha ni Asia yoqkiş qamñi zoñinaka nizaša judiu zoñinakami nizaša ana judiu zoñinakakimi ni Yös suma taqunaka nonşiča.
- 11 Nizaša Yösiki Pawluż qharkiştan chawkh milajrunaka pächiča,
- 12 nizaša ni zoñinakaki pañu nizaša şkitinaka Pawlużkin chhichñitača, neqhştan ni Pawluż ni şkitkiş lanżintikiştan, ni lä zoñinakzkiş thutşñitača neqhştan ni lä zoñinakaki žethñitača nizaša ni ñexw yenqhanakami ninakzkiştan ulañitača.
- 13 Neqhştan tshi qhażultan judiu zoñinakaki, ni ñexw yenqhanaka ni zoñinakzkiştan chhetqatkan oqlayñinakaki, xalla ni xapa ninakaki ni Jesús Tatş thü aynaş pekchiča; tuż khikan: “¡Jesusiş thükiş, amkiş khiwča ulna, nizaša ni Pawluż maşinşkiş!”
- 14 Xalla nuż pächiča ni Esceva judiu zoññ towqu matinakaki, xalla ti zoñiki ni akhs qhuy chawkh jiliritäča.
- 15 Neqhştan tshi nöx, xalla ni ñexw yenqhaki ninakzkiş khichiča: “Jesusal paxuča, nizaša şhişuča jëkhzłaxa ni Pawlu; ans ančhukşti, ¿jëkhčhuktaxo?”
- 16 Xalla ni orapacha ni ñexw yenqhaş tanta zoñiki ninakş juntun thxotsiča, nizaša thapa aştan ninaka atipchiča, nizaša ninaka şhoxritchiča, neqhştan ninakaki ni qhuykiştan şhoxrikama nizaša q'alwaxti atipaşşiča.
- 17 Nizaša thappacha ni Éfeso wathkiş qamñi zoñinakaki, nizaša judiu khiñi ana judiu khiñinakami ni kintu şişku añcha tsukhchiča. Xalla niżtikiştan ni Jesús Tatş thüki paqatča.
- 18 Nizaša wakchi Yösikin kirichi jilanakaki, thappacha ninakş uj pätanaka pampachkan thonñitača.
- 19 Nizaša wakchi zoñinakaki ni layqiş pächinakaki, ninakş liwrunaka şhikchiča neqhştan thappacha ni zoñinakş tukkiş ujchiča. Xalla ti liwrunakaki tshi taxşnuku qhaluqhalu watha päş walurchiştäča.
- 20 Xalla nuż ni Yös suma taquki paqatča, nizaša niż chawkh aşimi thëşiča.
- 21 Neqhştan ti čhultaqkiştan, Pawluki Macedonia nizaša Acaya thonşñi oqhş quş thutşiča, nizaša Jerusalén watha iranta oqhşkhichiča. Xalla ni Jerusalén wathkiştan Roma oqhş wakişiqa khichiča.
- 22 Neqhştan Pawluki niż pukultan yanapñinaka kuchanchiča, Timoteoştan Erastuştan ni Macedonia watha, nizaša Pawluki ni Asia wathkiş tshi qhaşmaxpacha eklichiča.
- 23 Xalla ni pacha ni Éfeso wathkişiki tshi chawkh ch'axmi želhchiča, ni ew jikhşkiştan.

- 24 Xalla ni aphthapñiki Demetrio khitatacha, xalla niki añcha päsištacha. Xalla ti zoñiki päskiistan zoñiz päta lhat yössištacha nizaša qolta timlullanaka päñitača, nizaša nižtan lanqsinakzkiš taž päš pakñitača.
- 25 Neqhstan Demetrioki niž yanapñinakžtan, nizaša yaqha ni irata lanqšni zoñinakžtan chika akhsiča, neqhstan ninakzkiš khichiča: “Tatanaka, ančhukki šiśša ti lanqskiistan učhunnakki šuma qamchiš qamča.
- 26 Nizaša ančhukkiž cherča nizaša nonža, xalla ni Pawluki tuž khikan oqhlayča, ni zoñiz päta yösnakaki anača werar yösnaka; xalla nuž tama zoñinaka kirisqatchiča, anača ti Éfeso wathkišqaški, ans xos thappacha ni Asia yoqaran kirisqatchiča.
- 27 Xalla tiki učhumnak ni qhatukiš tuyšxapa anawaliča, nizaša učhunnakaž pätanakaki inaruž pasnasača, nizaša ni chawkh zoñiz päta lhat yöš timlu waqaychiš aqsnasača, nizaša ta chawkh yöš ašinakaki xaytitaž khesača, xalla ta yöški thappacha ti Asia yoqkiš nizaša ti yoqa šhipi amtitača.”
- 28 Neqhstan ti taqu nonžku ni zoñinakaki añcha žaxwchiča nizaša qhawchiča, tuž khikan: “¡Xallalla ta efesio zoñinakž lhat yöš!”
- 29 Neqhstan ni chawkh wathkiš anawal ch'axmi watchiča. Nizaša ni zoñinakaki Gayožkiš Aristarkužkiš thxoqxatchiča, xalla ti zoñinakaki Macedonia wathchištača nizaša tinakaki Pawluž qhutžnatča, neqhstan ni zoñinakaki tinaka tshi paqh akhs qhuya chhichchiča.
- 30 Neqhstan Pawluki ni zoñinakžkin palxayi lušh pekatča, ans ni Yös kirichi jilanakaki ana munchiča.
- 31 Nizaša ni Asia wathchiš jilirinakžkiistan Pawluž mašinaka želatča, nizaša ninakaki Pawlužkin tshi zoñi kuchanžkičiča, tuž khikan; anax ni zoñinakžkiš mitišila.
- 32 Nizaša ni akhs qhuykišiki ni zoñinakaki, thapaman tawqchiš qhawatča, xalla ni zoñinakaki muspaysitača, nizaša jilamanqha ni zoñinakžkiistan anaž šiśatča čhulkiistanqaš akhsčhani.
- 33 Nizaša ni tama zoñinakžkiistan, tshi zoñi Alejandro khita jessiča, neqhstan Alejandruki qharžtan ni zoñinaka ch'ujkhex khichiča, nizaša ni judiu zoñinakž tukatu ni tama zoñinakž tukkiš čiš pekatča.
- 34 Neqhstan ni judiu zoñi paxžku, ni zoñinakaki thappacha tshi pišk ora qhawchiča, tuž khikan: “¡Xallalla ta efesio zoñinakž lhat yöš!”
- 35 Xalla neqhstan ni papila khjirñiki, ni zoñinaka ch'ujkhisqatzku, tuž khichiča: “Éfeso wathchiš zoñinaka, thappacha ti yoqkiš zoñinakaki, ti Éfeso chawkh wathaki, ta lhat chawkh Artemisa yöš timlu kuytax khita šiśša, nizaša ta yöški tsewka yoqkiistan thxotskichinča.

36 Neqhstan anaz jekhmi ti q'otasača, ans anchukki sumans wakišiča nizaša ana suma pinsizkuki anaz čhulumi pälla.

37 Xalla ti anchukaž šhikta žoñinakaki ana ti timlužxapa moq'u pächiča, nizaša tinakaki anapan čhulu ana walimi ta yös kištanaki chičiča.

38 Nizaša Demetriuztan nizaša nižtan lanqšñnakžtan, tinakžtan čhulužchechi kijameqaš želhčaxa ni žoñinakžtan, xalla neqhšiča ni juchjiptayš julški nizaša ni juchjiptayñi jilirinaka želhča; ninakaki ni jilirinakžkinx chžkila nizaša šapamayniki nižkištan thurt'ila.

39 Nizaša anchukki yaqha čhultaqiz mayčhax niki, xalla niki tshi chawkh parlikiš parlištanča.

40 Nizaša učumnakki ana čhul ujchišumča xalla ti ch'axmikištanaki; nizaša ti ch'axmikištan učumnakakiš pewkžnanaki, anaz čhulumi thurt'is želhča."

41 Xalla ti chžku ni žoñinakžtan jalhtičiča.

Hechos 20

1 Xalla ni ch'axmiž žeržtan, Pawluki ni Yös kirichi jilanaka qhawšiča, ninakžkiš suma čhultaqi thaxšxapa. Neqhstan Pawluki ninakžtan jalhtižku, Macedonia watha oqhčiča.

2 Neqhstan Pawluki thappacha ni yoqanaka thon thonšiča, nizaša niž tawqžtan ni Yös kirichi jilanakžkiš p'eqintaychiča; xalla neqhstan Grecia irantichiča,

3 xalla ni wathkiš chheph jiš eklichiča. Neqhstan Pawluki Siria oqhšxapa walsikiš oqak khen, niki ni judiu žoñinaka nižtaxapa moq'u palt'ichi šiššiča. Xalla nižtikištan Pawluki yoqaranpacha wila Macedonia watha nuž watš quš thutšiča.

4 Neqhstan Pawlu qhutšiča Sópatro khita Berea wathchiš, xalla tiki Pirrož matiča; nizaša Aristarko, nizaša Segundo xalla tiki Tesalónica wathchištača, nizaša Gayo tiki Derbe wathchištača, nizaša Timoteo, nizašaqaš Tíquico, Trófimo tinakaki Asia yoqkištantača.

5 Xalla ti jilanakaki tuki oqhaychiča, neqhstan tinakaki Tróade chawkh wathkiš thewšiča.

6 Neqhstan werhnakki ni ana liwaturchiš luhlš t'anta phišta wattan, Filipos wathkištan tshi walsikiš ulanžkichinča. Neqhstan werhnakki taxsnuku thuñkištan Tróade wathkiš šalžkichinča, xalla ni wathkiš towqu thuñi eklichinča.

7 Xalla ni šimana qallantiñi thuñkišiki, werhnakki ni t'anta toxšxapa akhsinča, nizaša Pawluki ni Yös kirichi jilanakžkiš palxayatča. Nizaša Pawluki xaqatažu oqhš khen, niž parla chikakama palxaychiča.

- 8 Nízaša werhnakki ni tsewhta qhuykin akhsil želutača, xalla neqhí wakchi michanaka thěšta želatča;
- 9 nízaša tshi Eutico khita thowa wintankiś julśi želatča. Xalla ni Pawluź muspa ažqa parlan ni thowaki muspa thxachiča, neqhstan ni chheph altuskiśtan thxotsiča; neqhstan tikhí waytichiča.
- 10 Neqhstan Pawluki śhujźku ni thowź juntuñ eśśiča, nízaša ni thowa źkorśiča. Neqhstan ni jilanakźkiś khichiča: – Ančhukki anaź tsuka; ti thowakiź źetča.
- 11 Neqhstan Pawluki wilta yawchiča, nízaša ni t'anta čh'alhśiča neqhstan ninakaki ni t'anta luhlźku, Pawluki tira palxaychiča qhanśkiśkama. Neqhstan Pawluki oqhchiča.
- 12 Nízaša ni thowa źethñi chhichchiča, xalla nīcha ni źoñinaka añcha p'eqtisqatchiki.
- 13 Nízaša werhnakki walsikiś luśhku tuki oqhaychinča Aso wathakama, xalla nikhu Pawlu irpt'isxapa, xalla nuź ni Pawluźtan qaśśitača ni Pawluki qhxochuñ oqhś pekchiča.
- 14 Neqhstan ni Aso wathkiś Pawluźtan śalźku, neqhstan ni Pawluki wethnakatan walsikiś luśhśiča, neqhstan Mitilene oqassinča.
- 15 Xalla neqhstan ulanźku, xaqataźuki Quío yoqź tukkin watchinča, neqhstan qattaźuki Samos khita qota luśh śana irantichinča. Nízaša nīpataźu oqhźkuki Mileto khita qota luśh śana irantassinča.
- 16 Nízaša Pawluki ni Éfeso watha ana thonźku watś pekchiča, nízaša ana ni Asia yoqkiś en enśpača, nízaša Pawluki Jerusalén watha xaqnuźkiśtanami waxillaź irantiś pekatča, xalla ni Pentecostés thuñi nikhu watśxapa.
- 17 Neqhstan Pawluki Mileto wathkiś khikan, ni Éfeso wathchiś Yös kirichi qamchi ephnaka qhawśñi kuchanchiča.
- 18 Neqhstan ninakaź irantiźkitan Pawluki ninakźkiś khichiča: “Ančhukki ti Asia yoqkiś weriź thonta thuñkiśtanpacha xaqhnuź ančhukatan khīkhichinźlaxa xalla ni śiśśa.
- 19 Nízaša werhki thapa ti pacha ančhukatan Yös kin thapa llanu quśtan manta pächinča, nízaša añcha qax źhujźkan nízaša thapa ni judiu źoñinakaki weth llaki thächiča.
- 20 Nízaša werhki anapan ančhukakiś ni śuma čhhultaqinaka thaxni apatatchiča, nízaša ančhuka qhuykiś qhanakama thaxinchinča.
- 21 Nízaša judiu źoñinakźkiś nízaša ana judiu źoñinakźkiśimi Yös kin qhutznaxu palxaychinča, nízaša učumnaka Jesús Tatźkiś kiriyaxu khichinča.

- 22 Xaŝiki werhki Jerusalén wathal oqaĉha, ni Espiritu Santuŝ kuchanta, niŝaŝa xalla nikhu ĉhhuluqat wethkiŝ wataĉhani xalla ni anal ŝiŝuĉha.
- 23 Niŝaŝa werhki tshiqal ŝiŝuĉha, xaqhsi chawkh wathanakŝkin weriŝ oqanami ni Espiritu Santuki wethkiŝ khiĉha, ni karsila niŝaŝa ańcha t'aqhiŝiŝnaka amŝ thewŝa.
- 24 Niŝaŝa werhki tikhŝ khenami anal llakiŝhuĉha. Ans werhki ni Yös ŝuma kintunaka maŝnil žerŝ pekuĉha, xaqnuŝt ni Jesús Tata wethkiŝ mantitĉhaxa xalla ni kama.
- 25 “Niŝaŝa xaŝiki werhki cheqpachal khiwĉha, ni weriŝ Yös irpiŝ wathkiŝtan anĉhukakiŝ maŝintanakŝkiŝtan anaŝ xaqhsiltami iya werh cherakiĉha.
- 26 Xalla niŝtikiŝtan anĉhukakiŝ töx thuńi ĉhiŝ pekuĉha, anĉhuka lhokhkiŝtan werhki anaĉha ujĉhiŝtki.
- 27 Niŝaŝa werhki thappacha ni Yös pinsitanaka anĉhukakiŝ maŝinĉinĉha, ana tŝhimi t'oqhŝinŝku.
- 28 Niŝaŝa anĉhukki, naynayiŝ khekiĉha, niŝaŝa thappacha ni Yös kirĉichi jilanaka kuytakiĉha, niŝaŝa ni Espiritu Santuki anĉhuk ni Yös kirĉichi jilanaka ichńi awatiri uchĉinĉha, ni Yös kirĉichi jilanaka kuytaxu, niŝaŝa niŝi niŝ perŝun lhokhŝtan qhayĉhiĉha.
- 29 Niŝaŝa weriŝ oqhtanaki, yaqha tŝhi qitŝ sika iratanakaŝ thonakiĉha, ninakaki ni Yös kirĉichi jilanaka mirŝ pekakiĉha.
- 30 Niŝaŝa anĉhukakiŝtanpachaŝ ulnakiĉha, niŝaŝa yaqhapanakaki toskaranaka thaxnakiĉha, xalla ni Yös kirĉichi jilanaka ninaka apŝnaxu.
- 31 Neqhŝtan anĉhukki kuytaŝakiĉha, niŝaŝa anĉhukkiŝ khuńŝna chheph wata wĕnami maxińami qäkan, ŝapamayni anĉhuk thaxŝkiŝtan anapan apatatchinĉha.
- 32 “Xaŝiki jilanaka anĉhuk Yösŝkin thĩŝnuĉha, niŝaŝa niŝ ŝuma oqŝńi tawqkiŝ. Niŝaŝa niŝ ŝuma oqŝńi taqunakaŝ anĉhuk ŝapuru paqqatasacĉha, niŝaŝa niŝ xaru oqanaki Yösŝki thappacha niŝ žkayi quŝŝiŝ illŝta wathŝkiŝ niŝ taqu onŝta thäkiĉha.
- 33 Niŝaŝa werhki anapan žońŝ qorimi, päŝmi niŝaŝa ŝkitimi ŝmaŝŝinĉha.
- 34 Niŝaŝa anĉhukki ŝumaŝ ŝiŝŝa, werhki weth perŝun qharŝtan lanqŝinĉha wethkiŝ phalhtiŝińi qhayŝxapa, niŝaŝa ni wethtan khińi jilanakŝkiŝimi.
- 35 Niŝaŝa anĉhukakiŝ tirapan ni lanqŝkiŝtan thaxŝinĉha, niŝaŝa ni thaqhir žońinakŝkiŝ yanapŝtanĉha, xalla ni Jesusiŝ taqunaka khuńŝkan: ‘Yösŝki ni thäńinakŝkiŝ tŝhantiŝ thäŝacĉha ni tanŝńi žońinakŝkiŝtan khenaki.’ “
- 36 Neqhŝtan thappacha tinaka ĉiŝŝku, Pawluki killŝku thappacha ni žońinakŝtan mayiŝiĉhiĉha.
- 37 Neqhŝtan thappacha ni jilanakaki qäĉhiĉha niŝaŝa Pawlu žkorŝku ĉhulŝiĉha.

38 Nízaśa ninakaki añcha llakitatacha, xalla ni Pawluki ninakzkiś chitqalcha anchukki anaź iya werh cherakicha. Neqhstan ninakaki walsakama Pawlu qhutśicha.

Hechos 21

1 Neqhstan ni Yös kirichi jilanakztan jalhtiźku, werhnakki walsikiś luśhku Cos yoqa thutśi oqhchincha, nízaśa xaqataźuki Rodas yoqa irantichincha, neqhstan Pátara khita yoqa irantassincha.

2 Xalla ni Pátara khita yoqkiśiki tshi Fenicia oqhñi walsa šalchincha, neqhstan ni walsikiś werhnakki oqhchincha.

3 Xalla nuź oqhkan werhnakki ni qhaś morallxatta Chipre yoqa cherchincha, nízaśa werhnakki ni yoqź warituñ watchincha Siria yoqa iranta. Xalla ni walsaki ni Tiro qota luśh šankiś quzi ekstantacha, xalla niźtikiŋtan werhnakki nikhu luśhšincha.

4 Xalla ni wathkiś Yös kirichi jilanaka šalchincha, neqhstan werhnakki ninakztan tshi šimana qamchincha. Neqhstan ninakaki ni Espirituź mašta, ni Pawluźkiś khichiča Jerusalén watha ana oqaxu maśśicha.

5 Nízaśa werhnakki ni šimana wattan ulanchincha. Thappacha mätaqanakztan nízaśa okhalanakztanpacha ninakaki werhnak ni chawkh wath thiyakama qhutśicha, neqhstan werhnakki ni qot atkiś killśku mayiśichincha.

6 Neqhstan werhnakki ninakztan jalhtiźku walsikiś yawchincha, nízaśa ninakami ninakź qhuya kephchiča.

7 Neqhstan werhnakki ni qotkiś oqhś ni Tiro wathkiŋtan Tolemaida watha kama źerśincha, nízaśa ni wathkiś Yös kirichi jilanakzkiś tsanchincha, nízaśa werhnakki ninakztan tshi nöx qamchincha.

8 Neqhstan werhnakki ulanźku xaqataźuki Cesarea watha irantichincha. Ni Yös kirichi Felipiź qhuya, nízaśa ni Felipiki ni towqu apuštulanaka yanapñi źoñinakzkiŋstantacha, neqhstan werhnakki niźtan eklichincha.

9 Nízaśa Felipiki paqhpaltan šultir turtaqanakchiŋtača, tinakaki Yös šuma kintu palxayñinakatača.

10 Nízaśa ni wathkiś werhnakaź tshi qhaź max qamtanaki, Agabo khita Yöskiŋtan chiñi źoñiča thonchi judea yoqkiŋtan.

11 Neqhstan wethnakakiś irantiźku, Pawluź tshayi tanźku ni tshayźtan niź perśun qhara jerśiča nízaśa niź qhxochami, neqhstan tuź khichiča: – Ni Espiritu Santuki tuź khiča: Xalla tuź ni Jerusalén wathkiś ni judiu źoñinakaki ti tsaychiś źoñi čelhźnakiča, neqhstan ninakaki yaqha wathchiś źoñinakzkiś thäkiča.

12 Xalla ti nonźku werhnakki nízaśa ti Cesarea wathchiś źoñinakami ti Pawluźkiś rokt'ichincha ana ni Jerusalén watha oqaxu.

- 13 Neqhstan Pawluki ninakzkiś qhäsiċha: – ¿Anċhukki qhažtikiŋtan qäxo? Nižaša anċhukki werh llakisqatċha, nižaša werhki ċhelhta khiŋxapami nižaša ni Jesús Tataž khenami ni Jerusalén wathkiś konta khiŋxapami liŋhtutċha.
- 14 Nižaša anapan iyawkhisqati atassinċha, neqhstan werhnakki tuž khikan ekchinċha: – Yös munañpax khila.
- 15 Xalla neqhstan, werhnakki thakthakŋku Jerusalén watha oqassinċha.
- 16 Nižaša yaqhap Yös kirċhi jilanaka ni Cesarea wathkiŋtan werhnak qhutŋiċha, neqhstan ninakaki tŋhi Chipre wathċhiŋ Mnasón khita žoñž qhuya werhnak chhichċhiċha, nižaša ni Mnasonki niž qhuykiŋ werhnak qhawžnaž khichċhiċha. Xalla ni Mnasonki tukitanpacha Yös kiriñitaċha.
- 17 Neqhstan werhnakaž Jerusalén watha irantitan, ni Yös kirċhi jilanakaki werhnak añcha chipa tanŋiċha.
- 18 Nižaša xaqatažuki Pawluki wethnakatanpacha ni Santiago thonŋni oqhċhiċha, nižaša xalla nikhuki thappacha ni Yös kirċhi qamchi ephnakaki neqhŋiŋsaqas želatċha.
- 19 Neqhstan Pawluki ninaka tsänċhiċha, xalla neqhstan Pawluki qhanakama ninakzkiŋ kint'i qallantichċhiċha, ni Yös xaqhnuž ni ċhhultaqinaka niž qharkiŋtan päqatċhaxa xalla ni ana judiu žoñinakzkiŋ.
- 20 Xalla tinaka nonžku, ni jilanakaki Yösċin sparakiž khichċhiċha. Neqhstan Pawlužkiŋ khichċhiċha: – Cheqay, jila waliqaŋŋa niki, nižaša ni judiu žoñinakzkiŋtan muspa tama žoñinaka Yösċin kirċhiċha, thappacha ninakaki ni Moisés li waqayċhiŋ wakiŋiž khiċha.
- 21 Nižaša ninakaki amkiŋtan kintu tuž nonċhiċha, thappacha ni yaqha wathkin želhñi judiu žoñinakzkiŋ amki thaxinċhani tuž khikan; ni Moisés li ana kaŋaxu, nižaša amki ninakzkiŋ thaxinċhani ninakaki ana ninakž okhala chimpanaċha nižaša uċhumnaka usanaka ana waqayċhasaċha.
- 22 ¿Xalla tinakzkiŋtan qhažtataxo? Nižaša ni žoñinakaki cheqpacha am thonċhi ŋiŋakiċha.
- 23 Xaŋiki amki xalla tuž wali päŋ khesaċha: Uċhumnakakiŋtan paqhpaltan žoñinaka Yösċin taqu onŋi želhċha, ninakaki ti thuñiran ni kumliŋtanċha.
- 24 Neqhstan ninaka chhichku oqa, nižaša amki ninakžtan ċhika žkayi khisna nižaša ninakž kaŋtu am pakna, xalla neqhstan ninakaki ninakž ċhara murqatasasċha. Xalla nuž thappacha am ċherakiċha ni amkiŋtan ċhitanakaki ana werara khiŋxapaki, ans ampacha ni linaka kaŋtažugaŋ khekċhiċha.
- 25 Nižaša Yös kirċhi ana judiu žoñinakzċin, werhnakki tŋhi karta mantichinċha, tuž khikan: Ninakaki ni žoñiž päta yösċin wilana thxottanakaki anaž lulasaċha,

nízaša ana lhokhmi, nízaša ana xora jerzínzku konta uywanakami, nízaša ninakaki yaqha mätaqztan želhs kuytašťanča.

26 Neqhšťan Pawluki ni paqhpaltan źoňinaka chhichchiča, nízaša xaqataźuki ni źoňinakztan chika źkayinsiča; xalla neqhšťan timlukiś lušťsiča čhul orat ni źoňinakaź taqu onźta thuňi źernačhaxa ni maśxapa, nízaša čhul ora śapamayni ninaka ni ofrenda śhikačhaxa.

27 Xalla neqhšťan towqu thuňi khisnan, tshi qhaźultan judiu źoňinaka Asia yoqkišťan Pawluź timlukiś khen thonchiča, neqhšťan ninakaki źoňinaka ch'axmi päqatchiča. Nízaša ninakaki Pawluź moq'u tshitsiča,

28 tuź qhawkan: “İIsraelitanaka werhnak yanapalla! Xalla ti źoňiča thapa yoqanakqhutňi ni źoňinakźkiś učhumnaka wath moq'u thaxinkan oqhlayňiki, nízaša Moisés li moq'u nízaša timluź moq'u. Nízaša anśiki ni griego źoňinaka timlukiś makhchiča, ana ni źkayi yoqa kaśku.”

29 Nízaša ti źoňinakaki nĩź tuki Pawlu ni Trófimo Éfeso chawkh wathkiś chertqalča, neqhšťan ni źoňinakaki pinsatča, Pawluqalaq ni źoňinaka chhichchi khikan.

30 Neqhšťan thappacha ni chawkh wathkiś źoňinakaki ch'axmi pächiča, nízaša źoňinakami śatipuru thonchiča. Neqhšťan ni źoňinakaki Pawlu tanźku ni timlukišťan xökan śawnkchuk jeskichiča, nízaša ni orapacha ni śananaka chawkhśiča.

31 Nízaša ni źoňinakaki Pawlu konśpachatača, neqhšťan ni Jerusalén chawkh wathkiś ni ch'axmi päňi źoňinakaki, ni roman śultatunaka irpiňiki chawkh jiliriźkiś mašťatača.

32 Neqhšťan ni śultatu irpiňi chawkh jiliriki nĩź śultatunaka akhśiča, nízaša xaqhsikintaźlax ni źoňinaka xalla nikhu śatipuru oqhchiča. Neqhšťan ni śultatu irpiňi chawkh jiliri cherźku nízaša nĩź śultatunaka cherźku ni źoňinakaki Pawlu qichi apatatchiča.

33 Nízaša ni śultatu irpiňi chawkh jiliriki ninakźkiś makhatchiča, neqhšťan Pawlu tanźku piśk karinźtan ni moqźnax khichiča. Xalla neqhšťan ni źoňinakźkiś pewkśiča jėkhtaźlax ni nízaša čhulu pächiźlaxa.

34 Neqhšťan ni tama źoňinakaki thapaman taqunaka čhikan qhawchiča, nízaša ni śultatu irpiňi chawkh jiliriki ni źoňinakaź añcha arnan anaź nāśnatča; neqhšťan ni śultatunakźkiś ni Pawlu śultatunakź želhs qhuya chhichax khichiča.

35 Neqhšťan ni śultatunakź želhs qhuya yawś pata irantiźku, ni śultatunakaki ni Pawlu waytiźku chhichchiča, ni źoňinaka añcha źaxwchikhen.

36 Nízaša thappacha ni źoňinakaki wirkiś qhawkanź oqatča: “İTikhźna!” Khikan.

37 Neqhstan ni sultatunaka zelhs qhuykiis makhis khisnan, Pawluki ni sultatunaka irpiñi chawkh jilirzkiis pewksiicha: – ¿Werh amtan tshi upakama parasaya? Ni sultatunaka irpiñi jiliriki nizkiis qhasiicha: – ¿Amki griego taqu chñamqay?

38 Nizaša tshipacha tshi Egiptu zoñiki, Roma irpiñixapa ch'axmi päyi qallantichiicha, nizaša ch'eqti yoqa oqhchiicha paqhpikqhalu watha sultatunakztan. ¿Werhki amzka ni zoñi khetucha!

39 Neqhstan Pawluki nizkiis khichiicha: – Werhki Tarso wathchiis judiu zoñtcha, nizaša Cilicia cheqan wathchiis zoñtcha; nizaša werhki amkiis rokt'uicha, werh ti zoñinakzkiis palxaysqatalla.

40 Neqhstan ni sultatunaka irpiñi chawkh jiliriki nizkiis amtaqaśśa khichiicha, neqhstan Pawluki ni yawyawś patanakkiis tshitsku niz qharztan ni zoñinakzkiis ch'ujkhex khichiicha. Neqhstan ni zoñinakaž ch'ujkhitan, Pawluki ni hebreo tawqkiistan palxaychiicha, tuž khikan:

Hechos 22

1 “Ephnaka nizaša jilanaka, anchukki werhž nonzna persunal thurt'ača, nizaša weriž čita nonznalla.”

2 Xalla ni hebreo tawqkiistan ni zoñinakzkiis palxayan, ni zoñinakaki ni nonzku tshanti ch'uju khissiicha. Neqhstan Pawluki tira parliciicha:

3 “Werhki judiu zoñtcha. Nizaša werhki Tarso wathkiis Cilicia yoqkiis mathtitcha, nizaša werhki ti Jerusalén wathkiis paqchinča, nizaša Gamalielž qharkiis śisnaka katoqchinča, nizaša učumnaka achchi ephnakž ližtan añcha thapa quštača. Nizaša Yöskin thapa qustanpan amtiis pekchinča, xaqhnuž anchuk töx thuñi pächaxa xalla nizta irata.

4 Nizaša tukiki thapa qhutñi ni Jesusa apśñi zoñinaka konśxapa qhurintača. Nizaša wakchi ni zoñinakzkiistan luktaqa khiñi nizaša mätaqa khiñi tanžku karsilkiis makhchinča.

5 Nizaša ni timlu chawkh jilirinaka nizaša ni wath qamchi ephnaka xalla ninakaki ti cherchikamača. Nizaša ninakaki wethkiis karta thächiicha ni judiu jilanakzkin thänaxu, nizaša werhki Damasco watha oqhchinča ni Yös kirichi jilanaka qhuri, neqhstan ti Jerusalén wathkiis ninaka śhikžku kaštiksapa.

6 “Nizaša weriž ni jikhskiis nuž oqan, Damasco watha kežuzkhen nizaša taypurunaka weriž ana pinsan weth muytata tsewktan tshi anawal qhana qhanžkichiicha,

7 Neqhstan werhki yoqkiis thxotsinča, nizaša werhki tshi xora wethkiis čizkiñi nonśinča, tuž khikan: ‘Saulu, Saulo, ¿amki qhažtikiistanam werh qhurxo?’

- 8 Neqhstan werhki ni pewksincha: '¿Tata amki jekimtaxo?' Nizaşa ni xoraki wethkiş qhásicha: 'Werhki Nazaret wathchiş Jesusitcha, nizaşa amki werim qhurcha.'
- 9 Nizaşa ni wethtan chika oqhni zoñinakaki ni qhana cherchiča, ans ninakaki ni wethkiş chiżkiñi xoraki ana nonşiča.
- 10 Nizaşa werhki qhásiincha: '¿Tata werhki čhhulut päsaxo?' Ni Tataki wethkiş khichiča: 'Žážna tira ni Damasco oqhni jikhş oqa. Nizaşa nakhum amki qhana khita khekiča thappacha ni am päsnakkiştanaki.'
- 11 Nizaşa ni şurumpiñi qhanaki werh şura pächiča, neqhstan weth qhutşinakaż ni Damasco watha werh qharku tanżku chhichchiki.
- 12 "Xalla ni wathkiş tshi zoñi Ananías khita želatča, xalla ni zoñiki añcha şuma zoñitača nizaşa ni Moisés li xaru qamñitača; nizaşa thappacha ni Damasco wathkiş qamñi judiu zoñinakaki, ni Ananías añcha şumača khiñitača.
- 13 Neqhstan Ananiaski werh cherşni thonchiča, nizaşa wethkiş irantiżku khichiča: 'Saulo jila, wilta cherñi khisna.' Neqhstan ni orapacha werhki cherñi khissinča, nizaşa Ananías cherchinča.
- 14 Neqhstan niki wilta wethkiş khichiča: 'Učhunnaka achchi ephnakż Yös am illşiki, nizaşa am niż quş paxaxu, nizaşa ni žkayi quşşiş cheraxu, nizaşa amki niż perşun atkiştan čiñi xora nonżnaxu.
- 15 Nizaşa amki thappacha ti yoqkiş želhni zoñinakżkiştan niża cherñim khekiča, nizaşa amki ni amiż chertanaka nizaşa nonżtanakam kint'akiča.
- 16 Xaşiki ana iya thewżna. Tshitsna nizaşa wawtisna nizaşa ni Jesús Tatż thü aynaqqan am ujnakkiştan axwżna.'
- 17 "Neqhstan werhki Jerusalén kephżku, Timlukin mayişi oqhchinča, xalla neqhşi tshi qhanan cherchinča.
- 18 Werhki Yös Tata cherchinča, xalla niki wethkiş khichiča: 'Ti Jerusalén wathkiştan ulna nizaşa phexwa oqa, nizaşa teqşiki amiż wethkiştan čiřtanakaki anaż kaşakiča.'
- 19 Nizaşa werhki niżkiş khichinča: 'Tatay ti zoñinakaki werhż şişşa werhki thapa akhs qhuyaran oqhlayintača, nizaşa am manta päni zoñinaka karsila chhichintača, nizaşa ninaka qichintača,
- 20 Nizaşa ni Estebanki amkiştan maşiñitača, nizaşa ni Esteban konan werhpachatača xalla neqhşiki, nizaşa ni Esteban konş wakisqatchinča, nizaşa werhki ni Esteban konñiż şkitinaka şhoxwanchinča.'
- 21 Xalla neqhstan ni Jesús Tataki wethkiş khichiča: 'Nizaşa amki saraqa, werhki ażkin yaqha wathchiż zoñinakżkinl am kuchnača.' "

- 22 Ni zoñinakaki xalla tikama nonsícha; xalla neqhstan ni zoñinakaki qhawi qallantichiča: “¡Xalla ti zoñiki ana iya žethstanča! ¡Nižaša ti yoqkiŕstan thatanla!”
- 23 Nižaša ni zoñinakaki tiraž ch'axmi pätča, nižaša ninakž ŕkiti tsath tsathsnatča nižaša ni zoñinakaki yoqkiŕstan phila aptižku tsewkchuk žqethnatča,
- 24 Neqhstan ni ŕltatu irpiñi chawkh jiliriki Pawlu ni cuartila makhznax khichiča, nižaša Pawlu aršhušaxu xwatžkax khichiča, qhažtikiŕstan ni zoñinaka niž moq'u nižta qhawxo.
- 25 Xalla neqhstan Pawlu čelhžtaž khen, ni Pawluki kapitanžkiŕ pewkŕsiča: – ¿Ančhukki ima juchjiptaykan tshi roman zoñi xwatŕ ličiŕŕchukqaya?
- 26 Xalla ti nonžku ni kapitanki, ni ŕltatunaka irpiñi chawkh jilirižkin maŕñi oqhchiča, tuž khikan: – ¿Amki ti zoñi qhažum khekixo? Xalla ti zoñiki roman chawkh wathčiŕša.
- 27 Neqhstan ni ŕltatunaka irpiñi chawkh jiliriki Pawlužkiŕ makhatžku pewkŕsiča: – ¿Amki cheqpacha roman zoñimpanŕsaqaya? Neqhstan Pawluki nižkiŕ qhaŕiča: – Nužupanŕsača.
- 28 Neqhstan ni ŕltatunaka irpiñi chawkh jiliriki ni Pawlužkiŕ khichiča: – Wethtaki ti roman zoñi khiŕxapa añcha päs kuŕtichiča. Neqhstan Pawluki nižkiŕ qhaŕiča: – Werhki mathtikiŕstanpacha romano wathčiŕ žoñtča.
- 29 Xalla neqhstan ni Pawlu roman wathčiŕ zoñi ŕiŕku, ni Pawlu xwatñi zoñinakaki nižaša ni ŕltatunaka irpiñi chawkh jilirimi saraqchiča, nižaša ninakaki ni Pawlu karinžtan čelhžku tsukhchiča.
- 30 Neqhstan xaqatažu ni ŕltatunaka irpiñi chawkh jiliriki, čhulkiŕstan ni judiu zoñinaka ni Pawlu tanchitažlaxa xalla ni ŕumpacha ŕiŕpekatcha, neqhstan Pawlu moqta karina jeržinchiča, nižaša ni timlu irpiñi chawkh jilirinaka nižaša thappacha ni chawkh jilirinaka irpiñi thonax khichiča. Xalla neqhstan Pawlu jesku ninakž tukkiŕ tshitsqatchiča.

Hechos 23

- 1 Neqhstan Pawluki ŕumpacha ni chawkh jilirinaka irpiñi cheržku khichiča: – Jilanaka, werhki tōx thuñi kama Yōŕ tukkiŕ ŕuma quŕtanpan želhchinča.
- 2 Neqhstan Ananías timlu chawkh jilirinaka irpiñiki, ni Pawluž kežu khiñi zoñinakžkiŕ, ni Pawlu atkiŕ tsxaxpax khichiča.
- 3 Neqhstan Pawluki nižkiŕ qhaŕiča: – ¡Toskara, Yōŕkiž am qichakiča! Nižaša amki neqhŕ werh juchjiptayŕxapa li xaru julŕsamlax niŕi, ¿qhažtikiŕstanam werh qichaxu ližxapa moq'u kuchanxo?
- 4 Nižaša neqhŕ želhñi zoñinakaki nižkiŕ khichiča: – ¿Xalla nužum ni Yōŕ timlu chawkh jiliri chhayakiya?

- 5 Neqhstan Pawluki khichiča: – Jilanaka, werhki anal timlu chawkh jiliri irpiñi ti šísatuča; nižaša Yös suma kintu khjirtanakkišiki, tuž khiča: ‘Amki ni am watha irpiñiztan ana čhxwqata.’
- 6 Xalla neqhstan Pawluki tshi qhažu ni žoñinaka saduceo t'aqkištan nižaša yaqhapaki fariseo t'aqkištan naychiča, neqhstan Pawluki kalaru chichiča: – Jilanaka, werhki fariseo žoñtča, nižaša fariseo žoñž matča; nižaša ančhukki werh jakatats thewšniž khen juchjiptayča.
- 7 Neqhstan Pawluž nuž čitan, ni fariseo žoñinakžtan nižaša ni saduceo žoñinakžtan ninakpora chiyasi qallantichiča, neqhstan ni parlaki t'aqsiča.
- 8 Xalla ni saduceo žoñinakaki khiñiča, ni tikhši žoñinakaki anača jakatatñi, nižaša anjilanaka nižaša animumi anaž želasača; ans ni fariseo žoñinakaki thappacha ti čhultaqinakkis kiriča.
- 9 Neqhstan thappacha ni žoñinakaki qhawatcha; nižaša yaqhap li utt'ayñi žoñinakaki ni fariseo žoñinakž t'aqkištantača, ninakaki tshitsku khichiča: – Xalla ti žoñiki anača čhulumi ana suma pächiki; kunami ti žoñžkiš tshi anjila ušh animu chichižlani.
- 10 Nižaša ni ch'axmi tshanti khisnan, ni šultatu irpiñi chawkh jiliriki añcha eqhsiča, ni žoñinaka ni Pawlu konatažtaqaš nayžku, tshi qhažultan šultatunaka qhawšni kuchanchiča ni Pawlu neqhstan jesku wilta cuartilkin chichax khichiča.
- 11 Neqhstan xaqa šeštažu Yös Ephki Pawlužkiš thensiča, neqhstan nižkiš khichiča: “Pawlu amki p'eqta, nižaša amki xaqhnuž ni Jerusalén wathkiš wethkištan čičhamžlaxa, xalla nižtašaqas amki ni Roma wathkiš pästanča.”
- 12 Nižaša xaqatažuki ni Pawlu konšxapa qašsiča yaqhap judiu žoñinakaki, nižaša ninakaki tshi ana šum tawqžtan thurt'is khissiča, nižaša Pawlu konškama ninakaki anapan luhš nižaša anapan likhš khichiča.
- 13 Xalla ni qašsi žoñinakaki tshi paqhpik qhalu jilchištača.
- 14 Neqhstan ninakaki ni timlu chawkh jilirinakžkin nižaša judiu qamchi ephnakžkin oqhchiča, neqhstan ninakžkiš khichiča: – Werhnakki tshi anašum thurt'is tawqžtan qašsinča, ni Pawlu konškama ana čhulumi luhš khichinča.
- 15 Nižaša ančhukki nižaša ančhukmi ni timlu chawkh jilirinaka irpiñinaka, ni šultatu irpiñi chawkh jiliržkištanž Pawlu maya, nižaša niž čhultaqkištan šumpacha šisxapa; neqhstan werhnakki ima niž irantižkan konšxapa lištul kheča.
- 16 Neqhstan Pawluž kullaka matiki ni konš kintu šistqalča, neqhstan niki ni cuartila Pawlužkin mašni oqhchiča.

- 17 Neqhstan Pawluki tshi kapitan qhawśiċha, neqhstan niŋkiś khichiċha: – Xalla ti uśha ni ūltatunaka irpiñi chawkh jilirŋkin chhicha, xalla tiki tshi kintu maś pekċha.
- 18 Neqhstan ni kapitanki ni uśha ni ūltatunaka irpiñi chawkh jilirŋkin chhichċiċha, neqhstan niŋkiś tuŋ khichiċha: – Xalla ni tanta Pawluki werh qhawsqatchiċha, niŋaśa niċi ti uśha amkin werh ūhikax khichiċha, xalla ti uśhaki amkiś tshi kintu maś pekċha.
- 19 Neqhstan ni ūltatunaka irpiñi chawkh jiliriki ni uśha qharku tanśiċha, niŋaśa ūnapora chhichśku ni uśha pewkśiċha: – ūAmki ċhhulum wethkiś ċiś pekya?
- 20 Neqhstan ni uśhaki niŋkiś khichiċha: – Xalla ni judiu ŋoñinakaki qaśśiċha, amkiŋtan ni Pawlu mayśxapa, niŋaśa xaŋawenśi ni Pawlu ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiŋkin chhichśxapa, niŋaśa ni Pawluŋ ċhultaŋinaka ūmpacha ūśxapaqaś khikan.
- 21 Niŋaśa amki ninaka ana kiriya, xalla ninakaki tshi paqhpik qhalu jilċiś ŋoñinaka ūhoxśiŋ ni Pawlu thewŋa, niŋaśa ninakaki tshi anaūm thurt'iś tawqŋtan thurt'ichiċha, Pawlu konśkama ana luhlś niŋaśa ana likhś khichiċha; niŋaśa anśiki ninakaki am taquqaz thewŋa.
- 22 Xalla neqhstan ni ūltatunaka irpiñi chawkh jiliriki, ni uśha kuchanchiċha, niŋaśa niŋ kint'ita ana jekhŋkiśimi maśnax khichiċha.
- 23 Neqhstan ni ūltatunaka irpiñi chawkh jiliriki niŋ pukultan kapitan qhawŋśiċha, neqhstan ninakŋkiś piśkwatha ūltatunaka qhxochuñ thakśnax khichiċha, niŋaśa towquqhalu ūltatunaka kawallŋtan, niŋaśa piśkwatha ūltatunaka paqh kuchillŋtan, xalla ni Cesarea watha iŋpir oranaka oqhśxapa.
- 24 Niŋaśa ni kapitanŋkiś Pawluŋ yawśxapa tshi kawallu thakśnax khichiċha, niŋaśa ni irpiñi Felixkin ana ūhoxrichku niŋaśa ŋethñi chhichax khichiċha.
- 25 Niŋaśa ninakŋtan tshi karta apayċiċha, xalla ni kartaki tuŋ khetċha:
- 26 “Werh Claudio Lisias, am ańcha ūma irpiñi Féliz amkin tsanŋkuċha.
- 27 Xalla ni judiu ŋoñinakaki ti ŋoñi tanqalċha, niŋaśa ni ŋoñinakaki tiŋ kontasaċha, neqhstan werhki ti ŋoñi roman wathċiś ūśku, weth ūltatunakŋtan ti liwrñi oqhċhinċha.
- 28 Neqhstan werhki ċhhulkiŋtanpan ti ŋoñi ujċiśśa khixo xalla ni ūśpekċhinċha, neqhstan werhki ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiŋkin chhichċhinċha,
- 29 Neqhstan werhki ūśśinċha, ninakŋ likiŋtanqalċha; niŋaśa konśxapa anaŋ ċhhul ujmi ŋelatċha, niŋaśa ana karsilkiś ċhhelinśxapami.

30 Neqhstan werhki ni judiu zoñinaka ti konśxapa qaśsi śiśsinča, xalla niŕtikiŕtan amkin kuchanŕkuča; niŕaśa ti Pawluŕtan moq'uśni zoñinakŕkiś khichinča am tukkiś ti zoñŕtan čhulkiŕtan moq'uŕlaxa xalla niŕ chila. Amki śumaqa wata.”

31 Neqhstan ni ŕltatunakaki niŕ čitakama, Pawlu Antipatriskin wën chhichku oqhchiča.

32 Neqhstan xaqataŕuki ni qhxochuñ oqhni ŕltatunakaki ninakŕ cuartila kephŕkichiča, niŕaśa ni kawallkiś oqhni ŕltatunakaŕti Pawluŕtan chika tira oqhchiča.

33 Neqhstan Cesarea watha irantiŕku, ni karta ni irpiñiŕkiś thăchiča niŕaśa Pawlumi niŕkiś thăchiča.

34 Xalla neqhstan ni irpiñiki ni karta liŕku ni zoñinakŕkiś pewkŕiča, Pawlu xaqhsi zoñipantata; neqhstan Cilicia wathchiś ŕiśku,

35 niŕkiś tuŕ khichiča: – Werhki ni amtan moq'u chiñi zoñinakaŕ thontan nonŕnača. Neqhstan ni Herodes kanchikiś ni Pawlu cheŕznax khichiča.

Hechos 24

1 Neqhstan taxsnuku thuñkiŕtan ni timlu chawkh jilirinaka irpiñi Ananiaski, ni Cesarea wathkiś thonchiča, niŕaśa tshi qhaŕultan wath qamchi ephnakŕtan niŕaśa tshi thurt'iziñi zoñŕtan, xalla ni thurt'iziñiki Tértulo khitatača. Neqhstan ti zoñinakaki ni irpiñi jilirŕkiś makhatchiča, ni Pawlu ujchiśa khiśxapa.

2 Neqhstan Pawlu ŕhikŕkitan, ni Tertuluki ni Pawluŕxapa moq'u chi qallantichiča, Felixkiś tuŕ khikan: – Sparakiŕ khiwča irpiñi tata, amiŕ khen werhnakki ŕmal gamuča niŕaśa ni am ŕiśñinaka werhnak yanapiñiŕ khen, ni wethnaka chawkh wathaki paqchiča.

3 Niŕaśa thappacha tinakaki thapa wath qhutni werhnakki tanŕnuča, niŕaśa ańcha ŕuma Féliz amkiś sparakiŕ khiwča.

4 Niŕaśa ana ańcha aŕqa chiśxapa am rokt'uča, niŕaśa amki thapa quŕtan werhnakŕ tshi upakama nonŕnalla.

5 Niŕaśa ti zoñiki wethnakata anača wali, niŕaśa ti zoñiki thappacha ti yoqanakkiś ni judiu zoñinaka t'aqkanŕ oqhlayča, niŕaśa ti zoñiki ni nazaren t'aqkiŕtan ačača.

6 Niŕaśa ti zoñi wethnaka timluŕ moq'u chichiča, xalla niŕtikiŕtan werhnakki ti zoñi tanchinča.

7 Neqhstan ni Lisias chawkh jiliriki, wethnaka qharkiŕtan tsomanchi qhańchiča.

8 Niŕaśa ampacha ti zoñi pewkŕna, niŕaśa ti wethnakaŕ čitanakkiŕtan cheqpacha ŕiśxapaki.

- 9 Nízaśa neqhs̄s̄ želhñi judiu žoñinakaki, nužuśaqaś thurt'ichiča.
- 10 Neqhs̄stan ni irpiñi jiliriki Pawlu chiyax khichiča, neqhs̄stan Pawluki khichiča:
– Werhki thapa quśtan amkiś thurt'ača, nízaśa werhki am śíśuča amki ažqa watkiśtanpacha ti chawkh wath juchjiptayñi jilirimča.
- 11 Nízaśa ampacham śumpacha purwiyt'asača, nízaśa weriž thontaki tshi qhalu piśkchiś thuñiqas̄śa, ni Jerusalén wathkiś Yös amti thontaki.
- 12 Nízaśa tinakaki ana jekh žoñžtanami werh ch'arasñi śalchiča, nízaśa ni timlukiśimi ana žoñinakžtan ch'axmi pächinča, nízaśa ana ni akhs qhuyaranmi, nízaśa ana xaqhsi chawkh watharanmi.
- 13 Nízaśa ti žoñinakaki anapan wethkiś uj thxotni atchiča nízaśa amkiś qhanakhiyi atchiča.
- 14 Nízaśa werhki amkiś arśhuśuča, nízaśa werhki weth ephnakž Yös amtuča, xalla ni ew jikhś, ninakaki khiñiča yaqha t'aqa, nízaśa werhki thappacha ni liwrunaka nízaśa ni Yösikiśtan chñinakaž khjirta linaka kiriyuča.
- 15 Nízaśa werhki ti žoñinaka irata Yös kin qhawžtitča, nízaśa ni tikhśinakaki jakatatakiča, nízaśa śuma žoñimi nízaśa ana śuma žoñimi.
- 16 Xalla nižtikiśtan weth quś žkayipan chhichś pekuča, ni weth Yös tukkiś nízaśa ni žoñinakž tukkiśimi.
- 17 “Xalla neqhs̄stan tshi qhaž wata yaqha yoquñ oqhlayžku, werhki weth yoqa kephžkichinča, nízaśa ni t'aqhirillanakžkiś onanśxapa nízaśa werhki Yös kin ofrenda thäyi.
- 18 Nízaśa werhki nił pätuča, xalla nuž khen Asia yoqchiś judiu žoñinaka ni timlukiś werh śalchiča, ana tama žoñinakchiś nízaśa ana ch'axmi päñi.
- 19 Nízaśa ni žoñinakaki amkin thonśtanča, nízaśa wethta ujnakat želhčhax ni ki.
- 20 Nízaśa ti žoñinakaki werh ujchiś jessižlax ni ki, añsex čila, nízaśa werhki ni judiu timlu chawkh jilirinaka irpiñižkin uj pächinžlax ni ki čila.
- 21 Nízaśa werhki ni judiu timlu chawkh jilirinaka irpiñiž tukkiś, tinakaž werh juchjiptayan werhki kalaru čičinča: “Töx thuñi ančhukki werh juchjiptayča, ni weriž ni tikhśinaka jakatatsqatnižkin kiriyau.”
- 22 Neqhs̄stan Félix ti nonžku, xalla tiki ni Ew jikhśkiśtan śumaž śíśatča, neqhs̄stan ni parla apatatchiča, nízaśa ninakžkiś khichiča: – Xalla ni Lisias chawkh jiliriž thontan, werhki ti ančhuka parlikiśtan śumpachal śíśača.
- 23 Nízaśa ni irpiñi Felixki ni kapitanžkiś ni Pawlu chawkhžnaxu khichiča, nízaśa ni ki tshi qhažta kuchstax khila, nízaśa niž maśinakamix niž manta päyi thonla.

²⁴ Nižaša tshi qhaž maxkiŕstan Felixki niž thun Drusilatan chika Pawlu thonšni wilta oqhchiča, niž thunki judiu žontača. Nižaša Felixki Pawlu qhawšni kuchanchiča, neqhŕstan tinakaki ni Pawluž ni Jesucristužkiŕstan palxayni nonšiča.

²⁵ Xalla ni Pawluki tshi ŕsuma qamañkiŕstan palxaychiča, nižaša niž quš ŕsumapan chhichŕstanča, nižaša ni thonni juyŕsukiŕstan, neqhŕstan Felixki ańcha tsukhchiča, neqhŕstan nižkiš khichiča: – Amki xaŕiki oqa, werhki timpuchiš khikan am qhawźnača.

²⁶ Nižaša tshi khenaki Felixki Pawlu pās pakniž thewźnatča; xalla nižtikiŕstan ni Felixki ni Pawlu ańcha wilta wilta qhawźnatča.

²⁷ Xalla nuž pišk wata watchiča; neqhŕstan Felixki ana irpiñi jiliri khissiča, nižaša niž puštukiŕiki Porcio Festo khita žoñiž lušši. Nižaša ni Felixki ni judiu žoñinakžkiš ŕsuma pekta khiŕxapa Pawlu chawkhtapacha ekchiča.

Hechos 25

¹ Neqhŕstan ni Festo jiliriki ni yoqkiš irpiñi jiliri tanšni thonchiča, neqhŕstan chheph maxkiŕstan niki Cesarea wathkiŕstan Jerusalén watha oqhchiča.

² Xalla ni wathkiš ni timlu jilirinakaki nižaša ni judiu cheqan žoñinakami, tinakaki Pawlu kijchiča.

³ Nižaša ni žoñinakaki ni Festo jiliri rokt'ichiča, ni Pawlu Jerusalén watha thonqataxu. Nižaša ninakž amtaki ni jikhškiš thonan konqatŕxapatača.

⁴ Neqhŕstan Festuki ninakžkiš qhašiča, ni Pawluki Cesarea wathkiš tirapan chawkhta želakiča, nižaša ni pachaž ni tshi qhaž maxkiŕstan Cesarea watha oqhš pekatča.

⁵ Neqhŕstan ninakžkiš khichiča: – Xalla nižtikiŕstan ančhuka jilirinakaki wethtan chika Cesarea watha oqhŕstanča, nižaša ni žoñiki uj pāchižlax niki, ančhukki niwkhpacha ujchiš jestanča.

⁶ Nižaša ni Festo jiliriki ni Jerusalén wathkiš ŕsiman jila želchchiča, xalla neqhŕstan Cesarea watha kephchiča. Neqhŕstan xaqatažupacha niž juchjiptayš julškiš julšiča, neqhŕstan Pawlu qhawžkax khichiča.

⁷ Nižaša ni Pawluž luštan, ni Jerusalén wathkiŕstan thonchi judiu žoñinakaki, Pawlužkin makhatchiča, neqhŕstan ninakaki thapa anawal čhultaqinakkiŕstan ni Pawlu kijchiča, nižaša ninakaki Pawluž uj anapan jesi atchiča.

⁸ Nižaša ni Pawluki perŕsunpacha thurt'atča, tuž khikan: – Werhki anapan čhul ujmi pāchinča, ni judiu žoñinakž lixapami, nižaša ana ni timluxapami nižaša ana ni roman irpiñi jiliržxapami.

⁹ Neqhŕstan ni Festuki ni judiu žoñinakž pekta khiŕxapa, Pawlu pewkšiča: – ¿Amki Jerusalén watham oqasaya? Werhki ni am ujkiŕstan nakhul juchjiptayasača.

- 10 Neqhstan Pawluki qhäsiäha: – Werhki ni roman irpiñiz juchjipstay qharkistäha, xalla neqhsi werhki juchjipstayta khiistanäha. Anähuksi sumaä siäsa werhki anapan ni judiu zoñinakäta ana wali pächinäha.
- 11 Niäsa werhki tshi anawal uj pächinäx niki, xalla ni ujkiistan konta khiä wakiäuchax niki, werhki anal tikhämi jiwjatuäha; niäsa anat ähhulumi werara äelhäx niki, ni anähukä wethkiä uj thxotantikiistan, anaä jähmi werh ninakäkiä thäsaäha. Niäsa werhki khiwäha ni irpiñipachax werh juchjipstayla.
- 12 Neqhstan Festuki nüz jilir maäinakkiä pewksiäha, neqhstan Pawluäkiä khichiäha: – Niäsa amki ni irpiñi jiliräkin juchjipstayta khiä maychamäha, xaäiki ni irpiñizkinam oqakiäha.
- 13 Neqhstan tshi qhäz maxkiistan ni irpiñi Agripaki niäsa Berenice kullakatan Cesarea watha oqhchiäha, ni Festo jiliri tsäni.
- 14 Niäsa ninakaki xalla nikhu tshi qhäz max qamchiäha, neqhstan ni Festo jiliriki ni Pawluäkiistan ni irpiñizkiä kint'ichiäha, tuä khikan: – Xalla teqäsi tshi tanata zoñi, Félix ekta äelhäha.
- 15 Niäsa weriz ni Jerusalän wathkiä äelan, ni timlu chawkh jilirinakaki niäsa ni judiu qamchi ephnakami, tinakaki wethkiä ti Pawlu kijchiäha, niäsa kontax khila khichiäha.
- 16 Neqhstan werhki ninakäkiä qhäsinäha, xalla ni roman jilirinakaki anapan xaqsilta zoñimi konqatä ussiäsa, ima ni kijni zoñätan qhanaraskuki, niäsa nüz ujkiistan thurt'isäpaki.
- 17 Xalla niztikiistan ninakäz teqhä thontan, werhki anapan en enchinäha, ans xaqataäupacha ni juchjipstayä juläkiä juläsinäha, neqhstan ni zoñi qhawsqatchinäha.
- 18 Niäsa niztan ähhaxwqatni zoñinakaki thonäku anapan niztan ch'ärassiäha, niäsa anapan weriz pinsita ujnakami thäshni atchiäha.
- 19 Niäsa ninakaki nüz moq'u tshillaqaz chiyatäha, ninakä yös amtiä uskiistanqas chichiäha, niäsa tshi tikhäsi Jesús thükiistan chichiäha, niäsa ni pawluki khiäha äetäha ni zoñiki.
- 20 Niäsa werhki ti kijkiistan anapan qhäzkhayi atchinäha, neqhstan Pawlu pewksiinäha Jerusalän watham oqasay khikan, niäsa ti ähhultaqkiistan juchjipstayta khiäxapa.
- 21 Ans nüpachahaz ni irpiñi chawkh jiliriäz juchjipstayta khiä maychiki, neqhstan werhki ni Cesaräkin kuchanäkama chawkhta äelax khichinäha.
- 22 Neqhstan ni Agripaki ni Festuäkiä khichiäha: – Werhäsaqal ti zoñi nonä peküäha. Neqhstan Festuki nizkiä qhäsiäha: – Amki xaqaawensäpacham nonänakiäha.

²³ Neqhstan xaqatažupacha Agripžtan nižaša Berenisatan thonžku ni paq qhuykiš añcha thapa quš šuššicha, nižaša ni šultat chawkh jilirinakžtan chika, nižaša ni wathkiš cheqan žoñinakžtan. Neqhstan Festuki ni Pawlu qhawsqatchičha,

²⁴ neqhstan khichiča: – Irpiñi Agripa, nižaša wethnakatan teqhs akhsi tatanaka: Xalla teqhsičha ti žoñiki. Thappacha ni judiu žoñinakaki wethkiš ti žoñi ujchišša khikan šhikchiča, nižaša ni Jerusalén wathkin nižaša ti Cesarea wathkiš, nižaša ninakaki ti žoñi kontax khila khikan qhawkan chičha;

²⁵ Nižaša wethkišiki ti žoñiki anapanž konta khiš uj pächiki. Ans tipachača ni irpiñi Cesaržkiš juchjipayta khiš maychiki, neqhstan werhki nižkin kuchanš quš thutšinča.

²⁶ Nižaša wethtaki anaž qhanakama khjirš uj želhča, xalla ni irpiñi Cesaržkinaki ti Pawlužkištanaki, neqhstan ančhukakišl šhikuča, nižaša am qharkiš irpiñi Agripa, xalla ti pekunžku wethtaki tshi qhažtallami khjirš želasača.

²⁷ Nižaša wethkišiki tshi tanta žoñi ana ujchiš kuchanški, anal šuma nayučha.

Hechos 26

¹ Neqhstan Agripaki ni Pawlužkiš khichiča: – Xalla neqhstanaki Agripa jiliriki Pawlužkiš tuž khichiča: – Amkim thurt'asača. Neqhstan Pawluki qhara wážku chī qallantichiča:

² “Tata irpiñi Agripa, werhki töx thuñi añcha kuntintutča am tukkiš chišxapaki, xašiki am tukkiš weth thurt'is tawqžtan chiyača, thappachača ni judiu žoñinakaž wethkištan ujchišamča khikan chitanaka,

³ Nižaša amki thappacha ni judiu žoñinakž usanakam šišša, nižaša ti čhultaqkištan chiyastanakami. Xalla nižtikištan amkiš mayučha šuma quštanqaž werh nonžnalla.

⁴ “Thappacha ni judiu žoñinakaki weriž ninakžtan qamta šišša, ni weth yoqkiš nižaša ni Jerusalén wathkišimi, xalla ni weriž okhalkištanpacha ninakžtan qamta šišša.

⁵ Nižaša ni žoñinakakiž šišša, ninakaki pekkukiž chiyasača, werhki fariseo žoñtpantača, xalla ni wethnaka usaki ni učum yös amtiš uskištan walxa ch'amača.

⁶ Nižaša Yös učumnaka ephnakžkiš taqu onšñiž khen, werhki ni kirichinča, xalla nižtikištan ančhukki anš werh juchjipayšxapa šhikchinčhukča.

⁷ Xalla tiča ni Yös učumnaka Israel qhalu piškchiš t'aga žoñinakžkiš taqu onžtiki, xalla ninakaki ni Yös onžta taqu kumlišni thewža, xalla nižtikištan ninakaki wentižtan maxintižtan Yös amtiča nižaša niž mantaž pächa. Werhki ni

suma thonñil thewznućha; tata Agripa, xalla ti werh kijñi judiu źoñinakaki anaź ni Yös onźta taqu kiričha.

8 ¿Niźaśa anćhukki qhaźtikiśtan, ni Yös tikhśinakźkiśtan jakatatsqatñi ana kirixo?

9 “Niźaśa werhpachataćha tuki niźta pinsintki, ni Nazaret Jesusiź thūkiś kirīchi źoñinaka aqśxapaki.

10 Neqhśtan werhki nuźupan Jerusalén wathkiś pāchinćha, ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiź mantita, niźaśa wakchi ni Yös śuma kintu kirīchi jilanaka karsilkiś makhchinćha, niźaśa ni Yös kirīchi źkayi quśśiś źoñinaka konanaki werhki añcha thapa quśtaćha.

11 Niźaśa werhki qhaź wilta ni akhs qhuykiśtan qhuya oqhlaychinćha, ni Yös kirīchi jilanaka kaśtikśxapa niźaśa simitu toskara chiyaxu. Werhki ni jilanakźxapa añcha źaxwchi ni yaqha chawkh wathuñ qhurintaćha.

12 “Xalla neqhś quś thāchi werhki Damasco chawkh wata ni jilanaka qhuril oqatućha, xalla ni timlu irpiñi chawkh jilirinakaź kuchantakama.

13 Niźaśa taypuru khen Tata Agripa werhki ni jikhśkiś oqan tshi qhana tsewkta yoqkiśtan k'ajźkiñi cherchinćha, ni qhanaki thuñ qhankiśtan tshan qhanataćha, niźaśa weth muytata qhanchićha niźaśa wethtan oqhñi źoñinakźkiśmi.

14 Niźaśa thappacha werhnakki yoqkiś thxotsinćha, neqhśtan werhki tshi xora ni hebreo tawqkiśtan wethkin chīźkiñi nonśinćha: ‘Saulo, Saulo khikan, ¿amki qhaźtikiśtanam werh qhurxo? Niźaśa amki, wethxapa moq'u oqhlaykuki perśunpacham uj pāćha, ¿ni sumsunakaqaś wethtanaki qichassa!’

15 Neqhśtan werhki khichinćha: ‘¿Tata jėkimt amxo?’ Ni Tataki werh qhaśićha: ‘Werhki Jesusićha, niźaśa amki werhpacham qhurćha.

16 Xaśiki źāźna, niźaśa tshitsna, niźaśa werhki amkiś thensinćha am weth manta pāñixapa niźaśa cherñixapa, niźaśa amki ti wethkiśtan cherta ćhhultaqinakkiśtan maśiñixapa, niźaśa amki iyam wethkiśtan cherakićha.

17 Niźaśa werhki ni judiu źoñinakźkiśtan am liwriyaćha, niźaśa ni ana judiu źoñinakźkiśtanami, niźaśa xaśiki ni źoñinakźkil am kuchnućha.

18 Neqhśtan werhki am kuchnućha ni źoñinakź źhuki khetźinaxu, niźaśa ni źoñinaka ana iya ni sumchikiś oqhlayaxu, ans qhankiśpan oqhlayaxu; niźaśa ana iya ni Saxriź qharkiś qamaxu, ans Yös kinpan khisnaxu niźaśa wethkiś kiriyaxu; neqhśtan ninakź ujkiśtan pertunta khiśxapaki, neqhśtan Yös illśta źkayi quśśiś źoñinakźtan chika qamś qamaña tanźnakićha.’

19 “Tata Agripa, werhki ni tsewkta yoqkiśtan qhanan cherta śumapan katoqchinćha,

20 xalla nižtikiŕstan werhki ni Damasco wathchiŕ ŕoñinakžkiŕ tuki ni Yöŕ ŕuma kintu palxayi qallantichinča, neqhŕtan ni Jerusalén wathchiŕ ŕoñinakžkiŕ, nižaŕa thappacha ni Judea yoqchiŕ ŕoñinakžkiŕimi, nižaŕa ana judiu ŕoñinakžkiŕimi, xalla tinakžkiŕ Yöŕkin kiriyaxu maŕinchinča nižaŕa Yöŕkin qhutznaxu, nižaŕa ni kirichi jilanakaki ŕuma pätanaka thěžnaxu.

21 Xalla nižtikiŕstan ni judiu ŕoñinakaki Timlukiŕ werh tanchiča, neqhŕtan werh konŕ pekatča.

22 Ans werhki ni Yöŕ yanapta tirapan anŕkama thurt'ichinča, nižaŕa Yöŕkiŕtan thappacha paqhi khiñižkiŕimi qolta khiñižkiŕimi palxayuča. Nižaŕa Yöŕkiŕtan chiñinakaki chichiča nižaŕa Moisesmi chichiča tukkin čhhulunakat watačhaxa, xalla ninakžkiŕtan werhki anapan yaqha chiyuča.

23 Xalla ni Moisesaki tikhŕpantača, neqhŕtan tikhžkuki niki tukipan jakatatŕtanča, nižaŕa niki ti učhumnaka wathchiŕ ŕoñinakžkiŕ nižaŕa yaqha wathchiŕ ŕoñinakžkiŕimi ni liwrñi qhana maŕnakiča.”

24 Neqhŕtan Pawluž thurt'is chi žeržtan, Festuki qhawchiča: – ¡Pawlu amki lukuratamča! Amki ŕmali ni khjirtanaka ližku lukurata khissamžlani.

25 Neqhŕtan Pawluki qhäŕiča: – Tata Festo, werhki anača lukuratki; ans ni weriž čhitanakaki ŕumanakača, nižaŕa werarapanča.

26 Xalla ni irpiñi Agripaž ti čhhultaqinakkiŕtan ŕuma ŕiŕŕa, xalla nižtikiŕtan werhki niž tukkiŕ qhanakama chiyuča; nižaŕa werhki ni ŕiŕñil nayuča thappacha ti čhhultaqinakkiŕtan, xalla tinakaki anača tŕi k'uchkin ŕhoxŕaka pätanaka.

27 ¿Tata Agripa, amki ni Yöŕkiŕtan čhitanakam kiriqaya? Werhki am kirñil nayuča.

28 Neqhŕtan Agripaki nižkiŕ qhäŕiča: – ¿Amki werh tŕi qoluk želžkuqaŕ Yöŕkin kirŕsqatŕim peky?

29 Neqhŕtan Pawluki khichiča: – Yöŕki qoluktanami ažqtanamiž munča, ans töx thappacha ti werh nonŕñi ŕoñinakami nižaŕa ammi werh iratax khisla, qhažta ana ti karinchiŕimi.

30 Neqhŕtan ni chawkh irpiñi jiliriki tŕiŕiča, nižaŕa na Berenisatan chika ni irpiñi jilirimi tŕiŕiča, nižaŕa thappacha neqhŕ julŕi želñi ŕoñinakami,

31 neqhŕtan ninakaki ni parlikiŕtan yaqhikin palt'i oqhchiča. Neqhŕtan ninakaki ninakkama chiyatča, tuž khikan: – Xalla ti ŕoñiki anača konchuk uj pächiki; nižaŕa anaž karsilkiŕimi želŕ wakiŕiča.

32 Neqhŕtan Agripaki Festužkiŕ khichiča: – Xalla ti ŕoñiki kuchŕta khitasača, xalla ti anaž ni César jilirizkiŕ juhjiptayta khiŕ maytasaz niki.

Hechos 27

- ¹ Neqhstan ninakaz Italia watha walsikiis oqhs quś thutztan, Pawluztan nizaśa yaqha tanta zoñinakztan tshi şultatz kapitanzkiis thachiċha, xalla ni kapitanki Julio khitataċha, xalla tiki ni Augusto şultat t'aqa irpiñitaċha.
- ² Neqhstan werhnakki ni Adramitio qota luśh şankiştan walsikiis luśhşinċha, xalla ti walsaki ni Asia qota luśh şana irantiñitaċha. Nizaśa Aristarkuki wethnakatan chikataċha, xalla ti zoñiki Tesalónica wathchištaċha, ni Macedonia chawkh wathkiştan.
- ³ Nizaśa werhnakki xaqatazuki Sidón qota luśh şana irantichinċha, xalla ni şultat kapitan Juliuki ni Pawluztan añcha şumataċha, neqhstan niż maşinaka thonzkax khichiċha, nizaśa niż maşinaka ni yanapax khichiċha.
- ⁴ Neqhstan Sidón qota luśh şankiştan ulanzku, ni thamiż wethnaka oqhs qhuttan khen werhnakki thamiż quzta qhaś muyuntita Chipre yoqa żkatzinċinċha.
- ⁵ Xalla neqhstan werhnakki ni Cilicia nizaśa Panfilia qot ata muychinċha, neqhstan werhnakki Mira qota luśh şana irantichinċha, xalla niki Licia yoqkištaċha.
- ⁶ Neqhstan ni şultatz kapitanki, Alejandría walsa šalchiċha xalla ni walsaki Italia wathaż oqatċha, nizaśa werhnak ni walsikiis tira oqhsxapa yawqatchiċha.
- ⁷ Neqhstan tshi qhaż max skayilla oqhchinċha, nizaśa walxa lanqzku ch'amanpan ni Cnido qota luśh şanz tukkin irantichinċha. Nizaśa ni thami tirapan wethnaka oqhsqhuttan khen werhnakki ni qhaś muyuntita Salmona yoq kezu watchinċha, nizaśa ni qhaşiz muyuntita Creta yoqa muychinċha,
- ⁸ nizaśa werhnakki añcha ch'aman ni qot atarampacha oqhchinċha, neqhstan werhnakki Buenos Puerto khita yoqa irantassinċha, xalla niki ni Lasea khita wathz kezutaċha.
- ⁹ Nizaśa tshi qhaż max watchiċha, xalla ni şiwpaċha irantiżkan ni qotuñ oqhski ch'amaż khiñi. Xalla niżtikiştan Pawluki ninakzkiis thaxşiċha:
- ¹⁰ – Tatanaka xalla ti uċumnaka oqhski anawal ch'amaż khekiċha, nizaśa uċumnakki ti walsa nizaśa quzinakaz apt'akiċha, nizaśa uċumnaka zetimiż apt'asaċha.
- ¹¹ Xalla ni şultat kapitanki ni walsiz tuyñuż taqu qhaychiċha, nizaśa ni walsa chhichni zoñi kaşşiċha, ans Pawluż ċita ana nonzinċiċha.
- ¹² Neqhstan ni qota luśh şana ana şumataċha ni şiwpaċha watşxapaki, nizaśa ninakaki xos thappacha ni yoqkiştan oqhs pinsichiċha, neqhstan saraqzku Fenice qota luśh şana irantiş khichiċha, xalla niki ni Creta yoqkişpachataċha, xalla ni qota luśh şananakaki waru taxa khe qhutñimi ulanchukataċha nizaśa uża taxa khe qhutñimi ulanchukataċha, nizaśa ninakaki ni şiwpaċha xalla nikhu watş pekatċha.
- ¹³ Neqhstan ninakaki tira oqhchuka naychiċha, nizaśa wartan tshi kera kerzkatċha, neqhstan ninakaki ni yoqkiştan saraqzku ni Creta qot atarampacha oqhchiċha.

- 14 Neqhstan tshi qhaż maxkiŕtan, uża tūna khetan tshi anawal xarqawi thonchiĉha, neqhstan ni walsaki ni xarqawkiŕ passiĉha.
- 15 Neqhstan werhnakki ni xarqawżqhutņi wira ana oqhchukaż khen, ni xarqawiki ni walsa qużi qallantichiĉha, neqhstan werhnakki ni xarqawżkiŕ qużqatchinĉha.
- 16 Neqhstan werhnakki tshi Cauda khita qhaŕ muyuntita qolta yoq wirilla watchinĉha, xalla neqhŕiki ni xarqawiki anataĉha aņcha aŕŕiŕki, niżaŕa werhnakki ni ŕeti liwriņi qolta walsallanaka ch'amanpan tewunchinĉha.
- 17 Xalla ni walsalla tewunżkuki, neqhstan ni paqh walsa ŕumpacha tshi qōchstan moqchiĉha. Neqhstan ninakaki aņchaż eqhsnatĉha ni walsa phil uchhkiŕ ŕinikā khikan, xalla ni philaki Sirte khitataĉha, neqhstan ninakaki ni walsi tsekuņ thakŕta paqh paņu ŕhujunchiĉha, neqhstan ninakaki ni xarqawiż tewkhta oqhchiĉha.
- 18 Neqhstan xaqatażuki ni anawal xarqawiki tira aŕŕiŕpantaĉha, neqhstan ninakaki ni walsi qużi qotqhutņi thxotŕni qallantichiĉha;
- 19 chheph maxkiŕtan ninakaki perŕsun qharżtan ni walsa moqŕ qōchnaka ni qotkiŕ thxotŕiĉha.
- 20 Niżaŕa tshi qhażmax pacha ni thuņimi niżaŕa ni warawarami anapan cherchukataĉha, niżaŕa ni xarqawiki thapa aŕtan werhnak paŕatĉha, niżaŕa werhnakki wethnaka ŕeti apt'ichinpantaĉha.
- 21 Neqhstan werhnakki tshi qhaż maxpacha ana lulhchi qamchintaĉha, neqhstan Pawluki thapatiz taypikiŕ tshitsu ninakżkiŕ khichiĉha: – Tatanaka anĉhukki werh nonŕukataĉha, niżaŕa ni Creta wathkiŕtan ana saraqżkichukataĉha; xalla nuż uĉhumnakki ti t'aqhiŕiŕnaka niżaŕa ti thuņinaka pertiŕnaka anaż wattasaĉha.
- 22 Xaŕiki werhki anĉhukakiŕ khiwĉha, anĉhukki thup quŕŕiŕ khisna, niżaŕa anĉhukakiŕtan anaż jekhmi tikhznakiĉha, ans ti walsakiż apt'akiĉha.
- 23 Niżaŕa tiŕwen tshi anjilaż wethkiŕ thensiki, xalla ni anjilaki Yōŕ kuchanżkitaĉha niżaŕa werhki niżkinl wakiŕuĉha niżaŕa werhki niż manta pāyinĉha.
- 24 Neqhstan ni anjilaki wethkiŕ khichiĉha: 'Pawlu, ana eqhsna; niżaŕa amki ni Cēsar jilirżkin irantiŕtanĉha, amiż khen Yōŕki ti ŕoņinaka tikhŕkiŕtan thappacha amtan chika ti walsikiŕ ŕelhņinaka liwriyakiĉha.'
- 25 Xalla niŕtikiŕtan tatanaka anĉhukki thup quŕŕiŕpanŕ khisnalla, werhki Yōŕkin quŕŕiŕpantĉha niżaŕa werhki ni anjilaż ĉitakama watakiĉha khiwĉha.
- 26 Niżaŕa uĉhumnakki tshi qhaŕiŕ muyuntita yoqkiŕ ŕinikakiĉha.
- 27 Neqhstan tshi piŕk ŕimana ni xarqawiŕ tikchukŕa tshi qhutņiŕa quŕta oqhŕku, tshi wēn chika arama ni Adriático khita chawkh qotkiŕ oqhkan, ni qotkiŕ oqhlayņi ŕoņinakaki yoqkin keŕziņi naychiĉha.

- 28 Nízaša ni qot qhaški piškqhalu qhatchištača; neqhstan tshi qoluk tukqhutñik oqhžku ninakaki wilta ni qhaś tupchiča, ni qhaški qhalu taxśukuchiś qhata qositača.
- 29 Xalla ni śišku ni qotkiś oqhlayñi zoñinakaki añcha tsukhchiča, nízaša ninakaki tuź khetča ni walsa maś aqhkiś čhhaqazkä khichiča; neqhstan ninakaki paqhpik walsa tanśñi jiru thxotśiča ni walsiź wirqhuttan, neqhstan ninakaki Yöşkin apuraqaś qhanźkixa khikan mayiśatča.
- 30 Xalla neqhstan ni qotkiś oqhlayñi zoñinakaki ni walsikiśtan atipś pinsichiča, neqhstan ninakaki ni źeti liwrñi qolta walsanaka śhujuñi qallantichiča, nízaša ninakaki ni walsiź tukqhuttan ni walsa tanśñi jirunaka thxotźtaźuqaź khetča.
- 31 Neqhstan ni Pawluki ni kapitanźkiś nízaša niź śultatunakźkiś maśśiča, tuź khikan: – Xalla ti qotkiś oqhlayñi zoñinaka anaź eklakiź niki, ančhukki anaź liwrīsnasača.
- 32 Neqhstan ni śultatunakaki ni źeti liwrñi walsanaka moqta qöch murźinchiča, nízaša qhaškiś thxotsqatchiča.
- 33 Neqhstan qhanźkitan Pawluki thappacha ninakźkiś čhulullameqaś luhlznaxu rokt'ichiča, tuź khikan: – Töxiki pišk śimanača ančhukki čhuluqat wataki khikan llakiśhśinčhukča, nízaša ančhukki anapan čhulumi luhlchinčhukča.
- 34 Nízaša ančhukki źethś pekčhax niki, ančhukakiś rokt'uča čhulullameqaś luhlzna, nízaša anaź jekhmi niź achkiśtan tshi charallami thatnakiča.
- 35 Xalla nuź čhīzku Pawluki, niź qharkiś tshi t'anta tanźku thapatiź tukkiś Yöşkin sparakiź khichiča. Neqhstan ninakźkiś toxźinźku luli qallantichiča.
- 36 Neqhstan thappacha ninakaki thup quśśiś khisku lulhchiča.
- 37 Nízaša werhnakki thappacha ni walsikiś pişkwatha towquqhalu taqchukchištača.
- 38 Neqhstan ninakaki chheqipacha lulhźku, ni tirikunaka ni qotkiś thxotchiča ni walsa kheźinsnaxu.
- 39 Nízaša qhanźkitan, ni qotkiś oqhlayñi zoñinakaki ni yoqa ana paxatča, ans ninakaki tshi qot qhutñi luśhñi yoqa cherchiča, ni yoqaki tshi wequchtača; neqhstan ninakaki ni walsa nikhu makhatsqatś pekchiča.
- 40 Nízaša ninakaki ni walsa tanśñi qöch potśiča, neqhstan ni walsaki liwri khissiča, nízaša ni walsa irpiñi tuñinaka lhechśiča. Neqhstan ninakaki ni walsiź tukqhuttan khiñi paq pañu tshitsqatchiča, neqhstan ni walsaki ni wequqhutñi źkatźinchiča.

⁴¹ Neqhstan ninakaki tshi taż phil uchhkiś śinikchiċha. Niżaśa ni walsiż ośaki ni philkiś ċhhaphsiċha, anapan qisqatchuka, niżaśa ni qhaś lhxoqiki thapa aśtan ni walsiż wirqhuttan qhxoli qallantichiċha.

⁴² Neqhstan ni śultatunakaki ni tanta ųoņinaka konś pekatċha, ana ni ųoņinaka ni qhaśkiś tuysikan atipaxu.

⁴³ Xalla ni śultatunakż kapitanki ni Pawlu liwriś pekatċha, neqhstan ana konqatchiċha, ans niċi khichiċha, ni tuysunkiņi ųoņinakaki qhaśkiś tukix luśhla, niżaśa tuki ni yoqa irantiśxapa,

⁴⁴ ni yaqhap ųoņinakaki tshi tuņikiśx apżla uśh ni walsa qholsinakiśx oqhla. Xalla nuż werhnakki thappacha žetċiś ni yoqa irantichinċha.

Hechos 28

¹ Neqhstan werhnakki thappacha liwri khisku, ni qhaśiż muyuntita yoqa Malta khita śiśśinċha.

² Niżaśa ni qhaśiż muyuntita yoqkiś želhņi ųoņinakaki, thappacha werhnak śuma oqśiċha; niżaśa muspa ch'orawiż khen ninakaki wethnakalta uj thāśinchiċha werhnak neqhś qutnaxu.

³ Neqhstan Pawluki tshi qhażta qhoņ župh illśkitqalċha, ni Pawluż ni župh ujkiś nonżinan, tshi śqora ni qhaqkiśtan ulankan ni Pawluż qharkiś thersiċha.

⁴ Xalla ni śqora ni Pawluż qharkiś thersi cherżku ni qhaśiż muyuntita yoqkiś želhņi ųoņinakaki ninakkama chiyassiċha: "Ti ųoņiki, ųoņi konņiżlani, qhażtamit ni qotkiśtan liwriśani, xalla ni cheqpach juchjiptayśki anaż ti ųoņi žethqatś pekċha."

⁵ Ans ni Pawluki ni śqora ni ujkiś tsathsiċha, neqhstan Pawlużkiśiki ana ċhhulumi watchiċha.

⁶ Niżaśa thappacha ninakaki Pawluż qhara thuwņiż cheqżnatċha uśh ana pinsan tikhśi thxotsna khetċha; neqhstan ninakaki ażqa thewżku, ni Pawlużkiś ana ċhhulumi watņi nayżku ninakaki kephsiċha, neqhstan ninakaki ti Pawluki yōśśa khichiċha.

⁷ Niżaśa ni yoq keżu tshi yoqanaka želatċha, xalla ni yoqanakaki tshi cheqan ni qhaśiż muyuntita yoqkiś qamņi ųoņiż yoqataċha, xalla ni ųoņiki Publio khitataċha, xalla ti ųoņiki werhnak qhawśiċha niżaśa werhnak śuma ċhheri thāċhiċha chhephmaxpacha.

⁸ Niżaśa ni Publioż ephki, ċh'ulhņi konkiś niżaśa xaw konkiś lākhichi aphśkiś želatċha. Neqhstan Pawluki ni ųoņi thonśņi oqhchiċha, niżaśa Yōśkin mayiśiżku niż qharżtan ni ųoņi achkiś lanżku ni ųoņi ċhhetinchiċha.

⁹ Xalla ti kintu nonżku ni qhaśiż muyuntita yoqkiś želhņi lā ųoņinakaki Pawlużkin thonchiċha, neqhstan ninakami ċhhetintaśaqaśśa.

- 10 Nižaša ninakaki werhnak añcha oqšičha, neqhstan werhnakaž wilta walsikiš lušhan ninakaki wethnakakiš thapa wakišini čhultaqinaka oqhšxapa thächiča.
- 11 Xalla ni qhašiz muyuntita yoqkiš chheph jis želžku, werhnakki tshi walsikiš saraqchinča, xalla ni walsaki ni šiwpacha ni qhašiz muyuntita yoqkiš watqalča; xalla ni walsaki Alejandría wathkištantača, nižaša xalla ni walsiz tukqhuttan tshi Cástor nižaša Pólux khita yöšnaka skatsintatača.
- 12 Neqhstan werhnakki Siracusa khita qota lušh šana irantichinča, xalla ni yoqkišiki chhephmax qamchinča,
- 13 Xalla neqhstan werhnakki Regio iranta oqhchinča. Nižaša xaqatažuki werhnakki warta sakžtan šalsinča, neqhstan werhnakki qattažu Pozzuoli irantassinča,
- 14 xalla ni wathkiš tshi qhažultan Yös kirichi jilanakžtan šalchinča, xalla ni jilanakaki werhnak ninakžtan tshi šimana qamt'ax khichiča; xalla nuž werhnakki ni Roma watha irantichinča.
- 15 Nižaša ni Roma wathkiš qamni jilanakaki wethnaka kintu šistqalča; xalla ni jilanakaki werhnak šali thonchiča ni Foro Apio khita yoqakama, xalla ni yoqaki chheph Tabernas khitatača. Neqhstan Pawluki ninaka cheržku añcha chipchiča, nižaša Yöskin sparakiž khichiča.
- 16 Neqhstan werhnakaž ni Roma watha irantitan, ni jilirinakaki Pawlu yaqha qhuya želax khichiča, nižaša tshi šultatuž cheqžta.
- 17 Neqhstan irantižku, chheph maxkištan Pawluki ni Roma wathkiš qamni cheqan judiu žoñinaka qhawsqatchiča. Neqhstan ninakžtan akhsku ninakžkiš khichiča: – Jilanaka, werhki ni judiu žoñinakžta anapan ana walinaka pächinča, nižaša ana učumnaka achchi ephnakž usanakžxapami. Nižaša werhki ni Jerusalén wathkiš ni roman žoñinakžkiš thäta kankichinča,
- 18 neqhstan ni jilirinakaki werh pekunžku ana čhul ujmi werh konta khišxapa wathchiča, xalla neqhstan ninakaki werh kuchšpekatča.
- 19 Ans ni judiu žoñinakaki ana munchiča, neqhstan werhki ni Cesarx werh juchjiptayla khikan maychinča, nižaša wethtaki ni weth wathžta anaž čhulumi chiš želhča.
- 20 Xalla nižtikištan werhki ančhuk qhawšinča, nižaša ančhuk cheršxapa nižaša ančhukakiš palxayšxapa; nižaša učumnak Israel jilanaka liwríta khiš wakišičha xalla nižtikištan werhki ti karinžtan moqtitča.
- 21 Neqhstan ninakaki nižkiš khichiča: – Werhnakki amkištan čiči ni Judea yoqkištan anapan čhul kartami tanšinča, nižaša ni judea yoqkištan thonchi judiu žoñinakaki, amkištan anapan ana šumanaka čičiča.

- 22 Nízaśa werhnakki amiź pinsital nonś pekućha, nízaśa werhnakki śíśućha thapa qhutñik ti ew t'aqź moq'u parlićha.
- 23 Xalla neqhśtan ninakaki tshi thuñi śalś qaśśićha, xalla ni thuñiki ni Pawlu qhawźta qhuya tama źoñinakaki oqhchićha. Wenślaqtikiśtanpacha śeśikama, nízaśa Pawluki ninakźkiś ni Yös irpiś wathkiśtan palxaychićha. Nízaśa niki ni Jesusiźkiśtan kirĩsqatś pekatćha, nízaśa ni Moisés lixaru nízaśa ni Yösikiśtan chiñinakaź khjirtikiśtanami.
- 24 Neqhśtan tshi qhaźultan źoñinakaki ni Pawluź chita taqunaka nonźnatćha, nízaśa yaqhap źoñinakaki anapanź kiriyatćha.
- 25 Nízaśa ninakaki anaź śuma palt'i atatćha, neqhśtan ninakaki lewi qallantichićha. Pawluki ti taqullaqś ninakźkiś chichićha: – Ni Espiritu Santuki ni anćhuka achchi ephnakźkiś ni Yösikiśtan chiñi Isaías atkiśtan chichićha, tuź khikan:
- 26 ‘Amki ti wathanakźkin oqhźku maśka: Ninakaki nonźkumi ana katoqchiźtaqaś khekićha; nízaśa cherźkumi ana cherchiźtaqaś khekićha.
- 27 Xalla ni źoñinakaki choxru quśśiśpan khekićha, nízaśa ninakaki khuñi ts'aksinakaćha nízaśa ninakakź źhukiki tsomanchićha, anapan cherśxapa nízaśa anapan nonśxapa, nízaśa ninakaki anapanź katoqasaćha wethkin qhutśxapaki; nízaśa ninakaki anaź ćhhetiñimi pekćha.’
- 28 Xaśiki anćhukkiź śiśa, tōxtikiśtanpacha ti Yös liwriñi taquki ni ana judiu źoñinakźkin thataź khekićha, ans ni źoñinakakiź katoqakićha.
- 29 Pawluź ti taqu chitikiśtan ni judiu źoñinakaki ninakpora chiyaskan oqhchićha.
- 30 Nízaśa ni Pawluki ni pakśuñ źelħ qhuykiś piśk wata qamchićha, xalla ni qhuykiś ni Pawluki niźkin thappacha ni cherśñi thonñi źoñinaka qhawśñitaćha.
- 31 Nízaśa ni Pawluki ana qhaźkhita ni Yös irpiś wathkiśtan maśinchićha, nízaśa ni Jesusiźkiśtan thaxnatćha ana jekiź lhaqhta.

Romanos

Romanos 1

- 1 Werh Pawlutki ančhukakin tsänzkuča, werhki Jesucristuž manta päyinča nižaša niž werh apuštula uchchiki, nižaša ni uj nakkištan saraqzku ni Yös suma kintunaka mašnax khititča.
- 2 Nižaša Yös ki nižkištan chiñinakz atkištan tuki ninakaž Khjirtanakkišpan taqu onztqalča.
- 3 Xalla ni khjirtikišiki ni Yös Mati Jesucristužkištan tuž khiča; učhun Jesús Tataki xañchichiš mathtača, ni Davidžkištan oqhñi žoñinakzkištan,
- 4 ans ni jakatattikištanaki aššis Yös Mati khitača, nižaša animunaka žkayi khisqatñiča.
- 5 Xalla ni Jesucristuž khen werhki ni apuštul jiliri uchštitcha, nižaša niž manta päñi, nižaša thappacha ni chawkh watharan ni kirñi žoñinakaki ni kaštanča.
- 6 Ančhukki ni Roma wathkiš želhñinakaki ninakžtanšaqasša. Yös ki ančhukz pekča, nižaša ančhukki Yös kirichi žkayi quššis jilanaka thulznax khitača.
- 7 Ni učhum Yös Efesios nižaša Jesucristu Tataki ančhukakišx niž suma qamaña nižaša oqšñi quš onanchižkila.
- 8 Werhki ima qallantikan Jesucristuž thükiš šapamayni ančhukakištan Yös kin sparakiž khiwča, ančhukaž Yös kin thapa quššis khen nižaša thapa qhutñi ančhukakištan Yös kin thapa quššisša khikan parliča.
- 9 Nižaša werhki Yösmanta thapa quštan pawuča, nižaša niž Machh suma kintu palxayuča nižaša Yös ki werh tirapan ančhuk khuñni šisša,
- 10 nižaša werhki Yös kin mayišikanaki niž pektakamax khila khikan mayuča, nižaša werh cheqpachapan ančhukakin thonšñi oqhqatalla khiwča.
- 11 Nižaša werhki ančhuk cheršpan pekuča ančhukakiš Yös tawqžtan yanapt'is pekuča, xalla neqhštan ančhuk tshan Yös kin thurt'ichi quššis khexu;
- 12 xalla nuž khikušti werhkil khiwča učhumnakki porapat yanapastanča, ančhuka quštan nižaša wethnaka thapa quštanami.
- 13 Jilanaka werhki ančhukakiš šisqatš pekuča, werhki wakchi wilta ančhuk cheršñi oqhš pekchinča, nižaša anškama tirapan wethtaki aqachanaka thensa. Weth amtaki ančhuk Yös kirisqatta jilanaka paxš pekatuča, xaqhnuž werhki ni ana judiu žoñinaka Yös kin kirisqatchižlaxa xalla nižta irata.
- 14 Nižaša werhki griego žoñinakzkišimi ana griego žoñinakzkišimi nižaša šisñi žoñinakzkišimi ana šisñi žoñinakzkišimi qaxtča;

- 15 xalla nižtikiŝtan werhki añchal ni Yös ŝuma kintunaka maŝinŝ pekuća, nižaŝaqaŝ anćhukakiŝ ni Roma wathkiŝ želñi jilanakžkin maŝinŝ pekuća.
- 16 Werhki ni Yös ŝuma kintukiŝtan anal aŝuća, xalla ni taquki Yös aŝtanća, nižaŝa thappacha nižkiŝ kiriñinakaki liwrítaž khekića; judiu žoñimi ana judiu žoñimi anaž phalžta.
- 17 Nižaŝa ni Yös ŝuma kintuki učumnakakiŝ thēža xaqhnuž ni Yös učumnak žkayi quŝŝiŝ khisqatćhaxa: Xalla niŝi učum quŝkiŝtanća, tukitanpacha nižaŝa tukuŝinskama. Xalla ni Yös ŝuma kintu Khjirtikiŝ nužupan khića: “Ni žkayi quŝŝiŝ žoñiki niž thapa quŝkiŝtanž žetakića.”
- 18 Nižaŝa Yösŝi niž žaxwa tsekta pachkiŝtanž thēža, thappacha ni ñexw žoñinakžkin nižaŝa anaŝuma päñi žoñinakžkiŝimi, xalla ni anaŝuma päñinakaki ni werar taquž t'oqhžinća.
- 19 Nižaŝa ni žoñinakaki Yösŝiŝtan ćhhulumeqaž cheraŝaća, xalla ninakaki ŝumapanž paxća, Yösŝpachaž ninakžkiŝ thēža;
- 20 nižaŝa ni Yösŝta ana ŝiŝta ćhhultaqiki ni pekñi žoñžkiŝiki paxtaqaž khesaća. Nižaŝa ti yoqa thulžtikiŝtanpacha ni Yös aŝi paxchukaća, nižaŝa niž aŝiki ana miransñiž khekića. Xalla nižtikiŝtan ni ujchiŝ žoñinakaki anapan pertunta khekića.
- 21 Nižaŝa Yös paxžkumi, ana cheqpacha ni Yös amtichinćhukća nižaŝa ana ni Yösŝkin sparakiž khichinćhukća. Ans anćhukki xážka werara uŝh toskara nuž pinsikanqaŝ ti pacha watqatćhinćhukća, xalla nuž ni anćhuka sumsu quŝki ni sumchi laqhkis eklića.
- 22 Xalla ni žoñinakaki muŝpa ŝiŝñiž khikhiyatća, ans ninakaki sumsu žoñinakažtaqaŝ khissića;
- 23 Nižaŝa ni žoñinakaki ni ana tikhŝñi Yös aŝi turkichića ni tikhŝñi žoñiž päta yösŝnakžtan, nižaŝa wežlanaka, paqhpik qhxochchiŝ uywanaka nižaŝa yoqaranpacha oqhñi uywanaka pächića.
- 24 Xalla nižtikiŝtan Yösŝi ni ujchiŝ žoñinaka xaytichića, ninakž quŝkiŝ pinsitakama oqhtikiŝtan, nižaŝa ninakaki ninakpora añcha aŝi pächića.
- 25 Nižaŝa ninakaki ni cheqpach Yös amtikuki, ans ninakaki ni žoñiž päta yösŝnakaqaŝ amtichića, nižaŝa ninakaki ni Yös amtiŝmayaki niž päta ćhhultaqinakaqaŝ amtichića, ni Yösŝa učumnak pächiki nižaŝa ni Yös wiña amtiŝ wakiŝića. Xalla nužux khila.
- 26 Xalla nižtikiŝtan Yösŝi ni ana wali päñi žoñinaka ninakž quŝkama päxu xaytichića. Nižaŝa ninakž mätaqžkiŝtanaki anaž luktaqžtan iŝ pekća ans mätaqporaž ižas pekća;

27 xalla nižta iratašaqaś ni luktaqanakaki mätaqanakžtan izśmi thatśiċha, perśun quśkama luktaqporaž izassa, xalla tiki añcha aśiċha, nižaśa ninakž perśun xañchikiś ni Yös kaśtikuki thonakiċha ninakaž ana śuma pätkiśtan.

28 Xalla ti žoñinakaki ana Yös paxś pektikiśtan, Yöski ti žoñinaka ninakž quś amtakama päx khichiċha, tinaka ni ana päśnaka päxu.

29 Ti žoñinakaki thapaman anawal ujnakchiśśa, iz is, ni śumanaka ana śumkin kephśiċha, xamri, nižaśa ana wali uj pächiċha. Nižaśa tinakaki žoñinakžtan ċhhaxwqatñiċha, žoñi konñiċha, nižaśa qichasirinakaċha, žoñi q'otñinakaċha, nižaśa parlasxaranakaċha.

30 Nižaśa tinakaki ni yaqha žoñinakžkiśtan ana śuma parliñiċha, nižaśa tinakaki Yöśtan moq'uċha, ana aśñiċha, nižaśa ana wakiśiñi taqunaka ċċhiñiċha, nižaśa tinakaki mitaċha; nižaśa tinakaki ana wal ujnaka pariśqatñiċha, nižaśa tinakaki ana mä eph kaśñinakaċha,

31 tinakaki ana nonś pekñiċha, nižaśa perśun taqunaka ana kumliñiċha, nižaśa tinakaki ana jėkhmi oqžnasaċha, nižaśa ana jėkiž oqžta khiś pekñinakaċha.

32 Anċhukki śumaž śiśśa, Yöski ti ċhhultaqinaka päñi žoñinakaki tikhś wakiśiċha khichiċha; ans ti žoñinakaki tirapan nižtanaka päċha, ni yaqha žoñinaka ninaka irata pän añċhaž ċhipċha.

Romanos 2

1 Xalla nižtikiśtan ċhhuluž ċċċhi žoñimi anaž pertunta khesaċha. Amki yaqha žoñi juchjiptaykuki perśunpacham ujkiś thxotsa, nižaśa amki ni yaqha žoñinaka päñi ċheržku, nižta iratam päċhan kunamini.

2 Ans uċhumnakki śumaž śiśśa Yöski ċheqpacha werarkiśtan juchjiptayakiċha, xalla ni uj päñinakaki ujċhiśpan khitaž kċekiċha.

3 Nižaśa am ni yaqha žoñinaka juchjiptayñamki nižaśa ni yaqha žoñinaka päta irata päñamki, amki ni Yös juchjiptayśkiśtan anapanim atipasaċha.

4 Nižaśa amki ni ana miransñi Yös śuma oqśñi quś ċhhaxwñamċha, Yöski añcha paśinśiċha nižaśa thewśñiċha, xalla tinaka amki anam naša nižaśa ni Yös śuma oqśñi quś am nižkin kirīsqatċha.

5 Ans am choxru quśśiś žoñimki nižaśa ana ni Yöskin kirīś pekċhamċha, amki perśunpacham ujnaka akċha, xalla ni juchjiptayś thuñkiśiki Yöśpachaž am ċheqpacha ujċhiśamċha kċekiċha

6 nižaśa śapamaynižkiś pätkiśtanxama paktaž kċekiċha.

7 Xalla ni Yös aśi nižaśa śumanaka qhurñižkiśiki wiñay žeti thätaž kċekiċha, nižaśa ana tikhśñiž kċekiċha, tinakaki tirapan ni śumanaka päkan thurt'ichiċha.

- 8 Ans ana suma päñinakaki kaštiktaž khekiča, nižaša ni werar taqxapa moq'ušñinakami, nižaša ninakaki ni ana sumanakž tukatuča.
- 9 Nižaša thappacha ni ana walinaka päñi žoñinakžtaki ana wal llakinakaž watakiča nižaša ninakaki t'aqhišakiča, tinakaki tuki ni judiu žoñinakžkiš watakiča, nižaša ni ana judiu žoñinakžkišimi tinakaki watakiča.
- 10 Neqhstan Yösiki thappacha ni sumanaka päñi jilanakžkiš niž ašiz thäkiča, nižaša ninakaki suma qamaña thätaž khekiča, nižaša tukkinaki ni judiu žoñinakžkiš thäkiča, nižtašaqaš ni ana judiu žoñinakžkišimi thätaž khekiča.
- 11 Xalla ni Yösiki ana žoñi phalžkuž juchjiptayča.
- 12 Nižaša thappacha ni Moisés li ana paxžku uj pächižlax niki, ana ni lixarušaqaš thatanta khekiča; nižaša ni Moisés li paxkanpacha uj pächižlax niki, ni li patxparu juchjiptaytaž khekiča.
- 13 Nižaša ni li nonšñinakaki Yös tukkiš anača žkayi quššiš, ans ni li kašñinakača žkayi quššiški cheržta khekiča.
- 14 Nižaša ni ana judiu žoñinakaki Yös liž kašša, ninakaki ni li anaž paxča, nižaša ninakpachaž naša čhulužlax sumanaka päš nižaša ana sumanaka päšnakami,
- 15 nižaša ninakaki ninakž qamaña nižaša ninakž quškiš ni li khjirtanakaž thēža. Nižaša ninakž peršun quš qhanakama thēža, nižaša ninakž pinsitanaka ninaka ujkiš thxotžnačhax ušh ninaka liwriyačhaxa
- 16 Xalla ni juchjiptayš thuñkišiki Yösiki ni Jesucristuž qharkištan thappacha žoñinakaž xamašit pinsitanakami juchjiptaytaž khekiča, xalla ti weriz Yös suma kintu mašintakama.
- 17 Nižaša amki judiu žoñimča, nižaša amki ni Moisés likiš tasñamča, nižaša werhki Yösšiščha khikanam ayt'ašya.
- 18 Nižaša amki ni Yös suma quš paxča, nižaša ni liž am suma päš čhultaqi illsqatča.
- 19 Nižaša amki ni šur žoñinaka irpatam nayqaya, nižaša ni sumchikiš oqhlayñi žoñinakžkiš qhanchukam nayqaya;
- 20 amki čhulkištanam ni sumsu žoñinakžkiš thaxžnasaxo nižaša ni upa šišñinakžkišim thaxžnasaya, nižaša amtaki ni li nižaša ni sumanaka ana sumanaka phalš želhča.
- 21 Nižaša amki yaqha žoñim thaxinčhax niki, ¿qhažtikištanam ana peršunpacha tshanti katoqxo? Nižaša anača žoñinakžtaki khiš khikanam mašinčhax niki, ¿qhažtikištanam ampacha khižxo?

- 22 Nizaša amki anača zoñž mätaqžtan želhskim khiçhax niki, ¿qhažtikištanam ampacha yaqha mätaqžtan želhxo? Nizaša amki ni zoñiž päta yöšnakam iñarçhax niki, ¿qhažtikištanam ni timlu çhhultaqinaka khižxo?
- 23 Nizaša amki ni lim ayt'ašša, ans amki anam ni Yös kašša xalla nižtikištan Yöšim çhhaxwča.
- 24 Xalla nižtikištan ni khjirtaki, tuž khiča: “Ni ana Yös kirichi zoñinakaki ançhukaž khen Yös moq'uz çhiča.”
- 25 Xalla tiki çhitapanča, yaqhap zoñinakaki chimpisqatžku anaž ni likama qamakiž niki, ni chimpisqattaki anaž çhulxapami wakišiča; ni zoñiki anapan chimpisqatçhižtaqašša.
- 26 Nizaša ni ana chimputa zoñiki lixarupan qamçhax niki, ni zoñiki chimputažtaqaš khekīča ana chimputa khenami.
- 27 Xalla ni lixaru qamñi zoñiki, nizaša niž xañchikiš ana chimputa khenami, ni chimputa ni li ana kašni zoñi juchjiptayakiča.
- 28 Nizaša judiu zoñimžlax niki, anaž xañchiž šawktanqaš khiški, nizaša chimputamžlax niki, anaž xañchikiž šawktanqaš theški.
- 29 Xalla ni werar judiu zoñiki qostampachaž theža, nizaša niki chimputažlax niki niž quškišpan želhča: Xalla tinakaki anaž khjirta likištanpan khesača, ans uçhumnaka quškištan khištanča, thappacha tinakaki anaž zoñiž wakisqatta khištanki ans Yös wakisqatta khištanča.

Romanos 3

- 1 Neqhštan, ¿ni judiu zoñžta çhhulut wali khesaxo? ¿Nizaša niki chimputašaqas khesaž niki çhhulupan nižta šuma khesaxo?
- 2 Nizaša Yösiki ni judiu zoñinakžkiš tuki ni Yös šuma kintunaka thäžkichiča, xalla tiki ninakžta añcha walitača.
- 3 ¿Neqhštan ninakžkiš çhhulupant watakixo? Yaqhap zoñinakaki ana šumanaka pächila, ¿Yösiki ninakžtan tirapan šuma khesaya?
- 4 ¡Anapanž khekīča! Ans Yösiki werarkištanpanž wakišqatakiča, thappacha zoñinakaki toskarameqax khila; xalla ni Yös šuma kintu khjirtikišiki, tuž khiča: “Amki werara çhiñamžlax ušh toskara çhiñamžlax xalla niki thappacha tantaž khekīča, neqhštan amki werarkištanam ni juchjiptayškišiki atipasača.”
- 5 Nizaša uçhumnaka ujnakaki ni Yös juchjiptayškiš Yös žaxwaž tshanti šhiknakiž niki, ¿uçhumnakki qhaž khekixo? ¿Yös uçhumnak kaštikanaki, uçhumnakki Yösiki anaž werarkištan kaštikčaž khekīya? (Xalla tiki werhqal ançhukakiš chiyuča.) ⁶ ¡Anapanž khekīča! Yösiki ana žkayi quššiš khesaž niki, ¿xaqnužt ti yoqa juchjiptayasaxo?

- 7 Nizaša weth toskar taquki, ni Yös werar taqu tshanti aśśís khisqatcha, ¿qhažtikiŕstan werh tshi ujchiś ŕoñižtaqaś juchjipayxo?
- 8 Xalla nižtikiŕstan, ¿qhažtikiŕstanž ni ana ŕumanaka päsaxo, ni ŕumanaka thonaxu? Yaqhapanakaki khiñiŕcha uŕhunnaž ujkiś thxotža werhkil thaxnužxalla; xalla ti žoñinakaž ni kaštikta khiś wakiŕiŕcha.
- 9 Xalla niŕi anapanŕha nužu, uŕhumnak judiu žoñinakaki ni yaqha žoñinakžkiŕstan tshanti ŕumŕhumnŕha, ¿xalla niŕi anapanŕha! Uŕhumnakki judiu khiñi ana judiu khiñimi ujchiŕŕhumnŕha.
- 10 Xalla ni Yös ŕuma kintu Khjirtikiŕiki, tuž khiŕha: “¿Anapanž tŕimi žkayi quśśiś žoñi želhŕha!
- 11 Nizaša anapanž jŕkhmi katoqñi žoñik želhŕha; nizaša anaž jŕkhmi Yös qhurñi žoñik želhŕha.
- 12 Thappacha žoñinakaki ni anaŕum jikhś oqhŕiŕha; nizaša thappacha žoñinakaki ñexukama khissiŕha. ¿Nizaša anaž jŕkhmi ŕumanaka pãñik želhŕha! ¿Anapanž tŕi žoñimi želhŕha!
- 13 Ti žoñinakž xoraki puyi khetžtažtaqaśša, nizaša ti žoñinakž laski toskaraŕha, nizaša ti žoñinakž ataki ni ŕqorž wininuž ŕhoxžinŕha
- 14 nižtaŕaqaś ti žoñinakž ataki žoñinakžtan moq'uŕha, nizaša žoñinakaž ŕhxwŕha.
- 15 Nizaša tinakž qhxochaki ni lhokh thawqi muspa k'uñchhiž ŕathŕha;
- 16 nizaša tinakž qharkiŕiki t'aqhiŕiś, nizaša žoñinaka aqś želhŕha,
- 17 nizaša tinakaki anaž ni ŕuma jikhś paxŕha.
- 18 Nizaša tinakž quŕkiŕiki ni Yös eqhs anapanž želhŕha.”
- 19 Nizaša uŕhumnakki thappacha ni likiŕ khjirtakiž ŕiŕŕa, ni khjirtikiŕiki tuž khiŕha: Xalla ni lixaru qamñiki anapanž žkayi quŕŕiŕha khesaŕha; nizaša thappacha ti yoqkiŕ qamñi žoñinakaki Yöŕiŕ juchjipaytaž khekŕha.
- 20 Nizaša anaž jŕkhmi ŕi atasaŕha, werhki ni lixaru qamŕinŕha khikanaki, nizaša Yöŕki tŕi žkayi quŕŕiŕ žoñižtaqaś werh nayŕtanŕha khikanaki, xalla ni liki uŕhumnaka ujqaž ŕiŕqatŕha.
- 21 Xalla neqhŕtan Yöŕki uŕhumnak ana ni ližtan xaqhnužupan žkayi quŕŕiŕ khisnasa xalla ni thŕiŕiŕha, xalla tiki ni Yöŕkiŕtan ŕiñinakž likiŕiki nužuŕaqaś khiŕha:
- 22 Uŕhumnakki Jesucriŕtužkiŕ thapa quŕtanžlax niŕi, Yöŕki thappacha nižkiŕ kirŕinaka žkayi quŕŕiŕ khisqatŕha. Yöŕkiŕiki anapanž phaliki želhŕha.

- 23 Nižaša thappacha žoñinakaki ujčhiškamača, xalla nižtikištan učumnakki Yös aškištan muspa ažkinčhumča.
- 24 Ans ni Yös Ephki añchaž učumnak pekča, xalla nižtikištan učumnakkištan anaž čhul pakami mayča, neqhštan učum žkayi quššís khisqatča; xalla ni Jesucristuča učum liwríchiki.
- 25 Yösiki tuž khiča, Jesucristu niž lhokh thawqñiž khen ujnakaki pertuntača. Učumnakki xalla tuž pertunta khišxapaki thapa quštanž atasača. Xalla nuž Yös Ephki učumnak žkayi quššís thēs pekatča: Nižaša tuki učunnakaž uj pätanaka pertunča,
- 26 Xalla ni Yösiki añcha suma quššísša. Nižaša ni Yösiki ti xašta žoñinakžkiš thēs pekatča xaqhnuž učumnak žkayi quššís khisqatčaxa xalla ninaka; nižaša ni Yösiki žkayi quššísša, nižaša ni Jesusa kiriñinakžkiš žkayi quššísšaqaš khisqatča.
- 27 ¿Nižaša ni mita khikhiñi žoñinakž quš ni Yös tukkiš xaqhsikintaxo? ¿Xalla niki thatantaž khekiča! ¿Qhažtikištan? Ana ni li kaštikištanqaš thatanta khekiča, ans ni li kiritikištan thatantaž khekiča.
- 28 Xalla nuž učumnakki ti ch'uwachašša: Yösiki učumnak thapa quššís khen žkayi quššís khisqatča, ana ni li kaštikištanqaš žkayi quššís khesača.
- 29 ¿Yösiki ni judiu žoñinakž Yösqašqaya? ¿Anax thapa ti chawkh wathanakž Yös šaqašya? ¿Nužuchiya, Yösiki thapa ni ana judiu žoñinakž Yösšaqasša,
- 30 nižaša Yösiki tshiqaz želhča, ni Yös ni thapa quššís jilanaka žkayi quššís khisqatakiča, anapanž phalphalakiča chimputami ana chimputami!
- 31 Neqhštan, ¿učumnakki thapa quštanž ni linaka ana wakišišni khisqatasaya? ¿Xalla niki anapanž khesača! Ans učumnakki ni lixarupanž qamla, ni liki učumnaka ašiz yapšnasača.

Romanos 4

- 1 Neqhštan, ¿učumnaka achchi eph Abrahamki kanchiqaya?
- 2 Nižaša Abrahamki žkayi quššís paxtaž khitasaz niki, nižaša niž pätanakžkištanami, niki ni ayt'aš wakištasača, ans ana ni Yös tukkišiki.
- 3 Nižaša ni Yös suma kintu khjirtikišiki, tuž khiča: “Abrahamki Yös kirichiča, xalla nižtikištan Yösiki ni Abraham qanchiča, nižaša Yösiki žkayi quššís paxchiča.”
- 4 Nižaša xašiki yaqhapanakaki lanqžnasaž niki, ni pakaki anaž tshi onantažtaqaš thäsača, ans tshi wakišišnižtaqaš thäkiča.

- 5 Nízaša ni ujchiś zoñi Yös kin kiriyanaki Yös ki ni zoñi źkayi quśśiś khisqatča, Yös ki niź thapa quśśiś khen źkayi quśśiśša khiča, ni Yös ta ana čhulu śuma pächi khenami.
- 6 Nízaša Davidpachača čičiki, añcha waliča ni Yös źkayi quśśiśamča khita zoñiki, ni zoñi Yös ta ana čhulu pächi khenami.
- 7 Davidki tuź khichiča: “¡Añcha waliča, ni Yös pertunta zoñinakaki, nízaša ninakź ana śuma pätanakźkiśtan pertuntača, nízaša ninakź ujki ana juśhupätaź watča!”
- 8 ¡Añcha waliča, ni zoñinakź uj Yös iź ana juśhupätaki!”
- 9 ¿Xalla ti khjirtaki ni chimputa zoñinakźkinqaś khesaya, uśh ni ana chimputa zoñinakźkin śaqaź khesaxa? Učumnakki khitača, Yös ki ni Abrahamź thapa quś tanśiča, źkayi quśśiś paxśxapa.
- 10 ¿Nízaša niki xaqhnuź paxtataya? ¿Ni Abrahamź chimpitikiśtanqaya uśh ima chimpanxa? Anaź ni chimpukan ans ima chimpikan paxtača.
- 11 Neqhśtan Abrahamki chimputača, xalla ni chimpuki tshi k'anaźtaqaśtača ni Abraham thapa quśśiś khen Yös ki ni źkayi quśśiś paxtqalča. Xalla niźtikiśtan ni Abrahamki thappacha ni thapa quśśiś zoñinakź eph khissiča, qhaźta ana chimputa zoñinakźkiśtanami; xalla nuź Yös ki ni zoñinakami źkayi quśśiś paxča.
- 12 Nízaša Abrahamki ni chimputa zoñinakź ephśaqaśša, ni Abraham ima chimpita khikan thapa quśśitača, nízaša učumnakki ni oqiśaqaś oqhča.
- 13 Nízaša Yös ki Abrahamźkiś nízaša niźkiśtan oqhñinakźkiś taqu onśiča, ninakaki ti yoqa tshi thätapataźtaqaś tanźnax khitača; xalla ti taqu onźtaki anatača ni lixaru kumlisnax khitaki, ans ni thapa quśkiśtan juchjiptayś wataxkhitača.
- 14 Nízaša ni pata tanśñi zoñinakaki ni lixarupanź qamča, neqhśtan ni thapa quśśiś khiśki ana wakiśiñiź khissa, neqhśtan ni Yös śuma kintu onźtaki ana aśśiś khisnasacha.
- 15 Nízaša ni liki kaśtikuź śhikča; ans xaqhsikin ni li ana źelhča niki, ni lixapa anaź uj źelhča.
- 16 Nízaša ni Abrahamźkiś taqu onźtaki, thappacha niźkiśtan oqhñi zoñinakaki ni taqu waqaychiśtanča, nízaša Yös ki ninakźkiśtan ana čhul pakami maychiča, ans Yös ki thappacha niźkiś tasñinakźkiś taqu onśiča. Xalla ni taqu onźtaki anača ni lixaru qamñinakźta, ans thappacha ni thapa quśśiś kirĩñinakaki ni Abrahamźtaqaśša. Xalla niźtikiśtan ni Abrahamki thappacha učumnaka ephź khissa,
- 17 xalla ni khjirtikiśiki, tuź khiča: “Werhki am wakchi chawkh watanakź eph khisqatchinča.” Nízaša Abrahamki ti Yös kirichiča, nízaša ni Yös śa ni tikhśi zoñinakźkiś źeti thäñiki, nízaša niča ni ana źelhñi čhultaqinaka päñiki.

- 18 Nízaša abrahamztaki ana atchukaž khisnatča, neqhstan Abrahamki Yös kin kirížku p'eqtichi atchuka khissiča, xalla nuž Abrahamki. “Wakchi chawkh wathanakž eph khissiča”, xalla ni Yös nížkiš chítakama: “Xalla tížtaž ni amkištan oqhñinaka khekiča.”
- 19 Nízaša ni Abrahamž thapa quški ana ch'uñurtichiča, qhažta tshi tshiwatha watchiś khiskanami, nízaša ni Abrahamki Saratanpacha tikhsmayača učumnakki khikan násnatča, nízaša ninakaki tshi ušhíś khixapaki suti omchipantača.
- 20 Nízaša Abrahamki anapan teqenaśsiča, nízaša Yös nížkiš taqu onśiž khen anapan payśnaqchiča, ans Abrahamki tshanti thapa quštan khissiča. Nízaša Yös thü aynaqchiča,
- 21 nízaša Abrahamki cheqpacha ni Yös ki níž aštan nížkiš taqu onžta kumlisqatakiqa khetča.
- 22 Xalla nížtikištan Yös ki níž quś tanchipanča, nízaša žkayi quśiś paxchiča.
- 23 Xalla ti Yös iž tanžtiki, anatača ni Abrahamžkištan alaxa khjirtaki;
- 24 xalla ni khjirtikišiki učumnakkištanśaqaś khjirtatača. Nízaša Yös ki učumnaka thapa quśśaqaś paxča, xalla ni učum Jesús Tata jakatatsqatñižkiš kiriyakiž níki.
- 25 Ni Yös Efesios ni Jesusa učumnaka ujkištan tikhžnaxu thächiča, xalla níki učumnak žkayi quśiś khexu jakatatchiča.

Romanos 5

- 1 Nízaša Yös ki učumnak žkayi quśiś khisqatchiča, učumnakki ni Jesucristuž khen ni Yöštan añcha śuma qamañchiśchumča.
- 2 Nízaša učumnakki ni Cristiž khen Yös kin thapa quštan makhatitača, nízaša učumnakki níž oqšniž khen añchaž chipakiča učumnakki thurt'itapanča, neqhstan učumnakki ni Yös thonñi aškiś wakišizku añchaž chipakiča.
- 3 Učumnakki anaž tikištanqaś chipakiča, ans učumnakki ni t'aqhišikištanśaqaś chipakiča; nízaša ni t'aqhišiki učumnak tshan thupi quśiś khisqatča ni llakinaka mutśxapa,
- 4 nízaša ti thup quški učumnak illšta wakišqatča, xalla nuž illšta wakišizkuki učunnakaltaki liwrítaž khekiča.
- 5 Xalla ti učumnakalta śuma thonñiki anaž učumnak q'otča, xalla ni Yösša ni Espiritu Santuž qharkištan učumnaka quś níž oqšni quštan šhipžinchiki, nízaša níča učumnakakiś thächiki.

- 6 Nízaša tuki učunnakpacha anapantača liwrísukaki, neqhstan Crištuki učumnaka ujkištan tikhšíča.
- 7 Nízaša yaqha zoñzkištan tikhški ch'amaž khesača. Anapan tshi žkayi quśśís zoñzkištanami; kunamit yaqhap zoñiki tshi suma päñi zoñzkištan tikhš pekčhani.
- 8 Nízaša Yösiki učumnak pekkuž yanža, qhažta učumnak ujchiš khenami, nízaša Crištuki učumnaka layku tikhšíča.
- 9 Xašiki Crištuž učumnakkištan tikhžtikištan Yösiki učumnak žkayi quśśís khisqatchiča, neqhstan učumnakki ni tukušíñi t'aqhišískištan Crištuž khen liwríta khekiča.
- 10 Nízaša učumnakki Yöstan moq'u khikanaki, ni Yöspachaž niž Machh tikhžtikištan učumnakatan sumansiča, xalla nižtikištan učumnakki niž žetchiš khen liwríta khekiča, xašiki učumnakki ni Crištužtan sumanstača.
- 11 Nízaša anača tiqaš, ans učumnakki ni Jesucristu Tataž khen ni Yösikištanž chipča, nízaša učumnakki ni Crištuž khen Yöstan sumans tanžtača.
- 12 Xalla nuž tshi zoñzkištanqaš ni uj päški ti yoqkiš lušhšíča, nízaša ni ujkištan ni tikhški želhča, nízaša thappacha zoñinakaž uj pächiž khen ni tikhški thapatižkiš thonchiča.
- 13 Nízaša ima ni li želan ni uj päški ti yoqkišpan želatča; nízaša ima ni li želan ni ujnakaki anača qanta.
- 14 Ans ni Adanzkištan Moiseskama zoñinakaž uj pätkištan ni tikhški želhchipanča, nízaša ti zoñinakaž päta ujnakaki anatača čhul li moq'umi ni pachaki ni liki anaž želatča, nižtašaqas Adanki uj pächiča, nízaša ni Adanki ni ušhka thonñi iratatača.
- 15 Nízaša ni Adanz uj pätanakaki ni Yös učumnakakiš onantižtan anaž tupi atasacha. Nízaša tshi zoñiž uj päñiž khen wakchi zoñinaka tikhšíča; ans ni Yös učumnakakiš onanchitaki tshi zoñzkištanqaš ana pakšuñ onanzkitača, nízaša Jesucristuča thapatižkištan tshan paqhiki nízaša niki thapatižta añcha sumača.
- 16 Nízaša tshi zoñiž päta ujki anaž ni Yös onanchita tupi atasacha, nízaša tshi ujkišqaš ujchišpan khitača; ans ni Yös onanchitaki ni zoñiž päta ujnakkištan žkayi quśśís khisqatča.
- 17 Nízaša ni tikhški tshi zoñiž uj päñiž khen tshi pakažtaqaš ni tikhški želhchipanča, ans Jesucristuki učunnakž tanža nízaša učumnakki ni wiñay žetchiš khekiča. Nízaša Yösiki učumnak pekča, nízaša učumnak tanšíča ana pakšuñ.
- 18 Xalla nuž ni Adanz ujki, thapa zoñinaka uj ujchišpanča khisqatchiča, xalla nužušaqas ni Jesucristuž žkayi quški thapa zoñinaka žkayi quśśís khisqatchiča, nízaša ninaka wiñay žetchiž khexo.

19 Nižaša tshi zoñiž ana kañiž khen, wakchi zoñinakaki ujchiš khitača; xalla nižtašaqaš tshi zoñi kašku wakchi zoñinakaki žkayi quššiš khitaž khekiča.

20 Nižaša ni liki ni ujnaka yapaxu thonchiča; neqhstan ni uj päsnaka yaptikiŝtanaki, Yöški tshanti oqšni quššiš khissiča.

21 Xalla nuž ni ujki tikhšxapa želhchiča, xalla nižtašaqaš ni Yös oqšni quški učumnak žkayi quššiš khisqatča nižaša učunnakakiš Jesucristuž qharkiŝtan wiñay žetiž thäča.

Romanos 6

1 ¿Neqhstan učumnakki qhažčhumž khekixo? ¿Učumnakki tirapanž uj päkiya, ni Yös tshanti učumnak oqznaxu?

2 ¡Anaž nuž khesača! Učumnakki uj päñižkhen tikhžtača; ¿xaqnužupan učumnakki tira ni uj pakan qamasaxo?

3 ¿Ančhukki anaž šiŝqaya? Učumnakki wawtiskan Jesucristužtan šalžkuki, niž tikhškiš chika khistača.

4 Nižaša učumnakki wawtisku ni Crištužtan thatžtača, nižaša učumnakki jakatatsqatta khišxapa tikhžtača nižaša tshi ew qamañkiš žethšxapa, xalla nižtašaqaš ni Crištuki ni Yös aŝtan jakatatsqattača.

5 Nižaša učumnakki ni Crištuž tikhškiš chika khistažlax niŝi, nižtašaqaš nižtan chika niž jakatatskiš khislalla.

6 Xalla tiki qhanača; tuki učumnakki ujchiščhumtača, xalla ni Crištuž kurušhkiš tikhžnan učumnakki nižtan chika tikhžtašaqašša. Xaŝiki ni uj päsnakaki anaž učumnak irpiča.

7 Xalla ni tikhšni zoñiki, niž ujkiŝtan liwriž ekliča.

8 Nižaša učumnakki Crištužtan tikhžtažlax niŝi, učumnakki Crištužtan qamšxapa nižkiš tastača.

9 Nižaša učumnakki šiŝša ni Crištu jakatatzkuki anaž wilita tikhžnakiča. Nižaša ni tikhški ni Jesusižkiš ana aššišša.

10 Nižaša Crištuki nuž tikhžkuki ni ujnakžkiŝtan tshiqaş tikhšiča; ans nuž žethkuki Yöstaxapaž žethča.

11 Xalla nužušaqaš ančhukki ni ujkiŝtan tikhšiztaqaš khekiča, nižaša učumnakki Yöstaxapaž žethča, nižaša ni Jesucristužtan chika.

12 Nižaša ančhukki anaž ni ančhuka tikhšni xañchikiš tira uj päkiča, nižaša ančhukki anaž ančhuka xañchiž pektakama oqa.

- 13 Nízaša anéhukki ni anéhuka xañchi anaž ni uj päsnakkiš thäkiča, xalla niki tshi uj päš lurañažtaqaš khesača. Ans anéhukki Yös kinž ni anéhuka quš thä, tshi žoñi tikhžku qamšxapa jakatatchižtaqašša, nízaša anéhuka xañchi Yös žkayi luraña khišxapa thäkiča.
- 14 Xalla nuž ni uj päški anéhukakiš ana aššiš khekiča, nízaša anéhukki anaž ni lixaru qamča, ans anéhukki Yös quškamaž qamča.
- 15 ¿Neqhstan čhulutaxo? ¿Nízaša učumnakki anača ni lixaru qamča khikan tiraž uj päkiya, ans Yös quškamača šaqaš khekiya? ¿Anaž nuž khesača!
- 16 Nízaša anéhukki šumaž šišša, anéhuk tshi tuyñužkiš manta päšxapa makhatašaž niki, anéhukki ni tuyñu kašku niž manta päñipanž khekiča. Xalla tiki nužupanča, nízaša anéhuk ni uj päškiš kašasaž niki, xalla ni ujki tikhškinpanž chhichcha, nízaša Yös kaškušti šuma qamañkiš khekiča.
- 17 Nízaša tuki anéhukki ni ujž attatača. Neqhstan anéhukki thapa qustan ni anéhukakiš Yös šuma kintu thaxintanaka katoqchinéhukča, xalla nižtikištan werhki Yös kin sparakiž khiwča.
- 18 Neqhstan anéhukki ni ujž attikištan liwriča khisku, ni juchjiptayš manta päškiš luššínéhukča.
- 19 (Werhki žoñinakžta nāsukal chiyuča, nízaša anéhukki ana thup quššiš khikan anaž ti čhultaqinaka šumpacha katoqi atča.) Xalla nuž anéhukki tukiki ni anéhuka xañchi ni ana šuma päsnakkiš thächinéhukča, nízaša ni anéhuka ana šum quš ana šuma päšxapa thächinéhukča, xašiki nižtašaqaš anéhukki ni anéhuka xañchi ni juchjiptayš manta päškiš thälla, xalla ni žkayi qamañchiš khišxapaki.
- 20 Nízaša anéhuk tira ni ujž atta qamkanaki, anéhukki ni Yös juchjiptayš anaž paxatča;
- 21 ¿neqhstan anéhukki čhulu wali pächinéhuktaxo? Xašiki anéhukki ni čhultaqinakžkištanž ašša, ni ujnakaki tikhškinpanž chhichcha.
- 22 Xašiki anéhukki ni ujž attikištan liwričéhukča, nízaša anéhukki Yös manta päškiš luššínéhukča. Xalla tinakaki añča waliča, nízaša šuma qamañača neqhstan tukušinskinaki wiñay žetchiš khekiča.
- 23 Ni tikhški uj päta pakača, ans ni Yös onančižkitaki wiñay žetiča ni učumnaka Jesucristu Tatžtanaki.

Romanos 7

- 1 Jilanaka anéhukki ni liž paxča, nízaša anchukkiž šišša ni liki tshi žoñiž žetanqaš wakišiča.

- 2 Nízaša tsha sálsíñ zónki nāza luktaqaž žetanaki ni lixarul qamčha; nízaša nāza luktaqaž tikhžnasaž níki, na mätaq zónki ni luktažxaru qamškišťan nízaša ni líkišťan liwriľ khissa.
- 3 Nízaša na mätaq zónki nāza luktaqaž žetanpacha yaqha luktaqžtanľ sálžnasaž níki, na zónki íziwiriľ khissa, ans nāza luktaqaž tikhžnasaž níki, nāki ni líkišťan liwriľ ekličha, neqhšťan na zónki yaqha luktaqžtan sálžnasačha ana íž íš uj päžku.
- 4 Xalla nužušaqaš ančhuk weth jilanaka, ni Crišťuž tikhžtanaki ančhukki ni líkišťan liwriž khissa, xašiki ančhukki Crišťužtičhukčha, nízaša ni Yöšša ni Crišťu jakatatsqatchiki. Xalla nižtikišťan učumnakki šumanaka päkan Yös manta päsačha.
- 5 Nízaša učumnak uj päkan qamkanaki, ni líki učumnaka xañchiž pektakama pinsisqatčha, xalla ni ujkišťan učumnakki tshillaqaš aptaštačha xalla níki tikhša.
- 6 Ans anš učumnakki ni líkišťan tikhžtačha, ni líki učumnak nižxaru qamqatatčha, neqhšťan učumnakki Yös manta päšxapa liwri khistačha nízaša ni ew Espirituž qamañkišimi, ans ana ni tukita lixaru qamakičha.
- 7 ¿Xalla nižtikišťan učumnakki ni li ujchiššaž khekiya? ;Anapanž nuž khesačha! Xalla níki anapančha nužu. Nízaša werhki anapan ni uj paxchinčha ans ni lížkhen ni uj šíšsinčha; nízaša ni žoñinakžta šmaš anapanľ paxtasachha, ni li anaž qhana khitasaz níki: “Xašiki ančhukki anapanž čhhulumi šmaša.”
- 8 Ans ni uj päški ti šmaš qhxortipaššičha, xalla ni uj päški ni li waytaššičha xalla nižtikišťan werhki thapa anašum čhhultaqinaka šmašni khissinčha.
- 9 Nízaša werhki ima ni li paxkanaki žetchištačha, ans ni líž thontanaki, ni uj päški žeti qhañchičha,
- 10 nízaša werhmi tikhšinčha. Xalla nuž ni wethkiš žeti thāñi líki watchičha, ni líki werh tikhškin chhichchičha,
- 11 nízaša ni uj päški ni li tanžku werh q'otchičha, nízaša ni lížtanpachačha werh tikhsqatchičha.
- 12 Nízaša učumnakki ni li Yöškišťanž thončha khičha, nízaša niž irpiški añcha šuma žkayi ch'uwačha.
- 13 ¿Xalla ni šuma khitaki werh tikhškin chhichchiqaya? ;Anapanž nuž khesačha! Xalla ni uj päški cheqpacha uj pančha, nízaša ni ujki werarkišťan thontažuqaš werh tikhsqatchičha. Xalla nuž ni lixaru ni anawali päšnakaki thežta khissičha.
- 14 Učumnakki ni li animuž šíšša, ans werhki upa quššičha, nízaša ni uj päšnakžkin tuytitčha.
- 15 Nízaša werhki ni weriž pätanakkišťan anal nāšnučha, nízaša werhki anal weriž pektakama pawučha, ans ni weriž čhhaxwtal werhki pawučha.

- 16 Xalla ni weriž pätaki ana weriž pektača, xalla ni päkuki werhki ni li sumača khikan paxuča.
- 17 Nižaša ni weriž pätaki anača weth quškama päta, ans ni wethkiš želhñi ujž nuž werh paqatča.
- 18 Nižaša werhki šišuča ni weth xañchikiš uj paqatñiki aš upača, nižaša niki ni šumanaka anaž tanža; nižtami werhki ni šumanaka päš pekuča, ans werhki ni päš acha anaž želhča.
- 19 Nižaša werhki ni šumanaka päšpekkanpacha anal pawuča, ans werhki ni ana päš pektanakal pawuča.
- 20 Nižaša xašiki ni weriž ana päš pektanaka pawučax niki, xalla ni päñiki anača werhpacha, ans ni wethkiš želhñi ujž nuž paqatča.
- 21 Nižaša werhki näšinča ni šumanaka päš pekkuki, ni ana šumanakaqal weriž attakama pawuča.
- 22 Nižaša weth qos quški ni Yös liž juštaša,
- 23 nižaša weth šiškišpacha tshi ana munñi želhñil nayuča: Xalla niki ni liž ujča, nižaša ni ujki wethkišpachača nižaša werh chawkhchiž želhča.
- 24 ¡Werhki añcha llakkištča! ¿Ti weth xañchikiš želhñi tikhškištan jëkit werh liwriyasaxo?
- 25 Yös paqas liwriyasacha, werhki jëkhžkin sparakiž khiwčhaxa ni učumnaka Jesucristu Tatžkištan Yös kin sparakiž khiwča. Ti žerškinaki: Werhki ni Yös likiš tas wakišitažugal nayuča, ans weth upa quškišiki werhki ni uj päš likiš xañchižxarul oquqalča.

Romanos 8

- 1 Nižaša ni Jesucristužtan chika želhñinaka nižaša ana ni xañchižkama oqhñinakžtaki, ninakžkišiki ni uj anaž thxotunta khesača, ans Espiritužxaruž qamakiča.
- 2 Xalla ni žeti thañi Espirituž liki, werh Jesucristužkiš liwrichiča, ni uj päš likištan nižaša tikhškištanami.
- 3 Nižaša ni likiš xañchiž ana atchukanaka želatča, xalla nižtikištan Yös ki niž peršun Mati kuchanžkichiča učum ujchiš xañchichiš irata, nižaša niki učumnaka ujkištan tikhžnaxu. Xalla nuž niki ni xañchiž päta ujnakaki thatanchiča.
- 4 Xalla niki učumnak ni lipatxparu qamax khiča, nižaša učumnakki ana xañchiž xaru qamštanča, ans ni Espiritužkama qamštanča.

- 5 Nízaśa ni xañchikiştan z lax niki, ni xañchi z ćhhultaqinakapan z pinsi ćha; ans ni Espiritu z kiştan khiñinakaki Espiritu z kiştan saqaś pinsi ćha.
- 6 Nízaśa ni xañchi z kama oqhśki tikhśpanqaśśa, ans ni Espiritu z kama oqhśki wiñay zeti ćha nízaśa śuma qamaña ćha.
- 7 Xalla ni xañchi z pinsitanakaki Yös xapa moq'ucha; xalla ninakaki ana z ni Yös lixaru qam ćha nízaśa anapan z at ćha.
- 8 Xalla ni z tikiştan ni xañchi z xaru qamñi zoñinakaki, ana Yös pektapan z kheki ćha.
- 9 Nízaśa ućhumnakki ana z ni xañchi z xaru qam ćha, ans Espiritu z xaru z qam ćha, nízaśa ni Yös Espirituki ućhumnaka quśkiś qam ćha. Xalla ni ana Crištu z Espirituchiś zoñiki, ana ćha ni Crištu z ta.
- 10 Nízaśa ni Crištut anćhukakiś qam ćhax niki, qha z ta ni anćhuka xañchi ni uj z khen tikh z nax khitam i, ni anćhuka animuki zeth ćha nízaśa Yösśa ni z kayi khisqatchiki.
- 11 Nízaśa ni tikhśikiştan Jesusa jakatatsqatñi Espirituki anćhukakiś qam ćha, nízaśa ni tikhśikiştan ni Crištu jakatatsqatñiki, ućhumnaka tikhśñi xañchi saqaś zethqataki ćha ni z ućhumnakakiś qamñi Espiritu z tan.
- 12 Jilanaka ućhumnakki ana ni xañchi z kiś qaxćhumn ćha, nízaśa ućhumnakki ana ni xañchi z xaru qamśxapaki.
- 13 Nízaśa anćhukki ni xañchi z xarupan z qamaki z niki tikh z naki ćha; nízaśa anćhukki Espiritu z xaru z qamaki z niki, ni xañchi z pektanaka z kon ćha, neqhştan anćhukki zeta ki ćha.
- 14 Nízaśa thappacha ni Yös Espiritu z irpitanakaki, cheqpacha Yös matinaka ćha.
- 15 Nízaśa anćhukki ana z tshi t'aqhiśiś animu tanśinćhukki, wila eqhsñi khiśxapaki, ans anćhukki Yös mati khisqatñi Espiritu tanśinćhuk ćha. Xalla ti Espiritu z kiştan ućhumnakki Yös thü aynaq ćha, tu z khikan: “¡Abbá! ¡Tatay!”
- 16 Xalla ti Espiritupacha z ućhum animu z kiś qhanakhi ćha, ućhumnakki Yös matipan ćha khikan.
- 17 Nízaśa ućhumnakki Yös mati ćhumn ćha, ni z ta saqaś ućhumnakki ni Yös ućhumnakakiś taqu on z ta tan z naki ćha, xalla nu z ućhumnakki ni Crištu z tan z qamaki ćha, nízaśa ućhumnakki ni z tan chika t'aqhiśita ćha ni z tan chika ni z aśkiś qamśxapa.
- 18 Nízaśa ti pachkiś t'aqhiśiśnakaki ana ćha ćhhulumi, ni uśhka thonñi Yös aştan tupasa z niki, neqhştan ućhumnakki wiruñ ni z cheraki ćha.
- 19 Nízaśa thappacha ti yoqkiś qamñi zoñinakaki, thappacha ućhumnak Yös mati z khikan ana awanta theśñi z pek ćha.

- 20 Xalla ti yoqkiś qamñi źoñinakaki niź wiñay qamaña apt'ichiĉha, xalla tiki anaĉha ninakź quś pektakama, ans Yösphanĉha nuź khex khichiki; niźtami ti yoq źoñinakźtaki ni uśhka thonñiki źelĉha
- 21 xalla ni uj päśnakźkiśtan niźaśa ni thatanta khiskiśtan uĉhumnakki liwrītaśaqaś khekiĉha, niźaśa uĉhumnakki liwri Yös mati khitaź khekiĉha ni Yös irpiś wathkiśiki.
- 22 Niźaśa uĉhumnakki töx thuñikama śiśśa thappacha ti yoqkiś qamñi źoñinakaki añĉaź t'aqhiśi niźaśa qhawĉha tsha mati läkhichiñ mätaq źoñiźtaqaś.
- 23 Niźaśa anal na alaxa t'aqhiśi, ans uĉhumnakkiśaqaś t'aqhiśi; niźaśa uĉhumnakki ni Yös Espiritu tanźtaĉha ni Espirituki uĉhumnakakiś thäyi qallantiźkitaĉha. Niźaśa uĉhumnakki cheqpacha Yös mati khiśxapaki añĉaź thewźkan t'aqhiśi, xalla ni Yösťanaki uĉhumnaka xañchiki liwrītaź khekiĉha.
- 24 Uĉhumnakki ni thonñi aśtan liwrītiĉhumĉha. Niźaśa uĉhumnakki ni thonñiqaź thewźla, xalla ti yoqkiś źelhñiki anaĉha ni thonñi aśi, ĉniźaśa jėkit ni uśhka thonñi thewźxo?
- 25 Niźaśa uĉhumnakki ni uśhka thonñiź thewźax niki, uĉhumnakki xalla ni imaśipanź cherĉha, neqħśtan uĉhumnakki añĉa t'aqhiśikan niźaśa thurt'ichi quśśiś thewźtanĉha.
- 26 Xalla niźtaśaqaś ni Espirituki uĉhumnaka upa quśśiś khen yanapĉha. Niźaśa uĉhumnakki anaź Yösĉin xaqhnuź mayiśiślaxa ni śiśśa, ans ni Espiritupachaź uĉhumnakkiśtan Yösĉin mayt'iźinĉha, xalla nikiź rokt'iźinĉha, niźaśa anaź ĉi atasaĉha.
- 27 Niźaśa Yösśa śapamayniź quś phalñiki, niźaśa niki ni Espiritu ĉhhulut ĉhiś pekĉhaxa xalla niź śiśa, xalla ni Espirituki Yös pektakamaź rokt'iźinĉha ni Yös kirĉi ĉkayi quśśiś jilanakźtaxapa.
- 28 Niźaśa uĉhumnakki śiśa Yösĉi thappacha ni pekñinakźkiś niź ĉhhultaqinaka thäñiĉha, xalla ninakaki Yös quś pektakama qhawźtaĉha.
- 29 Niźaśa Yös tuki paxta jilanakaki, Yösĉi tukitanpacha niź Matipan khex khichiĉha, xalla niź Matiki wakchi jilanakź tukipan khex khichiĉha.
- 30 Niźaśa Yös tukitanpacha illśtiki, xalla ni qhawśiśaqaśśa; niźaśa ni qhawźtanakaki ĉkayi quśśiś khisqatĉiĉha; niźaśa ni ĉkayi khisqattanakźkiśiki niź irpiś wathkiś śuma qamaña thäĉiĉha.
- 31 ĉXaśiki uĉhumnakki qhaźpanź khixo? ĉNiźaśa Yösĉi uĉhumnaka tukatuźlax niki, anaź jėkhmi uĉhumnakatan moq'u khesaĉha!
- 32 Niźaśa Yösĉi uĉhunnakiź anapan anaź khichiĉha niźaśa ana niź perśun Machhkiśimi, ans thappacha uĉhumnaka layku tikhśkiś thäĉiĉha, ĉqhaź niź ĉhhultaqinaka ana niź Machhśtan ĉhika uĉhumnakakiś thäsaxo?

- 33 ¿Jëkit ni Yös illsta jilanaka ujchiśśa khesaxo? Yös panqaśśa ni juchjiptayñiki.
- 34 ¿Jëkhpan ninaka ujchiśśa khekišo? Ni Jesucristuĉha tikhśiki; niĉaśa iyaĉ ni jakatatchinakaki Źelhĉha, niĉaśa ninakaki Yös Źewqhuttan uĉumnakalta rokt'izinkan Źelhĉha,
- 35 ¿niĉaśa jëkit ni Cristuĉ uĉumnak oqśñikiĉtan t'aqasaxo? ¿Ni t'aqhiśiśqaya, uśh ni ch'amanakaxa, uśh ni tanśxapa qhurñinakaĉ khesaxa, uśh ni ĉher mach'az khesaxa, uśh ana śkiti Źelan khesaxa, uśh ni anawal llakinakaĉ khesaxa, uśh ni ana pinsita tikhś khesaya?
- 36 Xalla ni khjirtikiśiki tuĉ khiĉha: "Amiĉ khen werhnakki ni tikhśkin thxottitpanĉha; niĉaśa ninakaki uĉumnak tshi konśkin chhichta ũsaĉtaqaś pĉha."
- 37 Niĉaśa uĉumnakki thapa tinakĉkiĉtan atipñi ulantaĉha, ni uĉumnak pekñiĉ aĉtan.
- 38 Niĉaśa werhki quś Źethchinpanĉha anaĉ ĉhhulumi ni Yös uĉumnak pekñikiĉtan t'aqasaĉha: Ana ni tikhśmi, ana Źetimi, ana ni anjilanakami, ana ni chawkh aśinakami, ana ni animuĉ aśinakami, ana ni anś khiñinakami niĉaśa ana ni uśhka thonñinakami,
- 39 ana ni muspa tsewk khiñimi, ana ni muspa qos khiñimi, niĉaśa ana xaqsilta Yös pĉta ĉhultaqkiĉtanmi. ¿Ni Yös uĉumnak pekñikiĉtanaki anaĉ ĉhhulumi t'aqasaĉha, niĉaśa Jesucristu Tataki uĉumnakakiś thësiĉpanĉha!

Romanos 9

- 1 Werhki Cristu kirichi Źoñiĉta weraral chiyuĉha, niĉaśa anal toskara chiyuĉha. Niĉaśa weth quśki ni Espiritu Santuĉ irpitaĉha, xalla niki weriĉ ĉita werarapanĉha khiĉha:
- 2 Werhki aĉha chawkh llakchiśĉha, niĉaśa weth quśkiśiki tirapanĉ tshi ujĉtaqaś aqĉha,
- 3 niĉaśa werhpachal ni Cristuĉkiĉtan t'aqsi ni ujkiś thxotta khiśpekuĉha, xalla nuĉ werhki ni weth jilanaka yanapi atasaĉha ninakaki weth qhuy Źoñinakaĉha.
- 4 Xalla tinakaki Israelĉkiĉtan oqhñinakaĉha, niĉaśa Yös ki tinaka niĉ matiĉtaqaś uywichiĉha. Niĉaśa Yös ki niĉ aĉtan ninakĉtanpan Źelhĉhiĉha, xalla ni Moises Ĺimi niĉaśa ni amtiśnakami niĉaśa ni taqu onĉtanakami Yösśa thĉchiki.
- 5 Xalla tinakaki uĉumnaka achchi ephnakĉkiĉtan oqhñinakaĉha; xalla ninakĉ xaĉchikiĉtan Mesias ki thonĉhiĉha, xalla ni ki Yösśa thappacha ti ĉhultaqinakĉkiĉtan, wiĉayxapa niĉ thūki aynaqtapanx khila. Xalla nuĉox khila.
- 6 Niĉaśa Yös ni Israelĉkiś onĉta taqunaka ana aqsix khila, ans anaĉha thappacha ni Israel wathkiś qamñi Źoñinakaki Israel Źoñipan.

- 7 Nízaša anača thappacha ni Abrahamzkiŕtan oqhñinakaki, ans Yös ni Abrahamzkiŕ khitqalča: “Amkiŕtan oqhñinakaki Isaaczkiŕtanž thonakiča.”
- 8 Xalla tiki učumnakž nŕsqatča anaž jekhmi Yös mati, ans Yös Abrahamzkiŕ taqu onñiž khen ninakaki Yös mati khitača.
- 9 Xalla tiča ni Yös Abrahamzkiŕ taqu onžtaki: “Werhki ti thuñiran thonača, neqhŕtan Sarki tshi machhchiŕ khekiča.”
- 10 Xalla tiki anača thapa. Na Rebeca pukultan machhnakaki tshi ephchiŕtača, xalla niki učumnaka achchi Isaac ephča,
- 11 Yösiki Rebecakiŕ maŕinchiča ima tinaka mathtaž khen tinakaki ana čhulumi pächitača, nízaša ŕma pän ana ŕma pänmi: “Ni jilir machhki niž laqhž manta päñiž khekiča.”
- 12 Xalla tinakzkiŕtanaki ni khjirtikiŕŕaqaŕ tuž khiča: “Werhki Jacob añcha pekchinča ans Esauki čhxwchinča.”
- 13 Xalla nuž ni Yös quŕ pektakama ni illŕtiki kumlissiča, nízaša ninakaž uj pätanaka ana juŕhu päžku, xalla nuž niž peкта žoñinaka qhawznasača.
- 14 ¿Xalla nižtikiŕtan učumnakki Yös ana žkayi quŕŕiŕaž khekiya? ¿Anaž nuž khesača!
- 15 Yösiki Moiseskiŕ khichiča, tuž khikan: “Werhki jekhžkiŕ oqŕspekkul oqžnača, nízaša jekhžkiŕ yanapŕ pekkul yanapača.”
- 16 Xalla nižtikiŕtan anaž žoñiž pektakama khesača nízaša anaž Yösikiŕtan saraqñi žoñiž pektakamami khesača, ans Yös oqŕñi quŕkamaž khekiča.
- 17 Xalla ni Yös ŕma kintu khjirtikiŕŕiki, Yösiki ni Egiptu reyžkiŕ tuž khiča: “Werhča am rey uchchintki weth aŕi amkiŕ thŕŕxapa nízaša weth thü thappacha ti yoqkiŕ želhñi žoñinakzkiŕ maŕinta khexu.”
- 18 Nízaša Yösiki jekhžkiŕ oqŕ pekkuž oqža, nízaša jekhžkiŕ choxru quŕŕiŕiŕ khisqatŕ pekčhaxa xalla nižkiŕ choxru quŕŕiŕiŕ khisqatča.
- 19 Nízaša amki wethkiŕ khekiča: “Nižta ujchiŕ khikanpacha, ¿Yösiki čhulkiŕtan žoñžkiŕ ujchiŕŕa khesaya? Nízaša anaž jekhmi Yös amtaki aqi atasacha.”
- 20 Nízaša amki, ¿jekimta Yösikiŕtan qaxa mayŕŕapaxo? ¿Ni lhok maŕkaki ni päñižkiŕ tuž chiyasaya: “Amki qhažtikiŕtan werh tižta pächamtaxo?”
- 21 Xalla ni lhok maŕka päñi žoñiž xaqhnuž päŕ pekkumi ni lhokkiŕtanki päsača, nízaša ni lhokkiŕtanpacha tshi ana inapampa xöxös maŕka päsača, nízaša tshi maŕkaki thapa žoñinakž xöxösxapa päsača.

- 22 Nízaša Yösiki ni ujchiś zoñinaka kaštíkśxapa nízaša níž aśi thěśxapa, ni kaštíkta khiś wakiśñi zoñinaka nízaša ni ana śumkin oqhñi zoñinaka, añcha chawkh paśinśižtan awantichiča.
- 23 Xalla ni orapacha Yösiki níž chawkh aśi učumnakakiś paxqatś pekchiča, nízaša níki añcha učumnak oqśiča, xalla neqhśtan učumnak nížkin wakiśñi khitača.
- 24 Nízaša Yösiki ni judiu zoñinakžkiśtan učumnak qhawśiča, nízaša yaqhapanakaki ana judiu zoñinakžkiśtanśaqaś qhawžtača.
- 25 Xalla ni Oseas liwrukiśiki tuž khiča: “Xalla ni ana weth wathatažlax níki ninakaki weth wathal thűsqatača; xalla ni ana pekta zoñinakaki pektaž khekiča.
- 26 Xalla ni chíta yoqkiśpachaki tuž khichiča: ‘Ančhukki anaž weth wathčhukki’, xalla ninakaki žethñi Yös mati khitaž khekiča.”
- 27 Nízaša Isaiaski ni israelit zoñinakžkiśtan, tuž khichiča: “Ni Isrelžkiśtan oqhñi zoñinakaki tshi qot philaž taqaś meqax khila, ninakžkiśtan tshi qhažultanqaś liwríta khekiča,
- 28 nízaša Yös chíta taquki thappacha ti yoqkiś waxillaž kumlisnakiča.”
- 29 Nízaša tuki ni Isaiaspacha tuž khikan chítqalča: “Nízaša ni chawkh aśiś Yösiki anaž učumnakkiśtan oqhñi ektasaž níki, učumnakki anśpacha ni Sodoma Gomorra irataž pastasača.”
- 30 ¿Učumnakki tižkiś qhažkhikanž khekixo? Yösiki thapa quśiś khen ni ana Yös kiriči zoñinaka žkayi quśiś khisqatchiča, xalla ti zoñinakaki anaž ni juchjiptayś qhuratča.
- 31 Ans ni israelit li patxparu qamñi zoñinakaki, anapan liwrisñi atchiča.
- 32 ¿Qhažtikiśtan nižtaxo? Xalla ti zoñinakaki anatača thapa quśtan, ans tinakaki tinakž quśkamaqaž päťča. Xalla nižtikiśtan tinakaki ni “texś maśkiś texchiča”
- 33 Nízaša ni khjirtikiśiki tužśaqaś khiča: “Werhki ni Jerusalén wathkiś texchuk maśl nonžinača, ančhukki ni maśkiś texakiča; nízaša ni maśkiś tasñi zoñiki, anaž aqta khekiča.”

Romanos 10

- 1 Jilanaka, weth quś pektaki nízaša weriž Yösikin mayiśitaki ni israelit zoñinaka liwríta khexuča.
- 2 Nízaša werhki ninakž tukatul chiyasača, tuž khikan, ninakaki añchaž Yös manta päś pekča; nízaša ninakž quś pektaki Yös manta päśkiśtan anaž cheqpacha śiśśa.
- 3 Ans ni zoñinakaki, ni Yös zoñinaka žkayi quśiś khisqatñi anaž śiśśa, nízaša ninakpachaž žkayitča khiča; xalla nuž ninakaki anapan Yös juchjiptayśkiś tassiča.

- 4 Nízaša ni liki Jesucristužkama žerža, xalla neqhstan thappacha Jesusižkiš kirĩni žoñinakaki thapa qustan žkayi khisnasača.
- 5 Xalla ni lixaru juchjipstayškiŝtan Moiseski tuž khjirchiča: “Xalla ni lixaru qamñi žoñiki, ni ližkhen žetakiča.”
- 6 Nízaša ni qušnaka juchjipstayškiŝiki, tuž khiča: “Amki ana am quškiš pinsa: ‘¿Jèkit tsewka yoqa oqakexo?’ – Xalla tiki ni Crištu ti yoqkiš šhujžkaxuča;
- 7 – ušh ‘¿jèkit ni sumchi laqhkin šhujžkasaxo?’ ” – Xalla tiki ni Crištu ni tikhši žoñinakžkiŝtan tsewka yoqa yawaxuča.
- 8 ¿Xalla ti chikuki xaqhnužt khixo?: “Ni Yös šuma taquki am kežuča, am atkišša nízaša am quškišša.” Xalla ti taquki učumnakaž thapa qustan mašintača.
- 9 Nízaša amki am atžtan Jesús Tatam khičhax niki, nízaša am quškiš Yösša jakatatsqatchim khičhax niki, amki liwrítam khekiča.
- 10 Nízaša ni juchjipstayš tanšxapaki thapa qustanž kirĩški, nízaša atžtanča ni Jesucristu paxški, neqhstan liwríta khišxapaki.
- 11 Xalla ni Yös šuma kintu khjirtaki tuž khiča: “Thappacha Yösikiš kirĩñinakaki, anaž ašqatta khekiča.”
- 12 Nízaša Yöstaki ni judiu žoñinakžtan ana judiu žoñinakžtan anaž phali želhča; nízaša ni Yös Tataki thapatiz Yös Tatača, neqhstan nižkiŝtan mayñinakžkiŝiki jilakamaž thážkiča.
- 13 Nízaša Yös šuma kintu khjirtikiški tužsaqaš khiča: “Thappacha ni Yös thü aynaqñi žoñinakaki, liwrítaž khekiča.”
- 14 Ans ¿ni Yösikiš ana kirĩchinakaki, xaqhnužt niž thü aynaqasaxo? ¿Nízaša ninakaki xaqhnužupan nižkiš kiriyakexo, ana nižkiŝtan parliñi nonžkuxo? ¿Nízaša ninakaki ni Yös šuma kintu ana mašĩni želan xaqhnužt nonžnasaxo?
- 15 ¿Nízaša ninakaki anažlax kuchanžkita niki, xaqhnužt ni Yös šuma taqu mašnasaxo? Xalla ni Yös šuma kintu khjirtikiški tuž khiča: “¿Xalla ni šuma taqu šhikku thonñi žoñinakžtaki añcha k'achhača!”
- 16 Ans anača thappacha žoñinakaki ni Yös šuma kintu tanški. Xalla ni Isaías liwrukiški tuž khiča: “Tata, ¿werhnakaž ni Yös šuma kintu mašintikiŝtan, ni nonžku jèkhpan kirĩchixo?”
- 17 Xalla nuž thapa qušiš khiski, ni Yös šuma kintu nonžku paqča, nízaša ni šuma taquki Yösikiŝtanž thonča.
- 18 Ans werhki pewkžnuča: ¿Tinakaki ana ni Yös šuma kintu nonšiqaya? ¿Tinakaki nonšipanča! Xalla ni Yös šuma kintu khjirtikiški tuž khiča: “Xalla ni mašĩnakž xoraki thapa yoqqhutñik nonžtača, nízaša thapa ni yoqa žerañinakkinami ninakž taqu irantichiča.”

19 Nízaša werhki wital pewkznuča: ¿Ni Israel wathchiś zoñinakaki ana năsix khesaya? Moisesaki tuż khikan qallantichiča: “Werhki ančhuk k'ari khisqatača nízaša ana Yös kirichi jilanakal kirisqatača; nízaša werhki ančhuk yaqha ana năšni wathzxpapal žaxwqatača.”

20 Neqhstan Isaiaski tuż khichiśaqaśša: “Xalla ni werh ana qhurñi zoñinakaki werhž wačhakiča; nízaša werhki ni ana werh pewksñi zoñinakzkiś thěžnača nízaša ni ana werh pewksñinakzkiśimi.”

21 Nízaša ni Isaiaski ni Israel zoñinakzkiśtan chikanaki, tuż khiča: “Werhki ni Israel ana kašni millk'u zoñinakzkin šapuru oqšinča.”

Romanos 11

1 Nízaša werhkil pewkznuča: ¿Yösiki niž pekta watha ana munchix khesaya? ¿Anapanž khesača! Nízaša werhpachača Israel zoñtki, nízaša Abrahamzkiśtan nízaša Benjaminž t'aqkiśtan oqinča.

2 Nízaša Yösiki tukitanpacha ni Israel zoñinaka niž watha paxchiča; xašiki Yösiki učumnak anaž čhaxwča. Nízaša ni Elías Yösikiśtan čiñiž Yösikin mayišikan khjirtikišiki khiča, ti Israel zoñinaka ujchiśša khichiča, niķi tuż khiča:

3 “Tatay, amkiśtan čiñi jilanaka liw konchiča, nízaša amkin amtiśnaka thatanchiča; ans werh alaxaž žetchiś eklichinki, nižtaśaqaś ninakaki werh konś pekča.”

4 Xalla neqhstan Yösiki nižkiś qhăšiča: “Werhki wethtaxapa towquqhalu watha zoñinaka t'aqšinča, ti zoñinakaki ni Baal yösikiś anapan killišiča.”

5 Xašiki nižtaśaqaś tshi t'aqa zoñinaka eklichiča, Yösiki niž oqšni quśtan ninaka illišiča.

6 Xašiki Yösiki niž oqšni quśtan ančhuk illišiča, ans ana ančhukaž pătikiśtan xamaki; anaž Yös pektakama khesaž niķi, anaž šumaki želhtasača.

7 ¿Neqhstan čhhulupan khesaxo? Xalla ni Israel zoñinakaki ninakaž pektanaka ana wathchiča, ans ni Yös illšta zoñinakaki wathchiča. Nízaša yaqhapanakaki choxru quśiš khisqattača,

8 Ni Yös šuma kintu khjirtikišiki tuż khiča: “Yöša ni zoñinakz animu ana katoqñi khisqatchiki, töx thuñikama ti zoñinakaki nižtapanča; nízaša Yösiki ninakzkiś ana cherñi žhuki thăchiča nízaša ana nonšni khuñi thăchiča.”

9 Davidki nižtaśaqaś khichiča: “Ninakz phišta päški čhheri luhlški, chalax khisla, nízaša ch'is tanś kakunažtaqax khisla, tinaka texaxu nízaša tinakaki kaštiktax khila.

10 Nízaša ninakz žhukiki ana cherñix khisla; nízaša ninakz taxki wiñayxapax chutunsla.”

- 11 Xašiki werhki pewkźnuča: ¿Xalla ni judiu źoňinakaki ni texźku cheqpacha thxotsex khesaya? ¡Anapanź khesača! Ni judiu źoňinakaź ana kaštikišťtanaki yaqha źoňinakaź ni liwrĩš tanšiki, xalla ni Israel źoňinaka źaxwaxu.
- 12 Xalla nuź ni judiu źoňinakź textaki niźaša ninakaź thxotstaki, thappacha ti yoq źoňinaka ti liwrĩňi taqu tansqatchiča, xalla ni ana judiu źoňinakaki, ¡Yös qharkin tanźtat khečhani!
- 13 Niźaša wethtaki ančhukakiš čhĩš źelħča, xalla tiki anaź judiu źoňinakźtaxapa. Yöski werh ana judiu źoňinakźkin kuchanchiča, werhki ti lanqš añcha thapa qušťtanl pekuča.
- 14 Niźaša werhki wethnaka źoňinakźkišťtan ančhukatan čhhaxwqatňil pekuča, xalla nuź ni liwrĩňi taqu tanźnaxu.
- 15 Xalla ni judiu źoňinakaź ana munňiź khen, thappacha ti yoq źoňinakźtaki Yöšťtan šumans źelħča, ¿ni Yös kirichinakaki čhhulupan ana wačasaxo? ¡Ni tikhši źoňinakź źetiź wačhakiča!
- 16 Niźaša ni tuki khiňi źoňiki źkayi quššištaźlax niki, niź wiruň khiňi źoňinakaki źkayi quššiššaqaš khišťtanča; niźaša tshi muntiz šep'aki źkayizlax niki, ni muntiz pišnjakami źkayi khišťtanča.
- 17 Ni judiu źoňinakaki olivu munti iratača, neqhšťtan ninakź munti piškkišťtan murźintača, xalla ni murtikiš ni k'iph munti olivuki lušhqattača, xalla niki amča. Xalla nuź amki ni olivuź šep'ichiš khissamča niźaša ni olivuź źetchiš khissamča.
- 18 Ans amki ni judiu ana pekta źoňinakźkišťtan ana tshanti ayt'aša. Ančhukki ni judiu źoňinakaź khen ni wiňay źeti tanšinchukča, ana ninakaki ančhukaź khen.
- 19 Ančhuk tuź khesača: “Werhnak ni Yös wathkiš tanšaxapa ančhuk ana pektaźlani.”
- 20 Ans ninakaki ana thapa quššiš khen murtača, niźaša amki amiź thapa qušťtan khen am alaxallača neqhšiki. Xalla niźtikišťtan amki ana ayt'aša, ans eqhsňi quššiš khe.
- 21 Niźaša Yöski ni judiu źoňinaka ana pertunchiča, xalla niźtašaqaš ančhukki ana pertunta khekiča.
- 22 Niźaša ančhukki ni Yös cherźna, ni Yöski añcha šumača niźaša k'ariča. Yöski ni uj päňi źoňinakźtan añcha k'aritača, ans amtanaki añcha šumatača. Niźaša amki niź quš pektakama qamakiča; niźaša amki anam ni kašakiź niki q'achštašaqaš khekiča.
- 23 Niźaša ni judiu źoňinakaki ninakź uj pás quš thxotakiź niki, ninakaki wilta pertuntaź khekiča; Yöski chawkh aššišša ninaka wilta čhhakhšxapaki.

24 Nízaša amki am mathtikiştanpacha k'iph munti olivumpantača, neqhştan ni şuma olivus muntikiş tanqattamča, ¡xalla níztaşaqaş ni judiu źoñinakaki ni şuma olivus muntiz piş k'uttaźtaqaşša, neqhştan ninakaki wilta ninakź murta olivu muntikiş tanqattaşaqaş khesača!

25 Jilanaka, werhki ančhuk ti Yös xamaşit amtital şişñil pekuča, ančhuk ana şişñi khikhiyaxu: Tshi qhaźultan Israel źoñinakaź quşki choxru khissiča, ans thappacha ni ana judiu źoñinaka Yöskin kirışkama ninakź quşki choxru khekiča.

26 Xalla tinaka watanaki, thappacha ni Israel źoñinakaki liwrışnakiča, ni Yös şuma kintu khjirtikişiki tuź khiča: “Ni liwrıñi źoñiki Jerusalén wathkiştanz thonakiča nízaša ni Jacobź ujnakaź phalakiča.

27 Xalla tiki weriz ninakźtan palt'ita khekiča ni weriz ninakź uj qhañtikiştan.”

28 Nízaša ni judiu źoñinakźkişiki ni Yös şuma kintuki moq'uźtaqaşša, ančhuk ni Yöskin kiriyaxuča; ans Yösiki ninakź achchi ephnaka illşiz khen tirapanź ninaka pekča.

29 Nízaša ni Yös onanchitaki anaź jekhmi qhañasača, nízaša niz qhawźta źoñinakami.

30 Nízaša tuki ančhukki ana Yös kaşşinčhukča, nízaša ans ni judiu źoñinaka ana Yös kaşñiz khen, Yösiki ančhukź oqza.

31 Xaşiki ninakaki níztaşaqaş ana Yös kaşşıča, ans niki Yös ančhuk oqznaxuqaştača, nízaša xaşiki ninakaşaqaş oqznakiča.

32 Nízaša Yösiki ninakź ujmi učumnaka ujmi awantichiča, xalla niki thapatizkiş chikata oqşxapa nuź pächiča.

33 ¡Ni Yös źelinşnakaki añcha paqhiča, nízaša niz şişnakami katoqşnakami! Nízaša niz amtitanakaki anaź jekhmi qhana khesača, nízaša anaź jekhmi niz jikhş thuksnasača.

34 Nízaša “¿jėkit ni Yös şişnaka şişasaxo? ¿Nízaša jėkit Yösikiş thaxźnasaxo?

35 ¿Jėkh tuki nizkiş thepunta khişxapa thächixo?”

36 Nízaša thappacha čhultaqinakaki Yösikiştan thonča, nízaša niz khen źelhča, nízaša ni čhultaqinakaki Yöštaşaqaşša. ¡Učumnakki Yös aşı watay wataź alt'akiča! Xalla nuźox khila.

Romanos 12

1 Nízaša jilanaka werhki ančhuk Yös oqşñiz khen rokt'uča, nízaša ančhukki perşun quş Yöskin thälla tshi źethñi wilanaźtaqaş, nízaša źkayi Yös pekchuka. Xalla tiča cheqpacha Yöskin amtişki.

- 2 Nízaśa anćhukki anaź ni anśta qamañxaru qama; ans anćhukki ni anćhuka amtiśnakaź turka xalla nuź anćhukki anćhuka qamaña turkasaćha nízaśa anćhukki Yös amtanakaź paxasaćha, xalla niki śumaćha nízaśa walićha nízaśa ch'uwaćha.
- 3 Nízaśa Yösiki niź oqśni quśtan wethkiś thächićha, thappacha anćhukakiś til khiwćha anćhukki anaź persunpachkiśtan jilakama pinsa. Ans anćhukki ima ćhhuluź khen śumaź pinsa, ni Yös anćhukaź thapa quśśiś khen onanchita patxparu.
- 4 Nízaśa ućhumnaka xañchiki wakchi qisqisñinakchiśśa, thappacha ni qisqisñinakaki anaź tshi xapaqaś wakiśićha,
- 5 Nízaśa ućhumnakki qhaźta tamami, Criśtuźtan tshi xañchichiśćhumćha nízaśa ućhumnakki porapat tshi quśśiśćhumćha tshi xañchiź qisqisñiźtaqaś.
- 6 Yösiki ućhumnakakiś thapamana onanchiźkichićha, niź śapamayniźkiś thäs pektakama. Nízaśa Yösiki ućhumnakakiś niźkiśtan chiś onanchichiźlax niki, ućhumnaka thapa quśkiśtan xamaź chilalla;
- 7 Nízaśa ućhumnakakiś yaqha źoñinakź manta päxu onanchiźkitaźlax niki, śumapan manta päla. Nízaśa ni Yös śuma kintu thaxinś onanchita tanśiźlax niki, ni thaxinśkinpanx quś thäla;
- 8 Nízaśa ni yaqha źoñinaka p'eqintayś onanchita tanśiźlax niki, ni źoñiki ni p'eqintayśkiśpanx quś thäla. Nízaśa ni onanñiki llanu quśtanx thäla; nízaśa ni irpiś jiliri tanśiki, niź irpiśkiś añcha śumanakax päla; nízaśa ni t'aqhir źoñinakźkiś yanapñiki, thapa quśtanx päla.
- 9 Nízaśa anćhukki porapat thapa quśtanź pekasa. Nízaśa anćhukki ni ana śumanakaź ćhhaxwa, ans ni śumanakkinź quś thä.
- 10 Nízaśa anćhukki tshi jilaśullkaźtaqaś thapa quśtan pekasa, anćhukkama yanapaskan nízaśa anćhukpora oqsaskan.
- 11 Nízaśa anćhukki walxa khikhichiź khe anaź qhena khe, nízaśa Yös Tatźkin thapa quśtan manta pä.
- 12 Nízaśa anćhukalta śuma thonñiź khen kuntintuź qama; nízaśa ni t'aqhiśnaka thapa aśtanź awanta; nízaśa anapan ni Yösikin mayiśiś apatata.
- 13 Nízaśa anćhuka źelinśnakźkiśtan ni Yös kirichi t'aqhir jilanakźkiś ona; nízaśa anćhukakiś thonśñi źoñinaka śumapanź qhawźna.
- 14 Nízaśa anćhuk tanśxapa qhurñi źoñinakźkiś yanapa. Nízaśa anćhukki ninakźtaxapa Yösikiśtan mayna.
- 15 Nízaśa anćhukki ni kuntintu khiñi jilanakźtan chipźnakićha, nízaśa anćhukki ni qañinakźtan chikaź qäkićha.

16 Nižaša ančhukki porapat añcha suma quś phiyaž qama. Anapanž mita quśśiś khe, ans ančhukki ni amu quśśiś jilanakžtan chika khisna. Nižaša ančhukki anaž šiśñi khikhiya.

17 Nižaša ančhukatan moq'u päñižkiś anaž nižta iratapacha thepunški. Nižaša ančhukki thapatiž tukkiś sumanakapanž thežna.

18 Nižaša ančhukaž attakama thapa žoñinakžtan sumapanž qama.

19 Weth q'ay jilanaka, anaž ančhukpacha moq'u tanasa, ans ni Yös juchjiptayax khe; xalla ni Yös suma kintu khjirtaki tuž khiča: “Xalla tuž khiča ni Yös Tataki wethtača ni juchjiptayški nižaša weril ninakžkiś pakača.”

20 “Nižaša amtan moq'u khiñi žoñiki čherit eksqatčhax niki, nižkiś čheri ona; nižaša ni žoñiki qhašt pekčhax niki, ni žoñžkiś qhaś ona; xalla nuž amki ni žoñž yukh ašaňpanti lhokh k'ururu khisqatakiča.”

21 Nižaša amki ni ana walinakžkiś ana atipsqata, ans amki ni ana walinaka sumžtan atipa.

Romanos 13

1 Thappacha žoñinakaki, jiliri utt'ayta žoñinaka kaś wakiśiča. Ans anaž ana Yös uchšta jiliriki želhča, ni želhñi jilirinakaki Yös uchšta kamača.

2 Xalla ni Yösiś uchšta jiliri ana kašñi žoñiki, ni Yös uchštiž moq'už päča. Nižaša ni ana kašñi žoñinakaki kaštiktaž khekiča;

3 nižaša ni irpiñi jilirinakaki ni suma päñi žoñinaka anaž tsukhnasača, ans ni ana wali päñi žoñinakaž tsukhnakiča. ¿Amki ni jiliri ana eqhskum qamś pekya? Amki sumapan qama neqhstan ni jiliriki am suma žoñimčaž khekiča,

4 Xalla ni jiliriki Yös manta päñišaqaśša am layku. Nižaša amki ana walinakam päkiž niki, neqhstan amki eqhstantača; xalla ni jiliriki anapanž inapampa niž paqh kuchillu šhikasača, xalla ni jiliriki Yös manta päñipanča nižaša ni ana wali päñi žoñinaka kaštikšxapaki tuž pachača.

5 Xalla nižtikištan učumnakki jiliri kaś wakiśiča, ana ni ana kaštikta khišxapaqaś, ans tshi suma žoñižta pästanča.

6 Xalla nižtikištan ančhukki tašaž pakča; xalla ni jilirinakaki Yös manta päñiča, nižaša ninakaki neqhšipanž quś thäča.

7 Nižaša ančhuka qaxanakaki thappacha phxoqś wakiśiča. Nižaša ančhukki yoqa qaxažlax niki, yoqžtanšaqaś phxoqa; nižaša ančhukki taša qaxažlax niki, tašašaqaś phxoqa; nižaša xaqhsiltižkiś ana tsänčinčhukžlax niki tsäna; nižaša xaqhsiltižkiś ana q'ächinčhukžlax niki, ni žoñi q'ächa.

⁸ Nizaša ančhukki ni porapat oqsaskiştan, anapanz jëkhzkişimi qaxa ekla; nizaša ni thapa zoñ maşınaka oqşñizlax niki, thappacha ni likişt chitanaka kumlichiča.

⁹ Yös lınakaki tuż khiča: “Ana iziwiri khe, ana kona, ana khiżna, ana şmaşa”; xalla ti lınakztan nizaša iya ni yaqha želñi lınakztan tshiqaşsa: “Amki zoñ maşınaka perşunpachkiştakaş oqzna.”

¹⁰ Xalla ni zoñi oqşñi zoñiki, anaż ni zoñ maşınakzta ana şuma päča; xalla ni Yös liki ni zoñi oqşnakkişt thappacha kumlissa.

¹¹ Nizaša ančhukki ti pachkişt qamkan thappacha tinaka našna, nizaša ućhunnakaltaki thxaxi wathş oraki irantiżkichiča. Xalla ni ućhumnak liwriñi taquki ni qallantişkiştan tshan kezuča, ni ućhunnakaz Yös tawqkişt kiritanaki.

¹² Xalla ni wënkiż watča, nizaša ni maxinkiż irantiżkiča; xalla niżtikiştan ućhumnakki ni sumchikişt päş čhultaqınakaz apatatča, nizaša ućhumnakki qhankişt khisla, nizaša tshi şultatu niż xwatşnakztan wakiyaşñi iratażtaqaşsa.

¹³ Nizaša ućhumnakki thuñ qhankiştakaş lanqzla. Nizaša ućhumnakki anaż ni tomşnakişt oqhlayla, nizaša ana ni likiranmi mitişa, nizaša ana ni anawalinakkişimi nizaša ana ni quşkama oqhlayşkişimi, nizaša ni q'iw zoñinakztan ana parla nizaša ni čhxwqatñi zoñinakzkişimi ana mitişla.

¹⁴ Ans ančhukki Jesucristużkiştanz kuthżna, nizaša ančhuka xañchiż pektakama oqa.

Romanos 14

¹ Ančhukki ni upa quşşişt jila thapa quştan tanżna, nizaša ni jilztan ana chiyasa.

² Nizaša yaqhapanakaki thapamana luhlş pinsiča, xalla ni upa quşşiştakasti ch'oxñi chhañinakaqaz luhlča.

³ Xalla ni thapamana luhlñi zoñiki, ni ana thapamana luhlñi zoñinaka ana iñarştanča; nizaša ni ana thapamana luhlñi zoñiki, ni thapamana luhlñi zoñi anaşaqaş iñarştanča, Yöski ninaka ana iñişiżku tanşiča.

⁴ ¿Amki jëkimta, ni yaqha zoñz manta päñizxapa chuchşxapa? Ni manta päñi zoñiki şumameqax khila uşh ana şumameqax khila, xalla niki niż perşun tuyñuż čhultaqıča. Yös Tataki ni zoñi yanapşxapa walxa aşşişsa, neqştan ni zoñiki şuma khitaż khekiča.

⁵ Nizaša yaqhapanakaki tshi thuñiqaz añcha wakişqatča, nizaša yaqhapanakasti ni thuñiki tshiqaşsaż khiča. Neqştan şapamayni ninakaz pinsitaki cheqpacha khiştanča.

⁶ Xalla ni Yös Tata amtişxapa khikan tshi thuñi t'aqşñi zoñiki, ni thuñkiştanz kumlıča. Nizaša ni Yös Tata amtişxapa thapamana luhlchi zoñiki, Yöskinpanz

sparakiž khiča; xalla ni Yös Tata amtišxapa ana thapamana luhlñi žoñišti, anaž luhlča nižtašaqas Yös kin sparakiž khiča.

7 Nižaša thappacha učumnakkištan anaž peršunaltaxapa žethča, nižaša anaž peršunaltaxapa tikhža.

8 Nižaša učumnakki žethčax niki, Yös Tatžtaxapaž žethča; nižaša učumnakki tikhžnakiž niki, Yös Tatžtaxapaž tikhžnakiča. Nižaša učumnakki žethkanami tikhžkumi Yös Tatžtičumča.

9 Crištuki xalla nišxapa tikhžku jakatatchiča: Nižaša Crištuki tikhšinakž Yösša nižaša žethñi žoñinakž Yösša.

10 ¿Qhažtikištanam am jilžxapa chuchxo? ¿Nižaša amki qhažtikištanam am jila čhaxwxo? Thappacha učumnakki Yös tukkiš thenstanča niž juchjiptayta khišxapa.

11 Xalla ni Yös šuma kintu khjirtikišiki tuž khiča: “Yös Tataki, tuž khiča; werhki weth žetkištanl taqu onžnuča, nižaša thappacha žoñinakaki weth tukkiš killšnakiča nižaša thappacha Yös thü aynaqakiča.”

12 Xalla nuž učumnakki šapamayni učunnakaž pätanaka Yös kin maštanča.

13 Xalla nižtikištan učumnakki anapan porapat čhaxwqatastanča. Ans učumnakki učumnaka jila kullakinaka ana ujkiš thxotsnax khištanča, nižaša ninakž qušmi ana upaqušhqatštanča.

14 Nižaša werhkil khiwča, ni Jesús Tatžkiš kirichi jilanakž quškišiki anaž ana walinaka želasača; nižaša yaqhapanakaki tshi čhultaqi ana žkayiča khesaž niki, xalla nižtaxapaž ni ana žkayi khekica.

15 Nižaša amiž lulan am jilaki čhaxwtažuqaš nayčax niki, amki anam ni žoñi oqš šišša. ¡Anax ni am čheriž khen ni Crištu jekiž khen tikhšita xalla ni anax qatla!

16 Nižaša Crištuž ančhukakiš šumanaka thätikištan, anaž ana šumanaka parlisqata.

17 Nižaša ni Yös irpiš watha lušhki, anaž ni luhlžkupan likhžkupan lušhasača, ans šuma qamkan nižaša ni Espiritu Santu učumnakakiš onanžkitaž khen učumnakki kuntintu khiš wakišica.

18 Xalla tuž Crištužkin manta päñi jilaki Yös ki ni jilžtan añcha kuntintuča, nižaša ni jilaki žoñinakazaž yanžtača.

19 Xalla neqhštan učumnakki šuma qamañaž qhurla, nižaša šapamayniž paqš munla.

20 Nižaša ni čheriž khen, Yös päta čhultaqinaka ana thatna. Cheqpacha ni čherinakaki žkayikamača; xalla ni yaqha žoñi ujkiš thxotsqaš luhlša ana waliki.

²¹ Nízaša chhišwi luhlški anaž wali khesača, nízaša awarinti likhśmi anača wali, nízaša am jila ujkiś thxotsqatñinaka luhlś anaž wali khesača.

²² Xalla ni am thapa quśki Yös tukkiś perśunpacha waqaycha. ¡Añcha waliča ni Yös liwríta jilanakaki nízaša perśunpacha ana ujkiś thxotsñinakaki!

²³ Xalla ni luhlškiśtan tegenaśniki ujchiś khitača, xalla ni žoñiki anaž thapa quśtan päča; nízaša thappacha ana thapa quśtan pätanakaki ujča.

Romanos 15

¹ Nízaša učumnak thapa quśśiś khiñinakaki ni upa quśśiś jilanakž quś awantiśtanča, ana učunkamaqaś chipś wakiśiča.

² Nízaša thappacha učumnakki učumnaka žoñ maśinaka chipqatś wakiśiča, nízaša ninakžtaxapa śumanaka päś wakiśiča nízaša śapamayniž paqś pekśtanča.

³ Nízaša ni Criśtuki anapan perśunpacha chipś qhurchiča, nízaša ni Criśtužkiśtan ni Yös śuma kintu khjirtaki watchiča: “Amkiś ar arñi žoñž taqunakaki wethkiś thonchiča.”

⁴ Nízaša tuki khjirta Yös taqunakaki, učumnaka thaxinśxapa khjirtatača, nízaša učumki paśinśichś qamśxapa nízaša ni Khjirta patxparu učumnakki ni uśhka thonñi tanžnasača.

⁵ Nízaša Yösśa učumnak qiśhñiki nízaša niča paśinśich quśśiśki, nízaša niħ ančhukakiśimi śuma qamaxu yanapila, xaqhnuž ni Jesucriśtu qamčhaxa xalla nižta irata,

⁶ thappacha učumnakki tshi xorchiś Yöskin aynaqaś wakiśiča, nízaša učumnaka Jesucriśtu Tatž Ephžkinami.

⁷ Nízaša ančhukki porapatž quśsasalla, xaqhnuž ni Criśtu ančhuk tanśižlaxa xalla nižta irata, xalla ni Yös wathžtaxapa.

⁸ Nízaša werhkil khiwča, ni Criśtuki ni judiu žoñinakž manta päyi thonchiča, xalla ni Yös cheqpacha chíta thěśxapa, nízaša učumnaka achchi ephnažkiś taqu onžta kumliśxapa.

⁹ Nízaša Yös oqśñiž khen, Jesucriśtuki ni ana judiu žoñinaka Yöskin aynaqaxuśaqaś thonchiča, xalla ni Yös śuma kintu khjirtikiśiki tuž khiča: “Xalla nižtikiśtan werhki ni ana Yös kirichi wathanakžkiśtan am thü aynaqača, nízaša am thükiś wirsunakal itsnača.”

¹⁰ Xalla ni yaqhikiś Yös śuma kintu khjirtaki tuž khiča: “¡Ni Yös kirichi jilanakžtan, chawkh wathanakaz chipa!”

- 11 Nízaša Yös suma kintu khjirtikiísiki tužsaqaś khiča: “Chawkh wathanaka nízaša thapa žoñinaka ;Yös thü aynaqakiča!”
- 12 Nízaša ni Isaiaski tuž khikan khjirchiśaqaśša: “Jus šep'aki šarakiča, xalla níki ni chawkh wathanaka irpiśxapa žáznakiča, neqštan ni wathanakaki nížkiś tasnakiča.”
- 13 Yösša ni suma thonñi thäñiki, nízaša nížkiś thapa quśšísnakžkiś níki suma chipa qamś qamañax thäla, nízaša ančhukakiś ni Espíritu Santuž aštan ni suma thonñinakax šhipžinla.
- 14 Weth q'ay jilanaka, werhki añcha kuntintutča ančhukaž suma khen nízaša muspa šiśñi quśšíś khen, nízaša ančhukki ančhukpora thaxsasinchukpanča;
- 15 ans werhki ti kartikiś qhanakama tshi qhaž čhhultaqkištan khjiržkichinča, ančhuk anapan thatžnaxu. Yösša níž suma quštan wethkiś ti khjirax khichiki,
- 16 ni Jesucrístužkin manta pätkištan, nízaša ni ana judiu žoñinakžta añcha waliśaqaśša. Xalla ni apuštul lanqski ni Yös suma kintunaka mašinśa, xalla ni ana judiu žoñinaka Yöšta añcha walipan khexu, nízaša ninakaki ni Espíritu Santuž žkayi khisqatta khištanča.
- 17 Nízaša werhki Jesucrístuž thü aynaqś wakiśuča, nízaša weriž Yösčin manta pätkištanami,
- 18 nízaša werhki anal čhulkištanami chičhiś pekuča, ans ni Crístuž wethkiś ni ana judiu žoñinakžkin maśnakhitaqaśl maśnuča, xalla tiki tawqžtan nízaša pätanakžtan chžzinuča,
- 19 nízaša ni Yös Espirituž aštan chawkh chimpunaka milajrunaka thėšinča. Xalla tuž werhki ni Crístuž suma kintu maśmašñi žeršinča, nízaša ni Jerusalén wathkištan qallantichinča thapa ni yoqqhutñi nízaša ni Iliria yoqakama mašinchinča.
- 20 Nízaša werhki tuki ni Crístužkištan anapan nonšñi yoqaran ni Yös suma kintu mašinchinča, nízaša ni yaqha žoñinakaž thulžtikiś ana qhuysxapa,
- 21 ans ni Khjirti patxparu pächinča: “Ni Yöskištan anapan kintu nonñi žoñinakaki šiśakiča; nízaša ni Yöskištan anapan nonši žoñinakaki nížkištan kintu nonakiča.”
- 22 Xalla tižtikištan werhki ančhuk cheršñi ana thoni atchinča, nízaša werhki qhažwilta ančhukakin oqhś pekaytuča.
- 23 Xašiki werhki ti yoqaran weth lanqś žeršinča, nízaša werhki ažqa watkištanpacha ančhuk thonškišpan pekuča,

- 24** nizaša werhki ni España oqhkanl ančhukakiš thonznasača. Xalla nuž ućhunnakki añcha sumaž šalznasača qhažta tshi upakamallami, neqhstan ančhukki ni weth oqhš jikhškiš yanapt'asača.
- 25** Werhki anški Jerusalén wathal oquča, ni Yös kirichi jilanaka yanapi.
- 26** Nizaša ni Macedonia wathchiš jilanakaki nizaša ni Acaya wathchiš jilanakami, ti jilanakaki ni Jerusalén wathchiš Yös kirichi t'aqhir jilanakžkin onanš amtichiča wethkiš apayšxapa.
- 27** Xalla nuž ninakaki ninakž quš pektakama pächiča, cheqpacha tiki nuž päšpan wakišatča, xalla nuž ni Yös kirichi judiu jilanakaki ni Yös taqunaka ni ana judiu žoñinakžtan toxasiča, xalla nižtašaqas ni ana judiu žoñinakaki ni judiu žoñinakžkiš ninakž želinš toxunstanča.
- 28** Xalla nuž werhki ti žeržku nizaša ni ramtanaka ni jilanakžkiš thážku, Españal thonača, neqhstan nuž oqhkan ančhuk thonžkul watača.
- 29** Nizaša weriž ančhukakin oqhtanaki thappacha ućhunnakki Crištuž suma kintunakžtan añcha khjusaž paqakiča, xalla tiki cheqpachapanž khekiča.
- 30** Jilanaka werhki ni ućhumnaka Jesucristu tatž thükiš nizaša Espiritu Santuž thükiš ančhuk rokt'uča, ančhukki wethkištan walxaž Yöskin mayišakiča.
- 31** Nizaša ančhukki werh ni ana Yös kirichi judiu žoñinakžkišta liwrita khišxapa, Yöskin mayišakiča, nizaša ni weriž ni Jerusalén jilanakžkin yanapiš chhichšta suma tanžtax khila.
- 32** Xalla nuž werhki Yös pektakama ančhukakin irantižkaki, nizaša werhki ančhuk šumapan cheraki nizaša ančhukatan jejznasača.
- 33** Nizaša ni suma qamañchiš Yösiki thappacha ančhukatan khila. Xalla nužux khila.

Romanos 16

- 1** Wethtaki na Febe kullakakištan añcha šumanaka chiš želhča, näki ni Cencreas wathkiš ni Yös kirichi jilanakžkiš irpiñča.
- 2** Ančhukki ta kullaki ni Yös Tatž thükiš sumaž tanžnalla, xaqhnuž thapa quš Yös kirichi jilanaka päñižlaxa xalla nižta irata, nizaša ančhukki ta kullaka čhulu pekanami yanapakiča, nizaša ta kullakiki wakchi jilanaka nizaša wethkišimi yanapchinča.
- 3** Nizaša ančhukki Priscilakin Aquilžkin tsänakiča, tinakaki ni Jesucristuž manta päškiš wethtan chika lanqšni mašinakača.
- 4** Tinakaki werh liwriyawk khižku ninakž peršun žeti xos apt'ichiča, anal werhqaš sparakiž khiwča, ans thappacha ni ana judiu Yös kirichi jilanakami sparakižšaqas khiča.

- 5 Nízaśa anćhukki ni Prisca nízaśa Aquilz qhuykiś Yös kirichi akhsñi jilanakzkin tsänakića. Nízaśa anćhukki ni weth q'ay maśi Epéneto tsänakića, xalla niki ni Asia yoqkiśiki nipanća tuki Yöskin kirichiki.
- 6 Nízaśa anćhukki Mariyakin tsänakića, ta Mariki anćhukaltaxapa añcha lanqśinća.
- 7 Nízaśa anćhukki weth qhuy zoñinaka Andrónico nízaśa Junias tsänakića, tinakaki wethtan chika karsilkiś želhchi maśinakaća; nízaśa tinakaki ni apuśtulanakzkiś añcha q'ayaća, nízaśa tinakaki weth tuki Yöskin kirichića.
- 8 Nízaśa Ampliatuzkin tsänzinakića, xalla niki Yös kirichi weth q'ay maśića.
- 9 Nízaśa anćhukki Urbano, weth q'ay jila Estaquis tsänakića, tinakaki Criśtuźtaxapa wethtan chika lanqśñinakaća.
- 10 Nízaśa anćhukki Apeles tsänakića, xalla ti jilaki Criśtuźkiś thapa quśśiś khen wakchi llakinaka watchića; nízaśa ni Aristobuluź qhuy zoñinakami tsänakića.
- 11 Nízaśa anćhukki weth wathchiź jila Herodiön tsänakića, nízaśa Yös Tatźkiś kirichi ni Narcis qhuy zoñinakami.
- 12 Nízaśa anćhukki Trifenakiś nízaśa Trifosakiś tsänakića, ti kullakinakaki Yös Tatź manta päyinća; nízaśa ućhumnaka kullaki Péside tsänakića ta kullakiki Yös Tatź lanqśkiś añcha manta pächinća.
- 13 Nízaśa anćhukki Rufoźkiś tsänakića, xalla tiki añcha śuma Yös kirichi jilacha, nízaśa niź mäkiśimi ta mäki weth mǎztaqaśtaća.
- 14 Nízaśa anćhukki Asincrituźkiś, Flegontizkiś, Hermeskiś, Patrobaskiś, Hermaskiś, nízaśa ninakźtan chika khiñi jilanakami tsänakića.
- 15 Nízaśa anćhukki Filologuźkiś, Juliakiś, Nereuźkiś, nízaśa niź kullakakiś, nízaśa Olimpaskiś, nízaśa thappacha ninakźtan khiñi thapa quśśiś jilanakzkiśimi tsänakića.
- 16 Nízaśa anćhukki porapatź tshi źkayi chhulśtan tsanasakića. Nízaśa thappacha Yös kirichi jilanaka anćhukakin tsänźkića.
- 17 Jilanaka werhki anćhuk rokt'uća, anćhukki ni phali khikhiñi zoñinaka nízaśa aqacha päyñi zoñinaka nayakića, xalla tinakaki anćhukaź thaxintiz moq'uź khesaća. Neqhśtan anćhukki ni zoñinakzkiśtan saraqa,
- 18 xalla ninakaki anaź ućhum Criśtu Tatźkiś manta päća, ans ninakaki ninakź quś kamaź päća, nízaśa ninakź añcha k'achha nízaśa śuma tawqźtan ni llanu quśśiś zoñinaka millk'untiñića.
- 19 Nízaśa thapa zoñinakaź anćhuk k'uñchi śiśśa. Werhki ni anćhukaź niźta khen añchal chipuća, nízaśa anćhukki śuma pás śiśnakal thěśñi pekuća, ans ana ni ana śumanaka päśxapaki;

- 20 xalla nuž ni suma qamañchiš Yöski ni Saxra ançhuka qhxochkiš ñeqznakiçha. Nižaša uçhumnaka Jesús Tatakni niž oqš ançhukakiš thäla.
- 21 Nižaša Timoteoki ançhukakin tsänzkiçha, ti jilaki weth lanqšni mašičha; nižtašaqas Luciomi, Jasonmi, Sosipatromi tsänzkiçha, tinakaki weth wathchiš jilanakaçha.
- 22 Nižaša werh Terciutki ti kartal khjirzkuçha, nižaša ançhukakin Yös Tatž thükiš tsänzkuçha.
- 23 Nižaša ançhukakin Gayuki tsänzkiçha. Werhki ni Gayuž qhuykiš qhawztitçha, ti jilaki thapa Yös kirichi jilanakaž irpiçha. Nižtašaqas ançhukakin Erastuki tsänzkiçha, xalla ti jilaki chawkh wathž päš šhoxniçha, nižaša ançhukakin Cuarto jilami tsänzkiçha.
- 24 Xalla ni uçhumnaka Jesucristuž oqški thappacha uçhumnakatanx khila. Xalla nužox khila.
- 25 Yösčinž alt'ila, xalla ni Yös ançhuk thup qušiš khisqatasaçha ni weriž Crištužkištan ançhukakiš ni Yös suma kintunaka thaxintapatxaru. Xalla tiki Yös xamašit amtita patxparuçha, xalla ti amtaki ima ti yoqa thulžkan šhoxta želatçha,
- 26 xašiki uçhumnakki ni Yöskištan çhiñiž khjirtikištan paxtaçha, xalla ni wiñaya žethni Yös kuchanžkitaxaruçha. Xalla ti Yös xamašit amtitaki thappacha chawkh wathanakžkiš šisqattaçha ni žoñinaka nižkiš kiriyaxu nižaša ni kašaxu.
- 27 ¡Uçhumnakki Jesucristuž thükiš ni šinta šišni Yösčinž amtila, nižaša niž ašiki wiñayxapax khila! Xalla nužox khila.

1 Corintios

1 Corintios 1

- 1** Pawluki Yös quś pektakama Crištu Jesús apuštulača Sóstenes jilžtan chika tsänžkuča,
- 2** xalla ni Corinto wathkiś qamñi Yösčin kiriči jilanakžkin, xalla ni Crištu Jesusaž khen ančhukki žkayi khissinčhukča, nižaša ančhukki niž žkayi watha thulšni khitičhukča, thappacha ni thapa yoqaran ni Jesucrištu Tatž thü aynaqñinakžtan; xalla niki učumnaka Tatača nižaša ni žkayi žoñinakžtami.
- 3** Xalla ni učumnaka Yös Ephki nižaša Jesucrištu Tatami, ančhukakiś suma quś thäžkila nižaša niž suma qamañami.
- 4** Werhki irapan werht Yösčin ančhukalta sparakiž khinča, nižaša ni Yös Ephki añcha sumkištan ančhukalta Jesucrištu thächiča.
- 5** Xalla ni Yösči ni Jesucrištužkištan ančhukakiś thappacha ni Yös taqunaka katoqšxapa yanapchiča,
- 6** Xašiki Jesucrištužkištan ančhukakiś ni Yös suma kintunakaki thurt'ichiča.
- 7** Xalla nižtikištan ni Yös thäta ašinakaki anapanž miransnakiča, xalla ni Jesucrištu Tata thonškamaki.
- 8** Nižaša Yös ančhuk tukušinskama thurt'ichi čhelhnakiča, xalla ni Jesusaž thontan ana jekhmi niž moq'u chi atasacha. Jesucrištu Jiliripacha ančhukakiś thurt'iñi quśiš khisqatakiča niž thonš thuñikama. Thurt'iñi quśiš thewžnan Jesucrištu Jiliriž thonš thuñikišiki ančhuka moq'u anaž jekhmi qhaž khesača. Yösči ančhuka ujnaka Jesucrištuž khen pertunchiča.
- 9** Nižaša Yösči niž taqu onžtanaka kumliñipanča, xalla niča učum niž Machh Jesucrištu Tatžtan chika učumnak qamax khichiki.
- 10** Jilanaka, Jesucrištu Tatž thükiś ančhuk rokt'uča, thappacha ančhukakištan anax phali chiñi želhla, thappacha waliž khiñikamax khila. Nižaša ančhukki suma chikaž qama suma amaytaškan nižaša tshi quśiš.
- 11** Jilanaka xalla til ančhukakiś khiwča, ans werhki ni Cloe qhuy žoñinakžkištan šiššinča, ančhukkama phali chiyasinčhukqalala.
- 12** Nižaša werhki ančhukakiś chišl pekuča, ančhukakištan tshi qhažultan thurt'iñinčhukž khila, tuž khikan: “Werhki Pawlu apšnińča”; yaqhapanakaki tuž khiqalala: “Werhki Apolo apšnińča”; yaqhapanakašti tužušaqaś khiqalala: “Werhki Cefas apšnińča”; nižaša yaqhapanakaki tuž khiqalala: “Werhki Crištu apšnińča.”

- 13 ¿Cristuki t'aqsi qhažtataxo? Nizaša werhki anača kurušhkiš ch'awkta tikhšin ančhuk liwrışxapaki, ¿uśh ančhukki Pawluž thükiš wawtissinčhukxa?
- 14 ¡Werhki waliśat ančhukakiśtan xaqhsiltami ana wawtistučhani, xalla nižtikiśtan werhki Yöşkin sparakiž khiwča, ans Crispužtan Gayužtanqaś wawtissinča!
- 15 Xalla nižtikiśtan anaž jëkhmi weth thükiš wawtissinča khesača.
- 16 Nizaša werhki ni Estéfanas qhuy žoñinaka wawtissinča, iya wawtistaki anal khuñuča,
- 17 Nizaša Cristuki ana werh wawtisax khichiča, ans ni Yös śuma kintunaka maśnax khitača, nizaša werhki anaž mit taqunakžtan maśnax khitaki, ana ni Crištu kurušhkiš tikhžta inaru khexu.
- 18 Xalla ni ana walqhutñi oqhñi žoñinakžkišiki, ni Cristuž kurušhkiš tikhžta taquki sumsu taqunakažtaqaś nayča; ans ti taquki Yös aśśiśša, xalla ni liwrñi jikhškin oqhñinakžtaki.
- 19 Xalla ni khjirtaki, tuž khiča: “Werhki ni śiśñi žoñinakž śiśnaka qhañača, nizaša ni śiśñi žoñinakž śiśtanakakix qatla.”
- 20 ¿Xaqhsikin ni śiśñi žoñixo? ¿Nizaša xaqhsikin ni li ut'ayñixo? ¿Xaqhsikin ni xašta čhultaqinakkiśtan čiñixo? ¡Yöški ti yoqkiš želñi žoñinakž śiśnaka sumsu tukqatchiča!
- 21 Nizaša ti yoq žoñinakaki ni Yös paxśxapaki ana ninakž śiśnaka ussiča, ans ni Yösśa niž śiśnaka thëšiki, nizaša Yöški nižkiš kirñinakžxapa añcha chipchiča, nizaša thapa quśtan niž taqu maśiñi žoñinaka liwrış pekchiča.
- 22 Nizaša ni judiu žoñinakaki chimpunakaqaś nizaša milajrunakaqaś cherś pekča, ans ni griego žoñinakaśti śiśnakaž qhurča;
- 23 Ans werhnakki tshi kurušhkiš ch'awkta Mesiaskiśtan maśnuča. Xalla ti ni judiu žoñinakaki čhxawtažuqaž nayča, nizaša ni ana judiu žoñinakaki sumsu taqunakažtaqaś nayča;
- 24 Nizaša ni Yöški, judiu khiñinakami griego khiñinakamiž qhawžtača, xalla ti Mesiassa Yös aśśiśki nizaša ni śiśśiśki.
- 25 Xalla ni Yöškiš ni sumsu taqunakaki, ni žoñinakž śiśnakžkiśtan tshan śiśnakača; nizaša ni Yöškiš aś upažtaqaś khesaž niki, ans ni Yös aśiki ni žoñinakž aśkiśtan tshan aśiča.
- 26 Jilanaka, ni Yös ančhuk qhawžta khuñśna, nizaša ančhukakiśtan tshi qhažultanqaśša ni žoñinakž śiśnakchiški, nizaša ančhukakiśtan tshi qhažultanqaśša jilir achchiški, nizaša ančhukakiśtan tshi qhažultanqaśša ni želinchiš žoñinakžtan khiñiki.

27 Ans ni Yösiki ti yoq sumsunaka illsícha ni síšni zoñinaka aśqatsxapa; nižaša Yösiki ni aś upanaka illsícha ni thup quśśis zoñinaka aśqatsxapa.

28 Nižaša Yösiki ti yoqkiś čhaxwta nižaša ana wakišini zoñinaka illsícha, xalla niwkhthanaki ni ana wakišini zoñinakaki, ni walxa wakišini zoñinaka thatanśxapača.

29 Xalla nižtikištan ni Yös tukkišiki anaž jèkhmi mita khesača.

30 Nižaša učumnakki Yös khenž ni Crištu Jesustanaki, nižaša ni Crištuča učumnakakiś śis thäxkhitaki, nižaša niča učumnakakiś žkayi quś thāñiki, nižaša niča učumnak juchjiptayñiki nižaša niča učumnak liwriñiki.

31 Xalla nižtikištan khjirta Yös śuma kintu tuž khiča: “Xaqhsilta zoñit śišni khikhichax niki, xalla ni zoñiki Yös taqunakkištan śišni khikhila.”

1 Corintios 2

1 Jilanaka, weriž ančhukakin ni Yös xamašit amtitanaka palxayi oqhtaki, werhki ančhukakiś ana ni chawkh taqunakžtan palxaychinča nižaša ana ni śis taqunakžtanami.

2 Nižaša werhki ančhukatan khikanaki, ana yaqha čhultaqinakžkištan śis pekchinča, ans ni kuruśhkiś ch'awkta Jesucristužkištanqaś śis pekchinča.

3 Nižaša werhki ančhukakiś aś upa nižaša muspa eqhskan thonchinča.

4 Neqhštan werhki ančhukakiś palxaykan nižaša ančhukakiś mašinkan, ni śis taqunakžtan ana palxaychinča. Ans werhki ančhuk ni Yös Espirituž aštan iyawkhisqatchinča,

5 xalla ni ančhukaž thapa quštan kiritaki, anaž ni zoñinakž śisnakžkištan thonča, ans Yösikištanž thonča.

6 Nižaša ni Yös śisnaka, wathchi jilanakžtan werhnakki ni śisnakžkištan parlasača. Ans ti śisnakaki anaž ti yoq zoñinakž śisnaka nižaša anaž ni irpiñi jilirinakž śisnakami, xalla ti yoq śisnakž ašiki waxillaž qatča.

7 Xalla tiki ni Yös xamašit śisnakžkištanž čiča, xalla ti taqunakaki ni Yös amtitapanča ima ti yoqa thulžtikištanpacha, xalla ni Yösiki učumnakakiś mašinś pekchiča učumnak niž chawkh aši waqaychiśxapa.

8 Xalla ni anšta irpiñi jilirinakaki tinaka ana katoqchiča, Ans ti jilirinakaki niž katoqtasaž niki, anaž ni Jesusa kuruśhkiś ch'awktasača, nižaša ni Jesusaki ti žetkištan tuyñuča.

9 Xalla ni Yös śuma kintu khjirtikišiki, tuž khiča: “Yösiki ni pekñinakžta śumanaka thakšinchiča nižaša ana jèkiž cherta čhultaqi, nižaša ana jèkiž nonžta čhultaqinaka, nižaša anapan pinsita.”

10 Xalla ti éhhultaqinakzkiéstan Yösiki nié Espirituékziéstan uéhumnakakié éééqatchiéha, niézaé ni Espirituki thappachaz phalzä, niézaé ni Yös xamaéit qosta éhhultaqinakami.

11 ¿Niézaé jékhi éoñit tshi éoñé quékéé pinsita éééasaxo? Ans ni éoñé qhuyl éelhéni animuqaz néki éééé. Xalla niézaézaqas ni Yös Espirituki éééé ni Yösikié éelhéniakaki.

12 Niézaé uéhumnakki anaé ti yoq animu tanétki, ans ni Yösikiéstan thonéni Espiritu tanétkéha, xalla ni Yös éhhultaqinaka katoqéxapaki niézaé nié éuma quéstan uéhumnakakié thächiki.

13 Niézaé uéhumnakki ti éhhultaqinakzkiéstan parlitaéha, ni Yös Espirituki nié taqunakéstan uéhumnakakié thaxinchiki, niézaé uéhumnakaz katoqta ééénakzkiéstan ana parlitaéha. Xalla nué ni Espirituki uéhumnakakié thaxékichiéha, uéhum animuki éuma katoqaxu.

14 Niézaé xaqhsilta éoñi ana animuchéslax néki, ni Yös Espirituék éhhultaqinaka anaé tané pekéha, xalla ni éoñétki ana wakiééniéha. Niézaé ni éoñiki anapané katoqasaéha, xalla ti éhhultaqinakaki animunakaz phalakiéha.

15 Niézaé ni Yös Espirituchié éoñiki thapa éhhultaqinakaz juchiptayasaéha, ans ni éoñiki anaé jékhi ni juchiptayasaéha.

16 Niézaé ni Yös éuma kintu khjirtaki, tué khiéha: “¿Jéké ni Yös Taté pinsié éééxo? ¿Jéké ni thaxnasaxo?” Ans uéhumnakki Criéstuék pinsamintuchééhuméha.

1 Corintios 3

1 Neqhéstan Jilanaka, werhki anéhukakié anal tshi Yös jikhékéé paqchi éoñiézaqas palxayékasaéha, ans tshi upa aééié éoñiézaqas niézaé tshi uéhaézaqas ni Criéstuék éhhultaqikiéstan anchukakié palxayéchinéha.

2 Niézaé werhki anéhukakié tshi phaséil taqullanakéstan thaxinchinéha, tshi lichi ichéni wawaézaqas, xalla ni wawékééiki éhherkiéstanaki lichi thäéa, niézaé anéhukki imaéipan ni ch'am éhheri phalzä. ¿Niézaé anéiki anéhukki anapané irpi ataséha,

3 niézaé anéhukki iya aé up éoñinakéhukpanéha! Ni anéhukakié tira ni éhhaxwqats niézaé ni iééiééna éélan, xalla niétkiéstan anéhukki aé upaézaqaséa, niézaé anéhukki éoñinaké amtakamaqas pééha.

4 Niézaé anéhukakiéstan tué khiéniakaki: “Werhki Pawlu apééniéha”, yaqhapanakasti tué khiéha: “Werhki Apolo apééniéha”, xalla nué chikuéti anéhukki cheqpacha éoñinaké amta waqayéchiéha.

5 Cheqpachékééiki, ¿éhhulut ni Apolu, niézaé éhhulut ni Pawluxo? Werhnakki Yös manta pééni éoñinaktqaséa, anéhukki wethnakakiéstan Yösikin quékéé khissinéhukéha. éapamayni wethnakakiéstan ni Yös Tataé tupéinta lanqé lanqéinéha:

- 6 Nizaša werhki éhkhchinča, ni Apoloki xawiychiča, ans ni Yöśsa ni éhkhakhtanaka paqqatchiki.
- 7 Neqhstan ni éhkhñimi nizaša ni xawiyñimi anaž éhhulumi, ans Yöśsa cheqanaki, xalla ni Yöśsa thappacha ni éhkhakhtanaka paqqatñiki.
- 8 Nizaša ni éhkhñimi nizaša xawiyñimi tshiqasša, neqhstan Yösiki šapamayni ninakž lanqžti xamaž pakakiča.
- 9 Nizaša werhnakki Yösta lanqšni mašinaktča, ančhuksti éhkhakhti qallpičhukča, nizaša ančhukki Yösta wakišni chukžtažtaqašša.
- 10 Nizaša werhki tshi qhuya pirqiñi žoñižtaqaštča, Yöśsa niž suma qustan wethkiš thaxžkichiki tshi šuyly thulžnaxu, nizaša yaqhapanakaki niž juntuñž pirqiča. Xalla ni pirqiñinakaki šapamayni niž pirqiš cherstanča,
- 11 nizaša anaž jekh žoñimi yaqha šuyly thulžnasača, xalla ni thulžta šuylyž juntuñaki; xalla ni šuylyki Jesucristuča.
- 12 Xalla ti šuylykišiki, tshikiž qhuyasača qoržtan, pästan, k'achha mašnakžtan, nizaša tuñinakžtan, phithžtan nizaša chošsanakžtan;
- 13 xalla ni šapamayniž lanqžtiki ni juyšu thuñkišiki qhanakamaž cherakiča; xalla ni thuñkišiki Jesusaki ujžtanž thonakiča, nizaša ni ujž ni šapamayniž lanqžtanaka yanžnakiča.
- 14 Nizaša xaqhsilta žoñiž qhuytat thupi khechax niki, ni žoñiki pakaž tanžnakiča;
- 15 nizaša xaqhsilta žoñiž qhuytat ujsnachax niki, ni žoñiki niž lanqžtaž apt'akiča, nizaša ni žoñi tshi ujkištan atipñižtaqaš ni žoñiki liwrisnakiča.
- 16 ¿Nizaša ančhukki anapaž šisqhažtataxo, ančhukki Yös timlučhukča, nizaša ni Yös Espirituki ančhukakiš qamčhaqaya?
- 17 Nizaša xaqhsilta žoñimiž ni Yös timlunaka palasaž niki, Yösiki ni palhni žoñišaqaš palakiča, xalla ni Yös timluki žkayiča, nizaša ančhukpachača ni Yös timluki.
- 18 Nizaša ančhukakištan anax jekhmi millk'untila: Nizaša ančhukakištan ti žoñinakž šisnakžkištan šisñit khikhičhax niki, xalla niki tshi ana šisñižtaqaš khisla, xalla nuž niki cheqpacha šisñi khisnasača.
- 19 Xalla ti yoq šisnakaki Yösikišiki ana wakišni taqunakača. Nizaša cheqpacha khjirtiki, tuž khiča: "Yösiki ni šisñi žoñinaka peršun chalkiš thxotsqatakiča, tinakaž millk'untiš pekanaki."
- 20 Nižtašaqas khjirtača: "Yösiki šisša ni šisñi žoñinakaž pinsitanakaki sumsuž taqunakača."
- 21 Xalla nižtikištan ana jekh žoñimi ti žoñinakaž pinsitikiš mita khikhiyasača; thappacha ti éhhultaqinakaki ančhukaltača:

22 Nízaša ni Pawlumi, Apolumi, Cefasmi, nízaša ti yoqami, nízaša ti zetimi, ni tikhśmi, nízaša anś khiñimi nízaša ni uśhka thonñimi; thappacha tinakaki anćhukaltaćha,

23 nízaša anćhukki Crištuźtaćha, nízaša ni Crištuki Yöstaćha.

1 Corintios 4

1 Anćhukki werhnak Crištu yanapiñiźtaqaś naystanćha, nízaša niź xamaśit amtitanaka thaxinśxapaki.

2 Xaśiki ni Yös kirichi jilanaka irpiñiź peksa, xalla ninakaki śapamyni śuma quśśiś khiśtanćha.

3 Nízaša anćhuk werh juchjiptayasaź niiki nízaša ti yoqkiś juchjiptayñi jilirinakami anal juśhu pawućha. Nízaša anal werhpachami juchjiptayućha.

4 Nízaša werhki anal ana śumanaka päta khuñućha, xalla nuź khikuki werhki anaćha ujkiśtan liwritki. Yöspanqaź werh juchjiptayasaćha.

5 Xalla niźtikiśtan anćhukki ima ni thuñiź irantiźkan anaź juchjiptaya; nízaša anćhukki thewźna ni Tataki thonźku ni qhankinź jesakićha añś ni sumchikiś khiñinakaki, nízaša śapamayniź quśkiś pinsitanaka paxśxapa. Xalla neqhśtan Yöski śapamayniźkiś wakiśiñi śumanakaź thäkićha.

6 Jilanaka, werhki ti ćhhultaqinakźkiśtan anćhukakiś wakiśiñixapal palxayućha, nízaša ni Apolo nízaša werhpacha tshi nāsqať taquźtaqaśśa. Anćhukki wethnakakiśtan ti nāsqať taqunakźkiśtan katoqaxu chiyućha, nízaša ni khjirtikiśtan ana tshiqhutñi qhxeśaxu, nízaša ana jėkh źoñimi mita khexu, nízaša ana ti źoñi walićha khikan oqhlaxu.

7 Nízaša, ¿jėkit anćhukakiś ni yaqha źoñinakźkiśtan śuma źoñimćha khexo? ¿Yöski ćhhulu amkiś ana thäćhitaxo? Nízaša ni Yöski amkiś thäćhiźlax niiki, ¿qhaźtikiśtanam amki perśunpacha katuśichiźtaqaś ćħxo?

8 Nízaša anćhukki źelinchiś źoñinakćhukćha, nízaša anćhukki ćhhulu päśpekkuź päsaćha, nízaša anćhukki tshi irpiñiźtaqaś ana wethnakaź yanapta khiśpekćha. ¿Xanqaź anćhukki cheqpacha irpiñi jiliri kheki, neqhśtan werhnakki anćhuka irpiśkiś wakiśiñiśaqaś kheki!

9 Ans werhnak apuśtulanaka Yöski werhnak wirkin uchchiźtaqaś nayućha, tshi ujchiś źoñi konś khitaźtaqaś. Werhnakki ti yoq źoñinakaź cheqźta khikiś thonchinćha, ni anjilanakźkiś nízaša ti źoñinakźkiśimi.

10 Nízaša werhnakki Crištuź khen sumsuźtaqaś naytaćha; nízaša anćhukći Crištuź oqśniź khen muspa śiśñi źoñi naytaćha. Nízaša werhnakki aś up źoñinaktćha, ans anćhukki walxa aśśiśćhukćha. Nízaša werhnakki ćhhaxwtitćha, ans anćhukći rispittaćha.

- 11 Nižaša werhnakki ti orakama čherzqharal pasnuča, nižaša qhaškiştanami nižaša şkitkiştanami; nižaša žoñinakaki werhnakz şhoxrichcha, werhnakki ana perşun želş qhuychiştča
- 12 nižaša werhnakki perşun qharztan lanqzkan añchal očuča. Ni werhnak čhaxwñi žoñinakzkişiki werhnakki şuma taqunakztan qhäşnuča; nižaša werhnakki qhurtitča, niştami werhnakki thurt'uča.
- 13 Nižaša ni žoñinakaki werhnakz ar arča, werhnaksti şumal qhäşnuča. Nižaša ni žoñinakaki ti yoq khuchinakažtaqaş werhnak nayča, nižaša ni žoñinaka aqnižtaqaş ti orakama werhnak nayča.
- 14 Nižaša werhki anal ančhuk aşaxu ti taqunaka khjirzkuča, ans ančhukakiş thaxşkişxapa tshi wethnaka matižtaqaş, nižaša werhki ančhuk pekuča.
- 15 Nižaša ančhuk Yös kirichi jilanaka qhaluqhalu watha thaxiñinakchişmeq khe, ančhuka ephnakaki anača tama. Ans ančhuka ephki werhtča, nižaša werhtča ančhukakiş ni Yös şuma kintu thaxinchinki, xalla niştikiştan ančhukki ni Crištu Jesusižkiş kirichinčhukča.
- 16 Xalla nuž werhki ančhuk rokt'uča, ni weth näşqatş taqu tira waqaychaxu.
- 17 Xalla niştikiştan werhki Timoteo ančhukakin kuchanzkichinča, niiki weth quşpekača nižaša Yös Tatžkin thapa quşşiş machhcha. Xalla niž ančhukakiş khuñsqatakiča weriž ni Crištu Jesusižkin kirita qamañkiştan, xalla niča thapa weriž ni Yös kirichi jilanakzkiş thaxinkan wattaki.
- 18 Nižaša ančhukakiştan tshi qhažultan perşunpachkiş tassa, werh ančhukakin ana iya thonşñi thonakeq khikan;
- 19 Nižaša ni Yös munasaž niiki, werhki waxillal ančhukakin thonşñi thonača. Xalla neqhştan werhki ančhuk cherača xalla ni perşunpachkiş tasñinakaki, nižaša ni mita chičiñi žoñinakmi.
- 20 Xalla ni Yös irpiş wathaki anaž parlanakaqaş, ans aškiştanča.
- 21 ¿Ančhukki čhhuluž pekxo: Werhki ančhuk xwatşlaqi oqhñiž peky, uşh şuma quştan ančhuk thonžkiñiž pekxa?

1 Corintios 5

- 1 Nižaša ančhukakiştan tshišuña perşun wiri mä thun thakşi želhñi kintu şištača. Xalla ti ana şuma pätaki añcha ana waliča, nižaša ni ana judiu žoñinakami anaž nižta päñiki.
- 2 ¡Niştami ančhukki mitaqaşşa! ¡Ans ančhukki tshanti llakişhtantača! Xalla ni uj pächi žoñiki, ančhukakiştan chhetqatta khiştanča.

- 3 Nízaša weth xañchiki anača ančhukatan, ans weth animuki ančhukatanča; nízaša werhki ančhukatanžtaqaś waxa ni uj pächi zoñi juchjiptaychinča.
- 4 Nízaša ančhukaž akhsnanaki, weth animuki ančhukatanž khekiča, nízaša ni Jesús Tatz ašiki ančhukatanśaqaś khekiča. Neqhstan učumnaka Jesús Tatz thükiś,
- 5 khiwča xalla ni uj päni zoñiki ni Saxrižkiś thäta khiŝtanča, xalla neqhstan niž xañchi thatanta khexu, nízaša niž animuki ni Jesús Tataž thonan liwrġsnaxu.
- 6 Nízaša ančhukki mita khġkhiśxapaki anaž chġchġś wakiśiča. Ančhukki ni khjirta śiśša: “Tshi qoluk liwaturallaki ni jak'u ñatta tshitqatča.”
- 7 Nízaša ančhukki ni ach liwaturkiŝtanž saraqa, nízaša ančhukki ew liwaturžtan jak'u ñattažtaqaś khekiča. Añś ančhukki ana liwaturchġś t'antažtaqaśśa, xalla ni Pašku phiŝtikiś luhlś t'antažtaqaśśa. Xalla ni Criŝtutača ni Pašku šśi wilanaki, xalla niġi učumnaka layku wilanažtaqaś kontača
- 8 Xaśiki učumnakki ni Pašku phiŝta ana liwaturchġś t'antižtanž päla, xalla niġi ŝumača nízaša werarapanča, ans ana ni ach liwaturžtan nízaša ana ni ana wali päśnakžtan nízaša ana ni toskar taqunakžtanami.
- 9 Nízaša ni weriž tuki khjirta kartikiśiki, werhki ančhukakiś khichinča, ni ižiwir zoñinakžtan anača munaśiśki.
- 10 Xalla ti chġkuŝti werhki anal ančhukakiś thappacha ti yoqkiś iž ižni zoñinakžkiŝtan saraqax khiwča, nízaša ni ŝqut zoñinakžkiŝtan nízaša ni thañinakžkiŝtan nízaša ni zoñiž päta yös amtiñi zoñinakžkiŝtanami, ans ančhukki ti yoq zoñinakžkiŝtan atipśxapa saraqŝtanča.
- 11 Xalla nuž chġkuki ančhukakiś khiwča, ni Yös kirġchi jila iž ižasaž niġi ana ni zoñžtan munaśakiča, nízaša ni ŝqut zoñinakžtan, nízaša zoñiž päta yös amtiñinakžtanami, nízaša ni layqanakžtanami, nízaša ni likhñi zoñinakžtanami, nízaša ni thañi ŝañinakžtanami. Xalla ti zoñinakžtanaki anaž chika čheri luhlśmi wakiśiča.
- 12 Nízaša werhki ni ŝankuñ khiñi zoñinaka anaž juchjiptayś wakiśiča; Yös ni zoñinaka juchjiptayakiča. Ans ančhukki ni qhuyl želñi zoñinakaž juchjiptayasača.
- 13 Xalla nižtikiŝtan ančhukki ni ujchġś zoñi ančhuka taypikiŝtan chhetqata.

1 Corintios 6

- 1 Nízaša xaqhsilta jilamiž ančhukakiŝtan yaqha zoñžtan kijchġś khesaž niġi žqhažtikiŝtan ni ana Yös kirġchi juchjiptayñi jiliržkin juchjiptayaxu mayi oqhxo, ans ni žkayi Yös kirġchi jilanakžkiś juchjiptayaxu mayśpachaxo?

- 2 Ni źkayi Yös kirichi jilanakaki ti yoq źoñinaka juchjipstaystantača. ¿Xalla ni ančhukki anapanź śiśqhaźtataxo? Niźaśa ančhukki ti yoq źoñinaka juchjipstaystanča, ¿qhaźtikiśtan ančhukki ti qolta kijallanaka ana juchjipstayi atxo?
- 3 ¿Niźaśa učhumnakki ni anjilanaka juchjipstaystanča, xalla ni ančhuk anaż śiśqhaźtataxo? ¡Niźaśa ti yoq čhhultaqinaka tshantiź juchjipstayasača!
- 4 Niźaśa ančhuka qamañkiś śapuru kijchiś čhukźlax niki, ¿ančhukki qhaźtikiśstanź ni Yös kirichi jilanakźkiś ana wakiśiñi źoñinakźkiś kijxo?
- 5 Xalla tinakaki ančhuk aśaxul chiyuča: ¿Ančhukakiśtan anapan tshimi cheqan źoñi źelhqaya, ni ančhuka jilanakź kijkiśtan juchjipstayśxapa?
- 6 ¡Niźaśa ančhukki anaż ančhukpora qichasinčhukki, ans ančhukki ana Yös kirichi jilirinakźkin kiji oqinčhukča!
- 7 Xalla ni ančhukkama kijchiśki añcha ana waliča. Ans tshan khjusaź khesača šoxrichta niźaśa khiźźinta khiśmi.
- 8 ¡Ans ančhukśti ana śumanakaź päča, niźaśa perśun jilanakźkiśtanź khiźźa!
- 9 Ni ana śuma päñi źoñinakaki anaż ni Yös irpiś watha tanźnakiča, niźaśa ančhukki anaż millk'untisqata, ni iz izñi źoñinakaki ni Yös irpiś watha anaż tanźnakiča, niźaśa ni źoñiź päta yös amtiñi źoñinakami, ¿xalla ninaka ančhukki anaż śiśya?
- 10 Niźaśa ni thañinakami, niźaśa ni śqut źoñinakami niźaśa ni likhñi źoñinakami niźaśa ni layqiñi źoñinakami niźaśa ni qhana thañinakami anaż ni Yös irpiś watha tanźnakiča.
- 11 Niźaśa tukiki ančhukakiśtan xalla tiźta źoñinakčhuktača; niźaśa anśiki ančhukki axuntača, niźaśa źkayi khisqattača, niźaśa ančhukki ni Jesús Tatź thükiś juchjipstaytača, niźaśa ni učhumnaka Yös Ephź Espirituźtanami.
- 12 Neqhśtan yaqhapa ančhukakiśtanaki, tuź khiča: “Werhki čhhulu päśpekkul päsača.” Xalla niki nuźupanśača ans thappacha nuź päśki anaż wakiśiča. Niźaśa werhki čhhulu päśpekkumil päsaź niki, werhki ana čhulkiśimi atipsqatśtanča.
- 13 Niźaśa ančhukakiśtan tuźuśaqaś khiča: “Xalla ni čhheriki phuchhśtaxapača, niźaśa ni phuchhki čhheri luhlśxapača.” Xalla tiki nuźupanśača, ans Yöśki piśkpača ti čhhultaqinaka thatnakiča. Niźaśa ni xañchiśti anaż iz iśxapa, ans Yöśtača, niźaśa Yöśki xañchiźtaxapača.
- 14 Niźaśa Yöśki xaqhnuź Jesusa jakatatsqatčhaxa, xalla nuźuqaś Yöśki niź aśtan učhumnak jakatatsqatakiča.
- 15 ¿Niźaśa ančhukki anaż śiśqhaźtataxo? Niź xañchiki Criśtuź xañchi t'aqkiśtanśaqaśśa, niźaśa tshi t'aqa ni xañchikiśtan na iziwir źonatan chhalśki, anaż wali khesača,

16 ¿nizaša ančhukki anaž šisqhažtataxo? Tshi zoñi tsha iziwir zonanatan šalznasaž niki, ninakaki pukultan tshi qamañchiš khissa, xalla ni Yös šuma kintu khjirtaki nuž khiča: “Xalla neqhštan ninakaki tshi xañchichištaqaš khekiča.”

17 Nizaša xaqhsiltamiž Yösikiš makhatasaž niki, niž animuki Yöštan tshiqaz khissa.

18 Nizaša ančhukki, ni iz isnakžkištanž šhoxžna. Nizaša tshi zoñiž čhul uj pätami, anaž niž xañchiž moq'u khesača; ans ni iz izñi zoñiki niž peršun xañchiž moq'už uj päča.

19 ¿Nizaša ančhukki anaž šisqhažtataxo? Ni ančhuka xañchiki ni Yös thäta Espiritu Santuž timluča, nizaša ni Espiritu Santuki ančhukakiš qamča, nizaša ančhukki anaž ni peršun xañchiž tuyñuki.

20 Nizaša Yösiki ančhuk jila waluržtan qhaychiča. Xalla nižtikištan ančhukki Yös kaštanča ni xañchižtanpacha nizaša animužtanpacha, xalla tinakaki Yöštača.

1 Corintios 7

1 Xašiki werhki ni kartikiš ančhukaž wethkiš pewkžtanakal qhäšnača. Werhki ni šalš anal wakisqatuča;

2 nizaša ni anawal iz izš khen, šapamayni peršun thunchiš khištanča, nizaša šapa mätaqami peršun luktaqchiš khištanča.

3 Xalla neqhštan ni lukuki nizaša na thunmi, ni peršun lukuthiñ qamaña kumlištanča.

4 Nizaša na thunmi anaž näža peršun xañchiž tuyñuki, ans ni xañchiki luktaqžtača; nizaša ni luktaqaki niž peršun xañchikištan anača tuyñuki, ans ni xañchiki thunatača.

5 Xalla nižtikištan anapanž porapat q'iwasakiča, ans mayišixapa tshi qhažtapacha porapat palt'asku jalhtasača. Xalla neqhštanaki wilta šalznasača; xalla ni yaqha khikan ana peršun xañchižkiš atipsqata, ni atipsqatkušti Saxraž ančhuk ujkiš thxotsqatča.

6 Thappacha tinakaki ančhukakiš thaxžnuča, ans tiki anača tshi li.

7 Werhki ančhukakiš khesača, thappacha ančhukki werh irataž khičhaxa; ans Yösiki šapamaynižkiš tshemat tshemata onanchichiča.

8 Werhki ni šulturnakžkiš nizaša ni žew mätaqanakžkiš khiwča, ninakaki ana šalši werh irata ekliški waliž khesača.

9 Ans ančhukki anaž peršun xañchi irpi atčhax niki, šalžna; uj päspachaki ni šalški waliž khesača.

10 Xašiki ni šalši jilanakžkiš werhki ti lil thäwuča, xalla tiki anača wethta ans Yös Ephžtača: Na thunki näža luktaqžkištan anax jalhtila.

- 11 Nízaśa xaśiki na mätaq žonki näža luktaqžtan jalhtasaž niki, näki ana šalžku eklištanča, uśh perśun luktaqžtan śumanstanča. Xalla nižtaśaqaś ni luktaqaki perśun mätaqžtan ana jalhtiśtanča.
- 12 Nízaśa ni yaqha žoñinakžkiśiki śaqal khiwča, tshi weth čhultaqiztaqaś ana Yös Tatžta, nízaśa tshi Yös kiriči jilž thunki anažlax Yös kiričin niki, nízaśa näki nižtan qamśxapa quśtanžlax niki, ni jilaki anaž nätan jalhtasača.
- 13 Nízaśa tsha Yös kiričin mätaq žonki, ana Yös kiriči luktaqžtan šalśinžlax niki, nízaśa ni luktaqaki nätan qamśxapa quśtanžlax niki, näki nižtan anal jalhtasača.
- 14 Nízaśa ni ana Yös kiriči luktaqaki tsha Yös kiričin mätaqžtan šalśiž khen, ni luktaqaki Yös qhawžta khesača; nižtaśaqaś na ana Yös kiričin mätaq žonki, tshi Yös kiriči luktaqžtan šalśiž khen, na mätaq žonki Yös qhawžta khesača. Nízaśa anaž nuž khesaž niki ni ančhuka okhalanakaki ujchiś khesača; nízaśa anśiki ninakaki žkayi quśśiśśa.
- 15 Nízaśa tshi ana Yös kiriči lukuthiñ žoñinaka jalhtiś pekasaž niki, ninakakix jalhtila. Nízaśa ti čhultaqinakkiśiki ni Yös kiriči jila uśh Yös kiriči kullakiki anaž ninakaki šalžnaxupan khesača, nízaśa Yös Tataki učumnak śuma qamaxu qhawśiča.
- 16 ¿Nízaśa am mätaqamki, am luktaqa cheqpachapanim liwrüi atasaya? ¿Nízaśa am luktaqamki, am mätaqa cheqpachapanim liwrüi atasaya?
- 17 Nízaśa werhki ančhukakiś khiwča, śapamayni Yös Tataž onanchita kamax qamla, nízaśa Yösiki śapamayni qhawśiča ančhukki ni kamaž pä. Xalla ti lül werhki thappacha ančhuk Yös kiriči jilanakžkiś thäwuča.
- 18 ¿Nízaśa ančhukki Yösčin kirikan chimpitičhuktaqaya? Ančhukki chimpupachapaž ekla, nízaśa yaqhapanakaki ima chimputa khikan Yös kiričiča, xalla ninakaki ana chimpisqata.
- 19 Xalla ni žoñi chimpiśnakaki anaž čhhulumi, nízaśa ni žoñi ana chimpiśnakami anaž čhhulumi, ans ni Yös li kumlišnakaž cheqanaki.
- 20 Nízaśa śapamayni Yösčin xaqhnuž kiričižlaxa xalla nužuqaś eklila.
- 21 ¿Nízaśa Yösiki uj atchipacha am qhawśiqaya? Amki ni ujkiśtan ana llakiśha. Xaśiki liwri khissukamžlax niki, amki ti khjusa thonñi ana watqata.
- 22 Xalla ni Yös Tataž uj atchipacha qhawžta tanśi žoñiki, xalla ni žoñiki Yös Tata yanapiñiča. Nízaśa ni liwri khikanpacha qhawžta žoñiki, xaśiki Crištuž manta päñiča.
- 23 Nízaśa ančhukki tshi añcha jila waluržtan qhaytičhukča; ans ančhukki anaž yaqha žoñž manta päñi khikhiya.

- 24 Xalla nuż ančhukki jilanaka, śapamayni tuki xaqhnuż Yös kin kiričinčhukzłaxa xalla nuż waqaycha.
- 25 Neqhstan werhki ni śultir mätaqanakzkin, Yös kin anaz čhhulumi čhiś želhča; ans werh ninakzkiś khesača, Yös wethkiś oqšni taqunaka thächiča, nižaśa ančhukki ni taqunakkiś tasnasača.
- 26 Xalla ti učumnaka thuñkiś añcha ch'ama qamś khen, wethkiśtanaki śapamayni ančhuk xaqhnužuqaz želhčhani xalla neqhś ekliś wakiśiča.
- 27 Nižaśa amki mätaqchiśamzłax niki, ana xayta; nižaśa amki ana mätaqchiśamzłax niki, ana mätaqa qhura.
- 28 Nižaśa amki śalznakiż niki, anam ujnaka päča; nižaśa tsha śultir tur śalznasaż niki, anaśaqal ujnaka päča. Neqhstan ni śalšni žoñinakaki xañchiż khen ujchiśpanqaz khekiča, ans werhki anal ni ujnaka päś munuča.
- 29 Nižaśa werhki, jilanaka ančhukakiś til čhiś pekuča: Učumnakaltaki qoluk thuñillaqas ekliča, nižaśa ni śalši jilanakaki ana śalšiżtaqas qamla;
- 30 nižaśa ni qañi jilanakaki, ana qañiżtaqas kuntintu khiśtanča, nižaśa ni kuntintu khiñi jilanakaki, ana kuntintu khiñiżtaqas khiśtanča; nižaśa ni qhayñi jilanakaki ana qhaychiżtaqas khiśtanča;
- 31 nižaśa ti yoqkiśtan qamñi jilanakaki, ana ti yoqkiśtan qamñiżtaqas khiśtanča, nižaśa ti učunnakaż paxta yoqaki waxillaż qatakiča.
- 32 Nižaśa werhki ančhuk ni llakinakzkiśtan liwrīś pekuča. Xalla ni śultiru Yös kiś śuma khiśxapa, Yös čhultaqinakzkiśtan llakiśhiča;
- 33 Ans ni śalši jilanakaki, ti yoq čhultaqinakzkiśqas quś thäča, nižaśa ninakz perśun mätaqz quś wali khiśxapa,
- 34 xalla nuż ti žoñinakaki t'aqsa, ans ana luktaqchiś mätaqanakaki nižaśa ni śultir turtaqanakaki Yös čhultaqinakkiśpanz quś thäča, xalla tinakakz xañchiki žkayiča nižaśa tinakz animumi; ans ni śalši mätaqanakaki ti yoq čhultaqinakkiśqas quś thäča nižaśa perśun luktaqz quś wali khiśxapa.
- 35 Ti weriż anchukakiś čitanakaki, anaz ančhuk muspayśxapaki, ans ančhukaltaxapa waliča, nižaśa ančhuk śuma qamañchiś qamaxu, nižaśa ančhukki ana aqta Yös kin makhataxu.
- 36 Nižaśa tshisuñaki niż parliś turatan śalśukapanzłax niki, nižaśa śalśkiś thonchiż khen, nižaśa niki ni śalś añcha walit nayčax niki, niż quś amtakamax päla; nižaśa niki tshiqax śalźla, xalla ni śalśki anača ujki.
- 37 Nižaśa yaqha žoñiśti, ana jekiż čita nižaśa thapa niż quśtan čhulu pekkuż päsača, nižaśa niki niż quśkiś ana śalś quś thutznasaż niki, xalla niżtaki añcha waliż khesača.

38 Nižaša niž parliś turatan śalsñiki, waliź pächa; ans ni ana śalsñiki, tshan khjusaź pächa.

39 Nižaša na śalsiñ mätaq źonki näža luktaqaź źetan, näki näź luktaqź xarul qamčha; ans ni luktaqaź tikhźnasaź niki, näki jėkhźtan śalsxapami liwril ekliča, xalla ni śalsñiki Yös kirichi źoñźtanpan śalstanča.

40 Nižaša werhki na źon ana śalsi ekliśki añcha walil nayuča. Xalla tiki wethkiśtanqal chiyučha, nižaša werhki Yös Espirituchtqa khiwča.

1 Corintios 8

1 Xaśiki ni źoñiź päta yösnaźkin wilana thxotśnakaki watchiča. Xalla ni chitaki werarapanča: Thappacha ućhumnakki werar śiśnakchiśśa; nižaša ni śiśnakaki mitaź khisqatča, ans ni oqśki ni Yös kirichi jilanakźkiś aśiź yapśinča.

2 Nižaša yaqhapaki paxučha khičhax niki, ni źoñiki xaqhnuź paxstantaźlaxa, xalla ni anaź paxča.

3 Xalla ni Yös cheqpacha pekñiki, Yöski ni źoñiź paxča.

4 Nižaša ni źoñiź päta yösnaźkin thxotta wilan čhheri luhlśmi ućhumnakki śumaź śiśśa, ni źoñiź päta yösnaźki ti yoqkiś ana walurchiśśa, ans śinta Yösqaś źelhča.

5 Nižaša ni tsewkta pachkin nižaša ti yoqkiś ni yösnaźka khita źelhča, (xalla niźtikiśtan wakchi yösnaźka nižaša mallkunaka źelhča),

6 Nižaša ućhunnakaltaki anaź yaqha Yös źelhča ans śinta Yösqaś źelhča, nižaša thappacha ni čhhultaqinakaki Ephźkiśtan thonñikamača, nižaša ućhunnakmi niź khen źelhča. Nižaša tshi Tataqaś źelhča, nižaša ni Jesucristuź khen thapa čhhultaqinaka źelhča nižaša ućhumnakmi.

7 Nižaša anaź thappacha źoñinakaki ni werara paxča. Nižaša yaqhapanakaki ni źoñiź päta yös amtiś śiśśiča, nižaša tirapan ni źoñinakaki ni źoñiź päta yöskin thxottaqa khikan luhlča; ans ni źoñiź quśki iya wawapanča, xalla niźtikiśtan ujchiś khissa.

8 Xalla ni ućhumnaka Yösćan qamśxapaki, ni čhheri lulkumi ana ni čhheri lulkumi, anaź tshan khjusa uśh tshanti ana śumkiś ućhumnak thxotźnasača.

9 Nižaša ni anćhuka liwri qamañkiśtanź kuytaśa, ni liwri qamañaź khen anćhukki ni upa quśiś jilanaka ujkiś thxotsqatasača.

10 Nižaša amki ti čhhultaqinaka śiśkanpacha, ni źoñiź päta yöskin uchśta wilana lulim julźnasaź niki, neqhśtan tshi upa quśiś jilaki am cherźku niźtaśaqaś ni źoñiź päta yöskin thxotta wilan čhheri luhlśxapa amkiś julźinźkasača.

11 Xalla nuź amki am quśkiś śiśkanpacha, ni am upa quśiś jila apt'iča, xalla ni Criśtuki niźkiśtanśaqaś tikhśiča.

12 Nízaša anćhukki nuž päkuki ni upa quśśís jilanakaž ujkiś thxotža, nízaša ninakž quś upa quśqatćha, neqhstan anćhukpachaž Crištuž tukkiś uj päćha.

13 Xalla níztikiśtan werhki ni ćhheriž khen, weth jila ujkiś thxotsqatućhax niki, werhki anal iya ni chhiświ lulasaćha, ni weth jila ana iya ujkiś thxotsnaxu.

1 Corintios 9

1 Werhki liwritćha, nízaša apuštultćha, nízaša werhki ni Jesús Tata cherchinćha. Nízaša anćhukki weriž lanqśñiž khen, anćhukki Crištužtićhukćha.

2 Nízaša werhki yaqhapanakžkiśiki anažlani apuštulki; ans werhki anćhukakiśtan apuštultćha, xalla ni anćhukaž Yös kirichiž khen werhki cheqpacha apuštultćha.

3 Xalla tićha ni wethtan ćhhaxwqatñinakžkiś qhäśxapaki:

4 Nízaša ućhumnakki ni ćhherinakami nízaša ni likhśnakami tanś wakiśićha,

5 nízaša ućhumnakki tsha Yös kirichin thunatan qamasaćha, nízaša ni yaqha apuštulanaka qamñi irata, nízaša ni Yös Tatž laqhnaka iratami nízaša Cefas iratami.

6 ¿Uśh wethtan Bernabežtanqaś werhnakki ana ni Yös kirichi jilanakaž manta päta khesaya?

7 ¿Jėkht śultatut perśun suturžtan lanqśñixo? ¿Jėkht perśuna uwa ćhhakhžku ana neqhstan luhlñixo? ¿Jėkh ũsa ichñit ana ni ũsi kiśhu luhlñixo?

8 Nízaša anćhukki ti ana žoñiž čitažtaqaś kiriya, xalla ni Moisés likiśimi nuž khićha.

9 Xalla niki ni Moisés li liwrukiś khjirtaki, tuž khićha: “Xalla ni qhxoxñi wak turžkiś ana ñukhžinś wakiśićha.” Xalla tiki khićha ni Yösiki anaž ni wak turunakžkiśtan llakiśhakićha,

10 ans Yösiki ućhumnakkiśtanž llakiśhićha. Xalla ni liki ućhunnakaž khen khjirtaćha, nízaša ni yoqatažlax niki nízaša ni kula qhxoxñimi, ninakaki ninakž paka tanśxapa ni śqala axśkiś lanqśtanćha.

11 Nízaša werhnakki anćhukakiś Yös taqunaka ćhhakhchinćha, xalla neqhstan anćhukakiśtan anaž añcha taž wethnaka luhlśxapa mayś wakiśićha.

12 Nízaša yaqhapanakaki ti mayšt želćhax niki, werhnakki tshantil mayasaćha. Ans werhnakki anapan tinaka maychinćha, nízaša werhnakki thapa tinaka awantichinćha, ni Crištuž śuma kintunaka ana aqacha päta khexu.

13 Nízaša anćhukki śiśśa, ni timlukiś lanqśñinakaki timlukiśtanž qamćha. Xalla ninakaki ni altarkiś ni uywi chhiświ thxotta wilananakaž luhlćha.

- 14 Nižtaśaqaś ni Yös Tataki ni Yös śuma kintu maśiñinakźkiś khichiča, ninakaki ni maśintikiśtanx qamla.
- 15 Ans werhki anapan ti čhhultaqinakźkiśtan maychinča, nižaśa anapan ančhukakiś wethkiś thäxu khjirchinča. ;Nižaśa werhki ima ti apuśtul lanqśkiś ana pakta lanqźkan tikhśl pekuča!
- 16 Nižaśa werhki ti Yös śuma kintu maśinkanaki, werhki anal ayt'aś wakiśuča; xalla tiki Yösśa werh nuź maśnax khichiki; ;ans anal ti Yös śuma kintu maśnaź niki, werhki qhaźkhitaqat khečhani!
- 17 Xalla nižtikiśtan werhki weth quś amtal päsaź niki, werhki paktal khesača; ans werhki Yös mantital Pawuča, xalla ti päkuki Yös mantita qiyal kumluča.
- 18 Xalla nižtikiśtan ni weth pakaki ni Yös śuma kintunaka, ana pakśuñ maśinźku añcha kuntintutča; xalla niki tuź khiča, xalla ni Yös śuma kintu maśintikiśtan werhki ana pakta qamśtanpantača.
- 19 Nižaśa werhki anaź jėkiź mantitit, ans werhki thapatiź manta päñi khissinča, nižaśa tukuśinskinaki werhki Criśtuźta tama žoñinaka kanśtanča.
- 20 Nižaśa werhki ni judiu žoñinakźtan qamkanaki, tshi judiu žoñižtaqaś khissinča, ninaka Yöskin kirisqatśxapa; nižaśa ni Moisés lixaru qamñi žoñinaka Yöskin kirisqatśxapa, ans werhpachača ti lixaru khissintki, nižaśa weth qos quśkiśiki werhki anal ni lixarupan qamuča.
- 21 Ans tshi khenaki ni ana Moisés lixaru qamñi žoñinaka Yöskin kiriyax khiwča, nižaśa werhki ninaka irata khissinča, ans weth qos quśki Yös lixarupanča, nižaśa anśiki werhki Criśtuź lixarupan qamuča.
- 22 Nižaśa werhki ni upa quśśiś jilanakźtan qamkanaki, werhki ninaka irata khissinča, xalla ninaka Yöskin khiriyaxu. Nižaśa werhki thapa žoñinaka irata khissinča, tshi qhažtallami ninaka liwrīta khexu.
- 23 Nižaśa werhki thappacha tinakaki Yös śuma kintu layku pawuča, neqħśtan werhki ni Yösćtan chika qamśxapa.
- 24 Nižaśa ančhukkiź śiśśa, tshi śati tupśkiśiki thapaź śathča, ans śintallaqaś ni pakaki tanža. Nižta irataź ančhukki śata ni paka tanśxapa.
- 25 Nižaśa ni piluta uśhinś thakśñinakaki, ninakaki ni śhoxrichnakźkiśtanž kuytaśśa. Xalla tinakaki tshi ana thurñi pillu tanśxapaź nuź päča, ans učumnakki tshi ana tukuśiñi pilluź tanźnakiča.
- 26 Nižaśa werhki anal śuražtaqaś śatuča, nižaśa ana qhara wekśñi žoñižtaqaś čhakhźnuča.
- 27 Ans werhki weth xañchil kaśtikuča, nižaśa tsomanchi kaśaxl khiwča, nižaśa ni yaqha jilanakźkiś thaxinźku, ana werhpacha ana śuma khita khiśxapaki.

1 Corintios 10

- 1 Jilanaka, ni učumnaka achchi ephnakaž ni lhokh qota qaqhta nižaša ninakaž thappacha tshir qostan oqhta xalla ni anaž thatznakiča.
- 2 Xalla nižtikištan ninakaki ni qot qhaštan wawtistan nižaša tshiržtan wawtistan Moisestan chika khissiča.
- 3 Nižtašaqaš thappacha ninakaki ni Yös thäta taqunaka katoqchiča
- 4 nižaša ninakaki ni Yös thäta taqunaka tanšiča. Nižaša ninakž oqhš jikhškiš ni kur aqhkištan thappacha ni Yös qhaš likhchiča, xalla ni aqhiki Crištutača.
- 5 Ans ninakžkištan jilamanqha Yöškištan ana šumanakatača, xalla nižtikištan ninakž xañchiki ni ch'eqti yoqkiš thxotta eklichiča.
- 6 Thappacha tinakaki učumnak näsxapa watchiča, nižaša ana učumnak ana šumanaka pinsišxapa, ana ninakaž pinsita irata.
- 7 Xalla nižtikištan ančukki anaž ni žoñiž päta yösnaka amta, nižaša yaqhap ni achchi ephnakaki ni yösnaka amtichiča, xalla ni khjirtikišiki tuž khiča: “Ni žoñinakaki luhlšxapa nižaša likhšxapa julšniča, neqhštan ninakaki tshitsu ni žoñiž päta yösnaka amtikan tsathchiča.”
- 8 Nižaša učumnaka anaž ni iž iškiš quš thäla, xalla ni učumnaka achchi ephnakaki nuž pächiča, nižaša ninakaki tshi nöxiqaš pišk qhalu chheph milchiš žoñinaka tikhšiča.
- 9 Nižaša učumnakki anaž Crištu ujkiš thxotš pekla, xalla ni učumnaka achchi ephnakžkištanaki nuž pächiča, xalla nižtikištan ninakaki ni šqoranakaž č'atta tikhšiča.
- 10 Nižaša ančukki anaž Yösxapa chucha, xalla ni achchi ephnakžkištanaki nuž chuchchiča, neqhštan ni konñi anjilaki ninaka konchiča.
- 11 Thappacha tinakaki ni učumnaka achchi ephnakžkiš watchiča učumnak näsxapa, nižaša ninakaki khjirtača ti xašta qamañkiš qamñi žoñinaka tukitan näšnaxu.
- 12 Nižaša ni thupi khišpekñiki, xalla niki ni thxotskištanx kuytašla.
- 13 Nižaša ančukki žoñž xañchikiš ana awantichuk llakinaka ana watchinčukča. Nižaša ančukki Yöškiš tasna, nižaša Yöški ni ana awantichuk llakinakkištan ančuk anaž t'aqhisqatakiča. Nižaša ni llakiž thonanaki, Yöški ančuk liwriyakiča nižaša Yöški ančuk ni llakinaka awantisqatakiča.
- 14 Xalla nižtikištan weth q'ay jilanaka, ančukki ni žoñiž päta yösnakžkištan saraqa.

- 15 Nízaśa werhki anćhukakiś tshi năsi źoňźkiśtaqaś chiyučha: Nízaśa anćhukpachaz ti weriz čita năśna.
- 16 Nízaśa učumnakki ni Yös śuma tasa tanźkanaki, ¿anax niki ni Criśtuź lhokhźtan palt'itaya? Nízaśa ni t'anta ćh'alhźkanaki, ¿anax niki ni Criśtuź xaňchiźtan palt'itaya?
- 17 Nízaśa učumnakki aňcha tamaćha, thappacha učumnakki ni t'antikiśtankamaź luhlćha, xalla niźtikiśtan učumnakki tshi xaňchichiśćhumćha.
- 18 Nízaśa anćhukki ni Israel źoňinaka sutpacha cherźna: Xalla ni wilana thxotta uywanaka luhlňiki, xalla ni źoňinakaki ni altara amtitikiś mitiśićha.
- 19 Xalla ti čikuśti anal ni źoňiz päta yös anapan walurchiśśa khiwćha, nízaśa ni źoňiz päta yösikiś thxotta chhiświki anaź tshan khjusa yaqha chhiświkiśtan khesaćha.
- 20 Nízaśa ni ana Yös kiriňi źoňinakaki wilana thxotćhax niki, Saxranakźkinź thxotćha, ans anaź Yös kin thxotćha, nízaśa werhki anćhuk ana ni Saxriźtan munaśiňi pekućha.
- 21 Nízaśa anćhukki anaź Yös taskiśtan nízaśa Saxriź taskiśtan likasaćha; nízaśa anćhukki anaź Yös miśkiś nízaśa Saxriź miśkiś mitiśasaćha.
- 22 ¿Uśh anćhukki Yös źaxwaź śhikinś pekxa? ¡Ućumnakki anaź Yösikiśtan tshanti aśśiśki!
- 23 Nízaśa anćhukakiśtan yaqhapanakaki, tuź khićha: “Tshisuňki ćhhulu päśpekuź päśaćha.” Niki nuźupanśaćha, ans anaź thappacha nuź päś wakiśićha. Nízaśa tshisuňaki ćhhulu päśxapami liwriźlax niki, ans anaź thappacha ni Yös kirichi jilanaka quśnasaćha.
- 24 Nízaśa anaź perśun xaqiňaqaś pekśki, ans thapatiź xaqiňaź munśki.
- 25 Nízaśa anćhukki ni chhiświ tuyśnakźkiśtan thappachaz lula, ans ana ni chhiświ xahsiktan thonchiźlax xalla ni ana pinsiźku.
- 26 Nízaśa thappacha ti yoqa nízaśa neqħś źelhňi ćhhultaqinakami Yös Tatźtakamaćha.
- 27 Nízaśa tshi ana Yös kirichi źoňi am ćhheri luhlśxapa maśnasaź niki, anćhukki oqħśaqaś pekasaź niki oqa, nízaśa ćhhuluqat amkiś onaćhani ni thappacha lula, nízaśa anćhukki anaź anćhuka quśkiś ćhhulumi pinsa.
- 28 Nízaśa anćhukakiś tshisuňa maśnasaź niki: “Ti chhiświki wilana thxottaćha”, neqħśtan źoňiz anćhukakiś maśtikiśtan anćhukki anaź ni chhiświ lula, nízaśa Yös Tatźtaćha ti yoqami nízaśa ti yoqkiś źelhňi ćhhultaqinakami.
- 29 Werhki anal anćhuka quśkiś pinsiś chiyučha, ans ni yaqha źoňinakźkinl chiyučha.

- 30 Nízaša werhki chherkiŝtan Yöŝkin sparakiž khinča, ¿qhažtikiŝtan ninakaki weriž lulhtikiŝtan žaxwasaxo?
- 31 Nízaša ančhukki luhlkanaki nízaša likhkanami nízaša čhultaqinaka pākanaki Yöŝkinpanž alt'a.
- 32 Nízaša ančhukki anaž jėkhžkiŝimi ana ŝumanaka thėžna; ni judiu žoñinakžkiŝimi nízaša ni ana judiu žoñinakžkiŝimi, nízaša ana ni Yös kiriči jilanakžkiŝimi.
- 33 Nízaša werhki thapa čhultaqinakkiŝ nízaša thappacha ti žoñinakž quŝ wali khisqatŝ pekuča, ana weth perŝun xaqiñaqaŝ munkan ans thapatiž xaqiñal munuča, xalla ninaka liwrīta khexu.

1 Corintios 11

- 1 Nízaša ančhukki werh irataž pä, xaqnužt werhki ni Yös chītakama pawučhaxa xalla nižta.
- 2 Nízaša ančhuk werh khuŝñiž khen sparakiž khiwča, nízaša ančhukki weriž thaxžtanaka waqaychiča.
- 3 Ans ančhukki ŝumpachaž katoqa, ni Criŝtuki ŝapamayni žoñž achača, nízaša ni luktaqaki niž perŝun thuna achača, nižtaŝaqaŝ ni Yöŝki Criŝtuž achača.
- 4 Nízaša tshi žoñiki acha ch'oqchit Yöŝkin mayiŝichax niki uŝh Yös taqunaka maŝinčhax niki, Criŝtuž tukkiŝ niž perŝun aŝiž päča.
- 5 Nízaša tsha mätaq žon Yöŝkin ana acha ch'oqchi mayiŝasaž niki nízaša Yös taqunakal maŝnasaž niki, näza perŝun ach aŝil päča. Xalla näki chara murchinžtaqaŝša.
- 6 Nízaša tsha mätaq žonki anat unkuña ch'oqŝ pekčhax niki, tshiqax näza chara žhujžla. Ans na žonki ni chara murta uŝh ni chara žhujžta aŝŝax niki, unkuñax ch'oqžla.
- 7 Xalla ni luktaqaki niž acha ana ch'oqŝtanča, ni luktaqaki Yös iratača, nízaša niki Yös pätaž thėža. Ans na mätaq žonki luktaqžkiŝtan pätal thėža,
- 8 Nízaša ni luktaq žoñiki anaž mätaqžkiŝtan apaqtaki, ans na mätaq žonča ni luktaqžkiŝtan apaqtiki.
- 9 Nízaša ni luktaq žoñiki anaž mätaqaž khen pätaki, ans na mätaq žonča ni luktaqaž khen päтики.
- 10 Xalla nižtikiŝtan na mätaq žonki ni anjilanakaž khen unkuña ch'oqchi khiŝtanča, nízaša žoñž acha thėŝxapa.
- 11 Ans ni Yös qamañkiŝiki, anaž tshi luktaqami ana mätaqchiŝ želhča, nízaša mätaq žonmi anal ana luktaqchiŝ želhča.

- 12 Nízaśa na mätaq zónki cheqpacha luktažkiśtan apaqtipansácha, nízaśa ni luktaqaki cheqpacha na mätaq zónakiśtan ulanča; nízaśa thappacha tinakaki Yösikiśtan thonñikamača.
- 13 Nízaśa ančhukpachaž juchjiptayalla na mätaq zónki ana unkuña ch'oqchi Yösikin mayiśiś walix khesaya.
- 14 Nízaśa učumnaka us xaruki, tshi luktaqa niž chara lachha paqqatśki aśiś khesača;
- 15 ans mätaqžlaki chara lachha paqqatśki añcha waliča, nízaśa nāza acha šhoxznaxu, näkiś ni chara lachha paqqatśki onanchitača.
- 16 Xalla nižtikiśtan tshisuña ti čhultaqkiśtan ch'āraspekčhax niki, nižlaki śiś wakiśiča, ni Yös kiriči jilanaka nízaśa werhnakmi anal yaqha usanaka paxuča.
- 17 Neqhśtan niž xaru khiñil khjiržkuča werhki anažtaqaśa ančhuk q'ayachichuka, nízaśa ančhuka akhs parlanakaki ančhuk aqñižtaqaśśa, ni ančhukakiś śuma päśmimaya.
- 18 Nízaśa wethkiśiki xalla tuž maštača, ančhuk ni Yös kiriči jilanaka ni akhskiśki ančhukpora t'aq t'aqśniñčhukž khila; nízaśa werhki ti weraraqal khiwča.
- 19 ;Nízaśa ančhukpora t'aqa t'aqa khiśki wakiśiča, neqhśtan śapamayniž aśi paxta khiśxapaki!
- 20 Nízaśa ni t'aqstanakkiśtan thěšñiki xalla tiča, ni ančhuka akhskiś lulhta čhheriki, anača cheqpacha Yös čhheriki.
- 21 Nízaśa ni luhlś oraki, śapamayni niž luli tukiž luhlča; nízaśa tshi qhažultanaki čhheri ekśiś ekliča, nízaśa yaqhapaśti likhča.
- 22 ¿Nízaśa ančhukaltaki anax luhlś qhuya nízaśa likhś qhuya želhya? Nízaśa ančhukki ni Yösikin kiriči jilanakž aśi päča, nízaśa ni t'aqhir žoñinakaž aśi päča ¿Xaqhnužt werhki ančhukakiś khekixo? ¿Werhki ančhuk q'ayachuča khesaxa? ;Ans ančhukki anaž q'ayachichuka!
- 23 Nízaśa werhki ni Yös Tataž ekta usa tanśinča, neqhśtan werhki ančhukakiś ni usa thaxinchinča: Nízaśa Jesusaki ni millk'untita śeśiki niž qharkiś t'anta tanśiča;
- 24 neqhśtan Yösikin sparakiž khichiča, nízaśa ni t'anta čh'alhžku tuž khichiča: “Xalla tiki weth xañchiča, ančhukalaykuž tikhža. Ančhukki xalla ti weth thükiś päkiča.”
- 25 Xalla nižtaśaqaś ni čhheri luhlžku, Jesusaki niž qharkiś ni tasa tanžku tuž khichiča: “Xalla ti tasaki ušhka weth lhokhžtan palt'itača. Nízaśa ančhukki śapa likhtikiś, ti weth thükiś päkiča.”

- 26 Nízaša ančhukki śapa ni t'anta luhlkan, nízaša ti taskiśtan likhkanaki, ni Jesusiź tikhźtaź maśnakičha ni Jesús Tata thonśkama.
- 27 Nízaša xaqh silta źoñimit ni Yös t'antikiśtan nízaša nĩź taskiśtan ana uj pampachku likhčhax niki, Yös xañchiźxapa nízaša Yös lhokhźxapa ujź päčha.
- 28 Xalla niźtikiśtan śapamayni, ima ni t'anta luhlkan nízaša ima ni taskiśtan likhkan nĩź perśun quś śhulhśtančha.
- 29 Nízaša Jesusiź xañchi ana phalźku ni t'anta nízaša ni taskiśtan ana nāskut likhčhax niki, nĩź perśun kaśtikxapaź luhlčha nízaša likhčha.
- 30 Xalla niźtikiśtan wakchi ančhukakiśtan lä khichi źelhčha nízaša upa quśśiśnaka, nízaša yaqhapanakaki tikhśiśaqaśśa.
- 31 Nízaša ućhunnapchaź ana śuma phalśñi atčhax niki, ućhumnakki ni Yös Tatźkiś ana kaśtiktaź khekičha,
- 32 Nízaša Yös tataź ućhumnak kaśtikasaź niki ućhumnak katoqśapačha, nízaša ni ana Yös kirichi źoñinakźtan ana ninakźtan chika ujkin thxotta khiśxapaki.
- 33 Nízaša weth quś pek jilanaka, ni čheri luhlśxapa akhskanaki ančhukporaź thewsasa.
- 34 Nízaša xaqhsita ančhukakiśtan čherit eksqatčhax niki, perśun qhuykinx luhlha, Yös Tata ana niźta akhsnakkiśtan kaśtikaxu. Nízaša yaqha čhultaqinakkiśtanaki werhki perśuna ančhuk cherśñi oqhźkul askichačha.

1 Corintios 12

- 1 Jilanaka, werhki ančhuk ni Yös Espiritu Santuź onanchitanaka śiśñil pekučha.
- 2 Ančhukkiź śiśśa, ima Yös kin kirikanaki ančhukki ni źoñiź päta yös nakźkiś tshi śur źoñiźtaqaś xoqatinčhuktačha.
- 3 Xalla niźtikiśtan werhki ančhuk śumpacha śiśqatś pekučha, nízaša anaź jėkhmi tuź khesačha: “¡Jesusaki ñexučha!” Xalla ni Jesusaki ni Yös Espirituź aśkiśtanź maśinčha. Nízaša anaź jėkhmi tuź khesačha: “¡Jesusaki Tatačha!” Ans niki ni Espiritu Santuź aśkiśtanź čičha.
- 4 Nízaša ni Yös kirichi jilanakźkiśiki thapaman Yös onanchitanakaź źelhčha, ans ni thāñiki tshi Espirituqaśśa.
- 5 Nízaša thapamankiśtan Yös amtiś źelhčha, ans ni Yös ki tshiqaśśa.
- 6 Nízaša thapaman aśiź thėza, ans Yös ki tshiqaśśa, nízaša ni Yös aśtan thapamanaź päčha.
- 7 Nízaša Yös ki śapamayniźkiś ni Espirituźkiśtan tshi llakiź thāčha, xalla ni llakiki thapatiźta waličha.

- 8** Nízaśa yaqhap jilanakzkiśiki ni Espirituki śís taqunaka chichiyaxu thächa; nízaśa yaqhapanakzkiśti ni Espiritupachaz ni śuma taqu phalśi chiqatcha.
- 9** Nízaśa yaqhap zoñinakaki ni Espirituzkiśtanž Yöśkin tshanti quśśiś khissa, nízaśa yaqhapanakaśti lä zoñinaka čhhetinś tanža.
- 10** Nízaśa yaqhapanakaki milajrunaka päśxapa aśiž tanža, nízaśa yaqhapanakaśti Yöśkiśtan čiś tanža, nízaśa yaqhapanakaśti thapaman čiś taqunakaz tanža; nízaśa yaqhapanakaki ni čiřta taqunaka katoqśqatsxapaž tanža.
- 11** Xalla ti čhultaqinakaki ni Espirituz aśtan alaxaž päčha, nízaśa śapa jilanakzkiś ni Espirituz pektakamaž thächa.
- 12** Nízaśa ni zoñž xañchiki wakchi qisqisñi čhultaqinakchiśśa, xalla ninakaki tshi xañchiquaśśa. Xalla ni Criśtuki nižtaśaqaśśa.
- 13** Xalla nižta irata thappacha učumnakki judiu zoñinaka nízaśa ana judiu zoñinaka, nízaśa uywita ana uywita zoñinaka učumnakki tshi xañchichiś nízaśa tshi Espirituzkiśtanqaś thonča; nízaśa thappacha učumnakakiś ni Espirituzkiśtan onanchitača.
- 14** Nízaśa tshi xañchiki anaž tshi qisqisñillchiśqaśki, ans wakchiž želhča.
- 15** Nízaśa ni qhxochaž chiyasaž niki: “Werhki anača qhartki, nízaśa werhki anaž ti xañchikiśtanki”, ana nuž čižku niki ni xañchi ekasača.
- 16** Nižtaśaqaś ni khuñiki chiyasača: “Werhki anača žhukitki, nízaśa werhki anaž ti xañchikiśtanki”, ana nuž čižkuqaś niki ni xañchi ekasača.
- 17** Nízaśa thappacha učum xañchiki žhukiž khitasaž niki, anaž wira nonžtasača. Nižtaśaqaś thappacha ti xañchiki khuñiž khitasaž niki, učumnakki anaž mukhśñi attasača.
- 18** Xalla ni Yöśśa śapa qisqisñinakaki ni xañchikiś niž pektakama uchchiki.
- 19** Nízaśa ni qisqisñiki thappacha tshiqaz khitasaž niki, ni xañchiki anaž želhtasača.
- 20** Nízaśa ni qisqisñi čhultaqinakaki wakchiča, xalla ni xañchiśti tshiqaśśa.
- 21** Nízaśa ni žhuki anaž qharzkiś chiyasača: “Werhki am anal pekuča”, nízaśa ni achaki anaž ni qhxochanakzkiś chiyasača: “Werhki ančhuk anal pekuča.”
- 22** Ans ni upa aśi ni xañchikiś qisqisñinakaki, xalla ninakača ni xañchikiś tshan pektanakaki;
- 23** nízaśa ni učumnaka xañchikiś qisqisñinaka upa juśhupätanakaki, xalla ninakzkiś učumnakki tshantiž kuytiča. Nízaśa učumnakki ni upa qisqisñinaka khitanakaki, xalla ninakača tshan k'achha kuytaśtaki.

- 24** Nízaśa učumnaka xañchiź sawktankhiñi qisqisñinaka učumnakki anaź ninaka kuytaśśa. Nízaśa Yöski ni ana khjusa khita qisqisñinaka śuma wakiśiñi pächićha, xalla niźtikiśtan ninakaki tshan khjusa kuytita khiśtanćha.
- 25** Xalla ni xañchikiśki ana yaqha yaqha źelax khitaćha, ans ni xañchi qisqisñinakaki śapamayniźkiśtan llakiśhtanćha.
- 26** Nízaśa tshi xañchiź qisqisñiź t'aqhiśasaź niki, thappacha ni yaqhanakaki śaqaś t'aqhiśi; nízaśa tshi xañchi qisqisñiki śuma kuytitaźlax niki, thapa ni qisqisñi xañchinakakiź chipćha.
- 27** Nízaśa anćhukki Criśtuź xañchićhukćha, nízaśa śapamayni anćhukki ni xañchi qisqisñinakaźtaqaśśa.
- 28** Yöski ni Yös kirichi jilanakźkiś tiźtanaka źelñi pekćha, tukkinaki apuśtulanaka khiśtanćha, niź xaruki Yöskiśtan chiñinaka khiśtanćha, niźxarpachaki thaxiñinaka khiśtanćha, neqhśtan milajru päñi jilanaکا khiśtanćha, nízaśa yaqhapanakaki lä źoñinaka qullñi khiśtanćha, nízaśa Yös kirichi jilanaکا yanapñi khiśtanćha, nízaśa yaqhapanakaki irpiñinaka khiśtanćha, nízaśa yaqhapanakaśti yaqha taqunaka chiñi khiśtanćha.
- 29** Nízaśa anaź thappacha apuśtulanaka, nízaśa anaź thappacha Yöskiśtan chiñinaka. Nízaśa anaź thappacha thaxiñinaka, nízaśa anaź thappacha milajrunaka päñiki,
- 30** nízaśa anaź thappacha ni lä źoñinaka qullś aśśiśki. Nízaśa anaź thappacha ni yaqha taqunaka chiñiki, nízaśa anaź thappacha ni katoqsqatñiki.
- 31** Nízaśa anćhukki ni Yös śuma onanchitanaka tanś pekśtanćha. Werhki anćhukakiś tshi añcha śuma jikhśl thaxnaćha.

1 Corintios 13

- 1** Nízaśa werhki źoñinakź chiś taqunakal chiyasaź nízaśa anjilanakź chiś taqunakamil chiyasaćha, ans werhki ana oqśniñźlax niki, werhki tshi lächi jiruźtaqaśćha nízaśa tshi źhaxr kampanaźtaqaśćha.
- 2** Nízaśa werhki Yöskiśtan chiyax khititźlax niki, nízaśa werhki ni Yös xamaśit amtitanaka śiśućhax niki, nízaśa thappacha ti ćhhultaqinaka śiśkumi, nízaśa werhki tshi kuru qisqatś quśśiśćhalax niki, ans werhki ana oqśniñźlax niki, werhki anaź ćhhulumit.
- 3** Nízaśa werhki weth qamanaka ni t'aqhir źoñinakźkiś toxźinkumi, nízaśa werhki weth perśun xañchil ujñnaxu thäsaź nimi, nízaśa werhki ana oqśniñźlax niki, xalla tinaka pätaki wethtaki ana ćhhulumi wakiśićha.
- 4** Xalla ni oqśni quśśiś źoñiki awantiñi quśśiśśa, ana ćhhaxwqatñi quśśiśśa, nízaśa ana mit quśśiśśa.

- ⁵ Nízaša ana čhhulumi ana wali päniča, nízaša ana žožta qhxortipašniča, nízaša ana peršunpacha šhoxritsniča, nízaša anapan čhhulkištanami žaxwchi želhniča;
- ⁶ nízaša anaž ni ana šumanakkištan chipški, ans werarkištanpanž kuntintu khiški.
- ⁷ Nízaša šuma oqšni quššis khiški thappacha čhhultaqinakkištan t'aqhišišpanča, amki thappacha ninaka kiriya, nízaša thappacha thewžna, nízaša thappacha awanta.
- ⁸ Nízaša ni oqšni quški anaž wira qatakiča, ans ni Yöškištan čiňi jilanakakiž qatakiča, nízaša ni taqunakamiž qatakiča, nízaša ti yoqkiš šištanakami anaž wakišakiča.
- ⁹ Nízaša ti šištanakami nízaša Yöškištan chitanakami, nízaša ti anš šišta čhhultaqinakaki anaž qhanakama.
- ¹⁰ Nízaša čhhul orat Yös thonačhaxa xalla ni oraž ni ana šum čhhultaqinakaki qatakiča.
- ¹¹ Werhki ušha khikanaki chichintača nízaša pinsintača nízaša parlintača tshi ušhažtaqas; nízaša chawk žoňi khiskuki, ni ušha khikan qamtanakaki wirkin ekchinča.
- ¹² Anšiki učumnakki ni Yös anaž qhanakama cherča, tshi šur ispijukištaqas; ans tshi nöxiki ni Yöštan yukhporaž chersasakiča. Anš weth quški anaž šuma ni Yös paxča, nízaša werhki tshi nöxiki šumpachal ni paxača, xalla ni Yös xaqhnuž werh paxchižlax xalla nuž.
- ¹³ Nízaša chheph čhhultaqinakaž cheqan želhča: Ni thapa quštan khiš, nízaša ni šuma thonni cheqš, nízaša ni žoňi oqš; xalla ni chhephkištanaki tshan cheqanaki ni žoňi oqša.

1 Corintios 14

- ¹ Nízaša ančhukki oqšni quššišpanž khiš peka, nízaša ančhukki Yöškištan ni orapachaž ni Espirituž onanchitanaka maya,
- ² Nízaša ni yaqha taqunaka chičiňi žoňiki Yöštanž parliča, ans ana ni žoňinakžtanaki, nízaša anaž jekhmi niž chitaki naša. Xalla ni čiňiž qos quškišiki xamašitž čiča, xalla ni chitaki anaž jekhmi katoqiča.
- ³ Nízaša Yöškištan chita taqunaka mašini žoňiki, ni Yös kirichi jilanaka paqaxuž mašinča.
- ⁴ Nízaša ni ana paxta taqunakkištan čiňi žoňiki, niž peršun xaqiñaž čiča; ans ni Yöškištan mašini, ni Yös kirichi jilanakaž paqqatča.
- ⁵ Nízaša werhki thappacha ančhuk ni yaqha taqunaka chičiňil pekuča; nízaša werhki ančhuk ni Yöškištan mašini pekuča; xalla tiki ni yaqha taqunaka

chískiŕstan tshan ŕumaĉha, xalla ni chĭta taqunaka katoqsqataŕaz nĭki, ni taqunakaki ni Yŕs kirĭchi jilanaka paqqatŕxapaĉha.

⁶ Niŕaŕa weth q'ay Jilanaka, weriŕ anĉhukakiŕ thonŕku ni ana paxta taqunakŕtan palxaytanki, anĉhukakiŕ ni chĭtanakaki anaŕ ĉhhulkiŕimi wakiŕsaŕaĉha, xalla ni Yŕs uĉhumnakakiŕ kuchanŕkita maŕnŕmi mayaĉha, uŕh ni cheqpacha ŕiŕnaŕkiŕtanami, uŕh yaqhap ni Yŕskiŕtan maŕnŕskiŕtanami, uŕh yaqhap thaxinŕskiŕtanami.

⁷ Niŕaŕa ni its peqhŕnakaki wakchiŕ ŕelhĉha, xalla ni pinkalluŕtan niŕaŕa kitarŕtan tshi xorchiŕqaŕ khitasaŕ nĭki, ŕxaqhnuŕ uĉhumnakki ti itsŕni peqhŕnaka phalŕnasaxo?

⁸ Niŕaŕa tshi kirkiŕiki ni tothi qostanallaŕ qhawasaŕ nĭki, anaŕ jĕkhmi ni kira ŕalŕxapa thakŕnasaĉha.

⁹ Niŕaŕa anĉhukatanaki xalla niŕta irataŕaqaŕ watĉha: Niŕaŕa anĉhukki anĉhuka taqunakkiŕtan ana nŕŕuk taqunaka chiyasaŕ nĭki, ŕanĉhukki ni chĭtanaka xaqhnuŕ nŕŕnakixo? ŕNiŕaŕa ni taquki ŕina chĭtaŕtaqaŕ khekiĉha!

¹⁰ Niŕaŕa ti yoqkiŕiki wakchi taqunakaŕ ŕelhĉha, niŕaŕa thappacha ni taqunakaki nŕŕuka kamaĉha.

¹¹ Niŕaŕa werhki ana ni taqunaka ŕiŕuĉhax nĭki, ni taqu chĭŕni ŕoŕŕkiŕiki yaqha ŕoŕiŕtaqal kheĉha, niŕaŕa xalla ni ŕoŕniki wethkiŕiki yaqha ŕoŕiŕtaqaŕ khekiĉha.

¹² Xalla niŕtikiŕtan anĉhukki ni Espirituŕ onanchitanaka thappacha qhxortipaŕ pekĉha, ans anĉhukki ni Yŕs kirĭchi jilanaka paqqatŕinaka thappacha tanŕpanŕ wakiŕiĉha.

¹³ Niŕaŕa ni yaqha tawqkiŕtan chĭŕniki, Yŕskiŕtan ni taqu katoqsqatŕxapa aŕix mayla.

¹⁴ Niŕaŕa werhki tshi ana ŕiŕta tawqkiŕtanl Yŕŕkin mayiŕasaŕ nĭki, weth animuŕtanqal mayiŕuĉha, ans weth quŕki anaŕ katoqĉha.

¹⁵ ŕNeqhŕtan werhki ĉhhulu pŕŕt wali khesaya? Ans werhki Yŕŕkin mayiŕiŕtanĉha weth animuŕtan niŕaŕa weth thapa quŕtan. Niŕaŕa werhki weth animuŕtan niŕaŕa thapa quŕtan Yŕŕkin itstanĉha.

¹⁶ Niŕaŕa amki am animuŕtanqaŕ Yŕs thŕ aynaqasaŕ nĭki, niŕaŕa tshi ina ŕoŕni amiŕ chĭta nonŕku, ni ŕoŕniki anaŕ nŕŕnasaĉha niŕaŕa ni ŕoŕniki anaŕ katoqi atasaĉha.

¹⁷ Ni amiŕ chĭtanakaki aŕnĉha waliŕ khesaĉha, ans ni chĭtanakaki ni yaqha ŕoŕŕkiŕiki ana wakiŕiŕiĉha.

¹⁸ Niŕaŕa werhki ni yaqha taqunaka chĭnĉha anĉhukakiŕtan tshanti, xalla niŕtikiŕtan werhki Yŕŕkin sparakiŕ khiwĉha;

- 19 Xalla ni Yös kirichi jilanakzkiś werhki taxsnuku taqunakal chiś pekuča, ni jilanaka katoqaxu, neqhstan ninakaki yaqha jilanakzkin thaxnaxu, nižaša ni qhaluqhalu watha yaqha taqunaka thaxinśapami.
- 20 Nižaša ančhukki jilanaka anaž tshi okhalažtaqaś pinsa. Nižaša ančhukki ni ñexunakzxpapa tshi okhalažtaqaś khekiča; nižaša ni ančhuka pinsiśkiśiki chawk žoñižtaqaś khekiča.
- 21 Xalla ni khjirtikiśiki tuž khiča: “Xalla ti chawkh wathzkiśiki yaqha taqunakžtanl chiyacha nižaša ni yaqha wathchiś žoñinakz atkiŝtan; xalla nuž čitikiŝtanami tinakaki anapanž kaśakiča, xalla nuž khiča ni Yös Tataki.”
- 22 Xalla ni yaqha taqunaka čiški, ni ana Yös kirichi žoñinakzkiśiki tshi chimpužtaqaśša, ans ana ni thapa quśiš žoñinakzkiśiki. Nižaša ni Yöskiŝtan maśinś taqunakaki, ni thapa quśiš žoñinakzkiśiki tshi chimpužtaqaśša, ans ana Yös kirichi žoñinakzkiśiki anaž nižta.
- 23 Nižaša thappacha ni Yös kirichi jilanakaki tšikiśqaś akhsiž khesača, nižaša ninakaki thapaman taqunakzkiŝtanž čichiyasača, xalla nuž khen tshi ina žoñiž ninakzkiś luškasača ušh ana Yös kirichi žoñimi, xalla ni žoñiki ančhuk lukurata khissižka khekiča.
- 24 Ans thappacha ninakaki ni Yös taqunakaž maśnasaž niki, xalla nuž khen tshi ina žoñiž luškasača ušh ana Yös kirichimi, xalla ni žoñipachaž quś žethchi khekiča nižaša nižačaž thappacha ni nonžta taqunaka phalžnakiča.
- 25 Xalla nuž ni žoñiki niž qos quś ŝhulžnakiča, neqhstan niki Yös Ephžkin khisku amtakiča, nižaša ni žoñiki cheqpacha Yös ančhukakiś qamñi paxakiča.
- 26 ¿Jilanaka učumnakki čhhulu wattataxo? Xalla ni akhskanaki ŝapamayni tshi wirsuchiśkamaž khesača, nižaša tshi thaxinśnaka nižaša tshi wiyžkitanaka kint'asača, nižaša yaqha tawqkiŝtan maśnasača, ušh ni taqunaka katoqsqatasača. Thappacha tinakaki ni Yös kirichi jilanaka paqqatśxapača.
- 27 Nižaša ni yaqha taqunakkiŝtan chiyasaž niki, pukultan ušh chhepultan žoñiqax čila, ŝapamayni ninakaki iraśiŝtanča; nižaša tšišuñaki katoqisqatla.
- 28 Nižaša ni taqu katoqisqatñi anat želhčax niki, ni Yös kirichi jilanakaki quśkiśqax ŝhoxla, nižaša ninakaki ŝapamayni perśun quśkiśx amaytaśla nižaša Yös Ephžtami.
- 29 Nižaša ni Yöskiŝtan čičinakaki pukultan ananax chhepultanx čila, nižaša ni yaqhanakaki ni čita taqunaka ŝumpachax phalžla.
- 30 Nižaša Yöski ni julśi želhñi žoñžkiś qhanacht'ižkiča, ans ni palxayñiki ch'uj khiŝtanča.
- 31 Xalla nuž ninakaki ŝapamayni Yöskiŝtan maśinś iraśasača, nižaša thappacha ninakaki thaxinśnaka nižaša aśi tanžnasača.

- 32** Xalla ni Yösikiŝtan maŝinŝ onanchitaki, ni Yösikiŝtan chiñiŝ qharkiŝ khiŝtanĉha,
- 33** xalla ni Yösiki ŝuma qamañchiŝ Yösŝa, niŝaŝa ana ŝoñinaka muspaysqatñiĉha. Niŝaŝa thappacha ni Yös kirichi jilanakaki tirapan niŝ oqi waqaychiŝtanĉha,
- 34** Niŝaŝa ni mätaqanakaki ni Yös kirichi jilanaka akhsku parlanaki ch'uj ŝelhŝtanĉha, xalla ninakŝkiŝiki anaŝ chiya khitaki. Ni mätaqanakaki ninakŝ luktaqŝxaru khiŝtanĉha, xaqhnuŝ ni li chiĉhaxa xalla nikama.
- 35** Niŝaŝa anĉhukki ŝiŝ pekĉhax niŝi, anĉhukki qhuykin ni anĉhuka luktaqanaka pewkŝna; xalla ni Yös kirichi jilanakaŝ akhsku parlanaki ni mätaqanakaki anaŝ mitiŝiŝ wakiŝiĉha.
- 36** Niŝaŝa ti Yös ŝuma kintu anaŝ anĉhukakiŝtan qallantichiki, niŝaŝa anaŝ anĉhuk alaxaqas ti Yös taqunaka tanŝiki.
- 37** Niŝaŝa yaqhapaki Yösikiŝtan chiñit khikhiĉhax niŝi, uŝh ni Espirituŝ irpitat khiŝ pekĉhax niŝi, xalla niŝi ti weriŝ Yös li khjirta paxakiĉha.
- 38** Niŝaŝa ni ŝoñiki ni khjirtanaka anat paxaĉhax niŝi, ni Yös Tataki ni ŝoñi anaŝaqas paxakiĉha.
- 39** Niŝaŝa weth q'ay jilanaka, anĉhukki ni Yösikiŝtan maŝinŝ onanchitaŝ thewŝna, niŝaŝa anĉhukki ni yaqha taqunaka chiñinaka anaŝ q'iwa.
- 40** Ans anĉhukki ŝuma quŝtanŝ pä niŝaŝa chiŝtakama.

1 Corintios 15

- 1** Xaŝiki jilanaka, werhki anĉhukakiŝ ni Yös ŝuma taqunaka thaxinchinla xalla ni khuñŝñil pekuĉha. Xalla tiĉha ni anĉhukaŝ iyawkhita Yös ŝuma kintuki, xalla neqhŝi anĉhukki thurt'ichinĉhupanĉha.
- 2** Niŝaŝa anĉhukki ti Yös ŝuma taquŝ khen liwrŝsnakiĉha, ni weriŝ anĉhukakiŝ maŝintakama anĉhuk ti tawqkiŝ thurt'ichipan khekiŝ niŝi; ana nuŝ päkuŝti anĉhukki inapanqas kirichi khekiĉha.
- 3** Xalla ni qallantikanaki werhki wethkiŝ thaxintanakaŝaqas anĉhukakiŝ thaxinchinĉha, xalla ni Khjirtaki tuŝ khiĉha, ni Criŝtuki uĉhumnaka ujkiŝtan tikhŝiĉha;
- 4** Niŝaŝa ni Khjirti patxparuki khiĉha, ni Criŝtuki thattaĉha, neqhŝtan chheph maxkhiŝtan jakatatchiĉha;
- 5** Niŝaŝa ni Jesusaki Cefakiŝ thensiĉha, neqhŝtan ni qhalu piŝkchiŝ thaxintanakŝkiŝ thensiŝaqasŝa.
- 6** Xalla neqhŝtanaki ni Jesusaki taxŝnukuwatha jila Yös kirichi jilanakŝkiŝ thensiĉha, xalla ni cherchinakaki anŝkama iyapanŝ ŝethĉha, ans yaqhapanakaki tikhŝiĉha.

- 7 Neqhstan Jesusaki Santiaguški thensiśaqaśśa, niźaśa thappacha niź apuštulanakźkiś.
- 8 Neqhstan ni žeranśkinaki wethkiś thensiśaqaśśa, werhki tshi śullta mathta wawaźtaqaśtča.
- 9 Niźaśa werhki ni apuštulanakźkiśtan ana añcha wakiśintča, niźaśa werhki anal apuštula khita khiś wakiśučha, niźaśa werhki ni Yös kirichi jilanaka tanśxapa qhurchinča.
- 10 Niźaśa ni Yös wethkiś añcha śuma oqśñiź khen werhki źetuča; niźaśa niź wethkiś oqźtaki anatača inapanqaśki. Ans werhki ni apuštulanakźkiśtan tshallan lanqśinča; xalla ni lanqśnakaki anatača weriź päta, ans Yös pätača, niźaśa niź oqśñi quśki werh yanapchiča.
- 11 Niźaśa werhmi ninakami xalla ni cheqan wakiśiñi ančhukakiś thaxinchinča, neqhstan ančhukki ti kirichinchukča.
- 12 Xalla ni učum thaxinśki jakatatchi Crištuźkiśtanča, ¿Ančhukakiśtan tshi qhaźultan qhaźtikiśtan ni tikhśinaka ana jakatatakiča khinchuktaxo?
- 13 Niźaśa anaź tikhśikiśtan jakatats źelhtasaź niki, Crištuki anaź jakatattasača;
- 14 Niźaśa ni Crištuki ana jakatatchiźlax niki, ni werhnakaź maśintaki anaź čhulxapami wakiśiča, niźaśa ančhuka thapa quśmi anaź čhulxapami wakiśasača.
- 15 Xalla tinakaki nuźupanź khesaź niki, werhnakki Yöskiśtan toskara cherñil khitasača, niźaśa werhnakki Crištu jakatatchiča khikan thurt'asaź niki, Yös moq'ul thurt'uča, niźaśa cheqpacha anaź jakatattasaź niki, ni tikhśinakaki anaź jakatattasača.
- 16 Niźaśa ni tikhśinakaki ana jakatatñiźlax niki, Crištuki anaśaqaź jakatattasača;
- 17 Niźaśa ni Crištuki ana jakatatchiźlax niki, ni ančhuka thapa quśki anaź čhulxapami wakiśiča: Neqhstan ančhukki tirapanź ančhuka ujkiś qamča.
- 18 Xalla niźtikiśtan ni Crištuźkin kiriźku tikhśi jilanakaki qatchiśaqaśśa.
- 19 Niźaśa učumnakakiś Crištuźkiśtan thonñi qamañaki ti yoqxapaqaśśa, niźaśa učumnakki thapatizkiśtan ana śuma khitičumča.
- 20 Niźaśa Crištuki cheqpacha jakatatchiča. Xalla ni Crištuča ni jilaqall poqchi čheri axźtaki: Niźaśa niki ni jakatatskiśtan tuki jakatatchiča.
- 21 Niźaśa tshi žoñiź khen ti tikhski źelhča, niźaśaqaś tshi žoñiź khen ti tikhśikiśtan jakatatski thonča.
- 22 Niźaśa Adanź khen thappacha žoñinakaki tikhza, xalla niźtaśaqaś Crištuź khen thappacha źetchiśkama khekiča.

- 23 Nižaša śapamayni ninakźkiś wakišiñi thäta khekiča: Nižaša Crištuź tukkinaki khekiča; neqhstan Crištuź kephźkitan niźkiś apśñinakaki khekiča.
- 24 Ni Crištuź ti yoqa irpiñinaka kantan, nižaša ni chawkh jilirinaka nižaša aśinaka, nižaša ninakaki ninakź irpiśnaka ni Yös Ephźkiś thätan, xalla neqhstan ni tukuśinski thonakiča.
- 25 Xalla ni Crištuki irpištantača thappacha nižtan moq'uśñinaka niž qhxoch qostuñ thekźta khiśkama;
- 26 xalla ni žerañi čhaxwqatñi tikhśki atipźtaž khekiča.
- 27 Nižaša Yösiki thappacha čhhultaqinaka Crištuź qharkiś uchchiča. Xalla ti chikuśti anaž Yös qharkiśpacha khissa, xalla niṗpachaž thappacha ni čhhultaqinakaki Crištuź qharkiś thächiki.
- 28 Xalla neqhstan thappacha Crištuź qharkiś khistanaki, nižaša ni Crištupachača ni Yös Matiki, neqhstan ni Crištupachaž Yösikiś tasnakiča, ni Yösša thappacha ni čhhultaqinakaki ni Crištuźkiś thächiki. Xalla nuž Yös Ephźtača thapa čhhultaqinakaki.
- 29 Nižaša yaqhap žoñinaka tikhśi žoñinakźkiśtan wawtisñinakaki, žninakaki xaqužt khisnakixo? Ni tikhśinakaki ana jakatatñiča, žčhhulkiśtanž ni tikhśinakźkiś wawtisnasaxo?
- 30 žQhažtikiśtan učumnakki orat orat anawalkiś thonxo?
- 31 Jilanaka qhažtikiśtan werhki śapuru tikhśkiś thxotsukataxo. Xalla tiki ančhukaž ni Jesucristu Tatźkiś kiričiž khen werhki cheqpacha añcha kuntintutča.
- 32 Nižaša werhki ni Éfeso wathkiś ni ñexw žoñinakźtan xañchipora qichasinča, žxalla ni päkuśti čhhulut werhki kanasaxo? Nižaša ni tikhśinakaki cheqpacha anapanž jakatatasacha, nižaša yaqhapanakaki tuž khiča: “žAnśiki khjusaž luhžla nižaša likhžla, neqhstan učumnakki xaqa qatki tikhžnačhani!”
- 33 Nižaša ančhukki anaž millk'untisqata. Xalla niki chitapanča, tuž khikan: “Ni anaśum maśinakaki ni śuma usanakaž thatanžinča.”
- 34 Nižaša ančhukki ni cheqpach juchjiptayśkinž qhutźka, nižaša ančhukki anaž iya uj pä nižaša ančhukakiśtan yaqhapanakaki anaž Yös paxča. Werhki ančhukakiś til chiyučha ančhuk aśaxu.
- 35 Nižaša yaqhapanakaki kunam pewkźnačhani tuž khikan: “žXaqhnuž ni tikhśinaka jakatatakixo? žNinakaki qhažta xañchichśpan khekixo?”
- 36 žXalla tiki sumsu pewkźtača! Tshi muju čhhakhtaki tikhśtanča, neqhstan ni ew śqala jekźnaxu.
- 37 Nižaša ni čhhakhta śqalaki anaž śqalapacha jekźnasača, tirikumeq khila uśh yaqha čhherimeqaś khila, ans ni mujullaqaś kutsakiča.

- 38 Xalla neqhstan Yös Ephki, ni sqala xaqhnuż pekchaxa xalla nuż uchchića, niżaśa śapa mujżkiś xaqhnuż niż tshiti wakiśićhaxa xalla nuż thächića.
- 39 Niżaśa ni xañchinakaki anaż thappacha tshi iratakamaki; tshiki źoñż xañchića, niżaśa tshiki uywanakż xañchića, niżaśa tshiki weżlanakż xañchića, niżaśa tshiśti ni ch'isnakż xañchića.
- 40 Xalla niżta irataśaqaś źelhcća, tsekuñ źelhñi niżaśa ti yoqkiś źelhñi xañchimi; niżaśa tshiki ni tsekuñta k'achha xañchinakaća, niżaśa tshiśti ti yoq k'achha xañchinakaća.
- 41 Niżaśa ni thuñ qhanaki ni jiś qhankiśtan tshemataća, niżaśa ni warawar qhankiśtanami; niżaśa ni warawaranakami, tshi warawarż qhanaki yaqha warawar qhankiśtan tshemataća.
- 42 Xalla niżta irataśaqaśśa ni tikhśi jakatatśkiśtanaki. Xalla ni tikhśi thatta xañchiki ana wakiśiñiż moqhća; xalla ni jakatatñi xañchiśti añcha k'achha thupiż khekića.
- 43 Niżaśa ni thatta xañchiki ana pekchukaća; ans ni jakatatñi xañchiki añcha walića. Xalla ni thatś xañchiki aś upaća; ans ni jakatatñiki thupića.
- 44 Xalla ni thatś xañchiki xañchiqaśśa, xalla ni jakatatñi xañchiśti animuchiśśa. Niżaśa xañchiqat źelhcćhax niķi, niżtaśaqaś animchiś xañchiki źelhcća.
- 45 Xalla tuż khića ni khjirtaki: "Xalla ni tuki thulżta Adán khita źoñiki, xalla niķi źetchiś khissića"; niżaśa ni wirkin khiñi Adanki źeti thäñi animu khissića.
- 46 Niżaśa ni animuki anaća tukkin, ans ni xañchića tukkinaki; niżaśa ni animuki niż xaruż khekića.
- 47 Niżaśa ni tuki päta źoñiki philkiśtan pätaća, xalla niķi ti yoqxapataća; ans ni wiruñ thonchi źoñiki tsewktan thonchića.
- 48 Xalla ti yoqkiś źelhñi xañchinakaki, ni philkiśtan päta źoñi irataća; niżaśa ni tsewktan thonchi źoñiki ni tsewкта irataća.
- 49 Xalla nuż ućhumnakki ni philkiśtan päta źoñi iratićhumća, xalla niżtaśaqaś ućhumnakki ni tsewktan thonchi źoñi irataśaqaś khekića.
- 50 Niżaśa jilanaka werhki anćhukakiśśaqaś chiś pekuća, ućhum xañchikamaki ni Yös irpiś wathkinaki anaż luśhi atasaća, niżaśa ni ujchiś źoñiki ni ana ujchiś źoñżkiś anaż luśhi atasaća.
- 51 Niżaśa werhki anćhuk ni Yös xamaśit amtita śiśqatśl pekuća: Ućhumnakki anaż thappacha tikhźnakića, ans ućhumnakki thappacha kephsikamaż khekića
- 52 niżaśa tshi źhuki ch'iphkhenallaqaś ućhumnakki kephsiż khekića, niżaśa ni tukuśinskiś tothi thawźnan. Xalla ni oraki tothiż qhawakića, niżaśa ni tikhśinakaki jakatatakicha, ana iya tikhśxapa. Xalla nuż khen ućhunnakmi kephsiż khekića.

- 53 Nižaša učumnaka ujchiś xañchiki, ni ana ujchiś xañchi kuthźnakiča, nižaša ni učumnaka tikhśñi xañchiki ana tikhśñi xañchiź kuthźnakiča.
- 54 Nižaša učum ujchiś xañchiki ni ana ujchiś xañchi kuthźtan, nižaša ni učum tikhśñi xañchiki ni ana tikhśñi xañchi kuthźtan ni khjirtaki kumlisnakiča, ni khjirtaki tuź khiča: “Xalla ni tikhśki atipźtača.
- 55 ¿Tikhś xaqhsikin ni am atipśxo? ¿Nižaša tikhś xaqhsikint ni am llakinakaxo?”
- 56 Xalla ni tikhś llakinakaki ni ujnakača, nižaša ni ujki li xaruź aśsiś khisqatča.
- 57 ¡Nižaša učumnakki Yöśkin sparakiź khichukača, xalla niki učumnakakiś ni Jesucristu Tataź khen atipś učunkiś thätača!
- 58 Xalla niźtikiśtan weth q'ay jilanaka, ančukki śuma thurt'ichipanź khella nižaša ančukki tirapanź ni Yöšta lanqźna; nižaša ančukki śiśsa ni Yös Tatźtan chika lanqśki anača ina.

1 Corintios 16

- 1 Ančukki ni Yös kirichi jilanakźkiś yanapśxapa ramt'akiča, ančukki weriź ni Galacia yoqkin Yös kirichi jilanakźkiś chiźintakamaź päkiča.
- 2 Nižaša śapa tuminkuki ančukki śapa mayni tshi qhaźtallami ančuka kantaxamkiśtan t'aqśtantača, nižaša ančukki ni śhoxśtanča ni weriź thontan ana wilta ramśxapa.
- 3 Neqhśtan weriź thontan, werhki ni ančukaź illśta źoñinaka Jerusalén wathal kuchnača, ni ančukaź ramthapta päśnakźtan nižaša ančukaź khjirta kartiźtanl kuchnača.
- 4 Nižaša werh oqhchukaź khekiź niki, ninakaki wethtanź oqakiča.
- 5 Werhki ni weth oqhśkiśiki Macedonia yoqa nuź wathśtanča; neqhśtan Macedonia yoqkiśtan Corinto wathal irantača.
- 6 Neqhśtan werhki ančukatan tshi qhaźtapacha ekliś atuča, uśh nit thappacha ni awtipacha nikhu eklačhaxa; neqhśtan wiruñ werh oqhś khenaki ančukki werh yanapasača.
- 7 Nižaša werhki, ančuk anśiki anal watkanqaś cherśpekuča, ans tshi qhaźtapacha ančukatan źelħś pekuča, Yös nuź munasaź niki;
- 8 Nižaša werhki ni Ēfeso wathkiś ni Pentecostés thuñikamal eklačha,
- 9 nižaša ni weth lanqś śanaki piśkkiśtan piśk khethsiča, nižaša ni wethtan moq'u źoñinakaki tamača.
- 10 Nižaša ančukki Timoteoź irantiźkitan, Timoteoź quś kuntintupanź khisqatakiča, xalla niki werh irata Yöštaxapa lanqśñiśaqaśsa.

- 11 Nizaša ančhukakištan anax xaqhsiltami ni Timoteo iñarakiča; ans ančhukki niž oqhškiš thapa quštanž yanapakiča, xalla ni Timoteo werh cheršni thonaxu, nizaša werhki Yös kirichi jilanakžtan chikal thewžnuča.
- 12 Ans werhki ni Apolo jilžkišiki añcha rokt'ichinča, ni Yös kirichi jilanakžtan ančhukakin thonšni oqaxu, nizaša ni Apoluki anšiki ana oqhš pekchiča. Nizaša niški čhhul ora oqhšpekkut oqáčhani.
- 13 Nizaša ančhukki naynayi nizaša thapa quštanpaž khekiča. Nizaša ančhukki Crištužkiš tassi thapa quštanpanž khekiča.
- 14 Nizaša ančhuk čhhulu päkumi, thapa quštanpanž päkiča.
- 15 Nizaša jilanaka ančhukki šišša, ni Acaya yoqkištanaki ni Estéfanos qhuy žoñinakača tuki Yösčin kirichiki, neqhštan ninakaki ni Yös kirichi jilanakžkiš thapa quštan manta pächiča.
- 16 Nizaša ančhuk jilanaka ni Estéfanos irata päni žoñinaka irataž khekiča, nizaša thappacha ni yanapñinaka nizaša Yöšta lanqšñinaka irataž khella.
- 17 Werhki ni Estéfanos thontikištan añchal chipchinča, nizaša ni Fortunato, Acaico, tinakaki ančhukaž ana želan ančhukakištan thejžinchiča.
- 18 Ninakaki werh quš phiya khisqatchiča, nizaša ančhukakišimi. Nizaša ančhukki ninaka thapa quštanž nonžna.
- 19 Nizaša ni Asia yoqkiš želñi Yös kirichi jilanakaki ančhukakin tsänžkiča. Nizaša Áquila nizaša Prisca nizaša ninakž qhuykiš akhsni Yös kirichi jilanakaki Yös Tatz thükiš ančhukakinšaqas tsänžkiča.
- 20 Nizaša ančhukki thappacha ni Yös kirichi jilanakaž tsänžkita tanžna. Nizaša ančhukki ančhukkamaž tshi šuma chhulšñillžtanž chhulsasakiča.
- 21 Werh Pawlutki, ančhukakin ti tsäntal peršun qharžtan khjiržkuča.
- 22 Nizaša xaqhsilta žoñit ana Yös pekčax niški, ¡xalla ni Yös kaštikuki ni žoñžkišx thonla! ¡Učhunnaka Yös Tata thonalla!
- 23 Nizaša ni Jesús Tadaki ančhukakiš niž oqšni qušx thäžkila.
- 24 Nizaša weth oqšni quški Jesucristuž thükiš ančhukatanpanča, xalla nužox khila.

2 Corintios

2 Corintios 1

- 1 Werh Pawlutki Yös pektakama Jesucristuž apustultcha, anchukakin weth Timoteo jilžtan chika tsänžkuča, ni Corinto chawkh wathkiš qamñi Yös kirichi jilanakžkin, nižaša ni Acaya yoqkiš qamñi jilanakžkinšaqaš tsänžkuča.
- 2 Nižaša učum Yös Efesios nižaša Jesucristu Tatžtan anchukakiš suma oqšni quš nižaša suma qamañax thážkila.
- 3 Nižaša učumnaka Jesucristu Tatž Yös Ephki añcha alt'itax khila, xalla ni Yösša učumnaka oqšni Ephki, nižaša ni Yösša učumnak qishñiki.
- 4 Xalla ni Yös Ephča thappacha učumnaka llakkištan qishñiki, nižaša učumnakki ni t'aqhišini jilanakžkinšaqaš qušnasača, xalla ni Yös učumnakakiš qušta xalla nižta iratašaqaš ninakžkin qušnasača.
- 5 Xalla nuž ni Cristuž t'aqhišitaki učumnakakiš watžkiča, nižaša učumnakki nižtan chikaž t'aqhiši, xalla nižtašaqaš ni Cristužkištan ni učum oqšni quški watča.
- 6 Ans werhnakki t'aqhišučhax niki, anchuk qušta nižaša liwrīta khexuča; nižaša Yöski werhnak quššax niki anchuk qušta khexušaqašša, nižaša anchukki ni t'aqhišinaka atipš aši tanžnasača werhnak irata.
- 7 Werhnakki anchukakiš añcha thupil tasnuča, anchukki anš t'aqhiši, neqštan Yöski anchuk qušnakiča.
- 8 Jilanaka učumnakki ni Asia yoqkiš qhaž wilita t'aqhištača xalla nipanž šišakiča. Xalla niki tshi ana wal llakitača, učunnakki anapantača iya awantichuka nižaša učumnakki tikhžnažka khitača.
- 9 Nižaša učumnakki tshi konš khita žoñižtaqaštača. Xalla tiki učunnakata thaxinšxapa añcha wakišiča persunpachkiš ana tas, ans Yöskin tas wakišiča, ni Yöski tikhši žoñinaka jakatatsqatñiča.
- 10 Nižaša Yös Ephki učumnak liwrīchiča, nižaša učumnak ni t'aqhiri tikhškištan liwriyakiča. Neqštan učumnakki nižkiš tasla niki tirapanž liwriyakiča,
- 11 Nižaša anchukki mayišikan weth tukatuž mayišakiča, nižaša wakchi jilanakaki wethnakataž mayišiča, nižaša wakchi jilanaka Yöskin sparakiž khexiča nižaša niž khen učumnakki onanta tanža.
- 12 Nižaša werhki anchukatan suma khikhichi šišku añcha kuntintutča, nižaša ti yoqkišpan učumnaka quški žkayi khikhitača, nižaša werh anchukatan želhkanaki. Nižaša učumnakki anaž ni žoñž šišnakžtan irpiča,

- 13 Nízaśa ućhumnaka kartikiśiki ana wira tshemata khjirtaćha, anćhukki niź liźnasaćha nízaśa katoqasaćha. Nízaśa werhki anćhuk śumpacha katoqñil pekućha.
- 14 Nízaśa tshi qhaźta anćhukki xaqnuźuźlax werhnak xalla ni paxchinćhukćha, nízaśa ućhumnaka Jesús Tataź kephźkitan anćhukki werhnakaź khen añcha kuntintuź khekíćha, nízaśa werhnakmi anćhukaź khen añcha kuntintul khećha.
- 15 Xalla nuź anćhukakiś tassi werhki anćhuk tukipan chersñi oqhś khichintaćha, xalla nuź piśk wilta anćhuk thonś pekatućha anćhuka tukatu;
- 16 Nízaśa werhki ni Macedonia oqhkan tuki anćhuk thonś pekatućha, nízaśa ni Macedonia wathkiśtan kephźkikan wilta anćhuk thonśsaqaś pekatućha. Xalla nuź anćhukki weriź ni judea oqan yanapasaćha.
- 17 ¿Nízaśa ti weriź oqhś pinsikanaki ana śumpacha pinsichinqhaźtataxo? ¿Anćhukki werh piśk quśtan pinsichiźtaqaś nayya, tuź khikan “jě” nízaśa “anaqa” khikan ni orapacha?
- 18 Ni werhnakaź anćhukakiś “jě” nízaśa “anaqa” ni orapacha chítanakiśtanaki Yösśa cherñiki.
- 19 Nízaśa ni Jesucristuki Yös Matićha, werhnakki Timoteoźtan nízaśa Silvanuźtan anćhukakiś ni Yös śuma kintu maśinchinćha, xalla niki anataćha “jě” nízaśa anataćha “ana” ni orapachaki. Nízaśa Yös Ephki ućhumnakakiś Crištu thāchićha wiñayxapa werarapan chiyaxu,
- 20 Nízaśa ni Jesusiźkiśiki Yös onźta taqunakaki kumlisñipanćha. Xalla niźtikiśtan ućhumź Yöskin itskanaki, tuź khinchumćha “xalla nuźox khila” Jesucristuźkiśtan.
- 21 Nízaśa Yösśa werhnakmi anćhukmi ni Crištuźkiś śuma thurt'ichi khisqatchiki, nízaśa nićha ućhumnak źkayi quśsiś khisqatchiki.
- 22 Nízaśa niki ućhumnak niź teqhś chimpuźtan chimpichićha, nízaśa niki ućhumnaka quśkiś ni Espíritu Santu makhźinchićha niźtapan khexu.
- 23 Ans werhki imaśipan ni Corinto watha oqućha xaqhnuź werh pinsatućhaxa xalla nuźu, nízaśa werhki Yöskiś thjiśtiku uchśt'asućha, neqhśtan werhki toskarar chiyućhax niki Yösmex weth źeti qhañla.
- 24 Nízaśa werhnakki anaćha anćhuka quśkiśtan tuyñutki; ans werhnakki anćhuk yanapś pekućha, anćhuk kuntintupan khexu nízaśa anćhukki thapa quśtan thurt'ichinćhukpanćha.

2 Corintios 2

- 1 Xalla niźtikiśtan werhki anćhuk ana llakiśhaxu ana wilta thonś quś thutśinćha.
- 2 Nízaśa werhki anćhukakiś llakil thāsaź niki, ¿jěkit werh quśnasaxo? Anćhukpanqaź werh quśnasaćha.

- 3 Xalla nižtikiŝtan werhki ančhukakin nužupan khjirchinča, ančhuk ana wethkiŝ llaki thäxu, ans ančhukki werh kuntintu khisqatŝtantača. Werhki ŝiŝatuča ančhukki wethtan añcha kuntintuž khitasača.
- 4 Xalla ti karta ančhukakin khjirkanaki añcha llakiŝhŝinča nižaŝa thjutupaŝŝinča nižaŝa qächinpanča. Ans werhki ančhuk ana llakiŝhaxu khjirchinča, ans ančhuk weth oqŝni quŝ näŝnaxu khjirchinča.
- 5 Nižaŝa yaqhapanakaki werh llaki thächiča, xalla ni žoňiki anaž werh alaxa llakisqatchiki ans thappacha ančhukakiŝ tŝhi qhažta llakisqatchiŝaqaŝŝa. “Xalla tikił khiwča ana añcha jilt'ayŝxapa.”
- 6 Nižaŝa ančhukakiŝtan jilamanqhaki ni žoňi kaŝtikchinčhukča, xalla ni kaŝtiktaki nužuqax khila.
- 7 Nižaŝa ančhukki xaŝiki ni žoňžtan pertunaŝtanča nižaŝa ni žoňi yanapŝtanča, ana ni žoňi añcha upaquŝhaxu.
- 8 Xalla nižtikiŝtan ančhukakiŝ rokt'aŝuča, wilita ančhuka oqŝni quŝ thěžna.
- 9 Nižaŝa werhki tuki ti čhultaqkiŝtan khjiržkichinča, ančhuka quŝ yanŝxapa nižaŝa ančhuk weriž thaxinta kaŝata uŝh ana kaŝata xalla ni ŝiŝxapa.
- 10 Nižaŝa ančhukki pertunčhax niłi, werhŝaqal pertunuča; nižaŝa werhki ančhukakiŝtanŝaqaŝ Criŝtuž tukkiŝ pertunchinča, pertunŝ želanaki.
- 11 Xalla nuž ni Saxraki učhunnakakiŝtan anaž qhxortipaŝakiča, nižaŝa učhumnakki ni Saxriž ana ŝum päŝnakaž ŝiŝŝa.
- 12 Weriž ni Criŝtuž ŝuma kintunaka maŝinŝxapa ni Tróade chawkh watha irantitan, wethkiŝ Yöŝ Tatžtaxapa lanqŝ ŝana khetskichiča.
- 13 Nižaŝa ni weth qos quŝki ni Tito jila ana ŝalžku anatača phiya. Xalla nižtikiŝtan werhki ninakžkiŝtan jalhtižku Macedonia watha oqhchinča.
- 14 Nižaŝa učhumnakki Yöŝkin sparakiž khiŝ wakiŝiča, xalla niča ni Criŝtuž jikhŝkiŝ učhum chhichňiki, nižaŝa wethnakakiŝtan niž ŝuma taqu ŝiŝqatča, xalla ni ŝuma taquki thapa qhutňiž wichansa tŝhi ŝuma samanažtaqaŝ.
- 15 Nižaŝa werhnakki Criŝtuž Yöŝkin tŝhi inŝiňŝu t'asta jeq'itanňižtaqaŝtča, xalla tiki thapaqhutňiž wichansa ni liwrŝiňi žoňžkiŝimi, ana liwrŝiňi žoňžkiŝimi.
- 16 Xalla ni apt'iňi žoňinakžkiŝiki ti inŝiňŝuki tŝhi tikhŝ jeq'itatňižtaqaŝŝa, ans ni liwrŝiňinakžkiŝiki, añcha ŝuma žeti thäňi jeq'itatňiča. ¿Xalla tixapa jėkhan thaxintaxo?
- 17 Nižaŝa werhnakki ni Yöŝ ŝuma tawqžtan anal kankan oqhlayuča, yaqhapanakaki xalla nuž päňiča; ans werhnakŝti Yöŝ tukkiŝ ŝuma quŝtanpanl palxayuča, werhnakki niž kuchanžkikitpanča nižaŝa učhumnakki Criŝtužtan chikapanž khekichiča.

2 Corintios 3

- 1** ¿Xalla tinaka chikuşti ućhumnakki wilta perśunpacha ayt'aśiź qallantiqaya? ¿Uśh anćhukakiś thonñiź pekqaya, uśh anćhukakiśtan tshi iwxiñi karta mayñiź pekya, ni yaqha źoñinaka nuź mayñila, xalla niźta irata?
- 2** Niźaśa anćhukpachaća ni iwxiñi kartaki: Xalla ni kartaki ućhumnaka quśkiś khjirta khiśtanća, niźaśa thapa źoñinakaź lića khiśxapa niźaśa thapa źoñinakź paxta khiśxapa.
- 3** Niźaśa Criśtuki anćhuk perśun qharźtan khjirchića, niźaśa werhnakaź niźkiś thāta xalla niķi qhanakama cherchukaća; tshi ana tinñiźtan khjirta karta, ans ni źethñi Yös Espirituźtan khjirtaća; niźaśa ni kartaki anaća tshi maśuran niźaśa tshi maśran khjirtaki, ans ni źoñinakź quśkiś khjirtaća.
- 4** Cheqpacha tinakźkiśtan werhnakki Yöskiś niźaśa ni Criśtuźkiśtan thonñikiś tasnuća.
- 5** Niźaśa werhnakki anal wethnaka amtakama pāsaća; ans ni werhnakaź pātanakaki Yöskiśtanź thonća,
- 6** niźaśa ni Yösśa werhnak thaxinchiki niź śuma ew taqu palt'ita maśinśxapaki, xalla tiķi anaća tshi lixaru, ans ni Espiritu Santuźxaruća. Xalla ni liķi tikhźnaxuź juchjiptayća, ans ni Yös Espirituki źetiź thāća.
- 7** Niźaśa ni tikhśxapa chhichñi liķi yakhźinća, niźaśa ni liķi ni maśuran niźaśa ni maśran khjirtataća, xalla ni khjirtaki walxa aśśiśtaća xalla niźtikiśtan ni Israel źoñinakaki ni Moisés yukh qhanñi anaź cherśñi atatća, xalla ni qhanaki ni Moisés yukh thatanchića,
- 8** ¡xalla neqhśtan tshantiź khekića, ni Espirituź thulźta śuma ew taqu palt'itaki!
- 9** Niźaśa ni tikhśxapa chhichñi liķi walxa aśśiśtaća, ¡xalla ni Yös ućhumnakakiś źkayi khisqatñi maśintaki tshanti aśśiś khekića!
- 10** Niźaśa ni tukita aśiki anaź ćhhulumi ti anśta aśkiśiki, xalla tiķi tshanti chawkh aśśiśśa.
- 11** Niźaśa ni liķi aśśiśtaźlax niķi, thappacha thatanta khiśtanća; xalla ni wiñayxapa thurñiki tshanti aśśiś khekića.
- 12** Xalla niźtikiśtan ti ew taqu palt'itaki ućhunnakź thewźa, xalla neqhśtan werhnakki ana eqhskul maśnuća.
- 13** Niźaśa werhnakki anal ni Moisés irata tshi śkitźtan yukh śhoxźnuća, xalla ni qatñi aśi ni Israel źoñinaka ana cheraxu nuź pāñitaća.
- 14** Xalla ni Israel źoñinakaki ni Moisés pātanaka ana nāśića, niźaśa anśimi ti źoñinakaki anaź nāśa, xalla ni tukita palt'ila liķuki xalla ni yukh śhoxźta śkitiź ti

žoñinaka ana katoqsqatça, xalla niki ninakzkiñtan ana qhañtaça, ans niki Criştupanqaž qhañasaça.

15 Töx thuñikama ni Moisés liwru liñinakaki, tshi šhoxsñi škitizñ ninaka ana katoqisqatça.

16 Nižaša tshi žoñiz Yös kin cheqpacha kiriyan, ni škitzñtan šhoxski šhoqxztaž khekicha.

17 Xalla ni Yös Tataki Espirituça; nižaša ni Yös Tatz Espiritu želhñiz nikhuki suma qamañaž želhça.

18 Nižaša thappacha ućhumnakki ni Yös ašis tshi ispijukištaqaš chersasakiça, nižaša ućhumnakki Yös aškiñtan aši kephsqattićhumça ni Yös irata, nižaša ni Yös Espirituž khen ućhumnakki šapuru nižkinž makhatiça.

2 Corintios 4

1 Xalla nižtikiñtan werhnakki anal upaqušhuça, ni Yös Ephki wethnakakiš niž oqñi quñtan ti lanqš thächiça.

2 Nižaša werhnakki ni mašinškiñtan anal ašuça, nižaša anapan šhoxsaka thaxinchinça; nižaša werhnakki anapan žoñinaka q'otš pekchinça nižaša anapan ni Yös suma kintu kerhchinça. Ans werhnakki werarapan mašinchinça, xalla nižtikiñtan anćhukki šapamayni peršun quš šhulžku ni Yös tukkiš wethnakakiš tasnasaça.

3 Nižaša ni werhnakaž anćhukakiš ni Yös suma kintu mašintaki, tshi škitzñtan šhoxztažtaqašša, xalla niki ni ana kiriñi žoninakzkišša.

4 Nižaša ninakaki anat kirićhani, ti yoq yösša ninaka ana našñi tshi šuražtaqaš khisqatchiki, nižaša ni Crištuž ašis suma kintu chawkh qhana ana cherax khichiki, xalla ni taquki Yös irataça.

5 Nižaša werhnakki anal peršunpachkiñtan mašnuça, ans Jesucristuki ućhumnaka Tataça khikanl mašnuça; nižaša ni Jesusaž oqñiž khen werhnakki anćhuka manta päyinqaštça.

6 Nižaša ni Yöspachaça ni sumchikiñtan tshi qhana parišhax khichiki, xalla nića ućhumnaka quškiš ni qhana qhanqachchiki, neqñtan ućhumnakki ni yaqha žoñinakzkin šaqaš qhanqatasaca, nižaša ni žoñinakzkiš ni Yös aši paxqatsxapa xalla niki ni Jesucristuž yukhkiš qança.

7 Xalla ti želinšnakaki ućhumnaka xañchikišša, nižaša tiki tshi lhok maškažtaqašša; xalla ni chawkh aši Yös kiñtan thonñi thēsxapa, ans ni ašiki anaž ućhumnakkiñtan thonça.

- 8 Xalla niŕtikiŕtan uŕhumnakki ujŕ attaŕ qamŕha, niŕaŕa uŕhumnakki anaŕ ana ulanŕiŕki; niŕaŕa uŕhunnakaltaki llakinakakipanqaŕ ŕelhŕha, ans uŕhumnakki anaŕ llajllaŕla.
- 9 Niŕaŕa werhnakki qhurtaŕha, ans werhnakki anaŕha xaytitit; niŕaŕa werhnakŕ t'eŕinŕha, ans ninakaki anaŕ werhnak cheqpachapan thatanŕha.
- 10 Niŕaŕa xaqhsi oqhkumi ni Jesusiŕ tikhŕta wethnaka xaŕchikiŕŕ chhichuŕha, xalla niŕ ŕeti wethnakakiŕŕ thŕŕtaŕaqaŕŕ khexu.
- 11 Niŕaŕa uŕhumnakki ŕethŕinaka ni Jesusaŕ khien tikhŕkiŕŕ thŕtiŕhumpanŕha, xalla ni Jesusiŕ ŕeti uŕhumnaka tikhŕŕni xaŕchikiŕŕ thŕtaŕaqaŕŕ khexu.
- 12 Xalla niŕtikiŕtan wethnakakiŕŕ ni tikhŕki ŕelhŕha, niŕaŕa anŕhukakiŕti ni ŕeti ŕelhŕha.
- 13 Xalla ni khjirtaki tuŕ khiŕha: "Werhki thapa quŕŕiŕtaŕha, xalla niŕtikiŕtan palxaychinŕha." Werhnakki xalla niŕta irata thapa quŕtan palxayuŕha, niŕaŕa werhnakki kiriuŕha niŕaŕa parluŕha.
- 14 Niŕaŕa werhnakki ŕiŕuŕha ni Yöŕŕa ni Jesúŕ Tata ni tikhŕikiŕtan jakatatsqatchiki, niŕtaŕaqaŕŕ uŕhumnak ni Jesusiŕtan chika jakatatsqataŕhani, niŕaŕa anŕhukatan chika werhnak niŕkin chhichakiŕha.
- 15 Thappacha tinakaki anŕhuka layku watchiŕha, wakchi ŕoŕinaka anŕhukakiŕtan ni Yöŕ oqŕŕni quŕ tanŕnakiŕha, niŕaŕa wakchi ŕoŕinaka Yöŕkin sparakiŕŕ khekikiŕha, ni Yöŕ chawkh wathxapaki.
- 16 Xalla niŕtikiŕtan werhnakki anapanl llajllaŕuŕha. Niŕaŕa weth xaŕchimit kaŕtissani, ans weth qosta quŕki ŕapuruz aŕi tanŕa.
- 17 Niŕaŕa ti yoqkiŕŕ qamkanaki aŕha t'aqhiŕiŕŕ ŕelhŕha, xalla ni t'aqhiŕiŕki orallaŕ watŕha; xalla niŕki uŕhumnakakiŕŕ tŕhi wiŕaya aŕiŕ ŕhikŕha niŕaŕa paqhi ana miransŕni.
- 18 Qhaŕtikiŕtanŕŕ ni cherta ŕhultaqinakkiŕŕqaŕŕ juŕhupäxo, ans ni ana cherta ŕhultaqinakkiŕŕ juŕhupäŕtanŕha, xalla ni cherta ŕhultaqinakaki watŕipanqaŕŕa, ans ni ana chertanakaki wiŕayxapaŕha.

2 Corintios 5

- 1 Niŕaŕa uŕhumnakki ti yoq qhuyanakaŕtaqaŕŕa, tŕhi ŕhujlli qhuya ana thurŕni xalla niŕta irata, niŕaŕa uŕhumnakkiŕŕ ŕiŕŕa ti ŕhujlli qhuyaki palŕtaŕŕ khekikiŕha, Yöŕki uŕhumnakalta ni tsewka yoqkin tŕhi wiŕaya qamŕŕ qhuya thakŕinchiŕha, xalla ni qhuyaki anaŕ ŕoŕinakŕŕ qharŕtan qhuytaki.
- 2 Xalla niŕtikiŕtan uŕhumnakki ti xaŕta qhuykiŕŕ qamkanakiŕŕ ŕrŕa, niŕaŕa uŕhumnakki ni tsewka ŕkay qhuya tŕhiqaŕŕ oqhŕhaxa;

- 3 xalla nuż ućhumnakki škiti kuthchi šaltaż khekicha, ans ana q'alipachaki.
- 4 Niżaša ućhumnakki ti šhujllikiš qamkanaki llakitapanż ürża, niżaša ućhumnakki anaż q'alipacha šhoqta khiš pekča, ans yaqha škiti kuthšiztaqaš khekicha niżaša ni tikhški ti žetiż thatantaż khekicha.
- 5 Niżaša Yöspachaća ućhumnak nuż khex khichiki, niżaša niki ućhumnakakiš ni Espiritu Santu thächića, ućhumnak nižkiš kirita cherñixapa.
- 6 Xalla nižtikištan werhnakki Yöškišpan tassinića. Niżaša ućhumnakki šišša ti xañchichiš qamkanaki Yös Tatžkištan ažkinž qamća.
- 7 Xašiki ućhumnakki anaż cheri atasaćha, ans ućhumnakki thapa quštanqaž qamća;
- 8 Ans werhnakki Yöškin tassinpanća, niżaša werhnakki ti xañchikištan saraqš pekuća, ni Yös Tatžtan qami oqhšxapa.
- 9 Xalla nižtikištan werhnakki Yös Tatž quš khjiranšpan pekuća, niżaša ti yoqkiš qamš khenami ušh tsewka yoqa oqhš khenami.
- 10 Thappacha ućhumnakki ni juchjiptayñi Crištužkiš thens wakišićha, niżaša ti yoqkiš qamkan šumanaka pächimi niżaša ana šumanaka pächimi, neqštan šapamayni nižkiš wakišini tanšxapa.
- 11 Niżaša ućhumnakki šišša, Yöški kašpanća niżaša amtišpanća, niżaša ućhumnakki ni ana Yös kirichi žoñinakaž iyawkhisqatla. Yöški werhnak šumaž paxća, niżaša anćhukmi werhnak paxštanća.
- 12 Niżaša werhnakki anal wilta ayt'ašućha, ans werhnakki anćhukaž aynaqta khiš pekuća, niżaša anćhukki wethnakakištan ni peršunpacha ayt'ašni žoñinakžkiš qhäšnasaća xalla ni žoñinakaki anaž ninakž quškištan čićha.
- 13 Niżaša werhnakki lukuratćhalax niki, Yöstaxapaća; niżaša werhnakki anažlax nužu niki, anćhukaltaća.
- 14 Xalla ni Crištuž oqšni quški ućhumnaka žetiż irpića, niżaša ućhumnakki šišša ni Jesusaki thapatižkištan tikhšićha, xalla nižtikištan ućhumnakki thappacha tikhžtaća.
- 15 Niżaša ni Crištuki thappatižkištan tikhšićha, xalla ni žethñi žoñinakaki ana peršunpachšta žetaxu, ans ni Crištužtaxapa žetaxu, niżaša niki tikhžku ninakžtaxapa jakatatchićha.
- 16 Xalla nižtikištan werhnakki anapanl ti yoqkiš qamñi žoñinakž amtikištan gamućha; niżaša tukiki ni Crištužkištan šapamayni niž quškama pinsiñitaća, xašiki ućhumnakki ni Crištužkištanaki anaž nuž pinsićha.

17 Xalla ni Crištužtan chika qamñi žoñiki, tshi ew žoñiča. Nižaša ni achš čhultaqinakaki watchiča; nižaša thappacha teqhs želhñi čhultaqinakaki ewukama khissiča.

18 Thappacha tinakaki Yös pätakamača, nižaša ni Yöspachača učumnak ni Crištužtan šumansqatchiki, nižaša wethnakakiš ni šumansqatš taqunaka mašnax khichiča.

19 Nižaša Yöspachaž Crištuž qharkištan ti yoq ujnakžkištan šumansnatča, ana ni žoñinakž ujnaka jušhupäkan; nižaša Yöski wethnakakiš ti taqunaka mašnax khichiča.

20 Xalla nižtikištan učumnakki Crištuž manta päyinchumča, xalla niki Yöspachaž ančhukakiš wethnaka atkištan rokt'iča. Nižaša werhki Crištuž thükiš ančhuk rokt'uča ančhukki Yöštanž šumansnalla.

21 Nižaša Cristuki anapan ujnaka pächiča; ans učunnakž khen Yöski uj pächiča, ni učumnaka ujkištan Yös juchjiptayški Crištuž juchjiptayakiča.

2 Corintios 6

1 Nižaša werhnakki Yös lanqsnaka päyinchu, neqštan ančhuk rokt'uča ni Yös ančhukakiš oqžtanaka anaž thatžnalla.

2 Xalla ni khjirta Yös šuma kintušiki, tuž khiča: “Amiž t'aqhišan werhki am nonšinča; nižaša ni liwrš thuñkišiki am yanapchinča.” Nižaša anšiča ni thuñiki. ;Nižaša anšiča ni liwrš thuñiki!

3 Nižaša werhnakki anal jekhžkišimi ana šumanaka thěžnuča, ti wethnaka lanqžtanaka ana iñarta khexu.

4 Ans werhnakki Yös manta päni thapatizkiš šišqatuča, nižaša ni t'aqhiššnaka thapa quštan awantikan, nižaša ni phaltizšnakžkištanami nižaša ni ch'amanakžkištanami,

5 nižaša ni xwatšnakžkištanami nižaša ni chawkhta želhškištanami nižaša ni ch'axmikištanami, nižaša ni muspa lanqškištanami, nižaša thxaxkištanami nižaša ana luhchi lanqškištanami awantichinča.

6 Nižaša werhnakki wethnaka ch'uwa žetil thěžnuča, nižaša wethnaka werara šištanakžkištanami, nižaša wethnaka thewšni šuma quškištanami, nižaša ni Espiritu Santuž wethnakatan chika khenami nižaša wethnaka oqšni šuma quštanami,

7 nižaša ni šuma werar taqunaka, nižaša učumnakakiš ni Yös aši želhñimil thěžnuča. Nižaša werhnakki šuma šoq'u chhichñi taqunakal xöxöwuča, xalla ni žew qharkištan thurt'iñi nižaša šqar qharkištan thurt'iñimi.

8 Nízaśa ti zoñinakaki awiśhanaki werhnakź aynaq̄cha, nízaśa awiśhanśti werhnakź ar ar̄cha; nízaśa ninakaki awiśhanaki wethnakaxapa śumanakaź parlīcha, nízaśa awiśhanaki wethnakaxapa ana śumaź parlīcha. Nízaśa ninakaki werhnak tshi toskar zoñiźtaqaś naȳcha, ans werhnakki werarapanl chiyūcha.

9 Nízaśa ninakaki werhnak tshi ana paxta zoñinakaźtaqaś naȳcha, ans werhnakki añcha śuma paxtit̄cha. Nízaśa werhnakki tikh̄śi lantit̄cha, ans werhnakki tirallal žetūcha; nízaśa ninakaki werhnakź kaśtik̄cha, ans ninakaki anaź werhnak kon̄cha.

10 Nízaśa werhnakki llakitaźtaqaśt̄cha, ans werhnakki kuntintutpan̄cha; nízaśa werhnakki t'aqhiriźtaqaśt̄cha, ans werhnakki wakchi zoñinakal želinchiś khisqatūcha; nízaśa werhnakki ana čhulchiśtaqaśt̄cha, ans wethnakaltaki thapaź želh̄cha.

11 Corintios wathchiś jilanaka, ančhukakiś qhanakama parliźkichin̄cha; nízaśa ančhuka quś thappacha khetžinčin̄cha.

12 Nízaśa werhnakki añchal ančhuk pekūcha, ans ančhukśti anaź niźtapacha werhnak pek̄cha.

13 Nízaśa werhnakki ančhuk rokt'ūcha, tshi ephki niź machh rokñila xalla niźta irata, ančhukki thapa quśtanź werh pekalla, xaqhnuź werh ančhuk pekinźlaxa xalla nuźuśaqaś.

14 Nízaśa ančhukki ni ana Yös kirichi zoñinakź uj päśnakźkiś anaź mitiśa. Nízaśa ¿Ni zoñinakźtan munaśikuśti čhulu päśt wali khesaxo, ni śumanaka päś uśh ni ana śumanaka päś wali? ¿Nízaśa ni sumchi laqhźtan nízaśa ni qhanźtan xaqhnuźt munaśasaxo?

15 Nízaśa ni Criśtuźtan Saxriźtan xaqhnuźt munaśasaxo, nízaśa ni Yös kirichi jilźtan nízaśa ni ana Yös kirichi zoñźtan xaqhnuźt munaśasaxo.

16 Nízaśa ni Yös qhuykiś anaź ni zoñiź päta yöśnaka želasācha. Ans učhunnakčhum̄cha ni žethñi Yös qhuyaki, nízaśa Yöspachācha tuź khichiki: “Werhki ninakźkiśl qamācha nízaśa ninakźtanl oqlayācha; nízaśa werhki ninakź Yöśl khēcha, ans ninakaki weth wathaź khekīcha.”

17 Xalla niźtikiśtan ni Yös Tataki śaqaś khīcha: “Ni ujchiś zoñinakź taypikiśtanź saraq̄a, nízaśaź t'aqsna; nízaśa ančhukki anaź ni ana śumanaka lanźna. Xalla neqhśtan werhki ančhuk tanźnācha

18 nízaśa werhki ančhuka Efesios khēcha, nízaśa ančhukki weth lukmach mati thumat mati khekīcha, xalla nuź khīcha ni chawkh aśśiś Yös Tataki.”

2 Corintios 7

1 Jilanaka xalla tinakācha Yös učhumnakakiś taqu onźtaki. Xalla niźtikiśtan učhumnakki žkayi quśśiś waqaychiśtanpan̄cha, thapa ni učhumnak ujkiś

thxotšpekñinakzkištan, nižaša ni učum xañchikištanami nižaša ni učumnaka animuzkištanami; nižaša učumnakki ni Yös eqhskan suma žkayi quššišpanž khišpekla.

² ¡Werhnak ančhuka quškiš qhawznalla! Ana jëkhžtanami ana suma pächinča; nižaša ana jëkh žoñimi šhoxritchinča; nižaša ana jëkh žoñimi q'otchinča.

³ Xalla tiki anal ančhuk čhhaxwku chiyuča, nižaša werhki ančhukakiš ti tshamaxuñpan chichinla, ančhukki weth quškišpanča, nižaša ančhukatan chikapacha qamšxapami nižaša ančhukatan chikapacha tikhšxapami.

⁴ Nižaša werhki ančhukatan qhanakamal parliš pekuča, nižaša werhki ančhukakištan añcha kuntintuča. Xalla ni t'aqhišiškištanami werhki añcha kuntintuča nižaša p'eqtichinpanča.

⁵ Nižaša ni Macedonia watha irantižkitikištanpacha werhnakki anapan jejšinča, ans werhnakki thapa qhutñi ch'amanaka šalchinča: Nižaša werhnakki čhhaxwñiž muyuntitatača, nižaša wethnaka qos quški añchaž eqhsnatča.

⁶ Xalla ni Yösiki ni upaquššiš jilanaka qišñiča, nižaša ni Tituž thontan werhnak quššiča.

⁷ Nižaša ana niž thontikištanqaš kuntintuttača, ans niki ančhukakištan thapa quštan p'eqtichitača. Tituki wethnakakiš kint'ichiča ančhukki wethnakatan šalš pekča khila, nižaša niki kint'ichišaqasša ančhukki wethkištan añchaž llakt'aš khila nižaša ančhukki wethkištan anaž želi wakča khila; neqštan werhki thappacha tinaka nonžku tshanti chipchinča.

⁸ Nižaša ni weriž ančhukakin khjirta kartaki ančhuk llakisqatchižlani, xašiki werhki ni kartikištan añchal llakt'ašuča. Nižaša werhki ančhukakin ni tuki khjirta karta cheržku añcha quš qächiča, ni kartaki ančhuk tshi upakama llakišqatqalča,

⁹ Xašiki werhki añcha kuntintuča; ana ančhuk ni kartižtan llakisqattikištanqaš, ans ti llakišhnakaki ančhuk Yösikin qhutsqatchiča. Xalla ni llakišhki Yös munañpatača, nižaša werhnakki ančhukatan anapan ana walinaka pächinča.

¹⁰ Nižaša ni llakinakaki Yös munañpakamača, xalla ni llakinakaki Yösikinž kirišqatča nižaša liwrišxapaž chhichcha, neqštan anaž llakišhki želhča. Ans ti yoqkiš qamñi žoñinakž llakiki tikhškinž chhichcha.

¹¹ Nižaša ni ančhuka llakišhki Yös munañpatača, jančhukkiž cheržna niki čhhulu wali pächitaxo! Nižaša ančhuk cheqpachapan kirišqatchiča nižaša wethkištan thurt'isqatchiča; nižaša ančhuk žaxwqatchiča, nižaša ančhuk eqhsqatchišaqasša. Xalla neqštan anchukki werh cherš pekatča, nižaša ančhukki werh silchinčhukča, nižaša ančhukki ni ujchiš žoñi kaštikchinčhukča. Thappacha tinakžtanaki ančhukki ti čhhultaqinakžkiš ana mitišñi khissinča.

12 Xalla nuż werhki ni karta khjirkanaki, ana ni čhhaxwñiżkinami niżaša ana ni čhhaxwta žoñžkišimi pinsikan khjirčinča, ans werhki ni Yös tukkiš thěžta khexu khjirčinča, niżaša ančhukki wethnakakištan anaž želi wakča.

13 Xalla tiki učumnakalta tshi qišhñitača. Niżaša učumnakki ti qišhñižkištan tshanti tanžtača, niżaša werhnakki ni Titu kuntintu cheržku añcha chipčinča; niżaša ančhukki nižkiš ew taqunakžtan qušsinčhukča.

14 Werhki ni Titužkiš waxa ančhukakištan kuntintutča khikan chichinča, niżaša werhki ana anašuma khititča. Ans werhnakki thappacha cheqpachapan ančhukakiš mašinchinča, niżaša werhnakaž ni Titužkiš čitakama watchiča: Niżaša werhnakki ančhukakištan añcha kuntintutča.

15 Niżaša ni Tituki ančhuk ni kašniž khen niżaša añcha thapa quštan ni tanšniž khen, niżaša ninaka khušsku Tituki tshantiž ančhuk pekča.

16 ¡Niżaša werhki ančhukakiš tasku añcha kuntintutča!

2 Corintios 8

1 Xašiki jilanaka, werhnakki ančhukakiš kint'isl pekuča, ni Macedonia wathchiš Yös kirichi jilanakžkiš xaqhnuž ni Yös oqš thěžčhaxa.

2 Xalla ti Yös kirichi jilanakaki muspa llakinaka watchiča, xašiki ninakaki añcha k'achhaž qamča; xalla ti jilanakaki añcha t'aqhiriča, ans tinakaki Yöškin tshi želinchiš žoñinakažtaqaš ofrenda thächiča.

3 Werhki ančhuk cherčinča, ančhukki peršun quškištan ančhuka želinškištan xama ofrenda thächinčhukča, niżaša ni ančhukaž attikištan tshanti thächinčhukča. Niżaša ančhukaž quš pektakama.

4 Niżaša werhnakki amkiš rokt'ašučha, werhnakki ni Yös kirichi jilanakžkinšaqas onanš pekuča.

5 Neqhštan ninakaki muspa taž thächiča ana werhnakaž pinsita, niżaša ninakaki peršunpacha Yös Tatžkin thächiča, niżaša ninakaki tukkin Yös Tatžkin thächiča ni xaru wethnakakinaki, xalla niki Yös munañpa pächiča.

6 Xalla nižtikištan werhnakki ni Titu rokt'ichinča, ančhukakištan ni ančhukaž thapa quštan ramtanaka juntapaxu, xalla ni Titupachatača ažqalla ni junthapi qallantichiki.

7 Niżaša ančhukki thapatizkištan tshanti šumapanča: Ni thapa quškištanaki, niżaša ni añcha šuma taqunakžkištanami, niżaša ni šišnakžkištanami, niżaša manta päškištanami tshanti šumapanča, ni wethnakakištan yateqžkuki, niżaša ančhukki ti oqš qamañkiš šumapan ulanštanča.

8 Werhki ančhukakiš anal ni päxupan chiyučha; ans ni yaqha žoñinaka nuž päxu chiyučha, niżaša ančhuka oqški thapa quštan päta thěžta khišxapača.

- 9 Nízaša anćhukki ni učumnaka Jesucristu Tataž oqšni quś paxćha, ni Jesusaki želinchiś khikanpacha učumnak oqžku t'aqhiri khissićha, nízaša učumnakki niž t'aqhiri qamtikiśtan muspa želinchiś khisnax khitaćha.
- 10 Nízaša werhki anćhukata wali khexu ti ćhhultaqinakkiśtan chiyućha. Nízaša ewiki anćhuktaćha ni tuki ofrenda thäśkiśiki, nízaša anćhukki thapa quśtanpan pächinćhukćha.
- 11 Xaśiki anćhukki anćhukaž attakamalla ni tuki thapa quśtan rami qallantita žeržnalla, anćhukki nuž päś khichinkukpantaćha.
- 12 Nízaša xaqhsilta jilat ofrenda thäs pekćhax niki, Yös Ephki niž attakamalla thäta ofrendaž tanža. Nízaša Yösiki thapa quśtan thätaž pekćha.
- 13 Werhki anal yaqha jilanaka yanapžku anćhukki t'aqhiri khisni pekućha; ans thappacha tshikumul pekućha.
- 14 Xaśiki anćhukaltaki ni jilanakžta ana želhñinaka želhćha; nízaša tshi nöxiki anćhukalta ana želhñiki ninakžtaki želakićha, xalla nuž anćhukki tshikumuz khekćha.
- 15 Xalla ni Yös śuma kintu khjirtikiśiki, tuž khićha: “Ni muspa taž axśizkiśiki ana žethchićha, nízaša ni qolukulla axśnižkiśiki anaśaqaś upsićha.”
- 16 Ni Yösiki ni Tituž quś anćhukakiśtan śhulžinqalćha, nízaša werhki anćhukakiśtan añchal llakt'aśutaćha xalla nižta irata, neqhśtan werhki Yösikin sparakiž khiwćha.
- 17 Nízaša ni Tituki ni weriž chīžinta katoqchićha, nízaša nīpachaž anćhukatan añcha śals pekćha, xaśiki ni Tituki niž perśun quśkiśtanž anćhuk chersñiž oqhćha.
- 18 Nízaša werhki Titužtan chika tshi jilal kuchanžkućha, xalla ti Yös kirīchi jilžkiśtanaki thapa Yös kirīchi jilanakaki añcha śumaćha khikan parliñićha, nízaša ti jilaki ni Yös śuma kintuž tukatu lanqśićha.
- 19 Nízaša ni Yös kirīchi jilanakaž ni jila illśiki wethnakatan oqhlayaxuki, nízaša ni t'aqhir jilanažkin ni ofrenda onanśxapa chhichaxu, thappacha tinakaki Yöstaxapal pawućha nízaša wethnaka oqšni quś thěśxapa.
- 20 Nízaša werhnakki anal jėkhmi wethnaka moq'u oqhñi pekućha, ti chawkh onanśnaka ramthaptikiśtanaki,
- 21 xalla nuž werhnakki śumapanl päś pekućha, ana ni Yös tukkiśqaś nízaša ti žoñinakž tukkiśimi.
- 22 Nízaša ninakžtan chika tshi wethnaka jilaśaqaś anćhukakin kuchanžkućha, nízaša ti jilaki wethnakakiś añcha śuma quś thěśićha, xaśiki ti jilaki tshantiž päś pekćha nízaša anćhukakinž tassa.
- 23 Xalla ni Titužkiśtanaki werhki anćhukakiś khesaćha, ni Tituki weth maśićha nízaša niki wethtan chika lanqśnićha anćhukaltaxapa. Nízaša ni pukultan

jilanakaki ni Yös kirichi jilanakz kuchantača, nizaša ninakaki Yös thü aynaqñinakača.

²⁴ Nizaša ančukki ni Yös kirichi jilanaka šisaxu thežna, ninakaki cheqpachapan ančuk pekča nizaša ančukatan khikanaki kuntintupan khekiča.

2 Corintios 9

¹ Nizaša ni Yös kirichi jilanakzkiš ni ramta onanšxapaki, werhki ančukakin tira khjirš anal wakišuča,

² ans werhki ančuka suma qušl paxuča. Nizaša werhki ni Macedonia wathchiš jilanaka añcha sumanakača khiwča, nizaša ančuk Acaya wathchiš jilanaka ewitanpacha ančukki yanapiš pekchinčukpanča, nizaša ni Macedonia wathchiš jilanakzkištan jilamanqha ni ančukaž suma pätanaka cherzku p'eqintichiča.

³ Nizaša werhk i Titužtan pukultan jilanakztan ančukakin kuchanzkuča, ančuka onanšnaka thakšini yanapaxu; xalla nuž werhnakki ančukakištan añcha kuntintu kheča,

⁴ Nizaša ni Macedonia wathchiš jilanakzkištan tshisuña wethan oqasača, nizaša ančukki ana thakš šalqatasaz ništi. Xalla tiki učumnakalta añcha ašiz khesača, nizaša werhnakki ančukakiš tassinpantača; ni ašiki jekhžtat khesaxo.

⁵ Xalla nižtikištan werhki ti jilanaka kuchanš wali naychinča, ima weriz ančuk cherši oqhkan. Ni jilanakaki ni ančukaž taqu onžta ofrenda junthapi yanapasača. Xalla nuž ančukki suma oqsni quš thežnakiča, ana ans werhnakaž tsomanchi ramqattaki.

⁶ Nizaša ančukki ti taquž khušna: Xalla ni qolukulla čhakhñiki, qolukullašaqaz axza; nizaša ni taž čhakhñiki, tažšaqaz axza.

⁷ Nizaša šapamayni niž quškiš qhažtallaqaš thäšpekčhani xalla nužullaž thäsača, ans ana pišk quštan nizaša ana tsomanchi uchaxkitami, ans ni Yös Ephki ni thapa quštan thäniž pekča.

⁸ Nizaša Yöski ančukakiš thapaman onanšnakaž thäsača, ančukalta ana čhulkištanami phaltizinaxu nizaša onanšxapa žetaxu, xalla nuž ančukki yaqhanakzkišqaš yanapasača.

⁹ Xalla ni Yös suma kintu khjirtikišiki, tuž khiča: “Ni t'aqhir žoñinakzkišiki muspa taž thätača, nizaša niž suma quški wiñayapanž thurča.”

¹⁰ Nizaša ni čhakhš mujunakaki Yös thäča nizaša ni luhlš čherinakami, nizaša Yöski ančukakiš thapa wakišini mujunaka čhakhšxapa thäkiča nizašaz paqqatakiča, nizaša ni ančuka suma quškištan sumaž paqqatakiča.

11 Xalla nuż ančhukki thapaman żelinchiś khekiča, neqhstan ančhukki thapa qustan thäsača. Nižaša wethnakakiś ančhukaż ramthaptanaka ni Yös kirichi jilanakżkin apaytaki, neqhstan ni Yös kirichi jilanaka Yös kin sparakiż khekiča.

12 Werhnakki ti onanśnaka chhichkuşti anal ni phaltiziñinakżkin alaxa chhichučha, ans werhnakki thappacha Yös kin sparakiż khiwča.

13 Nižaša ninakaki Yös thü aynaqakiča, ti yanaptaki ančhuk cheqpacha ni Yös suma kintukiś tasñi nižaša niż taqunaka kañni thēznakiča. Xalla niżtikiştan ninakaki Yös thü aynaqakiča nižaša Yös kin alt'akiča.

14 Nižaša ni Yös ančhukakiś niż oqşni quś thēztikiştan, ninakaki thapa qustan ančhukaltaxapa Yös kin mayiśakiča.

15 ¡Yös kin sparakiż khiwča, amki wethnakakiś añcha k'achha onanżkichamča, nižaša wethnakaltaki anaż xaqhnuż chişmi żelhča!

2 Corintios 10

1 Werh Pawlutki ančhukakiś Criştuż suma oqşni qustan rokt'uča, qhażta ančhukatan khikan eqhsñi khitami, nižaša ančhukakiştan ażkin khikanaki achchiştča.

2 Nižaša weriż ančhuk cherñi oqhtanaki ančhukakiś rokt'uča anaż weth ata khetna, ni xañchi amtanakżtan ućhumnakatan ćhhaxwqatñinakżtanaki, nižaša werhki ni żoñinakżtan chiyasxapaki tużpachitča.

3 Nižaša ućhumnakki cheqpacha xañchićhumča, ans ućhumnakki anaż ti yoqkiś ana Yös kirichi żoñinakżtan qichasla.

4 Nižaša ućhumnaka thurt'is şqoñiki anača ti yoqkiś żelhñi ana Yös kirichi żoñinakż xöxöşki, ans ni ućhumnaka şqoñiki Yös chawkh aşiča, xalla ni aşiki ti yoq aşinakami thatnatča. Xalla nuż Yös ki ni ućhumnakatan ćhhaxwqatñinaka thatanča.

5 Thappacha ni mit quşsiś żoñinakaki anaż Yös paxñi pekča. Ans ni xañchiż pinsitanakaki Criştuż xaru khiştanča,

6 Nižaša ančhukaż şumpacha kañni khistanaki, werhnakki thappacha ni ana kaşñinaka kaştikşxapa tużpachitča.

7 Nižaša ančhukki ni cheqpachkiś şumpachaż cherżna. Nižaša yaqhapanakaki ni Criştużtipanča khićhax ni ki, ni jilami ućhunnakmi Criştużtača khiştanča.

8 Nižaša werhki k'ark'arućhax niki anal aśučha; ni Yös Tataż werh jiliri uchchiki, ni Yös kirichi jilanaka paqqatşxapa ans ana ninaka thatanşxapaki.

9 Nižaša werhki ančhukakin weriż apayżkita kartiżtan anal ančhuk tsukunś pekuča.

- 10 Nízaša anćhukakiŝtanaki ni weth karta añcha ch'amaćha nízaša añcha k'arićha khićha, ans werhki perŝunpacha anćhukatan parlikuki ŝumallitćha, nízaša werhki ana ŝuma chĩnćha nízaša anal jėkhmi ana chiyax khiwćha.
- 11 Nízaša ni weth karta k'arićha khiñi jilanakaki xalla ti ŝiŝtanŝaqaŝŝa, xalla nuź perŝunpacha parlikumi uŝh kartikiŝtan parlikumi, nízaša anćhukakiŝtan aźkin khikanami neqhŝtan anćhukatan khikanaki ŝumaź palt'asaćha.
- 12 Nízaša ućhumnakki ni perŝunpacha ayt'aŝñi źoñinakźtan anaź ŝhikt'aŝi atasaćha nízaša anaź ninakźtan chiyasimi atasaćha. Ans ni źoñinakaki perŝunpacha yaqha źoñinakźtan ŝhikt'aŝku nízaša tŝhĩźtan tŝhĩźtan tupaskuki ninakpachaź ana ŝiŝñi khissa.
- 13 Nízaša werhnakki anal añcha ayt'aŝasaćha. Ans Yöŝŝa ni wethnaka lanqŝnaka t'aqźinchiki, nízaša ni Yöŝpachaćha werhnak ni anćhuka Corinto watha irantisqatchiki.
- 14 Xalla niźtikiŝtan werhnakki ni wethnaka lanqŝkiŝtan anal jilt'ayućha, nízaša werhnakki tuki anal anćhukakin thontasaź niki qhaźtat khitasaxo. Ans werhnakćha ni ŝuma Yös ŝuma kintu anćhukakin tuki chhichchinki.
- 15 Nízaša werhnakki ni yaqha źoñinakaź lanqźtanaka anal ayt'aŝućha ni wethnaka lanqŝkiŝtan jilt'ayźkuki. Ans werhnakki anćhukatan chika tŝhantil lanqŝ pekućha anćhuk thapa quŝŝiŝ khexu, nízaša wethnaka lanqŝkiŝpan khiŝtanćha.
- 16 Nízaša werhnakki paqŝpan pekućha nízaša ti Yös ŝuma kintu anćhuka źelhŝkiŝtan tŝhan nakhuñ maŝiñŝ pekućha, ans werhnakki anal ni yaqha źoñź lanqŝkiŝ luŝh pekućha, nízaša ana ni yaqha źoñiź lanqźta ayt'aŝxapaki.
- 17 Nízaša yaqhap źoñinakaki ayt'aŝt pekćhax niki, Yöŝkiŝtanx ayt'aŝla.
- 18 Xalla ni perŝunpacha ayt'aŝñi źoñiki anaź ŝuma źoñi khitaki, ans ni Yös ni źoñi ayt'aŝŝa.

2 Corintios 11

- 1 ¡Xanqaź anćhukki tŝhi qhaźtallami weth k'ark'arŝkiŝtan awantaki! Anćhukki werh qhaźtallamiź awantalla.
- 2 Xalla ni weriź anćhukakiŝ k'aritatŝki Yöŝkiŝtanź thonćha. Werhki anćhukakiŝ taqu onŝinćha ni ŝalŝki tŝhi luktaqźtanqaŝ ŝalźnasaćha, xalla ni luktaqaki Criŝtućha, nízaša werhki anćhuk tŝhi ana luktaqa paxñi mätaqaźtaqaŝ ni Criŝtuźkin thėŝ pekućha.
- 3 Nízaša werhki anćhukakiŝtan llakt'iźinućha, xalla ni ŝqoraki Evakiŝ añcha jiru quŝtan millk'untichićha, xalla niźtaŝaqaŝ anćhukmi millk'untisqatasacćha, nízaša anćhuk ni Criŝtuźkiŝ ŝuma quŝtan pinsiŝnakaki qatasacćha.

- ⁴ Nízaša ančhukki čhhulužchechi žoñimi Jesusižkištan palxayan qhäsnatača, xalla ni žoñiki ni werhnakaž palxayta taqunakkištan tshemataž khesača; nízaša ančhukki ni Espíritu thapa quštanž tanža, xalla ni espirituki ni tuki tanžta Espiritužkištan tshematača, nízaša ni Yös suma kintu tanžtikištanami tshematača.
- ⁵ Nízaša werhki anal ni chawkh apuštulanakaž t'oqhžta khesača, ninakaki weth wiri thonchiča.
- ⁶ Nízaša werhki qhažta phurh chñmižlani, xalla ni weth šisnakkišiki anača nižtit; xalla tinakaki thappacha ančhukakiš qhanan thěžtača.
- ⁷ ¿Nízaša werhki ni Yös suma kintu mašinkanaki anapan čhhulumi maychinča niki ana wali pächinx khesaya? Nízaša werhki ančhuk paqhi khisqatsxapa amu quššis khissinča.
- ⁸ Nízaša werhki ančhuk yanapšxapa nízaša ančhuka manta päšxapa ni yaqha Yös kirichi žoñinakžkištan päš tanšinča.
- ⁹ Nízaša werhki ančhukatan khikanaki upupchinča, neqhštan ana jèkhžkišimi maššinča; nízaša ni Macedinakištan thonchi Yös kirichi jilanakaž ni wethkiš phalhtižiñi thächiki. Ans werhki ančhukakiš ana mašinš pekchinča, xalla nužupan tira päča.
- ¹⁰ Nízaša werhki cheqpacha ni suma Crištu paxuča, nízaša weriž Acaya yoqkiš mašintaki anaž jèkhmi wethkištan qhañasača.
- ¹¹ ¿Qhažtikištan werh nižta chiyuxo? ¿Ni ana ančhuk pekqux nuž chiyasaya? ¡Yösiki werh cheqpacha ančhuk pekñi šisša!
- ¹² Nízaša werhki xaqhnuž päyinžlaxa, xalla nužupanl päča, ni wethtan šhikt'as pekñi toskar žoñinakžtanaki, nízaša ninakaki werh irataž paxqats pekča.
- ¹³ Nízaša ninakaki millk'untiñi toskar apuštulunakača, nízaša Crištuž apuštulanakažtaqas kuthža.
- ¹⁴ Xalla tiki anača ispantichuka, ni Saxrapachaž Yös anjilažtaqas kuthža;
- ¹⁵ Xalla nižtikištan ni Saxriž manta päñi žoñinakaki ni juchjiptayñižtaqas khikhiča. ¡Xalla tinakaki ninakž pätkištan paxtaž khekhiča!
- ¹⁶ Nízaša ančhukakiš wiltal chiyuča anax jèkhmi werh lukuratača khikan pinsila; xalla nuž ančhukki pinsakiž niki, tshi lukuratažtaqas werh chiqatalla, nízaša werhki tshi qoluk chipasača,
- ¹⁷ xalla tuž chipkušti tshi lukuratažtaqax khila, ana Yös pekta taqunakax khila.
- ¹⁸ ¡Nízaša wakchi žoñinakaki peršun čhhultaqkištan chipča, nižtašaqas werhmi chipača!

- 19 Nízaśa anćhukki añcha śísñi khikhinchukćha, ans anćhukki ni lukurat źoñinaka añcha thapa quś awantićha,
- 20 nízaśa anćhukki ni anćhuk tsomanchi manta päxkhiñinaka kaśinchukćha, ninakaki anćhuk ana susikchiś manta päqatćha nízaśa anćhuk q'otćha, nízaśa ninakaki anćhuk iñarćha nízaśa anćhuka yukhkiś tsxaxpćha.
- 21 Nízaśa werhki ni chiś aśućha, ĵwerhnakki niźta khikhiśxapaki anaź acha źelhćha! Nízaśa ni yaqha źoñinakat ana eqhsku chĳichićhax nĳki, werhmiśaqal ana eqhsnaćha, qhaźtami tiki tshi lukurataźtaqast khećhani.
- 22 ĳNinakaki hebreo źoñinakaqaya? Werhmi niwkhtitśaqaśśa. ĳNinakaki Israel źoñinakaqaya? Werhmi niwkhtitśaqaśśa. ĳNízaśa ninakaki Abrahamźkiśtan oqhñinakaqaya? Werhmi niwkhtitśaqaśśa.
- 23 ĳNinakaki Criśtuź manta päñinakaqaya? Werhki ninakźkiśtan tshantitćha, xalla tuź chĳkuki tshi lukurat źoñiźtaqal chiyućha. Nízaśa werhki ninakźkiśtan tshanti lanqśinćha, nízaśa werhki ninakźkiśtan tshanti karsilkiś chawkhtittaćha, nízaśa ninakźkiśtan tshanti xwattittaćha, nízaśa werhki wakchi wilta tikhśmaya źelaytućha.
- 24 Nízaśa ni judiu źoñinakaki taxśnuku wilta werh chephqhalu sanqu laśu xwatta mutchinćha.
- 25 Nízaśa chheph wilta werh tuñźtan xwatchićha, nízaśa tshi wiltaki werh maśtan ćhakhchićha. Nízaśa chheph wilta ni weriź oqhta walsanakaki qhaśkiś qatśićha, nízaśa weriź qhaśkiś tikhśmaya khen tshi nōxźtan tshi wēntiźtan ni chawkh got mora watchinćha.
- 26 Nízaśa wakchi wilta oqhchinćha xalla nuź oqhkan ni pujuran t'aqhiśiś watchinćha, nízaśa thañ źoñinakźkiś wakt'ichinćha, nízaśa weth źoñinakźkiś nízaśa yaqha wathchiś źoñinakźkiśimi t'aqhiśiś watchinćha. Nízaśa ni chawkh watharan llakinaka watchinćha, nízaśa ni xochiranami nízaśa ni qotaranami, nízaśa ni toskar jilanakź llaki thäta watchinćha.
- 27 Nízaśa werhki ni lanqśnaka nízaśa ch'amanaka watchinćha; nízaśa werhki qhaź wilta ana thxaxchi qhantatchinćha; nízaśa werhki ćhherkiśtan qhaśkiśtan t'aqhiśśinćha; nízaśa qhaź wilta ana luhlchi źelhchinćha; nízaśa werhki śkiti upaź khen ni sakkiś t'aqhiśśinćha.
- 28 Nízaśa werhki ti ćhhultaqkiśtan nízaśa yaqha ćhhultaqkiśtan śapurul llakiśhućha, nízaśa thappacha ni Yōś kirĳichi jilakźkiśtan llakt'iźinućha.
- 29 Nízaśa tshĳsuñaź lăkhenaki werhśaqal lăkhiwćha; nízaśa yaqha jila ujkiś thxotsqatanaki werhkil llakiśhućha.
- 30 Nízaśa chipchukat źelhćhax nĳki, werhkil chipaćha ni weriź upaquśhta ćhhultaqinakkiśtanaki.

31 Ni Jesús Tatź Yös Ephki wiñayxapa suma quśśís aytita khiś wakiśícha, nikiź werh cheqpacha chiñi śíśśa.

32 Niźaśa weriź ni Damasco wathkiś żelanaki, ni Aretas reyki irpiñi żoñi uchchića, xalla ni żoñiki werh tanqatśxapa ni chawkh watha luśh śananakkiś cheqśñi żoñi uchchića;

33 Niźaśa werhki ni chawkh watha muyuntita uykiśtan tshi wintankiśtan niźaśa tshi kanaśtikiś śhujuntaća, xalla nuź ni irpiñiź qharkiśtan atipchinća.

2 Corintios 12

1 Niźaśa persunpacha ayt'aśkuki anaź ćhhulumi kanasaća. Ans werhki ni qhanan chertanakkiśtan niźaśa Yös Tataź wethkiś ana chertanaka qhanacht'iźkita chiśtanća.

2 Werhki tshi Criśtu apśñi żoñil paxuća, ni żoñiki qhalu paqhpikchiś wata tuki, werhki tsewkta Yös wathkin chhichtataća. Niźaśa werhki anal śíśuća xăzlax xañchichiś chhichta uśh animuqaślax chhichtaki; xalla niki Yösqaź śíśśa.

3 Niźaśa werhki ni żoñi paxuća, (ni żoñiki xălax xañchichiś uśh animuqaślax, xalla niki Yösqaź śíśśa) **4** Niźaśa werhki ni añcha k'achha yoqa chhichtataća, xalla nikhu xamaśit chĭta taqunaka nonsĭnća, xalla ti taqunakaki anapan jĕkh żoñźkiśimi chĭqattaća.

5 Werhki ni żoñikiśtan ayt'aśaća; ans wethkiśtanaki anapanl ayt'aśaća, ans werhki weriź upaqaquśhtanakaqal chiyasaća.

6 Niźaśa wethkiśtan ayt'aśasaź niki, anaź lukurat żoñiźtaqaś khesaća, xalla nuź chĭkuśti werarapanź chiyasaća; ans werhki anapan ti chiś pekuća, ana jĕkh żoñimi wethkiśtan tshanti pinsaxu ni weth tshitkiśtanaki niźaśa ni weth parliśkiśtanami,

7 Xalla ni Yös wethkiś niź k'achha ćhhultaqinaka thĕztikiśtan werhki ana ayt'aśśinća, xalla niźtikiśtan Yöski werh lăkhisqatchića, weth xañchikiś tshi ch'api ćhhaphsiźtaqaśtaća, niźaśa ni Saxraki weth xañchi śhoxrichchiźtaqasśa.

8 Neqhśtan werhki Yöskiś chheph wilta ti t'aqhiś saraqsqataxu rokt'ichinća;

9 Ans ni Yös Tataki wethkiś khichića: “Amki thapa werh oqśñim pekća; niźaśa anśiki weth aśiź qhanakama thĕza.” Ans werhki upa quśku kuntintu khiś pekuća, ni Criśtuź aśi wethkiś jejznaxu.

10 Niźaśa werhki ni weriź upa quśtanakźkiśtan chipuća, niźaśa ni żoñinakaź ar artikiśtan, niźaśa ni phaltiźiñinakźkiśtan, niźaśa werhki ni Criśtuźkiś kiriñiź khen qhurtikiśtan niźaśa ni ch'amanaka watźku kuntintuća, niźaśa werhki ni upa quśkuki tshan aśśiśl khisnuća.

- 11 Nízaša werhki tshi lukuratažtaqaś ančhukatan želhchinča, ans ančhukź werh nuź pāx khichinchukki. Ančhuktača wethkiśtan śuma parliśtanaki, nízaša werhki ni chawkh toskar apuśtulunakźkiśtanaki anal wakiśuča. ¡Werhki ninakźkiśtan tshantil wakiśuča!
- 12 Nízaša werhki ni t'aqhiśiśnaka śuma quśtan awantichinča, nízaša Yös aśtan ni milajrunaka nízaša iśpantichuk čhhultaqinaka nízaša Yös taqunaka maśinchinča, ančhukki ni pātanakźkiśtan cherñi žoñinakčhukča, nízaša ančhukki werh cheqpacha apuśtulaž thěžna.
- 13 Nízaša werhki ančhuk ujśinžlax niki werhź pertunalla, nízaša ančhukki tshillikiśqaś ni yaqha Yös kiriči jilanakźkiśtan upśinchukča: ¡Ančhukakiśtan werhki čhhulupan ujchintaxo!
- 14 Nízaša werhki ančhukakin chheph wilta thonśxapa wakt'aychinča, nízaša anśimi ančhukakiśtan anal čhhulumi mayača. Nízaša werhki ančhuk čhhulchiś čhukqaślani xalla niki anal mayača, ans ančhukpachal pekuča; nízaša ančhukki ephnakčhukča ni okhalanakžta pās akhśtanča, ana ni okhala ephžtaxapa pās akasača.
- 15 Ans werhki thappacha wetha želhñinakaki ančhukakiś thappachal miržnača, nízaša werhpachaśaqal ančhuka layku miransnača. Nízaša werhki tshanti tshantil ančhuk pekuča, ¿nízaša ančhukki werh tirapanž pekakixo?
- 16 Nízaša ančhukki ana weriž maytikiśtan walxaž khekiča. Ans yaqhapanakaki khiča werhki ančhuk tshi chalkiś ana jiwjatžku t'eśinchinča khila.
- 17 ¿Nízaša werhki ni weriž kuchanta žoñinakźkiśtan ančhuk q'otqatchiqaya?
- 18 Nízaša werhki ni Titu rokt'ichinča ančhuk thonžkaxu, xalla nižtan chika yaqha jila kuchanžkichinča. ¿Tituki ančhuk q'otchiqaya? ¿Anax werhnakki pukultan cheqpacha tshi quśśiśtaxo nízaša tshi animuchiśtaxo?
- 19 Kunami ančhuk werhnak ančhukatan śumansñi pinsičhani, xalla tiki anača nužu. Ans učumnakki Yös tukkiś palt'iča nízaša ni Criśtužkiś thurt'iñikama. Thappacha tinakaki učumnaka paqśxapača.
- 20 Nízaša werhki ančhuk cherśñi oqhkanaki añchal eqhsnuča, nízaša werhki kunamit ana weriž pinsitakama śalačhani, nízaša ančhukki kunami ana ančhukaž pektakama werh śalačhani. Werhki tinakal eqhsnuča kunamiž ančhukkama chiyassani, nízaša čhhaxwqatassani, nízaša žaxwassani, nízaša kunamit iñiśsani, nízaša parlasxarčhukžlani, nízaša iñarinchukžlani, nízaša mit quśśiśčhukžlani, nízaša ana śum quśśiśčhukžlani.
- 21 Nízaša werhki wilta ančhukakin thonśkiśiki eqhsnuča, weth Yös werh ančhukakiśtan aśqatasacha, nízaša ni Yöski ančhukakiśtan werh añchat qāqatačhani, nízaša ančhukki tukitanpacha ni uj pāśnakkiśtan ana

saraqchinčukčha nižaša ančhukki tirapan uj päčha ni iz iskištan nižaša jillu päšnakžkištanami anapan saraqchinčukčha.

2 Corintios 13

- 1 Xalla tižtan chheph wital ančhukakin thonžkučha. Nižaša yaqha žoñi ujkiš thxotšxapaki pukultan ananax chhepultan cherchi žoñinakakžtan khištančha.
- 2 Nižaša ni tuki uj päčhinakžkišimi nižaša thappacha anš uj päñinakžkišimi, anš werh ančhukakištan ažkin khikanaki ni tuki ančhukakiš persunpacha iwxt'ital khuñsqatučha: Neqhštan werhki wital ančhukakin thonšñi oqaž niki anal ožnačha,
- 3 nižaša ančhukki weth ujž qhurqalala Crištuž wethkiš palxayžkičha khikanaki. Ni Crištuki ančhukatan anaž aš upa, ans učumnakakiš niž ašiz thēža.
- 4 Ans ni Crištuki tshi upa aššis žoñižtaqaš kurušhkiš ch'awktačha, nižaša ni Crištuki Yös aštanž žethčha. Učumnakki xalla nižta iratašqaš niž aš upkiš wakišitačha, nižaša nižtan chikapachaki Yös aštanž qamakičha ančhuk yanapšxapa.
- 5 Nižaša ančhukpachaž našna, ančhuka quški thurt'ichiqay xalla ni cheršxapa; nižaša ančhukkiž yanžna. ¿Ančhukki anaž nayya ni Jesucristu ančhukatan želhñi? ¡Ana ni Jesucristužtanaki ančhukki ujkiš thxotsnasačha!
- 6 Werhki amkiš tasnučha, ančhukki werhnak ana aqsi šišakičha.
- 7 Nižaša werhnakki Yöskin mayišučha ančhuk ana anawalinaka päxu; ana werhnak ni uj päšnaka watchinčha khišxapaki, ans ančhuk šumanaka päxupan khiwčha, qhažta werhnak ujkiš thxotsižtaqaš khenami.
- 8 Nižaša učumnakki ni werarxapa anaž čhhulumi päyi atasachha, ans učumnakki ni werarž tukatupan khištančha.
- 9 Xalla nižtikištan werhnakki upaquššis khikanaki añcha chipinčha, nižaša ančhukqaž thupi quššis khičhaxa; nižaša učumnakki tirapanž Yöskin mayišila žkayi quššis khiškama.
- 10 Nižaša werhki ti karta ima ančhukakin oqhkanl khjiržkučha, xalla nuž oqhžkuki ančhukatan ana añcha k'ar jilirižtaqaš khikhišxapaki, ni Yös Tataki werh ančhuk ana thirqatšxapa uchchičha, ans ni Yös kirichi jilanaka paqqatšxapa uchštitchha.
- 11 Jilanaka xalla ti žeršxapaki, werhki ančhuk šumapan qamla khiwčha nižaša ančhukki šuma qamañañ qhura. Nižaša ančhukporaž waytasakičha nižaša šuma quštanž qamakičha; ni šuma Yös Ephki ančhukatanpanž khekičha.
- 12 Nižaša ančhukkamaž tshi žkayi chhulšñižtanž tsanasakičha. Nižaša thappacha ni cheqpacha Yöskin kirichi jilanakaki ančhukakin tsänžkičha.

13 Xalla ni Jesucristu Tatz oqski anchukakiyx khila, nizaša ni Yös oqšni qušmi nizaša ni Espiritu Santumi thappacha anchukatanpanx khila. Xalla nužuz khila.

Gálatas

Gálatas 1

- 1 Apústul Pawluki anaž žoñinakž uchšta nižaša anaž kuchanžkitami, ans Jesucristupachaž uchchiki nižaša Jesús jakatatsqatñi Yös Ephž uchštašaqasša,
- 2 thappacha wethtan khiñi Yös kirichi jilanakaki, ni Galacia wathchiš Yös kirichi jilanakžkin tsänžkuča.
- 3 Nižaša ni učumnaka Yös Ephki nižaša Jesucristu Tatami ančhukakin niž oqš thäžkila nižaša niž suma qamaña ančhukakišx khila.
- 4 Nižaša ni Jesucristuki učumnaka ujkištan ni tikhškiš thonchiča, ni xašta žoñinakž uj päš qamañkištan liwrišxapa, xalla niki Yös Ephž pektakamaž khekicha.
- 5 ¡Yös chawkh asiki wiñayax thurla! Xalla nužox khila.
- 6 Werhki ančhukaž ni Yöškištan rattulla saraqtan añchal ispantuča, ni Yöški učumnak Cristuž suma kintuž thükiš qhawšiča, nižaša ančhukki yaqha taqunakžkin oqhchinčukča.
- 7 Werhki cheqpachal khiwča yaqha Yös suma kintuki anaž želasača. Ans yaqha žoñinakaž ančhuk muspayča, ninakaki ni Cristuž suma taqu kephšinš pekča.
- 8 Nižaša yaqha žoñinakaž ni werhnakaž ančhukakiš Yös suma kintu thaxintikištan tshemata thaxnasaž niki, xalla ni žoñiki Yös kaštikkišx thonla, xalla ti kaštikuki wethkiš meqax khila ušh tsewktan thonchi anjilžkiš meqax khila.
- 9 Nižaša weriž tuki chita anšiki wiltal chiyuča: Nižaša yaqha žoñiki ni weriž ančhukakiš Yös suma kintu thaxintikištan yaqha kintu thaxnakiž niki, xalla ni žoñžkišiki Yös kaštikux thonla.
- 10 Nižaša werhki anal žoñinakaž wakišsqatta pekuča, ans Yös wakišsqattal pekuča. Nižaša werhki anal žoñinakaž pekta khiš pekuča. ¡Nižaša werhki žoñinakžkiš q'ayal khiš pekasaž niki, werhki anal Cristuž manta päñi khesača!
- 11 Jilanaka ančhukki tiž šišakiča: Xalla ti weriž Yös suma kintunaka thaxintaki anaž žoñiž utt'ayta.
- 12 Werhki ana Jekhž žoñžkištanami yateqchinča nižaša ana jekhžkištanami tanšiča.
- 13 Nižaša weriž tuki ni judiu žoñinakžtan čhuluž chëchiqat qamatučhani ančhukki xalla ni nonšičukča, werhki ni Yös kirichi jilanaka žaxwchi qhurchinča nižaša ninaka thatanš pekchinča.
- 14 Nižaša werhki ni judiu žoñinakž lixaru, wethtan wakchi mita khiñi mašinaka ekchinča, werhki ninakžkištan tshan k'arittača ni weth tukita achchi ephnakž usa waqaychišxapaki.

- 15 Ans Yösiki ima werhíz mathta khen illsípancha, nizaśa niź śuma quśtan werh qhawśiścha,
- 16 nizaśa Yösiki niź Mati wethkiś thėśiścha, werh niź śuma taqunaka ni ana judiu źoñinakźkin maśnaxu. Neqhśtan werhki anapan tshi źoñźkiśimi pewkśñi oqhchinśha;
- 17 nizaśa werhki anapan ni weth tuki khiñi apuśtulanaka pewkśñi Jerusalén watha oqhchinśha. Ans werhki ana en enźku Arabia yoqqhutñik oqhchinśha, neqhśtan Damasco watha kephchinśha.
- 18 Werhki chheph watkiśtan Cefas paxi Jerusalén watha oqhchinśha, xalla ti jilźtan qhalu taxśnukchiś thuñi qamchinśha.
- 19 Neqhśtan werhki anapan yaqha apuśtulanaka cherchinśha, ans Santiagu ni Jesucristu Tatź laqhqaś cherchinśha.
- 20 Xalla ti weriź khjirtaki Yös tukkiś khjirchinśha werarapancha, anal anćhuk q'otasaćha.
- 21 Neqhśtan werhki Siria nizaśa Cilicia yoqanakqhutñik oqhchinśha.
- 22 Xalla ni judea wathchiś Yös kirichi jilanakaki anaź perśunpacha werh paxatćha.
- 23 Ans ninakaki tuź chĩñiqaź nonźnatćha: “Xalla ni tuki werhnaś tanśxapa qhurñiki, xaśiki ni Yös śuma taqunaka maśinkanź oqhlayćha, nizaśa niki tshi pachaki thatanś pekatćha.”
- 24 Nizaśa ninakaki weriź Yös kin kiritikiśtan Yös kinź mayiśatćha.

Gálatas 2

- 1 Neqhśtan werhki Bernabeźtan Tituźtan qhalu paqhpikchiś watkiśtan wilta Jerusalén watha kephchinśha.
- 2 Yösśa wethkiś wiyźkichiki neqhśtan oqhchinśha. Xalla ni wathkin werhki ni ana judiu źoñinakźkiś Yös śuma kintunaka maśinta kint'ichinśha. Nizaśa werhki śinapora ni Yös kirichi irpiñi chawkh jilirinakźkiś thaxśinśaqaśśa, nizaśa ni weriź lanqźtanaka ana inapanqaś lanqźta khexu.
- 3 Nizaśa ninakaki anapan simitu jėkhmi chimpis pekchiścha ana ni Titumi, ni Tituki griego wathchiś źoñitaćha nizaśa wethtan chikataćha.
- 4 Nizaśa ućhumnakakiś yaqhapa toskar jilanaka śhoxśaka luśhkitqalćha, ni ućhumnaka Jesucristuźkiś liwrinśana muśi, neqhśtan ućhumnak wilta ni tukita lipatxparu qamaxu.
- 5 Ans ućhumnakki anapan tshi upakamallami ninakźkiś atipsqattaćha, werhnaśki anćhukakiś ni oltim Yös śuma kintu tirapan źelaxu munchinśha.

- 6 Nízaša ni Yös kirichi jilanaka irpiñinakaki ni weriž thaxintikištan ana yaqha ew taqu yapchiča, (werhki ni žoñinaka qhažtaqaštažlani anapanl jušhupäwuča, nízaša Yöski anaž žoñinaka phalža).
- 7 Ans ninakaki Yös wethkiš ni šuma kintunaka ni ana judiu žoñinakžkin mašinš lanqš thächi šiššiča, nízaša ni Piruki ni judiu žoñinakžkiš thaxinš šiššiča.
- 8 Xalla ni Yöspachača ni Piru ni judiu žoñinakžkin tshi apuštulažtaqaš kuchanchiki, xalla nižtašaqaš werhmi ni ana judiu žoñinakžkin tshi apuštulažtaqaš kuchantiča.
- 9 Nízaša Santiagužtan, Cefastan Juanžtan, tinakaki ni Yös kirichi jilanaka irpiñi jilirinakatača, ti jilanakaki Yös wethkiš ni lanqš thächi näšiča, nízaša cheqpachapan tshi mašiztaqaš šišxapaki ninakaki Bernabé wethtan kuchanchiča, ni ana judiu žoñinakžkin ni Yös šuma taqunaka mašinžkaxu, ans ninakaki ni judiu žoñinakžkiš ni Yös šuma taqunaka mašnaž khichiča, xalla nuž werhnakki qaššassinča.
- 10 Ans ninakaki wethnakakiš ni t'aqhir žoñinaka oqš khuñšnax khichiča, werhki xalla ni añcha owallat pächinpanča.
- 11 Nízaša ni Cefas Antioquía watha thontan, werhki nižkiš qhana khichinča, niž pätaki anatača šuma.
- 12 Tuki ni Piruki ni ana judiu žoñinakžtan lulatča ni Santiaguž t'aqkištan thonškama; ni Piruki ni chimpita žoñinaka eqhsku, ni žoñinakaž thontan ninakžkištan t'aqsni qallantichiča, neqštan ana iya ninakžtan luhlchiča.
- 13 Nízaša yaqhap judiu žoñinakžkištan Yös kirichinakaki Piru apšišaqašša, nižtašaqaš Bernabeki ninakžtan chika khissiča.
- 14 Xalla nižtikištan werhki ni Cefaskiš ana cheqpacha ni Yös šuma kintuxaru khikhiyan thappacha ni žoñinakž tukkiš qhana khichinča: "Amki judiu žoñimča, nízaša amki ana judiu žoñiztaqaš qamchamča; ¿qhažtikištanam ni ana judiu žoñinaka ana khiñi ana khiñi tshi judiu žoñiztaqaš qamqatš pekxo?"
- 15 Nízaša učumnakki maž mathtikištanpacha judiu žoñinakčhumča, ana ni ana judiu žoñinaka ujchiš irata.
- 16 Ans anaž jekhmi ni li patxparu qamtikištan žkayi quššiš paxtaki, ans ni Jesucristužkin thapa quššiš khen paxtača. Xalla nižtikištan učumnakmi ni Jesucristužkiš kiritača, ni Yös učumnak žkayi quššiš paxaxuča, ana ni li patxparu qamtikištan ans nuž thapa quššiš khen sparakiča. Nízaša anaž jekhmi ni li patxparu qamñinakaki žkayi paxta khesača.
- 17 Nízaša učumnakki Cristižkiš juchjiptayškiš žkayi quššiš khitaž khiš pekčhax niñi, učumpachaž ujchiš khissa, ¿xalla nuž khikuki Cristižkiš učum ujchišša khiqaya? ;Anapanž nuž khesača!

- 18 Nízaśa werhki ni li anaź wakiśiċha khiwċhax niki, neqhŋstan werhki ni liśaqaś waqaychasaź niki, werhpachal ujchiś kheċha.
- 19 Werhki ni liźxapa tikhŋinċha, nízaśa werhki ni liź khen Yöŋstan qamuċha. Nízaśa werhki Criŋtuźtan kuruŋhkiś ch'awktitċha,
- 20 nízaśa werhki anal werhpacha źetuċha, ans Criŋtuź wethkiś źethċha. Ti anś źetchiś xañchichiś qamkanaki, werhki ni Yös Matźkiś thapa quŋstanl qamuċha, xalla niki werh oqŋipanċha nízaśa weth layku tikhŋiċha.
- 21 Nízaśa werhki ni Yös oqŋŋi quś anal q'iwś pekuċha; ans ni li patxparu ni liwrċta khiś khitasañ niki, Criŋtuki inapanqaś tikhŋi khitasacċha.

Gálatas 3

- 1 ¡Galata wathchiś jilanaka ana uri katoqinċhukċha! ¿Jċkh anċhuk thejŋixo? Werhnakki wethnaka thaxinŋkiś anċhuka tukkiś ni Jesucriŋtu kuruŋhkiś ch'awkta thċŋinla.
- 2 Werhki anċhuk ti taqu qhăŋŋil pekuċha: ¿Anċhukki ni li patxparu qamkan Yös Espċritu thanqŋinċhukqaya, uŋh thapa quŋstan ni Yös ŋuma kintu tanźku tanŋinċhuxa?
- 3 ¿Anċhukki ana uri katoqinċhukpanċha, nízaśa anċhukki ni Espirituźtan qallantiźku, xaŋiki źoñinakź amtikiśqaź źerś pekqaya?
- 4 ¿Nízaśa anċhukki wakchi añcha k'achha ċhhultaqinaka watchinċhuktaċha, xaŋiki ninakaki anax ċhhulxapami wakiŋiqaya?... ¡Xalla ni wattanakaki anaź inapanqaś khesacċha!
- 5 Nízaśa Yöski anċhukakiś niź Espiritut thăċhax niki, nízaśa anċhukakiś milajrunakat thċźax niki, ¿qhaźtikiŋstan nuź păxo? Xalla niki anaź ni li patxparu qamtikiŋstan nuź păċha, ans thapa quŋstan ni Yös ŋuma kintu tanźtikiŋstan nuź păċha.
- 6 Xalla nuźuŋsaqaś Abrahamki Yöskiś kirċhiċha, Yöski ni thapa quŋŋiś khen tanŋiċha neqhŋstan źkayi quŋŋiś paxċhiċha.
- 7 Xaŋiki anċhukkiź ŋiŋakiċha, ni Abrahamźkiŋstan cheqpacha oqhñinakaki thapa quŋŋiś źoñinakacċha.
- 8 Xalla ni Yös ŋuma kintu khjirtikiŋiki tuźsaqaś khiċha, Yöski ni ana judiu źoñinaka thapa quŋŋiś khen źkayi quŋŋiś paxtaŋsaqaś khekiċha, xalla ti ŋuma taqu ni Abrahamźkiś maŋintqalċha: “Thappacha chawkh wathanakaki amiź khen oqźtaŋsaqaś khekiċha.”
- 9 Nízaśa niźkiś kirċñinakaki Yös kirċhi Abrahamźtan chika thătaź khekiċha.

- 10 Xalla ni likiś tasñinakaki ujchiś khitapanĉha, xalla ni Yös śuma kintu khjirtikiśiki tuź khiĉha: “Xalla ni li khjirti patxparu ana kaśñiki cheqpacha kaśtiktapan khekiĉha.”
- 11 Niźaśa anaź jĉkhmi ni li patxparu qamñinakaki źkayi quśśiś paxta khesaĉha; niźaśa ni Yös śuma kintu khjirtikiśiki tuź khiĉha: “Ni źkayi quśśiś źoñiki niź thapa quśśiś khen źetakiĉha.”
- 12 Xalla ni liki, anaź thapa quśśiś irata, ans tuź khiĉha: “Xalla ni li kaśñiki, ni patxparuśaź źetakiĉha.”
- 13 Niźaśa Criśtuki uĉumnak ni lixaru ujkiś thxotskiśtan liwrĉiĉha, xalla ni ujki uĉum uj pāñiź khen źelĉha, xalla ni Yös śuma kintu khjirtikiśiki tuź khiĉha: “Thappacha ni maśukiś tsjiphta tikhśñiki ñexu khitapanź khekiĉha.”
- 14 Xalla ni Yös Abrahamźkiś thāśxapa taqu onźtaki Jesucriśtuźkiśtanśaqaś ni ana judiu źoñinakźkiśimi thāla; niźaśa uĉumnakaź thapa quśtan khen uĉumnakki ni Yös śuma kintu onźta tanźnasaĉha.
- 15 Jilanaka, werhki anĉhukaltan uĉumporaźtaqaś parlaĉha: Niźaśa tshi źoñit taqu onźax niki niźaśa niź qharźtan khjirźkut t'exźax niki, anaź jĉkhmi ni thatnasaĉha niźaśa anaź yapimi atasaĉha.
- 16 Xaśiki, Yösiki Abrahamźkiś niźaśa niźkiśtan oqhñinakźkiś taqu onśiĉha. Xalla ni Yös śuma kintu khjirtikiśiki anaź wakchi “oqhñinakźkiśtan ĉiĉha”, ans tshi oqhñiźkiśtanqaś ĉiĉha; tuź khikan: “Amkiśtan oqhñiki Criśtuĉha.”
- 17 Xalla ni weriź ĉitaki tiĉha: Yösiki Abrahamźtan qaśśiĉha. Xalla niźtikiśtan ni Moisés liki tshi paqhkpiqwatha chhephqhaluchiś watkiśtan thonĉiĉha, xalla ni Yös tan qaśtaki anaź jĉkhmi thatni atasaĉha niźaśa ni Yös śuma kintu ontaki anaź jĉkhmi ana wakiśiñi päsaĉha.
- 18 Xalla ni uĉumnakkiś Yös śuma kintu onźtaki Moisés likiśtanź thonatĉha; xalla ni Yös śuma kintu onźtaki Abrahamźkiś ana pakśuñ thātaĉha.
- 19 Neqhśtan, ĉĉhulxapat ni li wakiśixo? Xalla neqhśtan ti źoñinakaź uj pätiĉtan ni liki thēźtaĉha, jĉkhźkiś ni taqu onźtataźlaxa xalla ni “oqhñinakźkiśtan thonśkama.” Xalla ni liki anjilanakźkiśtan maśintataĉha, niźaśa Moiseski uĉumnakakiś maśinĉiĉha.
- 20 Ans anaź niźta maśiñi źoñi pekĉha, tshi źoñźkiśtanqaś ĉiĉhax niki, niźaśa Yösiki tshiqaśśa.
- 21 ĉXalla ni liki ni Yös śuma kintu onźtanakźkiśtan moq'ux khesaya? ĉAnapanź khesaĉha! Xalla ni li źetiź thātasāź niki, neqhśtan ni juchjiptayśki cheqpacha ni likiśtanź thontasaĉha.

- 22 Xalla ni Yös suma kintu khjirtikiisiki tuż khiča: Thappacha zoñinakaki ujż attakamača, xalla ni Jesucristużkin kiriñi zoñinakaki ni Yös onža taqunaka tanznasača.
- 23 Ima ni thapa quś thonan, ni liki učumnak tanchiż želatča, xalla ni thapa quś učumnakakiś śiśqatta khiškama.
- 24 Xalla ni liki, ni Cristuż thonskama učumnakalta tshi uywita zoñiki okhalanaka cheqñila xalla niža iratatača, xalla nuż učumnakki Yöskin thapa quśiś khisku niż tanža khekiča.
- 25 Xaśiki ni thapa quśiś khis irantiżkichiča, učumnakki anaż iya ni liż tanta khekiča,
- 26 nižaśa thappacha ančukki ni Jesucristużkiś thapa quśiś khisku Yös matinakčukča,
- 27 nižaśa ančukki ni Cristużtan šalżku nižaśa nižtan wawtisku, ančukki Cristuż skiti kuthśi khissinčukča.
- 28 Xalla ni Yöšta khiśki judiu zoñimi ana judiu zoñimi, zoñż manta päñimi liwri zoñimi, nižaśa luktaqakhiñimi mätaqakhiñimi thappacha Jesucristużtakamača.
- 29 Neqhstan ninakaki Cristużtažlax niki, Abrahamżkiśtan oqhñinakača nižaśa ni Yös onža taqu waqaychiñinakača.

Gálatas 4

- 1 Werhki xalla til chiś pekuča: Xalla ni pata tanśñiki iya qoltažlax niki, ni zoñż manta päñiżkiś anapanż wakiśiča, nižaśa thappacha ni čhultaqinakaki cheqpacha nižtakama khenami.
- 2 Nižaśa niż čhultaqinaka irpiñi zoñinaka želhča, xalla niż eph niżkiś wakiśi čhultaqinaka t'aqśinškama.
- 3 Učumnakatanki xalla niža irataż watča: Učumnakaż qoltalla khenaki, učumnakki ti yoq qamañkiś irpitičumtača.
- 4 Xalla ni thuñiż irantiżkitanaki Yöski niż Machh kuchanżkichiča, xalla niki ni Moisés lixaru qamkan tsha mätaq žonakžtan mathtača,
- 5 učumnak ni lixaru qamñinaka liwriśxapa, neqhstan učumnakakiś Yös mati khisqatśxapa.
- 6 Neqhstan učumnakki niż matinakčumča, nižaśa Yöski niż Machh Espiritu učumnaka quśkiś kuchanżkichiča; xalla ni Espirituki tuż čiča: “¡Abbá! ¡Tatay!”
- 7 Xalla nuż amki anaż zoñż manta päñam, ans amki Yös matimča; xalla nuż niż mati khikanaki niż pata tanśñi śaqam khekiča.

- 8 Nízaśa tuki ančhuk ima Yös paxan, ančhukki ni zoñiž päta yös manta päkan qamiñchuktača.
- 9 Nízaśa ančhukki anśiki Yös paxchinčukča, ans suma chikuki, Yösśa ančhuk paxchiki, ¿ančhukki qhažtikiśtan wila ni zoñiž päta yösnažkin kephś pekxo, ni yösnačkaki t'aqhir aś upala nízaśa ana suma pätanakala, qhažtikiśtanam ninakž manta päś pekya?
- 10 Nízaśa ančhukki ni thuñinaka waqaychinčukča, jiśnaka, watanaka qaninchukča...
- 11 ¡Werhki añchal llakt'asuča, ni weriž ančhukakiś thaxintanakaki inapanqat khe khiwča!
- 12 Jilanaka, werhki ančhuk rokt'uča: Ančhukki werh irataž khella, nízaśa werhki ančhuk irata khissinča. Nízaśa ančhukki ana čhulumi wethan ana šumanaka pächinčukča.
- 13 Nízaśa ančhukkiž šiśśa, weriž tuki ančhukakiś ni Yös suma kintu mašinkanaki werhki tshi konkiśl t'aqhiśatuča.
- 14 Xalla ni konaki ančhukata tshi llakižtaqaśtača, ančhukki weriž nižta konchiś khen ana werh iñarchinčukča nízaśa anapan werh xaqurpayś pekchinčukča, ans ančhukki tshi tsewka anjilažtaqaś werh tanśinčukča, ¡ni Jesucristužtaqaś!
- 15 ¿Xalla ni ančhukaž chiptanaka qhaž khissitaxo? Werhki ančhuka tukatul chiyasača, ančhukki tiž attasaž niki, ančhuka perśun žhukimiž wethkiś thášxapa apaqžtasacha.
- 16 ¿Xalla ni weriž cheqpacha čitikiśtan, werhki ančhuka moq'u khissinqaya?
- 17 Xalla ni zoñinakaki ančhukakiśtan añchaž jušhupäča, ans ni zoñinakž jušhupäški anača šumanaka. Xalla ni zoñinakž pektanakaki ančhuk wethnakakiśtan t'aqś pekča, neqhśtan ančhuk ni zoñinakžkiś quś thäxu.
- 18 Nízaśa añcha waliča ni suma zoñinaka jušhupäški suma quśtanaki; xalla tiki wiñayapanx khila ana wethan khikanqaś.
- 19 Weth q'ay matinaka, werhki wital ni mathś konžtan t'aqhiśuča, nízaśa ni Cristiž thü ančhukakiś luškamal t'aqhiśača.
- 20 ¡Xanqax werhki anśpacha ančhukatan khiwčhaxa, neqhśtan yaqhanakkiśtanž palt'asača, nízaśa werhki ančhukakiśtan anal qhaž khiyi atuča!
- 21 Ančhukki tshīž chiyalla, xalla ni li patxparu qamś pekñinaka: ¿Ančhukki anapan ni li čiñi nonśinčuk qhažtataxo?
- 22 Xalla neqhśiki tuž khiča, Abrahamki pukultan okhalchiśtača: Tshiki tsha manta päyin žonakiśtan, tshiki perśun thunakiśtan, na thunki liwri žontača.

- 23 Xalla ni manta päyin zona matiki xañchişkama mathtatacha; ans na liwri thunaž mathta matiki Yös ninakžkiš taqu onžtakama watax khitatacha.
- 24 Xalla ti kintuki učumnakalta tshi näsqaš taqužtaqaš wakišasača; xalla ni pukultan mätaqanakaki pišk t'aqažtaqašša: Tshäki ni Sinaí kurkištanča, ni Agarki niwkhtanz thonča, xalla na žonki ni manta päñinakž mäpan khita khekiča.
- 25 Nižaša ni Agarki ni Sinaí kurkištanž thonča, ni Sinaiki Arabia yoqkišša nižaša xašiki Jerusalén wath yoqkišša, thappacha ti žoñinakaki ninakž okhalžtanpacha lixarupanz qamča tshi manta päñi žoñižtaqaš.
- 26 Ans ni tsewka Jerusalén wathaki liwriča, nižaša učumnakki niž matinakčhumča.
- 27 Xalla ni Yös suma kintu khjirtikišiki tuž khiča: “Machur mätaqa kuntintuž khekiča, nižaša amki ana okhalchiššamča; nižaša amki añcha chipa qhawa, amki anam šišša ni mathš kona. Nižaša na xaytiti mätaqki, na luktaqchiš žonakištan tshanti okhalchiš khekiča.”
- 28 Jilanaka, ančukki Isaacžtaqašša: Nižaša ančukki Yös suma kintu onžta okhal čukča.
- 29 Neqhštan ni xañchiškama mathtaki, ni Espiritužkistan mathta tanšxapa qhurchiča, anšiki nižtašaqqaš watča.
- 30 ¿Ni Yös suma kintu khjirtikišiki qhažtkhexo? Ni khjirtikišiki tuž khiča: “Na manta päyin žonki machhtanpacha chhetqata, xalla na žoñž manta päyin zona matiki anaž ni liwri zona matžtan ni pata tanžnasača.”
- 31 Jilanaka učumnakki anaž na žoñž manta päyin matinakčhumki, ans na liwri zona matinakčhumča.

Gálatas 5

- 1 Crištuki učumnak liwri khexu liwri uchchiča. Xalla nižtikištan ančukki ni liwriž waqaycha, nižaša ančukki anaž wila ni uj pás qamañkiš qama.
- 2 Ančukki werhž nonžna, werh Pawlutki ančukakiš khiwča, ančukki ni žoñi chimpiš usaž waqaychakiž niki, Crištuki ančukalta anaž čhulxapami wakišakiča.
- 3 Nižaša werhki ančukakiš wital chišpekuča xaqhsilta žoñimeqax chimpisqatla, xalla ni žoñiki thappacha ni li patxparu qamštanča.
- 4 Nižaša ančukki ni li patxparu qamšpekku žkayi qušiš paxta khiš pekchinčukča, neqhštan ančukki Crištužkištan saraqchinčukča; nižaša ančukki Yös suma oqšni quš ana pekchinčukča.

- 5 Neqhstan učumnakki ni Espiritužkiŕstan ni Yös uŕhka thonni juchjipays thapa quŕstanž tanžnasača.
- 6 Nižaŕa ni Jesucristuž khen ni žoŕni chimpiŕski anaž čhulxapami wakiŕiča, nižaŕa ni chimpitami ana chimpitami tŕhiqaŕŕa. Ans ni thapa quŕstan khiŕ niž cheqanaki, xalla ni thapa quŕŕiŕ khiŕski thapa quŕstan žoŕinaka oqŕstanča.
- 7 Nižaŕa ančhukki ŕuma jikhŕkiŕ oqatča. ¿Jėkht ančhuk ni cheqpacha kaŕkiŕtan aqchixo?
- 8 Xalla niŕi anatača Yös qhawžta čhultaqi.
- 9 Nižaŕa ni khjirtikiŕiŕi tuž khiča “Tŕhi qoluk liwaturallaki thappacha ni ŕatta jak'už t'amqatča”,
- 10 Nižaŕa werhki Yös Tatžkiŕ tassinpanča, ančhuk ana yaqha qhutŕni pinsaxu; ans Yösŕi ni ančhuk aqŕni žoŕni kaŕtikakiča, xalla niŕi xaqhsilta pirimeqax khila.
- 11 Nižaŕa Jilanaka, werhki ni žoŕni chimpiŕskiŕtan tiral chiyasaž niŕi, ni judiu žoŕinakaki anaž werh qhurasacha, xalla nuž khenaki ni judiu žoŕinakžkiŕiŕi ni Criŕtuž kuruŕhkiŕ tikhžtikiŕtan maŕiŕniŕi anaž ninaka žaxwqatasacha.
- 12 Nižaŕa ni ančhuk aqkan oqhlayŕni žoŕinakaki, ;xaŕqax perŕunpacha kapsnaki!
- 13 Jilanaka ančhukki ni liwrŕta khiskin qhawžtača. Nižaŕa ančhukki ni liwrŕŕtan anaž xaŕchižkama oqa, ans ančhukki porapatž oqsasa.
- 14 Nižaŕa thappacha ni linakkiŕtanaki ni oqŕkiŕkamaž khissa: “Ančhukki ančhuka maŕi perŕunpachkiŕtaqaŕ tirapanž oqžnakiča.”
- 15 Nižaŕa ančhukki kuytaŕakiča ni ančhukpora čh'ataskiŕtan nižaŕa porapat lulaskiŕtan, xalla nižtikiŕtan ančhukporaž aqskin thonasača.
- 16 Xalla nižtikiŕtan werhki ančhukakiŕ khiwča: Ančhukki ni Espirituž xaruž qama, nižaŕa ančhukki anaž ančhuka xaŕchiž pektakama qama.
- 17 Xalla ni xaŕchiž pektanakaki ni Espirituž moq'uča, nižaŕa ni Espirituki ni xaŕchiž moq'uča; neqhstan tinakaki porapatž ana päsax khiča, xalla nižtikiŕtan ančhukki ni ančhukaž pektanaka ana päyi atča.
- 18 Ans ančhukki ni Espirituž irpitičhukčhalax niŕi, ančhukki anaž ni lixaru qamča.
- 19 Nižaŕa ni anaŕuma päŕni žoŕinaka cherŕki phaŕilača, ninakaki tinakaž päča: Iz iŕ, yaqha mätaqžtan želhŕ, anaŕumanaka päŕ, waq'a khŕkhiŕ,
- 20 nižaŕa žoŕniž päta yösnažkiŕ amtiŕ, žoŕni layqiŕ, nižaŕa yaqha žoŕinaka čhaxwŕ, nižaŕa žoŕinakžtan moq'uŕiŕ, nižaŕa oralla žaxwŕ, ch'axmi päŕ, nižaŕa žoŕinaka t'aqŕ.
- 21 Nižaŕa žoŕni iŕarŕ, žoŕni konŕ, likhŕ, muspa lulhŕ, nižaŕa yaqha tižta irata päŕnakami. Werhki ančhukakiŕ qhanakama chiyača, tinakaki tuki ančhukakiŕ

chichinpantača, xalla tižtanaka päñi žoñinakaki ni tsewkta Yös irpiš wathkinaki anaž lušhakiča.

22 Ans ni Espirituž čhertaki žoñi oqša nižaša chipa suma qamañchiš khiš, nižaša suma quššiš khiš, yaqha jila kullakinaka oqš, llanu quššiš khiš, nižaša thapa quštan khiš,

23 nižaša amu khiš, peršunpacha naša. Xalla ti čhhultaqinakkištanaki ni lixaruki anaž želhča.

24 Ans ni Jesucristužta khiñi jilanakaki, ninakž xañchiž pektanaka nižaša thapa awantiñi quštan ninakž xañchi kurušhkiš ch'awkchižtaqašša.

25 Nižaša učumnakki Espirituž xaruž qamčhax niki, ni Espiritux učumnak irpila.

26 Nižaša učumnakki anaž mita khiš wakišiča, nižaša učumnakki anapanž yaqha žoñinakžtan moq'u tanasla, nižaša anapanž učunkama čhhaxwqatasla.

Gálatas 6

1 Jilanaka, ančhukki tshi jila ujkiš thxotsi cherasaž niki, ančhukki tshi Yös kiriñi jilažta ni jila ana iya ujkiš thxotsnaxu quštanča. Xalla tiki thapa quštan pä; nižaša šapamayni ujkiš thxotskištan walxax kuytašla, ana ampacha ujkiš thxotta khišxapa.

2 Nižaša llakiž thonanaki porapatž yanapasa, xalla nuž ančhukki ni Crištuž lixaru qamasacha.

3 Nižaša yaqhapaki cheqanča werhki khičhax niki, xalla nuž khiñi žoñiki anača čhhulumi, nižaša peršunpachaž q'otča.

4 Nižaša šapamayni peršun quš iwxaštanča, nižaša tshi žoñiki niž pätanaka šumača khičhax niki, ni žoñiki ana yaqha žoñinakžtan tupštanča.

5 Nižaša šapamayni peršun uj chhichštanča.

6 Nižaša ni Yös suma kintu thaxinta žoñiki, niž thaxiñižtan thappacha niž suma katoqitanaka thaxsastanča.

7 Nižaša ančhukki anaž peršunpacha q'ota: Yösiki anaž jekiž q'otta khesača. Nižaša thapa ni žoñiž čhhakhtaki, nišaqaš axžnakiča.

8 Nižaša ni xañchiž pektakama čhhakhñiki, niž xañchiž anašumanakaž axžnakiča. Nižaša ni Espiritužkištan čhhakhñiki, Espiritužkištan wiñay žetiž axžnakiča.

9 Xalla nižtikištan učumnakki ni šumanaka päškištan anaž otš wakišiča; nižaša učumnakki anaž q'iwsnasaž niki, učumki ni axš thuñkiš axžnakiča.

10 Nižaša učumnakakiš atchukapanx khila, učumnakki thapatižkiš šumanakapanž päla, nižaša ni učumnaka thapa quššiš jilanakžkišimi.

- 11 ;Anchukki ti weriz per sun qharztan nuktanaka khjirtaz cherzna!
- 12 Xalla ni anchuk simitu chimpis pekni zoinakaki, zoinakzki pekta khixapaqas nuz pacha, niza sa ni Cristuz kuru shki tikhtiki stan ana qhurta khixapacha.
- 13 Niza sa thappacha ni chimputanakaki anaz ni li chitakama qamcha. Ans ninakaki anchuk chimpuchi khisqats pekcha, ni uchumnaka xanchiki niza pazku chipxapaqas sa.
- 14 Niza sa werhki anal chhulki stanami ayt'as peku cha, ans werhki ni uchumnaka Jesucristuz kuru shki stanqas ayt'asu cha. Wethki stanaki Jesucristuki thapa zoinakz ujnakzki stan kuru shki tikhsicha, niza sa werhki ti zoinakzxapa tikhsin cha.
- 15 Niza sa ni chimputa khi mi ana chimputa khi mi anaz chhulxapami waki sicha; ans ni ushka mathta khi waki sicha.
- 16 Niza sa thappacha ti lixaru qamninakaki suma qamañax tanzla niza sa ni oqs qamañami, niza sa thappacha ni Yoskin kirichi Israel zoinakami.
- 17 Xasiki teqh stan tikchuk anax jekhmi werh aqacha pala; werhki ni Jesus Tatzki kiritiki stan ancha t'aqhi ssin cha, niza sa weth xanchiki shoxri t'irinakami z zelh cha.
- 18 Jilanaka, ni uchumnaka Jesucristuki thappacha anchukaki niz oqsni qux thala. Xalla nuzox khila.

Efesios

Efesios 1

- 1 Pawlu Jesucristuż apuštula, Yös pektakama ni Efesios chawkh wathkiś Yös kirichi žkayi quśśiś jilanakžkin tsänžkiča, nižaša ančhukki Yös kirichinaka Jesucristužtan chikapachača.
- 2 Ni učumnaka Yös Efesios nižaša ni Jesucristu Tataki, ančhukakiś niž oqšni quś nižaša suma qamañax thäžkila.
- 3 Ni Jesucristu Tatž Yös Ephki añcha walix khila, nižaša ni Cristučha učumnakakiś ni tsewkta yoqa thächiki, nižaša thappacha ni Yös animunaka thäžkichiča.
- 4 Yösiki učumnak ima ti yoqa thulžkan illšipanča, niž tukkiś učumnak žkayi quśśiś khišxapa nižaša ch'uwa quśśiś khexu,
- 5 nižaša Yös Ephki Jesucristu učumnakakin kuchanškiś quś thutšičha, učumnak niž mati khišqatšxapa, Yösiki tukitanpacha nužupanž pinsitqalča.
- 6 Xalla tiki učumnak suma aśšiś Yösikin amtaxupan nuž pächiča, xalla nuž niki niž q'ay Machh učun liwriyaxu thäžkichiča.
- 7 Xalla ni Cristuž kurušhkiś tikhžtikištan Yösiki učumnaka ujkištan pertunchiča, nižaša thappacha učumnaka ujnakkištan liwrichiča,
- 8 xalla tiki niž chawkh oqšni quštan nižaša niž šiśnakžtan nižaša niž katoqni quštan nuž pächiča,
- 9 nižaša Yösiki niž xamašit amtitanaka učumnakakiś šiśqatchiča. Xalla niki peršun quškiś nuž päš khichipantaqalča,
- 10 nižaša niki niž chitakama watax khitqalča. Xalla ti Yös amtitaki thappacha ti čhultaqinaka Cristuž achkiś chikansqatš pekchiča, ni tsewkta yoqkinami nižaša ti yoqkišimi.
- 11 Yösiki Cristuž qharkištan tukitanpacha učumnak illšipantaqalča niž pata učumnak tanžnaxu, xalla tiki ni Yös amtita xarupantača, nižaša ni Yösiki niž quś pektakamapan päniča.
- 12 Xalla niki učumnak tuki ni Cristužkiś tasñipan pekchiča, nižaša thappacha učumnak niž chawkh aši alt'axu.
- 13 Neqhštan Cristužkin sparakiž khiwča, nižaša ančhukmi ni cheqpach Yös suma kintu nonšñinakami, ni Yös suma kintu liwrini taquča, nižaša ančhukki thapa quštan ni taqukiś kiriyasaž niki, xalla ni Yös suma kintu onžta Espiritu Santužtan chimputaž khekiča.

- 14 Xalla ti Espirituki ućhumnakakiś ni Yös pata thäśxapa qhanacht'izkića, niżaśa thappacha ućhumnak niźkiś kiritikiśtan liwrīta khiśxapa, neqhśtan niź pata tanźnakića, neqhśtan thappacha ućhumnakki niź chawkh aśi alt'akića.
- 15 Werhki anćhukakiśtan kintu nonchinća, anćhukki ni Jesús Tatzkiś añchaź tasqalala niżaśa thappacha ni Yös kirichi źkayi quśśiś jilanaka oqźqalala,
- 16 werhki anćhukakiśtan Yös kin tirapan sparakiź khiwća, niżaśa werhki mayiśikan tirapanl anćhuk khuñśnuća.
- 17 Werhki ni ućhumnaka Jesucristuź aśśiś Yös Ephźkin mayuća, xalla ni ki anćhukakiś niź śiśnakax onanchiźkila, xalla nuź anćhukki cheqpacha ni paxasaća.
- 18 Niżaśa Yös ki anćhuka quś thēzinla, niżaśa niź qhawźta jilanaka niź taqu onźta śiśaxu, ni Yös źkayi quśśiś jilanakźkiś thāta pataki añcha k'achha śumaća,
- 19 niżaśa niź aśiki añcha paqhi ana źerañićha, xalla ni ki ućhum Yös kirichi jilanakźkiś watća. Xalla ti aśiki Yös thēźta aśiśaqaśśa niź thapa aśtan thēźtaća
- 20 neqhśtan Yös ki Cristu jakatatsqatźku ni tsewka yoqkin niź źewqħuttan julsqatchićha,
- 21 thappacha ni aśinakź juntuñ jiliri uchchića, niżaśa thappacha źelñi ćhultaqinakźkiśimi niżaśa ti pachkiś khiñinakźkiśimi ni uśhka thonñiźkiśimi ni irpiś jiliri thāchića.
- 22 Niżaśa Yös ki thapa ćhultaqinaka Cristuź qħxoch qostan uchchića, niżaśa Yös ki Cristu thapa ni Yös kirichi jilanaka irpiñi uchchića.
- 23 Xalla ni Yös kirichi jilanakaki Cristuź xañchića, niżaśa ni Cristuźtanaki thapaź quś źethća, niżaśa Cristuki thappacha ninakź thapa quś chhichcha.

Efesios 2

- 1 Tuki anćhukki ni anaśuma pātanakkiśtan niżaśa ujnakkiśtan tikhśinćhuktaća
- 2 niżaśa anćhukki ti yoq qamañpatxparu qamatća, niżaśa anćhukki ni tsekuñ irpiñi animuźkiś irpisqatatća, xalla ni animuki ni ana Yös kaśiñi źoñinaka p'eqintayñićha.
- 3 Xalla nuź thappacha ućhumnakki yaqha pachkiś qamatća, ni ućhumnaka anaśum quś pektakama niżaśa ućhum xañchiźkama, niżaśa ućhumnakaź pinsitakama. Xalla niźtikiśtan ućhumnakki Yös chawkh kaśtiku wakiśatća ni yaqha źoñinaka irata.
- 4 Ans Yös ki añcha źoñi oqśñipanća, xalla niźtikiśtan ućhumnak niź chawkh oqśtan pekchića,
- 5 niżaśa ućhum ujkiś tikhśiź khen, ućhumnakakiś ni Cristuźtan chika źeti thāchića. Yös anćhuk oqśñiź khen anćhukki liwrīñi taqu tanśinćhukća.

- 6 Nízaśa Yösiki učumnak ni Crištužtan chika jakatatsqatchiċha, xalla nízaśaqaś učumnak nížtan chika tsewċta yoqċin julsqatchiċha.
- 7 Yösiki ni uśhka thonċi thuċinakċiś thēsċapa nuż päċhiċha, níž śuma oqśċi quśtan učumnak ni Jesucrištužtan chika khexu.
- 8 Nízaśa anċhukċi Yös oqśċi quś tanśċiž khen ni liwriċi taqu tanśċinċhukċha. Xalla tiki anaž anċhukaž pektakama, ans Yös onanċižċitaċha.
- 9 Xalla tinakaki anaž perśun amtakama, xalla nížtikiśtan anaž jċkhmi ċhhulċiśtanami ayt'aśasaċha;
- 10 nízaśa Yösśa učumnak päċhiki; nízaśa níċha učumnak ni Jesucrištužċiś śumanaka päxu päċhiki, nízaśa Yösiki tukitanpacha učumnak níž jikhśċiś qamax khitqalċha.
- 11 Xalla nuž, anċhukċi ana judiu žoċinaka, nízaśa “ana ċhimpita khita žoċinaka”, ni judiu žoċinakaki (žoċž xaċhikiś ċhimpiniċha, xalla nuž ninakkama tuž khiċiċha “ċhimpitanaka”),
- 12 nízaśa anċhukċiž tshi pacha ana Crištuchiśċhuktaċha xalla níž khuċśna, nízaśa anċhukċi ni Israel ċhawċh wathċiśtan t'aqsinċhuktaċha, nízaśa anċhukċi ninakžtan anaž ċhhulu parliśmi želatċha nízaśa ana ni Yös śuma kintu onžtikiśimi. Anċhukċi ti yoqċiś ana Yösśiś nízaśa ana thonċi qamaċhiś qamċinċhukċha.
- 13 Anś učumnakċi ni Jesucrištuž lhokh thawqtikiśtan nížtan ċhikaċha, nízaśa tuki anċhuk ažċin khiċinakaki xaśiki kežullaċha.
- 14 Crištuċha učum śuma qamaċhiki. Níċha judiu žoċinakami ana judiu žoċinakami tshi wathċiś päċhiki, nízaśa ni anċhuk jaljiċi k'uchu palhžinċiċha nízaśa níž perśun xaċhikiś ni moq'uśiś thatanċiċha.
- 15 Nízaśa ni li žeransqatchiċha, xalla ni liki kaśpantaċha nízaśa ni liki usanakċiśtaċha, xalla ni piśċ ċhhultaqċiśtan perśunpacha tshi ew žoċi päċhiċha. Xalla nuž śuma qamaċha päċhiċha.
- 16 Nízaśa ni Jesusaki perśunpachċiś žeransqatchiċha, xalla ni piśċ wathċiś želhċi konanaka, xalla nuž kuruśhċiś tikhžku ni žoċinaka Yösċtan śumansqatchiċha, ninakžtan tshi xaċhichiś khissiċha.
- 17 Crištuki thapatizċiś śuma kintunaka nízaśa śuma qamaċha śhikċiċha, nízaśa anċhuk Yösċiśtan ažċin khiċinakžċiśimi nízaśa Yös žkati khiċinakžċiśimi.
- 18 Nízaśa učumnakċi Crištuž qharkiśtan thappacha ni Ephžċin ni tshi Espiritužtan makhatasaċha.
- 19 Xalla nížtikiśtan anċhukċi anaž yaqha wathċiś žoċinakċhukċi, nízaśa anċhukċi anaž anċhuka yoqċiśtan yaqha yoqċin želhċha, ans anċhukċi ni žkayi quśśiś jilanakžtan tshi kumuqaž töxasiċha, nízaśa anċhukċi Yös qhuy žoċinakċhukċha.

20 Nízaša ančhukki ni apuštulanaka nízaša ni Yösikiŝtan chíñinakzkiŝtan tshi chawkh qhuy ŝuylu thulztažtaqaŝchukča, nízaša Criŝtupachača ni cheqan qallantiŝ maŝki.

21 Nízaša Criŝtužtan thappacha ni thapaman Yös kirichi žoñinakaki tshi qhuy pirqažtaqaŝ tshithča, xalla ni Yös Tatž žkayi quŝŝiŝ khiskama.

22 Xalla neqhŝiŝaqaŝ thappacha ančhukki akhsa, Yösikiŝ kirichi žkayi quŝŝiŝ khiŝxapa, xalla neqhŝiŝaqaŝ ni žethñi Yösiki ni Espiritužkiŝtan ančhukakiŝ qamča.

Efesios 3

1 Xalla tižtikiŝtan werh Pawlutki ni Jesucriŝtuž khen karsilkiŝ tanta želuča, ančhuk ana judiu žoñinakžlayku.

2 Nízaša ančhukki ana teqinaŝku Yös niž oqŝñi quŝtan ančhukakiŝ maŝnax khita ŝiŝakiča, xalla niki nuž khex khitapantača.

3 Wethkiŝ Yösiki niž xamaŝit amtitanaka qhanacht'izkichiča, xalla niki tuki ančhukakiŝ tshi qolukulla khjiržkichintača.

4 Ančhukki ti karta ližku ni weriž Criŝtužkiŝtan xamaŝit ŝiŝta náŝnasača,

5 xalla niki tuki anapan jekh žoñžkiŝimi ŝiŝqattača, nízaša anŝiki Yösiki niž Espiritužkiŝtan ni žkayi quŝŝiŝ apuštulanakzkiŝ nízaša Yösikiŝtan chíñinakzkiŝ qhanacht'izkichiča.

6 Xalla ni xamaŝit amtitaki tiča: Xalla ni Yös ŝuma kintukiŝtan Yösiki thappacha ni chawkh wathanaka ni Jesucriŝtužtan chika khikhiñixapaž qhawža, nízaša niž pata tanŝñi nízaša niž xañchi tanŝñi, nízaša ni Israel žoñinakzkiŝ niž taqu onžta tanŝñimi.

7 Nízaša werhki ti taqu palxayaxu uchŝtitča, nízaša Yösiki niž ŝuma quŝtan werh oqžku uchchiča, jekhpan niž chawkh aŝi nižta theŝixo.

8 Werhki ni žkayi quŝŝiŝ qoltallanakzkiŝtan tshan qoltalltča; ans niča wethkiŝ ni ana judiu žoñinakzkiŝ añcha k'achha lanqŝ thächiki, nízaša ni Criŝtuž ŝuma kintunaka ana qanchuka maŝinŝ thächiŝaqaŝŝa.

9 Nízaša Yösiki wethkiŝ qiyžkichiča thapatižkiŝ xaqhnuž niž amtita watčhaxa xalla ni ŝiŝqatŝxapa. Yösiki thappacha ti yoqa pächiča, nízaša tukitanpacha watay wata ti amtichipantača.

10 Xalla nižtikiŝtan xaŝiki, ni Yös kirichi jilanakž qharkiŝtan thappacha ni aŝŝiŝnakaki nízaša ni tsewka jilirinakami ni Yös ŝiŝnaka paxakiča, xalla niki wakchi čhultaqinakkiŝ theža.

11 Nízaša Yösiki niž wiñaya amtitaxaru ni učumnaka Jesucriŝtu Tatžtan kumliča.

- 12 Nizaša nižkiš thapa qustan khen, učumnakki Yöskin makhatšxapa ni Crištužkiš liwršnakiča.
- 13 Xalla nižtikištan ančukki anaž q'iwsna, werhki ančuka layku t'aqhišuča, xalla tiki ančuk suma žoñi khita khišxapača.
- 14 Werhki xalla tižtikištan Yös Ephž tukkiš killšnuča,
- 15 Thappacha tshi qhuy žoñinaka, nizaša ni tsewcta yoqkin želhñinakami nizaša ti yoqkiš želhñinakami jëkhž thüpant qužxo.
- 16 Nizaša werhki Yös Ephžkin niž añcha k'achha želinš ančukakiš thäxu mayuča, nizaša ni Yös Espiritužkištan ančuka qos quškiš ašix thäla,
- 17 nizaša Crištuki ančuka thapa quškišx qamla, nizaša ni žoñi oqski ančuka žetkiš qamañ suylux khila.
- 18 Xalla nuž ančukki thappacha ni žkayi quššiš jilanakžtan näšnasača, ni Crištuž oqšni quš šmali pala nizaša lachha nizaša paqhi nizaša chakhwača xalla niž paxasaž ančukki.
- 19 Nizaša werhki Yöskin mayuča ančuk niž oqšni quš paxaxu, xalla niki ni učumnaka paxšnakkištan tshanti paqhiča, nizaša thappacha ančuk Yös onanchita tanžnaxuča.
- 20 Nizaša xašiki Yöški suma khitax khila, xalla niki učumnakaž pinsitikištan nizaša maytikištan tshantiž päsača, nizaša niž aštan učumnakakiš päñiž khen nižkiš sparakiž khiš wakišiča.
- 21 ¡Nizaša thappacha učumnak ni Yös nizaša Jesucristu kiričinakaki, Yöški wiñay chawkh aššišša khiš wakišiča! Xalla nužox khila.

Efesios 4

- 1 Xalla tižtikištan werhki ni Jesús Tataž khen tanta želuča, werhki ančukakiš rokt'uča ančukki Yös qhawžtičukča, ni Yös qhawžta žoñinaka xaqhnuž khikhištanžlaxa xalla nuž ančukki pälla.
- 2 Nizaša ančukki llanu quššišž nizaša pekchukaž khe; nizaša ančukki porapat pašinsištan oqsaskanž awantasa;
- 3 nizaša ni Espiritu Santužkištan suma munašiš quš thonñiž waqaycha, xalla niki ančuk suma qamañkiš thappacha chhalža.
- 4 Nizaša tshi xañchi nizaša tshi Espirituqaš želhča, xalla nuž Yöški tshi suma thonñikiš qhawšiča.
- 5 Nizaša tshi Jesucristu Tataqaš žethča, nizaša thapa quš nizaša tshi wawtismuqaš želhča;

- 6 nizaša tshi Yös Ephqaš želhča xalla niki thapatiž Ephča, nizaša ni Yös Ephki thapatižkišša, nizaša thapatižkištanž irpiča nizaša niki thapa žoñinakžkiš želhča.
- 7 Nizaša učumnakki šapamayni ni Crištuž onanchita tanžtača niž pektakama.
- 8 Xalla nižtikištan ni Yös šuma kintu khjirtaki tuž khiča: “Tsewkta yoqa ni tanta žoñinaka nižtan chika chhichku oqhchiča, neqštan žoñinakžkiš onanchichiča.”
- 9 ¿Xalla ni “tsewk oqhtaki” qhažt khexo? Xalla niki tuž khiča, ti yoqkiš tuki šhujžkichiča.
- 10 Nizaša ni šhujžkichi Jesucristupachašaqas ni tsewkta yoqa oqhchiki, thappacha ti čhultaqi šhipšxapaki.
- 11 Nizaša nīpachaž tshi qhažultižkiš apuštula khisqatchiki nizaša yaqhapanakžkišiki Yösikištan čiñi, nizaša yaqhapanakžkišiki ni Yös šuma kintu mašini, nizaša ni yaqhapanakžkišti Yös kirichi jilanaka irpiñi jiliri nizaša thaxiñi uchchiča.
- 12 Xalla nuž Yösiki, Crištuž xañchi thulšxapa ni žkayi quššiš jilanakž lanqšnaka thakšinchiča
- 13 thappacha učumnak thapa quššiš khiškama, nizaša ni Yös Machh šišnaka paxškama, nizaša Crištužkiš kirichi šuma žoñi kankiškama.
- 14 Nizaša učumnakki anaž iya ni okhalanakažtaqaš khekiča, ni okhalanakžlaki phašila kephsñiča nizaša ninakaki čhul ew thaxiñi phiru quššiš žoñinakžkišimi millk'untisqatañkama xoqatñiča.
- 15 Ans učumnakki ni cheqpacha thaxinkan Crištužkiš thapa čhultaqkištan paqasača, xalla niki ni xañchiž achača.
- 16 Nizaša Cristuki ni Yös kirichi jilanaka chhalža, nizaša ninakaki thappacha ninakpora šumaž yanapassa ni oqšni quššiš thulžta khišxapa, nizaša šapamayni ninakaž peršuna šuma pätanaki paqhiž paqča.
- 17 Werhki xalla til ančukakiš chiyuča, nizaša ni Jesucristuž thūkiš qiyžkuča: Ančukki anaž iya ni ana Yös kirichi žoñinaka irata qamakiča, xalla ni žoñinakaki ninakaž ana šuma pinsita qamañ xaruž qamča
- 18 nizaša ni žoñinakž šišnakaki sumchikištaqašša. Nizaša ni žoñinakaki ninakž choxru quš khen Yösikištan ana šišša, xalla nižtikištan ninakaki ana Yösikištan thonñi žetchiš qamča,
- 19 Nizaša ni žoñinakž quški choxrunciča, nizaša ni žoñinakaki quškama oqhchiča, thappacha ni anawal čhultaqinaka ana susikchiš pākan.
- 20 Ans ančukki ni Crištu ana nižta qamšxapa paxchinčukča,

- 21 nizaša ančhukki cheqpacha ni Jesucristužkištan niž taqu nonsinčhukča, nizaša ančhukki ni Jesucristuž pektakama qamšxapa katoqchinčhukča, ni weraraki Jesusižkišpanča.
- 22 Xalla nižtikištan ančhukki ni ančhuka tukita qamaña thatštanča, nizaša ni tukita qamañikištan saraqštanča, thappacha ninakaki aqsiča ni quškama q'otñi amtaž khen.
- 23 Nizaša ančhukki Yös kirichi jilažta ni juchjiptayškiš ančhuka quš turka,
- 24 nizaša ni ew žoñž škitiž kuthžna, xalla niki Yös irata pätača nizaša niž žetiki šoq'u ch'uwapanča, nizaša cheqpachapanča.
- 25 Xašiki ančhukki anaž iya toskara chiya, ans šapamayni ančhuka žoñinakž maškiš werarapanž chiya, nizaša thappacha učumnakki tshi xañchiž qisqisñinakčhumča.
- 26 Nizaša ančhukki žaxwakiž niki, anaž uj pä; xalla ni žaxwaki anax tshi nöx thurla.
- 27 Nizaša ančhukki anaž ni Saxrižkiš atipsqata.
- 28 Xalla ni thañi šaňi žoňiki anax iya thañi šäla, nizaša ni thañi šäs quš thxotla, ans lanqžnax khe, xalla nuž peršun qharžtan šuma lanqžku ni t'aqhir žoñinakžkin onasača.
- 29 Nizaša učum atkištanaki anax anašum taqunaka ulanla, ans šuma taqunakapanž čhila ni Yös kirichi jilanaka paqaxuki, neqhštan ninakaki Yöškin sparakiž khekiča.
- 30 Nizaša ančhukki ni Yös Espiritu Santu anaž llakisqata, xalla ni Espiritužtan ančhukki chimpu teqžtača ni Yös thonš thuňkiš chhichšta khišxapa.
- 31 Ni ančhuka quškištan ni llaki, žaxwa, kuliraš, qhawi parliš, žoñinaka ar arš, nizaša thappacha ni anašumana thxota.
- 32 Nizaša ančhukki šapamaynižtan šuma qušišpanž khe, nizaša šapamaynižtanž pertunaša, xaqhnuž Yöški Cristužkiš ančhuk pertunchižlax xalla nižta irata.

Efesios 5

- 1 Ančhukki Yös q'ay matižta, Yös irataž päkiča.
- 2 Nizaša ančhukki šapamaynižkiš šuma oqšñi quštan palxaya, xaqhnuž ni Crištu učumnak pekchižlaxa nizaša Učum layku tikhšizlaxa xalla nižta irata, xalla niki Yöšta tshi šuma žqethñi wilanažtaqaš thächiča.
- 3 Nizaša ančhukki Yös kirichi žkayi qušiš jilanakažta khella: Nizaša anapanž ni yaqha mätaqžtan iz is pinsiški, nizaša ana anašumanaka pä nizaša ana xamri qušiš khikhiya.

- 4 Nízaśa ančhukki anaź anaśum taqunaka chičhiya, nízaśa anaź ina taqunaka chičhiya, nízaśa ana ni kephzta taqunakami, xalla ti taqunaka anaź chičhís wakiśiśha; ans ančhukki Yös thüz aynaqa.
- 5 Ančhukki xalla tüz śiśakiśha, ni iziwir źoñinakami, ni anaśumanaka päñinakami, ni xamri quśśiś źoñinakami, nízaśa ni źoñiź päta yös amtiñinakami, anapanź ni Crištu nízaśa Yös irpiś watha tanźnakiśha.
- 6 Nízaśa anax jèkhmi ančhuk ina taqunažtan millk'untila, ni Yös ana kaśñi źoñinakźkiśiki xalla tižta čhultaqkiśtanź ni Yös anawal kaśtikuki thonča.
- 7 Nízaśa ančhukki ni źoñinakžtan anaź munaśa.
- 8 Nízaśa ančhukki tukiki sumchikiś qaminčhuktaśha, nízaśa anś ančhukki Yöstan chika khisku qhankiś qamča. Nízaśa ančhukki qhankiś khiñi źoñinakažtaqaś khikhiyakiśha,
- 9 nízaśa ni Espirituź čheriki thapa śumaśha, juchjiptayśa nízaśa weraraśha.
- 10 Nízaśa ančhukki čhulužlax Yöśkiś wali xalla ni nāśnakiśha.
- 11 Nízaśa ančhukki, ana Yös paxñi źoñinakžtan anaź munaśakiśha; ans ančhukki ni źoñinakž ujź qhanakama thěžina.
- 12 Nízaśa ninakaž xamaśit pätanakkiśtan chičhiśki aśśukaśha;
- 13 nízaśa thappacha ni čhultaqinaka qhankiś thěžtaki, qhanakamaž ekliśha,
- 14 nízaśa thappacha ni qhankiś khissinakaki, ni qhankiś qhanakamaśha. Xalla nižtikiśtan tuž khiśśa: “Am thxaxñamki, wathźna; nízaśa ni tikhśinakžkiśtan žāžna, neqhśtan Crištuź amkiś qhanakiśha.”
- 15 Nízaśa ančhukki ančhuka qamañañ kuytaśakiśha. Nízaśa ančhukki anaź sumsu kankaña qama, ans śiśnakchiś qama.
- 16 Nízaśa ančhukki anś qamkanź qhxortipaśa, ti thuñinakaki ana śumaśha.
- 17 Nízaśa ančhukki anaź sumsu quśśiś khella; ans ančhukki ni Yös Tatź pektakamaž katoqśpekalla.
- 18 Nízaśa ančhukki anaź lika, xalla ni likhśki qamañañ aqča; ans ančhukki Espiritu Santužtanź śhipsna.
- 19 Nízaśa ančhukki porapat Salmužtan parlakiśha, nízaśa Yös Tatźkin thapa quśtanź Yös wirsunaka itsna.
- 20 Nízaśa ančhukki thappacha ančhuka čhultaqkiśtan Yös Ephžkinpanź sparakiź khekliśha, ni učumnaka Jesucrištu Tataž thükiś.
- 21 Ančhukki Yös tukkiś porapatź tasna.
- 22 Nízaśa mätaqanakaki perśun luktaqź xaru khiśtanča ni Yös Tatźkiśtaqaś.

- 23 Xalla ni luktaqaki mätaqz achača, xaqhnuż Crištuki ni Yös kirichi jilanakz acażlaxa xalla niżta, niżaša ni Yös kirichi jilanakaki Crištuż xañchiča; xalla niżkiśšaqaś liwriski żelhča.
- 24 Xaqhnuż ni Yös kirichi jilanaka Crištużkiś tassiżlaxa, xalla niżtaśaqaś mätaqanakaki thapa čhhultaqkiśtan perśun luktaqzkiś tassi khiśtanča.
- 25 Niżaša ančhukki luktaqanaka perśun mätaqapanz peka, xaqhnuż Crištu ni Yös kirichi jilanaka pektčhaxa xalla niżta irata, niżaša Crištuki niż žeti ninakzkiśtan thächiča.
- 26 Xalla ti ni Crištuki žkayi quśśiś khisqatśxapa nuż pächiča, niżaša ch'uwa khisnaxu niż tawqżtan qhaśtan axwśiča
- 27 perśunpachkiś Yös kin kirichi aśśiś jilanaka thěśxapa, niżaša ana ujchiś anaśa khjuchirara niżaša ana čhhul ana śumanakchiśimi, ans žkayi niżaša ch'uwa quśśiś khiśtanča.
- 28 Xalla niżta irata ni luktaqanakaki perśun mätaqa pekśtanča, niż perśun xañchiżtaqaś. Xalla ni perśun mätaqa pekñiki perśun xañchiżtaqaś pekča.
- 29 Niżaša anaż jėkhmi perśun xañchi čhhaxwča, ans čhheriż thäča niżaša kuytiča, xaqhnuż Crištuki Yös kirichi jilanaka kuytičhaxa xalla niżta irata,
- 30 Xalla ni Crištuż xañchiki ni Yös kirichi jilanakača. Niżaša učhumnakki niż qisqisñi xañchičhumča.
- 31 “Xalla niżtikiśtan luktaqaki niż perśun thunatan khisxapa niż mä eph ekakiča, xalla ni pukultanaki tshi xañchichiś khekiča.”
- 32 Xalla teqhś ni Yös xamaśit chawkh amtitaki thěža. Ans werhki ni Crištu kirichi jilanakzkinl khiwča.
- 33 Niżaša śapamayni ančhukki thapa čhhultaqkiśiki, perśun mätaqaz peka perśunpachkiśtaqaś, niżaša na thunki perśun luktaqa pekśtanča.

Efesios 6

- 1 Okhalanaka ančhuka mä ephz kaśa, xalla niki Yös Tatżkiś añcha waliča, xalla tiki nużupan khiśtanča.
- 2 Xalla ni Yös likiś tuki khiñi taqu onztaki, xalla tiča: “Am mä eph kaśa,
- 3 amki am mä epim kaśakiż niki, śumam qamakiča niżaša ażqa watam ti yoqkiś žetakiča.”
- 4 Niżaša ančhuk ephnaka anaż ančhuka okhalz žaxwa śhikna, ans ančhukki ni Yös tawqżtan niżaša śuma taqunakztan chizina.

- 5 Nízaša ančhuk uywitanaka ti yoqkiś ančhuka uywiñi ephnakaž kaša, nízaša ančhukki suma qustanž pä nízaša eqhskan thapa qustanž kaša, xalla ni Crištuž manta pätažuqas päkiča.
- 6 Nízaša ančhukki anaž ni ančhuka uywiñi cheqžnanqas pä, ninakžkiś suma khita khiśxapaki; ans Crištuž manta päñi irata khella cheqpacha ni Yös manta päñižta.
- 7 Nízaša ančhukki ni ančhuka lanqskiśiki thapa qustanž lanqžna, Yös Tatžkin manta pätažužtaqas, ans ana ni žoñinakžkištaqas.
- 8 Nízaša ančhuk uywitanakami liwri khiñinakami xalla ti šiŕstanča, ančhukki Yös Tatžkiŕtan ančhukaž suma pätiŕtan xamaž tanžnakiča.
- 9 Nízaša ančhuk tuyñunaka, ančhuka uywitanakžtan nižtašaqaś ana thajwayžku päkiča. Ančhukkiž khuñsna ančhukmi ni uywitanakami ni tsewhta Yös Tatžta kamača, xalla ni Yös Tataki anaž žoñi phalža.
- 10 Xaŕiki weth q'ay jilanaka Yös Tatž aŕiž tanŕ peka, nízaša niž chawkh aŕkiś aŕiž tanžna.
- 11 Nízaša ančhukki Yös wakiyaŕta taquž kuthžna, xalla nuž ančhukki ni Saxriž čhultaqinaka ančhukakiś thonan thurt'asača.
- 12 Ans učhumnakki anaž žoñinakž aŕtan qichassa, ans učhumnakki ni tsewhta ana ŕum yenqhanakžtan qichastanča, xalla ninakaki tŕhi jilirižtaqas ni sumchi laqhkiŕimi irpiŕ aŕŕiŕŕa, xalla tinakaki učhum muytatača.
- 13 Xalla nižtiŕtan ančhukki ni Yös wakiyaŕta taquž waytaŕalla, xalla nuž ančhukki ni ana wal thonñi thuñkiś thurt'asača, xalla nuž ančhukki ŕumpacha thakŕku thurt'ichipanž qama.
- 14 Nízaša ančhukki thurt'ichipanž khekiča, tŕhi tŕhaižtaqas tŕhŕsla ni werar Yös tawqžtan nízaša ni Yös ŕoq'u jikhŕ tŕhi qhxapažtaqas kuthžna.
- 15 Nízaša ančhukki ni Yös suma kintunaka maŕinŕkiŕxapa thakŕipanž khekiča.
- 16 Nízaša ančhuka thapa quŕki thapa čhultaqinakkiŕtan tŕhi tŕhithŕnižtaqaŕx khila, xalla nižtan ančhukki ni Saxriž aqñi uj thesasača.
- 17 Xalla ni liwriŕki am achkiś tŕhi thup ŕkaražtaqas taxžinakiča, nízaša ni Yös suma kintu ni Espiritu Santuž thäta paqh kuchillužtaqaŕx khila.
- 18 Neqhŕtan ančhukki mayiŕiŕ anapanž apatata: Nízaša ančhukki Yöskin maya nízaša rokt'a, nízaša ančhukki ni Espirituž irpita naynayipanž žela, nízaša ančhukki thappacha ni žkayi quŕŕiŕ jilanakžta mayiŕa.
- 19 Nízaša ančhukki wethtaž mayiŕa, xalla ni Yös niž xamaŕit amtita taqunaka wethkiś niž suma kintu maŕinŕxapa thäxu.

20 Yöśsa werh niž taqu maśiñixapa kuchanžkichiki, xalla nižtikiŕstan werhki anśiki karsilkiś chawkhtitćha. Nižaśa anćhukki wethkiŕstanž mayiśa, werh nižkiŕstan ana eqhsku maśinśxapa.

21 Tíquico wethnaka q'ay jila nižaśa tiki ni Yös śuma kintu maśinś lanqśkiś añcha k'uñchhićha, xalla ti jilaki weth kintunaka thappachaž anćhukakin chhichakićha nižaśa tiki xaqhnuž werh wathchižlaxa xalla niimi.

22 Xalla nižtikiŕstan werhki ti anćhukakin kuchanžkućha, anćhukakiś qhanakama werhnakaž qamta maśnaxu, xalla nuž tiki anćhuk p'eqintayasaćha.

23 Neqħŕstan Yös Efesios nižaśa ni Jesucriŕtu Tatami anćhukakiś thapa quŕstan śuma pekas qamañax thäla;

24 Nižaśa ni Yös Ephki ni ućhum Jesucriŕtu Tata pekñi jilanakžkiś ana miransñi oqŕñi quśx thäla. Xalla nužox khila.

Filipenses

Filipenses 1

- 1 Pawlužtan Timillžtan Jesucristuž manta päñinaka ni Filipos chawkh wathkiš želhñi Yös kirichi jilanakžkin tsänžkiča, xalla tinakaki Jesucristužtan chikaž khen ni žkayi quššis jinakažtan khiš wakišiča nizaša xalla ni Yös kirichi jilanaka irpiñinakami diacononakžkinami.
- 2 Nizaša učumnaka Yös Ephmi nizaša ni Jesucristu Tatami ančhukakiš ninakž oqšni suma qamañax thäžkila.
- 3 Nizaša werhki šapa ančhuk khuñsku, Yöskin sparakižl khiwča;
- 4 Nizaša werhki Yöskin mayišikanaki kuntintupan, thappacha ančhukalta mayuča;
- 5 nizaša ančhukki ni Yös suma kintuž khen suma khissinčhukča, ni qallantita thuñkištanpacha töx thuñikama.
- 6 Werhki cheqpachal khiwča Yös ančhukakiš ni suma taqunaka mašni qallantichiča, xalla niki ni Jesucristu thonš thuñikama ančhuk suma irpakiča.
- 7 Xalla ni weriž ančhukakištan pinsitaki walipanča, nizaša werhki weth quškiš ančhuk chhichuča, nizaša thappacha ančhukki wethtan šumapanča, ni Yös suma quš onžtikištan, xalla tiki werh karsilkišmeqax khiwla ušh ni jilirinakž tukkiš meqax khiwla xalla ni Yös suma kintukištan thurt'išxapaki.
- 8 Xalla ni Yös werh šišša, werh ni Jesucristuž oqšni quštan thappacha ančhuk pekñi.
- 9 Nizaša werhki xalla ti tiral weth mayišiškiš mayuča ančhuk tshanti tshanti paqaxu, nizaša ančhukakiš Yös niž šišnaka katoqišnakax thäla,
- 10 ančhuk ni šumanaka illšnaxu. Xalla nuž ančhukki ni Cristuž kephškiš thuñikama ana aqta ch'uwa quššis qamasača;
- 11 nizaša ančhukki Jesucristuž khen taž čheri thěžnakiča, xalla ni žoñinaka Yös thü thapa quštan amtaxu nizaša nižkin itsnaxu.
- 12 Jilanaka, werhki ančhukakiš ni wethkiš watchi čhhultaqkištan šišqatš pekuča, xalla ni Yös suma kintunaka mašinški cheqpachapan khissiča.
- 13 Xalla ni weriž karsilkiš chawkhta želhtaki, ni Cristuž taqu qhanakama ni karsilkiš želhñi žoñinakžkiš nizaša thappacha ni yaqha žoñinakžkiš šišqatš wakišiča.
- 14 Nizaša werh karsilkiš chawkhtaž khen, jilamanqha ni Yös kirichi jilanakaki ni Yös suma taqunaka mašni p'eqintichiča, Yös Tatžkiš tassi nizaša anapan eqhsku.

- 15 Nízaša yaqhapanakaki, cheqpacha ni Crištužtan moq'u nízaša čhaxwqatkuqaš níž taqunaka mašinča, ans yaqhapanakašti suma quštan mašinča.
- 16 Nízaša yaqhapanakaki ni Crištuž suma taqunaka, suma oqšni quštanž mašinča, ninakakiž šíša Yösša werh ti karsilkiš mašnax khichiki;
- 17 Ans yaqhapanakaki peršunxapaqaž nuž pächa, xalla ninakaki anaž soq'u quššís, ans ninakaki weriž ti karsilkiš khen tshanti anawalkiš werh thxotsqatš pekča.
- 18 ¿Xalla tinakaki učumnakakiš čhhulut aqasaxo? Učumnakki xaqnužumi suma quštan ni Crištužkištan mašnakiča; xalla ti wethtaki añcha waliča,
- 19 nízaša werhki til šíšuča, ančhukaž wethtaxapa mayištikištan nízaša ni Jesucrištuž Espirituž yanaptikištan werhki ti karsilkištan ulnača.
- 20 Nízaša werhki thurt'ichipanl thewžnuča, Yösiki anaž werh ana suma khita khisqatasacha, ans anšimi wethkištan tirapanž qhanakama ni Crištuž aši thežnakiča, nízaša weriž tira žetanami ušh tikhši khenami.
- 21 Nízaša weth žetiki Crištuča, nízaša weth tikhšmi kananšacha.
- 22 Nízaša werh tira ti xañchichiš žethkanaki, weriž lanqžtaki taž čhheriž poqasacha, neqhštan werhki anal čhhulumi illšni atuča.
- 23 Nízaša wethkištanaki ni pišk čhhultaqkištan chiški añcha ch'amača: Tshikenaki inami tikhžku Crištužtan chika želi oqataqtča, xalla níki wethtaki añcha waliž khesacha;
- 24 Nízaša tshiken wethtaki ančhuka layku ti žethñi xañchichiš ekliški añcha waliča.
- 25 Nízaša werhki tinakžkiš tassinpanča, neqhštan ančhukatanpanl eklača, ančhuk yanapšxapa nízaša ančhuk tukqhutñi chhichšxapa nízaša ančhuk tshan thapa quš chipqatšxapa.
- 26 Xalla nuž ančhukki werh wilta ančhukatan čhhelnasacha, nízaša werhki ančhuk ni Jesucrištužkiš tshanti chipqatasacha.
- 27 Nízaša ančhukki ni Crištuž suma kintuxarupanž qamš pekalla. Xalla nuž weriž ančhuk cheršni oqanami nízaša ana cheršni oqanami, xalla nuž werhki ančhuk thupi quš chikanchi kintu šís pekuča, nízaša ni Yös suma kintukiš thapa quš thurt'ichi,
- 28 nízaša ana anchuka moq'unakžkiš tsukunsqatžku. Xalla tiki ninaka aqskin oqhñi qhana chimpuča, nízaša ančhukakišiki tipachača liwrñi chimpuki. Nízaša tiki Yösikištanž thonča.
- 29 Nízaša ančhukki ni Crištužkiš kiričiž khen anaž nížkiš paqñiqaš khesacha, ans ančhukki níž khen t'aqhištanšaqasša.

30 Nízaśa ančhukmi werhmi ti thurt'iškiśchumčha. Nízaśa ančhukki tuki werh thurt'iñi cherchinčhukčha, nízaśa anśimi ančhuk werh tira thurt'iñi kintu śiśśa.

Filipenses 2

1 Nízaśa werhki khiwčha, Crištučha ančhukakiś ni yaqha jilanaka p'eqinchayś thächiki, nízaśa ni ančhuka oqśñi quśki yaqha jilanakaž quśśa, nízaśa thappacha ančhukki nižta Espirituchiśchukčha nízaśa ančhukki oqśñi quśśiśchukčha,

2 nízaśa ančhukki śuma qamkan werh thapa quś chipsqatalla, tshi śuma oqśñi quśśiśta, nízaśa tshi Espirituchiśta nízaśa tshi antichiśtaqaś.

3 Ans anchukki anaž čhhulumi qichaspekkuqaś mita quśtan päkičha, nízaśa ančhukki śapamayni ni yaqha žoñinaka perśunkiśtan tshan khjusa nayśtančha.

4 Nízaśa anax xaqhsiltami perśunaltaxapaqaś śuma päla, ans ni yaqha žoñinakžtami śuma päśtanśaqaśśa.

5 Nízaśa porapat učumnakakiśki, ni Jesucrištu irata quśśiś khiś pinsiśx želhlalla,

6 xalla niki tužučha: qhažta Yös irata khikumi, Jesucrištuki anapan ni Yös irata khiś pekchičha,

7 ans niki perśunpacha ažkin khissičha, tshi uywita žoñižtaqaś thapa žoñinaka irata nízaśa thapa žoñinakž manta päñi žoñižtaqaś,

8 Nízaśa niki perśunpacha llanu quśśiś khissičha, nízaśa niki ni kuruśhkiś tikhśañkama k'uñchi quśśiś pantačha.

9 Xalla nižtikiśtan Yösiki nižkiś chawkh jiliri thächičha, nízaśa thapa žoñinakžkiśtan tshan k'achha thü thächičha,

10 Xalla ni Jesusiž thükiś thapa žoñinakž owanaka killśnaxu, ni tsewkta yoqkinami nízaśa ti yoqkiśimi, nízaśa ti yoq qosimi,

11 nízaśa thappacha ti žoñinakaki Jesucrištu Tatamž amki khekičha, nízaśa ni Yös Ephki añcha śuma khitaśaqaś khekičha.

12 Xaśiki weth q'ay jilanaka, ančhukki xaqhnuž tirapan werh kaśinčhukžlaxa, werh ana ančhukatan khikanami, xaśiki weriž ažkin khen ančhukki tshantiž werh kaśalla. Nízaśa ančhukki liwrīxapa thapa quśtanž qhura;

13 nízaśa Yös učumnak ni śumanaka päqatčha, nízaśa ni śumanaka päškiś yanapčha, neqhśtan niki niž pektakamaž päčha.

14 Nízaśa ančhukki ana Jėkhž žoñžtan chuchkan nízaśa ana jėkhžtanami ch'ārasku päkičha,

- 15 xalla nuż anćhukakiś anaż jėkhmi uj thxotnasaćha, niżaśa anćhukki ana ujchiś Yös matiż khella ti ñexw śqarant źoñinakź taypikiś. Xalla ni źoñinakź taypikiśtan anćhukki tshi warawaraźtaqaś ti yoqkiś k'ajćha,
- 16 xalla ni źetchiś taqu thurt'ichi waqaychikan. Werhki ni Criśtuź thonan anćhukakiśtan chipaćha, xalla ni weriź ana ina lanqztikiśtan śiśku.
- 17 Weth qamaña qhaźta ch'amameqax khila ni anćhukaź thapa quśtan Yös kin thātanakkiśtan phxoqśxapaki, werhki añchal chipźnućha niżaśa ni thappacha anćhukatan kuntintutćha.
- 18 Niżaśa anćhukmiź chipźna, niżaśa wethtan chika kuntintuź khella.
- 19 Werhki Jesús Tatźkin tassi, waxilla Timilla anćhukakin kuchanśkiśl pekućha, werhki ni anćhuka kintu śiśkul chipaćha.
- 20 Niżaśa wethtaki anaż niźta weth quśkiś luśhñi maśi źelħćha, xalla ñiki cheqpachapanź anćhukakiśtan llakt'aśśa;
- 21 thappacha źoñinakaki perśun qamañaxapaqaś pinsićha, ans ana Jesucriśtuź qamañkiśtanaki.
- 22 Niżaśa anćhukki ni Timillź quś śiśśa, xaqhnuź wethtan chika ni Yös śuma kintu maśinśkiś lanqśiźlaxa, tshi weth matiźtaqaś yanapchićha.
- 23 Niżaśa werhki ni weth ćhhultaqkiśtan śiśku, Timillal anćhukakin kuchanźkaćha;
- 24 niżaśa werhki Yös Tatźkiśl tasnućha niżaśa werhki waxilla anćhuk cherśñi oqaćha.
- 25 Xalla niźtaśaqaś Epafrodito jila anćhukakin kuchanś waliźtaqal nayućha, xalla tiki weth lanqśñi maśićha niżaśa ñiki wethtan chika ti Yös tawqkiśtan thurt'iñićha, xalla ti jilaki anćhukpaćha weth manta pāxu kuchanźkichinćhukki.
- 26 Xalla ti jilaki anćhuk añcha cherś pekatćha, niżaśa anćhukaź ti jila lākhichi kintu śiśtikiśtan ti Efrodituki añcha llakt'aśśićha.
- 27 Xalla ti Efrodituki tikhśmaya lākhichipanśataćha xalla ñiki weraraćha; ans Yös ti jila oqśiki, ana ti jilźkiśqaś ans wethkiśimi, ana iya werh ni llakinakkiśtan llakiśhaxu.
- 28 Xalla niźtikiśtan werhki ti jila anćhukakin phexwal kuchnućha, anćhuk xalla ti jila cherźku wilta chipaxu, niżaśa werhmi ana añcha llakita khiśxapa.
- 29 Niżaśa anćhukki ti jila thapa quśtanź tanźna, tshi Yös kirichi jilaźta, niżaśa anćhukki ti jilaź thapa quśtan peka, xaqhnuź ti jilaki anćhuk pektćhaxa xalla niźta irata,

30 Xalla ti jilaki Crištuŷ manta päkan tikhsmaya läkhichitaĉha, xalla ti weth manta päñiŷkhen tiŷ žeti anawalkiŷtaĉha, niŷaŷa anĉhukki perŷunpacha anaŷ nikama weth manta päyi atatĉha.

Filipenses 3

1 Weth q'ay Jilanaka, anĉhukki Yös Tatŷtan kuntintupanŷ khella. Xalla ti weriŷ khjirtikiŷtan wilta khjirŷki anal xayraŷuĉha, xalla ti khjirtaki anĉhukalta añchaŷ wakiŷiĉha.

2 Niŷaŷa anĉhukki ti pakuŷĉechi ŷoñinakŷkiŷtanŷ kuytaŷa, niŷaŷa ni ana ŷuma lanqŷñi ŷoñinakŷkiŷtanami, ni xañchi potŷku chimpiñinakŷkiŷtanami;

3 niŷaŷa uĉhumnakĉha cheqpacha chimpitanakaki, ni Espirituŷ yanapta Yös amtiñinakami, niŷaŷa uĉhumnakki Jesucriŷtuŷta khisku kuntintuĉhumĉha, niŷaŷa uĉhumnakki ana ni xañchiŷ pektakamkiŷ tasniñĉhumĉha.

4 Ans wethtaŷ ni xañchikiŷ taski želhĉha. Anaŷ jĉkhmi wethkiŷtan tshan ni xañchikiŷ tasnasaĉha:

5 Niŷaŷa weth mathtikiŷtan towqu thuñkiŷtan werh chimpuchiĉha, niŷaŷa werhki Israelŷ lhokhkiŷtan oqinĉha, niŷaŷa werhki Benjaminŷ t'aqkiŷl wakiŷuĉha, niŷaŷa werhki hebreo ŷoñĉha niŷaŷa hebreo ŷoñŷ matĉha. Xalla ni judiu ŷoñinakŷ lĭ thaxinŷkiŷiki, werhki fariseo t'aqkiŷtantaĉha;

6 niŷaŷa werhki ni likiŷ añcha thapa quŷtantaĉha, neqhŷtan werhki ni Yös kirĉchi jilanaka tanŷxapa qhurintaĉha; ni lĭ patxparu juchjiptayŷxapa, xalla ni liki ana aqchukapantaĉha.

7 Wethkiŷ tuki thappacha tinakaki añchaŷ walatĉha, xaŷiki Crištuŷ khen wethkiŷ tinakaki anaŷ ĉhulxapami wakiŷiĉha.

8 Xalla tinakaki ni Jesucriŷtu Tata paxŷku ana wakiŷiñil nayuĉha, niŷaŷa ni Crištuŷ khen ni lĭnaka thappacha apt'ichinĉha, neqhŷtan werhki ni Criŷtuŷtan khiŷxapa thappacha ni lĭnaka khjuchiŷtaqal nayuĉha

9 niŷaŷa ni Jesucriŷtu wathŷkuki; xalla tiki anaŷ werh perŷuna juchjiptayŷ liki, ans Crištuŷ thapa quŷkiŷtanĉha, niŷaŷa ni juchjiptayŷki Yös thapa quŷkiŷtanĉha.

10 Werhki Criŷtul paxŷpekuĉha, niŷaŷa niŷ jakatatta aŷi niŷaŷa niŷ t'aqhiŷitanakal paxŷpekuĉha; niŷaŷa ni irata tikhŷl pekuĉha,

11 niŷaŷa werhki ni tikhŷinaka jakatatñil cherŷ pekuĉha.

12 Werhki ana thapa kumlichinĉha khiŷ pekuĉha, niŷaŷa werhmi anaĉha ch'uwa quŷŷitki; ans werhki tirapan Criŷtu ŷalŷxapa qhuruĉha, ans ni Jesucriŷtuĉha tuki werh ŷalchiki.

- 13 Jilanaka, werhpacha ana kumlichinchal khiwcha; ans werhki tshil pawucha: Ni wirkin ekliñinaka cheqpachal thatznucha, nizaša ni uška thonñinakzkin quś thawucha,
- 14 xalla ni irantişkin irantişxapaki, neqştan ni tsewcta Yöşki Jesucristuż qharkiştan ućhumnak qhawza niż onanś tanznaxu.
- 15 Thappacha ni thapa quştan thurt'ichi jilanakaki, ućhumnakki xalla tuż pinsasaća. Niżaša anćhukkiż tshiqhutñiż pinst'asaż niki, Yöşki ti pinsitanakamiż theznakića.
- 16 Niżaša ućhumnakki ni ućhumnakaż irantita qamañan xaru qamştanća.
- 17 Jilanaka werh irataż qamalla, niżaša anćhukki ni şuma qamañchiś ųoñinakzkiştanż yateqa.
- 18 Werhki anćhukakiś xalla ti qhażwilta chituqalća, niżaša werhki anşiki anćhukakiś qakan wital chizkuća, niżaša wakchi ųoñinakaż ni Cristuż tikhzta kuruşxapa ćhxwqatkan qamća,
- 19 xalla ni ųoñinakz tukuşinski añcha t'aqhişinskinż khekića; niżaša ninakz yöşki ninakz perşun phuchhşxapaća, niżaša ninakaki ni aşşuka pächikiştan tshantiż ayt'aşşa. Neqştan ninakaki ti yoq ćhultaqinakkiştanqaş pinsića.
- 20 Ans ućhumnakki tsewcta yoq ųoñinakćhumća, niżaša ućhumnakki ni tsewktan liwrñi Jesucristu Tata thonñiż thewza,
- 21 xalla niki ti ućhumnaka ana wakişñi xañchi turkakića niż aşşiş xañchi irata khexu. Xalla niki thappacha ni ćhultaqinaka irpiş chawkh aştan päkića.

Filipenses 4

- 1 Xalla niżtikiştan weth q'ay jilanaka añcha anćhuk cherś pekuća; werhki anćhukatan kuntintutća niżaša anćhukki werh quşninćhukća, xalla nuż anćhukki ni Yöş Tatżkiş thurt'ichipanż khekića.
- 2 Werhki Evodia niżaša Sintiquil rokt'uća, tinakaki Yöş Tata kirichi kullakinakażtax quś chikanasla.
- 3 Niżaša am weth lanqşñi maşi, werhki amkişl rokt'uća amki ti kullakinaka yanapalla, ti kullakinakaki wethtan chika ni Yöş şuma kintunaka maşinşkiş lanqşićha, niżaša ni Kilimintiżtan niżaša yaqha wethtan chika lanqşñi jilanakztanami. Xalla tinakz thunakaki ni žetchiş liwrukiş khjirtaća.
- 4 Niżaša anćhukki ni Yöş Tatżkişpanż chipznalla. Wital khiwcha: ¡Kuntintupanż khella!
- 5 Niżaša thapa ųoñinaka anćhuk şuma oqşñi quşşişx paxla. Xalla ni Yöş Tataki kezullaća.

- 6 Nízaša ančhukki anaž čhulkištanami llakišha, ans ančhukki Yös kin mayišikan qhanakamaž rokt'a; nízaša Yös kin sparakiž khekíča.
- 7 Xalla nuž Yös ki ančhukakiš níž suma qamaña thäkiča, xalla ni qamañaki žoñiž pinsitikištan tshan k'achhača; xalla ti suma qamañaki Jesucristužkištan ančhuka quš nízaša pinsiśnakami šhoxwakiča.
- 8 Xašiki jilanaka thappacha ni werarkišpanž pinsa, nízaša thapa suma oqśnakkiš nízaša thapa šoq'u jikhśkišimi, nízaša thapa ch'uwa quśkišimi, nízaša thapa pekchuk čhultaqinakkišimi, nízaša suma qamñi žoñinakžkišimi. Nízaša ančhukki thapa suma päš čhultaqinakkišpanž pinsa, nízaša thapa itsnakkišpanž pinsa.
- 9 Nízaša ančhukki tirapanž ni weriž thaxintanaka nízaša wethkištan nonžtanaka nízaša wethkištan katoqtanaka päkiča; ančhukki xalla tinakapanž pä nízaša ni suma qamañchiš Yös ki ančhukatanpanž khekíča.
- 10 Werhki ančhuk wethkin pinsitikištan Yös Tatžkin sparakiž khiwča. Nízaša werhki ančhuk werh anal thatśiča khiwča, ans ančhukataki ni werh yanapś ana wakt'aychinčhukča.
- 11 Werhki upupkan želhkanami anapanl chiyučha, ans werhki ni weth želinśnakallžtan šiśśinča.
- 12 Nízaša werhki ni t'aqhiri qamśkil šiśučha, nízaša ni želinchiš qamśmi. Neqštan werhki čhulkištanami qamil šiśučha, nízaša werhki chheqhchi khišxapami nízaša čheri ekši khišxapami, nízaša taž želinśišmi nízaša phaltisqatkan želhśmi šiśučha.
- 13 Nízaša werhki Cristuž aštanaki thapal atuča, nízaša níž wethkiš aši thäža.
- 14 Nízaša ančhukki ni weth t'aqhišiškiš khikhižku wali pächinčhukča.
- 15 Nízaša weriž Macedonia wathkištan saraqkan, nízaša ni Yös suma kintu mašni qallantikan, ančhuk Filipos wathchiš Yös kirichi jilanaka alaxaž werh yanapt'ichinčhukki, nízaša ana xaqhsilta Yös kirichi jilanakami werh yanapchiča.
- 16 Nízaša weriž Tesalónica wathkiš khen, ančhukki weth phaltižiñixapa ofrendanaka apayžkichinčhukča.
- 17 Nízaša werhki ančhukakištan anal čhulumi mayučha; ans Yös x ti ančhukaž thätanaka katoqila.
- 18 Neqštan werhki thappacha ni tanśinča, xašiki wethtaki jilakamaž želhča. Nízaša ni ančhukaž Epafrodužkiš apayžkitikištan taž želinchištča; xalla ni ančhukaž apayžkitaki Yöstaxapa aňcha suma xeq'itatñiča nízaša tshi wilanažtaqaš tanžtača.
- 19 Xalla nižtikištan weth Yös ki thapa ančhukalta phalhtižiñinaka thäkiča, xalla ni Jesucristuž qharkištan ančhukaž pektakama thäkiča.

20 ¡Nízaśa thappacha źoñinakaki wiñayapanx ućhumnaka Yös Efesios alt'ila! Xalla nuźox khila.

21 Anćhukki wethkiśtan thappacha ni Jesucristuźkiś kirichi źkayi quśśiś jilanakźkinź tsänźinalla. Nízaśa ti wethtan khiñi jilanakaki anćhukakinśaqaś tsänźkića.

22 Xalla níztaśaqaś ni źkayi wathkin kirichi jilanakaki anćhukakinśaqaś tsänźkića, nízaśa ni cheqan Cesarź manta päñi źoñinakami.

23 Nízaśa ni Jesucristu Tataki anćhukakiś nĩź onaśnakax thäźkila.

Colosenses

Colosenses 1

- 1** Pawlu Yös pektakama Jesucristuž apuştulača, nižaša ni Timill jilžtan chika,
- 2** ni Colosas wathkiš Yös kirichi žkayi quššiš jilanakžkin tsänžkuča, nižaša ni Crištužkiš thapa quššiš jilanakžkinami. Ni učumnaka Yös Ephki ančhukakiš niž šuma qamañax thäla.
- 3** Werhnakki ančhukalta tirapan mayišučha, nižaša Yöskin sparakiž khiwča, ni učum Jesucristu Tatž Ephžkin.
- 4** Nižaša werhnakki ančhuk ni Crištužkin thapa quššiš šiššinča nižaša thappacha ni žkayi quššiš Yös kirichi jilana oqšñimi,
- 5** nižaša ni ančhukalta ušhka thonñiki tsewkta yoqkin šhoxtača, xalla ti šhoxtikištan ančhukki ni werar Yös šuma kintukištan nonšinčhukča
- 6** xalla tiki ančhuk iranta thonchiča. Nižaša ti Yös šuma taqukiž paqča nižaša xaqhsi yoqkinamiž čheri poqča, xalla nižtašaqas ančhukakišimi watča ni ančhukaž nonžta thuñkištanpacha, neqštan ančhukki ni Yös oqšni quš paxchinčhukča.
- 7** Xalla tiki učumnaka q'ay Epafras jilaž ančhukakiš thaxinchiki, xalla ti jilaki wethnakatan chika lanqšičha nižaša ti jilaki cheqpacha Crištuž manta päniča ančhukaltaxapa.
- 8** Nižaša ni Espirituž ančhukakiš oqšni quš thäta kintuki, ni Epafras jilaž wethnakakin šhikchiki.
- 9** Nižaša werhnakki ančhukakištan nonžta thuñkištanpacha, anapan ančhukakištan mayiši apatatchinča, nižaša ni Yöškiš mayučha ančhukakiš niž thapa quškištan niž šišnaka thäxu nižaša katoqñi animumi.
- 10** Xalla nuž ančhukki Yös kirichi jilanakažtaqas oqhlayasača, nižaša niž quš pektakama päkan, nižaša thapaman čherinaka šuma lanqžkan poqqatkan nižaša ni Yös šišnakžkiš paqkanami.
- 11** Nižaša werhnakki ni Yös niž chawkh aštan ančhuk thupi khisqataxu mayučha; xalla nuž ančhukki thapa čhultaqinaka, thapa quštan nižaša pašinšiztan awantasača, nižaša ančhukki kuntintu **12** Yös Ephžkin sparakiž khekiča, nižaša niki ančhuk ni qhana tanžnaxu thaxinchiča nižaša ni Yösni niž pata ni žkayi quššiš jilanakžkiš thäkiča.
- 13** Nižaša Yösni učumnak ni sumchi laqh aškištan liwrichiča, neqštan niž Machh irpiškin chhichchiča,

- 14 nizaša učumnakki jëkižkhen ni liwrís tanžtata, nizaša učumnaka ujnakkištan pertuntača.
- 15 Crištuki Yös Matiča, xalla niki ana cherchukača; nizaša ni Crištuki ima ti yoqa pänpanž želatča.
- 16 Xalla nižtan Yösiki thapa ni tsewka yoqkin želhñi čhultaqinaka nizaša ti yoqkiš želhñi čhultaqinaka pächiča, nizaša cherchukami ana cherchukami, nizaša jilirižtaqas aššis yenqhanakami. Thappacha tinakaki nižtan pätakamača nizaša nižtaxapa pätača.
- 17 Nizaša Crištuki thapa čhultaqkištan tukiž želhča, neqhštan nižkhen thapa čhultaqinakaki šumapanž thurča.
- 18 Nizaša Crištuki ni Yös kiriči jilanakž achača, xalla ni kiriči jilanakaki niž xañchiča. Xalla ni tuki želhchipanki ni jakatatškišiki tuki jakatatchiča, xalla nuž thapa čhultaqkištan tuki julš kanchiča.
- 19 Nizaša ni Yösiki Crištužkiš thapa ašinaka thäšpekchiča,
- 20 nizaša Yösiki Crištuž qharkištan thappacha čhultaqinakžtan šumansiča, nizaša ti yoqkiš khiñinakžtanami nizaša ni tsewka yoqkin khiñinakžtanami, xalla nuž ni Crištuž kuruškiš tikhžtikištan šuma qamaña thächiča.
- 21 Nizaša tuki ni ančukaž ana walinaka pätištan anchuka quškišiki Yöstaxapa yaqha wathchiš moq'u žoñi iratičhuktača,
- 22 neqhštan anšiki Crištuki ti yoqkiš gamžku añcha t'aqhišikan tikhžku ančukatan šumansiča. Xalla nuž ančuk nižtan chika khisqatsxapa nuž pächiča, žkayi quššis ana ujchiš khexu.
- 23 Ans ančukki xalla tixapaki thapa quštan thurt'ichi gamštanča, nizaša ni ušhka thonñi Yös šuma kintu nonžtikištan ana saraqžku gamštanča. Xalla ti šuma taquča thappacha ti yoqkhutñik mašintaki, werh Pawlutki ti šuma taqunaka mašni yanapintča.
- 24 Werhki xašiki ančukakištan t'aqhišizku añchal chipuča, xalla tuž werhki weth xañchikiš Crištuž t'aqhišitikištan kumluča, nizaša ni xañchiki ni Yös kiriči jilanakača.
- 25 Yösiki werh ni Yös kiriči jilanakž manta päñi uchchiča, nizaša niž šuma taqu thapa qhutñik mašmašnax khitača, xalla tiki ančukalta añcha šumača,
- 26 xalla ti šuma taqu Yösiki xamašit ažqa tukitanpacha šhoxchitača, neqhštan anšiki ni žkayi quššis Yös kiriči jilanakžkiš mašintača.
- 27 Nizaša Yösiki ti chawkh amtita ispantichuka thapa žoñinakžkiš thäs quš thutšiča. Xalla ni xamašit amtitaki Crištuča, xalla ni Crištuki ančukatan chikača nizaša ančukki ti ušhka thonñi chawkh aššis khekiča.

28 Nízaša werhnakki Crištužkištan mašnuča, thapa žoñinakžkiš šumanaka thaxžkan nízaša thapa šišnakžtanami, ni Crištužkiš ch'uwa quššiš thëšxapa.

29 Werhki thappacha weth aštan nízaša ni Crištuž wethkiš thäta aštan lanqžnuča, nízaša werhki xalla tixapapanl lanqžnuča.

Colosenses 2

1 Nízaša werhki ančhukaltaxapa šmalil lanqžnuča xalla ti šišñi pekuča, nízaša ni Laodicea žoñinakžtami nízaša thappacha peršuna ana werh cherchi žoñinakžtami.

2 Nízaša werhki ninaka ninakž quškiš qušta khexu šmali lanqžnuča, xalla nuž ninakaki ni Crištuž oqšñi quškiš tshi quššiš qamaxu, xalla nuž ninakaki ni Yös Ephž amtitanaka nízaša Crištu paxšxapami;

3 xalla ni Crištužkišša thappacha ni šišnaka nízaša ni katoqšnaka šhoxtaki.

4 Werhki xalla til ančhukakiš khiwča, anax jëkhmi ančhukakiš toskar taqunakžtan q'otla.

5 Nízaša werhki ančhutan ana želhkanami, ans weth animuki ančhukatanča, werhki ančhuk ni Crištužkiš thapa quštan thurt'ichi waqaychiñi želhñi cheržku añcha kuntintutča.

6 Xalla nuž ančhukki ni Jesucristu ančhuka Tatažtaqaš tanžku, ančhukki ni Crištužkiš kiričižta qamštanča,

7 nízaša nižkiš šuma qos šep'ichižta, nízaša nižkiš thapa quštan tassi xaqhnuž ančhukakiš thaxintažlaxa xalla nikama, nízaša Yöskin sparakiž khikanpan qamakiča.

8 Ančhukkiž kuytaša: Ni ančhuk toskar taqunakžtan q'otš pekñi žoñinakžkištan, nízaša ančhukki anaž ninakžkiš xöqata, xalla ni žoñinakaki anaž Crištužkiš tukča, ans ninakaki ni žoñinakž usanakkiš nízaša ti yoqa irpiñi chawkh ašinakžkišqaš tassa.

9 Nízaša Crištuki cheqpacha Yös iratača,

10 nízaša učumnakki cheqpacha ni iratičhumča, xalla ni Crištuki thappacha ni aššiš jilirinakž espiřituž achača.

11 Nízaša ančhukki ni Crištužkiš chimpitičhukšaqasša, ans ana žoñž qharžtan chimpitača, nízaša ančhukaž ujkištan saraqtan nízaša Crištužkiš kiritan Yös ančhuk chimpichiki.

12 Nízaša ančhuk wawtisqatkanaki Crištužtan puykiš thattača, ančhukki ni jakatatsqatñi Yös aškiš kiritikištan nižtan chika jakatatchinčhukča.

- 13 Nízaśa tuki anćhukki ujź attićhuktaćha nízaśa učhumnaka xańchiki ana chimpitataćha, ans Yös učhumnakakiś Crištuźtan chika źeti thächiki thappacha ni ujnakkístan pertunkan.
- 14 Nízaśa Yös učhumnaka uj pāta qax papila jurśiki, xalla ni ujki učhumnakź tsomanchi thxotźnatćha; nízaśa Yös ni Crištu kuruśhkiś tikhsqatźku thatanchićha.
- 15 Nízaśa Yösiki ni aśśiś espiritunakź jiliri qhańchićha, nízaśa Crištuź qharkiśtan thappacha źońinakź tukkiś nízaśa tanta źońiźtaqaś ch'awkśxapa chhichqatkan atipchićha.
- 16 Xalla niźtikiśtan anax jėkhmi anćhukaź lulhtikiśtan nízaśa likhtikiśtan chuchla, nízaśa phiśti thuńinakkiśtanami, jĩś pariśkiśtanami, nízaśa śawatu jejś thuńikiśtanami.
- 17 Thappacha tinakaki ni uśhka thonńiź śiwśqaśśa; ans Crištućha ni oltim xańchiki.
- 18 Nízaśa anćhukki amu khikhińi źońinakźkiś nízaśa anjilanaka amtińinakźkiś anaź q'otqata, ninakaki qhanan cherńiź khikhićha, nízaśa ninakaki ninakź amtixaru ayt'aśńićha.
- 19 Nízaśa ninakaki ni achśtan ana quś chikanchićha, xalla ni achaki ni Yös amtixaru thappacha źońinaka śuma luhlqatźkuź paqqatćha.
- 20 Nízaśa anćhukki Crištuźtan tikhśinćhukćha, xaśiki anaź ti yoqa irpińi aśinakź xaru qamćha. ¿Qhaźtikiśtan anćhukki tira ti yoq munańpikiś qamxo?
- 21 Xalla ninakaki tićha: “Ana ni lanźna, ana ni lula, ana ni am qharkiś tanźna.”
- 22 Xalla ti lĩnakaki źońź amtanakaqaśśa, nízaśa tinakaki śumatź liju qatakićha.
- 23 Nízaśa cheqpacha tinakźkiśtanaki cheqpacha śiśńichiś źelasaćha, xalla tinakaki tinakź usaxaruź oqhćha nízaśa ninakź xańchiźtanź qichassa, ans ti ćhultaqiki anaź jėkhźtami walurćhiś, nízaśa tinakaki xańchiź pektakamaqaś kumlićha.

Colosenses 3

- 1 Nízaśa anćhukki Crištuźtan chika jakatatsqattićhukćha, ni tsewkta ćhultaqinakapanź qhuralla, ni Crištu Yös źewqhuttan julśi źelćha xalla nikhu.
- 2 Nízaśa anćhukki ni tsewkta ćhultaqinakkiśqaś pinsalla, ana ti yoq ćhultaqinakkiśiki.
- 3 Nízaśa anćhukki tikhśinćhukćha, ans Yös anćhukaltaxapa ni Crištuźtan qamaś qamańa ćhhetźinchiki.
- 4 Nízaśa Cristupachaćha anćhuka źetiki. Crištuź thenskanaki anćhukśaqaś muspa aśśiś thenskakićha.

- 5** Nízaśa anćhukki ni anćhuka quśkiś ti yoq ćhultaqkiśtan pinsiśnaka thatźnalla: Anax jėkhmi yaqha mġtaqźtan źelhla, nízaśa anax anaśum ćhultaqinaka pġla, nízaśa anax xańchiź pektakama pġla, nízaśa anax xamri quśśiś khġkhila (xalla nġki ni źońiź pġta yġś amtitaźuqaśśa).
- 6** Xalla ti ćhultaqkiśtan ni Yġś anawal kaśtikuki thonćha, ni Yġś ana kaśńi źońinakźkiśiki;
- 7** nízaśa anćhukki ni anćhuka tukita qamańkiś tinaka pġyinćhuktaćha.
- 8** Anś anćhukki ti qamańanakaź ekalla: Ni źaxwś, kuliraś, anaśumanaka pġś, ar arś, chuchś, nízaśa ni ućhumnaka atkiśtan anaśumanaka chiś.
- 9** Nízaśa anaź porapat toskar tawqźtan thxotsasa, anćhukki ni tukita uj pġś qamańa ekchinćhukćha,
- 10** ans anćhukki ni ew qamań śkiti kuthśinćhukćha: Nízaśa ni ew źońźkiśtanami, nízaśa anćhukki Yġś irataź khissa, ni anćhuk pġńi irata nízaśa ni śuma paxśxapa.
- 11** Nízaśa anćhukki griego źońimeqax khila uśh judiu źońimeqax khila Yġski anaź phalźa, chimpitami ana chimpitami, nízaśa chawkh wathchiśimi qolta wathchiśimi, źońź manta pġńimi liwri źońimi, ans Criśtuki thapatiźtaćha, nízaśa niź thapa ćhultaqkiśiki źelhćha.
- 12** Nízaśa Yġski anćhukź pekćha nízaśa anćhuk ni źkayi quśśiś jilanakźtan źelaxu illśićha. Nízaśa anćhukki Yġś illśta źońiźta śuma oqśńi quśśiś khella, amu quśśiś, llanu quśśiś, nízaśa paśinśichś quśśiś khisna.
- 13** Nízaśa anćhukki porapatź awantasa, nízaśa tshġsuńaki yaqha jilźtan kijchiślax nġki śumansna. Xalla nuź ni Yġś Tataki ućhumnak pertunchićha, anćhukmi niźtaśaqaś pertuna.
- 14** Nízaśa anćhukki thapa tinakźkiśtan oqśńi quśśiś khisna, xalla nićha cheqpacha śuma munaśiśki.
- 15** Nízaśa ni Criśtuź śuma qamańaki anćhuka quśkiśx qamla, xalla ti qamańxapa Yġski tshi xańchichiś khisqatśxapa qhawśićha. Xalla niźtikiśtan anćhukki thapa quśtan sparakiź khiś wakiśićha.
- 16** Nízaśa ni Criśtuź śuma taqunakaki anćhukakiśpanx qamla niź źelinśtanpacha. Nízaśa anćhukki anćhukporaź thapa śiśnakźtan chġzinasa, nízaśaź thaxsasa. Nízaśa Yġskin thapa quśtan sparakiź khiś wakiśićha salmunakźtan iranakźtan its wirsunakźtanami.
- 17** Nízaśa thappacha anćhukaź pġtanakami chġtanakami Jesús Tatź thġkiś pġ, nízaśa Criśtuź qharkiśtan Yġś Ephźkin sparakiź khekićha.
- 18** Nízaśa śalśi mġtaqanakaki perśun luktaqanakź xaru khiśtanćha, xalla tġki Yġś Tata kirichiź qamańaćha.

- 19 Nizaša luktaqanaka perśun thunpanz peka, ninaka ana q'illmacha.
- 20 Nizaša ančhuk okhalanaka ančhuka mä ephz kaša, xalla tiki Yös Tatžta añcha waliča.
- 21 Nizaša mä ephnaka ni ančhuka okhalanakz žaxwa anaz šhikna, ni okhalanaka ana upaqušhaxu.
- 22 Nizaša ni uywitanaka ti yoqkiś ančhuk uywiñinaka kaša, ana ninakaz ančhuk cheqžkanqaś ninakzkiś śuma khita khiśxapaki, ans thapa quŝtan nizaša Yös Tata eqhsku päkiča.
- 23 Čhhulu lanqžkanami thapa quŝtan pä, Yös Tatžta lanqžtažuqaś ana žoñžta lanqžtažuqaś.
- 24 Nizaša ančhukkiž śiśša ni tanškiśiki Yös Tataki niž patkiŝtanž thäkiča. Ančhukki Crištuž manta päyinčhukča, nizaša niiki ančhuka werar Tatača.
- 25 Nizaša ni anaśumanaka päñiki, niž anaśumanaka pätiŝtan niž pakaž tanžnakiča, nizaša Yöški anaz phalphalžku juchjiptayakiča.

Colosenses 4

- 1 Nizaša ančhuk žoñi uywiñinaka ni ančhuka uywita žoñinakžtan śuma ŝoq'u quŝtan khiŝtanča. Nizaša ančhukki ni tsewhta yoqchiś Yös Tatchiśchukśaqaśša xalla niž khuñša.
- 2 Nizaša ančhukki Yöŝkin mayiŝikan nizaša naynayi nizaša Yöŝkin sparakiž khikanpanž qama.
- 3 Nizaša ančhukki wethnakaltaxapaž mayiŝakiča, ni Yös Tataki učumnakakiś ni Crištuž xamaŝit amtita śuma taqunaka maŝinśxapa śana khetžinaxu, xalla nižtikiŝtan werhki ti karsilkiś chawkhta želuča.
- 4 Nizaša ančhukki wethtaxapaž mayiŝa, werh ni śuma taqunaka qhanakama xaqhnuž maŝinchintažlaxa xalla nuž maŝinśxapa.
- 5 Nizaša ančhukki ni Yös kirichi jilanakžtan ŝumaž qama, nizaša ti thuñi anaz inaru perta.
- 6 Nizaša ančhuka taqunakaki añcha ŝumalla khiŝtanča nizaša muspa pekchuka, nizaša ančhukki ŝapamaynižkiś qhäŝxapa ŝiŝtanśaqaśša.
- 7 Xalla ti učumnaka q'ay jila Tiquicuki añcha k'uñchi yanapiñiča, nizaša tiki wethtan chika Yös Tatž manta pächiča, xalla ti jilaž weth kintunaka ančhukakin chhichakiča.
- 8 Xalla nižtikiŝtan werhki ančhukakin kuchanžkuča, ančhukakiś kint'axu nizaša ančhuk p'eqintayaxu.

- ⁹ Xalla ti jilžtan chika Onésimo šaqaš oqhča, xalla tiki učumnaka thapa quššís jilača, nižaša tiki ančhukakištan tshisuñača. Xalla tinakaki ančhukakiš teqhs watñinaka kint'akiča.
- ¹⁰ Xalla ti Aristarkuki wethtan chika karsilkiš želhñi mašiki ančhukakin tsänžkiča; nižaša ti Marco ni Bernabež jilžkištan oqhñiča, ančhukki ni Marcuzkištan mašintičhukča; xalla ti jilaki ančhukakin thonšñiž oqakiž niki, šuma quštanž tanžna.
- ¹¹ Nižtašaqas ančhukakin Jesús Justu khitašaqas tsänžkiča. Xalla ni Yös kirichi judiu žoñinakžkištanaki ti jilanaka alaxača ni Yös irpiš watha mašinškiš lanqšiki, nižaša tinakaki wethtaxapa añcha šuma qušhñi mašinakatača.
- ¹² Nižaša Epafraski ančhukakin tsänžkiča, xalla ti jilaki Jesucristuž manta päñiča; nižaša tiki ančhukakištan tshisuñača, nižaša ti jilaki ančhukaltaxapa tirapanž mayišiča, ančhuk thurt'ichi quššísipan qamaxu, nižaša thappacha Yös pektakama päxu.
- ¹³ Werhpacha ni Epafras ančhukakištan añcha llakt'ašñi cherchinki, nižaša ni Laodicea wathkiš želhñi jilanakžkinami nižaša Hierápolis wathkiš želhñi jilanakžkinami.
- ¹⁴ Nižaša Lucas añcha pekta qullñi jilaki Demastan chika ančhukakin šaqaš tsänžkiča.
- ¹⁵ Nižaša ančhukki ni Laodicea wathkiš qamñi jilanakžkin tsänakiča. Nižtašaqas ni Ninfižkiš tsänakiča, nižaša niž qhuykiš akhsñi Yös kirichi jilanakžkišimi.
- ¹⁶ Neqhštan ančhukaž ti karta ližku, ni Laodicea Yös kirichi jilanakžkin apayakiča, xalla ni wathkin ti karta lišašaqas khexu, nižaša ančhukki ni Laodicea wathkištan thonñi kartašaqas liyakiča.
- ¹⁷ Nižaša ančhukki ti ni Arquipužkiš mašnakiča: “Amki ni Yös Tatž thükiš apayžkita qiya šumapanim päkiča.”
- ¹⁸ Werh Pawlutki ti tsäntanaka weth qharžtan khjiržkuča. Nižaša ančhukkiž khušna werhki karsilkiš chawkhta želuča. Ni Yös ančhukakiš šuma qušx thäžkila. Xalla nužox khila.

1 Tesalonicenses

1 Tesalonicenses 1

- 1 Pawlužtan, Silvanžtan, Timillžtan ni Tesalónica wathchiś Yös kirichi jilanakžkin tsänžkiča, ni učumnaka Yös Efesios nižaša ni Jesucristu Tatami ančukatan chikapanča. Nižaša ni Yöski ančukakiś niž suma quśx thážkila.
- 2 Werhnakki ančukakištan tirapanl Yös kin sparakiž khiwča, nižaša werhnakki wethnaka mayiśiśkiś tirapanl ančuk khuñśnuča.
- 3 Nižaša werhnakki ni ančukaž thapa quśiś khen tirapan khuñśnuča, nižaša ni ančuka žoñi oqś lanqśmi, nižaša ančukki ni Jesucristu Tatž suma thonñi lanqśkiśiki añcha t'aqhiśinčukča, ni učumnaka Yös Ephž tukkiśiki.
- 4 Yös pekta jilanaka, nižaša učumnakkiž śiśša ni Yös učumnakki illśiki.
- 5 Nižaša werhnakaž ančukakiś ni Yös suma kintu maśintaki anatača taqu alaxaki, ans werhnakki ni Yös chawkh aśi thěžkan nižaša ni Espiritužtan pächinča, nižaša thapa chawkh oqśñi quštan. Nižaša ančukki xaqhnuž werhnak ančukatan qaminžlaxa, ančukaltaxapa suma päkan xalla ni sumaž śiśša.
- 6 Nižaša ančukki, ančukakištan wethnaka qamaña apśinčukča nižaša ni Yös Tatž qamaña, neqštan ančukki ni Espiritu Santuž ančuk t'aqhiśan ni Yös suma taqu thäta kuntintu tanśinčukča.
- 7 Xalla nižtikištan ančukki thappacha, ni Macedonia nižaša Acaya wathchiś Yös kirichi jilanakžkištan, suma qamñi žoñi khissinčukča.
- 8 Neqštan ančukakištan ti Yös suma taquki thapa qhutñi šhipsiča, ana ni Macedonia nižaša ni Acayžkiś alaxaqas, ans ančukaž Yös kiś thapa quśiś khen thapa yoqanakqhutñi śištacha, xalla nižtikištan wethnakaltaki anaž čhulu čiśmi želhča.
- 9 Ans ninakapachaž ti werhnakaž ančukakin thonžtikištan, tuž khiča, xaqhnuž ančukki ni žoñiž päta yösnaka ekchinčukžlaxa, neqštan žethñi werar Yös manta päšxapa
- 10 nižaša ni Yös Mati Jesusa tsewkta yoqkištan kephžkiñi thewśxapa, nižaša Yös ni Jesusa jakatatsqatchiki. Neqštan Jesusača učumnak ni chawkh thonñi kaštikkištan liwrñiki.

1 Tesalonicenses 2

- 1 Jilanaka ančukkiž śiśša, ni werhnakaž ančukakiś thonžtiki anatača inapanqas.

- 2** Nízaša tiki werhnakki ni Filipos wathkiś ar arta nízaša šhoxrichta kankichinča ančhukki xalla níž šíśša, Yös werhnak ančhukakiś thapa aśtan nízaša ni ch'axmi taypikiś níž śuma kintu maśni yanapchiča,
- 3** Ans werhnakki ni wethnaka maśinś lanqskiś anatača tshiqhutñik, nízaša werhnakki anapan anaśumanaka palxaychinča nízaša ana jekh źoñimi q'otśchinča.
- 4** Ans Yös wethnakakiś níž śuma kintu maśnax khichiki, xalla nuź werhnakki maśinčinča. Werhnakki ana añcha źoñinaka chipqatchinča, ans ni učumnaka quś paxñi Yöskin chipqatchinča.
- 5** Nízaša ančhukkiź šíśša, werhnakki ni źoñinaka iyawkhisqatśxapaki anapan k'achha taqunakźtan palxaychinča, nízaša werhnakki anapan pās kanśxapa źoñi q'otchinča. Yösśa tinaka cherñiki.
- 6** Nízaša werhnakki anapan źoñinaka waytichinča: Ana ančhukmi nízaša ana yaqha źoñinakami.
- 7** Tuki werhnakki ančhukaxarupantača, xalla na mäki perśun okhala śuma kuytiča xalla nížta irata.
- 8** Xalla nížtaśaqaś werhnakki ančhukakiś ana ni Yös śuma kintuqaś thās pekatuča, ans wethnaka perśun źetimi; neqhśtan ančhukki añcha wethnaka quś pekta khissinčhukča.
- 9** Jilanaka, ni Yös śuma kintu maśinkanaki ana ančhukalta aqacha khexu, werhnakki źethśxapa xaqhnuź wēntiźtan maxiñtiźtan lanqśinźlaxa xalla níž khuñśna.
- 10** Nízaša werhnakki ančhuk Yös kirichi jila kullakinakźtan qhaźtikiśtan tiźta źkayi, śoq'u, ana ujśuka, pāchintayā, ančhukki ti cherchinčhukča.
- 11** Xalla nížtaśaqaś werhnakki tshi eph níž okhalźkiś iwxt'iñila, xalla nížta irata śapamayni ančhuk chĩzinčinča nízaša quśśinča,
- 12** nízaša werhnakki ančhukakiś ni śuma Yös irata oqhlayax khichinča, nízaša Yöski níž irpiś wathkiś qhawśiča.
- 13** Xalla nížtikiśtan werhnakki ana susikchiś Yöskin sparakiźpan khinča, nízaša ančhuk wethnakakiśtan ni Yös śuma kintu katoqźku nízaša nonźku tanśinčhukča ana źoñiź chīta taquźtaqaś, ans werarkiśtanpan ni Yös śuma kintu tanśinčhukča, xalla ni taquź ni Yös kirichi jilanakźkiś źelhča.
- 14** Nízaša ančhuk jilanaka ni ančhuka maśinakźkiś tanśxapa qhurta kanqichinčhukča, xalla nížta irata ni Yöskiś nízaša Criśtuźkiś kirichi judea wathchiś jilanakźkiś watchiča, nížtaśaqaś ni jilanakami ninakź judiu maśinakźkiś tanśxapa qhurtaśaqaśtača.

- 15 Xalla ti judiu źoňinakaĉha ni Jesús Tata konchiki, tuki ni Yösikiŝtan ĉiňinaka ŝaqaŝ kontqalĉha, niźaŝa uĉumnak ŝanku ĉhetqatĉiĉha. Xalla ti źoňinakaki anaź Yös quŝkama päĉha, niźaŝa tinakaki thapatiź moq'uĉha,
- 16 Niźaŝa werhnakki ni ana judiu źoňinakźkiŝ maŝinŝ ŝaqaŝ pekatuĉha, ninaka liwriĉa khexu, ninakaki ana nuź päqatĉiĉha. Xalla niźtikiŝtan ninakaki tshanti ujĉiŝpanź khissa. Neqhŝtan Yös źaxwaki ninaka thatanŝxapa ninakźkiŝ thonĉiĉha.
- 17 Jilanaka, werhnakaź anĉhukakiŝtan tshi qhaźtapacha saraqtan, niźaŝa uĉumnakki anaź parlasi atatĉha, ans werhnakki anĉhuk anapan thatźnutaĉha, niźaŝa anĉhuk ĉerŝňi oqŝ pekuĉha.
- 18 Niźaŝa werhnakki anĉhukakin oqŝ pekassinpanĉha, niźaŝa werh Pawlutki wakĉi wilta oqi thuriyĉinĉha, ans ni Saxraĉha werhnak aqĉhiki.
- 19 ĴNiźaŝa jĉkht wethnaka liwriňixo uŝh wethnaka ĉipŝnaka, niźaŝa uĉumnaka Jesús Tatź tukkiŝ kuntintu khiŝxapa jĉkhpantaxo? ĴNiźaŝa niź kephźkan anax anĉhukya niźaŝa anapanx jĉkhmiya?
- 20 Anĉhukĉha wethnaka qhanaki niźaŝa wethnaka ĉipŝki.

1 Tesalonicenses 3

- 1 Xalla neqhŝtan werhnakki ana iya awanti atźku, ni Atenas wathkiŝ ekliŝ quŝ thutŝinĉha
- 2 niźaŝa anĉhukakin ni uĉumnaka Timill jila kuchanŝ quŝ thutŝinĉha, xalla ti jilaki Yös manta päňiĉha niźaŝa Criŝtuź ŝuma kintunaka maŝinŝkiŝ yanapňiĉha. Xalla ti jila anĉhukakin kuchanźkuĉha anĉhuk thaxźnaxu niźaŝa anĉhuka quŝ p'eqintayaxu,
- 3 niźaŝa ana jĉkhmi ti aqachanakkiŝtan muspaysla. Niźaŝa anĉhukpachaź ti llakinakkiŝ t'aqhiŝiŝ ŝiŝŝa.
- 4 Niźtaŝaqaŝ werhnakki anĉhukatan khikan, anĉhukakiŝ maŝinĉinĉha uĉumnakakiŝ llakiź thonakiĉha khikan; xalla nuźpan watchiĉha xalla tiki anĉhuk ŝiŝŝa.
- 5 Xalla niźtikiŝtan werhki ana iya awanti atźku, anĉhukakin kuchanźkichinĉha anĉhuka quŝ qhaźtaźlaxa xalla ni ŝiŝxapa, niźaŝa werhki añĉal jiwjatutaĉha ni Saxra anĉhuk kephŝqatźka khetuĉha, niźaŝa ni wethnaka lanqźtiki inapanqaŝkä khichinĉha.
- 6 Xalla neqhŝtan Timillaki Tesalónica wathkiŝtan kephźkichiĉha, niźaŝa ti jilaki anĉhuka ŝuma oqŝňi quŝkiŝtan ŝuma kintunaka ŝhikĉiĉha. Niźaŝa tiki khiĉha anĉhukki tirapan oqŝňi quŝtan werhnak khuňĉha khila, niźaŝa anĉhukki añĉaź wethnakatan ŝalŝ pekĉha khila, werhnakmi niźtaŝaqaŝ anĉhukatan ŝalŝ pekuĉha.

- 7 Jilanaka xalla niwtikiŕtan, ni wethnaka llakinakkiŕtan niŕaŕa aqachanakŕ taypikiŕtan, werhnakki ni anŕhukaŕŕ thapa quŕtan thurt'ichi ŕiŕku wakchi quŕhñinaka tanŕinŕha.
- 8 Neqhŕtan anŕhuk Yöŕ tatŕkiŕ thapa quŕtan thurt'ichi ŕiŕku, wethnaka quŕki ŕethchinŕha.
- 9 ¿Werhnakki xaqhnuŕ anŕhukakiŕtan Yöŕkin sparakiŕŕ khesaya? Neqhŕtan werhnakki ni Yöŕ tukkiŕ anŕhukaŕŕ khi añha chipchinŕha.
- 10 Neqhŕtan werhnakki wëntiŕtan maxiñtiŕtan Yöŕkin mayuŕha, anŕhuk cherŕñi oqhŕxapa niŕaŕa ni anŕhuka quŕkiŕ phaltiŕiñinaka thaxŕxapa.
- 11 Niŕaŕa werhnakki ni uŕhumnaka Yöŕ Efesios niŕaŕa uŕhunnaka Jeŕŕŕ Tata werhnak anŕhuk cherŕñi oqhŕxapa yanapñil pekuŕha.
- 12 Niŕaŕa ni Yöŕ Tataki anŕhuk porapat tshanti oqŕñi quŕx thäla, xaqhnuŕ werhnak anŕhuk pekuŕhaxa xalla niŕta irata.
- 13 Niŕaŕa niŕi anŕhuka quŕ thurt'ichipanx khiŕqatla, niŕaŕa uŕhumnak Yöŕ Ephŕ tukkiŕ ŕkayi quŕŕiŕ, ana aqchukax khiŕa, ni uŕhumnaka Jeŕŕŕ Tata thappacha niŕ ŕkayi quŕŕiŕ añjilanakŕtan kephŕkan. Xalla nuŕox khiŕa.

1 Tesalonicenses 4

- 1 Jilanaka xaŕiki, werhnakki anŕhuk Jeŕŕŕ Tataŕ thükiŕŕ chiŕzinuŕha niŕaŕa rokt'uŕha: Niŕaŕa anŕhukki ŕapuru ni wethnakakiŕtan ŕuma qamŕ yateqtanaka waqaychiŕtanŕha, Yöŕ quŕ khiŕiranŕxapa, anŕhukki xaqhnuŕ anŕ qamŕhaxa xalla nuŕu.
- 2 Werhnakki ni Jeŕŕŕ Tataŕ wethnakakiŕŕ thaxŕtanaka anŕhukkiŕŕ paxŕha.
- 3 Xalla ni Yöŕki anŕhuk ŕkayi qamañchiŕpan qamñi pekŕha, niŕaŕa anax xaqhsiltami iŕ iŕla
- 4 niŕaŕa ŕapamayni niŕ perŕsun xañchi ŕkayi quŕŕiŕŕ niŕaŕa oqŕñi irpiŕtanŕha,
- 5 niŕaŕa anŕhukki ni anŕhuka anaŕum iŕ iŕ pinŕiŕnakkiŕŕ ana atipŕqatŕtanŕha, niŕaŕa Yöŕ ana kiŕichi ŕoñinaka irata ana qama.
- 6 Niŕaŕa anax jekhmi ti qamañkiŕŕ niŕ ŕoñ maŕi q'otla, xalla nuŕ q'otakiŕŕ niŕi Yöŕ Tataki wiñayapanŕŕ kaŕtikakiŕha, werhnakki thapa tinakkiŕtan maŕinchinŕha.
- 7 Niŕaŕa Yöŕki anaŕ uŕhumnak anaŕum qamañkiŕŕ qamaxu qhawŕŕiki, anŕ ŕkayi qamañchiŕŕ qamaxu qhawŕŕtaŕha.
- 8 Xalla ni thaxinŕnaka iñarñi ŕoñiki, anaŕ xaqhsilta ŕoñimi iñarŕha, anŕ niŕi ni anŕhukakiŕŕ Eŕpíritu Santu thañi Yöŕ iñarŕha.

- 9** Nižaša ni Yös kirichi jilanakpora oqssaski anaž ančhukakin khjirś wakiśičha, ans učhumnakpacha ni Yöskištan ni porapat oqsas yateqtačha.
- 10** Ančhukki xalla nuž päyinchukčha thappacha ni Macedonia wathkiś gamñi Yös kirichi jilanakžtan. Ans werhnakki ančhuk Yös kirichi jilanaka rokt'učha ančhuka oqski tshallantix paqla.
- 11** Nižaša ančhukki šumapan qamś peka ni ančhuka perśun lurañkiś quśśiś, nižaša ančhuka qharžtanž lanqžna ni werhnakaž thaxśkama,
- 12** xalla nuž ni nakhuñta žoñinakaki ančhuk rispitakičha, nižaša ančhukaltaki anaž čhulumi phaltizinakičha.
- 13** Jilanaka, werhnakki ančhuk ni tikhśinakžkištan anal ana śiśñi ekliñi pekučha, nižaša ančhuk ana ni yaqha žoñinaka irata upa quśśiś khexu, xalla ninakaki ana wiñay žetchiśša.
- 14** Xalla nuž učhumnakki Jesusa tikhžku jakatatchi kiričha, xalla nužuśaqaś Yöski ni Jesusižkiś kiričku tikhśi jilanaka jakatatsqatakičha.
- 15** Xalla nižtikištan werhnakki anchukakiś tshi Yös thaxinś taqužtaqaś chiyučha, nižaša učhumnak žetchiś ni Jesús tata thonśkama ekliñinakaki, anaž ni tikhśinaka watžinakičha.
- 16** Xalla neqhśiki Jesuspachaž tshi chawkh xoržtan nižaša tama anjilž xoržtan nižaša Yös tothižtan ni tsewka yoqkištan šhujžkakičha; nižaša ni Crištužkiś kiričku tikhśi žoñinakaki tuki jakatatakičha.
- 17** Neqhštan učhumnak žetchiś eklichinakaki ninakžtan chika ni tshir taypikiś chhichtaž khekičha, xalla ni Jesús Tatžtan ni pachkiś šalśxapa, xalla nuž učhumnakki wiñaya ni Jesús tatžtan qamakičha.
- 18** Nižaša ančhukki porapat ti taqunakžtanž p'eqintayasa.

1 Tesalonicenses 5

- 1** Jilanaka ni Jesús tata kephś thuñkištanaki ančhukakin khjirś anaž wakiśičha.
- 2** Ančhukkiž śiśša ni Jesús Tatž kephśkiś thuñiki ana pinsanž khekičha, nižaša tshi wën thonñi thañ žoñižtaqaś thonakičha.
- 3** Ti žoñinakaž “Thappacha učhumnakki añcha šumaž qamčha” khikan nuž chiyan, neqhštan ninakaž ana pinsan ninakaž qäyi thonakičha, tsha mätaq žon mati xawq'aśiñla xalla nižta irata; neqhštan ninakaki ti qäykištan anapanž atipi atakičha.
- 4** Jilanaka ančhukki anačha ni sumchi laqhkiś, ni Jesús Tata tshi thañ žoñižtaqaś kephśkiś thuñkiś tansxapaki.

- 5 Nizaša thappacha ančhukki maxiñta qhančhukča. Nizaša učumnakki anača ni sumchi laqhčhumki;
- 6 Xalla nižtikištan učumnakki Yös ana kiriči žoñinakazta ana thxaxštanča, ans učumnakki žkayi quššis ana thaxkan želhštanča.
- 7 Nizaša ni thxaxñi žoñinakaki wənpanž thxaxča, nizaša ni likhñinakami wənšaqas likhča;
- 8 ans učumnak maxiñta khiñinakaki žkayi quššis naynayı želhchukapanča. Nizaša učumnakki thapa oqšni quštan tshi xañchi šhoxñi qhxapchištaqas kuytištanča, xalla nižtašaqas učumnakki ni ušhka thonñi liwriñi taqužtan tshi thup q'oštu skaržtanžtaqas šhoxštanča.
- 9 Nizaša Yösiki učumnak ana ni kaštiku tanžnax onanchičiča, ans ni učumnaka Jesucristu Tatž qharkištan ni liwriš tanžnax khitača.
- 10 Nizaša Jesucristuki učunlayku tikhšiča, učumnak ana thxaxaxu, ušh thxaxaxumi, nizaša nižtan chika žetaxumi.
- 11 Xalla nižtikištan ančhukki porapatž p'eqintayasa nizašaz qušsasa, xaqhnuž anš ančhukki päčhaxa xalla nužupan.
- 12 Jilanaka werhnakki ančhuk rokt'uča, ni ančhukatan chika lanqšni jilanakžtan ančhukki šumapanž qamakiča, nizaša ančhukki ni jilanaka Yös Tatž jikhškišpan chhichakiča nizaša šumpachaž thaxžna.
- 13 Nizaša ančhukki ninakaž lanqžtikištan thapa quštanž peka. Nizaša ančhukki porapat šumapanž qamakiča.
- 14 Jilanaka werhnakki ančhuk wital rokt'uča, ančhukki ni ana kašñinaka ujžna, nizaša ančhukki ni eqhsni jilanaka p'eqintaya, nizaša ančhukki ni upa quššis jilanaka yanapa nizaša ančhukki thapatižtan šuma quštan awanta.
- 15 Nizaša ančhukki kuytašakiča, anax jekhmi porapat ana šumanaka päsla. Ans ančhukki šumanakapanž päš peka, ančhukkamami nizaša ti yoškiš želhñi žoñinakžtanami.
- 16 Nizaša ančhukki kuntintupanž khekiča.
- 17 Nizaša tirapan mayiša.
- 18 Nizaša ančhukki thapa čhultaqkištan Yösikin sparakižpan khekiča, xalla ni Jesucristužkiš kiričiž khen, xalla tiča Yös pektaki.
- 19 Ančhukki ni Espirituž uj anaž thessa.
- 20 Nizaša ančhukki ni Yösikištan čiñiž taqunaka anaž iñara.
- 21 Nizaša ančhukki thappachaž phalžna, neqhštan ni šumanakaž quškiš katoqakiča.

- 22 Nižaša ančhukki thappacha ni anaśumanakkiştanz saraq.
- 23 Nižaša ni śuma qamañchiś Yöspachax ančhuk źkayi quśśiś päla, nižaša thappacha ančhuka źeti, animu, xañchi, ana jėkhźlami atchukax śhoxla, ni ućhumnaka Jesucrištu Tata thonśkama.
- 24 Xalla ni ućhumnak qhawśñiki śuma thapa quśśiśśa, neqhştan niki thappacha tinaka kumlisqatakića.
- 25 Jilanaka, ančhukki wethnakatapanź mayiśakića.
- 26 Nižaša ančhukki thappacha Yös kirichi źkayi quśśiś jilanaka tshi chhulśñiźtan tsānakića.
- 27 Xalla tiki Yös Tata jilir achkiś khiwća, nižaša ti karta thapa Yös kirichi jilanakźkin liźinakića.
- 28 Xalla ni ućhumnaka Jesucrištu Tatź oqśki ančhukakiśx thāla. Xalla nuźux khila.

2 Tesalonicenses

2 Tesalonicenses 1

- 1** Pawlužtan, Silvanžtan, Timillžtan ni Tesalónica wathchiś Yös kirichi jilanakžkin tsänžkiča, ni učumnaka Yös Efesios nižaša ni Jesucristu Tatami ančukatan chikapanča.
- 2** Nižaša ni učumnaka Yös Efesios nižaša ni Jesucristu Tatami ančukakiś suma qamañax thăžkila.
- 3** Jilanaka, werhnakki ančukakiŝtan tirapan Yös kin sparakiž khiŝtanča, ančuka thapa quś paqan werhnakki nuž päspan wakiŝiča, nižaša ŝapamayni ni ančuka oqŝni quŝki ŝapuruž paqča.
- 4** Nižaša werhnakki ančukakiŝtan ŝumapan ni Yös kirichi jilanakžkiś maŝninča, nižaša ančukki thapa quŝtan ni llakinakž taypikiś t'aqhiŝikan thëŝinčukča.
- 5** Xalla tiki ni Yös werara juchjiptayś chimpu thëžtača, xalla nuž ančukki ni Yös irpiŝ wathkiś suma quŝŝiŝ luŝhax khitača, xalla nižtikiŝtan ančukki t'aqhiŝi.
- 6** Yös ki žkayi quŝŝiŝpanča, ni ančuk t'aqhiŝŝatni žoñinaka cheqpachapanž t'aqhiŝqatakiča,
- 7** nižaša ančuk t'aqhiŝiñinaka wethnakatan chikaŝaqaŝ jejsqatta khekiča. Xalla tiki ni Jesús Tataž ni tsewkta yoqkiŝtan niž aŝŝiŝ anjilanakžtan nižaša ujžtan thonan watakiča.
- 8** Xalla ni Jesusaki ni Yös ana kirini žoñinaka kaŝtikŝxapaž thonakiča, nižaša ni učumnaka Jesús Tataž ŝuma kintu ana kaŝni žoñinaka kaŝtikŝxapami.
- 9** Xalla ti žoñinakaki wiñayaž t'aqhiŝakiča, nižaša ninakaki Jesús Tataž chawkh qhan aŝkiŝtan ažkin chhetqattaž khekiča,
- 10** xalla ni Jesús Tataž thonŝ thuñkiŝiki, ni žkayi quŝŝiŝ jilanakaki niž amtakiča nižaša thapa ni Yös kirichi jilanakaki añchaž iŝpantakiča; nižaša werhnakaž ančukakiś ni ŝuma taqunaka maŝintikiŝtan ančukki kirichinčukča.
- 11** Werhnakki xalla tinakkiŝtan tirapan Yös kin mayiŝuča, xalla ni učumnaka Yös ančuk žkayi quŝŝiŝpan qhawžnaxu, nižaša thappacha niž aŝtan ŝuma amtitanaka nižaša ančukaž thapa quŝtan lanqžtanakax kumlisla.
- 12** Xalla tižtikiŝtan ni učum Jesús Tataž thüki ančukaž khen amtita khekiča, nižtaŝaqaŝ niki ni Yös nižaša Jesucristu Tataž oqŝni quŝtan učumnak ŝuma khitaž khekiča.

2 Tesalonicenses 2

- 1** Xaŝiki jilanaka, ni učum Jesús Tataž kephžkanaki, nižaša ni učumnaka akhŝkiŝtan rokt'uča

- ² ančhukki anaž phašila kephsna, nižaša anpanž jëkhžkišimi tsukunsqata, ana ni espiritunakžkišimi, ana ni taqunakkišimi, nižaša učumnaka kartažtaqas thonanami ana kephsna, xalla tižtanaka watanaki ni Jesús Tatž thonš thuñiki kezullača.
- ³ Nižaša ančhukki anapanž čhulkištanami q'otqata. Ima ni thuñi irantižkan Yös šuma kintu thaxinšnakžta moq'už thonakiča, neqhštan ni ñexw žoñiki jekžnakiča, xalla ni žoñiki watay watxapa kaštiktapanž khekiča.
- ⁴ Xalla ti žoñiča thappacha ni Yös thü chhichñi jilanakž moq'u tshithsñiki, nižaša ñiki nižkiš amtiñiž pekakiča, nižaša ñiki ni Yös qhuykiš irpiš julš thakšnakiča, neqhštan ni žoñiki werhtča Yös khekiča.
- ⁵ ¿Nižaša weriž ančhukatan khikan, ti parlita anaž khuñqaya?
- ⁶ Xašiki ančhukkiž šišša čhulut ni žoñi tshitsinxo, ima niž thuñi irantižkan ana jekšxapaxo.
- ⁷ Nižaša ni xamašit ana wali pinsitaki waxž watča, nižaša tshiqaz ni tshitsiñiki želhča, neqhštan ñiki niž taypikištan chhetqatta khiškama.
- ⁸ Neqhštan ni anawal žoñiki jëžnakiča, Jesús Tataki ni žoñi niž chawkh aštan phjužku thatnakiča, nižaša niž thapa niž aštan thonanaki Jesucristuki thappacha niž aši thatnakiča.
- ⁹ Nižaša ni anawal žoñiki Saxraž yanapitaž thonakiča; nižaša ñiki muspa ašiš irantižkakiča nižaša chimpumiž päkiča nižaša toskarkištan milajrunakamiž päkiča.
- ¹⁰ Nižaša ni ujchiš khita žoñinaka q'otšxapa thapa anawalinakaž päkiča, nižaša ti žoñinakaki ana Yös kiriš pekchiča, nižaša ana ni liwrñi werarami.
- ¹¹ Xalla nižtikištan Yöski ninaka xaqurpaychiča, ni anawalžkiš q'otta khexu, nižaša ninaka toskarkiš kiriyaxu,
- ¹² Neqhštan thappacha ni werarkiš ana kiriš pekñi žoñinaka ujchišpan khexu, nižaša ni žoñinaka ana šumkišpan khisnaxu.
- ¹³ Nižaša werhnakki ančhukakištan, Yös kin sparakiž khišpan wakišuča Jesús Tataž pekta q'ay jilanaka, nižaša ančhukaž ni werarkiš thapa quš kiritikištan, Yös ki ni Espirituž qharkištan ančhuk tukitanpacha liwrta khexu illšiča.
- ¹⁴ Xalla nuž Yös ki niž šuma kintu mašintižtan ančhuk qhawšiča: Neqhštan ančhuk ni Jesús Tatž aši tanžnaxu.
- ¹⁵ Nižaša jilanaka ančhukki Yös kiš thurt'ichipan khella, nižaša ančhukki ni werhnakaž peršuna ni usanaka ančhukakiš thaxintanaka anaž thatžnalla nižaša ni kartanakkištanami.

16 Nízaša ni učumnaka Jesucristu nízaša učumnaka Yös Ephzkiştanami, xalla tinakaki učumnak oqşícha nízaša quşşícha wiñayxapa ni uşhka thonñi níž suma quştan thächiča,

17 učumnaka quş pektakama, nízaša učumnak suma qamañchiş nízaša suma taqunaka chiñipanx khisqatla.

2 Tesalonicenses 3

1 Jilanaka ti kamaqal chižkača, ti Jesús Tatż suma taqu oralla thapa yoqanakqhutñi irantaxu nízaša suma katoqta khişxapa, ančhukki wethnakaltaxapaż mayişalla xaqhnuż ančhukakiş watchižlaxa xalla nížta irata.

2 Nízaša ančhukki werhnak ni ñexw millk'u žoñinakzkiştan liwríta khişxapa mayişalla, nízaša anaż thapa žoñinakaki thapa quşşíski.

3 Ans Jesús Tataki chižkupan chişñiča, xalla níki ni ana walinakkiştan šhoxakiča nízaša kuytakiča.

4 Nízaša učumnakki Yös tatżkiş tassinchumča, ni ančhuka lanqşnakkiş nízaša ančhukki ni werhnakaż chižintakama tirapanż päkiča.

5 Nízaša Jesús Tataki ančhuk yanapila Yös irata oqşñi, nízaša ni Criştuż t'aqhişitikişimi.

6 Jilanaka, werhnak ančhuk ni Jesucristu Tatż thükiş chižinuča, ančhukki ni waq'a nízaša ana werhnakaż thaxinta tawqxaru oqhlayñi jilanakzkiştan saraqä.

7 Nízaša ančhukkiż şişša xaqhnuż wethnaka thaxintikiş qamşlaxa: Werhnakki ančhukatan ana waq'a qaminča,

8 nízaša werhnakki anapan Jëkhz t'antami ana pakzku lulhchinča. Ans werhnakki wëntižtan maxiñtižtan lanqşninča, ana ančhukalta ch'ama khexu.

9 Ans wethnakataki ančhukakiştan werhnak yanapaxu mayş wakişatča, nízaša werhnakki ančhukakiş suma qamaña thëşxapa lanqşinča ančhuk werhnak irata qamaxu.

10 Werhnakki ančhukatan khikanaki ti qamaña thächinla: Xalla ni ana lanqş pekñi žoñiki anaşax luhlha.

11 Nízaša werhnakki ančhukakiştan tshi qhažultan waq'a oqhlayñi şişşinča, ninakaki anaż čhulkişimi lanqža khila, ans ninakaki yaqha žoñž čhultaqkiş mitişiž khila.

12 Xalla ni Jesús Tata jilirż achştan werhnakki xalla tižta waq'i žoñinakzkiş chižinžkuča nízaša iwxt'izkuča, xalla ti žoñinakaki lanqžkux níž t'anta luhlha.

13 Ans ančhukki jilanaka ni şumanaka päşkiştan anaż očhalla.

- 14 Nízaśa xaqhsilta jilat ti werhnakaż kartikiştan chiżinta anat kaśśax niki, ni źońi śuma cherźna, neqhştan ni źońi aśaxu ni źońźtan ana munaśa.
- 15 Neqhştan anćhukki ni źońźtan ana moq'u qama, ans anćhukki ni źońi anćhuka jilaźta śuma tawqźtan chiżina.
- 16 Xalla ni śuma qamańchiś Yös Tatapachax, thapa anćhuka qamańkiś niź śuma qamaña thäla ćhulu khenami. Nízaśa ni Jesucrištu Tataki anćhukatan chikapachax khila.
- 17 Werh Pawlutki ti karta anćhukakin perśun qharźtan khjirźkuća. Xalla nuź werhki thapa kartikiś sqawsnuća nuźuśaqaś khjirźkuća.
- 18 Xalla ni ućhumnaka Jesucrištu Tatź oqśki anćhukakiśx thäla. Xalla nuźux khila.

1 Timoteo

1 Timoteo 1

- 1** Werh Pawlutki Jesucristuž apuštultča ni ućhum liwriñi Yös kuchanzkitakama, nižaša Jesucristuki ućhumnaka ušhka suma thuñičha,
- 2** Timoteo weth q'ay thapa quśśiś jila, amkin tsänzkućha. Nižaša ni ućhumnaka Yös Efesios nižaša Jesucristu ućhumnaka Tataki, amkiś niž oqśñi quśx thäzkila nižaša niž oqśñi suma qamañami.
- 3** Nižaša werhki ni Macedonia yoqa oqhkan am ni Éfeso wathkiś eklaxu rokt'ichinća, nižaša am ni toskar pinsitanaka thaxiñi žoñinaka chžinaxu **4** nižaša jilanakaki anax ti žoñinakz kintukiś quś thäla nižaša ni tukita achchi ephnakz ana miransñi kintukiśimi. Xalla ti ćhhultaqinakaki aqśskinpan chhichcha, nižaša anaž ni Yös amtitanaka paxqatća, xalla ti amtitanakaki thapa quśtanpanz paxasaćha.
- 5** Nižaša ti porapat oqsaskiśtan chžintanakaki tshi ch'uwa quśkiśtanž thonća, nižaša suma oqśñi quśkiśtan nižaša tshi werar quśkiśtanž thonća.
- 6** Nižaša yaqhap jilanakaki ti qamañikiśtan tshi qhutñi qhxeśśića, nižaša tinakaki ni ina parlanakkiśqaś quś thäćhića.
- 7** Nižaša tinakaki Yös li thaxiñiž khiś pekća, neqhśtan tinakaki perśuna ćhĩtami nižaša tinakaz thaxintami anaž nāša.
- 8** Nižaša ućhumnakki ti li sumakhita śiśśa, neqhśtan xaqhnužt ti li khićhaxa nikamaž oqasaž niki;
- 9** xalla tuž khuñś wakiśića, ni liki anaž žkayi quśśiś žoñinakzta thätaki. Ni liki ni ujchiś žoñinakztaxapaćha nižaša ana kaśñi žoñinakzta, nexunakzta, ujpāñi žoñinakzta, nižaša Yös ana kaśñi žoñinakzta, nižaša perśun mä eph konñi žoñinakzta nižaša thappacha ni žoñi konñi žoñinakztaxapa thätaćha,
- 10** nižaša ni iž ižñi žoñinakzta, nižaša ni luktaqpora ižasñi žoñinakzta nižaša ni uywita žoñinaka tuyñinakzta, ni toskar žoñinakzta, nižaša ni toskarkiśtan thurt'iñinakzta; nižaša ti liki ni žkayi thaxiñinakz moq'u pañi žoñinakztaxapa thonćhića.
- 11** Nižaša tića ni k'achha Yös suma kintu thaxinśki, ni suma Yöski wethkiś ti taqunaka thaxnax khikan thäćhića.
- 12** Werhki ni ućhumnaka aśi thāñi Jesucristu Tatzkiś sparakiž khiwćha, niki werh thapa quśśiś paxćhića nižaša niž manta pañi werh uchćhića,
- 13** niž tuki werhki Jesucristuž moq'u ćhĩćhintaćha, nižaša ni tanśxapa qhurintaćha nižaša ni ar arintaćha. Ans Yöski werh oqśića, werhki ima Yös kiriyatućha nižaša ćhhulut pātućhaxa xalla nĩmi anal śiśatuća.

14 Nízaša ni učumnaka Jesús Tataki níž oqšni quś wethkiś ana miransñi thächiča, nízaša weth thapa quś nízaša ti oqś quśnaka učumnakki Jesucristužkiśtanpan wačhasača.

15 Xalla tiki werarača, nízaša thappacha učumnakki kiriśtanča: Ni Jesucristuki ti yoqkiś ujchiś žoñinaka liwrüi thonchiča, xalla tinakžkiśtan tshisuña tuki khiñiki werhtča.

16 Ans Yöski werh oqśiča, ni Jesucristu níž paśinśichś quś wethkiś thěžnaxu. Xalla nuž werhki nížkin kirichi jilanakžkiśtan ni wiñay žeti tanśxapa śuma qamaña thěžtanča.

17 ¡Nízaša učumnakki ni wiñay aśśiś śinta Yöskinpanž alt'ila, nízaša ana tikhśñi, ana cherchuk Yöskin! Xalla nužox khila.

18 Timilla weth q'ay mati kuntamča, werhki amkiś chžzinuča, amki thapa quśtan nízaša śuma quśtan ni anawalinakžtanam qichasasača, xalla tiki amkiśtan am tuki Yöskiśtan chñinakaki chičiča xalla nikamam päśala.

19 Nízaša yaqhapanakaki ni am śuma quś ana kaśku, níž quśkiś ana atchiča.

20 Xalla tiki ni Himeneužkiś nízaša Alijužkiś watchiča, werhki tinaka ni Saxrižkiś thächinča tinakž quś čhakaxu nízaša ana iya Yöstaxapa moq'u chiyaxu.

1 Timoteo 2

1 Thapa žoñinakaki maykan mayiśiśtanča, nízaša thapa žoñinakžta Yöskin sparakiž khiśtanča, xalla til chžzinuča.

2 Nízaša thappacha ni irpiñi jilirinakžta mayiśiśtanča, neqhśtan učumnakki śuma oqšni quśtan śuma qamañkiś quś phiya qamasača.

3 Xalla tiki učum liwrüiñi Yös tukkiś añcha waliča,

4 nízaša ni Yöski thapa žoñinaka liwrüiñiž pekča, nízaša ni cheqpach taqu śiśñiž pekča.

5 Ans tshi Yösqaś želhča, nízaša Yöśtan žoñinakžtan tshi tupñiqaž želhča: Xalla ni tupñiki Jesucristuča.

6 Xalla ni Jesusača thapa učumnaka layku žeti apt'ichiki, xalla ti tikhžtaki ti xaśta žoñinakžkiś maśintača.

7 Xalla ti maśinśxapaki werhtča maśiñi nízaša apuśtula illśtitki ni ana judiu žoñinakžkiś, nízaša werhki ni thapa quśkiśtanśaqaś thaxnax khititča nízaša ni werarkiśtanami. Xalla ti weriž čitaki werarača anača toskara.

8 Werhki xalla nuž luktaqanakami mätaqanakami thapa yoqaran Yöskin maśiñil pekuča, nízaša ninakaki žkayi quśtan ana žaxwchi ninakž qhara tsewkchuk Yös qhutñi wäśtanča.

- ⁹ Nízaśa werhki ni mätaqanaka suma skiti kuthśñipanl pekuča, nízaśa suma quştanx íst'aśla, ans ninakź charaki anax anawalinakźtan źhikźla, ana qorźtanami, ana champinakźtanami, nízaśa ana jila walurchiś skitinakźtanami.
- ¹⁰ Ans ninakź íst'aśtaki Yöstaxapa suma quştan pätax khila, xalla ni Yös cheqpacha amtiś pekñi mätaqazta.
- ¹¹ Xalla ni mätaqanakaki suma quştan ch'ujpacha ni thaxiñi nonştanča;
- ¹² nízaśa ni mätaqanakaki ana qhanakama thaxiñi pekuča, nízaśa ana luktaqa mantiştanča. Ans ninakaki ch'uj źelhştanča,
- ¹³ Yöski tuki Adán pächiča, neqhştan Ewa pächiča;
- ¹⁴ nízaśa Adanki anatača q'otta, ans niź thuntača q'ottaki; xalla nuź q'otta khisku ujkiś thxotsinča.
- ¹⁵ Neqhştan na mätaq źonki na mä čhhultaqinaka suma päkiź niki, nízaśa thapa suma oqśñi quştan nízaśa źkayi quśśiś khekiź niki liwrĭsnakiča.

1 Timoteo 3

- ¹ Xalla tiki cheqpachapanča. Nízaśa tshĭsuñaki ni Yös kirĭchi źoñinakat irpičhax niki, suma lanqśñiź lanqza.
- ² Xalla ti lanqśiś jilaki anaź jĕkhmi aqasača. Xalla ni jilaki tsha mätaqchiśqaś khiştanča, nízaśa ch'uwa qamañchiś khiştanča, nízaśa muspa khĭkhichi suma rispitta khiştanča. Nízaśa thonśñi źoñinaka qhawśñi khiştanča, nízaśa thaxinśxapami walxa khiştanča;
- ³ xalla ni irpiñiki ana likhñi khiştanča, nízaśa ana ni qichasñi źoñinakźtan munaśñi, ans oqśñi quśśiś khiştanča, llanu quśśiś khiştanča, nízaśa ni päsnakkiś ana quś thāñi khiştanča.
- ⁴ Nízaśa ni irpiñiki niź qhuy źoñinaka suma irpiştanča, nízaśa niź matinakaki suma kaśñi nízaśa suma quśśiś khiştanča;
- ⁵ xalla ni perśun qhuy źoñinaka ana irpi atñiśti, ¿xaqhnuźt ni Yös kirĭchi jilanaka irpasaxo?
- ⁶ Nízaśa ni irpiñi źoñiki ana uśhka Yös kirĭchi khiştanča, anax niĭpacha mit quśśiś khisku Saxraźtaqaś ujkiś thxotsla.
- ⁷ Nízaśa ni irpiñiki Yös ana kirĭchi źoñinakźkiś suma źoñi khita khiştanča, ana źoñźkiś aśi khiśxapa nízaśa ana ni Saxriź chalkiś tansxapaki.
- ⁸ Xalla niźtaśaqaś ni Yös kirĭchi źoñinaka irpiñiki, suma quśśiś ana taqu kerhñi khiştanča, nízaśa ana likhñi, nízaśa ana päś kanśnakkiśqaś quś thāñi khiştanča.

- 9 Nízaša ninakaki učum cheqpach tawqkiś kiritala xalla ni tawqkiśpan quś thäšťanča, nízaša ch'uwa quśśiś qamšťanča.
- 10 Tuki ninakaki llakinakźtan yanźta khišťanča, xalla neqhšťan ninakźta ana moq'u źelan ninakaki ni irpiś manta päsača.
- 11 Níźtaśaqaś ninakź mätaqaki śuma quśśiś khišťanča, nízaša ana inapanqaś chičiñi khišťanča, ans thappachkiś werarapan chīñi khišťanča.
- 12 Nízaša ni diacononakaki, tsha mätaqchiśqaś khišťanča, nízaša nīź okhalami, qhuy źoñinakami śuma irpi śišťanča.
- 13 Nízaša ni diacononakaki śumaź lanqźnakiź niki, xalla niki cheqan śuma źoñi khitaź khekiča, nízaša nīź thapa quśśiś khen nízaša Jesucristuź khen śumaź qamakiča.
- 14 Werhki waxillal am cherśñi oqača; ans werhki ti kartaqal khjirźkuča
- 15 nízaša werhki qataź niki, ančhukki tshi Yös kirichi źoñinakaźtaś qamakiča, nízaša ni źethñi Yös kirichi jilanakaźta, ti jilanakaki ni werar tawqkišťanpanź thurt'iča.
- 16 Nízaša ni weraraki učum Yös tawqkišťan thonñiki añcha paqhiča, xalla ni werar taqukišťanaki anapanź teqinaśśuka: Cristiuki źoñi irata xañchichiś thonchiča, nízaša nīź Espirituźtan atipchiča, neqhšťan anjilanakaź chertatača. Xalla ti chertaki thapa chawkh wathanakqhuñik maśintatača, ti yoqkiś źelhñi źoñinakaki nīźkiś kirichiča, neqhšťan tsewkta qhankin tanźtača.

1 Timoteo 4

- 1 Xalla ni Yös Espirituki qhanakamaź tuź khiča, xalla ti pacha źeranśkinaki yaqhapanakaki ni q'otñi espiritunaka nízaša Saxriźkišťan thonñi thaxinśnaka nonźku, ninakź thapa quś kephsqatakiča.
- 2 Neqhšťan ni źoñinakaki ni q'oturar toskara chīñi źoñinaka kaśakiča, ninakź quśki ninakaź ana śumanaka pätanakźtan tshi jiruźtaqaś mathachaśśiča.
- 3 Ti źoñinakaki anaź śalźnax khekiča, nízaša Yös thäta čherinaka ni Yös kirichi źoñinaka Yöskin sparakiź khiźku lulax khitanaka, nízaša ni werar taqu paxñinaka ana nuź lulax khekiča.
- 4 Nízaša thappacha Yös pätanakaki añcha śumanakača; nízaša anapan xaqhsiltami ana pekta khišťanča, ans učumnakki Yöskin sparakiź khiźkuź tanźla,
- 5 Xalla ni Yös śuma kintu nízaša nīźkin mayiśiźku, učumnak źkayi quśśiś päča.

- 6 Xalla ti éhhultaqinaka ni Yös kirïchi jilanakzkinz thaxzna, neqhstan anchukki Jesucristuz suma manta pãniiz khekiéha, nizaša thapa qustan nizaša suma taqunakztan amiž qamtakama amki tshi suma éhheri luhlchižtaqaš khekiéha.
- 7 Nizaša anchukki ti yoq kintunaka nizaša sumsu taqu chitanaka anaž kaša. Ans anchukki ni suma oqsnakkišpanž quš thäla;
- 8 xalla ni xañchiž ijršiššhuki xañchižxapaqaš wakišičha, ans ni oqski thapatižta wakišiniéha, xalla niki ti qamañxapa nizaša ušhka thonni qamañxapami žeti thäs taqu onšičha.
- 9 Xalla tiki cheqpachapanéha, nizaša thappacha žoñinakaki ti kirıştanéha.
- 10 Xalla nižtikiŝtan werhnakki añcha t'aqhiŝkan lanqznuéha, werhnakki ni žethni Yösŝpan thewznuéha, xalla ni Yösiki thapa žoñinaka liwriniéha, nizaša nižkiš cheqpacha kirini žoñinakapan.
- 11 Nizaša amki ti taqunakztan thaxna nizaša chizina.
- 12 Nizaša amiž thowa khen anax jëkhmi iñarla; ans amki ni Yös kirïchi žoñinakzkiš suma taqunakztan, oqšni qustan, thapa qustan am qamañkiš thëstanéha.
- 13 Nizaša amki weriž irantižkitanaki, ni Yös suma kintu khjirtanaka qhanakamam ni žoñinakzkiš liyakiéha, nizaša ni Yös kirïchinaka p'eqintayakiéha nizašam thaxznakiéha.
- 14 Nizaša amki ni Yös amkiš onanchitanaka anam thatznakiéha, xalla ni onanchitaki amkiš ni Yösikiŝtan chiñinakz qharžtan lanžtaéha.
- 15 Amki ti éhhultaqinakkišpan quš thä; nizaša neqhšipan qama, xalla ni amiž katoqtanakaki thapatižkiš thëžta khišxapa.
- 16 Nizaša amki peršunpacha kuytaša nizaša ni yaqha žoñinaka thaxinšnakkiŝtanami, nizaša amki thurt'ichi quššišpan khella. Amki tužupanim päkiž niki peršunpacham liwrinakiéha nizaša ni am taqu nonšni žoñinakami liwrिताž khekiéha.

1 Timoteo 5

- 1 Amki ni Yös kirïchi qamchi eph ana anašum taqunakztan ujžna, ans tshi ephžtaqaš chizina; nizaša ni thowthowanakzkišimi am jilažtaqaš chizina.
- 2 Nizaša ni qamchi mänakzkišiki am peršun mäkištaqaš palxaya; nizaša ni turtaqanakzkišimi am kullakakištaqaš palxaya thapa žkayi qustan.
- 3 Nizaša amki ni šinalla khiñi žewallanakzkiš yanapa.
- 4 Nizaša ni matinakchiš ušh alhchinakchiš žewallanakaki, xalla ti žewanakaki tuki ninakž qhuy žoñinakztan suma qami šištantaéha, nizaša ninakž mä ephki onañi quššiš khiŝtanéha; xalla tiki Yös tukkiš añcha waliéha.

- 5 Xalla na cheqpacha sínalla zewansinki Yösikişpan tassa, xalla täki anača q'iwa quşıŝ wëntiŝtan maxintiŝtan mayişiča.
- 6 Ans tsha zewki xañchiŝkamat oqhčax niki, ni wiñaya žethskişiki tikhşinča.
- 7 Amki ti čhultaqinakaşaqaş chiya ana aqchuka khexu.
- 8 Xalla ni perşunpachkiştan nižaşa ana perşun qhuy žoñinakŝkiştan thxoqnaqñiki, ni thapa quş t'oqhşiča, xalla ni žoñiki ana Yös kiriči žoñŝkiştan tshantiča.
- 9 Xalla ni zew zewŝ lişhtikişiki taqchukuqhalu watchişnaka katoqta khiştanča, nižaşa ni zewanakaki tshi luktaqŝtanqaş qamchi khiştanča.
- 10 Nižaşa ninakaki ninakŝ pätanakkiştan paxta khiştanča, ninakŝ mati şuma jestikiştan, nižaşa ninakŝ qhuykiş thonşni žoñinaka şuma qhawŝtikiştan, nižaşa ni ŝkayi quşıŝ jilanakŝ qhxocha axwŝintikiştan, nižaşa ni t'aqhişni žoñinaka yanaptikiştan, nižaşa şuma čhultaqinaka pätikiştanami.
- 11 Ans amki ni tur zewanaka ana ni lişhtikiş katoqa; xalla tinakaki ninakŝ xañchipachaŝ Criştuŝkiştan saraqsqatakiča, nižaşa tinakaki wilaŝ şalıspekča
- 12 neqhştan tinakaki ninakŝ tuki thapa quştan kirita apt'itikiştan ujchiş khissa.
- 13 Nižaşa tinakaki qhuykiştan qhuya oqhlayñiŝ khissa, nižaşa xayra ans ana xayraqaş taqu chhalañiŝ khissa, nižaşa thapa ana wakişni čhultaqkiş mitişkan.
- 14 Xalla niŝtikiştan werhki ni tur zewanaka şalılal khiwča, nižaşa okhalchiş khila, nižaşa tinakaki şuma mänakax khila, neqhştan ni čhxawñi žoñkiş anax quş thäla.
- 15 Nižaşa yaqhap zew mätaqanakaki Criştuŝkiştan saraqchiča, neqhştan Saxriŝ quşkama oqhchiča.
- 16 Nižaşa tsha Yös kiriči žonki näža qhuykiş zew mätaqchiş khekiŝ niki, nälaki yanapştanča, ana ni Yös kiriči jilanakŝta ch'ama khexu; xalla nuŝ ni Yös kiriči jilanakaki ni ana jekh yanapñichiş zew zewallanaka yanapasača.
- 17 Nižaşa ni Yös kiriči žoñinaka şuma irpiñi qamchi ephki, xalla ni ephki muspa mintita khiştanča, xalla ni cheqpacha ni thaxişnakkiş nižaşa Yös şuma kintu maşinşnakkiş aytita khiştanča.
- 18 Xalla ni Yös şuma kintu khjirtikişiki, tuŝ khiča: "Amki ni wak turŝkiş ana ñukhu makhşinalla." "Nižaşa ni lanqşni žoñiki pakta khiş wakişiča."
- 19 Nižaşa amki ni qamchi ephşxapa uj thxotnakiŝ niki ana kaşakiča, anaŝlax pişk uşh chheph cherñi žoñinakchiş niki.
- 20 Nižaşa amki ni tira uj päñi jilanaka thappacha žoñinakŝ tukkiş ujştanča, xalla ni yaqha žoñinaka eqhsnaxu.

- 21** Werhki am ni Yös nizaša Jesucristu, nizaša ni illšta anjilanakz tukkiš chizinuča, am ti weriz čita taqunaka tiram waqaychakiča ana žoñinaka phalzku nizaša ana illsku.
- 22** Nizaša amki ana šumpacha šišku ana xaqsilta žoñimi čhxaxwa, ana am ni yaqha žoñinakz ujžtan chika ujchiš khišxapa. Neqhštan amki ch'uwa quššišpan qama.
- 23** Nizaša amki anam iya qhaš likakiča, ans amki ni am walu mišñiz khen nizaša amkištan ana saraqini konaž khen, amki tshi qoluk winum likhznakiča.
- 24** Nizaša yaqhapanakz ujnakaki ima ni juchjiptayš thuñi irantižkanz thensa, ans yaqhapanakztaki wiruñž thensnakiča.
- 25** Xalla nižtašaqaš ni šuma lanqžtanakaki qhanapachaž thensa; nizaša ni ana šumanakaki anapanž tira šhoxta khekiča.

1 Timoteo 6

- 1** Xalla ni ujž atta qamñi žoñinakaki, ninaka uywiñizkiš šuma quštan pekštanča, ana ni Yös thü ana šuma parlita khexu nizaša ni wethnaka thaxinšnakkištanami.
- 2** Nizaša yaqhapanakaki Yös kirichi uywiñichišlax niki, anax tshi thapa quššiš jilaž khižkuqaš ana rispitle. Ans ninakaki tshanti thapa quštan manta päštanča, xalla ni manta päta tanšni tuyñunakaki Yös kirichi šuma jilanakaž khesača. Amki ti thaxna nizaša mašna:
- 3** Nizaša yaqhapanaki yaqha čhhultaqkištan thaxinčhax niki, nizaša ni učumnaka Jesucristu Tatž žkayi taqunaka anat juštaššax niki, nizaša Yös onanš taqunaka thaxinš anat juštaššax niki,
- 4** xalla ni žoñiki mitača anaž čhhulumi šišša. Xalla ni žoñžtan chiyaski tshi konažtaqašša; xalla neqhštanž ni čhxaxwqatš, ana munš, ar arš, xamachaka thonča,
- 5** nizaša ana miransni porapat ana nāšni žoñinakaki qichassa ninakaki anaž ni werar taqu paxča, nizaša ninakaki ni Yös šuma taqu tshi želinchiš khišxapaqaž pekča.
- 6** Xalla ni peršun želinšallžtan kuntintu qamñižtaki, ni Yös šuma kintu qhanapacha tshi chawkh želinštaqašša.
- 7** Nizaša učumnakki ti yoqkiš ana čhhulumi šhiktača, neqhštan učumnakki anaž čhhulumi chhichtasača;
- 8** nizaša učumtaki luhlš čhheri nizaša kuthš škitit želhčhax niki, xalla tižtan kuntintuž qamla.

- 9 Ans ni želinchiś qamś pekñi žoñinakaki, tshi chalkiśtaqaś anawalkiś thxotsa, nižaśa ni žoñinakžtaki ni čhxawqatś, śmaśnaka anawali päśnaka nižaśa aqñinaka, xalla tinakaki žoñinaka ujkiśpanž thxotsqatča.
- 10 Thappacha ni anawalinaka päś śep'aki ni päś pekśa, neqhśtan yaqhapanakaki ni päś śmaśku ninakž thapa quśkiśtan śqhxeśśiča, xalla neqhśtan ninakaki ni anawal t'aqhiśiśkin thatžtača.
- 11 Ans am Yös kiriči žoñimki thapa ti čhhultaqinakkiśtan saraqa. Nižaśa tshi ōoq'u žetchiś jikhśkiś, nižaśa śuma oqśñi quśśiś, nižaśa thapa quśtan qama, xalla ni t'aqhiśiśkiś thapa aśtan thurt'ichipan nižaśa llanu quśśiś qama.
- 12 Nižaśa amki ni thapa quśkiśtan qichasa anapan ni wiñay žeti atipsqata; Yöski am tixapa qhawśiča, xalla nižtikiśtan amki ni thapa cherñi žoñinakž tukkiś añcha wali maśinčamča.
- 13 Werhki xaśiki thapa čhhultaqinakkiś žeti thäñi Yös tukkiś am kuchnuča, nižaśa ni Jesucriśtuki ni Poncio Pilatuž tukkiś añcha śuma maśinčiča,
- 14 amki ti weriž čhitanaka kaśalla śuma qamaña ana aqchuka chhichkan, ni učumnaka Jesucriśtu Tata niž chawkh aśtan thonśkama.
- 15 Yöski niž pekta thuñkiśpanž tinaka chhichakiča, xalla niki ni alaxaž śinta śuma chawkh iripiñi jiliriki, nižaśa niki reyžkiśtan tshan chawkh Reyča, nižaśa tatžkiśtan tshan chawkh Tatača.
- 16 Xalla ni Yöski ana tikhśñiča, nižaśa niki ana jekhžlami makhatchuk qhankiś qamča. Nižaśa anaž jekh žoñimi ni cherchiki, nižaśa anaž jekhmi cherasača. ;Xalla nižkiś tirapan ni chawkh aśi śuma alt'ita qamakiča! Xalla nužox khila.
- 17 Xalla ti yoqkiś qamkan želinchiś žoñinaka anax mita quśśiś khila, nižaśa anax ninakž želinśnakkiś tasla, xalla ni želinśnakaki anača cheqpachxapa. Ans ninakaki Yösčinx tasla, xalla ni Yöski učumnaka qamañxapa ana miransñi thapa čhhultaqiz thäča.
- 18 Amki ninaka śumanakapan päqata, nižaśa ninakaki ni śuma päś čhhultaqinakkiś želinchiśx khisla nižaśa ninakaki onanśxapa nižaśa toxunśxapami liśhtox khila.
- 19 Xalla nuž ančhukaltaki ni uśhka thonñi thuñixapa thurt'ichipanž khekiča, neqhśtan ančhukki ni wiñay werar qamañaž irantakiča.
- 20 Nižaśa Timilla amki ni amkiś thätanaka śumam kuytakiča. Amki ni anaśum taqunaka nižaśa ina taqunaka anam nonžinakiča, nižaśa ana ni toskar taqunakami, xalla ni taquki ti yoq śiśnaka khitača;
- 21 Nižaśa yaqhap žoñinakaki ti čhhultaqkiśtanpan thaxinča, xalla ti žoñinakaki ni thapa quśkiśtan śqhxeśśiča. Ni Yös Tataki ančhukakiś niž oqśnakax thäžkila. Xalla nužox khila.

2 Timoteo

2 Timoteo 1

- 1 Pawluki Jesucristuž apuštulača nižaša Yös quś pektakama kuchanžkitača, nižaša ni wiñay žetiki onžtaki Jesucristužkižstanž thonča,
- 2 Nižaša ni Timill q'ay matžkiš tsänžkiča. Ni Yös Efesios nižaša učumnaka Jesucristu Tataki ninakž suma qušx thäžkila, nižaša ninakž oqš suma qamaña amkišx khila.
- 3 Werhki am khuñsku wënami maxiñami Yösčin mayišikan tirapan sparakiž khiwča, werhki xalla nižkiš ch'uwa quššišpan manta pawuča, xaqhnuž weth achchi ephnaka manta päčhaxa xalla nižta irata.
- 4 Nižaša werhki am qaxanakkižstan khuñsnuča, nižaša werhki kuntintu khišxapa am cheršpanl pekuča.
- 5 Nižaša werhki ni am cheqpacha thapa quškižstanl khuñsnuča. Tukiki am chawk mä Loida nižaša am mä Eunice Yös paxchiki, nižaša werhki am šaqaš Yös paxžkä khiwča.
- 6 Xalla nižtikižstan werhki am iwxt'uča, amki Yös onanchita ujžtan walxam khikhiyakiča, xalla ni weth qharžtan amkiš lanžtikižstan ni ujki amkišša.
- 7 Nižaša Yösči učumnakakiš ana eqhsñi animu thächiča, ans tshi aššiš animu, suma oqšñi nižaša suma qamñchiš qamaxu.
- 8 Nižaša amki ni učum Yös Tatž suma kintu mašinš anam ašakiča; nižaša amki wethkižstanami anam ašakiča, nižaša werhki Crištuž khen karsilkiš chawkhtiča. Ans amki ni Yös taquž khen Yös aštanam t'aqhišakiča.
- 9 Nižaša Yösči učumnak qhawšiča niž žkayi quššiš watha khisqatšxapa, ana učumnakaž pätižstanqaš, ans Yös muntakama nuž pächiča nižaša učumnakakiš Jesucristužkižstan oqšñi quś thätača ima ti yoqa pakanpan.
- 10 Xalla ti oqški ni učumnaka liwriñi Jesucristužkižstan qhanakama thēžtača, xalla tiki ni tikhš aši thatanchiča, nižaša ni Yös suma kintužtan ni tikhškin chhichñi žeti ana tikhš qhankin jeskičiča.
- 11 Yösša wethkiš ti taqunaka mašnax khichiki, nižaša werhki ni ana judiu žoñinakžkin apuštula nižaša thaxiñi kuchanžkitiča.
- 12 Xalla nižtikižstan werhki thapa ti čhultaqkižstan t'aqhišuča. Ans werhki ninakkižstan anapanl ašuča, nižaša werhqal šišuča jēkhžkišqašt tassinta; nižaša werhki ni muspa ašiššal khiwča, niž onanchita thuñikama werh šoxwaxu.
- 13 Nižaša amki ni wethkižstan suma taqunaka tanžta thaxinš aphžna, nižaša učumnakki Jesucristuž khen thapa oqšñi quštan qamča.

- 14 Nízaša ni ućhumnakakiś qamñi Espíritu Santuź yanapta, nízaša amki ni śuma taqunaka thaxnax khitanaka kuyta.
- 15 Nízaša amkim śiśša ni Asia yoqkiś źelñi jilanakaki werh xaytichića; xalla ninakźkiśtanaki tinakaća, Figelo nízaša Hermogenestaća.
- 16 Nízaša ni Yös Tataki ni Onesíforź qhuy źoñinakax oqźla, xalla ni jilaki wakchi wilta werh quśkichića, nízaša niki weriź karsilkiś chawkhta khi ana aśića.
- 17 Ans ni jilaki Roma watha irantiźku ana jejźku werh qhurchića, werh waćañkama.
- 18 Nízaša Yös Tataki ni thuñi irantiźkitan niźkiś niź oqś thäla. Amki śumam śiśša niki ni Éfeso wathkiś ućhumnak yanapchića.

2 Timoteo 2

- 1 Am weth q'ay mati ni Jesucrístuź thäta tawqkiś aśsiś khiśna.
- 2 Nízaša amiź werh ni tama źoñinakź tukkiś chiñi nonźta, xaśiki am ni śuma quśsiś źoñinakźkiś thä, nízaša ninakaki yaqha źoñinakźkiś thaxinśxapa walxa khiśtanća.
- 3 Nízaša amki Jesucrístuź śuma śultatuzta ni t'aqhiśnaka tanźnalla.
- 4 Nízaša anaź xaqhsilta śultatumi niź lanqśkiśta yaqha źoñź lanqśkiś mitiśasaća, xalla ni śultatuki niź irpiñi jilirź quśkama oqhśtanća.
- 5 Niźtaśaqas ni muspa śathñi źoñiki anat ni li patxparu śathćhax niki anaź ni paka tanźnasaća.
- 6 Xalla ni lanqśñi źoñiki niź lanqźta tanśxapa, tuki lanqśtanća.
- 7 Amki ti weriź chītanakkiś pinsa, xalla ni Yös Tataź thappacha am katoqsqatakića.
- 8 Nízaša amki ni tikhśikiśtan jakatatchi Jesucrístuźkiśtan khuñśna, xalla ni weriź maśinta Yös śuma kintukiśiki ni Jesusaki irpiñi Davidźkiśtan oqhñitaća.
- 9 Nízaša werhki ni Yös taquź khiñ añchal t'aqhiśuća, nízaša tshi źoñi konñi źoñiźtaqas karinźtan moqtal źeluća; ans ni Yös śuma kintu anaća karinźtan moqtaki.
- 10 Xalla niźtikiśtan werhki ni Yös śuma illśtanaka awantuća, nízaša ni jilana ni liwriñi taqu tanźnaxu nízaša ni Jesucrístuźkiś niź wiñaya aśsiś qamaña tanźnaxumi.
- 11 Xalla tiki cheqpacha werarapanća: Nízaša ućhumnakki ni Jesustan tikhźtaźlax niki, niźtanśaqas źetakića;

- 12 nizaša ućhumnakki thapa qušťanz t'aqhiřakiź niki, niź irpiř wathkiř qamakićha; nizaša ućhumnakki anaćhaź khekiř niki, niźtařaqař niki ućhumnak ana tanźnakićha;
- 13 nizaša ućhumnakki anaźlax thapa qušťan niki, ni Jesusaki tirapan thapa qušťanćha, xalla niki anaź perřunpacha anaź khesaćha.
- 14 Nizaša amki ni yaqhanakźkiřtan khuňřna, nizaša Yöř tukkiř ana ch'arasaxu ninakźkiř chiřina. Xalla ni ch'araski anaź ćhhulxapami wakiřićha. Xalla ni chiyaski yaqha nonřni jilanakaź aqćha.
- 15 Amki Yöř tukkiř řuma řoňi khita khispeka, tshi lanqřni řoňi niź lanqřtikiřtan ana ařtanćha xalla niźta irata khiřtanćha amki, xalla ni řoňiki werar taqupan chićha.
- 16 Nizaša ti yoq ina ana wakiřiňi taqunaka ana parla, xalla nuź parliňi řoňinakaki tshanti tshantiř ujkiř thxotsa
- 17 nizaša ninakź thaxinřnakaki tshi konaźtaqař aqćha. Xalla tiiki ni Himeneuźkiř nizaša Filetuźkiř watćha,
- 18 tinakaki ni werar tawqkiřtan řqhxeřřićha, tuź khikan ućhum jakatatřki řetchiř khisićha, xalla nuź ninakaki yaqhapanakź thapa quř kephsqatćha.
- 19 Ans Yöřki tshi thurňi řuyļu thulřićha, xalla neqhřiki tuź khjirtaćha: "Ni Yöř Tataki niźta khiňinakaź paxćha", nizaša "thappacha ni Yöř Tatź thü aynaqňi řoňinakaki, ni anawalinaka päřkiřtanź saraqakićha."
- 20 Tshi Yöř qhuykiřiki anaź qori nizaša päř ćhhultaqiař řelhćha, ans mařukiřtan, lhokhkiřtanřaqař řelhćha; yaqhapanakaki řumanaka päřkiř xöxöřa, nizaša yaqhapanakařti thapa ćhhultaqkiř xöxöřa.
- 21 Nizaša tshiřuňaki ana ujnaka päřkuź qamakiř niki, tshi řuma k'achha ćhhultaqiařtaqař khekićha, nizaša ch'uwa quřřiř Yöř Tatźta wakiřiňipanź khekićha, nizaša thapa řuma ćhhultaqinaka päřxapami.
- 22 Nizaša amki ni thothowanakź khikhiřnakźkiřtan saraqa, neqhřtan ni řuma oqřni quřřiř qamaňa qhura, nizaša thappacha ni řkayi qušťan Yöř Tata aynaqňi řoňinakźtan chika.
- 23 Nizaša amki ni sumřu ina taqunakkiřtan saraqa; amki tinaka qichaskinpan řeraňi řiřřa.
- 24 Nizaša tshi Yöř manta päňi řoňiki anaź qichaskan oqhlayasaćha; ans ni jilaki thapa řoňinakźtan řuma khiřtanćha. Nizaša niki thaxinřxapami walxa khiřtanćha nizaša pařinřichiř khiřtanćha
- 25 nizaša ni ana munňi řoňinaka řuma qušťan chiřina, neqhřtan ni řoňi Yöřkin qhutźkiňi thewźna nizaša ni řuma werar taqunaka paxaxu,

²⁶ nizaša ni Saxriž qharkiś želhñi zoñinaka nizaša niž munañpa oqhñinaka, ni Saxriž qharkiśtanž atipa.

2 Timoteo 3

¹ Nizaša amki ni žerañi thuñkiśtan śiśtanča, xalla ni thuñinakkiśiki ch'amanakaž thonakiča.

² Xalla ni thuñiranki zoñinakaki xamri nizaša päśqaś pekñi, mita quśśiś, ana wakiśiñi taqunakchiś khekiča. Ti zoñinakaki Yös moq'už chiyakiča, nizaša perśun mä eph anaž kaśakiča, nizaša tinakaki ana jekhžkiśimi sparakiž khiñi khekiča nizaša ni Yös taqumi anaž rispitačiča.

³ Nizaša tinakaki ana oqśñi anaśa pekñi khekiča, nizaša tinakaki taqu chhalañi ana tinakž quśmi irpi atñi khekiča, nizaša tinakaki k'ari thapa śumanakžtan čhxwqatñi khekiča.

⁴ Nizaša tinakaki millk'untiñi lisu quśśiś khekiča, nizaša ina taqunaka śhipiž khekiča, nizaša tinakaki Yös qhurś pachaki, tshanti perśun quś pektakamaqaž qamakiča.

⁵ Nizaša ninakaki walxa Yös kiriñiž khikhiyakiča, neqhśtan ninakž pätanakžtan ni oltim Yös śuma kintu t'oqhžnakiča. Amki xalla nižta zoñinakžkiśtan kuytaśakiča.

⁶ Xalla nižta zoñinakača ni zoñž qhuyaran luśhku upa quśśiś ujž atta mätaqanaka q'otñiki, ni mätaqanakaki ninakž thapa quśpektakama oqhñinakapanča,

⁷ ti mätaqanakaki tirapanž ni katoqiča, nizaša ni śuma werar taqu anapanž paxi atakiča.

⁸ Xalla nižtaśaqaś ni Janes nizaša Jambrestan ni Moisés taqu ana munchiča, nizaša ni zoñinakaki ni śuma werar taqu anaž paxś pekča. Xalla ni zoñinakaki quś amtakamača nizaša anapan thapa quśśiśša.

⁹ Ans nižta zoñinakaki anaž ažqa thurakiča, thappacha ti yoq zoñinakaki ninaka sumsu quśśiś paxakiča, xalla nižta irata ni Moisés ana kaśñi zoñinakžkiś watchiča.

¹⁰ Amki weriž thaxintakama oqhchamča, nizaša weth qamaña weth amta irata, nizaša weth thapa quś irata, nizaša werh irata paśinśichś, nizaša weth oqśñi quś irata nizaša werh irata awantiñi aśśiś,

¹¹ nizaša amki werh irata t'aqhiśichamča, nizaša werh irata tanśxapa qhurta passamča, xaqhnuž werhki ni Antioquía wathkiś awantichinžlaxa, nizaša Iconiokiśimi Listra wathkiśimi. ¡Chhulkiśtan qhurta t'aqhiśśintaxo! Ans ni Yös Tataki thapa ni t'aqhiśiśkiśtan werh liwrichiča.

- 12 Nízaša ni Jesucristuž oqšni qamañkiś qamś pekñiki, nízašaqaś qhurta t'aqhiśakiča;
- 13 Ans ni ñexw žoñinakami q'otñinakami anawalkiśtan tshan anawalkinž oqakiča, ninakaž q'otñiž khen tshan q'ottaž khekiča.
- 14 Ans amki ni amiž katoqtanakkiś thapa thurt'ichi quśśiśpan khella, amki xalla neqhśtanaki quś žethchamča. Neqhśtan amkim śiśša jėkhnakažlax am thaxinchi.
- 15 Nízaša amki qoltalkiśtanpacha ni Yös śuma kintu khjirta śiśśamča xalla ni khuñśna, amiž Jesucristužkiś thapa quśśiś khen thaxinta nízaša liwritam khesača.
- 16 Nízaša thapa Yös śuma kintu khjirtaki Yös thaxžkitača, nízaša niki thaxinśxapami ujśxapami wakiśiča, nízaša tshi anaśum qamaña askichśxapa tshi śuma śoq'u jikhśkiś qamacht'iśxapami,
- 17 xalla ni Yös kiriči žoñiki wakiyaśśi nízaša thakśi khiśtanča, thapa ni śuma čhultaqinaka päśxapami.

2 Timoteo 4

- 1 Werhki am rokt'uča ni Yös nízaša Jesucristu muspa aśśiś tshi Reyžtaqaś thonñiž tukkiś, xalla niki tikhśinaka nízaša žethni žoñinakami juchjiptayiž thonakiča
- 2 nízaša amki ni Yös śuma taqum maśnakiča, nízaša amki ni žoñinaka chžinchukaž khenami ana chžinchukaž khenamim chžinakiča. Ninaka śuma tawqžtan iyawkhisqatakiča, nízaša ujžna, nízaša añcha paśinśižtan thaxinžku p'eqintayakiča.
- 3 Nízaša tshi thuñiž irantižkakiča xalla ni thuñkiśiki žoñinkaki anaž ni Yös śuma taqu tanś pekakiča; ans ninakaki ninakž quśkamaž khekiča, nízaša ni žoñinakaki thapaman thaxiñi žoñinakaž qhurakiča, nízaša ninakaki ninakž quś wali khisqatñi thaxiñiqaś nonś pekakiča.
- 4 Nízaša ni žoñinakaki ni werar tawqkiś taxž thėžnakiča, neqhśtan ninakaki čhuluž čėchi kintunakameqaś kaśakiča.
- 5 Ans amki ni śuma qamaña waqaycha, nízaša ni t'aqhiśiśnaka awanta, nízaša ni Yös śuma taqunapan maśna, nízaša am lanqś śumapan lanqžna.
- 6 Nízaša werhki wax wilanažtaqaś konta khiś mayača, nízaša ni weth tikhś thuñiki waxž irantižkiča.
- 7 Nízaša werhki Yös kaśku śuma qichassinča, nízaša ni weth lanqś thapa quśtan žerśinča.
- 8 Xaśiki wethtaki ni wethkiś wakiśiñi pilluž thewža, xalla ni Yös Tata žkayi quśśiś juchjiptayni jiliriž ni thuñkiś wethkiś thăkiča. Ans anaž wethkiś alaxaqaś thăkiča, thappacha niž thonś thewśni jilanakžkiśimi.

- 9 Amki waxilla werh chersñi thonś pekalla;
- 10 xalla ni Demaski inapanqaś ti qamañ ćhultaqi pekatćha, ni jilaki werh śina thxotku Tesalónica watha oqhćhićha. Niźaśa ni Cresentimi Galacia yoqa oqhćhićha, niźaśa ni Titumi Dalmacia watha oqhćhićha.
- 11 Ans Lucas alaxaqaś wethtanaki źelćha. Niźaśa amki Marcu qhurźku amtan wethkin śhika, xalla niki weth lanqśkiś tshi yanapiñiź khesaćha.
- 12 Niźaśa werhki ni Tíquico Éfeso watha kuchanchinćha.
- 13 Neqhśtan am thonkanaki ni weriź Troadikin Carpuź qhuykiś ekta irś śhiknalla; niźaśa ni liwrunakami niźaśa ni pergaminupanim śhiknakićha.
- 14 Niźaśa ni Aliju jiru ch'eqñiki wethtan ana śumapan qamćhićha; ni Yös Tataź niź pātanakkiśtan niźkiś wakiśiñi pakakićha.
- 15 Amki niźkiśtanśaqaś kuytaśakićha, xalla ni źoñiki muspa ućhum tawq moq'u khissićha.
- 16 Weriź ni jilirinakźkiś thurt'i qallantiśkiśiki, anaź jėkhmi werh yanapćhiki; thappacha werht śina thxotćhićha. Yösći tinakź uj anax qanla.
- 17 Ans Yös Tataź wethkiś aśi thāsiki niźaśa yanapćhiki, xalla nuź wethkiśtan ni Yös śuma kintu maśinś kumlissa, niźaśa ni ana judiu źoñinakami nonźa. Xalla nuź werhki ni liwunź atkiśtan liwrītitćha.
- 18 Niźaśa Yösći werh thapa anawalinakkiśtan liwriyakićha, neqhśtan werh niź źkayi irpiś watha chhichku liwriyakićha. ¡Niź thūki wiñaya alt'itax khila! Xalla nuźox khila.
- 19 Werhki Prisca, Áquila, niźaśa Onesíforo qhuy źoñinakaki tsānźkućha.
- 20 Niźaśa ni Erastuki Corinto wathkiś eklichićha, niźaśa ni Trófimuki ni Mileto wathkiś lākhichi ekchinćha.
- 21 Ans amki ima awti irantiźkan thonś pekalla. Amkin ti jilanakaź tsānźkićha Eubulo, Pudente, Lino, Claudia niźaśa thappacha ni Yös kirichi jilanakami.
- 22 Xalla ni Jesucristu Tataki am animukiśx khila. Niźaśa niź oqśñi quśki ućhumnakatanx khila. Xalla nuźox khila.

Tito

Tito 1

- 1 Werhtcha Pawlutki Yös manta päyin zoñcha, nizaşa Jesucristuż kuchanżkita zoñcha, tshanti quśśiś khisqatśxapa, nizaşa Yös qamañkiştan oltim werara śiśqataxo,
- 2 nizaşa tsewcta yoqkin Yöştan wiñaya qamś thewsqataxu. Yöski ana toskara chiyasača, xalla niki tsewcta yoqkin wiñaya qamśxapa taqu thächiča tuki qallantiś kiştanpacha;
- 3 neqhştan niż pinsita pachśkiś pacha Yöski ni qamśkiştan qhanst'ichiča palxayta liwrñi Yös tawqkiştan, ni liwrñi taqu palxayaxu, werhča kuchanżkititki. Xalla niżtikiştan werhča liwrñi taqu palxayinki.
- 4 Tito jila, xaśiki werhki amkin ti kartal khjirżkuča weth mati kuntamča, amki Yöskin quś cheqpacha thächamča, xaśiki pukultan ućhumki Yöskin quśśiśćhumča. Yös Ephztan nizaşa Jesucristu ućhum liwrñiżtan amkiś yanapila, nizaşa amkiś oqzla, waliqax qamqatla.
- 5 Werhki am ni qhaśiż muyuntita Creta khita wathkiś ekchinla, ni Yös kirichi zoñinakzkiś tshanti śuma qamañanakchiś khisqataxu, nizaşa weriż kuchanżkitakama śapa wathkiś ni Yös kirichi jila kullakinaka irpiñi qamchi ephnaka thulznaxu kuchanchinča.
- 6 Nizaşa tshi Yös kirichi qamchi ephki śuma qamañchiś khiştantača ana jekhmi niż ujmi thēznasača, luku thiñi qamñi zoñi khiştanča, nizaşa niż matinakami Yöskin kirichi kama khiştanča, nizaşa niż matinakami śuma qamañchiś, ana ćhul ujchiś khiştanča.
- 7 Nizaşa ni Yös kirichi jila kullakinaka irpiñiki śuma Yös ćhhultaqi kuytiştanča, xalla niki śuma qamañchiś khiştanča. Nizaşa ana perśun quś kama pekñi khiştanča, ana oralla źaxwñi quśśiś khiştanča, ana likhñi quśśiś khiştanča, ana qichasñi quśśiś khiştanča, ana añcha pās pekñi quśśiś khiştampanča.
- 8 Ćhhul thonśñinakzkiśimi śuma qhawśñi quśśiś khiśpanča, nizaşa śumanakapan pekñi khiştanča, śuma quśśiś khiştanča, Yös kuchanżkitakama qamñi khiştanča, perśun quś śuma iwxaśñi khiştanča, ćhul uj pās khenami.
- 9 Cheqpacha Yös tawqkiś thurt'ichi quśśiś khiştanča, nizaşa werar Yös śuma kintu śuma palxayta zoñinakzkiś waytasača, nizaşa Yös śuma kintu moq'u chiñinakami nāśqatasacha.
- 10 Creta khita yoqkin walxa ana śuma zoñinaka źelħča, ana jiliri kaśñi, nizaşa ina taqunaka chiñinaka, Yös kirichi zoñinakzkiś q'otča, ninakaki judiu zoñinakz usa xaru qamñitača ninakaki tshan ana śumaż qamatča.

- 11 Ni ana sum zoñinakaki ana wali thaxincha, ana ni zonakzkiis palxaysqata ninakaki qhuyapachaz muspaycha, xalla ninakz ana suma chiñi ataki ch'ujtaychukača, ana nizta thaxnaxu, pas kanxapaqas nuż chiyatča.
- 12 Tshi, Cret wathchiis Yös kuchanzkita chiñi zoñi zelatča, ni Cret zoñipacha khichiča: “Cret wathchiis zoñinakaki toskar zoñinakača ñexu, añcha luhlñi zoñinakača, xayranaka saqaśśa.”
- 13 Xalla niktikiŝtan cheqpacha khichiča; suma iwxt'ita khexo nizaśa suma quś Yösikiis thurt'axu,
- 14 nizaśa chiżinakiča judiu kintunaka ana nonznaxu, yaqhap zoñinakaki werar Yös suma kintu anaż katoqś pekča.
- 15 Xaqŝiltat Yös quśkama suma qamčhaxa, xalla niki čhulu pakanami Yös kin quśŝiŝpanča, ana suma qamañchiŝnakaki ana sumapanča, nizaśa ninakz quśmi ninakz chiśmi ana suma panča.
- 16 Ninakaki khiñiča Yös paxuča khikan, ultimkiŝiki ana suma qamñiż khen Yös moq'u paniqas qamča. Yösiki ninakaz ana suma qamñiżkhen anaż juśtaśśa, ninakaki Yös kuchanzkita ana kañipanča, nizaśa ninakaki ana čhulumi suma päyi atasacha.

Tito 2

- 1 Tito jila, amki suma žkayi thaxinta xaru thaxnakiča.
- 2 Ni Yös kirichi qamchi ephnakaki suma ewxañi quśŝiŝ khiŝtanča, nizaśa rispitta qamañchiŝ suma žkayi quśŝiŝ khiŝpanča, oqñi awantiñi quśŝiŝ khiŝtanča.
- 3 Xalla nizta irata saqas khiŝtanča ni manakaki, suma qamañchiŝ khiŝtanča, ana anaŝum kintumi xoxoñi khiŝtanča anaśa likhñi khiŝtanča. Nizaśa ni mätaqanakaki ŝumanaka theŝtanča ni turtaqanakzkiis,
- 4 nizaśa ni turtaqanakzkiis perŝun luktaqzkiis oqś thaxinŝtanča, nizaśa perŝun matinakzkiŝimi suma munaŝiŝ thaxinŝtanča,
- 5 mätaqanakaki suma pinsamintuchiŝ khiŝtanča, žkayi quśŝiŝ khiŝtanča qhuya suma kuytiñi khiŝtanča, perŝun luktaqz xaru khiŝtanča, nizaśa oqñi quśŝiŝ khiŝtanča anaż jekhmi Yös thaxinta tawq moq'u chiyasača.
- 6 Thö luktaqanakzkiis saqas chiżinakiča nizta suma qamañchiŝ qamaxu, suma quśŝiŝ ana čhul uj pašxapa,
- 7 ampacha suma qamś wakiŝiča čhul khikhiŝ nakkiŝimi. Nizaśa amki thaxinkanaki ŝumapan thaxnakiča suma quŝtan,

- 8 xalla nuż amiż suma thaxintikiştan anaż jëkhmi amkişiki chiyasača ujkiş thxotsamča khikanaki, ni am moq'u chiñi zoñinakami aşakiča ućhumnakaxapa anaż ćhhulu čimi atasača.
- 9 Amkiş kirichi jilanakaki čizínakiča ninakż tuyñuż kuchanżkita xaru khexo; suma quşşis anapan chhayñi quşşis khiştanča.
- 10 Niżaşa anača thañi khiştanki, werar zoñi khişpanča suma kumliñi, thapa zoñż qamañkiş cherasača, ni thaxinta Yös suma kintu ućhum liwriñi añcha k'achha khikan chiyasača.
- 11 Yösiki thapa zoñinakżta Jesucristu kuchanżkichiča, niki ti yoqkiş želñi zoñinaka liwriyakiča;
- 12 ni oqşñi quşşis Yösiki ućhumnakakiş thaxża ana suma päşnaka ekaxo, ana wal quşkiştan pektanaka thatznaxu, suma qamañchiş khexo ti yoqkiş želhkanaki, Yösikin perşun quş iwxaşpanča ćhhulu uj päş khenami.
- 13 Xalla tuż gamkanaki niż thonş thuñkişiki kuntintuż khekiča añcha k'achha thewznakiča Yös kirichi nakaki, ućhum liwriñi Jesucristučha paqh Yösiki xalla niki suma paqh aşi theznakiča ti yoqkiş wilta thonkanaki.
- 14 Ni Jesucristuki ućhum layku tikhşiča thapa ana walinakżkiştan liwrişxapa, ućhum ujnakżkiştan axwşapa cheqpacha Yös watha khexo suma quşşis khiştanča.
- 15 Xalla ni thaxintanaka amki şaqaş thaxinştanča şumpacha čizinkan, niżaşa tshi jiliriżtaqaş ujznasača. Amiż thaxintaki anaż jëkhmi iñarasača.

Tito 3

- 1 Kirichi zoñinakżkiş khuñsqatakiča ninakaki watha irpiñi niżaşa jilirinakami kaş wakişiča ninakż mantukiş suma qamş wakişiča, niżaşa suma iyawkhiñi ćhhulu päşxapami.
- 2 Anaż anawali jëkhżtanami chiyasača, niżaşa llanu suma quşşis khiştanča, thapa zoñinakżtan amu quş theştanča.
- 3 Tuki ućhumki ana kirichi zoñinakaşaqaštača ana Yösikin kaşni sumsu quşşištača; niżaşa tshi qhutñi khikhiñćhumtača xaqnużt ućhum ana wal quş pekćhaxa xalla niżta. Ana wal quşşis moq'uşkan qamiñćhumtača; neqhştan ućhum ana wali ćhhaxwqataskan qamtikiştan zoñinakaki ućhum iñarñitača.
- 4 Yös ućhumnakakiş theşiča suma qamaña ućhum Liwriñi Yösiki niż suma quşmi niżaşa niż oqşñi quşmi theşiča thapa zoñinakżta,
- 5 Yösiki ućhum liwrićhiča ana ućhumnak suma pätiştanqaş, ućhumnak oqżku. Ućhumnak liwrićača ana şum quş axwżintača Yös Espiritu Santużtan, Yösiki ućhum liwrićhiča wilta math qatchiča ew suma qamaña thäćhiča.

- 6 Uchum Liwriñi Jesucristu Yöske thapa uchumnakakiñ nız Espiritu Santu ana miraña thächicha,
- 7 uchumnak anañ tanś wakiśatcha Yös Ephki uchum qhawśicha, nizaśa uchum kuyticha neqħstan wiñayax žeti thewža.
- 8 Cheqpacha weraraċha Yöskeistan thaxintaki, am ċhizinalla śumpacha ni Yös tawqkiś, Yöskeiś kirichi nakaki śumapan quś thaxu. Ti thaxintaki añcha śuma panċha thapatizta.
- 9 Ana mitiśa ni sumsu ch'asñinakzkiś, ni tukita achchi ephnakz kintunaka nonśkeistan saraqakiċha, anañ ch'aras wakiśiċha ni Moisés thaxintikiistan, thapa ni ana wali parlitanakaki inaqasśa nizaśa anañ wakiśiċha.
- 10 Nizaśa xaqhsilta žoñit Yös kirichi jila kullakinaka t'aqachaxa, xalla ni žoñi qhawznakiċha neqħstan ċhizinakiċha tshi piśk wiltami, amiž ċhizinta anañ nonznakiž niki, ni Yös kirichi jila kullakinakzkiistan chhatqattaž khekiċha;
- 11 ana nonztikiistan amki śiśakiċha ni žoñiki ana śum quśśiśpanċha, perśun ujnakzkiistan ana wali kaśtiktaž khekiċha.
- 12 Werhki amkin Artemas uśh Tiquico kuchanzkichinċha, amki wethkin uri thonś pekalla, werh ċherñi Nicópolis wathkin želaċha, awti pacha nikhu watś khichinċha.
- 13 Ni thurt'iziñi Zenas, nizaśa Apolo, ni pukultan žoñinaka śumpacha kuchnakiċha amki, ninakzta ana ninakz oqħś jikhśkiś ċhhulumi phaltizinxu.
- 14 Nizaśa uchum jilanakaki śuma qamañchiś quś thas wakiśiċha, nužuśaqas yanapakiċha ni t'aqhirinakzkiś, ninakz qamaña śumapan oqaxo.
- 15 Thapa wethtan chika qamñi žoñinakaki amkin tsanzkiċha. Tsanzkuċha uchhun thapa quś kirichi maśinakzkin. Yös Ephki thapa anchukakiś yanapila. Xalla nužox khila.

Filemón

Filemón 1

- 1 Werhcha, Pawlutki Jesucristužkin širwiñiz khen karsilkiš chawkhtitcha, Filemón jila, amki Yösčin širwiñi mašimcha, nižaša pekta jilamcha. Wethtan Timoteo jilžtan amkin ti kartal khjiržkuča.
- 2 Nižaša am qhuykiš akhsñi, Cristužkin kirichi žoñinakžkin. Nižaša Apia kullakakin, ni Arquipu jilžkin, učum šuma lanqšñi mašiča.
- 3 Učum Yös Ephžtan nižaša učum Jesucristu Jiliržtan, ančukakiš šumapan yanapila, nižaša waliqax qamqatla.
- 4 Filemón werhki tirapan sparakiž khiwcha Yösčin, šapa mayišita am khuñsnuča.
- 5 Werhki kintu šiššinča, amki šuma munašini qušiš Jesucristu jilirižkin, nižaša kirichi jilanaka thapa Yös wathkištan.
- 6 Yös Ephžkin mayuča am munašiš quš, nižaša šuma paxšxapa khesača ni munašiš quš Cristužtan.
- 7 Filemón jila, amiž khen kirichi jilanakž qušnakaki kuntintu khisqattača, werhki šaqas kuntintu khissinča, am šuma munašini qušiš khen.
- 8 Werhki Cristuž illšta apuštultča, xalla nižtikištan werhki xaqnužt am qamš wakišičaxa, xalla ni amkiš mantasača.
- 9 Amkištan ans rokt'asača Yös thūkiš, am šuma quš cheržku, werhki chawk žonallitča, nižaša Jesucristužkin manta pañižkhen carsilkiš chawkhta želuča.
- 10 Werh rokt'asača ni Onésimo šuma tanžnalla, ti carsilkiš želhkan, werhki nižkiš Yös šuma kintu palxaychinča, neqštan Onesimuki Yösčin kirichiž khen weth Mati kunta khissiča.
- 11 Niž tukiki Onesimuki ana wal qamañkiš luššitača, anšiki šuma qamañkiš luššiča, xašiki niki amtami wethtami walipanča.
- 12 Xašiki wilta amkin kuchanžkuča, nižaša niž irantižkitan amki šuma tanžnakiča, xaqnužt werh tanšnamtažlaxa xalla nuž.
- 13 Teqhs wethtan chika eklichax khiwcha, carsilkiš želhkan am kuntikištan wethkiš širwasacha, werhki Yös šuma kintu palxaytikištan ti carsilkiš želuča.
- 14 Anal čhhulumi päsača am watžinžku, ni rokt'aštaanax weth quškama khila, am peršun quškištan kuchanžkitaž nil pekuča.
- 15 Tshi pachaki Onesimuki kunami amkištan saraqchitažlani, amtan chika tshi kirichi jilažta watay wata tanžnalla.

- 16 Xaśiki anača mantapãñiz taqaški, suma q'ay jilažtaqaśśa, q'ayachuča perśun qhuy xamilla kunta.
- 17 Nižaśa amki wethkiś suma quśśiś jila, nužuśaqaś am ni Onésimo suma tanznalla.
- 18 Tukiki Onesimuki amkiś ana wali pächitažlan niki, weril thepnača, nižaśa Onesimuki amkiś čhulu qaxa khenami, wethkiśtan mayakiča.
- 19 Werh pacha ti letranaka perśun qharžtan khjiržkuča, werhki thapal pakača. Werh am khuñs qatasacha, weriz khen amki Yöśkin kirichamča.
- 20 Filemón jila am rokt'uča, Yöśkin kirichi jilažta werh quśnalla, Crištužkin kirichi jilažta.
- 21 Werh khjiržkuča amkin, Yös quśkama qamñamča, weriz maytikiśtan tshantim päsača.
- 22 Nižaśa wethta tshi qhuya thakśinalla, ančhukaž mayiśiñiz khen Yös noznasača, Yös munan ančhuk cherśni thonasača.
- 23 Epafraski amkin tsänžkiča, niki wëtan chika carsilkiś želhča, Jesucrištužkin śirwiñiz khen.
- 24 Marcužtan, Aristarkužtan, Demastan, nižaśa Lucastan, xalla ninakaki amkin śaqaś tsänžkiča, ninakača weth Yöśkin śirwiñi maśinakaki.
- 25 Učhum Jesucrištu jiliriki amkiś sumax yanapila. Xalla nužox khila.

Hebreos

Hebreos 1

- 1** Tshi pacha Yösiki učumnaka achchi ephnakzkiś wakchiwilita palxayzkichiča, nižaša Yösikiŝtan chiñi žoñinakzkiŝtan thapa mankiŝtan chichiŝaqaŝša.
- 2** Xaŝiki ti thuñi žeranŝkinaki niž Machh atkiŝtan učumnakakiŝ chichiča, nižaša nižtanŝaqaŝ ti žoñinaka pächiča neqhŝtan thapa ni čhultaqkiŝtan tuyñu uchchiča.
- 3** Xalla niča Yösikiŝtan chawkh aŝiŝ qhanñiki, nižaša niki ni Yös iratača, nižaša niki niž chawkh tawq aŝtan thapa čhultaqiz thurt'isqatča. Xalla ni učumnaka ujkiŝtan axwzku ni tsewcta yoqkin Yös žewqhuttan julŝiča,
- 4** nižaša niki ni anjilanakzkiŝtan tshan cheqan khissiča, nižaša Yösiki nižkiŝ ninakzkiŝtan tshant ŝuma thü thächiča.
- 5** Yösiki ana xaqhsilta anjilanakzkiŝimi: “Weth Matimča khichiča; töxiki werhča am pächinki.” Ana xaqhsilta anjilzkiŝtanami nuž chichiča: “Werhki niž Efesios kheča, niki weth Matiž khekiča.”
- 6** Neqhŝtan Yösiki niž Machh ti yoqa kuchanzkikan, tuž khichiča: “Thappacha weth anjilanakaki nižkiŝ amtila.”
- 7** Yösiki ni anjilanakzkiŝtan, tuž khiča: “Weth anjilanakaki tshi thamižtaqaŝša, weth manta päñinakami uj aŝnižtaqaŝša.”
- 8** Ans niž Machhŝkiŝtanaki, tuž khiča: “Yösŝa amki, am irpiŝ wathaki watay wataž thurakiča, ni am rewaraki werar juchjipayŝša.
- 9** Nižaša amki ni ŝumanaka pekchampanča, ans ni ana ŝumanakaki čhxawchamča; xalla nižtikiŝtan Yösiki am Yös illŝiča, nižaša am kuntintu khisqatchiča ni am maŝinakzkiŝtan tshanti.”
- 10** Neqhŝtan Yösiki wilita tuž khiča: “Yösŝa amki, amki qallantikiŝtanpacha ti yoqa pächamča, nižaša ni tsewcta yoqaki am qharaž pätača.
- 11** Thappacha tinakakiž qatakiča ans amki tiram thurakiča; nižaša thappacha tinakaki tshi ŝkitižtaqaŝ sijsnakiča;
- 12** ;nižaša amki tshi ŝkitižtaqaŝ piyžnakiča, nižaša tshi ŝkiti turkiŝla xalla nižtam turkiŝnakiča! Ans amki ampachamča; nižaša am žetiki anaž žernakiča.”
- 13** Yösiki anapan xaqhsilta anjilzkiŝimi, tuž khichiča: “Amki weth žewqhuttan julžna, weriž ni amtan moq'uŝñinaka am qhxoch qostan thekŝkama.”
- 14** Thappacha ni anjilanakaki Yös manta päñikamača, nižaša ni liwrñiž pata tanŝni žoñinaka yanapaxu kuchanzkitača.

Hebreos 2

- 1 Xalla nižtikiŕstan ućhumnakki ni liwriñi tawqistan nonžta katoqŕ añchaž wakiŕića, ućhumnak ana ni jikhŕkiŕstan saraqŕxapaki.
- 2 Nižaŕa ni anjilanakž atkiŕtan ćhita taqunakaki ew werarataća, nižaŕa thappacha uj pãñi žoñinaka nižaŕa ana kaŕñi žoñinakami ninakžkiŕ wakiŕiñi kaŕtiku tanŕića.
- 3 Nižaŕa ućhumnakki ni cheqan chawkh liwriñikiŕtan anaž juŕhu pãkiž niŕi, ĵxaqhnuzupan ućhumnakki atipasaxo? Nižaŕa tuki Yöŕ Tata pachaća ti liwriñi taqu maŕinchiki, neqhŕtan ti taqu nonŕñi žoñinakaki ućhumnakakiŕ katoqŕqatchića.
- 4 Nižaŕa Yöŕpachaća ninakž atkiŕtan iŕpantichuk chimpunakžtan nižaŕa wakchi milajrunakžtan thėŕiŕi, nižaŕa ni Espiritu Santu niž quŕ pektakama ućhumnakakiŕ thãchića.
- 5 Yöŕki ana ni anjilanakž qharkiŕ ni uŕhka thonñi yoqa uchchića, ućhumnakki xalla tinakkiŕtanž parlića.
- 6 Ans ni Yöŕ ŕuma kintu khjirtikiŕiŕi, tuž khića: “ĵĆhhulut ni žoñixo? Am nižkiŕtan khuñŕxapaxo nižaŕa am ni žoñž Mati thonŕxapaxo.
- 7 Nižaŕa amki ni anjilanakžkiŕtan tŕhi qoluk upaqas pãchamća, Ans amki nižkiŕ chawkh aŕŕiŕ ŕuma žoñi khisqatchamća;
- 8 Nižaŕa amki thappacha niž qhxoch qostan thekŕsamća.” Xalla nuž thappacha ni ćhhultaqinaka niž qhxoch qostan thekžku, Yöŕki anapan ćhhulumi nižkiŕ ana thekžku ekchića. Ans ućhumnakki imaŕipanž thappacha niž qhxoch qostan cherća.
- 9 Nižaŕa Yöŕki tŕhi upakama ni Jesusa ni anjilanakž qoŕtuñ uchchića, neqhŕtan niž t'aqhiŕižku tikhžtikiŕtan muspa qhan aŕtan pilluytaća. Yöŕki niž oqŕñi quŕtan ni Jesusaž tikhžta thapa žoñinakžta añcha wali khisqatchića.
- 10 Nižaŕa thapa ćhhultaqinakaki Yöŕ pãtakamaća nižaŕa nižtaxapaž želhća, nižaŕa thappacha niž matinaka niž irpiŕ wathkiŕ želhñiž pekća. Xalla nuž Jesusaž t'aqhiŕitikiŕtan Yöŕki žkayi quŕŕiŕ khisqatchića ti žoñinaka liwriŕxapaki.
- 11 Thappacha žoñinakaki tŕhi Ephchiŕŕaŕŕa: Yöŕ kiričhimi ana Yöŕ kiričhimi. Xalla neqhŕtan ni Yöŕ Machhki jilanaka khiŕ anaž aŕŕa,
- 12 Xalla ni Yöŕ ŕuma kintu khjirtikiŕiŕi, tuž khića: “Werhki weth jilanakžkiŕ am thul maŕnaća, nižaŕa Yöŕ kirichi jilanakž taypikiŕtan iranakal itsnaća.”
- 13 Neqhŕtan tuž khichiŕaŕŕa: “Werhki nižkiŕl tasnaća.” Neqhŕtan wilta khichiŕaŕŕa: “Werhki teqhŕ, Yöŕ wethkiŕ thãta Yöŕ matinakžtan želuća.”

- 14 Xalla nuż tshi qhuy zoñinakaki tshi xañchichiśśa niżaśa tshi lhokhchiśśa, niżtaśaqaś Jesusaki zoñż xañchichiśśa niżaśa lhokhchiśśa, xalla ni konśxapa aśśiś zoñi kanśxapaki, xalla ni zoñiki Saxraċha.
- 15 Xalla nuż tikhżku Jesusaki ni tikhśkiśtan eqhskan qamñi zoñinaka liwrċiċha.
- 16 Niżaśa Jesusaki ana ni anjilanaka yanapi thonċiċha, ans ni Abrahamżkiśtan oqhñi zoñinaka yanapi thonċiċha.
- 17 Xalla tixapa Jesusaki thapa ċhhultaqkiśtan niż jilanakżtan irata khiśtanċha, xalla nuż thapa quś Yös manta päškiś irpiñi khiśxapaki, xalla nuż Yösiki ni ujnakżkiśtan pertunś pekċha.
- 18 Niżaśa ni Jesusapachaċha Saxraž llaki thäta t'aqhiśichiki, xaśiki ni Jesusaki llaki thäta zoñinakżkiś yanapasaċha.

Hebreos 3

- 1 Anċhukki Yös kirċiċi źkayi wathċiś jilanakċhukċha, xalla niżtikiśtan Yösiki niżtaxapa anċhuk qhawśiċha, niżaśa anċhukki Jesucristu Apuśtulażtaqaś niżaśa ni timlu chawkh jiliri irpiñiżtaqaś paxakiċha, xalla niż khen uċhumnakki thapa quśśiśśa.
- 2 Xalla ni Jesusaki Yösikin thapa quśtanpanċha, niżtaśaqaś Moisesmi ni Yös kirċiċi jilanakżtan thapa quśtan Yös manta päċiċha.
- 3 Ans ni Jesusaċha ni Moiseskiśtan tshan śuma zoñi khitaki, xalla niżtaśaqaś tshi qhuya qhuyñi zoñiki niż qhuy zoñinakżkiś śuma zoñi khitaċha.
- 4 Niżaśa thapa qhuyaki tshi zoñiż qhuytapan khiśtanċha; ans Yösśa thapa ti źelhñinaka päċhiki.
- 5 Xalla nuż Moiseski Yös manta päñiżta thapa ni Yös kirċiċi jilanakżkiśtan thapa quśśiśtaċha, niżaśa niż lanqśki ni Yös ċċitakama maśinśtaċha.
- 6 Ans Cristuki tshi Matizta Yös qhuykiś thapa quśśiśtapantaċha, xalla ni qhuyaki uċhumnakċha, niżaśa uċhumnakki thurt'ichipanż ni źerankama khekiz niki, ni uśhka thonñi irpiś wathkiś ċhipznakiċha.
- 7 Xalla niżtikiśtan ni Espiritu Santuki ni Yös śuma kintu khjirtikiś, tuż khiċha: "Anċhukki töx thuñiż ni Yös ċiżkita nonznakiż niki,
- 8 anċhukki anaż choxru quśśiś khisna ni kepsi zoñinakażta, ni zoñinakaki ch'eqti yoqkin Yös yanśiċha.
- 9 Xalla nikhu ni anċhuka achċi ephnakaki werh ujkiś thxotś pekċiċha, ninakaki weriż pätanaka paqhpikqhalu wata cherċiċha.

- 10 Xalla nižtikiŝtan werhki ni žoñinakžxapa žaxwchinča, neqhŝtan ninakžkiŝ khichinča: ‘Ančhukki quŝqatchipanž oqhlayča, nižaŝa ančhukki anapan weth jikhŝ paxŝ pekchinčhukča.’
- 11 Xalla nižtikiŝtan werhki žaxwžku thurt'ichinča, xalla ni žoñinakaki ni weth jejš thuñkiŝ anaž luŝhakiča.”
- 12 Jilanaka, anax xaqhsiltami ančhukakiŝtan ana kiriñi ñexw quŝŝiŝ khila, ni žethñi Yöŝkiŝtan saraqŝxapaki.
- 13 Ans ančhukki ŝapuru porapatž p'eqintayasa ti učum qamŝ thuñkama, nižaŝa ančhukakiŝtan anax xaqhsiltami ujkiŝ thxotžta khila, neqhŝtan choxru quŝŝiŝ khiŝxapaki.
- 14 Nižaŝa učumnakki Criŝtužtan chika khistača, neqhŝtan učumqaž ni učumnakaž qallantita thapa quŝ ti pacha žerañikama thurt'ichi quŝŝiŝpanž khila.
- 15 Xalla ni Yös ŝuma kintu khjirtikiŝiki tuž khiča: “Ančhukki töx thuñiž ni Yös chžžkita nonžnakiž ñiki, ančhukki anaž choxru quŝŝiŝ khisna ni kephsi žoñinakažta.”
- 16 ¿Xaqhsilta žoñinakat ni Yös ŝuma kintu nonžku kephsixo? Moisesaž ni Egiptu yoqkiŝtan thappacha jeskita žoñinakača.
- 17 ¿Nižaŝa Yöŝki jekhnakžxapa paqhpikqhalu wata žaxwchitaxo? Xalla ni uj pañinakžtan, neqhŝtan ninakaki ni ch'eqti yoqkin tikhŝiča.
- 18 ¿Yöŝki jekhnakžkiŝ thurt'iŝ tawqžtan chichita ana niž jejš thuñkiŝ luŝhakiž khikanxo? Xalla ni ana kaŝni žoñinakžta.
- 19 Cheqpacha ni žoñinakaki ana kiritiŝtan, ni Canaán yoqa ana luŝhi atchiča.

Hebreos 4

- 1 Učumnakki ni Yös jejš thuñkiŝ taqu onžtichiŝ khikanaki tuytaž wakiŝiča, anax ančhukakiŝtan xaqhsiltami ana atla.
- 2 Nižaŝa učumnakča ni Yös ŝuma taqu tanŝñiki ni žoñinaka irataki; ans ni žoñinakžtiki anapan nonŝxapami wakiŝŝqatchiča, ni žoñinakaki ana thapa quŝŝiŝtača, ni Yös ŝuma kintu nonŝñi žoñinakžkiŝtanaki.
- 3 Ans učumnak Yös kirichinaka ni Yös jejš thuñkiŝ luŝhakiča; xalla tižkiŝtan Yöŝki, tuž khichiča: “Xalla nižtikiŝtan werhki žaxwchi thurt'ichinča, ni ujchiŝnakaki ni weth jejš thuñkiŝ anaž luŝhakiča.” Ans Yöŝki ti yoqa thulžtikiŝtanpacha niž lanqŝ žeržtqalča;
- 4 Xalla ni Yös ŝuma kintu Khjirtikiŝiki ni towqu khiñi thuñkiŝtan, tuž khiča: “Yöŝki thappacha lanqžku towqu khiñi thuñkiŝ jejšiča.”

- 5 Neqhstan ni Yös suma kintu khjirtikişiki, tuż şaqaş khiča: “Ni ujchiş žoñinakaki ni weth jeş thuñkişiki anaş luşhakiča.”
- 6 Ans yaqhapanakaki iyapanż ni jeş thuñkiş luşh phalhtiča, xalla ni Yös suma kintu tuki tanşinakaki ana kaşşiča, neqhstan ninakaki ana luşhşiča.
- 7 Xalla nižtikiştan Yöski wilta tshi thuñi thäzkichiča, xalla niki ew “töxta thuñiča”, xalla niki Davidż atkiştan ni Yös suma kintu Khjirtikişiki, tuż khjirtača: “Ančhukki töx thuñiż ni Yös chžkita nonžnakiż niki, ančhukki anaş choxru quşşiş khisna.”
- 8 Nižaşa Josueki ni Israel žoñinakžkiş jeş thuñiż thätasaż niki, Yös anaş yaqha jeş thuñkiştan chitasača.
- 9 Xalla nižtikiştan ni Yös kirichi žkayi quşşiş jilanakžtaki tshi jeş thuñiż želhča.
- 10 Xalla ni Yös jeş thuñkiş luşhñi žoñiki, niž lanqşkiştanż jejza, xalla nuż Yöski lanqžku jeşişaqaşša.
- 11 Nižaşa učumnakki ni jeş thuñkiş luşhxapaki walxa lanqştanča, ana xaqhsilta žoñimi ni ana Yös kirichi žoñinaka irata khexu.
- 12 Xalla ni Yös suma kintu žetchişša nižaşa aşşişša. Xalla niki čhhuluż čėchi porapqhuttan archiş paqh kuchillžkiştan tshan ariča, xalla ni ariki žoñž qosta quş nižaşa niž animumiż larža, nižaşa tshi žoñž tsjij šalşñimi nižaşa tsjij parpami, nižaşa ni ariki žoñž quşkiş pinsitanakamiż phalža.
- 13 Nižaşa ni Yös pätanakaki anapanż niž tukkiştan šhoxžnasača; thappacha ti čhhultaqinakaki ni učum qhanakama maş Yös žhukkiş qhanapacha chertaqaşša.
- 14 Jesusa Yös Matiki učumnaka timlu chawkh jiliriča, xalla ni Jesusaki ni tsewcta yoqkin luşhşiča. Xalla nižtikiştan učumnakki thapa quştan khiştanča.
- 15 Xalla ni učum timlu chawkh jiliriki učumnakaż upa quşşiş khen quşkasača, xalla niki nižtaşaqaş uj thxotuntatača ana ujchiş khenpacha.
- 16 Nižaşa učumnakki ni učumnaka Yös suma irpişkiş thapa quştanż makhatila, xalla ni učumnak oqžnaxu, nižaşa učumnakakiş phaltižinanx yanapžkila.

Hebreos 5

- 1 Thapa ni timlu chawkh jilirinaka irpiñiki ni žoñinakžkiştan illštača, Yös tukkiş ni žoñinakžkiştan phalt'ižinaxu nižaşa ujnakkiştan wilananaka thänaxu.
- 2 Nižaşa ni timlu chawkh jiliriki ni žoñinakžtan chika ujž attaşaqaštača, nižaşa ni uj päñi ina quşşiş žoñinaka oqžnasaya;
- 3 nižaşa niž upa quşşiş khen, niž ujkıştan wilananaka thxotştanča nižaşa ni wath žoñinakž ujnakkiştanami.

- 4 Anaž jëkhmi persunpacha ti jiliri lušh pekasača, ans Yös ni qhawza nižaša suma žoňiča khiča, xalla nižtašaqaš Yösiki ni Aarón illiča.
- 5 Xalla nižtašaqaš Crištuki ana persunpacha ni timlu chawkh jiliri irpiňi khissiča, ans Yösša ni suma žoňi khisqatchiki, nižaša nïpachaž tuž khichiki: “Amki weth Matimča, töx thuňi werh am pächinča.”
- 6 Neqhstan ni Yös suma kintu Khjirtikišiki, tuž šaqaš khiča: “Amki watay wata thurňi timlu chawkh jilirimpanča, xalla ni Melquisedec irata.”
- 7 Ni Crištuki ti yoqkiš qamkan kalaru xoržtan nižaša muspa qaxžtan Yösikin mayišičiča nižaša rokt'ičiča, ni Yösiki ni tikhšikištan liwriš aššiča; neqhstan niž kašňiž khen Yösiki ni nonšiča.
- 8 Nižaša Crištuki Mati khikanpacha, ti yoqkiš t'aqhišizku ni kaš katoqchiča;
- 9 xalla nuž šumanaka päžku, niki ni kašňinaka watay wataxapa liwrňi khissiča,
- 10 xalla neqhstan Yösiki ni timlu chawkh jilirinaka irpiňi uchčiča ni Melquisedec irata.
- 11 Wethnakaltaki ti čhultaqkištan wakchiž čiš želhča, ans ančhukki ana uri katoqinčhukča neqhstan ch'amača ti čhultaqkištan näsqaški.
- 12 Nižaša ančhukki ažqaž ti taqunaka nonža nižaša anškamaki thaxiňi khištantača; ans ančhukki ni Yös čhultaqkištan phašil nšuk taqunakžtan wilaž thaxiňi pekča. Nižaša ančhukki ni suma čheri khišpacha upa quššiš khissinčhukča, nižaša ančhukki ni lichi likhstanča.
- 13 Nižaša ni lichi likhňinakaki tshi piš ichňi wawažtaqašša, ninakaki ni werar juchjipstayš anaž atasacha.
- 14 Xalla ni suma čheriki chawkh žoňinakžtača, ninakaki juchjipstayi šišša, nižaša ninakaki ni šumanaka nižaša ana šumanaka phalšňipanž šišša.

Hebreos 6

- 1 Xalla nuž učumnakki chawkh žoňi khiškama tiraž tukqhutňi oqhla, xalla ni Crištužkištan thaxinš qallantitanaka tshi qhutňiž ekla. Nižaša učumnakki anaž wila ni watchi čhultaqinakkiš čeržla, xalla ni uj paš čhultaqinakaki tikhškinž chhichcha. Nižaša učumnakki Yösikin taspanž šišša,
- 2 nižaša ni wawtiskištan thaxinšnakami, nižaša ni Yös kiriči jilanakžkiš qharžtan lanšmi, nižaša ni tikhšikištan jakatatšmi, nižaša ni watay wata thurňi t'aqhišikištanami.
- 3 Učumnakki Yös munakiž niki tinakaž päkiča.
- 4 Xalla ni tshimpuchu ni Yös suma kintu tanšiki tshi qhanažtaqaš, nižaša ninakaki Yös onanchižkita tanšišaqašša, neqhstan ninakaki ni Espiritu Santuchiš khissiča,

- 5 xalla nuż ninakaki ni Yös suma kintu añcha juštaśśičha niżaśa ni uşhka thonñi yoqż aśimi,
- 6 niżaśa ninakaż ujkiś thxotsnasaż niki, anaż wilta Yöşkin qhutsqati atchuka khesaċha, ans ninakpachaż ni Yös Mati wilta kuruşhkiś ch'awkċha, niżaśa thapa ųoñinakż aśiż päċha.
- 7 Niżaśa ninakaki tshi chijñi qhaś likhşñi yoqażtaqaśśa: Niżaśa ni suma lanqşñi ųoñinakaki suma ċhheriż poqqaċha niżaśa Yös onantaż tanża;
- 8 ans ni yoqaki ch'api niżaśa ch'ap qalunakż poqasaż niki, anaż ċhhulxapami wakiśasaċha; xalla ninakaki Yös ųaxwkiś thonċha, neqhştan ųerañikinaki ujtaż khekiċha.
- 9 jilanaka uċhumnakki qhażta niżta ċhikumi, anċhukki ni tuki ċhċikinpanż ųelċha, xalla niki tuż khiċha, anċhukki ni liwriñi jikhşkiś qamċha.
- 10 Xalla ni Yöşki ųkayi quśśişpanċha, niżaśa ni anċhukaż pätanakkiştan anaż thatznasaċha, ni ųkayi quśśiş Yös kirichi jilanaka oqżtikiştanami, niżaśa anċhukki tirapanż ni päċha.
- 11 Ans werhnakki şapamayni anċhuk niżta quśśişpan ni ųerañikin irantiñil pekuċha, xalla nuż anċhukki ni watay wata ųethş tanżnaki.
- 12 Niżaśa werhnakki anċhuk anal xayra khisñi pekuċha, ans ni thapa quştan Yös suma kintu onżta pata tanşñi xalla niżta irataż yateqaśa.
- 13 Xalla ni Yös Abrahamųkiś taqu onżkanaki perşun achkiştan thurt'ichiċha, niżaśa niżkiştan tshan jiliri thurt'ixapa anaż ųelatċha;
- 14 neqhştan tuż khichiċha: “Werhki amkiś muspal thäżkaż niki, ni amkiştan oqhñi ųoñinaka tamal khisqataċha.”
- 15 Niżaśa Abrahamki paşinşiżtan thewşičha, neqhştan Yös niżkiś taqu onżta tanşičha.
- 16 Niżaśa ųoñinakat tshi tawqżtan thurt'ichax niki, ninakaki ninakżkiştan tshan chawkh jilirż thükiś thurt'ičha; xalla nuż thurt'ichax niki anaż iya ni ċhhultaqkiştan chiyaski ųelasaċha.
- 17 Niżaśa Yöşki qhanapacha niż pata tanşñi ųoñinakżkiś niż taqu onżta theş pekchiċha, niżaśa Yöşki ni taqu onżtikiştan anapan kephs pekchiċha. Xalla niżtikiştan Yöşki niż thurt'ita taqu kumliş pekchipanċha.
- 18 Xalla ti pişk ċhhultaqkiştanaki Yöşki anaż toskara chiyasaċha niżaśa anapanż kephsnasaċha, uċhumnakki Yös şhoxta khiş pekñinakaki tshi suma quşñi tanżtaċha, niżaśa uċhumnakki niż taqu onżtikiś tastaċha.
- 19 Xalla ti taqu onżtaki uċhumnaka quś thurt'ichiż qamqatċha, tshi walsa thurt'isqatñi jirużtaqaś. Xalla niki ni timlu şkitimiż phetża,

²⁰ Nizaša Jesusaki učumnakalayku suma jikhś khetśínsxapa thonchiča, xalla niki watay wata thurñi timlu chawkh jiliri irpiñižtaqaś khekiča ni Melquisedec irata.

Hebreos 7

¹ Ti Melquisedecki Salem wathź reytača, nizaša ni tsewkta Yös timlu chawkh jilirišaqaštača. Neqhstan ni Abrahamź ni reynakź śultatunaka atipźku kuttižkitan, Melquisedecki Abraham śali ulanchiča neqhstan Yös nižkiś yanapila khichiča;

² neqhstan Abrahamki ni Melquisedecźkiś ni kira śalźku thappacha kantanakkiŕtan qhalukhiñikiś t'aqžinchiča. Xalla ni Melquisedec thüki, tuź khiča “suma juchjiptayñi reyča”, neqhstan niki Salem reyšaqaštača, xalla niki tuź khiča “suma qamañchiś rey.”

³ Xalla ni Melquisedecź mä ephki anapantaź śiśśuka nizaša niž achchi ephnakami; nizaša niž mathta thuñkiŕtanami anapantaź śiśśuka nizaša ana niž tikhźta thuñimi; xalla nižtašaqaś ni Yös Machhki watay wata timlu chawkh jiliriča.

⁴ Ni Melquisedec cheqan žoñi khitatača ančhukki niž cherźna, nizaša učum achchi eph Abrahampachaź ni reynakź śultatžtan kira śalźku kanta čhultaqinakkiŕtan qhalukhiñikiś thächiki.

⁵ Xalla ni Moisés likiŕiki ni timlu jilirinakaki Leví t'aqkiŕtan oqhñinakača, xalla ti jilirinakaki ni wathźkiŕtan qhalukhiñikiś thapa čhultaqkiŕtan mayś wakiŕiča, ni žoñinakaki ninakź qhuy žoñinakača nizaša Abrahamźkiŕtan oqhñinakača ninaka irata.

⁶ Nizaša Melquisedecki anatača ni Leví t'aqkiŕtan oqhñi, xalla ti jiliriki ni Abrahamź qhalukhiñikiś čhultaqinaka thäta tanŕiča, xalla nuź Melquisedecki Abrahamźkiś Yös yanapila khichiča;

⁷ nizaša anaź jekhmi anaź khesača, ni upañatzi niž jilaź yanapila khitapanča.

⁸ Xalla ti qamañkiŕiki ni qhalukhiñikiś čhultaqkiŕtan mayñi žoñinakaki tikhŕñikamača; ans ni Yös suma kintu Khjirtikiŕiki tuź khiča, ni Melquisedec tira žethñi žoñžkiŕtanžtaqaś čiča.

⁹ Xalla tuź ŕaqaś chichuka khesača, xalla ni Leví t'aqkiŕtan oqhñi timlu jilirinakaki, anŕiki ni qhalukhiñikiś čhultaqinakkiŕtanž mayča, ninakaki nižtašaqaś ni Melquisedecźkiś qhalukhiñi čhultaqinakkiŕtan pakchiŕaqaŕša, xalla ni Abraham nižkiś paktikiŕtan.

¹⁰ Xalla tiki tužutača, ni Melquisedec Abraham śali ulantan ni Abrahamki niž xañchikiś nižkiŕtan oqhñinaka chhichatča, xalla ninakaki ni oraki ima mathtatača.

- 11 Xalla ni Israel wathaki ni Leviki timlu jilirinakzkiistan li tanšičha. Xalla ni timlu jilirinakaki ni žoñinaka žkayi quššís khisqati attasaž niki, anaž yaqha timlu jiliri thonñi wakištasača, ana ni Aarón t'aqkiistan oqhñi ans Melquisedecžkiistan oqhñi.
- 12 Xalla ni timlu jiliri kampiyakiž niki, ni lišaqaš kampiyšanča;
- 13 Xalla ni učum Yös Tatžkiistanaki ni Yös suma kintu Khjirtikišiki, tuž khiča: Ni Jesusaki anatača ni Aaronž t'aqkiistan oqhñiki, ans Judá t'aqkiistan oqhñitača, ni Judá t'aqkiistanaki anapan timlu jiliri ulanšanča, nižaša anapanž neqhstan ulančiča.
- 14 Nižaša učumnakki sumaž šišša učumnaka Jesús Tatakaki ni Judá t'aqkiistan thončiča, nižaša Moisesaki ti t'aqkiistan anapan ni timlu jilirinakzkiistan chikanaki chičiča.
- 15 Nižaša xalla tiki tshant qhanača ni ew timlu jiliri thonchižlax niki, ni Melquisedec iratača,
- 16 xalla ti timlu jiliriki anatača ni žoñiž amtita li patxparu, ans tshi ana aqchuk aššís žetkiistan thonatča.
- 17 Yösiki xalla nižkiistan tuž khichiča: “Amki watay wata thurñi timlu chawkh jilirimča, xalla ni Melquisedec irata.”
- 18 Xalla ni tukita irpiš liki ana wakišini nižaša upa aššís khen t'oqhžtača,
- 19 nižaša ni Moisés liki anapan žkayi quššís khisqatchiča, neqhstan učumtaki ni likiistan khen tshan khjusa ličišchumča, xalla nižtan učumnakki Yösikin makhatiča.
- 20 Yösiki tshi tawqžtan ti thurt'ichiča. Ni yaqhap timlu jilirinakaki anatača tshi tawqžtan thurt'itaki,
- 21 ans ni Jesús Tatžkiistanaki tshi thurt'is taqu želhčiča, xalla ni Yös suma kintu khjirtikišiki, tuž khiča: “Ni Yös Tatakaki tshi tawqžtan thurt'ichiča, ni thurt'itikiistan anapanž kephsnakiča: ‘Amki watay wata thurñi timlu chawkh jilirimča.’ “
- 22 Xalla nižtikiistan Jesusaki, ni tukita tawqkiistan tshan khjusaž palt'izińča.
- 23 Nižaša ni tukita timlu jilirinakaki tamatača, neqhstan ninakž tira žetawk khen ni tikhš ninaka aqatča;
- 24 ans ni Jesusaki ana tikhšičha, nižaša niž timlu jilir lanqški anapanž jekh žoñžkinami thatžnakiča.
- 25 Xalla nižtikiistan Jesusaki niž qharkiistan ni Yösikin makhatni žoñinaka watay watxapaž liwriyasača, xalla niki ti žoñinakzkiistan Yösikin watay wata qamšxapa palt'izińičha.

26 Xalla nuż ni Jesusaki učumnakaż pektača timlu chawkh jiliri irpiñiča. Xalla niki źkayi quśiś, ana ujchiś, niżaśa ana khjuchirarača, niżaśa niki ni uj päñi źoñinakźkiśtan t'aqsiča, niżaśa niki ti tsewcta laram pachkiśtan tshan tsewcta yoqkin uchśtača.

27 Niżaśa niki anača ni yaqha timlu jilirinaka irata, ni jilirinakaki uywanaka konñitača niżaśa śapuru wilana thxotqatñitača, tuki perśun ujnakkiśtan thxotñitača, neqhśtan wath źoñinakź ujkiśtan thxotñitača. Ans Jesusaki perśunpacha tshi wiltaqaś niżaśa watay watxapa wilana thxotsiča.

28 Niżaśa ni Moisés liki ni ujchiś źoñinaka ni timlu chawkh jilirinaka irpiñi uchcha; ans ni Yös tshi taqu thurt'itaki ni li xarutača, niżaśa Yösiki niź Machh timlu jiliri uchchiča, xalla ni jiliriki watay watxapa źkayi quśiś uchśtača.

Hebreos 8

1 Učumnakataki tshi cheqan timlu chawkh jiliriź źelħča, xalla ni jiliriki ni tsewcta yoqkin julśiča, xalla ni Yös irpiś julś źewqħuttan,

2 niżaśa niki tshi timlu chawkh jiliriźtaqaś irpiča ni werar Yös tawqkiś, xalla niki Yös pätača anača źoñiź pätaki.

3 Thapa timlu chawkh jilirinakaki wilana niżaśa ofrendanaka thäñixapa uchśtača, xalla niźtikiśtan Jesucristuki učumnakkiśtan Yösikin thäśnasača.

4 Niżaśa niki ti yoqkiś khitasaź niki, anapan timlu jilirimi khitasača, xalla ti yoqkiśiki ni Moisés lixaru wilananaka thäñi źelħča.

5 Xalla ti timlu jilirinakaki ni tsewcta yoq ħhultaqinakź śiwśllaqaś thäča, xalla nuż ni Moisesaź ni Yös timlu qħuyawk khen Yösiki niźkiś tuź khichiča: “Amki weriź ni chawkh kurkiś thēźta Yös timlu iratam päkiča.”

6 Ans učum timlu chawkh jiliri irpiñiki, tshan khjusa irpiś tanśiča ni Yös śuma kintu onźta patxparu.

7 Xalla ni tukita liki ch'uwaź khitasaź niki, anaź wilta palt'iś wakiśtasača.

8 Yösiki ni źoñinaka ana khjusa naychiča, neqhśtan tuź khichiča: “Yös Tataki tuź khiča: Ni thonñi thuñkiś werhki ni Israel źoñinakźtan niżaśa Judá źoñinakźtan uśħkal palt'ača.

9 Xalla ti palt'itaki anaź ni anćhuka achchi ephnakźtan palt'ita irata khekiča, weriź ni Egiptu yoqkiśtan anćhuk jeskitanaki; anćhukki ni wethtan palt'ita ana kumlíchinchukča, xalla neqhśtan werhki anćhuk ekchinča, Yös Tataki nuż khiča.

10 Werhki ni Israel źoñinakźtan palt'ača, neqhśtan tshi qħaź thuñkiśtanaki weth li ninakź achkiś makhźinača, xalla nuż khiča Yös tataki, niżaśa ninakź quśkiśl khjirača. Werhki ninakź Yöśl kheča niżaśa ninakaki weth wathaź khekiča.

11 Neqhstan anaž jëkhmi nîž žoň maši thaxnakiča, nižaša anaž jëkhmi nîž jilžkišimi, tuž khekiča: Yös Tatam paxqaya khikan; ans thapa žoňinakž werh paxakiča, ni žoňinakžkištan okhala khiñimi chawk žoňi khiñimiž werh paxakiča.

12 Weril ninakž uj pätanaka pertunača nižaša ninakž ujnakkištan anal iya khuñšnača.”

13 Yös ni ew palt'itikištan parličhax niki, ni tukita palt'itaki chawkchiča khiča; xalla ni chawkchi khitaki wax qatšmayača.

Hebreos 9

1 Xalla ni tuki palt'ita liki mišha päš usanakchištača ti yoq timlunakkišqaš.

2 Xalla ni Yös timluki tukitanpacha nuž thulžtapantača, xalla niki žkayi khita yoqatača nižaša ni timlukišiki sira thëš nižaša Yöšta khita t'antanaka tshi miškiš želhñitača.

3 Xalla ni timluž qhullta qhuy qhulltanaki ch'uwa khita yoqa želatča;

4 Xalla neqhšiki ni iñšinšunaka t'as qor altara želatča, nižaša tshi palt'ita arka qoržtankama thxalžta. Xalla ni arkiž qhulltanaki tshi qor ochhš maná šhipi želatča, nižaša neqhšiki Aaronž aths ch'oxchi želatča, nižaša ni mašukiš palt'ita khjirta želatča.

5 Xalla ni arkiž juntunaki pišk anjilanaka irata päta želatča, xalla ninakaki Yös irataž thëžnatča, xalla ninakaki ninakž qharžtan ni arkiž phukš šhožžnatča. Anšiki ti čhultaqkištan anaž qhanakama chichichukaki.

6 Xalla nuž thakštaž khen, ni timlu jilirinakaki ni timluž šawntan qhuykama wakchi wilta lušh lušhñitača xalla ni mišha päš čhultaqkištan.

7 Xalla ni qhullta qhuykinaki ni timlu chawkh jiliri irpiñiqaštaž watkiš tshi wilta alaxaqaš lušhñiki; xalla nuž lušhkanaki uywi lhokhnakchišpan luštantača nîž peršun ujnakkištan nižaša wathaž ana näšku uj pätanakkištanami.

8 Xalla tižtanaki ni Espiritu Santuki učumnakakiš näsqačha, xalla ni timluž šawntan qhuyaki tirapan želatča, ans ni timluž qhullta qhuy ch'uw yoqa oqhš jikhški anatača khetžinta.

9 Thappacha tinakaki ti anšta žoňinakžkiš thëža, nižaša Yöškin thxotta wilananaka ofrendanaka anaž xalla nuž päñi žoňinakž quš žkayi khisqatasacha.

10 Xalla niki ni lulinakkištan nižaša likinakkištan nižaša žkayi khis amtiš nakkištanqaštača nižaša niki šawnta usanakaqaštača, xalla tinakaki Yös ni čhultaqkištan kampiškamaqaš aššištača.

- 11 Neqhstan Crištuki thonchiča xaſiki niča timlu chawkh jiliri irpiñiki, nižaša ni ušhka thonñi želinšnakkiſtanami. Nižaša Jesusaki tshan paqhi nižaša tshan žkayi timluča, ans niſi anaž ti žoñinakaž pätaſi; nižaša niſi anača ti yoq žoñi.
- 12 Nižaša ni Crištuki anača uywanakž lhokh thäšxapa ni ch'uwa yoqkiš luššiki, ans niž peršun lhokh thäšxapa luššiča; nižaša tshi wila alaxaqaš watay watxapa luššiča, neqhstan učumnakalta watay wata liwriš kananchiča.
- 13 Nižaša ni turunakž lhokh nižaša chiwunakž lhokhmi nižaša ni altarkiš ujta wak qhupnakami, xalla tinakaki ni ujchiš žoñinakžkiš loqtatača, xalla niſi žoñž xañchi ſawntanqaš žkayi khiſqatš aššiča.
- 14 Xalla tiſi nužupantažlax niſi, ¡Crištuž lhokhki tshanti aššiča! Xalla ni watay wata thurñi Espiritužtan, nižaša Crištuki peršunpacha Yöškin tshi ana ujchiš wilanažtaqaš thäš pekchiča, nižaša niž lhokhki ni učumnaka tikhšñikin chhichñi uj pätanakkiſtan axunchiča, xalla nuž učumnakki ni žethñi Yöš manta päxu.
- 15 Xalla nižtikiſtan Jesucrištuki ni ušhka palt'itikiſtan palt'iziñiča nižaša ni ew tawqkiſtanami, nižaša niſi tikhžku tuki učumnakaž li xaru qamta ujnakkiſtan liwričiča, xalla ni Yöš qhawžtanakaki niž taqu onžta watay wata thurñi pataž tanžnakiča.
- 16 Xalla ti ušhka palt'itaki tshi ew taqu ektažtaqašša, xalla ni khjirtikiſiki jekhnakžkiš tikhžku ekačhaxa xalla ni qhanaž khiča.
- 17 Nižaša tshi khjirta taqu ektaki ni žoñiž žetanaki anaž wakiſiča, ans ni žoñiž tikhžtan wakiſaſača.
- 18 Xalla neqhstan ni tuki palt'itaki uywiž lhokhžtan thawqžku thulžtača.
- 19 Neqhstan Moisesaki thapa ni likiš kumlišnaka ni wathžkiš mašinčiča; neqhstan Moisesaki chupik choma nižaša tshi hisopo khita muntiž piš itsa tanšiča, xalla ni wak lhokhkiš nižaša chiwu lhokhkiš qhaſtan t'axžku t'awšiča, neqhstan ni li khjirta liwru nižaša thappacha ni wath žoñinakžkiš loqchiča.
- 20 Neqhstan ninakžkiš khichiča: "Xalla ti lhokhča Yöſtan ančukatan palt'itaki."
- 21 Nižaša Moisesaki ni timlu ch'uwa qhuya loqchiſaqašša, nižaša thappacha ni mišha päškiš xöxöš čhultaqinakami sucarpaychiča.
- 22 Xalla ni lipatxparuki xos thappacha ni čhultaqinaka ch'uwa khiſqatštantacha; nižaša anaž lhokh thawqwasaž niſi, anaž ujnakaki pertunta kheſača.
- 23 Xalla nižtikiſtan ni uywi wilana thxotšpanž wakiſatča, xalla ni timlukiš ch'uw qhuya želhñi žkayinſqatšxapaki, xalla tiſi ni tsewcta yoq päyi iratača.
- 24 Nižaša Crištuki ni žoñinakaž päta ch'uw timlukiš anapan luššiča, xalla ni timluki ni werar ch'uw timlu irataqaštača, ans ni Jesucrištuki ni tsewcta

yoqkinpan lušhšičha, nizaša anšiki Yös tukkiš učhunnaka tukatu rokt'išxapa želhča.

²⁵ Nizaša niki anaž wakchiwilta ni timlukiš wilana thxotšxapa lušhšiki, xaqhnuž šapa wata ni timlu chawkh jilirinaka irpiñi päñizlaxa nižta irataki, nizaša ninakaki ni ch'uw timlukiš yaqha žoñž lhokh thäšxapa lušhñitača.

²⁶ Nizaša niki nužuz khitasaz niki, Crištuki ti yoqa thulžtikištanpacha wakchiwilta tikhš khitasacha. Nizaša xalla niki ti thuñi žerañikinča, nizaša Crištuki ti uj päš qhañšxapa tshi wiltaqaš watay watxapa wilana konta khišxapa thonchiča,

²⁷ Nizaša nužupan thappacha ti žoñinakaki tshi wiltaqaš tikhžnakiča, xalla neqhštanž ni phalš thuñiki thonakiča,

²⁸ Xalla nižtašqaš Crištuki tshi wilta alaxaqaš wilana thxottača, wakchi žoñinakž uj chhichšxapaki.

Hebreos 10

¹ Xalla ni Moisés liki ni ušhka suma thonñinakž šiwšqaštača, nizaša ni liki anatača cheqpacha. Xalla nižtikištan ni liki šapa wata Yöskin wilanžtan makhatñi žoñinakžkiš, anaž žkayi quššiš khisqati atasača.

² Nizaša ni liž cheqpacha žoñinaka ujkištan žkayinsqatasaz niki, ni žoñinakaki anaž ujchištqa khesača, nizaša ni wilana thxotškištanmiž apatatašača.

³ Ans ti wilana thxotšnakaki, ni ujnakištan šapa wata khuñšxapaž wakišičha.

⁴ Nizaša ni turunakž lhokhki nizaša ni chiwunakž lhokhki anaž uj päškištan liwrii atasača.

⁵ Nizaša Crištuki ti yoqkiš thonkan Yöškiš, tuž khichiča: “Amki anam wilana nizaša ofrendanakami pekča, ans werh xañchichiš pächamča.

⁶ Amkišiki ni wilananaka nizaša ofrendanakami anaž am quš phiya khisqatča.

⁷ Neqhštan werhki, tuž khichinča: ‘Werhki teqhšitča, xaqhnuž ni liwrukiš wethkištan khjirtažlax xalla nikama, Yöšša amki am munañpa päšxapa.’ “

⁸ Nizaša Jesucristuki khichiča, Yöški ni wilananaka nizaša uywi ofrendanakami nizaša ni ujkištan thxotta wilananakami anaž pekča, xalla tinakaki ni liž nuž päx khiča.

⁹ Neqhštan werhki wilta chičinča: “Werhki teqhš am quš pektakama päyi thonchinča.” Xalla nuž čikušti tuž khiwča, xalla ni tukita wilana thxotšnaka apatatsqata, neqhštan ni wilananaka thxotškištan tshi ew qamaña thulžna.

¹⁰ Xalla ni Jesucristuž Yös quš pektakama päñiž khen, nizaša niž peršun xañchi tshi wilanažtaqaš watay watxapa tshi wiltaqaš thxottikištan, Yöški učhumnak žkayi quššiš khisqatčiča.

- 11 Thappacha ni judiu zoñinakz timlu jilirinakaki šapuru ni wilananakaž thxotča, xalla tinakaki ni uj pätkiŝtan anapanž žkayi quššiš khisqatča.
- 12 Ans Jesucristuki thapa ujnakkistan tshi wilanaqaš watay watxapa thächiča, neqhŝtan Jesucristuki Yös žewqhuttan julšiča.
- 13 Jesucristuki xalla nikhu ni Yös nižtan moq'u khiñinaka niž qhxoch qostan thekžta khiškama thewža,
- 14 nižaša tshi wilanžtanqaš ni Yös kin quš thächinaka watay watxapa ch'uwa quššiš khisqatchiča.
- 15 Nižaša ni Espiritu Santuki učumnakakiš qhanakamaž tuž khiča:
- 16 “Werhki ninakztanl qašnača, ni thuñinakaž wattan tinakaž khekiča, nuž khiča Yös Tataki: Werhki weth linaka ninakž quškiš makhžinača nižaša ninakž achkiš ni li khjiržinača.
- 17 Neqhŝtan werhki ninakž ujkiŝtan nižaša ninakaž ana walinaka pätkiŝtanami anal iya khuñšnača.”
- 18 Xalla nuž ni ujnakaki pertunta khissiča, xalla nižtkiŝtan ni ujnakkistan anaž iya wilananaka thäs želhča.
- 19 Jilanaka, ni Jesús lhokh thawqtikiŝtan učumnakki ni timluž qhullta qhuy ch'uwa yoqkiš ana jiwjatžkuž lušhasača,
- 20 nižaša niča ni žetchiž ew jikhš apžnaxu nižaša učumnakata ni timlu pañu khetžinchiki, xalla tiki niž xañchikiŝtanča.
- 21 Nižaša učumnakki ni Yös qhuy tukkin timlu chawkh jilirchiščumča.
- 22 Xalla nižtkiŝtan učumnakki thapa quŝtan Yös kinž makhatila, nižaša cheqpacha thurt'ichi quŝtan, nižaša učumnaka pinsiŝnakaki ni ana wali pinsiŝnakkiŝtan ch'uwa khiŝtanča, nižaša učumnaka xañchimi ni ch'uwa qhaŝtan axunta khiŝtanča.
- 23 Nižaša učumnakki thurt'ichi ana teqenaškuž qamla, xalla ni učum thapa quŝtan taqu onžta patxparu, nižaša Yös ki niž taqu onžta učumnakakiš kumlakiča.
- 24 Nižaša učumnakki porapat yanapas qhurla, nižaša tshanti oqšni quššiš khišxapa nižaša šumanaka päšxapami.
- 25 Nižaša učumnakki ni učumnaka akhsnakkiŝtan anaž apatatla, yaqhapanakaki nuž päñiča, ans učumnakki porapatž p'eqintayasla; nižaša ni Yös tatž thonš thuñi kežunskanaki učumnakki tshanti thapa quš thäs wakišiča.
- 26 Nižaša učumnakki ni šuma taqu paxžpacha qos quškiš tiraž uj päsaž niki, anaž iya ni uj päškiŝtan wilana thxotš želasača;

- 27 ans učumnakaltaki ni juchjiptays thuñiz thajwaycha nižaša ni asñi ujkištan, xalla niki Yöštan moq'u khiñi žoñinakaž thatnakiča.
- 28 Nižaša xaqhsilta žoñit ni Moisés li ana kaššax niki, nižaša pukultan ušh chhepultan cherñi žoñinaka niž moq'ut želhčax niki, ni žoñi ana oqžku konta khištanča.
- 29 ¿Anax tshanti ni Yös Mati theksñinaka nižaša niž lhokh iñarñinaka nižaša ni Yös Espiritu ar arñinakami kaštikta khiš wakišixo? Xalla ni lhokhki ni qašta nužupanšača khiča, nižaša ninakaki nižtan žkayi quššis khisqattača.
- 30 Nižaša učumnakkiž šišša, Yöski tuž khichiča: Wethlaž ni juchjiptays wakišiča; nižaša weriž pakača.” Neqhštan tuž khichišaqasša: “Ni Yös Tataki niž wathaž juchjiptayakiča.”
- 31 ¿Xalla ni žethñi Yös qharkis thxotsnakiž niki, wira ana waliž khekiča!
- 32 Ans ančukki ni watchi thuñinakaž khuñšnalla, nižaša Yös šuma kintu tshi qhanažtaqas tanžkanami ančukki thapa quštan ni t'aqhišišnaka nižaša chawkh llakinakami thurt'ichinčukča.
- 33 Nižaša ančukakištan yaqhapanakaki ar arta kankichiča, nižaša žoñinakž tukkiš šhoxrichta, nižaša yaqhapanakašti tižta t'aqhišišinakkiš junthapsiča.
- 34 Nižaša ančukki ni karsilkiš želhñi jilanaka oqšinčukča, nižaša ančukki ni ančuka čhhultaqinaka kuntintu ni jilirinakžkiš qhañqatchinčukča, ančukki ni tsewka yoqkin tshan khjusa nižaša watay wata thurñi čhhultaqchištqa khichinčukča.
- 35 Nižaša ančukki ni ančuka Yösčin tas anaž thatžna, xalla ni Yöski ančukakiš tshi chawkh pakažtaqas šhikakiča.
- 36 Nižaša ančukki ni t'aqhišiškiš aši thäta khiš wakišiča ni Yös pektakama päšxapa, neqhštan niž taqu onžtakama tanšxapa.
- 37 Xalla ni Yös šuma kintu Khjirtikišiki, tuž khiča: “Waxilla, anšillapan ni thonñi khita žoñiki thonakiča. Nižaša anapanž en enakiča.
- 38 Nižaša ni žkayi quššis žoñiki, niž thapa quškištanž žetakiča, xalla ni wirqhutñi kephsñi žoñžkištan, Yöski ni žoñžkištan anaž kuntintu khekiča.”
- 39 Nižaša učumnakki anača ni wirqhutñi kephsñi žoñinaka iratičhumki, nižaša ninakaki t'aqhišiškinž oqhča, ans učumnakki ni thapa quštan ni liwrš tanšñi žoñinaka šalinčumča.

Hebreos 11

- 1** Xalla ni Yös kin thapa quśśiś khiśki, niž thewzta cheqpachapan tanznaqa khiča; nižaśa ni ana cherta čhhultaqinaka cheqpachapan cherakiča neqhstan quś žethchiž khekiča.
- 2** Nižaśa učumnaka achchi ephnakaki thapa quśśiś khen tanžtača.
- 3** Nižaśa Yös ki niž thapa qustan ti yoqa pächiča nižaśa niž atžtan, nižaśa učumnakki ni ana cherchuk čhhultaqinakkištanž cherča.
- 4** Nižaśa Abelki thapa qustan khisku, Yös kin wilana Cainžkištan tshan khjusa thächiča, xalla nižtikištan Yös ki ni žkayi quśśiśamča khichiča nižaśa niž wilananaka tanśiča. Neqhstan učumnakki ni Abel tikhśiž khenami niž Yös kin thapa quśśiś khen tirapanž nižkištan parliča.
- 5** Nižaśa Henocž thapa quśśiś khen, Henocki žethchišpacha chhichtača ana ti yoqkiś tikhžnaxu, nižaśa ti žoñinakaki ana ni wači atchiča, ans Yös ni chhichtqalča. Xalla ni Yös śuma kintu Khjirtikiśiki, tuž khiča, ima Henoc chhichan, Henocki Yös kin thapa quśśiśtača.
- 6** Ana thapa qustanaki anapanž Yös quś chipqatasacha; ans ni Yös kin makhatsxapaki tshi žoñiki kirištanča, nižaśa ni qhurñinaka wačhakeqa khištanča.
- 7** Nižaśa Noež thapa quśśiś khen, Yös nižkiś ana cherta čhhultaqinaka watakiča khikan mašinčiča, neqhstan Noeki kaśśiča nižaśa tshi paqh walsa niž qhuy žoñinaka liwrišxapa pächiča. Xalla ni thapa qustanśaqaś Noeki ti yoq žoñinaka ujchiśśa khichiča, nižaśa ni ki thapa quśśiś khen ni juchjiptayś tanśiča.
- 8** Nižaśa Abrahamž thapa quśśiś khen Yös ki ni qhawśiča, neqhstan Abrahamki ni kaśśiča nižaśa niž thežta yoqa tshi patažtaqaś tanśxapa ulančiča. Nižaśa Abrahamki niž yoqkištan ulanžku ana śišta yoqa oqhchiča,
- 9** nižaśa ni ki thapa qustan ni Yös nižkiś thäta yoqkiś tshi yaqha yoqchiś žoñižtaqaś qamchiča. Nižaśa ni ki tshi pañ qhuykiśqaś qamchiča, nižaśa Isaacmi nižaśa Jacobumi neqhstan tinakaki ni taqu onžta tanśiśaqaśśa.
- 10** Ans ni Abrahamki ni thurt'ichi śuylučiś chawkh watha thewžnatča, xalla ni wathkištanaki Yös śa ni pirqiñiki nižaśa qhuyñiki.
- 11** Nižtaśaqaś Saraž thapa quśśiś khen, Sarki qhažta machurimi ikśxapa aśi tanśinča; neqhstan näki chawk žon khisku mathchinča, nižaśa näkiž taqu onśñiki nāž thapa quśśiś khen niž taqu onžta kumličiča.
- 12** Xalla nuž Abrahamki niž tikhś thuñ khežuž khen, tama nižkištan oqhñinakchiś khissiča ni tsewkta wara waranakažtaqaś nižaśa paqh qot at philažtaqaś, xalla ni žoñinakaki ana wira qanchukača.
- 13** Thappacha ni žoñinakaki Yös śuma kintu onžta ana tanžku tikhśiča; ans ninakaki thapa quśśiśtača neqhstan ninakaki ažkištan cherchiča, nižaśa

ninakaki sumpacha paxasku tsänassiéha, tshi yaqha wathchié žoñi ti yoqa nuž watñiztaqás.

14 Xalla nuž chíñinakaki qhanakamaž násqatéha, ninakaki tirapanž tshi watha qhurkan oqlayéha.

15 Nižaša ninakaki ninakž mathta yoqkiéstan pinsitasaž níki, ninakaki ni mathta yoqaž kephtasaéha;

16 ans ninakaki tshan suma wathaž pekatéha, xalla níki tsewkta yoqaéha. Xalla níztikiéstan Yóski ninakž Yós khié anaž aśša, xalla ni Yóski ninakžta tshi chawkh watha thakésinchiéha.

17 Nižaša Abrahamž thapa quśsié khen, Yóski ni Abraham qué yanéiéha, Abrahamki Isaac wilana tháxapa chelhéiéha. Nižaša Abrahamki níž sínta machhlla konéxapa iyawpachataéha, ans Yóski ni Abrahamžkié taqu onéitaéha, tuž khikan:

18 “Xalla ni Isaacžkiéstan amki tama oqhñinakchiéam khekiéha.”

19 Nižaša Abrahamki Yós ni tikhéinakkiéstanami jakatatsqatñi muspa aśsié paxchiéha; xalla nuž Abrahamki níž machh jakatatchižtaqás tanéiéha.

20 Nižaša Isaacki thapa quéstan Jacobžkié nížaša Esaužkiémi uśhka thonñinakkié Yós anéhuk yanapakiéha khichiéha.

21 Nižaša Jacobki wax tikhéznata khen, thapa quéstan Joséž matinakžkié Yóšx anéhukakié yanapila khichiéha, nížaša Yóskin níž athstan thurt'izku amtichiéha.

22 Nižaša Joseki tikhékan thapa quéstan, ni israelitanakžkié wiruñ anéhukki ni Egiptu yoqkiéstan ulnakiéha khichiéha, nížaša níki ni žoñinakžkié níž tsjijnakkiésta mantižku ekchiéha.

23 Nižaša Moisés mä ephki thapa quéstan, Moisés chheph jíš šhoxchiéha; nížaša ninakaki ni uśha añcha k'achha naychitaéha, nížaša ni reyki thappacha lukmach wawanaka konax mantichitaéha, ninakaki xalla ni anaž eqhsnatéha.

24 Nižaša Moisesaki thapa quéstan, thowa khisku ni faraonž mata machh ana khié pekchiéha;

25 neqhéstan níki ni Yós wathéstan chika šhoxrichta khié pekchiéha, nížaša tshi qoluk ni uj pášnakkié kuntintu qamé pekchiéha.

26 Nižaša Moisesaki ni Egiptuž želinésnakžtan kuntintu qamémayaki, ni Mesías xaqhnuž t'aqhiéachhaxa xalla ni irata t'aqhiéié wali naychiéha. Nižaša níki Yós tshi wali onané tháni sísatéha.

27 Nižaša Moisesaki thapa quéstan ni Egiptu yoqkiéstan ni reyž žaxwa ana eqhsku oqhchiéha; nížaša níž quéskié amtita thurt'ichipan waqaychichiéha, ni ana cherchuk Yós cherchižtaqás.

- 28 Nízaśa Moisesaki thapa quştan ni Paşku phişta pächićha, nízaśa ninakź qhuy śana lhokhźtan thawqźnax khichićha, xalla neqhştan ni tikhsqatñi anjila ni Israel źoñinakź jilir machh ana lanźnaxu.
- 29 Nízaśa ni Israel źoñinakaki thapa quştan ni paqh lhokh qota tshi qhoñ yoqaźtaqaś watchićha; neqhştan ni Egiptu źoñinakaki ninaka irata qhuykiś watś pekatćha ans ninakaki qhaśiź lhxapźta tikhśićha.
- 30 Nízaśa ni Jericó wathź thiyuñ pirqita urmutaki thapa quśśiś khen palhsićha, ni Israel źoñinakaź ni wath muytata towqu thuñi muytitan.
- 31 Nízaśa Rahab iźiwir źonki thapa quśśiś khen, ni ana kaśñi źoñinakźtan chika ana tikhśinćha, nízaśa na źonki ni Israelź muśñi źoñinaka śuma tanźtqalćha.
- 32 ¿Werhki ćhhulut iya chiyasaxo? Wethtaki Gedeón źoñinakiştan chiś thuñiqaź phalhtićha, nízaśa Barac, Sansón, Hefte, David, Samuel, nízaśa Yöskiştan chiñinakźkiştanami.
- 33 Nízaśa tinakaki Yöskin thapa quśśiś khen ti yoqanaka kanchićha, nízaśa śumapan juchjiptaychićha nízaśa tinakaki ni Yös śuma kintu onźta tanśićha, nízaśa ni liwunanakź ata phukźinchićha,
- 34 nízaśa aqñi ujnaka thessićha, nízaśa tinakaki paqh kuchillźtan konta tikhśkiştan śhoxśićha, nízaśa ni qochikiştan aśśiś khissićha, neqhştan tinakaki ni kirkiś walxa aśśiś khisku ni tama moq'u źoñinaka atipchićha.
- 35 Nízaśa mätaqanakaki ninakź tikhśi qhuy źoñinaka wilta źethñi tanśićha. Nízaśa yaqhapanakaki ana liwrĭta khiś pekźku ni chawkh llakkiś tikhśićha, xalla ti źoñinakaki tshan khjusa źetchiś jakatatś śiśatćha.
- 36 Nízaśa yaqhapanakaki iñarta karinźtan xwatta t'aqhiśichi, nízaśa karsilkiś chawkhtataćha.
- 37 Nízaśa yaqhapaśti maştan ćhakhxawi kontataćha, nízaśa taypikiś xañchi murźinta uśh paqh kuchillźtan kontataćha; nízaśa ti źoñinakaki teqhştan nawkhchuk ni üśi śqiśi nízaśa kawri śqiśi kuthchi oqhlaychićha; t'aqhiri, llakita nízaśa śhoxrichta.
- 38 Nízaśa ti źoñinakaki ti yoqkiś źelhs anaź wakiśatćha, nízaśa tinakaki ni ch'eqti yoquñ oqhlaychićha, nízaśa kururan nízaśa maś aqh qaqaranmi nízaśa ti yoq phetaranmi.
- 39 Ans ni Yös śuma kintu onźtaki ni źoñinakźkiştan ana xaqhsiltami tanśićha, qhaźta thapa quśśiś khita źoñinaka khenami;
- 40 Nízaśa Yöski ućhumnak khuñśku tshan khjusa pinsitqalćha, ni źoñinaka ućhumnakatan chika khissiź khen, ni źoñinakaki źkayi khisqatta khekĭćha.

Hebreos 12

- 1** Nízaša učumnakki, Yös kin wakchi thapa qustan qamñi zoñinakaž muytata želhča, neqhstan učumnakki thappacha ni učumnak aqñi čhhultaqinaka tshi qhutñiž nonžla, nízaša učumnaka uj päsnakami, neqhstan učumnakki pašinsížtanž ti ušhka thonñi qamañkiš qamla.
- 2** Nízaša učumnakki Jesusižkinpanž cheržla, xalla ni učumnaka thapa quški nížkižstanž thonča, nízaša niča žkayi quššiš khisqatñiki. Nízaša Jesusaki ni kurušha awantichiča, ana ni aši tikhškižstan ašku, nízaša Jesusaki ni t'aqhišizku kuntintu nízaša chipchi khiš šisatča; neqhstan Jesusaki Yös julš žewqhuttan julšičha.
- 3** Nízaša ančhukki ni Jesuscrištuž qamtaž khuñsna, ni uj päñi zoñinakaki Jesusa añcha t'aqhisqatčiča; xalla nižtikižstan ančhukki anaž oča nízaša anapanž qiwsna.
- 4** Nízaša ančhukki ni uj päškižstan t'aqhižkan, imašipan tikhškiš thonchinčhukča,
- 5** ans ančhukki Yös mati khiskižstan mašinta thatsinčhukča. Xalla ni Yös šuma kintu khjirtikišiki, tuž khiča: "Weth mati, ni Yös Tatž qamaña ana iñaralla, nízaša anapan q'iwsnalla niž amkiš ujžnanami.
- 6** Yös Tataki jekhžlax niž pekta, nižkiš ujža, nízaša jekhqaš niž matižtaqaš naytiki xalla nižkiš kaštikakiča."
- 7** Nízaša ančhukki ančhuka quš askichta khišxapaž t'aqhiši: Yös ki ančhuk niž matižtaqaš añcha pekča. ¿Xaqhsilta matit epiž ana ujžta želasaxo?
- 8** Nízaša Yös thappacha niž matinaka iwxt'iñiž nuž anat ančhuk iwxt'ičhax niki, ančhukki anaž cheqpacha Yös mati khesača.
- 9** Nízaša učumnak okhala khikanaki, učumnaka ephnakaki iwxt'iñitača, nízaša učumnakki ninaka kašinčhumtača. ¿Qhažtikižstanž učumnakki ana ni tsewka Yös Ephžkiš ana tasnasaxo? Xalla nižkiš tshan tas wakišičha nižkižstan žeti tanšxapaki.
- 10** Nízaša učumnaka mä ephki ti yoqkiš qamkan učumnak ixwt'iñitača, ninakž šuma pinsitakama; ans Yös ki učumnak ni irata žkayi quššiš šuma qamañkiš khexuž ixwt'iča.
- 11** Nízaša anaž xaqhsilta kaštiku thänmi khjusaki, ans nikipanž mišqatča; nízaša tshi zoñiki ni čižinta katoqičhax niki, niž qamañaki šuma šoq'u qamañača.
- 12** Xalla nižtikižstan ančhuka thxotsi qhara nízaša žoxsi owami tshitsqata,
- 13** nízaša ančhukki ni šoq'u jikhš qhura, ni ančhuka žoxsi qhxocha žetaxu, nízaša ana iya žoxsnaxu.
- 14** Nízaša ančhukki thapa zoñinakžtan šuma ch'uwa qamañkišpanž khispeka; nízaša ana žkayi qustanaki anaž jekhmi ni Yös Tata cheri atasacha.

- 15 Nízaša ančhukki anaž jëkh zoñžkišimi ni Yös onanzkita phalhtisqata, nízaša anax jëkh zoñimi tshi xar šep'ichištaqaš khila, neqhštan ni šep'iztan zoñinakaž aqasača.
- 16 Nízaša ančhukakištan anax jëkhmi ni iz iskiš quš thäla, nízaša anax ni žkayi quššis jilanaka čhaxwla; ni Esauki nuž pächiča, xalla ni Esauki tshi čheržtanqaš niž jilir machh tanš qama turkižinchiča.
- 17 Neqhštan ančhukkiž šišša, ni zoñiki niž ephžkištan qama tanšpektikištan, niž ephki ana munchiča; neqhštan qhažta qäzkumi anapan tanšiča.
- 18 Nízaša ančhukki anapan ni Israel zoñinakažtaqaš makhatchinčhukča, nízaša ni sumchi t'aqhišis llakišhiškišiki tshi uj asñi laphiñi lanšukatača;
- 19 nízaša ančhukki ni tothi qhawñi nízaša ni Yös čhžkiñi xora ana nonšinčhukča. Nízaša ni xora nonšni zoñinakaki Yöskin rokt'ichiča ana tira palxayžkaxu,
- 20 nízaša ninakaki ni čhžkita li anaž awanti atatča, ni xoraki tuž khetča: “Xalla ni kurkiš qhxoča theksñi zoñiki, maštan ušh tshi paqh ar achchiš jiržtan konš wakišiča, qhažta tshi uywa khenami.”
- 21 Xalla ni thenñiki anawal ispantichukatača, nízaša ni Moisespachaž, tuž khichiki: “Werhki tsukhchil kharkatuča”
- 22 Ans ančhukki ni Siön khita kuru makhatchinčhukča, nízaša ni žethñi Yös tsewka Jerusalén chawkh watha makhatchinčhukča, nízaša šmali tama anjilanakžkiš makhatchinčhukšaqašša ni Yöštan chika itsxapa,
- 23 nízaša ni Yös jilir matinakžkišimi, ninakž thüki ni tsewka yoqkin katoqtača. Neqhštan ninakaki thapa juchjiptayñi Yöškiš makhatchiča, nízaša Yöški ni šuma animuchiš zoñinakžkiš žkayi quššis khisqatchiča,
- 24 nízaša ančhukki ni Jesusižkiš makhatchinčhukča niški ušhka palt'ita thaxšniča, nízaša učumnakki niž lhokhžtan žkayi quššis khisqattača, xalla ni lhokhki Abelž lhokhkištan tshan khjusas čhžinča.
- 25 Xalla nižtikištan ančhukki, ni učumnakatan parližkiñi zoñinakžtan ana anaž khiš wakišiča. Nízaša niž manta päqatsxapa qhawžnan anaž khiñi zoñinakaki anaž atipakiča, nízaša učumnakki ni učum tsewka yoqkištan qhawšnižkiš tax thëžax niški, učumnakki tshantiž ana atipi atasacha,
- 26 Xalla ni pachaki Yös čhita xoraki ti yoqa cheqhinsqatchiča, ans xašiki, tuž khiča: “Werhki tshžžtan anal ti yoqaqaš cheqhinsqatača, ans ni tsewka pachami.”
- 27 “Xalla nuž tshžžtan čhikušti”, tuž khiča: Niž päta čhultaqinakaž qhañakiča, ušh qisqattašqaš khesača, xalla ni ana qisqati atchukaki tira thuraxu.

28 Nizaśa ni Yös irpiś wathaki ućhunkiś thätaćha, xalla ni irpiś wathaki anaź qisqatta khesaćha. Ućhumnakki xalla tiźkiśtan Yöśkin sparakiź khila, nizaśa ućhumnakki Yös quś pekchukaź amtila.

29 Nizaśa ućhumnaka Yöski, tshi thapa ujñi ujźtaqaśśa.

Hebreos 13

1 Nizaśa anćhukki tshi Yös kiriči jilaźta anaź porapat oqsas apatata.

2 Nizaśa anćhukki ni anćhuka qhuykiś thonśñi źoñinakźtan thapa quśtanpanź khella, anćhukakiśtan yaqhapanakaki ana śiśku anjilanaka qhuykiś qhawśića.

3 Nizaśa anćhukki ni karsilkiś chawkhta źoñinakźkiśtanź khuñśna, nizaśa anćhuk ninakźtan chika tanta źelhtaźuźtaqaś. Nizaśa anćhukki ni śhoxrichta źoñinakźkiśtan pinsa, niźtaśaqaś anćhukki śhoxrichta khesaćha.

4 Nizaśa thappacha źoñinakaki ni śalźtax waqaychila, nizaśa ninakaź kaśarta śuma ch'uwax waqaychila; Yöski ni iź iźñi źoñinaka nizaśa iźiwir źoñinakaź juchjiptayakića.

5 Nizaśa anćhukki anaź päśqaś peka; ni anćhuka źelinśnakallźtan kuntintuź qama, Yöski tuź khića: “Werhki anapan am ekaća nizaśa anapan xaytaća.”

6 Xalla nuź ućhumnakki ana jiwjatźku chiyasaća: “Ni Yös Tataki werh yanapñića; neqhśtan werhki anal eqhsnaća: ¿Ti źoñinakaki xaqhnuźt werh päśaxo?”

7 Nizaśa anćhukki ni anćhukakiś Yös śuma taqu thaxiñi jilanakźkiśtanź khuñśna; nizaśa ninankź źeti xaqhnuźupan źeranchita xalla niź nāśna, neqhśtan anćhukki ninanakź thapa quśśiś qamta irataź qama.

8 Jesucristuki śeśkumi, töximi, nizaśa watay watxapa nipachaća.

9 Nizaśa anćhukki ni tshemata thaxinśnakkiś nizaśa ana paxta thaxinśnakkiś anaź chhichqata. Ans ućhumnakki ni ćhherkiśtan llakiśhpachaki Yös oqśñi quśkiś thurt'iś wakiśića; xalla ni ćhherkiśtan llakiśhnakaki anapanź ućhumnak śuma qamañkin chhichasaća.

10 Ućhumnakki tshi altarchiśćhumća, xalla ni altarkiśtan ni timlu jilirinakaki anaź luhlś wakiśića tuki lulhñitaźlax niźta irataki.

11 Timlu chawkh jiliri irpiñiki ni uywi lhokhnaka timlu chhichñića, ni ujnakkiśtan pertunta khiśxapa, neqhśtan ni uywi chhiświnakaki ni wathź thiykin ujñitaća.

12 Xalla nuźuśaqaś Jesusaki wathź thiykin tikhźkan t'aqhiśichića, xalla ti źoñinaka perśun lhokhźtan źkayi quśśiś khisqatśxapa.

13 Neqhśtan ućhumnakki Jesusiźtan chika wathź thiya oqhlalla, nizaśa ućhumnakki ni Jesusaź t'aqhiśta irataśaqaś t'aqhiślalla.

- 14 Nízaša učumnakki ti yoqkiś ana watay wata thurñi chawkh wathchiśchumča, ans učumnakki uśhka thonñi chawkh wathaž qhurča.
- 15 Xalla nižtikiśtan učumnakki Jesucristuž qharkiśtan Yös alt'ispanž wakiśičha. Xalla ti učumnakaž alt'itaki tshi wilanažtaqaśša. ¡Učumnakki perśun atpulžtanž Yös alt'ilalla!
- 16 Nízaša ančhukki anaž ni śumanaka päś thatžna, nízaša ni ančhuka želinśnaka yaqhanakžkiś toxunśnakkiśtanami; xalla ti śuma pätanakača Yös quś chipqatñiki.
- 17 Nízaša ančhukki, ančhuk irpiñi žoñinakžkiś čhulu thäśmiž peka nízaša ninakžkiś tasna, ninakaki ana jejžku ančhuk kuytiča, nízaša ninakaki ančhukaž lanqžta Yös kin thäs śiśša. Nízaša ančhukki śuma lanqskinpanž peka, ans ana llakiśhśhukaki, nízaša ni ančhukaž ana śuma lanqžtaki ančhuka qamañkiś ana wakiśiñiž khesača.
- 18 Nízaša ančhukki wethnakaltaxapaž mayiśa, nízaša werhnakki phiya quśśiśpan qamś pekuča, nízaša werhnakki thapa čhhultaqkiś śumapan päś pekuča.
- 19 Nízaša ančhukki wethtaxapaž mayiśalla, Yös waxilla werh ančhukatan šalqataxu.
- 20 Ni śuma qamañchiś Yös ki učumnaka Jesucristu tikhśikiśtan jakatatsqatchičha, nízaša niki chawkh üśi awatiriča, xalla niki perśun lhokhžtan ti watay watxapa palt'ita thulśičha,
- 21 nízaša niki ančhuk žkayi quśśiś nízaša thapa čhhultaqkiśimi śumapanx khisqatla, nízaša niž quś pektakama oqaxu; nízaša niki učunnakatan niž quś pektakamax päla ni Jesucristuž qharkiśtan. ¡Nízaša Cristuki watay wata aśśiśx khila! Xalla nužox khila.
- 22 Jilanaka werhki ančhuk rokt'uča, ti weriž qolukulla ančhukakin quśkan khjiržkita paśinśižtan katoqalla.
- 23 Nízaša ančhukki śiśakiča učumnaka Timill jilaki liwriśśičha; nízaša ni jilaž waxilla thonakiž niki, werhki ančhuk cherśni thonkan ni jila śhikkul thonača.
- 24 Nízaša ančhukki thappacha ančhuk irpiñi žoñinakžkin tsänakiča, nízaša thappacha ni Yös kirichi žkayi quśśiś jilanakžkiśimi. Ni Italia wathchiś jilanakaki ančhukakin tsänžkiča.
- 25 Nízaša Yös ki niž oqśni quś thappacha ančhukakiśx thäžkila. Xalla nužox khila.

Santiago

Santiago 1

- 1 Santiaguki Yös manta päñi nizaša Jesucristu Tatz manta päñiki, ni Israel qhalu piškchiš thapa ti yoqkiš wichansi t'aqžkin tsänžkiča.
- 2 Weth q'ay jilanaka, ančukki ni thapaman llakinaka watanaki kuntintupanž khella.
- 3 Nizaša ančukkiž šiśša, ni ančuka quš llakkiš khenaki ančukki ni llaki thapa quštan awantiž šiśa.
- 4 Ans ni ančuka thapa quški suma žkaykinpanx chhichla, suma poquntichi ana čhulumi phalhtižini.
- 5 Nizaša ančukakištan yaqhapžkišiki ni šiśnakat phalhtižinčax niki, Yöškištanž maya, neqštan niki amkiš thäkiča; nizaša Yöški thapatizkiš ana žoñi phalžku ana miransñiž thäča.
- 6 Ans ančukki thapa quštan mayštanča anapan teqinašku; xalla ni teqinašni žoñiki tshi chawkh qot lxhoqiztaqašša, ni qhaš lxhoqiki thamiž tikhchukša nawkhchukša chhichcha.
- 7 Jëkhčhalax nižta, ni Yös Tatzkištan anapan čhulumi tanš kirñiki,
- 8 Xalla nižta quššiš žoñinakaki töxiki tshi xaqaki tshž pinsiča, ni žoñinakaki anašum quššišpanča.
- 9 Xalla ni amu quššiš jilaki, Yös nižkiš amu quš thächiž khen añcha chipštanča;
- 10 nizaša ni želinchiš žoñi amu quššiš khisqattaki, xalla ni žoñiki tshi šqal phxaqallažtaqaš watakiča.
- 11 Neqštan thuñiž thewkžkitan nizaša qutžnan, ni paštunakaki qhonča, neqštan niž phxaqallaki thxotsa nizaša niž chercherimiž chowča. Xalla nižta irata ni želinchiš žoñiki niž lanqš taypikiš qatakiča.
- 12 Añcha waliča ni llakinaka thapa quštan awantiñiki, neqštan ni llakinakaž wattan ni žoñiki žetchiš pilluž tanžnakiča, xalla ti pilluki Yöšša ni pekñinakžkiš thäs taqu onšiki.
- 13 Nizaša yaqhapaki ujkiš thxotsižlax niki, anax Yös ujkiš thxotča khilalla; ans Yöški anaž ujkiš thxotžta khesača, nizaša Yöški anaž jëkhmi ujkiš thxotža.
- 14 Ans tshisuñaki peršun quš pektakama oqhkuž ujkiš thxotsa, nizaša žoñiki ni uj päškipanž quš thäča.
- 15 Xalla ti ana suma pinsitanakkištanž ni uj päški ulanča; neqštan ni ujž poquntitanaki tikhškiš thonča.

- 16 Weth q'ay jilanaka, ančhukkama anaž q'otarasa:
- 17 Thappacha ni učumnakakiš žkayi šumanaka thätaki tsewhta Yöškištanž thonča, xalla ni Yöški ni tsewhta wararanaka pächiča. Nižaša Yöški nīpachapanča: Xalla ni Yöškišiki anaž phalš nižaša anaž sumchimi želhča.
- 18 Xalla ni Yöški nužupan pekchiča, nižaša učumnakakiš niž werar tawqžtan žeti thächiča, xalla nuž učumnak niž pätkištan tuki poqchi čhheri khexu.
- 19 Weth q'ay jilanaka ančhukki tiž khušna: Ančhukki thappacha ti nonšxapa iyawpacha khištanča; ans ančhukki ana uri čiñi nižaša ana uri žaxwñi khištanča.
- 20 Nižaša ni žaxwchi žoñiki anaž Yös quš pektakama päsača.
- 21 Xalla nižtikištan ančhukki thapa ana žkayinakkištanž saraqa, nižaša ti uj aqñinakkištanami, nižaša ančhukki amu quštan ni Yös thulžta šuma taqu katoqa; xalla ni Yös šuma taquki ančhuk liwrišxapa aššišša.
- 22 Nižaša Yös šuma kintu anaž nonšxapaqaš khesača; ans ni xaru qamš wakišiča, nižaša ančhuk anaž nuž qamasaz niki, ančhukki peršunpachaz q'otča.
- 23 Nižaša tshisuñaki Yös šuma kintu nonžku anat ni xaru qamčhax niki, xalla ni žoñiki niž peršun yukh tshi ispiwjkis chersñižtaqašša:
- 24 Nižaša peršunpacha yukh cherža, neqštan xaqhnužutažlax niž cheržta ni anaž khuñča.
- 25 Nižaša ni liwriñi li thapa quštan nonšni žoñiki, nižaša ni li xarupan qamñiki nižaša nonžku ana thatni žoñiki, xalla nuž qamni žoñiki añcha waliča, nižaša ni žoñiki Yös tawqxarupan qamča.
- 26 Xaqhsiltat Yös kiriñi žoñi khiš pekčhaxa, nižaša simitu čiñižlax niki, peršunpachaz q'otča, nižaša niž Yös kiritaki anaž čhhulxapami wakišiča.
- 27 Xalla ni Yös šuma taquki Yös tukkiš ana khjuchichiš khištanča, xalla tiča ni Yös Ephki: Ni mä eph waxchallanaka yanapištanča nižaša ni žew žewallanaka llakkiš khenami, nižaša ana ti yoq anašum čhhultaqinakkiš thxots pekštanča.

Santiago 2

- 1 Ančhukki weth jilanakakčhukča, učumnaka aššiš Jesucristu Tatžkin kiriči, nižaša ančhukki ana žoñi palh palhštanča.
- 2 Nižaša učumnaka t'aqkiš tshi žoñi qor surtijchiš lušhkasaž niki, nižaša jila walurchiš škiti kuthchi, nižaša ni orapacha tshi t'aqhir žoñišaqaš tshel škitillchiš lušhkasača,

- 3 nizaša ančhukki ni suma škiti kuthchi zoñiz suma cherznasača, neqhstan nižkiš tuž khesača: Amki tukkin julžka; nizaša ni t'aqhir zoñkiš khesača: Amki neqhšiqas tshitsna ušh weth qhxochkin julžna;
- 4 xalla nuž päkuki ančhukki zoñiz phal palhča, nizaša anašum quštan juchjipstayča.
- 5 Weth q'ay jilanaka tiž nonznalla: Yöski ti yoqkiš t'aqhiri khiñi zoñinaka illšiča, niž thapa quštan muspa želinchiš khexu, nizaša ni Yös pekñi zoñinakaki niž irpiš wathkiš qhawžtaž khekicha;
- 6 Ans ančhukki ni t'aqhir zoñinaka čhaxwinčhukča. ¿Anax ni želinchiš zoñinaka añcha ančhuk manta päqatñixo, nizaša anax ninakašaqas jilirinakžkin tanžku chhichñixo?
- 7 ¿Anax ninaka ni k'achha thükištan ana suma parliya, ni thüki ančhukakiš thäžkitaxo?
- 8 Nizaša ančhukki ni timlu chawkh jiliri irpiñiz li khjirta patxparuž kumličhax niki: “Amki am zoñ maši peršunpachkištaqas oqžna.”
- 9 Ans ančhukki zoñiz palh palhčhax niki ujž päča, neqhstan ančhukki Yös likiš ujchišpanž khekicha.
- 10 Nizaša tshi zoñiki thappacha ni li kašñizlax niki, ans ni zoñiki tshi li anaž kašasaž niki, thappacha ni li tukkiš ujchiš ulanča.
- 11 Xalla ni Yös pachača, tuž khichiki: “Amki ana iziwiri khella”, neqhstan tuž khichišaqasša: “Amki ana zoñi kona.” Nizaša tshi zoñiki anat iz izžax niki, ans zoñit končhax niki, ni Yös li anaž kašša.
- 12 Nizaša ančhukki Yös ližtan juchjipstayš khita zoñizta suma chičištancha, xalla ni liki učumnakalta liwriš šhikča.
- 13 Nizaša ni yaqha zoñi ana oqšñinakaki, nižtašaqas ana oqžku juchjipstayta khekicha, ans ni zoñi oqši zoñinakašti ni juchjipstayš thuñkiš añcha suma khitaž ulnakiča.
- 14 Weth jilanaka, ¿tshisuñžkišiki čhulkištan thapa quššiča khiš wakišixo, ans niž lanqžtanaka ana thensnanxo? ¿Niž thapa quški niž liwriyasaya?
- 15 Tshi jila kullakinakžta, škiti nizaša šapuru luhlš čhheriž phalhtižinasaz niki;
- 16 nizaša ančhukakištan tshisuña tuž khesaz niki: “Ančhukata añcha walix khila; ančhukki šumpachaž škiti iržna nizaša pektakamaž luhlžna”, ans ni zoñiki anaž ni xañchiž pektakama thäča, ¿ni zoñžta čhulxapat wakišixo?
- 17 Xalla nuž ni thapa quški watča: Tshi zoñi ana lanqžtichišlax niki, ni zoñiki peršunpacha tikhšiča.

- 18 Nízaša tshisuñaki tuž khesaž niki: “Amki thapa quśśísamcha, nízaša werhki lanqztanakchiśtcha. Am thapa quś ana lanqztichiś thěžna; ans werhki amkiś weth thapa quś lanqztankchiśl thěžnača.”
- 19 Amki tshi Yös želhchaqam khiqaya, amki nuž chikuki añcha walim pächa; nízaša ni Saxranakaki nužuśaqaś kirícha, neqhstan ninakaki ažkiśtanž Yös eqhsku kharkatcha.
- 20 Nízaša amki ana sumsu quśśís khella, nízaša tshisuñaki thapa quśśís nízaša ana lanqztanakchiślax niki, ni thapa quśki anaž čhhulxapa wakiśícha, amki xalla ti náśnalla.
- 21 Nízaša ni učumnaka achchi ephki, niž mati Isaac tshi wilanažtaqaś thäs pekchiča, neqhstan Yösiki ni Abraham žkayi quśśístaqaś tanśícha.
- 22 Nízaša amki ni Abrahamžkiśtanim cherznasača, niž thapa quśki pätanakžtan thėśícha nízaša niki niž pätanakžtan niž thapa quś žkayi khisqatchiča.
- 23 Xalla nuž ni Yös śuma kintu khjirtaki kumlissiča, tuž khikan: “Abrahamki Yös kiríchiča nízaša Yösiki ni žkayi quśśístaqaś tanśícha.” Neqhstan Abrahamki Yös maśi khita khissiča.
- 24 Ančhukkiž cherča, Yösiki ni žoñiž pätanakkiśtan žkayi quśśíśśa khiča, ans ana niž thapa quśkiśtanqaś.
- 25 Xalla nížtaśaqaś na iziwir Rahab khiti žonatan watchiča, Yösiki náža pätanakkiśtan žkayi quśśís tanśícha, xalla na žonki ni Yös śuma kintu maśiñi žoñinaka qhuykiś qhawśinča, neqhstan na žonki ni jilanaka yaqha jikhśuñ ulansqatchinča.
- 26 Nízaša tshi xañchiki ana animuchiślax niki tikhśícha, xalla nížtaśaqaś tshi thapa quśki ana pätanakžtanaki tikhśícha.

Santiago 3

- 1 Weth jilanaka, ančhukakiśtan anax añcha thaxiñi žoñinaka želhla, nízaša ančhukkiž śíśśa, učumnak thaxiñinaka tshan juchjiptaytaž khekiča.
- 2 Nízaša thappacha učumnakki śmaliz uj pächa; nízaša xaśiki tshisuñaki anat uj pawučha khičhax niki, xalla ni žoñi žkayi quśśíśśa, nízaša niž xañchimi thappachaž iwxaśasača.
- 3 Nízaša učumnakki ni kawallž atkiś tshi tshithsqatñi jirut makhžinčhax niki učumnak kaśaxu, učumnakki niž xañchi thappachaž irpiča.
- 4 Nížtaśaqaś ančhukki ni walsanakkiś cheržna: Ni walsanakaki qhažta paqhi khenami ni thamiki aśtanž ni walsa tewkhča, nízaša ni walsa chhichñi žoñinakaki tshi qolta irpiñi maśullžtan xaqhsikchuk oqhśpekkuž chhichcha.

- ⁵ Xalla niźtaśaqaś ni tawqǵtan watǵha; xalla ni taquki xañchiź qisqisñikiśtan tshan qoltallaǵha, ans niki thapa ċhhultaqkiśtan paqhiź khikhiǵha. ¡Ni qolta ujlliźtanaki chawkh muntǵ ujsnasaǵha!
- ⁶ Niźaśa ni taquki tshi ujǵha. Niźaśa ni taquki tshi uj pǵñi źoñiźtaqaśśa, xalla niki thapa źoñinakaź ujkiś thxotǵa. Xalla niki ni t'aqhiśiśkiśtanź thonǵha, niźaśa ni orapacha thapa ni źetiź aqǵha.
- ⁷ Niźaśa źoñiki thapa anaśum uywanaka niźaśa weźlanakamiź irpasaǵha, niźaśa yoqaranpacha oqhñi uywanakami, niźaśa paqh qot uywanakami, nuźupan tshi źoñiki irpichiǵha;
- ⁸ ans anaź jǵkh źoñimi ni ataki iwxaśśiki. Xalla ni ana iwxaśqatñi ataki anaśumapanǵha, niźaśa niki tshi tikhś qulla śhipiźtaqaśśa.
- ⁹ Niźaśa uǵhumnakki, ni uǵhum Yös Ephǵkin niźaśa Jesús Tatǵkin aynaqǵha, niźtaśaqaś uǵhumnakki ni Yös ni irata pǵta źoñinaka layqiǵha.
- ¹⁰ Xalla ni atkiśtanśaqaś ni yanapśnaka niźaśa layqiśnaka ulanǵha. Weth jilanaka xalla tiki ana nuź khiśtanǵha.
- ¹¹ Niźaśa tshi xalśurkiśtanaki anaź maśq'i qhaś niźaśa ch'ukh qhaś ulnasaǵha.
- ¹² Niźtaśaqaś anaź tshi jiwus muntikiśtanaki asiytuna poqasaǵha, niźaśa anaź tshi uwkiśtanami jiwusa poqasaǵha, jilanaka anaź tshi maśq'i qhaśśiś xalśurkiśtanaki ch'uy qhaś lewasaǵha.
- ¹³ Niźaśa anǵhukakiśtan śiśñi niźaśa nǵśi źoñit źelǵhax niki, xalla ni źoñiki śuma quśtan niźaśa śuma qamañax thǵźla, niźaśa niź śiś llanu quś thǵtami.
- ¹⁴ Ans anǵhukki ni źoñǵtan moq'uśiś quśt aqǵhax niki, niźaśa źoñǵtan ċhhaxwqatkuź ċhhultaqinakami pǵǵhax niki, anǵhukki anaź ċhhulkiśtanami mita khiś wakiśiǵha niźaśa anǵhukki ni werar li moq'uź pǵǵha.
- ¹⁵ Xalla ti śiśnakaki anaź Yösikiśtan thonǵha, ans ti yoq śiśnaǵha, niźaśa źoñinakǵkiśtan niźaśa Saxranakǵkiśtanpachaź thonǵha.
- ¹⁶ Niźaśa xaqhsikint ni źoñǵtan ċhhaxwqatś niźaśa moq'uśiś źelǵhax niki, xalla neqhśiki thapa ana śumanaka niźaśa ch'axminakamiź źelǵha;
- ¹⁷ xalla ni Yösikiśtan thonñi śiśnakchiś źoñiki, śuma źkayi qamañchiśpanź qamǵha; niźaśa ni źoñinakaki paśinśichiś quśśiśpanǵha, k'uñchi oqśñi quśśiśśa. Niźaśa paśinśichiśśaqaśśa, niźaśa ni źoñiki ana phal palhñiǵha śumanaka pǵñipanǵha.
- ¹⁸ Niźaśa ni śuma qamañchiś qamś pekñi źoñinakaki, ni śuma qamañaz ċhhakhǵha neqhśtan juchjiptayśkiś ni ċhheri axśxapa.

Santiago 4

- 1 ¿Anchukakiís xaqhsiktan ni kira šalís nizaša qichasiís thonxo? Xalla níki učumnaka quškiís ana šumanaka pinsitikiístanž thonča.
- 2 Nizaša anchukki tshiz pekča, neqhstan anaž ni pekta atča; anchukki žoñiz konča, žoñžtan tshi čhultaqkiístanamiž moq'ušiča, xalla neqhstan ana atžku qichassa nizaša kiraž šalča. Anchukki anaž Yöškiístan mayča neqhstan anchukki ni anchukaž quš pektakama anaž atča;
- 3 Nizaša anchukaž ana šuma maytaki, anaž tanžta khesača, nizaša anchukki anchuka quškama kaštišxapaqas pekča.
- 4 ¡Amki ujchiís žoñimča! ¿Anchukki ti yoq žoñinakžtan maši khiskuki Yöstan moq'už khissa xalla ni anaž šišqaya? Nizaša anchukakiístan xaqhsiltata žoñimiž ti yoq žoñinakž maši khišpekčaxa, xalla ni žoñiki Yöstan moq'už khissa.
- 5 Ni Yös šuma kintu khjirtaki anaž inapampa, xalla neqhšiki tuž khiča: “Yöski ni učumnaka quškiís thäta Espiritu añchaž pekča.”
- 6 Ans Yöski thapa niž quštanž učumnak oqža, xalla ni Yös šuma kintu khjirtikišiki, tuž khiča: “Yöski ni mit qušiš žoñinakžkiís anaž munča, ans ni amu qušiš žoñinaka añchaž pekča.”
- 7 Nizaša anchukki Yöškinpanž tasnalla; nizaša Saxraž atipžna, neqhstan níki učumnakakiístan šatakiča.
- 8 Nizaša anchukki Yöškinž makhatžka, nizaša ni Yöski anchukakiís makhatžkakiča. ¡Anchuka ujchiís qharanakaž žhužnalla! ¡Nizaša anchuk Yös pekñinaka, nizaša ti yoqa pekñinakami anchuka quš ch'uwachašalla!
- 9 ¡Nizaša anchukki llakitaž khisna nizašaž qä nizaša quš čhaka! ¡Nizaša ni anchuka thas thaski qäškinx khisla, nizaša ni anchuka chipški llakkinx khisla!
- 10 Anchukki Yös tukkiís llanu qušiš khisna, neqhstan Yöski anchuk šuma qušiš žoñiča khekiča.
- 11 Jilanaka, anchukki anaž porapat ana šumanaka parla. Xalla ni jilžxapa ana šuma parliñiki nizaša juchjiptayñiki, ni li moq'už parliča nizašaž juchjiptayča. Amki ni lim juchjiptayčax níki, amki ni li kašmaya juchjiptayñi jilirim khissa.
- 12 Nizaša šintallaqašša ni li thäñi žoñiki nizaša nišaqašša juchjiptayñi jiliriki, nizaša niž anchuk liwriyasača uš ujchišamča khesača; ans amki, ¿čhulumtaxo ni žoñ maši juchjiptayšxapaxo?
- 13 Anchukki xašiki tiž nonžna, anchuk chakhwa amtiñi žoñinaka: “Töxi ananax xaqawenš ti chawkh wathaž oqakiča, nizaša khiča ni wathkiš tuyšnakžtan päš kankan tshi wataž qamakiča”,

¹⁴ ¡xalla nuż chiñi zoñinakaki ninakz zetkiś xaqawens ćhhulut ninakzkiś wataćhaxa xalla ni anaż śiśśa! Anćhukki tshi quyiztaqaśśa, ni quyiki tshi upakamaqaż jekza neqhstan qatća.

¹⁵ Anćhukki xalla tuż chiś wakiśićha: “Yös Tata ućhum źethñit pekćhax niki źetakićha, neqhstan ućhumnakki ĩmi nawkhtami päsaćha.”

¹⁶ Ans anćhukki mit qustan chiśpanz pekćhax niki; thapa niźta mita quśki anaćha waliki.

¹⁷ Xalla ni śumanaka päñi zoñiki anat nuż päćhax niki, ujź päćha.

Santiago 5

¹ ¡Anćhuk źelinchiś zoñinaka tiź nonźna! ¡Anćhuka t'aqhiśiśnakkiśtanż qä niźaśaź qhawa!

² Niźaśa anćhuka źelinśnakaki t'amchićha; niźaśa anćhuka śkitimi, ćhherimi khuriź lulhtaćha.

³ Niźaśa anćhuka qorimi, päśmi źhitćha, xalla ni źhitchiki anćhukaltaxapa llakiź khekicćha niźaśa anćhuk tshi ujźtanźtaqaś ujźnakićha. Niźaśa anćhukki ti thuñiran qamanaka akhchinćhukćha, xalla niki źelinśnakaki uśhka thonñi thuñxapaćha.

⁴ Xalla ni anćhuka śqala axśkiś ana pakta zoñinakaki, anćhukaxapa moq'uź qhawćha; niźaśa ni thapa aśśiś Yös Tataki ni zoñinakaż mayta nonśićha.

⁵ Niźaśa anćhukki, ti yoqkiś añcha khjusa tshi uywaźtaqaś khewkan qamchinćhukćha, ¡xaśiki ni konś thuñiź irantiźkićha!

⁶ Niźaśa anćhukki ni ana ujchiś zoñinaka konax khichinćhukćha, ni ana ujchiś zoñinaka anapan chiqatźku.

⁷ Ans anćhuk jilanaka ni Yös Tata thonśkama paśinśiźtanż thewźna. Niźaśa anćhukki ni lanqśñi zoñi niź śqala axś thewźa niź cherźna, niźaśa ni zoñiki ni chijñipacha paśinśiźtanż thewźa.

⁸ Niźtaśaqaś anćhukmi paśinśiźtan thurt'ichi quśśiśpanz khella, xalla neqhstan Jesús Tataki waxillaż kephźkakićha.

⁹ Niźaśa jilanaka anaż porapat kijasa, anćhuk ana ujchiśśa khita khiśxapaki; xalla ni juchjiptayñi jiliri am qhuy śankiśśa.

¹⁰ Weth jilanaka, anćhukki ni Yöskiśtan chiñinakaż paśinśiźtan qamta irataż qama, xalla ninakaki Yös Tatź thükiś parlichićha.

¹¹ Niźaśa werhnakki ni llakinaka thapa aśtan awantiñi zoñinaka añcha k'achhal khiwćha. Niźaśa anćhukki xaqhnuż ni Job t'aqhiśikan awantichiźlaxa xalla ni nonśinćhukćha, niźaśa ni źerañikin xaqhnuż ni Yös Tata khichitaya, ni Yös Tataki añcha oqśñi śuma quśśiśśa.

- 12 Weth q'ay jilanaka, ančhukki anpanz ni tsewka pachkištanami, ana ti yoqkištanami, nižaša ana čhultaqinakkištanami thurt'akiča. Ančhukaž čhikanaki “werarapan čhikuki, werarapan čhištanča”, nižaša “anaž khikan čhikuki, anačapan khe”, Yös ančhuk ana ujchišša khexu.
- 13 Nižaša ančhukakištan tshisuña llakitažlax niki mayišila. Nižaša tshisuñaki kuntintužlax niki Yös wirsunakax itsla.
- 14 Nižaša yaqhapaki lä khichižlax niki, Yös kirichi qamchi ephnakax qhawžla, nižtaxapa mayišižžinaxu nižaša Yös thüžtanx ni lä žoñžkiš asiytižtan unjt'ila.
- 15 Nižaša ančhukki thapa quštanž mayišičhax niki, ni lä žoñiki žetakiča, neqhštan ni Yös Tataki žinžnakiča; nižaša ni žoñiki uj pächiž khekiž niki pertuntaž khekiča.
- 16 Xalla nižtikištan ančhukki porapat ni ančhuka ujnakištanž aršhuša, nižaša porapatž mayiša čhhetinta khišxapa. Ni žkayi qušiš žoñiž mayišitaki walxa ašišišša.
- 17 Xalla ni Yösikištan čhiñi Eliaski učum iratatača, xalla ni jilaki thapa quštan mayišičiča ti yoqkiš ana chijnaxu, neqhštan chheph wata tiršuchiš ana chijinsqatchiča.
- 18 Neqhštan ni Eliaski chijinsqatšxapa wilta mayišičiča, neqhštan ti yoqaki niž čheri poqčiča.
- 19 Weth jilanaka, ančhukakištan tshisuña ti werar tawqkištan saraqakiž niki, yaqha jilaki kuttisqatskištanča,
- 20 ančhukki tiž šišakiča xaqhsiltat ni ujchiš žoñi ni anašum jikhškištan kephsqatžkičhax niki, ni žoñiž tikhškištan liwriča, nižaša wakchi ujnakaž pertunta khisqatča.

1 Pedro

1 Pedro 1

- 1 Piru Jesucristuž apuštulaki ni judea wathkiştan nakhuñ želhñi jilanakžkin tsänzkiča, nižaşa ni Ponto yoqkiş želhñinakžkinami nižaşa Galacia, Capadocia, Asia nižaşa Bitinkin želhñinakami tsänzkiča,
- 2 xalla ti wathanaka Yös Ephki niž amtitikiş tukipan illstqalča. Nižaşa niž Espiritužtan ančhuk žkayi quşşiş khisqatchiča ančhuk ni kaşaxu nižaşa ni Jesucristuž lhokhžtan žkayi khexu. Neqhştan ančhukki Yös şuma qamaña tanžnaxu.
- 3 Učumnakki Yöşkin nižaşa učumnaka Jesucristu Tatž Ephžkinž aynaqila, xalla niiki niž añcha oqşni quştan učumnak wilta mathqatchiča, ni Jesucristužtan chika jakatataxu. Xalla tiki učumnakakiş tshi wiñay žetiž thächa,
- 4 nižaşa ni Yöški ančhukakiş ni tsewcta yoqkin şhoxta pataž tansqatakiča, xalla ni pataki anapan palhta khesača nižaşa anapanž khjuchinsnasača nižaşa anapanž tikhžnasača.
- 5 Xalla ni ančhukaž Yöškiş thapa quştan khikan, niž ančhuk niž aştan liwriş şalaxu kuytiča, xalla niiki ni thuñi žerañikinž paxqatakiča.
- 6 Xalla nižtikiştan ančhukki kuntintučhukpanča, nižaşa tshi qhažtapacha t'aqhişiş wakişnaki ti pachkiş añcha t'aqhişakiča.
- 7 Nižaşa ni ančhuka thapa quşki tshi qorižtaqaşşa: Xalla ni qorž waluraki ujžtan yanžta khiştanča. Xalla ni t'aqhişişnaka awantiñi thapa quşki tshi qorkiştan tshantiž walča, xalla ni qoriki thatnasača. Nižaşa ni ančhuka quşki nuž yanžta khenaki, ni Jesucristuž aştan thonan iyawkhita khiş wakişiča.
- 8 Nižaşa ančhukki Jesucristuž pekča qhažta ana cheržkumi; nižaşa xaşiki ana ni cheržku kirichinchukča, nižaşa ančhukki tshi chawkh chipştanz chipča ni chawkh aşiki ana xaqhnuž chĩ atchukača,
- 9 Ančhukki ančhuka thapa quş şalča, xalla niiki ni liwrişa.
- 10 Xalla ni Yöškiştan chñinakaki ti liwriškiştan qhurchiča nižaşa purwiychiča, nižaşa Yös ančhukakiş thäškiştan parlichiča.
- 11 Xalla ni Crištuž Espirituki ni Yöškiştan chñinakžkis tukitanpacha şişqatñitača, xalla ni Crištuž t'aqhişişkiştan nižaşa niž xaru chawkh aşi thonškiştan; neqhştan ninakaki ninakžkiş želhñi Espiritužtan ni thuñi nižaşa čhhul orat watačhaxa xalla ni şişpekatcha.
- 12 Ans Yös ninakžkiş şişqatchiki, nižaşa ninakaž maşintaki anatača ninakžtaxapa, ans ančhukataxapatača. Xaşiki ti Espiritu Santuž aştan ni Yös şuma kintu

ančhukakiś maśintača, xalla ni Espirituki tsewka yoqkiśtan kuchanžkitača. ;Xalla tinakaśaqaś ni anjilanakaki śiśpekatča!

13 Xalla nižtikiśtan ančhukki thakśipan žela nižaśa śuma qamañchiśpanž qama. Nižaśa thappacha ančhukki, anchuka quśtan ni oqśñi Yöskinz tasna, xalla niki ni Jesucristuž thonan thäta khekiča.

14 Nižaśa ančhukki tshi k'uñchi matinakažta, anaž ima ni Yös paxkan quś pektakama qaminčhuktača xalla nižta anaž qama.

15 Ans ančhukki śuma žkayi qamañchiśpanž qama, xalla ni ančhuk qhawśñi Yösiki žkayiča;

16 Xalla ni Yös śuma kintu Khjirtikiśiki, tuž khiča: “Ančhukki žkayi quśśiśpanž khella, werhki žkayi quśśiśtča.”

17 Nižaśa ančhukki ni Yös “Ephča” khičhax niki, ni žoñiki śapa žoñiž pätanakkiśtan ana phal phalžku juchjipayñiča, neqħstan ančhukki thapa ančhuka qamañkiś niž thü aynaqśtanča, ančhukaž žethtakama.

18 Ans Yösiki anchuka achchi ephnakž tikhśilanti qamañkiśtan wathchiča; nižaśa ančhukki śumaž śiśśa, xalla ti wathžtikiśtanaki anača qoržtanami pästanami nižaśa anača anaśum čhultaqinakžtanami paktaki,

19 ans ni Cristuž k'achha lhokhžtan paktača, xalla niki tshi üši wilanažtaqaś ana čhhul khjuchirara nižaśa ana ujchiś wilana uchśtača.

20 Nižaśa Cristuki ima ti yoqa thulžkan tixapa uchśtapantača, xalla ti thuñi žerañikinaki ančhukaltaxapa thensiča.

21 Nižaśa ančhukki Jesucristuž khen Yösikin kiriča, xalla ni Yösiki Jesusa tikhśikiśtan jakatatsqatchiča nižaśa aśi thächiča; xalla nižtikiśtan ančhukki ni Yösikiś quś thächinčhukča nižaśa nižkiś tassinchukča.

22 Xaśiki ančhukki ni werar Yös śuma kintu kaśku žkayi quśśiś khissinchukča, nižaśa ni Yös kiriči jilanaka cheqpachapan pekśxapa. Xalla nuž ančhukki thapa quśtan nižaśa thapa aśtan porapak pekastanča.

23 Nižaśa ančhukki wilta mathta khissinchukča, ana ni tikhśñi mä ephžkiśtan, ans ni Yös tawqkiśtan xalla ni taquki watay wata žethñipanča.

24 Xalla ni Yös śuma kintu Khjirtikiśiki, tuž khiča: “Thapa žoñiki tshi paštužtaqaśśa, nižaśa niž aśiki tshi paštu phxaqallažtaqaśśa. Xalla ni paštuki qhonča, neqħstan niž phxaqallaki thxotssa,

25 ans ni Yös śuma kintuki watay wataž thurča.” Xalla ti taquča ančhukakiś maśintaki.

1 Pedro 2

- 1 Nízaša anćhukki ni ana suma päš ćhultaqkiştanz saraqa, nízaša ni q'otškiştanami, ni toskarkiştanami, nízaša ni moq'ušíškiştanami, nízaša thapa taqu chhalanškiştanami.
- 2 Nízaša tshi uşhka mathta wawaźtaqaş ni ch'uw Espirituź lichi añcha qhura, xalla ni lichkiştan anćhukki liwríš tanźnasaćha,
- 3 nízaša anćhukki ni Yös Tatź taqu juštaşsinćhukźlax niki.
- 4 Nízaša anćhukki Yös Tatźkinź makhatiźka, xalla ni źethchiş maş ti źoñinakaki arşićha, ans Yösikişiki ni maşki suma walurchiş illştaćha.
- 5 Yösiki anćhukatan nízaşaqaş ni źethñi maşkiştanztaqaş päkićha, nízaša tshi Yös kirichi źkay jilanaķaźtaqaş, nízaša tshi źkayi quşšíş timlu jiliriźtaqaş, xalla ninakaki Jesucristuźkiştan tshi anim wilanaźtaqaş Yös quş pektakama thásaćha.
- 6 Xalla níztikiştan ni Yös suma kintu Khjirtikişiki tuźsaqaş khićha: “Werhki ni Sión kurkiş tshi maş nonźnućha, xalla ni maşki cheqan maşsa; nízaša ni maşkiş tasñiki, anaź ćhhaxwta khekićha.”
- 7 Nízaša anćhukakiş Yös kirĩñinaka ni maşki añcha walurchişsa; ans ana ni Yös kirichi źoñinakźkişiki ni Khjirtaź kumlissa: “Xalla ni qhuya qhuyñi źoñinakaź arźta maşki, cheqan wakişĩni maş khishićha.”
- 8 Neqhştan tuźsaqaş khićha: “Tshi maş aqhi, nízaša tshi maş xalla neqhşi źoñinakaki texakićha.” Xalla ni źoñinakaki ni Yös suma kintu ana kaşku neqhş texća: Xalla nićha níź pakaki.
- 9 Ans anćhukki illšta qhuy źoñinakćhukćha, tshi Reyź manta päñi timlu jiliriźtaqaş, nízaša tshi źkay chawkh wathaźtaqaş, nízaša tshi Yös thulźta wathaźtaqaş. Xalla tiki nuźupan khiştanćha ni Yös íspantichukanaka maşnaxu, xalla ni Yösiki anćhuk ni sumchilaqhkíştan ulanźkaxu qhawşićha, níź añcha k'achha qhankiş luşhqatşxapa.
- 10 Nízaša anćhukki tukiki anapantaćha tshi wathami, ans anćhukki anşiki Yös wathćhukćha; nízaša tuki Yösiki anaź anćhuk oqźnatćha, xaşiki Yös anćhuk oqza.
- 11 Weth q'ay jilanaķa, werhki anćhuk rokt'ućha tshi yaqha wathchiş ti yoqkiş watñi źoñiźtaqaş, anćhukki anaź ni xañchiź pektakama oqalla, xalla niki ućhum animuźtanź qichassa.
- 12 Nízaša anćhukki ni ana Yös kirichi źoñinakźtan şumapanź qama. Anşiki ninakaki qhaźtamit anćhuka moq'u parlićhani, anćhuk ana şumanaka päñi źoñiźtaqaş, neqhştan ninakaki ni anćhukaź şumanaka päta cherakićha, neqhştan ninakaki Yös thü aynaqakićha xalla ni thappacha juchjiptayş thuñkişiki.
- 13 Nízaša anćhukki Yös Tataź khen, thappacha ti yoq jilirinaka kaşa: Nízaša ni chawkh watha irpiñiźkişimi, xalla ni jiliriki thapa jilirinakźkiştan tshan chawkh jilirićha,

- 14 nizaša niki ni ana suma päni zoñinaka ni jilirinakzkiś kaštikaxu khiča, nizaša ni suma päni zoñinakzkiś suma zoñi aynaqax khiča.
- 15 Nizaša Yösiki ančhuk sumanaka päñipanž pekča, xalla ni ina quśśiś zoñinaka nizaša sumsunaka ana ančhuka čhul moq'umi chiyaxu.
- 16 Nizaša ančhukki liwri zoñinakažtaś qama, qhažta ni ančhuka liwri qamaña ana waqaychižkumi ni anašumanaka pächinčhukča. Ans ančhukki Yös manta päñižta qama.
- 17 Nizaša ančhukki thapa zoñinakaž rispita. Nizaša ni Yös kiriči jilanaka oqžna nizaša Yös amta, nizaša ni chawkh watha irpiñi jiliri rispita.
- 18 Manta päni zoñinaka, ančhukki ančhuk uywiñižkiś thapa qustan tasna, ana ni suma näšnižkiśqaś, ans ni ñexunakzkiśimi.
- 19 Xalla ni kaški Yösta añcha waliča, tshisuñaki ana suma khitamiž awantiča, ninakaž Yösikin quśśiś khen Yösiki ninaka yanapča.
- 20 Nizaša ančhukaž ana suma pätikistan kaštikasaž niki, ¿ančhukaž awantitaki čhul ančhukata wali khesaxo? Nizaša ančhukki sumanaka pätikistan t'aqhiśasaž niki, nizaša ni t'aqhiśiś paśinśižtanž awantasaž niki, xalla niki Yösta añcha waliča.
- 21 Nizaša Yösiki ančhuk tixapa qhawśiča, nizaša Crištumi ančhukakiśtanśaqaś t'aqhiśiči, niž qamta irata ančhuk qamaxu.
- 22 Nizaša Crištuki ana čhul ujmi pächiča, nizaša ana jekhmi q'otchiča.
- 23 Nizaša nižkiś ar aran ana nižta irata ar archiča; nizaša ni t'aqhiśsqatan ana thajwaychiča, ans niki Yös ninaka suma šoq'u juchjiptayaxu thiśiča.
- 24 Nizaša Crištupachaž učum ujnaka niž xañchikiś kuruśhkiś chhichchiki, učumž ujkiś atta tikhžnawk khen, neqhstan učum šoq'u jikhśkiś qamaxu, nizaša Crištuki ančhuk čhhetinta khexu šoxrichtača.
- 25 Nizaša ančhukki tuki tshi qatchi uśhažtaqaś oqhlayinčhuktača, nizaša anśiki Crištužkin kephžkichinčhukča, xalla niki ančhuk tshi üši awatirižtaqaś kuytikan ichcha.

1 Pedro 3

- 1 Xalla nižtaśaqaś ančhukki mätaqanaka, ančhuka luktaqanakzkiś tasna, yaqhapa ančhuka luktaqanakaki anaž ni Yös suma kintu kiriča, ninakaki ana tawqžtan ančhukaž suma khikhitikiśtanqaś quś thutžnasača,
- 2 nizaša ninakaki ančhuka suma ch'uwa Yös qamañchiś cheržkuki.
- 3 Nizaša ni ančhuka t'ikhachanakakianax quś thatžhiñi khila, ni k'achha t'ikhachanaka, nizaša qorinaka uśh walurchiś škitinaka,

- 4 Ans ni thapa qos quškiŕstan, niŕaŕa ańcha k'achha ana aqchuk Espírítu Santuŕ qamańchiŕ khiŕstanĉha. Yös tukkiŕiki ti ańcha k'achha quŕ tshanti kuŕtiĉha.
- 5 Niŕaŕa tukiki ti ŕaqaŕtaĉha ni ŕkayi quŕŕiŕ mätaqanakŕ t'ikhachanakaki; niŕaŕa ninakaki Yösŕin quŕŕiŕtaĉha, niŕaŕa perŕun luktaqanakŕkiŕ taŕniĉha.
- 6 Xalla na Sarki niŕtitaĉha, näki Abraham kaŕińtaĉha niŕaŕa näki niŕkiŕ tuŕ khińtaĉha “weth tata.” Niŕaŕa anĉhukki näŕa matiĉhukĉha, ŕuma päkan ana ĉhhulukiŕstanami eqhsa.
- 7 Niŕaŕa anĉhuk luktaqanaka, anĉhukki anĉhuka mätaqanakŕtan ŕumaŕ khe. Niŕaŕa ninakŕkiŕ ŕuma wakiŕińiŕ thä, ninaka jallk'a quŕŕiŕŕa khikan, niŕaŕa ninakaki Yös thäta ŕetŕtan anĉhukatan qamax khitaĉha, xalla niŕi tshi pataŕtaqaŕŕa. Xallanuŕ anĉhukki ni anĉhukaŕ perŕuna mayiŕita ana aqŕxapa päkiĉha.
- 8 Niŕaŕa anĉhukki thappacha ańcha ŕumaŕ qama, niŕaŕa thapa tshi quŕŕiŕ Yös kirĩchiŕta porapat oqsaskan. Niŕaŕa anĉhukki llanu quŕŕiŕ oqŕńipanŕ khella.
- 9 Niŕaŕa anĉhukakiŕ ana ŕuma päta khenaki, anaŕ anĉhukki ana ŕumŕtanŕaqaŕ thepnasaĉha, niŕaŕa anĉhukki anaŕ ni ar artaŕaqaŕ ar arkan thepnasaĉha. Ans anĉhukki nuŕ thepunkuki Yös onantaŕ thepunĉha, niŕaŕa Yösŕi anĉhuk onanta tanŕnaxu qhawŕiĉha.
- 10 Yös ŕuma kintu tuŕ khiĉha: “Xaqhsiltat ŕeti ańcha pekĉhaxa niŕaŕa ŕuma qamŕ pekĉhax niŕi, niŕ ata ana ŕuma ĉiŕŕiŕŕtanx kuytaŕla niŕaŕa niŕ atpulumi toskara ĉiŕŕiŕŕtanx kuytaŕla;
- 11 niŕaŕa ni ana ŕumanakŕiŕtan saraqa neqhŕtan ŕumanakapan pä, niŕaŕa ŕuma qamańa qhura niŕaŕa neqhŕipan thurt'a.
- 12 Niŕaŕa Yös Tataki ni ŕkayi quŕŕiŕ jilanaka kuytińiĉha niŕaŕa ninakaŕ mayiŕitanaka nonŕpekńiĉha, ans Yösŕi ni ana ŕuma päńi ŕońinakŕ moq'uĉha.”
- 13 ¿Anĉhukaŕ ŕuma qaman jėkit anĉhuk ana ŕuma khisqatasaxo?
- 14 Niŕaŕa anĉhukki ŕuma ŕoq'u qamkan t'aqhiŕakiĉha, ĩanĉhukki ańcha waliĉha! Anaŕ xaqhsilta ŕońimi eqhsna, niŕaŕa anaŕ tsuka,
- 15 ans anĉhukki Criŕtuŕ thü aynaqa anĉhuka quŕ Tataŕtaqaŕ. Niŕaŕa anĉhukki thakŕipanŕ ŕela ni anĉhukakiŕtan thapa taqu mayan qhăŕxapa ni anĉhuka ŕiŕnakŕiŕtan,
- 16 ans anĉhukki llanu ŕuma quŕtan päkiĉha. Niŕaŕa anĉhukki ŕumaŕ qama, ni anĉhuk Yös kirĩtikiŕtan niŕaŕa anĉhuka ŕuma qamańkiŕtan ana ŕuma parlińi ŕońinaka, ninakŕ perŕun tawqŕiŕtan aŕaxu.
- 17 Niŕaŕa ni ŕumanaka päkan t'aqhiŕiŕ waliĉha, Yösŕi xalla nuŕupanŕ pekĉha, ni ana ŕuma päŕmayaki.

18 Xalla ni Crištupachača ućhumnaka ujkiŝtan t'aqhiŝiŝku tikhŝiki, tshi wiltaqaŝ watay watxapa. Ni Jesusaki ana ujchiŝ ŝoñitača, ans niki ni ñexw ŝoñinakŝkiŝtan t'aqhiŝichi, anćhuk Yöŝkin chhichŝxapa. Niŝ llanu quŝtan khen tikhŝiča; neqhŝtan niki tshi animuchiŝ ŝetchiŝ jakatatchiča,

19 xalla niŝtikiŝtan niki ni tanta ŝelhñi animunaka kanchiča.

20 Xalla ti animunakaki tuki ni Noeŝpacha ana kaŝñitača, niŝaŝa Yöŝki paŝinŝiŝtan ni walsa paŝkama thewŝnatča, xalla ni qhaŝkiŝtanaki towqu ŝoñinakaŝ liwrŝiki.

21 Xalla ni qhaŝki wawtismukiŝtanŝ thonča, xaŝiki ućhumnakki ni qhaŝkiŝtan liwrŝitača. Xalla ni wawtismuki anaŝ xañchi axunŝkiŝtanqaŝ thonča, ans Yöŝkiŝtan ŝuma quŝ mayŝ wakiŝiča; neqhŝtan Jesucriŝtuŝ jakatattikiŝtan ućhumnakki liwrŝitača,

22 xalla ni Jesusaki tsewkta yoqa oqhchiča, niŝaŝa Yöŝ ŝewqhuttan julŝiča; neqhŝtan ni anjilanakaki niŝ mantukiŝŝa niŝaŝa ni chawkh aŝŝiŝ jilirinakami.

1 Pedro 4

1 Xalla niŝtikiŝtan Criŝtuki niŝ perŝun xañchikiŝ añcha t'aqhiŝichiča, niŝtaŝaqaŝ anćhukmi ni irata t'aqhiŝiŝtanča. Xalla ni perŝun xañchikiŝ t'aqhiŝichiki ni uj paŝnakkiŝtan saraqchiča,

2 niŝaŝa Yöŝ muntakama niŝ ŝetkiŝ tira qamŝxapa, ans ana ni quŝ pektakama qamŝxapa.

3 Niŝaŝa anćhukki aŝqa wata ni ana Yöŝ kirichi ŝoñinakŝ ćhhultaqi irata paćhinćhukča, niŝaŝa anćhukki ni anaŝum qamañkiŝ qamatča, niŝaŝa ni ana ŝumanaka pinsikan, niŝaŝa ni phiŝtanaka paćkan, niŝaŝa ni likhkan, niŝaŝa ni ŝoñiŝ paća yoŝnaka amćikan, neqhŝtan anćhukki ana amaychiŝ likatča.

4 Xaŝiki anćhukaŝ ni ŝoñinakŝ ana ŝum qamañkiŝ ana qhutŝnan ni ŝoñinakaki añchaŝ anćhuk phaltachcha, neqhŝtan anćhukakiŝtan anaŝumanakaŝ parliča.

5 Ans ni ŝoñinakaki ni ŝethñi ŝoñinaka niŝaŝa tikhŝi ŝoñinaka juchjiptayñiŝkiŝ, juchjiptayta khekiča.

6 Xalla niŝtikiŝtanŝaqaŝ ni tikhŝi ŝoñinakŝkiŝiki ni Yöŝ ŝuma kintunaka maŝintača, xalla ni ŝoñinakŝ animu Yöŝtan tira qamaxu, ni ŝoñinakaki qhaŝtami ti yoqkiŝ ninakŝ xañchikiŝ ŝoñinakaŝ juchjiptaytamizłani.

7 Thappacha ti ćhhultaqinakŝ ŝeranŝki irantiŝkiča. Xalla niŝtikiŝtan anćhukki naynayipanŝ khella, niŝaŝa thapa quŝtanpanŝ mayiŝa.

8 Niŝaŝa thapa anćhukakiŝ ni oqŝx ŝelhla, xalla ni oqŝki wakchi ujnakaŝ pertunča.

9 Niŝaŝa anćhukki porapatŝ perŝun qhuykiŝ qhawsasa, ana jekhŝzapami chuchaŝkan.

- 10 Nízaša ni Yös onanchízkita suma irpiñi jilirižtaqaś waqaychakiča, nízaša ančhukki śapamayni ančhukaž tanžtikiŝtan xama ni yaqha jilanaka yanapakiča.
- 11 Nízaša yaqhapa ančhukakiś chīžinanaki, ančhuka taquki Yös taqužtaqaś khiŝtanča. Nízaša tshisuñaki Yös qhuy mantat pāchax niki, Yös aŝtanpanx pāla. Nízaša thapa ančhukaž pātanakaki Jesucriŝtuž qharkiŝtan tanžtax khila, xalla ni Jesucriŝtužkiś ni chawkh aŝiŝ qhana wakiŝiča. Xalla nužupanx khila.
- 12 Weth q'ay jilanaka, ančhukki ni ujkiŝ thxotsku anaž llakiŝha, xalla ni ujki tshi anawal tsukhchukažtaqaśša.
- 13 Ans ančhukki ni llakiž thonan chipa, xalla nuž ančhukki Criŝtu irataž t'aqhiŝa, nízaša ni Criŝtuž chawkh aŝi thonan chipŝxapaki.
- 14 Nízaša Criŝtužkiŝtan ančhukki ar arakiž niki añcha waliča, xalla ni Yös aŝiŝ Espirituki amtan chikapachapanča.
- 15 Nízaša ančhukakiŝtan tshisuñat t'aqhuŝiŝchax niki, ana žoñi kontikiŝtan, nízaša ana thañi ŝātikiŝtan, nízaša ana wali pātikiŝtan, nízaša ana ni yaqha žoñž čhultaqkiŝ mitiŝitikiŝtanami.
- 16 Ans ni žoñiki Yös kirītikiŝtan t'aqhiŝiŝchax niki, ana aŝ wakiŝiča, ans Yös thū chhichku ni žoñiki Yös kin antiŝ wakiŝiča.
- 17 Xalla ni Yös qhuy žoñinakž phalŝ thuñi irantižkichiča. Xalla ni juchjiptayŝ thuñi irantižkichižlax niki, ¿xaqhnužupan ni ana Yös suma kintu kaŝñi žoñinaka žernakixo?
- 18 Nízaša ni žkayi quŝiŝ žoñit ch'amanpan liwrīsnakiž niki, ¿qhažt khisnakhexo ni uj pāñi žoñinaka nízaša ni ana ŝumanaka pāñinakaxo?
- 19 Xalla ni Yös quŝkama t'aqhiŝiñinakaki, tirapan ni ŝumanaka pākan qamŝtanča nízaša ninakž animu Yös qharkiŝ thiŝtanča, ni Yös učumnak pāchiki niŝaqaŝa ni žerañiki.

1 Pedro 5

- 1 Werhki xaŝiki ni ančhuka Yös kirīchi jilanaka irpiñi ephnakžkiŝ thaxŝ pekuča, werhki ninaka irata qamchi ephŝaqaŝtča, nízaša ni Criŝtu t'aqhiŝiñi cherchin žoñča, nízaša werhki ni uŝhka thonñi chawkh aŝi ŝaqal tanžnača.
- 2 Ančhukki ni Yös kirīchi ūŝanakaž kuyta, xalla tinakaki ančhuka qharkiŝ thātača; xalla ti ūŝanakžtanaki thapa quŝtanpanž khella Yös pektakama, xalla tinaka ana tsomanchi irpa, ans thapa quŝtanx pāla; nízaša ana xamrikiŝtanqaŝ pāŝ kanŝ peka, ans suma pākiča.
- 3 Nízaša ančhukki anaž ni kuytitanakž irpiñipan khīkhiya, ans ančhukki ninakžkiŝ suma qamañaz thēža.

- 4 Xalla nuž khen ni cheqan Awatiriž thonanaki, ančhukki ni chawkh aśśiś qhanž pilluž tanžnakiča, xalla ni pilluki anaž śinta qatasača.
- 5 Xalla nižtaśaqaś ančhuk thothowanaka ni Yös kirichi qamchi ephnakžkiś tasna. Thappacha ančhukki porapat amu quśtan tastańča, qhažtikiśtan nuž či: “Yöski ni mita quśśiś žońinaka anaž pekča, ans ni amu quśśiś žońinaka thapa quśtan yanapča.”
- 6 Nižaśa ančhukki chawkh aśśiś Yös qharkiś llanu quśśiś khekiča, neqhśtan ni Yös niž thuńkiś ančhuk śuma žońi khexu.
- 7 Nižaśa ančhukki Yöskinž ančhuka llakinaka thäśna, xalla ni Yöski añchaž ančhuk pekča.
- 8 Nižaśa ančhukki naynayıž khe ana thxaxkanpanž žela, nižaśa ni Saxraki učumnaka moq'u muytata učumnak tanśxapaž oqlayča.
- 9 Nižaśa ančhukki, thapa ti yoqkiś ančhuka jilanaka ančhuk irata t'aqhiśińi śiśku, ančhukki thapa quśtan atipśxapa thurt'ichipanž khekiča.
- 10 Neqhśtan ančhukaž tshi qhažtapacha t'aqhiśitan, Yöski ančhuk žkayi quśśiś nižaśa aśśiś thupiž khisqatakiča. Nižaśa ni Yös pachača niž chawkh oqśńi quśtan učumnak qhawśiki, učumnak Jesucristužtan chika niž chawkh qhankiś watay wata qamaxu.
- 11 Nižaśa ni aśiki Yöskiśx watay wata khila. Xalla nužox khila.
- 12 Nižaśa werhki ni Silvano jila añcha thapa quśśiśša khiwča, xalla nižtan ti karta ančhukakin khjiržkuča, ančhuk thaxśkiśxapa nižaśa ni ančhukaž tanžtaki ni cheqan oqśńi Yös thätača. ¡Ančhukki ti oqśńi Yöskiś thurt'ichipanž qamakiča!
- 13 Nižaśa ni Babilonia wathkin khińi Yös kirichi jilanaka, nižaśa ninakaki ančhukatan chika Yös illšta jilanakača, xalla ti jilanakaki ančhukakin tsänžkiča, nižaśa ni Marcu weth machhčhul ančhukakin tsänžkiča.
- 14 Nižaśa ančhukki porapat tshi śuma oqśńi chhullśtan tsanasakiča. Nižaśa ančhukki thappacha Cristužkin wakiśińi jilanaka śumapanž qamakiča. Xalla nužox khila.

2 Pedro

2 Pedro 1

- 1 Simón Piruki Jesucristuž manta päñi nižaša niž apuštulača, xalla ni učumnak irata k'achha thapa quśśiś khissi jilanakžkin tsänžkiča, nižaša ni učumnaka Yös nižaša liwriñi Jesucristuki žkayi quśśiśša.
- 2 Nižaša ančhukki ana miransñi onantaž tanžna, nižaša ti šiśnakaki Yöskiśtan nižaša učumnaka Jesús Tatžkiśtanž thonča.
- 3 Yöski niž aśtan thapa učumnakaž pektakama thächiča, nižaša qamśxapa nižaša nižkin amtiśxapa, nižaša Yöski učumnakakiś Jesucristu paxqatžku thapa ni qamaña thächiča. Nižaša ni Jesucristuž qharkiśtan učumnak illśiča niž k'achha irpiś wathkiś qamaxu.
- 4 Nižaša ni čhultaqinakkiśtan učumnakakiś niž taqu onžta thächiča, xalla ninakaki añcha paqhiča nižaša muspa walurchiśša, ančhukki xalla nižkiśtan ni Yös čhultaqi tanžnakiča, neqhśtan ančhukki ni ana wali päśnakkiśtan saraqakiča nižaša ni anaśuma pinsiśnakaki ti yoqkiś želhča.
- 5 Xalla nižtikiśtan ančhukki thapa quśśiśpan khiś pekśtanča, nižaša śuma qamañchiś nižaša śuma katoqiñi quśśiś khiśtanča;
- 6 xalla ni katoqiśki perśun quś irpiśtanča, nižaša ni paśinśich žoñiki paśinśich khiśtanča, nižaša ni amtiśki;
- 7 amtiñi khiśtanča, nižaša ni oqški thapa jilanaka oqśtanča, thapa oqśñi quśtan.
- 8 Nižaša ančhukki ti čhultaqinakaž waqaychičhaxa nižaša nužupanž päčhax niki, am žetiki anaž ina khekiča, nižaša učum Jesucristu Tata paxtami anaž inapampa paxta khekiča.
- 9 Xalla ni ana waqaychiñi žoñiśti, tshi śur žoñižtaqaśša ananax žhuk upažtaqaśša; xalla ni žoñiki niž likhsi ujnaka axwžinta thatśiča.
- 10 Jilanaka xalla nižtikiśtan Yöski ančhuk illśku qhawśiča, xalla tinakaki ančhukakiśx watla, nižaša ančhukki tinaka päkuki anapanž ujkiś thxotsnakiča.
- 11 Xalla nuž ančhukakiś ni učum Jesucristu liwriñi Tatž irpiś śanaki liwjpacha khetžintaž khekiča.
- 12 Werhki ančhukakiś tirapanl thappacha tinaka khuñsqatača, nižaša ančhukaž katoqtanami nižaša ni werar taqu thaxintikiś thurt'ichi qamanami.
- 13 Werhki iya žethkanaki, ti thaxžtanaka tirapan ančhuk čhižinača.
- 14 Nižaša ni učumnaka Jesucristu Tataki, wethkiś ti yoqa waxilla ekś šiśqatchiča;

15 nizaša werhki ančhukakiš ti čhultaqinakkištan šisaxu xaqhnužkištanamil šisqatača.

16 Werhnakki ančhukakiš ni Jesucristu Tatž aštan kuttiškišiki thaxinchinča, xalla tinakaki anatača wethnaka quškištan jestaki, ans werhnakki persun žhukžtan ni Yös Tatž chawkh aši cherchinča.

17 Werhnakki ni Yös Efesios ni Jesucristužkiš niž chawkh aši nizaša suma žoñimča khiñi cherchinča, xalla ni Yös xoraki ni aškištan chičiča, tuž khikan: “Xalla tiča weth q'ay Matiki, nizaša werhki tipan illšinča.”

18 Nizaša werhnakpachača ni tsewktan chižkiñi xora nonsinki, xalla ni ora werhnakki ni žkayi kurkiš Jesús Tatžtan želatuča.

19 Xalla tiki ni Yöškištan chiñinakž taqu cheqpacha khisqatchiča, ančhukki ti taqunaka thapa quštanpanž katoqa. Xalla ni taquki tshi sumchi yoqkiš qhanñi michažtaqašša, nizaša ni thuñi qhanškiškama nizaša ni tuwanta chakwami ančhuka quškiš qhanqatšxapax thewkhžkila.

20 Ans ančhukki čhulu khenami tipanž khuñsnakiča: Anapanž xaqsilta Yöškištan chiñinakaž Khjirtaki persun quškiš ana našuka želasača,

21 xalla ni Yöškištan chiñinakaki anapan persun quškištan chiñitača; ans ninakaki Yöškištan chiñi žoñinapakantača, nizaša Espiritu Santuž irpitakama chiñipantača.

2 Pedro 2

1 Nizaša ni Israel wathkištan toskara Yöškištan chiñi žoñinakašaqas želatča; nižtašaqas ančhukakištan toskara thaxiñi žoñinaka želakiča. Ni žoñinakaki ančhukakiš ninakž aqñi tawqžtan nizaša taqu kerhžku thaxnakiča, xalla nuž ninakaki ni učum liwriñi Jesucristu Tata q'otča; xalla tiki ni žoñinaka waxilla ujkiš thxotžnakiča.

2 Nizaša wakchi žoñinakaki ninakž anašum qamaña apžnakiča, xalla ni žoñinakaž khen ni werar jikhškin chhichñi tawqkištan ana suma parlakiča.

3 Nizaša ninakž päš xamriš quškištan ninakaki ni toskar thaxinšnakžtan ančhuk manta päqatakiča; ans ninakžtiki ni ujkiš t'aqhišiški ana atipchukaž thewža, nizaša ninakaki tukitanpacha ujchiš khitapanča.

4 Nizaša Yöški ni uj pächi anjilanaka ana pertunchiča, ans ninaka ni sumchi t'aqhišiškin thxotchiča nizaša ni sumchi laqhkiš ekchiča, nizaša jir karinžtan čelhta ni juchjipays thuñxapa šhoxtača.

5 Nizaša Yöški ni tukita žoñinaka anapan pertunchiča, ans Yöški ni ñexw žoñinakžkin ni chijñi mach'a kuchanžkichiča, neqštan Noeqas liwričičiča, xalla ti jilaki suma šoq'u jikhš mašinchiča nizaša towqu žoñinakami.

- 6 Nizaša Yöske ni Sodoma nizaša Gomorra chawkh wathanaka ujchisša khichicha, ni wathanaka qhup khiskama ujchicha, xalla ni ñexw zoñinakzta tshi yateqas wakisaxu.
- 7 Ans Yöske Lot liwrichiicha nizaša ni Lotki zkayi qussis zoñitača, xalla nizkis ni anasum ñexw qamañchis zoñinakzxapa llakt'iziñitača.
- 8 Xalla ti zkayi qussis zoñiki ni zoñinakztan chika qamñitača, nizaša niki ni zoñinakz anawali patanaka sapuru nonsnitača nizaša sapuruž cheratča xalla niktikistan añcha llakt'asñitača.
- 9 Nizaša Yös Tataki nizkis tassi qamñinaka ujnakkistan liwriniča, nizaša ni ñexw zoñinaka kastikta chheliñiča ni juchjipstayš thuñikama.
- 10 Ni Yös Tataki ni ana sumanaka pas pekni zoñinaka nizaša ni Yös jiliri inarñinaka kastikakicha. Ni zoñinakaki choxru qussis nizaša lisunakača, nizaša ni zoñinakaki ni chawkh asisnaka anaž ar arsmi jiwjatča;
- 11 ans ni anjilanakaki qhažta tshan asisimi nizaša asis jilirimi, ni Yös Tatž chhultaqinakisimi anaž mitisiča, nizaša ni chawkh asisnaka ar arš nizaša ujkiš thxotš eqhsa.
- 12 Xalla ni zoñinakaki tshi uywanakažtaqasša: Nizaša ana nasni zoñinakača nizaša luhxapaqas nizaša aqsxapaqas mathtača, ni zoñinakaki ninakz persun ujkiš tikhznakicha,
- 13 nizaša ni yaqha zoñinaka t'aqhisqatzku ninakaki t'aqhisakicha. Nizaša ninakaki sapuru añcha k'achha qamzku kuntintutqa khiča. ¡Ni zoñinaka ni phistikis qhutš añcha asiča, nizaša ninakaki ninakz q'otš taqunakztan juštašša!
- 14 Ni zoñinakaki tsha mataq zon anaž ina cherža; nizaša ninakaki anaž uj paskištan oča. Nizaša ninakaki ni upa qussis zoñinakaž tanča; nizaša ninakaki xamri khikhixapa walxača; nizaša ninakaki ñexw zoñinakapanča.
- 15 Nizaša ninakaki ni suma werar jikhskistan sqhxeškuki tshiqhutñipanž qamča. Nizaša ninakaki ni Balaamzkištan chita taquž apža, ni Balaamki Bosorž machhcha, xalla niki ni ana sumanaka paqatzku pas kanqatchiča
- 16 neqhštan niki niž ujkištan ujžtača: Tsha up asni zoñi irat tawqžtan nizkis chichinča, nizaša ana iya niž quš kama oqhqatchinča.
- 17 Xalla ni thaxiñi zoñinakaki tshi ana qhasis tujžtaqasša, nizaša tshi thamiž chhichta tshirižtaqasša; xalla ni zoñinakaki tshan sumchi laqhkiš watay wata želax khitača.
- 18 Nizaša ninakaki khjusa taqužtaqas chiniča ans ni taqunakaki anača chhulumi, nizaša ninakaki ni uj pasnakkištan ch'aman saraqchi jilanaka xañchiž quš pektakamžtan tanča.

- 19** Nižaša ninakaki liwrišxapa taqu onšniča, nižaša ninakpachača ni anawalinakz manta pañiki; nižaša thappacha zoñinakaki ni anawali pašnakz manta pañiča.
- 20** Xalla ni učumnak liwriñi Jesucristu Tata paxchiki, nižaša ti yoq anašum čhultaqkištan atipchinakami, ti zoñinakaki wiltaž ni čhultaqkiš thxotsnakiž niki, ni tukita qamañkištan tshan anawalkiš thonakiča.
- 21** Nižaša ninakztaki ni šoq'u jikhš anatažlan paxchukani, neqhštan ni šoq'u jikhš paxzku nižaša ni žkayi Yös li ninakzkiš thätikištan saraqš anapanča waliki.
- 22** Ans ninakzkiš ni werara čita kumlissiča, tuž khikan: “Ni pakuki niž xothtikiñz kephzkiča”, nižaša na “uška wañti kuchki ni lhxaspikiš šunt'izža.”

2 Pedro 3

- 1** Weth q'ay jilanaka tiča weriž ančhukakin wilta khjiržkita kartaki. Ti pišk kartikišiki ančhuk šoq'u pinsaxu thaxškišpan pekchinča.
- 2** Nižaša ančhukki ni tuki žkayi qušiš Yösikištan čiñinakaž čitaž khušna; nižaša ni Jesucristu liwriñi Tatž likišanšaqaš khušnakiča, ni apuštulanakača ančhukakiš ni thaxinchiki.
- 3** Ančhukki thappacha tinaka khušnakiča: Xalla ni thuñi žerañikinaki peršun quš pektakama anašum qamañchiš zoñinakaž thonakiča, xalla ni zoñinakaki ančhuk iñarakiča
- 4** nižaša pewkznakiča: “¿Xalla ni Cristu wilta kephztaž khikan taqu onžta qhažkišsitaxo? Nižaša učum mä ephnakaki tikhšiča, nižaša ti yoqa pätištanpacha thapa nižtapachaž želhča.”
- 5** Xalla ni zoñinakaki anapanž naša, tukitanpacha ti tsewka pachapanž želatča nižaša ti yoqami, Yös niž tawqžtan ni qhaškištan ti yoqa ulansqatchiki nižaša ni qhaš taypikiš želhqatča.
- 6** Nižaša ni chijñi qhaš mach'iztan ti yoq zoñinaka thatantača.
- 7** Nižaša ni tsewka pacha nižaša ti yoqa tirapanž želhča, tinakaki ni uj tanqatšxapa Yös čitakama šhoxta želhča. Xalla ni ujki ni juchjiptayš thuñkiš zoñinaka ujakiča, nižaša ni thuñiki ni ñexw zoñinakz qatš thuñiž khekiča.
- 8** Jilanaka tužušaqašša ančhukki anapanž thatznakiča, Yösikišiki tshi nöxiki, watha watača, nižaša wathaki tshi nöxiča.
- 9** Nižaša Yösiki niž taqu onžta anaž ana kumlasača, yaqhapanakaki nuž piniča, ans Yösiki ančhukatan pašinšichišpanča, nižaša Yösiki anaž jekhmi tikhši pekča, ans thappacha Yösikin qhutšniž pekča.
- 10** Xalla ni Jesús Tataki tshi thañ zoñižtaqaš thonakiča. Neqhštan ni tsewka pachaki tshi tsukhchuk xoržtan qatakiča, nižaša ni wara waranakami ujžtan

ujžtaž khekiča, nižaša ti yoqaki thappacha želhñinakžtanpacha ni Yös juchjiptayškiš juchjiptaytaž khekiča.

11 Xalla nuž thappacha thatantaž khekiča, ¡neqhštan ančhukki žkayi quštan šuma qamañchiš qamštanča!

12 Nižaša ančhukki ni Yös thonš thuñiž thewžna, nižaša Yöškin uriž makhatalla. Xalla ni thuñiki ti tsewkta pachanaka ujžtan thatantaž khekiča, nižaša ni wara waranakami ni ujžtan thiñantaž khekiča.

13 Ans učhumnakki ni Yös učhumnakakiš taqu onžta ew tsewkta pacha nižaša ew yoqaž thewža, xalla neqhšiki thappacha žkayi nižaša šumaž khekiča.

14 Xalla nižtikištan Jilanaka, ančhuk ti čhultaqinaka thewžkan xaqnužkištanami Yöškiš šuma qamkanpanž tanspekalla, nižaša ana khjuchirara nižaša ana ujchiš.

15 Nižaša ančhukkiž našna, ni učhumnaka Jesucristu Tataki pašinšičtan učhum liwriš pekča. Xalla tikištanaki ni učhumnaka Pawlu jilaki ančhukakin khjiržkichišaqasša, ni Yös thäta šišnakžtan.

16 Nižaša šapa niž kartikišiki ti čhultaqkištan palxaychipanča, ni kartikiš qhažta ana našuka želanami, ni upa quššiš nižaša sumsunakaki ni taquž kerhžinča, xalla nužupan ninakaki ninakž ujxapa ni yaqha khjirtanaka kerhñipanča.

17 Xalla nižtikištan weth jilanaka, ančhukki ti čhultaqinaka tukitanpacha šišša, nižaša ančhukkiž kuytaša ni q'otñinakžkiš nižaša ni ñexunakžkiš ana thxotsxapa, neqhštan ana ni ančhuka thurt'ichi qamañkištan thxotsapami.

18 Ans ančhukki ni učhumnaka liwriñi Jesucristu Tataž šumpacha paxa, nižaša ančhukki niž oqšni quškiš paqakiča. ¡Xalla niški watay watxapa šuma khitax khila! Xalla nužox khila.

1 Juan

1 Juan 1

- 1 Werhnakki anćhukakin ni qallantiškiŕtanpacha źelñinakźkiŕtan khjirźkućha, niźaŕa werhnakaź nonźtanaka niźaŕa werhnakaź perŕsun źhukźtan chertanakami. Niźaŕa werhnakki cherchinpanćha niźaŕa wethnaka qharźtan lanŕinpanćha. Xalla niķi ni źetćhiŕ tawqkiŕtan chiyućha.
- 2 Xalla ti źetiki maŕintaćha: Niźaŕa werhnakki cherchinćha neqhŕtan ni taqukiŕtan maŕnućha, niźaŕa werhnakki ni watay wata thurñi źetkiŕtan maŕnućha, xalla ni źetiki ni Ephźtantaćha neqhŕtan ućhumnakakiŕ maŕintaćha.
- 3 Neqhŕtan werhnakki ni werhnakaź chertanaka niźaŕa werhnakaź nonźtanaka maŕnućha, anćhuk wethnakatan chika khexu, xaqhnuź werhnakki ni Yöŕ Ephźtan niźaŕa niź Machh Jesucriŕtuźtan chika khissinźlaxa xalla niźta irata.
- 4 Werhnakki ti ćhhultaqinakal khjirźkućha, ućhum quŕki thapa khexu.
- 5 Xalla tićha ni Jesucriŕtuź wethnakakiŕ thaxinta taquki, neqhŕtan werhnakki anćhukakiŕ thaxnućha: Xalla ni Yöŕki qhanaćha niźaŕa niźkiŕiki anaź ćhhul sumchimi źelħćha.
- 6 Niźaŕa ućhumnakki niźtan chikaćhaź khićhax niķi, ni orapacha ućhumnakki ni sumchikiŕŕaqaŕ qamćhax niķi, toŕkaraćhumź ćhićha niźaŕa ućhumnakki anaź ni werar taqu waqayćhićha.
- 7 Ans ućhumnakki ni qhankiŕ qamćhax niķi, ni Yöŕ qhankiŕ qamñi irata, neqhŕtan ućhumpora chika qamŕ źelasaćha, niźaŕa niź Machh Jesús lhokhki ućhum ujnaka axwźinćha.
- 8 Niźaŕa ućhumnakki ana ujćhiŕŕa khićhax niķi perŕŕunpachaź q'otćha, niźaŕa ućhumnakakiŕ ni werar taqu anaź źelħćha;
- 9 ans ućhumnakki ućhum ujnakaź arŕhuŕakiź niķi, ućhumnakki Yöŕ źkayi quŕŕiŕŕa khikanź taŕnaŕaź niķi, Yöŕki ućhum ujnakiŕtanź pertunasaćha niźaŕa ućhum anawalinakkiŕtan źhujźnasaćha.
- 10 Niźaŕa ućhumnakki ana uj pāchinćha khićhax niķi, ućhumpachaź Yöŕ toŕkar źoñiźtaqaŕ khisqatćha, neqhŕtan ućhumnakki niź taqu ana cheqpacha tanźtaćha.

1 Juan 2

- 1 Weth q'ay matinaka, werhki anćhukakin ti ćhhultaqinakal khjirźkućha anćhuk ana uj pāxu. Qhaźtamit tŕhiŕuñaki uj pāćhane, ućhumnakki ni Yöŕ Efesios thurt'iźiñćhiŕćhumćha, xalla niķi Jesucriŕtu źkayi quŕŕiŕŕa.

- 2 Nizaša Jesucristuki tshi wilanažtaqaš thxottača, učumnaka ujnakištan pertunta khišxapa; ana učumta alaxaqaš ans thappacha ti yoqkiš qamñi žoñinakžtami.
- 3 Nizaša učumnakki ni Yös liž kašakiž niki, učumnakki cheqpacha Yös paxchinga khesača.
- 4 Nizaša tshisuñaki tuž khesača: “Werhki Yösl paxuča”, ans ni žoñiki anaž ni Yös li kašasaž niki, toskar žoñiča nizaša nižkišiki ni werar taqu anaž želhča.
- 5 Ans tshisuñaki niž taqut kaššax niki, xalla ni žoñkišiki ni Yös oqšni quš cheqpacha luššiča, xalla nižtikištan učumnakki nižtan chika khiñi šišša.
- 6 Nizaša ni Yöstan chikal qamuča khiñi žoñiki, xaqhnuž ni Jesucristu qamtčhaxa xalla nižta irata qamstanča.
- 7 Weth q'ay jilanaka, werhki ančhukakin ti lil khjiržkuča xalla tiki anača ewu: Xalla tiki ančhukaž qallantikištanpacha tanžtača. Ančhukki ti tukita liki nonšinchukpanča.
- 8 Ans ti weriž ančhukakin khjiržkita liki ewuča, xalla tiki ni Cristužkišimi ančhukakišimi werarapanča, nizaša ni sumchikiž watča neqhštan ni werar qhanaž k'ajča.
- 9 Nizaša xaqhsilta žoñit qhankiš qamuča khičhax niki, ans ni žoñiki niž jilžtant čhaxwqatčhax niki, ni žoñiki iyašipan ni sumchikiš qamča.
- 10 Xalla ni peršun jila oqšniki qhankišpanž qamča, nizaša nižkišiki anaž čhulumi thxotñi želhča.
- 11 Ans ni peršun jila čhaxwñiki sumchikiš qamča, nizaša niki xaqhsikchuqat oqhčhani anaž šišša, nizaša ni sumchiž ni žoñi šura khisqatchiki.
- 12 Weth q'ay machhllanaka, werhki ančhukakin khjiržkuča, učumnaka ujki ni Jesucristuž tikhžtikištan pertuntača.
- 13 Mä ephnaka werhki ančhukakin khjiržkuča, ančhukki ni qallantikištanpacha želhñi paxchinčukča. Nizaša thothowanaka, turtaqanaka werhki ančhukakin khjiržkuča ančhukki ni ñexw yenqha atipchinčukča.
- 14 Machhllanaka werhki ančhukakin khjiržkichinča, ančhukki ni Efesios paxchinčukča. Nizaša mä eph werhki ančhukakin khjiržkichinšaqasša, ančhukki ni qallantikištanpacha želhñi paxchinčukpanča. Nizaša thothowanaka, turtaqanaka werhki ančhukakin khjiržkichinšaqasša, ančhukki thup qušišičukpanča nizaša ančhuka quškiš Yös kirichinčukča, nizaša ni ñexw yenqha atipchinčukča.
- 15 Nizaša ančhukki anaž ti yoqa peka, nizaša anaž ti yoqkiš želhñimi peka. Nizaša yaqhapaki ti yoqat pekčhax niki, anaž Yös Efesios pekča;

- 16 xalla ti yoqkiś qamñi ŷoñinakaŷ tirštaki, anaŷ Yös Ephŷkiŷtan thonča, ans ti ŷoñinakŷkiŷtanpachaŷ thonča. Xalla tiŷ ti yoqkiś qamñi ŷoñinakaki tirša: Xañchiŷ pektanaka, niŷaša ŷhukiŷ pektanaka, niŷaša ni ŷelinchiŷkiŷtan mita quśiś khikiŷnakami.
- 17 Ans ti yoqaki thappacha niŷ anaŷum pektanakŷtanpacha ŷernakiča; ans ni Yös quś pektakama päñi ŷoñiki, watay wataŷ qamakiča.
- 18 Machhllanaka tiča ni ŷerañi oraki. Ančhukki ni Criŷtuŷkiŷtan toskara chiñi nonŷinčhukča; niŷaša xaŷiki wakchi Criŷtuŷkiŷtan toskara chiñi ŷoñinaka jekŷiča. Xalla niŷtikiŷtan učhumnakki ni ŷerañi ora ŷiŷša.
- 19 Xalla ni ŷoñinakaki učhumnakakiŷtan ulanchiča; cheqpachapan ninakaki anatača učhumnakakiŷtan, niŷaša ninakaki učhumnakakiŷtanŷ khitasaŷ niŷi učhumnakatanŷ eklitasača. Ans ni ŷoñinakaki qhanapacha thēŷxapa učhumnaka t'aqkiŷtan t'aqŷiča, niŷaša ninakaki anača thappacha učhunnakakiŷtanaki.
- 20 Ni ŷkayi quśiś Criŷtuki ni Espirituŷtan ančhuk ŷkayi quśiŷšaqaŷ khisqatchiča, xalla neqhŷtan thappacha ančhukki ŷiŷñi khissinčhukča.
- 21 Werhki anal ančhuk ana ŷiŷaxuqaŷ khjirŷkuča, ans ančhukkiŷ paxča; niŷaša anaŷ xaŷŷilta toskar taquki ni werar tawqkiŷtan thonasača.
- 22 ¿Jēkht ni toskar ŷoñexo? Xalla niŷi ni Jeŷuŷ anača Meŷiŷas khiñi ŷoñiča. Xalla niča ni Criŷtuŷkiŷtan toskara chiñiki, niŷaša ni ŷoñiki ni Yös Efesios niŷaša niŷ Mati ana paxŷ pekča.
- 23 Thapa ŷoñi ni Mati ana paxŷ pekñiki, niŷaša anaŷ ni Efesios paxŷ pekča. Niŷaša ni Machhŷkiŷ arŷhuŷñiki Ephchiŷšaqaŷša.
- 24 Xalla niŷtikiŷtan anchukki ni qallantikiŷtanpacha ni Yös ŷuma kintu nonŷtanaka perŷun quŷkiŷ ŷhoxakiča; niŷaša ni qallantikiŷtanpacha nonŷinčhukŷlax niŷi, ančhuka quŷkiŷ ekliča, neqhŷtan ančhukki ni Machhŷtan niŷaša Ephŷtan chikaŷ qamakiča.
- 25 Xalla tiča ni Jeŷucriŷtuŷ učhumnakakiŷ taqu onŷtaki: Ni watay wata thurñi ŷeti.
- 26 Niŷaša werhki ančhuk q'otŷ pekñi ŷoñinakŷkin khjirŷkuča.
- 27 Ans ančhukki ni Jeŷucriŷtuŷ ančhukakiŷ ŷkayi khisqattan ančhukki ni Espiritu Santuchiŷčhukča, neqhŷtan anaŷ jēkhŷkiŷimi ančhukki q'otqatasaca, xalla ni Yös thäta Espirituŷ ančhuk thapa čhulkiŷtanami thaxŷa, niŷaša niŷ thaxintaki werarapanča anača toskarkiŷtan. Neqhŷtan ančhukki Criŷtuŷtan chikaŷ qama, niŷaša ni Espirituŷ ančhukakiŷ thaxintakama.
- 28 Xaŷiki machhllanaka, ančhukki Criŷtuŷtan chikaŷ qama, niŷaša učhumnakki niŷ thonan niŷkiŷ taxapa, neqhŷtan učhumnakki niŷ thonan niŷaša niŷ tukkiŷ ana aŷxapaki.

29 Nizaša ančhukkiź śiśša Jesucristuki źkayi quśśiśpanča, nizaša ančhukki śiśtanśaqaśša thappacha ni źkayi päñinakaki Yös matinakača.

1 Juan 3

1 Ančhukkiź cherzna ni Yös Ephki añchaź ućhumnak pekča, nizaša niki ućhumnak Yös matiź khisqats pekča, nizaša ućhumnakki Yös matćhumpansača. Xalla niźtikiśtan ti yoqkiś qamñi źoñinakaki anaź ućhumnak paxča, nizaša ninakaki anapan Yös paxchiča.

2 Weth q'ay jilanaka nizaša kullakinaka, ućhumnakki Yös matićhumča. Qhaźtami anśiki ćhhulu chechi khiśtantaźlaxa xalla ni ana maśintami; ans ućhumnakki niź ućhumnakakiś maśnanaki, ućhumnakki ni irataź khekiča, nizaša ućhumnakki ćhhulu chėchizlax niki nuź pachaź cherakiča.

3 Nizaša thappacha niźkiś ti ćhhultaqkiśtan tasñinakaki, perśun pachaź źkayi quśśiś khissa, niźtaśaqaś ni Jesucristuki źkayi quśśiśša.

4 Nizaša thapa ni uj päñi źoñinakaki, anaśumanakaź päča; xalla ni uj päski ana waliča.

5 Nizaša ančhukki ni Jesucristu ti yoqkiś ni uj pätanakkiśtan pertunśxapa thonchiź śiśša, xalla ni Jesucristuki anapan tshimi ujchiśša.

6 Xalla nuź thappacha niźtan chika khiñinakaki anaź tira uj päča; ans thappacha ni uj päñi źoñinakaki anapan cherchiča nizaša anapan paxchiča.

7 Weth q'ay machhllanaka anax jėkhmi ančhuk q'otla: Xalla ni werar tawqxaru qamñiki ni Jesusa irata źkayi quśśiśša;

8 ans ni uj päñi źoñiki Saxrača, xalla ni Saxraki qallantikiśtanpachaź uj päča. Xalla tixapa ni Yös Machhki thonchiča: Nizaša ni Saxriź pätanaka thatanśxapa.

9 Thappacha Yöskiśtan oqhñiki anaź uj päsača, xalla ni źoñźkiśiki ni Yös mujuź źelħča; neqhśtan ni źoñiki anaź uj päsača nizaša Yöskiśtanpan mathtača.

10 Nizaša jėkhnakaźlax Yös mati xalla niki śiśśukača, nizaša jėkhnakaźlaxa Saxriź matimi xalla niimi śiśśukača, nizaša xaqhsilta źoñit perśun jila ana pekćhaxa nizaša ana śumanakat pächaxa, xalla ni źoñiki anaź Yöšta.

11 Ančhukki qallantikiśtanpacha ti taqunaka nonśinćhukča: Ućhumnakki porapatź oqsasla.

12 Nizaša ućhumnakki anaź Caín irata khila, xalla tiki ñexutača nizaša niź perśun laqh konchiča. ¿Xalla tiki qhaźtikiśtan konchitaxo? Xalla ni Cainź pätanakaki ana śumanakatača, ans niź laqhź pätanakaki śumanakatača.

13 Nizaša jila kullakinaka, ančhukki ti yoq źoñinakaź ančhuk ćhhaxwan anaź upaquśha.

- 14 Učhumnakki ni tikhškiŕstan žetkin wattača, nižaša učhumnakkiž ŕiŕŕa učhumnakki perŕun jila kullakinaka oqŕnińchumča. Xalla ni ana perŕun jila ana oqŕńiki, tikhŕipanž qamča.
- 15 Nižaša thappacha ni perŕun jila kullakinaka ińarńiki žońi konńiča, nižaša ančhukkiž ŕiŕŕa anaž xaqhsilta žońi konńiki, ni watay wata žethŕkiŕ luŕhasača.
- 16 Nižaša učhumnakki ni oqŕ paxča nižaša ni Jesucriŕtuki učhumnaka layku niž žeti thächiča; xalla nižtaŕaqas učhumnakki učhum jila kullakinakžkiŕ učhum žeti thäŕtanča.
- 17 Nižaša tshisuńaki želinchiŕlax niķi, nižaša niž jila yanapchukat cherčhax niķi, ans anat yanapčhax niķi, ¿xaqhnužt ni Yös oqŕ niž quŕkiŕ želasaxo?
- 18 Weth q'ay machhllanaka, učhumnaka oqŕki anax taqu alaxaqas khila, ans pätanakžtanx thěžla.
- 19 Xalla nižtikiŕstan učhumnakki ni werarkiŕŕtančhumča ŕiŕakiča, nižaša učhumnakki Yös tukkiŕ cheqpacha kunt'aŕasača;
- 20 nižaša učhumnaka quŕt učhum ujžax niķi, Yösŕa učhumnaka quŕkiŕŕtan tshan paqhiki, nižaša niķi thapaž ŕiŕŕa.
- 21 Weth q'ay jila kullakinaka, učhumnaka quŕ anat učhum ujžax niķi, učhumnakki Yös tukkiŕ tasnasača;
- 22 neqhŕtan niķi thapa učhumnakaž maytanaka thäkiča, nižaša učhumnakki niž li kaŕinčhumča nižaša niž quŕ pektakama päyinčhumča.
- 23 Xalla tiča niž liki: Učhumnakki niž Machh Jesucriŕtuž thükiŕ kiriča, nižaša učhumnakki porapatž oqsasla niž chitakama.
- 24 Nižaša niž li kama qamńinakaki nižtan chikaž qamča, nižaša niķi ninakžtanž qamča. Xalla nuž učhumnakki ni učhumnakatan qamńi ŕiŕŕa: Xalla ni Espiritu učhumnakakiŕ thätikiŕŕtan.

1 Juan 4

- 1 Weth q'ay jila kullakinaka, ančhukki anaž thapa animunakkiŕ kiriya, ans ančhukki ni animunakaž yanžna Yöskiŕŕtanžlaxa uŕh anažlaxa; nižaša wakchi Yöskiŕŕtan toskara chińi žońinaka thapa ti yoqqhutńik ulanchiča.
- 2 Xalla nuž ančhukki jekhžlax ni Yös Espirituchiŕ ni ŕiŕasača: Thapa žońi ni Jesucriŕtu cheqpacha xańchichiŕ thonchiča khičhax niķi, ni žońiča Yös Espirituchiŕki.
- 3 Xalla ni Jesusa ana nuž paxńi žońiki, anaž ni Yös Espirituchiŕki; ans ni žońiki ni Criŕtužkiŕŕtan toskara chińi animuchiŕŕa. Nižaša ančhukki nonŕinčhukča ni animuki thonŕpantača; xaŕiki ni animuki ti yoqkiŕ thonchiča.

- 4 Machhllanaka ančhukki Yöštičhukčha, nižaša ančhukki ni toskara chiñi zoñinaka atipchinčhukčha, xalla ni ančhukakiš želhñiki ti yoqkiš želhñižkištan tshan aššišša.
- 5 Xalla ninakaki ti yoqxapačha; xalla nižtikištan ninakaki ti yoq čhultaqinakkištanqaš parličha, nižaša ti yoq zoñinakaki ninakž taquž nonža.
- 6 Ans učumnakšti Yöštičhumčha. Xalla ni Yös paxñiki učumnakž nonža, ans anažlax Yöšta niki anaž nonža. Xalla nuž učumnakki jëkhžlax ni werar animuchiš xalla niž paxasačha, nižaša jëkhžlax ni q'otš animuchišmi.
- 7 Weth q'ay jila kullakinaka, učumnakki porapat oqsas wakišičha, xalla ni oqški Yöškištanž thončha. Nižaša thappacha zoñi oqšñiki Yös Matičha nižaša ni zoñiki Yös paxčha.
- 8 Xalla ni ana oqšñi zoñiki anaž Yös paxčha, ni Yösiki oqšñi quššišpančha.
- 9 Nižaša Yösiki niž šinta Machhlla ti yoqkin kuchanžkikuki učumnakakin oqšñi quš thëšičha, nižaša učumnakki niž khen žetchiš khexu.
- 10 Xalla ni oqški tuž khičha: Ana učumnak ni Yös pektikištanqaš, ans ničha učumnak oqžku niž Machh kuchanžkichiki, nižaša tshi wilanažtaqaš thxotta khexu nižaša učumnaka uj pertunta khišxapa.
- 11 Weth q'ay jila kullakinaka, Yös učumnak nužupan oqšizlax niki, učumnakki nužušaqaš porapat oqsastančha.
- 12 Ni Yös anaž jëkhmi cherchiki; ans učumnakki porapatž oqsasakiž niki, Yös učumnakakiš qamčha nižaša niž oqžtaki učumnakakiš cheqpacha khissa.
- 13 Nižaša učumnakki xalla teqhši paxasačha, niž učumnakakiš niž Espiritu thächiz khen učumnak nižtan qamasaccha, nižaša nimi učumnakakiš qamasaccha,
- 14 Nižaša učumnakpachaž chertaki, neqhštan učumpachaž chiyasačha ni Ephki niž Mati ti yoqkiš qamñi zoñinaka liwrišxapa kuchanžkichičha.
- 15 Nižaša xaqsita zoñimiž ni Jesusa Yös Mati paxasaž niki, Yöstanž qamčha, nižaša Yösiki ni zoñžtanšaqaš qamčha.
- 16 Xalla nuž učumnakki ni Yös oqšñi šištačha nižaša kiriyakičha. Nižaša Yösiki oqšñipančha, nižaša ni oqškiš qamñi zoñiki Yösikiš qamčha, nižaša Yösiki nižkiššaqaš qamčha.
- 17 Xalla nuž učumnakakiš ti oqški cheqpachaž kumlissa, nižaša učumnakki ni juchjiptayš thuñkiš ana eqhsnakičha; nižaša ti yoqkišiki učumnakčha Jesucristu iratičhumki.
- 18 Nižaša xaqsikin oqš želhčhaxa xalla neqhšiki anaž eqhski želhčha. Ans ni žkayi oqški ni eqhsnakaž chhetqatčha, nižaša ni kaštikuki ni eqhskišpachačha. Nižaša yaqhapa eqhsnižlax niki, xalla ni zoñiki anapan cheqpacha oqšičha.

19 Nízaša ućhumnakki níz tuki ućhumnakakiś oqśíz khen oqza.

20 Nízaša yaqhapaki tuź khića: “Werhki Yös kin amtuća”, nízaša ni źoñiki ni orapachaź níz jila ćhhaxwća, xalla niki toskar źoñićha. Nízaša tshisuñaki níz perśun cherta jila anat oqźax niki, xalla ni źoñiki anaśaqaś Yös oqźnasaća, niki anaź Yös cherća.

21 Nízaša Jesucristuća ti li ućhumnakakiś thächiki: Xalla ni Yös oqśñi źoñiki, nízaśaqaś níz jila oqźla.

1 Juan 5

1 Nízaša ni Jesús Mesías khikan, thapa quśtan kiriñi źoñinakaki Yös Matića; nízaša tshi ephaś oqśñi źoñiki, ni źoñiki ni Ephź matinakaśaqaś oqza.

2 Nízaša ućhumnakki Yös amtikan níz mantitakamaź pächax niki, ućhumnakki ni Yös matinakaśaqaś oqza xalla ni śiśsa ućhumnakki.

3 Xalla ni Yös pekśki níz linaka kaśtanća; nízaša ni Yös linakaki anaća tshi quzi,

4 Nízaša thappacha ni Yös kiśtan mathtanakaki ni uj päśnakaź atipća.

5 Nízaša ni Jesusa Yös Matića khikan kiriñiki, ti yoq uj päśnakaź atipća.

6 Xalla ni Jesucristuź thonśki qhaśtan nízaša lhokhźtan chimpitaća; ana qhaśtan alaxaqaś, ans qhaśtan lhokhźtan chimpitaća. Xalla ni Espiritupachaća ti ćhhultaqkiśtan cherñiki, nízaša ni Espirituki werarapanća.

7 Nízaša ni cherñinakaki chhepultanća:

8 Ni Espiritu, ni qhaś nízaša ni lhokh; nízaša ti chhepultanaki tshiqaz ćhića.

9 Nízaša ućhumnakki ni źoñinakaź ćhitaź tanźla, ans ni Yös ćhítaki tshanti walurchiśsa, xalla ni Yös ćhítaki níz Machhśkiśtanź ćhića.

10 Xalla ni Yös Machhśkiś kiriñi źoñiki, níz perśun quśkiś ti ćhita śhoxća, xalla ni Yös kiś ana kiriñi źoñiśti toskara ćhiñiź paxqatća, xalla ni źoñiki ni Yös níz Machhśkiśtan ćhita anaź kirića.

11 Xalla ti Yös ćhítaki ućhumnakakiś watay wata źethś qamaña thächićha, xalla ni źetiki níz Machhśkiśsa.

12 Xalla ni Yös Machhśkiś kirichi źoñiki, ti źetchiśsaqaśsa; ans ni Yös Machhśkiś ana kirichi źoñiśti ana ni źetchiśsa.

13 Werhki anćhuk Yös Machh kiriñinakźkin til khjirźkuća, anćhuk watay wata źetchiś śiśaxu.

14 Nízaša ućhumnakki Yös kiś tassinćhumća, nízaša níz quś pektakamaź mayćhax niki, niki ućhum maytaź nonza.

- 15 Nízaśa učumnakki Yös učumnakaż mayiśita nonsñiż śiśśax niki, nužuśaqaś učumnakki ni učumnakaż mayta tanśinčhumčha.
- 16 Nízaśa ančhukakiśtan tshisuñat niż jila ana tikhśñikin chhichñi uj päñiż cherčhax niki, niżtaxapa mayiśiśtančha, ni ujki anažlax ni tikhśkin chhichñi niki, neqhśtan Yösiki ni am jilźkiś žeti thäkičha. Nízaśa tshi uj tikhśñikin chhichñiż želčha, werhki khiwčha xalla ni ujaxpaki anaž mayiśiś wakiśičha.
- 17 Thapa ana walinakaki ujčha; ans tshi uj ana tikhśñikin chhichñi želčha.
- 18 Nízaśa učumnakkiż śiśśa thappacha ni Yösikiśtan thonñiki anaž uj päśačha, nízaśa ni Yös thěžtažlax niki quśkiś šhoxčha, neqhśtan ni ñexw yenqhaki anaž ni lanža.
- 19 Nízaśa učumnakkiż śiśśa učumnakki Yöśtičhumpančha, nízaśa thappacha ti yoqaki ñexw yenqhiż qharkiśśa.
- 20 Nízaśa učumnakkiż śiśśa ni Yös Matiki thonźku učumnakakiś katoqś thächičha ni werar Yös paxśpapa. Neqhśtan učumnakki ni werar žoñžtan chikaž qamčha, xalla niki Jesucristučha. Xalla tičha werar Yösiki nízaśa watay wata žetchiśki.
- 21 Machhllanaka, ančhukki ni žoñiż päta yöśnakkiśtanž kuytaśakičha. Xalla nužox khila.

2 Juan

2 Juan 1

- 1 Xalla ni Yös kirichi qamchi ephki ni Yös illsta jilanakzkin tsanzkiča, nižaša ni Yös kin wakišini nakzkinami. Werhki cheqpachapan Yös pekuča, ana werh alaxaqaš ans thappacha ni werar taqu paxchinakami.
- 2 Nižaša werhki ni werar taquž khen ančhuk pekuča, xalla tiki wethnaka quškišpanž želhča nižaša tirapanž želakiča.
- 3 Nižaša Yös Ephki nižaša ni Jesucristu Yös Matiki ančhukakiš niž oqš thžkila, nižaša ninakaki ančhukakiš šuma qamaña nižaša werar oqšni qušx thäla.
- 4 Werhki ančhukakištan tshisuñžtan šalzku, niž ni werar tawqxaru qamtikištan añcha chipchinča, nižaša xaqhnuž ni Yös učumnakakiš qamax khitchaxa xalla ni irata.
- 5 Xašiki weth q'ay jila kullakinaka, werhki ančhuk rokt'uča porapat oqsasakiča. Xalla ti weriž ančhukakin khjiržkitaki anaž ew li, ans ni qallantikištanpacha tanžta liča.
- 6 Xalla ni oqžkan qamški Yös li xaru qamša, nižaša ančhukki ni likištanaki qallantikištanpacha nonsinčhukča, neqhštan ančhukki ni oqžkanpanž qama.
- 7 Nižaša thapa ti yoqaran wakchi q'otni žoñinakaž oqhlayča, xalla ni žoñinakaki Jesucristu ana cheqpacha žoñižtaqaš thonchiča khiča. Xalla nuž čiñi žoñiki niča ni žoñi q'otniki nižaša Cristužkištan toskara čiñiki.
- 8 Ančhukki ni žoñinakzkištanž kuytašakiča, ana učumnakaž lanqžtanaka ana apt'išxapaki, ans Yös šuma kintu onžta thappacha tanša.
- 9 Nižaša ni Cristuž thaxintikištan jilakama thaxinš pekni žoñiki, anača Yöštan; ans ni Cristuž thaxintikiš thaxiñiki Yös Ephžtanča nižaša niž Machhštanšaqasša.
- 10 Nižaša yaqhapaki ančhuk thonšni oqhžku anat ti thaxinš thaxinčax ni ki, ančhukki ni žoñi anaž qhuykiš qhawža nižaša anaž tsäna;
- 11 xalla ni tsäni žoñiki, ni žoñž anašuma pätanakkištan tukatuž khissa.
- 12 Wethtaki ančhukakiš čiš wakchiž želhča, ans anal kartikiš khjirškiš pekuča. Werhki peršunpacha oqhžku ančhukatan palt'iš pekuča, xalla nuž učumnaka quš phiya khesača.
- 13 Nižaša ni ančhuka illsta kullaka matinaka ančhukakin tsanzkiča. Xalla nužox khila.

3 Juan

3 Juan 1

- 1 Xalla ni Yös kirichi qamchi ephki ni Gayuzkin tsänzkiča, werhki ti jila cheqpachapanl pekuča.
- 2 Weth q'ay jila, werhki Yös kin mayisuča xaqhnuž amki Yös qamañkiš waleqam qamčaxa nužupan oqhla, nižaša suma žetchišqam kheki.
- 3 Nižaša werhki añchal chipuča tshi qhažultan jilanaka wethkin thonšni thonžku amkištan kint'ichiča, amki ni werar tawqxarupanim qamča khila.
- 4 Xalla ni weth machhnaka ni werar tawqxaru qamni šišku, wethtaki anaž tshant chipchukaki želhča.
- 5 Weth q'ay jila, amki ni yaqha jilanakž manta päkan thapa quštanim päča, nižaša ni yaqha yoqkištan thonni jilanakžkišimi añcha walim yanapiča.
- 6 Nižaša ni Yös kirichi jilanakž tukkišiki amiž oqžtanakkištan parličiča. Nižaša werhki am rokt'uča amki ninakž jikhškiš oqhšxapa phaltizinaniki yanapt'alla, Yös muntakama.
- 7 Xalla ninakaki ni Jesucristuž manta päyi jikhškiš oqi qallantichiča, nižaša ninakaki ni ana Yös kirichi žoñinakž yanaptaki anapan tanšiča.
- 8 Xalla nižtikištan učumnakki ninaka yanapštanča, nižaša ni werar taqu mašinšxapami.
- 9 Werhki ni Yös kirichi jilanakžkin tshi karta khjirchinča, ans ni Diótfeski ni wethnaka karta ana tanš pekchiča, ni jilaki mantišpan pekniča.
- 10 Xalla nižtikištan werhki peršuna oqhžku ni jila juchjiptayača, nižaša ni jilaki učumxapa toskar taqunaka chhalankan oqhlayniča. Neqhštan werhki tižkištan anača kuntintutki, nižaša ti jilaki ni thonni Yös kirichi jilanaka ana qhawšniča, nižaša ni qhawš pekni jilanaka ana qhawžnax khiñiča neqhštan ni Yös kirichi jilanakžkištan chhetqatniča.
- 11 Weth q'ay jila, amki ni anawal qamañanaka anam apžnakiča, ans ni suma qamañanaka apžna. Xalla ni suma päñinakaki Yöštača, ans ni ana wali päñinakaki ana Yös paxchiča.
- 12 Nižaša thappacha ni Demetriužkištan werarapanž čiča. Nižtašaqaš werhnakki ni jilž tukatu chiyuča, nižaša amki šišša werhnakki werarapan činča.
- 13 Wethtaki amkiš wakchi čišnakaž želatča, ans werhki anal khjirškiš pekuča,
- 14 nižaša werhki am waxillal chers pekuča, nižaša werhki amtan peršunpachal parliš pekuča.

15 Nízaśa amki śuma qamañchiśpan khella. Nízaśa ni wethtan khiñi maśinakaki amkin tsänźkićha. Nízaśa amki śapamayni učhum maśinakźkiś tsänalla.

Judas

Judas 1

- 1 Judaski Jesucristuž manta päñiča nižaša Santiaguž laqhča, xalla niki ni Yös pekñinakžkin nižaša Yös qhawžtanakžkin tsänžkiča, xalla ti jilanakaki Jesucristuž tshitsintača.
- 2 Nižaša ančhukki ana miransñi oqš nižaša suma qamañaž tanžna.
- 3 Weth q'ay jila kullakinaka, werhki ančhukakin ni liwrš taqunakkištan khjirškiš añcha pekchinča, nižaša ančhukmi nižaša werhmi ni tawqchišchumča; xašiki wethtaki ančhukakin ti khjirškiš wakišiča šumpacha thaxžkan, ančhuk thapa quštan chipžnaxu, nižaša ni liwrš ni žkayi quššiš jilanakžkiš thäžkitača.
- 4 Nižaša yaqhap jilanakaki q'otštižtan ni liwrš taqu khjirtikiš luššiča, nižaša ninakaki tukitanpacha ujchišpan khišxapa thaxinqalča. Xalla ni žoñinakaki ñexw žoñinakača, nižaša ni žoñiki učum oqšni Yös quš suma qamañchištaqaš tanža, neqhštan ninakaki učum šinta Yös nižaša Jesucristu Tata anaž tanš pekča.
- 5 Nižaša ančhukkiž šišša, werhki ančhukakiš ni Yös Tatzkištan khuñsqatš pekuča, nižaša niki ni Egiptu yoqkištan ni Israel žoñinaka jeskichiča, nižaša niki nižkiš ana kiyiyñi žoñinaka thatanchiča.
- 6 Nižaša ni anjilanaka ninakž lanqš ana waqaychitikištan, ninakaki ninakž peršun qhuya ekchiča, Yöski ninaka sumchi laqhkiš watay watxapa tanchiž čhhelinča ni juchjipstayš chawkh thuñxapa.
- 7 Xalla nižtašaqas ni anjilanaka irata ni Sodoma nižaša Gomorra nižaša ni kežu khiñi chawkh wathanakami ni iž iškiš quš thächiča, nižaša ninakaki ti yoq čhhultaqkiš chhichqatchiča. Xalla nižtikištan ninakaki ni watay wata ujžtan kaštiktača, neqhštan thapa žoñinakžta tiki qhana khita eklichiča.
- 8 Xalla ni žoñinakaki thxaxkanami peršun xañchiž ujžtanž aqča, nižaša ninakaki ni Yös Tata jiliri anaž paxš pekča, nižaša ninakaki ni chawkh ašinakaž ar arča.
- 9 Xalla ni Mikil chawkh anjilaki ni Saxrižtan ni Moisés xañchikištan qichaskan anapan ana walinaka päš pekchiča, nižaša Mikili ana ar archiča ans tuž khichiča: “¡Yös Tataki amx kaštikla!”
- 10 Xalla ni žoñinakaki ana paxta čhhultaqinakkištan ana šumanakaž chiča; nižaša ninakaki ti čhhultaqinaka cheržku paxtanakkiš tshi ana pinsiñi uywanakažtaqaš uj päča.
- 11 ¡Ay wira! Ni Cainž qamta irata qamñi žoñinaka. Ni žoñinakaki päš kanšlayku tshiqhutñik qhxeššiča, nižaša ni Balaam irata nižaša Coré irata, ti žoñinakaki ninakž ana walinaka pätkištan tikhžnakiča.

- 12 Xalla ti zoñinakztaki ni ançhuka phiştanakkiş çheri luhlş niżaşa kuntintu likhşmi añcha aşıcha, niżaşa ti zoñinakaki anaşum qamañchişpancha. Ti zoñinakaki perşunpacha ichñi awatiriżtaqaşşa. Niżaşa ti zoñinakaki ana chijñichiş tshiri thamiż qużtażtaqaşşa. Niżaşa ana çheri poqñi muntiztaqaşşa, pişk wilta tikhşi niżaşa şep'ikiştanpacha kalhżtażtaqaşşa.
- 13 Niżaşa ti zoñinakaki chawkh qot lhxoqiztaqaşşa, niżaşa ni qotaki perşuna päta çh'utu aşıż thxotżkiçha. Niżaşa ti zoñinakaki oqhş jikhş thatanchi warawarażtaqaşşa neqhştan ti zoñinakaki ni tshan sumchi laqhkiş watay wata kaştikta khiştançha.
- 14 Niżaşa Henocki Adanżkiştan wiruñ towqokhiñikiştantaçha, xalla tiki Yöşkiştan chikan ni zoñinakzxapa tuż khichiçha: “Werhki Yöş Tata watha niżaşa watha anjilanakchiş thonñi cherchinçha
- 15 thappacha ti zoñinaka juchjiptayi, niżaşa thapa ti zoñinakaż uj pätanakkiştan niżaşa ti zoñinakaki Yöş moq'u uj päñizta niżaşa ñexużta anaşum taqunaka chichiçha.”
- 16 Niżaşa ti zoñinakaki thapa çhultaqinakkiştanż kijaşıçha, niżaşa thappacha çhulumi ana waliçha khiçha, niżaşa ti zoñinakaki perşun amtitaqaş şuma khisqatşxapa qhurñiçha. Niżaşa ti zoñinakaki añcha mita quşşiş chichiñiçha, niżaşa yaqha zoñinakztaxapa şuma chikuki ni zoñinakż çhultaqi qhxortipaşxapaqaş nuż chiñiçha.
- 17 Niżaşa ançhuk q'ay jila kullakinaka, ançhukki ni uçumnaka Jesucristu Tatż apuştulanakaż khuñşnalla
- 18 xalla ninakaki ançhukakiş tuż khichiçha: “Ti pacha žeranskinaki iñarñi zoñinakaż želakiçha, xalla ni zoñinakaki ninakaż ana şuma pinsita xarupanż qamakiçha.”
- 19 Niżaşa ni zoñinakaçha, zoñinaka phali khikhisqatñi; niżaşa ninakaki tirapanż ninakż quş amta oqhçha niżaşa ni zoñinakaki ana Yöş Espirituchişşa.
- 20 Niżaşa ançhuk weth q'ay jilanaka, ançhukki ançhuka thapa žkayi quşkiş thurt'ichipanż qamakiçha. Niżaşa Espiritu Santuż irpitaż mayişa.
- 21 Niżaşa ançhukki ni Yöş oqşñi quş waqaycha, niżaşa ni uçhun Jesucristu Tataki uçhumnakakiş niż oqşñi quştan watay wata žethş thäkiçha xalla niż thewżna.
- 22 Niżaşa ançhukki ni teqinaşñi zoñinaka oqżna.
- 23 Niżaşa ançhukki ninaka ni uj asñikiştan liwriyalla, niżaşa qhażta eqhskanami yaqhapanaka oqżna, niżaşa qhażta çhaxwkanami ninakż xañchiż uj päta şkiti oqżna.

²⁴ Xalla ni sínta Yös ućhumnak liwrińiki, anćhuk ana ujkiś thxotsnaxu chawkh aśśiśśa, niźaśa niki anćhuk ana khjuchichiś thēs pekćha niźaśa niź chawkh aśśiś qhankiś kuntintu thēsxpami.

²⁵ Xalla niki śuma khitax khila niźaśa aynaqtax khila, niźaśa niź aśśiś jilirimi, niźaśa ni ućhumnaka Jesucristu Tataki tukitanpacha niźaśa anśimi niźaśa tira thurńipanx khila. Xalla nuźox khila.

Apocalipsis

Apocalipsis 1

- 1 Xalla tiicha Yös ni Jesucristužkiš ana šiŕtanaka qhanacht'izkitaki, xalla ni Jesucristu niž manta päni jilanakžkiš qhanacht'axu, xalla tiki waxillaž watakiča. Neqhŕstan Jesucristuki niž manta päni Juanžkiš anjila kuchanžkichiča,
- 2 xalla ni anjilaki thappacha niž chertanaka werarapan chičiča, nižaša ni anjilaki Yös taqunakkiŕtan cherņiča nižaša ni Jesucristuž taqunakkiŕtanami.
- 3 Aňcha waliča ni liņi žoņinakaki, nižaša aňcha waliča ni liŕta nonŕņi žoņinakami, nižaša teqhs khjirta kaŕņinakami, xalla ni thuņiki kežunskiča.
- 4 Juanki ni Asia yoqkiš towqu Yös kirichi qhuyanakžkin tsänžkiča. Nižaša ančukki ni tuki želhchikiŕtan nižaša anŕ želhņikiŕtan nižaša ni uŕhka thonņikiŕtan niž ŕuma qamaňaž tanžna, nižaša ni Yös tukkiš towqu animunaka želhņikiŕtanami,
- 5 nižaša ni werara cherņi Jesucristuzkiŕtanami, nižaša niķi ni tikhŕinakžkiŕtan tuki jakatatchiča, nižaša niķi ti yoq irpiņi jilirinakžkiŕtan tshan chawkh jiliriča. Criŕtuki učumnak pekča, nižaša niķi niž lhokh thawqžku učum ujnakkiŕtan liwrichiča,
- 6 nižaša ni Jesusaki učumnak chawkh watha khisqatchiča; nižaša učumnak niž Yös Ephž manta päni timlu chawkh jiliri uchchiča. ;Nižaša ni qhana nižaša ni chawkh aŕimi Jestax watay wata khila! Xalla nužox khila.
- 7 ;Criŕtuki tshirkiš thonča! Thappacha ti žoņinaka nižaša ni konņi žoņinakami cherakiča; neqhŕstan thappacha ti yoqkiš želhņi wathanakaki nižkiŕtan qäkiča. Xalla nižta watakiča. Xalla nužox khila.
- 8 “Werhtča qallantiŕki nižaša žerŕmi”, nuž khiča ni chawkh aŕiŕis Yös Tataki, anŕiki tiča, nižaša tukiki ti pantača nižaša tiŕsaqaž thonakiča.
- 9 Werh Juanki ančhuka jiltča, nižaša werhki Jesusižkiš kirizku ančukatan chika Yös irpiš wathkiŕtča nižaša t'aqhiŕnakkiš nižaša ančuk thupi quŕtan awantiŕxapami. Nižaša Jesusiž thaxinta Yös ŕuma taqu maŕinchiž khen werhki ni qhaŕiž muyuntita Patmos khita yoqkintača.
- 10 Werhki ni tuminku jejs thuņikiš ni Espiritu Santuž qharkiš khissinča, nižaša weth wirqhutņik tshi chawkh tothž xoražtaqaš nonŕinča,
- 11 ni xoraki tuž khetča: “Werhki Alfitča nižaša ni Omegitča, ni qallantiņi nižaša ni žerŕņimi. Amki ti amiž chertanaka tshi liwrukiš khjira, neqhŕstan ni towqu Yös kirichi qhuyanakžkin apaya, xalla ninakaki ni Asia yoqkiŕša: Xalla ni Efesužkin, Esmiržkin, Pergamužkin, Tiatiržkin, Sardižkin, Filadelfižkin nižaša Laodiceažkinami.”

- 12 Neqhstan werhki jekhpan werh chizinxo khikan wirqhutni kuttichincha; nuż kuttizku towqu qor micha theś cherchincha,
- 13 nizaśa ni towqu miĉha theś taypikiś Yös Machh irata cherchincha, xalla niż kutha űkitiki qhxocha iranta tolataĉha, nizaśa niĉi tshi qor tshayś qöĉstan tshäsitaĉha.
- 14 Nizaśa niż charaki chiw chomażtaqaś nizaśa qhatniżtaqaśtaĉha, nizaśa niż žhukimi tshi asni ujżtaqaśtaĉha.
- 15 Nizaśa niż qhxochaki tshi jurnukiś thaqinta chur jirużtaqaśtaĉha; nizaśa niż xoraki taż qhaś loxkhiñiżtaqaś qhäśnatĉha.
- 16 Nizaśa niĉi niż žew qharkiś towqu warawarchiśtaĉha, nizaśa niż atkiśtanaki tshi porapqhutni archiś paqh kuchillu ulnatĉha; nizaśa niż yukhki ti thuñiżtaqaś k'ajatĉha.
- 17 Neqhstan werhki ni cherżku niż qhxochkiś tikhśiżtaqaś thxotsinĉha. Neqhstan niĉi niż žew qharżtan lanżku wethkiś tuż khichiĉha: “Ana eqhsna; werhtĉha ni qallantiñitki nizaśa werh űaqaśtaĉha ni žerśñitki,
- 18 nizaśa werhki tikhśikiśtan žetuĉha, nizaśa xaśiki watay wataxapal žetuĉha, xalla nużox khila. Nizaśa werhki ni tikhś irpiñiż llawil tanżnuĉha.
- 19 Xaśiki ti amiż chertanaka ĉhhultaqinaka khjira: Ti anś khiñinakami nizaśa ni uśhka thonñinakami.
- 20 Xalla tiĉha ni amiż weth žew qharkiś xamaśit towqu cherta warawaranakaki, nizaśa ni towqu qor micha theśnakami: Xalla ni towqu warawaranakaki ni towqu Yös kirichi qhuy anjilanakaż theża, nizaśa ni towqu micha theśnakaki niżtaśaqaś ni towqu Yös kirichi qhuy jilanakaż theża.

Apocalipsis 2

- 1 “Amki ni Éfeso Yös kirichi qhuy jilanakż anjilżkin khjira: ‘Xalla ni žew qharkiś towqu warawarchiśki tuż khiĉha, nizaśa niĉi ni towqu qor micha theśkiś oqhlayñiki:
- 2 Weril amiż ĉhhulu pätanakami űiśuĉha; nizaśa werhki am chawkh oĉha lanqśmi nizaśa amiż paśinśa apaśtami űiśuĉha, nizaśa amki anam ni anawalinaka awantasaĉha, nizaśa amki ni apuśtula khikhiñi žoñinaka yanśamĉha nizaśa ninakaki anapanĉha, neqhstan amki ninaka toskara tanchamĉha.
- 3 Nizaśa amki weriż khen añcha paśinśiżtan t'aqhiśichamĉha, nizaśa weth thü layku ana oĉha nayżku űuma oqśni quśtan lanqśamĉha.
- 4 Ans wethtaki amtaxapa tshi anawali želhĉha: Amki amiż qallantitikiśtan ana niżta irata oqśni quśśiśamĉha.

- 5** Xalla niýtikiştan amki khuñsna, amki tuki čhuluž chechi žoñimtata, nižaša Yöskin qhutźna nižaša ni qallantikin pätanaka irata pä. Ans amki anam nuž päkiž niki, werhki amkin thonźku ni am micha thėskiš nonźta micha thėšl qhañača amim ana Yöskin qhutźnakiž niki.
- 6** Ans amtaki tiž želhča, amki ni Nicolaitaž pätanakam iñarča, nižtašaqaš werhmi ni čhultaqinaka iñaruča.
- 7** ¡Nižaša ni khuñchiśnakaki ni Yös Espiritu ni Yös kiriči qhuyanakźkin čitax nonźla! Nižaša werhki ni atipñi žoñinakźkiš ni žetchiš muntikiştanl luli thäča, xalla ni muntiki ni Yös añcha k'achha yoqkiśša.'
- 8** "Amki ni Esmirna Yös kiriči qhuy jilanakź anjilźkin khjira: 'Xalla ni qallantiñiki nižaša ni žeršniki, nižaša tikhśikiştan žetchiš khissiki tuž khiča:
- 9** Werhki am t'aqhiśiś nižaša ni am t'aqhir qamaña śiśuča, ans amki cheqpachaki muspa želinchiśsamča. Nižaša ni judiu žoñinaktča khikan chuchñi žoñinakaki anapanča nužuki, ans ninakaki Saxriž akhs qhuyača.
- 10** Nižaša amki ni am t'aqhiśiśkiştan ana eqhsnakiča, ni Saxraki ančhukakiştan tshi qhažultan karsilkiš makakiča, nižaša thappacha ančhuk yanźta khexuki qhalu thuñi t'aqhiśiştanča. Nižaša amki tikhśaňkama thapa quştan thurt'ichipan khella, neqhştan werhki amkiš tshi onanštaqaš žetil thäča.
- 11** ¡Nižaša ni khuñchiśnakaki ni Yös Espiritu ni Yös kiriči qhuyanakźkin čitax nonźla! Xalla ni atipñi jilanakaki anax čhul llakinakami watla nižaša ana wilta tikhśikiśimi.'
- 12** "Amki ni Pérgamo Yös kiriči qhuy jilanakź anjilźkin khjira: 'Xalla ti ni porapkin archiś paqh kuchillchiś khiča:
- 13** Werhki am qamaňal śiśuča, amki ni Saxriž cheqan qamaňkiśim qamča; nižaša amki weriž khen thapa quştanam werh apža. Neqhştan amki weth thapa ana anaž khichamča, nižaša ana Antipas thuñikiśimi, ni Antipaski weth cheqpacha cherñi žoñiča, nižaša Antipaski ni Saxriž qamś chawkh wathkiś kontača.
- 14** Nižaša wethtaki tshi qoluk amta anawali čiśxapa želhča: Amki ni am qhuykiš ni Balaamź thaxinśnakkiştan ana saraqis pekñi jilanakchiśamča, nižaša ninakaki ni Balacźkiš thaxinča ni Israelź matinakźkiš aqacha thaxnaxu, xalla žoñiž päta yöśnakkiš thxotta wilananaka lulaxu nižaša ižiwiri khiśxapa.
- 15** Nižaša ninakźkiştanaki ni Nicolaitas thaxintanakźkiştan ana saraqš pekñi žoñinaka želhča.
- 16** Amki xalla niýtikiştan Yöskin qhutźna; anam Yöskin qhutźnakiž niki, werhki waxillal amkin oqača neqhştan weth atkiştan paqh kuchillu ulañižtan ni žoñinakžtan qichasača.

- 17 ¡Nízaša ni khuñchiśnakaki ni Yös Espíritu ni Yös kiríchi qhuyanakźkin chítax nonźla! Werhki xalla ni atipñi jilanakźkiś ni śhoxta źelhñi manakiśtan luhqatača; nízašaqaś ninakźkiś tshi chiw maśl thäča, xalla ni maśkiśiki tshi ew ana śiśta thü khjirtača xalla niki anaź jėkhmi paxča, ans ni tanśñi źoñiqaś śiśša.'
- 18 "Amki ni Tiatira Yös kiríchi qhuy jilanakź anjilźkin khjira: 'Xalla ni Yös Matiki, nízaša ni uj asñi źhukchiśtaqaś nízaša chur jiru thaqinta qhxochchiśiki tuź khiča:
- 19 Werhki amiź čhulu pätami śiśuča; nízaša amiź oqźtami, am thapa quśmi, nízaša amiź pätanami nízaša am paśinśichiś quśmi, nízaša anśi amki ni qallantitikiśtan tshant śumanakam päča.
- 20 Ans wethtaki ančhuk tshi qoluk ujś źelhča: Ančhukki na Jezabel źon Yöskiśtan chinchča khikan ni werh kiríni jilanakźkiś thaxinta awantiča nízaša na źonkil q'otča, ni iz isnakkiś nízaša ni źoñiz päta yösikiś thxotta wilan čherinaka lulaxu.
- 21 Nízaša werhki na źon Yöskin qhutźnaxu tshi pacha thächinča, ans na źonki anapan nāza ujkiśtan arśhuśśinča nízaša ana nāza iz iskiśtanami.
- 22 Neqhśtan werhki na źon aphśikiś thxotača, nízaša na źonatan chika iz izñi źoñinakaki anawal t'aqhiśiśikiś thonakiča, ana nāza päta ujnakkiśtan arśhuśakiź niki.
- 23 Nízaša nāza matinakźkiśiki konśtanl śhoxríčača, neqhśtan thappacha ni Yös kiríchi qhuy jilanakaki śiśakiča werhtča źoñź acha śqepintki nízaša źoñź quśmi; neqhśtan werhki śapamayniźkiś ančhukaź pätakamal thäča.
- 24 Ans ančhukakiś, nízaša ni Tiatir wathkiś źelhñi jilanakźkiśimi chiś pekuča, ančhukki anapan ni thaxintanaka śiśśinčhukča, nízaša ančhukki ninakaź Saxiź xamaśit thüsqatta anapan paxchinčhukča, neqhśtan tuź chikuki ančhukakiś anal wilta llaki thäwuča.
- 25 Ans ančhukki ančhukaź śiśtanaka weth thonśkama śhoxwakiča.
- 26 Xalla neqhśtan atipñi źoñinakaki nízaša weth taqunaka ni thuñi źeranskama śhoxñi źoñźkiśikiśimi, thapa ti chawkh wathanaka irpiś jiliril thäča,
- 27 xalla ni jilirinakaki jir lantiźtanź irpakiča, neqhśtan ni uj päni źoñinakaki tshi lhok maśkaźtaqaś qholźta khekiča; werhki nízašaqaś weth Ephźkiśtan tanśinča;
- 28 nízaša werhki ni qhantat chawk warawaral thäča.
- 29 ¡Xalla ni khuñchiśnakaki ni Yös Espíritu ni Yös kiríchi qhuyanakźkin chítax nonźla!'

Apocalipsis 3

- 1** “Amki ni Sardes Yös kirichi qhuy jilanakz anjilzkinśaqaś khjira: ‘Xalla ni Yös towqu animuchiśiki, niźaśa ni towqu wara wararchiśimi tuź khiča: Werhki amiź čhulu pätamil śiśuča, amki źetuqam khičan kunamini amki tikhśamča.
- 2** Niźaśa amki thurt'ichi quśśiśpan khella, ni yaqha jilanaka tikhśmaya khen thurt'isqatalla; niźaśa werhki Yös tukkiś amiź pätanaka ana śuma wathchinča.
- 3** Niźaśa amki ni thaxinta taqunaka tanźta niźaśa nonźtanaka khuñśna; niźaśa ni taqunaka śhoxwalla neqhśtan am uj arśhuśalla. Amki anam nayi nayi źelakiź niki, werhki amkiś tshi thañ źoñiźtaqaś thonača, niźaśa werhki amkiś čhul orat thonačhaxa xalla ni anam śiśakiča.
- 4** Ans amtaki ni Sardes wathkiśtan tshi qhaźultan źoñinaka anapan ninakź śkiti khjuchichchiča; xalla ti jilanakaki wethan chika chiw śkitchiś oqhlayakiča, niźaśa ti jila kullakinakaki ch'uwa quśśiśnakapanča.
- 5** Niźaśa ni uj pāśnakkiśtan atipñi źoñinakaki tiźta irata chiw śkitchiś khekiča; neqhśtan werhki ninakź thü ni źetchiś liwrukiśtan anal jurača, ans werhki ninakźkiś ni weth Ephź tukkiś niźaśa Yös Ephź anjilanakź tukkiś phxoqača.
- 6** ¡Xalla ni khuñchiśnakaki ni Yös Espiritu ni Yös kirichi qhuyanakźkin čitax nonźla!
- 7** “Amki ni Filadelfia Yös kirichi qhuy jilanakz anjilzkinśaqaś khjira: ‘Xalla ni źkayi quśśiś niźaśa cheqpacha čiñimi, niźaśa ni irpiñi Davidź llawi tanśñimi, niźaśa niź khetztaki anaź jėkhmi chawkhśñi atasacha niźaśa anaź jėkhmi khetśñi atasacha, xalla niki tuź khiča:
- 8** Weril amiź čhulu pätanakami śiśuča; werhki am tukkiś tshi śana khetzinchinča, xalla ni śanaki anaź jėkhmi chawkhśñi atasacha; niźaśa amki qhaźta upa aśillami weth taqu śhoxchamča, niźaśa amki weth thü ana anaź khichamča.
- 9** Ans werhki ni Saxriź akhs qhuyanaka niźaśa judiu źoñztča khiñinakami, nuź čiñi źoñinakaki anača nuźu, ans ninakaki q'otča; niźaśa werhki nuź khiñi źoñinaka amkin thonqatźku am qhxochkiś killsqatača, neqhśtan ninaka werh am pekñi śiśaxu.
- 10** Niźaśa amiź weth li waqaychitikiśtan, werhki niźtaśaqaś thappacha ti yoqkiś thonñi t'aqhiśiśnakkiśtan am śhowača, xalla ti yoqkiś źelhñi źoñinaka yanśxapa.
- 11** Xaśiki werhki waxillal thonača. Amki ni amiź śiśtanaka waqaychalla ana jėkh źoñimi am pillu tanźnaxu.
- 12** Niźaśa ni uj pāśnakkiśtan atipñi źoñinakaki ni Yös qhuy kumriraźtaqaśl uchača xalla neqhśtan ni źoñiki anapanź ulnakiča; niźaśa werhki ni źoñźkiś weth Yös thül khjirača, niźaśa weth Yös chawkh wathź thümi, xalla niki ni ew Jerusalén

wathača, xalla ni chawkh wathaki tsewktan weth Yösکیستان nizaša weth ew thükiستانž šhujžkakiča.

13 ¡Xalla ni khuñchiśnakaki ni Yös Espiritu ni Yös kirichi qhuyanakžkin chitax nonžla!

14 “Amki ni Filadelfia Yös kirichi qhuy jilanakž anjilžkinśaqaś khjira: ‘Xalla ni nužupanx khila khiñimi, nizaša cheqpacha thapa quŕtan cherñimi, nizaša ni Yös thulžtikiستان pacha pätamı tuž khiča:

15 Nizaša werhki amiž čhulu pätamıl śišuča. Amki anača ch'uñurim nizaša anača qhaqim. ¡Amki xanqam ch'uñuripanim kheki uŕh qhaqipanim kheki!

16 Ans amki lophimla, anaša ch'uñuri anaša qhaqi, werhki am weth atkiستان xothžnača.

17 Nizaša amkim khiča werhki želinchiŕtča, nizaša amtaki čhulumi waliqaŕtača nizaša am qhuykiś anapan čhulumi phalhtižinchiča; ans amki anam nāŕqaya amki phalžtamča, nizaša amki ana wakiŕiñi žoñimča, nizaša t'aqhiri, ŕuraša nizaša q'alimča.

18 Xalla nižtikiستان werhki am thaxžnuča, amki wethkiستان ujkiś phalta qori qhayalla, cheqpacha am želinchiŕpan khiŕxapa, nizaša chiw ŕkitinaka qhayalla kuthŕxapaki, nizaša ni amiž q'ali qamta aŕiki ana ŕiŕta khexu; nizaša amki žhuk qulla cherŕxapa qhayalla.

19 Nizaša werhki thappacha weriž pekta žoñinaka ujžnuča nizaša iwxt'uča. Xalla nižtikiستان amki thapa quŕŕiŕpan khella nizaša Yöskin qhutžka.

20 Nizaša amki cheržna, werhki ŕankiŕtča nizaša aml qhawžnuča; nizaša xaqhsilta žoñit weth xora nonžaxa xalla ni žoñiki ŕanaž khetžinča, neqhŕtan werhki nižtan chika niž qhuyal luŕhača, nizaša nižtan čhheri lulača nizaša niimi wethtanž lulakiča.

21 Nizaša ni uj päŕnakkiستان atipñi žoñinakžkiś werhki weth julŕkiś tŕi yoqal thäča, xaqhnuž werhki atipchinžlaxa xalla nižta iratanakžkiś, neqhŕtan werhki weth Ephž julŕkiś julŕinča.

22 ¡Xalla ni khuñchiśnakaki ni Yös Espiritu ni Yös kirichi qhuyanakžkin chitax nonžla! ”

Apocalipsis 4

1 Werhki ti čhultaqinakaž wattan ni tsewкта yoq ŕana khetžta cherŕinča; neqhŕtan werhki ni qallantiñi xora tŕi tothižtaqaś wethkiś čiñi nonŕinča, tuž khikan: “Amki tiwkh yawžka werhki ti čhultaq xarpacha watñi čhultaqinakal thēžnača.”

- ² Werhki ni orapacha Espíritu khissincha, xalla ni tsewka yoqkiś tshi chawkh jilirz julś cherchincha, xalla ni chawkh julśkiśiki tshi zoñi julśi želatcha.
- ³ Xalla ni chawkh julśkiś julśi želhñi zoñiki tshi champi irataž llijatcha nižaša kornalina irata; nižaša ni chawkh julś muytataki tshi kumariž želatcha, xalla ni kumariki esmeralda khita k'achha maś irataž llijatcha;
- ⁴ nižaša ni chawkh julś muytataki piśkqhalu paqhpikchiś chawkh julśnaka želatcha; xalla ni julśnakkiś piśkqhalu paqhpikchiś qamchi ephnaka julśi cherchincha, ni ephnakaki chiw škiti kuthchikamatacha nižaša ninakž achkiś tshi qor pillu skarsikamatacha.
- ⁵ Nižaša ni chawkh julśkiśtanaki xorxorñi llijw khiñi xoranaka ulnatcha; nižaša ni chawkh julś tukkiśtanaki towqu uj t'ewtanaka asatcha, xalla ni uj t'ewžtanakaki Yös towqu animunakacha.
- ⁶ Nižaša ni chawkh julś tukkiśiki tshi chawkh putill llijñi qotažtaqaś želatcha. Nižaša ni chawkh julś muytata paqhpik žethñi zoñinaka želatcha, ni zoñinakaki tukqhuttanami wirqhutanami žhukinakchištacha.
- ⁷ Ni zoñinakžkiśtan tukkin khiñiki tshi liwunž yukhchištacha; xalla niž xarupacha khiñiki tshi wak turužtaqaś yukhchištacha, nižaša ni chhephkiś khiñiki tshi zoñižtaqaštacha, ni paqhpikkiś khiñimi tshi laychi akilažtaqaštacha.
- ⁸ Nižaša ni paqhpik žethñi zoñinakaki taqchuku qharchiśkamatacha, nižaša ni qharanakaki šawntanami qhulltanami žhukinakchištacha. Neqhstan ni žethñi zoñinakaki wēnami maxiñami anapan apatatatcha tuž chikan: “;Ni thapa aśsiś Yös Tatakiki žkayi, žkayi, žkayi quśsiśša, niča ni želhchiki nižaša ni anś želhñimi nižaša ni uśhka thonñimi!”
- ⁹ Nižaša ni žethñi zoñinakaki tirapan ni julśkiś julśiž thü aśsiśamcha khikan aynaqcha nižaša sparakiž khiča, xalla ni zoñiki watay wata žethñipanča.
- ¹⁰ Neqhstan ni piśkqhalu paqhpikchiś qamchi ephnakaki, ni julśkiś julśi želhñiž tukkiś killiśiča, neqhstan ninakaki ni watay wata žethñi zoñi amtichiča, nižaša ninakž pillu ni chawkh julś tukkiś nonśiča, tuž khikan:
- ¹¹ “Amki žkayi quśsiśamcha nižaša wethnaka Yös Tatamcha, nižaša amki ni chawkh aśi nižaša ni aynaqta nižaša chawkh qhana tanśñamki, nižaša amcha thappacha ti čhultaqinaka pächamki; nižaša ti čhultaqinakaki amiž quś pektakamaž želhcha nižaša amiž pätakamača.”

Apocalipsis 5

- ¹ Werhki ni chawkh julśkiś julśi želhñi zoñž žew qharkiś tshi thüžta šqiś kē tukqhuttanam, wirqhuttanami khjirta cherchincha, xalla ni thüžta šqiś kēki towqu teqś chimpanžtan chimpanatacha.

- 2** Neqhstan werhki tshi chawkh aśśiś anjila kalaru xorztan pewksñi cherchinča: “¿Jekhpan ti thüztá śqíś kē khetznasaxo uśh jerhznasaya?”
- 3** Nižaśa anapan jekhmi ni tsewkta yoqkiś želhñinakami, ti yoqkiś želhñi žoñinakami, ti yoq qos želhñinakami anapan ni thüztá śqíś kē jerhśñi atasáča nižaśa anaž cherñimi atasáča.
- 4** Xalla nižtikiŕstan werhki añcha qächinča, ana jekh žkayi quśśiś žoñi ni thüztá śqíśi jerhśñi nižaśa liñi želhtikiŕstan.
- 5** Ans ni qamchi ephnakžkiŕstan tshisuñaki wethkiś tuž khichiča: “Amki ana iya qā, xalla ni Judá t'aq liwunžkiŕstan, nižaśa ni Davidž šep'ikiŕstan oqhñiki ni thüztá śqíśi jerhśxapa atipchiča nižaśa niž towqu teqžta chimpunaka khetśxapami.”
- 6** Neqhstan werhki ni chawkh julś taypikiś nižaśa ni paqhpik žetchiś žoñinakž taypikiś, nižaśa ni piśkqhalu paqhpikchiś qamchi ephnakž taypikiś tshi wilana thxotta üśa tshithchi cherchinča, xalla ni üśaki towqu waxirchištača, nižaśa towqu žhukinakchištača, xalla ninakaki Yös towqu Espiritunakatača, nižaśa ni Espiritunakaki ti yoqkiś thapaqhutñi kuchantača.
- 7** Neqhstan ni üśaki thonžku ni chawkh julśkiś julśi žoñž žew qharkiś tanžta thüztá śqíśi tanśiča;
- 8** neqhstan ni thüztá śqíśi tanžtan, ni paqhpik žethñi žoñinakaki nižaśa ni piśkqhalu paqhpikchiś qamchi ephnakami ni üśiž tukkiś killśiča. Thappacha ninakaki arpichiśkamatača, nižaśa ninakaki qor taskiś inśiñśu śhipichtača, xalla ni inśiñśunakaki ni žkayi quśśiś žoñinakaz mayiśitanakatača.
- 9** Nižaśa ti ew wirsuž itsatča: “Amča žkayi quśśiśamki ni thüztá śqíśi tanśxapaki, nižaśa niž teqžta chimpita jerhśxapami, nižaśa amki wilanažtaqas thxottamtača; neqhstan am lhokh thawqžku, amki thapaman žoñinaka Yöstaxapa śhikchamča, nižaśa thapaman tawqchiś nižaśa thapaman chawkh wathchiś žoñinakami.
- 10** Amki ni žoñinakžkiŕstan ućhum Yösta irpiñi jilirinaka timlu jilirinaka pächamča, neqhstan ninakaki ti yoqkiś irpakiča.”
- 11** Neqhstan werhki cherśinča, ni chawkh julś muytata tama anjilanakž xora nonśintča, nižaśa ni žethñi žoñinakž xorami nižaśa ni piśkqhalu paqhpikchiś qamchi ephnakž xorami. Xalla ni anjilanakaki chawkh wathay, chawkh wathatača,
- 12** ninakaki thapa aŕtan tuž khetča: “¿Xalla ni wilana thxotta üśaki aśi nižaśa ni želinś tanś wakiśiča, nižaśa ni śiśnakami nižaśa ni chawkh aśimi, nižaśa ni ŕma žoñi khitami, nižaśa ni chawkh qhanami nižaśa ni thapa tižtan palt'iśmi wakiśiča!”
- 13** Nižaśa werhki nonśinśaqaśśa, thappacha ni tsewkta yoqkin Yös päta ćhultaqinakami, nižaśa ti yoqkiś päta ćhultaqinakami nižaśa ti yoq qos päta

čhultaqimi nižaša ni chawkh qotkiś pāta čhultaqinakami tuż khetča: “iXalla ni chawkh julśkiś julśimi nižaša ni ūsami wirsunakžta aynaqtax khila, nižaša śuma žoñinaka khitax khila, nižaša ninakaž chawkh qhan aśiki thapa watay watax thurla!”

14 Nižaša ni paqhpik žetchiś žoñinakaki tuż qhāśnatča: “iXalla nužox khila!” Nižaša ni piśkqhalu paqhpikchiś qamchi ephnakaki ni watay wata žethñiž tukkiś killśku amtichiča.

Apocalipsis 6

1 Neqhstan werhki ni ūsa tshi teqžta chimpu jerhśñi cherchinča, nižaša ni paqhpik žethñi žoñinakžkiśtan xorxorñi xoržtan chžkiñi nonśintča, tuż khikan: “iPichay ti cheržna!”

2 Neqhstan werhki cherśintča, nižaša tshi chiw kawallu cherśintča, xalla ni kawallkiś yawchi oqhñi žoñiki niž qharkiś tshi arku tansitača. Nižaša ni žoñžkiśiki tshi pillu thātača, neqhstan ni žoñiki atipžku atipśxapa ulanchiča.

3 Neqhstan ni Ūsiž piśkkiś khiñi teqžta chimpu jerhžtikiśtan, werhki ni piśkkiś khiñi žethñi žoñžkiśtan tuż khiñi nonśintča: “iPichay ti cheržna!”

4 Neqhstan yaqha lhokh kawallu ulanžkichiča, xalla ni kawallkiś yawchi žoñiki ti yoq śuma qamaña qhañśxapa aśi thātača, nižaša ti yoqkiś qamñi žoñinakaki porapat konasaxu; nižaša ni žoñžkiśiki tshi paqh kuchillu thātača.

5 Nižaša ni Ūsiž chhephkiś khiñi teqžta chimpu jerhžtikiśtan, neqhstan ni chhephkiś khiñi žethñi žoñi tuż khiñi nonśintča: “iPichay ti cheržna!” Neqhstan werhki tshi tsoqhchi kawallu cherśinča, xalla ni kawallkiś yawchi žoñiki niž qharkiś tshi walansa tansitača.

6 Nižaša ni paqhpik žethñi žoñinakž taypikiśtan tshi xora tuż khiñi nonśintča: “Tshi nōx lanqžta pakaki tshi kilo tirikuča, nižaša chheph kilo śiwatuki tshi nōx lanqś pakača; ans amki ni aceite nižaša ni winumi ana śhoxriča.”

7 Neqhstan ni Ūsiž paqhpikkiś khiñi teqžta chimpu jerhtikiśtanaki, werhki ni paqhpikkiś khiñi žethñi žoñž xora tuż khiñi nonśintča: “iPichay ti cheržna!”

8 Neqhstan werhki tshi q'ill kawallu cherchintča, nižaša ni kawallkiś yawchiki tikhśkin chhichñi khitatača, xalla ni kawallž wirkiśpachaki ni tikhś irpiñiž apžkatča; neqhstan ni žoñiki ti yoqa paqhpipkkiś khiñi kirkiś, čher mach'ikiś nižaša konanakiś nižaša ti yoq k'ith uywanakžtan konaxu aśi thātača.

9 Neqhstan ni Ūsiž taxśnukukiś khiñi teqžta chimpu jerhžtikiśtan, werhki ni altar gostuñ ni Yōs śuma kintu maśiñi žoñinaka konta cherchintča, nižaša ninakaki ninakž lanqžtikiś thapa quśtanpan pātqalča.

- 10 Nižaša ninakaki thapa aştan tuż khetča: “Amki źkayi cheqan thapa quśśiś jilirimča, ¿čhhul orkamam ti yoq zońinaka ana juchjiptayakiya, nižaša čhhul oram wethnaka lhokh thawqta thepźnakixo?”
- 11 Neqhştan ninakźkiś chiw śkiti thätača, nižaša ninakźkiśiki tuż khitača ninakaki tshi qolukźtan iyaşıpan jejźnax khitača, ni Yös manta päńi jilanaka ninaka irata tikhśi thakhśśańkama.
- 12 Neqhştan Üśiź ni taqchuku khińi teqźta chimpu jerhźtikiştan werhki cherśintča, tshi muspa yoqa xwarńi watńi cherchintča. Neqhştan ni thuńiki tsoqhchi khissiča nižaša tshi tsoqh śkitiźtaqaś; nižaša ni jiśmi qhutupacha lhokh khissiča,
- 13 nižaša warawaraki tsewktan ti yoqkiś thxotskichiča, xalla ni ch'oxńi jiwusa ni jiwus muntikiştan muspa thamiź wewkźta thekuńila xalla niźta iratača.
- 14 Neqhştan ni tsewka pachaki tshi thelhźta papilaźtaqaś qatchiča, nižaša thappacha kurunakami ni qhaśiź muyuntita yoqanakami ninakź źelhśkiştan qissiča.
- 15 Neqhştan ti yoqkiś irpińi jilirinaka nižaša ni źelinchiś zońinakami, ni śultat chawkh jilirinakami, ni aśśiś zońinakami nižaša uywitanakami ana uywitanakami ni kur qaqkiś nižaša maś aqhkiś śhoxśiča;
- 16 neqhştan ninakaki ni maś aqhkiś tuż khikan chiyakiča: “¡Wethnakakiś thoqskalla, nižaša werhnak ni chawkh julśkiś julśiź yukhkiştan nižaša ni Üśiź źaxwkiştan śhoxźnalla!
- 17 Xalla niź źaxwś chawkh thuńi irantiźkichiča, ¿jekhpan ni tshithchi awantasaxo?”

Apocalipsis 7

- 1 Xalla neqhştan werhki paqhpik anjilanaka ti yoq paqhpik qhuttan tshithchi cherchintča, ni anjilanakaki ni paqhpik thami ana ti yoqkiś thamaxu tshitsinatča, nižaša anapan ni chawkh qotkiśimi nižaša ana xaqhsilta muntikiśimi thamaxu.
- 2 Niźtaśaqaś werhki tuwantan tshi anjila thonńi cherchinča, xalla ni anjilaki ni źethńi Yös teqś chimpu tanśitača. Ti anjilaki ni paqhpik anjilanakźkin thapa aştan qhawchiča, xalla ni anjilanakaki ti yoqa nižaša ni chawkh qotanaka śhoxrich aśi thätataqalča:
- 3 “¡Nižaša ni ućhum Yös manta päńi zońinaka ima chimpikanaki, anaź ti yoqa nižaša ni chawkh qotanakami, ni muntinakami anaź śhoxriča!”
- 4 Neqhştan werhki ni chimpita zońinaka qanta nonsintča: Thapa ni Israel źonakź t'aqkiştan tshiwatha paqhpikqhalu paqhpik wathatača.

- 5 Xalla ni Judá t'aqkiştanaki qhalu pişkchiş watha chimpitatača, niżaşa ni Rubenz t'aqkiştanaki qhalu pişkchiş watha chimpitatača, niżaşa ni Gad t'aqkiştanaki qhalu pişkchiş watha chimpitatača,
- 6 niżaşa ni Aserz t'aqkiştanami qhalu pişkchiş watha chimpitatača, niżaşa ni Neftalı t'aqkiştanami qhalu pişkchiş watha chimpitatača, niżaşa ni Manasés t'aqkiştanami qhalu pişkchiş watha chimpitatača,
- 7 niżaşa ni Simeón t'aqkiştanami qhalu pişkchiş watha chimpitatača, niżaşa ni Leví t'aqkiştanami qhalu pişkchiş watha chimpitatača, niżaşa ni Isaacz t'aqkiştanami qhalu pişkchiş watha chimpitatača.
- 8 Niżaşa ni Zabulón t'aqkiştanami qhalu pişkchiş watha chimpitatača, niżaşa ni José t'aqkiştanami qhalu pişkchiş watha chimpitatača, niżaşa ni Benjaminz t'aqkiştanami qhalu pişkchiş watha chimpitatača.
- 9 Xalla neqhştan werhki tama zoñinaka cherşintča, ti zoñinakaki thapa chawkh wathkiştan, niżaşa thapaman sarkiştan, niżaşa thapaman tawqchiş wathanakkiştantača. Xalla ti zoñinakaki ni chawkh julşkiş julşiz tukkiştacha, niżaşa ni Ūşiz tukkişimi, xalla ti zoñinakaki muspa tama ana jekhlami qanchukatača, niżaşa ti zoñinakaki chiw şkiti kuthchikamatača niżaşa ninakz qharkiş ramuşh chhañi tanşikamatača.
- 10 Niżaşa tinakaki thapa aştanz qhawatača tuż khikan: “¡Xalla ni liwrşki ućhum Yöşkiş chawkh julşkiş julşizkiş wakişiča, niżaşa ni Ūşizkişimi!”
- 11 Neqhştan ni chawkh julşkiş julşiz muytata želhñi thappacha ni anjilanakami niżaşa ni qamchi ephnakami niżaşa ni paqhpik zethñi zoñinakami, ni chawkh julş tukkiş ninakaki ninakz aya yoqa şalañkama pokt'ichiča, neqhştan ninakaki Yöşkin amtichiča
- 12 tuż khikan: “¡Xalla nużox khila! Xalla ni itsnakami, niżaşa ni chawkh qhanami, niżaşa ni şişnakami, niżaşa ni oqşnakami, niżaşa ni şuma zoñi khitami, niżaşa ni chawkh aşimi, ni ućhumnaka watay wata žethñi Yöştax khila. ¡Xalla nużox khila!”
- 13 Neqhştan ni qamchi ephnakzkiştan tshišuña wethkiş pewkşiča tuż khikan: “Xalla ti chiw şkiti kuthchi zoñinakaki, jjekhnakataxo, niżaşa xaqhsiktanpan thonchitaxo?”
- 14 Werhki niżkiş qhäşinča: “Tata amim şişşa” Neqhştan niķi wethkiş qhäşiča: “Xalla ti zoñinakaki ni anawal chawkh t'aqhişkiş watchiča, niżaşa tinakaki ni Ūşiz lhokhkiş tinakz şkiti axunchiča neqhştan chiwinqatchiča.
- 15 “Xalla niżtikiştan tinakaki ni Yöş chawkh julş tukkişşa, niżaşa tinakaki wentiżtan maxintiżtan ni Yöş qhuykiş amtichiča; neqhştan ni chawkh julşkiş julşiki tinaka kuytachiča.

16 Neqhstan tinakaki anaž iya čherkiŝtanami qhaŝkiŝtanami t'aqhiŝakiča, nižaŝa ni thuñ qhaqimi anaž tinaka ujakiča, nižaŝa ana čhhul qhaqimi tinaka lhaqakiča;

17 Xalla ni chawkh julŝ taypikiŝ želhñi ũŝaki, ti žoñinakž awatiriž khekiča, nižaŝa niž tinaka ni žethñi xalŝur qhaŝtan uywakiča, nižaŝa Yöŝki thappacha tinakž žhuk qaxllu žhujžinakiča.”

Apocalipsis 8

1 Neqhstan ni ũŝaž ni towqukiŝ khiñi teqžta chimpu jerhžtanaki, ni tsewcta yoqkin tshi jejapacha ch'uj khichiča.

2 Neqhstan werhki ni Yöŝ tukkiŝ towqu anjilanaka tshithchi cherchintča, nižaŝa ni anjilanakžkiŝ towqu tothinaka thätača.

3 Neqhstan yaqha anjila tshi qor sina thäŝ chuwa tanŝi thonchiča, neqhstan ni anjilaki ni altar tukkiŝ tshitsiča; neqhstan nižkiŝ taž inŝiñŝu thätača ni žkayi quŝiŝ žoñinakž mayiŝita ni qor altarkiŝ t'asxapa, xalla ni altaraki ni chawkh julŝ tukkiŝtača.

4 Xalla ni sina thäžta žqetiki ni anjilž qharkiŝtan Yöŝkin irantichiča, ni žkayi quŝiŝ žoñinakž mayiŝitižtanpacha.

5 Neqhstan ni anjilaki ni sina thäŝ chuwa tanžku ni altar uj parastan ŝhipŝiča, neqhstan ti yoq qhutñik thawqžkichiča, neqhstan ti yoqkiŝ anawali xorxorchiča nižaŝa llijw llijwchiča nižaŝa yoqa xwarchiča.

6 Neqhstan ni towqu anjilanakaki ni towqu tothinakchiŝki thawunŝxapa thakŝiča.

7 Xalla ni tukkin khiñi anjilaki niž tothi thawŝiča, neqhstan tsawžtan, ujžtan, lhokhžtan t'axi oqhchiča. Neqhstan ti yoqa chhephkiŝ khiñiki ujsiča, nižaŝa ni chhephkiŝ khiñi muntinakami, nižaŝa thappacha ni ch'oxñi paŝtunakami.

8 Neqhstan ni piŝkkiŝ khiñi anjilaki niž tothi thawŝiča, neqhstan ni chawkh qotqhutñi tshi aŝni kuružtaqaŝ thxotžkitača; neqhstan ni qota chhephkiŝ khiñiki lhokh khissiča.

9 Nižaŝa ni qot chhephkiŝ khiñi žethñinakaki tikhŝiča, nižaŝa ni chhephkiŝ khiñi walsanakami aqžtatača.

10 Neqhstan ni chhephkiŝ khiñi anjilaki niž tothi thawŝiča, neqhstan ni tsewcta yoqkiŝtan ti yoqkiŝ tshi paqh warawara uj askan tshi uj t'ewžtažtaqaŝ thxotŝkichiča, xalla ni warawaraki ni chhephkiŝ khiñi pujukiŝ nižaŝa xalŝurinakkiŝ thxotsiča.

11 Xalla ni warawarž thüki Ajenjo khitatača; xalla ni ajenjuki xaru khiča. Neqhstan ni chhephkiŝ khiñi qhaŝnakaki ajenju khissiča; nižaŝa wakchi žoñinakaki ti xar qhaŝ khen tikhŝiča.

¹² Neqhstan ni paqhpikkiś khiñi anjilaki niž tothi thawśičha, neqhstan ni thuñ chhephkiś khiñiki šhoxritsičha, nižaśa ni jīs chhephkiś khiñimi nižaśa ni warawar chhephkiś khiñimi. Neqhstan šeśikekiŕtan anaž thuñi qhanakičha nižaśa wēnami.

¹³ Neqhstan werhki ti pach taypikiś tshi anjila laychi oqhñi cherchintčha, xalla ni anjilaki kalaru tuž khikan chiyatčha: “¡Aywira, aywira, aywira ti yoqkiś qamñi žoñinaka, ančhukki ni chheph anjilanaka tothi thawžnan qhažpanž khisnakixo!”

Apocalipsis 9

¹ Neqhstan ni taxśnukukiś khiñi anjilaki niž tothi thawśičha, neqhstan werhki ni tsewka yoqkiŕtan tshi warawara thxotskiñi cherchinčha; xalla ni warawaržkiśiki ni tuj phet llawi thätačha.

² Neqhstan ni tujki khetsičha, nižaśa ni tujkiŕtanaki tshi anawal tshoqchi žqeti ulanchičha tshi paqh jurnukiŕtanžtaqaś; neqhstan ni tuj žqetiki ni thuñi sumqatchičha nižaśa ti kerami.

³ Nižaśa ni žqetkiŕtanaki ti yoqkiś šher šherñinaka ulanžkichičha; neqhstan ni šher šherñinakžkiśiki aśi thätačha ni lleq'achunkažtaqaś aśiś.

⁴ Neqhstan ninakaki ana ti yoq ch'oxñi paštunaka nižaśa ana ni ch'oxñi muntimi šhoxrichax khitačha, ans ninakaki Yös chimpu aykiś ana chimpuchiś žoñinakaqaś šhorichax khitačha.

⁵ Nižaśa ninakaki ti žoñinaka ana konax khitačha, ans ni žoñinaka anawal konžtan taxśnuku jīs aśinsqatax khitačha; xalla ni konaki tshi lleq'achunkaž čh'attažtaqaś khekičha.

⁶ Neqhstan xalla ni thuñiran ni žoñinakaki tikhś qhurakičha, ans anapanž tikhśuka khekičha; nižaśa ni žoñinakaki tikhś pekakičha ans ni tikhśti ninakžkiŕtan ažkin oqakičha.

⁷ Xalla ni šher šherñinakaki tshi kirxapa thakšta kawallunakažtaqaštačha; nižaśa ninakž achkiśiki tshi qor pilluchštaqaštačha, nižaśa ninakž yukhki žoñž yukh iratatačha.

⁸ Nižaśa ninakž charaki mätaqž charažtaqaštačha, nižaśa ninakž izqimi ni liwunž izqiztaqaštačha.

⁹ Nižaśa ninakž xañchiki tshi jir qhxapchištačha; nižaśa ninakž qharaki wakchi awtuž xoražtaqaštačha, ni kawallunaka tshi kirkiś luśhas xalla nižta iratatačha.

¹⁰ Nižaśa ninakž khurśki ni lleq'achunkiž khurś archiśla khiñi nižta irata archištačha, neqhstan ninakaki ninakž khurśkiś ni žoñinaka taxśuku jīs šhoxrich aśištačha.

- 11 Xalla ni šher šherñinakz irpiñi jiliriki ni tuj phet anjilatača, xalla ni hebreo tawqkiştanaki Abadón khitatača niżaşa ni griego tawqkiştanaki Apolión khitatača.
- 12 Neqhştan ni tukkin khiñi t'aqhişişnakaki watchiča, ans pişk t'aqhişişnakaż thonča.
- 13 Neqhştan taqchukukiş khiñi anjilaki niż tothi thawşiča, neqhştan werhki ni qor paqhpik waxrichiş altarkiştan tshi xora nonşinča, xalla ni altaraki Yös tukkiştatača.
- 14 Xalla ni xoraki ni taqchuku anjilzkiş tuż khichiča: “Amki ni Éufrates khita chawkh pujiştan paqhpik anjilanaka čelhta želhča xalla ninaka jerhżna.”
- 15 Neqhştan ni paqhpik anjilanakaki kuchştatača, ni chhephkiş khiñi t'aqa žoñinaka konşxapa, xalla ni anjilanakaki ni orxapa, ni thuñxapa, ni jişxapa, niżaşa ni watxapapan thakştatača.
- 16 Neqhştan werhki ni kawallchiş şultatunaka pişk chawkh watha qanta nonşinča.
- 17 Xalla nuż werhki qhanan ni kawallchiş şultatunaka cherchinča, xalla ni kawallkiş yawchi žoñinakaki ninakz xañchiki lhokh niżaşa tshi ujżtaqaş qhxapżtan şhoxchitača, niżaşa ni zafirużtaqaş, niżaşa ni azufriżtaqaştatača. Niżaşa ni kawallunakz achaki liwunż achażtaqaştatača, niżaşa ninakz atkiştanaki ujżtan azufriżtan t'axsi žqetiż ulnatča.
- 18 Neqhştan chhephkiş khiñi žoñinakaki tikhşiča, ni kawallkiştan chheph kona ulanchiča xalla ninakaki tinakatača: Uj, žqeti niżaşa azufre, xalla ti chheph konkiş ni žoñinakaki tikhşiča.
- 19 Xalla ni kawallunakz aşiki ninakz atkiştatača niżaşa ninakz khurşkişimi; niżaşa ninakz khurşki şqorażtaqaştatača, niżaşa ninakaki ninakz achştan şhoxrichatča.
- 20 Xalla ti konkiş ana tikhşi žoñinakaki, ninakz qharżtan päta ujnakkiştan anapan arşiča, niżaşa ninakaki ni yenqhanaka amtiş anapan thatşiča, ana ni žoñiż päta qor yöşnakami, ana ni päşkiştan pätanakami, ana ni chur jirkiştan pätami, ana ni maşkiştan pätami, ana ni qiñwikiştan pätami, xalla ninakaki anača nonşñi niżaşa anača oqhlayñi.
- 21 Niżaşa ninakaki anapan žoñi konş ekchiča, ana ni žoñinaka layqişimi, niżaşa ni iż isnakami thañi şaşnakami anapan ekchiča.

Apocalipsis 10

- 1 Neqhştan werhki tshi chawkh aşiş anjila cherchintča, ni anjilaki tsewcta yoqkiştan tshir taypikiş şhujżkiñi; xalla niki niż ach tsekuñ tshi kumarichştatača,

nízaša níž yukhki thuñíztaqaś llijatča nízaša níž qhxochaki uj asñi pikhźtaqaśtača.

² Nízaša níž qharkiśiki tshi liwrulla tanśitača, neqhśtan ni anjilaki níž źew qhxocha chawkh qotkiś thekśiča nízaša níž śqar qhxochaki ti yoqkiś thekśiča.

³ Neqhśtan thapa aśtan qhawchiča tshi qhawñi liwunaźtaqaś; neqhśtan níž qhawtan, towqu xorxorñinakaki níž xora perśunpachkiś nonsqatchiča.

⁴ Neqhśtan ni towqu xorxoñinakaź nížtan parlitikiśtan, weriź khjirśmaya khen tsewktan wethkiś tshi xora tuź khikan chiźkichiča: “Amki ni towqu xorxorñinakaź chītanaka xamaśit śhoxwalla, nízaša ana khjira.”

⁵ Neqhśtan ni chawkh qotkiś nízaša ti yoqkiś thekśi anjilaki níž źew qhara tsewkchuk waytichiča

⁶ neqhśtan níki ni watay wata źethñiź thūkiś níž tawqźtan thurt'itichiča, xalla ni tsewhta yoqa nízaša ti yoqa pāñiźkiś, nízaša ni chawkh qotanakami nízaša neqhś thapaman čhhultaqi źelhñinakźkiśimi, tuź khichiča: “Anaź iya thuñiki źelakiča,

⁷ ans ni towqukiś khiñi anjilź thuñiranki, nízaša níž tothi thawśñi qallantan ni Yös xamaśit pinsitaki kumlisnakiča, xalla níki níž perśun manta pāñinakźkiś maśinta patxparuča.”

⁸ Xalla ni weriź nonźta xoraki wilta wethtan parličiča tuź khikan: “Amki ni liwrulla tanźka, ni chawkh qotkiś nízaša ni yoqkiś thekśi źelhñi anjilź qharkiś khetźta źelhča.”

⁹ Neqhśtan werhki ni anjilźkin oqhchintča nízaša nížkiśtan ni liwrulla maychintča, neqhśtan níki wethkiś tuź qhäśiča: “Amki ti tanźna neqhśtan luhlźna. Xalla tiki am atkiśiki misk'iztaqaś maśq'az khekichiča, ans am phuchhkiśiki xaruź khisnakiča.”

¹⁰ Neqhśtan werhki ni anjilź qharkiśtan ni liwrulla tanźku luhlśintča, xalla níki weth atkiśiki maśq'atača, neqhśtan weriź thatźtikiśtan xaru khissiča.

¹¹ Neqhśtan ni anjilaki wethkiś tuź khichiča: “Amki ni wakchi wathanakźkiś nízaša thapaman tawqchiś źoñinakźkiś nízaša ni irpiñi jilirinakźkiś wilta maśinś wakiśiča.”

Apocalipsis 11

¹ Neqhśtan ninakaki wethkiś tshi tupś tuñi thächiča, neqhśtan wethkiś tuź chītača: “Amki tshithsku ti Yös qhuya tupźna, nízaša ni altarami, neqhśtan amki neqhś antiñi źoñinaka qhanakiča.

² Ans amki ni Yös qhuy muytat kancha anam tupakiča, xalla ni kanchaki ni ana Yös kirichi źoñinakźkiś thätača, xalla ni źoñinakaki ni ch'uwa quśśiś watha paqhpikqhalu piśk jīśiś irpakiča.

- 3 Neqhstan werhki pukultan cherñi zoñinakal kuchanzkača, xalla ni zoñinakaki llakita khis tsoqhchi skiti kuthchiž khekicha, nizaša ti zoñinakaki qhaluwatha piškwahta taqchuku thuñi Yös suma kintu mašnakiča.”
- 4 Xalla ti pukultan cherñi zoñinakaki ni pišk olivu muntikištanča nizaša ti yoqa irpiñi Yös tukkiš pišk micha thěsnakkištanča.
- 5 Nizaša xaqhsilta zoñit ninaka šhoxrich pekasaž niki, ninakaki ninakž atkištan ujž thjutakiča, xalla ni ujžtanaki ninakž moq'unaka thappachaž ujžnakiča; xalla nuž ninakžtan moq'ušni zoñinakaki tikhžnakiča.
- 6 Nizaša ti cherñi zoñinakaki ni tsewka yoqa chawkhšxapami aššišša, tinakž Yös suma kintu mašnan ana chijinsqatšxapami, nizaša ni qhašnaka lhokh tukqatšxapami aššišša, nizaša ti zoñinakaki ti yoqa čhul konanakžtanami nizaša qhažwilta pekkumiž šhoxrichasača.
- 7 Neqhstan ti zoñinakaž tinakž palxayš žeržtan, ni tikhš irpiškištan ulanžkiñi paqhpik qhxochchiš anawal uywaki, ti zoñinakžtan kira šalakiča nizaša atipžnakiča nizaša konakicha.
- 8 Neqhstan ti zoñinakž tikhši xañchiki, tinakž Jesucristu Tata kurušhkiš ch'awkž konta chawkh wath kalliran thxotta eklakiča, nizaša ni animukišiki ni chawkh wathaki Sodoma khitača, nizaša Egiptu khitašaqášša.
- 9 Neqhstan chheph max chikatchiš thuñi, thapa wathanakkištan zoñinaka, nizaša thapa sarkištan, thapa taqu čiñikištan, nizaša chawkh wathanakkištanami ti tikhši xañchinaka cherakiča, nizaša ti zoñinakaki anaž ti tikhši xañchinaka thatqatakiča.
- 10 Nizaša ti yoqkiš qamñi zoñinakaki, ti zoñinakaž tikhžtikištan añcha chipakiča, nizaša añcha kuntintuž khekicha ninakporaž on asakiča; xalla ni pukultan Yöškištan čiñi zoñinakaki tinakžtaxapa tshi llakitača.
- 11 Neqhstan ni chheph max chikatchiš thuñiž wattan Yös ki ti zoñinaka wilta žetchiš khisqatchiča, neqhstan ni tikhši zoñinakaki žašiča, nizaša thappacha ti cherchi zoñinakaki añcha eqhsiča.
- 12 Neqhstan ni pukultan cherñi zoñinakaki tsewka yoqkištan tshi xora qhawžkiñi nonšiča, xalla ni xoraki ninakžkiš tuž khetča; “jančukki teqhš yawžka!” Neqhstan ni zoñinakaki tshi tshirkiš tsewka yoqa oqhchiča, nizaša ti zoñinakžtan moq'u khiñi zoñinakami cherchiča
- 13 Nizaša ni orapacha tshi anawali yoqa xwarñi watchiča, neqhstan ni yoqa xwarñiž khen qhalu khiñi t'aqa ni chawkh wath qhuyanakaki palhsiča, nizaša towqu watha zoñinaka tikhšiča. Neqhstan ni žetchiš eklichi zoñinakaki, ni tsewka yoqkin želñi Yöskin añcha eqhskan alt'ichiča.

- 14 Neqhstan ni piškkiś khiñi llakiki watchiċha, niżaśa waxillaż ni chhephkiś khiñi llakiki thonċha.
- 15 Xalla ni towqukiś khiñi anjilaki niż tothi thawśiċha, neqhstan ni tsewċta yoqkin thapa aŋtan qhawñi xora nonżtaċha tuż khikan: “Xalla ti yoqa irpiśki uċhumnaka Yöŋta niżaśa Mesiasta khissiċha, neqhstan niċi watay wataż irpakiċha.”
- 16 Xalla ni pişqhalu paqhpikċiś qamchi ephnakaki Yös tukiś ninakż julś tukkiś yoqa iranta pokt'ichiċha, neqhstan Yös amtichiċha,
- 17 tuż khikan: “Thapa aśśiś Yös Tata werhnakki amkiś sparakiż khiwċha, ni želhċiżkiś, niżaśa ni želhñiżkiś niżaśa ni uşhka thonñiżkiśimi, niżaśa amki ni chawkh aśi tanşamċha niżaśa amki irpi qallantichamċha.
- 18 Niżaśa ni chawkh wathanakaki amxapa žaxwċiċha; ans am žaxwś thuñiki irantiżkichiċha, niżaśa ni tikhsinaka juchjiptayś thuñimi; niżaśa amki ni am manta pañi Yöskiŋtan ċhñinakżkiś pakam thäkiċha, niżaśa ni ch'uwa quśśiś žoñinakżkiśimi, niżaśa am thü qolta khiñi paqhi khiñi aynaqñinakżkiśimi; niżaśa amki ti yoqa aqñinakam palakiċha.”
- 19 Neqhstan tsewċta yoqkiś khiñi Yös qhuya khetsiċha, xalla ni Yös qhuykiśiki ni palt'ita arka thenatċha. Neqhstan xorxoñi, llijw llijwñi xoranaka, yoqa xwarñi niżaśa tshi chawkh tsawa želatċha.

Apocalipsis 12

- 1 Neqhstan ni tsewċta yoqkin anawal chimpu thensiċha: Tsha žon ni thuñžtan thełhsiñ, niżaśa nāža qhxochkiś ni jįŋtan niżaśa nāža achkiś qhalu pişkċiś warawar pilluċiŋtaċha.
- 2 Niżaśa na žonki iċtaċha, neqhstan nāki mati xawq'aŋkan qhawatċha ni mathŋskiŋtan t'aqhiŋikan.
- 3 Neqhstan ni tsewċta yoqkin wilta tshi chimpu thensiċha: Tshi anawal towqu achċiś lhokh liwuna, xalla niċi qhalu waxirċiŋtaċha niżaśa ŋapa achkiś tshi pilluċiŋkama.
- 4 Xalla ti anawal liwunaki niż khurŋtan ti tsewċta chhephkiś khiñi warawaranaka xowżkatċha, neqhstan niċi ni warawaranaka ti yoqkiś wichŋkichiċha. Neqhstan ni towku achċiś lhokh liwunaki na mati qhawiñ žona tukkiś tshitsiċha, nāž mathċiŋtan nāža wawa ni orapacha lulhŋsŋxapa.
- 5 Neqhstan na žonki tshi lukmach wawa mathċinċha, xalla ni wawaki thappacha ni chawkh wathanaka jir lantižtan irpakiċha. Ans nāža wawaki qhañžku ni Yöŋkin niżaśa niż chawkh julŋskin chhichtaċha;

- 6 nizaša na žonki ch'eqti yoqkin šhoxsinča, Yös năltaxapa tshi yoqa thakšintqalča, xalla ni yoqkin na žon qhaluwatha piškwatha taqchukuqhalu thuñi uywišxapa.
- 7 Neqhstan ni tsewka yoqkin kira šalsiča: Ni Mikiliki niž anjilanakžtan ni towqu achchiš lhokh liwunžtan qichassiča. Nizaša ni towqu achchiš lhokh liwunaki niž anjilanakžtan Mikilž moq'u qichassiča,
- 8 ans ni liwun achchiški ana atipi atchiča, nizaša ninakžta ni tsewka yoqkin anaž yoqa želatča.
- 9 Xalla neqhstan ni chawkh towqu achchiš lhokh liwunaki chhetqattača, xalla ni tukita šqoraki Saxra khitača, xalla niki thapa ti yoqkiš želñi žoñinaka q'otñiča. Nizaša ni Saxraki niž anjilanakžtanpacha ti yoqkiš thxotžkitača.
- 10 Neqhstan werhki ni tsewka yoqkin thapa aštan tuž chiñi nonšinča: "Ni liwrš thuñiki irantižkichiča ni učumnaka Yös ašimi nizaša niž irpišmi, nizaša ni Mesías jiliri khišmi; xalla ni učumnaka jila kullakinaka čhhaxwñiki chhetqattača, nizaša niki učum Yös tukkiš wentižtan maxiñtižtanž čhhaxwatča.
- 11 Učum jila kullakinakaki ni Ūšiz lhokh thawqtižtan atipchiča, nizaša ninakaž mašinta taqunakžtan; nizaša ninakaki ninakž žeti apt'is anaž eqhsnatča, ans ninakaki tikhšxapami iyawpachatača.
- 12 ¡Tsewka yoqanaka kuntintuž khella, nizaša neqhs qamñinakami! ¡Aywira ti yoqkiš qamñi žoñinaka nizaša ni chawkh qotkiš qamñinakami, ans ni Saxraki niž qoluk žethš thuñi šišku ančhukaxapa muspa žaxwchi šhujžkichiča!"
- 13 Neqhstan ni towqu achchiš liwunaki ti yoqkin thxotžkitikištan, na lukmach wawa mathchiñ žon tanšxapa qhurchiča.
- 14 Ans na žonakišiki pišk paqh akilž qhara thätatača na žon layaxu, ni šqorž tukkištan naza ch'eqti yoqa oqaxu, xalla nikhu na žonki chheph wata tiršuchiš uywita khekiča.
- 15 Neqhstan ni towqu achchiš šqoraki niž atkištan na žon qužaxu qhaš xothchiča tshi pujužtaqas;
- 16 ans ti yoqaki xwarsku na žon yanapchiča, neqhstan ni towqu achchiš šqoraž xothta qhaš ti yoqaki niž atkiš liw likhšiča.
- 17 Xalla nižtikištan ni towqu achchiš šqoraki na žonaxapa añcha žaxwchiča, neqhstan ni šqoraki nakištan oqhñi matinakžtan qichasi oqhchiča, nizaša ni Yös li kašni žoñinakžkinami, nizaša ni Jesús ekta taqukiš thapa quštan kiriñinakžkinami.
- 18 Neqhstan ni towqu achchiš šqoraki ni chawkh qot atkiš t'ukšiča.

Apocalipsis 13

- 1 Werhmi ni chawkh qot at philkiś tshitsincha, neqhstan ni chawkh qotkiŕtan tshi anawal uywa ulanŕkiŕni cherchincha, xalla ni uywaki towqu achchiŕtaŕcha niŕaŕa qhalu waxirchiŕtaŕcha. Niŕaŕa ŕapa waxrikiś tshi pilluchiŕtaŕcha, niŕaŕa ninakŕ achkiŕiki Yŕŕtaxapa moq'u khjirtichiŕtaŕcha.
- 2 Xalla ti weriŕ cherta anawal uywaki tshi k'it miŕhiŕtaqaŕtaŕcha, niŕaŕa niŕ qhxochaki ni oso irata qhxochchiŕtaŕcha, niŕaŕa niŕ ataki liwunŕ ataŕtaqaŕtaŕcha. Neqhstan ni towqu achchiŕ ŕqoraki niŕkiŕ niŕ julŕ jilir aŕi thachiŕcha.
- 3 Neqhstan werhki ni anawal uywiŕ tshi acha ŕhoxrichta tikhŕmaya cherchincha, neqhstan ni tikhŕmaya ŕhoxrichtaki chhetintataŕcha; niŕaŕa thappacha ti ŕoŕinakaki ni cherŕku aŕcha iŕpantichiŕcha neqhstan ni anawal uywa apŕiŕcha.
- 4 Niŕaŕa ti ŕoŕinakaki ni towqu achchiŕ ŕqora ni anawal uywiŕkiŕ aŕi thatiŕkiŕtan amtichiŕcha tuŕ khikan: “ŕJekhpan ti anawal uywa irata ŕelhxo, niŕaŕa jekhpan ti anawal uywiŕtan qichasasaxo?”
- 5 Niŕaŕa ni anawal uywiŕkiŕiki Yŕŕtaxapa anawalinaka niŕaŕa chuchŕnaka chiŕ thataŕcha, neqhstan ni anawal uywaki paqhpikqhalu piŕk jiŕiŕ irpiŕ jiliri thataŕcha.
- 6 Neqhstan ni anawal uywaki nuŕ chitakama Yŕŕtaxapa moq'u chichiŕcha, niŕaŕa Yŕŕ thuxapa niŕaŕa Yŕŕ thŕ moq'umi, niŕaŕa Yŕŕ timlu qhanawitxapami niŕaŕa ni tsewka yoqkin ŕelhŕinakŕxapami.
- 7 Niŕaŕa ni anawal uywaki ni ch'uwa quŕŕiŕ ŕoŕinakŕtan kira ŕalax khitaŕcha atipaŕnkama; niŕaŕa niŕi thapaman saranakŕkiŕimi, wathanakŕkiŕimi, niŕaŕa ni thapaman taqu chiŕni chawkh wathanakŕkiŕimi jiliri uchŕtaŕcha.
- 8 Neqhstan thappacha ti yoqkiŕ qamŕni ŕoŕinakaki ni anawal uywa amtichiŕcha, xalla ni ŕoŕinakŕ thŕki ni ŕŕa wilanaŕtaqaŕŕ konta ŕetchiŕ liwrukiŕ ti yoqa thulŕtikiŕtanpacha ana katoqtaŕcha.
- 9 Niŕaŕa xaqhsiltaŕlax khuŕniŕiŕ niŕix nonŕla:
- 10 “Xalla ni tanta oqax khitaki, tantapanŕ oqakiŕcha; niŕaŕa ni paqh kuchillŕtan tikhŕnax khitaki, ni paqh ar kuchilŕtan kontapanŕ khekiŕcha.” Xalla teqhŕiŕ ni ch'uwa quŕŕiŕ thapa quŕtan Yŕŕ kirichi jila kullakinaka juŕsnakiŕcha.
- 11 Neqhstan werhki yaqha anawal uywa cherchincha, xalla niŕi ti yoqkiŕtan ulanŕkichiŕcha. Niŕaŕa ni anawal uywaki piŕk ŕŕa irat waxirchiŕtaŕcha, ans niŕi ni towqu achchiŕ ŕqoraŕtaqaŕŕ chiyatŕcha.
- 12 Niŕaŕa niŕi ni tukkin khiŕni anawal uywiŕ tukkiŕ ni irata aŕŕiŕ jiliritaŕcha, niŕaŕa niŕi ti yoq ŕoŕinaka ni tukkin khiŕni anawal uywa amtax khetŕcha, xalla niŕi niŕ tikhŕmaya ŕhoxrichtikiŕtan chhetintataŕcha.
- 13 Niŕaŕa ni anawal uywaki paqh chimpunakaŕaqaŕŕ pŕtŕcha, niŕaŕa niŕi ni tsewka yoqkiŕtan ti yoqkiŕ ni ŕoŕinakŕ tukkiŕ uŕŕ thxotsqatŕkatŕcha.

14 Xalla ni sinalz'tan ti yoqkiś qamñi zoñinaka q'otchiča ni anawal uyważ cheran, niżaśa ti zoñinaka ni anawal uywa tshi paqh kuchillz'tan tikhśmaya šhoxrichtikiśtan žethchi xalla niżta irata pax khichiča.

15 Niżaśa ni wiruñ thonchi anawal uywiżkiśiki, ni tuki thonchi anawal uywa irata pata žethśqatś aśi thatača, neqhśtan ni zoñiż pata anawal uywaki chiyax khitača, niżaśa ana ni amtiñi zoñinaka thappacha konqatax khekiča.

16 Niżaśa niki ni qolta khiñimi, paqhi khiñimi, želinchiśnakami ana želinchiśnakami, manta pañinakami niżaśa ana manta pañi zoñinakami ninakż žew qharkiś ananax ninakż aykiś tshi chimpuz'tan chimpax khichiča.

17 Niżaśa ana ni chimpuchiś zoñinakaki anaż qhayimi, tuyimi, atatča, ans ni chimpita uśh ni anawal uywiż thuchiśnakaqas qhayimi niżaśa tuyimi atasača.

18 Xalla teqhśiż ni zoñinakaż katoqtaki juñsnakiča, niżaśa ni anawal uywa qanta qana, xalla niki zoñiż qaniča. Xalla niż qaniki tiča: Taqchukuwatha taqchukuqhalu taqchukchiśśa.

Apocalipsis 14

1 Neqhśtan werhki ni Sión kurż tukkiś ni üśa cherchinča. Xalla niżtan chika 144 watha zoñinaka želatča, xalla ni zoñinakaki ninakż aykiś ni Ūśiż thü niżaśa niż Ephż thü khjirtichkamatača.

2 Neqhśtan werhki ni tsewka yoqkiśtan muspa taż qhaś lox khiñi xalla niżta irat xora nonśinča, niżaśa tshi anawal xorxoñi kithśñiżtaqaśtača; niżaśa tama kitara ikhñi zoñinakż xorażtaqaśtača.

3 Niżaśa ninakaki ni chawkh julś tukkiś tshi ew wirsu itsatča, niżaśa ni paqhpik žethñi zoñinakż tukkiśimi niżaśa ni qamchi ephnakż tukkiśimi. Neqhśtan anaż xaqhsiltami ni wirsu katoqi atatča, ans ni 144 watha ti yoqkiśtan liwrita zoñinakaqas atatča.

4 Xalla ti zoñinakaki anapan mätaqa paxchiča, niżaśa tinakaki machurapanča. Xalla ti zoñinakaki ni üśa xaqhsi oqanami apśñinakača. Niżaśa ti zoñinakaki ti zoñinakżkiśtan Yöstaxapa niżaśa ni Ūśiżtaxapa tshi qallantiśtaqaś thatača.

5 Xalla ti zoñinakż atkiśiki anapan ni toskar taqunaka wathżtača, ans tinakaki ni Yös chawkh julś tukkiś anapan khjuchichiśśa.

6 Neqhśtan werhki ti pach taypikiś tshi anjila oqhñi cherchinča, xalla ni anjilaki ti yoqkiś qamñi zoñinakżkiś watay wata thurñi Yös śuma kintunaka maśinśxapa chhichatča, niżaśa thapa chawkh wathanakżkiśimi niżaśa saranakżkiśimi niżaśa thapaman taqu chiñi wathanakżkiśimi maśinśxapa.

- 7 Nízaša ni anjilaki thapa aştan tuż khetča: “Ančhukki Yös eqhsna, nízaša nížkiś thüž alt'a, nízaša níž juchjiptayś oraki irantižkichiča. Nízaša ančhukki ni tsewcta yoqa nízaša ti yoqa, ni chawkh qota nízaša ni xalśurinaka pächiž amta.”
- 8 Neqhştan ni pişkkiś khiņi anjilaki apžkichiča, tuż khikan: “¡Xalla ni Babilonia chawkh wathaki t'eşintača, t'eşintača, xalla ti wathaki thappacha ni chawkh wathanaka níž iž iş winužtan likinchiča!”
- 9 Neqhştan níž xaru khiņi anjilaki apžkichişaqaşsa thapa aştan čiķan: “Nízaša ančhukakiştan tşišuņaki ni anawal uywaž amtakiž niki, nízaša ni uywa irata pätižkişimi nízaša níž qharkiś uşh níž aykiś ni anawal uywiž chimpuž chimpisqatakiž niki,
- 10 ni Yös žaxwta winu likhşkiś thonakiča, xalla niki níž taskiś níž ch'uw žaxwa alžtača; neqhştan ni žoņinakaki ni Ūşiz tukkiś nízaša anjilanakaž cheran ni asufrižtan nízaša ni ujžtan t'aqhişakiča.
- 11 Nízaša ni t'aqhişiś žqetiki watay wataž žqetča, nízaša ni anawal uywa amtiņinakžtaki anaž wēnami maxiņami jejs želhča, nízaša ni anawal uywa irata päta amtiņinakžtami nízaša níž chimpu tanşņinakami.”
- 12 ¡Xalla teqhşiz ni ch'uwa quşiś žoņinakž thapa quşki juņsnakiča, nízaša ni Jesusižkiś thapa quşişinakami nízaša níž li kaşņinakami!
- 13 Neqhştan werhki ni tsewcta yoqkiştan tşhi xora čižkiņi tuż khikan nonşinča: “Amki ti khjira: ‘Ańcha waliča teqhştan tikhchuk ni Yös Tatžtan chika qamqan tikhşņi žoņinakaki.’ ” “Ni Espirituki– nužuča khiča– , nízaša ninakaki ninakž lanqşkiştan jejžnakiča, nízaša ninakaž pätanakaki ninakžtan chika tiraž želhča.”
- 14 Neqhştan werhki tşhi chiw tşhiri cherchinča, xalla ni tşhir juntuņaki ni žoņž Mati irata julşiz želatča. Xalla ni žoņiki níž achkiś qor pilluchištača nízaša níž qharkiś xatžta žhipś kuchillu tanşitača.
- 15 Neqhştan ni timlukiştan tşhi anjila ulanžkichiča thapa aştan qhawkan, ni tşhir juntuņ julşi želhņižkiś tuż khikan: “¡Am žhipś kuchillu čhhaphžna, nízaša ti yoqkiś poqchinaka axžna; xalla ni oraki irantižkichiča, nízaša ti yoqkiś poqchiki welhşiča!”
- 16 Neqhştan ni tşhir juntuņ julşi želhņiki níž žhipś kuchillu ti yoqkiś watqatchiča, neqhştan ti yoqkiś poqchinaka axşiča.
- 17 Neqhştan ni tsewcta yoqkiştan yaqha anjila ni timlukiştan ulanžkichişaqaşsa, nimi nížtaşaqaş xatžta žhipś kuchillu tanşişaqaştača.
- 18 Neqhştan ni altarkiştanaki yaqha anjila ulanžkichişaqaşsa, xalla ni anjilaki ni ujžxapa aşşištača, neqhştan niki ni xatžta žhipś kuchillu tanşižkin thapa aştan qhawşiča tuż khikan: “¡Amki ni am xatžta žhipś kuchillu čhhaphžna, nízaša ti yoqkiś želhņi uw şhoxllunaka axžna, xalla ni uwanakaki welhşipanča!”

¹⁹ Neqhstan ni anjilaki niž žhipś kuchillu ti yoqkiś watqatchičha, nižaša ti yoqkiś želhñi uw muntinakžkiśtan ni uwanaka k'uthchičha, neqhstan ni uwa thekanś k'orkiś alśičha, neqhstan ninaka sphitsxapa xalla niki Yös žaxwačha.

²⁰ Nižaša ni uwanakaki ni chawkh wathž šawntan sphitstatačha, nižaša ni k'orkiśtanaki lhokh ulanchičha, xalla ni lhokhki ni kawallž atkiś tshitsqatś jirukama irantichitačha, nižaša niki tshi chheph paqhi tupu chhiñsičha.

Apocalipsis 15

¹ Neqhstan werhki ni tsewkta yoqkin tshi išpantichuk chimpu cherchinčha: Towqu anjilanaka ni uśhka thonñi towqu konanakchiś, xalla ti konztan ni Yös žaxwaki žernatčha.

² Nižtašaqaś werhki tshi putilla ujžtan t'axžta chawkh qota cherchinčha; xalla ni putill qotkiśiki ni anawal uywanakžkiśtan nižaša ni uywa irata pätanakžkiśtan atipchinaka ni Yös kitarchiś tshithchi želatčha, nižaša ninakž qanś thü chimpunakkiśtanami.

³ Neqhstan ninakaki ni Moisés Yös manta päñiž wirsuž itsatčha, nižaša ni Ūsiž wirsu itsatčha tuž khikan: “Ni amiž päta čhultaqinakaki añcha paqhi išpantichukanakačha, nižaša amki thapa aśsiś Yös Tatamčha; nižaša am jikhśnakaki werar šoq'unakapančha, amki ni chawkh wathanakž Reyimpančha.

⁴ ¿Jekhpan ana am eqhsnasaxo? ans am alaxamčha ch'uwa quśsiśamki; nižaša thappacha ni chawkh wathanakaki amkin thonžku am amtakičha, nižaša ni am juchjiptayški maśintačha.”

⁵ Xalla tinakaž wattan werhki ni tsewkta yoqkin ni Yös timlu qhanawita khetsñi cherchinčha, xalla niki ni palt'ita taqutačha.

⁶ Neqhstan ni timlu qhanawitkiśtan towqu anjilanaka ni towqu konanakchiś ulanžkichičha. Xalla ti anjilanakaki tshi jilawalurchiś žkayi nižaša llijñi škiti kuthchinakatačha, nižaša ninakaki ninakž tuśhiž neqhi tshi qor tshaychiśkamatačha.

⁷ Neqhstan tshisuña ni paqhpik žethñi žoñinakžkiśtan šapa anjilžkiś tshi qor tasakama ni Yös žaxwa šhijpi thächičha, xalla ni Yöski watay wata žethñipančha.

⁸ Neqhstan ni timlu qhanawitaki ni žqetižtan šhipsičha, nižaša niž chawkh aś qhanžtanami; neqhstan anaž jekhmi ni timlu qhanawita luśhi atatčha ni towqu anjilanakž towku konanaka watśkama.

Apocalipsis 16

¹ Xalla neqhstan werhki ni timlu qhanawitkiśtan thapa aśtan čhižkiñi xora nonśinčha, xalla ni xoraki ni towqu anjilanakžkin tuž khikan chiyatčha: “Ančhukki ni Yös žaxwa šhijpi towqu tasanaka ni yoqkinž thawqžka.”

- 2** Neqhstan ni tükin khiñi anjilaki oqhźku nĩz tasa ti yoqkiś thawqśiċha; neqhstan thappacha ni anawal uywiź chimpuztan chimpitanakami niźaśa ni anawal uywa irata pāta amtiñinakźkiśimi tshi anawal miśqatñi llajchi sqira ulanchiċha.
- 3** Neqhstan ni piśkkiś khiñi anjilaki nĩz tasa ni chawkh qotkiś thawqśiċha, neqhstan ni chawkh qot qhaśki lhokh khissiċha, tshi źoñi konta lhokhźtaqaś, niźaśa thappacha ni chawkh qotkiś žethñinakaki liw tikhśiċha.
- 4** Neqhstan ni chhephkiś khiñi anjilaki nĩz tasa ni pujuran niźaśa ni qhaś xalśuriran thawqśiċha, neqhstan ni qhaśnakaki lhokh khissiśaqaśa.
- 5** Neqhstan werhki ni qhaś anjila tuź khikan ċiñi nonśinċha: “Amki xalla tuź juchjiptaykuki ch'uwa quśśiś źoñimpanċha, amki ch'uwa quśśiś Yös panċha, niźaśa anśimi tukimi želhċhampanċha.
- 6** Niźaśa ni źoñinakaki ni am ch'uwa quśśiś źoñinakź lhokh thawqċhiċha niźaśa Yöskiśtan ċiñinakź lhokhmi, niźaśa amki ni źoñinaka lhokh likhqatchamċha. ¡Ni źoñinakaki nuźupanź wakiśatċha!”
- 7** Niźtaśaqaś werhki ni altara tuź khikan ċiñi nonśintċha: “Thapa aśśiś Yös Tata xalla nuźupanśaċha, niźaśa amki śoq'u werarapan juchjiptayċhamċha.”
- 8** Neqhstan ni paqhpikkiś khiñi anjilaki nĩz tasa ni thuñkiś thawqśiċha, neqhstan ni thuñźkiś ti źoñinaka ujztan ujaxu aśi thātaċha.
- 9** Neqhstan thappacha ti źoñinakaki anawali khjitchiċha; xalla niźtikiśtanami anapan Yösċin qhutsiċha niźaśa anapan amtichiċha, ans ninakaki tshanti Yöstaxapa moq'u ċiċhiċha, niźaśa ti konanakkiś aśśiś źoñźkinami.
- 10** Neqhstan ni taxśnuku khiñikiś anjilaki nĩz tasa ni anawal uywiś irpiś julśkiś thawqśiċha, neqhstan nĩz irpiśki sumċhi khissiċha. Niźaśa ni źoñinakaki ninakź las ni misñikiś ċh'atśiċha.
- 11** Xalla niźta t'aqhiśkumi ni źoñinakaki anapan ni anawali pāśnakkiśtan apatatchiċha, ans ninakaki ninakź miśñinakźkiśtan niźaśa ninakź llajanakkiśtan tshanti ni tsewċta yoqċin želhñi Yöstaxapa moq'u ċiċhiċha.
- 12** Neqhstan ni taqċhuku khiñikiś anjilaki nĩz tasa ni Éufrates khita chawkh puċkiś thawqśiċha, neqhstan ni puċ qhaśki ni tuwantan thonñi reyinaka watqatśxapa qhonċhiċha.
- 13** Neqhstan ni anawal towqu achċhiś śqorź atkiśtan, niźaśa ni anawal uywiź atkiśtan niźaśa ni Yöskiśtan toskara ċiñiź atkiśtanami chheph ñexw animunaka tshi śċiċhaźtaqaś ulanchiċha.
- 14** Xalla ninakaki ñexw yenqhi animunakataċha, niźaśa ninakaki chawkh chimpunakaź thēźnatċha, neqhstan ninakaki thappacha ti yoqkiś irpiñi jilirinaka ni chawkh aśśiś Yöśtan qichasxapa akhźnatċha.

15 “Cherzna werhki tshi thañ zoñiztaqal thonuča. Añcha waliča ni ana thxaxkan tansñi zoñiki nižaša niž škiti šhoxñimi, ni zoñi ana q'ali oqhlayaxu nižaša niñi peršunpacha niž q'alkiştan ašaxu.”

16 Neqhştan ninakaki thappacha ti yoqkiş irpiñi jilirinaka akhşiča, ni hebreo tawqkiştanaki Harmagedón khita yoqkiş.

17 Neqhştan ni towqukiş khiñi anjilaki niž tasa ti tsekuñ thawqşiča, neqhştan ni timlu qhanawitkiştanaki nižaša ni chawkh julškiştan thapa aştan tshi xora ulanzkichiča tuž khikan: “¡Watchiča!”

18 Neqhştan xorxorñiž želatča, nižaša llijw khiñi xoranakami, nižaša ti yoqaki ni yoqa xwarñiž khen cheqhinchiča, xalla ni yoqa cheqhinsqatñiki thapa yoqa cheqhinsqatñižkiştan tshant anawalitača, xalla nižta yoqa cheqhinsqatñiki ti zoñinakaž julžtikiştanpacha ana nižta watchiča.

19 Nižaša ni chawkh wathaki chhephkiş toxsiča, nižaša ti yoq chawkh wathanakami palhsiča; ans Yöški ni chawkh Babilonia wathkiştan khuñşiča, niž şmali žaxwta winu ni zoñinaka likhqatsxapa.

20 Nižaša thappacha ti kurunakami nižaša ni qhaş taypikiş želhñi yoqanakami qatchiča,

21 nižaša ni tsewka yoqkiştan anawal tuñata tsawanakaž thxotskichiki, xalla ni tsawanakaki xos pişk karka qužitača, qhažta nižta watanami ni zoñinakaki tshanti Yöstaxapa moq'u chichiča ni tsawa wattikiştan, xalla tiki anawal kaştikutača.

Apocalipsis 17

1 Neqhştan ni towqu anjilanakžkiştan tshisuña ni towqu tassiški wethkiş thonžku tuž khichiča: “Pichay werhki amkiş na qhaškiş julşi želiñ iziwir žona kaştikul thěžnača.

2 Xalla ti yoqkiş irpiñi jilirinakaki ta žonatan iz išşiča, nižaša ti yoqkiş qamñi zoñinakaki nāža iziwir winužtan likhchiča.”

3 Neqhştan ni Espirituki werh qhanan cherqatchiča, nižaša ni anjilaki werh ni ch'eqti yoqa chhichchiča. Werhki xalla nikhu na žon tshi anawal lhokh uywižkiş yawchi cherchintča, xalla ni uywaki Yöstaxapa chuchñi zoñinakž thünaka muytata khjirtichištača, nižaša ni anawal uywaki towqu achchištača nižaša qhalu waxirchištača.

4 Xalla na žonki tsoqhchi chupika nižaša lhokh škiti kuthchil oqatča, nižaša näki qorinakžtan t'ikhachchintača nižaša k'achha maşnakžtan nižaša champinakžtanami. Nižaša na žonki nāža qharkiş tshi qor taskiş ni anaşum čhultaqinaka šhipchintača, nižaša nāža iziwir anaşum qamañanakami;

- 5 nizaša na žonki nāza aykiš tshi ana śišta thü khjirtichiśša: “Ni chawkh Babilonia wathaki, iziwir Mātaqanakž mācha, nizaša thapa ti yoqkiš anawalinaka želhñinakžkištanami.”
- 6 Neqhštan werhki na žon ni ch'uwa quśśiś žoñinakž lhokhžtan likhchi cherchinča, nizaša ni Jesusa cherñiž khen tikhśinakžkištanami. Xalla nuž cheržku werhki añcha ispantichi khissinča.
- 7 Neqhštan ni anjilaki wethkiš tuž khichiča: “¿Qhažtikištanim ispantixo? Werhki amkiš ta žona xamašit amtita qhanal kheča, nizaša ta žon chhichñi towqu achchiš nizaša ni qhalu waxirchiš anawal uywižkištanami.
- 8 Xalla ni amiž cherta anawal uywaki tukitanpachapanž želatča, ans niki anaž iya želakiča; nizaša ima thatanta khikan ni anawal uywaki ni qos phetkin chhichtaž khekiča. Nizaša ti yoqkiš qamñi žoñinakž thü ana ti yoqa thulžtikištanpacha ana ni žethš liwrukiš khjirtažlax niki, xalla ni anawal uywa cheržku ispantakiča, xalla ni anawal uywaki tukitanpacha želatča ans xašiki anaž iya želhča, neqhštan niki wilaž kephžkakiča.
- 9 “Xalla teqhśiž žoñinakaki ni śiśnakchiš nizaša katoqśnakchiš juñsnakiča: Xalla ni towqu achaki na žonaž julžta towqu kurunakaž thēža; nižtaśaqaš ni towqu achaki ni towqu ti yoqa irpiñi jilirinakžkinśaqaš thēža.
- 10 Nizaša ti irpiñi jilirinakžkištanaki taxśnuku qatchiča, tshisuña ninakžkištanaki irpiča nizaša ni tshiki imaž irantižkiča. Xalla niki thonžku anaž añcha ažqa thurakiča.
- 11 Xalla ni ažqa želhchi anawal uywaki nizaša ans ana želhñiki, xalla niki qonqukiš khiñi irpiñi jiliriča; nizaša niki ni towqukištanśaqaśša, nizaša niki thappacha thatanś qhutñipanž chhichcha.
- 12 “Xalla ni amiž cherta qhalu waxranakaki qhalu irpiñi jilirinakača, ti jilirinakaki imašiz irpi qallantiča; ans tinakaki tshi jejapachallaqaš ni anawal uywižtan chika irpiš jiliri tanžnakiča.
- 13 Xalla ni qhalu irpiñinakaki palt'ichiča, neqhštan tinakaki ni anawal uywižkiš tinakž jilir aši thäkiča.
- 14 Neqhštan tinakaki ni Ūšiž moq'už qichasakiča, ans ni Ūšaki tinaka atipakiča, xalla niki tatkištan tshan Tatača, nizaša reykištan tshan Reyiča; nizaša nižtan chika khiñinakaki qhawžtanakača nizaša illštanakača nizaša thapa quśśiśnakača.”
- 15 Neqhštan ni anjilaki wethkiš khichiśaqaśša: “Xalla na iziwir žonaž qhaškiš julžta amiž chertanakaki, wathanakača, žoñinakača nizaša thapaman tawqchiš chawkh wathanakača.

¹⁶ Nižaša ni amiž ni anawal uywa qhalu waxrichiś chertaki, xalla tinakaki na iziwir žon iñarakiča, nižaša q'ali śinallaž ekakiča nižaša nāža xañchiž lulakiča, neqhstan nāža xañchiž ujznakiča.

¹⁷ Xalla tinakaki Yösphanž nuž päxu onanchichiki: Neqhstan ninakaki palt'akiča ni irpiś jiliri ni anawal uywižkiś thäsxapa, xalla ni Yös chitakama kumliskama.

¹⁸ Xalla na amiž cherti žonki, ti yoqkiś irpiñi jilirinaka irpiñi chawkh wathača.”

Apocalipsis 18

¹ Xalla neqhstan werhki ni tsewcta yoqkiśtan yaqha anjila śhujžkiñi cherchinča, xalla ni anjilaki jilir achchištača; neqhstan ti yoqaki thappacha niž qhanžtan qhana khissiča.

² Nižaša ni anjilaki thapa aśtan tuž khikan qhawatča: “;Xalla ni Babilonia wathaki waxa eśśiča, waxa eśśiča! ;Nižaša ni wathaki ni yenqhanakž qamaña khissiča, nižaša thapaman yeqhanakž śhoxś qhuya khissiča, nižaša thapaman anaśum wežlanakž thura khissiča nižaša ni ñexw k'it uywanakž thxaśmi!

³ Nižaša thappacha ni chawkh wathanakaki nāža iz is winužtan likhchiča; nižaša ti yoqkiś irpiñi jilirinakaki na žonatan iz iśśiča, nižaša ti yoqkiś tuyśnakchiś žoñinakami na žon amtiñiž khen añcha želinchiś khissiča.”

⁴ Neqhstan werhki tshiztan ni tsewcta yoqkiśtan chizkiñi nonśinča: “Ančhuk wetha khiñi jila kullakinaka ni chawkh wathkiśtanž ulnalla, ana ninakž uj päśnakkiś mitiśxapa, nižaša ninakž llakimi ana ančhukakiś wataxu;

⁵ nižaša ninakž uj pätanakaki ni tsewcta yoqa iranta tawqissiča, neqhstan Yöski ninakž uj pätanaka śiśśiča.

⁶ nižaša na žonaž yaqha žoñžkiś thätaki nižtapacha nakiś thepna; nižaša na žonaž pätiśtan tshi nužtan phxoqa; nižaša ni awarinti piśk nužtanž t'axžina, na žonaž yaqhižkiś t'axžintikiśtan;

⁷ nižaša ančhukki na žonakiś llakiśhiś nižaša t'aqhiśiś thä, nižaša na žon mita quśśiś ana nāšku kaśtitikiśtan. Xalla na žonki nāža quśkiś tuž khiča: ‘Xalla teqhśi werhki tsha irpiñi jilirižtaqal julśi želuča. Werhki anača žewt nižaša anal t'aqhiśasača.’

⁸ Xalla nižtikiśtan na žona llakiki tshi nöxqaž thonakiča: Ni tikhśmi, llakimi, nižaša ni čher mach'ami, neqhstan na žonki ujkiś ujžtal khekiča; xalla ni Yös Tataki walxa aśśiśśa, nižaša niča na žon ujchiśpan khichiki.”

⁹ Xalla ti yoqkiś na žonatan iz izku irpiñi jilirinakaki, nižaša ni inaru kaśtichinakami, qäkiča nižaša nakiś uj tantikiśtanž llakiśhakiča.

- 10 Neqhstan ninakaki näza kaštiku cherzku azkinz khisnakiča, nižaša ninakaki tuž khekiča: “¡Aywira, am Babilonia chawkh wathaki, nižaša ni aššiš chawkh wathami! xalla ni am kaštikuki ana pinsan thonchiča.”
- 11 Nižaša ti yoqkiš tuyšišnakami qäkiča, nižaša ninakaki ni chawkh wathkištan llakt'izinkakiča, neqhstan ninakz tuyšnaka anaž jëkhmi qhayñi želakiča:
- 12 Ninakztaki qorinakatača, päšnaka, k'achha mašnaka, champinaka, jila walurchiš pañunaka, nižaša ni šhapilanakami, nižaša thapaman tiñinaka nižaša lhokhmi, nižaša thapaman šuma samañchiš mašunakami, nižaša ni marfil čhultaqinakami, nižaša k'achha mašunakkištanami, nižaša jirunakkištanami, nižaša ni marmolkištanami;
- 13 nižaša ni kanel qužimi, nižaša ni k'achha samañanakami, inšinšumi, k'achha samañami, winumi, jičhi khewami, jak'umi, tirikumi, nižaša ni qužñi uywanakami, üšanakami, kawallunakami, awtunakami, nižaša ni žoñž manta päñi žoñinakami, xalla tinakaki žoñ žetchišnakača.
- 14 Neqhstan ninakaki ni chawkh wathkiš tuž khekiča: “¡Amki ana ni mašq'i čherchišamča xalla ti mašq'aki añcha pekñamtala; nižaša ammi watay wataxapa ni am k'achha želinšnaka apt'ichamča!”
- 15 Nižaša xalla ni čhultaqinakztan niwušhyu päñinakaki ni chawkh wathaž khen želinchiš khissiča, neqhstan ninakaki ni kaštiktikištan qäkan nižaša llakt'aškan azkinz khisnakiča,
- 16 nižaša ninakaki tuž khekiča: “¡Aywira ni chawkh watha! Xalla ni wathaki jila walurchiš škiti kuthchitača, nižaša chupika, lhokh tiñta škitchištača, xalla ninakaki ni qoržtan t'ikhachtatača, nižaša ni champinakztanmi, nižaša ni k'achha mašnakztanami.
- 17 ¡Neqhstan ana pinsanqaš ti muspa želinšnaka qatchiča!” Nižaša thappacha ni walsa chhichñi kapitananakaki, nižaša ni chawkh qot ata oqhñinakami, nižaša ni chawkh qotkiš lušhiñinakami, nižaša ni chawkh qotkiš lanqžku qamñinakami, azkin eklichiča
- 18 neqhstan ninakaki ni chawkh watha tantikištan qhawchiča: “¿Xaqhsilta chawkh wathat ti chawkh watha irata khesaxo?”
- 19 Neqhstan ninakaki ninakz achkiš qäkan, llakt'izinkan, qhawkan philžtan thatsiča: “¡Aywira ni chawkh watha! Xalla ni chawkh wath želinšnakan muspa želinchiš khissiča, thappacha ni chawkh qotkiš walsichiš žoñinakaki. ¡Neqhstan ana pinsanqaš t'ešinta khissiča!”
- 20 Tsewcta yoqa amki ti chawkh wathaž khen chipžnalla; nižaša ančhuk ch'uwa qušiš jila kullakinaka chipžnalla, nižaša ni apuštulanakami nižaša ni Yöškištan čhiñinakami, ans ni Yöški ninaka juchjiptaykuki ančhuk juchjiptayta khisqatchiča.

21 Neqhstan tshi walxa aśśiś anjilaki tshi maś waytichiča, xalla niki tshi paqh thax maštaqaštača, neqhstan ni chawkh qotkiś thxotkan tuż khichiča: “Am Babilonia chawkh wathamki tižta iratam thxotta khekiča, nižaša ti žoñinakaki anaž iya am cherakiča.

22 Nižaša ni am kallkiŕstanaki anaž iya nonžnakiča, nižaša ana ni am kitar wirsumi, nižaša ana ni chut wirsumi, ana ni tothinakž xorami, nižaša amkiŕiki anaž iya lanqŕni žoñinaka želakiča, nižaša amkiŕiki anaž iya ni thax maś xorami nonžta khekiča.

23 Nižaša amkiŕiki anaž iya ni mich qhanaki qhanakiča, nižaša amkiŕiki anaž iya ni phišta päni xoraki nonžta khekiča. Xalla ni am tuyś xoxoñinakatača ti yoqkiś aśŕiŕiki, nižaša amki thappacha ti chawkh wathanaka ni layqižku q'otchamča.”

24 Xalla ni chawkh wathkiŕiki ni Yöŕkiŕstan čiñinakž lhokh nižaša ni ch'uwa quŕŕiŕi jila kullakinakž lhokhž wathžtaki, nižaša thappacha ti yoqkiś kontanakami.

Apocalipsis 19

1 Xalla neqhstan werhki ni tsewka yoqkin tama želhñinakž xora nonŕinča, tuż khikan: “¡Aleluya! Učumnaka Yöŕtača xalla ni liwrismi nižaša ni chawkh qhan aŕimi,

2 xalla ni Yöŕki cheqpacha werarkiŕstanž juchjiptayñiča; nižaša niki na anawal iž ižiñ žon kaŕtikchiča, xalla na žonki nāža iž iŕtan ti yoqa q'otchinča; nižaša na žonakiŕ ni Yös manta päni jila kullakinakž tikhžta thonchiča.”

3 Neqhstan wilta tuż khichiča: “¡Aleluya! Nižaša na žona žqetiki anapanž yawakiča.”

4 Neqhstan ni piŕkqhalu paqhpikchiŕ qamchi ephnakami nižaša ni paqhpik žethñi žoñinakami yoqa iranta pukt'ižku Yös amtichiča, nižaša ni chawkh julŕkiŕ julŕi želhñižkiŕ tuż khichiča: “¡Aleluya! ¡Xalla nužupanx khila!”

5 Neqhstan ni chawkh julŕkiŕta tshi xora nonŕintča, tuż khikan: “¡Thappacha ančukki qolta khiñimi paqhi khiñimi ni wethnaka Yös alt'a, nižaša thappacha ančuk niž manta päñinakami, nižaša ni Yös eqhsni žoñinakami!”

6 Nižaša werhki tama žoñinakž xoražtaqaŕ nonŕintča, tshi qhaŕ loxkhiñiž xoražtaqaŕ, tuż khikan: “¡Aleluya! Xaŕiki ni učumnaka thapa aŕŕiŕi Yös Tataki, irpi qallantichiča.

7 Nižaša učumnakkiž chipžlalla, nižaša thapa quŕtanž alt'ilalla, xalla ni Üŕiž ŕalŕ thuñiki irantižkichiča. Nižaša niž thunki thakŕinča:

8 Nižaša nakiŕiki ni walurchiŕ žkayi, llijñi ŕkiti kuthžnax khitača, xalla ni walurchiŕ ŕkitiki nāža ŕuma ŕoq'u qamtača ni chuwa quŕŕiŕi jilanakžkiŕtan.”

- ⁹ Neqhstan anjilaki wethkiś tuż khichiča: “Amki ti khjira: ‘Añcha waliča ni Ūśiź śalś phištikiś maśinta jila kullakinakaki.’ ” Neqhstan wilta khichiča: “Ti taqunakaki Yös werar taqunakapanča.”
- ¹⁰ Neqhstan werhki ni anjilź qhxochkiś killśintča ni amtiśxapa, ans ni anjilaki wethkiś khichiča: “Amki ana niźta pä, werhki Yös manta päyinśaqaśtča am irata, niźaśa ni am jila kullakinaka ni Jesús śuma taqu apśñinaka irata khella. Ans amki Yöskin amta.” Xalla ni Jesús śuma taquča ni Yöskiśtan chiñinakźkiś thaxśñiki.
- ¹¹ Neqhstan werhki ni tsewkta yoqa khetsi cherchinča; xalla nikhu tshi chiw kawallu thenskichiča, xalla ni kawallkiś yawchi źoñiki Thapa quśśiś Werar źoñi khitatača, xalla ni źoñiki śuma śoq'u irpatča niźaśa ni kirkiśimi.
- ¹² Niźaśa niź źhukiki ujźtaqaś llijatča, niźaśa niź achkiśiki wakchi pillunaka chhichatča; niźaśa niki tshi khjirtichtača xalla ni khjirtaki anaź jėkhmi paxatča, ans niqaź paxatča.
- ¹³ Niźaśa ni źoñiki lhokhźtan tiñta śkiti kuthchitača, xalla ni źoñź thūki tiča: Yös Taqu.
- ¹⁴ Niźaśa ni tsewkta chawkh śultatunakaki walurchiś śkiti kuthchi ni apźnatča, niźaśa śapamayni chiw kawallkiś yawchikamatača.
- ¹⁵ Niźaśa ni źoñźkiśtanaki tshi ar paqh kuchillu ulnatča, xalla ni kuchillźtan ni chawkh wathanaka śhoxrichśxapa. Niźaśa ni źoñiki jir lantiźtan irpakiča. Niźaśa niƀpachaź ni uwanaka thekźnakiča ni thapa aśśiś Yös źaxwta winu jesxapaki.
- ¹⁶ Niźaśa ni źoñiki niź qharkiś niźaśa niź qomkiś ti khjirtichtača: “Iрпиñi jilirźkiśtan tshan Irpiñiča, niźaśa tatanakźkiśtan tshan Tatača.”
- ¹⁷ Neqhstan werhki tshi anjila ni thuñkin tshithchi cherchinča, xalla ni anjilaki thapa aśtan qhawatča tuź khikan, thappacha ti pachkiś layñi weźlanaka: “;Tikhuź thona, niźaśa akhsna ni Yös thāta ćhheri luhlśxapa,
- ¹⁸ niźaśa anćhukki ni irpiñi jilirinakź xañchi luhlśxapa, niźaśa ni śultatunaka irpiñi jilirinakź xañchi luśhxapami, niźaśa ni walxa thup źoñinakź xañchi luśhxapami, niźaśa ni kawallunakź xañchimi niźaśa ni kawallunakkiś yawchi źoñinakź xañchi luhlśxapami, niźaśa thapa xañchi luhlśxapami: Manta päñi źoñinakź xañchi lulimi ana źoñź manta päñinakź xañchi lulimi, niźaśa okhalź xañchi lulimi chawk źoñź xañchi lulimi!”
- ¹⁹ Neqhstan werhki ni anawal tsukhchuk uywa cherchinča, niźaśa ti yoqa irpiñi jilirinakami ninakź chawkh śultatunakźtan, xalla ninakaki ni chiw kawallkiś yawchi źoñźtan niźaśa niź śultatunakźtan qichasxapa akhsitača.
- ²⁰ Neqhstan ni anawal tsukhchuk uywaki ni Yöskiśtan chiñinakźkiśtan toskara chiñiźtan chika tantatača, xalla ni toskara chiñiki ni chiw kawallkiś yawchiź tukkiś chimpunaka niźaśa milajrunaka päťqalča. Xalla ni Yöskiśtan

chiñinakzkiştan toskara chiñiki ni chimpunakztan ni anawal uywiż chimpu chimpisqatqalcha niżaşa ni anawal uywa irata pāta amtisqatqalcha. Neqhştan ni anawal uywaki ni Yösikiştan chiñinakzkiştan toskara chiñiztan žethñipacha ni ujztan asufriztan asñi qotkiş thxotztača.

21 Niżaşa ni yaqha žoñinakaki ni chiw kawallkiş yawchi žoñz atkiştan ulañi paqh kuchillztan kontača, niżaşa thappacha ni chhişwi luhñi wezlanakaki ni žoñinakz xañchiztan chheqhchiča.

Apocalipsis 20

1 Neqhştan werhki ni tsewcta yoqkiştan tshi anjila şhujzkiñi cherchinča, ni anjilaki ni sumchi laqh phet llawi tanşi niżaşa tshi chawkh karina niż qharkiş tanşitača.

2 Xalla ti anjilaki ni towqu achchiş ñexw uywa tanşıča, xalla ñiki ni tukita şqora Saxra khitača, neqhştan ni anjilaki watha wataxapa ni karinztan čelhşiča.

3 Neqhştan ni anjilaki ni sumchi laqh phetkin thxotchiča, niżaşa ni şankiş tshi teqş chimpuztan chimpişşiča ana iya ni chawkh wathanaka q'otaxu ni watha wata watškama, neqhştan ni thuñiz irantiżkitan ni Saxraki tshi upakamalla jerztaż khekiča.

4 Neqhştan werhki wakchi chawkh julšnaka cherchinča, niżaşa ni julšnakkikişiki ni juchjiptayş jiliri tanşi žoñinaka julşi cherchinča. Niżaşa werhki ni Jesuşiżkiş niżaşa Yös şuma taqukiş thapa quştan khen acha murzinta žoñinakz animu cherchinsaqaştča. Xalla ti jilanakaki anaż ni anawal uywanaka amtitqalča niżaşa ana ni irata pātanakkişimi, niżaşa ninakaki anapanz ninakz aykişimi ninakz qharkişimi chimpisqatqalča. Neqhştan ninakaki wilta žethchiş khissiča niżaşa Crištuztan watha wata irpichiča.

5 Ans ni yaqha tikhşi žoñinakaki ana wilta jakatatchiča ni watha wata phxoqškama. Xalla tiča tukkin jakatatški.

6 ¡Añcha waliča ni tukkin jakatatskiş jakatatñi žoñinakaki, xalla ni jilanakaki ni ch'uwa wathchiş žoñinakztan qamş wakişiča! Xalla ñixarpacha tikhški ninakzkiş anaż čhhul aşşiş khekiča, ans ninakaki Yös niżaşa Crištuż manta pāñi jilirinakaż khekiča, niżaşa ninakaki ninakztan watha wataż irpakiča.

7 Neqhştan ni qhaluwatha wattanaki, ni Saxraki čelhtikiştan jerztaż khekiča,

8 neqhştan ni Saxraki ni chawkh wathanaka q'otiz ulnakiča, xalla ni Gog khita niżaşa ni Magog khitami niżaşa ninakz chawkh şultatunakami, xalla ni žoñinakaki ni chawkh qot philażtaqaş ana qanchuka khekiča.

9 Neqhştan ni tama žoñinakaki thapa ti yoqkiş oqhchiča, ni ch'uwa quşşiş žoñinakz watha muyuntişxapa, niżaşa ni Yös pekta chawkh watha. Ans ni tama

žoñinakzkišiki tsewktan ujž thxotskichiki neqhštan ni ujki thappacha ninaka ujchiča.

10 Neqhštan ni ninaka q'otñi Saxraki ni ujžtan asufrižtan asñi ujkin thxottača, xalla nikhuki ni anawal uywanaka nižaša ni Yösikištan toskara chiñi žoñinakami thxottašaqaštača. Xalla ni thaqhišiškin ninakaki watay wata wënami maxiñami t'aqhišakiča.

11 Neqhštan werhki tshi chiw chawkh julš cherchinča, nižaša xalla ni julškiš julši želhñi žoñimi. Xalla ni julši želhñiž tukkišiki ti yoqami ni pachami thappacha qatchiča, neqhštan ti yoqami ni pachami ana xaqsinami iya chertača.

12 Nižaša werhki qolta khiñimi paqhi khiñi tikhšimi ni chawkh julš tukkiš tshithchi cherchinča, neqhštan tshi liwru khetžta cherchinča, xalla ni liwruki žetchiš liwru khitača. Xalla ni tikhši žoñinakaki ninakž pätaxamkištan juchjipytatača, nižaša ni liwrukiš ninakaž pätanakaki khjirtašaqaštača.

13 Nižaša ni chawkh qotaki, ni chawkh qotkiš tikhši žoñinaka thächiča, nižaša ni sumchi laqh tikhš phetaki neqhš tikhši žoñinaka thächišaqaša; neqhštan thappacha ni žoñinakaki ninakaž pätaxamkištan juchjipytatača.

14 Neqhštan ni sumchi laqh tikhš phetaki ni uj asñi chawkh qotkin thxotžtača. Xalla ti chawkh qotaki piškkiš tikhš khitača,

15 nižaša ni žetchiž liwrukiš ana thü katoqsqatchinakaki, ni uj asñi chawkh qotkin thxottača.

Apocalipsis 21

1 Neqhštan werhki ew pacha nižaša ew yoqa cherchinča; xalla ni tukkin khiñi yoqami tukkin khiñi pachami watchiča, nižaša ni chawkh qotami anaž iya želatča.

2 Neqhštan werhki ni ch'uwa qušiš watha cherchinča, xalla ñiki ew Jerusalén watha khitača, nižaša ni wathaki ni tsewka yoqkištan Yös tukkištan šhujžkatča. Xalla ni wathaki tsha šalsñin turžtaqaš muspa ew škiti kuthšišžtaqaštača nža thowžtan šalsxapa.

3 Neqhštan werhki ni chawkh julškištan thapa aštan tuž khikan chžkiñi nonšintča: “Xalla teqhšičha Yös ni žoñinakžtan qamš yoqaki. Nižaša ni Yösiki ninakžtan qamakiča, nižaša ninakaki niž wathaž khekiča, nižaša ni Yöspachaž ninakž Yös khekiča.

4 Nižaša ni Yösiki thappacha ninakž qax žhujžinakiča, nižaša anaž iya tikhšmi, qayimi, t'aqhišišmi, nižaša xañchi mišqatšmi želakiča; xalla ni tuki želhñi čhultaqinakaki lijw watchiča.”

- 5 Neqhstan ni chawkh julski julski tuż khichiča: “Werhki thapa chhultaqi ewukama khisqatinča.” Neqhstan wiltaşaqas khichiča: “Amki ti taqunaka khjira, ti taqunakaki cheqpacha werarapanča.”
- 6 Neqhstan niki wethkiş tuż khichiča: “Thapa watchiča. Werhča alfitki niżaşa ni omegitki niżaşa ni qallantiñitki niżaşa ni žerninki. Niżaşa werhki ni qhaş pekñi žoñžkişiki ni žetchiş xalşur qhaşkiştanl thäča ana chhul pakuñami.
- 7 Xalla ni atipñi jila kullakinakaki thappacha ti tshi patażtaqas tanžnakiča; niżaşa werhki niž Yös kheča, niżaşa niki weth matiz khekiča.
- 8 Ans ni jiwjatñi žoñinakami, ana kiriñinakami, žoñžtan chhaxwqatñinakami, ni žoñi konñinakami, ni iziwirinakami, ni žoñi layqiñinakami, ni žoñiž päta yös amtiñinakami, niżaşa thappacha ni toskara chiñi žoñinakami ni asufrižtan asñi chawkh gotkin thxottaž khekiča, xalla niki pişkiş tikhşa.”
- 9 Neqhstan towqukiştan khiñi anjilžkiştan tshisuña wethkin thonchiča, xalla ni anjilanakaki towqu taskiş llaki şhipchištača, neqhstan wethkiş tuż khichiča: “Pichay, werhki amkiş ni Ūşiž thunl thežnača.”
- 10 Neqhstan ni Espirituki wethkiş qhanan cherqatchiča, ni anjilaki werh tshi paqh chawkh kurkin chhichchiča, xalla nikhu wethkiş ni ch'uwa quşiş Jerusalén chawkh watha theşiča, xalla ni wathaki ni tsewhta yoqkiştan ni Yöskiştan şhujžkatča.
- 11 Xalla ni chawkh wathaki Yös qhanžtan llijatča; xalla ni llijñiki tshi k'achha maštaqas llijatča niżaşa ni jaspe maštaqas, niżaşa chiw putillažtaqasča.
- 12 Niżaşa ni chawkh wath muytataki, tshi chawkh paqh uyžtan muyuntitatača, xalla ni uyuki qhalu pişkiş şanchištača, niżaşa şapa şankiş tshi anjila želatča; niżaşa şapa şankiş ni Israel qhalu pişkiş t'aqž thünaka khjirtatača.
- 13 Niżaşa chheph şanaki tuwntuñtantača, niżaşa chheph şanaki uzatuñtantača, niżaşa chheph şanaki wartuñtantača, niżaşa chheph şanaki taxatuntantača.
- 14 Niżaşa ni chawkh wath thulžta şuyłuki qhalu pişkiş maštantača, xalla ni maşkişiki ni Ūşiž qhalu pişkiş apuştulanakž thü khjirtatača.
- 15 Niżaşa ni wethtan parliñi anjilaki, ni chawkh watha tupşxapa tshi qor tuñchištača, niżaşa ni chawkh wath şananaka niżaşa ni pirqanaka tupşxapa.
- 16 Xalla ni chawkh wathaki iskinatutača; niżaşa porapqhuttan tshi tupuqaštača. Neqhstan ni anjilaki ni chawkh watha niž tuñžtan tupchiča: Xalla ni chawkh wathaki 2.200 tuputača, niżaşa niž şhoqqhutñimi, karqhutñimi, tsekchukmi tshi qaštača.
- 17 Neqhstan ni anjilaki ni chawkh uyu tupchiča: Ni uy karaki 140 qharatača, xalla ni anjilaki žoñž tupşnakaž tupatča.

- 18 Xalla ni uyuki jaspe maškiştan pirqitatača; ans ni chawkh wathaki oltim qorkiştantača, xalla niki tshi źkayi putilla iratatača.
- 19 Xalla ni pirqita şuyļu maşnakaki thapaman k'achha maşnakştan t'ikhachitatača: Xalla ni qallantiņiki jaspe maştantača, ni pişkkiş khiņiki zafiru khita maškiştantača, ni chhephkiş khiņiki ágata khita maškiştantača, ni paqhpikkiş khiņiki esmeralda khita maškiştantača;
- 20 ni taxşnukukiş khiņiki ónice khita maškiştantača, ni taqchukukiş khiņiki rubí khita maškiştantača, ni towqu khiņikişki crisólito khita maškiştantača, ni towqu khiņikişki berilo khita maškiştantača, ni sanqu khiņikişki topacio khita maškiştantača, ni qhalu khiņikişki crisoprasa khita maškiştantača, ni qhalu tshichiş khiņikişiki jacinto khita maškiştantača, ni qhalu pişkchiş khiņikişiki amatista khita maškiştantača.
- 21 Niżaşa qhalu pişkchiş şananakaki champikiştantača; niżaşa şapa chawkhşki tshi champikiştanqaş pátatača. Niżaşa ni chawkh wath cheqan kalliki oltim qorkiştantača, tshi chiw putillaźtaqaştacha.
- 22 Neqhştan werhki ni chawkh wathkiş anapan ćhul timlumi cherchinća, ans ni thapa aşşis Yös Tatača ni chawkh wath timluki niżaşa ni Ūşami.
- 23 Xalla ni chawkh wathaki anaź thuņimi jįsmi qhanņixapa pekća, ans ni Yös qhanaqaş qhanatća, niżaşa niź michaki ni Ūşatača.
- 24 Xalla ni źoņinakaki ni chawkh wathź qhankiş oqhlayakića, niżaşa ti yoqkiş irpiņi jilirinakaki ninakź źelinşnaka ninakźkiş thăkića.
- 25 Niżaşa ni chawkh wathź şananakaki maxiņaki anapanź chawkhźta khekića, niżaşa ni wathkişiki anaź wën źelakića.
- 26 Niżaşa ni źelinşnakaki ni chawkh wathkin thătaź khekića, niżaşa ni alt'işnakami;
- 27 ans xalla ni chawkh wathkişiki anaź anaşum quşşis źoņinaka luşhakića, niżaşa ana ćhhaxwqatņi, toskara chiņi źoņinakami. Ans ni Ūşiz źetchiş liwrukiş katoqta thŭchiş źoņinakaź luşhakića.

Apocalipsis 22

- 1 Neqhştan ni anjilaki wethkiş tshi ch'uw puju źethņi qhaşşis thęşića. Xalla ni qhaşki tshi putillaźtaqaş ch'uwatača, niżaşa ni pujuki ni Yös chawkh julşkiştan niżaşa Ūşizkiştan ulnatća.
- 2 Niżaşa ni chawkh wath cheqan kall taypikiş niżaşa ni puj porap atqhuttan, tshi źetchiş munti paqatća, xalla ni muntiki şapa jįş ćhheri poqatća, niżaşa watkiş qhalu pişkchiş wilta ćhheri poqatća; niżaşa ni muntiź chhaņinakaki ni chawkh wathanakkiş źelhņi źoņinakź konkiştan ćhhetinş qullxapatača.

- ³ Nízaša ni wathkišiki anaž iya layqiški želakiča. Nízaša ni chawkh wathkišiki Yös chawkh julš nízaša ni Üšiz julš želakiča, nízaša ninakž manta päni žoñinakaki ninakž mantaž päkiča.
- ⁴ Nízaša ni žoñinakaki Yöstan yukhporaž chersasakiča, nízaša Yös thüki ni žoñinakž aykiš khjirtaž khekiča.
- ⁵ Nízaša ni wathkišiki wën anaž iya želakiča, nízaša ni wathkiš qamñi žoñinakaki anaž iya mich qhana pekakiča, nízaša ana thuñ qhanami, ans Yös Tataqaž ni žoñinakžkiš qhanakiča, neqhstan ni žoñinakaki watay wataž qamakiča.
- ⁶ Ni anjilaki wethkiš tuž khichiča: “Ti taqunakaki cheqpacha werarapanča. Xalla ni Yöspachaž nžkištan chiñinakžkiš thaxžkichiki, nízaša nž anjila kuchanžkichiča nž manta päñinakžkin čhhulut waxilla watačhaxa ni mašxapa.”
- ⁷ “¡Werhki waxillal thonuča! ¡Ti liwrukiš khjirta Yös šuma kintu kašni žoñinakaki añcha walix khila!”
- ⁸ Werh Juanki ti čhhultaqinaka cherčinča nízaša nonšintča. Neqhstan tinaka cheržku nízaša nonžku ni wethkiš thěšni anjilž tukkiš amtišxapa killšintča.
- ⁹ Ans ni anjilaki wethkiš tuž khichiča: “Amki ana nuž pälla werhki am irata Yös manta päyintča, nízaša am jila kullakinakami, Yöškištan chiñinakami nízaša thappacha ti liwrukiš khjirta kašñinakaki. Yös amtiča.”
- ¹⁰ Nízaša ni anjilaki wethkiš tuž khichišaqasša: “Amki ti liwrukiš khjirta Yös šuma kintu ana xamašit šhowalla, ti kumliš thuñiki waxillaž thonča.
- ¹¹ Nízaša ni ana šuma päni žoñiki ana šumaqax päla, nízaša ni ana ch'uwa quššiški ana ch'uwaqax khila; ans ni šuma päni žoñiki šumaqax päla, nízaša ni žkayi quššiš žoñiki tirapanx žkayinsla.”
- ¹² “Werhki waxillal thonuča, nízaša šapamaynižkiš nž lanqžtikištanxama thäšxapa tshi onanš šhikhuča.
- ¹³ Nízaša werhtča alfitki nízaša omegitki, nízaša qallantiñimi žeršñimi, nízaša tukkin khiñimi wirkin khiñimi.”
- ¹⁴ Nízaša ni žetchiš munti tanšxapa peršun škitinaka axuñi žoñinaka, nízaša ni chawkh wath šankiš lušh pekñi žoñinakami añcha walix khila.
- ¹⁵ Ans ni ñexw žoñinaka, ni layqanakami, ni iziwirinakami, ni žoñi konñinakami, ni žoñiž pata yös amtiñinakami, nízaša thappacha ni anašumanaka pás pekñi žoñinakami nízaša ni q'otñi žoñinakami šankuž eklakiča.
- ¹⁶ “Werh Jesusitki, Yös kiriči jila kullakinakžkin ti mašnaxu weth anjila kuchanžkichintča. Werhtča ni Davidžkištan oqintki. Nízaša werhtča ni qhantat qhanñi warawartki.”

17 Ni Espíritu Santu nizaša ni Üsíz thunmi tuž khiča: “¡Pichay!” Xalla ni nonšni žoňiki tuž khila: “¡Pichay!” Nizaša ni qhaš pekňi žoňikix thonla; nizaša ni qhaš pekňi žoňiki ni žethňi qhaškištan ana pakšunx likhžla.

18 Nizaša werhki thappacha ti liwrukiš khjirta nonšni žoňinakžkiš tuž mašnuča: Nizaša xaqhsilta žoňit ti čhultaqkiš yapačhaxa, Yössäqaš ni žoňž llaki tshanti yapšinakiča ti liwrukiš khjirtikištan.

19 Nizaša xaqhsilta žoňit ti Yös šuma kintu khjirtikištan t'upžnačhax niki, Yössäqaš niž žetchiš muntikištan t'upžinakiča, nizaša ni ch'uwa quššiš watha ti liwrukiš khjirtikištanami.

20 Xalla ti čiňi žoňiki tuž khiča: “Werhki waxillal thonuča.” Xalla nužux khila. ¡Jesús Tata thonalla!

21 Nizaša ni Jesús Tataki thapatizkiš niž onanšx thážkila. Xalla nužox khila.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil